

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ**

**ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ
ԸՆՏՐԱՆԻ**

ՀՈՒՆՎԱՐ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2007

ՀԱՏՈՐ II

*Երևան
«Շիրակա Դուր» ՍՊԸ
2008*

ՀՏԴ 342.5(479.25):347
ԳՄԴ 67.99(2 Հ)+67.99(2 Հ)9
Հ 247

Հ 247 Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանի (հունվար-դեկտեմբեր 2007).-Եր.: «Շիրակա Դուռ» ՍՊԸ, 2008, 744 էջ:

ԳՄԴ 67.99(2 Հ)+
67.99(2Հ)9

ISBN 978-99941-825-3-4

© Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարան
© Արսեն Մկրտչյան (բովանդակության համար)



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**USAID
COMMERCIAL LAW
AND ECONOMIC REGULATION PROGRAM**

ԱՄՆ ՄՁԳ

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

This bulletin was published with the assistance of the United States Agency for International Development

Այս ընտրանին հրատարակվել է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության օժանդակությամբ

The views expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the United States Agency for International Development or the United States Government.

Սույն ընտրանում արտահայտված տեսակետները պարտադիր չէ, որ համընկնեն Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալության կամ Միացյալ Նահանգների կառավարության տեսակետներին:



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Թիվ 2

դեկտեմբեր-հունվար 2007 թվական

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

26.01.2007թ.

1. Վաղուտ Մովսիսյան v. «Բագրատունյաց-13» համասիրություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-9/Ա **Էջ 1-4**
(սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համասիրության նախագահի և բազմաբնակարան շենքի մի ֆանի բնակիչների համաձայնությունը բավարար է նույն շենքի նկուղային հարկից 80 ֆմ սարածքը սեփականության իրավունքով բնակիչներից մեկին օտարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շինությունների սեփականատերերի ժողովն է (այսուհետ՝ Ժողով), որին տրվում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, այդ թվում նաև՝ ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող անձանց գույքի մի մասի առանձնացման, դրա օտարման, գրավադրման մասին որոշումների ընդունումը, որոյսիք մեծ է ընդունվելու բոլոր սեփականատերերի կողմից միաձայն:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը, ամրագրելով բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի բաժնային սեփականության իրավունքը, չի նախատեսում բազմաբնակարան շենքի համասեփականատերերի մի մասի համաձայնությամբ, չունենալով մյուս բնակիչների համաձայնությունը, նրանց բաժնային սեփականությունից առանձնացնել բաժին և այն սեփականության իրավունքով փոխանցել նույն շենքի բնակիչներից մեկին: Ավելին, դատարանը «Բագրատունյաց-13» համասիրության բոլոր սեփականատերերին մասնակից չի դարձրել գործի ֆնությունը՝ վճիռ կայացնելով նրանց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

2. Տասյան Դավթյան v.Նորայր Ոսկերչյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-12/ՏԳ (ՄՊԸ-ից Նորայր Ոսկերչյանին հեռացնելու դահանջով): **Էջ 5-11**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՄՊԸ-ի մասնակցի՝ Ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեում ժամանակավորապես չբնակվելու հանգամանքը կարող է հիմք հանդիսանալ ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմնի կողմից այդ մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու՝ օրենքով սահմանված դատարանությունը չկատարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Մահմանափակ դատարանականությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի համաձայն՝ Ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը կամ անձինք դատարան են ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուշ քան օր առաջ այդ մասին ծանուցել ընկերության մասնակիցներին՝ դատարանում նամակ ուղարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով: Քաղաքացու նշված հասցեում ժամանակավորապես չբնակվելու հանգամանքը ընկերության կողմից մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու օրենքով սահմանված դատարանությունը չկատարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ ֆաղափառ բացակայելը մեծական բնակության վայրից

չի բացառում օրենքով սահմանված կարգով դասվիրված մասնակի միջոցով մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով ծանուցման դեղձում ընկերության մասնակցի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընդհանուր ժողովին ներկայանալու և դրա աշխատանքներին մասնակցելու հնարավորությունը: Սույն գործով չներկայանալու դասձառը ժողովի վերաբերյալ դասձառ կերտով ծանուցված չլինելն է հանդիսացել:

3. Մ.Խորենյան և Ա.Հակոբյան v. Ա.Խորենյան, Գ.Հակոբյան, քաղ. գործ թիվ 3-19/ՎԳ **Էջ 12-19**
 (ժառանգության և սեփականության իրավունքի վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգական գույքի զանգվածը որոշելու, մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դատական գործը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով դասկանելը կամ դրա փոխանցումը այլ անձի հանգեցնում է հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ստեղծագործությունն իր վրա կամ իրենում մարմնավորող, առարկայական և շոշափելի դարձնող առարկան /կրիչը/ շարունակում է մնալ որդես գույք, հեռաբար՝ սեփականության իրավունքի օբյեկտ: Ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով դասկանելը կամ դրա փոխանցումը այլ անձի չի հանգեցնում հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության: Մտավոր սեփականության արդյունք հանդիսացող ստեղծագործությունը ինքնին գույք չէ, և այն գույքային ժառանգության օբյեկտ չի կարող լինել: Հեղինակի կողմից նյութական օբյեկտի օտարումը, որում արտահայտված է ստեղծագործությունը, ինքնին չի նշանակում հեղինակային իրավունքի օտարում: Գույքային ժառանգության օբյեկտ են հանդիսանում այն առարկաները, որոնք իրենց վրա կամ իրենց մեջ օբյեկտիվորեն ընկալելի են դարձնում ստեղծագործությունը, ինչդեռ նաև այդ ստեղծագործությունների նկատմամբ գույքային բացառիկ իրավունքները: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով վեձի առարկան ոչ թե բուն ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության, այսինքն՝ հեղինակային իրավունքն է, այլ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, որի վրա իր արձագույնն է գտել ստեղծագործությունը:

4. Արմեն Մարգարյան v. Ալեն Մարգարյան, քաղ. գործ թիվ 3-24/Ա (բաժնային **Էջ 20-24**
 սեփականության գույքից բաժինն առանձնացնելու և սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դատական գործը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դատական մասնամասն գործը ինքնուրույն կարող է խախտել անձի ՀՀ Սահմանադրությամբ երաձխավորված իրավունքները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը հնարավորություն է ընձեռնում դատարանին դատաստանողի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեղձում գործը ինքնուրույն կարող է խախտել հայրնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայրնի աշխատավայրի սնօրինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո: Տվյալ դեղձում դատարանում ստացվել է Կենտրոն համայնքի ղեկավարի տեղակալի՝ դատարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությունը, որով հայրնիվել է, որ Ալեն Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել քաղաքացիական դատարանում: Սակայն, **սույն գործի փաստերից ելնելով**, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դատական մասնամասն գործը ինքնուրույն, խախտել է դատաստանողի ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով նախատեսված սեփականության իրավունքը, ինչդեռ նաև 19-րդ հոդվածով երաձխավորված արդար դատականության իրավունքը: Սույն եզրահանգումն ունի հետևյալ հիմնավորումը. դատաստանողի վերջին հայրնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին կամ նրա վերջին հայրնի աշխատավայրի սնօրինության դատարանության մասին ծանուցելու՝ օրենսդրի սրամաբանությունը կայանում է նրանում, որ այս երկու սուբյեկտների ենթադրյալ կաողը դատաստանող ֆիզիկական անձի հետ

հնարավոր է և իրատեսական, և ողջամտորեն ենթադրելի է, որ այս սուբյեկտներից որևէ մեկը կարող է անձի համար Տեղեկատվության աղբյուր հանդիսանալ դասաբնույթյան մասին: Մասկայն ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելիս դասարանը ղեկս է ողջամտորեն գնահատի օրենսդրի այս կարգավորման նույնպիսի իրագործելիության հնարավորությունը՝ սլյալ գործի փաստերից ելնելով: Նման գնահատման ողջամտի չափորոշիչներ կարող են լինել, մասնավորապես՝ համայնքի ղեկավարի և դրա բնակիչների համայնքային կառույցի ակտիվության մակարդակը, վերջին հայտնի աշխատավայրից անձի հեռանալու ժամկետը և այլ հանգամանքներ: Բոլոր դեպքերում ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառումը չղեկս է և չի կարող սահմանափակել կամ ի չի դարձնել անձի՝ արդար դասաբնույթյան սահմանադրական իրավունքը:

5. «Աղոզեյ» ԱԿ Վ. «Հայր Սողոմոնյան» ՍՊԸ, Եվգենիա Պառավյան, ֆաղ. գործ **Էջ 25-28**
թիվ 3-25/ՏԴ (գումարի բռնագանձման դախանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք սնանկության գործով կառավարիչն ազատվում է ղեկական սուրբի վճարումներից՝ իր լիազորությունների բաղանակներում հայցադիմումներ, դիմումներ, վերաբնիչ և վճարել բողոքներ դասարան ներկայացնելիս:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. «Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի համաձայն՝ դասարաններում ղեկական սուրբի վճարումից ազատվում են բողոք հայցվորները՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում այլ անձանց՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եստերի դասարանից հարցերով դասարան սրվող դիմումների գծով: Սույն գործով սնանկության գործերով կառավարիչը հայց է ներկայացրել այլ անձի՝ «Աղոզեյ» արտադրական կողմերիսիլի՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եստերի դասարանության համար, ուստի Վճարել դասարանը գտնում է, որ սնանկության գործով կառավարիչն անվճարունակ ճանաչված անձի՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եստերի դասարանության հարցերով հայցադիմումներ (դիմումներ) դասարան ներկայացնելիս ազատված է ղեկական սուրբի վճարման դասարանությունից:

6. Մկրտիչ և Գյուլիանուն Գաաղաբայաններ Վ. Քաղաբաղեարան, բերող անձ ՀՀ ԿԱ **Էջ 29-34**
ԱԳԿ ՊԿ Բերունու ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-106/ՎԴ (սեփականության իրավունքը ճանաչելու դախանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ինքնական կառույցի նկատմամբ դասարանը կարող է ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածից հետևում է, որ անձը սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերել օրենքի և այլ իրավական ակտերի դախանջների դախադանամամբ սեղծած գույքի նկատմամբ: Ինքնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունք կարող է ճանաչվել միայն, եթե այն օրենքի և այլ իրավական ակտերի դախանջների դախադանամամբ դառնում է օրինական:

**Միաժամանակ, Վճարել դասարանն անդրադարձել է 1991 թվականի հողային օրենսգրքի կիրառման հարցերին, մասնավորապես, Վճարել դասարանը գտել է, որ 29.01.1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի ուժով ծագել է հայցվորի սեփականության իրավունքը նշված հողամասի նկատմամբ:*

7. Էդուարդ Գևորգյան Վ. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Չեյթուն ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-101/ՎԴ **Էջ 35-41**
(անԵարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ղեկական գրանցման ժամկետը բաց թողնելու դասառը հարգելի համարելու և ղեկական գրանցում կասարելու դախանջներով):

Խնդիրը. Քաղաբաղեի որոշմամբ իր կողմից նախկինում կայացված որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և նոր որոշում կայացնելու դեպքում ո՞ր որոշումն է համարվում սկզբնական ներկայացված դիմումին վերջնական լուծում սկող ակս:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. Սույն գործով դեռևս 2004 թվականին Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևան ֆաղաբի Ն.Չեյթուն 2-րդ փողոց, 19 հասցեում գտնվող ընդհանուր համատեղ սեփականություն հանդիսացող 1750 քմ հողամասին կից ինքնական գրաղեցված

101,4 ԲՄ մակերեսով հողասարածքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման խնդրանքով, համասեփականացիքը համաձայնության բացակայության դեպքում Երևանի քաղաքապետի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ այն մերժվել է: Մերժման հիմքերի վերանայուց հետո նույն խնդրանքով Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևանի քաղաքապետարան, և Երևանի քաղաքապետի՝ «Երևան քաղաքում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի քաղաքապետի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (կետ 43) ուժը կորցրած է համարվել Երևանի քաղաքապետի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողասարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օտարման դայմանով: Այսինքն՝ Երևանի քաղաքապետի 05.09.2005 թվականի որոշմամբ ոչ թե բավարարվել է հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին Մարի Գևորգյանի նոր հայտը, այլ նշված որոշմամբ վերանայվել է համասեփականացիքը համաձայնության բացակայության դեպքում սեփականության իրավունքը չճանաչելու մասին քաղաքապետի 28.12.2004 թվականի սկզբնական որոշումը: Փաստորեն, սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ Մարի Գևորգյանի 2004 թվականին ներկայացրած դիմումի վերջնական լուծումը սրվել է միայն 05.09.2005 թվականին:

Էջ
42-46

8. «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲԸ Վ. ՀՀ ԿԿ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2388/ՏԳ (սուզուման ակտը մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումով):

Խնդիրը. ՈՐ դեղմուն է սուզուման իրականացնող մարմինը՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ իրացման երջանառությունը հաշվարկում ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետը ընդամենը սվյալների անբավարարության դեղմուն հնարավորություն է ընձեռում հարկային ռեսուրսները իրացման երջանառությունը հաշվարկել ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Սուզուման իրականացնող մարմինն ինքն է որոշում, թե արդյոք ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման երջանառությունը հաշվարկելու համար, թե ոչ: Սույն գործով ընկերությունը սուզուման իրականացնող մարմինն ներկայացրել է սուզման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, և սուզուման իրականացնող մարմինը գտել է, որ ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման երջանառությունը հաշվարկելու համար, և կարիք չկա դա հաշվարկել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով: Նման դայմաններում հիմնավոր է վճարեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ սվյալ դարազայում չեն բացակայում «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նշված նախադայմաններից և ոչ մեկը, հետևաբար սուզող մասնագետները ընկերության կողմից աղյուսի գործունեության արդյունքում առաջացած իրացման երջանառությունը չդեղեմ է հաշվարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգով:

9. Շուրանիկ Գրիգորյան Վ. Արարատ Մովսիսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2431/ՎԳ (զումարի բռնագանձման դիմումով):

Էջ
47-50

Խնդիրը. Արդյոք դասական դաշտանության դիմելու արդյունքում իրավաբանական օգնություն ստանալու համար դասասխանողի կողմից կատարված ծախսերը կարող են դիմելու որդես հայցվորի կողմից հասցված և հասուցման ենթակա վնաս:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դեղեմ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդեղես նաև չստացված եկամուտները, որոնք այդ անձը կատարել է քաղաքացիական երջանառության սովորական դայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվել (բաց թողնված օգուտ): Քաղաքացիական իրավունքում վնաս դասառնելու հետևանքով ծագած դարավորությունը դայմանավորված է վնասի առաջացման և վնաս դասառնած անձի

գործողությունների լուրջ արդյունքներն ապահովելու նպատակով, մեղքի առկայությամբ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Անձի՝ իրավունքների և ազատությունների (թեկուզև ենթադրյալ) դատական դատախազության իրավունքի իրականացումը ինքնին չի կարող դիտարկվել որքան ոչ իրավաչափ գործողություն կամ որդեա այլ անձին (մասնավորապես, դատավարության մյուս կողմին) վնաս դատախազությունը դրսևորում: Սույն գործով Արարտ Մովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատախազության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երախավորված՝ դատական դատախազության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուբանիկ Գրիգորյանի կատարած ծախսերը, կառավարված սվյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիտարկվել որքան վնասներ: Միակ բացառությունն օրենսդիրը կատարել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասուցելու դատախազությունն առաջացնել: Նման դեղդեղում մեղքի առկայության և վնասների հասուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեղդեղում միայն դատախազությունը իրավունք ունի վնասների հասուցման դատախազով դիմել դատարան:

10. Սուրիկ Մանվելյան v. Համազատ Թաղևոսյան, քաղ. գործ թիվ 3-28/ՎԳ (սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, առուվաճառի դայմանագիրը վավեր ճանաչելու, բնակելի շինության և դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատախազությունը):

Էջ
51-54

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի հիմքով կարող է վավեր ճանաչվել ինքնակամ կառույցի նկատմամբ կնքված առուվաճառի դայմանագիրը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կատարել է նոտարական վավերացում դատախազող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոտարական վավերացումից, դատարանն իրավունք ունի գործարքը կատարած կողմի դատախազով այն վավեր ճանաչել: Նշված դրույթը կիրառելու համար դատախազը է, որ գործարքը նախ չհակասի օրենքին (սվյալ դեղդեղում՝ գործարքը կնքելու դատախազող ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի դատախազին), առաջ գործարքի դայմանները դեղդեղ է համադատախազներն նոտարական վավերացում դատախազող գործարքի դատախազներին: Օրենքին հակասող գործարքների նկատմամբ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը կիրառելի չէ: Սույն գործով վիճելի անօրինական կառույցի առուվաճառի գործարքը ուղղակի արգելված է եղել գործարքի կնքման դատախազող ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով:

11. Եղվարդ Մկրչյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաշոցի ՏԱ, քաղ. գործ թիվ 3-1/ՏԳ (որոշումներն անվավեր ճանաչելու դատախազով):

Էջ
55-62

Խնդիրը. Հարկային դեղդեղական ծառայությունը, վարչական վարույթի հարուցման մասին ծանուցումն ուղարկելով արդյո՞ք աղախուղել է վարչական դատախազության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը (օրենքով հետադարձ ճանաչելու):

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը բնակվում է վարչական դատախազության ենթարկվող անձի ներկայությամբ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարչական մարմինն իր նախաձեղնությամբ վարչական վարույթ հարուցելիս վարույթի մասնակիցներին կամ նրանց ներկայացուցիչներին դատախազ ձևով ծանուցում է վարչական վարույթ հարուցելու մասին, եթե վարչական վարույթի հարուցումից մինչև վարչական ակտն ընդունելու միջև ընկած ժամանակահատվածը եղել օրից ավելի է: Տվյալ դեղդեղում վարչական մարմինը (*սուղություն*) ունի դատախազ ծանուցման ձևի ընթացքում հայեցողություն: Վճռաբեկ դատարանն անհրաձեղ է համարում արձանագրել, որ ճեղքության հայեցողությունը՝ ընթացում ծանուցման ձևը դեղդեղ է համադատախազների «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատախազներին,

որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաժադանության անհրաժեժությանը, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեռ նաև հեսադունդել օրենքով կանխորոժված այլ նդասակներ: Վճռաքել դասարանը գժնում է, որ վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին գործերի ֆննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելը դեժ Է նդասակ հեսադունդի ադահովել դասասխանասվության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կժա վերջինիս լիարժեժ իրականացնել իր իրավունքների դաժադանությունը: Հեսաքար, ընհրվող դասաժաժ ծանուցման ձևը դեժ Է լինի այնդիսին, որ հնարավորություն ընձեռի ադահովել վերոհիժայ դահանցները: Նույնարովանդակ դահանց Է ներառում նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի (այսուհես՝ Կոնվենցիա) 13-դ հողվածով ամրագրված՝ իրավական դաժադանության արդյունավեժ միջոցի իրավունքը: Մասնավորադեռ, Մարդու իրավունքների եվրոդական դասարանը Կուդյան ընդդեմ Լեհասանի գործով նեել Է, որ Կոնվենցիայի 13-դ հողվածն ուղղակիորեն արհասայելով դեժությունների դարձավորությունը՝ առաջինը դաժադանել մարդու իրավունքները, անձի համար սեղծում Է լրացուցիչ երաժիսիժ ադահովելու համար, որ նա արդյունավեժորեն օգսվի իր այդ իրավունքներից:

12. Նիկոլայ Մլրժյան v. Միլվա Մլրժյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-33/ՎԴ (գունարի բռնագանձման դահանցով):

Էջ
63-68

Խնդիրը. Գործարհն անվավեր ճանաչելու դեղդում գործարհով վճարված գունարը ո՞ր դահից Է համարվում անօրինական հիմքերով դահված:

ՀՀ վճռաքել դասարանը որոժեց. Սույն ֆաղափացիական գործով Միլվա Մլրժյանի կողմից գունարը սսացվել Է դահվել Է 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնկված գործարհի ուծով, հեսաքար մինչ այդ գործարհն անվավեր ճանաչելու դահը Միլվա Մլրժյանը գունարը դահել Է օրինական հիմքերով: Վերջինս գունարն անօրինական դահել Է նեված գործարհն անվավեր ճանաչելու մասին Երևան ֆաղափ Կենհրոն և Նոր-Մարաժ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2005 թվականի ադրիլի 1-ի վճռի օրինական ուծի մեջ մհնելու դահից սկսած: Հեսաքար, բանկային սոկոսները դեժ Է հաժարկվեն գունարի վերադարձման դարձավորության ծագման դահից: Նման մեկնաբանության համար Վճռաքել դասարանը հիմք Է ընդունում այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրհի 411-դ հողվածով նախասեղված՝ սոկոսների վճարման դարձավորությունը ոչ թե գործարհի անվավերության հեսանք Է, այլ անվավերության հեսանքի չկասարման, այսինքն՝ դայմանագրով վճարված գունարի չվերադարձման արդյունքում առաջացած դարձավորությունը: Հեսաքար, բանկային սոկոսները դեժ Է հաժարկվեն գունարի վերադարձման դարձավորության ծագման դահից:

13. Նունե Մանուկյան v. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-34/ՎԴ (աժխասանքում վերականգնելու դահանցով):

Էջ
69-74

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունում աժխասողի մասնագիտական դարձասվածությանը և որակավորմանը համադասասխան այլ աժխասանք չլինելու ադադուցման դարձականությունը դասարանում կրում Է ընկերությունը:

ՀՀ վճռաքել դասարանը որոժեց. Գործին մասնակցող յուրաֆանչյուր անձ դեժ Է ադադուցի իր դահանցների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Սույն գործով որոժելու համար թե դասավարության որ կողմի վրա Է ընկնում Ընկերությունում համադասասխան այլ աժխասանքի առկայության կամ բացակայության ադադուցման դարձականությունը, Վճռաքել դասարանը կարևորում Է այն հանգամանքը, որ սվյալ դեղդում հայցվորը կարող Է նման ադադուցյց ձեռք բերել միայն դասասխանողից, ֆանի որ Ընկերությունում համադասասխան այլ աժխասանքի առկայության կամ բացակայության վիասը հավասող ադադուցյը դեժ Է առկա լիներ Ընկերության ներհին վիասաթթերում: ՀՀ աժխասանքային օրենսգրհի 113-դ հողվածի 3-դ մասի համաձայն՝ գործասուն չի կարող

անմիջականորեն կիրառել աշխատանքից ազատելու իր լիազորությունը, քանի որ այդ լիազորության իրականացման համար անհրաժեշտ է աշխատողի հրաժարումը առաջարկված աշխատանքից: Հենևաբար, գործատուն կրում է անուղղակի աղաղակցման ռիսկերը՝ աշխատողի հանդեպ՝ նրան արտադրության ծավալների, սննդամթերքի, սեխտակայանի, սեխտակայանի և աշխատանքի կազմակերպման ղեկավարների փոփոխման, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ ղեկավարվող ծավալների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքից ազատելու աղաղակցում, որ իր մոտ բացակայում է նրա մասնագիտական ռիսկերից, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասարան այլ աշխատանք:

14. «Վասիլ» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-35/ՏԳ (սուղման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշում), «Տուֆ-ֆառ» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-36/ՏԳ (սուղման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշում), «Կ.Գորյան և գործընկերներ» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-37/ՏԳ (սուղման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշում), «Նարվա» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-38/ՏԳ (սուղման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշում):

**Էջ
75-82**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անցումային ժամանակաշրջանում՝ 2004 թվականի մայիսի 4-ին, ստանալով հանրադրության հասնող լիցենզիա՝ լիցենզառու զարգացող է լիազոր մարմնի հետ կնքել լիցենզային ղեկավարման 2001 թվականին կնքված ղեկավարման գոյության ղեկավարման:

ՀՀ վճարելի դատարանի որոշում. 2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ուժի մեջ մտած ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը ընդերքի օգտագործողները զարգացող են վերագրանցել ընդերքի օգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը՝ թույլտվություններ, լիցենզիաներ և ղեկավարման համադասարանացնելով դրանք նույն օրենսգրքի դատարանի որոշումով: Նշված օրենսդրության իմաստով «ընդերքի օգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը վերագրանցել» նշանակում է անցումային ժամանակաշրջանում մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը այդ փաստաթղթերը՝ թույլտվություններ, լիցենզիաներ և ղեկավարման համադասարանացնել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի դատարանի որոշումով, այն է՝ լիազոր մարմնից ստանալ հանրադրության հասնող կամ հանրադրության հասնող հասնող լիցենզիա և դրա հիման վրա «Ընդերքի օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդեղու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով լիազոր մարմնի հետ կնքել լիցենզային ղեկավարման գոյության: Լիցենզիա ստանալով ընդերքի օգտագործողի իրավունքն է, իսկ փաստաթղթերի վերագրանումը ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթների ուժով՝ զարգացողները: Բացի այդ, «Ընդերքի օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդեղու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ դրույթի (անցումային դրույթներ) համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանում սրված լիցենզիաների հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են նույն օրենքով: Հենևաբար, 2004 թվականի մայիսի 4-ին ընկերությանը սրված լիցենզիայի հետ կապված բոլոր իրավահարաբերությունները, այդ թվում նաև լիցենզային ղեկավարման կնքելու և լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու կարգը կարգավորվում է «Ընդերքի օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդեղու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով, որի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ հանրային իրավունք կրողի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզային ղեկավարման գոյության: Լիցենզային ղեկավարման գոյության հանդիսանում է սվյալ հանրային իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անբաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում լիցենզային ղեկավարման կնքման դատարան:

02.03.2007թ.

15. Երվանդ Ավետիսյան v. Գագիկ Հարությունյան, Երևանի ֆաղափառության, ՀՀ ԿԱ ԷԶ 83-89
 ԱԳԿ ՊԿ «Մարս» ՍՍ, ֆաղ. գործ թիվ 3-26/ՎԴ (Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավետիսյանի հողամասի վրա զսնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրն անվավեր ճանաչելու, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը ճանաչելու և Գագիկ Հարությունյանին, նրա հետ բնակվող մյուս անձանց շինությունից վտարելու դաշմանագրով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք նոստրական կարգով վավերացված համաձայնագրով համաձայնությունը, հողամասի հասկացման ակտում և իրավունքի գրանցումը հավաստող գրանցման վկայականում առկա հողամասի չափերի սարքերությունը կարող է բավարար հիմք հանդիսանալ գնահատելու ֆաղափառու կողմից հողամասի մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքից հրաժարվելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը դադարում է սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն օտարելու, **սեփականության իրավունքից հրաժարվելու**, գույքը ոչնչացնելու և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի կորստի՝ օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում: Իսկ սեփականությունից հրաժարման դեպքերը նախատեսված են նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ ֆաղափառի կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին **գրավոր հայտարարելով** կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի շրջադասումից, օգտագործումից և սօրիոնումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դաժողանելու մտադրության: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքում գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ անհարձ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման մասին որոշումները, վճիռները և դատավճիռները, **անհարձ գույքից կամ դրա մի մասից սեփականատիրոջ հրաժարվելու մասին դիմումները**, անհարձ գույքի վարձակալության, օգտագործման իրավունքի դադարման մասին որոշումները ենթակա են դեպքում գրանցման՝ կատարելով համադասախան փոփոխություններ գրանցման մասյանի՝ սլյալ անհարձ գույքի միավորի գրանցման թերթիկում և կադաստրային ֆառեգում: Սլյալ դեպքում սեփականատերը իր գույքից հրաժարվել է գրավոր՝ նոստրական գրասենյակում իր կողմից սրված համաձայնագրով, որը գրանցվել է թիվ 16868 սեղանամասյանում: Հողամասի նկատմամբ իրավունքներից ֆաղափառու հրաժարվելուց հետո ֆաղափառու սրամարվել է սեփականության իրավունքի նոր վկայագիր, իսկ ֆաղափառու հրաժարման փաստը կադաստրի մարմնին հիմք էր սահմանված չափով գրանցումը կատարելու համար: Հետևաբար, նոստրական կարգով վավերացված համաձայնագիրը, սեփականության իրավունքի գրանցամասյանում, ինչդեպ նաև վկայագրում համադասախան փոփոխություններ կատարելն ինքնին հաստատում են ֆաղափառու սեփականության իրավունքից հրաժարվելու փաստի մասին:

16. «Էդալեխ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-27/ՏԴ (թիվ 1017365 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դաժմանջով): **ԷԶ 90-97**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ոչ ռեգիդեն Ընկերության կողմից ռեգիդեն Ընկերության հետ ֆրախտի դաժմանագրի կնքումը ինքնին համարվում է ոչ ռեգիդեն Ընկերության կողմից ՀՀ սարածում ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացում, և դրանից ստացված եկամուտը ենթակա է հարկման «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածում ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուտներ են համարվում, մասնավորապես, Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի, ադրանքների իրացումից և ծառայությունների մատուցումից

usացված եկամուսնի անկախ վճարման վայրից: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածով սրված ֆրախսի տայմանագրի սահմանումից տարզ է դառնում, որ ֆրախսի տայմանագրի օբյեկտ է համարվում սրանտորսային միջոցը, որը ֆրախս սրամադրողի կողմից որոշակի վճարի դիմաց սրամադրվում է այլ անձի՝ մեկ կամ մի քանի չվերթների համար, իսկ փոխադրման տայմանագրի օբյեկտ է հանդիսանում փոխադրվող բեռը (ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 855-րդ հոդված): ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի համաձայն՝ ծառայությունների վճարովի մասնցման տայմանագրով կատարողը (սույն գործով «Էյր Մալթա» ընկերությունը) տարավորվում է տասվիրասուի (սույն գործով «Էդալեֆ» ՍՊԸ-ի) առաջադրանքով ծառայություններ մասնցել (կատարել որոշակի գործողություններ կամ իրականացնել որոշակի գործունեություն), իսկ տասվիրասուն տարավորվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց: Տվյալ տարագայում ծառայությունների մասնցման տայմանագրի ֆրախսի (չարտերի) առարկան է կազմում ուղևորների և ուղեբեռների փոխադրման համար սրանտորսային միջոցի ամբողջ սարդունակությունը կամ դրա մի մասը մեկ կամ մի քանի չվերթի համար սրամադրելը: Այսինքն՝ ֆրախսի (չարտերի) տայմանագիրը ոչ թե բեռների փոխադրման, այլ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի ուժով ծառայությունների մասնցման տայմանագիր է: «Ոչ ռեզիդենտի Եսուրախարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի (այսուհետ՝ Հրահանգ) 2.2.2-րդ կետի համաձայն. «Ծառայությունների մասնցումից սսացված ոչ ռեզիդենտի եկամուսները որդես հայասսանյան աղբյուրներից սսացվող եկամուսներ բնորոշելու համար որդես ընդհանուր սկզբունք հիմք է ընդունվում այդ ծառայությունների՝ Հայասսանի Հանրադեսության սարածում մասնցման փաստի առկայությունը»: Հրահանգի վերոնշյալ կետի վերլուծությունից ակնհայտ է, որ տվյալ տարագայում դիմողի կողմից ֆրախսի (չարտերի) տայմանագրով «Էյր Մալթա» ընկերությանը վճարվող գումարից Եսուրախարկ դեսք է հաշվարկվի միայն մասնցված ծառայությունների այն մասով, որոնք փասսացի մասնցվել են Հայասսանի Հանրադեսության սարածում, ինչդես և արել է դիմողը:

**Միսժամանակ, Վճարել դասարանն սնդրադարշել է «Ալիլացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի իմասսով ծառայությունների մասնցման վայրի որոշման հարցերին:*

17. Սասուն Խաչատրյան Վ. Արմեն Մարգարյան, Երևանի ֆաղաֆաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-118/ՎԴ (հողամասի ուղղակի վաճառքի տայմանագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու և որոշակի տայմանով այն կնքելու իրավունք վերադասելու դասանջներով):

**Էջ
98-101**

Խնդիրը. Անճանց ո՞ր իրավունքներն են խախտվում, երբ դասարանը դասական նիսը սկսում է նեանակված ժամից ու:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. Վճարել դասարանն արճանագրում է, որ դասական նիսը նեանակված ժամից ուեացումով սկսելը հանդիսանում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախասեված՝ ծանուցման դասանջի չդասդանում, ինչը հանգեցնում է նակ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազասությունների դասեղանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ յուրաֆանչյուրի՝ արդար դասաֆնության իրավունքի խախտման: Մարդու իրավունքների եվրոդական դասարանն իր նախադեսային իրավունքում արսահայտել է այն դիրորոշումը, որ տայմանավորվող դեսությունները ոչ միայն դեսք է ամրագրեն ֆաղաֆաղիական իրավունքների դասական դասեղանության իրավունքը, այլև կոնկրես գործով դեսք է ադասովեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Տվյալ դեսդում դասական նիսի արճանագրության համակարգչային արճանագրման կրիչի ուսումնասիրությունը ցույց է սալիս, որ 2006 թվականի սեդեսեդերի 29-ի ժամը 11:30-ին նեանակված դասական նիսը սկսվել է նույն օրը՝ ժամը 16:01-ին, ինչի արդյունքում Վերաֆնիչ դասարանը, փասսոբեն, գրկել է հայցվոր կողմին դասարանում իր իրավունքները դասեղանելու իրական հնարավորությունից:

18. Վասեն Միմոնյան Վ. Հարություն Զուլումյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-152/ՎԴ (գումարի բռնագանճման դասանջով):

**Էջ
102-105**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սսացականը իրավական հեսանքներ կարող է առաջացնել

բացառադեպ այն դեպքերում, երբ դրանք համարվում են անհրաժեշտ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ստացականը դատարանի կողմից չի հավաստում դատարանական արձանագրության սրված դատարանի փաստաթուղթ է, որով դատարանը ընդունում է իր դատարանական արձանագրության հանդեպ: Ստացական սալը՝ դատարանի անձի կողմից դատարանի ճանաչումը վկայող գործողություն է, որի առկայության դաշտաններում էական է ոչ թե այն հանգամանքը, թե այդպիսի գործողությունը ո՞րն ենթակայությանը, կամ թե որտեղ է կատարվել, այլ այն փաստը, որ դատարանը ընդունել է (ճանաչել է) իր դատարանական արձանագրության հանդեպ: Փոխառուի կողմից ստացականը բացառադեպ փոխառուին սալու (հանձնելու) իմդրեցիվ դատարանը ՀՀ օրենսդրությանը նախատեսված չէ: Ուստի դատաստանողի կողմից սույն բողոքի դատաստանում բերված այն փաստարկը, թե ստացականը փոխառուի /դատարանի/ կողմից դեմ է սրվի բացառադեպ փոխառուին /դատարանի/ իսկ դատաստանողի կողմից նստակառույցում սրված դատարանական արձանագրության չի սրվել հայցվորին, ուստի այն ստացական համարվել չի կարող, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

19. Մարինե Ալոյան v. ՀՀ ճնշման մրցակցության դաշտանության դեմական հանձնաժողով, ֆաղ. գործ թիվ 3-185/ՏԳ (թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու դատարանով): **Էջ 106-111**

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարչական ակտի ներդրումները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը վարչական ակտի ընդունման դաշտանային արձանագրության կողմից ստորագրված չլինելու փաստը կարող է հանգեցնել վարչական ակտի առոչինչ համարելուն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդրումներ, հավելվածներ: Նույն հոդվածի համաձայն՝ հավելվածները վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպես, որ, որպեսզի գործում է բուն վարչական ակտը: Ներդրումները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմացիոն վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպես, որ, որպեսզի գործում է բուն վարչական ակտը: Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը ձևակերպված է հստակ և հասկանալի, արտահայտված է այնպես, որ հասցեատերը համար դարձ է, թե իր վրա ինչ դատարանական արձանագրություն է դրված, որի դաշտաններում նշված ակտն առոչինչ համարելն ինքնին դատարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի ակնհայտ սխալ կիրառում է: ՀՀ ճնշման մրցակցության սխալ է մեկնաբանել նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատարանները, որի արդյունքում հանգել է սխալ եզրակացության այն մասին, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատարաններից հստակ հեռու է, որ վարչական ակտին ներկայացվող դատարանները վերաբերում են բուն վարչական ակտին և ոչ թե բուն վարչական ակտի հավելվածներին կամ ներդրումներին, և ֆանի որ օրենքով նախատեսված չէ, որ իրավական ակտի բաղկացուցիչ մասերը դատարանի դեմ է կնքվեն և ստորագրվեն վարչական ակտի ընդունման վարչական մարմնի դաշտանային արձանագրության անձի կողմից, առաջ այդ հիմնով վարչական ակտի առոչինչ լինելու մասին հետևություններ դառնում են իրավագրված:

20. Երևանի ֆաղաբաղեսարան v. Արթուր Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-295/ՎԴ (դաշտանային արձանագրության օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դատարանով): **Էջ 112-119**

Խնդիրը. Իրավաչափ է արդյո՞ք հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում կայացրած Երևանի ֆաղաբաղեսարանի որոշումը, և արդյո՞ք դատարանը, անվավեր ճանաչելով նման որոշումը, իրավունք ունի դատարանի վարչական մարմնին իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունը դատարանի ակտով սահմանված կարգով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործով վիճարկվում է Երևանի ֆաղաբաղեսարանի որոշումը, որը կայացվել է նրա հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում, և հետևաբար, առաջին հերթին դատարանի սուղման է ենթակա այդ լիազորության իրականացման

իրավաչափությունը: Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Երևանի ֆաղափառաբեկ հայեցողությունը՝ որոշելու վարձակալության ժամկետը, ղեկ է համադասասխանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասակարգումներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դասավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառ՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաստիարակության անհրաժեշտությամբ, **նրանց իրավահավասարության**, վարչարարության իրականացման համաչափության և **կամայականության արգելի սկզբունքով**, ինչդեպ նաև հետադիմել օրենքով կանխորոշված այլ նորարարություններ: Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածը, ամրագրելով իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքը, միաժամանակ օրենսդրին հասցեագրել է հիմնարար առաքելություն՝ օրենքների հիման վրա որոշելու ղեկավար մարմինների և դրանց դաստիարակման անձանց իրավասությունը (լիազորությունը) իշխանություններին իրականացնելիս: ՀՀ հողային օրենսգրքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասով ստանալիս և հստակ սահմանված է այն մարմինը (դաստիարակման անձը), որը լիազորված է որոշելու հողամասը վարձակալության այլ ժամկետ: Դասարանը, հանդիսանալով դասական իշխանություն իրականացնող մարմին, իրավասու չէ որոշել հողամասը վարձակալության սրամարտելու ժամկետը: Սույն գործով նման որոշում դասարանի կողմից կարող էր կայացվել միայն այն դեպքում, երբ առկա կլինեին վարչական մարմնի ոչ թե հայեցողական լիազորություն, այլ օրենքի ուժով դասարանի լիազորություն, որը կբացառեր նրա հայեցողությունը: Դասարանի կողմից կոնկրետ ժամկետի սահմանումը միջամտում է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությանը: Նման միջամտությունը թույլատրելի է միայն հայեցողական լիազորության իրավաչափության սուղացման շեղանկյունից: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում նշել, որ օրենսդիրը, ՀՀ ֆաղափառաբեկ դասավարության օրենսգրքի 14-րդ հոդվածում ամրագրելով դասական ակտի դասարանի և կասարանն ենթակա լինելը, 163-րդ հոդվածի 2-րդ մասում իրավունք է վերադրել դասարանին՝ դասարանելու համադասասխան մարմնին կամ դաստիարակման անձին՝ ընդունելու ֆաղափառ՝ օրենքով երախավորվող իրավունքներ և (կամ) ազատություններ վերականգնող ակտ այն դեպքում, երբ ֆաղափառ կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն ղեկավար մարմնի, ղեկավար ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաստիարակման անձի՝ օրենքին հակասող ակտ անվավեր ճանաչելու միջոցով: Տվյալ դեպքում միայն Երևանի ֆաղափառաբեկ որոշումը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելով՝ չի վերականգնվում դիմողի իրավունքը, հետևաբար Երևանի ֆաղափառաբեկ դասարանը կարող է դասարանել կայացնելու ֆաղափառ խախտված իրավունքը վերականգնող ակտ:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դասարանը անդրադարձել է այն հարցին, թե դասավարության ընթացքում ով է հանդիսանում վարչական մարմնի գուցաբարձ մոնիթինգի իրավաչափության սպառնալույսի պարսկականությունը (բեռը) կրողը:*

21. Արդյա Գրիգորյան v. Հմայակ Միխայելյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-311/Ա (բնակարանի նկատմամբ օգտագործման իրավունքը ճանաչելու դաստիարակում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղափառաբեկ դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված՝ հայցադիմումը սահմանափակ օրվա ընթացքում հետևյալ երկարաժամկետում հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դասասխան ներկայացնելու դասասխանողի դասավարությունը (իրավունքը) կարող է այդ ժամանակահատվածում դասարանի կողմից դասական նիստ նստանկելու արգելի հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Թեև ՀՀ ֆաղափառաբեկ դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դասականությունն է, սակայն, միաժամանակ, դա վերջինիս դասավարական իրավունքն է, ֆաղափառ որ դասավարական այդ ինստիտուտը դասասխանողի դասավարական դաստիարակության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դաստիարակված վճռաբեկ դասարանը ՀՀ ֆաղափառաբեկ դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի

Էջ
120-124

առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին դասասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դասավարական կարևոր իրավունք: Վերագրալից հետևում է, որ դասարանը դասավոր է դասավարությունը կազմակերպել այնպես, որ աղափոխվի դասասխանողի այս իրավունքի իրականացումը: Սույն գործով դասարանը 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ Պատիկ Միխայելյանին ներգրավել է ֆաղափաղական գործի ֆննդությանը որդես դասասխանող և նույն օրը՝ 10.02.2005 թվականին, վճիռ է կայացրել, կողմին հնարավորություն չստանալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա դեմ երկաբաթյա ժամկետում առարկություններ ներկայացնելու իր դասավարական իրավունքներին: Ունենալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա վերաբերյալ գրավոր դասասխանը երկաբաթյա ժամկետում դասարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն՝ անձը որջամտորեն կարող էր դասարանից ակնկալել իր գործի ֆննդության նշանակում առնվազն այդ երկաբաթյա ժամկետի ավարտից հետո: Ավելին, նույն հողվածով սահմանված դրույթը անձին իրավունք է վերադասում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Սա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դասարանը դասավոր է դասական նիս նշանակել ոչ շուտ, քան այդ երկաբաթյա ժամկետի լրանալը:

22. «Ավանգար Մորթու» ՍՊԸ v. Աոս Խոլոյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-223/ՎՂ (աղորդին զբաղեցրած սարածից վարելու դասանջով):

Էջ
125-128

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղափ օսարման գոտիներում զսնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհասուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի համաձայն իրացվող սարածում հաշվառված անձին աջակցության գումարի վճարումը կարող է դիտվել որդես այդ անձին վարելու նախադայման:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեղ. ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղափ օսարման գոտիներում զսնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհասուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածում հաշվառված անձանց, նրանց անձնագրային սարիքի չհասած երեխաներին սրամարվում է աջակցություն՝ առանձին 2.0 մլն ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով հաշվառման փաստը հաստատող փաստաթուղթը: ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշմամբ սահմանված չէ աջակցության գումարի վճարման դասավորության ժամկետ, մասնավորապես՝ նման դասավորությունը դասառառեսևանֆային կաղի մեջ չի զսնվում անձի վարման հետ: Հետևաբար, աջակցության գումարի վճարումը չի կարելի դիտել որդես սվյալ սարածում հաշվառված անձին վարելու նախադայման: Այն ըստ էության կառավարության կողմից սահմանված դասավորություն է սարածը իրացնող սուբյեկտի համար:

23. Արմեն Շահաբայան, Քրիստինա Տոնոյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ անշարժ Շենգավիթ ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-65/ՎՂ (դեսական մարմնի գործողությունը վիճարկելու դասանջով):

Էջ
129-133

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով նախատեսված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելը հիմք է Կաղասրի կողմից սեփականության իրավունքի գրանցումը մերժելու համար:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեղ. ՀՀ ֆաղափաղական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հողվածներով և 449-րդ հողվածի 3-րդ մասի նորմերով սրված իրավունքի և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով գույքի նկատմամբ դեսական գրանցման իրավունքի միջև առկա է սրամաբանական հակասություն, որը դասարանի և դեսական մարմնի կողմից որևէ դասաղայում չդեսք է մեկնաբանվի ի վնաս մասնավոր անձի: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով նախատեսված «գործարի (ղայմանագրի) կնման օր (ղսհ)» արսհայություն սառաղի նշանակության հարցում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը սսորդաս է ՀՀ ֆաղափաղական օրենսգրքի նկատմամբ և դեսք է համաղասախանի վերջինիս, իսկ նշված օրենքի 23-րդ հողվածում նշված՝ «գործարների կնման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում» արսհայությունը կարող է մեկնաբանվել միայն դրանում դասունակվող

բառերի սառացի նեանակությամբ՝ հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող ֆաղափացիական օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված դրույթը: Հեճևաբար, գույքի հետ կասարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ղեկավարող գրանցման ներկայացնելու 30-օրյա ժամկետը, սույն գործի փաստերից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը համարում է իրավական հետևանքներ չառաջացնող:

24. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Խորհրդայինի ՀՏ v. Արա Գասադարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-278/ՏԳ **Էջ 134-136**

Խնդիրը. Հարկային մարմնի կողմից «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ոլորտներում գործունեություն իրականացնելու մասին հայտարարության օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը կարող է արդյո՞ք այդ հայտարարության իրավական հետևանքներ բացառող հանգամանք հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճարողները մինչև նույն օրենքով նախատեսված ոլորտներում գործունեություն իրականացնելը (սկսելը) իրենց զգնվելու (հաշվառման, բնակության) վայրի հարկային ռեսուրսների մարմին են ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության հարկային ռեսուրսների կողմից սահմանված ձևի սեղեկություններ (հայտարարություն-հաշվարկ, այսուհետ՝ Հայտարարություն)՝ երկու օրինակից՝ հաստատագրված վճարի հաշվարկման համար անհրաժեշտ համադասասխան ելակետային սլյավների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հարկային ռեսուրսների մարմնի կողմից հաշվառվելուց և կնքվելուց հետո հայտարարության մեկ օրինակը վերադարձվում է վճարողին: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հաստատագրված վճարի հայտարարության մեկ օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը չի կարող ազդել հարկ վճարողի իրավական կարգավիճակի վրա, բացառել նման հայտարարության իրավական հետևանքներ և դրա հետևանքով բացառել հարկային դարձվորությունների հաշվարկումն ու վճարումը: Հայտարարությունը ընդունված և հաշվառված է համարվում այն հարկային մարմին ներկայացնելու դեպքում:

25. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության լեզվի ղեկավար ռեսուրսների մարմնի, **Էջ 137-141**
ֆաղ. գործ թիվ 3-306/Ա («Էգա» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության սնօրեն Էդուարդ Գասադարյանին վարչական դասասխանասվության ենթարկելու դեմ հանցում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք օտարաձայն բառային աղբյուրաբանիչը կազմակերպության մուտքի ձևակազմի մասում սեղադրելը և այն փաստացի որդես ցուցանակ գործածելը հակասում է ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կասարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող դեմոստրացիաները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դեմ հանցումներին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կասարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող դեմոստրացիաները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դեմ հանցումները վերաբերում են ցուցանակում սեղադրվող սեղեկասվությանը, որի համար սահմանված կարգավորումները, այդ թվում նաև՝ սահմանափակումները, չեն կարող սարածվել աղբյուրային նշանի օգտագործման համար օրենքով սահմանված կարգի վրա: Այդ նշանի օգտագործման առանձնահատկությունները սահմանված են «Աղբյուրային և ստյասարկման նշանների, աղբյուրների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքով: ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ցուցանակների վրա դեմ է գեներվեն հետևյալ սեղեկությունները. կազմակերպության ձևակազմի մասում փակցված ցուցանակի վրա՝ կազմակերպության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերպական-իրավական ձևը, իսկ մուտքի դռան ցուցանակի վրա՝ աշխատանքային ռեժիմը:

Նշված նորմը սահմանում է միայն այն նվազագույն սեղեկասվությունը, որը դարձադրող դեմ է դարձնակի **ցուցանակը**: Հեճևաբար, Որոշման 3-րդ կետում սահմանված դրույթը չի կարող մեկնաբանվել որդես կազմակերպության աղբյուրային նշանի սեղադրումը սահմանափակող նորմ:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանը գտել է, որ սպրանձային նշանի՝ որպես գովազդ կամ վաճառքի առաջարկ օգտագործելու արգելք օրենքով նախատեսված չէ:*

26. Անահիտ Ոսկանյանի դիմումը, ֆադ. գործ թիվ 3-332/Ա (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը հաստատելու դաժանություն): **Էջ 142-146**

Խնդիրը. Ինչդիտելով նախադայմաններ են անհրաժեշտ ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթով գործերի քննության համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որոնք ուղղված են անձի սուբյեկտիվ իրավունքների իրականացման խոչընդոտները վերացնելուն: Այդ իսկ դատաճառով օրենսդիրը նշված գլխում սահմանել է, որ դիմումում ղեխ է նշվի, թե ինչ նոյաբանի համար է դիմողին անհրաժեշտ սվյալ փաստի հաստատումը, ինչդեռ նա ղեխ է բերվել դիմողի կողմից դատաճառ փաստաթղթեր սանալու կամ կորցած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարիմությունը հաստատող աղաբույցներ (հոդված 191): Նշված նորմով օրենսդիրը դիմողների համար սահմանել է դատաճառ փաստաթղթեր սանալու կամ կորցած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարիմությունը դատարանին աղաբույցելու իրական և դատաբար դաժան: Տվյալ դեղում անձի սեփականության իրավունքը ճանաչվել է վաբչական ակտով, և այդ իրավունքները ղեխական գրանցման ենթարկելու անհնարիմությունը սույն գործով օրենքով սահմանված ժամկետի խոչընդոտին, աղա այն բավարար հիմք չէ հասուկ վարույթի կարգով իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման համար, քանի որ անձը դատարանին չի աղաբույցել համադատասխան լիաբոր ղեխական մարմնին դիմելու և դա հեռանակով իրավունքի իրականացման իրական խոչընդոտի առկայությունը: Նման եգրահանգման համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում նա այն հանգամանքը, որ դիմողը գրկված չէ ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված կարգով վիճարկելու համադատասխան ղեխական մարմնի գործողությունները:

27. «Աբիլես» ավսովարողների իրավունքների դատաբանության կենտրոն **Էջ 147-151**
(դատաճառար անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարողական վկայական սանալու համար հանձնվող տեսական քննությունների **հարցատմները** հանդիսանում են «տեղեկատվություն»՝ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի մեկնաբանությանը, ըստ որի՝ վարողական վկայական սանալու համար հանձնվող տեսական քննությունների հարցատմները տեղեկատվություն դարունակող նյութական կրիչներ են, որոնք նույն օրենքի իմաստով չեն հանդիսանում «տեղեկատվություն»:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը անդրադարձել է նաև այն հարցին, թե արդյո՞ք վարողական վկայական սանալու համար հանձնվող տեսական քննությունների հարցատմներում առկա տեղեկությունները կարող են համարվել ծառայողական գաղտնիք պարունակող տեղեկություններ:

28. «Ֆիրմա ՄՄ» ՍՊԸ-ի դիմումը, ֆադ. գործ թիվ 3- 445/Ա (հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաժանություն): **Էջ 152-157**

Խնդիրը. Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումի քննության ընթացքում ո՞ր դեղերը կարող են դատարանի կողմից գնահատվել **իրավունքի վերաբերյալ վեճ:**

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը հայցը կամ դիմումը բողում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը քննելիս **վեճ է ծաղել իրավունքի մասին:** Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին հասուկ վարույթի կարգով քննվող գործերն այն գործերն

են, որսեղ ղեֆ է բացակայի նյութաիրավական վեճը: Հասուկ վարույթի հիմնական սարքերությունը հայցային վարույթից կայանում է հենց իրավունքի մասին վեճի բացակայության մեջ: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ յուրաքանչյուր դեղմում **իրավունքի վերաբերյալ վեճի առկայությունն ստուգելիս** դատարանը դատարանը պարզապես է դարձել, թե արդյո՞ք, գործի փաստերից ելնելով, առերևույթ առկա է փոխադարձ կադր ֆննարկվող փաստի և այլ անձի իրավունքների ծավալի վրա: Նման կադրի, ինչդեռ նաև այդ փաստի և այլ անձի իրավունքների ծավալի փոփոխության միջև դասաճանաչական կադրի բացակայության դեղմում իրավունքի մասին վեճի վերաբերյալ հայտարարությունն ինքնին **ՀՀ** ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի իմաստով հայցն առանց ֆննության թողնելու հիմք չէ: Դատարանը յուրաքանչյուր կոնկրետ դեղմում վեճի առկայության կամ բացակայության հարցը ղեֆ է դարձրել ելնելով սկյալ գործի փաստերից, ինչդեռ նաև օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված դախանջներից:

29. «Արաս բանկ» ՓԲԸ v. Միսակ, Նաիրա և Մարի Ադույաններ, երրորդ անձ **ՀՀ** ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Մարտո SU, ֆադ. գործ թիվ 3-52/ՎԴ (Երևան ֆադաբի Այգեսան 11-րդ փողոցի թիվ 89 շենքի թիվ 28 բնակարանի նկատմամբ Միսակ Ադույանի համատեղ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, նրա բաժնի չափը որոշելու, դատավճռով սահմանված գումարի բռնագանձումն այդ բաժնի վրա տարածելու, ընդհանուր գույքից այն առանձնացնելու և հրադարակային սակարկություններով վաճառելու դախանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակչինարարական կոոդերասիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայը բնակարանի համար, օրենքի ուժով ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հայասանի Հանրադեսությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն բնակարանային, բնակչինարարական և այլ կոոդերասիվների այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայը բնակարանի կամ իր օգտագործմամբ տրված այլ շինության համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք: Մյասնիկյանի քոլտորդի գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշման հիման վրա Միսակ և Մարի Ադույանների վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի փայատերեր ճանաչվելը և նեված բնակարանի համար հաւելարկված փայը վճարած լինելը, ինչդեռ նաև դատարանի բացակայությունը հավաստող սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են տալիս հանգելու հետևության, որ Միսակ Ադույանը «Հայասանի Հանրադեսությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով նեված բնակարանի նկատմամբ ձեռք է բերել համատեղ սեփականության իրավունք:

**Միսաճամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին մասի մեկնաբանությանը, արձանագրելով, որ նախատեսված ֆադաբացիական իրավունքների ճանաչումը որպես իրավունքի սրաշալսությունն եղանակ, կարող է գործի դրվել միայն համապատասխան իրավունքի սուբյեկտի կողմից:*

30. Նիկոլայ Իսկանդարյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ, Վեհանուր Գրիգորյան, ֆադ. գործ թիվ 3-169/ՎԴ (ղեկական մարմնի դաշտնադատ անձի գործողություններն անօրինական ճանաչելու, օրենքով սահմանված կարգով ստեղծված բնակելի տան նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, տնով զբաղեցված ու սղասարկման տարածք հանդիսացող հողամասը սիրագորել ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու և Վեհանուր Գրիգորյանի անվամբ տրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դախանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք առաջին այսանի դատարանում գործի վարույթը կարձված լինելու դայանձներում Վերաբնիչ դատարանը իրավասու է վերաբնիչ բողոքի հիման վրա վերաբնիչում նույն գործը և կայացնելու այլ դատական ակտ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը կարձում է գործի վարույթը, եթե հայցվողը

**Էջ
158-161**

**Էջ
162-166**

հրաժարվել է հայցից: Հիմք ընդունելով ֆաղաֆաղիական դասավարտության հիմնարար սկզբունքները, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է իրավական այն դիրքորոշումը, որ գործի վարույթի կարճումն իրենից ներկայացնում է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի ավարտ՝ առանց դասարանի կողմից գործն ըստ էության ֆինետի և վեճը լուծող վերջնական դասական ակտ կայացնելու: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վերաֆննիչ դասարանը գործն ըստ էության կրկնակի ֆննող դասարան է, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործն առաջին ասյանի դասարանում ըստ էության չի ֆննվել, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործը չէր կարող կրկնակի ֆննվել Վերաֆննիչ դասարանում, ֆանի որ գործում առկա է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմքը, այն է՝ դիմումը հայցից հրաժարվելու մասին:

31. Վարդուհի Խաչատրյան, Մամվել Մարգարյան v. ՀՀ ԿԱ ղեկավար գույքի կառավարման վարչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-375/Ա («դարսավորագիր» վերնագրված փաստաթղթերն անվավեր ճանաչելու դիմումը): **Էջ 167-170**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դարսավորագիրը հանդիսանում է նոսարական վավերացում դիմումը գործարք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բացառությամբ նոսարական վավերացում դիմումը գործարքների, հասարակ գրավոր ձևով ղեխք է կնքվեն իրավաբանական անձանց՝ միմյանց միջև և ֆաղաֆաղիների հեք գործարքները, իսկ նույն օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործարքի նոսարական վավերացումը դարսաղիր է օրենսգրքում նեված դեղքերում, ինչղես նակ կողմերից որևէ մեկի դիմումը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ մասում նեված երկու հակակնիքների բացակայության դիմումներում դարսավորագիրը համարվում է հասարակ գրավոր ձևով կնքվող միակողմանի գործարք: Սույն գործով հաստատված փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դարսավորագրերի հասարակ գրավոր ձևի դիմումները լիմետու հանգամանքը բավարար է դարսավորագրերը սոսրագրած անձանց նկատմամբ դրանցում նեված դարսավորությունների ծագման համար: Հեքսարար, անհիմն է Դասարանի եղբահանգումն այն մասին, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Մամվել Մարգարյանի կողմից սոսրագրված դարսավորագրերը հանդիսանում են սարածքի առուվաճառքի դիմումագրի փոփոխություն և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 468-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով ղեխք է նոսարական վավերացում սանային:

32. «Էք-Լայն Թերդինգ» ՍՊԸ v. «Եվիլա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-378/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումը): **Էջ 171-176**

Խնդիրը. Արդյո՞ք աղացույցների ներկայացման և իրավական դաքսդանության կազմակերքման համար ողջամիք ժամկետի սրամադրման անհրաժեքությունը դասարանի համար դարսաղիր հիմք է գործի ֆննությունը հեքաձգելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեքաձգել գործի ֆննությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեքությամբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆննությունը հեքաձգելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարսականությունը, և դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագորքությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից: Միաժամանակ, դասարանի կողմից բողոք բերած անձին աղացույցների ներկայացման և իրավական դաքսդանության կազմակերքման համար ողջամիք ժամկետի սրամադրման անհրաժեքությունը Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով գործի ֆննությունը հեքաձգելու անհրաժեքությունն առկա էր, և որ արղար դասաֆննության իրավունքի ամբողջ ծավալով իրականացնելու օքթելիքիվ հնարավորությունների բացակայությունը մեկնաբանվում է որղես անձին դասաֆննությանը մասնակից չղարձնել:

30.03.2007թ.

33. Թագուց Պետրոսյան v. Ժաննա Ղազարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-459/ՏՂ («Բիզնես կենտրոն» ԲԲԸ-ի բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դրամանագիրն անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու դիմումագրով): Երրորդ անձ Յուլիա Միլիսոսյան v. Թագուց Պետրոսյան և Ժաննա Ղազարյան (ընկերության բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դրամանագիրն անվավեր ճանաչելու դիմումագրով):

Էջ 177-182

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար է համաստեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորապես՝ գնորդի սեղեկացված լինելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համաստեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համաստեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորապես, գնորդի սեղեկացված լինելու փաստը: Նման դիմումներ՝ 1) համաստեղ սեփականության մասնակցի մոտ վիճելի գործարք կնքելու համար անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայություն, 2) գործարքի մյուս կողմի՝ այդ մասին իմանալը կամ դրա մասին ողջամտրեն ենթադրելու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը: Վճռաբեկ դատարանը, հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, զգնում է, որ միայն համաստեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու փաստի հաստատումը բավարար հիմք չէ ենթադրելու, որ ամուսիններից մեկը համաստեղ գույքը սնորհելու լիազորություն չի ունեցել, քանի որ համասեփականատերերից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի սնորհելու համաստեղ գույքը, եթե համասեփականատերերից ոչ մեկը չի առարկում նրա նման գործողությունների դեմ, ընդ որում, ընդհանուր սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքը մնացած մասնակիցների դիմումագրով կարող է անվավեր ճանաչվել միայն այն դեպքում, եթե աղացուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտրեն լից է իմանալ այդ մասին:

34. Չոյա Ծասրյան v. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-496/ՎՂ (աշխատանքային վերականգնելու և հարկադիր դատադրողի գումարի բռնագանձման դիմումագրերով):

Էջ 183-187

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը լից է վերականգնի աշխատողին իր նախկին դատարանում այն դեպքում, երբ Ընկերության գործող վարչակազմակերպչական կառուցվածքում գոյություն չունի այնպիսի հաստիքային միավոր, որտեղ նախկինում աշխատել է հայցվորը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ընկերությունը դատարանին ներկայացրել է բավարար աղացույցներ, որոնք հաստատում են հայցվորի նախկին հաստիքի ստեղծման անհնարինությունը: Հետևաբար, սլյալ դեպքում կիրառելի է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված՝ աշխատողին աշխատանքում չվերականգնելու դեպքը: Դատարանի կողմից Ընկերության վրա չի կարող դրվել այնպիսի դատարանական պարտավորություն, որի փաստացի կատարումն օբյեկտիվորեն անհնար է: Նման դեպքում դատարանի կողմից վերագրյալ հոդվածի չկիրառումը կհանգեցնի գործատուի համար լրացուցիչ դատարանական՝ ստեղծելու կառուցվածքային նոր միավոր, նոր հաստիք: Նման դատարանական սահմանումը կհանգեցնի գործատուի՝ ՀՀ Սահմանադրության իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառելի երաշխիքային նորմերի և օրենքով նախատեսված իրավունքների սահմանափակման: Այդ իսկ նույնպիսի օրենսդրող ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանել է աշխատանքում չվերականգնելու գործատուի իրավական հնարավորությունը՝ վերադառնալով դատարանին այդ վարագործի իրավաչափության գնահատման իրավասություն՝ որոշելու սենսական, սեխնոլոգիական, կազմակերպչական կամ այլ դատառանձնաբեր կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարինությունը՝ կոնկրետ գործի փաստերից ելնելով:

*Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդադարձել է աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության, աշխատողին վճարվող սուժանիի հետ կապված իրավական հարցերին:

35. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արմավիրի ՀՏ v. «Նարոզ» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-460/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դահանջով):

Էջ
188-190

Խնդիրը. Կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլվությունները կամ լիցենզիաներն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեղմբերում հերթական սարեկան ղեկական տուրերի գումարները ենթակա են արդյո՞ք վճարման:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Պետական տուրերի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողությունը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեղմբում (բացառությամբ կասեցված լինելու ժամանակահատվածում դիմումի համաձայն ՀՀ օրենսդրությամբ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողության ուժը կորցրած ճանաչման դեղմբի) հերթական սարեկան ղեկական տուրերի գումարները ենթակա են վճարման անկախ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից: Նշված հոդվածի վերլուծության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլվությունները կամ լիցենզիաներն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեղմբերում հերթական սարեկան ղեկական տուրերի գումարները ենթակա են վճարման:

36. Հերիքազ Կարաղետյան v. «ՀՀ Գեղարմուրի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն, ֆաղ. գործ թիվ 3-608/ՎԴ (ազատման հրամանն անվավեր ճանաչելու և նախկին աշխատանքում վերականգնելու դահանջով):

Էջ
191-194

Խնդիրը. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված՝ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկետը համարվում է ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի հայցային վաղեմության ժամկետ, և արդյո՞ք աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկետը բաց թողնելու դեղմբում անձը կորցնում է իրավական ակտը դատարանում վիճարկելու իրավական հնարավորությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մայն գործի փաստերի համաձայն՝ Հերիքազ Կարաղետյանն աշխատանքից ազատվել է տնօրենի 01.07.2005 թվականի հրամանով: Նշված հրամանը Հերիքազ Կարաղետյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին, մինչդեռ իր իրավունքների դաճադանության հայցով դատարան դիմել է 27.11.2005 թվականին, այսինքն՝ 01.07.2005 թվականի հրամանը ստանալուց չորս ամիս հետո՝ բաց թողնելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված՝ դատարան դիմելու վաղեմության ժամկետը: Մայն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածը կիրառելի չէ, քանի որ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դաճարների օգտագործման ու Երջակա միջավայրի դահադանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղաբացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հողային, բնադահադան և այլ հասուկ օրենսդրությամբ: Տվյալ դեղմբում աշխատանքային օրենսդրությամբ աշխատանքի դայմանների փոփոխման, գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը դադարեցնելու կամ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու հետ կաղված վեճերով աշխատողին տրված է համադատասխան հրամանը (փաստաթուղթը) ստանալու օղվանից հետո մեկամսյա ժամկետում դատարան դիմելու իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ **ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով սահմանված՝ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկետը ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 332-րդ հոդվածի իմաստով հայցային վաղեմության ժամկետ չի կարող համարվել**, քանի որ այն, ըստ էության, սահմանում է դատարան դիմելու իրավունքի իրականացման ժամկետ: Բսկ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 332-րդ հոդվածով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետն ընդամենն այնդիսի ժամկետ է, որի ընթացում հայցվորը կարող է ակնկաղել իր իրավունքների դատական դաճադանություն: Այդ ժամկետը չի սահմանափակում դատարան դիմելու հայցվորի իրավունքը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմությունը կարող է կիրառվել միայն Պասասխանողի համադասասխան միջնորդության հիման վրա, մինչդեռ աշխատանքային վեճերով դասարան դիմելու՝ **աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը գործում է ուղղակիորեն**, անկախ Պասասխանողի կողմից միջնորդություն ներկայացված լինելու հանգամանքից, **և այդ ժամկետի բացթողումը հայցադիմումի ընդունումը մեծելու կամ գործի վարույթը կարճելու անվերադաս հիմք է հանդիսանում**: Փաստրեն, Հ.Կարադեսյանի կողմից վիճելի հրամանն ի սկզբանե վիճարկվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով դասարան դիմելու համար օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետի ավարտից հետո: Այսինքն՝ մինչև ժամկետի բացթողման Պասառ հանդիսացող հանգամանքների առաջանալը, հայցվորն արդեն բաց էր թողել դասարան դիմելու՝ օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը, հետևաբար **կորցրել է սլյալ հրամանը դասարանում վիճարկելու իրավական հնարավորությունը**:

37. Արա Միրզախանյան v. Դիանա Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-432/ՏԳ-Էջ
(անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն իրեն հանձնելու Պահանջով): 195-200

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը կարող է հայցը մեծել՝ նեղելով, որ երեխայի բնակվելը մոր հետ բխում է երեխայի Եստեղից, քանի որ հայցվորը չի ներկայացրել որևէ աղագույց այն մասին, որ երեխան կաղվածություն չունի մոր հետ, մոր բարոյական և անձնական այլ հասկանիւները վնաս են Պասառում երեխայի ֆիզիկական և հոգեկան առողջությանը, նրա բարոյական զարգացմանը:

ՀՀ վճարեկ Պասարանը որոշեց. ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ծնողների միմյանցից առանձին աղբելու դեղբում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղբում որոշում է Պասարանի կողմից: Ընդ որում, Պասարանը հաշվի է առնում երեխայի կաղվածությունը ծնողներից յուրաքանչյուրի, քուրերի ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիւներ, երեխայի դաստիարակության ու զարգացման համար Պայմաններ ստեղծելու հնարավորությունը: Տվյալ իրավանորմի իմդերասիվ Պահանջն առաջացնում է ծնողներից յուրաքանչյուրի հետ երեխայի կաղվածությունը սուղելու Պասարանի Պասարականություն, այնինչ սլյալ դեղբում Պասարանն անդրադարձել է այս հարցին միայն հայցվորի մասով: Վճարեկ Պասարանը գտնում է, որ ծնողների՝ միմյանցից առանձին աղբելու դեղբում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղբում որոշելիս Պասարանը Պես է համեմատական գնահատական սա և Պասառաբանի, թե որ ծնողի հետ բնակվելն է բխում երեխայի Եստեղից և նղասում երեխայի դաստիարակության ու զարգացմանը:

38. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արսաւաի ՀՏ v. «Անի-6» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-498/ՏԳ-Էջ
(անվճարունակ ձանաչելու Պահանջով): 201-203

Խնդիրը. Առանց Պասական նիս հրավիրելու Պասարանի կողմից Պասարանին սնանկ ձանաչելու մասին վճիռ կայացնելու համար Պասարանի է արդյո՞ք Պասարանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին Պասարանի որոշումը սսանալու փաստը:

ՀՀ վճարեկ Պասարանը որոշեց. Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունված «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ եթե Պասարանի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին որոշումը սսանալուն հաջողող 7 օրվա ընթացքում Պասարանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, աղա 8-րդ օրը Պասավորն առանց Պասական նիս հրավիրելու վճիռ է կայացնում Պասարանին սնանկ ձանաչելու մասին: Տվյալ նորմի կիրառելիության համար Պասարանի է Պասարանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին Պասարանի որոշումը սսանալու փաստը: Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերից երևում է, որ Պասարանը ոչ միայն չի սսացել նեված որոշումը, այլև Պասարանի բոլոր ծանուցաղբերը, հետևաբար սույն վեճի նկատմամբ վերոգրյալ հոդվածը կիրառելի չէ:

39. Վերգիներ Բեգլարյան և Երջանիկ Բաղայան v. Գուրգեն Ասատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-733/ՎԴ (անճարժ գույքի առուվաճառքի տայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և քննակարանից վսարելու դահանջներով):

Էջ
204-208

Խնդիրը. Արդյո՞ք տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն տայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում, և արդյո՞ք տարավորության կասարման ժամկետից հետո տարավորության կասարումը չընդունելը կարող է գնահատվել որդես տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելու դեմք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե տարատայանի կեսանցի հետևանքով կասարումը տարաստորջ համար կորցրել է իր հետաբրությունը, ադա նա կարող է հրաժարվել կասարումն ընդունելուց և դահանջել հասուցելու վնասները: Մույն ֆաղաբացիական գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ է, որ տաստխանողը թույլ է սվել կեսանց:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը սխալ է գնահատել գործում եղած ադաբույցները: Մասնավորադես, տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն տայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում տարավորության կասարման կեսանցը, որն առկա է սվյալ դեդում, արդեն իսկ հնարավորություն է տալիս տարաստորջը հրաժարվելու տարավորության կասարումն ընդունելուց: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ տարատայան իրավունք ունի իրենից գանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոտարի դեդողոհս, իսկ օրենքով սահմանված դեդդերում՝ դասարանի դեդողոհս, եթե նա չի կարողանում կասարել տարավորությունը, ֆանի որ տարատերը խուսափել է կասարումն ընդունելուց կամ թույլ է սվել կեսանց: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում տարավորության կասարման կեսանցը, որն առկա է սվյալ դեդում, արդեն իսկ հնարավորություն է տալիս տարաստորջը հրաժարվելու տարավորության կասարումն ընդունելուց: Ակնհայտ է, որ **հայցվորների կողմից թույլ չի սրվել կեսանց, և նրանց գործողությունները չի կարելի գնահատել որդես տարավորության կասարումն ընդունելուց խուսափել, ֆանի որ նրանք ոչ թե խուսափել, այլ հրաժարվել են կասարումն ընդունելուց**, ֆանի որ այն կորցրել է իրենց համար իր նշանակությունը տաստխանողի կողմից թույլ սրված կեսանցի հետևանքով:

40. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էրեբունու ՀՏ v. անհաս ձեռներեց Վյաչեսլավ Պետրոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-436/ՎԴ (գույքից բաժինն առանձնացնելու և դրա վրա բռնագանձում սարածելու դահանջներով):

Էջ
209-213

Խնդիրը. Արդյո՞ք միայն դասարանն է կրում գործի ֆնությունը տասաժանողին ներգրավելու տարականությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաբացիական դասավարությունը մրցակցային է: Այսինքն՝ գործին մասնակցող յուրաբանչյուր անձ ունի հավասար իրավունքներ և կրում է հավասար տարականություններ, նրանցից յուրաբանչյուրը դես է ադաբույցի իր դահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները, հայցը կամ դիմումը դես է ներկայացվի տասաժ հայցվորի կողմից, բավարար հիմնավորված լինի և ուղղված լինի տասաժ տաստխանողի դեմ: Դասաբնության ընթացքում կողմերն ունեն ակտիվ դիրք, իսկ դասարանին վերադահված է չեզոք գնահատողի դեր: Դասարանն ընդամենը հետագոսում և գնահատում է կողմերի ներկայացրած ադաբույցները և, վճիռ կայացնելով, իրականացնում է ադարադաոսություն՝ դուրս չգալով ներկայացված հայցադահանջի օրջանակներից և հիմնվելով միմայն կողմերի ներկայացրած և դասաբնության ընթացքում հետագոսված ու գնահատված ադաբույցների վրա: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ մրցակցային դասավարությունում տասաժ տաստխանող ներգրավելը դես է լինի միմիայն հայցվորի տարականությունը, կամ

նման ներգրավում լիարժեք կատարվի հայցվորի միջնորդության հիման վրա: Ոչ դասաճանաչող դեմ ներկայացված հայքը ենթակա է մերժման: Այս հարցում դասարանի ակտիվ դերակատարությունը կարող է վստահել դասավարտության մրցակցությունը և խաթարել դրա էությունը: Բոլոր դեղորայքներում, այս սրամաքանությունից ելնելով, դասարանները ղեկավարվում են և կիրառեն ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածը: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, հաճվի առնելով ներկա անցումային ժամանակաշրջանում Հայաստանի Հանրապետությունում առկա իրավագիտակցության դեռևս ցածր մակարդակը, հասարակական հարաբերությունների օրենսդրական կարգավորման անբավարար աստիճանը, գտնում է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ գործի ֆունկցիոնալ իրականացնելիս դասարանից դասախոսներին է մարդու և ֆաղափարակալ ՀՀ Սահմանադրությամբ և միջազգային-իրավական փաստաթղթերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների առավելագույնս արդյունավետ առաջնությունը: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը նաև գտնում է, որ առանձնահատուկ դեղորայքում, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի հիման վրա, այնուամենայնիվ, դասարանը ղեկավարվի կրի գործի ֆունկցիոնալ դասաճանաչող ներգրավելու դասախոսություն:

41. Լիդիա Ժուրավյովա v. Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-739/ՎԳ (փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դասախոսություն):

Էջ
214-219

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքի բաժինն առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբար փաստը աղացուցված չլինելու դրանում ներգրավելու իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակալային սակարկություններով վաճառելու մասին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետերի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհասուցում վճարել: Այն դեղորայքում, երբ սեփականատերը բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրել առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական շահ չունի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատերը համաձայնության բացակայության դեղորայքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակցներին թույլատրել վճարելու փոխհասուցում: Նույն հոդվածին համադասախոսական փոխհասուցումն ստանալու դասից սեփականատերը կորցնում է ընդհանուր գույքում բաժնի նկատմամբ իրավունքը: Օրենսդիրը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դրույթով բաժնային սեփականության մասնակցին իրավունք է ընձեռել մյուս սեփականատերերի համաձայնությամբ, նրանց փոխհասուցում վճարելու միջոցով դադարեցնել ընդհանուր գույքում նրանց բաժնի նկատմամբ ունեցած իրավունքը: Այս նորմը, դասարանի թույլատրությամբ, կարող է գործել նաև այն դրանում, երբ ընդհանուր գույքի համասեփականատերերը փոխհասուցմանը համաձայն չեն: Այդ դեղորայքում, փոխհասուցման նախադրյալն է հանդիսանում սեփականատերի (կամ սեփականատերերի) բաժինն աննշան լինելը, բաժինը բնեղենով առանձնացնել հնարավոր չլինելը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերը (կամ սեփականատերերի) էական շահ չունենալը: Նույն հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից սույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբար դեղորայքում դասարանն իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակալային սակարկություններով վաճառելու մասին՝ ստացված գումարը հետագայում բաշխելով ընդհանուր սեփականության մասնակցներին միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափ: Սույն գործով Լիդիա Ժուրավյովան դիմել է դասարան ընդդեմ Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դասախոսության մասին, մինչդեռ վերաբնից դասարանը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբար

փաստը աղացուցված չլինելու դայմաններում վճիռ է կայացրել վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու և ստացված գումարը ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն բաշխելու մասին: Հեսևաբար, դասարանն ըստ էության սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարական դասավարության օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի դրույթները:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է այն իրավական հարցադրմանը, թե արդյո՞ք դասարանը իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրապարակային սակարկություններով վաճառելու մասին, համապատասխան հայցապահանջի բացակայության պայմաններում:*

42. Գարիկ Կուրդիյան v. Թագուհի Կուրդիյան, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյաններ, Բաղ. գործ թիվ 3-506/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած համարելու և ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժիններն որոշելու դրույթներով):

**Էջ
220-224**

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանի սեփականաճեղճում (1993 թվական) հեճևանքով սեփականության իրավունքը ծագում է միայն սվյալ բնակարանի վարձակալի համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի «Պեսական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղափարցիներին վաճառելու մասին» թիվ 272 որոշմամբ հաստատված կանոնադրության 20-րդ կետի համաձայն՝ դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն վաճառվում են սվյալ բնակարանը զբաղեցնող վարձակալին կամ Հայկական ԽՍՀ բնակարանային օրենսգրքի 54-րդ հոդվածում նշված նրանց ընճանկի անդամներին՝ ընճանկի բոլոր չափահաս անդամների զբաղոր համաձայնության առկայության դեղդում: Նրանց համաձայնությամբ բնակարանը կարող է վաճառվել որդես նրանց ընդհանուր սեփականություն: Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ իրավական ակտի հիշատակված դրույթը դես է մեկնաբանել սեփականաճեղճում որդ հայեցակարգի լույսի ներք: Տվյալ դեղդում, դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սների սեփականաճեղճում համար ընճվել էր վաճառքի ձևը, որի հիմնական նոդասակը դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդից յուրաֆանչյուր ֆաղափարցու որոշակի սեփականության բաժնի հասկացումն է: Այսինքն՝ չէր կարող որդ ընճանկին բնակվելու համար հասկացված բնակարանը վաճառվել ընճանկի մեկ անդամին՝ մյուսներին զրկելով բնակարանի նկասմամբ սեփականության իրավունքից: Հեսևաբար, Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ Երևանի Սայաթ-Նովա բաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկու սենյականոց բնակարանը Թագուհի Կուրդիյանին վաճառելիս սվյալ բնակարանի նկասմամբ ծագել է նրա և նրա ընճանկի բոլոր 5 անդամների՝ Մանյա, Գարիկ և Ալեքսանդր Կուրդիյանների, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների սեփականության իրավունքը:

43. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Հրազդանի ՀՏ v. «Կոճոռ-Տելեկոմ» ՓԲԸ, Բաղ. գործ թիվ 3-706/ՏԳ (գումար բռնազանձելու դրույթներով):

**Էջ
225-227**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը կարգավորում է նաև դեսական սուրքի հես կաղված իրավահարաբերությունները:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրադեսությունում հարկային հարաբերությունները կարգավորվում են հարկային օրենսդրությամբ, որը բաղկացած է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքից և առաձին հարկատեսակների մասին օրենքներից: Նույն օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ **հարկը** դեսական և հասարակական կարիքների բավարարման նոդասակով համադարադիր և անհասույց վճար է, որը զանձվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից, հիմնարկներից, սեղական իննականառավարման մարմիններից՝ հարկային օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով, չափերով և սահմանված ժամկեսներում: Պեսական սուրքի հասկացությունը, սուրքերի սեսակները և դրույֆաչափերը, սուրք վճարողներին, սուրքը զանձելու,

վերադարձնելու, արճնություններ սրամադրելու կարգն ու դայմանները և ղեկավարող հես կառավարման մյուս հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով: «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ղեկավարող **սուրբ** ղեկավարող մարմինների լիազորությունների իրականացմամբ դայմանավորված՝ նույն օրենքով սահմանված ծառայությունների կամ գործողությունների համար ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարող և (կամ) համայնքների բյուջեներ մուծվող օրենքով սահմանված **դարձադր վճար** է: Վերոգրյալ իրավանոմների համաձայն կարելի է հանգել հետևյալին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն հարկային իրավահարաբերությունների և **հարկերի** նկատմամբ, իսկ ղեկավարող սուրբի հես կառավարող հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով:

44. Մուրադ Խաչատրյան v. Դոնարա Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-249/Վ.Գ. **Էջ 228-231**
(փոխհասուցում վճարելու թույլտվություն սալու և հակընդդեմ հայցով՝ բաժնեմասն առանձնացնելու, բաժնեմասնում բնակվելու հնարավորություն ընձեռնելու և գումարի դահանջներով):

Խնդիրը. Ինչդիպի՞ հանգամանքներ դասարանը ղեկ է հաճվի առնի ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականատերի «Էական Եահի» առկայության կամ բացակայության հարցը բնական:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականատերի «Էական Եահի» առկայության կամ բացակայության հարցին անդրադառնալիս դասարանը ղեկ է հաճվի առնի սեփականատերի Եահազգաճվածության համաձայնությունը բաժնային սեփականության իրավահարաբերություններում մյուս սեփականատերերին դասառաճված անհարմարություններին, սեփականության իրավունքով համանման այլ ունեցված ունենալը (սույն ֆաղաբացիական գործով այդդիպին կարող է լինել Դոնարա Խաչատրյանի մոտ փաստացի բնակվելու համար դիտանի այլ բնակարանության առկայությունը), այդ բաժնի նկատմամբ սեփականատերի Եահազգաճվածության առկայությունը և այլն:

45. Ռոբերտ Միմոնյան v. Գայանե Փարսյան, Արմեն, Մարինե և Անդրանիկ Թաղևադյաններ, Երևանի ֆաղաբացիական և Էրեբունու թաղապետարան, ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ «Մարա» ՏԱ, ֆաղ. գործ թիվ 3-464/Վ.Գ. (Երևան ֆաղաբի Երկաթգծի փողոցի թիվ 28 Ենքի թիվ 21 բնակարանը սեփականաճնոհելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Եջխոհոդի գործկոմի 1995 թվականի օգոսոսի 25-ի թիվ 32/54 որոշումը և դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջներով): **Էջ 232-235**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիազորված անձի լիազորությունները դադարած լինելու դայմաններում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը լիազորողի նկատմամբ իրավական հեսանքներ կարող է առաջացնել:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է ամրագրվեն օրենքին համադասասխան սրված և ձևակերտված լիազորագրում: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կեսի համաձայն՝ լիազորագրի գործողությունը դադարում է, եթե լիազորագրի ժամկետը լրացել է: Հիմք ընդունելով վերոնյալը և հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2006 թվականի մարտի 22-ին Անահիտ Չոհրաբյանին սրված լիազորագրի ժամկետը 2006 թվականի օգոսոսի 24-ի դրությամբ լրացած էր, Վճարեկ դասարանը գճնում է, որ Անահիտ Չոհրաբյանի լիազորությունների դադարած լինելու դայմաններում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը Ռոբերտ Միմոնյանի նկատմամբ իրավական հեսանքներ չի կարող առաջացնել:

46. Անահիս Թորոսյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-500/ՏԳ (2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտն անվավեր ճանաչելու դաժանագործություն) **Էջ 236-239**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սուզումն հանձնարարագրի բացակայությամբ սուզումն ակտի հիմքում կարող էր դրվել անձից վերցրած բացասությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դարբերության համաձայն **սուզումն սկսելուց առաջ** համադասարանի ղեկավարն մարմնի ղեկավարն սուզումն իրականացնելու մասին հրադարարկում է հրաման կամ հանձնարարագիր: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ հարկային մարմնի կողմից առանց ղեկավարն գրանցման, առանց համադասարանի լիցենզիայի գործունեություն իրականացնող սնտեսավարող սուբյեկտների հայտնաբերմանն ուղղված սուզումների ժամանակ սուզումն հրամանում (հանձնարարագրում) նշվում են սուզումն իրականացնող մարմնի անվանումը, **սուզումն իրականացնող դասընթացի անձի** դասընթաց, անունը, ազգանունը, սուզումն նշանակող, սուզումն ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, սուզումն իրավական հիմքերը: «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «բ» կետի համաձայն՝ սուզումն իրականացնող անձինք **իրենց լիազորություններն իրականացնելիս** իրավունք ունեն դաժանագործություններ, սլյալներ և այլ սեղեկություններ, բացասություններ, սեղեկանքներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են իրենց իրավասության շրջանակներում իրականացվող սուզումն նշանակողներին: Վերոնշյալ օրինադրույթներից հետևում է, որ սուզումն իրականացնող դասընթացի անձը սուզումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ նախատեսված գործողություններ կարող է իրականացնել (այդ թվում՝ բացասություններ վերցնել) միայն համադասարանի հանձնարարագրի առկայության դեպքում և այդ հանձնարարագրում նշված շրջանակներում: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարկային գործով սուզումն ակտի հիմքում չէր կարող դրվել սուզումն հանձնարարագրի բացակայությամբ Անահիս Թորոսյանից վերցրած բացասությունը, քանի որ այդ ժամանակաշրջանում սուզումն իրականացնող անձինք դիմողից բացասություն վերցնելու լիազորությամբ օժտված չէին:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասին, որի իմաստով հարկային ծառայողը, օրենքով սահմանված ընթացակարգով սուզումն իրականացնելու լիազորության բացակայության պայմաններում, չունի անձից բացասություն վերցնելու իրավունք, անկախ նման գործողության նպատակից:*

47. «Միկրոէլեկտրատեխնիկա» ԲԲԸ v. «Լիլիթ» ՍՊԸ, Գյումրու ֆաղափարկային ՀՀ **Էջ 240-246**

ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Գյումրու ՍՍ, ֆաղ. գործ թիվ 3-592/ՏԳ (ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, սնորհման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու ֆաղափարկային 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը՝ Գյումրի ֆաղափարկային Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 156.65մ² մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք այդ մասով Գյումրու ֆաղափարկային և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի դայմանագիրն ու Կադաստրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանագործություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարչական ակտի վիճարկման ժամանակ դիմողը կրում է ակտի իրավաչափության աղացուցման դարձակառությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Ակտի՝ ՀՀ օրենքներին հակասելու դասական սուզումն կարգը սահմանված է ՀՀ ֆաղափարկային դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասում: Դասարանի կողմից ակտն օրենքին հակասելը բացի ակտն ընդունող մարմնի (դրա դասընթացի անձի) իրավասության սեփականության սուզումն ենթարկելիս, այն դեպքում է սուզումն ենթարկվի նաև նյութական իրավաչափության սեփականության: Ակտի

նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դասարանը ղեկ է սուզի գործի փաստերը և յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքը: Սույն ֆաղափացիական գործով Գյումրու ֆաղափացիական 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման իրավաչափությունը սուզելիս Դասարանն էական նշանակություն է սվել այն հանգամանքին, որ վեճի առարկա հողամասի՝ բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու փաստը հայցվորի կողմից չի աղյացուցվել: Մինչդեռ հողամասի ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու կամ չլինելու աղյացուցման դասակարգությունը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով, կրում է Գյումրու ֆաղափացիական:

48 «Մուրաղյան եղբայրներ» ՍՊԸ v. Երևանի ֆաղափացիական, ֆաղ. գործ թիվ 3-656/ՎԳ (դաշտնասար անձի ակնն անվավեր ճանաչելու և հակընդդեմ հայցով՝ հողի վարձակալության դայնմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողի վարձակալության նկատմամբ իրավունքների գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և սարածքից վսարելու դատահանջներով):

Էջ
247-252

Խնդիրը. 1. Արդյո՞ք Երևանի ֆաղափացիական գրությունը հանդիսանում է վարչական ակն:

2. Արդյո՞ք հողի վարձակալության իրավունք սվող որոշումն ուժը կորցած ճանաչելու փաստը բավարար է վարձակալության դայնմանագիրը լուծելու համար:

1.ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն ֆաղափացիական գործով Քաղափացիական 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությունը հանդիսանում է վարչական ակն, քանի որ դրանում արտացոլված են վարչական ակնի բնուրո թյուր սարերը: Մասնավորապես, այն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման համար, այն է՝ շինարարական աշխատանքները կանոնակարգելու և ֆաղափացիական նորմերին համադասասխանեցնելու նդասակով և ուղղված է Ընկերության համար դասակարգություններ սահմանելուն՝ Ընկերությունից դատահանջվել է կատարել գրունների հետիցի աշխատանքներ, իսկ դրա կամավոր չկատարման դեղոքում նախատեսվել է հարկադրանքի միջոցների կիրառում:

2.ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վարձակալության դայնմանագիրը, հանդիսանալով ֆաղափացիաիրավական գործարք, որով դրևորվում են կողմերի կամքը և կամաարտասայությունը՝ ֆաղափացիական իրավունքներ և դասակարգություններ առաջացանելու առնչությամբ, չի կարող լուծվել միայն մեկ կողմի կամքի դրևորման հետևանքով: Այսինքն՝ սույն ֆաղափացիական գործով վարչական ակնի վերացումը չի կարող որևէ իրավական հետևանք ունենալ գործարքի կողմերի նկատմամբ, քանի որ մնան գործարքի կնքման դատից կողմերի հարաբերությունները վարչաիրավական հարաբերությունների իրավական կարգավորման դաշտից անցնում են ֆաղափացիաիրավական հարաբերությունների կարգավորման դաշտ, հետևաբար նրանց միջև հարաբերությունները կարգավորվում են համադասասխան ֆաղափացիաիրավական դայնմանագրով և ֆաղափացիական իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմատիվ իրավական ակներով:

49. Սամվել Դերձյան v. Տասյանա Մարդանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-664/ՎԳ (ալիմենսի չափը նվազեցնելու դատահանջով):

Էջ
253-255

Խնդիրը. Արդյո՞ք ալիմենսի չափը փոփոխելը ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դասարանի դասակարգությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե ալիմենս վճարելու վերաբերյալ համաձայնության բացակայությամբ ալիմենսի չափը դասական կարգով որոշելուց հետո փոփոխվել է կողմերից մեկի գույքային և ընտանեկան դրությունը, աղա դասարանը կարող է յուրաքանչյուր կողմի դատահանջով փոփոխել ալիմենսի սահմանված չափը կամ ալիմենս վճարելու դասակարգ անձին ազատել դա վճարելուց: Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի հիմքով ալիմենսի չափը փոփոխելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դասակարգությունը, և

դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից և առաջնորդվելով մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային դայմանագրերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաստիարակության անհրաժեշտությամբ:

50. ՀՀ առողջադատության նախարարության ղեկավար հիգիենիկ և **Էջ 256-260**
 հակահամաճարակային տեսչության Կոսայի մարզային կենտրոն v. Սեդա Ադամյան, ֆաղ. գործ
 թիվ 3-690/ՎԴ (վարչական տուգանքի բռնագանձելու դատարանում):

Խնդիրը. Վարչական դատաստիանասվության իմաստով անհաս ձեռնարկատերը ղեկ է
 ուղղվել որդես դատարանատար անձ, թե՞ որդես ֆիզիկական անձ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերը մասին» ՀՀ օրենքի
 առաջին հոդվածի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատերը ձեռնարկատերական գործունեության
 նկատմամբ կիրառվում են օրենքով առևտրային կազմակերպություններ համարվող
 իրավաբանական անձանց գործունեությունը կարգավորող կանոնները, եթե այլ բան չի բխում
 օրենքից, այլ իրավական ակտերից կամ իրավահարաբերության էությունից: Վճռաբեկ դատարանը
 գտնում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր դեպքում դատարանատար անձին դատաստիանասվության
 ենթարկելու մասին որոշման իրավազավորությունը ստուգման ենթարկելիս ղեկ է հաշվի առնի
 Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի դատարանները,
 որում ամրագրված **դատարանատար դատարանություն** հասկացությունը գործող ՀՀ
 օրենսդրության բաժանումն է ղեկավարող որդես կազմակերպչական ու
 կառավարչական (ղեկավար) գործառնություններ: Նշված մեկնաբանության համար Վճռաբեկ
 դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ թեև անհաս ձեռնարկատերերը ձևականորեն
 ունեն դատարան չեն զբաղեցնում, սակայն իրենց գործունեությունն իրականացնելիս նրանք
 ադատական են դրա կազմակերպումն ու կառավարումն այնպես, ինչպես դա կիրականացնեն
 նման գործունեությամբ զբաղվող ունեն կազմակերպության իրավասու ղեկավարը՝ դատարանատար
 անձը: «Անհաս ձեռնարկատերը մասին» ՀՀ օրենքը դատարանում է անհաս ձեռնարկատեր
 գործունեության նկատմամբ կիրառել այդ նույն կանոնները, հետևաբար նաև նույն
 տարաբանությունը, որը կիրառվում է իրավաբանական անձանց գործունեության նկատմամբ:
 Եթե ընկերության գլխավոր սնուցիչը կամ գործադիր սնուցիչը որակվում է որդես դատարանատար
 անձ, ադատ անհաս ձեռնարկատերը վարչական դատաստիանասվության իմաստով նույնպես
 ղեկ է ուղղվել որդես դատարանատար անձ՝ այն հանգամանքի ուժով, որ նա իրականացնում է
 առաջինի հետ բնույթով նույնանման կազմակերպչական ու կառավարչական գործառնություններ:

51. Չուլիեհա Պետրոսյան, Կարեն Դավթյան և Արման Դավթյան v. Թևոս
 Սաֆարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-691/ՎԴ (դատարանում վնասների հատուցման դատարանում): **Էջ 261-264**

Խնդիրը. Ինչպիսի՞ հանգամանքներ դատարանը ղեկ է հաշվի առնի բաց թողնված
 օգուտի առկայությունը դարձելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ
 մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ
 ղեկ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, ինչպես նաև չստացված
 եկամուտները, որոնք այդ անձը կատարում ֆաղափացիական բաժանառության սովորական
 դայմաններում, եթե նա իրավունքը չխախտվել: Այսուհետև, բաց թողած օգուտն այն եկամուտն
 է, որը սեփականատերը ֆաղափացիական բաժանառության սովորական դայմաններում
 կատարում, եթե չխախտվել նա իրավունքը: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բաց թողած օգուտի
 առկայությունը, այսինքն՝ անձի իրավունքի չխախտման դատարանում եկամուտի ստացման
 իրական հնարավորությունը որոշելը յուրաքանչյուր գործով ինքնուրույն գնահատման ենթակա
 հարց է, որի ընթացքում ղեկ է հաշվի առնվեն սվյալ գործի առանձնահատկությունները:
 Մասնավորապես, բաց թողած օգուտի առկայությունը որոշելու համար նախ և առաջ ղեկ է
 հաշվի առնվի մինչև իրավունքի խախտումը ֆաղափացիական բաժանառությունում

համադասասխան գույքի ունեցած կարգավիճակը (մասնավորապես, սույն ֆաղաֆաղիական գործով այդդիսին կարող է լինել իրավունքի ենթադրյալ խախտման դահին, այսինքն՝ բնակարանը հետ դահանջելու դահին, այլ անձի հետ բնակարանի վարձակալության դայմանագիր կնքված լինելը), կամ սեփականատերը **իրական** մտարության և հնարավորության միաժամանակյա առկայությունը այդ գույքի սնորհման եղանակների առնչությամբ (այդդիսին կարող է լինել, օրինակ՝ իրավունքը խախտված անձի կողմից այլ անձանց ուղարկված համադասասխան օֆերսան):

18.05.2007թ.

52. «Գյումրի-հաց» ՍՊԸ v. Գյումրու ֆաղաֆաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-20/ՏԳ **Էջ 265-270**
(օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք շինարարության թույլտվության համար հիմք հանդիսացող փաստաթղթերի բացակայության դայմաններում դասարանը կարող է դարսավորեցնել ֆաղաֆաղեսարանին սալ համադասասխան շինարարության թույլտվություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Կառուցադասողը մինչև համայնքի վարչական սարածֆում շինարարության իրականացման համար շինարարական թույլտվություն դահանջելը, դարսավոր է նախատես սահմանված կարգով սեղական ինֆնակառավարման մարմնին դիմել և սսանալ ճարսարադեսահասակագծային առաջադրանք, որը համայնքի ղեկավարի կողմից սրվում է, եթե հայտով ներկայացված դահանջները համադասասխանում են օրենսդրությամբ, սարածական դյանավորման փաստաթղթերով, բնակավայրի ֆաղաֆաղիական կանոնադրությամբ, ինչդես նակ ֆաղաֆաղիական փաստաթղթերով սահմանված դահանջներին: Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մեակման համար և դարսադիր են ֆաղաֆաղիական գործունեության բոլոր մասնակիցների համար: Հեսևար, առանց նեված առաջադրանքի առկայության ընկերությունը չի կարող մեակել և նախատասսսսել նախագծային փաստաթղթերի փաթեթը, որի համաձայնեցման դարագայում միայն համայնքի ղեկավարը կարող է կառուցադասողին սրամարել շինարարական թույլտվություն: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ճարսարադեսահասակագծային առաջադրանքի հայտ չի ներկայացրել Գյումրու ֆաղաֆաղեսարան, սահմանված կարգով չի սսացել նեված առաջադրանքը, վերջինիս որևէ նախագիծ չի ներկայացրել համաձայնեցման: Նեանակում է՝ նման դայմաններում Գյումրու ֆաղաֆաղեսարանի կողմից Ընկերությանը գաղաղման կայանի շինարարության թույլտվություն չէր կարող սրվել:

53. «Դավիթ Երթուղային Տափսի» ՓԲԸ-ի բաժնետեր Ալբերտ Հակոբյան v. «Դավիթ Երթուղային Տափսի» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-346/ՏԳ գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցով՝ Ալբերտ Հակոբյանից հօգուտ Ընկերության 337.720 ՀՀ դրամ գումար բռնագանձելու դահանջներով): **Էջ 271-274**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը, մերժելով Ընկերության ներկայացուցչի միջնորդությունը գործի ֆննդությունը հեսաձգելու վերաբերյալ, խախտել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար աղասությունների դաեցդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդար դասաֆնության իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղիական դասավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆննդությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեեսությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս կամ այն հայեցողական լիազորությունն իրականացնելու դատարանի իրավունքը բացառապես բնույթ չի կրում, և դրա իրականացման նպատակահարմարության հարցն անհրաժեշտ է որոշել՝ ելնելով դատավարության մրցակցության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքների էությունից: Այսինքն, եթե դատական նիստում կողմը ներկայացրել է լրացուցիչ աղացույց(ներ), իսկ մյուս կողմը միջնորդում է դատական նիստը հետաձգել՝ դրան(ց) ծանոթանալու և դրա(նց) դեմ առարկություններ ներկայացնելու նպատակով, ապա դատարանը գործի ֆնուրությունը հետաձգելու իր դատավարական լիազորությունն իրականացնելիս դեմ է դարձի, թե արդյո՞ք միջնորդությունն ներկայացնող կողմը ունի ողջամիտ հնարավորություն դատական նույն նիստի ընթացքում ծանոթանալու և առարկություններ ներկայացնելու այդ աղացույցների առնչությամբ, թե՞ ոչ: Հակառակ դարձալու դատարանը դատարար է ողջամիտ ժամկետով հետաձգել գործի ֆնուրությունը՝ կողմին հնարավորություն սալով ծանոթանալու լրացուցիչ աղացույցներին և առարկություններ ներկայացնելու դրանց դեմ: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատավարությունում կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը, որը հանդիսանում է արդար դատաբանության հիմնական սարերից մեկը, դախանջում է, որդեգրի յուրաքանչյուր կողմին սրամադրվի ողջամիտ հնարավորություն՝ արտահայտելու իր դիրքորոշումը սլյալ գործի վերաբերյալ, այդ թվում՝ ներկայացնելու աղացույցներ՝ այնդեհ, որ կողմերից որևէ մեկը մյուսի նկատմամբ առավելություն չունենա:

54. Գոհար Հակոբյան v. Հրանտի Վարդանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-410/ՎԳ (ուրիշի աղորհի սիրադեմումից գույքը հետ դախանջելու և հակընդդեմ հայցով սեփականության վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դախանջներով):

Էջ
275-283

Խնդիրը. Արդյո՞ք դեմության սեփականությունը հանդիսացող վեճի առարկա հողամասը ձեռքբերման վաղեմության ուժով կարող է ճանաչվել որդեգր անձի սեփականություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքը հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում է նույն օրենսգրքի դրույթների հաճվառմամբ: Նույն օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ ֆաղաֆացիները և իրավաբանական անձինք դեմության ու համայնքների հողերի այն հողամասերի նկատմամբ, որոնց սիրադեմում են առանց իրավաբանական ձևակերտման և որոնցից օգսվում են անընդմեջ ու բացահայտ ավելի ֆան սաղը սարի, ունեն օգսագործման իրավունքի ձեռքբերման վաղեմության իրավունք և/կամ այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: Նճված հողվածի բովանդակությունից հսակ երևում է, որ խոսքը գնում է ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու մասին, այլ գույքի օգսագործման և/կամ սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի մասին: Ավելին, նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ **այլ սեփականախորը** դասկանող հողամասի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով: Փաստորեն, սույն գործով ֆնվող վեճի կարգավորումը սրված է ոչ թե ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով, այլ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով:

55. «Կուռամուս» ՍՊԸ v. ՀՀ առողջադախության նախարարություն, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն, «Դեղերի և բժճական թեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ և «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-538/ՏԳ (ՀՀ առողջադախության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավասագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դախանջով):

Էջ
284-288

Խնդիրը. Արդյո՞ք փաթեթի կամ դիտակի վրա դեղն արտադրող ընկերության ՀՀ սարածֆում ներկայացուցիչ ունենալու վերաբերյալ գրառման և նույնականացման նկարի

բացակայությունը, ինչդեռ նաև ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված լինելը կարող են բավարար հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարազիբ սալը մերժելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով խոսքը գնում է միայն դեղի և դեղանյութի նույնականացման, դրանց՝ ՀՀ-ում ընդունված դեղագրքերի և(կամ) սեխնիկական դայանոմների դասանցներին համադասասխանության մասին, այլ ոչ թե դեղի և դեղամիջոցների փաթեթների, լոգոտիկների, ներդիր թերթիկների կամ արտադրողի ձևավորման այլ տարրերի կամ մասնուցման ձևերի լիակատար նույնականության մասին: Փաթեթի կամ լոգոտիկի վրա դեղի արտադրող ընկերության ՀՀ տարածքում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառման բացակայությունը, փաթեթի վրա աչքի նկարի բացակայությունը, ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված լինելը չեն կարող հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարազիբ մերժման համար, քանի որ դրանք չեն կարող ազդել դեղի կամ դեղանյութի որակական ցուցանիշների վրա: Բացի այդ, վերը նշված գրառումները ՀՀ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված չեն որդեա դարտադիր գրառումներ, որոնց չդաճադանելը կարող է հիմք հանդիսանալ դեղերի ներմուծման հավասարազիբ տարածքում մերժելու համար:

56. Նունիկ Պետրոսյանի դիմումը, քաղ. գործ թիվ 3-676/ՎԳ (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դասանցով):

**Էջ
289-291**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասանցվող ադահովագրական ստաճի առկայության դայանոմներում ստաճը կարող է հաստատվել դասարանում հասուկ վարույթի կարգով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Պետական կենսաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվաճի համաճայն՝ աճխասանֆային գրույկի կամ դրանում համադասասխան գրառումների կամ աճխասանֆային ստաճը հաստատող՝ օրենսդրությամբ սահմանվաճ այլ փաստաթղթերի բացակայության դեղում աճխասանֆային ստաճը հաստատվում է արխիվային տեղեկանիֆով, իսկ դրա բացակայության դեղում՝ դասական կարգով: Պահանցվող ադահովագրական ստաճի առկայության դեղում ստաճը դասական կարգով չի հաստատվում: Դասական կարգով կարող է հաստատվել դասանցվող ստաճի դակատող մասը, սակայն տար սարվա ստաճից ոչ աճելի: Սույն գործի փաստերի համաճայն՝ 15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկաճ ժամանակահատվաճի համար Նունիկ Պետրոսյանի ընդհանուր ադահովագրական ստաճը կազմում է 33 տարի, 8 ամիս, 16 օր: Այսինֆն՝ ըստ դիմումատուի կենսաթոշակային գործում առկա սլյալների՝ վերջինիս ադահովագրական ստաճը գերազանցում է ադահովագրական կենսաթոշակի իրավունք ունենալու համար դասանցվող 25 տարվա ադահովագրական ստաճը: Հետևաբար «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվաճի ուճով Նունիկ Պետրոսյանի 1952 թվականից մինչև 1963 թվականն ընկաճ ժամանակահատվաճի ադահովագրական ստաճը վերականգնելու դասանցի մասին դասարան ներկայացրաճ դիմումը հասուկ վարույթի կարգով դասարանում ֆնուրության ենթակա չէ:

57. Սուտաննա Բաղդասարյան v. Սղարտակ Հակոբյան, քաղ. գործ թիվ 3-831/ՎԳ (գործարքն անվաճեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու դասանցներով, և հակընդդեմ հայցով՝ գործարքը վաճեր ճանաչելու դասանցով):

**Էջ
292-295**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անաարճ գույքի վերաբերյալ բանավոր համաճայնությունը կարող է վաճեր ճանաչվել որդեա անաարճ գույքի առուվաճառքի գործարք:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 295-րդ հոդվաճի 1-ին կետի իմաստով բանավոր կարող է կնֆվել այն գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաճայնությամբ սահմանվաճ չէ գրավոր ձև, իսկ անաարճ գույքի վաճառքի համար ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով սահմանվաճ է գործարքի կնֆման գրավոր ձևը: Նույն օրենսգրքի 296-րդ հոդվաճի 1-ին կետի համաճայն՝ գրավոր գործարքը դեֆ է կնֆվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արտահայտում է գործարքի բովանդակությունը և ստրագրվաճ է գործարք կնֆող անձի կամ անճանց կողմից: Քանի որ վեճի առարկան անաարճ գույք է հանդիսանում, ադա դայանաագիրը ոչ միայն դեֆ է կնֆվեր գրավոր, այլ նաև դեֆ է համադասասխաներ ՀՀ

ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 562-րդ հոդվածով սահմանված կանոններին, ըստ որոնց՝ անճարձ գույքի վաճառքի դայմանագիրը կնքվում է գրավոր՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, անճարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը ենթակա է նոտարական վավերացման: Տվյալ դեղմուն կողմերը նշված հոդվածով սահմանված դահանջները չեն դահանջել, հետևաբար բանավոր համաձայնությունը, որի դայմանները վիճարկում են կողմերը, չի կարող վավեր ճանաչվել որդես անճարձ գույքի առուվաճառքի գործարք:

58. Հերմինե և Հասմիկ Փիրոսյաններ v. «Վանակար» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-561/ՎԳ-Էջ 296-300
(գումարի բռնագանձման և մեքենայի առուվաճառքի դայմանագիր կնքելուն հարկադրելու դահանջներով):

Խնդիրը. Ընկերության դրամարկղի մուտքի օրդերը կարող է առյուժ դիտել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ առուվաճառքի դայմանագրով կողմերից մեկը դարձավորվում է մյուս կողմին որդես սեփականություն հանձնել աղբանք, իսկ գնորդը դարձավորվում է ընդունել այդ աղբանքը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Սույն նորմը նախատեսում է, որ առուվաճառքի դայմանագրում դեքս է նշված լինի կողմերի կամաարձայնությունը համադասասխանաբար գույք հանձնելու և դրա դիմաց վճարելու և գույքը ստանալու դարձավորությունը սահմանելու վերաբերյալ: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Վանակար» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության դրամարկղի մուտքի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը չի կարող դիտել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր, քանի որ չի դարձնակում առուվաճառքի դայմանագրի ձևին առաջադրվող էական դայման: Տվյալ դեղմուն որդես էական դայման Վճռաբեկ դասարանը դիտում է կողմերի դարձավորություն սահմանելու կամաարձայնության բացակայությունը: Հետևաբար, նշված դայմանագիրն առչինչ է և չի կարող իրավական հետևանքներ ունենալ:

59. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ հանգարարող դորձային ՀՏ v. «Կոմդյուսեր» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-627/ՏԳ-Էջ 301-305
(գումարի բռնագանձման դահանջով):

Խնդիրը. Առյուժ ուժի մեջ չմսած լիցենզիայի առկայությունն առաջացնում է դեքսական սուրք վճարելու դարձավորություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Լիցենզիան հանդիսանում է բարենդաս վարչական ալք, քանի որ դրանով Կոռդերաքիլին սրվել է հանգարդյունահանման գործունեությամբ զբաղվելու իրավունք: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 2-րդ մասերի համաձայն՝ եթե վարչական ալքը դարձնակում է այնդիսի դրույքներ, որոնք ալքի որևէ մասով ուժի մեջ մսնելը կադյում են որոշակի դայմանների կամ հանգամանքների առաջացման հետ, աղա վարչական ալքն այդ մասով ուժի մեջ է մսնում համադասասխան դայմանի կամ հանգամանքի առաջացման դահից (դայմանով ալք): Տվյալ դեղմուն հիցասակված լիցենզիան սրվել է (ընդունել է) դայմանով, որի ուժի մեջ մսնելու հանգամանքը կադյել է որոշակի դայմանի առաջացման հետ, այն է՝ համադասասխան լիցենզիային դայմանագրի կնքման դահիք: Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա՝ ՀՀ բնադահդանության նախարարության հետ լիցենզիային դայմանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին, հետևաբար Կոռդերաքիլին սրված Լիցենզիան ուժի մեջ է մսել դայմանագրի կնքման դահիք (29.07.2005 թվականին): «Պեքական սուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կեքի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նդասակով լիցենզիաներ, արձնագրեր (թույլսվություններ) **սալու** համար դեքսական սուրքը գանձվում է հետևյալ դրույքաչափերով՝ շինանյութերի արձարության հունքի, այդ թվում՝ եքեսադասման, շինարարական քարերի, լցանյութերի և բալասային հունքի յուրաքանչյուր հանգավարի **օգսագործման (շահագործման) համար**՝ սարեկան բազային սուրքի 500-աղաքիկի չափով:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված հողվածով սահմանված «լիցենզիաներ սալու համար» ձևակերտումը ղեխֆ է մեկնաբանել նույն հողվածի՝ ղեխական սուրֆի վճարման դարսավորության իմաստով: Վերջինիս իմաստով Կոռոդերսիվն ունի ղեխական սուրֆի վճարման դարսավորություն՝ «**օգսագործման (սահագործման) համար**»: Հեճևաբար, Լիցենզիա **սալու** համար ղեխական սուրֆը կարող է զանձվել այն դեղում, երբ այն սալով արդեն իսկ վերադաշվում է իրավունֆ (աղաշովվում է իրավաբանական հնարավորություն) «**օգսագործման (սահագործման) համար**»: Տվյալ դեղում Կոռոդերսիվին նման իրավաբանական հնարավորություն է սրվել ոչ թե Լիցենզիա սալու, այլ դայմանագրի կնֆման դաշից: Այսդիսով, շարադրված նորմերի սրամաբանությունից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Կոռոդերսիվին 10.10.2003 թվականին սրված Լիցենզիան ուժի մեջ է մտել Լիցենզային դայմանագրի կնֆման դաշից՝ 29.07.2005 թվականից, հեճևաբար սնեսաավարող սուրբեկսի մոս սարեկան ղեխական սուրֆերը վճարելու դարսավորությունն առաջացել է 29.07.2005 թվականից սկսած, որդիսի փաստից էլ հեճևում է, որ մինչև 29.07.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար ղեխական սուրֆի գծով սույժեր չէին կարող հաշվարկվել:

**Էջ
306-308**

60. Հասմիկ Փիլիկյան յ. Չարեցավանի ֆաղաբաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-744/Ա (բնակարան հասկացնելու և վնասների փոխհասուցման դաշահնջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանության օգսագործման իրավունֆ ունեցող անձը կարող է այդ իրավունֆն ինֆնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաշիրջից դաշահնջել փոխհասուցում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Համաձայն Օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի 5-րդ մասի՝ բնակելի շենֆի կամ բնակարանի նկասմամբ սեփականության իրավունֆն այլ անձի փոխանցելը հիմֆ չէ բնակելի սարածության օգսագործման իրավունֆի դադարման համար: Օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի սրամաբանությունից հեճևում է, որ բնակարանության օգսագործման իրավունֆը ենթակա է սեփականաշիրջ կողմից փոխհասուցման միայն իր ցանկությամբ այդ իրավունֆը դադարեցնելու դաշահնջի դեղում: Հեճևաբար, բնակարանության օգսագործման իրավունֆ ունեցող անձը չի կարող այդ իրավունֆն ինֆնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաշիրջից դաշահնջել փոխհասուցում:

**Էջ
309-311**

61. «Հայգազարդ» ՓԲԸ յ. Բարմիկ Աբրահամյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-843/ՎԳ (զումարի բռնագանձման դաշահնջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանցագործության հեճևանֆով իրենց դաշառնված նյութական վնասի փոխհասուցման վերաբերյալ հայցերով ղեխական սուրֆի վճարումից ազատված հայցվորներն ազատվում են վճռաբեկ բողոֆներ բերելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ղեխական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենֆի 22-րդ հողվածի 1-ին մասի «ե» կեճը սահմանում է, որ դասարաններում ղեխական սուրֆի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ հանցագործության հեճևանֆով իրենց դաշառնված նյութական վնասի փոխհասուցման վերաբերյալ հայցերով: Նույն հողվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նույն հողվածի առաջին մասում նշված անձինֆ սուրֆի վճարումից ազատվում են նաև դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաֆննիչ և վճռաբեկ բողոֆների համար: Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ հայցվորն օրենֆի ուժով ազատված է ինչդղես հայցադիմում ներկայացնելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից, այնդղես էլ դասարանի կողմից կայացված վճիռների դեմ վերաֆննիչ և վճռաբեկ բողոֆներ բերելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից:

62. Գագիկ Խաչիկյան յ. Հայկ Մայիլյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-719/ՎԳ (վնասը հասուցելու դաշահնջով):

**Էջ
312-316**

Խնդիրը. ՀՀ կառավարության որոշումներով նախասեսված **հասկացումը** հանդիսանում է նոդաս, թե՞ դաշառնված վնասի փոխհասուցում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778

որոշման 16-րդ կետի «բ» ենթակետի, ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման 1-ին կետի, «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 18-ի թիվ 341 որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման 2-րդ դարբերության «դ» կետի սահմանված **հասկացումները** չեն կարող հանդիսանալ վնասի փոխհատուցում, քանի որ սվյալ փոխհատուցումների սրամադրումը ՀՀ կառավարության նշված որոշումների համաձայն, չի դրսյմանավորվում սվյալ վնասը դեսական դաեսոնասար անձի կողմից հասցվելու հես, այլ դրանի հասկացվում են դեսության կողմից նշված ցանկացած դետրերում: Սույն գործով Հայաստանի Հանրապետության դաեսոյանության նախարարության կողմից Գարիկ Խաչիկյանի ընսանիլին 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեի ՀՀ դրամ հողարկավորության ծախսերի փոխհատուցումը և 11.04.2000 թվականի թիվ 650 որոշման համաձայն՝ 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեի դրամ գերեզմանի բարեկարգման, սադանաբարի դասրասսման, սեդադրման համար սրամադրված գումարներն ըստ Էության հանդիսանում են նոյասի սեսակ, որը դեսությունը վճարում է գինծառայողներին՝ անկախ հասցված վնասում դաեսոնասար անձի մեդի առկայության:

63. Հասմիլ Բլուրցյան, Տիգրան Թերզյան և Գոհար Գզողյան v. Վահե Այվազյան, Գառնիկ և Գոհար Փանոսյաններ, քաղ. գործ թիվ 3-793/ՎԳ (անեսար գոյլի առուվաճառի գործարեն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դահանջներով): **Էջ 317-324**

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործարի մեկ կողմի մոս խաթարված կամի առկայությունը հիմն է գործարիը շինծու գնահատելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրի 306-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարիը, այսինին՝ մեկ այլ գործարիի քողարկման նոյասակով կնիված գործարեն առոչիչ է: Տվյալ դետրում, քաղաքացիական գործում առկա ադացոյցներով չի հիմնավորվում ոչ այն հանգամանիը, որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնիված գործարի կողմ (կամ կողմեր) իրականում հանդիսանում են այլ անձիին, ոչ էլ այն հանգամանիը, որ վերոհիշյալ դայմանագիրը կնեսած Վահե Այվազյանի կամին իրականում ողղված է եղել մեկ այլ դայմանագիր կնեսելուն, որը քողարկվել է վեճի առարկա դայմանագրով: Հեսաբար, երկողմ գործարիը կնիողներից միայն մեկ կողմի մոս խաթարված կամի առկայության դետրում չի կարող այդ գործարիը գնահատել շինծու, քանի որ մնան փաստերի առկայությունը հնարավոր հիմն է սալիս հանգելու հեսության, որ հարցը վերաբերում է խաբերությանը կնիված գործարիին (**վիճահարույց գործարի**), որի համար օրենսդիրը (ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրի 313-րդ հողված) սահմանել է անվավեր ճանաչելու այլ հիմներ և դրանից բխող հեսանիներ:

64. Կասյա Թորոսյան v. ՀՀ ոսիկանության և ՀՀ ԿԱ մաքսային ՊԿ, քաղ. գործ թիվ 3-438/ՎԳ (գոյլի նկասմամբ որոշես բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունիը ճանաչելու և ավսոմեներան կրկնակի մաքսագերծումից ազատելու դահանջներով): **Էջ 325-328**

Խնդիրը. Գոյլի նախկին սեփականասիրոջ կողմից գոյլը հես դահանջելու դահանջի բացակայության դայմաններում արդյո՞ք դասարանը կարող է գնահատման առարկա դարձնել անձի բարեխիղճ ձեռքբերող լինելու հանգամանիը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրի 275-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գոյլը հասոցմամբ ձեռք է բերվել այդ գոյլն օսարելու իրավունի չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտես և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ադա սեփականասերն իրավունի ունի ձեռք բերողից սվյալ գոյլը դահանջել միայն այն դետրում, երբ գոյլը կորցրել է սեփականասերը կամ այն անձը, ում այդ գոյլի սեփականասերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հափեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսումից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամիից: Վերոհիշյալ հողվածից հեսում է, որ այն առաջին հերթին.

- սահմանում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գոյլը հես դահանջելու սեփականասիրոջ

իրավունքի իրականացման օրջանակները, իսկ այնուհետև,

- նախատեսում մի շարք նախադրյալների դաժնադիր և միաժամանակյա առկայությունը, որոնց դեմքում անձը կարող է համարվել բարեխիղճ ձեռք բերող:

Այսինքն՝ բողոք բերած անձի բարեխիղճ ձեռք բերող լինելու կամ չլինելու հարցը Վերաքննիչ դատարանը ղեկավարելով գնահատման առարկա դարձնել և դրա արդյունքում կարող էր մերժել բողոք բերած անձի սեփականության իրավունքի ճանաչման դիմումը միայն գույքի սեփականատերի կողմից հայցի դեմ առարկելու և գույքը հետ դիմումագրելու դիմումը ներկայացնելու դեմքում, ինչը սույն հարգադրական գործով չի կատարվել:

65. Արմեն Բաղդասարյան և Արմենուհի Մկրտչյան v. Սեդա Շահինյան, Արել Համբարձումյան և Լիանա Բաբայան, հաղ. գործ թիվ 3-673/ՎԳ (գործարքներն անվավեր ճանաչելու հակընդդեմ հայցով գործարքների անվավերության հետևանքներն կիրառելու, գումարի բռնագանձման և բռնագանձումը գույքի վրա սարածելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դայմանագրի ժամկետը լինելով իննսուներեք ամիսով է դայմանագրով նախատեսված գումարն իրականում վճարված չլինելու հանգամանք:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հարգադրական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժամկետը գործարքը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի բողոքով նույնպես կարող է կոնվերտացվել գործարք, առաջին է: Սույն հարգադրական գործով վեճի առարկա դայմանագրին անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ՝ 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքված սան առուվաճառի դայմանագրին գրավի դայմանագրի իրավական գնահատականի սալու հիմքով: Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ բոլոր դեմքերում գործարքի անվավերության, մասնավորապես առաջինը լինելու հարցը, իրավական հարց է: Այն որևէ կերպ չի ազդում գործով փաստերի վրա և չի կարող հիմք հանդիսանալ որևէ փաստ հաստատված կամ չհաստատված գնահատելու համար: ՀՀ հարգադրական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեմքում կողմերից յուրաքանչյուրը դաժնադիր է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ ստացածը: Այս կանոնը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելու համար Վերաքննիչ դատարանը ղեկավարելով գործով դաժնադիր՝ արդյո՞ք առաջինը դայմանագրով նախատեսված գումարն իրականում վճարված եղել է, թե ոչ:

66. Ռազմիկ Գրիգորյան v. Ռիմա Մխիթարյան և Ալվարո Եղիկյան, հաղ. գործ թիվ 3-725/ՎԳ (առօրինի զբաղեցրած բնակարանից վարելու դիմում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը, բավարարելով դատաստանողին վեճի առարկա բնակարանից վարելու մասին սեփականատերից հայցադիմումը, կարող է դատաստանողի վարումը դայմանավորել ղեկավարման մարմնի կողմից որոշակի իրավունքներ սրամադրելու հանգամանքի հետ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հարգադրական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հետ դիմումագրելու ուրիշի առօրինի սիրադեմումից: ՀՀ հարգադրական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը որևէ դայման չի նախատեսում սեփականատերից համար իր գույքը հետ դիմումագրելու: Սույն գործով հայցվող դատարանին ներկայացրել է անվերադարձ դիմում՝ գույքն ուրիշի առօրինի սիրադեմումից դիմումագրելու մասին, հետևաբար Վերաքննիչ դատարանը չէր կարող դատաստանողների վարումն իրականացնել որոշակի դայմաններով: Սույն հարգադրական գործով Վերաքննիչ դատարանը վճռել է Ալվարո Եղիկյանին և Ռիմա Մխիթարյանին վարել վեճի առարկա հանդիսացող բնակարաններից՝ ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր հասկայվելուց հետո: Այսինքն՝ Դատարանն Ալվարո Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի վարումը դայմանավորել է ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր սալու հանգամանքով, առանց այդ եզրահանգումն հիմնավորող օրենք կամ այլ իրավական ակտը ներկայացնելու: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաքննիչ դատարանի կողմից չի հիմնավորվել դատաստանողների վարելու և բնակարանի գնման վկայագիր սրամադրելու միջև **իրավական** կապի առկայությունը:

67. Արսյոմ Ասլանյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-779/ՏԳ (2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակտն անվավեր ճանաչելու դաշանջով): **Էջ 339-342**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հարկատուի կողմից ներկայացված գրավոր բացատրության առկայությունը հիմք է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը չկիրառելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղեկներ, երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Այդ դեղեկներում հարկային ժառանգությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները հաշվարկվում է՝ հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման օբյեկտների, ծավալների, հարկ վճարողի արժեքների և օբյեկտների ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սվայների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված ժողովրդագրության, համանման դաշնային տարածքային ստատիստիկայի միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա: Բողոք բերած անձի դաշնառաքանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, ֆանի որ Արսյոմ Ասլանյանի իրացման օբյեկտները որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը, անհիմն է, ֆանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղյուսակի գործունեության իրականացման դեղեկներում իրացման օբյեկտները (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Տվյալ դեղեկում օրենսդիրը, հղում կատարելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղեկը (աղյուսակի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Հետևաբար, նման դեղեկներում հարկային ժառանգության համար ծագում է դարձվածքները՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

68. Դոնարա Բակարյան, Համպես, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայաններ v. Սամվել Էջ 343-346
Կարեն Ստեփանյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-795/ՎԴ (առուվաճառի դաշնային անվավեր ճանաչելու դաշանջով):

Խնդիրը. Համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի սկած՝ նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունն արդյո՞ք հավասարազոր է լիազորագրին, որն անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, անկախ այն բանից, թե մասնակիցներից ով է կնքում գույքը սնօրինելու գործարքը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 321-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիազորագիր է համարվում գրավոր լիազորությունը, որն անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: Ներկայացվողը ներկայացուցչի կողմից գործարքներ կնքելու համար գրավոր լիազորություն կարող է ամփոփված լինել համադասարան երրորդ անձին: Վճարելի դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի իմաստով համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի կողմից սրված նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունը հավասար է լիազորագրին, որը անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ սույն գործով վիճարկվող գործարքը ֆաղաֆաղիական իրավունքներ և դարձվածքները ներկայացուցչի կողմից համար, իսկ գույքի սնօրինման գործարքը ներկայացուցչի միջոցով իրականացնելը համասեփականատերերի կողմից գործարքն անվավեր ճանաչելու դաշանջով բավարարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

01.06.2007թ.

69.«Չարագցման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-726/ՎԳ (ՀՀ Էջ
բանկերի միությանն առընթեր մեսադես գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի վճռի 347-350
հարկադիր կասարման համար կասարողական թերթ սալու տյահանջով):

Խնդիրը. Միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար կասարողական թերթ
սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման դեմ վերաբննիչ բողոք
ներկայացնելու համար ղեկական սուրբը ղեկս է գանձվի որդես գույբայի, թե որդես ոչ
գույբայի տյահանջի համար վճարվող ղեկական սուրբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրեբնի նույն հողվածի
7-րդ մասի «ա» կեկի համաձայն՝ միջնորդ դասարանների վճիռների հարկադիր կասարման
կասարողական թերթ սալու մասին դիմումների համար ղեկական սուրբը գանձվում է գույբային
տյահանջով բռնագանձման ենթակա գումարի երկու սոկոսի չափով: Սույն դիմումի
ներկայացման համար հիմբ է ծառայել Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեսադես
գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի՝ գումարի բռնագանձման մասին վճիռը:
Հաւելի առնելով այն հանգամանբը, որ վճիռը կայացվել է գույբային տյահանջի հիման վրա և
«Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրեբնի վերը նւված հողվածով այդդիսի դիմումների
ներկայացման համար ողղակիորեկ նախասեկված է բռնագանձվող գումարի 2 սոկոսի չափով
ղեկական սուրբի վճարման դրույբաչափ, Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ առաջին ասյանի
դասարան սույն դիմումի ներկայացման համար ենթակա է գանձման 8851 ԱՄԵ դղարիկն
համարժեկ ղեկական սուրբի գումար: Նույն հողվածի 8-րդ մասի «ա» կեկի համաձայն՝
դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաբննիչ բողոքների համար ղեկական սուրբը
գանձվում է գույբային տյահանջի գործերով վերաբննիչ բողոքում նւված վիճարկվող գումարի 3
սոկոսի չափով, իսկ եթե վիճարկվում եկ առաջին ասյանի դասարանի կողմից բավարարված
կամ չբավարարված տյահանջներն ամբողջությամբ կամ բավարարված կամ չբավարարված
տյահանջները չեկ վիճարկվում, աղա առաջին ասյանի դասարան հարուցված և բողոքարկվող
հայցի հայցագնի 3 սոկոսի չափով, իսկ ոչ գույբային բնույթի տյահանջի գործերով՝ բաղային
սուրբի սանաղասիկի չափով: Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ չնայած այն հանգամանբին,
որ սույն գործով ներկայացված դիմումի հիմբում բնկած է գումար բռնագանձելու մասին միջնորդ
դասարանի վճիռը, այնուամենայնիվ, կասարողական թերթի տյահանջը ոչ գույբային բնույթի
տյահանջ է՝ անկախ այն հանգամանբից, թե կասարողական թերթի հիման վրա հարուցված
կասարողական վարույթով ինչդիսի գործողություններ եկ նախասեկվում իրականացնել:
Հեկաբար, Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար
կասարողական թերթ սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման
դեմ վերաբննիչ բողոք ներկայացնելու համար ղեկական սուրբը ղեկս է գանձվի բաղային սուրբի
սանաղասիկի չափով:

70. Աբխեկ Աբրահամյան յ. ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարություն, Էջ
Երևանի ֆողադաղեսարան, Ծեկգավիթի թողաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-994/ՎԳ 351-354
(բնակարան հասկացնելու կամ փոխարժեբը վճարելուն դարսավորեցնելու տյահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համայնբը կարող է տյահասխանասվություն կրել Հայասանի
Հանրաղեսության դարսավորությունների համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ Սահմանադրության 104.1-րդ հողվածի 2-րդ մասի
համաձայն՝ համայնբը իրավաբանական անձ է, ունի սեփականության իրավունբ և գույբային
այլ իրավունբներ: ՀՀ Սահմանադրության 105-րդ հողվածի համաձայն՝ ղեկական
իբխանության մարմինների լիազորությունների առավել արդյունավեկ իրականացման
նղղասակով դրանբ միայն օրեբնով կարող եկ տյահսվիրակվել սեղական ինբնակառավարման
մարմինների: ՀՀ Սահմանադրության 104-րդ և Տեղական ինբնակառավարման Ելրղղական
խարսիայի 3-րդ հողվածի իմաստով համայնբային մարմինները հանղիսանում եկ ոչ թե

դեսական, այլ սեղական ինֆնակառավարման մարմիններ, որոնք չդեֆ է դասասխանավորություն կրեն Հայաստանի Հանրապետության սահմանած դասավորությունների համար: Այստիսով, Վճռաբեկ դասարանը հանգում է այն եզրակացության, որ իրավաբանական անձ համարվող համայնքը Հայաստանի Հանրապետության դասավորությունների համար չի կարող դասասխանավորություն կրել:

71. Գարեգին Դույունյան *vs.* «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ, *հաղ. գործ թիվ 3-161/ՎԳ* («Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի խորհրդի սեղծման մասին ռեկսոր Ռ.Եդոյանի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիսական խորհուրդ սեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամաններն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Էջ
355-362

Խնդիրը. Արդյո՞ք վճռաբեկ բողոք բերելու համար դասադիր նախադայման է բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը:

ՀՀ Վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սոքադաս դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մսած վճիռները Վճռաբեկ դասարանում բողոքարկելու իրավունք ունեն՝

1) գործին մասնակցող անձինք,

2) գործի քննությանը չմասնակցած այն անձինք, որոնց իրավունքների և դասակարգությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըս էության լուծող դասական ակս:

Քաղաքացիական դասավարությունում սնօրինչակարության սկզբունքի հաշվառմամբ վերը նշված հոդվածների վերլուծությունը հիմք է սալիս եզրահանգելու, որ անձը վճռաբեկ բողոք իրավասու է ներկայացնելու կոնկրետ իր նյութական կամ (և) դասավարական իրավունքի խախտման հիմքով: Այս դիրքորոշումը հիմնավորվում է նաև ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 231.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի դահանջով, ըս որի՝ վճռաբեկ բողոքը վերադարձվում է, եթե բողոքը բերել է այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել: Այսինքն՝ անձն իրավասու է վճռաբեկ բողոք բերել կոնկրետ իր իրավունքի խախտման փաստի հիմքով և բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու, հեկաբար Վճռաբեկ դասարանում քննության առարկա դառնալու համար դասադիր նախադայման է համարվում:

06.07.2007թ.

72. «Գյումրու սեփսիլ» ԲԲԸ-ի անվճարունակության գործով կառավարիչ *vs.* ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայության Ծիրակի մարզի ԴԱՀԿ բաժին և երրորդ անձ Արփինե Արսայան, *հաղ. գործ թիվ 3-1118/ՏԳ* (08.08.2005 թվականի անսարծ գույքի առուվաճառքի դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Էջ
363-368

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությանն անվճարունակ ճանաչելը հիմք է անվճարունակությանը նախորդող ժամանակաշահում հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառված գույքի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու համար:

ՀՀ Վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Մույն գործով հասսասված փաստերի հիման վրա հարկադիր կասարողի կողմից կազմակերպվել է Ընկերության գույքի աճուրդ վաճառք, որն ուղղված է եղել դասաստերերի դահանջների բավարարմանը: Վճռաբեկ բողոք բերած անձը մասնակցել է սակարկություններին և ճանաչվել հաղթող: Դրա մասին կազմվել և սոքազրվել է արձանագրություն, հաղթող ճանաչված անձը կասարել է սակարկությունների արդյունքում ձեռք բերած գույքի համար նախաստեղված վճարումը: Ընդ որում, վկայակոչված բոլոր գործողությունները կասարվել են մինչև Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելու մասին դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մսնելը: Նշված փաստերի առկայության դայմաններում ակնհայտ է, որ վեճի կողմը՝ բողոք բերած անձը, չի հանդիսանում Ընկերության դասաստեր: Ինչ

վերաբերում է 08.08.2005 թվականին (Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելուց հետո) հարկադիր կասառոյի՝ որդես վաճառող և Արփինե Աբալյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքված առուվաճառքի չորս դայանագրերին, ադա այդ գործողությունը (դայանագրի կնքումը) ուղղված չէ **դարսադանի նկասմամբ դահանջների բավարարմանը**: Հետևաբար, սլյալ դետրում բացակայել է Օրենքի 41-րդ հոդվածի կիրառման իրավական հիմքը: Ավելին, նաված դայանագրի կնքումը, Ընկերության որևէ գոյբային կազմի փոփոխության չի հանգեցրել, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով աճորդն անցկացնելու մասին կնքված արձանագրությունն արդեն հանդիսացել է կողմերի միջև կնքված դայանագրի, որը սույն գործով չի վիճարկվում:

73. Արթուր Սմբասյան Վ. Ջեմմա Խաչատրյան, քաղ. գործ թիվ 3-825/ՎԴ (քնակարանի Էջ 369-372)
1/2 բաժնեմասի նկասմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հայցվորի անհայտ բացակայող ճանաչվելը հիմք է ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. Այն հանգամանքը, որ հայցվորը և դասախսանողը 1999 թվականից ի վեր համատեղ սնեսություն չեն վարել, ադրել են առանձին, որ հայցվոր Արթուր Սմբասյանը չի կասարել երեխաների դասխարակության, խնամքի, երեխաների ադրուսը հոգալու դարսակնություններ, ինչդես նաև որ Երևան քաղաքի Արաքիլի և Քանաքեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մնած վճռով Արթուր Սմբասյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող, հիմք չէ ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար, քանի որ այդ հանգամանքները սուկ հիմք են ենթադրելու, որ ամուսինների միջև անձնական հարաբերությունները ինչ-որ ժամանակահատվածում բացակայել են, իսկ անհայտ բացակայող ճանաչված լինելու հանգամանքը որևէ ձևով չի սահմանափակում Արթուր Սմբասյանի գոյբային իրավունքները: Ամուսնությունը որդես քաղաքացիաիրավական ինստիտուտ, կնքված համարվելով, դեսական գրանցման դահից ամուսինների համար ստեղծում է օրենսդրությամբ նախատեսված որոշակի անձնական գոյբային և ոչ գոյբային իրավունքներ ու դարսակնություններ՝ անկախ ամուսինների միջև առկա անձնական հարաբերությունների բնույթից:

74. Չարեհ Երիցյան Վ. Կարինե Հարությունյան, Նոր Նորքի թաղադեսարան, ՀՀ ԿԸ Էջ 373-379
ԱԳԿ ՊԿ Արաքիլի SU, քաղ. գործ թիվ 3-141/ՎԴ (01.09.1993 թվականի «Հրասարակիչ» ԲԸԿ-ի և 23.12.1993 թվականի Խորհրդային Երզրործկոմի թիվ 27/24 որոշումները, Ագասության նրբանցի 2-րդ շենքի թիվ 58 քնակարանի վերաբերյալ Կարինե Հարությունյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, ժառանգության ընդունման փաստը հաստատելու և քնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարվելու համար ժառանգական գոյբը փաստացի սիրադեսելը կամ կառավարելը դես է ադացուցվի ժառանգի կողմից:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ եթե այլ բան ադացուցված չէ, ադա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեսել կամ կառավարել ժառանգական գոյբը:

Նաված նորը ենթադրում է, որ ոչ թե ժառանգական գոյբը սիրադեսող ժառանգը դես է ադացուցի իր կողմից այդ գոյբի սիրադեսումը, այլ այդդիսի փաստը վիճարկող անձը: Հետևաբար սույն քաղաքացիական գործի Երզրանակներում հակառակը հիմնավորող ադացուցյցների բացակայության դարազայում դես է հաստատված համարել այն հանգամանքը, որ Չարեհ Երիցյանը սիրադեսել է իր մորը՝ Վ.Երիցյանին դասկանող ժառանգական գոյբի մասը, իսկ Օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով՝ նաև ամբողջը, և այդ գոյբի մաս է կազմել նաև Վ.Երիցյանին դասկանող «Հրասարակիչ» քնակիչկողդի փայը: Սույն քաղաքացիական գործի նյութերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ

Վարդանուց Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակեցիկոտոյի փայաքեր և այդ հիմնով սիրադէտել է Երևանի Ազատութեան նրբանցի 2-րդ շէնքի թիվ 58 բնակարանը: Հետևաբար կոտորեախիվի փայր հանդիսացել է վերջինիս գոյփային իրավունքը և մտնում է ժառանգութեան զանգվաճի մեջ:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է բնակարանային շինարարական կոտորեախիվների օրինակելի կանոնադրութեան 29-րդ հոդվաճի մեկնաբանութեանը, ըստ որի՝ կոտորեախիվի փայն ամբողջութեանը վճարաճ կոտորեախիվի անդամը գոյփի նկատմամբ չեախ է բերում սեփականութեան իրավունք:*

75. Աթանուց Ստեփանյան յ. Ռազմիկ Ստեփանյան, երրորդ անճինք Գառնիի գյոդադէտարան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Արոյանի ՏՍ, փադ. գորճ թիվ 3-753/Վ.Գ (սեփականութեան իրավունքի վկայականն անվալեր ճանաչելու և ժառանգական գոյփի նկատմամբ սեփականաքեր ճանաչելու դախանցնելով):

Էջ
380-384

Խնդիրը. Արդյո՞ք կսակի մասին չիմանալը կարող է ժառանգութեանը ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու հարգելի դասճառ հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն գորճով ժառանգութեան բացման դախից առաջացել է իրավահարաբերութեան, որի բովանդակութեան սարրերից մեկը եղել է Ա.Ստեփանյանի սուբյեկտիվ իրավունքը՝ ժառանգելու սասի ունեցվաճը: Եվ այդ սուբյեկտիվ իրավունքի դադարման փաստը եղել է ժառանգութեան ընդունման համար օրենքով նախաստեղվաճ ժամկետի ալարսը: Հետևաբար, Ա.Ստեփանյանն իրավունք ունի դիմելու դասարան ժառանգութեանը ընդունաճ համարելու դախանցով՝ հիմք ընդունելով ժառանգութեան համար նախաստեղվաճ ժամկետի բաց թողման հարգելի դասճառները, փանի որ նրա սուբյեկտիվ իրավունքը գոյութեան է ունեցել, սակայն դրա մասին նա օբյեկտիվ դասճառներով չի իմացել:

76. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ հանքարարողների ոյորսային ՀՏ յ. «Վուրգ-Ա» ՍՊԸ, փադ. գորճ թիվ 3-918/Տ.Գ (11.191.000 ՀՀ դրամ բռնագանճելու և հալընդդեմ հայցը՝ Թալիինի սարաճփային ՀՏ 2006 թվականի սեդտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուոզման ալսն անվալեր ճանաչելու դախանցնելով):

Էջ
385-392

Խնդիրը. 1. Արդյո՞ք սուոզման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը վարչական ալս է:

2. Արդյո՞ք հարկային մարմինը դարսալոր է սուոզման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը սնեստվարող սուբյեկտիս հանճնել կամ այդ մասին նրան սեդյալ դախել:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց.

1. «Վարչարարութեան հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվաճի համաճայն՝ վարչական վարույթը վարչական ալս ընդունելուն ուղղվաճ գորճունելութեան է: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվաճի համաճայն՝ վարչական վարույթը բադկացաճ է միմյանց հետ փոխկադակցվաճ՝ հարուցման, ընթացիկ և եգրափակիչ փուլերից: Վարչական վարույթը հարուցվում է անճի (անճանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաճեռնութեան հիման վրա (հարուցման փուլ): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաճեռնութեանը համադասասխան իրականացվում են վարչական գորճի փնարկման հետ կադվաճ՝ սույն օրենքով նախաստեղվաճ գորճառոյթները (ընթացիկ փուլ): Վարչական վարույթը եգրափակվում է վարչական ալսի ընդունմամբ (եգրափակիչ փուլ): Վերոնցյալ հոդվաճների համարումից հետևում է, որ վարչական վարույթը մի գորճընթաց է, որը կարող է բադկացաճ լինել մի փանի փուլերից, և այդ թուր փուլերը հետադիդում են միասնական նոդասակ, այն է՝ վարչական ալսի ընդունում:

Ինչ վերաբերում է սուոզման ընթացքը կասեցնելու մասին որոշմանը, ադա այն հանդիսանում է վարչական վարույթի ընթացքում ընդունվող ընթացակարգային, այլ ոչ թե վարչական ալս, փանի որ «Վարչարարութեան հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվաճի իմաստով վարչական ալսի բնորոշման հասկանիլ է համարվում արսափին

ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նույնպես հետադիմություն, և այդ ակտը լիովին է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Հիմն ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերսուզման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդեաք վարչական ակտ, քանի որ այն իրենից ներկայացնում է վարչական վարույթի իրականացմանն ուղղված գործառնություն և անմիջականորեն ուղղված չէ այլ անձանց համար իրավունքներ կամ դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

2. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին սեռակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրամանագրերով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով կարգավորվում է սուզումների իրականացման բնագավառում վարչական վարույթի իրականացման կարգը և առանձնահատկությունները, իսկ նման առանձնահատկ կարգավորման բացակայության դրամաններում գործում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները: Հետևաբար, եթե սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին սուզվող սնտեսավարող սուբյեկտի սեղյակ տրակտի հարկային մարմնի դատարանության վերաբերյալ հարաբերությունները չեն կարգավորվում «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով, ապա կիրառվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված է վարչական վարույթի կասեցման մասին որոշումը եռօրյա ժամկետում վարչական վարույթի մասնակիցներին դատարան ձևով ուղարկելու վարչական մարմնի դատարանությունը, որդիսին չիրականացնելը խախտել է սնտեսավարող սուբյեկտի այդ ակտի սեղյակ լինելու իրավունքը: Հետևաբար, վճռաբեկ բողոքի հիմնում ընկած այն փաստարկը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում բացակայում է սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին Ընկերությանը սեղյակ տրակտի հարկային մարմնի դատարանությունը, հետևաբար և Ծառայությունը գործել է օրենքի բախտակներում, անհիմն է:

77. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Խորհրդային ՀՏ v. «Ուրարտու-Ալեն» ՍՊԸ, քաղ. գործ թիվ 3-951/ՏԳ (811 350 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դրամանշով):

Էջ
393-398

Խնդիրը. Արդյո՞ք հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված դեղիքներում իրականացվող սուզումների համար Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված բացառությունը վերաբերում է միայն սուզման հրամանը սուզվող սնտեսավարող սուբյեկտին հանձնելու ժամկետին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց, Դատարանը, հիմն ընդունելով Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, եզրակացրել է, որ օրենսդիրը հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օգտագործման կանոնների դրամանության սուզումն իրականացնելու համար սահմանել է որոշակի կարգ, այն է՝ սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դատարանատար անձին սուզման անցկացման մասին ծանուցելը, որը լիովին է կատարվել եթե ոչ երեք աբխասանիային օր առաջ, ապա գոնե սուզումը սկսելուց անմիջապես առաջ: Վերոնշյալ եզրահանգումը հակասում է «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությանը և չի

համադասախանում հողվածի դահանջներին հետևյալ դասճառաբանությամբ. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալող բառերի և արտահայտությունների սառնացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվում է փոփոխվի դրա իմաստը: «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սնեսավարող սուբյեկտին հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված ստուգումներից առաջ ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դասավորություն չի նախատեսում: Իսկ ինչ վերաբերում է վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հանձնարարագրի մեկ օրինակի վրա սնեսավարող սուբյեկտի կողմից ստորագրելու դրույթին, որը նախատեսվում է որդես ստուգվող սնեսավարող սուբյեկտի կողմից ստուգման մասին ծանուցված լինելը հավաստող հանգամանք, և որը Դասարանի կողմից մեկնաբանվել է որդես հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների դահողաման վերաբերյալ ստուգում իրականացնելուց առաջ սնեսավարող սուբյեկտին ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դասավորություն, աղա իրականում հողվածի այդ կարգավորումը հանդիսանում է ստուգումների անցկացման ընդհանուր կանոնի սրամաբանական շարունակությունը և չի վերաբերում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների ստուգման դեղդերի համար նախատեսված բացառությանը:

Վճռաբեկ դասարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը դիտարկվում է մեկնաբանվի՝ հաշվի առնելով հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների դահողամության հետ կաղված ստուգումների առանձնահատուկ բնույթը և դրանց արդյունավետ իրականացումն աղահողվելու համար որոշողականների դասարանի աղակաղության անհրաժեշտությունը: Մասնավորաղես, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման հետ կաղված խախտումների բացահայտումը դահանջում է վարչական մարմնի արագ գործելու անհրաժեշտություն, հետևաբար նման ստուգում իրականացնելուց առաջ սնեսավարող սուբյեկտին ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դեղդում անհնար կղառնա օրենքով նախատեսված ստուգման նողասակների իրաղործումը:

78. «Բինամ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, քաղ. գործ թիվ 3-1123/ՏԳ (ղեսական մարմնի և դրա դասնոմասար անձի օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաղելու դահանջով):

Էջ
399-407

Խնդիրը. Աղյո՞ք հաշիվ-աղրանագում «ՍիՓիԹի» (փոխաղրումը վճարված է մինչև) սերմինի նեղված լինելը կարող է վկայել այն մասին, որ մասակարարը վճարել է փոխաղրման ծախսերը մինչև նեղանավայրը, իսկ դասվիրասու Ընկերությունը աղսաված է այդ ծախսերը փոխհատուցելու դասակաղությունից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեղ. Հաշիվ-աղրանագղրն աղրանգների աղաբման դեղդում օղսաղործող հաշիվարկային փաստաթողթ է (ՀՀ կառավարողան 1997 թվականի «ՀՀ սարածղում աղաբղող կամ սրամաղրղող կամ սեղափոխղող արաղրանգի, աղրանգների գրանցման մասին» թիվ 314 որոշում, կես 6), որը ող թե սահմանում է աղրանգները մասակարարող Կաղմակերղողան դասավորողները, այլ մի շարք սեղեկությունների հետ միասին (աղրանգի սեսակ, քանակ, գղն, սեղափոխման ձև և վայր) նեղում է մասակարարի կողմից սեղափոխղող անձին աղրանգի սեղափոխման համար արղեն իսկ վճարված գղմարի չափը: Հետևաբար, հաշիվ-աղրանագղում «ՍիՓիԹի» (փոխաղրումը վճարված է մինչև) սերմինի նեղված լինելը վկայում է գղոս այն մասին, որ մասակարարը վճարել է փոխաղրման ծախսերը մինչև նեղանավայրը, և միաղամանակ չի կարող վկայել այդ ծախսերի հասղոման աղնողությամբ Ընկերողան դասավորողան բացակաղողան մասին:

01.08.2007թ.

79. ՀՀ բնադաժողովության նախարարության աշխատակազմի բնադաժողովական **Էջ**
ղեկական ժողովություն v. «Հոկտեմբերյանի ֆերոստալավ գործարան» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3- **408-413**
1021/ՏԳ (հոգոս ՀՀ ղեկական բյուջեի 4.561.200 ՀՀ դրամ վնասի գումար բռնագանձելու
դաժողով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք մինչև նոր կառուցվող օբյեկտների շահագործման հանձնելը
արտադրական հոսքագծի ռեկոնստրուկցիոն փորձարկումների և ոչ արտադրական նշանակության
գործունեության համար անհրաժեշտ է վնասակար նյութերի արձանգեղանների ժամանակավոր
թույլատրություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության «Մթնոլորտային օդի աղտոտող
նյութերի սահմանային թույլատրելի արձանգեղանների և ֆիզիկական վնասակար
ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արձանգեղաններ
կասարելու թույլատրություններ սալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետով
սահմանվել է, որ նոր կառուցվող, ընդլայնվող և վերակառուցվող օբյեկտների համար
կազմակերպություններին այդ օբյեկտները սահմանված կարգով շահագործման հանձնելու
օրվանից 7 օրվա ընթացքում՝ մեկ արի ժամկետով սրվում են արձանգեղաններ կասարելու
թույլատրություններ՝ դրանց կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային
լուծումների հիման վրա: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նորաստեղծ ձեռնարկությունը
արտադրական գործունեություն ծավալելու համար այն սահմանված կարգով շահագործման
հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում ղեկավար է ստանա արձանգեղանների թույլատրություն, որի
առկայության դրամաներում միայն վերջինս կարող է արտադրական գործունեություն
իրականացնել: Այդ թույլատրությունը սրվում է օբյեկտի կառուցման, ընդլայնման և
վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Մինչև գործարանի սահմանված
կարգով շահագործման հանձնելը իրականացված փորձարկումների, ոչ արտադրական
նշանակություն ունեցող իրականացված գործունեության համար թույլատրության սրամարում վերը նշված
որոշմամբ նախատեսված չէ: Հետևաբար, Տնտեսական դատարանի եզրահանգումն այն մասին,
որ առանց համադասարան թույլատրության ընկերությունը չէր կարող իրականացնել որևէ
գործունեություն՝ կաղված գործարանի շահագործման հետ, այդ թվում՝ փորձարկումներ,
Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

80. Չոյա Բաղդասարյան v. Հասմիկ Սահակյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1051/ՎԳ **Էջ**
(գումարի բռնագանձման և հակընդդեմ հայցը՝ 13.10.2005 թվականին կնքված **414-417**
համաձայնության նկատմամբ առջինը ղայմանագրի անվավերության հետևանքներ կիրառելու
դաժողովներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք առուձախի իրավահարաբերության բացակայության դրամաներում
կարող են առաջանալ նախավճարի հետ կաղված լրացուցիչ իրավահարաբերություններ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ
դատարանը սխալ է գնահատել Հասմիկ Սահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև 13.11.2005
թվականին կնքված «Միջնորդական» դրամանագիրը, այն դատաճառաբանությամբ, որ կողմերի
միջև ըստ էության կնքվել է խառը դրամանագիր, որը դարձնում է նաև անհարձ գույքի
առուձախի դրամանագրի սարեր: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 300-րդ
հոդվածի 1-ին մասով և 562-րդ հոդվածով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ կողմերի միջև
13.11.2005 թվականին կնքված «Միջնորդական» դրամանագիրը անհարձ գույքի առուձախի
մասով առաջինը է, ֆանի որ դրամանագիրը նոսարական վավերացում չի ստացել: Համաձայն
ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ անվավեր գործարք չի հանգեցնում
իրավաբանական հետևանքների, բացառությամբ այն հետևանքների, որոնք կաղված են
գործարքի անվավերության հետ: Նման գործարքն անվավեր է կնքելու դաժողով: Հետևաբար Հասմիկ
Սահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև անհարձ գույքի առուձախի հետ կաղված

դարսավորական իրավահարաբերություններ չեն առաջացել: Դեկվարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 395-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված կողմերի միջև չէր կարող առաջանալ նաև նախապաշարի հետ կապված լրացուցիչ իրավահարաբերություն, քանի որ բացակայում է հիմնական՝ առուծախի իրավահարաբերությունը:

81. Նունե Սահակյան v. «Իսարկո Քոնսորացի» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1161/ՏԳ (ադորինի սիրադեսուսից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դառնալու և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆնուրոյն դառնալու ներկայացնող երրորդ անձ Ստեփան Ախոյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսորացի» ՓԲԸ-ի՝ սեփականատերից իրավունքի խախտումը վերացնելու նույնանունով «Իսարկո Քոնսորացի» ՓԲԸ-ի՝ ադորինի սիրադեսուսից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դառնալու դառնալու):

Էջ
418-426

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի սառացի մեկնաբանությունը թույլ է տալիս ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը: Որո՞նք են ձեռնարկատիրական գործունեության հիմնական բնորոշիչ հատկանիշները:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի՝ ձեռնարկատիրական է համարվում անձի ինֆնուրոյն, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, ադորանքներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ ծառայություններ մատուցելուց բացառաբաց ստանալն է: Ձեռնարկատիրական գործունեությունը բնորոշող վերը թվարկված հատկանիշների սահմանափակ մեկնաբանությունը հնարավորություն չի ստեղծում ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը, քանի որ յուրաքանչյուր գործունակ անձ իր գործողություններն իրականացնում է ինֆնուրոյն, բնականաբար՝ կրելով դրանց հետևանքների ռիսկը: Փաստորեն, վերը նշված հոդվածի սահմանափակ սառացի մեկնաբանության արդյունքում անձի ցանկացած գործունեություն, որի արդյունքում վերջինս եկամուտ է ստանում (այդ թվում նաև՝ ֆաղաֆացու կենցաղային գործարքները) կարող է մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության սար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ֆաղաֆացու կողմից իրականացվող գործունեության բնույթը (այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական լինելը) որոշելիս անհրաժեշտ է օրենքով սահմանված դարադիր հատկանիշների առկայությունը որոշել, մասնավորադես, հետևյալ հանգամանքները բացահայտելուց հետո.

1. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվել է անձի նախաձեռնությամբ և կամով,
2. արդյո՞ք գործունեությունը կրում է դարբերական բնույթ,
3. արդյո՞ք գործունեությունն ի սկզբանե իրականացվել է հատկադես բացառաբաց (եկամուտ) ստանալու նպատակով,
4. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվում է որդես մասնագիտություն (արհեստ), որի արաքին դրսևորումներից կարելի է համարել առևաքի իրականացման կամ ծառայությունների մատուցման հատկ սարածքի (խանութ, սրահ, արհեստանոց, այլ արադրական սարածք, հատկ հարմարեցված սրանադորային միջոց), սեղեկատվական-գովազդային բնույթի միջոցառումների, ադորանքի մեծ ֆանակության և սեսականու առկայությունը,
5. արդյո՞ք ֆաղաֆացու սնեսական գործունեությունը (ֆաղաֆացիաիրավական գործարքը) վերաբերում է նրա անձնական գույքին,
6. այլ առանձնահատկ հատկանիշներ:

Ելնելով սույն գործի փաստերից և ձեռնարկատիրական գործունեության վերը նկարագրված մեկնաբանությունից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բաժնետեր ֆաղաֆացու կողմից իր բաժնետոմսերի օսարումն ինֆնին չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեություն:

82. Արմեն Հայրապետյան v. Ռուբեն Հայրապետյան, Արմեն Ճուղոսյան և թիվ 1
նոսարական գրասենյակ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1179/ՎԳ (ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, **Էջ**
սեփականության իրավունքի վկայականը, բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն ու դրա **427-433**
հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և
բնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դաժանաբան մասին և հակընդդեմ հայցը՝ բնակելի
սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից
վարելու դաժանաբան):

Խնդիրը. Միևնույն գույքի նկատմամբ կարող է արդյո՞ք ճանաչվել մեկ այլ անձի
սեփականության իրավունքը, եթե այդ գույքի նկատմամբ որդես միակ սեփականատեր
ժառանգության իրավունքի վկայագրում նշված է մեկ այլ անձ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Արմեն
Հայրապետյանը հոր՝ Արսեն Հայրապետյանի մահվանից հետո, նախկին ՀՀ ֆաղափացիական
օրենսգրքի 549-րդ հոդվածին համադասասխան ընդունել է ժառանգությունը: Ինչ վերաբերում
է Ռուբեն Հայրապետյանին, առաջ վերջինս նախկին ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 549-րդ
հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված ժամկետում չի ընդունել ժառանգությունը: Ասվածը
հիմնավորվում է նրանով, որ Արմեն Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրված
ժառանգության իրավունքի վկայագրում Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ
բնակարանի միակ ժառանգ է ճանաչվել Արմեն Հայրապետյանը: ՀՀ ֆաղափացիական
վերահսկիչ դատարանը վերը նշված կանոնը չի դաժանաբան, մասնավորապես, Արմեն
Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի առումով:
Այդպես՝ նշված վկայագրով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիոսի փողոցի
14 շենքի թիվ 22 բնակարանի միակ սեփականատեր է հանդիսանում Արմեն Հայրապետյանը:
Հետևաբար այդ վկայագրի առկայության դայմաններում այլ անձը այլևս չէր կարող
ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալ նույն գույքի նկատմամբ:

83. Աննա Գաբրիելյան v. ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչություն, ֆաղ. **Էջ**
գործ թիվ 3-859/ՎԳ (նախկին աշխատանքում վերականգնելու և աշխատավարձի **434-437**
բռնագանձման դաժանաբան):

Խնդիրը. Արդյո՞ք աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեմ գրավոր
ծանուցման դատարանության չկատարումը գործատուի համար կարող է առաջացնել
աշխատողին նախկին աշխատանքում վերականգնելու դատարանություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանի կողմից կիրառվել է Օրենսգրքի 115-րդ
հոդվածի 1-ին մասը, համաձայն որի՝ օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով
նախատեսված հիմքերով աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու դեղմում գործատուն
դատարան է աշխատողին գրավոր ծանուցել ոչ ուշ, քան երկու ամիս առաջ: Հավելի առնելով, որ
գործով հիմնավորվել է, որ նշված կետով սահմանված՝ հայցվորին աշխատանքից ազատելու
մասին դատարանի ծանուցման դաժանաբան գործատուի՝ սլյակ դեղմում դատարանողի, կողմից
չի կատարվել, առաջ սույն դեղմում դատարանի կողմից դեղմ է կիրառվել նաև նույն հոդվածի 2-
րդ մասը, ըստ որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդաժանաբանելու
դեղմում գործատուն դատարան է աշխատողին վճարել սուժանի: Նշված հոդվածի
բովանդակությունից երևում է, որ աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեմ գրավոր
ծանուցման դատարանությունների չկատարման համար նախատեսված է միայն աշխատողին
սուժանի վճարման գործատուի դատարանությունը, այլ ոչ թե նախկին աշխատանքում
վերականգնելու դատարանություն:

84. Մելրան Մելիքյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Կոստայի սարածային ծեսչություն, ֆաղ. գործ **Էջ**
թիվ 3-1261/ՏԳ (դատարանային անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանաբան): **438-440**

Խնդիրը. Որո՞նք են հաստատված վճար վճարող համարվելու դայմանները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի
սրամաբանությունից հետևում է, որ հաստատված վճար վճարելու համար հիմք է հանդիսանում

սնեսավարող սուբյեկտի հայտարարագիրը և հաստատագրված վճարով հարկման օբյեկտի առկայությունը: Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անձը չի կարող համարվել հաստատագրված վճար վճարող, քանի դեռ դատարանական չեն վերջացված վավերադատագրերը, մասնավորապես՝ առկա չէ համադասասխսան գործունեության իրականացման փաստը և ներկայացված չէ հայտարարագիրը:

85. Քնարիկ Հարությունյան v. Սաղաթել Էդյան և Մամիկոն Սիմոնյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1270/ՎԳ (ընկերությունից հեռացնելու դատարանական գործը): **Էջ 441-445**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերության գույքը հաշվեկշռային գնից ցածր գնով օտարելը հիմք է ընկերության անդամներին ընկերությունից հեռացնելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Մահմանափակ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սնօրհիմուն է ընկերության առնվազն չորս տոկոս բաժնեմասը, իրավունք ունի դատարան կարգով դատարանից ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը: Դատարանը, սխալ մեկնաբանելով օրենքի 13-րդ և 46-րդ հոդվածները, հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ դատասխանողները, օտարելով ընկերության գույքը հաշվեկշռային գնից ցածր գնով, փաստորեն, չեն գործել ի օտար ընկերության և իրենց գործողություններով ծանրացրել են ընկերության ֆինանսական վիճակը: Նման դրամական ակնհայտ է, որ դատասխանողների գործողությունները հակասել են ընկերության գործունեության նպատակներին և դրանք կատարվել են հաշվի չառնելով ընկերության օտար՝ անձնական օտարազգաբաժնեությունից ելնելով: Պատասխանողները, փաստորեն, իրենց գործողություններով վնաս են հասցրել ընկերությանը՝ անհնարին դարձնելով դրա հետագա գործունեությունը, ինչն էլ Օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հիմք էր նրանց ընկերությունից հեռացնելու համար:

86. «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ v. «Ֆիրմա-Ա» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1152/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և հողի վարձակալության դադարեցումը վաղաժամկետ լուծելու դատարանական գործը): **Էջ 446-451**

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույքը վարձակալին չհանձնելը և նրա կողմից չօգտագործելը կարող է առաջացնել վարձավճարի դատարանական գործը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 613-րդ հոդվածի 1-ից 3-րդ մասերի համաձայն՝ վարձատու դատարանը է գույքը վարձակալին սրամարդել վարձակալության դադարեցումից դադարեցումից և գույքի նշանակությանը համադասասխանող վիճակում: Գույքը վարձակալության է հանձնվում դրա բոլոր դատարանական իրավունքներով ու դրան վերաբերող փաստաթղթերով (սեյսմիկական անձնագիր, որակի հավաստագիր և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ դադարեցումով: Եթե վարձատու վարձակալության դադարեցումն անվճար ժամկետում, իսկ եթե դադարեցումն այդպիսի ժամկետ սահմանված չէ՝ ողջամիտ ժամկետում, վարձակալին չի սրամարդել վարձակալության հանձնված գույքը, վարձակալը, սույն օրենսգրքի 414-րդ հոդվածին համադասասխան, իրավունք ունի նրանից դատարանից սրամարդելու այդ գույքը և հասցնելու կատարման ձգձգման հետևանքով իրեն դատարանական վնասները, կամ դատարանից լուծելու դադարեցումը և հասցնելու դադարեցումը չկատարելու հետևանքով իրեն դատարանական վնասները: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարձակալը դատարան է ժամանակին մուծել գույքն օգտագործելու համար վճարը (վարձավճար): Այսինքն՝ վարձավճարը վճարվում է գույքի օգտագործման դիմաց, այսինչ հողամասերը դատարանական չեն հանձնվել, վերջինիս կողմից չեն օգտագործվել, հետևաբար հողամասերը դադարեցումն անհամարժեքում սահմանված կարգով Կոտորեցիության չհանձնելու և դրանք իրենց նպատակային նշանակությանը համադասասխան չօգտագործվելու հետևանքով վարձավճար վճարելու դատարանական գործը, ինչպես նաև վարձավճարը դադարեցումն անհամարժեքում ժամկետներում չվճարելու հետևանքով սույժեր հաշվարկելու հիմքերը չեն ծագել:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոքի դատաձևաբանությունն այն մասին, որ դատարանը Կոողերասիվի մասով սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը, քանի որ հոդվածի վարձակալության դայմանագրերով սսանձնած դարսավորությունների խախտում է սեղի ունեցել ոչ թե Կոողերասիվի, այլ Վարձասուի կողմից:

87. «Պրոմ Տեյս» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1210/ՏԳ (սսուզման ակսն անվավեր ձանաչելու դախանցով):

Էջ
452-455

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հայասանի Հանրադեսության կառավարության և Գերմանիայի Դաււնային Հանրադեսության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված նորմը Համաձայնագրով սահմանված ծրագրերն իրականացնող կազմակերպության հես մասակարարման դայմանագիր կնքած անձանց ազատում է սվյալ դայմանագրով սսացված եկամուսներից ւսուրախարկ վճարելու դարսականությունից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոււց. Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դարբերության 1-ին և 2-րդ կետերում նւված գումարների հաււլին ֆինանսավորվող աղրանքների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մասուցումը ազատում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դարսաղիր այլ վճարումներից: Այսդես, Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դարբերության 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «Տուբերկույոզի դես դայբարի միջսարածաււանային ծրագիր» և «Աղակցություն սուբերկույոզով հիվանդների համար բանսային հիվանդանոցի վերակառուցմանը» ծրագրերի նդասակն է Առողջաղախության համաււխարհային կազմակերպության կողմից հանձնարարված՝ ԴՈՏՍ (DOTS) (բուժման կարձաս կուրս անմիջական հսկողության ներն) ռազմավարությանը համաղասասխան՝ սուբերկույոզի սարբեր ձների ախսորոււման և բուժման բարելավման, ինչդես նաև սուբերկույոզով հիվանդ կալանավորների բժւկական սղասարկմանն օժանդակելու միջոցով նդասել սարածաււանում սուբերկույոզի ւղթայի ընդիասմանը: Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ հարկումից ազատվում են միայն Համաձայնագրով նախասեւված ծրագրերի ււջանակներում ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական և ֆիզիկական անձիք ՀՀ սարածո աղրանքների ներմուծման, ՀՀ-ում աղրանքների մասակարարման և ծառայությունների մասուցման դետոբում ծրագիր իրականացնող կազմակերպության հես կնքվող այն դայմանագրերից առաղսցող հարկերից, որոնք կաղված են սվյալ ծրագրի իրականացման հես և անհրաժես են դրա իրականացման համար: Միջազգային դայմանագրի դրույթները մեկնաբանելիս, «ՀՀ միջազգային դայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն, հաււլին են առնվում նաև կողմերի հեսագա վարբը: Այսդես, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայասանի Հանրադեսության և Համաււխարհային բանկի, Հայասանի Հանրադեսության և Գյուղասնեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայասանի Հանրադեսության Կառավարության ու Գերմանիայի Դաււնային Հանրադեսության կառավարության միջև կնքված միջազգային դայմանագրերով նախասեւված հարկային և մաբային վճարների գծով արսնությունների կիրառման կարզը հասսասելու մասին» որոււման (այսուհես՝ Կարզ) 7-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի ււջանակներում սրամաղբող միջոցների հաււլին Հայասանի Հանրադեսության նեղիդեսների սսացած եկամուսները ներառվում են նրանց համախառն եկամսի կազմում, և դրանց մասով ւսուրախարկի դարսավորությունները որոււվում են «Մաուրախարկի մասին» Հայասանի Հանրադեսության օրենքով սահմանված ընդիասուր կարզով: Տվյալ դետոբում, Համաձայնագրի կնքումից հեսո ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոււման վերոհիււյալ դրույթը համադրելով Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակության և ողջ Համաձայնագրի նդասակն հես, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Համաձայնագրում ձևակերղած «աղրանքների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մասուցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դարսաղիր այլ վճարումներից» ձևակերղումը չի կարող

մեկնաբանվել որդես ՀՀ ռեզիդենսների ստացած եկամտից շահութահարկ վճարելու դրամավարկային արժեքի արդյունքում ստացված եկամտուցների նկատմամբ սահմանվում է ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված հարկման ընդհանուր կարգը:

88. Գառնիկ Գևորգյան v. Մուսաննա Մանուկյան, Լյուդմիլա Գարսեցյան և Վանաձորի ֆաղափառեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1324/Ա (բնակության իրավունքը չունեցող): **Էջ 456-460**

Խնդիրը. Որ դեղումն դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դասական ծանուցագիրն ստանալը, ինչպես նաև այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դասարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը կարող է գործի քննությունը սկսելու համար նախադրյալն հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափառեսարանի դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասասխանողի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեղումն դասարանը գործը քննում է դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայցնի աշխատավայրի սփյուռքային կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո: ՀՀ ֆաղափառեսարանի դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետևում է, որ դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դասական ծանուցագիրն ստանալը և այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դասարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը հանդիսանում է գործի քննությունը սկսելու համար նախադրյալն միայն այն դեղումն, երբ անհայտ է դասասխանողի փաստացի գտնվելու վայրը, այսինքն՝ երբ դասարանը դատաբան կերպով կատարում է ՀՀ ֆաղափառեսարանի դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված՝ ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դրամավարկային, որի արդյունքում դարձվում է, որ ծանուցվող անձն այդ հասցեում չի գտնվում: Մինչդեռ, սույն ֆաղափառեսարանի գործով դասարանի կողմից չի կատարվել ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դրամավարկային, հետևաբար, վերջինիս համար դեռևս չի ծագել ՀՀ ֆաղափառեսարանի դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ համայնքի ղեկավարին կամ դասասխանողի վերջին հայցնի աշխատավայրի սփյուռքային ծանուցելու դրամավարկային:

89. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ծահույանի ՀՏ v. Գայանե Ադյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1150/ՏԳ (4.955.100 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դրամավարկային): **Էջ 461-464**

Խնդիրը. 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկված տույժն արդյո՞ք կարող է հիմք հանդիսանալ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 301-րդ հոդվածի ուժով հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում առաջացման համար, եթե հարկային մարմինը դասարան է դիմել 2006 թվականին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 301-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեղումն հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու արժեքի արդյունքում անմիջապես հաջորդող երեք ամիսի ընթացքում: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկատուի մոտ հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն առաջանում, եթե վերջինիս կողմից թույլ տրված հարկային օրենսդրության խախտումը դրան հաջորդող երեք ամիսների ընթացքում հարկային մարմնի կողմից չի հայտնաբերվում: Հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն կարող առաջանալ, քանի որ ՀՀ հարկային օրենսդրությունը դասարան է դիմել միայն 2006 թվականին: Սույն ֆաղափառեսարանի գործով ֆիզիկական անձի ստացած եկամտուցների 2000 թվականի հայտարարագիրը Գայանե Ադյանի

կողմից ներկայացվել է 01.03.2001 թվականին, որով 2000 թվականի համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ: «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հարկատու դարձվում է եկամտահարկի գումարը վճարելով ղեկավար պաշտոնի վարիչը սվյալ հարկային տարվան հաջորդող տարվա մայիսի 1-ը: Այսինքն՝ սույն հարկային տարվան գործով 2000 թվականի համար հաշվարկված եկամտահարկի գումարի վճարման դարձվում են հարկային տարվան հաշվարկված՝ Գայանե Աղյանի կողմից խախտվել է 2001 թվականի մայիսի 2-ին: Հարկային տեսչության կողմից ներկայացված՝ Գայանե Աղյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման տեղեկանքի համաձայն՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկվել է տույժ: Այսինքն՝ վերոնշյալ տույժի հաշվարկը Վճարել դասարանը դիտարկել է որպես բավարար հիմք՝ արձանագրելու համար, որ Գայանե Աղյանի կողմից թույլ տրված խախտումը Հարկային տեսչության կողմից հայտնաբերվել է դեռևս խախտման առաջին օրը՝ 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

05.09.2007թ.

90. Կարադեհ Գրայան v. Ասոմ Ղազարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1091/ՎԳ (գումարի բռնագանձման դահանգով):

**Էջ
465-469**

Խնդիրը. Արդյո՞ք օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատված բոլոր հանգամանքներն են նախադասելի հարկային տարվան գործ ֆինոդ դասարանի համար:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. Վճարել դասարանը գտնում է, որ ՀՀ հարկային տեսչության դատավճռի օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռը նախադասելի (դրեյտորիցիալ) նշանակություն ունի միայն հանցագործության հարկային-իրավական հետևանքներին վերաբերող հարկային տեսչության գործ ֆինոդ դասարանի համար՝ հետևյալ բացահայտումով:

1. կատարվել են արդյո՞ք որոշակի գործողություններ (հանցագործության օբյեկտիվ կողմը),

2. արդյո՞ք այդ գործողությունները կատարվել են սվյալ անձի կողմից:

Այլ հայցերով դատավճռը հարկային տեսչության կողմից կատարված գործով ֆինոդ դատարանի չէ: Օրինակ՝ դատավճռով հաստատված հանցագործությանը դատաճանաչված վնասի չափը, ինչպես նաև այդ վնասի հատուկ դահանգի առկայությունը կամ բացակայությունը նախադասելի չէ, և այդ հարցը ենթակա է ադապտացման ընդհանուր հիմունքներով, չնայած որ դրանք հաստատված են դատավճռով: Բացի այդ, Վճարել դասարանը գտնում է, որ հանցագործությանը դատաճանաչված վնասի հետ կապված հարաբերությունները և սույն հարկային տեսչության գործով կողմերի միջև կնքված փոխառության գործարքով սահմանված հարաբերությունները, չնայած դրա մասնակիցների նույնակառուցվածքին, այնուամենայնիվ, ըստ էության բովանդակային առումով այլ հարաբերություններ են: Այդ գործարքով ծագած դատարանական գործով կարող են դադարել միայն կատարված և ՀՀ հարկային տեսչության օրենսգրքի 27-րդ գլխով սահմանված այլ հիմքերով, որոնք սույն գործի փաստերի համաձայն առկա չեն: Հետևաբար, հանցագործությանը դատաճանաչված վնասի հետ կապված կողմերի համաձայնությունը չի կարող սահմանվել կողմերի միջև կնքված այլ՝ հարկային տեսչության կողմից թույլ տրված դատարանական գործով:

91. Ելենա Տայան v. Մամվել Տայան, երրորդ անձ «Կենտրոն» նոտարական գրասենյակի նոտար Արդա Աբրահամյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1193/ՎԳ (առուվաճառի դատարանական մասնակիորեն անվավեր ձանաչելու և հակընդդեմ հայցով՝ ընդհանուր գույքից բնեղենով իր

**Էջ
470-474**

բաժինն առանձնացնելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը կարող է բավարար հիմք հանդիսանալ տնդելու, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հասույթի հաւվին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Դասարանը, հաւվի չառնելով այն փասւը, որ փաղափ Երևան, Բարայան փողոցի 16-րդ շենքի թիվ 29 հասցեի բնակարանը ձեռք է բերվել ամուսինների համատեղ կյանքի ընթացքում, առանց հիմնավոր աղացույցների հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել բացառաաղես Ելենա Տայանի միջոցներով և հանդիսացել է Ելենա Տայանի սեփականությունը: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը չի կարող հիմք հանդիսանալ տնդելու, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հասույթի հաւվին: Գործում առկա աղացույցներով չի հիմնավորվել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել միայն Ելենա Տայանի անձնական միջոցների հաւվին:

92. Կիմա Սարգսյան v. Հարություն Սարգսյան, Վարդուի Սարգսյան և Անժելա Սարգսյան, փաղ. գործ թիվ 3-1224/ՎԳ (փաստացի սիրաղեսման եղանակով բնակարանի ժառանգությունն ընդունած համարելու դահանջով): **Էջ 475-481**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը այլ վայրի նոտարական գրասենյակին հանձնելը կարող է որակվել որղես ժառանգության ընդունում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Տվյալ դեղումը Մոսկվա փաղափի նոտարական գրասենյակին ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ Հարություն Սարգսյանի դիմումի հանձնելն ինքնին հիմք չէ վերջինիս այդ եղանակով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ձանաչելու համար, փանի որ ՀՀ Գյումրի փաղափում բացված ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը ողես է ներկայացվել Գյումրու սարածքի նոտարին: Սակայն Վերափննիչ դասարանը ողաւսաձ գնահատման չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ Հարություն Սարգսյանը Մոսկվա փաղափի նոտարական գրասենյակում ժառանգության բացումից հետո վեցամսյա ժամկետում հայտարարություն է սվել Սամվել Սարգսյանի ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ, այսինքն՝ կատարել է ժառանգատի գույքի փաստացի սիրաղեսմանը և կառավարմանն ուղղված կոնկրտղես գործողություններ՝ կոնկրես նղատակ ունենալով իր սիրաղեսման սակ վերցնել ժառանգական գույքը: Եթե օրենսղիրը դիմում սաղու եղանակով ժառանգության ընդունման հատկ ընթացակարգ է նախատեսել (ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին վեցամսյա ժամկետում հանձնելը), աղա փաստացի սիրաղեսման և կառավարման եղանակով ժառանգության ընդունումը կարող է տեղի ունենալ ժառանգի կողմից ամենատարբեր բնույթի սկսիվ գործողություններ սկսելու հիմքով, որղիսիփ ուղղված են ժառանգատի գույքի փաստացի սիրաղեսման և կառավարման հնարավորությունների աղախովմանը: ՀՀ փաղափացիական ողատավարության օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրաղեսել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներաղաղ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույքը ողախղանելու և այն երրորդ անձանց ոտնձգություններից կամ հավակնություններից ողատղանելու համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով ժառանգի կողմից ժառանգությունն ընդունած կամ չընդունած լինելու փաստի գնահատման հարցում էական նշանակություն ունի այն հանգամանքը, թե արղյո՞ք առկա են ժառանգի կամքը և ցանկությունը՝ ընդունելու ժառանգությունը, թե ոչ, և արղյո՞ք

ժառանգությունն ընդունելու համար ժառանգը միջոցներ (ակտիվ գործողություններ) է ձեռնարկել գույքը դահողանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժեցողանելու համար: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Հարություն Սարգսյանը վերը նշված ակտիվ գործողությունները կատարել է գույքը երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժեցողանելու և դրա նկատմամբ իր իրադեությունը հաստատելու նպատակով:

93. Լևոն Նազարյան v. «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1373/ՎԴ (բնակարանից վարելու, վարձավճարի և վճարված դեռական տուրքի գումարը բռնագանձելու դահանջներով):

Էջ
482-484

Խնդիրը. Արդյո՞ք հասարակական կազմակերպության նախագահը դասասխանավորություն է կրում կազմակերպության դարավորությունների համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ դարավորությունը դարականություններ չի սեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ կազմակերպության հիմնադիրներն ու անդամները կազմակերպությանը որդես սեփականություն հանձնած գույքի (ներառյալ՝ անդամավճարները) նկատմամբ իրավունքներ չունեն: Նրանք դասասխանատու չեն կազմակերպության դարավորությունների, իսկ կազմակերպությունը՝ իր հիմնադիրների և անդամների դարավորությունների համար: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրի կողմ (վարձակալ) է հասարակական կազմակերպությունը, ուստի սույն գործարևով հասարակական կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոսյան ֆիզիկական անձի համար (որն, ի դեղ, դարավորության կողմ չէ) դարականություններ չեն կարող առաջանալ:

94. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ վարչություն v. անհաս ձեռնարկատեր Արմենուե Ավեսիսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1340/ՏԴ (գույքի վերադարձման և հակընդդեմ հայցը՝ բաց թողնված ժամկեսը հարգելի համարելու դահանջներով):

Էջ
485-491

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ դեռական գույքի կառավարման նախարարությունը բոլոր դեղմերում կրում է սարաժամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտների գնորդներին վճարման ենթակա սարաժամկես չվճարված գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող զեղչի մասին սեղեկացնելու դարականություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Համաձայն ՀՀ դեռական գույքի կառավարման նախարարության «ՀՀ դեռական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահեղք միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման դայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կեսի «բ» ենթակեսի՝ ՀՀ դեռական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հեղքական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին սեղեկացնում է վճարման ենթակա սարաժամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող զեղչի մասին՝ դարգաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: Նշված մորմի սրամաբանության համաձայն՝ սուբյեկտը դեղս է ներկայանար առաջին կամ հեղքական վճարում կատարելու համար, որդեսգի ՀՀ դեռական գույքի կառավարման նախարարությունը վերջինիս սեղեկացնել վճարման ենթակա սարաժամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող զեղչի մասին: Այսինքն՝ նշված հրամանը սահմանելով ՀՀ դեռական գույքի կառավարման նախարարության դարականությունը՝ առաջին կամ հեղքական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին վճարման ենթակա սարաժամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող զեղչի մասին սեղեկացնելու դարականությունը, չի նախատեսել սուբյեկտի կողմից վճարումներ կատարելու համար չներկայանալու դեղմում վերջինիս

սեղեկացնելու դաժանակամտություն:

95. Լաուրա Ամիրյան v. Եղիսաբեթ Ալավերդյան, Գոհար Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1311/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու և Վիլեն Գաբրիելյան v. Եղիսաբեթ Ալավերդյան և Գոհար Պողոսյան՝ սեփականատերի իրավունքի խախտումը վերացնելու, Եղիսաբեթ Ալավերդյան v. Լաուրա Ամիրյան, Վիլեն Գաբրիելյան, Լիլիթ Սևոյան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Ջեյթուն ՏՄ՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու, անուարժ գույքի առուվաճառքի թայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասշտաբում կասարված գրանցումը և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն):

Էջ
492-500

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք է օրենքի դաժանակամտության հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն մերժելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դաժանակամտությամբ միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հափշտակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմումից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամից: Նշված հոդվածից հետևում է, որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք չէ օրենքի դաժանակամտության հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն մերժելու համար, քանի որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերողն օրենքով թույլատրված չէ սեփականատերից՝ գույքը վերադարձնելու դաժանակամտությամբ, եթե գույքը վերջինիս սիրադեմումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից:

10.10.2007թ.

96. Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյաններ ընդդեմ v. Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մամվել Սարիբեկյանների և Քնարիկ Աղազարյանի, ֆաղ. գործ թիվ 3-1435/ՎԳ (բնակատեղիի օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու և բնակելի սենյակ վարելու և հակընդդեմ հայքը՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու, ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և սեփականության իրավունքի վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ինչպես նաև Մանվել Սարիբեկյան և Քնարիկ Աղազարյան v. Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյաններ՝ հողատերության նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը մասնակի անվավեր ճանաչելու դաժանակամտություն):

Էջ
501-506

Խնդիրը. Որո՞նք են ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման վավերացման համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչպես նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով: Նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղափարակալական իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դաժանակամտությամբ գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և ճնշումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի

նկասմամբ որևէ իրավունք դափնողանելու մտադրության: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը, որն անուարձ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն սասը սարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադեմում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկասմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն): Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դայմանների վրա հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից **այդ իրավունքի դադարման** միջոց: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի բարք վավերադայմանների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորադես դրանք են՝

1. Տիրադեսումը դեսք է լինի բարեխիղճ: Տիրադեսման բարեխղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադեսմանն անցնելիս: Գույքն անձի փաստացի տիրադեսմանը դեսք է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադեսողի մոտ դեսք է առկա լինի այն համոզումներ, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադեսումը դեսք է հիմնված լինի այնդիսի փաստի հիման վրա, որը տիրադեսողին կարող է սալ բավարար հիմքեր ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադեսելու է որդես սեփականություն:

2. Փաստացի տիրադեսողը գույքը դեսք է տիրադեսի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադեսողը դեսք է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դափնողանման համար, ինչդես իր սեփական գույքի դեղդում: Անձը դեսք է գույքը տիրադեսի ինչդես սեփականը նաև երրող անձանց հետ հարաբերություններում:

3. Տիրադեսումը դեսք է լինի 10 սարի և անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 սարվա ընթացքում գույքի տիրադեսումը չդեսք է ընդհատվի: Տիրադեսումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադեսողի կամքով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադեսումից (գույքը դուրս է գալիս նա տիրադեսումից), կամ գույքի սեփականատերից կամ այլ անձանց գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն:

4. Տիրադեսումը դեսք է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադեսողը գույքը չդեսք է տիրադեսի երրող անձանցից գաղսնի եղանակով:

97. «Ուռնի» ՓԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ծահումյանի ՀՏ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1462/ՏԳ (22.01.2007թ. թիվ 1022992 սուուգման ակսն անվավեր ձանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Ո՞ր դահից է կրեղիտրական դարսքը համարվում անհուսալի:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Կազմակերպությունների (բացառությամբ բանկերի) դեբիտորական դարսքերի հնարավոր կորուստների դահուսի (դահուսաֆնոնդի) ձևավորման դեբիտորական և կրեղիտրական դարսքերի անհուսալի ձանաչման և դուրսգրման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 21-րդ կետի համաձայն՝ կրեղիտրական դարսքը կեսանցված դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի: Նույն Կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ կրեղիտրական դարսքը համարվում է կեսանցված, եթե այն չի մարվել Կարգի 2-րդ կետում նշված հիմքերով (դայմանագրով, օրենսդրությամբ կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով) սահմանված ժամկետում, ընդ որում, կրեղիտրական դարսքի մարման ժամկետը փոխադարձ համաձայնությամբ երկարաձգվելու դեղդում կրեղիտրական դարսքը համարվում է կեսանցված նոր ժամկետում չմարելու դեղդում, իսկ մարման ժամկետ սահմանված չլինելու և ցղահանց կրեղիտրական դարսքի դարսգայում՝ այդ դարսքն առաջացնող գործարքի (գործառնության փաստի) կասարման օրվան հաջորդող 60 օրվա ընթացքում չմարվելու դեղդում: Վկայակոչված նորմերում դարունակվող բառերի սառացի նշանակությունից ակնհայտ է, որ կրեղիտրական դարսքի անհուսալության մասին դասողություններ անելու համար անհրաժեշտ է սուուց սեղեկություններ ունենալ այդ դարսքի ծագման հիմքերի և մարման ժամկետի մասին, որդիսի

Էջ
507-511

սեղեկությունների բացակայությունը բացառում է դարսֆի կեսանցման փաստի ճշգրիտ արձանագրման հնարավորությունը: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի դարսֆն անհուսալի է համարվել 2005 թվականի դրությամբ: Իսկ դարսֆի կեսանցը որոշելու համար անհրաժեշտ է նախ դարձել դարսֆի մարման վերջնաժամկետը: Իսկ վերջնաժամկետը որոշելու համար անհրաժեշտ է համադասասխան աղացույց, որով կարող է հաստատվել դարսֆի սրամադրման օրվա և այն մարելու ճշգրիտ ժամկետը: Միայն այդպես է հնարավոր որոշել դարսֆի կեսանցի օրը, իսկ դրա հիման վրա՝ դարսֆն անհուսալի դառնալու դեպքը:

98. «Կոմվերս Բանկ» ՓԲԸ v. «Մ.Մ.ԱՆԱՍՏԱՍ» ՍՊԸ, Անաստաս Սեդրակյան, ֆալ. էջ գործ թիվ 3-1489/ՏԳ (դայմանագրերի լուծման և գումարի բռնագանձման դատահանջներով): **512-515**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դայմանագրում օգտագործվող «վարկ» բառը դասարանի կողմից կարող է մեկնաբանվել որդես կեսանցված (ժամկետանց) վարկ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Համաձայնագրի 4.7 կետի Դասարանի մեկնաբանությունը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածին հետևյալ դասճառաբանությամբ. Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեպքում վարկառուն վճարում է տուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով և յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տուգանք՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «վարկ» բառի բովանդակությունը միանգամայն չի ընդունվում Բանկի և Ընկերության կողմից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոններով և դրանց կիրառման հերթականությամբ՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դայմանագրի 4.7 կետը ղեկ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված կանոնով, այսինքն՝ համարելով մեկնաբանվող համաձայնագրի այլ դայմանների հետ: Այսպիսով, «վարկ» բառը օգտագործվում է Համաձայնագրի մի շարք կետերում, այդ թվում՝ 1.2, 1.3, 2.1, 3.1.1, 3.1.2, 4.1 և այլ կետերում: Նշված կետերի վերլուծությունից հետևում է, որ «վարկ» բառի սակ Համաձայնագրում նկատվում է ունեցվում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը: Մասնավորապես, ֆնանսվող համաձայնագրի 1.2 կետի համաձայն. Սույն լրացուցիչ համաձայնագրով Բանկը «Վարկառուին» սրամադրում է 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ: Վարկը սրամադրվում է կանխիկ: Այսինքն՝ նշված կետում կողմերն առաջին անգամ «վարկ» բառն օգտագործելիս նշում են նրա չափը՝ ֆան միլիոն ՀՀ դրամ: Նույն կետի երկրորդ նախադասության մեջ արդեն ուղղակի նշվում է «վարկ» բառը՝ առանց դրա մեծությունը նշելու՝ նկատի ունենալով առաջին նախադասության մեջ նշված մեծությունը: Նույնը վերաբերում է նաև մնացած կետերին, որտեղ «վարկ» ասելիս կողմերը նկատի են ունենում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ: Միևնույն ժամանակ Համաձայնագրի այն կետերում, որոնցում կողմերը ցանկանում են նշել սրամադրված վարկի միայն որոշակի մասը, «վարկ» բառի փոխարեն համաձայնագրում օգտագործվում է այլ ձևակերպում: Այսպես, Համաձայնագրի 4.7 կետում նախատեսված տուգանքի հաշվարկման բազան որոշելու համար օգտագործվում է հետևյալ ձևակերպումը. «... յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տուգանք՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով»: Այսինքն՝ տուգանքի հաշվարկման բազան վարկի այն մասն է, որն ըստ մարման ժամանակացույցի ենթակա էր վճարման, որը, սակայն, չի վճարվել: Վերոնշյալ փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ համաձայնագրում օգտագործվող «վարկ» բառի սակ հասկացվում է ողջ վարկի գումարը՝ 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը, իսկ բոլոր այն դեպքերում, երբ կողմերը նկատի են ունեցել կեսանցված վարկի գումարը, համաձայնագրով «վարկ» բառի փոխարեն օգտագործվել է այլ ձևակերպում:

99. «Նանա-Ար» ԱԿ v. «Արդեիմիվեդսբանկ» ՓԲԸ և համադասասխանող **էջ** «Արդեիմիվեդսբանկ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղ, ֆալ. գործ թիվ 1538/ՏԳ (գործարքներն **516-521** անվավեր ճանաչելու դատահանջով):

կամ փոփոխման, գույքային իրավունքների (օգսագործման, վաճակալության և այլն) ձեռքբերման վերաբերյալ գործարկների, ընդհանուր բաժնային սեփականությունն առևտրային նդասակներով օգսագործելու համար նախատեսված սեղի սահմանման հարցերի լուծման բացառիկ լիազորությամբ օժտված օրենքով սահմանված մարմին համադասասխսան որոշում չի կայացրել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ խախտվել է բազմաբանակարան շենքի սեփականատերեր հանդիսացող հայցվորների՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով և «Բազմաբանակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման իրավունքը:

101. Մարուսյա Աբրահամյան, Ռուբիկ Միմոնյան v. Միխայել Միմոնյան, Ջուլիետա Հակոբջանյան, Արթուր Միմոնյան, Լարիսա Գևորգյան, Արման, Անահիտ և Ջուլիետա Միմոնյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1451/ՎԳ (քնակելի սարածության օգսագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու և վստելու, և հակընդդեմ հայցը՝ Միխայել Միմոնյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով փաստացի սիրադեսմամբ զբաղեցրած հողամասի և շինության նկատմամբ իր և ընտանիքի անդամների սեփականության իրավունքը ճանաչելու դիմումներով):

Էջ
529-534

Խնդիրը. Արդյո՞ք ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել միայն սիրազուրկ գույքի նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը, որն անտարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն տասը տարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացառապես և անընդմեջ սիրադեսում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն): Նույն օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սիրազուրկ անտարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով: Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինտեստիտ կիրառությունը սահմանափակված չէ միայն սիրազուրկ գույքով: Այսինքն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինտեստիտ կիրառությունը սահմանափակող դրույթ:

102. Մարտուն Ազատյան v. «Ախրալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1321/ՎԳ (աշխատավարձը և աղբյուրային արժեքների գումարը բռնագանձելու դիմումներով):

Էջ
535-541

Խնդիրը. Արդյո՞ք 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է նախկին ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրքը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգիրքը, քանի որ սույն աշխատանքային վեճը ծագել է դրա գործողության ժամանակահատվածում: Անհատական աշխատանքային վեճը համարվում է առկա, երբ անձը դիմում է իրավասու մարմնին՝ տարածայնությանը լուծում տալու համար: Քաղաֆացին իր ենթադրյալ իրավունքի դաշտումության համար դասարան է դիմել 2003 թվականին, այսինքն՝ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի գործողության ընթացքում: «Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» 09.11.2004 թվականի ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատանքային վեճերի նկատմամբ օրենսգրքի դրույթները տարածվում են աշխատանքային վեճ օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելուց հետո առաջացած լինելու դեղդերի վրա: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճը ենթակա էր լուծման ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի դիմումներին համադասասխսան:

103.Մամսոն Շահվերդյան v. Ջոյա Գրիգորյան, Մարգարիսա և Սոննա **Էջ 542-547**
Շահվերդյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1345/ՎԳ (ժառանգության և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու, ժառանգ ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ֆրեական հեսախուզման մեջ գտնվելը կարող է դիտվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դասձառ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հետո, 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում, իսկ նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ճանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դասձառները, եթե դարձվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դասձառ է դարձել այն հանգամանք, որ ժառանգը չգիտեր և դարձավ չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դասձառները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դասարան: Այսինքն՝ ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի բաց թողնելու դասձառը ղեխ է հիմնավոր լինի: Այն կարող է դասարանի կողմից հարգելի ճանաչվել, եթե ժառանգության բացման, կրակի առկայության մասին ժառանգը տեղյակ չի եղել կամ ժառանգության ընդունման համար օրենքով սահմանված ժամկետը բաց է թողել այլ հարգելի դասձառներով (ժառանգի անչափահաս լինելը, ժառանգի ծանր հիվանդությունը, նրա անօգնական վիճակում գտնվելը, անգրագիտությունը, իրավաբանական գործողություններ կատարելու հնարավորությունը բացառող կամ սահմանափակող դայմաններում երկարակյան գործողման մեջ գտնվելը և այլն):

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ֆրեական հեսախուզման մեջ գտնվելը չի կարող դիտվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դասձառ:

104.«Սաշիկ և Սևակ Էդբարյան» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1459/ՏԳ **Էջ 548-552**
(30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուզման ակտի 1-ին և 4-րդ կետերն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Ո՞րն է համարվում ավելացված արժեքի հարկի հես կաղված հարկային դարձավորության ծագման դիմար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ ավելացված արժեքի հարկ վճարողների կողմից հարկվող գործարքների (գործառնությունների) իրականացման դեղում աղբանքների մասակարարման և ծառայությունների մասուցման, անհասույց (մասնակի հասուցմամբ) սղառման, ինչղես նաև դրա հես կաղված հարկային դարձավորության (ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկման) ծագման դիմ է համարվում այն դիմար, երբ աղբանքները առաքվել կամ հանձնվել են գնողներին, կամ ծառայությունները մասուցվել են դասվիրասուններին: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ ավելացված արժեքի հարկի հես կաղված հարկային դարձավորության ծագման դիմար հանղիսանում է աշխասանքների աղղունքները հանձնելու և դրանք դասվիրասուի կողմից դասաաճ ընղունելու դիմար:

105. Քնարիկ Գևորղյան v. Արեսն Աղիլխանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1519/ՎԳ **Էջ 553-557**
(աղիմենքի բռնագանձման դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը աղիմենքի ամենամայա վճարումների չաղիը որոշելիս կարող է սահմանել 1000 ՀՀ դրամը գերագանղղ չաղիով աղիմենք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ընսանելյան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաղին մասի համաձայն՝ նույն մասով նախաստեղված ամենամայա վճարումների չաղիը յուրաֆանչղղու երելայի համար չղեխ է դղակաս լինի սահմանված նվաղագղղյն աշխասաղղարձի չաղից:

«Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ օրենսգրքերի, օրենքների, ՀՀ նախագահի հրամանագրերի, ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների, նախարարությունների և գերատեսչությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, առանձին իրավաբանական անձանց ակտերի իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նույն օրենքով սահմանված նվազագույն ամսական աշխատավարձը: Նշված ակտերում որդես հաշվարկային հիմք դասակարգվում է գործող 1000 ՀՀ դրամը: Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը որդես հաշվարկային հիմք դեռ է ընդունի 1000 ՀՀ դրամը, այսինքն՝ 1000 ՀՀ դրամը ալիմենսի նվազագույն չափն է և ոչ թե առավելագույնը: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սույն ֆաղափացիական գործով կիրառելի չէ, քանի որ դրա կիրառման անհրաժեշտությունը ծագում է բոլոր այն դեպքերում, երբ ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված ալիմենսի հաշվարկման կանոնի կիրառմամբ ալիմենսի չափը որոշելիս ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից լավան է դառնում:

9.11.2007թ.

106. Սիլվա Խաչատրյան v. «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ, ՀՀ սոցիալական Էջ
 առաջնությունների հիմնադրամ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1046/ՎԳ (ծառայությունների վճարովի 558-563
 մասնագետի մասնագետի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշումը):

Խնդիրը. Արյո՞ք Հիմնադրամն իրավունք ունի որոշելու, թե հաջորդ ամսվա որ օրերին
 դեռ է կենսաթոշակառու սահման իր կենսաթոշակը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Կենսաթոշակի վճարումը սեփականատերը
 սեփականությունը փոխանցելու միջոց է: Կենսաթոշակը սոցիալական առաջնությունների միջոց
 լինելով հանդերձ կենսաթոշակառուի սեփականությունն է: Հետևաբար, անհրաժեշտություն է
 ծագում դիտարկել Պայմանագրի վիճարկվող դրույթները նաև Մահամանադրության 8-րդ և 31-րդ
 հոդվածների դասակարգման ելնելով, որոնցից առաջինը հոշակում է սեփականության
 իրավունքի ճանաչումն ու դաժնադրությունը, իսկ երկրորդն հոշակում է անձին
 սեփականությունից զրկելու անթույլատրելիությունը: Այս հարցի վերաբերյալ նույնպիսի դիրք-
 ունում ունի նաև Եվրոպական դատարանը: Այսպես՝ Եվրոպական դատարանն,
 անդրադառնալով վերոնշյալ խնդրին, արտահայտել է հետևյալ տեսակետը. Մարդու իրավունքների
 և հիմնարար ազատությունների դաժնադրության մասին եվրոպական կոնվենցիայի այսուհետ՝
 Կոնվենցիա 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասում նախատեսված
 «սեփականություն» հասկացությունն ունի ինքնուրույն նշանակություն, որը չի հանգեցվում
 ֆիզիկական իրերի նկատմամբ սեփականության իրավունքին և որը կախված չէ ներդրման
 իրավունքի ձևական որակումներով: Գույքային մի շարք իրավունքներ և Եվրոպական կոնվենցիայի
 են դիտարկվել որդես «սեփականության իրավունք» (սե՛ս Բեյեյերն ընդդեմ Իսպանիայի գործով
 Դատարանի 05.01.2000 թվականի վճռի 100-րդ կետը):

Մեկ այլ գործով Եվրոպական դատարանը նշել է, որ գործող օրենսդրությամբ
 սահմանված չափով նոյապ սահմանվող իրավունքը Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության
 առաջին հոդվածի իմաստով հանդիսանում է գույքային իրավունք (սե՛ս Գայգուսուզն ընդդեմ
 Ավստրիայի գործով Դատարանի 31.08.1996 թվականի վճռի 41-րդ կետը):

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-
 րդ հոդվածի 1-ին մասը դեռ է մեկնաբանել վերաբարյալի լույսի ներքո, այսինքն՝ ոչ թե
 որդես կենսաթոշակառուի՝ յուրաքանչյուր ամսվա կենսաթոշակը կոնկրետ որոշակի ժամկետում
 սահմանվող իրավունք, այլ որդես իրավասու դեպքերում մարմնի՝ ոչ ուր քան մինչև սվայլ ժամկետի

ավարտը կենսաթոշակի գումարը թուականաշարին վճարելու դադարեցում: Տվյալ դեղորայք, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Սիլվա Խաչատրյանի արդեն իսկ սեփականություն իրավունք ունի իրեն հասանելի կենսաթոշակի նկատմամբ, ուստի սվյալ ձևակերպումը չի կարող մեկնաբանվել որդես Սիլվա Խաչատրյանի դադարեցումը հենց սվյալ ամսին սահմալ հասանելի գումարը և սահմանափակել վերջինիս՝ սվյալ ժամկետն անցնելուց հետո իր սեփականությունն սահմալու իրավունքը: Հետևաբար, Վճարել դասարանը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճարել բողոքի փաստաթղթը հիմնավոր է համարում:

107. Սերոբ Ավագյան Վ. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, քաղ. գործ թիվ 3-1133/ՎԴ (նախկին **Էջ 564-568** աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դադարողի ընթացքում աշխատավարձ վճարելու դադարեցում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հայցվորի մոր անկողնային հիվանդ լինելը համարվում է հարգելի դատաբանական հայցային վաղեմությունը բաց թողնելու համար:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի համաձայն՝ բացառիկ դեղորայք, երբ դասարանը հայցվորի անձի հետ կապված հանգամանքների (ծանր հիվանդության, անօգնական վիճակի, անգրագիտության և այլն) հաշվառմամբ հարգելի է ճանաչում հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումը, քաղաքացու խախտված իրավունքը ենթակա է դատաբանության: Հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման դատաբանները կարող են ճանաչել հարգելի, եթե դրանք տեղի են ունեցել հայցային վաղեմության ժամկետի վերջին վեց ամսում, իսկ եթե այդ ժամկետը հավասար է վեց ամսվա կամ դրանից ավելի վաղեմության ժամկետի ընթացքում: Այն հանգամանքը, որ Սերոբ Ավագյանի մայրը ծանր անկողնային հիվանդ է, որը հաստատվում է Սերոբ Ավագյանի մոր՝ Լուսիկ Ամիրխանյանի հարևանների գրավոր վկայությամբ և հիվանդի ամբուլատոր բժշկական քարտերով, և որ Սերոբ Ավագյանը գրավել է մոր խնամքի և բուժման հարցերով, համարվում է հարգելի դատաբանական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի խնամքով:

108. «Նիյազյանների ընտանիք» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, քաղ. գործ թիվ 3-1585/ՏԴ (ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու և հակընդդեմ հայցը՝ գումար բռնագանձելու դադարեցում): **Էջ 569-573**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դադարեցումը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մասալային արժեքի տարբերությունը կարող է դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ):

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոշմամբ՝ ստուգում իրականացնող անձը որոշել է օգտվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից, և հարկվող օբյեկտը հաշվարկել է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով՝ կիրառելով մի բանաձև, որում որդես նվազելի է դիտարկվում ադրանքների վաճառքի գները, իսկ որդես հանելի՝ ադրանքների մասալային արժեքը:

Վճարել դասարանը գտնում է, որ նման բանաձևի միջոցով հնարավոր չէ որոշել հարկվող օբյեկտը (սվյալ դեղորայք՝ ադրանքային քաղաքացիությունը և ադրանքային մնացորդը), քանի որ ադրանքի մասալային արժեքը չի ներառում ադրանքի ամբողջ ինֆարժեքը:

Վճարել դասարանը գտնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դադարեցումը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մասալային արժեքի տարբերությունը չի կարող դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ) այն դարձ դատաբանություն, որ դրանից ենթակա են նվազեցման այն ծախսերը, որոնք մտնելով ադրանքի ինֆարժեքի մեջ, մասալային արժեքի տարբերությունն են հանդիսանում:

109. «Ասոնտերլիս» ՓԲԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, քաղ. գործ թիվ 3-1589/ՏԴ (ակտն մասնակի անվավեր ճանաչելու դադարեցում): **Էջ 574-577**

Խնդիրը. Արդյո՞ք Հայկական ասոնակալանում սարքավորումների տեղադրման,

կարգավորման և փորձարկման աշխատանքներ կատարելն «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով կարող է համարվել որդես աշխատանքի նորմալ դայմաններից բերում:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետով սահմանված աշխատանքի նորմալ դայմաններից բերումների դեղմում աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր արհիֆային դրույով, քան նորմալ դայմաններում կատարված աշխատանքի համար: Վճարման չափը որոշվում է կողմերի կամ աշխատանքային դայմանագրով: Նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն դարձավոր է աղահովել աշխատանքի նորմալ դայմաններ, որդեսգի աշխատողները կարողանան կատարել աշխատանքի նորմաները, մասնավորապես, աշխատողների համար աղահովել առողջության համար աշխատանքի անվտանգ և անվտանգ դայմանները: «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դայմաններից բերումների առկայության դեղմում գործատուների կողմից աշխատողներին սրվում են հավելումներ՝ նույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչդեպ նաև աշխատանքային դայմանագրերով սահմանված կարգով և չափերով:

110. Արմինե Հակոբյան և Սամվել Հակոբյան v. ՀՀ Կենտրոն նոսարական արածքի նոսար Ալվարդ Մելիքյան, Անահիտ, Մարգարիտ, Քնարիկ Հակոբյաններ, քաղ. գործ թիվ 3-1621/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու, ժառանգական գույքն առանձնացնելու, բոս օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Էջ
578-582

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգը, ժառանգատուի մահից հետո բնակվելով նրա սանը, սակայն չդիմելով նոսարական գրասենյակ և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը ձևակերտելով, կարող է համարվել ժառանգությունը ընդունած ժառանգ:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Օրենսդիր նախատեսել է ժառանգության ընդունման երկու եղանակ՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոսարին հանձնելը և ժառանգի կողմից ժառանգությունը փաստացի իրադրություն կամ կառավարելը: Ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի իրադրություն այդ գույքը, ինչը հանդիսանում է ժառանգական գույքի նկատմամբ ժառանգի սեփականության իրավունքի ծագման նախադրյալ: Սույն ֆաղափարակային գործում առկա Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղապետարանի 30.08.2006 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արմինե Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը, բնակվել է Երևանի Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը: Այսինքն՝ վեճի առարկա գույքը փաստացի իրադրության ուժով ընդունել է ժառանգությունը: ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատուին դատարանով գույքը՝ ներառյալ դրանք, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դատարանությունները: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճարելի դասարանը արձանագրում է, որ վեճի առարկա գույքը Արմինե Հակոբյանի մահից հետո ներառված է եղել նրա ժառանգության զանգվածի կազմում: Հետևաբար, անհիմն է հայցի մերժման հիմքում դրված Վերաբնիչ դատարանի վճարի դատաձևաբանությունն այն մասին, որ Արմինե Հակոբյանը Աղաբելի Հակոբյանի և Մալախյան Կարապետյանի մահից հետո բնակվելով վեճի առարկա սանը, նոսարական գրասենյակ չի դիմել և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը չի ձևակերտել, հետևաբար վեճի առարկա գույքը նրան չի դատարանել:

111. «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ և ՀՀ բնադառնադրության նախարարություն, քաղ. գործ թիվ 3-1655/ՏԳ (բնադառնադրական դեռակային տեսչության ստուգման ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Էջ
583-586

Խնդիրը. Արդյո՞ք տեսչության ստուգման ակտը, որը դրվել է Ծառայության ստուգման

ակսով ընկերության նկատմամբ առաջադրված դարավորությունների հիմնում, «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով կարող է գնահատվել որդես վարչական ակս:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մույն ֆաղափացիական գործով Ծառայության սուուգման ակսով ընկերության նկատմամբ առաջադրված դարավորությունների հիմնում դրված սեսչության սրամադրած սեղեկությունները: Մինչդեռ, սեսչության սուուգման ակսով ընկերությանը որևէ դարավորություն չի առաջադրվել և որևէ իրավունք չի սահմանափակվել: Հեսևաբար, սեսչության սուուգման ակսում բացակայում են «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածներով սահմանված՝ վարչական ակսին բնորոշ հասկանիւները, որդիսի դայմաններում Վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ նեված օրենքի 71-րդ հոդվածը կիրառելի չէ: Տեսչության սուուգման ակսը վարչական վարույթի ընթացում ընդունված և կոնկրես իրավիճակ արձանագրող (սվայ դեղում՝ բնօգսագործման վճարի օբյեկես համարվող սսորերկրյա ջրի դակաս հաեվարկված ծավալ) փաստաթուղթ է, այլ ոչ թե վարչական ակս, ֆանի որ «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով՝ վարչական ակսը բնորոշող հասկանիւ ես համարվում արսափն ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրես գործի կարգավորման նողասակ հեսաղնդելը, և այդ ակսը դեսե է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ սեսչության սուուգման ակսը «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդես վարչական ակս, ֆանի որ այն անմիջականորես ուղղված չէ անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

112. Մամո Անոյան յ. «Ձեներալ սրանսուող դնեյու ֆեհչրինգ ֆանիինի» ՓԲԸ, ֆաղ. **Էջ 587-589**

գործ թիվ 3-1603/ՎԴ (աեխասավարձը և հաեվարկված սոկոսները բռնագանձելու դահանցով): **Խնդիրը.** Արդյո՞ք աեխասավարձը ժամանակին չվճարելու դեղում չվճարված աեխասավարձի համար սոկոսներն ենթակա են հաեվարկման ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընսանեկան, աեխասանֆային, բնական դաեարների օգսագործման և երջակա միջավայրի դահողանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակսերով, եթե այլ բան նախասեված չէ ընսանեկան, աեխասանֆային, հողային, բնական և այլ հասուկ օրենսդրությամբ: Մահմանված կարգով և ժամկեսներում աեխասողին աեխասանքի վարձարության՝ գործասուի դարսավորությունների չկասարման կամ ոչ դասաեաճ կասարման դեղում վճարման ենթակա սուժանքի չափի և վճարման կարգի վերաբերյալ կանոններ ՀՀ աեխասանֆային օրենսդրությամբ սահմանված չեն, հեսևաբար, այդ իրավահարաբերությունների կարգավորման նկատմամբ դեսե է կիրառվեն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի համադասասիսան դրոյթները: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ուրեի դրամական միջոցներն աղօրինի դահելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կեսանցով դրանք օգսագործելու, կամ այլ անձի հաեվին անհիմն սսանալու կամ խնայելու դեղում այդ գումարին վճարվում են սոկոսներ: Տոկոսները հաեվարկվում են կեսանցի օրվանից մինչև դարսավորության դադարման օրն՝ ըս համադասասիսան ժամանակահատվածների համար Հայասանի Հանրադեսության կենսրոնական բանկի սահմանած բանկային սոկոսի հաեվարկային դրոյքների: «Աեխասանքի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աեխասավարձը գործասուների կողմից աեխասողներին նրանց կասարած աեխասանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձեներով կասարվող վճարումն է: Հայասանի Հանրադեսությունում յուրաֆանչյուր աեխասող ունի իր կասարած աեխասանքի համար

աբխասավարձ սահմայու իրավունք: Աբխասավարձի վճարման օրվանից աբխասողի մոտ ծագում է գործասուից այն դաշանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աբխասավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աբխասողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանափոխ դիրքորոշում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՍԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար, սույն գործով Ընկերությունը, ժամանակին չվճարելով հայցվորի աբխասավարձը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով առօրինի դաշան է վերջինիս դրամական միջոցները (սեն, օրինակ՝ Մարտին Ազատյան ընդդեմ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, 10.10.2007թ., ֆաղաֆացիական գործ 03-1321(ՎԳ) (աբխասավարձը և ադրանգային արժեքների գումարը բռնագանձելու դաշանջում))): Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործասուի և աբխասողի միջև կնքված՝ աբխասանքի վարձատրության չափն ու դայմանները սահմանող դայմանագրով և իրավական այլ ակտերով աբխասավարձի վճարման համար տեղյակների այլ չափ սահմանված չլինելու դայմաններում, Ընկերության կողմից չվճարված աբխասավարձի նկատմամբ տեղյակներն ենթակա են հաշվարկման ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

113. Ռիչարդ Հակոբյան v. Լուան Ավեսիսյան, Արթուր Հակոբյան և Երրորդ անձ Արաբկիրի սարածֆային նոտարական գրասենյակ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1416/ՎԳ (ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և կտակն անվավեր ճանաչելու և Տիգրան Հակոբյան v. Լուան Ավեսիսյան, Արթուր Հակոբյան, Ռիչարդ Հակոբյան՝ ժառանգությունն ընդունելու համար նախատեսված ժամկետը բաց թողնելու դատաձևները հարգելի ճանաչելու, ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու և ժառանգական գույքի մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաշանջներով):

Էջ
590-595

Խնդիրը. Արդյո՞ք կտակում առկա փոփոխության անվավերությունը հանգեցնում է ողջ կտակի անվավերության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ կտակն անվավեր է ճանաչվում կտակի ձևի մասին կանոնները և գործարհների անվավերության մասին՝ նույն օրենսգրքի այլ դրույթները խախտելու հետևանքով: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անվավեր կարող են ճանաչվել ինչդեռ կտակն ամբողջությամբ, այնդեռ էլ՝ դրանում դարձանակվող առանձին կտակային կարգադրությունները: Առանձին կտակային կարգադրության անվավերությունը չի հանգեցնում կտակի մնացած մասի անվավերությանը: Սույն ֆաղաֆացիական գործով ներկայացվել է ամբողջ կտակը անվավեր ճանաչելու դաշանջ՝ դաշանջի հիմքում դնելով կտակում առկա ջնջումը: Այսինքն՝ վիճարկվում է կտակային կարգադրություններից մեկը՝ Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 բնակի թիվ 44 բնակարանը Լուան Ավեսիսյանին կտակված լինելը: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ անվավեր է վեճի առարկա կտակում կատարված փոփոխությունը: Այսինքն՝ կտակում առկա փոփոխության անվավերությունը չի հանգեցնում ամբողջ կտակի անվավերության:

114. Աբխաս Ենգոյան v. Երևանի ֆաղաֆադես, ֆաղ. գործ թիվ 3-1670/ՎԳ (վարչական իրավախախտումների գործերով հանձնաժողովի 15.09.2006թ. որոշումն անվավեր ճանաչելու դաշանջով):

Էջ
596-600

Խնդիրը. Կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը կարո՞ղ է արդյոք Հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման վարչական իրավախախտման դեղի կամ կազմի բացակայության դեղիում: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված

վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելը չի կարող Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ վերջինս հարուցված է եղել Ալեխեև Ենգոյանի կողմից սարածք նախագծային սեսիոն չբերելու համար և կարճվել է գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով: Այսինքն՝ երկրորդ արձանագրությամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքը որևէ առնչություն չունի մինչ այդ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման հետ, հետևաբար այդ վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը չի կարող հիմք հանդիսանալ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման առկայության կամ բացակայության մասին եզրահանգումներ կատարելու համար:

115. Երեմ Հարությունյան v. Գագիկ Հարությունյան և Եղեգնաձորի սարածքային նոսար Սոնա Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1762/ՎԳ- (ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու, բնակարանից վատարելու և հակընդդեմ հայցը՝ Գագիկ Հարությունյան v. Երեմ Հարությունյան՝ բնակարանը սիրագործ ճանաչելու և այն իրեն ի սեփականություն հանձնելու դաշխանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ ղեկ է նվազեցված արժանաբանությունը, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը հանգել է նման հետևությունների:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը դատարար է կատարել գործի վարույթը, եթե անհնարին է սլյալ գործի քննությունը մինչև սահմանադրական, ֆաղաբացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով քննվող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը: ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 144-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ առանձին ակտի ձևով կայացված որոշման մեջ ղեկ է նվազեցված արժանաբանությունը, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների՝ օրենքների և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ: Վերը նշված օրինադրությունների իմաստով՝ դատարանի դատարարությունն է կատարել գործի վարույթը, եթե դրա քննությունն անհնարին է մինչև սահմանադրական, ֆաղաբացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով քննվող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը, իսկ գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ ղեկ է նվազեցված արժանաբանությունը, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների:

12.12.2007թ.

116. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Յունիբանկ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1597/ՎԳ- (գումարի բռնագանձման և հակընդդեմ հայցով՝ Ծառայության 12.05.2003 թվականի ակտն անվավեր ճանաչելու դաշխանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք մասնաձյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացումը «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետի իմաստով համարվում է այլ վայրում իրականացվող գործունեություն և առաջացնում նույն կետով նախատեսված ղեկական սուրբի վճարման դատարարություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն հարաբերությունները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա: Օրենքի վերոնշյալ նորմը նույնպես է հետադրում խախտվելու ձեռնարկատիրական գործունեության վերագումը և դրա իրականացումը մեկից ավելի վայրերում, որի դեպքում չնայած որ անձը չի ազատվում լիցենզիա ստանալու դատարարությունից, սակայն այն

**Էջ
601-603**

**Էջ
604-608**

սրամադրելիս դարավորվում է վճարել ոչ թե համադասասխան լիցենզիայի համար նախատեսված դեռական տարբերակի ամբողջ գումարը, այլ այդ գումարի 50 տոկոսը: Այսինքն՝ հողվածն ունի խրախուսող նշանակություն: Հետևաբար, «Պետական տարբերակի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետից հետևում է, որ այն վերաբերում է այն դեղամիջոցներին, երբ.

1. անձի կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստացված լիցենզիայի հիման վրա իրականացվում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, և

2. նույն անձը ցանկանում է լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությունն իրականացնել մեկ այլ վայրում, որի համար նա դեռ է ստանա նոր լիցենզիա:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերի ՀՀ տարածքում ստեղծվող մասնաճյուղերը գրանցվում են Կենտրոնական բանկի կողմից՝ ներկայացնելով օրենքով սահմանված փաստաթղթեր: Կենտրոնական բանկը գրանցման մասին որոշում ընդունելուց հետո գրանցում է մասնաճյուղը, որի արդյունքում մասնաճյուղին տրվում է գրանցման վկայական: Վերոնշյալից հետևում է, որ բանկի մասնաճյուղերը գործում են Կենտրոնական բանկի կողմից տրված գրանցման վկայականների հիման վրա, իսկ բանկի մասնաճյուղի գործունեության համար լիցենզիա ստանալու անհրաժեշտություն ունի իրավական ակտով նախատեսված չէ: Հետևաբար, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ «Պետական տարբերակի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն դեղամիջոցները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա, Վճռաբեկ դասարանը առձանագրում է, որ այդ հողվածով բանկի կողմից մասնաճյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման համար դեռական տարբերակի գծով դարավորություններ չեն առաջանում:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը նշել է, որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի աղյուսակում բանկային գործունեության սյունակում նշված «Վ» տառը, կիրառելի չէ բանկային գործունեության բնագավառում:*

117. ՀՀ ԿԱ դեռական գույքի կառավարման վարչություն v. «Մոլիսակի Էջ 609-611 վերելակաճիմական գործարան» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1717/ՏԳ (աշխատավորական կոլեկտիվի գումարի բռնագանձման դաժանագրով):

Խնդիրը. Ընկերությանը սնանկ ճանաչելը կարող է արդյո՞ք հիմք հանդիսանալ նրա աշխատավորական կոլեկտիվի դեմ հարուցված ֆաղափացիական գործի վարույթի կարճման համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետում սահմանված է սնանկության գործընթացի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը: Դա այն է, որ դարձադանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում ստեղծվում է դարձադանի դաժանագրերի բավարարումը (մորատորիում): Այդ դեպքում ստեղծվում են դարձադանի բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են դարձադանի նկատմամբ դաժանագրերի բավարարմանը: Ընկերության դեռական սեփականություն հանդիսացող բաժնետերերը մասնավորեցվել են «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: Նշված բաժնետերերի առուվաճառի դաժանագրեր կնքվել է Վարչության և Ընկերության աշխատավորական կոլեկտիվի (Գնորդ) միջև՝ ի դեմս լիազորված անձ Հ.Պողոսյանի: Առուվաճառի դաժանագրով կողմերը ստանձնել են դարձադանի գործունեություններ, որոնց կատարման համար ժամկետներ են սահմանվել: Սահմանված ժամկետներում Գնորդը դարձադանի գործունեությունները չի կատարել: Տվյալ դեղամիջոցում դաժանագրով ստանձնած Գնորդի դարձադանի գործունեությունները չեն կարող նույնացվել Ընկերության դարձադանի գործունեության հետ:

118. «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ v. «Արարս» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1763/ՏԳ (բացառիկ իրավունքով դասկանող 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն Էջ 612-616

ունեցող աղբյուրային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու ասիժանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սկյութիկ, Արջուկ, Քարավան նշանների աղբյուրի ոգսագործունը դադարեցնելու ղարսավորեցնելու, առանց ուղից փոխհասուցման աղբյուրի ոգսագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սկյութիկ, Արջուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված աղբյուրի փաթեթի ամբողջ ծավալն ոչնչացնելու ղահանջներով):

Խնդիրը. Որո՞նք են աղբյուրային նշանների շփոթության ասիժան նմանության որոշման կանոնները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ աղբյուրային նշանները համեմատելիս նախ և առաջ դեմք է հաշվի առնվել այդ նշանների նմանությունները (որն ունի սարբերակիչ նշանակություն), անկախ լրացուցիչ և աննշան սարբերակիչ առկայության: Այսինքն, եթե աղբյուրային նշանում կրկնվում է սարբերակիչ նշանակություն ունեցող սարբերակ, կարելի է եզրակացնել, որ այն ունի շփոթելու ասիժանի նմանություն: Մինչդեռ, սլյալ դեղիում, Տնտեսական դատարանը, համեմատելով գրանցված և ընկերության կողմից ոգսագործվող աղբյուրային նշանները, գնահատել է դրանց սարբերությունները՝ ինչով էլ բավարար հիմք չի ստեղծվել դրանց՝ շփոթության ասիժան նմանության հանգամանք գնահատելու համար: Այստիպով, Տնտեսական դատարանը համեմատվող աղբյուրային նշանների՝ շփոթության ասիժան նման լինելու հանգամանք դարգելու համար նախ դեմք է համեմատեք ընկերության կողմից ոգսագործվող համակցված աղբյուրային նշանների հետ, իսկ այնուհետև՝ ընկերության կողմից ոգսագործվող համակցված աղբյուրային նշանները՝ Կազմակերպության գրանցված բառային աղբյուրային նշանների հետ՝ առաջնորդվելով Կարգի 105¹-րդ կետով:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է այն հարցին, թե որ սպրտային նշանների հետ կարող են համեմատվել համակցված նշանները:

119. Միմոն Սարգսյան v. Երևանի ֆադաբադեսարան, ֆադ. գործ թիվ 3-1835/Ա (սեփականության իրավունքը ձանաչելու ղահանջով):

**Էջ
617-619**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անձը կարող է ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք ձեռք բերել դեմական սեփականություն հանդիսացող հողամասի նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում արձանագրել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով նախատեսվում է ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու, այլ սեփականության իրավունքով հողամաս ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորություն, հետևաբար անհիմն է դատարանի վճիռը հայցվորի սեփականության իրավունքի ձանաչման վերաբերյալ:

120. Էլլա Հովհաննիսյան v. Անուշ և Լևիկ Կիրակոսյաններ, ֆադ. գործ թիվ 3-1560/ՎԴ (գույքն արգելանքից հանելու և հակընդդեմ հայցով՝ վնասի հասուցման ղահանջներով):

**Էջ
620-623**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատական ղաշատանության իրավունքի իրականացումը կարող է հիմնավոր ղաշաձառ հանդիսանալ ղայմանագրային ղարսավորությունները չկատարելու և այլ անձի՝ իր սեփականությունից անարգել ոգսվելու իրավունքը խախտելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ Մահմանադրության 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի իր իրավունքները և ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով ղաշատանելու իրավունք: Իսկ 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ազատ է կատարելու այն, ինչն արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները և ազատությունները: ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիշ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերողը), ղարսավոր է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարսացումը),

բացառությամբ սույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածով նախատեսված դեղմերի: Սույն գլխի կանոնները կիրառվում են անկախ այն բանից, անհիմն հարստացումը ձեռք բերողի, տուժողի, երրորդ անձանց գործելակերպի հետևանք է եղել, թե կատարվել է նրանց կամփից անկախ: Նույն օրենսգրքի 1093-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով և չի բխում համադասասխան հարաբերությունների էությունից, սույն գլխում նախատեսված կանոնները ենթակա են կիրառման նաև սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն առօրինի սիրադեզողից հետ ստանալու դեպքերի նկատմամբ: Վերոնշյալ իրավական ակտերից հետևում է, որ անձի կողմից իր իրավունքների իրականացումը չդեմոստրացիոն է խախտի այլ անձանց իրավունքները: ՀՀ Սահմանադրությունն անձի՝ իր իրավունքները դաժանաբանաբար իրավունքի հետ միաժամանակ սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անձ ունի սեփականության իրավունք: Սեփականատերն իր հայեցողությամբ սիրադեզում, սնօրինում և օգտագործում է իրեն դասկանող սեփականությունը (ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդված):

Էջ
624-630

121. Լիանա Կազկո v. Շենգավիթի թաղապետարան, երրորդ անձ Գայանե Սարիբեկյան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Շենգավիթի ՏՍ, ֆադ. գործ թիվ 3-1581/ՎԴ (Շենգավիթի համայնքի թաղապետի և ավագանու որոշումները, աճուրդի արձանագրությունը, բնակարանի առուվաճառի դայմանագիրը և սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշումը և բնակարանի հայտի ընդդեմ Լիանա Կազկոյի, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի սահմանափակ օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու դատարանի որոշումը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համայնքի ավագանու համաձայնությունը բնակարանի նվիրաբերության մասին, որի դեղմում օտարումը դեմ է կատարվի բնակարանի վարձակալի դիմումի և կողմերի միջև կնքվելիք նվիրաբերության դայմանագրի հիման վրա, կարող է կաշկանդել ավագանու չօտարել այդ գույքը այլ անձի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Շենգավիթի համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է սալ համաձայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բոլոր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաժամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կատարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղապետարան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Բնակարանի օտարումը ձևակերպվում է թաղապետի որոշմամբ և կողմերի միջև կնքվող բնակարանի նվիրաբերության դայմանագրով: ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 451-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ օֆերտան մեկ կամ մի քանի կողմերի անձանց հասցեագրված առաջարկն է, որը որոշակիորեն արժանատի է առաջարկողի մտադրությունը՝ դայմանագիրը կնքված համարել առաջարկն ընդունած հասցեատիրոջ հետ: Նույն օրենսգրքի 457-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գրավոր օֆերտայում ակցեդիտի համար ժամկետ սահմանված չէ, դայմանագիրը կնքված է համարվում, եթե օֆերտան ուղարկված անձն ակցեդիտ ստացել է մինչև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետի ավարտը, իսկ եթե նման ժամկետ սահմանված չէ, ապա՝ դրա համար անհրաժեշտ ժամկետում: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ օֆերտայում ժամկետի բացակայության դեղմում, ակցեդիտը դեմ է ստացվի ողջամիս ժամկետում:

Սույն ֆաղափարակալ գործի փաստերի համաձայն՝ Շենգավիթի համայնքի ավագանու կողմից արվել է նվիրաբերության դայմանագիր կնքելու օֆերտա: Սակայն Լիանա Կազկոն ողջամիս ժամկետում (մինչև 2006 թվականը) չի օգտվել նշված որոշմամբ իրեն ընձեռված հնարավորությունից և Թաղապետարանին չի ներկայացրել նվիրաբերության դայմանագրի կնքման վերաբերյալ իր համաձայնությունը (ակցեդիտ): Որդեա վեճի առարկա բնակարանի սեփականատեր Թաղապետարանը 07.07.2006 թվականին, օգտվելով սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող գույքը սնօրինելու իրավունքից, օտարել է այն:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է, որ բարեխիղճ չեղմ բերողից գույքը հետ պահանջելու իրավունքը պահպանում է միայն գույքի սեփականատիրոջը:*

122. Հովհաննես Լալայան *Վ. ՀՀ գլխավոր դասախազություն* *ֆաղ. գործ թիվ 3-1644/ՎԴ* (դաճեցնասար անձի գործողությունները վիճարկելու դաճեցնելով):

Խնդիրը. «Դասախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածով նախատեսված միանվագ նոյասի վճարման դեղմում աշխատանքային որ սսածն է հաճվի առնվում:

ՀՀ վճարքն դասարանը որոշեց. «Դասախազության մասին» նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասախազների և ֆննիչների **թուակավորումն** իրականացվում է ներքին գործերի մարմիններում ծառայության անցնող դեկավար կազմի անձանց համար կիրառվող դայմաններով, նորմերով և կարգով: Դասախազների և ֆննիչների աշխատանքային սսածի կամ հաճանդամության, ինչդես նաև առողջության կամ հասիֆային փոփոխությունների կադակցությամբ կենսաթուակի ուղարկելու դեղմում վճարվում է միանվագ նոյասս հեսկյալ կարգով՝

10 սարուց դակյաս աշխատանքային սսածի դեղմում՝ 12 ամվա աշխատավարձի չափով,

10-20 սարի աշխատանքային սսածի դեղմում՝ 18 ամվա աշխատավարձի չափով,

20 սարուց ավելի աշխատանքային սսածի դեղմում՝ 24 ամվա աշխատավարձի չափով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճարքն դասարանն անհրաճես է համարում «Դասախազության մասին» նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանել, հաճվի առնելով օրենքի մյուս նորմերի դաճեցնելը, դրա ընդունման նոյասկը և կարգավորման առարկան: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 22-րդ հոդվածում գլխավոր դասախազի սեղակալ, Երևան ֆաղաի դասախազ, մարզի դասախազ կամ համայնքի դասախազ լինելու համար դաճեցնելով է իրավաբանի առնվազն հինգ սարվա մասնագիտական սսած: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասախազության աշխատողներին իրենց զբաղեցրած դաճեցնելի և աշխատանքային սսածի համաձայն են շնորհվում դասային աշխատանքներ: «Դասախազության մասին» օրենքի 40-րդ հոդվածի 13-րդ կեսում օգտագործվում է թե իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային սսած և թե դասախազությունում ծառայության ժամկես հասկացությունները: Վերոնշյալից հեսնում է, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ օրենքն օգտագործում է երեք հասկացություններ՝ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային սսած, դասախազությունում ծառայության ժամկես և աշխատանքային սսած: Դրանք ունեն սարբեր իմասսներ և բովանդակություններ: Այսինքն՝ այն բոլոր դեղմերում, երբ օրենսդիրը ցանկացել է նշել կոնկրես աշխատանքային սսածի սեսակը և դասախազության համակարգում ծառայության աշխատանքային սսածը սարանջատել իրավաբանի մասնագիտության աշխատանքային սսածից, ադա այդ դեղմերում օրենքում օգտագործվել է աշխատանքային սսածի համադասասխան սեսակը: Հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածում կոնկրեսացված չէ, թե միանվագ նոյասի վճարման դեղմում աշխատանքային որ սսածն է հաճվի առնվում, և ելնելով այն հանգամանքից, որ օրենքի դրույթը դարունակում է երկիմասսություն, Վճարքն դասարանը գսնում է, որ այն չի կարող մեկնաբանվել նեղ իմասսով՝ սահմանափակելով դրա կիրառության շրջանակները: Նման եզրահանգման համար Վճարքն դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ բոլոր այն դեղմերում, երբ չկա համադասասխան հարաբերությունը համադարփակ կերդով կարգավորող իրավական ակս, օրենքի ընդհանուր ձևակերդումը դեսք է մեկնաբանվի հօգոս ֆաղաբացու:

123. ՀՀ ԿԹ դեսական գույքի կառավարման վարչություն *Վ. «Արշ» ՍՊԸ*, *ֆաղ. գործ թիվ 3-1792/ՏԴ* (գույքը վերադարձնելու և հակընդդեմ հայցով՝ օրենքով նախատեսված իրավունքը ձանաչելու դաճեցնելով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Պեսական ձեռնարկությունների և անավարս շինարարության օբյեկտների սեփականաճնորհման և ադադեսականացման մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արսնությունները կարող են փոխանցվել ժառանգությամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ Երևանի քաղաքի քաղաքացիների սեփականաձեռնարկում և աղյուսակային անվանումների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականաձեռնարկում (դեպոզիտային գույքի ձեռք բերման) սուբյեկտներ են նաև ՀՀ ֆաբրիկայի և ֆաբրիկայի խմբերը, այդ թվում՝ սեփականաձեռնարկող ձեռնարկության աշխատակրական կոլեկտիվի անդամները: Նույն օրենքի 9-րդ հոդվածով աշխատակրական կոլեկտիվի անդամների համար, ելնելով նրանց անձնական (ֆիզիկական) առանձնահատկություններից, նախատեսվել են որոշակի արժեքայիններ, այն է՝ աշխատակրական կոլեկտիվի անդամների համար սահմանվել են իրենց հասանելի բաժնեմասի վճարման գեղջեր՝ դաստիարակների մասնակիցների և երրորդ կարգի հաճախորդների համար արժեքի 40 տոկոսի չափով, երկրորդ կարգի հաճախորդների համար՝ 50 տոկոսի չափով, առաջին կարգի հաճախորդների համար՝ 60 տոկոսի չափով: ՀՀ ֆաբրիկայի օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ չեն մտնում ժառանգատուի անձի հետ անխզելիորեն կապված իրավունքները և դարձակառությունները, մասնավորապես՝ անձնական ոչ գույքային իրավունքները և այլ ոչ նյութական բարիքները, այն իրավունքներն ու դարձակառությունները, որոնց անցումը ժառանգությանը չի թույլատրվում սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով: Հիմն ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ Երևանի քաղաքի քաղաքացիների սեփականաձեռնարկում և աղյուսակային անվանումների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արժեքայիններն իրենց էությանը ֆիզիկական անձի հետ անխզելիորեն կապված իրավունքներ են և չեն կարող փոխանցվել ժառանգությանը:

25.12.2007թ.

124. «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկություն» ՍՊԸ v. ՀՀ Էջ
 Բնադրադատության նախարարության Բնադրադատական դեպարտամենտի քաղաքացիական գործ. գործ. 640-643
 թիվ 3-1431/ՏԳ (սուզման ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված բացառությունը սարածվում է Բնադրադատական ժողովի կողմից մարմինների կողմից սնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացվող բոլոր սուզումների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ օրենսդիրը սահմանել է միևնույն դեպքերի մարմինների կողմից միևնույն սնտեսավարող սուբյեկտում օրացուցային սարած մեկից ավելի սուզումների իրականացման սկզբունքային արգելիչը: Նշված կանոնից օրենսդիրը սահմանել է նաև բացառություն՝ «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված, ինչպես նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հարկային հաշվանցումներ և (կամ) վերադարձ ու դարձակառ սոցիալական աղյուսակային վճարների՝ օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկված դարձակառություններից ավելի վճարված գումարների վերադարձ իրականացնելուց առաջ սնտեսավարող սուբյեկտի մոտ կատարվող սուզման դեղիքի:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված բացառությունը սարածվում է Բնադրադատական ժողովի կողմից մարմինների կողմից սնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացվող բոլոր սուզումների վրա: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը հիշատակված բացառությունը վիճարկվող սուզման դեղիքի վրա սարածվում է:

125. «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» ՊՊԸ-ի Երևանի կազմակերպություն v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Դավթաբերի SU, ֆադ. գործ թիվ 3-1789/ՎԳ- (Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ Կազմակերպության սեփականության իրավունքը գրանցելու դաժանագործություն):

Էջ
644-649

Խնդիրը. Արդյո՞ք «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը սահմանում է դեռևս կազմակերպության կազմակերպությունների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը դեռևս կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց (մեծական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի հիմքով ձեռք բերված (քացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական և արտադրական օբյեկտների կառուցման և ստացարկման համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցրած հողամասերը՝ անկախ շենքերի, շինությունների ավարտվածության աստիճանից: Վերոնշյալ հոդվածը չի նախատեսում որևէ բացառություն դեռևս կազմակերպության կազմակերպությունների կողմից սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սույն ֆադաբացիական գործով Կազմակերպությունն ունենալով իրավաբանական անձի կարգավիճակ, որն իր գործունեության ընթացքում կարող է ձեռք բերել իրավունքներ և կրել դատարանականություններ, օգտվում է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորությունից:

126. Բաբկեն Սահրադյան v. «Ինտերմոն Հայաստան» ՍՊԸ, ֆադ. գործ թիվ 3-1848/ՎԳ- (աբխասավարձի և դրան հավասարեցված վճարումների փոխհատուցման, գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ձանաչելու, հրամանը և ծանուցումն անվավեր ձանաչելու դաժանագործություն):

Էջ
650-660

Խնդիրը. Արդյո՞ք աբխասաբացիական դատարանի կողմից ստորագրված չլինելու հանգամանքը աբխասաբացիական գրքում է ի հավաստումն այդ դատարանի առկայության այլ առաջացուցիչները ներկայացնելու հնարավորությունից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ աբխասաբացիական օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աբխասաբացիական դատարանի կողմից կնքվում է գրավոր ձևով՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աբխասաբացիական դատարանի կողմից կնքվում է երկու օրինակից: Աբխասաբացիական դատարանի ստորագրում են գործատուն կամ նրա ներկայացուցիչը և աբխասաբացիական: Սույն գործի նյութերում առկա է գրավոր առաջացուցիչ, որի վերնագրում նշված է «Իրավաբան/Փաստաբանի աբխասաբացիական դատարանի» N55, որդեկ կնքման ամսաթիվ նշված է 23.12.2005 թվականը: Նշված գրավոր առաջացուցիչ բովանդակության ուսումնասիրումից վերաբերյալ դատարանը հաստատել է, որ այն ստորագրված է միայն Բաբկեն Սահրադյանի կողմից: ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդաժանագործություն վերաբերյալ կողմերին գրելու է ի հաստատումն գործարքի ու նրա դատարանների՝ վկաների ցուցմունքներ վկայակոչելու, սակայն նրանց չի գրելու գրավոր կամ այլ առաջացուցիչներ ներկայացնելու իրավունքից: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին Բաբկեն Սահրադյանի և դատաստանողի միջև կնքված թիվ 55 դատարանագրի ձևը դաժանագործություն չէ, քանի որ այն չի ստորագրվել դատաստանողի կողմից, ինչը ՀՀ

աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի ուղղակի լուծման արդյունքում է: Սակայն, միևնույն ժամանակ, ի հավաստումն այդ տարածանագրի և դրա տարածանների գոյության դասավորության, մասնակիցները կարող են ներկայացնել ցանկացած աղացույցներ, որոնք վկայի ցուցմունք չեն: Սույն հաղափարակալ գործում նման աղացույցներ են (գրավոր աղացույցներ) վկայակալված համաձայնագրերը, աշխատանքային գրքային, ինչպես նաև Ընկերության աշխատանքային տարածանագրերի գրանցամատյանը: Գրավոր աղացույց ոչե՛ս է դիտել նաև 23.12.2005 թվականին կազմված, Բաբկեն Սահրադյանի կողմից ստորագրված և դասասխանողի կնիքով կնքված փաստաթուղթը:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը անդրադարձել է աշխատանքային տարածանագրի լուծման կարգին:*

128. «Գրվաչ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1799/ՏԳ (26.04.2007 թվականի) **Էջ 661-664**

թիվ 1107563 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դատարանով:

Խնդիրը. Արդյո՞ք նույն աղացույցները չգրանցելու համար դասասխանագրերում ենթարկված լինելու տարածաններում դրանց չգրանցելը զանցանքի կրկնական փաստ ոչե՛ս է դիտել:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը նախատեսում է դասասխանագրերում ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու, ինչպես նաև չգրանցելու կրկնական փաստ արձանագրելու համար: Այսինքն՝ վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելը և նույն իրավախախտումը կրկին անգամ կատարելը ինքնուրույն վարչական իրավախախտումներ են, որոնց համար նախատեսված են դասասխանագրերում սարքեր չափեր: Սույն հաղափարակալ գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը 16.11.2006 թվականին թիվ 1105464 ստուգման ակտով դասասխանագրերում է ենթարկվել ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար: Վերոնշյալ ակտով արձանագրվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների չգրանցման փաստը, որը Ընկերության կողմից չի վերացվել, խախտումը շարունակվել է և կրկին անգամ արձանագրվել 29.03.2007 թվականի թիվ 1107563 ստուգման հանձնարարագրի հիման վրա կատարված ստուգման արդյունքում: Այսինքն՝ առաջին անգամ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար վարչական դասասխանագրերում ենթարկելուց հետո անգործությունը փաստացի շարունակվել է, որն իրենից ներկայացնում է ինքնուրույն վարչական իրավախախտում:

129. Սեդա Սուրյան v. Իդա Էրզնյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1778/ՎԳ (Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկատմամբ օգտագործման իրավունքի առանց փոխհատուցման դադարեցնելու և վստահության և հակընդդեմ հայցը՝ գումարի բռնագանձման, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու, սեփականության իրավունքը ճանաչելու և փաստացի սիրադեմամբ Երևանի Նոր Արեւ, 42 փողոցի թիվ 22 հասցեում գտնվող ժառանգական գույքի բաժինն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դատարանով): **Էջ 665-671**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգության բացմանը հաջորդող վեցամսյա ժամկետի ավարտից հետո ժառանգատերի դատարանում չգրանցված դատարաններում դատարանները ենթակա են բավարարման:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարաններն իրավունք ունեն ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում ներկայացնել իրենց դատարանները: Պահանջները, մինչև ժառանգների կողմից ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը, կարող են ներկայացվել ժառանգությունն ընդունած ժառանգին կամ կալվածատիրանին, իսկ նշված անձանց բացակայության դեպքում՝ ժառանգության բացման վայրի նոտարին: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգությունը, ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալուց հետո, իրենց անցած գույքի արժեքի սահմաններում հատուցում են նույն օրենսգրքի 1242-րդ հոդվածում նշված ծախսերը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ժառանգության իրավունքի վկայագիր սահմալուց հետո ժառանգը ժառանգաւորի դատարանի տարաւորութեան առջև իրեն անցած գույքի սահմաններում կարող է կրել դատարանի որոշումներ, եթէ ժառանգութեան բացումից վեցամսյա ժամկէտում (կամ մինչև ժառանգութեան իրավունքի վկայագիր սահմալը) դատարանի կողմից իրեն դատարան է ներկայացվել: Պահանջների ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկէտի ավարտից հետո ներկայացված դատարանները, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կէտով սահմանված կարգով, ենթակա չեն բավարարման, քանի որ մինչև ժառանգութեան իրավունքի վկայագիր սահմալը դատարանի ներկայացման դէպքում միայն ժառանգը կարող էր որոշել ժառանգութեան ընդունելու նդատարանի որոշումները:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը անդատարան է այն հարցին, թէ արդյո՞ք ժառանգներից մեկի կողմից ժառանգական գույքի արժեքի սահմաններից դուրս ժառանգաւորի պատարանութեանները մարելը նրա համար մյուս ժառանգի նկատմամբ կարող է հետադարձ պահանջի իրավունք առաջացնել:*

*Բովանդակութեան կազմմանը օժանդակել են
Ռուբինա Աթոյանը,
Էմիլ Ամիրխանյանը:*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Շենգավիթ համայնքի
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-4166
Դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-9 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Նունե Շահվերդյանի, Միրազիկ Միրազիզյանի, Մարտինի Աղիխանյանի, Ազատ Թովմասյանի և Քնարիկ Գրիգորյանի բերած վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Վաղուց Մովսիսյանի ընդդեմ «Բազրասունյաց-13» համասիրության՝ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է Երևանի Բազրասունյաց փողոցի թիվ 15 շենքի 6-րդ մոսֆի նկուղային հարկի 80 ֆմ մակերեսով սարածֆի նկատմամբ ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

ՀՀ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Նունե Շահվերդյանը, Միրազիկ Միրազիզյանը, Մարտինի Աղիխանյանը, Ազատ Թովմասյանը և Քնարիկ Գրիգորյանը:

Բողոք բերած անձինք դատարանին են բեկանել Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքն ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ

հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը հայցվոր կողմից գործի համար աղագուցողական նշանակություն ունեցող փաստաթղթեր չի դափնցել, չի լսել դասասխանող կողմի առարկությունները հայցի դեմ: Պատասխանող՝ «Բագրասունյաց-13» համասիրության նախագահ Ի.Չաֆարյանի կողմից սրված սեղեկանքի համաձայն, վիճելի նկուղային սարածքի վերաբերյալ համասիրության ընդհանուր ժողով և վարչության նիստ չեն կայացվել: Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի կողմից 29 հունիսի 2005 թվականի դասական նիստի վերաբերյալ ծանուցագիր չի սացել և սեղյակ չէ այդ վճռին:

2) *Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը որևէ կերպ չի կարգավորում անձի սեփականության իրավունքը ճանաչելու դափնցներից բխող վիճելի իրավահարաբերությունները, քանի որ այն սահմանում է բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքը շենքը կող կառույցների, շենքի միջհարկային ծածկերի, նկուղի, ձեղնահարկի, սեխնիկական հարկերի, սանիքի, ինչպես նաև մեկից ավելի շինություններ աղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական աղասարկման համար նախատեսված մուտքերի, ասփճանավանդակների և այլնի նկատմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի թիվ 15 շենքը բազմաբնակարան շենք է:

2) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի 15 շենքի մի շարք բնակիչներ սվել են իրենց համաձայնությունը, որդեսգի նույն շենքի 6-րդ մուտքի նկուղային հարկից 80 քմ սարածքը սեփականության իրավունքով անհատույց օտարվի նույն շենքի 63-րդ բնակարանի բնակիչ Վաղուց Մովսիսյանին (գ.թ. 8-9):

3) Բողոք բերած անձինք, հանդիսանալով նշված շենքի բնակարանների սեփականատերեր, նման համաձայնություն չեն սվել:

4) 2005 թվականի հունիսի 20-ին «Բագրասունյաց-13» համասիրության նախագահ Ի.Չաֆարյանը դասարան ներկայացրած միջնորդությամբ հայցնել է, որ հայցի դեմ չի առարկում և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 1-ին մասի դափնցներով՝ խնդրել է գործը լսել իր բացակայությամբ (գ.թ. 13):

5) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի 15 շենքի բնակիչներից որևէ մեկը՝ որդես ընդհանուր բաժնային սեփականության մասնակից, սույն գործի ֆննությանը չի ներգրավվել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է.*

Վճռաբեկ բողոքի այն դասճառաբանությունը, թե դասարանը չի լսել դասասխանող կողմի առարկությունները, Վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում, քանի որ գործի նյութերում առկա է դասասխանող «Բագրասունյաց-13» համասիրության միջնորդությունը, որով վերջինս հայցնել է դասարանին այն մասին, որ ինքը չի առարկում հայցի դեմ և միջնորդել է գործը լսել իր բացակայությամբ (գ.թ. 13):

2) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ, «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածներն ամրագրում են բազմաբնակարան շենքի բանակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆների սեփականատերերի՝ շենքը կող կառուցվածֆների, շենքի միջհարկային ծածկերի, նկուղների, ձեղնահարկի, ժեյնիկական հարկերի, սանիֆի, ինչդեա նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված մոտիֆերի, ասիճանավանդակների, ասիճանների, վերելակների, վերելակային և այլ հորերի, մեյսանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեյնիկական և այլ սարֆավորումների ու սարածֆների նկատմամբ բաժնային սեփականության իրավունքը:

Բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով կարող է դասկանել նաև սյալ կամ այլ շենքում բնակարան կամ ոչ բնակելի սարածֆ, ինչդեա նաև հողամաս, շարժական, անշարժ կամ ցանկացած այլ գոյֆ:

Նշված օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ շինության սեփականատերերն ընդհանուր բաժնային սեփականությունը սիրադեսում, օգսագործում և սնօրինում են «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Դասարանը, բավարարելով հայցը, վճռում հղում է կատարել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածին՝ նշելով, որ «հայցը հիմնավորված է և ենթակա է բավարարման ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածով»:

Դասարանի կողմից վկայակոչված՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը, ամրագրելով բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի բաժնային սեփականության իրավունքը, չի նախատեսում բազմաբնակարան շենքի համասեփականատերերի մի մասի համաձայնությամբ, չունենալով մյուս բնակիչների համաձայնությունը, նրանց բաժնային սեփականությունից առանձնացնել բաժին և այն սեփականության իրավունքով փոխանցել նույն շենքի բնակիչներից մեկին, հետևաբար դասարանը սխալ է մեկնաբանել նշված հոդվածի դասանցները, ինչը հանգեցրել է դասական սխալի:

Այսդեա, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան, բազմաբնակարան կամ սնորաբաժանված շենքի բնակարանի և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆի սեփականատերն իրավունք չունի ընդհանուր սեփականություն հանդիսացող հողամասից կամ գոյֆից առանձին օտարելու, գրավադրելու, օգսագործման հանձնելու բնակարանը և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆը կամ կատարելու բնակարանի և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆի նկատմամբ սեփականության իրավունքն առանձին այլ անձի հանձնելու այլ գործողություններ: Բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆների սեփականատերերի վրա չեն սարածվում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերում նախատեսված կանոնները:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի

համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շինությունների սեփականատերերի ժողովն է (այսուհետ՝ ժողով), որին ղախկանում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, այդ թվում նաև՝ ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող անժամ գույքի մի մասի առանձնացման, դրա օտարման, գրավադրման մասին որոշումների ընդունումը, որդիսիք ղեկ է ընդունվեն բոլոր սեփականատերերի կողմից միաձայն:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դատարանը դարձեց, որ սույն գործով դատարանը որդես ղախասխանող ներգրավել է վիճելի հասցեն սղասարկող՝ «Բագրատնյաց-13» համասիրությանը, որը սույն գործով որդես ղախաճ ղախասխանող հանդես գալ չի կարող, քանի որ հայցաղախանջի առարկան է բազմաբնակարան շենքի բնակարանների և ոչ բնակելի սարածօների սեփականատերերի ընդհանուր բաժնային սեփականությունը հանդիսացող նկուղի նկասմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչումը:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանը թույլ է սվել դատավարական իրավունքի նորմերի խախտում: Մասնավորաղես, դատարանը դատական նիստին մասնակից չի դարձրել Բագրատնյաց փողոցի 15-րդ բազմաբնակարան շենքի բոլոր սեփականատերերին, որոնք վերը շարադրված հիմնավորումներով հանդիսանում են նված սարածփ նկասմամբ համասեփականատերեր: Վիճելի նկուղի նկասմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելով, փաստորեն, դատարանը վճիռ է կայացրել Երևան քաղաքի Բագրատնյաց փողոցի 15-րդ շենքի բնակիչների իրավունքների և ղարսականությունների վերաբերյալ:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վճիռը բոլոր դեղերում ենթակա է բեկանման, եթե դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած անձանց իրավունքների և ղարսականությունների վերաբերյալ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ նված խախտումը հանգեցրել է բողոք բերած անձանց՝ ՀՀ Մահմանաղության 19-րդ հոդվածով, ինչղես նաև «Մարղու իրավունքների և հիմնարար աղասությունների ղաճողանության մասին» եվրողական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված՝ արղար դատաբնության իրավունքի խախտման:

Ելնելով վերոգրյաղից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Նունե Շահվերղյանի, Միրաղիղ Միրաղիղյանի, Մարսունի Աղիխանյանի, Աղաս Թովմասյանի և Քնարիկ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 2005 թվականի հունիսի 29-ի վճիռը և գործն ողարկել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիջ դատարան՝ նոր բնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մսնում հրաղարակման ղախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2826/2006թ.
Դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-12(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Տաշյանա Դավթյանի ընդդեմ «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ նաև՝ Ընկերություն) մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի՝ ՍՊԸ-ից Նորայր Ոսկերչյանին հեռացնելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է դատասխանողին հեռացնել սահմանափակ դատասխանավությամբ ընկերության մասնակիցների կազմից:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատասխանողի ներկայացուցիչը: Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել հայցվոր Տ.Դավթյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել «Սահմանափակ պատասխանավությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ և 39-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն, և կիրառվել է նույն օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվի:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՄՊԸ-ի ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը Պարսավոր է ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուշը 20 օր առաջ այդ մասին ծանուցել Ընկերության մասնակիցներին՝ Պարսավորված նամակն ուղարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով: Սույն գործով Պարսավորողի ընկերության ընդհանուր ժողովներին չմասնակցելու Պարսավոր է հանդիսացել դրանց անցկացման մասին ընկերության կողմից իրեն՝ որդես ընկերության մասնակցի, Պարսավոր չծանուցելու հանգամանքը, ինչը Ընկերության Պարսականությունն է: Հայցվորը չի աղաջուցել Պարսավորողի կողմից Ընկերության գործունեությունը դժվարացնելու կամ անհնար դարձնելու հանգամանքը: Հետևաբար, քանի որ նշված օրենքի 22-րդ հոդվածը վերաբերում է ընկերության մասնակիցների կողմից ընկերության գործունեությունը դժվարացնելու կամ անհնար դարձնելու դեղմերին, առաջ սույն վեճի նկատմամբ նշված հոդվածը կիրառելի չէ:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 132-րդ հոդվածների պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը Պարսավոր չի գնահատել հետևյալ կարևոր հանգամանքը, որի մասին դասաբնության ընթացքում հայցնել է Պարսավորողի ներկայացուցիչը. ժողով հրավիրելու մասին վերոհիշյալ ժամանակահատվածում որևէ անգամ օրենքով սահմանված կարգով Պարսավորողը չի ծանուցվել ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով, որդիսի հանգամանքը Պարսարանում հաստատել է նաև հայցվորը:

Բացի այդ, գործով վկա Վազգեն Ոսկերչյանի (վկան հաշվառված է ու բնակվում է այն հասցեում, որը մասնակիցների ցանկում նշված է որդես Պարսավորողի հասցե) կողմից սրված բացարձայնությունների համաձայն՝ ոչ միայն ՄՊԸ-ի ընդհանուր ժողովի հրավիրման մասին Պարսավորողի հասցեով նամակ չի ստացվել, այլև նույնիսկ հեռախոսով ժողովի հրավեր չի եղել: Դասաբնության ընթացքում հայցվորը վկայի և Պարսավորող կողմի այս փաստարկի դեմ առարկություն չի ներկայացրել: Դասարանը հաշվի չի առել նաև Պարսավորողի այն փաստարկը, որ եթե Ընկերության կողմից Պարսավոր ծանուցում ստացվեր, առաջ Պարսավորողը կարող էր ներկայացուցիչի միջոցով մասնակցել հրավիրված ժողովներին: Հետևաբար, անհիմն է դասարանի այն եզրահանգումը, որ Պարսավորողը Ընկերության կառավարմանը չի մասնակցել հանրադատությունից բացակայելու Պարսավորով, քանի որ դասաբնությանը ձեռք բերված աղաջույցներով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Պարսավորողը Ընկերության կառավարմանը չի մասնակցել Ընկերության (որի գործադիր սփորտն է հանդիսանում հայցվորը) կողմից ժողովին հրավիրելու մասին չծանուցելու Պարսավորով:

Դասարանը վճռի Պարսավորողի մասում չի հիշատակել Պարսավորողի ներկայացուցիչի կողմից բերված աղաջույցները և չի նշել դրանց մերժման փաստարկները:

Բողոք բերած անձը Պարսավորել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնության:

2.1 Վճարեկ բողոքի Պարսավորի փաստարկները.

Ընկերության ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանը վերաբերող հարցերի օրոջ որոշումների ընդունման համար 05.05.2002, 07.05.2003, 15.05.2004, 04.06.2005, 02.06.2006 թվականներին ընկերությունը հրավիրել է մասնակիցների ընդհանուր ժողովներ, որոնց Պարսավորողը ներկա չի գնվել, և փորում չլինելու Պարսավորով ժողովները չեն

կայացել: Դրա դասձառը դասասխանողի բացակայությունն է հանրադատությունից և վերջինիս փաստացի բնակության վայրը հայտնի չլինելու հանգամանքը: Մինչդեռ, օրենքի համաձայն, նա դարձավոր էր իր բնակավայրը փոխելու մասին տեղեկություններ հայտնել ընկերությանը: Իսկ ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով հայցվորի բազմաթիվ հեռախոսազանգերին դասասխանել են, որ Ն.Ոսկերչյանը հանրադատությունում չէ, և հրաժարվել են նրա վերջին բնակության վայրը հայտնել: Հայցվորը դասասխանողի եղբորը ոչ միայն հեռախոսազանգերով է տեղեկացրել ընկերության անցկացվելիք ժողովների մասին, այլ նաև դասահական հանդիպումների ժամանակ բանավոր տեղեկացրել է ժողովների անցկացման օրվա և ժամի մասին:

Պատասխանողն իր անգործությամբ անհնարին է դարձրել ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմնի՝ մասնակիցների ընդհանուր ժողովի բնականոն գործունեությունը, որի արդյունքում հայցվորը որդես ընկերության 50% բաժնեմասով մասնակից գրվել է ընդհանուր ժողովի միջոցով ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքից:

Պատասխանողի ներկայացուցչի այն փաստարկը, թե հայցվորը դարձավոր էր գրավոր նամակ ուղարկել Ն.Ոսկերչյանի՝ ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով, և եթե վերջինս դասձառ ծանուցվել էր ընկերության ընդհանուր ժողովը հրավիրելու մասին, առաջ նա կարող էր իր ներկայացուցչին լիազորագիր ուղարկել և նրա միջոցով մասնակցել հրավիրված ժողովներին, անհիմն է, քանի որ Ն.Ոսկերչյանը, լինելով ընկերության մասնակից, նախկին սնօրեն, ծանոթ էր ընկերության կանոնադրությանը և դրանում ամրագրված՝ ընկերության ժողովներ հրավիրելու կարգին: Փաստորեն, իր անունից ընկերությունում հանդես գալու համար որևէ անձի լիազորություն չհայտնվել, նա իր իրավունքների իրականացման և դարձականությունների կատարման հարցում դրսևորել է ոչ բարեխիղճ վարագրիչ: Դրա հետևանքով 50% բաժնեմասի սեփականատիրոջ բացակայության դրամայաններում ընկերությունը հնարավորություն չի ունեցել ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանը վերաբերող հարցերի վերաբերյալ որոշումներ ընդունել:

Հայցվորը՝ որդես ընկերության սնօրեն, գրավոր ծանուցում չի ուղարկել դասասխանողի հասցեով, քանի որ ընկերությունը համադասասխան համատեղության կողմից ստացել է տեղեկանք, իսկ ՀՀ ոստիկանության հանցավորության դեմ դաշնային բաժնից՝ գրություն, որոնք վկայում են այն մասին, որ Ն.Ոսկերչյանը նշված հասցեում չի բնակվում և գտնվում է ԱՄՆ-ում:

Բացի այդ, դասասխանողը իր լիազորված անձի միջոցով 1998-2000 թվականներին ընթացքում կանխիկ գումարի տեսքով ընկերությունից հետ է ստացել իր կողմից ներդրված գումարները, իսկ դրան հակառակ՝ հայցվորը, 1998 թվականից առայսօր ընկերությունում կատարել է 1.700.000 ՀՀ դրամի ներդրում:

Վերը նշված դասձառաբանությունների հիման վրա հայցվորը դատահանջել է բողոքարկվող վճիռը թողնել անփոփոխ, իսկ բերված վճռաբեկ բողոքն՝ առանց բավարարման:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը և դասասխանողը հանդիսանում են «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակիցներ՝ համադասասխանաբար 50% բաժնեմասերով: Հայցվորը միաժամանակ ընկերության սնօրենն է:

2) Ընկերության մասնակիցների ցանկում ղափասախանողի նշված հասցեն է՝ ՀՀ Կոսայքի մարզ, Բաղաբ Աբովյան, Գառնիի փողոց 2/56:

3) Պասախանողը նշված հասցեում հաշվառված լինելով հանդերձ՝ սկսած 1998 թվականից, բացակայում է Հայաստանի Հանրապետությունից:

4) Ընկերության ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը ղափասախանողին ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով օրենքով սահմանված կարգով ղափասախանողի կողմից մասնակիցների ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամի և սեղի, ինչդեպ նաև առաջարկվող օրակարգի մասին:

4. Վճռաբեկ ղափասախանողություններ և եզրահանգումներ.

Վճռաբեկ բողոքը ֆինետվ նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ ղափասախանողություն է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Սահմանափակ ղափասախանալությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ և 39-րդ հոդվածների համաձայն՝ սահմանափակ ղափասախանալությամբ ընկերության հերթական ընդհանուր ժողովն անց է կացվում ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված ժամկետներում, բայց ոչ ղակաս, քան սահմանված մեկ անգամ: Հերթական ընդհանուր ժողովը հրավիրվում է գործադիր մարմնի կողմից:

Ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը կամ անձինք ղափասախանող են ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուշը քան օր առաջ այդ մասին ծանուցել ընկերության մասնակիցներին՝ ղափասախանալով նամակն ուղարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով: Ծանուցման մեջ ղեք է նշված լինեն ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամը և սեղը, ինչդեպ նաև առաջարկվող օրակարգը:

Նշված հոդվածներով օրենսդիրը ամրագրել է սարվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ սահմանված ընդհանուր ժողով հրավիրելու և ժողովի (ժողովների) անցկացման սեղի, ժամի և նախատեսվող օրակարգի հարցերի վերաբերյալ ընկերության մասնակցին առնվազն ղափասախանալով նամակով ծանուցելու ընկերության գործադիր մարմնի ղափասախանողությունը: Այս նորմը սահմանափակ ղափասախանալությամբ ընկերության մասնակցի՝ ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքի իրականացման երաշխիք է հանդիսանում:

Սահմանափակ ղափասախանալությամբ ընկերության մասնակցի կողմից ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքի բովանդակությունը և իրականացման ձևերը ամրագրված են «Սահմանափակ ղափասախանալությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ ընկերության բարձրագույն մարմին է հանդիսանում ընդհանուր ժողովը, որին վերադասված են ընկերության գործունեության հետ կապված բոլոր կարևորագույն որոշումների կայացման բացառիկ իրավասությունները:

Ընկերության մասնակիցներն իրավունք ունեն ներկա գտնվել ընդհանուր ժողովին, մասնակցել օրակարգի հարցերի ֆինարկմանը և ֆվետարկել՝ որոշումներ ընդունելիս: Ընկերության յուրաքանչյուր մասնակից ընդհանուր ժողովում ունի ընկերության կանոնադրական կառիսալում իր բաժնեմասին համաղափասախան ձայների քանակ:

Ընկերության հիմնադրման մասին ղայմանագրով կամ կանոնադրությամբ կամ ընկերության մարմինների կողմից մասնակիցների սույն կետով սահմանված իրավունքները սահմանափակող դրոյքներն անվավեր են, այսինքն՝ այդ իրավունքը բացարձակ է, և որևէ հանգամանք չի կարող այն սահմանափակելու հիմք հանդիսանալ: Իսկ այդ բացարձակ իրավունքի իրականացման հնարավորությունը օրենսդիրը ղայմանավորել է ընդհանուր

ժողովի աշխատանքներին ընկերության մասնակցի մասնակցությամբ:

«Սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սնօրինում է ընկերության առնվազն 10% բաժնեմասը, իրավունք ունի դասական կարգով դասանջել ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրության արդյունքում ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը դարգեց, որ հայցվորը ընկերության ընդհանուր ժողովների անցկացման ժամի և ժամի մասին դասաճաճ ծանուցված չի եղել: Հետևաբար հիմնավոր է վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, որ դասասխանողի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընկերության ընդհանուր ժողովներին չմասնակցելու դասաճաճ դրանց վերաբերյալ դասաճաճ կերպով ծանուցված չլինելն է հանդիսացել:

ՎՃՌԱԲԵԿ բողոքի դասասխանում նշված հայցվորի փաստարկն այն մասին, թե ընկերության գործունեությանը խոչընդոսելու դասաճաճ դասասխանողի՝ հանրադեոությունից բացակայությունն է և վերջինիս փաստացի բնակության վայրը հայտնի չլինելու հանգամանքը, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանն անհիմն է համարում այն դասաճաճաբանությամբ, որ «Սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածը նախատեսում է մասնակցի դասաճաճ ծանուցում (դասվիրված նամակով)՝ մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով, ինչը ընկերության կողմից չի կատարվել:

Հայցվորի այն փաստարկը, թե ընկերությունը դասասխանողին մասնակիցների ցուցակում նշված հասցեով չի ծանուցել, քանի որ դասասխանողը, համադիրության կողմից սրված սեղեկանքի և ոսկիանությունից ստացված գործության համաձայն, նշված հասցեում չի բնակվում, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը անհիմն է համարում նաև այն դասաճաճաբանությամբ, որ ՀՀ Սահմանադրության 25-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաբանչյուր ոք ունի Հայաստանի Հանրադեոությունից դուրս գալու իրավունք: Յուրաբանչյուր քաղաքացի և Հայաստանի Հանրադեոությունում բնակվելու իրավունք ունեցող յուրաբանչյուր ոք ունի Հայաստանի Հանրադեոություն վերադառնալու իրավունք: Այդ իրավունքների իրականացումը չի կարող քաղաքացու այլ իրավունքների խախտման կամ դրանց սահմանափակման հիմք հանդիսանալ: Իսկ քաղաքացու նշված հասցեում ժամանակավորադեո չբնակվելու հանգամանքը ընկերության կողմից մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու օրենքով սահմանված դարսականությունը չկատարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ քաղաքացու բացակայելը մեոական բնակության վայրից չի բացառում օրենքով սահմանված կարգով դասվիրված նամակի միջոցով մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով ծանուցման դեղոքում ընկերության մասնակցի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընդհանուր ժողովին ներկայանալու և դրա աշխատանքներին մասնակցելու հնարավորությունը:

Այսուիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը գոնում է, որ դասասխանողի՝ ընկերության ընդհանուր ժողովի անցկացման սեղի և ժամանակի մասին դասվիրված նամակով ծանուցված չլինելու դայմաններում, ընկերության ընդհանուր ժողովին չմասնակցելու և դրանով ընկերության գործունեությանը խոչընդոսելու հիմքով ընկերության մասնակիցների կազմից վերջինիս հեռացումը խախտում է «Սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածով սահմանված, ընկերության մասնակցի՝

ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեռույալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Այս հոդվածի սրամաբանությունից բխում է, որ իր ներքին համոզմանը համադասասխան, դասարանն է որոշում աղացույցների արժանահավասությունը և դրանց թույլատրելիությունն ու վերաբերելիությունը այս կամ այն փաստի գոյությունն աղացուցելու հարցում:

Ցանկացած աղացույց, թեկուզև այն առաջին հայացքից հեղինակավոր կամ անհամոզիչ թվա, կարող է գործի փաստական հանգամանքներից ելնելով, ընդունվել կամ մերժվել դասարանի կողմից: Այսպիսով, այն հարցը, թե դասական նիստում հեսագոսված աղացույցներից որն է հիմնավոր, հավաստի, թույլատրելի, վերաբերելի կամ ոչ, դասարանը որոշում է իր ներքին համոզմամբ, որը ձևավորվում է բոլոր աղացույցների ամբողջական հեսագոսման և գնահատման արդյունքում: Այս հարցի կադակցությամբ առկա է նաև Մարդու իրավունքների եվրոդական դասարանի հեռույալ մեկնաբանությունը: Կրասկան ընդդեմ Շվեյցարիայի գործով կայացված վճռում (19.04.1993 թվական) Դասարանն ընդգծել է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը դասարանին «դարձավորեցնում է» կասարել կողմերի ներկայացրած բացատրությունների, փաստարկների և աղացույցների դասաճ հեսագոսում, առանց խոչընդոտելու դասարանի՝ աղացույցների վերաբերելիությունը գնահատելու իր հայեցողությանը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի առաջին ասյանի կարգով ֆնության ընթացքում դասասխանող կողմը առարկել է հայցի դեմ՝ ընկերության ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմնի կողմից մասնակիցների ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամի և սեղի մասին իր՝ որդես ընկերության մասնակցի, ծանուցված չլինելու հիմնով:

Սակայն դասարանը կայացված վճռի հիմնում դրել է միայն հայցվորի փաստարկները՝ դրանք չհամարելով դասասխանողի առարկությունների հիմնում ընկած փաստարկների հես: Այս դասավարական նորմի խախտումը հանգեցրել է դասական սխալի: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասավարական իրավունքի նորմերի խախտումը վճռի բեկանման հիմն է, եթե դա հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանի վճռի դասճառաբանական մասում դեմ է նեվեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հեսությունները, այս կամ այն աղացույցները մերժելու փաստարկները, ինչդես նաև այն օրենքները, Հայասանի Հանրադեսության միջազգային դայամնագրերը և այլ իրավական ակսերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Սույն գործով Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սնեսական դասարանը, չհեսագոսելով ու չգնահատելով գործով դասասխանողի բերած առարկությունները, կայացված վճռում չի անդարդարձել դրանց, չի նեել այդ աղացույցների մերժման հիմնավորումները:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմների առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար է համարում ՀՀ սնեսական դասարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Վերը նեված դասճառաբանությունների հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր փնտթյան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափագիական գործ թիվ 06-2107/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառատյան

Քաղափագիական գործ թիվ 3-19(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվորներ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի հայցի ընդդեմ Անահիտ Խորենյանի և Ասարակ ֆաղափի նոսար Գ.Հակոբյանի՝ Ասարակ ֆաղափի նոսարի կողմից 21.07.2004 թվականին սրված թիվ 2348 ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և թիվ 2349 սեփականության իրավունքի վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգական գույքի զանգվածը որոշելու, մատուցող գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դիմումների մասին թիվ 06-2107 ֆաղափագիական գործով ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռն ընդ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դիմումներ են անվավեր ճանաչել Ասարակ ֆաղափի նոսար Գ.Հակոբյանի կողմից 21.07.2004 թվականին սրված թիվ 2348 ժառանգության իրավունքի և թիվ 2349 սեփականության իրավունքի վկայագրերը, որոշել Վահան Խորենյանի կողմից թողած շարժական ժառանգական գույքի զանգվածը (այդ թվում՝ ամուսնության ընթացքում Անահիտ Խորենյանի հետ համատեղ ձեռք բերված գույքի զանգվածը), Սուրեն Խորենյանին, Անուշ Հակոբյանին և Անահիտ Խորենյանին ճանաչել

Վահան Խորենյանի մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ:

Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 05.12.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Դատարանը վճռել է՝

-անվավեր ճանաչել Աճարակ ֆաղաֆի նոտար Գ.Հակոբյանի կողմից 2004 թվականի հուլիսի 21-ին Անահիտ Խորենյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայագիրը, 2004 թվականի հուլիսի 21-ին Անահիտ Խորենյանին, Սուրեն Խորենյանին և Անուշ Հակոբյանին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը,

-ճանաչել Անահիտ Խորենյանի սեփականության իրավունքը Վահան Խորենյանի հետ ամուսնության ընթացքում՝ 21.08.1973 թվականից մինչև մահը համատեղ ձեռք բերված և ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի նկատմամբ,

-ճանաչել ժառանգատու Վահան Խորենյանի 1-ին հերթի ժառանգներ Անահիտ Խորենյանի, Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքը ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասերի նկատմամբ,

-հայցը՝ Սուրեն Խորենյանին, Անուշ Հակոբյանին և Անահիտ Խորենյանին՝ Վահան Խորենյանի մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դիմումը մասնավոր, մերժել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել հայցվորներ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատաճշգրտումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 172-րդ, 1102-րդ, 1103-րդ, 1106-րդ, 1107-րդ, 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածները, ինչպես նաև ՀՀ արդարադատության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ պետական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ պարբերությունը, որով պետք է կիրառվեն, և կիրառվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվի:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ օրենքի և այլ իրավական ակտերի դատաճշգրտման դատադատմամբ՝ անձի կողմից իր համար դատարանում կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք է բերում այդ անձը:

Սույն վեճի նկատմամբ կիրառման է ենթակա ՀՀ արդարադատության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգը, որը լրացնում է օրենսդրության բացը:

Վերը նշված հրահանգի 8-րդ գլուխը սահմանում է համատեղ սեփականություն

համարվող գույքի նկատմամբ իրավունքների վերաբերյալ գործարքների վավերացման առանձնահատկությունները:

Հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ դարբերության համաձայն՝ ամուսինների ընդհանուր սեփականություն չի համարվում նաև նրանց մտավոր սեփականությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1102-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մտավոր գործունեության արդյունքների հեղինակին են դասկանում այդ արդյունքների նկատմամբ անձնական ոչ գույքային և գույքային իրավունքները: Այդ հոդվածը գույքային իրավունքների համատեղ սեփականություն չի նախատեսում՝ նշելով, որ այդ գույքային իրավունքները դասկանում են հեղինակին: Նույն հոդվածի երկրորդ կետը սահմանում է ոչ գույքային (հեղինակային) իրավունքները, որոնք սույն դասական վեճի առարկա չեն հանդիսանում:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքը սահմանում է մտավոր գործունեության արդյունքի նկատմամբ համատեղ սեփականության միայն երեք դեպք՝ երբ այդ արդյունքը ստեղծվել է համահեղինակությամբ (հոդված 1103), երբ այդ արդյունքը ստեղծվել է ուրիշի գույքի վրա (հոդված 1106) և դայմանագրով (հոդված 1107):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, թե որ գույքն է հանդիսանում ամուսինների համատեղ սեփականություն՝ առանց նշելու այդ գույքի ձեռքբերման եղանակը և ստեղծման կարգը: Եվ քանի որ սույն հոդվածը իրավական հսկայության մեջ է նույն օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի հետ, առկա այն սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերը նշվածի հիման վրա բողոք բերած անձինք գտնում են, որ մտավոր գործունեության արդյունքի նկատմամբ օրենսդրությունը ամուսինների համատեղ սեփականություն չի նախատեսում, հետևաբար Վահան Խորենյանի կողմից ստեղծված մտավոր գործունեության արդյունքները՝ յուղանկարները, գծանկարները և գրաֆիկական գործերը, չեն կարող դիտվել որդես ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված համատեղ գույք, և ժառանգության հարցը լուծելիս ղեկավարվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածներով: Անահիտ Խորենյանին, Սուրեն Խորենյանին և Անուշ Հակոբյանին ճանաչել նույն հերթի և հավասար փայտով ժառանգներ Վահան Խորենյանի կողմից թողած մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ:

Բողոք բերած անձինք դիտարկել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վահան Խորենյանը և Անահիտ Խորենյանը (Այվազյանը) ամուսնացել են 21.08.1973 թվականին: Ամուսնությունից հետո բնակվել են Արագածոտնի մարզի Աճարակ ֆաղաֆի Արովյան փողոցի 12 սանր: Բնչդես մինչև ամուսնությունը, այնուհետ էլ Անահիտ Խորենյանի հետ ամուսնության ընթացքում Վահան Խորենյանը ստեղծել է գեղարվեստական արժեք ունեցող կտավներ:

2) Սուրեն Խորենյանը ծնվել է 27.08.1951 թվականին Թբիլիսի ֆաղաֆում, իսկ նրա ծնողներն են Վահան Խորենյանը և Վելիեննկո Ֆյորան:

Անուշ Խորենյանը (Հակոբյանը) ծնվել է 17.06.1960 թվականին Երևան ֆաղաֆում: Նրա ծնողներն են Վահան Խորենյանը և Ֆյորա Խորենյանը:

3) Վահան Խորենյանը մահացել է 23.06.2003 թվականին՝ որդես ժառանգություն թողնելով անժառ և շարժական գույքի որոշակի ֆանակություն, այդ թվում՝ կտավներ: Նրա

կինը՝ Անահիս Խորենյանը և զավակները՝ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են առաջին հերթի օրինական ժառանգներ:

4) Անուշ Հակոբյանը և Սուրեն Խորենյանը հայցադիմում են ներկայացրել Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ ժառանգական գույքը դատարանային և կառավարման կարգ սահմանելու դատարանի վերաբերյալ, որը դատարանի կողմից բավարարվել է: Ժառանգական գույքը հարկադիր կատարողի 27.10.2003 թվականի «Պարտադանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին» ակտի համաձայն գույքագրվել է, դրա վրա արգելանք է դրվել և ի դրահ է հանձնվել Անահիս Խորենյանին, որին դատարանը դատարկություն է դրանց նկատմամբ որևէ գործարք չկատարել:

5) 21.07.2004 թվականին Աճարայի նոտարի կողմից Երևան ֆաղափ բնակիչ Անահիս Խորենյանի անվամբ սրվել է սեփականության իրավունքի վկայագիր, համաձայն որի՝ Անահիս Խորենյանը 23.06.2003 թվականին մահացած Վահան Խորենյանի հետ համատեղ համարվում է շարժական գույքի համատեփականատեր և ունի այդ գույքի 1/2 բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունք:

6) 21.07.2004 թվականին Աճարայի նոտարի կողմից սրվել է նաև ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր, համաձայն որի՝ Վահան Խորենյանի կինը՝ Անահիս Խորենյանը, որիին՝ Սուրեն Խորենյանը և դուստր՝ Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են Վահան Խորենյանի շարժական գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասերի ժառանգներ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքն անհիմն է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1111-րդ հոդվածի, «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ գրականության, գիտության և արվեստի բնագավառներում հեղինակի ինֆորմացիոն կամ այլ հեղինակների հետ իրականացրած ստեղծագործական աշխատանքի յուրօրինակ արդյունքի (այսուհետ՝ ստեղծագործություն) վրա, որն արտահայտված է բանավոր, գրավոր կամ այլ օբյեկտիվ ձևով, ներառյալ՝ մեծադեպ կամ ժամանակավոր դատարանային էլեկտրոնային ձևը, անկախ ստեղծագործության ծավալից, նշանակությունից, արժանիքներից ու ստեղծման նպատակից սարածվում է հեղինակային իրավունք:

«Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ հեղինակային իրավունքը հեղինակի բացառիկ անձնական ոչ գույքային և բացառիկ գույքային իրավունքներն են իր ստեղծագործության նկատմամբ:

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1124-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ստեղծագործության նկատմամբ հեղինակի անձնական ոչ գույքային իրավունքները առաջնորդում են ստեղծագործության նկատմամբ նրա մտավոր և անձնական կառուցը:

Հեղինակին են դատարանում ստեղծագործության նկատմամբ հեռկյալ անձնական ոչ գույքային իրավունքները.

-ստեղծագործության հեղինակ ճանաչվելու (հեղինակության իրավունք).

-ստեղծագործությունն իր անվամբ, կեղծանվամբ կամ անանուն օգտագործելու կամ այդդիմի օգտագործումը թույլատրելու (հեղինակի անվան իրավունք).

-ստեղծագործությունը հնարավոր աղավաղումներից, փոփոխություններից կամ հեղինակի համբավին կամ արժանադատությանը վնաս հասցնող այլ ոսնձգություններից

դասեցանելու (հեղինակի համբավի և արժանադասվության իրավունք)։

-ստեղծագործությունը ցանկացած ձևով առաջին անգամ հրատարակելու կամ այդ իրավունքը այլ անձի վերադառնելու (հրատարակման իրավունք)։

-ստեղծագործությունը հրատարակելու մասին նախկինում ընդունած որոշումից հրաժարվելու (հեկանցի իրավունք)։

ՀՀ ֆաղաֆաղիակաև օրենսգրքի 1124-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ստեղծագործության նկատմամբ բացառիկ գույքային իրավունքներն առաևոկում են հեղինակի նյութական օտերը՝ սալով հեղինակին բացառիկ իրավունք՝ թույլատրելու կամ արգելելու իր ստեղծագործության կամ դրա օրինակների օգտագործումը։ Հեղինակը բացառիկ իրավունք ունի օգտագործելու իր ստեղծագործությունը ցանկացած ձևով և եղանակով, ինչդես նաև երրորդ անձանց թույլատրելու կամ արգելելու դրա օգտագործումը, մասնավորադես։

-ստեղծագործության վերատարումը (վերատարման իրավունք),

-ստեղծագործության տարածումը (տարածման իրավունք),

-ստեղծագործության բնօրինակը կամ օրինակները վարձույթով սալը (վարձույթով սալու իրավունք),

-ստեղծագործության բնօրինակի կամ օրինակների փոխասվությունը (փոխասվության իրավունք),

-ստեղծագործության թարգմանումը (թարգմանության իրավունք),

-ստեղծագործության վերամշակումը, վերադաշենակումը, նկարազարդումը, հարմարեցումը և այլ ձևերով վերափոխումը (վերափոխման իրավունք),

-ստեղծագործության հաղորդումը հանրությանը (հանրությանը հաղորդման իրավունք),

-ստեղծագործության հրատարակային կատարումը (հրատարակային կատարման իրավունք),

-ստեղծագործության հրատարակային ցուցադրումը (հրատարակային ցուցադրման իրավունք),

-ստեղծագործության հեռարձակումը (հեռարձակման իրավունք),

-ստեղծագործության հեռարձակման միաժամանակյա կամ հեսազա վերահեռարձակումը (վերահեռարձակման իրավունք),

-ստեղծագործության հաղորդումը մալուխով կամ համանման միջոցներով (մալուխով հաղորդման իրավունք),

-ՀՀ օրենսդրությանը չհակասող այլ ձևերով ու եղանակներով օգտագործում։

Վերը նշված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի կողմից բողոքի սույն հիմքում նշված՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիակաև օրենսգրքի 1102-րդ, 1103-րդ, 1106-րդ, և 1107-րդ հոդվածները, ինչդես նաև ՀՀ արդարադատության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ դեսակաև նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կեսի 7-րդ դարբերությունը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ դրանք վերաբերում են ամուսինների մսավոր սեփականությանը, մսավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ բացառիկ անձնական ոչ գույքային և գույքային իրավունքներին, հեղինակության իրավունքին, մսավոր գործունեության արդյունքներ ստեղծելու և օգտագործելու դայմանագրին, ինչդես նաև մսավոր գործունեության արդյունքի օգտագործման լիցենզային դայմանագրի հասկացությանը և դրանց առաջադրվող

դասիանջներին հետևյալ դասձառաբանությամբ:

Ստեղծագործությունը հեղինակի ստեղծագործ գործունեության հետևանքով մարդկային զգացմունքների ընկալման համար կոնկրետ ձևով արտահայտված և վերարտադրության հնարավորություն սվող գաղափարների, մտքերի, կերպարների ամբողջությունն է: Այն ոչ նյութական բարիք է, մարդկանց հոգևոր գործունեության արդյունք, մարդու մտավոր գործունեության ոչ նյութական արդյունք: Այլ կերպ ասած, ստեղծագործություն է համարվում ոչ թե ստեղծված նյութական արդյունքը (ֆանդակ, արձան, գեղանկար, երգի ձայնագրություն և այլն), այլ դրանում մարմնավորված ստեղծագործական միտքը:

Մտավոր գործունեության արդյունքները, ի տարբերություն իրային առարկաների, մտավոր, ստեղծագործական աշխատանքի արդյունք են (իրենցից ներկայացնում են ոչ նյութական բարիքներ), որոնք դասկերային, սառային, թվային, ձայնային միջոցներով, այլ նշանների, խորհրդանիշերի շեղում կարող են ամրագրվել որոշակի նյութական կրիչների վրա (կտավ, ֆուր, թուղթ, ժառգված և այլն): Նյութական կրիչները առարկաներ են, որոնց վրա արագովվելով, ոչ նյութական ստեղծագործությունը օբյեկտիվորեն ընկալելի, շոշափելի ձև է ստանում, դրա հետևանքով մտավոր գործունեության օբյեկտը դառնում է հեղինակային իրավունքի օբյեկտ, իսկ ստեղծագործության հեղինակը դրա նկատմամբ ձեռք է բերում բացառիկ իրավունքներ, այդ թվում՝ նաև անձնական գույքային:

Անգամ այն դեպքերում, երբ ստեղծագործության և դրա նյութական կրիչի միջև գոյություն ունի անխազելի փոխկապակցվածություն (օրինակ, ստեղծված կտավի և գեղանկարչի ստեղծագործական աշխատանքի միջև), այնուհանդերձ, նյութական կրիչը սեփականության իրավունքի ինֆնորույն օբյեկտ է, իսկ դրանում մարմնավորված ոչ նյութական բարիքը՝ մտավոր սեփականության (հեղինակային իրավունքի) ինֆնորույն օբյեկտ: Այդ դասձառով նյութական օբյեկտի սեփականության կամ սիրադեման իրավունքի փոխանցումն ինֆնին ոչ նյութական բարիքի նկատմամբ մտավոր սեփականության իրավունքի ամբողջական փոխանցում չի առաջացնում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով վեճի առարկան ոչ թե բուն ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության, այսինքն՝ հեղինակային (վերը նշված՝ բացառիկ անձնական ոչ գույքային և անձնական գույքային) իրավունքներն են, այլ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, որի վրա իր արտացոլումն է գտել ստեղծագործությունը:

Հետևաբար, կրիչի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և դրա վրա (կամ դրանում) իր արտացոլումը կամ արտահայտությունը գտած ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության (հեղինակային իրավունք) իրավունքի ինստիտուցիաները առանձին ֆաղափարաբանական ինստիտուցիաներ են, իսկ դրանց հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են տարբեր իրավական ռեժիմներով, այն է՝ համադասասխանաբար ՀՀ ֆաղափարաբանական օրենսգրքի 10-17-րդ գլուխների և նույն օրենսգրքի 62-69-րդ գլուխների նորմերով:

Մտավոր սեփականության արդյունք հանդիսացող ստեղծագործությունը ինֆնին գույք չէ, և այն գույքային շրջանառության օբյեկտ չի կարող լինել: Գույքային շրջանառության օբյեկտ են հանդիսանում այն առարկաները, որոնք իրենց վրա կամ իրենց մեջ օբյեկտիվորեն ընկալելի են դարձնում ստեղծագործությունը, ինչդեպ նաև այդ ստեղծագործությունների նկատմամբ գույքային բացառիկ իրավունքներ:

ՀՀ ֆաղափարաբանական օրենսգրքի 1108-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ մտավոր

գործունեության արդյունքի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը գոյություն ունի անկախ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքից, որում արժանատի է նման արդյունքը (ստեղծագործությունը): Իսկ հեղինակի կողմից նյութական օբյեկտի օտարումը, որում արժանատի է ստեղծագործությունը, ինքնին չի նշանակում հեղինակային իրավունքի օտարում: Նշված հոդվածի վերլուծությամբ դարձ է դառնում, որ ստեղծագործությունը իր վրա կամ իրենում մարմնավորող, առարկայական և շեշտադրված դարձնող առարկան /կրիչը/ շարունակում է մնալ որդես գույք, հեռաբար՝ սեփականության իրավունքի օբյեկտ: Ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով ղախկանելի կամ դրա փոխանցումը այլ անձի չի հանգեցնում հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության, քանի որ դրանք լիովին ինքնուրույն և առանձին իրավական ռեժիմներով կարգավորվող ինստիտուցիաներ են և երբեք նույնական չեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամագրով: Դա նշանակում է, որ նրանց միջև կնքված համադասասխան դրամագրի բացակայության դեպքում, ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը, անկախ նրանից, թե այն որ ամուսինն է ձեռք բերել, ձեռք է բերվել ընդհանուր, թե ամուսիններից մեկին ղախկանող միջոցներով, ստեղծվել է կամ ղախկանվել երկուսի, թե մեկի կողմից, ում անունով է ձևակերպված, միևնույն է, հանդիսանում է ամուսինների համատեղ սեփականությունը:

Հեռաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վահան Խորենյանի ստեղծագործությունները ստեղծվել են Վահան Խորենյանի և Անահիտ Խորենյանի համատեղ կյանքի ընթացքում և դրանք հանձնել իրենց կողմ օբյեկտների, հանդիսանում են համատեղ կյանքի ընթացքում ձեռք բերված գույք, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն, դրանք հանդիսանում են Վահան և Անահիտ Խորենյանների համատեղ սեփականությունը: Միաժամանակ, այս եզրակացությունը ոչ մի դեպքում չի կարող բացառել կամ նույնիսկ խոչընդոտել ստեղծագործության հեղինակի (սվյալ դեպքում Վահան Խորենյանի ժառանգների) կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ հեղինակին (սվյալ դեպքում հեղինակի ժառանգներին) վերադարձված բացառիկ իրավունքների իրականացմանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառելիության մասին սույն բողոքի փաստարկին, ադա Վճռաբեկ դատարանը այն նույնպես անհիմն է համարում ղախճառաբանությամբ, որ նշված հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է անձի՝ իր համար ղախկանված կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերելուն: Վահան Խորենյանի կողմից կերտարվեստի ստեղծագործությունները իր համար ղախկանված կամ ստեղծված լինելու, մասնավորապես անձնական կարիքների կամ անձնական օգտագործման նպատակով ստեղծված լինելու մասին գործում որևէ ադաջույց առկա չէ, և այդ հանգամանքը գործի ղս էության ֆնության ընթացքում ադաջույցված չէ (սույն գործի փաստերից ելնելով՝ այդդիսի ղնդումը անողջամիտ է դիտվում):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը անհիմն է համարում, քանի որ նշված հոդվածները սահմանում են նույն հերթի ժառանգների բաժինների հավասարությունը և ժառանգատի առաջին հերթի ժառանգների կազմը: Վերաֆննիչ դատարանը սույն գործով կիրառել է նշված հոդվածները՝ ճանաչելով Վահան Խորենյանի առաջին հերթի ժառանգներ

Անահիս Խորենյանի, Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքը ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասի նկատմամբ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1185-րդ, 1186-րդ, 1190-րդ, 1216-րդ, 1222-րդ, 1225-1227-րդ հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են: Վահան Խորենյանի կինը՝ Անահիս Խորենյանը և երեխաները՝ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են առաջին հերթի օրինական ժառանգներ: Ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ զավակների կողմից դիմում է ներկայացվել Ազատական ֆաղափ նոտարական գրասենյակ: Համաձայն ամուսնական կյանքի ընթացքում ձեռք բերված լինելու փաստի ուժով ժառանգատուի կնոջը՝ Անահիս Խորենյանին է դասկանում հանգուցյալ Վահան Խորենյանի գույքի 1/2 մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը: Ծարժական և անբարժ գույքի մյուս 1/2 մասի նկատմամբ բաժիններով ժառանգներ են հանդիսանում Անահիս Խորենյանը, Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանը կայացրել է ըստ էության ճիշտ վճիռ, իսկ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման անհիմն լինելու դատաճառաբանությամբ, ինչը հիմք է բողոքարկվող վճիռը օրինական ուժի մեջ թողնելու համար:

Վերը նշված դատաճառաբանությունների հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևան ֆաղափի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս
համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1455/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Արամյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-24(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնցելով Ասոն Մարգարյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը Երևան ֆաղափի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի թիվ 2-1455/2006թ. ֆաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Արմեն Մարգարյանի ընդդեմ Ասոն Մարգարյանի՝ բաժնային սեփականության գույքից բաժինն առանձնացնելու և փոխհատուցում վճարելով՝ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դաժանաբեկի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Գիմելով դատարան՝ Արմեն Մարգարյանը դաժանաբեկ է փոխհատուցմամբ դադարեցնել Ասոն Մարգարյանի՝ Երևանի Կոմիտաս փողոցի թիվ 42 շենքի թիվ 33 բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ասոն Մարգարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան է ներկայացրել Արմեն Մարգարյանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի լրացում:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաբեկը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 2-րդ մասի լիարժեքները, չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, որը լիարժեք է կիրառել:

Բողոքը բերած անձը նշված դեպքում դատաճառարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս լիարժեք է դատաճառ ձևով սեղեկացրել դատաստիսանողին դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին և միայն այդ դայմաններում իրավունք ունենալ գործը լսելու դատաստիսանողի բացակայությամբ: Դրա արդյունքում խախտվել է դատաստիսանողի դատական դատաճառարանի և սեփականության իրավունքը:

Վճռաբեկ բողոքը բերած անձը լիարժեք է բեկանել Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատաստիսանի հիմքերը, փաստարկները և լիարժեքը.

Բողոքին դատաստիսան ներկայացրած անձը գտնում է, որ բողոքի դատաճառարանությունը դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք չէ, քանի որ 24.11.2005 թվականին վիճելի բնակարանի վերաբերյալ նույն դատարանում քննության է առնվել ֆաղաֆագիական գործ, որով որդես հայցվոր հանդես է եկել Ազատ Մարգարյանը: Նշված գործով ներկայացված հայցադիմումում Ազատ Մարգարյանն իր հասցեն նշել է Դեմիրճյան փակուղի, տուն 4: Հետևաբար, ինքն իր հայցադիմումում նույնդես նշել է այդ հասցեն, որի սեփականատերը նշված Ազատ Մարգարյանն է, և նա հաշվառված է այնտեղ: 24.11.2005 թվականի դատական նիստին մասնակցել է Ազատ Մարգարյանի ներկայացուցիչը և նա սեղեկ է եղել դատական գործընթացին, ինչդես նաև սույն գործով ներկայացված հայցին:

Նշված հիմնավորմամբ վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան ներկայացրած անձը գտել է, որ դատարանը գործը քննության է առել և վճիռ կայացրել ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի համաձայն:

2.2 Վճռաբեկ բողոքի լրացումը.

Բողոքը բերած անձը վճռաբեկ բողոքի լրացումով ներկայացրել է հետևյալ փաստարկները.

Դատաստիսանողի կողմից վերը նշված ֆաղաֆագիական գործով որդես հայցվորի հայցադիմումում իր հասցեն նշելը և դատարանի կողմից այդ գործով վճիռ կայացնելը որևէ կադ չի կարող ունենալ քննվող սույն հայցի հետ, քանի որ դրանք սարբեր գործեր են, սարբեր ժամանակներում ներկայացված հայցեր, սարբեր հայցի առարկաներով և սարբեր հայցվորներ և այդ հանգամանքներ դատարանին չէր կարող իրավունք սալ գործը լսելու դատաստիսանողի բացակայությամբ՝ կողմիս ձևով խախտելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 1-ին կետի լիարժեքները:

Հայցվորի կողմից 09.08.2006 թվականի առուվաճառքի դայմանագիրը կնքվել է Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 2006 թվականի մայիսի 23-ին կայացրած և օրինական ուժի մեջ մտած թիվ 2-1455/2006 վճռի հիման վրա, որը կայացրել է նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի կողմիս խախտմամբ, որի հետևանքով խախտվել է նաև գլխավոր օրենքի՝ ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի լիարժեքները: Դատաստիսանողը ապօրինի կերպով գրկվել է իր բաժնային սեփականության իրավունքից, ինչն էլ վերջինիս համար առաջացրել է ծանր հետևանքներ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2006 թվականից Երևան ֆաղափ Կոմիսսի փողոցի թիվ 42 շենֆի թիվ 33 բնակարանում հաշվառված են Արմեն Մարգարյանը և Ալեն Մարգարյանը:

2) դասարանը հայցադիմումն ընդունել է վարույթ և գործի քննությունը նշանակել 2006 թվականի մայիսի 23-ին:

3) 08.04.2006 թվականին դասարանը Երևան ֆաղափ Կոմիսսի փողոցի թիվ 42 շենֆի թիվ 33 բնակարանի հասցեով դասասխանողին ուղարկել է հայցադիմումը և կից նյութերը՝ սահմանված կարգով առարկություններն ու այն հաստատող փաստաթղթերը դասարան ուղարկելու համար: Միաժամանակ դասասխանողին ուղարկվել է ծանուցում դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին:

4) Պատասխանողին ուղարկված ծրարը փոսի կողմից վերադարձվել է դասարանին:

5) Կենտրոն համայնքի ղեկավարի տեղակալի՝ դասարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությամբ հայտնվել է, որ Ալեն Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել ֆաղափի բացակայելու դրանում:

6) Ռ.Գ. Բալախիսա ֆաղափ Կենտրոնական Երջանային հիվանդանոցի բժշկի կողմից սրված 15.10.2006 թվականի թիվ 4774 տեղեկանքի համաձայն՝ Ալեն Մարգարյանը 23.11.2005 թվականից մինչև 20.02.2006 թվականը զսնվել է ստացիոնար բուժման մեջ, իսկ մինչև 15.10.2006 թվականը զսնվել է ամբուլատոր բուժման մեջ (ներկայացվել է բողոքին կից):

7) Մոսկվա-Երևան չվերթի ինֆոքոնի սոսի համաձայն՝ 16.10.2006 թվականին Ալեն Մարգարյանի ներկայացուցիչը ժամանել է Հայաստանի Հանրապետություն (ներկայացվել է բողոքին կից):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաքանությամբ.

ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դասական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դասավարված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղափոխող կադի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով:

Նշված նորը ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիսի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադակցությամբ դասարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դեմ է իրականացվեն նույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դեմ է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին դասական նիսի մասին տեղեկացնելու փաստը:

Միաժամանակ ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը հնարավորություն է ընձեռում դասարանին դասասխանողի փաստացի զսնվելու վայրն անհայտ լինելու դեմքում գործը քննել դասասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի տնօրինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց

հետո: Տվյալ դեղմում դասարանում ստացվել է Կենսրոն համայնքի ղեկավարի տեղակալի՝ դասարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությունը, որով հայտնվել է, որ Աենս Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել ֆաղափց բացակայելու դասճառով:

Սակայն, սույն գործի փաստերից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դաժողանմամբ գործը ֆննելով, խախտել է դասասխանողի ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով նախատեսված սեփականության իրավունքը, ինչդեա նաև 19-րդ հոդվածով երաշխավորված արդար դասաֆննության իրավունքը: Սույն եզրահանգումն ունի հետևյալ հիմնավորումը. դասասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնորհնությանը դասաֆննության մասին ծանուցելու՝ օրենսդրի տրամաբանությունը կայանում է նրանում, որ այս երկու սուբյեկտների ենթադրյալ կաողը դասասխանող ֆիզիկական անձի հետ հնարավոր է և իրատեսական, և ողջամտրեն ենթադրելի է, որ այս սուբյեկտներից որևէ մեկը կարող է անձի համար տեղեկատվության աղբյուր հանդիսանալ դասաֆննության մասին:

Սակայն ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելիս դասարանը դետք է ողջամտրեն գնահատի օրենսդրի այս կարգավորման նդատակի իրագործելիության հնարավորությունը՝ տվյալ գործի փաստերից ելնելով: Նման գնահատման ողջամիտ չափորոշիչներ կարող են լինել, մասնավորադեա՝ համայնքի ղեկավարի և դրա բնակիչների համայնքային կաողերի ալկտիության մակարդակը, վերջին հայտնի աշխատավայրից անձի հեռանալու ժամկետը և այլ հանգամանքներ:

Բողոր դեղմերում ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառումը չդետք է և չի կարող սահմանափակել կամ ի չի դարձնել անձի՝ արդար դասաֆննության սահմանադրական իրավունքը:

Գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիտի ժամանակի և վայրի, դասավարական այլ գործողությունների իրականացման մասին դատաաճ ծանուցումը կողմերի դասական դատաողանության իրավունքի, իրավահավասարության և մրցակցության սկզբունքների աողահովման կարևոր դայմանն է:

Մարդու իրավունքների եկրողական դասարանն իր նախաողեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրորոշումը, որ «հավասարության» սկզբունքը՝ կողմերի միջև «արդար հավասարակաողության» իմաստով դաժողանցում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ ունենա ողջամիտ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը այնողիտի դայմաններում, որոնք նրան իր հակառակողի նկատմամբ չեն դնի նվաղ բարենողատս վիճակում:

Մրցակցային դասաֆննության սկզբունքը ենթադրում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ դետք է ունենա գործում եղած կամ լրացուցիչ ներկայացված աողացույցների մասին տեղեկանալու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասական նիտի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքը և դասարանի՝ նրանց տեղեկացնելու դատրականությունն ոողղակիորեն կաողված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի աողև բողորի հավասարության համընողիանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքով դատաողանվող մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ:

Նված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն

դեղմում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դասական նիսիճն ներկա գտնվելու հնարավորություն:

Այդ իսկ դասճառով դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկացնելը դասարանի դարսականությունն է, որի չդահողանելը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրֆի 227-րդ հողվածի իմաստով հանդիսանում է դասավարական իրավունֆի էական խախտում:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բողոֆ բերած անճը գրկված է եղել դասարանում իր դասավարական իրավունֆներից օգսվելու հնարավորությունից:

Այսդիսով, սույն բողոֆի հիմֆի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմֆ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարություն օրենսգրֆի 227-րդ հողվածի ուժով վերանայվող դասական ակսը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրֆի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը բավարարել: Բեկանել Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնֆների առաջին աջանի դասարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2137/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-25(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դմբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվոր «Ադոգեյ» արտադրական կողմերասիվի անվճարունակության գործով կառավարիչ Համլետ Նաջարյանի վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 7-ի թիվ S-2137 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ադոգեյ» արտադրական կողմերասիվի անվճարունակության գործով կառավարիչ Համլետ Նաջարյանի հայցի ընդդեմ «Հրայր Մողոմոնյան» սահմանափակ լիցենզիայատերացվող ընկերության և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն տրանսպարենտ լիցենզիայատերացնող Եվգենիա Պառապյանի՝ գումարի բռնագանձման տրանսպարենտ մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը տրանսպարենտ է «Հրայր Մողոմոնյան» սահմանափակ լիցենզիայատերացվող ընկերությունից և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն տրանսպարենտ լիցենզիայատերացնող Եվգենիա Պառապյանից բռնագանձել 36 825 900 (երեսունվեց միլիոն ութ հարյուր ֆանհինգ հազար ինը հարյուր) ՀՀ դրամ:

2006 թվականի նոյեմբերի 7-ին հայցվորը դատարանին ներկայացրել է միջնորդություն հայցից հրաժարվելու մասին:

2006 թվականի նոյեմբերի 7-ին դատարանը կայացրել է վճիռ՝ քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու և «Ադոգեյ» արտադրական կողմերասիվից հոգուտ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական բյուջեի 740 518 (յոթ հարյուր ֆառասուն հազար հինգ հարյուր քսանութ) ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված տնտեսական տրեֆի գումար, բռնագանձելու վերաբերյալ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվի անվճարունակության (սնանկության) գործով կառավարիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորմամբ.

Դատարանը չի կիրառել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը դատական տուրք բռնագանձելու հիմք չունի, քանի որ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կառավարիչն ազատված է դատական տուրքի վճարման դատարկությունից:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 07.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Կոստյի սարածային հարկային սեսչության հայցի հիման վրա դատարանի 2006 թվականի մայիսի 29-ի թիվ SU-840 վճռով «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվը ճանաչվել է անվճարունակ (սնանկ):

2) 2006 թվականի հունիսի 14-ի թիվ SU-840 որոշմամբ Համլես Նազարյանը նշանակվել է «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվի անվճարունակության գործով կառավարիչ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության (սնանկության) հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության ֆադաբացիական օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ներկայացուցիչներ չեն այն անձինք, ովքեր թեև գործում են ի շահ ուրիշի, սակայն իրենց անունից (առևտրային միջնորդները, սնանկության ժամանակ՝ մրցութային կառավարիչները, ժառանգության ժամանակ՝ կրկակատարները և այլն), ինչդեռ նաև ադագայում հնարավոր գործարքների վերաբերյալ բանակցություններ վարելու լիազորությամբ օժտված անձինք:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ անվճարունակության գործով կառավարիչը դիմում է դատարաններ՝ դատական կարգով լուծում դատահանգող հարցերով, ներգրավվում է դատարանի այն դատավարություններում, որտեղ վերջինս հանդես է եկել որդես հայցվոր կամ վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն դատահանգներ ներկայացնող երրորդ անձ, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս դատարանի անունից:

Վերոգրյալ իրավական ակտերի մեկնաբանման արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անվճարունակության գործով կառավարիչը անվճարունակության վարույթում դիմում է դատարան անվճարունակ (սնանկ) ճանաչված անձի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՊՀ-ի դաժարանվողության հարցերով:

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի համաձայն՝ դատարաններում դեպի սուրբի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում այլ անձանց՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՊՀ-ի դաժարանվողության հարցերով դատարան սրվող դիմումների գծով:

Տվյալ դեպքում սնանկության գործերով կառավարիչը հայց է ներկայացրել այլ անձի՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերասիվի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՊՀ-ի դաժարանվողության համար:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենքով սահմանված իր լիազորությունների շրջանակներում դատարաններ ներկայացվող հայցադիմումներով, դիմումներով, վերաբերյալ և վճռաբեկ բողոքներով կառավարիչն ազատվում է դեպի սուրբի վճարումներից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սնանկության գործով կառավարիչը անվճարունակ ճանաչված անձի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՊՀ-ի դաժարանվողության հարցերով հայցադիմումներ (դիմումներ) դատարան ներկայացնելիս ազատված է դեպի սուրբի վճարման դաժարանվողությունից:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափառական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարանվողության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Մույն ֆաղափառական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վստահ են դատարանում նշված իրավունքի խախտման ռիսկերից: Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ԵՊՀ-ից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում հետևյալ դատաճառաբանությունները.

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի և «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սնանկության գործերով կառավարիչն ազատված է դեպի սուրբի վճարման դաժարանվողությունից:

Այսպիսով, հաշվի առնելով հայցվորի ներկայացրած բողոքում նշված հիմքի առկայությունը և ՀՀ ֆաղափառական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի դատարանները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանի վճիռը դեպի է բեկանել մասնակի՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերասիվից հոգու չհայտնաբերված չհանրադատության դեպի բյուջեի 740 518 (յոթ հարյուր քառասուն հազար հինգ հարյուր քսանութ) ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված դեպի սուրբի գումար, բռնագանձելու մասով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Համլես Նաջարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Հայաստանի Հանրապետության սնտեսական դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 7-ի թիվ S-2137 վճիռը՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերահիվից հօգուս Հայաստանի Հանրապետության տեսական բյուջեի 740.518 (յոթ հարյուր ֆառասուոն հազար հիւնգ հարյուր սասնոթ) ՀՀ դրամ՝ ոռոէս չվճարված տեսական սուրֆի գումար, բռնագանձելու մասով և այդ մասով դասական ալսը փոփոխել.

Պեսական սուրֆի հարցը համարել լուծված:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման տյահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրոթյուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2965
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնաշյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-106(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Երևանի ֆաղաֆագի (այսուհետ՝ Քաղաֆագի) վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 13-ի թիվ 06-2965 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Մկրտչի և Գյուլիսանում Գատարյանների հայցի ընդդեմ Քաղաֆագիատարանի, երրորդ անձ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղետական կոմիտեի Էրեբունու սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր) սեֆականության իրավունքը ճանաչելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով Երևան ֆաղաֆի Շենգավիթ համայնֆի առաջին աշյանի դատարան՝ հայցվորները ղահանջել են ճանաչել Երևան ֆաղաֆի Ներֆին Շենգավիթի 11-րդ ֆողոցի 2-րդ նրբանցֆի թիվ 29 հասցեում գտնվող հողամասի և շինության նկատմամբ իրենց սեֆականության իրավունքը:

2006 թվականի հունիսի 28-ի թիվ 2-50-06 վճռով Երևան ֆաղաֆի Շենգավիթ համայնֆի առաջին աշյանի դատարանը հայցը բավարարել է և ճանաչել հայցվորների սեֆականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Ն.Շենգավիթի 11-րդ ֆողոցի 2-րդ նրբանցֆի թիվ 29 սան 400 ֆմ հողասարածֆի և այնտեղ գտնվող շինության նկատմամբ:

2006 թվականի հոկտեմբերի 13 թիվ 06-2965 վճռով Դատարանը հայցը բավարարել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Քաղաքապետը: Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան օրենսգրքի 187-րդ հողվաճժի դատահանջները, չի կիրառել նույն օրենսգրքի 188-րդ հողվաճժի դատահանջները, որոնք դեաֆ է կիրառել:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղոնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը ղեկավարվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան օրենսգրքի 187-րդ հողվաճժի դատահանջներով, որը վերաբերում է անեարճ գույքի նկատամբ սեփականության իրավունքի ձեռքբերմանը (ձեռքբերման վաղեմություն): Դատարանի կողմից վճիռ կայացվելիս հիմք է ընդունվել այն հանգամանքը, որ ՀՀ ազգային արխիվի Երևանի ֆաղաֆային մասնաճյուղի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 13-ին սրվաճ արխիվային ֆաղվաճժի համաճայն՝ Երևանի Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 հասցեում գնվող հողատարաճժը դատականել է Ն.Շենգավիթի Կալինինի անվան կոլսնեսությունը, և վերջինս այն հատկացրել է Գյուլիսանում Սիսակի Գատարյանին:

Հայցվորների կողմից փաստացի օգտագորճվող 400 մն մակերեսով հողամասը անգամ վերջիններիս սեփականությունը ղիսելու դարագայում Դատարանը դեաֆ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան օրենսգրքի 188-րդ հողվաճժի 4-րդ մասի դատահանջները, համաճայն որոնց՝ ինքնական կառույցները կարող են ճանաչվել օրինական՝ համայնքների ղեկավարների Երևանում՝ Երևանի ֆաղաֆաղեաֆի, համայնքի վարչական տարաճժներից դուրս՝ մարդդեսների կողմից, կառավարության սահմանաճ կարգով: Ի կատարումն վերը նեվաճ հողվաճժի՝ ՀՀ կառավարության կողմից 18.05.2006 թվականին ընդունվել է «Ինքնական կառույցների օրինականացման և սնօրինման կարգը հատատելու մասին» թիվ 912-Ն որոումը, որով սահմանվել է ֆաղաֆաղիներին կամ իրավաբանական անճանց սեփականության իրավունքով դատկանող հողամատերում գնվող ինքնական կառույցների օրինականացման կարգը:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հողվաճժի և 130-րդ հողվաճժի 3-րդ մասի դատահանջները:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղոնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Նեվաճ նորմերի համաճայն՝ վճռի դատաճառաբանական մատում դեաֆ է նեվեն դատարանի կողմից դարգվաճ գորճի հանգամանքները, աղագույցները, որոնց վրա հիմնվաճ են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն աղագույցները մերճելու փաստարկները, ինչդեա մաս այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակերը, որոնցով դատարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Դատարանի կողմից վճռի դատաճառաբանական մատում չի նեվել որևէ իրավական ակքի նորմ, որի հիման վրա բավարարվել է հայցվորների դատահանջը: Ուտաֆ, Դատարանի կողմից կայացվաճ դատական ակերը հիմնավորվաճ չէ:

Վճռաբեկ բողոք բերաճ անձը վերը նեվաճ հիմքերով դատահանջել է բեկանել Դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 13 թիվ 06-2965 վճիռը և գորճն ողարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր բնություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

- 1) Հայցվորներ Գյուլխանում և Մկրտիչ Գասադարյանները ամուսիններ են:
- 2) Հայաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի Կալինինի անվան կոլտնտեսության վարչության 1971 թվականի դեկտեմբերի 12-ի նիստի թիվ 13 արձանագրության համաձայն՝ Գյուլխանում Միսակի Գասադարյանը ընդունվել է աշխատանքի 3-րդ բրիգադում, և նրան որդես սնամերձ հողամաս հասկացվել է 400 ֆմ հողասարած:
- 3) ՀՀ հարկային դեպարտմենտի 28.07.1996 թվականի համար 238013 թիվ 4/964 վճարման ծանուցագրի համաձայն՝ հայցվորները վճարել են հողի հարկը:
- 4) Կադաստրի 2005 թվականի նոյեմբեր 21-ի թիվ 1Կ-04/4-5538 գրության համաձայն՝ Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցքի տուն 29 հասցեում անբաժ գույք գրանցված չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի 29.01.1991 թվականի ՀՀ Հողային օրենսգրքի (Ն-0248-Ն) 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հողային բարեփոխումների ընթացքում դեպարտմենտի ֆոնդի հողերը որդես սեփականություն սրամադրվում են որդես սնամերձ՝ հողամասի հասկացման դահի վիճակով հաշվարկված կադաստրային գնահատման արժեքի վճարմամբ, բացառությամբ այն ֆաղափացիների, որոնք հարգելի դատառքներով հողային բարեփոխումների ընթացքում հնարավորություն չեն ունեցել իրացնելու հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կամ չեն հանդիսացել գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ սնտեսության անդամ: Այդ ֆաղափացիներին սնամերձ հողամասերը որդես սեփականություն սրամադրվում են անհատայց:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Գյուլխանում Միսակի Գասադարյանը հանդիսացել է գյուղացիական կոլեկտիվ սնտեսության անդամ (ընդունվել է աշխատանքի 3-րդ բրիգադում), և նրան որդես սնամերձ հողամաս հասկացվել է 400 ֆմ հողասարած: Հետևաբար, նշված հողամասի նկատմամբ 29.01.1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի ուժով ծագել է հայցվորի սեփականության իրավունքը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 273-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցվորները կարող էին դիմել Դատարան՝ նշված հողասարածի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատառքով:

Ինչ վերաբերում է Դատարանի կողմից այդ հողասարածի վրա գտնվող սան նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչմանը, առաջ բողոքն այս մասով հիմնավոր է հետևյալ դատառքաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի (Սեփականության իրավունք ձեռք բերելու հիմքերը) համաձայն՝ օրենքի և այլ իրավական ակտերի դատառքների դատառքանմամբ՝ անձի իր համար դատառքաբան կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք է բերում այդ անձը:

Նշված հողվածից հետևում է, որ անձը սեփականության իրավունք կարող է ձեռք

բերել օրենքի և այլ իրավական ակտերի դափնակների դափնակները ստեղծած գույքի նկատմամբ:

Միաժամանակ օրենսդիրը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրել է ինքնական կառույց հասկացությունը, համաձայն որի՝ ինքնական կառույց է համարվում օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով այդ նդասակի համար չհասկացված հողամասում կամ առանց թույլտվության կամ թույլտվությամբ սահմանված դայմանների կամ ֆաղաֆաղիական նորմերի և կանոնների էական խախտումներով կառուցված կամ վերակառուցված շենքեր, շինություններ կամ այլ կառույցներ:

Սույն գործի փաստերը հաստատում են այն հանգամանքը, որ հողամասի վրա կառուցված շինությունները օրինական չեն: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված տունն ինքնական կառուցված համարելու համար Դասարանը բավարար հիմքեր է ունեցել:

Ինքնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունք կարող է ձանաչվել միայն, երբ այն օրենքի և այլ իրավական ակտերի դափնակների դափնակները դառնում է օրինական:

Նման ընթացակարգ են նախատեսում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը և դրան համադասարանի ընդունված ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մայիսի 18-ի «Ինքնական կառույցների օրինականացման և սօրինման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 912-Ն որոշումը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի դափնակներից ելնելով, մասնավորապես՝ նույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված դափնակների համաձայն՝ ինքնական կառույցները ենթակա են ֆանդման: Հետևաբար, ինքնական կառույցի նկատմամբ չի կարող ձանաչվել անձի սեփականության իրավունքը, ֆանդի դեռ այն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի համաձայն, չի ձանաչվել օրինական:

Սույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ինքնական կառույցները կարող են ձանաչվել օրինական՝ համայնքների ղեկավարների Երևանում՝ Երևանի ֆաղաֆաղի, համայնքի վարչական սարածֆներից դուրս՝ մարզղեների կողմից, կառավարության սահմանած կարգով:

Երևանի ֆաղաֆաղի հայցվորին դասկանող կառույցը օրինական չի ձանաչել: Հետևաբար, Դասարանի կողմից ինքնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձանաչման իրավական հիմքը բացակայել է:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճռի դասճառաբանական մասում դեֆ է նշվեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացուցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները, այս կամ այն աղացուցները մերժելու փաստարկները, ինչղես նաև այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանն իր որոշումներում արղեն անդրաղարձել է նշված իրավական հարղի գնահասականին (սեա՝ ՀՀ կառավարությանն աղղնթեր դեֆական գույքի կառավարման վարղություն ընղղեն «Քնար-88» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության 21.12.2006 թվականի ֆաղաֆաղիական գործ թիվ **3-2504(ՏԳ)** (գումար բռնագանձելու դափնակղղ):

Վճռաբեկ դատարանը, կարևորելով վճռաբեկ բողոքի սույն հիմնում արված իրավական հարցադրումը, հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված հարցին, քանի որ ներհոսարարյալ դատողությունները վերաբերում են նաև Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի համայնքի առաջին ասյանի դատարանի կողմից սույն գործով կայացված վճռին:

Յուրաֆանչյուր դեղում Դատարանը դարձավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն դեմ է ցույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ դեմ է դասճառաբանվի, թե հասկադես ինչու դեմ է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդես Դատարանի, այնդես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառնությունը, արճացում դասական գործունեության և դասական վճռի օրինականությունը: Մինչդես, Դատարանի վճռում նշված չեն և ոչ մի օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է Դատարանը վեճը լուծելիս:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաճես է համարում արճանագրել, որ Դատարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդես նաև հեղինակավոր:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ Քաղաքադեսի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիրեն:

Սույն ֆաղաքադեսական գործի վարույթը Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցի թիվ 29 սան նկասմամբ Մկրճիչ և Գյուլիսանում Գասղարյանների սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասով ենթակա է կարճման հեսկյալ դասճառաբանությանը:

ՀՀ ֆաղաքադեսական դասավարության օրենագրի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կեսի համաճայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության: Նույն օրենագրի 236-րդ հոդվածի համաճայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել սոսրադաս դատարանում գործի ֆննության ժամանակ:

Հիմք ընդունելով սույն որոճման առաջին հիմքի դասճառաբանությունները՝ Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ ինֆնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման մասով վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաքադեսական դասավարության օրենագրի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի ֆաղաքադեսարանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիրեն: Բեկանել Հայասանի Հանրադեսության ֆաղաքադեսական գործերով վերաֆնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 13-ի թիվ 06-2965 վճիռը Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ

փողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 սան նկասմամբ Մկրտիչ և Գյուլիսանում Գաստարյանների սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասով և այդ մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3478
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Խառնասյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-101 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսիի վճռաբեկ բողղոբը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.11.2006 թվականի վճռի դեմ՝ բս հայցի Էդուարդ Գևորգյանի ընղղեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսիի Ձեթոն սարաժֆային սոռաբաժանման (այսուհետ նաև՝ Կադասր)՝ անձաժ գույքի նկասմամբ սեֆականղության իրավոնֆի ղեսական գրանցման ժամկեթը բաց թղղելու դասճառը հարգելի համարելու և ղեսական գրանցում կասարելու դահանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախաղասմղղոնը.

Դիմելով դատարան՝ Էդուարդ Գևորգյանը դահանղել է Երևանի Ն.Ձեթոն 2 ֆողղոց, թիվ 19 հասցեում գսնղղղ 101,4 ֆմ հողասարաժֆի նկասմամբ սեֆականղության իրավոնֆի ղեսական գրանցման համար օրեոնղղ սահմանղղաժ ժամկեթը բաց թղղելու դասճառը ճանաղղել հարգելի և դասարղղեցնել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսիի Ձեթոն սարաժֆային սոռաբաժանմանը կասարելու Ն.Ձեթոն 2 ֆողղոց, թիվ 19 հասցեում գսնղղղ 101,4 ֆմ հողամասի նկասմամբ ճանաղղաժ սեֆականղության իրավոնֆի ղեսական գրանցում:

Արաբկիբ և Քանաֆեռ-Ձեթոն համայոնֆերի առաղղին աղսյանի դատարանի 10.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարղղել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 20.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեն:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիիւյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը սիսալ է մեկնաբանել «Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 10-րդ հողվաժը և «Վարչարարույան հիմունֆների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենֆի սահանջները և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրֆի 188-րդ հողվաժի 2-րդ կեթի, «Գույքի նկասմաժք իրավունֆների սեթական զրանցման մասին» ՀՀ օրենֆի 43-րդ հողվաժի, ՀՀ կառավարույան 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և 18.05.2006 թվականի 731-Ն որոշումների սահանջները, որոնֆ սեթս է կիրառել:

Բողոք քերաժ անձը նեվաժ ղնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 11-րդ հողվաժի 2-րդ մասի համաճայն՝ այդ օրենֆի գործողույան ժամկեթը երկու սարի է, այն ավարսվել է 22.02.2005 թվականին: ՀՀ կառավարույանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի 22.02.2005 թվականի թիվ 2 դաճեոնական դարգաբանման համաճայն՝ ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների և ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի վերաքերյալ մինչև 22.02.2005 թվականի աճխասանֆային օրվա ավարսը (ժամը 18:00) սրվաժ դիմումները դեթս է ֆննարկվելին ու դրանց վերաքերյալ որոշումները դեթս է կայացվելին 22.02.2005 թվականից հետո «Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆով նախասեթալաժ կարգով, դայմաններում և ժամկեթներում: Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի վերաքերյալ մինչև 22.02.2005 թվականի ժամը 18:00-ին սրվաժ դիմումները ֆննարկող մարմինները (սվյալ դեթոնում Երևանի ֆաղաֆաղեթարանը) իրավունֆ ունեն «Վարչարարույան հիմունֆների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենֆով նախասեթալաժ կարգով 30 օր ժամկեթով երկարացնել դիմումների ֆննարկման ընթացֆը, այսինֆն՝ մինչև 22.04.2005 թվականը: 22.04.2005 թվականից հետո համադասասխսան մարմինների կողմից ընդունվաժ որոշումներն ու դրանց հիման վրա կազմվաժ փաստաթղթերը իրավական ուժ չունեն և դրանցից ծագող իրավունֆները ենթակա չեն դեթական զրանցման: Մինչև 22.02.2005 թվականը ներադյալ ընդունվաժ և մինչև 22.04.2005 թվականը կայացվաժ որոշումների հիման վրա «Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 10-րդ հողվաժի դաժանջների համաճայն՝ ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի նկասմաժք իրավունֆների դեթական զրանցման վերջնաժամկեթ էր սահմանվել 22.08.2005 թվականը, իսկ ՀՀ վարչադեթի 25.11.2005 թվականի ««Ինֆնական կառուցվաժ շենֆների, շինույունների, ինֆնական զբաղեցվաժ հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի գործողույան ավարսից հետո ծագաժ խնդիրները

կանոնակարգելու մասին» թիվ 936-Ա որոշմամբ այդ ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 01.03.2006 թվականը:

«Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ օրենքով սահմանված թայմաններին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցվելու դեպքում դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքով սահմանված նորմերի կիրառմամբ, իսկ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավարող սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինֆնական կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է ղեկավարող սեփականության իրավունքը անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել:

Երևանի ֆաղաֆագի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ա որոշման հիման վրա իրավունքների ղեկավարող գրանցում կատարելը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից մերժվել է «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետը ավարտված լինելու, ինչդեպ նաև օրենքով սահմանված իրավունքների ղեկավարող գրանցման ժամկետը ավարտված լինելու դատաճառով, քանի որ Երևանի ֆաղաֆագի թիվ 2463-Ա որոշումը կայացվել է 28.12.2004 թվականին, ըստ որի՝ մերժվել է հայցվորի կողմից ինֆնական զբաղեցված հողամասը օրինական ճանաչելու նրա դիմումը, այսինքն՝ նշված որոշումը Երևանի ֆաղաֆագի կողմից կայացվել է «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետում: Այնուհետև Երևանի ֆաղաֆագի մեկ այլ՝ 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ա որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել թիվ 2463-Ա որոշման համադասասխան կետը, և այս անգամ 101,4 ֆմ հողամասի նկատմամբ ճանաչվել է սեփականության իրավունքը օտարման դայմանով: Այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆագի կողմից կայացվել է որոշում նշված օրենքի գործողության ժամկետի ավարտից հետո, այն է՝ 05.09.2005 թվականին, այն դեպքում, երբ Երևանի ֆաղաֆագի կողմից օրինականացման մասին որոշում կարող էր կայացվել մինչև 22.04.2005 թվականը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավարող գրանցման մինչև 01.03.2006 թվականը՝ ՀՀ վարչապետի 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ա որոշման համաձայն:

Ուստի, Երևանի ֆաղաֆագի նշված որոշումների հիման վրա իրավունքի ղեկավարող գրանցում կատարելը կհակասեր ՀՀ օրենսդրության դատախազներին, հետևաբար Կադաստրի կողմից այն մերժվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» ենթակետին համադասասխան, ըստ որի՝ իրավունքների ղեկավարող գրանցում կատարելը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերով խախտվում են օրենսդրության դատախազները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղաֆաղեթի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ հայցվորի ամուսին Մարի Գևորգյանին մերժվել է շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչումը՝ համասեփականաժիրոջ կողմից օրենքով սահմանված կարգով գրավոր համաձայնություն ներկայացրած չլինելու դատառով (գ.թ.5):

2) «Երևան ֆաղաֆաղում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի ֆաղաֆաղեթի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Երևանի ֆաղաֆաղեթի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (43-րդ կետ) Երևանի ֆաղաֆաղեթի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը ուժը կորցրած է համարվել, և ճանաչվել է հողասարածի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օտարման դայմանով (գ.թ.6-8):

3) Մարի Գևորգյանը մահացել է 21.09.2005 թվականին:

4) Հանգուցյալ Մարի Գևորգյանի գույքի՝ Երևանի Ն.Չեյթուն 2-րդ փողոցի թիվ 19 հասցեում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունել է Էդուարդ Գևորգյանը (գ.թ.10):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումը.

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառարանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 1-ին հոդվածով սահմանված է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը ինֆնիչխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական դեմոկրատիա է:

Իրավական դեմոկրատիան մարմինների գործունեության հիմնարար սկզբունքներ են հանդիսանում՝ ի թիվս այլ սկզբունքների.

- դեմոկրատիայի սահմանափակված լինելը մարդու և ֆաղաֆաղու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք.

- դեմոկրատիայի և սեղական ինֆնականապարման մարմինների ու դատարանատար անձանց իրավատրությունը կատարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով.

- անձանց ազատությունը այնդիսի դատարանություններից, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Մույն գործով դեռևս 2004 թվականին Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևան ֆաղաֆի Ն.Չեյթուն 2-րդ փողոց, 19 հասցեում գտնվող ընդհանուր համատեղ սեփականություն հանդիսացող 1750 մ² հողամասին կից ինֆնական զբաղեցված 101,4 մ² մակերեսով հողասարածի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման խնդրանքով, համասեփականաժիրոջ համաձայնության բացակայության դատառով Երևանի ֆաղաֆաղեթի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ այն մերժվել է: Մերժման հիմքերի վերանայուց հետո նույն խնդրանքով Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևանի ֆաղաֆաղեթատար, և Երևանի ֆաղաֆաղեթի՝ «Երևան ֆաղաֆաղում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի ֆաղաֆաղեթի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (կետ 43) ուժը կորցրած է համարվել Երևանի ֆաղաֆաղեթի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողատարածի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության

իրավունքը՝ հողի օսարման ղայմանով:

Այսինքն՝ Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի որոշումը ոչ թե բավարարել է հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին Մարի Գևորգյանի նոր հայտը, այլ նշված որոշումը վերանայվել է համասեփականացիքը համաձայնության բացակայության դասճառով սեփականության իրավունքը չճանաչելու մասին ֆաղափաղի 28.12.2004 թվականի սկզբնական որոշումը: Փաստորեն, սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ Մարի Գևորգյանի 2004 թվականին ներկայացրած դիմումի վերջնական լուծումը սրվել է միայն 05.09.2005 թվականին:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհատական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Տվյալ դեպքում Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշումը վարչական ակտ է, որով ուժը կորցրած է համարվել Երևանի ֆաղափաղի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողատարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օսարման ղայմանով: Այդ վարչական ակտում առկա չեն «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածով նախատեսված՝ վարչական ակտն առաջին լինելու հիմքերից որևէ մեկը, հետևաբար այն առաջին չէ, ինչից հետևում է, որ կադաստրի այն ղոնդումը, որ ընդունված որոշումը չունի իրավական ուժ և դրանից ծագող իրավունքները ենթակա չեն դեմական գրանցման անհիմն է:

ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով դատարան է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղափաղի որոշումն ընդունվել է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված՝ իր լիազորությունների շրջանակում: Դրա հետևանքով դեմ է եզրակացնել, որ Երևանի ֆաղափաղի որոշումը իրավաչափ է և որևէ անձ, մասնավորապես, դեմական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակտի իրավաչափությունը:

Նշված դասճառաբանությամբ հիմնավոր չեն դատարանի կողմից «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դասճառների սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ բողոքի փաստարկները Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում:

21.09.2005 թվականին Մարի Գևորգյանի մահվան դասճառով վերջինիս՝ Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի որոշումը ճանաչված սեփականության իրավունքը դեմական գրանցման չի ենթարկվել: Մարի Գևորգյանի մահից հետո Էդուարդ Գևորգյանը ՀՀ ֆաղափաղի օրենսգրքի 1216-րդ, 1225-րդ և 1227-րդ հոդվածների դասճառներին համադաստիսան ընդունել է վերջինիս ժառանգությունը: ՀՀ ֆաղափաղի օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատուին դասկանող գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դատարանությունները: Նշված հոդվածի հիմքով, Էդուարդ Գևորգյանը ընդունել է նաև վիճարկվող հողատարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը (գույքային իրավունք):

Փաստորեն, Մարի Պևրգյանի մահից հետո նրա սեփականության իրավունքը՝ որդես գույքային իրավունք, Էդուարդ Պևրգյանին է անցել 28.03.2006 թվականին, որից հետո միայն հայցվորը կարող էր դիմել սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցման համար, ինչը և արվել է վերջինիս կողմից: Հեռաբար, սույն վեճով կիրառման ենթակա չեն «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անժամ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի նախագահի 22.02.2005 թվականի թիվ 2 դաշնական դարգաբանմամբ և ՀՀ վարչադեպարտմենտի «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ա որոշմամբ սահմանված ժամկետային սահմանափակումները: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Կադաստրի կողմից 21.06.2006 թվականի թիվ 1139 գրությամբ Մարի Պևրգյանի իրավահաջորդ Էդուարդ Պևրգյանի հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցման մերժումը՝ «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի, Երևանի քաղաքապետի որոշումների գործողությունների և իրավունքների ղեկավար գրանցման դիմումների ընդունման ժամկետները ավարտված լինելու դաշնառաքանությամբ, իրավաչափ չէ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ քաղաքացիական իրավունքները և դատարանությունները ծագում են օրենքով և այլ իրավական ակտերով նախատեսված հիմքերից, մասնավորապես՝ ղեկավար և շեղական ինֆնականավարման մարմինների ակտերից, որոնք օրենքով նախատեսված են որդես քաղաքացիական իրավունքների և դատարանությունների ծագման հիմք:

Ինչպես վերը նշվեց, «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի և Երևանի քաղաքապետի որոշման հիման վրա (ղեկավար մարմնի ակտով) ծագել է Մարի Պևրգյանի սեփականության իրավունքը Երևան քաղաքի Ն.Չեյթուն 2 փողոցի թիվ 19 հասցեում գտնվող 101,4 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ, իսկ նրա մահվանից հետո նշված իրավունքը որդես ժառանգություն անցել է Էդուարդ Պևրգյանին: Հեռաբար, ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի ուժով՝ Հայաստանի Հանրապետությունը սահմանափակված է Էդուարդ Պևրգյանի վերը նշված իրավունքներով:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային դաշնամարտերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են դաշնամարտի նորմերը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշնամարտության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք:

Սույն գործով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառման արդյունքում Կադաստրը խախտել է Էդուարդ Պևրգյանի՝ ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշնամարտության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված իրավունքը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ

հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է այլ Պատճառներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մեթոդը, քան նրանց, որոնք սահմանված են այդ օրենքով, այդ թվում՝ աննորմալապահարմարության Պատճառաբանությամբ: Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մեթոդը ղեկավար է լինի օրենքի կամ նորմալապահարմարության ակտի խախտման Պատճառի նշաններով: Տվյալ դեպքում օրենսդիրն ի նկատմամբ ունի դիմողի կողմից օրենքի կամ նորմալապահարմարության ակտի խախտումը, և որևէ ձևով այն չի կարող այլ կերպ մեկնաբանվել:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Էդուարդ Վարդյանի կողմից որևէ օրենք կամ նորմալապահարմարության ակտ չի խախտվել:

Նշված Պատճառաբանությամբ Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում դատարանի կողմից «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը չկիրառելու մասին բողոքի փաստաթուղթը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները տվյալ իրավապահարմարության նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները վերաբերում են ինքնակամ կառույցին և դրա իրավական կարգավիճակին, իսկ սույն գործով վեճի առարկան ոչ թե ինքնակամ կառույցն է, այլ ինքնակամ զբաղեցված հողամասը: ՀՀ կառավարության 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և թիվ 731-Ն որոշումները վերաբերում են ղեկավար կամ համայնքային հողամասերում գտնվող ինքնակամ կառույցների նկատմամբ ղեկավար կամ համայնքային սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցմանը, ֆաղափարակալական և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով ղեկավարող հողամասերում գտնվող ինքնակամ կառույցների, բազմաբնակարան և սնորհաբաժանված շենքերում, այդ թվում՝ շենքերի ընդհանուր բաժնային սեփականության գույքում ֆաղափարակալական կամ իրավաբանական անձանց կողմից ինքնակամ կառուցված շինությունների օրինականացմանը, ինչպես նաև ղեկավար կամ համայնքային սեփականության իրավունքով ղեկավարող հողամասերում այն կառույցների օրինականացմանը և սնորհմանը, որոնց նկատմամբ գրանցված է ղեկավար կամ համայնքային սեփականության իրավունքը:

Մինչդեռ սույն գործով վիճելի հողամասի նկատմամբ ձևանշվել է Մարի Վարդյանի սեփականության իրավունքը: Հետևաբար, նշված Պատճառաբանությամբ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և թիվ 731-Ն որոշումները չկիրառելու մասին բողոքի փաստաթուղթերը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհաժ գույքի կադաստրի ղեկավար կամիստի վճռաբեկ բողոքը մեղմել: ՀՀ ֆաղափարակալական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.11.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման ղեկից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudgromjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudgromjuniներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-205
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան
Դատավորներ՝ Ե.Սողոմոնյան
Ա. Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2388 (ՏԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԴՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թ. հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղատոմսի ծառայության որոշ հարկ վճարողների հարկային տեսչության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ ՏՎ-205 վճռի դեմ՝ ըստ «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ծառայության 2006 թվականի հունվարի 27-ի թիվ 1002412 ստուգման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Ընկերությունը 2006 թվականի հունիսի 23-ին դիմում է ներկայացրել ընդդեմ Ծառայության խնդրելով մասնակի անվավեր ճանաչել վերջինիս 27.01.2006 թվականի կազմած թիվ 1002412 ստուգման ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռով Ընկերության դիմումն ամբողջությամբ բավարարել է:

Ծառայությունը 2006 թվականի հունիսի 6-ին վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռի դեմ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 24-ի թիվ 3-1468 (ՏԳ) որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարվել է մասնակի և բեկանվել է ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռի՝ ակտի 4-րդ և 14-րդ

կետերն անվավեր ճանաչելու մասը, և գործն այդ մասով ուղարկվել է նոր ֆննության: Վճռի մնացած մասը թողնվել է անփոփոխ, իսկ վճռաբեկ բողոքն այդ մասով՝ առանց բավարարման:

ՀՀ սննտաական դատարանը վերաֆննության կանոններով ֆննելով ֆադաբացիական գործն ըստ դիմումի «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության խոսուր հարկ վճարողների հարկային սեսչության՝ 27.01.2006 թվականի թիվ 1002421 սուուգման ակսը մասնակի՝ ակսի 4-րդ և 14-րդ կետերի մասով, անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին՝ իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով մասամբ բավարարել է Ընկերության դիմումը և անվավեր ճանաչել 27.01.2006 թվականի կազմած թիվ 1002412 սուուգման ակսի վիճարկվող 14-րդ կետը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության խոսուր հարկ վճարողների հարկային սեսչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիիեյալ հիմնավորումներով.

Ըստ բողոքաբեր անջի՝ դասարանը իսսխսել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, ինչպես նաև 26-րդ հոդվածի պահանջները:

Վճիռ կայացնելիս դատարանը հիմնվել է այն հանգամանքի վրա, որ սուուգող մասնագետների կողմից վիճարկվող ակսը կազմելիս իսսխսվել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածով նախասեսված աղօրհնի գործունեության իրականացման դեղղում իրացման երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակսիվների արժեները որուելում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով սույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Տվյալ դեղղում սուուգող մասնագետները «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության կողմից աղօրհնի գործունեությանը գբաղվելու արղյունում առաջացած իրացման երջանառությունը հաուարկել են՝ չկիրառելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով սահմանված է այդ հոդվածի կիրառման անհրաժեես նախատղայմաններ, որոնք են՝ եթե հարկ վճարողը չի ներկայացնում հարկվող օբյեկտների գծով հաուարղահական հաուարուման (հարկային օրենսդրությանը կամ ՀՀ կառավարության որուումներով նախասեսված դեղղերում՝ նաև այլ հաուարուման և (կամ) գրանցումների վերաբերող) սահմանված փասաթղթերը կամ դրանք վարում է սահմանված կարգի կողղի իսսխսումներով, կամ ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մսցնում հարկային սեսչությունը ներկայացված հաուարկություններում, հայտարարաբերում, հաուարկներում և այլ փասաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությանը սահմանված կարգով հաուարկել հարկ վճարողի հարկային ղարսավորությունը:

Բողոքաբերի ղղնդմամբ կոնկրետ դեղղում առկա չեն նուված նախատղայմաններից և ոչ մեկը: Հետևաբար, դատարանի այն եգրահանգումը, որ սուուգող մասնագետները «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության կողմից աղօրհնի գործունեության արղյունում առաջացած իրացման երջանառությունը (համախառն եկամուտը) ղետք է հաուարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որուամբ հասսասված կարգով, կիրառելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները՝ հիմնավոր չէ:

Վերոգրյաղի հիման վրա բողոք բերած անձը ինդրել է բեկանել ՀՀ սննտաական

դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ ՏՎ-205 վճիռը՝ ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու մասով:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2005 թվականի նոյեմբերի 14-ից մինչև 2005 թվականի հունվարի 27-ը Ընկերության մոտ Ծառայության դեմ 08.11.2005 թվականի թիվ 1002412 հանձնարարագրի հիման վրա իրականացվել է քյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դահանջների կասարման ճշտության ստուգում, ինչի արդյունքում 27.01.2006 թվականին ծառայության կողմից կազմվել է թիվ 1002412 ստուգման ակտը, որի 4-րդ և 14-րդ կետերով դասասխանողին առաջադրվել է համադասասխանաբար 3.501.500 ՀՀ դրամ և 4.487.100 ՀՀ դրամի չափով լրացուցիչ դարձվորություններ:

2) Վիճարկվող ակտի 14-րդ կետով արձանագրվել է, որ «ընկերությունը խախտելով «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 18-րդ կետի դահանջները, զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ (հացի արտադրություն), չունենալով համադասասխան լիցենզիա նշանակում գործունեությամբ զբաղվելու համար, որի իրացման երջանառությունը կազմել է 8.974.300 ՀՀ դրամ» և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով, սուգանքի սեփով, առաջադրվել է հարկային դարձվորություն, գումարով 4.487.100 ՀՀ դրամ:

3) ՀՀ սննտական դասարանն իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերությունն առանց լիցենզիայի զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ, մասնավորապես՝ զբաղվել է սննդամթերքի (հացի) արտադրությամբ, ինչն էլ հաստատվել է նման լիցենզիայի բացակայությամբ և կողմերի բացատրություններով:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ *բողոքը պե՛տք է բավարարել հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Տնտեսական դասարանն իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ ընկերությունը, չունենալով համադասասխան (սննդամթերքի (հացի) արտադրության) լիցենզիա, զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ, այն է՝ զբաղվել է հացի արտադրությամբ: Ծառայությունն իր 27.01.2006 թվականին կազմած թիվ 1002412 ստուգման ակտի 14-րդ կետով արձանագրելով այս խախտումը, կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեպքում (ամօրինի գործունեություն)՝ գանձվում է սուգանք այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման երջանառության (համախառն եկամսի) 50 տոկոսի չափով:

Տնտեսական դասարանը գտել է, որ սլյալ դարձապայում Ընկերության իրացման

Երջանառության հաշվարկումը Ծառայության կողմից նդասակ է ունեցել կիրառելու «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի դրույթները, մինչդեռ, նույն հոդվածի 5-րդ մասն իմդերաշիվ կարգով ամրագրում է, որ սույն հոդվածով նախասեսաված ադորինի գործունեության իրականացման դեդդում իրացման Երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակշիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով սույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համադասասխան, եթե հարկ վճարողն ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մսցնում հարկային սեսչություն ներկայացված հաշվեկտրություններում, հայտարարագրերում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հեսևանով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարավորությունը, ադա հարկվող օբյեկտները և հարկային դարավորությունները հաշվարկում է հարկային սեսչությունը՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Նման դարագայում հարկային մարմիններն իրենց լիագորություններն իրականացնելիս դարավոր էին դեկավարվել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ, որով սահմանվում է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման ընթացակարգը:

Նման դարագայում սեսեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը արդեն իսկ նախասեսում է դասասխանասվություն առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ գբաղվելու համար: Ինչ վերաբերում է նույն հոդվածի 5-րդ կեսին, ադա այն նախասեսում է իրացման Երջանառության հաշվարկումը նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կեսը ընդամենը սվյալների անբավարարության դեդդում հնարավորություն է ընձեռում հարկային սեսչությանը իրացման Երջանառությունը հաշվարկել ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

Սսուգումն իրականացնող մարմինն ինքն է որոշում, թե արդյոք ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման Երջանառությունը հաշվարկելու համար, թե ոչ: Իսկ սվյալ գործով սսուգումն իրականացնող մարմինը գսել է, որ ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման Երջանառությունը հաշվարկելու համար և կարիք չկա դա հաշվարկել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով: Բացի դա, ինչդես երևում է գործի նյութերից, ընկերությունը սսուգումն իրականացնող մարմինն ներկայացրել է սսուգման համար անհրաժեես բուր փաստաթղթեր:

Նման դայմաններում հիմնավոր է վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ սվյալ դարագայում բացակայում են «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նեված նախատայայմաններից և ոչ մեկը, հեսևաբար, սսուգող մասնագեսները Ընկերության կողմից ադորինի գործունեության արդյունքում առաջացած իրացման Երջանառությունը չդեսք է հաշվարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հասսաված կարգով:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով անհրաժեես է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կեսով սահմանված, սսուրադաս դասարանի ակտը փոփոխելու, Վճռաբեկ դասարանի լիագորությունը՝ հեսկյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ագասությունների դաեսդանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկեսում իր գործի քննության իրավունք: Սույն քաղաքացիական գործով վեձի լուծումն էական նեսանկություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկեսում քննելը

հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆնության իրավունքի սար, հեճևար՝ գործի անհարկի ձգձգումները վճանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ճեանկյունից: Տվյալ դեղում Վճռաբեկ դասարանի կողմից սորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելը քիտում է արդարադասության արդյունավեճության շահերից: Այտղիտով, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեճական ծառայության որոց հարկ վճարողների հարկային ճեաչության վճռաբեկ բողոքը դեճ է բավարարել, իսկ ՀՀ ճնեճական դասարանի 24.10.2006 թվականի վճիռը փոփոխել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-դ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեճական ծառայության որոց հարկ վճարողների հարկային ճեաչության վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

2. Բեկանել ՀՀ ճնեճական դասարանի 24.10.2006 թվականի վճիռը 27.01.2006 թվականի թիվ 1002412 սուոգման ակսի 14-դ կեճը անվավեր ճանաչելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել:

3. Դիմումը 27.01.2006 թվականի թիվ 1002412 սուոգման ակսի 14-դ կեճը անվավեր ճանաչելու մասով մերժել:

4. Մույն որոցումն օրինական ուժի մեղ է մճնում հրադարակման դլահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոռագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոռագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1885
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2431(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դնբաց դատական նիստում, քննելով Արարատ Մովսիսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 31.07.2006 թվականի թիվ 06-1885 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Շուռանիկ Գրիգորյանի (այսուհետ նաև՝ հայցվոր) հայցի ընդդեմ Արարատ Մովսիսյանի (այսուհետ նաև՝ դատաստիսանող)՝ գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է Արարատ Մովսիսյանից բռնագանձել 480.000 ՀՀ դրամ՝ որդես իր դեմ ներկայացրած անհիմն հայցի հետևանքով կրած վնաս:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 03.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 31.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Արարատ Մովսիսյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառեր, ինչի հետևանքով խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Արարտ Սովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաժխավորված դատական դաժադանության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուտանիկ Գրիգորյանի կատարած ծախսերը՝ կադված սլյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիսվել որդես վնաս:

Բացի այդ, իրավունքների դաժադանության հայց հարուցելը հանդիսանում է օրինաչափ գործողություն, իսկ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ օրինաչափ գործողություններով դատաձադված վնասը հասուցվում է օրենքով նախատեսված դեղմերում:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճառեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճառեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը և դատասլխանողը հանդիսանում են «Թալիս-1» սահմանափակ դատասլխանաՓությանը ընկերության մասնակիցներ:

2) ՀՀ սնեսական դատարանի 27.10.2005 թվականի վճռով մերժվել է Արարտ Սովսիսյանի հայցն ընդդեմ Շուտանիկ Գրիգորյանի՝ «Թալիս-1» սահմանափակ դատասլխանաՓությանը ընկերության 30.12.2002 թվականի արտաերթ ժողովի որոշումը անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին սլյալ դախանջով դատարան դիմելու համար օրենքով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետը լրացած լինելու դատաձադանությանը:

3) Վերը նեված գործով դատաքննությանը մասնակցելու համար Շուտանիկ Գրիգորյանը «Դեֆենդր» ՍՊԸ-ի հետ 20.08.2005 թվականին կնեել է իրավաբանական ծառայությունների մատուցման դայմանագիր, որով ՍՊԸ-ն դատարավորվել է վերոհիշյալ ֆաղափացիական գործով ներկայացնել Շուտանիկ Գրիգորյանի ատերը որդես վերջինիս ներկայացուցիչ:

5) Նեված դայմանագրի 4.1-րդ կետի համաձայն՝ մատուցված ծառայության դիմաց Պատվիրատուն կատարողին վճարում է 480.000 ՀՀ դրամ:

4. Վճառեկ դատարանի դատաձադանությունները և եգրահանգումները.

Նշված հիմքի սահմաններում քննելով վճռաքեկ բողոքը՝ Վճռաքեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնափոր է հետևյալ պատճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դետք է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդես նաև չսացված եկամուտները, որոնք այդ անձը կատարած ֆաղափացիական եղանառության սովորական դայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր (բաց թողնված օգուտ):

Միակ բացառությունը օրենսդիրը կասարել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասուցելու դատախազության առաջացնել: Նման դեպքերում մեղքի առկայության և վնասների հասուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեպքում միայն դատաստանողն իրավունք ունի վնասների հասուցման դատախազով դիմելու դատարան:

Այսպիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի հիմքով դատարանի կողմից ակնհայտ անհիմն գնահատված հայց ներկայացրած անձի դեմ վնասների հասուցման դատախազով դատարան դիմելու դեպքից զրկել այլ դեպքում դատաստանողի մոտ հայցվորի նկատմամբ դատարան դիմելու հետևանքով իրեն դատաճառված վնասները հասուցելու դատախազի իրավունք չի առաջանում:

Քաղաքացիական իրավունքում վնաս դատաճառելու հետևանքով ծագած դատախազությանը դատախազությանը վնասի առաջացման և վնաս դատաճառած անձի գործողությունների դատաճառահետևանքային կադրով, մեղքի առկայությամբ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ Երեսմեկուկես անձն իրավունք ունի նույն օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դատարան՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ դատախազով նախատեսված իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական Երեսմեկուկեսի դատախազության համար: Նշված իրավունքը երեսմեկուկեսով է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Մարդու իրավունքների և ազատությունների դատախազության մասին» եվրոպական կոնվենցիայով:

Անձի՝ իրավունքների և ազատությունների (թեկուզև ենթադրյալ) դատական դատախազության իրավունքի իրականացումը ինքնին չի կարող դիմել նորմես ոչ իրավաչափ գործողություն: Անձի՝ դատական դատախազության իրավունքի իրականացումը առանց իրավական հիմնավորման չի կարող դիմել նորմես այլ անձին (մասնավորապես, դատավարության մյուս կողմին) վնաս դատաճառելու դրսևորում:

Արարտ Մովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատախազության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երեսմեկուկեսով դատական դատախազության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուրաբյանի Գրիգորյանի կասարած ծախսերը, կադրված սվյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիմել նորմես վնասներ:

Միակ բացառությունը օրենսդիրը կասարել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասուցելու դատախազության առաջացնել: Նման դեպքերում մեղքի առկայության և վնասների հասուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեպքում միայն դատաստանողն իրավունք ունի վնասների հասուցման դատախազով դիմելու դատարան:

Այսպիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի հիմքով դատարանի կողմից ակնհայտ անհիմն գնահատված հայց ներկայացրած անձի դեմ վնասների հասուցման դատախազով դատարան դիմելու դեպքից զրկել այլ դեպքում դատաստանողի մոտ հայցվորի նկատմամբ դատարան դիմելու հետևանքով իրեն դատաճառված վնասները հասուցելու դատախազի իրավունք չի առաջանում:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասասխանողը, օգտվելով ՀՀ Սահմանադրությամբ, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայով երաժխավորված դասական դաժադանության իրավունքից, չի չարաճախել այն, չի օգտվել դրանից անբարեխղճորեն, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերջինիս գործողություններում բացակայում են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասասխանողին վնաս դասճանաչելու կամ այլ կերպ վերջինիս իրավունքները խախտելու հասկանիչները:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ու ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սարք, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վնաս են դարձնակալում նշված իրավունքի խախտման ճեհանկյունից: Այս դեղքում Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության ճախերից:

Այսղիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և փոփոխելու բավարար հիմք է դիտում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.Արարատ Մովսիսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել՝ Շուբանիկ Գրիգորյանի հայցն ընդդեմ Արարատ Մովսիսյանի մերժել:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքաքննման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1761/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Կ.ՀԱԿՈՒՅԱՆ
Դասավորներ՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-28(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննելով Համազաստ Թադևոսյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ Սուրիկ Մանվելյանի հայցի ընդդեմ Համազաստ Թադևոսյանի՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, առուվաճառքի դայմանագիրը վավեր ճանաչելու, բնակելի շինության և դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատական գործի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասությունը.

Գիմելով դասարան՝ հայցվորը դատախազին է մասնակի անվավեր ճանաչել Համազաստ Թադևոսյանի անվամբ սրված անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, վավեր ճանաչել իր և Ամիր Թադևոսյանի միջև կնքված Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա բնակելի սան առուվաճառքի դայմանագիրը և ճանաչել իր սեփականության իրավունքը վերոհիշյալ բնակելի շինության ու դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 14.03.2006 թվականի վճռով մեղավել է Սուրիկ Մանվելյանի հայցն ընդդեմ Համազաստ Թադևոսյանի՝ գործարքը վավեր ճանաչելու և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու դատական գործի մասին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճռով մասնակի անվավեր է ճանաչվել Համազատ Թաղևոսյանի անվամբ սրված Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա հասցեի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և ճանաչվել է Սուրիկ Մանվելյանի սեփականության իրավունքը՝ Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա բնակելի սան ըստ հասակագծի թիվ 1՝ 7.9 ֆմ, թիվ 2՝ 2.5 ֆմ, թիվ 3՝ 17.6 ֆմ, թիվ 4՝ 2.2 ֆմ, թիվ 5՝ 8.2 ֆմ մակերեսների, ընդամենը 36.4 ֆմ մակերեսի, 25.2ֆմ մակերեսով նկուղի, ինչդեռ նաև այդ շինություններով ծանրաբեռնված 51 ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Համազատ Թաղևոսյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատախազի պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկով.

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա բոլոր աղյուցակները, մասնավորապես՝ Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողովարանի 11.04.1978 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատված հանգամանքը, որի համաձայն՝ Ամիր Թաղևոսյանի և Սուրիկ Մանվելյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանագրի առարկա՝ Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա սան 36 ֆմ մակերեսով շինությունն հանդիսացել է ինֆնական կառույց:

2) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկով.

Դասարանը վավեր է ճանաչել ինֆնական կառույցի նկատմամբ կնքված առուվաճառքի դայանագիրը՝ ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի դատախազներով, մինչդեռ նշված հոդվածը ինֆնական կառույցի նկատմամբ կնքված գործարքների նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Արաբկիր և Քանախե-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 14.03.2006 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

ա) Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողովարանի 11.04.1978 թվականի թիվ 2-506 օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ Ամիր Թաղևոսյանի և Սուրիկ Մանվելյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանագրի առարկա հանդիսացող սենյակը և խոհանոցն անօրինական կառույցներ են:

բ) 1975 թվականին 5000 խոհրդային ռուբլու դիմաց նոսարական կարգով

չվավերացված առուվաճառքի դայմանագրով Ամիր Թադևոսյանը Սուրիկ Մանվելյանին է վաճառել Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա հասցեում գտնվող ինֆնական շինությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ, դատարանի համար որևէ աղացույց նախատես հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52 հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Նույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

Այս հոդվածների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված փաստերը դատարանի համար նախատես հաստատված աղացույցի ուժ ունեն, և դրանք այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

Սույն գործով դատարանն՝ ի խախտումն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի՝ գործում առկա՝ Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողդատարանի օրինական ուժի մեջ մնած 11.04.1978 թվականի թիվ 2-506 վճռով հաստատված այն հանգամանքը, որ վիճելի կառույցը անօրինական է, չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Դատավարական այս խախտման արդյունքում դատարանը սույն վեճի նկատմամբ կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը, ինչը հանգեցրել է վեճի սխալ լուծման:

2) Բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Գործարքը կնքելու դրանից գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի համաձայն՝ այն ֆաղաֆաղի, որը տունը կամ դրա մի մասը (կցաբեմեր) կառուցել է առանց սահմանված թույլտվության, կամ առանց դատաբան կերպով հաստատված նախագծի կամ հիմնական շինարարական նորմերի ու կանոնների կողմից խախտումով, իրավունք չունի սօրինելու (վաճառելու, նվիրելու, վարձով տալու և այլն) այդ տունը կամ կցաբեմերը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի դրահանգներին չհամադաստատված գործարքն անվավեր է, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կատարել է նոտարական վավերացում դրահանգող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոտարական վավերացումից, դատարանն իրավունք ունի գործարքը կատարած կողմի դրահանգով, այն վավեր ճանաչել:

Նշված դրույթը կիրառելու համար դատարանը է, որդեսգի գործարքը նախ չհակասի օրենքին (սլյալ դեպքում գործարքը կնքելու դրահանգող ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի

110-րդ հոդվածի դասակարգում), առաջ գործարքի դասակարգումները դեռևս է համադասարանական նորարարական վավերացում դասակարգող գործարքի դասակարգումներին: Օրենքին հակասող գործարքների նկատմամբ ՀՀ ֆադաբաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

Սույն գործով վիճելի անօրինական կառույցի առավաճառքի գործարքը ուղղակի արգելված է եղել գործարքի կնիման դասին գործող ՀՀ ֆադաբաղիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով:

Վճառքել դասարանը բողոքի սույն հիմքը նույնդես հիմնավոր է համարում, քանի որ վերաբնիչ դասարանն իրավունք չուներ օրենքով ուղղակի արգելված գործարքի նկատմամբ կիրառել ՀՀ ֆադաբաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի կարգավորումը:

Միաժամանակ Վճառքել դասարանը գնում է, որ Արաբկիր և Քանաբեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանը, հիմք ընդունելով Երևանի 26 Կոմիսարների քոջանի ժողդասարանի 11.04.1978 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած վճռով հասսասված հանգամանքները, սույն գործով 14.03.2006 թվականին կայաքրել է օրինական և հիմնավորված վճիռ, որով մերժել է գործարքը վավեր ճանաչելու և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու Սուրիկ Մանվելյանի դասակարգումներն ընդդեմ Համագաղթ Թաղկոյանի:

Վերը նշված դասճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճառքել դասարանը սույն վճառքել բողոքի հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանք դիսում է բավարար՝ ՀՀ ֆադաբաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Արաբկիր և Քանաբեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 14.03.2006 թվականի հիմնավորված և դասճառաբանված վճիռն օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճառքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճառքել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Արաբկիր և Քանաբեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 14.03.2006 թվականի վճիռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոբարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-179/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Մողմոնյան
Դատավորներ՝ Ա.Սարգսյան
Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի թիվ ՏՎ-179 վճռի դեմ՝ ըստ Էդվարդ Մկրտչյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարող ծառայության Մացոցի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն)՝ ղեկավարող մարմնի ակտերը և վարչական դատաստանավորության ենթարկելու որոշումներն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.01.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ տեսչության 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 ակտը և տեսչության ղեկի 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 վարչական դատաստանավորության ենթարկելու մասին որոշումները ճանաչվել են անվավեր, իսկ տեսչության 10.05.2005 թվականի թիվ 2012238 ակտն անվավեր ճանաչելու մասին դատարանը մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և տնտեսական գործերով դատարանի 06.02.2006 թվականի որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարվել է՝ բեկանվել է Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.01.2006 թվականի վճռի՝ հայցը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկվել ՀՀ տնտեսական դատարան՝ նոր ֆինություն:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է

մասնակիորեն՝ վճռվել է անվավեր ճանաչել սեսչության ղեկի՝ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումները, իսկ հայցը՝ սեսչության 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու մասով, մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատաստագի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածի, ինչդես նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 60-րդ հոդվածի դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ սնտեսական դատարանը վճիռ կայացնելիս նշել է, որ հայցվորը դատաճառ կարգով չի ծանուցվել վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործի բնության ժամանակի և սեղի մասին, վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշման դատաճաններն ստորագրությամբ չեն հանձնվել, դրանք դատվիրված նամակներով չեն ուղարկվել հայցվորին: Մինչդեռ, գործով հիմնավորված է, որ սեսչության կողմից կազմված վարչական իրավախախտման վերաբերյալ 25.05.2005 թվականի թիվ 661 արձանագրությունն ուղարկվել է հայցվորին, իսկ 22.09.2005 թվականի թիվ 1221 արձանագրությունը հայցվորը հրաժարվել է ստանալ: Սեսչության ղեկի վարչական իրավախախտման գործի վերաբերյալ 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումները նույնդես ուղարկվել են հայցվորին:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ընդունումից հետո եռօրյա ժամկետում դեսք է հանձնվի վարույթի մասնակիցներին: Դա կարող է իրականացվել դատվիրված փոստով, այդ թվում՝ ստանալու մասին ծանուցմամբ, հասցեատիրոջը ստորագրությամբ առձեռն հանձնելու, ինչդես նաև օրենքով սահմանված այլ եղանակներով: Տվյալ դեղումը իրավական ակտերը հանձնվել են օրենքով սահմանված այլ եղանակներով՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, այն է՝ վիճելի իրավական ակտերն ուղարկվել են հայցվորի բնակության վայրի հասցեով:

Ինչ վերաբերում է հայցվորին վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշումները դատվիրված նամակով չուղարկելուն և այդ որոշումները հայցվորի կողմից ստանալու ծանուցումների բացակայությանը, ադա դեսք է նշել, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի համաձայն, անհատական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում սվյալ անհատական իրավական ակտը համադատաստան մարմիններում կամ կազմակերպություններում մոտագրվելու կամ դատաճանատար անձանց կամ ատադատիցներին հանձնվելու կամ նրանց տրամադրած (նշած), զտնվելու կամ բնակության վայր ուղարկելու կամ դատաճառ այլ կարգով իրագրելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական այլ ակտերով կամ այլ անհատական իրավական ակտով ավելի ուտ ժամկետ նախատեսված չէ:

Տվյալ դեղմում գործում առկա են դասասխանողի կողմից վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրություններ և վարչական իրավախախտման գործի վերաբերյալ որոշումներն իրավական ակտերով հայցվորին (նրա բնակության վայր) ուղարկելու մասին աղայացյցները:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել և փոփոխել ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.08.2006 թվականի վճիռը և հայցը մերժել:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ԷՎ ԿԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԻՆՏԵՂԱԿՈՒՄՅԱՆ ՎԻՍՏԵՐԸ.

1) Տեսչության ղեկի 29.08.2005 թվականի թիվ 2012445 հանձնարարագրի հիման վրա հանձնարարվել է «Սուսաննա և Էդվարդ» սահմանափակ դասասխանավորյալմբ ընկերությունում կասարել վարձու աճխասողի աճխասանի ընդունումը ՀՀ օրենսդրյալմբ սահմանված կարգով ձևակերտելու ձճնոյանն ուղղված սուղում:

2) Սսուղման արդյունում կարգվել է 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 սսուղման ակյը, որով որդես խախտում արձանագրվել է, որ «...թվով մեկ վարձու աճխասող օրենքով սահմանված կարգով ձևակերտված չէր: Խախտվել է «Հաճվաղախական հաճվաղման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հողվածի 2-րդ կեթը: Համաձայն «Պարսաղիր սղղալական աղախողվարդյալմ վճարմեթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 6-րդ կեթի՝ հաճվարկվում է սղղվճար թվով մեկ աճխասողի համար»:

3) Նճված ակյով առաղարկվել է ընկերոյանը դարսաղիր սղղալական աղախողվարդյալմ բյուղե փոխանցել ակյով արձանագրված չձևակերտված համաղասախան սղղվճարի գումարը՝ 54 000 ՀՀ դրամ, և ՀՀ կառավարոյանն աղընթեր հարկային դեսական ծառայոյան թարգսղման ֆոնդի հաճվին՝ 6000 ՀՀ դրամ:

4) Էդվարդ Մկրսյանը, ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169⁵-րդ հողվածի համաձայն տեսչության ղեկի 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 որոճամբ ենթարկվել է վարչական դասասխանավորյալմ 50 000 ՀՀ դրամի չափով սուղանքի, այն բանի համար, որ առանց ՀՀ օրենսդրոյալմբ սահմանված կարգով ձևակերտելու դախել է մեկ վարձու աճխասող: Վարչական դասասխանավորյալմ համար հիմք է հանդիսացել 25.05.2005 թվականի թիվ 661 վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրոյունը:

5) Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ տեսչության 22.09.2005 թվականի թիվ 1221 արձանագրոյան համաձայն՝ Էդվարդ Մկրսյանը մեկ սարվա ընթացում կրկին անղամ մեկ վարձու աճխասողի աճխասանի ընդունումը ՀՀ օրենսդրոյալմբ սահմանված կարգով չի ձևակերտել, հրաճարվել է սսուղարել արձանագրոյունը և բացարոյուն սալ:

6) Նճված արձանագրոյան հիման վրա ծառայոյան ղեկի 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոճամբ ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169⁵-րդ հողվածի 2-րդ մասով Էդվարդ Մկրսյանն ենթարկվել է վարչական դասասխանավորյալմ և սուղանվել 100 000 ՀՀ դրամի չափով, քանի որ մեկ սարվա մեղ երկրող անղամ է կրկնվել խախտումը:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏՁԱՆԱԲԱՆՈՒՄՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ Նճված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ գճնում է, որ վճՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ հիմնավոր չէ ինտելյալ դասձառաբանոյալմբ.

Վարչական դասասխանավորյալմ ենթարկվող անձի իրավունքներն ու

դարսականությունները սահմանված են Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածում, որի համաձայն, վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձն իրավունք ունի ծանոթանալու գործի նյութերին, բացառություններ սալու, աղացույցներ ներկայացնելու, միջնորդություններ հարուցելու, գործի ֆննդության ընթացքում օգտվելու փաստաբանի իրավաբանական օգնությունից, ելույթ ունենալու մայրենի լեզվով և օգտվելու քարգմանի ծառայություններից, եթե չի սիրադեսում այն լեզվին, որով սարվում է վարույթը, գանգասարկելու գործով որոշումը:

Նշված հոդվածը, սահմանելով Վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի իրավունքներն ու դարսականությունները, միաժամանակ, սահմանում է դարսադիր կանոն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը ֆննդվում է վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի ներկայությամբ: Նշված կանոնից օրենսդիրը սահմանել է բացառություններ միայն այն դեպքում, երբ սլյալներ կան գործի ֆննդության սեղի և ժամանակի մասին նրան ժամանակին ծանուցելու վերաբերյալ և եթե նրանից միջնորդություն չի ստացվել գործի ֆննդությունը հետաձգելու մասին:

Վարչական իրավախախտման գործը ֆննդության նախադատարասելու ընթացքում ղեկավար մարմնի (դատարանատար անձի) կողմից լուծման ենթակա հարցերը սահմանված են Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածում, որի համաձայն ղեկավար մարմինը (դատարանատար անձը) լուծում է հետևյալ հարցերը՝

1) սլյալ գործի ֆննդությունը վերաբերո՞ւմ է արդյոք իր իրավասությանը.

2) ճի՞շտ են կազմվել արդյոք վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի արձանագրությունը և մյուս նյութերը.

3) գործի ֆննդությանը մասնակցող անձի՞նք ծանուցվե՞լ են արդյոք դրա ֆննդության ժամանակի և սեղի մասին.

4) դատահանջվե՞լ են արդյոք անհրաժեշտ լրացուցիչ նյութեր.

5) վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի, տուժողի, օրինական ներկայացուցիչների, փաստաբանի միջնորդությունների մասին:

Այսպիսով, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի, սահմանելով վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի ներկայությամբ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի ֆննդության իրականացման դարսադիր դատահանջը, միաժամանակ սահմանել է ղեկավար մարմնի (դատարանատար անձի) դարսականությունը վարչական իրավախախտման գործը ֆննդության նախադատարասման ընթացքում լուծելու գործի ֆննդությանը ժամանակի և սեղի մասին ֆննդությանը մասնակցող անձանց ծանուցված լինելու հարցը:

Սույն գործի օրջանակներում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ֆննարկման է ենթակա հետևյալ իրավական հարցը՝ արդյոք դիմողը դատարան կարգով ծանուցվել է վարչական իրավախախտման մասին գործի ֆննդությանը, և դրա հետ կապված արդյոք սեղի է ունեցել դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաժխավորված իրավունքի խախտում:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին Տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրայմանագրերով:

Վարչական դատաստանավության ենթարկելու գործերի վարույթը վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին առանձին Տեսակի վարչական վարույթ է, որը կարգավորվում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին գործերի ֆննդության վարույթը կարգավորող նորմերով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքով նախատեսված չէ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին գործերի քննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելու կարգը, հետևաբար, սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասը: Վերջինիս համաձայն՝ վարչական մարմինն իր նախաձեռնությամբ վարչական վարույթ հարուցելիս վարույթի մասնակիցներին կամ նրանց ներկայացուցիչներին դատաւաճ ձևով ծանուցում է վարչական վարույթ հարուցելու մասին, եթե վարչական վարույթի հարուցումից մինչև վարչական ակտն ընդունելու միջև ընկած ժամանակահատվածը երեք օրից ավելի է:

Տվյալ դեպքում վարչական մարմինը (*shuzhymen*) ունի դատաւաճ ծանուցման ձևի ընտրության հայեցողություն:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ Տեսչության հայեցողությունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևը, ղեկ է համադատաստանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձավոր է առաջնորդվել մարդու և քաղաքացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դատաւանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչպես նաև հետադիմել օրենքով կանխորոշված այլ նորոշակներ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին գործերի քննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելը ղեկ է նորոշակ հետադիմի ադառովել դատաստանության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կսա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դատաւանությունը: Հետևաբար, ընտրվող դատաւաճ ծանուցման ձևը ղեկ է լինի այնդիսին, որ հնարավորություն ընձեռի ադառովել վերոհիշյալ դահանջները:

ՀՀ սնտեսական դատարանում գործի քննության ընթացքում դատաստանողի կողմից չի ադացուցվել Էդուարդ Մկրչյանին վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննության ժամանակի և տեղի մասին ծանուցելու, ինչպես նաև վերջինիս Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված իրավունքներին ծանոթացնելու հանգամանքը: Մինչդեռ, ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, ղեկական մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դատաւանատար անձի ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը քննելիս նեված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների ադացուցման դարձականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա դատաւանատար անձի վրա:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ Տեսչությունը դատաստանողին ծանուցելու օրենքով սահմանված իր հայեցողությունն իրականացրել է ոչ դատաւաճ, ինչի արդյունքում չի ադառովել անձի՝ լաված լինելու իրավունքը՝ գրկելով վերջինիս իր իրավունքների լիարժեք դատաւանության հնարավորությունից: Դրանով իսկ խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի դահանջը, որի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատաւան, ինչպես նաև ղեկական այլ մարմնիների առջև իրավական դատաւանության արդյունավետ միջոցների իրավունք:

Նույնաբովանդակ դափնուց է ներառում նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացման դատարանի մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 13-րդ հոդվածով ամրագրված՝ իրավական դաժնացման արդյունավետ միջոցի իրավունքը:

Մասնավորապես, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը Կոնվենցիայի ընդդեմ Լեհաստանի գործով նշել է, որ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածն ուղղակիորեն արտահայտելով դատարանների դատարանությունը՝ առաջինը դաժնացնել մարդու իրավունքները, անձի համար ստեղծում է լրացուցիչ երաժիշտ աղափարներ համար, որ նա արդյունավետորեն օգտվի իր այդ իրավունքներից:

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, թե սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածը, ինչդեռ նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 60-րդ հոդվածը, Վճռաբեկ դատարանը նույնպես հիմնավոր չի համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

Նշված փաստարկը վերաբերում է հայցվորին վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին որոշումները դատարանով նամակով չուղարկելուն և այդ որոշումները հայցվորի կողմից ստանալու ծանուցումների բացակայությանը, մինչդեռ տեսչությունը խախտել է վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործերի քննության ժամանակի և տեղի մասին դատաճառ կարգով ծանուցված լինելու Էդուարդ Մկրտչյանի իրավունքը, ինչն էլ տեսչության ղեկավար վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.11.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումներն անվավեր ճանաչելու հիմք է հանդիսացել:

Վճռաբեկ բողոքի այն դատաճառաբանությանը, որ վիճելի իրավական ակտերը հանձնվել են օրենքով սահմանված այլ եղանակներով՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, այն է՝ վիճելի իրավական ակտերն ուղարկվել են հայցորդի բնակության վայրի հասցեով, ադյա այն նույնպես հիմնավոր չէ, քանի որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի նորմերը կիրառելի չեն վիճելի իրավահարաբերության նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում արդեն իսկ անդրադարձել է վերը նշված իրավական խնդրին (տես օրինակ՝ ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաժնացման դատարանի հանձնաժողովի ընդդեմ «Պիֆտել» սահմանափակ դատաստանավությամբ ընկերության, 26.10.2006թ., ֆաղ. գործ թիվ 3- 2030/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դափնուցի մասին)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը, կարևորելով վճռաբեկ բողոքում առաջադրված իրավական հարցը, անհրաժեշտ է համարում կրկին անդրադառնալ դրան:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության դրոշմ սահմանվում է 5-րդ հոդվածով, որի 6-րդ մասի համաձայն՝ օրենքի գործողությունը սարսածվում է ղեկավար կամ համայնֆային հիմնարկների, ինչդեռ նաև իրավաբանական անձանց ընդունած անհատական և ներքին իրավական ակտերի վրա, եթե ՀՀ օրենսդրությամբ այլ բան նախատեսված չէ կամ այդ իրավական ակտերի էությունից այլ բան չի բխում: Վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեռ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին **իրագրելու** հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական

վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Այսպես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, առանձին ժամանակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով:

Վարչական դատաստանավարության ենթարկելու մասին որոշումներն ուժի մեջ մտնելու վերաբերյալ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգիրքը առանձնահատկություն չի նախատեսում, ուստի այն կարգավորվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին սույն օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով **իրազեկելուն** հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը վարույթի մասնակիցներին վարչական ակտի ընդունման մասին իրազեկում է նույն հոդվածով նախատեսված հանձնման կամ հրադարակման եղանակով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածով սահմանված է վարչական դատաստանավարության ենթարկելու մասին որոշումների հանձնման առանձնահատկությունը, հետևաբար, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով սլյալ դեղի նկատմամբ կիրառելի է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածը:

Նշված հոդվածի համաձայն՝ «Որոշումը հայտարարվում է անհատադ, գործի ֆննդությունն ավարտելուն դեպ: Որոշման դատաձեռք **երեք օրվա ընթացքում հանձնվում կամ ուղարկվում է այն անձին, որի վերաբերյալ այն ընդունվել է**, ինչպես նաև տուժողին՝ նրա խնդրանքով: Որոշման դատաձեռք հանձնվում է ստորագրությամբ: Եթե որոշման դատաձեռք ուղարկվում է, այդ մասին գործում համադաստաստան նշում է արվում»:

Սլյալ դեղի մասին վարչական մարմինը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածի ուժով ունի հայեցողություն ընտրելու իրազեկման երկու իրավաչափ սարքերակներից որևէ մեկը, մասնավորապես որոշման դատաձեռք հանձնել ստորագրությամբ կամ ուղարկել այն:

Սլյալ դեղի դատարանն այստեղ ևս անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ժամանակի հայեցողությունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևը, դեպք է համադաստաստանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասակարգում: Մասնավորապես, վարչական մարմինը դեպք է հետադիմել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասով հետադիմված նդատակ՝ անձի վերաբերյալ կայացված վարչական ակտը սրամադրել նրան այնդեպ, որդեպի ամդահովեր դրա սսացումը վարչական դատաստանավարության ենթարկված անձի կողմից, ինչն իր հերթին կադահովեր վարչական դատաստանավարության ենթարկելու մասին որոշման ուժի մեջ մտնելը՝ սսանալուն հաջորդող օրվանից:

Վճարելի դատարանն արձանագրում է, որ սլյալ դեղի մասին վարչական մարմինն իր հայեցողական լիազորությունը դատաձեռք չի իրականացրել, քանի որ գործում առկա չէ սլյալ որոշումը վարչական դատաստանավարության ենթարկվող անձի կողմից սսացված լինելու

փաստի մասին որևէ աղացույց, ինչն անուղղակիորեն ընդունվում է նաև բողոքում վկայակոչված փաստարկներով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjuniner*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբերող դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2751/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասիսյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-33(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Նիկոլայ Մկրտչյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի թիվ 06-2751/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Նիկոլայ Մկրտչյանի ընդդեմ Միլվա Մկրտչյանի՝ գումարի բռնագանձման դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Նիկոլայ Մկրտչյանը դատահանջել է բռնագանձել Միլվա Մկրտչյանից 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ՝ որդես դարսավորության չկատարմամբ հասցված վնասի հատուցում, և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված բանկային տկոսները՝ սկսած 2000 թվականի մայիսի 17-ից:

Երևան ֆաղաֆի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 9-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբերող դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Նիկոլայ Մկրտչյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճարել պողոփ հիմքեր, փաստարկներ և դատախոսություն.

Սույն վճարել պողոփ ֆինանսում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրային հիմնավորումներով.

1) Վերաբերյալ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարակալական դատարարության օրենսգրքի 51-րդ, 52-րդ և 53-րդ հոդվածների, 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետի դատախոսություն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախոսականում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբերյալ դատարանը սխալ է մեկնաբանել Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին աստիճանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2006 թվականի մարտի 9-ի վճռում նշված այն փաստարկը, որ Նիկոլայ Մկրչյանը 2000 թվականի մայիսի 17-ի առուվաճառի դաշնամուտի կնքման դատարանի ներկա չի գտնվել և Միլվա Մկրչյանին գումար չի սվել: Դատարանության ընթացքում Նիկոլայ Մկրչյանը չի առարկել առուվաճառի դաշնամուտի ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի խախտման հիմքով անվավեր ճանաչելու հայցադատախոսության դեմ, քանի որ հակված է եղել օրինական վճռի կայացմանը, իսկ առուվաճառի դաշնամուտից բխող 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ գումարն իր փոխարեն վաճառողին վճարել է իր ներկայացուցիչ Մայիս Մկրչյանը:

Վերաբերյալ դատարանը դատախոսական գնահատման չի արժանացրել 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անբարձր գույքի առուվաճառի դաշնամուտի: Մասնավորապես, դաշնամուտի 2-րդ կետում նշված է, որ վաճառողը բնակելի սան վաճառի դիմաց Նիկոլայ Մկրչյանից ստացել է 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ:

Վերաբերյալ դատարանը որդես աղացույց չի գնահատել Երևան ֆաղափ «Կենտրոն» նոտարական սարածի նոտար Էմմա Շաբոյանի՝ Վերաբերյալ դատարանին հասցեագրված 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի գրավոր դատաստանը, համաձայն որի՝ 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառի դաշնամուտի կողմ հանդիսացող Միլվա Մկրչյանը գնորդ Նիկոլայ Մկրչյանի լիազորված անձ Մայիս Մկրչյանից ստացել է 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ, և դաշնամուտին անձամբ ստորագրել է Միլվա Մկրչյանը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալական դատարարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտի համաձայն ղեկ է հաստատվել որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով: Մասնավորապես, 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անբարձր գույքի առուվաճառի դաշնամուտի 2-րդ կետում նշված է, որ Միլվա Մկրչյանը Նիկոլայ Մկրչյանից ամբողջությամբ ստացել է 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ: Այդ աղացույցը հերոդ (աղացուցողական ուժը նստացնող) աղացույց դատաստանողը չի ներկայացրել:

Գործարան անվավեր ճանաչելիս Վերաբերյալ դատարանը դատարար է վճռի եզրակացության մասում, ՀՀ ֆաղափարակալական դատարարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետի համաձայն, նշել գործարանի անվավերության հետևանքները, ինչը չի արել:

2) Վերաբերյալ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 411-րդ հոդվածը, որոնք ղեկ է կիրառել:

Վերաբերյալ դատարանը գործում եղած աղացույցները չի գնահատել բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա, որի արդյունքում չի կիրառել գործարանի անվավերության հետևանքները, այն է՝ դատաստանողից չի բռնագանձել գործարանի վճարված 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ գումարը:

Բացի այդ, Վերաբերյալ դատարանը, ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասով, դատարար էր դատաստանողի կողմից դատարար վերոնշյալ

գումարի նկատմամբ հաշվարկել բանկային տոկոսներ՝ սկսած 2000 թվականի մայիսի 17-ից մինչև դատարանի կատարման պահը, ինչը վերջինս չի կատարել:

Բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը և հայցը բավարարել:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՐՖԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿՐՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՄՈՒՆԵՐ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՐՖԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿՐՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՆԵՍԵՂՈՒՄՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐ՝

1) Երևան ֆաղափ Երզնկյան փողոցի թիվ 46ա բնակելի սան սեփականատեր է հանդիսացել Ֆիլիպ Մնացականյանը:

2) 2000 թվականի հունվարի 7-ին Ֆիլիպ Մնացականյանը մահացել է:

3) 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված թիվ 1-1859 առուվաճառքի դայմանագրով Ֆիլիպ Մնացականյանի լիազորված անձ Սիլվա Մկրտչյանը 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամով Երևան ֆաղափ Երզնկյան փողոցի 46ա հասցեի բնակելի տունը վաճառել է Նիկոլայ Մկրտչյանին: Վաճառող Սիլվա Մկրտչյանը գնորդ Նիկոլայ Մկրտչյանի լիազորված անձ Մայիս Մկրտչյանից ստացել է 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ:

4) 2005 թվականի փետրվարի 10-ին Մայիս Մկրտչյանը մահացել է:

5) Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 2005 թվականի ապրիլի 1-ի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով անվավեր են ճանաչվել Սիլվա Մկրտչյանի և Նիկոլայ Մկրտչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված Երևանի Երզնկյան փողոցի 46ա հասցեի բնակելի սան առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կատարված իրավունքի ղեկավար գրանցումը և անբարձրագույն սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

6) Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2005 թվականի ապրիլի 1-ի վճռով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ 1999 թվականի նոյեմբերի 8-ին Ֆիլիպ Մնացականյանի կողմից Սիլվա Մկրտչյանին տրված լիազորագիրը դադարել է:

7) Երևան ֆաղափ Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2005 թվականի նոյեմբերի 3-ի վճռով Երևան ֆաղափ Երզնկյան 46ա հասցեի բնակելի սան նկատմամբ Սիլվա, Գայանե, Նիկոլայ և Լաուրա Մկրտչյանների ժառանգության ընդունման ժամկետը վերականգնվել է, և նրանք այդ սան նկատմամբ ճանաչվել են ժառանգներ՝ հավասար բաժիններով:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՈՒՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեշտապես պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափառական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐԻ ԿՐՈՒՄԻ ՎԻՄՈՒՆԵՐ՝

ֆաղաֆաղիական գործի ֆննության ընթացքում Նիկոլայ Մկրչյանի հայտարարության մեջ նշված հանգամանքները, դրանք չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղագույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ:

Մասնավորապես, Վերաֆննիչ դասարանը ղախած գնահատման չի արժանացրել 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի ղայմանագիրը և Երևան ֆաղաֆի «Կենսրոն» նոսարական սարածքի նոսար Էմմա Շաբոյանի՝ 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի ներկայացրած գրոթյունը, որոնք վկայում են ղասասխանողի կողմից 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառքի ղայմանագրով 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ գումար սսանալու մասին, և որոնց հավաստիոթյունը հերոող որևէ աղագույց ղասասխանողի կողմից չի ներկայացվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուծի մեջ մսած դասարանի վճռով հասսսված հանգամանքները դասարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղագուցվում:

Անհիմն է Վերաֆննիչ դասարանի այն եգրահանգումը, որ Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, անվավեր ձանաչելով Նիկոլայ Մկրչյանի և Միլվա Մկրչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառքի ղայմանագիրը, անվավերոթյան հետևանք չի կիրառել, ֆանի որ հասսսված է համարել այն հանգամանքը, որ ղայմանագրով Միլվա Մկրչյանին գումար չի վճարվել: Մույն գործով հասսսված ֆաստերի հիման վրա՝ Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանի՝ օրինական ուծի մեջ մսած 2005 թվականի աղրիլի 1-ի վճռով հասսսված միակ հանգամանքը 1999 թվականի նոյեմբերի 8-ին Ֆիլիզ Մնացականյանի կողմից Միլվա Մկրչյանին սրված լիագորագրի դադարած լինելն է: Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, նշված հանգամանքը հիմք ընդունելով և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հողվածով և 324-րդ հողվածի 1-ին մասի 7-րդ կետով, ղայմանագիրը ձանաչել է անվավեր:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանն արձանագրում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ֆննարկման առարկա չի դարձրել և գնահատման չի արժանացրել ղայմանագրով նախաստված գումարի վճարված լինելու կամ չլինելու ֆասսք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսգրքի 51-րդ հողվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտի համաձայն ղետս է հասսսվեն որոակի աղագույցներով, չեն կարող հասսսվել այլ աղագույցներով:

Բողոք բերած անձի ղասձառաբանոթյունը վերոհիեյալ հողվածի լիախսման կաղակցոթյամբ անհիմն է, ֆանի որ բացակայում է սույն իրավահարաբերոթյան նկասմամբ կիրառելի որևէ օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որով սահմանված է գումարը վճարված լինելու հանգամանքը միայն որոակի աղագույցներով աղագուցման ենթակա լինելու ղահանջը:

Ինչ վերաբերում է Վերաֆննիչ դասարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսգրքի 132-րդ հողվածի 2.1 կետի ղահանջի լիախսման մասին բողոք բերած անձի ղասձառաբանոթյանը, աղա այն ևս անհիմն է, ֆանի որ վերոնեյալ դրույթի ղահանջը վերաբերում է այն դասարանին, որի վճռով գործարքը ձանաչվել է անվավեր:

Տվյալ դեղոնում նման դասարան է հանդիսացել Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, որն անվավեր է ձանաչել Միլվա Մկրչյանի և Նիկոլայ Մկրչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված Երևան ֆաղաֆի Երզնկյան ֆողողի 46ա հասցեի բնակելի սան առուվաճառքի ղայմանագիրը:

2) քողոքող երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեղում կողմերից յուրաքանչյուրը դարձվում է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ ստացածը:

Հիմք ընդունելով սույն գործով հաստատված փաստերը և նախորդ հիմքի դատաբանությունները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ որդես գործարքի անվավերության հետևանք գումար բռնագանձելու մասին հայցվորի դիմումը հիմնավոր է:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոք բերած անձի դատաբանությունը, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դատաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ուրիշ դրամական միջոցներն ադորինի դիմումը, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաճված անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղում այդ գումարին վճարվում են տկոսներ: Տկոսները հաճվարկվում են կետանցի օրվանից մինչև դարձվորության դարձարման օրը:

Նված օրինադրույթի համաձայն՝ տկոսների բռնագանձում թույլատրելի է միայն ուրիշ դրամական միջոցները անօրինական հիմքերով դիմումը դեղում, մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով դատախազնող Միլվա Մկրսյանի կողմից գումարը ստացվել և դիմել է 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնված գործարքի ուժով, հետևաբար, մինչ այդ գործարքն անվավեր ճանաչելու դիմող Միլվա Մկրսյանը գումարը դիմել է օրինական հիմքերով:

Միլվա Մկրսյանը գումարը անօրինական դիմել է նված գործարքն անվավեր ճանաչելու մասին Երևան ֆաղաղի Կենտրոն և Նոր-Մարա համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2005 թվականի ադրիլի 1-ի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու դիմող սկսած, հետևաբար, Միլվա Մկրսյանի համար առաջացել է դարձվորության չկատարման կամ ոչ դատաճ կատարման համար օրենսդրությամբ նախատեսված դատախազանատություն, այն է՝ ուրիշ դրամական միջոցներն ադորինի դիմումը համար այդ գումարի նկատմամբ հաճվեգրող տկոսներ վճարելու դարձվորություն:

Նման մեկնաբանության համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տկոսների վճարման դարձվորությունը ոչ թե գործարքի անվավերության հետևանք է, այլ անվավերության հետևանքի չկատարման, այսինքն՝ դիմումագրով վճարված գումարի չվերադարձման ադրյունում առաջացած դարձվորություն: Հետևաբար, բանկային տկոսները դեժ է հաճվարկվեն գումարի վերադարձման դարձվորության ծագման դիմող:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով նման դիմ է համարվում գործարքն անվավեր ճանաչելու մասին 2005 թվականի ադրիլի 1-ի Երևան ֆաղաղի Կենտրոն և Նոր-Մարա համայնքների առաջին աշյանի դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու դիմող՝ 2005 թվականի ադրիլի 16-ը:

Այդդիմումը, սույն բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատախազություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղումն անհրաժեշտ է

կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժեմանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Մույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆննության իրավունքի տարր, հետևաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղումն Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության տախերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել և փոփոխել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը:

2. Նիկոլայ Մկրջյանի հայցը բավարարել մասնակիորեն: Միլվա Մկրջյանից հոգուտ Նիկոլայ Մկրջյանի բռնագանձել 12 000 000 (տասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ և այդ գումարի վրա հաեվարկած ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս՝ 2005 թվականի ադրիլի 16-ից մինչև դարտավորության դադարման օրը:

3. Մույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3100/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնայան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-34(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Նունե Մանուկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ 06-3100/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Նունե Մանուկյանի ընդդեմ «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատանքում վերականգնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դարսավորեցնել Ընկերությանն իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում:

Երևան ֆաղաֆի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 14-ի վճռով Նունե Մանուկյանի հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Նունե Մանուկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը և 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից չի դադարեցվել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դատահանգն այն մասին, որ գործատուն աշխատանքային դրամագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դաստիարակությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասախմբական այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Նման առաջարկ հայցվորն Ընկերությունից չի ստացել:

2) Վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը չդիմաց է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը, քանի որ դրամագիր կնքելիս կողմերը փոխադարձ համաձայնությամբ այն չեն ընդգրկել դրամագրում, փոխարենը նախատեսել են միայն նույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված գործատուի դատաճառաբանությանը՝ աշխատանքային դրամագիրը լուծելու դեպքում աշխատողին ոչ ուժ, քան երկու ամիս առաջ ծանուցելու վերաբերյալ:

3) Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանգը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Պատասխանողի ներկայացուցիչն առաջին ասյանի դատարանում հայցել է, որ չի կարող որևէ աղացույց ներկայացնել, այն մասին, որ հայցվորին համադասախմբական աշխատանք առաջարկելու հնարավորությունները բացակայել են: Վերաքննիչ դատարանը, անտեսելով նշված հանգամանքը, հայցը մերժելիս հիմք է ընդունել Ընկերության մարդկային ռեսուրսների գլխավոր սնօրինության տեղեկանքն այն մասին, որ գործատուն իրեն համադասախմբական այլ աշխատանք առաջարկելու հնարավորություն չի ունեցել: Հետևաբար, Վերաքննիչ դատարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները չի գնահատել բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգ է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևան քաղաքի Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 14-ի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2002 թվականի հոկտեմբերի 2-ին Ընկերության և Նունե Մանուկյանի միջև կնքված դրամագրով վերջինս նշանակվել է աշխատանքի փոխարինող:

2) Ընկերության սնօրենների խորհրդի 2005 թվականի հուլիսի 22-ի թիվ 06/05 որոշմամբ հաստատվել է Ընկերության նոր կառուցվածքը, և որոշվել է, արտադրական

անհրաժեշտությամբ դայմանավորված, աշխատողների թվաքանակի կրճատման հիմքով թվով 374 աշխատողի ազատել աշխատանքից:

3) 2006 թվականի ապրիլի 18-ին Նույն Մանուկյանը ծանուցվել է 2006 թվականի ապրիլի 21-ից աշխատանքից ազատման և Ըկերության հետ կնքած աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին:

4) Ընկերության գործադիր գլխավոր սնօրենի 2006 թվականի ապրիլի 19-ի թիվ 503-Կ հրամանով Նույն Մանուկյանն ազատվել է աշխատանքից, և լուծվել է նրա հետ կնքված թիվ 1077 աշխատանքային դայմանագիրը, ինչդեպ նաև որոշվել է վերջնահաշվարկ կատարել և ծանուցման ժամկետանց 57 օրվա համար վճարել սուժանք:

5) Ընկերության կողմից Վերաբնօրինակ դատարանին ներկայացված գրության (ամսաթիվը և համարակալումը բացակայում են) համաձայն՝ Ընկերությունն իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում Նույն Մանուկյանին համադասասխան այլ աշխատանք առաջարկելու հնարավորություն չի ունեցել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ իր որոշմամբ արդեն անդրադարձել է նշված իրավական հարցի գնահատականին (սես՝ Աժոս Միբոյան ընդդեմ «ԱրմենՏել» համատեղ ձեռնարկություն փակ բաժնետիրական ընկերության, 2006 թվականի հոկտեմբերի 26, քաղ. գործ թիվ 3-1775/ՎԳ (աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դատադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դիմումներով)):

Սակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված հարցին և գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն իրավունք ունի լուծելու անորոշ ժամկետով կնքված դայմանագիրը, ինչդեպ նաև որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային դայմանագիրը նախքան դրա գործողության ժամկետի լրանալը՝ արտադրության ծավալների, ցնեսական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման դայմանների փոփոխման, ինչդեպ նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ և 4-րդ կետերով նախատեսված հիմքերով գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դատաստվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Մրցակցության սկզբունքի սարբեր են սահմանված նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնող իր դիմումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքներ:

Սույն գործով որոշելու համար թե դատավարության որ կողմի վրա է ընկնում Ընկերությունում համադասասխան այլ աշխատանքի առկայության կամ բացակայության առաջնությունը, Վճռաբեկ դատարանը կարևորում է այն հանգամանքը, որ սլյալ դեպքում, հայցվորը կարող է նման առաջույց ձեռք բերել միայն դատաստանողից, քանի որ Ընկերությունում համադասասխան այլ աշխատանքի առկայության կամ

բացակայության փաստը հավաստող աղացույցը դեֆ է առկա լինելու Ընկերության ներքին փաստաթղթերում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ գործատուն չի կարող անմիջականորեն կիրառել աշխատանքից ազատելու իր լիազորությունը, քանի որ այդ լիազորության իրականացման համար անհրաժեշտ է աշխատողի հրաժարումը առաջարկված աշխատանքից:

Հետևաբար, գործատուն կրում է անուղակի աղացուցման դատարկացման օրենսդրության հանդեպ՝ նրան արտադրության ծավալների, ցնցեսական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման դայնամիկների փոփոխման, ինչդեպ նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դայնամավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքից ազատելու աղացուցելու, որ իր մոտ բացակայում է նրա մասնագիտական դատարկացմանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասախան այլ աշխատանք:

Որդես աղացուցման դատարկացման կատարման և դատարանի կողմից դատարկացման չափանիշ՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարկացման օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով սահմանված է աղացուցների թույլատրելիությունը, ըստ որի՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն դեֆ է հաստատվել միայն որոշակի աղացուցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացուցներով:

Սույն քաղաքացիական գործով բացակայում է համադասախան թույլատրելի աղացուցը (օրինակ՝ կազմակերպության աշխատողների քանակը և դատարկացման անվանումները սահմանող փաստաթղթերը) այն մասին, որ դատարկացման Ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դատարկացմանը և որակավորմանը համադասախան այլ աշխատանք:

Նույն Մանուկյանի մասնագիտական դատարկացմանը և որակավորմանը համադասախան այլ աշխատանք չլինելու վերաբերյալ փաստը Վերաբերյալ դատարանը հաստատված է համարել Ընկերության կողմից ներկայացված գրությամբ, համաձայն որի՝ Ընկերությունն իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում Նույն Մանուկյանին համադասախան այլ աշխատանք առաջարկելու հնարավորություն չի ունեցել:

Դատարկացման ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը տրոհել է Ընկերությունում համադասախան աշխատանքի բացակայությունը, սակայն այդ փաստը հաստատող թույլատրելի և վերաբերելի որևէ աղացուց դատարանին չի ներկայացրել:

Նշված հետևությունների համար Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն հանգամանքը, որ Ընկերության ներկայացուցիչը համադասախան աշխատանքի բացակայության վերաբերյալ առաջին այսպիսի դատարանում գործի քննության ժամանակ որևէ աղացուց չի ներկայացրել, մինչդեռ նման աղացուցը դեֆ է առկա լինելու և հիմք հանդիսանալու Նույն Մանուկյանին առանց այլ համադասախան աշխատանք առաջարկելու աշխատանքից ազատման հրամանի համար: Վերաբերյալ դատարանում Ընկերության կողմից ներկայացված աղացուցը Վճռաբեկ դատարանը, սույն գործի փաստերից ելնելով, թույլատրելի չի համարում:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմնով որոշակի ժամկետով կամ անորոշ ժամկետով կնքված դայնամագիտոր լուծելի գործատուն դատարկացում է այդ մասին աշխատողին ծանուցել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետներում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատուի պարտավորություն է աշխատողին վճարել տուգանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանոց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Ընկերության գլխավոր տնօրենի 2006 թվականի ապրիլի 19-ի թիվ 503-Կ հրամանում նախատեսվում է դասասխանողին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 57 օրվա համար:

Տվյալ դեպքում տուգանքի գումարի վճարումը ազատում է դասասխանողին տվյալ նորմի խախտման հետ կապված հետագա որևիցե դասասխանավորությունից:

Բացի այդ, հայցվորի դիմումը, որ Վերաքննիչ դատարանն անցեսել է այն հանգամանքը, որ դայմանագիր կնքելիս կողմերին հայտնի է եղել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը, սակայն կողմերը փոխադարձ համաձայնությամբ այն չեն ընդգրկել դայմանագրում, ուստի և այն կիրառելի չէ, անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորվում են քաղաքացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ աշխատանքային օրենսդրությամբ: Աշխատանքային օրենսգրքով կարգավորման բացակայության դայմաններում Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մասին ընդհանուր դրույթները, մասնավորապես 437-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որի համաձայն՝ դայմանագրի դայմանները որոշվում են կողմերի համաձայնությամբ, բացի այն դեպքերից, երբ համադասասխան դայմանի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով: Նույն օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դայմանագիրը ղեկ է համադասասխանի այն կնքելու ժամանակ գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված՝ կողմերի համար պարտադիր կանոններին (իմդերաշիվ նորմերին):

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ կողմերը փոխադարձ համաձայնությամբ չեն կարող փոփոխել կամ իրենց միջև ծագող դայմանագրային հարաբերությունների նկատմամբ չկիրառել օրենքով նախատեսված նորմատիվ դատաճառ:

Այսպիսով, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված գործատուի պարտավորության չկատարման միակ իրավական հետևանք է հանդիսանում նույն հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված տուգանքի վճարումը և չի կարող հանգեցնել աշխատանքային դայմանագրի լուծման կառավարությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերությանը:

3) բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոքի առաջին հիմքի դատաճառաբանությունից ուղղակիորեն բխում է, որ Վերաքննիչ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել գործում առկա առաջույցները:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին և երրորդ հիմքերի առկայությունը Վճարելի

դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դասական ակսը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1-163/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-35 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալարսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեսական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի թիվ S-1-163/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Վասիլ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության՝ 2006 թվականի փետրվարի 22-ի թիվ 1007374 ստուգման ակտը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի փետրվարի 22-ի թիվ 1007374 ստուգման ակտը՝ առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու համար հաշվարկված 1 632 300 (մեկ միլիոն վեց հարյուր երեսուներկու հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ սուգանքի մասով:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացրել Ընկերությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ և 76-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը թիվ ՀՍ-Լ-14/143 հանքարդյունահանման հասույ լիցենզիայի ստացել է 2004 թվականի մայիսի 4-ին, իսկ ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի գյուղատնտեսության և ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ հանքարդյունահանման նախարարության կողմից ընդերքի օգտագործման թիվ 179 լիցենզիային դրամագիրը կնքել է 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին: Հետևաբար, «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ Ընկերությունն իրականացրել է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն:

2) Դասարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որոնք ղեկավարվում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստարկներով.

3) «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը հիմք ընդունելով և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանածոների արդյունահանման արձեղանագիրը 2004 թվականի հունիսի 1-ից ճանաչվել է ուժը կորցրած, հետևաբար, այդ թույլտվության անբաժանելի մասը կազմող 2001 թվականի օգոստոսի 28-ի ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դրամագիրը նույնպես ճանաչվում է ուժը կորցրած: Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ գործունեության թույլտվության անբաժանելի մասը կազմող լիցենզիային դրամագրի բացակայությունն Ընկերության նկատմամբ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն, տուգանք հաշվարկելու հիմք է:

Դասարանը կիրառել է «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասը, որը չղեկավարվում է կիրառել և չի կիրառել «Բնապահպանության և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 6-րդ և 20-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարվում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը վճարել է բողոքի սույն հիմքի վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Վճարել է բողոք բերած անձը ղեկավարվել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճարել է բողոքի դրամագրում բերված փաստարկները.

1) «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 9-րդ հոդվածների համաձայն՝ հարկային մարմինն առաջադրվում է հարկային օրենսդրության և հարկային հարաբերությունները կարգավորող այլ իրավական ակտերի, դատարանի և սոցիալական առաջադրության վճարների մասին օրենսդրության դրամագրների կատարման և կիրառման հսկողությունը:

«Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքը հարկային հարաբերություններ չի կարգավորում: Նշված օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետը դատարանի է միայն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո նոր հանգամանքի իրավունք ձեռք բերողի համար:

2) ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հանքավայրերի ԵՊՀ-ի նախնական կատարման և լիցենզավորված մարմնի և ընդերքի օգտագործողի

միջև կնքված դայմանագրի համաձայն:

Վերոնշյալ հոդվածում չի խոսվում լիցենզային դայմանագրի մասին, ուսի և օրենսգրքի և «Ընդերին օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի միջև առկա է հակասություն:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

1) 1999 թվականի հունվարի 29-ին Ընկերությանը սրվել է օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ ՀՎ-Ը-13/62 արժույթագրով:

2) 2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադաշտային նախարարության միջև կնքվել է հանքավայրի օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերին սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դայմանագիրը:

3) 2004 թվականի մայիսի 4-ին ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի նախարարության կողմից Ընկերությանը սրամադրվել է հանքարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/143 հասույթ լիցենզիան:

4) 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին Ընկերության և ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի նախարարության, ՀՀ բնադաշտային նախարարությունների միջև կնքվել է հանքարդյունահանման նպատակով ընդերֆոգտագործման թիվ 179 լիցենզային դայմանագիրը:

5) Ծառայության դեռի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 1007374 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 2006 թվականի փետրվարի 13-ից մինչև փետրվարի 22-ը Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դաշտային կատարման ճշտության ստուգում:

6) 2006 թվականի փետրվարի 22-ին կազմվել է թիվ 1007374 սուղման ակտը, որով առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությանը զբաղվելու համար հաշվարկվել է սուղման 1 632 300 (մեկ միլիոն վեց հարյուր երեսուներկու հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամի չափով:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԲԱՆՈՒՄԻՆԵՐԸ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Ընդերին օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այն սննդամթերքի սուբյեկտները, որը մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու ունեն հանքային իրավունք, անցումային ժամանակաշրջանում կհամարվի ժամանակավոր լիցենզառու:

Նույն բաժնի իմաստով «անցումային ժամանակաշրջան» նշանակում է սասնչորս ամիս՝ սկսած նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելուց մեկ ամիս անց:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանի ընթացքում ժամանակավոր լիցենզառու իրավունք ունի դիմելու լիազոր մարմնին՝ նույն օրենքով սահմանված կարգով հանքային իրավունք ստանալու նպատակով: Ժամանակավոր լիցենզառուն, որը մինչև նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը, 1992 թվականի մարտի 19-ի ՀՀ ընդերին

մասին օրենսգրքի համաձայն, ուներ հանփարդյունահանման լիցենզիա, իրավունք ունի դիմելու ժամանակավոր լիցենզիայում նշված ընդերքի սեղանասի նկատմամբ իր ընտրությամբ ստանալու հանփարդյունահանման կամ հանփարդյունահանման հասուկ լիցենզիա:

Այսպիսով, վերոնշյալ հոդվածների վերլուծությունից տարզվեց, որ 2002 թվականի նոյեմբերի 5-ին ընդունված և 2003 թվականի ապրիլի 1-ին ուժի մեջ մտած «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ նախագահության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի ուժով 2003 թվականի մայիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հուլիսի մեկն ընկած ժամանակաշրջանը համարվում է «անցումային ժամանակաշրջան», իսկ Ընկերության 1999 թվականի հունվարի 29-ին սրված թիվ ՀՎ-Շ-13/62 լիցենզիան ստանում է «Ժամանակավոր լիցենզիայի» իրավական կարգավիճակ, որն անցումային ժամանակաշրջանի ավարտից հետո ճանաչվում է ուժը կորցրած:

Սույն գործով հաստատված փաստերը վկայում են, որ Ընկերությունն անցումային ժամանակաշրջանում՝ 2004 թվականի մայիսի 4-ին, ստացել է հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/143 հասուկ լիցենզիան, սակայն չի կնքել լիցենզային տայմանագիր՝ դասճառաբանելով, որ «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ նախագահության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով նման տահանջ չի ներկայացվում, և 2001 թվականին կնքված տայմանագիրը ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ է մնալ ուժի մեջ:

Դատարանն իր վճռի հիմքում դրել է նույն իրավական հիմնավորումը, ինչը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն հետևյալ դասճառաբանությամբ.

2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ուժի մեջ մտած ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը ընդերքօգտագործողները տարակարգ են վերագրանցելու ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթեր՝ թույլտվությունը, լիցենզիաները և տայմանագրերը՝ համադասասխանեցնելով դրանք նույն օրենսգրքի դասանցներին:

Նշված օրինադրույթի իմաստով «ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը վերագրանցել» նշանակում է անցումային ժամանակաշրջանում՝ մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը այդ փաստաթղթերը՝ թույլտվությունները, լիցենզիաները և տայմանագրերը համադասասխանեցնել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի դասանցներին, այն է՝ լիազոր մարմնից ստանալ հանփարդյունահանման կամ հանփարդյունահանման հասուկ լիցենզիա և դրա հիման վրա «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ նախագահության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով լիազոր մարմնի հետ կնքել լիցենզիային տայմանագիր: Լիցենզիա ստանալն ընդերքօգտագործողի իրավունքն է, իսկ փաստաթղթերի վերագրանցումը ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթների ուժով տարակարգությունը:

Բացի այդ, «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ նախագահության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ դրույթի (անցումային դրույթներ) համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանում սրված լիցենզիաների հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են նույն օրենքով: Հետևաբար, 2004 թվականի մայիսի 4-ին ընկերությանը սրված լիցենզիայի հետ կապված բոլոր իրավահարաբերությունները, այդ թվում նաև լիցենզիային տայմանագիր կնքելու և լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու կարգը կարգավորվում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵԱՀԱԳՈՒՄԻ նախագահության և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի)

մասին» ՀՀ օրենքով, որի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ հանգամանակապես իրավունք կորցնի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզային դրամանագիր: Լիցենզային դրամանագիրը հանդիսանում է սվյալ հանգամանակապես իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անբաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում լիցենզային դրամանագրի կնքման դառնալը:

Այսպիսով, «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի անցումային դրույթները կարգավորել են նախկինում սրված արձանագրի փոխարինումը նոր օրենսդրությանը համադասասխան սրված լիցենզիայով: Նախկին փաստաթղթերի, այդ թվում՝ դրամանագրերի փոխարինման դրամանագրերը և սահմանվել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածով, համաձայն որի՝ դա դեռ է կատարվել մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը: Այս ժամկետը համադասասխանում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված 14 ամսվա ժամկետին, որի ընթացքում ժամանակավոր լիցենզառու կարող է ստանալ հանգամանակապես հասույ լիցենզիա և այդպիսին ստանալու դրամանագրում սահմանում է դրամանագրերում՝ կնքելու համադասասխան լիցենզային դրամանագիր: Այսինքն՝ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դրամանագրերը կիրառելի են ոչ միայն նախկինում հանգամանակապես լիցենզիա չունեցող անձանց, այլև անցումային ժամանակաշրջանում նոր լիցենզիա ստացած անձանց նկատմամբ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ հոդվածները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 2004 թվականի մայիսի 4-ին Ընկերությանը սրված լիցենզիայի ուժով դադարեցվում են 1992 թվականի մարտի 19-ի ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի (ուժը կորցրել է 2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին) հիման վրա սրված լիցենզիայի ուժով ծագած բոլոր իրավահարաբերությունները՝ այդ թվում նաև 2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադահողության նախարարության միջև կնքված ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դրամանագիրը, և լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում Ընկերության և ՀՀ առևտրի և սննդային զարգացման, ՀՀ բնադահողության նախարարությունների միջև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին կնքված հանգամանակապես նպատակով ընդերքօգտագործման թիվ 179 լիցենզիային դրամանագրի կնքման դառնալը (2005 թվականի օգոստոսի 25-ը):

Հետևաբար, 2004 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին ընկած ժամանակաշրջանում Ընկերությունը թեև ունեցել է լիցենզիա, սակայն այդ լիցենզիան ուժի մեջ մտնում չի եղել, այսինքն՝ նշված դրույթի ուժով սվյալ ժամանակաշրջանում ընկերությունը զբաղվել է հանգամանակապես գործունեությամբ առանց նման իրավունք սվող փաստաթուղթ ունենալու:

Ըստ այդմ, Վճռաբեկ դատարանը հաստատում է համարում այն հանգամանակները, որ Ընկերությունը 2004 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին իրականացրել է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն:

2) *վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն* «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի մասով հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սվյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս

այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկասիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմում (ամօրինի գործունեություն) գանձվում է տուգանք:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի տայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելն իրավական առումով հավասարագոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն, այսինքն՝ Օտաշայության կողմից Ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի արձանագրումն իրավաչափ է:

Ինչ վերաբերում է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չկիրառելու մասին բողոքի սույն հիմքի դասառաքանությանը, առաջ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր չէ հետևյալ դասառաքանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրասարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեռ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտ է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Նույն օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 54-րդ և 55-րդ հոդվածների համաձայն՝ Ընկերությանը սրված 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանաժողովի արդյունահանման արժույթը հանդիսանում է վարչական ակտ, և դրա հետ կապված հարաբերությունները կարգավորված են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 66-րդ հոդվածով: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով Ընկերությանը սրված 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանաժողովի արդյունահանման արժույթի վրա չի կարող սարածվել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բացի այդ, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտի գործողության դադարեցման հետ միաժամանակ համադասարան գործողությունը դադարեցված է ճանաչվում նաև այդ իրավական ակտի համաձայն, կամ ի կատարումն դրա ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը կամ իրավական նորմերը, եթե իրավական ակտի գործողությունը դադարեցնելու մասին իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադատարանության միջև կնքված ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 տայմանագիրը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով չի հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտ և չի դարձնակում իրավական նորմ:

Սույն գործի բաժանակներում կնքված տայմանագիրը չի դարձնակում իրավական նորմ (դատարանը չէ անորոշ կամ որոշակի անձանց համար), փոխարենը իրենից ներկայացնում է մեկից ավելի անձանց համաձայնություն, որն ուղղված է ֆալսիֆիկատիվ իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն կամ դադարեցնելուն (ՀՀ

ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 406-րդ հոդված): Պայմանագիրը չի կարող փոխարինել իրավական ակտին, իսկ իրավական ակտը՝ Պայմանագրին: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ կետը վերաբերում է իրավական ակտերի գործողության դադարեցման հետ միաժամանակ համադասասխան գործողությունը դադարեցված ճանաչելուն և սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասի և «Բնադաշտայնության և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 6-րդ և 20-րդ հոդվածները Դատարանի կողմից կիրառելու կամ չկիրառելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի փաստարկին հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դատարանն իր որոշումներում արդեն անդրադարձել է նվաճված դեղերի գնահատականին (սեռ օրինակ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայությունն ընդդեմ «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության, 2006թ. սեպտեմբերի 28, ֆաղ. գործ թիվ 3-1864/ՏԳ (զույմար բռնագանձելու և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ ակննդով անվավեր ճանաչելու դատահանջում): Այնուամենայնիվ, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նվաճված հարցին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը վերանայում է դատարանների վճիռները և որոշումները՝ վճռաբեկ բողոքում նվաճված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր կանոնի դատահանջից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնուցի իր դատահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ պատճառով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքում նման հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքը, հետևաբար, Դատարանի կողմից նյութական իրավունքի կիրառման օրինականության սուղգման հիմքն առկա չէ:

Ընկերության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի պատասխանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերքվում են սույն որոշման առաջին հիմքի պատճառաբանություններով: Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի պատասխանում առկա մյուս փաստարկներին, ադա Վճռաբեկ դատարանն անհնար է համարում դրանք ֆննդության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի պատասխանում նվաճված պատճառաբանությունները չեն կարող Վճռաբեկ դատարանի կողմից ֆննարկման առարկա դառնալ այն Պայմաններում, երբ դրանք չեն վկայակոչվել ստորադաս դատարանում և չեն գնահատվել դատարանի կողմից: Հետևաբար, դիմողի կողմից չներկայացված և Դատարանի կողմից չֆննդված նյութաիրավական դատահանջին վերաբերող փաստարկները և պատճառաբանությունները չեն կարող լինել Վճռաբեկ դատարանի ֆննարկման առարկա:

Այսդիտով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի և մասնակիորեն երկրորդ հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր փննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-26 (ՎԳ)

ֆաղաֆաղիական գործերով

2007թ.

վերաքննիչ դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2605

Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան

Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան

Գ.Մաթևոսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնքաց դատական նիստում, քննելով դատասախանողներ Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի և Գագիկ Հարությունյանի ներկայացուցչի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճռի դեմ՝ ըստ Երվանդ Ավեսիֆյանի հայցի ընդդեմ Գագիկ Հարությունյանի, Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադաստրի դեսական կոմիտեի «Մարաւ» սարաժֆային ստրաքաժանման՝ Երևանի ֆաղաֆաղեսի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որուումը Երվանդ Ավեսիֆյանի հողամասի վրա գսնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի միջև 24.12.1999 թվականին կնվված հողի վարձակալության դայամանագիրն անվավեր ճանաչելու, նւված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկասմամբ հայցվորի սեֆականության իրավունքը ճանաչելու և Գագիկ Հարությունյանին, նրա հետ բնակվող մյուս անձանց շինությունից վսարելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաղեսի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որուումը Երվանդ Ավեսիֆյանի հողամասի վրա գսնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով, Գագիկ

Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ 17.09.2002 թվականի սեփականության իրավունքի վկայականը, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը և Գագիկ Հարությունյանին և նրա հետ բնակվող մյուս անձանց վսարել շինությունից:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 08.11.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ մասնակի անվավեր է ճանաչվել Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավետիսյանի հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով, անվավեր է ճանաչվել Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, անվավեր է ճանաչվել նշված հողամասի և շինության նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականը, և շինությամբ ծանրաբեռնված հողամասի նկատմամբ ճանաչվել է Երվանդ Ավետիսյանի սեփականության իրավունքը, Գագիկ Հարությունյանը և նրա հետ բնակվող անձինք վսարվել են այդ շինությունից:

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը մասնակի՝ Երվանդ Ավետիսյանի՝ Երևանի Ամառանոցային 227 հասցեում գտնվող հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով անվավեր է ճանաչվել, անվավեր է ճանաչվել Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, անվավեր է ճանաչվել նշված հողամասի և շինության նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականը, Գագիկ Հարությունյանը և նրա հետ վերը նշված հասցեում բնակվող անձինք վսարվել են վերը նշված շինությունից:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Երևանի ֆաղափառությանը և Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքներին դասասխաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսքայալ հիմնավորումներով.

Ըստ պատասխանող Երևանի ֆաղափառության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի՝

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը: Վերաքննիչ դասարանը գործում եղած աղացույցները չի գնահատել դրանց բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճռի դասառաքանական մասում արված այն հետևությունը, որ վիճելի սարածքի նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի սեփականության իրավունքի գրանցման համար հիմք ծառայած փաստաթուղթն այլևս իրավական ուժ չունի, անհիմն է, քանի որ Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշմամբ օրինականացվել է Գագիկ

Հարությունյանի կողմից կառուցված 133 ֆմ մակերեսով բնակելի ավսոսնակը, որը մինչև սույն վճռի կայացումը որևէ ակտով անվավեր ճանաչված չի եղել:

Դատարանը ադաջուցված է համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորին սեփականության իրավունքով ղայականում է 2000 ֆմ մակերեսով հողամաս՝ չնայած այն հանգամանքին, որ հայցվորի սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը 1993 թվականին նշված է եղել 1710 ֆմ: Դատարանը չի գնահատել նաև այն հանգամանքը, որ հայցվորը 08.10.2003 թվականին նոսարական կարգով վավերացված համաձայնագրով հրաժարվել է 133 ֆմ մակերեսով հողամասից և համաձայնվել է, որ իր սեփականատիրական իրավունքները հաստատվեն 1577ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ: Դատարանի կողմից լրիվ և բազմակողմանի չի գնահատվել նաև ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ «Մարաւ» սարածային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրված եզրակացությունը, համաձայն որի՝ հայցվորի և ղայասախանողի հողամասերը համադրվում են 57 ֆմ մակերեսի չափով: Ինչոքես երևում է ներկայացված հասակագծից, համադրվող հողամասը որևէ շինությամբ ծանրաբեռնված չէ, նույն հասակագծից հսակ երևում է, որ եթէ անգամ ընդունենք, որ ևս 76 ֆմ հողամասը հայցվորին հասկացված հողամասում է, միևնույն է, այդ սարածքը ևս չկառուցաղայաված հողատարած է, ուստի դատարանը չէր կարող հանգել այնոխի եզրակացության, թէ ղայասախանողի կողմից կառուցված բնակելի տունը գտնվում է հայցվորին 1947 թվականին հասկացված հողամասի սահմաններում, քանի որ որևէ նման աղացույց դատարանին չի ներկայացվել և քաղաքացիական գործի նյութերում գոյություն չունի:

Ըստ պատասխանող Գագիկ Հարությունյանի ներկայացուցչի բողոքի՝

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 279-րդ և 280-րդ հոդվածները, որոնք ղետք է կիրառեր:

Դատարանը չի ղարգել, թէ Գագիկ Հարությունյանի կողմից օգտագործվող շինությունը ինչու չի արձանագրվել հայցվորի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի վկայականում, երբ Գագիկ Հարությունյանի շինությունն այդ սարածքում գոյություն ունի դեռևս 1990 թվականից:

Դատարանը քննության առարկա չի դարձրել նաև Նորի այգիներ թիվ 227 հասցեի քուրջ առաջացած վեճի մասին Երաղխորհրդի գործկոմի օրինականության, իրավակարգի և մարդու իրավունքների ղաւոքաբանության հանձնաժողովի 09.09.1992 թվականի եզրակացությունը, որով աղացուցվում է, որ Գ.Հարությունյանի իրավանախորհրդեր Ալեքսեյ և Եվդոկիա (Դունյա) Գուսկովները 1950 թվականից մեւական գրանցումով բնակվել են վիճելի հասցեում, հեւսաքար, Երվանդ Ավեւիքյանի կողմից հողամասը և շինությունը սեփականաւոքորհելիս ղետք է հաւվի առնվելին Գուսկովների իրավահաջորդի իրավունքները: Դատարանը հաւվի չի առել, որ Գագիկ Հարությունյանին սեփականաւոքորհվել են ոչ թէ Երվանդ Ավեւիքյանի, այլ Երևանի քաղաքաղետարանի սեփականությունը հանդիսացող հողամասը և շինությունը, որը կառուցաղայատել է Գագիկ Հարությունյանը:

Դատարանը ճիւոք չի գնահատել նաև այն փաստը, որ Երվանդ Ավեւիքյանի անվամբ 1993 թվականին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափերը սահմանվել են ոչ թէ 2000 ֆմ, այլ 1710 ֆմ, որից հեւսում է, որ դեռևս 1993 թվականին Ե.Ավեւիքյանը հրաժարվել է իր հողամասի 290 ֆմ մակերեսից, իսկ 2003 թվականին նոսարական կարգով վավերացված համաձայնագրով՝ ևս 133 ֆմ-ից: Հեւսաքար, Երվանդ Ավեւիքյանը հրաժարվել է դեռևս 21.09.1948 թվականին իրեն հասկացված 2000 ֆմ

հողամասի 423 ֆմ մակերեսից, որոյիսի գործողությունները համադասասխանում են ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 279-րդ և 280-րդ հոդվածներին:

Հետևաբար, արդեն իսկ իր սեփականությունը չհանդիսացող հողամասի նկատմամբ հայցվորը չէր կարող դահանջ ներկայացնել: Այս հանգամանքը վկայում է դասարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի խախտման մասին:

Բողոք բերած դասասխանողները դահանջել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքների ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Երևանի ֆաղաֆադետի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշմամբ օրինականացվել է Գագիկ Հարությունյանի կողմից կառուցված 133 ֆմ մակերեսով բնակելի ավտոսնակը:

2) ՀՄՍՀ աշխատավորների դասգամավորների Երևանի ֆաղաֆարհողի գործկոմի 1948 թվականի օգոստոսի 25-ի որոշմամբ Երվանդ Ավետիսյանին ներկայիս Ամառանցային թիվ 227 հասցեում հասկացվել է 2000 ֆմ մակերեսով հողատարածք:

3) Երվանդ Ավետիսյանին 1993 թվականին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը սահմանվել է 1710 ֆմ:

4) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադասրի դետական կոմիտեի «Մարա» սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրվել է եզրակացություն, համաձայն որի՝ հայցվորի և դասասխանողի հողամասերը համարվում են 57 ֆմ մակերեսի չափով:

5) Երվանդ Ավետիսյանը 2003 թվականին նոտարական կարգով վավերացված համաձայնագրով համաձայնություն է սվել, որ Երևանի Նորի այգիներ թիվ 227 հասցեում գտնվող իր հողատարածքը կադասրում գրանցվի 1577 ֆմ մակերեսով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

4.1. Երևանի ֆաղաֆապետարանի բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաֆանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի կողմից չի դահողանվել, որի արդյունքում խախտվել է վերը նշված օրենքի դահանջը: Մասնավորադետ, դասարանը չի վերլուծել և չի գնահատել գործի ձիոտ լուծման համար էական նշանակություն ունեցող այնդիսի աղացույցներ, ինչդիսիսի են նոտարական կարգով 08.10.2003 թվականին վավերացված համաձայնագիրը և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ «Մարա» սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրված եզրակացությունը:

Այդդետ՝ թեն Երաղաղաղաղի գործկոմի 1948 թվականի օգոստոսի 25-ի որոշմամբ Ամառանցային 227 հասցեում հայցվորին հասկացվել է 2000 ֆմ մակերեսով հողամաս,

այնուամենայնիվ, 1993 թվականին հայցվորին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը նշված է եղել 1710 քմ, որն էլ փաստացի սնօրինել է հայցվորը: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի համաձայն՝ հողամասի սարածֆային սահմանները որոշվում են օրենքով սահմանված կարգով՝ լիազորված ղեկավարական մարմնի կողմից՝ սեփականատիրոջը սրված փաստաթղթերի հիման վրա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը չի ուսումնասիրել և գնահատել այն փաստը, որ հայցվորը նոսարական կարգով 08.10.2003 թվականին վավերացված համաձայնագրով համաձայնվել է, որ իր սեփականատիրական իրավունքները հաստատվեն 1577 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ, ինչը բավարար հիմք է եզրակացնելու, որ հողամասի մյուս մասով առկա է գույքից հրաժարում:

Տվյալ իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը դադարում է սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն օտարելու, **սեփականության իրավունքից հրաժարվելու**, գույքը ոչնչացնելու և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի կորստի՝ օրենքով նախատեսված այլ դեղքերում: Իսկ սեփականությունից հրաժարման դեղքերը նախատեսված են նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն ղայականող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին **գրավոր հայտարարելով** կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի տիրապետումից, օգտագործումից և սնօրինումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ղայահղանելու մտադրության: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ սեփականության իրավունքից հրաժարվելը հիմք չէ գույքի նկատմամբ սեփականատիրոջ իրավունքները և ղայարականությունները դադարելու համար, մինչև այլ անձի կողմից այդ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելը:

Տվյալ դեղքում սեփականատերը իր գույքից հրաժարվել է գրավոր՝ նոսարական գրասենյակում իր կողմից սրված համաձայնագրով, որը գրանցվել է թիվ 16868 սեղանամատյանում: Հարկ է նաև նկատել, որ ֆաղաֆացու՝ հողից գրավոր հրաժարվելու հանգամանքը, կատարված նոսարական վավերացման ձևով, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով հողամասը դարձել է ղետևության սեփականությունը: ՎՃՈՍՔԵԿ դատարանի նման եզրահանգումը ղայամանավորված է նաև՝ ելնելով սույն գործի առանձնահատկություններից, մասնավորաղետ այն փաստից, որ հողամասի նկատմամբ իրավունքներից ֆաղաֆացու հրաժարվելուց հետո ֆաղաֆացուն սրամաղդրվել է սեփականության իրավունքի նոր վկայագիր, իսկ ֆաղաֆացու հրաժարման փաստը կաղայասրի մարմնին հիմք էր սահմանված չափով գրանցումը կատարելու համար:

Տվյալ դեղքում ֆաղաֆացին օգվել է իր սուքյեկտիվ իրավունքից և հրաժարվել է հողամասի մի մասից: Իսկ նման դեղքում, բնականաղար, ղետևական իրավասու մարմինները չէին կարող ֆաղաֆացու հետ կնքել այլ ղայամանագիր կամ սեփականության իրավունքի գրանցումը կատարել այլ ծավաղով, քան ցանկանում էր ֆաղաֆացին:

Աղայտա՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղետևական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի համաձայն՝ անցարժ գույքի ղայաբանջող միավորի համար կազմված կաղայասրային գործն իր մեղ ընղղրկում է անցարժ գույքի առանձին միավորների նկատմամբ իրավունքներ և սահմանափակումներ հաստատող հետևյալ փաստաթղթերը, այդ թվում՝ անցարժ գույքից կամ դրա մի մասից սեփականատիրոջ հրաժարվելու մասին որոշումները: Նույն օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ անցարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի

դադարման մասին որոշումները, վճիռները և դատավճիռները, **անճարժ գույքից կամ դրա մի մասից սեփականատերից հրաժարվելու մասին դիմումները**, անճարժ գույքի վարձակալության, օգտագործման իրավունքի դադարման մասին որոշումները ենթակա են դեռևս կան գրանցման՝ կատարելով համադասասխան փոփոխություններ գրանցման մասյանի՝ սլյալ անճարժ գույքի միավորի գրանցման թերթիկում և կադասրային ֆարեգում:

Հեռաքար, նոտարական կարգով վավերացված համաձայնագիրը, սեփականության իրավունքի գրանցամասյանում, հեռաքար նաև՝ վկայագրում համադասասխան փոփոխություններ կատարելն ինքնին հաստատում են ֆադաֆացու սեփականության իրավունքից հրաժարվելու փաստը:

ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը սլյալ ֆադաֆացիական գործով վճիռ կայացնելիս ընդհանրադեպ չի անդրադարձել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեռևս կան կոմիտեի տարածֆային ստորաքաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին տված եգրակացությանը, համաձայն որի՝ հայցվորի և դատասախանողի հողամասերը համադրվում են 57,3 քմ մակերեսի չափով:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է վճռաքել բողոքի այն փաստարկը, որ դատարանը դատաճաճ չի գնահատել այն ադացույցները, որոնք կհավաստեին համադրվող հողամասը որևէ շինությանը ծանրաքեռնված լինելու փաստը: Նույն փաստարկի լույսի ներքո ֆադաֆացիական գործում քացակայում է դատասախանողի կողմից կառուցված բնակելի տունը հայցվորին հասկացված հողամասի սահմաններում գտնվելու փաստը հավաստող ադացույցը:

Այսդիտով, Վճռաքել դատարանն արձանագրում է, որ սույն գործով վերաքննիչ դատարանի կողմից թույլ է տրվել ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հողվածի խախտում, ինչի հեռևանքով քազմակողմանի, լրիվ և օքելեկիվ հեռագոտության հիման վրա չեն գնահատվել գործում առկա ադացույցները:

4.2. Գագիկ Հարությունյանի վճռաքել բողոքի մասով.

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է:

Վճռաքել դատարանը սլյալ բողոքում ներկայացված իրավական փաստարկներին այլևս չի անդրադառնում, ֆանի որ դրանց հիմնավոր լինելու դատաճառաքանությունները տրված են Երևանի ֆադաֆադեի վճռաքել բողոքի կադակցությանը:

Այսդիտով, դատասախանողների բողոքներում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների համաձայն, ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միաժամանակ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն գործով ներկայացված վճռաքել բողոքները ենթակա են քավարման մասնակիորեն:

Սույն ֆադաֆացիական գործի վարույթը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին տրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասով ենթակա է կարճման հեռևալ դատաճառաքանությանը:

ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին կեի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության: ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաքել դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի քննության ժամանակ:

Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անհարժ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տես Միսիանի ֆաղափառության ընդդեմ Շահեն Մարգարյան, երրորդ անձինք ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղափառական գործ թիվ 3-1920/ՎԴ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգարյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դատահանջներով):

Հետևաբար, Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դատարանում քննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափառական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանողներ Երևանի ֆաղափառության և Գագիկ Հարությունյանի Վճռաբեկ բողոքները բավարարել մասնակիորեն:

Բեկանել ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 06-2605 վճիռը Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը մասնակի՝ Երվանդ Ավետիսյանի՝ Երևանի Ամառանոցային 227 հասցեում գտնվող հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանին և նրա հետ նշված հասցեում բնակվող անձանց շինությունից վարելու մասերով, և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասով ֆաղափառական գործի վարույթը կարճել:

3. ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 06-2605 վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ S-2637
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-27(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեհական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ S-2637 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Էղալեհ» սահմանափակ ղաասախանասվությամբ ընկերության (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեհական ծառայության՝ 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակցն անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը ղահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեհական ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակցը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ S-2637 վճռով դիմումը բավարարվել է:

2.Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը չի կիրառել «Ծառայությանն առընթեր» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետը, 4-րդ մասի «է» կետը, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 857-րդ

հողվածը, որոնք ղեկավարում է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարում է հետևյալ փաստաթուղթերով.

Դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» կետը կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է միայն բեռների փոխադրումներին, անհիմն է, քանի որ վերոնշյալ կետի համաձայն՝ այլ եկամուսներ են համարվում բեռների փոխադրման (ֆրախտի) դիմաց ստացված եկամուսները, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆրախտի ղեկավարող օբյեկտ է համարվում նաև ուղևորների փոխադրումը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ հանգամանքները՝ վճռաբեկ բողոք բերած անձը եկել է եզրահանգման այն մասին, որ Հարկային ղեկավարման ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակտի առաջին կետով առաջադրված ղեկավարությունը շահութահարկի գծով համադասասխանում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին:

2) Դատարանը կիրառել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածը և 16-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 8-րդ կետը, որը չղեկավարում է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել նույն օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարում է հետևյալ փաստաթուղթերով.

Ծառայությունները մասնագրվել են դիմումատուի կողմից, ինչն ինքնին ենթադրում է, որ ծառայությունների մատուցման վայրը հանդիսանում է ՀՀ ներքին տարածքը:

Բացի այդ, 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթը չի մեկնաբանվել դրանում դրույթակալող բառերի և արտահայտությունների առաջին նշանակությամբ, ինչը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի դրույթի խախտում է:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղեկավարում է եկամուտի ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ Տ-2637 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 10.10.2000 թվականի թիվ 048772 իրավաբանական անձի ղեկավարման գրանցման վկայականի համաձայն՝ ընկերության գրանցվելու վայրն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ֆաղաֆ Երևան, Կոմկապյան 49:

2) 2006 թվականի մայիսի 17-ին «Էյր Մալթա» ընկերության և ընկերության միջև կնքվել է ֆրախտի (չարտերի) ղեկավարման, համաձայն որի՝ փոխադրողը սրամադրելու է, իսկ ղեկավարումն վարձելու է օդանավ՝ ուղևորների և ուղեբեռի վճարովի միջազգային փոխադրումների համար:

3) 2006 թվականի օգոստոսի 7-ին Ընկերության և Միհրան Մադակյանի միջև կնքվել է թիվ 14Մ ղեկավարման, որը հանդիսանում է օրինակելի, և նման ղեկավարման կնքվել են նաև այլ անձանց հետ:

4) Ղեկավարող առարկա է հանդիսացել ուղևորությունների կազմակերպումը արտասահմանում և Հայաստանում, ինչպես նաև այլ ծառայությունների մատուցումը:

5) «Էյր Մալթա» ընկերության կողմից ընկերությանը հասցեագրած 2005 թվականի հունիսի 20-ի թիվ 1030600843 աղբյուրագրից հիմք է հանդիսացել ընկերության համար «Էյր

Մալթա» ընկերության կողմից ՀՀ սարածֆում փաստացի մասնուցված ծառայության դիմաց վճարված գումարից շահութահարկի հաշվարկման համար:

6) Հարկային ղեկավարման ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 հանձնարարագրի համաձայն՝ նույն թվականի օգոստոսի 8-ից մինչև օգոստոսի 15-ը ընկերության մոտ բյուջեի հեռ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դասանշների կատարման ճշտության ստուգում է իրականացվել:

7) Հարկային ղեկավարման ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակտով ընկերությանն առաջադրվել է 19548200 ՀՀ դրամի չափով շահութահարկի և ավելացված արժեքի հարկի գծով հարկային դաճարակություն:

8) Ստուգման ակտով արձանագրվել է շահութահարկի և ավելացված արժեքի հարկի հաշվառման խախտումներ:

9) 2006 թվականի օգոստոսի 29-ին ընկերության կողմից վիճարկվող ստուգման ակտը բողոքարկվել է հարկային ղեկավարման մարմնի գանգատարկման հանձնաժողով, որի 2006 թվականի սեպտեմբերի 26-ի թիվ 132/3 որոշմամբ ստուգման ակտը թողնվել է անփոփոխ:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող (նույն օրենքի 53-րդ հոդված) հարկվող շահույթը:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 64-րդ հոդվածով սահմանված է, որ նույն օրենքի 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ աղբյուրի մոտ շահութահարկի դաճումը իրականացնում է հարկային գործակալը՝ ոչ ռեզիդենտին վճարվող եկամտի ընդհանուր գումարից: 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ ռեզիդենտի կողմից հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամտների հարկումը կատարում է հարկային գործակալը՝ եկամտի վճարման աղբյուրի մոտ:

Վերոնշյալ իրավական ակտերի հիման վրա սույն գործով ղեկ է դարձել՝ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով որ եկամտն է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամտ:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասը սահմանում է, որ նույն օրենքի իմաստով հայաստանյան աղբյուրից ստացված եկամտներ են համարվում՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամտները.

բ) ոչ ռեզիդենտի՝ ռեզիդենտից կամ ոչ ռեզիդենտից ստացված դասսիվ եկամտները.

գ) Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի ստացած այլ եկամտները:

Միաժամանակ օրենսդիրը նույն հոդվածի հաջորդող մասերով թվարկել է վերը նշված երեք հիմնական հասկացությունները կոնկրետ գործունեության շեղակներով և դեմոնստրելով:

Որոշելու համար, թե որ դեղին է կիրառելի սույն իրավահարաբերության նկատմամբ, ղեկ է մեկնաբանել ներհիշյալ վկայակոչված մասերում շեղ գտած հասկացությունները:

Այսպես՝ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ են համարվում, մասնավորապես, Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի, արդյունաբերության իրացումից և ծառայությունների մատուցումից ստացված եկամուսը՝ անկախ վճարման վայրից:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածով սրված ֆրախսի ղայմանագրի սահմանումից ղարգ է դառնում, որ ֆրախսի ղայմանագրի օբյեկտ է համարվում սրանադորսային միջոցը, որը ֆրախտ սրամադորդի կողմից որոշակի վճարի դիմաց սրամադրվում է այլ անձի՝ մեկ կամ մի ֆանի չվերթների համար, իսկ փոխադրման ղայմանագրի օբյեկտ է հանդիսանում փոխադրվող բեռը (ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 855-րդ հոդված):

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի համաձայն՝ ծառայությունների վճարովի մատուցման ղայմանագրով կատարողը (սույն գործով «Էյր Մալթա» ընկերությունը) ղարավորվում է ղասվիրասուի (սույն գործով «Էդալեֆ» ՍՊԸ-ի) առաջադրանքով ծառայություններ մատուցել (կատարել որոշակի գործողություններ կամ իրականացնել որոշակի գործունեություն), իսկ ղասվիրասուն ղարավորվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց: Տվյալ ղարագայում ծառայությունների մատուցման ղայմանագրի՝ ֆրախսի (չարտերի) առարկան է կազմում ուղևորների և ուղեբեռների փոխադրման համար սրանադորսային միջոցի ամբողջ սարդունակությունը կամ դրա մի մասը մեկ կամ մի ֆանի չվերթի համար սրամադրելը:

Այսինքն, ֆրախսի (չարտերի) ղայմանագիրը ոչ թե բեռների փոխադրման, այլ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի ուժով ծառայությունների մատուցման ղայմանագիր է:

«Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի (այսուհետ՝ հրահանգ) 2.2.2-րդ կետի համաձայն. «Ծառայությունների մատուցումից ստացված ոչ ռեզիդենտի եկամուսները որդես հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամուսներ բնորոշելու համար որդես ընդհանուր սկզբունք հիմք է ընդունվում այդ ծառայությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում մատուցման փաստի առկայությունը...»:

Հրահանգի վերոնշյալ կետի վերլուծությունից ակնհայտ է, որ տվյալ ղարագայում դիմողի կողմից ֆրախսի (չարտերի) ղայմանագրով «Էյր Մալթա» ընկերությանը վճարվող գումարից շահութահարկ ղետֆ է հաշվարկվի միայն մատուցված ծառայությունների այն մասով, որոնք փաստացի մատուցվել են Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում, ինչդես և արել է դիմողը:

Ինչ վերաբերում է վճարել բողդի փաստարկներին, աղա Վճարել դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ծագած իրավահարաբերության նկատմամբ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը կիրառելի չէ, ֆանի որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասով օրենսդիրը, որդես հայաստանյան աղբյուրից ստացված եկամուսներ սահմանելով Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսները, նույն հոդվածի 2-րդ մասի ա) կետով սվել է դրա հասկացությունը, որը և կիրառելի է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ: Նշված գործունեության նկատմամբ այն կիրառելի չէր լինի և կարող էր դիսվել որդես «Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի ստացած այլ եկամուսներ», եթե բացակայեր

«Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ» վերաբերյալ դրույթը, քանի որ օրենսդիրը հասույ առանձնացրել է **«ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ» «այլ եկամուսներից»:**

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դախանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկելի դրա իմաստը:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը վերաբերում է միայն **բեռների** փոխադրումներին, ինչը հավաստվում է նաև «Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի 2.4.2-րդ կետով սրված սահմանումից:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ճնեստական դասարանը, սառաջիորեն մեկնաբանելով «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը, հաշվի է առել նույն օրենքի դախանջները և չի փոփոխել դրա իմաստը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում ՀՀ ճնեստական դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ ստուգող ճետույները, փաստրեն, նյութական իրավունքի նորմերի սխալ մեկնաբանման հետևանքով («Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետ և 64-րդ հոդված) դիմողին առաջադրել են լրացուցիչ հարկային դասարկություններ:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ ավելացված արժեքի հարկի գրոյական դրույքաչափը կիրառվում է այն ծառայությունների հարկվող ժրջանառության նկատմամբ, որոնց մասնուցման վայրը, համաձայն նույն օրենքի, չի գտնվում Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում:

Նույն օրենքի 13-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ծառայությունների մասնուցման վայր է համարվում այն ճեղը, որճեղ ծառայություններ մասնուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ այդդիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարիկության դեղում՝ նշված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը, բացառությամբ նույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված դեղի):

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն. «Տրանսդորային ծառայությունների համար մասնուցման վայր է համարվում այն ճեղը, որճեղից սկսվում է բեռների, փոսի, ուղևորների և ուղեբեռների փոխադրումը: ՀՀ սարածֆում սկսվող և ջրնդիասվող երթուղով բեռների, փոսի, ուղևորների և ուղեբեռների միասնական միջազգային փաստաթղթերով ձևակերղված փոխադրումների (այսուհետ՝ միջազգային փոխադրումներ) մասնուցման վայրը ՀՀ սարածֆում չի գտնվում»:

Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ընկերության կողմից իրականացվել են ուղևորների միջազգային փոխադրումներ:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մշակույթի, արվեստի, սդորի, գիտության, կրթության և առողջաղախության ողորներում մասնուցվող ծառայությունների (ներաղյալ դրանց կազմակերղման համար անհրաժեշտ ծառայությունները), օժանդակ տրանսդորային ծառայությունների և

համանման այլ ծառայությունների մատուցման վայր է համարվում այն վայրը, որտեղ ծառայությունները փաստացի մատուցվել են:

Գիմողի ներկայացուցչի կողմից դատարանին ներկայացված 2006 թվականի օգոստոսի 7-ի թիվ 14 նմուշային տայմանագրի առարկա է հանդիսանում ուղևորների կազմակերպումը արտասահմանում և Հայաստանում, ինչդեռ նաև այլ ծառայությունների մատուցումը: Նշված տայմանագրի 2.1-րդ կետի համաձայն՝ կատարողը տարավորվում է կազմակերպել ուղևորություն Մալթայի Քավրա ֆաղաֆ, իսկ 2.2-րդ կետի համաձայն՝ կատարողը տարավորվում է առաջնորդել հյուրանոց, համարի սեսակ, սնունդ, սրահաֆեր, մոտսի վիզա, էֆսկուրսիոն ծրագիր և ավիատոմս:

Պայմանագրի վերոնշյալ դրույթներից ակնհայտ է, որ մատուցվել է ծառայությունների մի ամբողջ փաթեթ, որոնց ավելացված արժեքի հարկով հարկումը ենթակա է կարգավորման արբեր իրավական ռեժիմներով:

Մասնավորապես, տայմանագրի 2.1-րդ կետում նշված ծառայության նկատմամբ կիրառելի է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված միջազգային փոխադրման իրավական ռեժիմը, քանի որ վեճի առարկա հանդիսացող մատուցված ծառայությունների չընդհատվող երթուղին սկսվել է Հայաստանի Հանրապետությունում և ավարտվել Մալթայի Հանրապետությունում:

Ըստ այդմ՝ բողոք բերած անձի դնդումն այն մասին, որ ծառայությունների մատուցումը դիմումատուի կողմից ինֆինին ենթադրում է, որ դրանց մատուցման վայրը հանդիսանում է ՀՀ ներքին տարածքը, անհիմն է հետևյալ տասճառաբանությամբ.

Բողոք բերած անձը եկել է նման եզրահանգման՝ հիմք ընդունելով «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի երկրորդ նախադասությամբ նախատեսված դրույթը, համաձայն որի՝ ծառայությունների մատուցման վայր է համարվում այն տեղը, որտեղ ծառայություններ մատուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ այդդիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարինության դեպքում՝ նշված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը, բացառությամբ սույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված դեպքի): Սակայն, ինչդեռ տեղում է հոդվածի հետագա շարադրանքից, ծառայությունների մատուցման վայրի որոշման վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված դրույթը ընդհանուր կանոն է, իսկ տրանսպորտային ծառայությունների մատուցման վայրի որոշման չափանիշները նախատեսված են նույն օրենքի 14-րդ հոդվածով:

Ինչ վերաբերում է տայմանագրի 2.2-րդ կետով նախատեսված ծառայություններին, առաջ Վճռաքեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ տնտեսական դատարանի եզրահանգումը այն մասին, որ դրանք հանդիսանում են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված ծառայություններ, քանի որ ընկերության կողմից մատուցված ծառայությունները, հանդիսանալով զբոսաբերային ծառայություններ, համանման են մշակույթի, արվեստի, սպորտի, գիտության, կրթության և առողջապահության ոլորտներում մատուցվող ծառայություններին, անհիմն է հետևյալ տասճառաբանությամբ.

«Զբոսաբերության և զբոսաբերային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 8-րդ դարբերության համաձայն՝ զբոսաբերային ծառայություններ են համարվում զբոսաբերչիկներին մատուցվող և նրանց տրամադրմանը բավարարմանն ուղղված տեղաբաշխման, հյուրանոցային, տեղափոխման, էֆսկուրսային, սննդի կազմակերպման և մատուցման, մշակութային, մարզական բնույթի միջոցառումների, հանգստի, զվարճանքի կազմակերպման և այլ ծառայությունները: Նույն հոդվածի առաջին դարբերության համաձայն՝ զբոսաբերություն է համարվում ճանաչողական, հանգստի, առողջարարական,

մարզական, կրոնական, մասնագիտական, գործնական և այլ նպատակներով բնակության մեջնական վայրից այլ վայր առավելագույնը մինչև մեկ տարի անընդմեջ ժամկետով ճանադարհորդություն իրականացնող ֆաղաֆագիների գործունեությունը:

Այսպես՝ վերոնշյալ հոդվածների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ զբոսաբերություն է համարվում ոչ միայն հանգստի և էսկուրսիոն նպատակներով կատարվող ճանադարհորդությունը, այլև գործնական և մասնագիտական ճանադարհորդությունները: Որոշելու համար, թե դիմումատուի կողմից տրամադրված 2.2-րդ կետում մասնագիտացված ծառայությունը համարվում է արդյո՞ք ավելացված արժեքի հարկի գրոյական դրույաֆաշաֆիով հարկվող օբյեկտ, անհրաժեշտ է դարգել վերջինիս կողմից իրականացվող ուղևորների սեղաֆիոխման ծառայությունների բնույթը և նպատակը:

Մասնավորադեպ, դիմողի ներկայացուցի կողմից դասարանին ներկայացված 2006 թվականի օգոստոսի 7-ի թիվ 14 նմուշային տրամադրարի 1.1-րդ կետի համաձայն՝ նույն տրամադրարի առարկան ուղևորությունների կազմակերդումն է արսասահմանում և Հայաստանում, ինչդեպ նաև այլ ծառայությունների մասնուցումը:

Հաւաձի առնելով այն հանգամանիքը, որ տրամադրարով չի հասկեղեղվել ուղևորների սեղաֆիոխման նպատակը, և որ վերջինս կարող է կնքվել ոչ միայն էսկուրսիոն, այլև գործնական ճանադարհորդության նպատակով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ տրամադրարի 2.2-րդ կետով սահմանված ծառայությունները չեն կարող մեկնաբանվել որդեպ մեակույթի, արվեստի, սդորսի, գիտության, կրթության կամ համանման այլ ծառայություն, ուստի և դրանց մասնուցման վայրի որոշման համար կիրառելի է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածով նախասեսված ընդհանուր կանոնը, որի համաձայն՝ ծառայությունների մասնուցման վայր է համարվում այն սեղը, որսեղ ծառայություններ մասնուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկասիրական գործունեություն, իսկ այդդիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարիության դեդրում՝ նեված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր է, սակայն այն բավարար չէ ՀՀ տնեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ՝ գործն ըստ էության ձիես լուծող դասական ակտի թերի դասձառաբանված, սխալ դասձառաբանված կամ չդասձառաբանված լինելը ինքնին հիմք չէ դասական ակտը բեկանելու համար:

ՀՀ տնեսական դասարանը Ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ին կազմված թիվ 1017365 սուղման ակտի 4-րդ կետն անվավեր ձանաչելիս հիմք է ընդունել այն հանգամանիքը, որ դասաֆնության ընթացդում Ծառայության ներկայացուցիչներն ադացույցների թույլարտելիության երջանակում չեն ներկայացրել ադացույցներ, որոնցով կիմնավորվեր, թե ինչդեպ և ինչի հիման վրա են սուղգող տեսուչները հարկվող երջանառությունից (72 144 400 ՀՀ դրամ) առանձնացրել 28 672 300 ՀՀ դրամը: Սուղգող տեսուչները 28 672 300 ՀՀ դրամը հարկվող երջանառությունից առանձնացնելիս չեն ունեղել ո՛չ իրավական, ո՛չ ֆասական հիմքեր:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ծառայության ներկայացուցիչները, ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուծով ունենալով ադացուցման դարսականություն, դասաֆնության ընթացդում չեն ադացուցել ակտն ընդունելու համար հիմք հանդիսացած հանգամանքները, ինչն իրավագիորեն հիմք է հանդիսացել դասարանի կողմից ակտի նեված կետն անվավեր ձանաչելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի վճռաբեկ բոլորի մերժել: ՀՀ սնեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ Տ-2637 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3240
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-118(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Սասուն Խաչատրյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի թիվ 06-3240 վճռի դեմ՝ ըստ Սասուն Խաչատրյանի հայցի ընդդեմ Արմեն Մարգարյանի և Երևանի ֆաղաֆագիականի՝ հողամասի ուղղակի վաճառքի դայմանագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու և որոշակի դայմանով այն կնքելու իրավունք վերադառնելու դաժանաբեկի վերաբերյալ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Սասուն Խաչատրյանը դաժանաբեկ է Երևանի ֆաղաֆագիականի և Արմեն Մարգարյանի միջև 2003 թվականի նոյեմբերի 18-ին կնքված հողամասի ուղղակի վաճառքի մասին դայմանագիրը մասնակիորեն ճանաչել անվավեր, ինչպես նաև հայցվորին իրավունք վերադառնել 39,37 քմ հողամասի 1/2 մասի վերաբերյալ նույն եղանակով ու գումարով առուվաճառքի դայմանագիր կնքել Երևանի ֆաղաֆագիականի հետ:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Սասուն Խաչատրյանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանում դասական նիսը նեանակված է եղել 2006 թվականի սեղեսնեքերի 29-ին, ժամը 11.20-ին, սակայն այն առանց նախազահողի կողմից նախազգուեացման և հայցվորին տեղյակ դահելու սկսվել է նույն օրը՝ ժամը 16:15-ին, որի դասճառով հայցվորը հնարավորություն չի ունեցել վերաքննիչ դասարանին ներկայացնելու անհրաժեես աղացույցներ:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճռի հիմքում դրվել են կեղծ աղացույցներ այն մասին, որ վիճելի հողասարածը ավելի քան 20 արի օգսագործվել է Արմեն Մարգարյանի կողմից, իսկ իր կողմից ներկայացված առարկություններին ուտարություն չի դարձվել: Նեված հողասարածը հանդիսանում է ավտոմեքնայի միակ հնարավոր ճանաղարհը, որն իր սան սարածը կաղում է ավտոմեքիային ընդհանուր ճանաղարհին: Բացի այդ, ինքը վիճելի հողասարածում իր միջոցներով կառուցել է կոյուղի: Վիճելի հողասարածը ինչղես նախկինում, այնղես էլ ներկայումս չի օգսագործվում:

3) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանաղության 31-րդ հոդվածը, որը դես է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ Սահմանաղության 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականության իրավունքի իրականացումը չղես է վնաս դասճառի օջակա միջավայրին, խախտի այլ անձանց, հանրության և դեսության իրավունքները և օրինական ատերը: Մինչղեռ Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի 2003 թվականի հոկտեմեքերի 23-ի՝ Երևան ֆաղաֆի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 12/6 հասցեում Արմեն Մարգարյանին վարձակաղությանը սրամաղրված հողասարածն օտարելու մասին որոուը կայացվել է վերը նեված հոդվածի խախտումով: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղեսնեքերի 29-ի վճռով խախտվել է հայցվորի՝ սեփականություն ձեռք բերելու սահմանաղրական իրավունքը և օրինական ատերը:

4) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի, 58-րդ հոդվածի 1-ին կեսի 2-րդ ենթակեսի և 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կեսի դատահանգները, որոնք դես է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

Քաղաֆացիները և իրավաքանական անձինք ունեն օգսագործման իրավունքի ձեռքբերման վաղեմության իրավունք, եթե հողամասերը համաղասասխանում են հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 2-րդ կեսով սահմանված դատահանգներին: Իսկ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 2-րդ կեսի դատահանգներից մեկն այն է, որ հողօգսագործումը չղես է խոչընղոսի այլ հողամասերի նղասակային կամ գործառնական նեանակղությանը օգսագործմանը:

Քողոք քերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղեսնբերի 29-ի վձիղը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննոթյան:

3. Վձռաբեկ բողոքի ֆննոթյան համար նեանակոթյուն ունեղող վասսերը.

Վձռաբեկ բողոքի ֆննոթյան համար էական նեանակոթյուն ունեն հեկսյալ վասսերը՝

- 1) 04.09.2006 թվականին Վերաֆննիչ դասարանը վերաֆննիչ բողոքն ընղոմել է վարույթ և գործի ֆննոթյունը նեանակել է 2006 թվականի սեղեսնբերի 20-ին:
- 2) 20.09.2006 թվականի դասական նիսին Վերաֆննիչ դասարանը գործի ֆննոթյունը հեկսաձգել է և նեանակել 2006 թվականի սեղեսնբերի 29-ին՝ ժամը 11:30-ին:
- 3) 29.09.2006 թվականի ժամը 11:30-ին նեանակված դասական նիսը սկսվել է նույն օրը ժամը 16:01-ին:

4. Վձռաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյուններ և եղահանղումները.

Քննելով վձռաբեկ բողոքը նեված հիմբերի սահմաններում՝ Վձռաբեկ դասարանը գնոմ է, որ *բողոքն առաղին հիմբով հիմնավոր է հեկսյալ պասձառաբանոթյանը.*

Վձռաբեկ դասարանն իր որոոումներում բազմիցս անղարղարձել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածի ղախանջների չղահղանման հեկսանղով անձանց իրավոնբների իսխսման հարղերին (սես, օրինակ՝ Շենղավիթի թաղաղեսարան ընղղեն Ալվինա և Լիանա Կաղկոներ, Արամ, Ֆրոնղ և Նարեկ Մարկոսյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2236/Ա 21.12.2006 թվական (բնակելի սարածոթյան օղսաղործման իրավոնբը փոխհասղոցմամբ դաղարեղնելու ղախանջոլ)):

Մակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմբում ընկած հարցաղրոմը՝ Վձռաբեկ դասարանը հարկ է համարոմ կրկին անղարղառնալ նեված հարցին:

Վձռաբեկ դասարանը գնոմ է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածով նախասեկված՝ դասական նիսի ժամանակի և վարի մասին գործին մասնակցող անձանց սեղեկանալու իրավոնբը և դասարանի՝ այղ մասին նրանց սեղեկաղնելու ղարսականոթյունը ողղակիորեն կաղված են ՀՀ Մահմանաղրոթյամբ երաղխավորված օրենբի առղև բոլորի հավասարոթյան համընղհանուր սկղբոնբի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրով ղաեղանղող՝ մրցակցոթյան և կողմերի հավասարոթյան սկղբոնբների հեկ, ֆանի որ նեված սկղբոնբներն ամբողղ ծավաղով կարող են իրականաղվել միայն այն դեղոբում, եր գործին մասնակցող անձանցից յուրաֆանջյուրին ընձեղված է դասական նիսին ներկա գնղվելու հնարավորոթյուն: Աղ իսկ ղասձառով դասական նիսի օրվա, ժամանակի և վարի մասին գործին մասնակցող անձանց իրաղեկոմը դասարանի ղարսականոթյունն է, որի չղահղանոմը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 227-ղ հողվածի իմասոլ հանղիսանոմ է ֆաղաֆաղիական դասավարական օրենբի էական իսխսոմ:

Միածամանակ Վձռաբեկ դասարանն արձանաղրոմ է, որ դասական նիսը նեանակված ժամից ուեաղոմով սկսելը հանղիսանոմ է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածով նախասեկված՝ ծանոցման ղախանջի չղահղանոմ, ինչը հանղեղնոմ է նա «Մարղու իրավոնբների և հիմնարար սղսաոթյունների ղաեղանոթյան մասին» եղրղական կոնղեղնիայի 6-ղ հողվածով երաղխավորված՝ յուրաֆանջյուրի՝ արղար դասաֆննոթյան իրավոնբի իսխսման: Մարղու

իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ տայմանավորվող ղեկավարությունները ոչ միայն ղեկավարել են ամրագրված ֆադաբանական իրավունքների դատարանական դաշտանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեկավարել են ադախովեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Տվյալ դեղում 2006 թվականի սեղեսմբերի 20-ի դատարանն նիստի ձայնային արձանագրությունից ակնհայտ է, որ գործի ֆնությունը հեսաձգվել և հաջորդ դատարանն նիստը նեանակվել է 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ին՝ ժամը 11:30-ին: Դատարանն նիստի արձանագրության համակարգչային արձանագրման կրիչի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ի ժամը 11:30-ին նեանակված դատարանն նիստը սկսվել է նույն օրը՝ ժամը 16:01-ին, ինչի արդյունքում Վերաֆնիչ դատարանը, փաստերն, գրկել է հայցվոր կողմին դատարանում իր իրավունքները դաշտանելու իրական հնարավորությունից:

Դատարանում յուրաֆանչյուր կողմ ղեկավարել է ունենա ողջամիտ հնարավորություն՝ ներկայացնելու իր գործն այնդիսի տայմաններում, որոնք նրան իր հակառակորդի նկատմամբ չեն դնի նվազ բարենդաս վիճակում: Մրցակցային դատարանության սկզբումը ենթադրում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ ղեկավարել է ունենա գործում եղած կամ հավելյալ ներկայացված ադաջույցների մասին տեղեկանալու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն, ինչից տվյալ դեղումը վերաֆնիչ դատարանում գրկված է եղել հայցվորը:

Նյութական և դատարանական իրավունքի մյուս նորմերի խախտման, չկիրառման մասին վճռաբեկ բողոք բերած անձի դատաձառաբանությունները չեն կարող Վճռաբեկ դատարանի կողմից դատարանն ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն տայմաններում, երբ կողմի դատարանական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում կողմի փաստարկները դատարանության ընթացքում ֆնության առարկա չեն դարձել:

Նեված դատաձառաբանությամբ Վճռաբեկ դատարանը բողոքի մյուս հիմքերին չի անդրադառնում:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է բավարար՝ ՀՀ ֆադաբանական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն Վերաֆնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկարավելով ՀՀ ֆադաբանական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սատուն Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆադաբանական գործերով վերաֆնիչ դատարանի 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ի թիվ 06-3240 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3925/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Մահակյան
Դատավորներ՝ Տ.Մուկուչյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-152(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Վահե Միմոնյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 29.11.2006 թվականի թիվ 06-3925 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վահե Միմոնյանի ընդդեմ Հարություն Չուլումյանի՝ գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դատասախանողից բռնագանձել 400.000 (չորս հարյուր հազար) ՌԴ ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիիբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցը մերժելիս Վերաբերվածի դատարանը նկատել է ունեցել այն հանգամանքը, որ դատաստիսանողի կողմից հայցվորին որևէ ստացական չի սրվել, դատարանը նշում է, որ դատարանը եկել է այն համոզման, որ ըստ էության դատարանի ստացած բովանդակությունից բխում է, որ այն սրվել է ՀՀ ոստիկանության աշխատակցի կողմից: Վերաբերվածի դատարանը եկել է այն համոզման, որ ըստ էության դատարանի ստացած բովանդակությունից բխում է, որ այն սրվել է ՀՀ ոստիկանության աշխատակցի Ա.Բաղդասարյանին, որը դատաստիսանողից գումարային որևէ դատարան չունի: Քննելով հայցը՝ Վերաբերվածի դատարանը հանգել է այն եզրակացության, որ հայցվորի կողմից ներկայացված դատարանից որևէ դատարան առկա չի կարող դիտարկվել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբերվածի դատարանի կողմից կայացված վճռում նշված այն փաստին, որ գործարքի գրավոր ձևը չդրված է հանգանակում է փոխառության դրամային հարցի անվավերության, առաջ ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի օրենսգրքի 877-րդ հոդվածը սահմանում է, որ փոխառության դրամային կապիտալի կնքված է համարվում դրամ կամ գույք հանձնելու դեպքում: Այստեղից հետևում է, որ հայցվորի և դատաստիսանողի միջև ըստ էության կնքվել է փոխառության դրամային կապիտալի, իսկ գումարային դատարանությունն էլ դատաստիսանողն ընդունել է իր կողմից սրված դատարանից:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետի պահանջը:*

Իր ղեկավարել բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

Կայացված վճիռը ստորագրել է նաև դատարանի Ա.Թումանյանը, սակայն նիստի քննարկում, գործի փակման և վճիռի եզրակացության մասին հրատարակման ժամանակ դատարանի Ա.Թումանյանը չի մասնակցել, այսինքն՝ վճիռը կայացրել է ոչ այն դատարանը, որը մտնում է գործը փակող դատարանի կազմի մեջ:

Բողոք բերած անձը դատարանից էլ է բեկանել Վերաբերվածի դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ նույն ֆալսիֆիկացիայի գործով Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին աշխատանքի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռն:

Վճռաբեկ բողոքին Հարություն Զուլումյանի կողմից ներկայացվել է դատաստիսան:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատարանի հիմքեր և փաստարկները.

Դատաստիսանողը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում բերված փաստարկները անհիմն են հետևյալ դատարանից:

1) ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի համաձայն՝ փոխառության դրամային կապիտալի կնքվում է գրավոր, ի հավաստում փոխառության դրամային կապիտալի և դրա դրամային կապիտալի կարող է ներկայացվել փոխառուի կողմից փոխառուին որևէ դրամային գումար կամ որևէ ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ: Փոխառության դեպքում ստացականը դեպք է սրվել փոխառուի կողմից փոխառուին: Տվյալ դեպքում դատաստիսանողի կողմից հայցվորին որևէ ստացական չի սրվել:

2) Վճռաբեկ բողոքի այն հիմքը, որ Վերաբերվածի դատարանի կազմի և վճիռն ստորագրող դատարանները սարքեր են, անհիմն է, քանի որ դա եղել է վճռում թույլ սրված վիճակ, ինչը ուղղվել է 04.12.2006 թվականի՝ վճռում թույլ սրված վիճակն ուղղելու մասին դատարանի որոշմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի փակման համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի փակման համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՌԳ Մոսկվա ֆաղափ Շչուկինոյի ՆԳ բաժնից տեղեկություն է ստացվել այն մասին, որ Երևան ֆաղափ բնակիչներ Խաչատուր Հարությունյանը և Հարություն Ջուլումյանը 2005 թվականի օգոստոսի 18-ից 30-ը ընկած ժամանակահատվածում փաստաթղթերի կեղծումով և խարդախությամբ «Պերտոլեկսիվա ռազվիսիա» ՍՊԸ-ից յուրացրել են 585.000 ՌԳ ռուբլի:

2) Խ.Հարությունյանը և Հ.Ջուլումյանը հրավիրվել են ոստիկանության Երևան ֆաղափ վարչություն, նրանցից վերցվել են բացատրություններ: Նշված անձինք լուրջապահվել են ներկայանալու Մոսկվա ֆաղափ Շչուկինոյի ներքին գործերի բաժին:

3) Ոստիկանության Երևան ֆաղափ վարչությունում Հ.Ջուլումյանը իր կողմից սրված լուրջապահվելով (ստացական) ընդունել է այն հանգամանքը, որ յուրացրել է Վահե Սիմոնյանին լուրջապահող 400.000 ՌԳ ռուբլի գումարը և լուրջապահվել է այն վերադարձնել 13.07.2006 թվականին, սակայն չի վերադարձրել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի համաձայն՝ լուրջապահության ուժով մի անձը (լուրջապահ) լուրջապահ է մեկ այլ անձի հանձնել գույք, կասարել աշխատանք, մասուցել ծառայություն և այլն, կամ ձեռնդրահ մնալ որոշակի գործողություն կասարելուց, իսկ լուրջապահն իրավունք ունի լուրջապահից լուրջապահել կասարելու իր լուրջապահությունները:

Նույն օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ լուրջապահությունները լուրջ է կասարվեն լուրջապահ լուրջապահության լուրջապահներին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի լուրջապահներին համալուրջապահության, իսկ նման լուրջապահների ու լուրջապահների բացակայության դեպքում՝ գործարար լուրջապահության սովորյալներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ լուրջապահներին համալուրջապահության:

Ուսումնասիրելով գործում առկա փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանին լուրջապահ լուրջապահության Երևան ֆաղափ վարչությունում սրված բացատրությամբ և լուրջապահվելով լուրջապահանողը հավաստել է հայցվորից 400.000 (չորս հարյուր հազար) ՌԳ ռուբլի գումար ստանալը և լուրջապահություն է ստանձնել այն լուրջապահվելուց նշված ժամկետում վերադարձնելու:

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառության լուրջապահագրի և դրա լուրջապահների՝ կարող է ներկայացվել փոխառուի սված ստացականը կամ փոխառուի կողմից փոխառուին որոշակի դրամական գումար կամ որոշակի ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ:

Այսդիտով, Վերաբնիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ լուրջապահանողի կողմից սրված «լուրջապահագիր» վերառությամբ փաստաթուղթն ըստ էության ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ լուրջապահությունը հավաստող ստացական է, որը հավաստում է լուրջապահանողի՝ հայցվորի նկատմամբ լուրջապահ առկայության մասին:

Պատասխանողի կողմից սույն բողոքի լուրջապահանում բերված այն փաստերը, թե ստացականը փոխառուի (լուրջապահի) կողմից լուրջապահ է սրվել բացառապես փոխառուին (լուրջապահից), իսկ լուրջապահանողի կողմից ոստիկանությունում սրված լուրջապահագիրը չի սրվել հայցվորին, ուստի այն ստացական համարվել չի կարող, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն

է համարում հետևյալ դատաբանությունները:

Ստացականը դատարանի կողմից ի հավաստումն դատավորության սրված դատաբանական փաստաթուղթ է, որով դատարանը ընդունում է իր դատաբանական դատարանի հանդեպ: Ստացականը սալը դատարանը անձի կողմից դատաբանական ճանաչումը վկայող գործողություն է, որի առկայության դաշտաններում էական է ոչ թե այն հանգամանքը, թե այդպիսի գործողությունը ում ներկայությամբ, կամ թե որտեղ է կատարվել, այլ այն փաստը, որ դատարանը ընդունել է (ճանաչել է) իր դատաբանական դատարանի հանդեպ:

Փոխառուի կողմից ստացականը բացառապես փոխառուին սալու (հանձնելու) իմացատրությամբ տրամադրված է օրենսդրությամբ նախատեսված չէ:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ փոխառության հարաբերությունների բացակայության չափազանցված լինելու դաշտաններում ստացականի առկայությունը դատաստանողի դատարանությունը հայցվորի նկատմամբ անվիճելի է դարձնում, իսկ դատարանության գումարը՝ բռնագանձման ենթակա:

2) *Ներկայացված բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության 143-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճիռ կայացրած դատարանն իրավունք ունի գործին մասնակցող անձանց դիմումով կամ իր նախաձեռնությամբ դատաբանական վճիռը, ուղղել թույլ սրված վրիպակները, գրասխալները և թվաբանական սխալները՝ չփոփոխելով վճռի բովանդակությունը և էությունը: Ուստի Վերաքննիչ դատարանը, առաջնորդվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 143-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատաբանական, իր նախաձեռնությամբ 04.12.2006 թվականի որոշմամբ ուղղել է վճռում թույլ սրված վրիպակը: Հետևաբար, բողոքի սույն հիմքը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանը, հիմք ընդունելով Վ.Չուլոյանի կողմից սրված դատարանագիրը, սույն գործով 14.03.2006 թվականին կայացրել է ըստ էության օրինական և հիմնավորված վճիռ, որով բավարարել է Վ.Միմոնյանի հայցը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը վերը նշված դատաբանականություններով հիմնավոր է համարում և այն դիտարկելով՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի և 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Վահե Միմոնյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ նույն ֆաղաֆաղիական գործով Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2315
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-185 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեջ տնտեսական հանձնաժողովի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ Տ-2615 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ անհատ ձեռնարկատեր Մ.Ալոյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեջ տնտեսական հանձնաժողովի՝ 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ անհատ ձեռնարկատեր Մ.Ալոյանը դիմում է անվավեր ճանաչել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեջ տնտեսական հանձնաժողովի կողմից 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեջ տնտեսական հանձնաժողովը (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով):

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Մ.Ալոյանի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ տնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության

օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջները և սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ և 62-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը, որը ձևակերպված է եղել հստակ, հասկանալի, և հասցեատիրոջ համար ակնառու էր, թե իր վրա ինչ դատարկություն է դրված: Հետևաբար, բացակայում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ակն առչինչ ճանաչելու հիմքերը: ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ մրցակցության դատարանության դատարանի հանձնաժողովի թիվ 7-Ա որոշման մեջ հստակ և հասկանալի նշվել է, որ «ԱրմենՏել» ընկերության դիմումի հիման վրա «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի համաձայն հարուցվել է վարչական վարույթ, որի կադրակցությամբ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություններ իրականացնելու նպատակով, հիմք ընդունելով «ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետը և 28-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ մրցակցության դատարանության դատարանի հանձնաժողովը որոշել է դիմել որոշման հավելված 5-ում նշված ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ սուբյեկտներին (որում ընդգրկված է նաև անհաս ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանը՝ թիվ 70) եռօրյա ժամկետում Հանձնաժողով ներկայացնել տեղեկատվություն 2005 թվականի ընթացքում սվյակների փոխանցման ոլորտում իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ՝ ըստ կից ձևանմուշի:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դատարանը, սխալ մեկնաբանելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, հանգել է այնպիսի եզրակացության, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդիրներ, հավելվածներ, կամ լրացուցիչ այլ փաստաթղթեր, որոնց, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմային վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպիսով, որքանով գործում է բուն վարչական ակտը», հետևաբար, դրանց վրա չեն սարսածվում գրավոր վարչական ակտի ներկայացվող դահանջները, այդ թվում՝ վարչական մարմնի դատարանատար անձի անվան, ազգանվան հիշատակման և ստորագրության ու կնիման առկայության մասով:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ S-2315 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1 ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ԴԱՏԱՍԽԱՆԻ ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐԸ.

Բողոքին դատարանի ներկայացրած անձը գտնում է, որ բողոքի դատարանականությունն այն մասին, որ Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշումը հստակ և հասկանալի ձևակերպված չէ, ցարսողված չէ այնպես, որ հասցեատիրոջ, սվյակ դեղմում՝ դիմողի համար ակնառու լինի, թե իր վրա ինչ դատարկություն է դրվում, հաստատվում է նույն որոշման «որոշեց» մասի ողջամիտ մեկնաբանությամբ: Մասնավորապես, Հանձնաժողովը որոշել է դիմել որոշման հավելված 5-ում նշված սուբյեկտներին՝ ներկայացնելու տեղեկատվություն իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ: Հավելված 5 կոչվող անստորագիր թուղթը 213 անուն դատարկակող ցանկ է, որի 70 համարի սակ նշված է «Մարինե Ալոյան ԱՉ»: Մինչդեռ

«որոշեց» մասում դեռ է նվազ Մարինե Ալոյանի անուն-ազգանունը, կամ գոնե վերջինիս ուղարկվել հավելվածի հավելվածից՝ հստակ նշումով այն մասին, որ դատականությունը դրվում է նրա վրա:

Ինչ վերաբերում է այն փաստարկին, որ ակտի հավելվածների վրա չեն ստորագրվում գրավոր վարչական ակտի ներկայացվող դատահանջները, առաջ այն անհիմն է թեկուզ այն դատահանջով, որ որևէ իրավական նորմ այդպիսի դրույթ չի սահմանում: Իսկ եթե հետևենք բողոք բերող անձի սրամաքանությանը, առաջ այն ինքն՝ որդես վարչական մարմին, կարող է սահմանել դատարարություններ ըստ որոշման հավելվածի՝ ստորագրելով ու կնքելով միայն որոշումը: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենք 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի նմանօրինակ մեկնաբանությունը լուրջ կոռուպցիոն ռիսկ է դարձնակում: Ինչպես կարող է վարչական մարմինը չստորագրել ու չկնքել վարչական ակտի հավելված կոչվող փաստաթուղթը, որը ֆաղափացու համար սահմանում է, օրինակ՝ 5 (հինգ) միլիոն ՀՀ դրամի դատարարություն: Կարող են բերվել նաև բազմաթիվ օրինակներ, երբ անստորագիր թղթերը կարող են չհնուվնիկների կողմից կամայականորեն փոփոխվել: Իսկ այն, որ հավելվածն ինքնուրույն վարչական ակտ չէ, այլ վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասը, նշանակում է, թե վարչական ակտի նկատմամբ առաջադրվող դատահանջները սահմանվում են նաև հավելվածի նկատմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2005 թվականի փետրվարի 1-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարարության դատական հանձնաժողովը ընդունել է թիվ 7-Ա որոշումը՝ սլյալների փոխանցման ոլորտում գործող սնտեսավարող սուբյեկտների կողմից սեղեկավարություն ներկայացնելու մասին:

2) 2006 թվականի փետրվարի 3-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարարության դատական հանձնաժողովի աշխատակազմի ղեկավարը թիվ ՎԵ-380 գրությամբ անհաս ձեռնարկաժեստ Մարինե Ալոյանին ուղարկել է վերը նշված որոշումը:

3) 2006 թվականի փետրվարի 28-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարարության դատական հանձնաժողովի աշխատակազմի ղեկավարը գրությամբ Մարինե Ալոյանին սեղեկացրել է 2006 թվականի մարտի 10-ի ժամը 11:00-ին սեղի ունենալիք Հանձնաժողովի դռնբաց նիստի մասին, որտեղ ֆննդարկվելու է Մարինե Ալոյանի կողմից օրենքով նախատեսված սեղեկավարություն ներկայացնելու դատարարության չկատարման հարցը:

4) 2006 թվականի մարտի 10-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարարության դատական հանձնաժողովը ընդունել է անհաս ձեռնարկաժեստ Մարինե Ալոյանի նկատմամբ դատաստանաժեստի միջոց կիրառելու մասին թիվ 21-Ա որոշումը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատահանջները և եզրահանգումները.

Վճռաբեկ դատարանն իր որոշումներում բազմիցս ամբարձրել է այն դիրքորոշումը, որ իրավական դատարարությունում յուրաքանչյուր ոմ, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածից ելնելով, դեռ է ելնի այն կանխավարկածից, որ վարչական ակտերն ընդունվում են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով վարչական մարմինների լիազորությունների օրհանակում և դրանց հիման վրա (սես՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորփի ստորագրված ստորագրամում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղափադատարան, 21.12.2006թ., ֆաղափադատական գործ թիվ 3-2440/ՎԴ (Երևանի ֆաղափադատարանի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դատահանջը կատարելու և ակտնանակի

նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դատավորացնելու դատախազներով):

Նման կանխավարկածից ելնելով՝ օրենսդիրը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ գլխով սահմանել է հասույթի հայցային վարույթ՝ ղեկավարող մարմինների, սեղանական ինֆրակառավարման մարմինների և դրանց ղեկավարող անձանց՝ օրենսդրության հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունները (անգործությունը) վիճարկելու վերաբերյալ: Նշված վարույթով օրենսդիրն ամրագրել է հասույթի ընթացակարգ, թե ինչպես դատարանի կողմից ղեկավարվող է սուուգման ենթարկվի ղեկավարող մարմինների կողմից ընդունված ակտերի իրավաչափությունը:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումների բննարկման կարգին և դատարանի կողմից վարչական ակտերի իրավաչափության սուուգման հարցերին (սես, օրինակ՝ «Իգի Սսարս» սահմանափակ դատաստանաչափությամբ ընկերություն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Շենգրափիի հարկային սեսչություն, 17.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-238(ՏԳ) (ակտն անվավեր ճանաչելու դատախազով)):

Սակայն նկատի ունենալով, որ սույն գործի փաստերը սարբեր են նշված որոշման փաստերից, և կարևորելով վարչական ակտերն առչինչ համարելու դատական դրակսիկան՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում անդրադառնալ վճռաբեկ բողոքում բարձրացված իրավական խնդրին սույն գործի փաստերի առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը բերված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկսյալ պատճառաբանությամբ:

Ղեկավարող մարմինների և դրանց ղեկավարող անձանց՝ օրենսդրության հակասող ակտն անվավեր ճանաչելու հիմքերի վերաբերյալ ընդհանուր կանոնը սահմանված է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 159-րդ հողվածով, որի համաձայն՝ ղեկավարող մարմինների և դրանց ղեկավարող անձանց՝ օրենսդրության հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու համար հիմք են նշված ակտն օրենսդրության հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրադատության Սահմանադրությամբ ու օրենսդրությամբ երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը: Նշված հողվածից հեկսում է, որ ակտը դատարանի կողմից կարող է անվավեր ճանաչվել միայն հեկսյալ երկու փաստերի միաժամանակյա առկայության դատագայում՝

1.ակտը ղեկավարող է հակասի ՀՀ օրենսդրություն, և

2.այդ ակտով ղեկավարող է խախտվի այն վիճարկելու մասին դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենսդրությամբ երաշխավորված իրավունքն ու (կամ) ազատությունը:

Ակտի՝ ՀՀ օրենսդրության հակասելու դատական սուուգման կարգը սահմանված է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հողվածի 5-րդ մասում: Դատարանի կողմից ակտն օրենսդրության հակասելը, բացի ակտն ընդունող մարմնի (դրա ղեկավարող անձի) իրավաչափության սեսանկյունից սուուգման ենթարկելիս, այն ղեկավարող է սուուգման ենթարկվի նաև նյութական իրավաչափության սեսանկյունից:

Ակտի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դատարանը ղեկավարող է սուուգի գործի փաստերը և յուրաքանչյուր փաստի իրավական հեկսանքը:

Ինչպես վեր նշվեց, իրավական դատությունում ղեկավարող է ելնել այն կանխավարկածից, որ վարչական ակտերը ընդունվում են Սահմանադրությամբ կամ օրենսդրությամբ վարչական մարմինների լիազորությունների շրջանակում և դրանց հիման վրա: Նման կանխավարկածից օրենսդիրը եզակի բացառություն է արել՝ սահմանելով վարչական ակտի առչինչ լիներու դեղերը, միաժամանակ դրանք համարելով այն ակնառու, կողմից սխալները, որոնք կարող են

թույլ սրվել վարչական ակտերում: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված յուրաքանչյուր դեպքում օրենսդիրը հասույ ընդգծում է այդ դեպքերի ակնհայտ լինելու հանգամանք:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ իրավական դեմոստրությունում «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի հիման վրա վարչական ակտը կարող է առոչինչ համարվել խիստ բացառիկ դեպքերում, մասնավորապես, երբ **ակնառու են** նույն հոդվածով սահմանված **ակնհայտ կողմի սխալները**:

ՀՀ սնտեսական դատարանը, Հանձնաժողովի 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելով, հիմք է ընդունել այն, որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ առոչինչ է այն վարչական ակտը, որում առկա են, մասնավորապես, հետևյալ ակնառու կողմի սխալները. ակտից դուրս չէ, թե դա որոշակիորեն ում է հասցեագրված, կամ հայտնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորվում:

ՀՀ սնտեսական դատարանը հաստատված է համարել այն, որ Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումն ընդունելիս չեն դասակարգվել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ և 62-րդ հոդվածներով սահմանված որոշ դրույթներ, մասնավորապես, 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշման մեջ նշված չեն սնտեսվարող սուբյեկտի՝ անհատ ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանի անունը, ազգանունը և նրա վրա դրվող դատարանականությունները:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշման մեջ հստակ նշված է, որ Հանձնաժողովը որոշում է դիմել նույն որոշման հավելված 5-ում նշված սնտեսվարող սուբյեկտներին՝ եռօրյա ժամկետում Հանձնաժողով ներկայացնելու տեղեկատվություն՝ 2005 թվականի ընթացքում սվյալների փոխանցման դրոշում և սվյալների արքանյակային ստացման դրոշում իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ՝ ըստ կից ձևանմուշի: Ընդ որում, հավելված 5-ում թիվ 70 համարի սակ հստակ նշված է անհատ ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանի անունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդիրներ, հավելվածներ: Նույն հոդվածի համաձայն՝ հավելվածները վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնքանով, որքանով գործում է բուն վարչական ակտը: Ներդիրները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմույն վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնքանով, որքանով գործում է բուն վարչական ակտը:

Նշվածից հետևում է, որ վարչական ակտում դասակարգվել են գրավոր վարչական ակտի օրենքով (55-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «բ» ենթակետ) ներկայացվող դասակարգումները:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը ձևակերպված է հստակ և հասկանալի, շարադրված է այնպես, որ հասցեատիրոջ համար դուրս է, թե իր վրա ինչ դատարանականություններ են դրված, որոնց դրամաններում նշված ակտն առոչինչ համարելն ինֆին դատարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի ակնհայտ սխալ կիրառում է:

ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դասակարգումները, որի արդյունքում հանգել է սխալ եզրակացության այն մասին, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դահանջներից հստակ հետևում է, որ վարչական ակտին ներկայացվող դահանջները վերաբերում են բուն վարչական ակտին և ոչ թե բուն վարչական ակտի հավելվածներին կամ ներդիրներին, և քանի որ օրենքով նախատեսված չէ, որ իրավական ակտի բաղկացուցիչ մասերը դաժարադիր դեպքում կնքվեն և ստորագրվեն վարչական ակտի ընդունված վարչական մարմնի դաժարադատ անձի կողմից, ապա այդ հիմքով վարչական ակտի առոչինչ լինելու մասին հետևությունները դառնում են իրավագուրկ:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը (բուն վարչական ակտը), «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «թ» և «ժ» կետերին համադասաստան, ստորագրված և կնքված է:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ վերը նշված նյութական նորմերի սխալ մեկնաբանության արդյունքում ՀՀ սնտեսական դատարանը խախտել է նաև ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջները:

Այսպիսով, վերը նշված նյութական նորմերի սխալ մեկնաբանությունը և դատավարական նորմերի խախտումը հիմք են, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաժարանության դեքական հանձնաժողովի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեդոսեմբերի 25-ի թիվ Տ-2315 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3175
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-295(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Երևանի ֆաղաֆագիական վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արթուր Խաչատրյանի՝ դատարանատնային անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Արթուր Խաչատրյանը դիմում է մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշումը:

2006 թվականի հուլիսի 14-ի թիվ 2-1630 վճռով Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին այսանի դատարանը դիմումը բավարարել է:

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 վճռով Վերաքննիչ դատարանը դիմումը բավարարել է. մասնակիորեն անվավեր է ճանաչել Երևանի ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման 2-րդ կետը՝ Երևանի Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոսնակներով զբաղեցված հողամասի վարձակալության դալանադրի ժամկետ սահմանելով հինգ տարի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Երևանի ֆաղաֆագիական:

Հայցվորի կողմից 2007 թվականի փետրվարի 2-ին Վճռաբեկ դատարան է ներկայացվել դիմումի դատասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դափնաջրը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ.

Վերաբնիչ դատարանը կիրառել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 48-րդ, 57-րդ հոդվածները, որոնք դիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 48-րդ և 57-րդ հոդվածների համաձայն՝ ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերը վարձակալությամբ սրամադրվում են մինչև 99 տարի ժամկետով: ՀՀ հողային օրենսգրքի համաձայն՝ ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամադրման նվազագույն ժամկետ սահմանված չէ, հետևապես Երևանի ֆաղափառյալ որդես ղեկավարության անունից հանդես եկող մարմին, իրավասու է որոշելու հողամասի վարձակալության իրավունքի սրամադրման ժամկետը:

Հարկ է նշել, որ այն բոլոր դեղմերը, երբ Երևանի ֆաղափառյալ կողմից ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերը սրամադրվել են 5 տարի ժամկետով, բոլորովին այլ են, և նույնական մոտեցում ցուցաբերելու մասին հողվածների կիրառումը դատարանի կողմից տեղին չէ, առավել ևս, երբ դիմող կողմը որևէ ադապտացիոն չի ներկայացրել ցուցաբերված մասն մոտեցման մասին:

Վերաբնիչ դատարանի վճռի պատճառաբանական մասում նշվում է, որ Երևանի ֆաղափառյալ, ունենալով նույն տարածքում համանման ավտոտնակների հողամասերի վարձակալության դայմանագրերի հինգ տարի ժամկետով երկարացման նախադեղմեր, դիմումատուի նկատմամբ ցուցաբերել է անհավասար մոտեցում, մինչդեռ դարձ չէ, թե այդ ո՞ր դեղմերի մասին է խոսքը, և ի հաստատում դրա՝ որևէ կոնկրետ օրինակ չի նշվում: Ուստի, անհիմն է հիշատակված «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածների կիրառումը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դափնաջրել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 ֆաղափառյալական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան ներկայացրած անձն իր դատասխանին կցել է Երևանի ֆաղափառյալի 2006 թվականի նոյեմբերի 22-ի «Երևանի ֆաղափառյալի որոշումների հիման վրա կնքված վարձակալության դայմանագրի ժամկետների կանոնակարգման մասին» թիվ 2005-Ա որոշումը և նշել, որ Երևանի ֆաղափառյալ, անտեսելով նույն որոշումը, վճռաբեկ բողոք է բերել Վերաբնիչ դատարանի վճռի դեմ: Նշված որոշման 1-ին կետի 1.1-րդ ենթակետով նախատեսված է ժամկետային վարձակալության դայմանագրերը վերակնքել որդես անորոշ ժամկետով կնքված դայմանագրեր:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՀՀ կառավարության 2002 թվականի մայիսի 29-ի թիվ 824 որոշումը և ՀՀ ղեկավարության գույքի կառավարման նախարարի 2002 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 143 հրամանի

համաձայն՝ Արթուր Խաչատրյանին աճուրդով վաճառվել են Երևան ֆաղափ Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոսնակները:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար Կոմիտեի Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 2005 թվականի փետրվարի 14-ին գրանցվել է (թիվ 1488246 վկայական) Արթուր Խաչատրյանի սեփականության իրավունքն երկու ավտոսնակների և վարձակալության իրավունքը դրանցով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ:

3) Հողամասի վարձակալության ժամկետը լրացել է 2005 թվականի դեկտեմբերի 23-ին:

4) 2005 թվականի դեկտեմբերի 19-ին Արթուր Խաչատրյանը դիմել է Երևանի ֆաղափաղեցի՝ խնդրելով հողի վարձակալության ժամկետը երկարաձգել:

5) Երևանի ֆաղափաղեցի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ վարձակալության ղայմանագրով սահմանված ժամկետը երկարաձգվել է մեկ ամիսով:

6) 2006 թվականի փետրվարի 28-ին Արթուր Խաչատրյանը կրկին դիմել է Երևանի ֆաղափաղեցի՝ խնդրելով վերանայել կայացված որոշման հողի վարձակալության ղայմանագրի ժամկետը՝ այն սահմանելով 5 (հինգ) ամիս, քանի որ սովորաբար նման սարածֆի համար սրվում է 5 ամիս ժամկետ:

7) Ի ղայտասխան նշված դիմումի՝ 2006 թվականի մարտի 31-ին Երևանի ֆաղափաղեցարանի աշխատակազմի անճարժ գույքի կառավարման վարչության ղեկը թիվ 20/1-8 գրությամբ ղայտասխանել է, որ Երևանի ֆաղափաղեցը գտել է նղայտակահարմար սահմանել մեկ ամիս ժամկետ՝ ավտոսնակի զբաղեցրած հողամասի համար վարձակալության ղայմանագիր կնքելու համար:

4. Վճարել նասարանի ղայտառարանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարել նասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակի հեկեյալ պատճառարանությամբ.

Սույն որոշմամբ Վճարել նասարանը վճարել բողոքի հիմքի հիման վրա անդրադառնում է հեկեյալ իրավական հարցին՝ իրավաչափ է արղյոբ հայեցողական լիազորության իրականացման արղյունքում կայացված Երևանի ֆաղափաղեցի որոշումը, և արղյոբ նասարանը, անվավեր ճանաչելով նման որոշումը, իրավունք ունի ղայտարղելու վարչական մարմնին իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունը նասական ակղով սահմանված կարղով:

ՀՀ հողային օրենսղրքի 48-րղ հողվածի 3-րղ մասի համաձայն՝ ղետության և համայնքների սեփականության հողամասերի վարձակալությունը չի կարող լինել 99 ամրոց ավելի ժամկետով, բացառղյամբ գղյուղասնեկական նեանակության հողերի:

Նեված նոռնով օրենսղիրը սահմանել է ղետության սեփականություն հանղիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամաղղման առավելագղյուն ժամկետ (մինչև 99 ամիս)՝ միաժամանակ չնախասեկելով հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամաղղման նվազագղյուն ժամկետ:

ՀՀ հողային օրենսղրքի 76-րղ հողվածի 2-րղ մասի համաձայն՝ Երևանում ղետության սեփականությանը ղայտականող հողամասերը վարձակալության իրավունքով սրամաղղում է Երևանի ֆաղափաղեցը:

Աղյաղիսով, վերագղյալ նոռների հիման վրա Վճարել նասարանը գտնում է, որ Երևան ֆաղափում ղետության սեփականություն հանղիսացող հողամասերը վարձակալության

իրավունքով սրամադրում է Երևանի ֆաղափառաբանական իրականացնելով հայեցողական լիազորություն, այն է՝ որոշում է հողամասի վարձակալության ժամկետը 99 տարվա ժամկետով:

Սույն գործով վիճարկվում է Երևանի ֆաղափառաբանական որոշումը, որը կայացվել է նրա հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում, և հետևաբար առաջին հերթին դատական սուղաման է ենթակա այդ լիազորության իրականացման իրավաչափությունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետև նաև՝ Օրենք) 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Երևանի ֆաղափառաբանական 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման բովանդակությունից և դրանով կարգավորվող հարաբերությունների առանձնահատկություններից դարձ է դառնում, որ վիճարկվող ակտը վարչական ակտ է, քանի որ դրա հասցեատիրոջ (ֆաղափառաբան) համար սահմանվում են իրավունքներ և դատականություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, **դրանց ընդունման**, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

Սա նշանակում է, որ իր հայեցողական լիազորությունն իրականացնելիս յուրաքանչյուր դեպքում վարչական մարմինը ղեկավարվում է հաշվի առնելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթները:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Երևանի ֆաղափառաբանական հայեցողությունը՝ որոշելու վարձակալության ժամկետը, ղեկավարվում է համադասասխանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դատարար է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառաբան՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաշտանության անհրաժեշտությամբ, **նրանց իրավահավասարության**, վարչարարության իրականացման համաչափության և **կամայականության արգելի սկզբունքով**, ինչդեպ նաև հետադարձ ժամկետով կանխորոշված այլ նպատակներ:

Կամայականության արգելի սկզբունքը բխում է ՀՀ Սահմանադրության 14.1-րդ հոդվածով ամրագրված հավասարության և խտրականության արգելի սկզբունքներից:

Օրենքի 7-րդ հոդվածում այն իր ամրագրումն է ստացել հետևյալ կանոնների լույսի ներքո. դրան համադասասխան՝ վարչական մարմիններին **արգելվում է** անհավասար մոտեցում ցուցաբերել միասեռակ փաստական հանգամանքների նկատմամբ, եթե առկա չէ դրանց տարբերակման որևէ հիմք, և եթե առկա է նման հիմք, ապա վարչական մարմինը **դատարար է** անհասական մոտեցում ցուցաբերել էադեպ տարբեր փաստական հանգամանքների նկատմամբ:

Այս կանոնը սարածվում է վարչական մարմինների ցանկացած լիազորության նկատմամբ:

Երևանի ֆաղափառությունը վճարել բողոքի հիմնի փաստարկներում նշել է, որ դիմողը չի աղյուցացել, որ Երևանի ֆաղափառությունը նրա նկատմամբ անհավասար մոտեցում է ցուցաբերել:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա Վճարել դատարանն արձանագրում է, որ յուրաքանչյուր նման դեպքում առաջանում է դատական լրացուցիչ սուուգման կանոն՝ որոշելու համար, թե ով է կրում վարչական մարմնի ցուցաբերած մոտեցման իրավաչափության աղյուցացման դատարկանությունը:

Այս կանոնն անհրաժեշտ է կիրառել բոլոր այն դեպքերում, երբ վարչական մարմինը վարչական ակտն ընդունելու համար հիմն ծառայած հանգամանքների աղյուցացման դատարկանությունն իրականացնելիս որդես թույլատրելի և ողջամիտ իրավական հիմնավորում մասնանուն է սվյալ վարչաիրավական հարաբերություններում օրենքի ուժով դիմողի աղյուցացման դատարկանությունը, ինչի չկատարումը վերջինիս կողմից ինքնին բավարար հիմն է հանդիսացել վարչական ակտի ընդունման համար:

Նշված իրավական խնդրի լուծման համար սույն գործով կիրառելի են նյութական իրավունքի նորմով սահմանված (Օրենքի 43-րդ հոդված) և դրա իրացվելիությունն աղյուցացվող դատարկանական իրավունքի նորմով սահմանված (ՀՀ ֆաղափառական դատարկանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մաս) կանոնները: Այդ կանոններին համադատասխան՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ նախ տեսք է տարգել, թե ում վրա է դրված եղել աղյուցացման դատարկանությունը սվյալ վարչաիրավական հարաբերությունում:

Օրենքի 43-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է աղյուցացման դատարկանության բաշխման ընդհանուր կանոնը, որի համաձայն՝ անձի և վարչական մարմնի փոխհարաբերություններում աղյուցացման դատարկանությունը կրում է՝

ա) անձը՝ նրա համար բարենդատս փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում.

բ) վարչական մարմինը՝ անձի համար ոչ բարենդատս փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում:

Այս ընդհանուր կանոնից նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է բացառություն այն դեպքերի համար, երբ փաստական հանգամանքների վերաբերյալ սվյալներին անձը կարող է իրագել դառնալ բացառաղյես սվյալ վարչական մարմնի միջոցով: Օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այդ դեպքում աղյուցացման դատարկանությունը կրում է վարչական մարմինը:

Քննարկվող դեպքում աղյուցացման դատարկանությունը վարչաիրավական հարաբերությունում սկզբնաղյես կրել է դիմողը, ֆանի որ փաստական հանգամանքները նրա համար բարենդատս էին: Մակայն, ֆանի որ այդ փաստական հանգամանքների մասին անձը կարող էր իրագելվել միայն սվյալ վարչական մարմնի կողմից կայացված այլ վարչական ակտերից, և այդ տեղեկությունները հրատարկային չլինելու դատառառով կարող էին հասու լինել դիմողին բացառաղյես Երևանի ֆաղափառության միջոցով, ուսին աղյուցացման դատարկանությունը կրել է Երևանի ֆաղափառությունը:

Վարչաիրավական հարաբերությունում կրելով աղյուցացման դատարկանություն՝ Երևանի ֆաղափառության միջոցով դատարկան ֆնության ժամանակ անհավասար մոտեցում չցուցաբերելու վերաբերյալ որևէ աղյուցաց չի ներկայացվել դատարան: Ավելին, առաջին աշյանի դատարանը գրությամբ դիմել է ֆաղափառությանին՝ տրամադրելու նշված փաստ վերաբերյալ տեղեկություններ, նշված տեղեկությունները դատարանին ներկայացնելու

դասճառաբանությամբ Քաղաքապետարանի ներկայացուցչի միջնորդության հիման վրա դասական նիսը հետաձգվել է:

Հաջորդ դասական նիստերին Երևանի ֆաղափառությանը չի ներկայացրել նշված ժողովուրդներին այն դեպքում, երբ վարչախրավական հարաբերություններում ունենալով աղագուցման դարսականությունը՝ դասավարության ընթացքում, ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, Երևանի ֆաղափառությանն ունեցել է ուղղակի դարսականությունը՝ աղագուցելու սկսն ընդունելու համար հիմք հանդիսացող հանգամանքները:

Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սույն գործով ինչդեպ առաջին ասյանի դասարանը, այնդեպ էլ Վերաբննիչ դասարանը իրավացիորեն հաստատված են համարել Երևանի ֆաղափառեսի կողմից նույնական մոտեցում չցուցաբերելու փաստը:

Նման փաստի հաստատված լինելու դայմաններում սկնհայտ է, որ Երևանի ֆաղափառեսի ֆննարկվող որոշման մասը հակասում է Օրենքի դահանջներին:

Ավելին, Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությունը նույն ձևով իրականացնելու դարսականություն, և սույն գործով բացակայում է գերակա ռահի առկայության դասճառով մեկ այլ հայեցողական որոշում ընդունելու մասին փաստը հաստատող աղագույցը: Հետևաբար, Երևանի ֆաղափառեսի կողմից չի դահդանվել նաև Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դահանջը:

Վերագրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Երևանի ֆաղափառեսի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ս որոշման 2-րդ կետը իրավաչափ չէ, հետևաբար այն ենթակա է անվավեր ճանաչման դասարանի կողմից:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի համաձայն՝ դեսության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամադրման նվազագույն ժամկետ սահմանված չէ, հետևադես Երևանի ֆաղափառեսը՝ որդես դեսության անունից հանդես եկող մարմին, իրավասու է որոշելու հողամասի վարձակալության իրավունքի սրամադրման ժամկետը, աղա այն հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դասճառաբանությամբ:

Հայաստանի Հանրադեսության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեսական իեխանությունն իրականացվում է Սահմանադրությանը և օրենքներին համադասատիսան՝ օրենսդիր, գործադիր և դասական իեխանությունների բաժանման և հավասարակշռման հիման վրա:

Պեսական և ժեղական ինֆնականավարման մարմիններն ու դաեսոնասար անձինք իրավասու են կասարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով:

Նշված սահմանադրական նորմը, ամրագրելով իեխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքը, միաժամանակ օրենսդրին հասցեագրել է հիմնարար առաքելությունը՝ օրենքների հիման վրա որոշելու դեսական մարմինների և դրանց դաեսոնասար անձանց իրավասությունը (լիազորությունը)՝ իեխանությունն իրականացնելիս:

Ինչդեպ վերը նշվեց, ՀՀ հողային օրենսգրքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Երևանում դեսության սեփականության հողամասերը վարձակալության իրավունքով սրամադրում է Երևանի ֆաղափառեսը: Նշված նորմով սղադիչ և հսակ սահմանված է այն մարմինը (դաեսոնասար անձը), որը լիազորված է որոշելու հողամասը վարձակալության սալու ժամկետը: Դասարանը, հանդիսանալով դասական իեխանություն իրականացնող

մարմին, իրավասու չէ որոշել հողամասը վարձակալության սրամադրելու ժամկետը:

Սույն գործով նման որոշում դասարանի կողմից կարող էր կայացվել միայն այն դեպքում, երբ առկա կլինե՞ր վարչական մարմնի ոչ թե հայեցողական լիազորություն, այլ օրենքի ուժով դարձադրված լիազորություն, որը կբացառե՞ր նրա հայեցողությունը: Գասարանի կողմից կոնկրետ ժամկետի սահմանումը միջամտում է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությանը: Նման միջամտությունը թույլատրելի է միայն հայեցողական լիազորության իրավաչափության սուզման ճեղքում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում նեղել, որ օրենսդիրը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 14-րդ հոդվածում ամրագրելով դասական ակտերի դարձադրված կատարման ենթակա լինելը, 163-րդ հոդվածի 2-րդ մասում իրավունք է վերադրել դասարանին դարձադրելու համադասախսան մարմնին կամ դասարանատար անձին՝ ընդունելու ֆաղաֆաղու՝ օրենքով երաշխավորվող իրավունքները և (կամ) ազատությունները վերականգնող ակտ այն դեպքում, երբ ֆաղաֆաղու կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն դեպքում մարմնի, ճեղքական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դասարանատար անձի՝ օրենքին հակասող ակտ անվավեր ճանաչելու միջոցով:

Տվյալ դեպքում միայն Երևանի ֆաղաֆաղեթի որոշումը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելով՝ չի վերականգնվում դիմողի իրավունքը, հեճաբար, Երևանի ֆաղաֆաղեթին դասարանը կարող է դարձադրել կայացնելու ֆաղաֆաղու խախտված իրավունքը վերականգնող ակտ:

Միաժամանակ ՀՀ Սահմանադրության 91-րդ և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 14-րդ հոդվածների ուժով վարչական մարմնը դարձավոր է հաճվի առնել դասարանի իրավական դիրքորոշումը, որի հիմքով դասարանը դարձավորեցնում է ընդունելու համադասախսան որոշում նրա հայեցողական լիազորության սահմաններում: Առանց այդ դիրքորոշումը հաճվի առնելու վարչական մարմնը չի կարող վերացնել իր հայեցողական լիազորության իրականացման ժամանակ թույլ սված սխալը և հեճաբար անձի խախտված իրավունքը:

Սույն գործով Վճռաբեկ դասարանը հաճվի է առնում նաև վճռաբեկ բողոքի դասախսանին կցված Երևանի ֆաղաֆաղեթի՝ 2006 թվականի նոյեմբերի 22-ի «Երևանի ֆաղաֆաղեթի որոշումների հիման վրա կնքված վարձակալության դայմանագրի ժամկետների կանոնակարգման մասին» թիվ 2005-Ա որոշումը, որով Երևանի ֆաղաֆաղեթը որոշել է իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունն այլ ձևով՝ սահմանելով բողոքի համար առավել բարենդաս դայմաններ:

Այսդիմով, վճռաբեկ բողոքում նեղված հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ սուրադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հեճաբար հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դասարանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն

Էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆինելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաբանության իրավունքի սար, հետևաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղում վճռաբեկ դատարանի կողմից ստրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տաերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի քաղաքադատարանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 վճռի՝ Երևան քաղաքի Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոտնակներով գրադեցված հողամասի վարձակալության դայմանագրի ժամկետը հինգ տարի սահմանելու մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել:

Պարտավորեցնել Երևանի քաղաքադատարանին կայացնելու Արթուր Խաչատրյանի խախտված իրավունքը վերականգնող ակտ:

2. ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-991
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Ուզունյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-311(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական Պալատը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Պաղիկ Միխայելյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Ալիդա Գրիգորյանի ընդդեմ Հմայակ Միխայելյանի՝ բնակարանի նկատմամբ օգտագործման իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին թիվ 2-991 քաղաքացիական գործով Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, դատարանին է ճանաչել իր և իր որդի Ալբերտ Միխայելյանի բնակելի սահմանային օգտագործման իրավունքը Երևան քաղաքի Ն.Գումանի 1 շենքի թիվ 78 բնակարանի նկատմամբ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է՝ կնքված հաշվարկային համաձայնությունը հաստատելու հիմքով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պաղիկ Միխայելյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դատարանի որոշումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 33-րդ և 133-րդ հոդվածների պահանջը:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը լուրջաբանել է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 33-րդ հոդվածի համաձայն՝ հաշտության համաձայնությունը կնքում են կողմերը: Մինչդեռ որդես կողմ Պատիկ Միխայելյանը գործով ներգրավված չի եղել:

Դատարանը նախքան հաշտության համաձայնությունը հաստատելը Պատիկ Միխայելյանին չի տարգարանել դրա դատարանական հետևանքները: Դատարանը չդիտարկել է հաստատված հաշտության համաձայնությունը, եթե այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ խախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական օրենքները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 133-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերի հաշտության համաձայնությունը հաստատվելու դեպքում դատարանի վճիռը դիտարկվում է դատարանական հաշտության համաձայնության բառացի շարադրանքը (սեֆուս): Մինչդեռ վճռում հաշտության համաձայնության բառացի սեֆուս շարադրված չէ:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 27-31-րդ հոդվածների, 93-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 95-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները:*

Նշված դրույումը բողոք բերած անձը լուրջաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը գործի դատարանական Պատիկ Միխայելյանին չի ներգրավել՝ հաշտության շարունակելու այն հանգամանքը, որ հայցադատականը կառավարված է եղել վերջինիս բնակարանի հետ:

Պատիկ Միխայելյանին ոչ հայցադատական և ոչ էլ դրան կից փաստաթղթերի լուրջանները չեն ուղարկվել, ինչի լուրջաբանական գրկվել է հայցի դեմ առարկություններ ներկայացնելու իր դատարանական իրավունքից:

3) *Սույն գործով առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ, որոնք դատարանի վճիռը վերանայնան հիմք են հանդիսանում:*

Նշված դրույումը բողոք բերած անձը լուրջաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոք բերած անձն իմացել է դատարանական մասին, սակայն չի իմացել դրա բովանդակության մասին:

Դատարանի վճիռը մասին բողոք բերած անձն իմացել է հարկադիր կատարողի մոտ 13.11.2006 թվականին:

Նշված հանգամանքները, ըստ բողոք բերած անձի, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 228-րդ հոդվածի համաձայն սույն վճիռը վերանայնան հիմք են:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը լուրջաբանել է բեկանել Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆունկցիան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Դատարանի 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ Պատիկ Միխայելյանը սույն գործով ներգրավվել է որդես լուրջաբանող:

2) Գործի ֆունկցիան ընթացում կողմերը, ներկայացնելով Պատիկ Միխայելյանի դիմումը, համաձայն որի՝ վերջինս խոստացել է բնակարանը վաճառելու դեպքում վեց ամսյա ժամկետում Ալբերտ Միխայելյանի համար (լուրջաբանող Հմայակ Միխայելյանի որդու) գնել բնակարան, միջնորդել են հաստատված հաշտության համաձայնություն և գործի վարույթը կարճել:

3) Համաձայն իրավունքների լուրջաբանական գրանցման 22.07.2003 թվականի թիվ 1707463 վկայականի՝ Երևան ֆաղաֆի Ն.Դումանի թիվ 1 շենքի 78 հասցեի բնակարանը

սեփականության իրավունքով դասկանել է Պառիկ Միֆայեյանին (գ.թ. 14-16):

4) 10.02.2005 թվականին դասարան ներկայացված դիմումով Պառիկ Միֆայեյանը հայցնել է, որ խոստանում է բնակարանը վաճառելու դեղմում վեցամսյա ժամկետում Ալբերտ Հմայակի Միֆայեյանի համար գնել բնակարան (գ.թ. 28):

5) Մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնություն դասարանին չի ներկայացվել:

6) Դասարանը, նախքան հաճախության համաձայնության հաստատումը, կողմերին չի դարգաբանել դրա դասավարական հեժնանքները:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 133-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերի հաճախության համաձայնությունը հաստատվելու դեղմում դասարանի վճիռը դեֆ է դարձնակի հաճախության համաձայնության բառացի շարադրանքը (սեֆսբ):

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ կողմերի միջև կայացած հաճախության համաձայնությունը ձևակերտվում է գրավոր: Դասարանը նախքան հաճախության համաձայնության հաստատելը, կողմերին դարգաբանում է դրա դասավարական հեժնանքները:

Սույն գործով դասարանը որդես կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնություն է ընդունել Պառիկ Միֆայեյանի դիմումը, համաձայն որի՝ վերջինս խոստացել է բնակարանը վաճառելու դեղմում վեցամսյա ժամկետում Ալբերտ Միֆայեյանի համար գնել բնակարան: Դասարանին մեկ փաստաթղթի ձևով կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնության գրավոր սեֆս չի ներկայացվել:

Դասարանին ներկայացված՝ Պառիկ Միֆայեյանի դիմումը չի կարող համարվել կողմերի միջև սահմանված կարգով կնքված հաճախության համաձայնություն, քանի որ այն ստորագրվել է միայն Պառիկ Միֆայեյանի կողմից և չի բավարարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածով հաճախության համաձայնության բովանդակությանն ու ձևին առաջադրվող դահանջներին:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ և 133-րդ հոդվածների դահանջների խախտումն առկա է:

2) Բողոքի երկրորդ հիմքը հիմնավոր է մասնակիորդին հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե Պ.Միֆայեյանը դասարանի կողմից որդես դասասխանող չի ներգրավվել, անհիմն է, քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասարանի 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ վերջինս որդես դասասխանող ներգրավվել է գործի քննությանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 93-րդ և 95-րդ հոդվածների խախտման վերաբերյալ դասճառաբանությանը, ադա Վճռաբեկ դասարանը այն հիմնավոր է համարում հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 93-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանը դասասխանողին դասշաճ ձևով ուղարկում է հայցադիմումի և դրան կից փաստաթղթերի դասճնները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցադիմումը ստանալու օրվանից հետո՝ երկաքաբքյա ժամկետում դատասխանողը դարձավոր է դատարան ներկայացնել գրավոր դատասխան հայցադիմումի վերաբերյալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հաստատող փաստաթղթեր կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև վերը նշված հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դատասխան ներկայացնելը դատասխանողի դատավարական դարձարկանությունն է, սակայն միաժամանակ դա վերջինիս դատավարական իրավունքն է, քանի որ դատավարական այդ ինստիտուցիոն դատասխանողի դատավարական դաճադանության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դաճադանով Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին դատասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դատավարական կարևոր իրավունք: Վերոգրյալից հետևում է, որ դատարանը դարձավոր է դատավարությունը կազմակերդել այնդես, որդեսզի ադաիովի դատասխանողի այս իրավունքի իրականացումը:

Մույն գործով դատարանը 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոճամադր Պադիկ Միխայելյանին ներգրավել է ֆաղաֆացիական գործի քննությանը որդես դատասխանող և նույն օրը՝ 10.02.2005 թվականին վճիռ է կայացրել՝ կողմին հնարավորություն չճալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա դեմ երկաքաբքյա ժամկետում առարկություններ ներկայացնելու իր դատավարական իրավունքներից:

Ունենալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա վերաբերյալ գրավոր դատասխանը երկաքաբքյա ժամկետում դատարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն, անձը ողջամտրեն կարող էր դատարանից ակնկալել իր գործի քննության նճանակում առնվազն այդ երկաքաբքյա ժամկետի ավարճից հետո: Ավելին, նույն հոդվածով սահմանված դրույթը անձին իրավունք է վերադաիում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Մա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դատարանը դարձավոր է դատական նիս նճանակել ոչ ճուտ, քան այդ երկաքաբքյա ժամկետի լրանալը:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 93-րդ և 95-րդ հոդվածների դաիանջները, դատասխանողին գրկել է իր դատավարական իրավունքներից օգսվելու հնարավորությունից: Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Մահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճադանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված «հավասարության դայմաններում, արդարության բոլոր դաիանջների դաիդանամադր, անկալի և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային քննության իրավունքը» (արդար դատաքննության իրավունք): Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոճումն արճահայտել է 17.11.2006 թվականի թիվ 3-1894(ՏԳ) որոճամադր (*shu ֆաղաֆացիական գործն ըս հայցի «Արդիմակետ» ՍՊԸ-ի ընդդես «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագսնչման պահանջի մասին*):

2)Բողդի երրորդ հիմքն անհիան է հետևյալ պաճառաքանությանադր.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակճի վերանայման համար հիմք են

մասնավորապես՝

1) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դատարան:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի կողմից բողոքում վկայակոչված հանգամանքները, սույն գործի վերանայման համար նոր երևան եկած հանգամանքներ չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ Պ.Միխայելյանը ստորագրելով դատարանին ուղղված դիմումը՝ մինչև այն ստորագրելը դրա բովանդակությանը ծանոթանալու իրական հնարավորությունն ունեցել է, այսինքն՝ նշված հանգամանքը կարող էր հայտնի լինել վերջինիս:

Դատարանի վճռի առկայության մասին հարկադիր կատարողից իմանալու վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը անհիմն է համարում, քանի որ դատաստանողը մասնակցել է դատական նիստին, որում հրադարակվել է վերոհիշյալ վճիռը:

Վերը նշված դասձառաբանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր, իսկ երկրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր համարելով, դրանց առկայությունը բավարար հիմք է համարում Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjoun
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjounներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3973/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառնայան
Դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-223 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Աժոս Խոյոյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի հայցի ընդդեմ Աժոս Խոյոյանի՝ ադորինի զբաղեցրած սարածֆից վսարելու դահանջի մասին ֆաղափացիական գործով ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Զ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադատսնությունը.

«Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ն, դիմելով Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դատարան, դահանջել է Աժոս Խոյոյանին վսարել վերջինիս կողմից ադորինի զբաղեցված՝ Երևանի Աբովյան-Մարալանջ 141 հասցեի սարածֆից:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Աժոս Խոյոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասիյան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնֆի սահմաններում ներֆոհեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն և 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշումների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճանաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը, բավարարելով հայցը, դասափոխությամբ հիմնավորված է համարել, որ ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշմամբ Երևանի Սարալանջի փողոցի և Երիտասարդության դպրատան հարակից սարածֆն ընդգրկվել է կառուցադասման ծրագրերի իրականացման նպատակով դեռևս կարիքների համար վերցվող հողամասերի ցանկում: ՀՀ կառավարության 05.10.2005 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատվել է Երևան ֆաղափ օսարանի գոտիներում գտնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհասուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու կարգը: Երևանի ֆաղափադեղի 15.06.2005 թվականի թիվ 1294-Ա որոշմամբ սահմանվել է, որ նշված աշխատանքները կազմակերպում և իրականացնում է Երևանի ֆաղափադեղ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի միջոցով: Նկատի ունենալով, որ հաշվառված լինելու հանգամանքն իրավական որևէ հետևանք չի կարող առաջացնել, դասարանը գտել է, որ դասասխանողը վիճելի սարածֆը զբաղեցնում է առանց իրավական հիմքի և վերջինիս դեմ է նշված սարածֆից վարել:

ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 1-ին կետի համաձայն՝ Կարգով սահմանվում են Երևան ֆաղափում կառուցադասման նպատակով դեռևս կարիքների համար հողամասը վերցնելու կառավարությամբ օսարանի (իրացման) գոտիներում գտնվող սեփականատերերի գույքը վերցնելու (փոխհասուցելու) և իրացնելու հետ կապված, ինչպես նաև հաշվառված (գրանցված) ֆաղափացիներին աջակցություն սրամադրելու գործառնությունները: Նույն կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածֆում հաշվառված (գրանցված) անձանց, նրանց՝ անձնագրային արժիքի չհասած երեխաներին (անկախ ծննդյան արտաքինից և անկախ այն հանգամանքից, թե ծնողներից միայն մեկն է հաշվառված (գրանցված) իրացվող հասցեում, թե երկուսն էլ) սրամադրվում է աջակցություն՝ առանձին 2.0 մլն ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով հաշվառման փաստը հաստատող փաստաթուղթը (անձնագիր, ծննդյան վկայական, հաշվառումը վարող լիազոր մարմնի սկզբնական փաստաթուղթ): Այսինքն՝ հիշատակված կարգի դրոյթներից հետևում է, որ անձի հաշվառված լինելու հանգամանքից բխում է փոխհասուցում սահմանվող իրավունքը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դիմախոսել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.12.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը .

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3173 վճռով Աժն Խոյանի Արմավյան-Սարալանջ 141 հասցեում հաշվառված է համարվել 08.11.2000 թվականից՝ ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշման ընդունումից առաջ:

2) Վերը նշված հասցեում Աժն Խոյանի անվամբ որևէ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքներ առկա չեն:

3) ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի «Երևանի Սարալանջի փողոցին և Երիտասարդության դպրատան հարող սարածֆում կառուցադասման ծրագրերի իրականացման նպատակով դեռևս կարիքների համար հողամասեր վերցնելու և կառուցադասման ներդրումային ծրագրերի իրականացման նպատակով առանց մրցույթի վարձակալությամբ

հողամասեր սրամադրելու մասին» թիվ 590-Ն որոշմամբ հաստատվել է Երևանի Սարալանջի փողոցին և Երիսասարդության դալաշին հարող սարածիները ղեկավարող կարիքների համար վերցվող անուշի գույքի օտարման գոտին և նույն որոշմամբ Երևանի ֆաղաֆաղեթին թույլատրվել է «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի հետ առանց մրցույթի կնիքով կառուցադասման իրավունքի դայմանագիր: Երևանի ֆաղաֆաղեթի 15.06.2005 թվականի «ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշման կատարման մասին» որոշմամբ սահմանվել է, որ աշխատանքները կազմակերպում և իրականացնում է Երևանի ֆաղաֆաղեթը՝ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի միջոցով: Այսինքն՝ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ին տրվել է Երևանի Սարալանջի փողոցին և Երիսասարդության դալաշին հարող 8.000 մմ մակերեսով սարածի իրացման, կառուցադասման իրավունք:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղաֆի օտարման գոտիներում գտնվող հողամասերն ու անուշի գույքը վերցնելու, փոխհատուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի 1-ին կետի համաձայն՝ նույն կարգով սահմանվում են Երևան ֆաղաֆում կառուցադասման նդատակով ղեկավարող կարիքների համար հողամասը վերցնելու կադակցությամբ օտարման գոտիներում գտնվող սեփականատերերի գույքը վերցնելու և իրացնելու հետ կադված, ինչդեպ նաև հաշվադած ֆաղաֆացիներին ազակցություն սրամադրելու գործառույթները: Նույն կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածիում հաշվադած անձանց, նրանց՝ անձնագրային արիքի չհասած երեխաներին սրամադրվում է ազակցություն՝ առանձին 2.0 մմ ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով հաշվադած փաստը հաստատող փաստաթուղթը: Նշված որոշմամբ նախատեսվել է նաև, որ ազակցության գումար չի սրամադրվում սարածի ղեկավարող կարիքների համար վերցնելու լիազորություն ունեցող մարմնի որոշման հիման վրա սահմանափակումների գրանցումից հետո հաշվադածներին: Այսինքն, ղեկավարող կարիքների համար օտարվող սարածիներում հաշվադած անձանց, ինչդեպ նաև նրանց անձնագրային արիքի չհասած երեխաներն ունեն ազակցության գումար սանալու իրավունք:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3173 օրինական ուժի մեջ մտած վճռով Առն Խոյանն Արովյան-Սարալանջ 141 հասցեում հաշվադած է համարվել 08.11.2000 թվականից, մինչդեռ օտարվող սարածի վերաբերյալ սահմանափակումներ սահմանող որոշումը լիազոր մարմնի կողմից ընդունվել է 21.04.2005 թվականին: Հետևաբար, դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ հաշվադած լինելու փաստ իրավական որևէ հետևանք չի կարող առաջացնել, ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ անհիմն է համարում, քանի որ նշված որոշման դադանջներին համադասախան Առն Խոյանը վիճելի հասցեում հաշվադած լինելու փաստի ուժով ստացել է ազակցության գումար սանալու իրավունք հետևյալ դատաբանությամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Առն Խոյանը թեև Արովյան-Սարալանջ 141 հասցեում հաշվադած է համարվել 08.11.2000 թվականից, սակայն նա այդ հասցեում գտնվող անուշի գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ձեռք չի բերել: Հետևաբար, Առն Խոյանը, ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման համաձայն, իրավունք ունի իրացնողից դադանջել միայն նույն որոշմամբ սահմանված չափով ազակցության գումար:

Միաժամանակ, ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ հարկ է համարում նշել, որ ՀՀ

կառավարության վերոհիշյալ որոշմամբ սահմանված չէ աջակցության գումարի վճարման դադարվորության ժամկետ, մասնավորապես՝ նման դադարվորությունը դասճանաչահեսևանֆային կադի մեջ չի գտնվում անձի վարման հետ: Հետևաբար, աջակցության գումարի վճարումը չի կարելի դիտել որդես սվյալ սարածֆում հաշվառված անձին վարելու նախադայման: Այն ըս էության կառավարության կողմից սահմանված դադարվորություն է սարածֆը իրացնող սուրյեկսի համար:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը սվյալ մեկնաբանելով ՀՀ կառավարության 05.10.2005 թվականի թիվ 950 որոշման 8-րդ կետի դահանջը, այնուամենայնիվ, կայացրել է ըս էության ճիշտ վճիռ, ֆանի որ անկախ Աոնս Խլոյանի՝ աջակցություն սսանալու իրավունֆի առկայության ֆիաստից, վերջինս իրացնողի համադասասվսան դահանջի դեդֆում իրացման գոտում գտնվող համադասասվսան սարածֆից ենթակա է վարման:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ «Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենֆի 21-րդ հողվածով նախաստաված կարգով Աոնս Խլոյանին դետս է ազատել վճռաբեկ բողոֆի համար դետական սուրֆի վճարումից, ֆանի որ վերջինիս միջնորդությունը հիմնավոր է և համոզիչ նրա՝ դետական սուրֆի վճարման անկարողության հարցով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրֆի 236-239 րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը մերժել: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 20.12.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Աոնս Խլոյանի միջնորդությունը դետական սուրֆի վճարումից ազատելու մասին բավարարել: Աոնս Խլոյանին ազատել դետական սուրֆի վճարումից:
3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjumin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjuminներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2591/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-65(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ դիմումի Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադաստրի դեսական կոմիտեի Շենգավիթի սարաժփային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ ստորաբաժանում)՝ դեսական մարմնի գործողությունը վիճարկելու դախանջի մասին ֆաղափացիական գործով ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով առաջին այսանի դատարան՝ Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը դախանջել են դատարավորեցնել ստորաբաժանմանը գրանցել իրենց սեփականության իրավունքը Երևանի Հարավ-արևմտյան Բ-2 թաղամասի 61 շենքի թիվ 3 բնակարանի նկասմամբ:

Մալաթիա-Մեքասսիա համայնքի առաջին այսանի դատարանի 16.05.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դիմումասուները:

Ստորաբաժանումը վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը գործը ֆննել է դիմումատուների բացակայությամբ, որոնք պատշաճ չեն սեղեկացվել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:*

Բողոք բերող անձինք նշված դեպքում դատաճառաբանում են հետևյալ փաստարկով.

Դատարանն Արմեն Շահբազյանին և Քրիստինա Տոնոյանին դատաճառ ձևով չի սեղեկացրել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, որոնց բացակայությամբ վճիռ է կայացրել նրանց իրավունքների վերաբերյալ:

2) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հոդվածների, 176-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեին, այլ կիրառել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պահպանման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի պահանջը, որը չպետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերող անձինք նշված դեպքում դատաճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը 14.03.2006 թվականին դիմել են ստորաբաժանմանը՝ իրենց սեփականության իրավունքը գրանցելու համար, սակայն մերժում են ստացել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սահմանված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելու դատաճառաբանությամբ:

Դատարանը, հաշվի չառնելով այն իրավական հանգամանքը, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը հակասում է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 135-րդ, 176-րդ, 301-րդ, 449-րդ և 563-րդ հոդվածների դատահանջներին, վճռի հիմքում դրել է այդ նույն հոդվածը, մինչդեռ, սլյալ դատազայում ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 6-րդ կետի ուժով դրված է կիրառվելին ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի նորմերը:

Վերադրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձինք դատահանջել են բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը 13.05.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դայանագրով Մախիմ Մամիկոնյանից գնել են Երևանի Հարավ-արևմտյան Բ-2 թաղամասի 61 շենքի թիվ 3 բնակարանը:

2) Ստորաբաժանման 16.03.2006 թվականի գրությամբ անհարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելու դատահանջի վերաբերյալ Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի դիմումը մերժվել է՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սահմանված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելու դատաճառաբանությամբ:

3) Դատարանի կողմից Արմեն Շահբազյանին և Քրիստինա Տոնոյանին 03.08.2006 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաճառ սեղեկացնելու վերաբերյալ գործում որևէ ադապտացի առկա չէ: Դատարանը գործը ֆննել է նրանց բացակայությամբ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկտյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն ֆաղաֆացիական գործով դիմումասույնները դատաւճռւմ ձևով չեն ծանուցվել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Գործում առկա չէ գործի քննության ժամանակի և վայրի մասին նրանց դատաւճռւմ տեղեկացնելու փաստը հաստատող որևէ աղյուսայց:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատաւարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի խախտումը, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատաւարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դատաւարական օրենքի էական խախտում:

Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոշումն առտահայտել է 21.12.2006 թվականին կայացրած թիվ 3-2236/Ա որոշումը (ֆաղաֆացիական գործ ըստ հայցի Շենգալվիթի թաղադէտարանի ընդդէմ Ալվիմա և Լիանա Կազկոնտերի, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի տարածության օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու դիտահանջի մասին):

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկտյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ և 563-րդ հոդվածների համաձայն՝ անշարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են դէտակայն գրանցման:

Սույն օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ այն դայմանագիրը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են դէտակայն գրանցման, կնքված է համարվում այդ իրավունքի գրանցման դիտից:

Սույն օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այն դէտդէտում, երբ գույքի նկատմամբ իրավունքը ենթակա է դէտակայն գրանցման, ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է դրա գրանցման դիտից:

Վերոհիշյալ նորմերի տրամաբանական վերլուծությունից հետևում է, որ անշարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը նշված նորմերի իմաստով կնքված համարելու համար բավարար չէ կողմերի ստորագրությամբ դրա բոլոր էական դայմաններին համաձայնվելը և նոտարական վավերացման ենթարկելը:

Պայմանագիրը կնքված է համարվում դայմանագրից ծագող իրավունքները՝ սվյալ դէտդէտում անշարժ գույքի սեփականության իրավունքը, գրանցելու դիտից: Այսինքն, նման իրավիճակներում դայմանագրի կնքման և դրանից ծագող իրավունքի դէտակայն գրանցման դիտերը համընկնում են:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դէտակայն գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները՝ սեփականության իրավունքը, օգտագործման իրավունքը, գրավը, հիփոթեքը, սերվիտուսները, այլ սահմանափակումները, տարժական գույքի նկատմամբ իրավունքները, ինչդէտ նաև, օրենքով նախատեսված դէտդէտում, այլ իրավունքները ենթակա են (դէտս է ներկայացվեն) դէտակայն գրանցման՝ գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկէտում՝ անշարժ գույքի դէտակայն ռեգիտրի տարածային ստորաբաժանումներում՝ ըստ անշարժ գույքի գնվելու վայրի:

Տվյալ իրավիճակում անորոշ է, թէ ինչ է ի նկատի ունեցել օրենսդիրը «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դէտակայն գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածում

«գործարհների կնքման օր» արհեստագործությունն օգտագործելիս և ինչ բովանդակային-իրավական ծանրաբեռնվածություն ունի այդ արհեստագործությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ֆաղափաստական օրենսգրքի վերը հիշատակված նորմերով սրված կարգավորման և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սրված կարգավորման միջև առկա է սրամաքանական հակասություն:

Համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 6-րդ կետի՝ օրենսգրքի կարգավորման իրավահարաբերությունների ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության մյուս բոլոր օրենքները ղեկավարվում են համադասասխանեն օրենսգրքերին:

Ըստ էության, նույն սկզբունքը ամրագրվել է նաև ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 2-րդ դրույթով, համաձայն որի՝ այլ օրենքներում դարձնակվող ֆաղափաստական իրավունքի նորմերը ղեկավարվում են համադասասխանեն ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքին:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե իրավական ակտն ընդունվել է ի կատարումն կամ համաձայն նույն կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտի, ապա այդ ակտը մեկնաբանվում է առաջին հերթին հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավական ուժ ունեցող ակտի դրույթներն ու սկզբունքները, իսկ նույն հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արհեստագործությունների սառաքի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դաժանությունը և չփոփոխելով դրա իմաստը:

Հետևաբար, «գործարհի (դայմանագրի) կնքման օր (դաժ)» արհեստագործության սառաքի նշանակության հարցում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը ստորադաս է ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի նկատմամբ և ղեկավարվում է համադասասխանի վերջինիս, իսկ նվաճված օրենքի 23-րդ հոդվածում նվաճված՝ «գործարհների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում» արհեստագործությունը կարող է մեկնաբանվել միայն դրանում դարձնակվող բառերի սառաքի նշանակությամբ՝ հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող ֆաղափաստական օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված դրույթը: Հետևաբար, գույքի հետ կատարվող գործարհներից ծագող իրավունքները ղեկավարման գրանցման ներկայացնելու 30-օրյա ժամկետը սույն գործի փաստերից ելնելով Վճռաբեկ դատարանը համարում է իրավական հետևանքներ չսառաքացնող:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով արձանագրված օրենսդրական հակասությունը դատարանի և ղեկավարման մարմնի կողմից որևէ դարադայում չղեկավարվել է մեկնաբանվելու ի վնաս մասնավոր անձի:

Բացի վերը շարադրված դատարանականություններից, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում անդրադառնալ նաև հետևյալ իրավական խնդրին:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը սահմանում է ղեկավարման գրանցման մեծամասն հիմքերը, այն է՝ ղեկավարման գրանցումը մեծվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դաժանություններին, այսինքն՝

ա) կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան:

բ) բացակայում է ղեկավարման գրանցման վճարի անդորրագրերը:

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով ինչդետ նաև ոչ դատաճաճ ձևակերտված փաստաթղթեր:

Վերը նվաճված հիմքերի ցանկը սղառիչ է, ինչի մասին վկայում է այն, որ նույն

հողվածով օրենսդիրը արգելել է այլ դասճանճերով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մեթոմը, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասճանաբանությամբ:

Այսդիսով, ստորաբաժանումը 30-օրյա ժամկետը բաց թողած լինելու հիմնով մեթելով Արմեն Շահբազյանի սեփականության իրավունքը գրանցելու մասին դիմումը, սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածը, ինչի արդյունքում մեթել է անձի սեփականության իրավունքի դեռական գրանցումը այնդիսի հիմնով, որդիսին նախասեսված չէ նույն օրենքի 43-րդ հողվածով:

Վերը նեված դասճանաբանությունների հիման վրա, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի երկրորդ հիմքի՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հողվածների, 176-րդ հողվածի 2-րդ մասի, 449-րդ հողվածի 3-րդ մասի կիրառման ենթակա լինելու մասին փաստարկները հիմնավոր է համարում:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը դիսում է որդես բավարար հիմք՝ ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2232/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Դարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-278 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական գիտում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դեսական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝
Դատարան) 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝
ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեսական ծառայության Խորհրդայինի
հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Արա
Գասդարյանի՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դատաստանողից բռնագանձել 491.300
ՀՀ դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճռով հայցը մերժվել
է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դեսական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ
հիմնավորումներով.

1) ՀՀ տնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հաստատագրված վճարների
մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերի և 14-րդ հոդվածի դահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանի այն եզրահանգումը, համաձայն որի դատաստանողը չէր կարող իրականացնել որևէ գործունեություն առանց ելակետային սվյալների վերաբերյալ հայտարարության հաշվառման և առանց նշված հայտարարության մեկ օրինակը ստանալու, անհիմն է: Հայտարարության օրինակը չստանալը չի ազատում դատաստանողին հայտարարությամբ արդեն իսկ ստանձնած դատարարությունների կատարումից:

2) ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ չի կիրառել «Պարտադիր սոցիալական առաջնությունների վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դարբերությունը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանի այն եզրահանգումը, համաձայն որի սոցիալական վճարների հաշվարկման օբյեկտ է նաև անհաս ձեռնարկատերերի սարեկան համախառն եկամուտը, հետևաբար, եկամտի բացակայության դրամաներում չի կարող հաշվարկվել նաև դատարար սոցիալական վճար՝ անհիմն է, քանի որ «Պարտադիր սոցիալական առաջնությունների վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատերերը դատարար են յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական վճար՝ 5000 դրամ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատարանի է բեկանել ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճիռը:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՐՈՒՄԻ ՆՈՒՆԵՂՈՎ ՓԱՍՏԵՐԸ.

Վճռաքեկ բողոքի բնույթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Անհաս ձեռնարկատեր Արա Գաստարյանը 11.11.2004 թվականին Տեսչություն է ներկայացրել Տեսչության օրենքի մասնագրված գործունեություն իրականացնելու համար հաստատված վճարների հաշվարկման ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ հայտարարություն:

2) Նշված հայտարարության մեկ օրինակը Տեսչության կողմից կնքվելուց հետո չի վերադարձվել հարկ վճարողին:

3) Տեսչության կողմից հայցադիմումին կից ներկայացված տեղեկանքի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատեր Արա Գաստարյանի դատարար ղեկավար քյուլտի հանդեպ 01.06.2006 թվականի դրությամբ կազմել է 491 300 ՀՀ դրամ, որից հաստատված վճարի գծով աղաք՝ 231 200 ՀՀ դրամ, տյժ՝ 81 800 ՀՀ դրամ և դատարար սոցիալական վճարի գծով աղաք՝ 125 000 ՀՀ դրամ, տյժ՝ 53 300 ՀՀ դրամ:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԶՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաքեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճարողները մինչև նույն օրենքով նախատեսված դրոշմներում գործունեություն իրականացնելը (սկսելը) իրենց գտնվելու (հաշվառման, բնակության) վայրի հարկային տեսչության մարմին են ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության հարկային տեսչության կողմից սահմանված ձևի տեղեկություններ (հայտարարություն-հաշվարկ, այսուհետ՝

հայտարարություն)՝ երկու օրինակից՝ հաստատագրված վճարի հաշվարկման համար անհրաժեշտ համադասասխան ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հարկային տեսչության մարմնի կողմից հաշվառվելուց և կնքվելուց հետո հայտարարության մեկ օրինակը վերադարձվում է վճարողին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հաստատագրված վճարի հայտարարության մեկ օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը չի կարող ազդել հարկ վճարողի իրավական կարգավիճակի վրա, բացառել նման հայտարարության իրավական հետևանքները և դրա հետևանքով բացառել հարկային դարսավորությունների հաշվարկումն ու վճարումը: Հայտարարությունը ընդունված և հաշվառված է համարվում այն հարկային մարմին ներկայացնելու դրահից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ անհատ ձեռնարկատերերը (ձեռներեցիները) դարսավոր են յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական վճար՝ 5000 դրամ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված նորմը սոցիալական ադախովագրության գումարի վճարումը չի դրայմանավորում սոցիալական վճարի օբյեկտի՝ սոցիալական վճար վճարողի մոտ հարկվող եկամտի առկայության հետ:

Նշված ընդհանուր կարգավորումից բացառություն է արված «Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 3-րդ դարբերությամբ, որի համաձայն՝ ղեկավար գրանցման վկայականը ժամանակավոր լիազորված մարմնին հանձնած և այդ ժամանակահատվածում ձեռնարկատերական գործունեություն չիրականացրած անհատ ձեռնարկատերը նվազագույն սոցիալական վճարներ չի կատարում՝ վկայականը հանձնելուն հաջորդող ամսվանից մինչև վկայականը հետ ստանալու ամիսն ընկած ժամանակահատվածի համար:

Հետևաբար, սոցիալական դարսադիր վճարի չվճարման վերը նշված դեղի բացակայության դրայմաններում անհատ ձեռնարկատերը բոլոր դեղիներում դարսավոր է կատարել ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դարսադիր վճարների վճարման իր դարսականությունը:

Այսդիսով, բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճիռը բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դրահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն
համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի որոշում
Քաղաքացիական գործ թիվ 7-11
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Արամյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-306(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի վճռաբեկ բողոքն Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշման դեմ՝ ըստ դիմումի ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության լեզվի ղեկավարի տեղակալի (այսուհետ՝ Տեսչություն) կողմից «Էգա» սահմանափակ դատաստանանվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնօրեն Էդուարդ Գասոյարյանին վարչական դատաստանանվության ենթարկելու դաժանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը դաժանել է ընկերության սնօրեն Էդուարդ Գասոյարյանին ենթարկել վարչական դատաստանանվության վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 189³-րդ հոդվածի 1-ին մասով, դատարանը վերջինիս ցուցանակի, գովազդի լեզվական ձևավորումը համադատաստանեցնել ՀՀ օրենսդրության դաժանի, վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 285-րդ հոդվածի համաձայն՝ առաջարկություններ ներկայացնել իրավախախտում կատարած անձին վարչական իրավախախտման կատարմանը նդատող դատաժաններն ու դաժանները վերացնելու ուղղությամբ և դատարանը վերջինիս առաջարկությունները ստանալուց մեկամսյա ժամկետում հայցնել ձեռնարկված միջոցառումների մասին:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշմամբ կարճվել է սկսված վարչական վարույթը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալը:
Վճռաբեկ բողոքին Պատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկեր և լուծումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիչայ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի թիվ 270 «Արտադրողի (կասարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն զետեղելու ցուցանակին ներկայացվող լուծումները հաստատելու մասին» որոշման (այսուհետև նաև՝ Որոշում) 2-րդ կետի լուծումները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերության սնորհները օտարաստ թառային աղբյուրներից սեղեկացրել է կազմակերպության մուտքի ճակատային մասում և այն փաստացի գործածել է որդես ցուցանակ, այնինչ՝ ՀՀ կառավարության վերհոսիչայ որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ ցուցանակի լուծում հայտնեն է: Ցուցանակի հայտնեն սեղեկասվությունը կարող է զուգորդվել այլ լուծումներով նույն սեղեկասվությամբ: Ցուցանակի հայտնեն շարադրանք սեղեկասվության ծավալով չղեկ է զիջի այլ լուծում շարադրված սարքերակին:

Ըստ ՀՀ կառավարության վերհոսիչայ որոշման 3-րդ կետի՝ ցուցանակների վրա ղեկ է զետեղվեն հետևյալ սեղեկությունները՝ կազմակերպության ճակատային մասում փակցված ցուցանակի վրա նույն են կազմակերպության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերպական-իրավական ձևը, իսկ մուտքի դռան ցուցանակի վրա՝ աշխատանքային ռեժիմը:

Մինչդեռ, Ընկերության ցուցանակի վրա զետեղվել է «ZEBRA» աղբյուրային նշանը՝ խախտելով որոշման վերհոսիչայ լուծումները, ինչպես նաև ՀՀ Սահմանադրության 12-րդ և 31-րդ հոդվածների լուծումները:

2) Դասարանը կիրառել է «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը չղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը եկել է այն եզրահանգման, որ «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ գովազդի շարադրանքը հայտնեն լուծում լինելու և այլ լուծումներով համեմատաբար փոքր տարբերակ զուգորդվելու դրույթը չի սարածվում օտար լուծումներով տպագրվող թերթերի, հասուկ հրատարակությունների, աղբյուրների և մակնիշների վրա: Մինչդեռ, «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կիրառելի չէ սույն վեճի նկատմամբ, քանի որ սվայ դեղումը աղբյուրային նշանը օգտագործվել է ոչ թե ըստ նշանակային նշանակության, այլ՝ որդես գովազդ ու ցուցանակ:

3) Դասարանը խախտել է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 286-րդ հոդվածի լուծումները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը կողմերը զրկվել են որոշումը զանգատարկելու հնարավորությունից: Վերադրայի հիման վրա բողոք բերած անչը լուծումները է բեկանել Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշումը և գործն ուղարկել նոր նշանակում:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ արժույթային վարչության 26.09.2002 թվականի որոշմամբ գրանցվել է «Էգա» սահմանափակ լիազատվածությանը ընկերությանը լիազատված «ZEBRA» (ՉԵԲՐԱ) ադրանիստային նշանը:

2) ՀՀ լեզվի դատարանի 07.09.2006 թվականի թիվ 045/Ս հանձնարարագրի հիման վրա՝ սեչուրության աշխատակիցների կողմից ընկերությունում կատարվել է ձևաթղթերի, ցուցանակի, կնիքի ձևավորմանը ներկայացվող լիազատվածների կատարման ստուգում:

3) 22.09.2006 թվականին կազմվել է վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ արձանագրություն, որով արձանագրվել է, որ. «Կազմակերպության մուտքի վերևում սեղադրված վահանակը ձևավորված է ոչ հայերեն, միայն օտարալեզու և օտարաձայն: Քաղաքի արքեր հասվածներում կազմակերպության լիազատված և սեղադրված գովազդը ձևավորված է ոչ հայերեն: Գովազդային վահանակների լեզուն հայերենը չէ, օտարալեզու օտարալեզու գերակայում է»:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Ադրանիստային և սոցալական նշանների, ադրանիստների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ադրանիստային նշանի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը ծագում է դրան իրավական լիազատվածություն սրամատրելու դրանից և լիազատված է դրա սեփականացումը:

Նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ադրանիստային նշանի **օգտագործում** է համարվում նաև դրա կիրառումը գովազդներում, հրատարակություններում, ինչպես նաև դրա նշանակման ձևաթղթերում, ցուցանակներում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արժույթային (կատարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկավորություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող լիազատվածները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դրանից սեղանումները վերաբերում են ցուցանակում սեղադրվող սեղեկավորությանը, որի համար սահմանված կարգավորումները, այդ թվում նաև՝ սահմանափակումները, չեն կարող սարածվել ադրանիստային նշանի օգտագործման համար օրենքով սահմանված կարգի վրա: Այդ նշանի օգտագործման առանձնահատկությունները սահմանված են «Ադրանիստային և սոցալական նշանների, ադրանիստների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքով:

ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ցուցանակների վրա դրան է գեներելն հետևյալ սեղեկությունները. կազմակերպության ձևակապային մասում փակցված ցուցանակի վրա՝ կազմակերպության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերպական-իրավական ձևը, իսկ մուտքի դռան ցուցանակի վրա՝ աշխատանքային ռեժիմը:

Նշված նորմը սահմանում է միայն այն նվազագույն սեղեկավորությունը, որը դրանից դրան է դրանից **ցուցանակը**: Հետևաբար, Որոշման 3-րդ կետում սահմանված դրույթը չի կարող մեկնաբանվել որպես կազմակերպության ադրանիստային նշանի սեղադրումը սահմանափակող նորմ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող վարչական իրավախախտման կադրակցությամբ ներգործության միջոցի ենթարկվել այլ կերպ, քան օրենսդրությամբ սահմանված հիմունքներով ու կարգով: Կազմակերպությանը ղախկանող (գրանցված) աղբյուրային նշանը ցուցանակում առկա սեղեկությունների հետ մեկտեղ զետեղելու համար ղախասխանասվություն օրենքով սահմանված չէ:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով: ՀՀ Սահմանադրության 42.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ մարդու և ֆաղափացու հիմնական իրավունքները և ազատությունները սահմանվում են նաև իրավաբանական անձանց վրա այնպես, որքանով այդ իրավունքներն ու ազատություններն իրենց էությամբ կիրառելի են դրանց նկատմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղորմում դատականությունների՝ բացառապես օրենքով սահմանված լինելու դախանջը կիրառելի է նաև իրավաբանական անձանց դատականությունների նկատմամբ:

Հետևաբար, ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կատարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն զետեղելու ցուցանակին ներկայացվող դախանջները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշմամբ չէին կարող դատականություններ սահմանվել ո՛չ իրավաբանական անձի, ո՛չ դրա դեկավար մարմինների նկատմամբ:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գովազդի լեզուն հայերենն է: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ անհրաժեշտության դեղորմում, որդես լրացում, գովազդասուի հայեցողությամբ գովազդի արարանքը կարող է գուգորդվել նաև այլ լեզուներով՝ համեմատաբար փոքր աստերով: «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ 3-րդ մասի դրույթը չի սահմանվում օտար լեզուներով տղազրվող թերթերի, հասուկ հրատարակությունների, աղբյուրանիսերի և մակնիսերի վրա:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գովազդներում և վաճառքի առաջարկներում աղբյուրանիս նշանի՝ օրենքով չարգելված ցանկացած օգտագործման դեղորմում կիրառելի է «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, քանի որ «Աղբյուրանիս և տղասարկման նշանների, աղբյուրների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աղբյուրանիս նշանի սեփականատերն ունի այն տիրապետելու, օգտագործելու և տնօրինելու, ինչդես նաև այլ անձանց կողմից դրա օգտագործումն արգելելու բացառիկ իրավունք:

Հետևադես, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ աղբյուրանիս նշանի՝ որդես գովազդ կամ վաճառքի առաջարկ օգտագործելու արգելք օրենքով նախատեսված չէ:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 222-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը, համաձայն որի՝ առաջին ասյանի, վերաբնիչ դատարանների և տնեսասկան դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մսած և տնեսասկան դատարանի օրինական ուժի մեջ չնսած որոշումները կարող են բողոքարկվել վճռաբեկության կարգով միայն սույն օրենսգրքով և **այլ օրենքներով նախատեսված դեղորմում:**

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 286-րդ հոդվածի 1-ին մասում կանոնակարգվում է վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի որոշումը

բողոքարկելու ընդհանուր կարգը, համաձայն որի՝ որոշումը կարող է զանգասարկվել այն անձի կողմից, որի նկատմամբ այն կայացվել է, ինչպես նաև տուժողի կողմից:

Միաժամանակ, նույն հոդվածը սահմանում է բացառություն վարչական տյոժ նշանակելու մասին դատարանի (դատավորի) որոշման համար, որը վերջնական է և վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի վարույթի կարգով զանգասարկման ենթակա չէ, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերով նախատեսված դեպքերի:

Սույն գործով վիճարկվում է «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» դատարանի որոշումը, որը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 286-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով կարող է դասական կարգով բողոքարկվել այն անձի կողմից, որի նկատմամբ այն կայացվել է, ինչպես նաև տուժողի կողմից:

Նշված հիմնավորմամբ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր չէ դասական ակտի նույն որոշման բողոքարկման ենթակա չլինելու մասին:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմքը հիմնավոր է, սակայն այն բավարար չէ Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի որոշումը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ փողոցային տնտեսական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի ըստ էության ճիշտ վճիռը չի կարող բեկանվել միայն ձևական նկատառումներով:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի վերաբերյալ սրված դատառաքանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ փողոցային տնտեսական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշումը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ժամից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Շենգավիթ համայնքի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2944
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Խանդանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-332 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Անահիս Ռսկանյանի դիմումի՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը հաստատելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դատարանին է հաստատել իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստն այն մասին, որ Երևանի Շարուրի 2 շենքի մոտ գտնվող 17,0 ֆմ և 17,6 ֆմ մակերեսներով 2 մեծադյա ավտոսնակները սեփականության իրավունքով չիրադատվում են իր կողմից:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված՝ դատաֆնությանը մասնակից դարձվելու անձի իրավունքը, ինչպես նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ

հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածների դաշխանները, որոնք դեռ է կիրառվում:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ է կայացրել հողամասի սեփականատերի լիազորություններն իրականացնող իրավունքի սուբյեկտի՝ Երևանի ֆաղափառության իրավունքների ու դատարանությունների վերաբերյալ՝ առանց վերջինիս դատարանությանը մասնակից դարձնելու: Դատարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի դաշխանը, որի համաձայն՝ դատարանի և համայնքների սեփականությանը դատարանող հողամասերի օտարումն իրականացնում են համայնքի ղեկավարները, իսկ Երևան ֆաղափառ՝ Երևանի ֆաղափառները:

2) Դատարանը դեռ է կիրառում «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, ««Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» ՀՀ վարչապետի 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ս որոշումը, ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, ինչպես նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածների դաշխանները, որոնք չի կիրառվում:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետում օրինականացված անժամ գույքի նկատմամբ իրավունքների դատարանական գրանցման վերջնաժամկետ ՀՀ վարչապետի վերոհիշյալ որոշումը սահմանվել է 01.03.2006 թվականը:

Դատարանը հաշվի չի կիրառել «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետի դաշխանը, համաձայն որի՝ օրենքով սահմանված դաշխաններին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցելու դեպքում, դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի նորմերին համադասասխան: Մասնավորապես, ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դրանց նկատմամբ դեռ է ճանաչվել դատարանի սեփականության իրավունքը, քանի որ գտնվում էին դատարանող դատարանող հողում՝ անկախ նրանից, թե ով է կառուցել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաշխաններ է բեկանել Ծենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառների 18.03.2005 թվականի թիվ 544-Ս և 21.03.2005 թվականի թիվ 562-Ս որոշումներով ճանաչվել է Անահիս Ոսկանյանի սեփականության իրավունքը Ծարուրի 2-րդ շենքի մոտ գտնվող երկու՝ համադասասխանաբար՝ 17,0 մ և 17,6 մ մակերեսներով մեծադյա ավտոմեքենաների նկատմամբ:

2) Անահիս Ոսկանյանը և Երևանի ֆաղափառների անունից հանդես եկող Ծենգավիթ համայնքի ղեկավարը կնքել են վերոհիշյալ շինություններով զբաղեցված հողամասերի վարձակալության դաշխանագրեր՝ 3 արի ժամկետով:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Էրեբունու սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կոմիտե) 23.08.2005 թվականի գրությամբ մերժվել է Անահիս Ոսկանյանի՝ անճարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելու դիմումը: Միաժամանակ սեղեկացվել է, որ 15-օրյա ժամկետում սահմանված գումարները վճարելու դեպքում կկատարվի գրանցում:

4) Սահմանված գումարները վճարվելուց հետո Անահիս Ոսկանյանը Կոմիտեից ստացել է ղեկավար գրանցում կատարելու բանավոր մերժում՝ անճարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման համար օրենքով սահմանված ժամկետը լրացած լինելու դեպքում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով ներկայացված դիմումի առարկա են հանդիսանում ավսոնակները: Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա նշված ավսոնակների նկատմամբ դիմողի սեփականության իրավունքը ծագել է Երևանի ֆաղափառչի որոշման հիման վրա: Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է նշված իրավական հարցին և սույն գործով նդատակահարմար չի գտնում կրկին անդրադառնալ դրան (իրավական հիմնավորումները տես, օրինակ՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորքի սարածֆային ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղափառչեսարան, 21.12.2006 թվական, ֆաղափառչական գործ թիվ 3-2440/ՎԳ (Երևանի ֆաղափառչի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դատահանջը կատարելու և ավսոնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դատաստիսանողին դատարարեցնելու դատահանջներով):

ՀՀ ֆաղափառչական դատարանի օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը փաստերի վերաբերյալ բնում է այն գործերը, որոնք վերաբերում են սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեմանը: Հետևաբար, անձն իրավունք ունե դատահանջելու դատարանից ճանաչել իր՝ սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեման փաստը:

Ինչ վերաբերում է Երևանի ֆաղափառչի իրավունքների վերաբերյալ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելուն, ադա սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Երևանի ֆաղափառչը ճանաչել է անձի սեփականության իրավունքը ավսոնակների նկատմամբ և դրանցով զբաղեցված հողատարածքի նկատմամբ՝ օգտագործման իրավունքը:

Սակայն Վճռաբեկ դատարանը սույն հիմքով անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ այն իրավական հարցին, թե իրավունքների դատարանության ո՞ր խոչընդոտների վերացմանն է ուղղված ՀՀ ֆաղափառչական դատարանի օրենսգրքով սահմանված՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթը, և ադդո՞ւ սույն գործով առկա է նման խոչընդոտ անձի իրավունքի իրականացման ճեանակյունից:

Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որոնք ուղղված են անձի սուբյեկտիվ իրավունքների իրականացման խոչընդոտները վերացնելուն: Ադդո իսկ դատառռով օրենսդիրը նշված գլխում սահմանել է, որ դիմումում ղեկտ է նշվի թե ինչ նդատակի համար է դիմողին անհրաժեշտ սյալ

փաստի հաստատումը, ինչդեռ նաև դեռ է բերվելն դիմողի կողմից դասաճառ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը հաստատող աղյուցայցներ (հոդված 191): Նշված նորմով օրենսդիրը դիմողների համար սահմանել է դասաճառ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը դասարանին աղյուցայցելու իրական և դատարարի դատահանջ:

Տվյալ դեղմում, անձի սեփականության իրավունքը ճանաչվել է վարչական ակտով և այդ իրավունքները դեռևս գրանցման ենթարկելու անհնարինությունը սույն գործով աղյուցայցված չէ: Ինչ վերաբերում է այդ իրավունքների դեռևս գրանցման ենթարկելու օրենսդրված սահմանված ժամկետի խոչընդոտին, աղյուցայց բավարար հիմք չէ հասույթ վարույթի կարգով իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման համար, քանի որ անձը դասարանին չի աղյուցայցել համադասարանական լիազոր դեռևս կանոններին դիմելու և դրա հետևանքով իրավունքի իրականացման իրական խոչընդոտի առկայությունը: Նման եզրահանգման համար Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ դիմողը գրված չէ ՀՀ ֆաղափառական դասավարտության օրենսգրքով սահմանված կարգով վիճարկելու համադասարանական դեռևս կանոններին գործողությունները:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է սույն հիմքով առաջադրված իրավական հարցին և հիմք ընդունելով բողոքի առաջին հիմքի դասաճառաբանությունները, սույն գործով նույնպես հարմար չի գտնում կրկին անդրադառնալ դրան (սե՛ս, օրինակ՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորքի արտադրանքի ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղափառական, 21.12.2006 թվական, ֆաղափառական գործ թիվ 3-2440/ՎԳ (Երևանի ֆաղափառական 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դատահանջը կասարելու և ակտնականի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դասարանին դատարարներին դատահանջներով):

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ տվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափառական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղափառական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի դիմողի համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի արտադրանք, գործի անհարկի ձգձգումները վստահ են դատարանական նշանակություն իրավունքի խախտման ճանաչելու: Տվյալ դեղմում վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության արտադրանքից:

Դասական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դասաճառաբանությունները, ինչդեռ նաև գործի նոր քննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափառական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճիռը և այն փոփոխել:

Անահիս Ոսկանյանի դիմումը մերժել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-119/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մաքիմյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-355 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Աֆիլես» ավտոարտոդյունի իրավունքների դաբադանության կենտրոն հասարակական կազմակերպության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ կազմակերպության դիմումի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության (այսուհետ՝ Ոստիկանություն)՝ դաբադանասար անձի գործողությունները վիճարկելու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ կազմակերպությունը դաբադանջել է դաբադավորեցնել ՀՀ ոստիկանությանը սրամադդելու վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական քննությունների հարցասոմսերը՝ գունավոր սարբերակով:

Կենտրոն և Նորֆ-Մարսո համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 22.11.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել կազմակերպությունը:

ՀՀ ոստիկանության ներկայացուցիչը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի դատասախամ:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական և ծառայողական գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 7-րդ հոդվածների դատահանգները, խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 6-րդ, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դատահանգները, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ, Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժաժանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետև նաև՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածների դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը խախտել է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքները: Չնայած նրան, որ դատասխանողը մեր կողմից փնտրվող և իր սփօրինած, մեծադեպ կիրառվող սեղեկասվությունը իրավացիորեն ծառայողական գաղտնիք չի համարում, Դատարանը այն որակել է որդես ծառայողական գաղտնիք և այդ հիմքով մեծել դիմումը: Դատարանը հակասել է ինքն իրեն և վեճի առարկան համարելով ծառայողական գաղտնիք գործը ֆննել է դռնբաց դատական նիստում: Դատարանի վճռում նեված է, թե իբր Կազմակերպության կողմից դատահանգվող սեղեկասվությունը հանդիսանում է ծառայողական գաղտնիք, այնինչ ոչ առաջին ասյանի և ոչ էլ վերաֆննիչ դատարաններում դատաֆննության ընթացքում որևէ աղացույց կամ իրավական հիմնավորում չի բերվել՝ աղացուցելու համար այդ հանգամանքը:

Վճռում նեված է, որ ֆանի դեռ դրանք չեն օգսագործվել ֆննությունների ժամանակ, դրանք ղեժֆ է դիսել որդես ծառայողական գաղտնիք: Կազմակերպությունը համաձայն է սսանալ նաև ֆննություններին աղեն իսկ օգսագործված հարցսոմսերի սարբերակները:

2) Դատարանը չի կիրառել «Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ, Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածների դատահանգները, որոնք ղեժֆ է կիրառեր:

Դատարանը վեճի առարկա սեղեկությունը համարել է ծառայողական գաղտնիք դարունակող, այնինչ սվյալ սեղեկությունը նման գաղտնիք չի դարունակում: Վիճելի սեղեկասվության սրամադրումը որևէ իրավական ակսով աղեվված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում դատաճառաբանվել է, որ հարցսոմսերը կողավորված են, դրանք դարբերաբար փոփոխվում են և հրադարակման ենթակա չեն, դրանց հայսնվելը որևէ կազմակերպության մոս չի բացառում դրանց դատասխանների հայսնվելը վարորդական ֆննություններին ներկայացող անձանց մոս, ինչի հետևանքով ֆննությունների անցկացումը կդառնա անիմաստ, և վարորդական վկայականներ կսսանան դատսած գիսելիքներ չունեցող անձիքն:

Դիմողի ցանկության դեղում Ոսիկանությունը դատսաս է սրամադրել վարորդական սեսական ֆննությունների հարցաբարերը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Կազմակերպության նախագահ Է.Հովհաննիսյանը 14.07.2006 թվականին դիմել է ուսիկանության ղեկավարության վարչության ղեկին՝ խնդրելով սրամադրել վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեական ֆննությունների հարցառմանը՝ գումար սարքերակով:

2) Ուսիկանության ղեկավարության կողմից 24.07.2006 թվականին կազմակերպության նախագահ Է.Հովհաննիսյանին գրավոր դատաստանվել է. «Վարորդական սեական ֆննությունների հարցառմանը (սրամադրելու նդասակը գրության մեջ նված չէ) նախատեսված չեն ուսուցման համար, այդ նդասակով կարող եմ օգտվել «Ճանադարհային երթևեկության կանոն»-ներից, որոնց մեկ օրինակը դատարան եմ Զեզ սրամադրել՝ անվճար»:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ Ե ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայլ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի վճիռը ղեկ է լինի օրինական և հիմնավորված: Նույն օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռի դատճառաբանական մասում ղեկ է նվեն դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հեկությունները, ինչդես նաև այն օրենքները, Հայասանի Հանրադեսության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակերը, որոնցով դատարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ, իր նախորդ որոշումներում անդրադառնալով այս հարցին նեել է, որ յուրաքանչյուր դեդոքում դատարանը դարսավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատաստան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

ՎՃՌՈՒՄ Ոչ միայն ղեկ է ցույց սալ նորմատիվ ակերի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեկ է դատճառաբանվի, թե հասկադես ինչու ղեկ է կիրառվի հեկց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդես դատարանի, այնդես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը (ե՛ն, օրինակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկական գույրի կառավարման վարչության հայցով ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ դատաստանատությունամբ ընկերության՝ գումարի բռնագանձման դատանջով թիվ 3-2504 գործով 21.12.2006 թվականին կայացրած որոշումը):

Դատարանը սույն գործով կայացված դատական ակտում հղում չի կատարել այն օրենքների, Հայասանի Հանրադեսության միջազգային դայմանագրերի և այլ իրավական ակերի նորմերին, որոնք վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեական ֆննությունների հարցառմանը դատում են ծառայողական գադսնիքի արքին:

Ընդհակառակը, «Պեկական և ծառայողական գադսնիքի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ

հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ծառայողական գաղտնիքը նույն հողվածի առաջին մասով նախատեսված բնագավառների (Հայաստանի Հանրապետության ռազմական, արտաքին հարաբերությունների, ցնցեսական, գիտատեխնիկական, հեսախուզական, հակահեսախուզական, օդերասիվ-հեսախուզական գործունեության) այն սեղեկություններն են, որոնք դաշտանվում են դեպքի կողմից, և որոնց սարածումը կարող է վնաս հասցնել Հայաստանի Հանրապետության անվանագրությանը: Այդպիսի սեղեկությունները, որոնք կանոն, դարունակում են դեպքի գաղտնիքի մաս կազմող սլյալներ, սակայն ինքնին չեն բացահայտում դեպքի գաղտնիքը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը նշված իրավական նորմի իմաստով վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական ֆննությունների հարցատմուսերը, չեն կարող համարվել ծառայողական գաղտնիքի դարունակող սեղեկություններ: Դրանց սարածումը որևէ կերպ չի կարող վնաս հասցնել Հայաստանի Հանրապետության անվանագրությանը:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդեպ նաև հեղինակավոր:

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոֆ ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչդեպ նաև իրեն ներկայացված մեղադրանքի հիմնավորվածությունը դարգելու համար հավասարության դայամաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմանակալ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունք:

Կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոֆ, երբ որոշվում են նրա ֆաղաֆաղիական իրավունքներն ու դարականությունները, ունի օրենքի հիման վրա սեղծված անկախ ու անաչառ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում արդարացի և հրադարակային դասաֆննության իրավունք:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հողվածի 1-ին մասում և Կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի 1-ին մասում ամրագրված իրավունքը ենթադրում է Դասարանի դարականությունը՝ հիմնավորել իր կողմից կայացված դասական ակտը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեսկյալ պատճանաբանությանը.*

«Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սլյալ օրենքը կարգավորում է սեղեկասվության ազատության հես կաղված հարաբերությունները, սահմանում է սեղեկասվության աղահովման բնագավառում սեղեկասվության սնօրինողների իրավասությունը, ինչդեպ նաև սեղեկություններ ստանալու կարգը, ձևերը և դայամանները:

Նույն օրենքի 3-րդ հողվածի 1-ին մասի 2-րդ կետում սահմանված է սեղեկության հասկացությունը, որի համաձայն՝ սեղեկություն են հանդիսանում անձի, առարկայի, ֆիասի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով սացված և ձևավորված սլյալները՝ անկախ դրանց սնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական ֆննությունների հարցատմուսերը չեն հանդիսանում «սեղեկասվություն»՝ վերը հիշատակված հողվածի իմաստով: Հարցատմուսերը սեղեկասվություն դարունակող նյութական կրիչներ են, որոնք նախատեսված են կոնկրետ նդասակով օգտագործելու համար:

«Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 1-ին մասի 5-րդ

կէտի համաձայն՝ հարցում է հանդիսանում **սեղեկություն փնտրելու** և (կամ) դա սսանալու նդասակով սույն օրենքով սահմանված կարգով սեղեկասվություն սնօրհնողին ուղղված գրավոր կամ բանավոր դիմումը:

Տվյալ դեղում կազմակերպության կողմից ղեկավար մարմնին հասցեագրված դիմումը չի հանդիսանում սեղեկություն **փնտրելու** և (կամ) դա սսանալու նդասակով ուղղված գրավոր դիմում, քանի որ ինչդեռ վերը նշվեց՝ նշված դիմումով ղախանջվել է սեղեկասվության կոնկրէտ կրիչը:

Հէտևաբար, «Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրէնքի ղախանջները կիրառելի չէն տվյալ իրավահարաբերության նկասմամբ, և այդ օրէնքի նորմէրի սխալ կիրառման կամ չկիրառման մասին բողոքի հիմքի փաստարկները հիմնավոր չէն:

Վերոհիշյալ նկասառումներով ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և Կոնվէնցիայի 10-րդ հոդվածի ղախանջները տվյալ իրավահարաբերությունների նկասմամբ կիրառելի չէն, քանի որ այդ նորմէրով սահմանված է սեղեկություն սսանալու ազատությունը, այլ ոչ թէ՛ տվյալ սեղեկությունը ղարունակող կոնկրէտ կրիչը սսանալու իրավունքը:

Հէտևաբար, Վճռաբէկ ղասարանը գտնում է, որ անհիմն է նաև դրանց խախտման մասին վճռաբէկ բողոքի փաստարկը:

Այսդիտով, սույն որոշման առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբէկ ղասարանը գտնում է բավարար վճռաբէկ բողոքը բավարարելու և Դասարանի վճիռը բէկանելու համար:

Դասական ալկտր բէկանելիս Վճռաբէկ ղասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ սույն գործով վիճարկվում էն վարչական մարմնի գործողությունները և դրանց իրավաչափության սսուգման համար անհրաժէտ է դասական նոր քննություն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղէկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական ղասավարության օրէնագրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբէկ ղասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբէկ բողոքը բավարարել: Բէկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վէրաքննիչ ղասարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճիռը և գործն ուղարկել նույն ղասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մէջ է մտնում հրատարակման ղախից և էնթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2537/2004թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Հովհաննիսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-445 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) թիվ 2-2537 քաղաքացիական գործով 15.11.2004 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ֆիրմա ՄՄ» սահմանափակ դատաստանությանը ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի՝ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դիմում է ճանաչել սեփականության իրավունքը Վանաձորի Մյասնիկյան փողոցի 2^Ա հասցեում գտնվող 5200 քմ հողամասի նկատմամբ:

Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը և 67-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչդեռ նաև «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որոնք չդիմացնում է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանն արձանագրել է, որ Տեղի է ունեցել ՊԵՏԱԿԱՆ սեփականություն հանդիսացող հողամասերի աճուրդով վաճառք, այնինչ իրականում աճուրդ, վաճառք կամ օտարում Տեղի չի ունեցել: Տեղի է ունեցել մրցույթ՝ վեճի առարկա հողամասը օգտագործման սրամադրելու նպատակով, ինչի արդյունքում 28.09.1995 թվականին կնքվել է վարձակալության, այլ ոչ թե՝ օտարման դայմանագիր:

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված դրույթը: Դատարանը վճիռ է կայացրել Վանաձորի ֆաղափացության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադաստրի ՊԵՏԱԿԱՆ կոմիտեի (այսուհետ՝ Կոմիտե) իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ՝ առանց վերջիններիս դատախազությանը մասնակից դարձնելու:

2) Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել «Պետական ձեռնարկությունների և անավարձ շինարարության օբյեկտների սեփականաձեռնարկման և ադադետակաձագման մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի և 38-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, որոնք դեժ Է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վանաձոր ֆաղափ Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2^Ա հասցեում գժնվող թիվ 8 մանկադարժըը հանդիսացել է անավարձ շինարարության օբյեկտ: Վերհիժըը օրենքի համաձայն՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ձեռնարկության գույքը առանց գնման իրավունքի ժրվում է վարձակալության նախադասվության իրավունքով՝ աժխասավորական կոլեկտիվին, իսկ մրցույթով կամ աճուրդով՝ նաև այլ անձանց: Առանց գնման իրավունքի վարձակալության են սրամադրվում վերադաս նախարարությունների, գերաժեչությունների կամ ՊԵՏԱԿԱՆ կառավարման ժեղական մարմինների որոժամբ սժեղծված մրցութային կամ աճուրդային հանձնաժողովները: Աճուրդով վարձակալության իրավունք է սրամադրվում այն դեղդերում, երբ վարձակալից չի դահանձվում կասարել որևէ դայման: Աճուրդի առարկա է հանդիսանում վարձակալական վճարի չափը:

Հետևաբար, վեճի առարկա անձաժ գույքը չէր կարող վաճառված լինել դիմումանոլին, այն կարող էր ժրված լինել միայն վարձակալության:

3) Սույն գործի համար էական նժանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է հանդիսանում Վանաձորի ֆաղադրերդի գործկոմի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությունը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Տվյալ կարգադրության համաձայն՝ վիճելի գույքը նախասժավել է սրամադրել վարձակալության, այլ ոչ թե վաճառել, ինչը հայժնի է եղել գործին մասնակցող անձանց, սակայն նրանցից անկախ դատաձաներով չի ներկայացվել Դատարան:

Վերգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանձղել է բեկանել Լոռու մարդի առաղին աժյանի դատարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նժանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նժանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վանաձորի դատաձավորների ֆաղափային խորհրդի գործադիր կոմիտեի և Ընկերության միղել 28.09.1995 թվականին կնքվել է դայմանագիր, որի 1-ին կեժի համաձայն՝

4500 ֆմ մակերեսով սարածֆը սրամադրվել է Ընկերությանը 10 սարի ժամկետով՝ արդյունաբերական ադրանքների շուկա կազմակերպելու համար:

2) Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 24.10.1996 թվականի թիվ 15/1 որոշման հիման վրա հաստատվել է Վանաձորի գործադիր կոմիտեի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությամբ Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2/ա հասցեում գտնվող թիվ 8 մանկադարսեզի սարածֆում սրամադրված արդյունաբերական ադրանքների վաճառքի համար բացօթյա շուկայի սարածֆի չափերը՝ 5200 ֆմ մակերեսով:

3) 04.11.1996 թվականին վերոհիշյալ 5200 ֆմ հողասարածֆի նկատմամբ Ընկերությանը սրվել է հողի օգտագործման իրավունքի դեռական ակտ:

4) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անարժ գույքի կադաստրի դեռական կոմիտեի Վանաձորի սարածֆային ստորաբաժանման 06.10.2004 թվականի թիվ 18-1418 գրությամբ մեռժվել է սեֆականության իրավունքի գրանցումը՝ սեֆականության իրավունքը հաստատող ֆասաթթերի բացակայության դասճառով:

5) Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճռի հիման վրա կասարվել է սեֆականության իրավունքի գրանցում վերոհիշյալ 5200 ֆմ հողամասի նկատմամբ, և սրվել է թիվ 0259528 սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

6) Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությամբ կարգադրվել է թիվ 8 մանկադարսեզի շինարարության համար նախատեսված սարածֆը ժամանակավոր (10 սարի ժամկետով) սրամադրել արդյունաբերական ադրանքների վաճառքի համար բացօթյա շուկա կազմակերպելու համար (ներկայացվել է բողոքին կից):

4.Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հողվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաճայն՝ դեռության սեֆականության հողամասերն օտարվում են աճուրդով: Նույն օրենսգրքի 67-րդ հողվածի 1-ին մասի համաճայն՝ դեռության և համայնքների սեֆականություն հանդիսացող հողամասերի վաճառքը, բացառությամբ նույն օրենսգրքի 65-րդ և 66-րդ հողվածներով նախատեսված դեղերի, կասարվում է աճուրդով:

Դասարանը, կիրառելով վերոհիշյալ նորմերը, սխալ է գնահատել գործում առկա աղացույցները, ֆանի որ եկել է եզրահանգման, որ ծագել է Ընկերության սեֆականության իրավունքը: Այսպես, Դասարանը, սխալ գնահատելով գործում առկա Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 24.10.1996 թվականի թիվ 15/1 որոշումը, եկել է եզրակացության, որ Ընկերությունը գնել է Վանաձոր ֆադաֆի Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2^ա հասցեում գտնվող 5200 ֆմ հողամասը: Այնինչ, սխալ որոշմամբ ընդամենը նախատեսվել է Ընկերությանը սալ հողօգտագործման անձնագիր, ինչն առաջացնում է Ընկերության վարձակալության (օգտագործման) իրավունք:

Հետևաբար, Դասարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ հողամասի վաճառքի չի ունեցել, հողամասը սրամադրվել է Ընկերությանը վարձակալության իրավունքով:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ իրավախախտման համար սահմանված դասախախտությունը վերացնող կամ մեղմացնող

կամ իրավախախտում կատարած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց դրությունն այլ կերպ բարելավող իրավական ակտը սահմանվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա (այսինքն՝ ունի հետադարձ ուժ), եթե օրենքով կամ այդ իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ: ՀՀ հողային օրենսգրքի վկայակոչված նորմերը չեն նախատեսում հնարավորություն հողի նկատմամբ վարձակալության իրավունքի սրամադրման մրցույթի նկատմամբ կիրառել աճուրդի միջոցով անուստ գույքի օտարման հետ կապված նորմերը: Այդ իսկ դասճանող հիմնավոր է նաև «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասի սխալ կիրառման մասին բողոքի փաստարկը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դիմողը դատարան դիմելու դատին չի հանդիսացել սեփականատեր վեճի առարկա գույքի նկատմամբ, հետևաբար՝ չդրադելով և գործի բնությանը մասնակից չդարձնելով վիճելի գույքի սեփականատիրոջը, դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների ու դատարանությունների վերաբերյալ:

2) *Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Տվյալ իրավահարաբերության ծագման ժամանակ գործող «Պետական ձեռնարկությունների և անավարձ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի համար և ադադետականացման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը սահմանում են դետական ձեռնարկության և անավարձ շինարարության օբյեկտի հասկացությունները տվյալ օրենքի իմաստով:

Վերոհիշյալ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դետական ձեռնարկությունը սեփականության իրավունքով դետությանը (իշխանության տեղական մարմիններին) դատականող ձեռնարկությունն է կամ դրանց միավորումը կամ գույքային համալիր հանդիսացող և կազմակերպական-իրավական տեսակետից մեկուսացված, իսկ ֆունկցիոնալ առումով ինֆուորույն գործելու հնարավորություն ունեցող ստորաբաժանումն է, ինչդետ նաև կոդեկտիվ կամ խառը սեփականության վրա հիմնված ձեռնարկություններում դետությանը (իշխանության տեղական մարմիններին) դատականող բաժնետնասը կամ բաժնետնասերը:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անավարձ շինարարության օբյեկտը դետական (իշխանության տեղական մարմիններին) սեփականություն կամ դետությանը (իշխանության տեղական մարմիններին) դատականող բաժնետնաս հանդիսացող՝

ա) սահմանված կարգով հաստատված նախագիծ և հասկացված հողատարածություն ունեցող օբյեկտն է, որում շինմոնտաժային աշխատանքները սկսված չեն.

բ) օբյեկտն է, որում իրականացվել են կամ իրականացվում են շինմոնտաժային աշխատանքներ, և որը սահմանված կարգով գործարկված կամ կոնտրվացված չէ.

գ) օբյեկտն է, որը սահմանված կարգով կոնտրվացված է:

Մինչդետ դատարանի վճռով ճանաչվել է սեփականության իրավունք ոչ թե ձեռնարկության կամ անավարձ շինարարության օբյեկտի նկատմամբ, այլ 5200 քմ հողամասի նկատմամբ: Գործով ադադուցված չէ, որ վեճի առարկա հողամասի վրա առկա է մանկադարտեգի կիսակառույց տեմֆ, և վերջինիս հետ մեկտեղ «Պետական ձեռնարկությունների և անավարձ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի համար և ադադետականացման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով կազմում են մեկ ադբողություն հանդիսացող անավարձ շինարարության օբյեկտ:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում «Պետական ձեռնարկությունների և անավարձ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի համար և ադադետականացման մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի և 38-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ

մասերի խախտման վերաբերյալ բողոքի դասճառաբանությունները:

3) *Վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմնին Վճռաբեկ դասարանն աննպաստակահարմար է համարում անդրադառնալ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի ներկայացրած հանգամանք՝ որդես նոր երևան եկած հանգամանք որակելը կամ չորակելը սույն գործով չի առաջացնում որևէ իրավական հետևանք, քանզի բողոքի առաջին հիմնով սրված դասճառաբանությունների արդյունքում արձանագրված է իրավունքի մասին վեճի առկայությունը, ինչն էլ իր հերթին ստրկ բերվող դասճառաբանություններով հիմք է հանդիսանում սույն գործի քննությունն ավարտող դասական սկզբնական կայացնելուն:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ գործին մասնակից չդարձված անձանց՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հիմնով վճռաբեկ բողոք ներկայացնելու իրավունքին (տե՛ս Էմմա Սողոմոնյան ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարճ գույքի կադասրի դեսական կոմիտեի Կեմսրոն սարածփային ստորաբաժանման, 30.11.2006թ., ֆաղափարակալ գործ թիվ 3-2377 (ՎԳ), (դեսական գրանցում կասարելուն դարսավորեցնելու դահանջով)):

Այստիսով, բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ սույն գործով անհրաժեես է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կեսով նախասեսված՝ հայցն առանց քննության թողնելու լիազորությունը:

Ի նկասի ունենալով ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի միասնական կիրառման ադահովման անհրաժեեսությունը՝ Վճռաբեկ դասարանը նդասակահարմար է համարում սույն որոշմամբ անդրադառնալ նեված նորմով սահմանված **«վեճ է ծագել իրավունքի մասին»** հասկացության իրավաբանական բովանդակությանը:

ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի համաձայն՝ դասարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նեանակություն ունեցող փաստերի հասսասման մասին դիմումը քննելիս **վեճ է ծագել իրավունքի մասին:**

Իրավաբանական նեանակություն ունեցող փաստերի հասսասման մասին հասուկ վարույթի կարգով քննվող գործերն այն գործերն են, որսեղ դեսք է բացակայի նյութաիրավական վեճը: Հասուկ վարույթի հիմնական սարբերությունը հայցային վարույթից կայանում է հենց իրավունքի մասին վեճի բացակայության մեջ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ յուրափանչյուր դեղդում **իրավունքի վերաբերյալ վեճի առկայությունն սուոելիս** դասարանը դարսավոր է դարգել, թե արդյոք գործի փաստերից ելնելով՝ առերևույթ առկա է փոխադարձ կաղ քննարկվող փաստի և այլ անձի իրավունքների միջև, և արդյոք նման փաստի հասսասումը կարող է որևէ կերղ աղղել այլ անձի իրավունքների ծավալի վրա:

Նման կաղի, ինչդես նաև այդ փաստի և այլ անձի իրավունքների ծավալի փոփոխության միջև դասճահեսանեփային կաղի բացակայության դեղդում իրավունքի մասին վեճի վերաբերյալ հայսարարությունն ինքնին ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության

օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի իմաստով հայցն առանց ֆինուքյան թողնելու հիմք չէ:

Գասարանը յուրաքանչյուր կոնկրետ դեղֆում վեճի առկայության կամ բացակայության հարցը դեճֆ է դարգի՝ ելնելով սլյալ գործի փաստերից, ինչդեա նաև օրենֆով և այլ իրավական ակտերով սահմանվաճ զահանջներից:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով առկա է եղել վեճ սեփականության իրավունքի մասին, ինչի հեսևանֆով սույն գործի դասական ֆննության ժամանակ առկա է եղել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվաճի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախասեսվաճ՝ հայցն առանց ֆննության թողնելու հիմֆը:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ վճռաբեկ բողոֆը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն՝ Լոռու մարգի առաջին աայանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը բեկանելու մասով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվաճներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Լոռու մարգի առաջին աայանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը և դիմումը թողնել առանց ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրադարակման զահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆացիական գործ թիվ 06-2065/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դասավորներ՝ Գ.Մախինյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-52(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻԿՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննելով «Արարատ բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի թիվ 06-2065/2006թ. ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության ընդդեմ Միսակ Աղույանի, Մարի Աղույանի, երրորդ անձ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կաղաասրի ղեկական կոմիտեի Մարաւ սարաժֆային սսորաբաժանման, Նաիրա Աղույանի՝ Երևան ֆաղաֆի Այգեասան 11-րդ փողոցի թիվ 89 շենֆի թիվ 28 բնակարանի նկասմամբ Միսակ Աղույանի համասեղ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու, նրա բաժնի չաֆը որոշելու, դասավճռով սահմանված գումարի բռնագանձումն այդ բաժնի վրա սարաժելու, ընդհանուր գույքից այն առանձնացնելու և հրաղարակային սակարկություններով վաճառելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասությունը.

Դիմելով դասարան՝ Ընկերությունը դախանջել է ճանաչել Երևանի Այգեասան 11 փողոցի թիվ 89 շենֆի թիվ 28 բնակարանի նկասմամբ Միսակ Աղույանի համասեղ սեֆականության իրավունքը, որոշել նրա բաժնի չաֆը, դասավճռով սահմանված գումարի բռնագանձումն սարաժել այդ բաժնի վրա, ընդհանուր գույքից առանձնացնել այն և հրաղարակային սակարկություններով վաճառել:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնքների առաջին այսյանի դասարանի 2006

թվականի մարտի 3-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը ղեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեֆումը դասաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայկական ՍՍՀ Ժողովրդական դեմոկրատիայի Մյասնիկյանի Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի (այսուհետ՝ Մյասնիկյանի Երջանային գործկոմ) 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/ 90 որոշմամբ Մարիա Ադույանի հետ միասին Միսակ Ադույանը ճանաչվել է վեճի առարկա հանդիսացող Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 Ենեֆի թիվ 28 բնակարանի փայտեֆ, սակայն վերջինս բանկի նկատմամբ իր ունեցած դարսավորությունների կասարումից խուսափելու նդասակով չի գրանցել սեփականության իրավունքն այդ բնակարանի նկատմամբ:

Հիմք ընդունելով «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատախազը, որի համաձայն՝ բնակեֆնարարական կոդեֆերսիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայր բնակարանի համար, ձեռք է բերում այդ գույֆի սեփականության իրավունք, կարելի է եգրակացնել, որ նման գրանցումը վիճելի բնակարանի նկատմամբ փայտեֆրոջ սեփականության իրավունքի ծագման համար ամենկի նդարսադիր չէ:

2) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետության դեֆական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաճոնրհման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, 13-րդ և 17-րդ հոդվածները, որոնք ղեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեֆումը դասաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

1994 թվականի հոկեֆեմբերի 19-ին սրված սեփականության իրավունքի դեֆական գրանցման վկայականում որդես գույֆի սեփականաեֆեր նշվել է միայն Մարի Ադույանի անունը՝ ելնելով սվյալ դատիկն գործող «Հայաստանի Հանրապետության դեֆական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաճոնրհման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի դատախազից, սակայն, հաճվի առնելով վերոնշյալ հոդվածի դատախազները, վիճելի բնակարանի սեփականության իրավունքի դեֆական գրանցման վկայականում ղեֆ է նշվել նակ Միսակ Ադույանի անունը:

Բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճիռը և գործն ոդարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նճանակություն ունեցող փասեֆեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փասեֆեր՝

1) Մյասնիկյանի Երջանային գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշմամբ Միսակ և Մարի Ադույանները ճանաչվել են Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 Ենեֆի թիվ 28 բնակարանի փայտեֆեր:

2) «Հայդեմոստիս» ինստիտուտի բնակարանային-ժինարարական կոոպերատիվի 1994 թվականի հոկտեմբերի 14-ի տեղեկանքի համաձայն՝ վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի համար հաշվարկված 6.761 (վեց հազար յոթ հարյուր վաթսուներեկ) ռուբլի փայր վճարված է, և այդ գծով դարձն առկա չէ:

3) 1994 թվականի հոկտեմբերի 18-ին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականով վիճելի բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է միայն Մարի Ադուլյանի սեփականության իրավունքը:

4) Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2005 թվականի օգոստոսի 5-ի թիվ 1-249 դասավճռով վճռվել է Միսակ Ադուլյանից հօգուտ Ընկերության բռնագանձել 32.991.764 (երեսուներկու միլիոն ինը հարյուր ինսուներեկ հազար յոթ հարյուր վաթսուներկու) ՀՀ դրամ 30 լումա՝ որդես հանցագործությանը դասձառված վնասի փոխհատուցում:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի (ուժը կորցրել է 1999 թվականի հունվարի 1-ին) 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բնակարանային, բնակչինարարական և այլ կոոպերատիվների այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայր բնակարանի կամ իր օգտագործմանը սրված այլ շինության համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

Մյասնիկյանի Եղջուրհրդի գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշման հիման վրա Միսակ և Մարի Ադուլյանների վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի փայտատեր ճանաչվելը և նշված բնակարանի համար հաշվարկված 6.761 (վեց հազար յոթ հարյուր վաթսուներեկ) ռուբլի փայր վճարված լինելը, ինչդեպ նաև դարձնի բացակայությունը հավաստող սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են սալիս հանգելու հետևության, որ Միսակ Ադուլյանը «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով նշված բնակարանի նկատմամբ ձեռք է բերել համատեղ սեփականության իրավունք:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բաժնային կամ համատեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեպքում նրա դարձանքներն իրավունք ունի ընդհանուր գույքից դարձադրանքի բաժինն առանձնացնելու դեպքում ներկայացնել՝ դրա վրա բռնագանձում սարածելու համար: Նույն օրենսգրքի 281-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ սեփականատերից դարձաբանություններով նրան դասկանող գույքի վրա բռնագանձում սարածելու միջոցով գույքը կարող է առգրավվել դասարանի վճռի հիման վրա:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերոնշյալ հոդվածների իմաստով Միսակ Ադուլյանի դարձաբանություններով Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 շենքի թիվ 28 բնակարանի նրա բաժնի վրա կարող է բռնագանձում սարածվել:

Միսակ Ադուլյանի համատեղ սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ բողոք բերած անձի դատախազն անհիմն է հեկայալ դասձառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական իրավունքների դաժարացումը իրականացվում է իրավունքը ճանաչելով: Սույն օրենսգրքի 273-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի դատախազին ճանաչելու իր սեփականության իրավունքը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սեփականության իրավունքը, հանդիսանալով անձի սուբյեկտիվ իրավունք, դատարանի կողմից կարող է ճանաչվել միայն սլյալ իրավունքի սուբյեկտի՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով Միսակ Ադուլյանի դիմումի հիման վրա:

Այսպիսով, իրավունքի ճանաչումը որդես իրավունքի դաժարացումն էրանակ կարող է գործի դրվել միայն համադասասխան իրավունքի սուբյեկտի կողմից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով ֆենարկվող իրավահարաբերության նկատմամբ «Հայասանի Հանրադեությունը դեկական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաբնոհման մասին» ՀՀ օրենքի դրոյքները կիրառելի չեն հեկյալ դատաբանությամբ:

2005 թվականի նոյեմբերի 26-ին ուժը կորցրած ՀՀ բնակարանային օրենսգրքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնակարանային ֆոնդն ընդգրկում է՝ դեկական, հանրային, անհասական և բնակարանային-բնարարական կոոդերաշիվների բնակարանային ֆոնդը:

«Հայասանի Հանրադեության դեկական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաբնոհման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի «ա» կեկի համաձայն՝ սեփականաբնոհման օբյեկտ են հանդիսանում՝ դեկական և հանրային բնակարանային ֆոնդի բնակարանները:

Սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են սալիս հանգելու այն հեկություն, որ վիճելի բնակարանը ներառված է բնակարանային-բնարարական կոոդերաշիվների բնակարանային ֆոնդում: Նաված ֆոնդը ՀՀ բնակարանային օրենսգրքի 4-րդ հոդվածով սահմանված է որդես բնակարանային ֆոնդի առանձին ճեսակ: Հետևաբար, վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանը դուրս է «Հայասանի Հանրադեության դեկական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաբնոհման մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորման դատեղ:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆենիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնություն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մսնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-4071/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Դ. Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Կ. Հակոբյան
Գ. Մաթինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-169(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահող դասավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻԿՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դասական նիսում, ֆննելով Վեհանուե Գրիգորյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 06-4071/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըս հայցի Նիկողայ Իսկանդարյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույքի կադասրի ղետական կոմիտեի (այսուհետ՝ Կադասր) և Վեհանուե Գրիգորյանի՝ ղետական մարմնի ղաուսուսար անձի գործողություններն անօրինական ճանաչելու, օրենքով սահմանված կարգով սեղծված բնակելի սան նկասմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու, սնով զբաղեցված ու սղասարկման սարած ֆանդիսացող հողամասը սիրագուրկ ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեֆականության իրավունքը ճանաչելու և Վեհանուե Գրիգորյանի անվամբ սրված սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու ղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Նիկողայ Իսկանդարյանը ղահանջել է անօրինական ճանաչել Կադասրի գործողությունը՝ իր սիրաղետության սակ գսնվող Երևանի Չարենցի փողոցի թիվ 67 հասցեի 70 ֆն մակերեսով իննական շինությունը Վեհանուե Գրիգորյանի անվամբ հաուառումը, ճանաչել սեֆականության իրավունքը վերոնեյալ շինության նկասմամբ, սիրագուրկ ճանաչել նեված սան զբաղեցրած և դրա սղասարկման սարած ֆանդիսացող հողամասն ու ձեռքբերման վաղեմության հիմքով դրանց նկասմամբ ճանաչել իր

սեփականության իրավունքը, անվավեր ճանաչել Վեհանուց Գրիգորյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը՝ վերոնշյալ շինության և հողամասի մասով:

Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի վճռով գործի վարույթը կարճվել է՝ հայցից հրաժարվելու հիմքով:

ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վեհանուց Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան է ներկայացրել Նիկոլայ Իսկանդարյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացումության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 13-րդ հոդվածի դատահանքները, խախտել է ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետի, 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 215-րդ հոդվածի և 217-րդ հոդվածի առաջին մասի դատահանքները:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է հայցվորի իրավունքը՝ հայցից հրաժարվելու հիմքով գործի վարույթը կարճվելու դեղմում սույն անձանց միջև, սույն առարկայի մասին և միևնույն հիմքերով վեճի վերաբերյալ կրկին դատարան դիմելու մասին: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն առաջին ասյանի դատարանում ըստ էության չքննված սույն գործով հայցվորի վերաքննիչ բողոքն ընդունել է վարույթ (չկիրառելով ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված դրույթը), զրկելով վերջինիս առաջին ասյանի դատարանում գործի քննության՝ վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն դատահանքներ ներկայացնող կամ չներկայացնող երրորդ անձանց՝ գործի մեջ մտնելու (ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 34-րդ և 35-րդ հոդվածներ) և հակընդդեմ հայց հարուցելու (ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդված) կանոններով նախատեսված իրավունքներից, ինչդեռ նաև ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացումության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաժխավորված մրցակցության իրավունքից:

2) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի առաջին և 5-րդ մասերով նախատեսված դրույթները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

1988 թվականի մարտի 24-ի ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Գ.Գրիգորյանի ժառանգներ են հանդիսացել կինը՝ Բ.Գրիգորյանը և դուստրը՝ Վեհանուց Գրիգորյանը: Վերոնշյալ հոդվածի ուժով ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման դահից համարվում է ժառանգին դատականող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի ղեկական գրանցումից:

3) Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի, 52-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 53-րդ հոդվածի դատահանքները:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական և ճնշաստական գործերի դատարանի 2004 թվականի նոյեմբերի 12-ի և 2005 թվականի հուլիսի 7-ի որոշումներով բեկանվել են այն դատական ակտերը, որոնցով ճանաչվել էր Նիկոլայ Իսկանդարյանի կնոջ՝ Ն.Գրիգորյանի Տիրապետության սակ զսնվող հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը: Ընդ որում, վերոնշյալ ֆաղափարական գործերով վեճի առարկա էր հանդիսանում սույն ֆաղափարական գործով վեճի առարկա գույքը: Ուստի, Վերաքննիչ դատարանն անստեղծ է այն հանգամանքը, որ նախկինում ֆինված ֆաղափարական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

4) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել Քաղաքացիական և ֆաղափարական իրավունքների մասին միջազգային դաճնագրի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դասճառաբանության վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Բողոք բերած անձը դաճանջել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը, փոփոխել այն և հայցը մերժել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն են վճռաբեկ բողոք բերած անձի դասճառաբանությունները դատավարական իրավունքի նորմերի խախտման մասով, ֆանի որ գործով բացակայում էր վերաքննիչ բողոքը վերադարձնելու ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 212-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերից որևէ մեկը:

Բացի այդ, առկա է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական և ճնշաստական գործերով դատարանի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 3-55(ՎԳ) որոշումը, որով սույն գործի հետ նույնական հանգամանքներով մեկ այլ գործով կայացված Վերաքննիչ դատարանի վճռի դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը ֆննվել է, և վճիռը թողնվել է անփոփոխ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղափար Կենտրոն և Նորֆ-Մարաճ համայնքների առաջին աշյանի դատարանում սույն ֆաղափարական գործի ֆննության ընթացում հայցվորը հրաժարվել է հայցից, որի արդյունքում դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի վճռով գործի վարույթը կարճվել է:

2) 2006 թվականի նոյեմբերի 6-ին Նիկոլայ Իսկանդարյանի կողմից ներկայացվել է վերաքննիչ բողոք, որը Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ:

3) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ին Վերաքննիչ դատարանը ֆննել է ֆաղափարական գործը և կայացրել է վճիռ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե հայցվորը հրաժարվել է հայցից:

Հիմք ընդունելով ֆաղաֆաղիական դատավարության հիմնարար սկզբունքները, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է իրավական այն դիրքորոշումը, որ գործի վարույթի կարճումն իրենից ներկայացնում է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի ավարտ՝ առանց դատարանի կողմից գործն ըստ էության ֆննելու և վեճը լուծող վերջնական դատական ակտ կայացնելու:

«Դատարանակազմության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վերաֆննիչ դատարանը վերաֆննիչ բողոքի հիման վրա առաջին ասյանի դատարանի ֆննած գործերը կրկին անգամ ըստ էության ֆննող դատարան է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վերաֆննիչ դատարանը գործում եղած, ինչդեռ նաև լրացուցիչ ներկայացված աղյուցակներով կրկնակի ֆննում է գործը:

Հիմք ընդունելով հիշյալ հոդվածները և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վերաֆննիչ դատարանը գործն ըստ էության կրկնակի ֆննող դատարան է, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործն առաջին ասյանի դատարանում ըստ էության չի ֆննվել, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործը չէր կարող կրկնակի ֆննվել Վերաֆննիչ դատարանում, քանի որ գործում առկա է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմք, այն է՝ դիմումը հայցից հրաժարվելու մասին:

Նշված եզրահանգման գալիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն իրողությունը, որ Վերաֆննիչ դատարանում գործի ֆննության սահմանները կողմերին հնարավորություն չեն ընձեռում օգտվել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաժխավորված մրցակցային դատավարության կարևոր սարքերից մեկի՝ դատարանին աղյուցակներ ներկայացնելու հնարավորությունից, քանի որ մասնավորապես, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ աղյուցակները վերաֆննիչ դատարանն ընդունում է, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին ասյանի դատարանում այդ աղյուցակները ներկայացնելու անհնարինությունը՝ իրենից անկախ դաժաժանելով: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործի ֆննությունն առաջին անգամ Վերաֆննիչ դատարանում հակասում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաժխավորված՝ կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքներին:

Վճռաբեկ բողոքի մյուս հիմքերը Վճռաբեկ դատարանի ֆննարկման առարկա չեն կարող լինել, քանի որ դրանք չեն ֆննարկվել և գնահատման առարկա չեն դարձվել առաջին ասյանի դատարանում:

Նիկոլայ Իսկանդարյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատասիսանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերքվում են վերոնշյալ դաժաժանաբանություններով:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատասիսանում նշված ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական և ճնտեսական գործերով դալախի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 3-55(ՎԳ) որոշմանը, աղա այդ ֆացաֆաղիական գործի փաստերը սարքերվում են սույն ֆաղաֆաղիական գործի փաստերից: Մասնավորապես, այդ ֆաղաֆաղիական գործի Երջանակներում բերված վճռաբեկ բողոքի հիմքերով չի վիճարկվել վերաֆննիչ բողոքը վարույթ ընդունելու օրինականությունը, ըստ այդմ, այդ հարցը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական և ճնտեսական

գործերով ղալաժի կողմից ֆինանսական առաքյա չի դարձել:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հողվածի ուծով վերանայվող դասական ակժը բեկանելու համար:

Անդրադառնալով վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից ազատելու մասին բողոք բերած անձի միջնորդությանը՝ Վճռաբեկ դասարանը գժնում է, որ «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հողվածի հիմքով այն ենթակա է բավարարման՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վեհանուե Գրիգորյանը երկրորդ կարգի հաշմանդամ է և սղիալաղես անաղահով:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գժնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը ենթակա է կարճման հեսելյաղ դասճառաբանությանը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 6-րդ կեսի համաճայն՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե հայցվորը հրաժարվել է հայցից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի համաճայն՝ դասական ակեսի վերանայման աղյունֆում Վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել սնրաղաս դասարանում գործի ֆննության ժամանակ:

Տվյաղ դետղում ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմքն ի հայտ է եկել սնրաղաս դասարանում գործի ֆննության ժամանակ՝ այն դահին, երբ դասարանն սսաղել է հայցից հրաժարվելու մասին կողմի դիմումը:

Ելնելով վերոգրյաղից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

2. Վեհանուե Գրիգորյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մժնում հրաղարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռը՝ Քաղաքացիական գործ թիվ 3-375(Ա) 2007թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2314/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Կարախանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի թիվ 2-2314/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վարդուհի Խաչատրյանի, Սամվել Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարության առընթեր դեռական գույքի կառավարման վարչության «դատարանագիր» վերնագրված փաստաթղթերն անվավեր ճանաչելու դաժանաբան մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը դաժանաբան են անվավեր ճանաչել «դատարանագիր» վերնագրված փաստաթղթերը:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի քաղաքացիական:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանն են ներկայացրել Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 468-րդ և 300-րդ հոդվածների դրույթները, որոնք չդիմացն է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 390-րդ հոդվածի առաջին և 3-րդ մասերը, 291-րդ, 292-րդ, 347-րդ հոդվածները, ինչպես նաև 345-րդ, 348-րդ և 351-րդ հոդվածների առաջին մասերը, որոնք դիմացն է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ հայցվոր կողմը դարսավորագրերով դարսավորություն է ստանձնել «Էդգար-83» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) փոխարեն հոգուս դեսության կասարելու սարածամկե լճարումներ, որը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 291-րդ հոդվածի ուժով համարվում է միակողմանի գործարք:

Դասարանն անսեսել է 1997 թվականի հուլիսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեսական ունեցվածքի հաշվառման և աղաղեսականացման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) միջև կնքված սեփականացնորհման դայմանագրի 16-րդ կեսը, որի համաձայն՝ դայմանագրի գործողության ընթացում գնորդի կողմից օբյեկտի օսարման դետրում նոր սեփականասերը հանդիսանում է սվյալ օբյեկտի իրավահաղորդը, այսինքն՝ սվյալ դետրում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 351-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով Ընկերությունը դարսավորության կասարումը դրել է Վարդոտի Խաչասրյանի և Սամվել Սարգսյանի վրա:

2) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեսի դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը գործի ֆննությանը չի ներգրավել Ընկերությանը, այն դետրում, երբ վերջինիս իրավունքների և դարսականությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել:

3) Սույն գործով առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործի համար էական նեանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք են Ընկերության սնօրեն Է.Տոնոյանի և Գ.Սարգսյանի կողմից սրված բացասություններն այն մասին, որ դարսավորագրերը կազմվել են Վարդոտի Խաչասրյանի և Սամվել Սարգսյանի ներկայությամբ: Բացի այդ, վերջիններս հայտնել են, որ Վ.Խաչասրյանին իրականում վաճառված սարածքի չափը 76,78 ֆմ է:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքում ներկայացվել են մի շարք հանագամանքներ, որոնք որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ չեն կարող որակվել, ֆանի որ դրանք հայտնի են եղել դեռևս 1997 թվականին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1997 թվականի հուլիսի 28-ին Ընկերության և Վարչության միջև կնքվել է սեփականացնորհման թիվ 4833 դայմանագիրը:

2) 1998 թվականի դեկտեմբերի 11-ին Ըկերության և Վ.Խաչասրյանի միջև կնքվել է Երևանի Տիգրան Մեծի դորդոսա թիվ 13 հասցեում գսնվող 89,02 ֆմ մակերեսով սարածքի առուվաճառքի դայմանագիրը:

3) 1998 թվականի հուլիսի 26-ին Ընկերության և Ս.Սարգսյանի միջև կնքվել է Երևանի Տիգրան Մեծի դորդոսա թիվ 13 հասցեում գսնվող 90,26 ֆմ մակերեսով սարածքի առուվաճառքի դայմանագիրը:

4) Ս.Սարգսյանի և Վ.Խաչասրյանի կողմից սորագրվել են դարսավորագրեր

(ամսաթվերը բացակայում են), որոնց համաձայն՝ վերջիններս դադարեցվել են կասարել թիվ 4833 սեփականաձեռքի մասնագրով նախատեսված սարածամկետ վճարումները:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՐԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ:

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դադարեցվածությունները ծագում են դադարեցված, վնաս դատարանի հետևանքով և նույն օրենսգրքով նախատեսված այլ հիմքերից:

Նույն օրենսգրքի 291-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ միակողմ գործարքը դադարեցվածություններ է ստեղծում գործարք կնքված անձի համար: ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Սամվել Սարգսյանի կողմից ստորագրված դադարեցվածությունները իրենցից ներկայացնում են միակողմ գործարքներ, քանի որ դրանցով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը դադարեցվածություն են ստանձնել իրենց կարծիքով կասարելու որոշակի գործողություններ և որևէ առնչություն չունեն նրանց կողմից ընկերության հետ կնքված սարածի առուվաճառի մասնագրերի հետ: Նշված դադարեցվածությունները իրենցից ներկայացնում են ինֆորմացիայի միակողմ գործարքներ, որոնցով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը Վարչության նկատմամբ դադարեցվածություն են ստանձնել կասարելու թիվ 4833 սեփականաձեռքի մասնագրով նախատեսված սարածամկետ վճարումները:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բացառությամբ նոտարական վավերացում դադարեցված գործարքների, հասարակ գրավոր ձևով դրանք է կնքվել իրավաբանական անձանց՝ միմյանց միջև և ֆադաբացիների հետ գործարքները, իսկ նույն օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործարքի նոտարական վավերացումը դադարեցված օրենսգրքով նշված դեպքերում, ինչպես նաև կողմերից որևէ մեկի դադարեցում:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ մասում նշված երկու հասկանիչների բացակայության դեպքում դադարեցված դադարեցվածությունները համարվում է հասարակ գրավոր ձևով կնքվող միակողմանի գործարք:

Սույն գործով հաստատված փաստերից ելնելով՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ դադարեցվածությունների հասարակ գրավոր ձևը դադարեցված լինելու հանգամանքը բավարար է դադարեցվածությունները ստորագրած անձանց նկատմամբ դրանցում նշված դադարեցվածությունների ծագման համար:

Հետևաբար, անհիմն է Դատարանի եզրակացումն այն մասին, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Սամվել Սարգսյանի կողմից ստորագրված դադարեցվածությունները հանդիսանում են սարածի առուվաճառի մասնագրի փոփոխություն և ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 468-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով դրանք է նոտարական վավերացում ստանալիս:

ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ անհիմն է նաև վճռաքել բողոքի պատճառաբանությունն այն մասին, որ սեփականաձեռքի մասնագրի ուժով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը հանդիսանում են ընկերության իրավահաջորդները հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դադարեցվածությունը դադարեցվածություններ չի ստեղծում որպես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

Հեսկաբար, հաշվի առնելով, որ Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը սեփականաձեռնի մասնակցության դրամային կողմ չեն հանդիսանում, ըստ այդմ էլ այդ դրամային մասնակցության 16-րդ կետի հիմքով նրանց վրա չի կարող դրամային մասնակցություն նախատեսված սարածամկետ վճարումներ կատարելու պարտավորություն դրվել:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկկայ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 223-րդ հոդվածի 2¹-րդ մասի համաձայն՝ գլխավոր դատախազը և նրա տեղակալները կարող են դեռևս գոյնալիս Երևանի դատարանի նախագահի նախաձեռնությամբ նախաձեռնված վճարումներ կատարելու պարտավորությունները հանգանակել:

Վճարելի բողոք բերած անձը, վճարելի բողոքի հիմքում դրված Ընկերության գործի ֆնդի մասերը ներգրավված չլինելու հարցը, հանդես է եկել Ընկերության Երևանի դատարանի նախագահի նախաձեռնությամբ: Մինչդեռ գլխավոր դատախազը և նրա տեղակալները ֆաղաֆաղիական գործերով լիազորված են վճարելի բողոք ներկայացնելու միայն դեռևս գոյնալիս Երևանի դատարանի նախաձեռնությամբ: Հեսկաբար, Վճարելի դատարանը գտնում է, որ նշված հիմքով վճարելի բողոք ներկայացնելով, բողոք բերած անձը դուրս է եկել իր լիազորությունների շրջանակից:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հեկկայ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 228-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով գործի վերանայման հիմք են գործի համար **Էական նշանակություն** ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դատախազներով չէին կարող ներկայացվել դատարան:

Հիմք ընդունելով սույն գործով հաստատված փաստն այն մասին, որ դատարանը ներգրավել է Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը, և վճարելի բողոքի առաջին հիմքի վերաբերյալ սույն գործով սրված իրավական մեկնաբանությունը, Վճարելի դատարանը գտնում է, որ Ընկերության սնուցում է Տ.Տոնոյանի և Գ.Սարգսյանի բացառությունները չեն կարող սույն գործի համար էական նշանակություն ունենալ:

Այսպիսով, վճարելի բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճարելի դատարանը դիտարկել է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 226-րդ հոդվածի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելի դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելի բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր ֆնդի մասեր:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2577/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-378 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Եվիլա» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի թիվ S-2577/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Էֆ-Լայն Թեյդինգ» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) ընդդեմ Ընկերության՝ 673 284 (վեց հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանգի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Կազմակերպությունը դատահանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 673 284 (վեց հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ դարսֆի գումարը, 60 000 (հարյուր վաթսուն հազար) ՀՀ դրամ դատաճառված վնասը և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով հաշվարկված տոկոսները՝ 35 000 (երեսունհինգ հազար) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Կազմակերպությունը

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիսյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին և 3-րդ կետերի լուրջ խախտումները, 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված անձի՝ դասաֆնությունը մասնակից դարձվելու իրավունքը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին նշանակված դասական նիստի մասին Ընկերությունը ծանուցվել է: Իրավաբանական դաճադանությունը կազմակերպելու և համադասասխան ծառայությունից օգտվելու նդասակով դիմում է ներկայացվել Դասարան՝ մեկ շաբաթով գործի ֆնությունը հետաձգելու համար: Դիմումի հետագա ընթացքի մասին դասասխանողը չի տեղեկացվել, մինչդեռ այն դարգելու նախաձեռնությամբ վերջինս բազմիցս հանդես է եկել:

Դասարանը գործը ֆնել է վճիռ է կայացրել առանց Ընկերության ներկայացուցչին գործի ֆնությունը մասնակից դարձնելու:

2) Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը, որը չդեխ է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 345-րդ, 352-րդ և 408-րդ հոդվածների դրույթները, որոնք դեխ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության և Կազմակերպության միջև որևէ գործարք չի կնքվել, ուսի և դարսավորության կասարման ժամկետ սահմանված չի եղել, հետևաբար, անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի համաձայն կասարված տկոսների հաճարկը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն է բողոք բերած անձի դասճառաբանությունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի դահանջի խախտման մասով, ֆանի որ բողոք բերած անձը տեղեկացվել է դասական նիստի մասին, սակայն չի ներկայացել:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի դասճառաբանությունն այն մասին, որ Ընկերության և Կազմակերպության միջև որևէ գործարք չի կնքվել և դարսավորության կասարման ժամկետ սահմանված չի եղել, ֆանի որ գործում առկա հաճիվ-ադրանֆազիրը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 18-րդ գլխի իմաստով, հանդիսանում է առուվաճառքի դայմանագիր: Ինչ վերաբերում է դարսավորության կասարման ժամկետին, ադա բողոք բերած անձի կողմից խախտվել է դարսավորության կասարման ողջամիտ ժամկետը, ֆանի որ վերջինս բազմիցս նախազգուշացվել է դարսավորության առկայության մասին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2006 թվականի ադրիլի 10-ի թիվ 534 հաճիվ-ադրանֆազրով Կազմակերպությունն Ընկերությանն է փոխանցել 923 284 (ինը հարյուր ֆաներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ արժեքով համակարգչային տեխնիկա:

2) Կազմակերպության սիօրենի 2006 թվականի օգոստոսի 31-ի գրությանը Ընկերությունից դահանջվել է 3 օրվա ընթացքում մարել Կազմակերպության նկասմամբ ունեցած դարսքը:

3) Կազմակերպությանը հասցեագրված 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի գրությամբ Ընկերությունը հայտնել է, որ թիվ 534 հաշիվ-ադրանքագրով ձեռք բերված ադրանքների դիմաց 923 284 (ինը հարյուր ֆաներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ դաճարձակում է վճարել սեղմ ժամկետում:

4) 2006 թվականի սեպտեմբերի 7-ին Ընկերությունը Կազմակերպությանը վճարել է 250 000 (երկու հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ:

5) Դատարանը 27.09.2006 թվականին կայացրել է որոշում՝ հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին և գործի ֆինությունը նշանակել է 23.10.2006 թվականին:

6) Դատական նիստի ծանուցագիրը հեռ է ստացվել Դատարան 13.10.2006 թվականին:

7) Պատասխանողի ներկայությունն ադախովելու նդասակով 23.10.2006 թվականին նշանակված դատական նիստը հետաձգվել է և նշանակվել 02.11.2006 թվականին:

8) 2006 թվականի նոյեմբերի 1-ին Դատարանին հասցեագրված դիմումով Ընկերությունը հայտնել է, որ 2006 թվականի հոկտեմբերի 31-ին ստացել է դատական ծանուցագիրը՝ 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին նշանակված դատական նիստի մասին և խնդրել է իրավաբանական դաճարանությունը կազմակերպելու նդասակով մեկ շաբաթով գործի ֆինությունը հետաձգել:

9) 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին ֆադաֆացիական գործը ֆննվել և վճիռ է կայացվել Ընկերության բացակայությամբ:

4. ՎՃՌԱՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒՄՈՒՆՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զճնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ իր որոշմամբ արդեն անդադարձել է նշված իրավական հարցի զնահասականին (ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ընդդեմ Արմեն Խոտիճյանի, ֆադաֆացիական գործ թիվ 3-1822/ՏԴ (զումարի բռնագանձման դահանջով)):

Սակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը և հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն գործի փաստերը շարքեր են վկայակոչված փաստերից՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդադարառնալ նշված իրավական հարցին:

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ոճ ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչդեճ նաև իրեն ներկայացված մեդադրանքի հիմնավորվածությունը դարզելու համար հավասարության դայմաններում, արդարության բողոք դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիճ ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավումֆ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված է հավասարության դայմաններում, արդարության բողոք դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից անձի ողջամիճ ժամկետում գործի հրադարակային ֆննության իրավումֆը:

Ի ադախովումն նշված նորմերի իրացվելիության՝ ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի առաջին և երրորդ կետերով սահմանված է, որ գործին մասնակցող անձիմֆ իրավումֆ ունեն ծանոթանալ գործի նյութերին, ֆադվածֆներ

անել, սսանալ դրանց դասճենները, ինչդեռ նաև ներկայացնել աղացույցներ և մասնակցել դրանց հեսագոսմանը:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանը (այսուհետ՝ Եվրոպական դասարան) ֆաղաֆացիական իրավունքների և դարսականությունների առնչությամբ ծագած վեճերով արդար դասաֆնության իրավունքի աղահովման սեսանկյունից իր նախաղեղային իրավունքում առանձնացնում և դարգաբանում է այդ իրավունքի կարևոր բաղադրիչների՝ կողմերի հավասարության և մրցակցային դասավարության դահանջների էությունը: Այսղես, Եվրոպական դասարանը (Ռաֆիներիս Գրեկ Սրան է Սրասիս Անդրեաղիսը ընդդեմ Հունասսանի, 09.12.1994) գործով նեել է, որ դասական ֆնության ընթացքում կողմերի հավասարությունը նեանակում է, որ դասավարության յուրաֆանչյուր կողմի դեսֆ է ընձեռվի դասեաձ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը (ներառչալ՝ աղացույցները) այնղիսի դայմաններում, որոնք նրա համար մյուս կողմի համեմասությանբ չեն սեղծի անբարենղասս վիձակ:

Եվրոպական դասարանն իր դրակիկայում արձանագրել է նաև, որ Կոնվենցիան կոչված է աղահովելու ոչ թե իրավունքի սեսական առկայությունը, այլ դրա դրակիկ կիրառությունը և արղյունավեսությունը (Իմբրիոսիան ընդդեմ Ըվեյցարիայի, գործ N13972/88, 24.11.1993 թվական):

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հողվածի 2-րդ կեիսի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆնությունը, եթե դա թելաղրված է լրացուղիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաձեեսությանբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆնությունը հեսաձգելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարսականությունը, և դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագորությանբ՝ ելնելով կոնկրես գործի հանգամանքներից (սես՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ընդդեմ Արմեն Խողինյանի, ֆաղաֆացիական գործ թիվ 3-1822/ՏԴ (գումարի բռնագանձման դահանջով)):

Հաեվի առնելով Դասարանի կողմից բողոք բերած անձին աղացույցների ներկայացման և իրավական դասեղանության կագմակերղման համար ողջամիս ժամկեիս սրամաղրման անհրաձեեսությունը՝ Վձռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով գործի ֆնությունը հեսաձգելու անհրաձեեսությունն առկա է:

Փասսորեն, մեթելով գործի ֆնությունը հեսաձգելու վեբաբերչալ բողոք բերած անձի միջնորղությունը, Դասարանը խախեել է վեղինիս՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 28-րդ հողվածի առաջին մասի 1-ին և 3-րդ կեսերով երաեխավորված գործի նյղթերին ծանոթանալու, ֆաղվածքներ անելու, դրանց դասճենները սսանալու, աղացույցներ ներկայացնելու և դրանց հեսագոսմանը մասնակցելու իրավունքները, ինչդեռ նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ագասությունների դասեղանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածով երաեխավորված արղար դասաֆնության իրավունք:

Ավելին, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հողվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցաղիմումը սսանալու օրվանից հեսո՝ երկաբաթյա ժամկեսում դասասխանողը դարսավոր է դասարան ներկայացնել գրավոր դասասխան հայցաղիմումի վեբաբերչալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հասսասող վասասթղթեր կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորղություն՝ մինչև երկու եաբաթ սնողությանբ լրացուղիչ ժամկեիս խնդրելու վեբաբերչալ:

Թեն վերը նեված հողվածով հայցաղիմումի վեբաբերչալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դարսականությունն է, սակայն միաժամանակ դա վեղինիս դասավարական իրավունքն է, ֆանի որ դասավարական այղ

ինստիտուտը լիցենզիայի դատարանի դատավարական դաշտայնության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դատարանը ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին լիցենզիայի ներկայացնելը դիտարկելու է որդես դատավարական կարևոր իրավունք: Վերոգրյալից հետևում է, որ դատարանը դատարար է դատավարությունը կազմակերպել այնպես, որ առաջնությունը լիցենզիայի այս իրավունքի իրականացումը:

Սույն գործով վերը նշված դատավարական իրավունքը Ընկերությունը կարող է իրականացնել դատարանի նիստի ծանուցագիրը ստանալուց հետո (ըստ իր դիմումի՝ 31.10.2006 թվականին, գ.թ. 23): Նշված լիցենզիայի դատարանը համար ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը հիմք է ընդունում սույն գործով հաստատված փաստերը և այն, որ գործում բացակայում է այն առաջնությունը, ըստ որի կարելի է հանգել այն հետևության, թե երբ է ծանուցվել (հայցադիմումը ստացել) Ընկերությունը:

Փաստորեն, Դատարանը, դատարանի նիստը 23.10.2006 թվականին հետաձգելով և գործի ֆինությունը 02.11.2006 թվականին նշանակելով, հնարավորություն չի սկսել լիցենզիայի ուղղությամբ ոչ միայն օրենքով սահմանված երկարաժամկետային հայցադիմումին լիցենզիայի ներկայացնելու իր իրավունքից, այլև իր գործը և առաջնությունները այնպիսի դրամայնություններում ներկայացնելու իրավունքից, որոնք նրա համար մյուս կողմի համեմատությամբ չեն ստեղծի անբարենդաս վիճակ:

ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վճիռը բոլոր դեղերում ենթակա է բեկանման, եթե դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած անձանց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ արդար լիցենզիայի իրավունքի ամբողջ ծավալով իրականացնելու օրենքով հնարավորությունների բացակայությունը մեկնաբանվում է որդես անձին լիցենզիայի մասնակից չդարձնել:

Հետևաբար, ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը սույն գործի ֆինությանը մասնակից չի դարձվել, որի արդյունքում խախտվել է վերջինիս՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Սարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված արդար լիցենզիայի իրավունքը:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին լիցենզիայի դատարանությունները չեն կարող դատարանի ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դրամայնություններում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկերը դատարանի ընթացքում ֆինության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դատարանական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հետևաբար, նման իրավիճակում այդ լիցենզիայի դատարանությունները չեն կարող լինել նաև ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանի ֆինարկման առարկա:

Կազմակերպության կողմից ներկայացված վճիռների բողոքի լիցենզիայի մասնակցի փաստարկերը մասնակիորեն հերքվում են վերոնշյալ լիցենզիայի դատարանություններով:

Այսպիսով, սույն վճիռների բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը դիտարկելու է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատարանի ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր փնտրյալ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2628/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-459(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով Ժաննա Ղազարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Թագուց Պետրոսյանի հայցի ընդդեմ Ժաննա Ղազարյանի՝ «Բիզնես կենտրոն» ԲԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու դահանջի մասին, և ըստ վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆնորմյոյն դահանջներ ներկայացնող երրորդ անձ Յոլակ Միլիսոյանի հայցի ընդդեմ Թագուց Պետրոսյանի և Ժաննա Ղազարյանի՝ Ընկերության բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Հայցվոր Թ.Պետրոսյանը դիմելով դատարան՝ դահանջել է անվավեր ճանաչել իր և դատասխանող Ժ.Ղազարյանի միջև 16.08.2004 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագիրը:

Վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆնորմյոյն դահանջներ ներկայացնող երրորդ անձ Յ.Միլիսոյանը դիմելով դատարան՝ նույնդես դահանջել է անվավեր ճանաչել վերը նշված դայմանագիրը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճռով Թ.Պետրոսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Յ.Միլիսոյանի հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ժ.Ղազարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշանջր.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ *սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 198-րդ և 201-րդ հոդվածները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 31.10.1996 թվականի թիվ 351 որոշումը, որով սխալ է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Եթե համատեղ կյանքի ընթացքում ձեռք բերված բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի ամուսինը համատեղ սեփականության իր իրավունքը չի գրանցել բաժնետերերի ռեեստրում, առաջ հնարավոր անբարենդաս հետևանքների ռիսկը լուրջ է կրի ինքը, քանի որ դասասխանողը, հիմք ընդունելով ռեեստրի սվյալները և օբյեկտիվորեն բաժնետոմսերի սեփականատեր համարելով Թ.Պետրոսյանին, դասառ կարգով նրանից ձեռք է բերել բաժնետոմսեր՝ չիմանալով բաժնետոմսերի նկատմամբ այլ համասեփականատեր առկայության մասին, հետևաբար նաև բաժնետոմսերի առուվաճառքի գործարքի կնքման հարցում վերջինիս համաձայնության կամ անհամաձայնության մասին:

Նման դեպքում հնարավոր հետևանքների ռիսկը լուրջ է կրի առուվաճառքի գործարքը կնքած ամուսինը և ոչ թե գնողը, քանի որ վերջինս ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանդիսանում է բաժնետոմսերի բարեխիղճ ձեռքբերող: Մինչդեռ Թ.Պետրոսյանը և նրա ամուսին՝ Յ.Միլիսոսյանը չեն դաշանել ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման դաշանջրներ՝ իրենց իրավունքները դասառ կարգով չեն գրանցել ռեեստրում:

Բողոք բերած անձը դաշանջրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 16.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստեր՝

1) 01.08.1972 թվականին գրանցվել է Յուլյա Միլիսոսյանի և Թագուց Պետրոսյանի ամուսնությունը: Ամուսնությունը լուծված չէ:

2) Թագուց Պետրոսյանը ղեկավարել է բաժնետոմսերի մասնավորեցման 29.11.2002 թվականի թիվ 157-Մ դաշանագրով ձեռք է բերել Ընկերության բաժնետոմսերի 100 տոկոսը:

3) Թագուց Պետրոսյանը 16.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դաշանագրով Ընկերության 100 տոկոս բաժնետոմսերը առանց ամուսնու՝ Յ.Միլիսոսյանի համաձայնության, վաճառել է Ժաննա Ղազարյանին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դաշանաբանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Ժ.Ղազարյանի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դաշանագրով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ

սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքը կարող է անվավեր ճանաչվել մնացած մասնակիցների ղախանջով՝ գործարք կնքող մասնակցի մոտ անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության դեպքում, եթե աղյացուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեխ է իմանար այդ մասին:

Նույն օրենսգրքի 319-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ այլ անձի անունից գործելու լիազորության բացակայությամբ կամ նման լիազորությունների սահմանազանցմամբ գործարքը կնքված է համարվում այն կնքած անձի անունից և ի Եահ նրա, եթե մյուս անձը (ներկայացվողը) հեսագայում ուղղակի հավանություն չի տալիս սվյալ գործարքին:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության հիման վրա ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ դրանք սերտրեն փոխկադակցված են և իրավակիրառական դրակսիկայում դրանցից յուրաքանչյուրը ղեխ է մեկնաբանվի մյուսների բովանդակության և տամաբանության սիրոյթում:

Մինչդեռ սույն գործով, ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի հիման վրա բաժնետոմսերը դիտարկելով որդես ամուսինների համատեղ սեփականություն, և աղյացուցված համարելով այն հանգամանքը, որ Ժաննա Ղազարյանը իմացել է Թագուհ Պետրոյանի և Յուակ Միլիտոյանի ամուսիններ հանդիսանալու հանգամանքի մասին, տնեսական դասարանը այդ հանգամանքը բավարար է համարել եզրակացնելու համար, որ Ժ.Ղազարյանը իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեխ է իմանար բաժնետոմսերի՝ Թ.Պետրոյանի և Յ.Միլիտոյանի համատեղ սեփականությունն հանդիսանալու և Թ.Պետրոյանի մոտ բաժնետոմսերի առուվաճառքի գործարքի կնքման համար անհրաժեշտ լիազորության բացակայության մասին:

ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված դրոյթն այն մասին, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ամուսիններ Թ.Պետրոյանի և Յ.Միլիտոյանի միջև այլ բան նախատեսող համաձայնություն չի եղել: Այսինքն, Թ.Պետրոյանը՝ որդես համատեղ սեփականության մասնակից, ունեցել է համատեղ սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերը սնօրինելու իրավունք: Հետևաբար, ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ Յ.Միլիտոյանի կողմից բաժնետոմսերի առուվաճառքի գործարքը անվավեր ճանաչելու ղախանջը դասարանի կողմից կարող էր բավարարվել միայն Թ.Պետրոյանի մոտ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության և դրա մասին գործարքի մյուս կողմի՝ գնորդ Ժ.Ղազարյանի կողմից իմանալու կամ դրա մասին ողջամտորեն ենթադրելու ակնհայտ հնարավորության առկայության փաստը աղյացուցված համարելու դեպքում:

ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համատեղ սեփականության մասնակիցների (Թ.Պետրոյանի և Յ.Միլիտոյանի) ամուսիններ հանդիսանալու մասին գնորդի (Ժ.Ղազարյանի) տեղեկացված լինելը: Թ.Պետրոյանի և Յ.Միլիտոյանի իմանալը և այդ հիմքով բաժնետոմսերի՝ ամուսինների համատեղ սեփականություն հանդիսանալու մասին

Ժ.Ղազարյանի կողմից իմանալու հնարավորությունը բավարար համարելով, սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի լուրջ հետևանքները հետևյալ լուրջառաջարկությամբ.

Ղասարանը հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ Ժ.Ղազարյանն իմացել է կամ ղեկ է իմանար այն մասին, որ Թ.Պետրոսյանը բաժնետոմսերը օտարելու լիազորություն չի ունեցել, հետևաբար, կնքված վիճելի գործարքը հակասում է օրենքի լուրջ հետևանքներին: Մինչդեռ ՀՀ սնտեսական դասարանի վճռում վկայակոչված փաստերով կարելի էր միայն հիմնավորված համարել, որ Ժ.Ղազարյանն իմացել է կամ ղարտարել էր իմանալ, որ Յ.Միլիսոյանը և Թ.Պետրոսյանն ամուսիններն են: Սակայն, Վճռաբեկ դասարանը հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերը նշված կարգավորումը, գտնում է, որ միայն այդ փաստի հաստատումը բավարար հիմք չէ ենթադրելու, որ Թ.Պետրոսյանը համատեղ գույքը սնորհներու լիազորություն չի ունեցել, քանի որ համատեղականատերերից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի սնորհներու համատեղ գույքը, եթե համատեղականատերերից ոչ մեկը չի առարկում նրա նման գործողությունների դեմ, ընդ որում, ընդհանուր սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքը մնացած մասնակիցների լուրջ հետևանքով կարող է անվավեր ճանաչվել միայն այն դեպքում, եթե աղաքուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեկ է իմանար այդ մասին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործի լուրջառաջարկությամբ չի աղաքուցվել այն հանգամանքը, որ Ժ.Ղազարյանը իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեկ է իմանար համատեղականատերերի միջև համաձայնության բացակայության մասին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական լուրջառաջարկության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղաքուցի իր լուրջ հետևանքների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Մինչդեռ, սույն գործով վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն լուրջ հետևանք ներկայաքող երրորդ անձ Յուլյա Միլիսոյանը Թագուց Պետրոսյանի՝ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաճեց լիազորությունների բացակայության, և այդ մասին գործարքի մյուս կողմի՝ գնորդ Ժ.Ղազարյանի կողմից իմանալու կամ իմանալու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը հիմնավորող որևէ հիմնավոր աղաքուցյց չի ներկայաքրել լուրջառանին:

Այստիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համատեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորաքղես, գնորդի սեղեկաքված լինելու փասքը: Նման լուրջ հետևանքը լուրջառանի կողմից կարող է բավարարվել միայն, եթե միաճամանակ առկա են երկու լուրջառաններ՝

1) համատեղ սեփականության մասնակցի մոտ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաճեց լիազորությունների բացակայություն:

2) գործարքի մյուս կողմի՝ այդ մասին իմանալը կամ դրա մասին ողջամտորեն ենթադրելու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի կիրառելիության մասին սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հետևյալ լուրջառաջարկությամբ:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի առաքին մասի՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարելիքով ձեռք բերող), աղա սեփականատերն

իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դահանգել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է իրադրեման, կամ այն հափճակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց իրադրեմանից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամֆից:

Նված հողվածը վերաբերում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հեճ դահանգելու հարաբերություններին, որդիսի դահանգ սույն գործով ներկայացված չէ:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի կողմից ՀՀ կառավարության 31.10.1996 թվականի թիվ 351 որոշման 7-րդ և 10-րդ կետերի վկայակոչմանը, ադյա դեճ է սսել, որ նված կարգի դրույթները սարածվում են այն թողարկողների նկասմամբ, որոնց ռեեստրի վարումը հանձնված չէ Հայասանի կենտրոնական դեդոգիսարիային: Մինչդեռ Ընկերության հաճվեսու թողարկող հանդիսանալու կամ չհանդիսանալու հանգամանքը սույն գործի դասաֆննությանը չի դարձվել: Հեսաբար, սույն վեճի նկասմամբ ՀՀ կառավարության վերը նված որոշման կիրառելիության վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դասարանը նույնդես անհիմն է համարում:

ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունում վճռաբեկ դասարանը բեկանում և փոփոխում է ստորադաս դասարանի դասական ակտը, եթե ստորադաս դասարանի կողմից հասսասված փասսական հանգամանքները հնարավորություն են սալիս նման փոփոխության, և դա բխում է արդարադասության արդյունավեսության շսհերից:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազասությունների դասեդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոք ունի ողջամիճ ժամկեսում իր գործի ֆննության իրավունք: Հեսաբար, Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ գործը ողջամիճ ժամկեսում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի վերը նված հողվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաֆննության իրավունքի սար, հեսաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նված իրավունքի խախսման սեսանկյունից:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սվյալ դեդոգում անհրաճես է կիրառել ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հեսկյալ հիմավորմամբ:

Սույն գործով վեճի առարկայի նկասմամբ ինֆնուրույն դահանգ ներկայացնող երրորդ անձ Յուլիա Միլիսոյանը Թագուե Պեսոսյանի մոճ վիճելի գործարքը կնեկելու համար անհրաճես լիազորությունների բացակայության և այդ մասին գործարքի մյուս կողմի՝ գնորդ Շ.Ղազարյանի կողմից իմանալու կամ իմանալու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը հիմնավորող ունե հիմնավոր ադյացույց չի ներկայացրել դասարանին: Նման դյայմաններում Յ.Միլիսոյանի հայցը սնեսական դասարանի կողմից ենթակա էր մերժման:

Այադիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը մասնակի հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հողվածի ուճով ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և փոփոխելու բավարար հիմք է դիսում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ժամանա Դազարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճիռը Ֆոլակ Միլիսոսյանի հայցը բավարարելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել: Ֆոլակ Միլիսոսյանի հայցը մերժել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3098/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-496(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաբը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի թիվ 06-3098/2006 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Չոյա Շատրյանի ընդդեմ Ընկերության՝ աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դատադորդի գումարի բռնագանձման դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դատավորեցնել Ընկերությանն իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում և վճարել հարկադիր դատադորդի գումարը:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին այսանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 21-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ և 4-րդ մասերը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը իր վճռում չի անդրադարձել այն հանգամանքին, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ամրագրում է, որ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդահողանելու դեպքում գործատուն դատարան է աշխատողին վճարել տուժանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանոց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Մինչդեռ նշված դրույթի դահանջը գործատուի կողմից դատաւճարվել է:

2) Վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործատուի մոտ անաշխատունակությունը հաստատող փաստաթուղթ չի եղել, ավելին՝ դատարանին են ներկայացվել աղյուցակներ, որ հայցվորը ժամանակավոր անաշխատունակության քերթիկում նշված ժամանակահատվածում ներկայացել է աշխատանքի և կատարել է իր աշխատանքային դատարանությունները: Ուժսի, քանի դեռ հայցվորի կողմից նրա ժամանակավոր անաշխատունակության փաստը հաստատող փաստաթղթի՝ ժամանակավոր անաշխատունակության քերթիկի բնօրինակը չի ներկայացվել Ընկերությանը, ակնհայտ է, որ վերջինս որդես գործատու չի խախտել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի դահանջները:

3) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջները, որոնք դիմաց է կիրառել, խախտել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Ընկերությունը 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ից գործում է կազմակերպական նոր կառուցվածքով, և հայցվորի նախկին դատարանն ու կառուցվածքային միավորը գոյություն չունեն, մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն անտեսել է նշված հանգամանքը՝ խախտելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը:

Վճարելի բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1970 թվականից Չոյա Ծասրյանը աշխատել է կադրի համակարգում որդես հեռախոսավարուհի:

2) Ընկերությունը սնօրենների խորհրդի 27.09.2005 թվականի թիվ 537 որոշմամբ 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ից գործում է կազմակերպական նոր կառուցվածքով, որի հետևանքով այն կառուցվածքային միավորը, որտեղ աշխատել է հայցվորը, ներկայիս գործող վարչակազմակերպչական կառուցվածքում գոյություն չունի:

3) 2006 թվականի մայիսի 25-ին Չոյա Ծասրյանը ծանուցվել է 2006 թվականի ապրիլի 29-ից աշխատանքից ազատման և Ընկերության հետ կնքած աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին:

4) Ընկերության սնօրենների խորհրդի 2006 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 924-Կ

հրամանով Չոյա Շասրյանն ազատվել է աշխատանքից, և լուծվել է նրա հետ կնքված թիվ 9323 աշխատանքային դայանազիրը, ինչդեպես նաև որոշվել է վերջնահաշվարկ կատարել և ծանուցման ժամկետանց 56 օրվա համար վճարել սուժանի:

5) Գործում առկա թիվ 056872 անաշխատունակության քերթիկի համաձայն՝ Չոյա Շասրյանը 18.05.2006 թվականից մինչև 29.05.2006 թվականը գտնվել է ժամանակավոր անաշխատունակության մեջ:

6) Գործում առկա Ընկերության 04.10.2006 թվականի տեղեկանքի և աշխատաժամանակի տեղեկագրի համաձայն՝ Չոյա Շասրյանը մինչև 2006 թվականի մայիսի 29-ը ներկայացել է աշխատանքի:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ.

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաքել դատարանն արձանագրում է, որ սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը կայանում է հետևյալում՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի խախտումը կհանգեցնի արդյո՞ք աշխատանքային դայանազրի լուծման կադրակցությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերությանը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով որոշակի ժամկետով կամ անորոշ ժամկետով կնքված դայանազիրը լուծելիս գործատուն դարձավոր է այդ մասին աշխատողին ծանուցել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետներում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատուն դարձավոր է աշխատողին վճարել սուժանի՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը:

Ընկերությունը հայցվորին ծանուցել է աշխատանքից ազատելուց ընդամենը չորս օր առաջ՝ խախտելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման ժամկետը:

Միևնույն ժամանակ Ընկերության գլխավոր սնօրենի 2006 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 924-Կ հրամանում նախատեսվում է դատաստանողին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 56 օրվա համար:

Վճռաքել դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է նշված իրավական հարցի գնահատականին (տե՛ս, օրինակ՝ Նունե Մանուկյանն ընդդեմ «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության, ֆաղափացիական գործ թիվ 3-34(ՎԳ), 26.01.2007 թվական աշխատանքում վերականգնելու դիմումագրով), մասնավորապես նշելով, որ սլյալ դեղմունքի սուժանի գումարի վճարումը ազատում է դատաստանողին սլյալ նորմի խախտման հետ կապված հետագա որևիցե դատաստանաձևությունից:

Այստիպով, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված գործատուի դարձակառության չկատարման միակ իրավական հետևանք է հանդիսանում նույն հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված սուժանի վճարումը և չի կարող հանգեցնել աշխատանքային դայանազրի լուծման կադրակցությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերության:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ արգելվում է գործատուի նախաձեռնությամբ լուծել աշխատանքային դաշտանագիրը աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածում:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում նշել, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի արգելքը չի կարող սարսածվել այն դեղմերի վրա, երբ աշխատողը, լինելով ժամանակավոր անաշխատունակության վիճակում, չի սեղեկացրել գործատուին այդ մասին, դեռ ավելին՝ անաշխատունակության թերթիկում նշված ժամանակահատվածում ներկայացել է աշխատանքի: Նշված դատաբանության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սվյալ դեղմում աշխատանքային դաշտանագիրը լուծելու մասին իրավական ակտը օրինական է և չի հակասում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին:

Դատաբանության ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը ղոնդել է, որ համադասասխան անաշխատունակության թերթիկը դատարան ներկայացնելու փոխարեն այն ղետս է Ընկերությանը ներկայացնել, սակայն այդ փաստը դատարանի կողմից չի գնահատվել:

Նշված հետևություններին հանգելիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն հանգամանքը, որ Ընկերության ներկայացուցիչը համադասասխան թերթիկի բացակայության վերաբերյալ դատարանում գործի ֆննության ժամանակ աղացույց է ներկայացրել:

Բողոքի այս հիմքի դատաբանությունից ուղղակիորեն բխում է, որ Վերաբնիչ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել գործում առկա աղացույցները:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի սույն հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը ղետս է դասասխանի հետևյալ իրավական հարցին. արդյո՞ք դատարանը ղետս է վերականգնի աշխատողին իր նախկին դատեսնում այն դեղմում, երբ Ընկերության գործող վարչակազմակերղչական կառուղվածքում գոյություն չունի այնղիսի հաստիային միավոր, որտեղ նախկինում աշխատել է հայղվորը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է՝ սնեստական, սեխնղղղղիական, կազմակերղչական կամ այլ դատաբաներով կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերղղղությունների վերականգնման անհնարինության դեղմում դատարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դատարավորեղնելով գործատուին հարկաղղղ դատարաղղղի ամբողղ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուղղում՝ միղղին աշխատավարձի չաղղով, մինչև դատարանի վճիռն ուղի մեղ մսնելը: Այս դեղմում դատարանի վճիռն օրինական ուղի մեղ մսնելու օղղանից աշխատանքային դաշտանագիրը համարվում է լուծված:

Ընկերղղղումը դատարանին ներկայացրել է բավարար աղացույցներ, որոնք հատատում են հայղվորի նախկին հատիղի ստեղծման անհնարինղղղությունը: Հետևաբար, սղղղ դեղմում կիրառելի է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված աշխատողին աշխատանքում չվերականգնելու դեղմը:

Դատարանի կողմից Ընկերղղղության վրա չի կարող ողղվել այնղիսի դատարավորղղղություն, որի փաստացի կատարումն օղղելիղղղորեն անհնար է:

Նման դեղմերում դատարանի կողմից վերղղղղաղղ հոդվածի չկիրառումը կհանգեղղին

գործասուի համար լրացուցիչ դատարարության՝ ստեղծելու կառուցվածքային նոր միավոր, նոր հաստի:

Նման դատարարության սահմանումը կհանգեցնի գործասուի՝ ՀՀ Սահմանադրության իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառելի երաշխիքային նորմերի և օրենքով նախատեսված իրավունքների սահմանափակման: Այդ իսկ նդատարարով օրենսդիրը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանել է աշխատանքում չվերականգնելու գործասուի իրավական հնարավորությունը՝ վերադառնալով դատարանին այդ վարձագծի իրավաչափության գնահատման իրավասություն՝ որոշելու ճնշման, սեյսմոլոգիական, կազմակերպչական կամ այլ դատաճանդներով կամ գործասուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարիությունը՝ կոնկրետ գործի փաստերից ելնելով:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2919
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Դարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-460(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թ. մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեճակաճ ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Տնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ղս հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեճակաճ ծառայության Արմավիրի Տարածային հարկային Տեսչության ղնդդեմ «Նարոգս» արճադրական կողղերաճիլի՝ 306.400 դրամ բռնագաճնճելու ղահանջի մասին թիվ Տ-2919 ֆաղափացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախաղաճնողղունը.

Հայցվողղ, դիմելով դատարան, ղահանջել է «Նարոգս» արճադրական կողղերաճիլից հողղոճ ՀՀ ղեճակաճ բղղջելի բռնագաճնճել 306.400 դրամ:

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի, այն է՝ «Նարոգս» արճադրական կողղերաճիլից հողղոճ ՀՀ ղեճակաճ բղղջելի վճռվել է բռնագաճնճել 186.900 դրամ՝ որղղես ղեճակաճ Տուրփի վճարումն ուուացնելու համար հաուարկվաճ Տղղջ:

Մղղյն գործով վճռաբեկ բողղոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեճակաճ ծառայողղունը:

Վճռաբեկ բողղոքին ղաճասախասն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողղոքի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Մղղյն վճռաբեկ բողղոքը ֆննվում է հեճկյալ հիմնի սահմաններում՝ ներհոիբյալ հիմնավողղմամբ.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը լուրջաբանել է հետևյալ փաստերով:

«Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արժույթի, թույլատրության կամ լիցենզիայի գործողությունը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեպքում (բացառությամբ կասեցված լինելու ժամանակահատվածում դիմումի համաձայն ՀՀ օրենսդրությամբ արժույթի, թույլատրության կամ լիցենզիայի գործողության ուժը կորցրած ճանաչման դեպքերի) հերթական սարեկան ղեկավարի կողմից գումարները ենթակա են վճարման՝ անկախ արժույթի, թույլատրության կամ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից: Պատասխանողին սրված լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է եղել մինչև 01.10.2006 թվականը, իսկ լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվել 04.10.2006 թվականին, այսինքն՝ կասեցման ժամկետի ավարտից հետո: Հետևաբար, լիցենզիայի համար ղեկավարի կողմից ենթակա էր վճարման:

Բողոք բերած անձը լուրջաբանել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՓԱՍՏԵՐ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՓԱՍՏԵՐ՝

1) ՀՀ առողջապահության նախարարի 10.10.2005 թվականի թիվ 923-Ս հրամանի համաձայն՝ «Նարոգ» արտադրական կոդերախի թիվ Կ-XX-000341 դեղատեսակի գործունեության լիցենզիայի գործունեությունը կասեցվել է մինչև 01.10.2006 թվականը:

2) ՀՀ առողջապահության նախարարության լիցենզավորման հանձնաժողովի նախագահին հասցեագրված 29.09.2006 թվականի թվագրված դիմումով «Նարոգ» արտադրական կոդերախի սնտեսը խնդրել է դադարեցնել կասեցված լիցենզիայի գործողությունը:

3) ՀՀ առողջապահության նախարարի 04.10.2006 թվականի թիվ 1124-Ս հրամանի համաձայն՝ «Նարոգ» արտադրական կոդերախի թիվ Կ-XX-000341 դեղատեսակի գործունեության լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվել:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐՄԱՆ ԲՆՈՒՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԻՆԵՐ.

Քննելով վճՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՓԱՍՏԵՐԸ, ՈՐ՝

բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով մինչև 2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար ղեկավարի կողմից վճարումներն ուսուցանելու լուրջաբանելու հաշվարկված 186.900 դրամ սույժի գումարի լուրջաբանելու լուրջաբանողի կողմից ընդունվել է: Այդ հանգամանքի և հայցվորի կողմից ներկայացված ղեկավարի կողմից գծով լուրջաբանողի լուրջաբանողի հաշվարկի հիման վրա ՀՀ սնտեսական դատարանը բավարարել է հայցվորի լուրջաբանողի կողմից մինչև 2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար ղեկավարի կողմից վճարումներն ուսուցանելու լուրջաբանելու հաշվարկված 186.900 դրամ սույժի գումարի բռնագանձման մասով: Հետևաբար, ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՒՐՄԱՆ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՓԱՍՏԵՐԸ, ՈՐ՝

Ինչ վերաբերում է 2005 թվականի հերթական ղեկավարական տարիի և դրա ուժացման համար հաշվարկված սուբսիդի ընդամենը 119.500 դրամ գումարի բռնագանձման դատահանջի մեծմանը, ապա այդ մասով բողոքը հիմնավոր է՝ հետևյալ դատաձառաբանությամբ.

«Պետական տարիի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողությունը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեպքում (բացառությամբ կասեցված լինելու ժամանակահատվածում դիմումի համաձայն ՀՀ օրենսդրությամբ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողության ուժը կորցրած ճանաչման դեպքերի) հերթական տարեկան ղեկավարական տարիների գումարները ենթակա են վճարման՝ անկախ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից:

Նշված հոդվածի վերլուծության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլտվությունները կամ լիցենզիաները ուժը կորցրած ճանաչվելու դեպքում հերթական տարեկան ղեկավարական տարիների գումարները ենթակա են վճարման:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 10.10.2005 թվականի թիվ 923-Ս հրամանով «Նարոգ» արտադրական կոդդերաքիլի թիվ Կ-XX-000341 դեղատեսակին գործունեության լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է մինչև 01.10.2006 թվականը: Նշված լիցենզիայի գործողության դադարեցման վերաբերյալ ընկերության դիմումը ներկայացվել է 02.10.2006 թվականին, իսկ լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվել 04.10.2006 թվականին՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 04.10.2006 թվականի թիվ 1124-Ս հրամանի համաձայն, այսինքն՝ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո: Այսինքն՝ դատախազի մոտ առաջացել է հերթական տարեկան ղեկավարական տարիի վճարման դատարարությունը, հետևաբար Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական տարիի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Այսպիսով՝ Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը դիտարկելով է որդեաք բավարար հիմք ՀՀ սննտային դատարանի 21.12.2006 թվականի վճիռը հայցադատահանջը մեծելու մասով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սննտային դատարանի 21.12.2006 թվականի վճիռը՝ հայցադատահանջը մեծելու մասով, և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դատարար և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3761
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-608(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճռի դեմ ըստ հայցի Հերիհնազ Կարապետյանի ընդդեմ «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենի՝ ազատաման հրամանն անվավեր ճանաչելու և նախկին աշխատանքում վերականգնելու դիմումների մասին թիվ 06-3761 ֆաղափացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, խնդրել է իր մասով անվավեր ճանաչել 01.07.2005 թվականի «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենի ազատաման հրամանը և իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում՝ որդես սարական դասարանների դատվար:

ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատաստանող «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահնչք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 335-րդ, 342-րդ հոդվածների պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Հայցվորը 1975 թվականից աշխատել է դասաստիսանող կազմակերպությունում: 01.07.2005 թվականի թիվ 24 հրամանով Հերիֆնազ Կարադեյանն ազատվել է աշխատանքից՝ դասաժամերի կրճատման և համադասաստիսան մասնագիտական կրթություն չունենալու հիմքով: Ազատման հրամանը Հ.Կարադեյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին: Հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հ.Կարադեյանը 07.07.2005 թվականին ստանալով աշխատանքից ազատման մասին 01.07.2005 թվականի հրամանը, դատարան է դիմել 29.11.2005 թվականին, դատախազության ընթացքում դատաստիսանող կողմը գրավոր միջնորդությամբ խնդրել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն կիրառել հայցային վաղեմություն և հայցը մերժել:

Մինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանը, դատաճառաբանելով, որ հայցվորը հայցային վաղեմության ժամկետը բաց է թողել սարքեր ղեկական մարմինների դիմելու դատաճառով, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի հիմքով նշված ժամկետի բաց թողումը հարգելի է ճանաչել և այն վերականգնել է: Սակայն Հ.Կարադեյանին հասցեագրված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության 07.10.2005 թվականի գրության բովանդակությունից դարձ է դառնում, որ հայցվորը ՀՀ նախագահին, ՀՀ վարչապետին և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն դիմել է 2005 թվականի սեպտեմբեր ամսին, այսինքն՝ ազատման հրամանը ստանալուց մեկ ամիս լրանալուց հետո:

Բողոք բերած անձը դատահնչել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2005 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենի 01.07.2005 թվականի հրամանով Հերիֆնազ Կարադեյանը 01.07.2006 թվականին ազատվել է աշխատանքից: Ազատման հրամանը Հ.Կարադեյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին:

2) «ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենին հասցեագրված ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի 07.11.2005 թվականի թիվ Կ-427/183 գրությամբ սնօրենին հանձնարարվել է մեկաբարձր ժամկետում վերանայել 01.07.2005 թվականի հրամանը և Հերիֆնազ Կարադեյանին վերականգնել նախկին աշխատանքում:

3) Հայցվորն իր իրավունքների դատախազության համար դատարան է դիմել 27.11.2005 թվականին:

4) 29.12.2005 թվականի թիվ 271 գրավոր միջնորդությամբ դատաստիսանողը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով հայցադատահնչքը մերժել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի դայմանների փոփոխման, գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը դադարեցնելու կամ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու հետ համաձայն չլինելու դեպքում աշխատողը համադասասխան հրամանը ստանալու օրվանից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում իրավունք ունի դիմելու դատարան:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Հերիֆնազ Կարադեսյանն աշխատանքից ազատվել է սեփական 01.07.2005 թվականի հրամանով: Նշված հրամանը Հերիֆնազ Կարադեսյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին, մինչդեռ իր իրավունքների դաժարանության հայցով դատարան դիմել է 27.11.2005 թվականին, այսինքն՝ 01.07.2005 թվականի հրամանը ստանալուց չորս ամիս հետո՝ բաց թողնելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված՝ դատարան դիմելու վաղեմության ժամկետը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղափարակալան օրենսգրքի 342-րդ հոդվածը կիրառելի չէ հետևյալ դատառաքանությամբ:

ՀՀ ֆաղափարակալան օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանների օգտագործման ու շրջակա միջավայրի պահպանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափարակալան օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հողային, բնապահպան և այլ հասուկ օրենսդրությամբ:

Տվյալ դեպքում աշխատանքային օրենսդրությամբ աշխատանքի դայմանների փոփոխման, գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը դադարեցնելու կամ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու հետ կապված վեճերով աշխատողին սրված է համադասասխան հրամանը (փաստաթուղթը) ստանալու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկետում դատարան դիմելու իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով սահմանված՝ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկետը ՀՀ ֆաղափարակալան օրենսգրքի 332-րդ հոդվածի իմաստով հայցային վաղեմության ժամկետ չի կարող համարվել, քանի որ այն, ըստ էության, սահմանում է դատարան դիմելու իրավունքի իրականացման ժամկետ: Իսկ ՀՀ ֆաղափարակալան օրենսգրքի 332-րդ հոդվածով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետն ընդամենն այնպիսի ժամկետ է, որի ընթացքում հայցվորը կարող է ակնկալել իր իրավունքների դատարան դաժարանություն: Այդ ժամկետը չի սահմանափակում դատարան դիմելու հայցվորի իրավունքը: ՀՀ ֆաղափարակալան օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմությունը կարող է կիրառվել միայն դատաստանողի համադասասխան միջնորդության հիման վրա, մինչդեռ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու՝ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը գործում է ուղղակիորեն, անկախ դատաստանողի կողմից միջնորդություն ներկայացված լինելու հանգամանքից, և այդ ժամկետի բացթողումը հայցադիմումի ընդունումը մերժելու կամ գործի վարույթը կարճելու անվերադարձ հիմք է հանդիսանում:

Գործում առկա՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հանրակրթական վարչության 07.10.2005 թվականի թիվ 3122Կ-2276 գրությամբ հիմնավորվում է, որ Հ.Կարադեսյանի կողմից ՀՀ նախագահին, ՀՀ վարչապետին և ՀՀ կրթության և գիտության

նախարարությանը դիմում-բողոքներ ներկայացվել են 16.09.2005 թվականին, այսինքն՝ դարձյալ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետի ավարտից հետո: Նշված դիմում-բողոքների ուսումնասիրության արդյունքում Հ.Կարադեյանին առաջարկվել է 01.07.2005 թվականի հրամանը բողոքարկել Գեղարհունիքի մարզդեպարտմենտի կամ դասարան: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հանրակրթական վարչության 07.10.2005 թվականի թիվ 3122Կ-2276 գրության հիման վրա ՀՀ Գեղարհունիքի մարզդեպարտմենտի 07.11.2005 թվականի թիվ Կ-427/183 գրությամբ «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենին հանձնարարվել է մեկաբար ժամկետում վերանայել 01.07.2005 թվականի հրամանը և Հ.Կարադեյանին վերականգնել նախկին աշխատանքում:

Փաստորեն, Հ.Կարադեյանի կողմից վիճելի հրամանը ի սկզբանե վիճարկվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով դասարան դիմելու համար օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետի ավարտից հետո: Այսինքն՝ մինչև ժամկետի բացթողման դասձառ հանդիսացող հանգամանքների առաջանալը, հայցվորն արդեն բաց էր թողել դասարան դիմելու օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը, հետևաբար կորցրել է սվյալ հրամանը դասարանում վիճարկելու իրավական հնարավորությունը, իսկ վեճը ենթակա չի եղել դասարանում ֆննդության:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության:

Նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին կետի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքն ի հայտ է եկել ստորադաս դասարանում գործի ֆննդության ժամանակ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով գործի վարույթը կարճելու հիմքը ի հայտ է եկել ստորադաս դասարանում գործի ֆննդության ընթացքում, որովհետև դրանք ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը ենթակա էր կարճման:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով կայացված ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը ղեկավար է քննարկել և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման լիարժեք և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3547
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Տ.Մուկոչյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-432 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական լուրջաբեկ (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արա Միրզախանյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի թիվ 06-3547 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Արա Միրզախանյանի (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Դիանա Խաչատրյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող) անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն իրեն հանձնելու լուրջաբեկ մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը լուրջաբեկ է անչափահաս երեխայի՝ Անահիտ Միրզախանյանի խնամքն ու դաստիարակությունը հանձնել իրեն:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Արա Միրզախանյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջաբեկ է ներկայացրել Դիանա Խաչատրյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 59-րդ, 61-րդ, 63-րդ և 64-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Նշված հոդվածները չեն կարգավորում անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը ծնողներից մեկին հանձնելու իրավահարաբերությունը:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Համաձայն նշված նորմի՝ ծնողների առանձին աղբյուր դեղմում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղմում որոշվում է դատարանի կողմից: Ընդ որում, դատարանը հաշվի է առնում երեխայի կաղվածությունը ծնողներից յուրաքանչյուրի, փոքրիկի ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հատկանիշներ, երեխայի դաստիարակության ու զարգացման համար լավագույնը ստեղծելու հնարավորությունը:

Նման լավագույնում դատարանը սխալ է գնահատել Պատասխանողի բարոյական բնութագրի վերաբերյալ փաստաթղթերը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ Հայցվորի սոցիալական լավագույններն ավելի բարենպաստ են քան Պատասխանողին:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը Պատասխանողի անբարոյական նկարագիրը հաստատող աղյուցյուցը որակել է որդես «դատական կարգով երեխայի ճակատագիրը լուծելու համար, բացահայտություններ ստանալու միջոցով, աղյուցյուցներ ստեղծելու իրավագործություններ ուսիականությունը չունի, առավել ևս, որ նշված դիմումը ներկայացվում է ոչ թե տուժողի, այլ սխալ իրավահարաբերության հետ կապ չունեցող բոլորովին այլ անձի կողմից»:

Բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճիռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի լուրջացումի հիմքերը և փաստարկները.

Խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի եզրակացությունը, ըստ որի՝ հանձնաժողովը նույնպես հարմար է գտել իրենց անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը հանձնել Հայցվորին, հիմնավորված չէ: Հանձնաժողովը օբյեկտիվ չի մոտեցել հարցին և ըստ էության միակողմանի է կատարել թե տեղատեությունը և թե երեխայի բարենպաստ լավագույնների ստուգումը, այդ իսկ լուրջացումով էլ հանգել է սխալ եզրակացության:

Դատարանը նման վեճեր քննելիս լուրջացումի աղյուցյուցում է խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի ներկայացուցչի ներկայությունը դատական նիստին, սակայն նրանց եզրակացությունը օրենքով սահմանված կարգով չի լուրջացվում և չի կարող դրվել վճիռի հիմքում:

Քաղաքացիական գործով անցնող բոլոր վկաները հանդիսանում են Հայցվորի հարևանները, որոնք շատ մեծ խնայողությամբ մեջ են վերջինիս հետևել, բնականաբար, դեմ է փնտրելին Պատասխանողին, սակայն համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դատարանի 51-րդ հոդվածի՝ վերջիններիս ցուցմունքները չեն կարող դիտարկվել որպես դատարանի ապացույցներ:

Հայցվորը բացակայում է իր բնակության վայրից, չի վճարում երեխայի խնամքի համար ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբերյալ դատարանի 08.12.2006 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած թիվ 06-3658 վճռով սահմանված ալիմենտի գումարը և չի ցանկանում ծախսերը կրելու հետևանքով:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏՐԱՅՈՒՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՓԱՍՏԵՐԸ.

Վճռաքել բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Արա Միրզախանյանը և Դիանա Խաչատրյանը 2000 թվականից փաստական ամուսնական հարաբերությունների մեջ են գտնվել: Համատեղ կյանքի ընթացքում ունեցել են մեկ երեխա՝ Անահիտ Միրզախանյանին՝ ծնված 29.08.2001 թվականին: Ընտանեկան անախորհությունների դատառնով ծնողները բնակվում են առանձին:

2) Համաձայն Երևանի Ավանի քաղաքապետարանի խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի 03.08.2006 թվականի եզրակացության Անահիտ Միրզախանյանի խնամքը նույնպես հարմար է թողնել հորը՝ Արա Միրզախանյանին:

3) 24.06.2006թ., 26.06.2006թ., 07.07.2006 թվականին ՀՀ ոստիկանության Նոր Նորքի բաժանմունքում կազմվել են արձանագրություններ բացատրություն վերցնելու մասին, որոնք Հայցվորը ներկայացրել է դատարան որդեապաստանողի վարձագծի մասին ապացույցներ:

4) Արա Միրզախանյանի և Դիանա Խաչատրյանի համատեղ բնակության վայրի հարևանները սույն գործի բնույթի ժամանակ տեղեկություններ են հայտնել սույն գործով կողմերի վերաբերյալ:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը սահմանում է ծնողական իրավունքներից զրկելու կարգը, 61-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքներից զրկելու հետևանքները, 63-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքները սահմանափակելու կարգը, իսկ 64-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքները սահմանափակելու հետևանքները:

Սույն քաղաքացիական գործով կողմերն իրենց ծնողական իրավունքներից զրկված չեն, ինչպես նաև դրանք սահմանափակված չեն:

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոքը բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ նշված նորմերը սլյալ վեճը լուծելիս կիրառման ենթակա չեն, քանի որ այս դեպքում խոսվում է անչափափաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը առանձին աղյուղ ծնողներից մեկին հանձնելու մասին՝ առանց մյուս ծնողին իր իրավունքներից զրկելու կամ դրանք սահմանափակելու:

Վճռաքել դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ ՀՀ ընտանեկան օրենսդրությունը չի կարգավորում անչափափաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն առանձին աղյուղ ծնողներից մեկին հանձնելու իրավաբանականությունը: Սակայն, քանի որ

վեճի առարկան ըստ էության հանդիսանում է երեխայի ծնողներից մեկի հետ բնակվելը, հետևաբար այս դրամաներում կիրառելի է ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Դատարանը հայցը մերժելով նշել է, որ երեխայի բնակվելը մոր հետ բխում է երեխայի ցահերից, քանի որ Հայցվորը չի ներկայացրել որևէ աղացույց այն մասին, որ երեխան կառավարություն չունի մոր հետ, մոր բարոյական և անձնական այլ հասկանիչները վնաս են դատաճառում երեխայի ֆիզիկական և հոգեկան առողջությանը, նրա բարոյական զարգացմանը, ինչդեպես նաև ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունների մասին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունը, որ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, քանի որ նշված հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ծնողների միմյանցից առանձին ադրելու դեպքում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեպքում որոշվում է դատարանի կողմից: Ընդ որում, դատարանը հաճախ է առնում երեխայի կառավարությունը ծնողներից յուրաքանչյուրի, փոքրիկ ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիչներ, երեխայի դաստիարակության ու զարգացման համար դրամաները ստեղծելու հնարավորությունը:

Տվյալ իրավանոմի իմդերաճիվ դահանջն առաջացնում է ծնողներից յուրաքանչյուրի հետ երեխայի կառավարությունը ստուգելու դատարանի դարձականություն, այնինչ սվյալ դեմքում դատարանն անդրադարձել է այս հարցին միայն Հայցվորի մասով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ծնողների միմյանցից առանձին ադրելու դեմքում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեմքում որոշելիս դատարանը դեմ է համեմատական գնահատական սա և դատաճառաբանի թե որ ծնողի հետ բնակվելն է բխում երեխայի ցահերից և նդատասում երեխայի դաստիարակությանն ու զարգացմանը:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Դատարանը վճռում նշել է, որ «ՀՀ ոսիկանության Երևան ֆադաբի Նոր Նորքի սարածի ոսիկանության դեհին ուղղված Հայցվորի դիմումի ու դրա կադակցությամբ վերցված բացատրությունների ոսումնասիրմամբ վերաբնիչ դատարանը գտնում է, որ նշվածով ոչ միայն հնարավոր չէ դատողություններ անել Պատասխանողի բարոյական նկարագրի մասին, այլև անհատականալի է նման բացատրություններ վերցնելու իրավական հիմնավորվածությունը, առավել ևս դրանք ֆադաբացիական գործով ուղեւ աղացույցներ ներկայացնելը, քանի որ «Ոսիկանության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ ոսիկանությունը «դատական կարգով երեխայի ճակատագիրը լուծելու» համար բացատրություններ ստանալու միջոցով աղացույցներ ստեղծելու իրավագորություններ չունի, առավել ևս, որ նշված դիմումը ներկայացվում է ոչ թե սուծողի, այլ սվյալ իրավահարաբերության հետ կադ չունեցող բոլորովին այլ անձի հետ»:

Փատսորեն, դատարանը գնահատել է ոչ թե ներկայացված աղացույցը, այլ ոսիկանության գործողությունների իրավաչափությունը, որոնք սույն գործով չեն վիճարկվում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործով աղագույցներ են նույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով նախատեսված կարգով ձեռք բերված Տեղեկությունները, որոնց հիման վրա դասարանը դարգում է գործին մասնակցող անձանց լուծման համար նշանակություն ունեցող այլ հանգամանքների առկայությունը կամ բացակայությունը:

Նշված բացառություններում առկա են Տեղեկություններ դասասխանողի վարագծի վերաբերյալ, որոնք սույն գործով ենթակա էին դասարանի կողմից գնահատման ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիչները որոշելիս: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերոգրյալ նորմի հիմքով նշված բացառությունները հանդիսանում են սույն վեճի նկատմամբ վերաբերելի աղագույցներ, և դասարանը ղեկ է գնահատել դրանք բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտյամբ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքին ներկայացված դասասխանում նշված փաստերին, ապա դրանք հերքվում են վճռաբեկ բողոքի վերաբերյալ վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանություններով:

Վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով նախատեսված՝ առաջին ասյանի դասական ակտի օրինական ուժ սալու լիազորությունը հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման Տեսանկյունից:

Բացի այդ, Երեխայի իրավունքների մասին 1989 թվականի նոյեմբերի 20-ի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ երեխաների նկատմամբ բոլոր գործողություններում, անկախ այն բանից, թե դրանք ձեռնարկվում են սոցիալական աղաժողովության հարցերով զբաղվող ղեկավար կամ մասնավոր հիմնարկների, **դասարանների**, վարչական կամ օրենսդրական մարմինների կողմից, առաջնահերթ ուշադրություն է դարձվում երեխայի լավագույն շահերին: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով երեխայի խնամքի հարցի լուծման հաղադումը չի բխի երեխայի լավագույն շահերից և հետևաբար՝ արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 18.08.2006 թվականին սույն գործով կայացրած թիվ 2-4046 վճիռը հիմնավորված է, բավարար դասճառաբանված և դրանով ըստ էության ճիշտ է լուծվել վեճը:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ առաջին ասյանի դասարանի սույն գործով կայացրած վճիռն օրինական ուժ սալը բխում է արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Արա Միրզախանյանի ներկայացուցիչ Ներսես Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճռին:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դսհից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՍ6-37
Նախագահող դատավոր՝ Բ.Մկրտչյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-498 (ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ ՏՍ6-37 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության Արժույթի սարածֆային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ «Անի-6» արտադրական կողմերաշիվի (այսուհետ՝ Պատասխանող) անվճարունակ ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դատասխանողին ճանաչել անվճարունակ:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ ՏՍ6-37 վճռով հայցը մերժել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Անվճարունակության (տնտեսական) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը, որը չդիտարկել է կիրառել և չի կիրառել «Անվճարունակության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դիտարկել է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս թույլ է սվել դատական սխալ, որը կայանում է նրանում, որ Պատասխանողը հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին դատարանի որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում չի վիճարկել իր սնանկությունը, իսկ համաձայն «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին կետի, եթե դատարանի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում դատարանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, առաջ 8-րդ օրը դատավորն առանց դատական նիստ հրավիրելու վճիռ է կայացնում դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը դատարանին ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է: Անվճարունակության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում մասնավորապես, եթե.

ա) դատարանն ունի դրամական դատավորության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ կամ դատավճիռ,

բ) դատահանքը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա, և չկա վեճ հանդիմակա կողմի դատարանությունների կատարման կամ ոչ կատարման վերաբերյալ,

գ) դատարանը չի առարկում իրեն ներկայացրած դրամական դատահանքի դեմ:

Տվյալ դեպքում դատարանը չի առարկել ներկայացված դատահանքի դեմ և դատարանը ղեկ է վճիռ կայացնելով դատարանին սնանկ ճանաչելու վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանք է բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ SU6-37 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համաձայն Հայցվորի 25.02.2002 թվականով թվագրած տեղեկանքի՝ Պատասխանողի հարկային դատարանը ղեկավարել է 25.02.2002 թվականի դրությամբ կազմել է 10 449 600 ՀՀ դրամ:

2) «Անի-6» արտադրական կոդերաշիվի նախագահ Գ.Մարգարյանին ուղարկված դատական ծանուցագրերը վերադարձվել են նույնով, որ Գ.Մարգարյանը մտադրել է:

3) Պատասխանողին ուղարկված հաջորդ դատական ծանուցագրերը վերադարձվել են նույնով, որ սվյալ հասցեում «Անի-6» արտադրական կոդերաշիվ գոյություն չունի:

4) Հայցվորի միջնորդության հիման վրա՝ դատարանի 20.06.2002 թվականի որոշմամբ Պատասխանողի և նրա գույքի գնվելու վայրը դարձվելու համար հայտարարվել է հետախուզում:

5) Դատական ակտերի հարկադիր կատարողի 28.08.2002 թվականի որոշմամբ կատարողական վարույթն ավարտվել է դատարանին կամ նրա գույքը չհայտնաբերելու դատաճառաբանությամբ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքը նշված հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունված «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 19-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, եթե դատարանի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում դատարանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, ապա 8-րդ օրը դատավորն առանց դատական նիստ հրավիրելու վճիռ է կայացնում դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին:

Տվյալ նորմի կիրառելիության համար դատարանը է դատարանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին դատարանի որոշումը ստանալու փաստը:

Տվյալ ֆաղափացիական գործի նյութերից երևում է, որ դատարանը ոչ միայն չի ստացել նշված որոշումը, այլև դատարանի բոլոր ծանուցագրերը, հետևաբար սույն վեճի նկատմամբ Օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելի չէ:

Օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատավորը դատարանին ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է: Անվճարունակության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում, եթե՝

ա) դատարանն ունի դրամական դատավորության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ կամ դատավճիռ,

բ) դատարանը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա և չկա վեճ հանդիմակաց կողմի դատարանությունների կատարման կամ ոչ կատարման կատարման վերաբերյալ,

գ) դատարանը չի առարկում իրեն ներկայացված դրամական դատարանի դեմ:

Սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ այն դեպքում, երբ սնանկության գործը հարուցվում է դատարանի կողմից, դատարանը ճանաչվում է սնանկ, եթե նա թույլ է սվել օրենքով սահմանված աշխատավարձի հինգհարյուրադարձի գերազանցող վճարային դատարանությունների 30-օրյա կամ ավելի ժամկետով կեսանց, և վճռի կայացման դատարանի նշված հասկանիչները առկա են:

Օրենքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է, որ դատարանի սնանկության հիմքն ակնհայտ չլինելու դեպքում դատավորը կայացնում է վճիռ՝ հայցը մերժելու մասին:

Սույն գործով, որդես անվճարունակության հիմքը հավաստող աղացույց, Հայցվորը դատարանին ներկայացրել է իր կողմից միակողմանի կազմված սեղեկանք:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործի այլ էական փաստերի հաշվառմամբ, միակողմանի կազմված փաստաթղթով չի կարող աղացուցված համարվել անվճարունակության հասկանիչների ակնհայտությունը: Հետևաբար, նման հասկանիչների ակնհայտ չլինելու դրանցում դատարանը դեմ է կայացնի հայցը մերժելու մասին դատարանի ակտ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
հաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2830
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-733(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի հաղափարական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ հաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 1-ի թիվ 06-2830 գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի (այսուհետ՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ Գուրգեն Ասատրյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող)՝ անշարժ գույքի առուվաճառքի տրամադրություն անվավեր ճանաչելու, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դաժանությունից մասին, և ըստ Գուրգեն Ասատրյանի հայցի ընդդեմ Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի՝ տրամադրություն իրականացված և տարսավորությունը կատարված ճանաչելու դաժանությունից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դաժանություն են անվավեր ճանաչել անշարժ գույքի առուվաճառքի տրամադրությունը, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և վսարելու դատաստանողին բնակարանից:

Դիմելով դատարան՝ Գուրգեն Ասատրյանը դաժանություն է ճանաչել 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի տրամադրությունը սահմանված տրամադրություն իրականացված և տարսավորությունը կատարված:

Դատարանի 1.03.2006 թվականի որոշմամբ հայցադիմումները միացվել են մեկ վարույթում:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2006 թվականի թիվ 2-3-381 վճռով Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի հայցադիմումի՝ Գ.Ասատրյանին բնակարանից վտարելու դատարանի մասով ֆաղաֆագիական գործի վարույթը կարճվել է: Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի դատանքը մնացած մասով մերժվել է:

Գ.Ասատրյանի հայցը բավարարվել է: Վ.Բեգլարյանի, Ե.Բադալյանի և Գ.Ասատրյանի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դաշմանագրով սահմանված դաշմանները ճանաչվել են իրականացված, իսկ գնորդ Գ.Ասատրյանի դաշմանությունները՝ կասարված նրա կողմից վճարման ենթակա 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամը դատարանի դեղորգիս մուծելու դաշմանով:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 06-2830 վճռով Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի դատանքները մերժվել են, իսկ Գուրգեն Ասատրյանի դատանքները՝ բավարարվել: Դատարանը վճռել է «Կողմերի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված դաշմանագրի դաշմանները ճանաչել իրականացված և դաշմանությունը ճանաչել կասարված՝ Գ.Ասատրյանի կողմից Վ.Բեգլարյանին և Ե.Բադալյանին 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ վճարելու դատից: Գ.Ասատրյանից հայցվորների օգտին բռնագանձել նաև նրա կողմից չվճարված 7820 ԱՄՆ դոլարի համար ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված բանկային տոկոսներ 2005 թվականի դեկտեմբերի 31-ից մինչև այդ դաշմանության փաստացի կասարման օրը»:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Վերգինե Բեգլարյանը և Երջանիկ Բադալյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Գուրգեն Ասատրյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը սխալ է գնահատել գործում եղած աղացույցները՝ օրենքով թույլատրելի աղացույցի դաշմաններում կողմերի միջև կնքված դաշմանը ճանաչել է իրականացված:

Ոչ ձեռնու դաշմաններում կնքված և դատարան չկասարված գործարքի հետևանքով վիճելի անժամ գույքի սեփականատեր դարձած Գ.Ասատրյանին դատարանը ճանաչել է բարեխիղճ կողմ և օրինական սեփականատեր:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 06-2830 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Պատասխանողի ներկայացուցիչը վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է հետևյալ փաստարկները.

Առուվաճառքի դաշմանագրով վճարման ենթակա 10 000 ԱՄՆ դոլար գումարից Պատասխանողը վճարել է 2 180 ԱՄՆ դոլար: Պայմանագրի ժամկետը լրանալուց հետո Պատասխանողն առաջարկել է Հայցվորներին կամ ստանալ ամբողջ գումարը, կամ շարունակել ամսական գումարների վճարումը: Տեսնելով, որ Հայցվորները հրաժարվում են գումարը ստանալուց, Պատասխանողը դիմել է առուվաճառքի դաշմանագիրը վավերացրած

նոսարին՝ գումարը նոսարի դեղորգիս մուծելու համար: Նոսարը՝ սալով իր ձեռքով գրված սեփական, դասասխսանել է, որ նա դեֆ է գրավոր դիմի մյուս կողմին՝ ստանալու համար դայմանագրում նշված գումարի մնացած մասը, վերջիններիս գրավոր հրաժարման դեղորգում՝ կարող է դիմել դասարան: Հայցվորների անվամբ ուղարկված նամակները ես են վերադարձել հասցեատերերի կողմից դրանք ստանալուց հրաժարվելու դասճառաբանությամբ: Այդ նամակներով դասասխսանողը առաջարկել էր Հայցվորներին մնացած 7 820 ԱՄՆ դոլարը և դրա վրա հաշվարկվելիք տոկոսները ստանալու համար զանգահարել նշված հեռախոսահամարով կամ ներկայանալ նշված հասցեով, միաժամանակ նշելով, որ գումարը ասանորյա ժամկետում ստանալուց հրաժարվելու դեղորգում ինքն այն կփոխանցի դեղորգիս հաշվին: Փաստորեն, սվյալ դեղորգում կողմերի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված բնակելիի սան առուվաճառքի դայմանագիրը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 293-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն, համարվում է դայմանով կնքված գործարք: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, եթե դայմանի իրականացմանը անբարելադորեն արգելի է հանդիսացել այն կողմը, ում ձեռնուտ չէ դայմանի իրականացումը, ադա դայմանը ճանաչվում է իրականացված: Հայցվորները խուսափել են դասասխսանողի կողմից դայմանագրի կատարումն ընդունելուց: Հայցվորները իրենց դախանջի հիմնում դրել են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կանոնները, համաձայն որի, այն դեղորգում, երբ դայմանագրով նախատեսված ժամկետում հանձնված ադրանքի համար չի վճարվել, վաճառողն իրավունք ունի գնորդից դախանջել վերադարձնել ադրանքը, եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Մինչդեռ կողմերի միջև կնքված դայմանագրի 2.1-րդ կետի համաձայն՝ վաճառողն իրավունք ունի, եթե գնորդը ժամանակին չի վճարել նույն դայմանագրին համադասասխսան հանձնված օբյեկտի համար, գնորդից դախանջել վճարելու նաև տոկոսներ՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

3. Վճարել բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող վաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հեկայալ վաստերը.

1) Վ.Բեգլարյանի, Ե.Բաղայանի և Գ.Ասատրյանի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով Գ.Ասատրյանը գնել է Կոսայի մարզի Քասախ գյուղում գտնվող բնակելի տունն իր հողամասով:

2) Առուվաճառքի դայմանագրի համաձայն՝ գումարի մի մասը՝ 5 000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը, գնորդը վճարել է, իսկ մնացած՝ 10 000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը դարձավորվել է վճարել մինչև 2005 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

3) Պասասխսանողը նշված ժամկետում 10 000 ԱՄՆ դոլար գումարից կատարել է մասնակի մարումներ՝ ընդամենը 2 180 ԱՄՆ դոլար գումարի չափով՝ դարձ մնալով 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկայալ դասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե դարձադանի կետանցի հեկաննով կատարումը դարձախրոջ համար կորցրել է իր հեկաբրությունը, ադա նա կարող է հրաժարվել կատարումն ընդունելուց և դախանջել հատուցելու վնասները:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ է, որ դատաստիսանողը թույլ է սվել կեսանց: Դատարանը հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ դատաստիսանողը ցանկություն է ունեցել մնացած գումարը վճարելու, ինչն արտահայտվել է հայցվորներին գրավոր կարգով արված առաջարկություններով, ինչը վերջիններս մերժել են: Դատարանն ադաջուցված է համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորները խուսափել են դատաստիսանողի կողմից դարձրի մնացած մասն ընդունելուց, ինչը վերջինս կատարել է՝ նրանց գրավոր առաջարկելով գումարը ստանալ, ավելին, նրանց հայտնելով, որ դատարանական է վճարել նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տոկոսները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը սխալ է գնահատել գործում եղած ադաջուցյցները: Մասնավորապես, դատարանության կատարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն դայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում դատարանության կատարման կետանցը, որն առկա է սվյալ դեղում, արդեն իսկ հնարավորություն է սալիս դատարանին հրաժարվել դատարանության կատարումն ընդունելուց:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի իրենից գանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոսարի դեղոգիս, իսկ օրենքով սահմանված դեղումում՝ դատարանի դեղոգիս, եթե նա չի կարողանում կատարել դատարանությունը, ֆանի որ դատարանը խուսափել է կատարումն ընդունելուց կամ թույլ է սվել կեսանց: Ակնհայտ է, որ հայցվորների կողմից թույլ չի սրվել կեսանց և նրանց գործողությունները չի կարելի գնահատել որդես դատարանության կատարումն ընդունելուց խուսափում, ֆանի որ նրանք ոչ թե խուսափել, այլ հրաժարվել են կատարումն ընդունելուց, ֆանի որ այն կորցրել է իրենց համար իր նշանակությունը՝ դատաստիսանողի կողմից թույլ սրված կետանցի հետևանքով:

Հիմնավոր չէ դատարանի այն եզրահանգումը, որ Պատաստիսանողը գումարը սալու առաջարկությունը Հայցվորներին ուղարկելով, կատարել է դատարանությունը, ֆանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի՝ դատարանությունները դեժս է կատարվեն դատարան՝ դատարանության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատարաններին համադատաստիսան:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 355-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետը սահմանում է, որ եթե դատարանության կատարման վայրը որոշված չէ, այն դեժս է կատարվի դրամական դատարանությամբ՝ դատարանության ծագման դատարանի դատարանի վայրում: Տվյալ դատարանում Պատաստիսանողը առաջարկել է Հայցվորներին ներկայանալ իր բնակության հասցե՝ գումարը ստանալու համար: Իսկ նույն օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է, որ դրամական գումար կամ արժեթղթեր նոսարի կամ դատարանի դեղոգիս մուծելը դատարանության կատարում է: Սույն ֆաղաֆացիական գործում առկա ադաջուցյցներով չի հիմնավորվում այն հանգամանքը, որ Պատաստիսանողը դատարանության գումարը մուծել է դատարանի կամ նոսարի դեղոգիս (դատարանության կատարում): Հետևաբար դատարանի այն եզրահանգումը, որ Պատաստիսանողը կատարել է դատարանությունը՝ անհիմն է:

Վճռաբեկ բողոքի դատաստիսանում վկայակոչված փաստարկները հերքվում են վճռաբեկ բողոքի հիմքի վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանի դատարանություններով:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սեփականության իրավունքի

վկայականն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասով գործի վարույթը ենթակա է կարճաժամ հետևյալ դատաճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության: ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի քննության ժամանակ:

Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ տարածակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անբաժ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տես Միսիանի ֆաղաֆագիական ընդդեմ Շահեն Մարգարյան, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղաֆագիական գործ թիվ 3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայանագիտական լուծելու, Շահեն Մարգարյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անբաժ գույքի առուվաճառքի դայանագիտական ինչդես նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշումը):

Այսպիսով, Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի վճռաբեկ բողոքը դիմում է քննարկել մասնակիորեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի ներկայացուցիչ Կարինե Ավանեսյանի վճռաբեկ բողոքը քննարկել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 1-ի թիվ 06-2830 վճիռը՝ անբաժ գույքի առուվաճառքի դայանագիտական անվավեր ճանաչելու և բնականացման փաստաթուղթի դատարանի մասին հայցը մերժելու և դայանագիտական իրականացված և դատարանի որոշումը կատարված ճանաչելու դատարանի քննարկելու մասերով, և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Ըստ Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի հայցի ընդդեմ Գուրգեն Ասատրյանի գնորդին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասով ֆաղաֆագիական գործի վարույթը կարճել:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարձված դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3448/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-436 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Էրեբունու հարկային սեսչության (այսուհետ նաև՝ Տեսչություն) ընդդեմ անհաս ձեռներեց Վյաչեսլավ Պետրոսյանի՝ դատաստանողին համասեփականության իրավունքով դատարանող գույքից բաժինն առանձնացնելու և դրա վրա բռնագանձում սարածելու դատարանի մասին ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ տեսչությունը դատարանին է ընդհանուր սեփականությունից առանձնացնել Վ.Պետրոսյանի բաժնեմասը և դրա վրա բռնագանձում սարածել:

Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք ներկայացրել է Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ

հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սիսայ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիսկական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիսկական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, որը պեժ է կիրառել:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերող անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստերով.

ՀՀ ֆաղաֆագիսկական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ղարսասիրոջը իրավունք է վերադահում ղահանջել ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից Եուկայական գնով գնելու ղարսադանի բաժինը:

Սույն վեճի նկասմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիսկական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ կեժի կիրառելիությունը հիմնավորող որևէ փաստեր բողոք բերած անձը չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղահանջել է բեկանել վերաբնիչ դասարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նԵանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նԵանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) ՀՀ սնեստական դասարանի 19.02.2004 թվականի վճռով Վյաչեսլավ Պեսոսյանից հոգոս ղեժական բյուջեի բռնագանձվել է 256.400 ՀՀ դրամ: Վճիռը մեել է օրինական ուժի մեջ:

բ) Կասարողական գործողությունների ընթացֆում ղարզվել է, որ ղասադանը հանդիսանում է Երևանի ՆուբարաԵեն 11 փողոցի թիվ 1 բնակարանի համասեփականասեր:

գ) Վերը նԵված բնակարանի ընդհանուր սեփականության իրավունֆում ղասասիսանողի բաժնեմասը կազմում է 1/6-ը:

դ) Պասասիսանողի 1/6 բաժնեմասը առանձնացնել սեփնիկադես հնարավոր չէ:

ը) Վ.Պեսոսյանի հեժ համասեղ սեփականության մասնակիցներ են ևս հիմց անձինֆ, որոնֆ սույն գործի ֆննությանը մասնակից չեն դարձվել:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասճառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նԵված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գժնում է, որ՝

բողոքը նշված հիմքով հիմնավոր է մասնակիրեն հետևյալ պասճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղաֆագիսկական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաճայն՝ ընդհանուր գույրը բաժանելու կամ դրանից նույն հոդվածի 3-5-րդ մասերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայժ աննղասակահարմարության դեղոֆում դասարանն իրավունֆ ունի վճիռ կայացնել գույրը հրաղարակային սակարկություններով վաճառելու մասին՝ սսացված գումարը հեսագայում բաԵիսելով ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաղասասիսան: ՆԵված հոդվածը վերաբերում է բաժնային սեփականության ներֆո գժնվող գույրը բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու այն դեղոֆերին, երբ այդ գործողությունները իրականացվում են բաժնային սեփականության մասնակցի (մասնակիցների) նաիսաճեռնությանը:

Տվյալ դեղոֆում Տեսչությունը որղես ղարսասեր է դիմել դասարան՝ ղահանջելով ոչ թե բաժնային, այլ համասեղ ընդհանուր սեփականություն հանդիսացող՝ Երևան ֆաղաֆի ՆուբարաԵեն 11 փողոցի թիվ 1 հասցեի բնակարանից առանձնացնել ղասասիսանող

Վ.Պետրոսյանի բաժնեմասը և դրա վրա բռնագանձում սարածել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի համաձայն՝ բաժնային կամ համասեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեղում նրա դրամատերն իրավունք ունի ընդհանուր գույքից դրամատերի բաժինն առանձնացնելու դրամային ներկայացնել՝ դրա վրա բռնագանձում սարածելու համար:

Եթե բաժինը բնեղենով առանձնացնելն անհնար է կամ դրա դեմ առարկում են բաժնային կամ համասեղ սեփականության մնացած մասնակիցները, դրամատերն իրավունք ունի ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից դրամային շուկայական գնով գնելու դրամատերի բաժինը՝ դրամային մարելու համար:

Ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից դրամատերի բաժինը ձեռք բերելուց հրաժարվելու դեղում դրամատերն իրավունք ունի դրամային շուկայական գնով բռնագանձումը սարածել ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատերի բաժնի վրա՝ այդ բաժինը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով դասարանը հայցվորի դրամային հայցվորի կողմից դրամատերի բաժնին առանձնացնելու հնարավորության, ինչպես նաև մյուս համասեղ սեփականատերերի կողմից դրամատերի բաժինը գնելուն առարկելու կամ դրանից հրաժարվելու հանգամանքների կողմից դրամատերի բաժինը գնելուն առարկելու կամ դրամատերի հրաժարվելու հանգամանքների վերաբերյալ որևէ աղյուսակային չնդհանրացնելու դրամատերի հրաժարման դրամատերի 2-րդ մասի դրամային: Վճռաբեկ դասարանի այս իրավական դիրքորոշումն ունի հետևյալ դրամատերի դրամատերի դրամատերի:

Ինչպես նշվեց, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածը բաժնային կամ համասեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեղում դրամատերից համար սահմանել է ընդհանուր սեփականության մասնակցի դրամատերի մարմանն ուղղված մի բանի գործողություններ՝ հետևյալ հերթականությամբ.

1. բաժնի վրա բռնագանձում սարածելու դրամային ներկայացում,

2. ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատերի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու անհնարիության կամ դրա դեմ սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից առարկելու դեղում ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից շուկայական գնով դրամատերի բաժինը գնելու դրամային ներկայացում,

3. ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից դրամատերի բաժինը ձեռք բերելուց հրաժարվելու դեղում այդ բաժինը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու համար բռնագանձումը ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատերի բաժնի վրա սարածելու դրամային ներկայացում:

Այսինքն օրենքը որդես սույն իրավահարաբերության սույնպես է դրամային նաև ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցներին, որոնք բաժինը բնեղենով առանձնացնելու անհնարիության, կամ իրենց կողմից դրա վերաբերյալ առարկություններ ունենալու դեղում իրավունք ունեն շուկայական գնով ձեռք բերելու դրամատերի մասնակցի բաժինը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դրամատերի օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ դրամատերը, գործի նախադրամատերի կամ ֆնդի ժամանակ, դրամատերը, որ հայցը հարուցվել է ոչ այն անձի դեմ, ով դրամատերից է դրամատերի այդ հայցով, կարող է հայցվորի համաձայնությամբ թույլ տալ, որ դրամատերի փոխարինվի դրամատերի դրամատերի:

Եթե հայցվորը համաձայն չէ դասասխանողին ուրիշ անձով փոխարինելուն, դասարանը կարող է այդ անձին մասնակից դարձնել որդես երկրորդ դասասխանող:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասարանի Վ.Պետրոսյանի բաժինն առանձնացնելու անհնարինության հանգամանքը դարձվել, իսկ ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցների մոտ դասարանի բաժինը գնելու իրավունքը՝ որդես դրա անմիջական հետևանք ծագել է սույն ֆաղափարակի կողմից գործի ֆինանսական ընթացքում կատարված փորձաքննության արդյունքում: Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն գործով շարունակվում են վիճելի բնակարանի համասեփականատերերի իրավունքները և դասարանությունները, դասարանը ղեկավարել է սույն գործի ֆինանսական որդես դասասխանողներ մասնակից դարձնել նաև Երևանի Նուբարաբեն 11 փողոցի թիվ 1 հասցեի բնակարանի համասեղ սեփականության մյուս մասնակիցներին՝ հնարավորություն ընձեռելով վերջիններս՝ արտահայտելու իրենց դիրքորոշումը դասարանի բաժինը շուկայական գնով գնելու՝ դասասիրոջ դասանցի վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով վճիռ կայացնելով, վերաբնիչ դասարանը վճիռ է կայացրել գործի ֆինանսական մասնակից չդարձված՝ համասեղ սեփականության մյուս մասնակիցների իրավունքների և դասարանությունների վերաբերյալ:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցներին գործի ֆինանսական չներգրավելով՝ վերաբնիչ դասարանը սույն գործով հայցվորին (դասատեր) հնարավորություն չի ընձեռել կատարելու դասարանի մասնակցի ընդհանուր ֆաղափարակի օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված հերթական գործողությունը, այն է՝ սեփականության մնացած մասնակիցներից դասանցել շուկայական գնով գնելու դասարանի բաժինը, ինչի հետևանքով սահմանափակվել են հայցվորի դասավարական հնարավորությունները:

Վճռաբեկ դասարանը սույն գործով ՀՀ ֆաղափարակի օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակիրառական դրակնակայի վերաբերյալ նաև հարկ է համարում արտահայտել հետևյալ իրավական դիրքորոշումը:

ՀՀ ֆաղափարակի օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղափարակի դասավարությունը մրցակցային է: Այսինքն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ունի հավասար իրավունքներ և կրում է հավասար դասարանություններ, նրանցից յուրաքանչյուրը ղեկավարել է առաջացրի իր դասանցների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, հայցը կամ դիմումը ղեկավարել է ներկայացվի դասարանի հայցվորի կողմից, լինի բավարար հիմնավորված և ուղղված դասարանի դասասխանողի դեմ: Դասարանության ընթացքում կողմերն ունեն ակտիվ դիրք, իսկ դասարանին վերադասված է չեզոք գնահատողի դեր: Դասարանն ընդամենը հետազոտում և գնահատում է կողմերի ներկայացրած առաջացյալները և վճիռ կայացնելով իրականացնում է առարկությունները՝ դուրս չգալով ներկայացված հայցադասանցի շրջանակներից և հիմնվելով միմիայն կողմերի ներկայացրած և դասարանության ընթացքում հետազոտված ու գնահատված առաջացյալների վրա:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ մրցակցային դասավարությունում դասարանի դասասխանող ներգրավելը ղեկավարել է լինի միմիայն հայցվորի դասարանությունը, կամ նման ներգրավում դիմի կատարվի հայցվորի միջնորդության հիման վրա: Ոչ դասարանի դասասխանողի դեմ ներկայացված հայցը ենթակա է մերժման: Այս հարցում դասարանի ակտիվ դերակատարությունը կարող է վստահել դասավարության մրցակցությունը և խաթարել դրա էությունը: Բոլոր դեղորայքում այս սրամաքանությունից ելնելով՝ դասարանները ղեկավարել է

մեկնաբանեն և կիրառեն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածը:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը, հաշվի առնելով ներկա անցումային ժամանակաերջանում Հայաստանի Հանրապետությունում առկա իրավագիտակցության դեռևս ցածր մակարդակը, հասարակական հարաբերությունների օրենսդրական կարգավորման անբավարար ասիճանը, գտնում է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ գործի ֆննդությունն իրականացնելիս դատարանից դահանջվում է մարդու և ֆաղաֆաղու ՀՀ Սահմանադրությամբ և միջազգային-իրավական փաստաթղթերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների առավելագույնս արդյունավետ աղահոլում և դաժադանություն: Հետևաբար, նաև Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ առանձնահատուկ դեղիքում, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի հիման վրա, այնուամենայնիվ, դատարանը դեռևս է կրի գործի ֆննդությանը դաժադ դատասխանողին ներգրավելու դաժադանություն:

Այսդիսով, վերը շարադրված դաժադառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և այն դիտում է որդես բավարար հիմք՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrunjoun
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrunjounner*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 07-202/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-739(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Լիդիա Ժուրավյովայի վճռաբեկ բողոքն ըս հայցի Լիդիա Ժուրավյովայի ընդդեմ Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դախանջի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է փոխհասուցմամբ դադարեցնել Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների սեփականության իրավունքը Երևանի Նոր Նորֆի 8-րդ միկրոբջանի 38 շենֆի թիվ 10 բնակարանի նկասմամբ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորֆ համայնֆների առաջին աշյանի դատարանի 13.10.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է Երևանի Նոր Նորֆի 8-րդ միկրոբջանի 38 շենֆի թիվ 10 բնակարանը վաճառել հրադարակային սակարկություններով, սսացված գումարը բաշխել ընդհանուր սեփականության մասնակիցների՝ Լիդիա Ժուրավյովայի, Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների միջև՝ նրանց բաժիններին համաշափ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք ներկայացրել է հայցվոր Լ.Ժուրավյովան:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստրկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիբյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին վճիռ կայացնելիս սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը, քանի որ ընդհանուր գույքը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին վճիռ կարող է կայացնել միայն նույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով՝ բաժին առանձնացնելու ակնհայտ անողորմական հարմարության դեպքում: Իսկ սույն գործով այդդիսի հանգամանք դատարանը չի աղացուցել:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ և 215-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել, մասնավորապես, օբյեկտիվ չի հետազոտել ֆաղաֆաղիական գործում առկա թիվ 16053620 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Արարատի մարզի Շաղափ գյուղի գյուղապետի 09.10.2006 թվականի թիվ 005 և «Նոր-Նոր» թաղամասի «Նոր-Նոր 8» համայնության նախագահի 12.10.2006 թվականին սրված տեղեկանքները:

Դատարանը սխալ է գնահատել ներկայացված աղացույցները, հաշվի չառնելով ներկայացված դատախազը, վճիռ է կայացրել մի դատախազի վերաբերյալ, որը ներկայացված չի եղել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածը սահմանում է գործի ֆինության կարգը վերաբերյալ դատարանում: Նշված հոդվածով հայցադատական շեղանակներից դուրս գալու վերաբերյալ դատարանի լիազորություն նախատեսված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.10.2006 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) Վիճելի բնակարանի 2/5 բաժնի սեփականատեր է Լիդիա Ժուրավյովան, իսկ բնակարանի մնացած՝ 3/5 մասը համատեղ սեփականություն իրավունքով դասկանում է Լիդիա Ժուրավյովային, Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյաններին:

բ) Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների բաժնեմասը վիճելի բնակարանի ընդհանուր սեփականության իրավունքում կազմում է դրա 2/5 մասը, իսկ Լիդիա Ժուրավյովայի բաժնեմասը՝ 3/5:

գ) Լիդիա Ժուրավյովան դիմել է դատարան՝ միայն Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների սեփականության իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դատախազով:

դ) Վիճելի բնակարանի համատեղ սեփականություն հանդիսացող 3/5 մասը ժխտիկապես բաժանել հնարավոր չէ:

ե) Վիճելի բնակարանի շուկայական արժեքը կազմում է 8.598.954 ՀՀ դրամ:

զ) Ասոդիկ Գյուլամիրյանը 1998 թվականից մինչ օրս բնակվում է Արարատի մարզի

Շաղափ գյուղում:

է) Կողմերը համաձայն չեն իրենց բաժնեմասի դիմաց փոխհատուցում ստանալուն:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետերի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհատուցում վճարել: Այն դեպքերում, երբ սեփականատիրոջ բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրես առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական շահ չունի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատիրոջ համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհատուցում: Նույն հոդվածին համադասասխան՝ փոխհատուցումն ստանալու դեպքում սեփականատերը կորցնում է ընդհանուր գույքում բաժնի նկատմամբ իրավունքը:

Օրենսդիրը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դրույթով բաժնային սեփականության մասնակցին իրավունք է ընձեռել մյուս սեփականատերերի համաձայնությամբ, նրանց փոխհատուցում վճարելու միջոցով դադարեցնել ընդհանուր գույքում նրանց բաժնի նկատմամբ ունեցած իրավունքը: Այս նորմը, դասարանի թույլտվությամբ, կարող է գործել նաև այն դեպքերում, երբ ընդհանուր գույքի համասեփականատերերը փոխհատուցմանը համաձայն չեն: Այդ դեպքում փոխհատուցման նախադրյալն է հանդիսանում սեփականատիրոջ (կամ սեփականատերերի) բաժնին աննշան լինելը, բաժինը բնեղենով առանձնացնել հնարավոր չլինելը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատիրոջ (կամ սեփականատերերի) էական շահ չունենալը:

Նույն հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից սույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննշանակալիարմարության դեպքում դասարանն իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին՝ ստացված գումարը հետագայում բաշխելով ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն:

Սույն գործով Լիդիա Ժուրավյուկան դիմել է դասարան ընդդեմ Աստղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհատուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դեմ հանցի մասին, մինչդեռ Վերաֆնիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննշանակալիարմարության փաստը աղացուցված չլինելու դեպքում վճիռ է կայացրել վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու և ստացված գումարը ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն բաշխելու մասին:

Հետևաբար, դասարանն ըստ էության սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի դրույթները:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը ֆաղաֆացիական գործը հարուցում է միայն հայցի կամ դիմումի հիման վրա: Իսկ նույն օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝

դասարանը վճիռ կայացնելիս որոշում է հայցը լրիվ կամ մասնակի բավարարելու կամ այն մերժելու հարցը:

Այսինքն՝ վերը նշված հոդվածների իմաստով դասարանը դարձավոր է՝

- ֆաղաֆացիական գործը հարուցել միմիայն համադասասխան հայցի կամ դիմումի հիման վրա,

- ֆաղաֆացիական գործը ֆննել միմիայն այդ գործով ներկայացված հայցադատահանջների շրջանակում:

Վերոգրյալի հիման վրա դասարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված իր իրավունքը կարող է իրականացնել միմիայն համադասասխան հայցադատահանջի առկայության դեպքում: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում նաև բողոքի սույն հիմքում նշված այն փաստարկը, թե վերաբնիչ դասարանը վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառելու մասին վճիռ կայացնելով դուրս է եկել գործով ներկայացված հայցադատահանջների շրջանակից:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանում գործը ֆննվում է առաջին ասյանի դասարանում գործի ֆննության կանոններով, բացառությամբ հայցի հիմքը կամ առարկան փոխելու, հայցային դատահանջների չափը փոփոխելու, հայցից հրաժարվելու (32-րդ հոդվածի 1-ին կետ) կանոնների:

Սույն գործով հայցվորի ներկայացրած հայցի առարկան փոխհասուցմամբ ընդհանուր բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցների սեփականության իրավունքը դադարեցնելն է:

Հայցվոր Լիդիա Ժուրավյովան վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու դատահանջ չի ներկայացրել:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանը, վճիռ կայացնելով բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին, ըստ էության փոխել է հայցի առարկան, որը հանգեցրել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածով սահմանված՝ վերաբնիչ դասարանում գործի ֆննության կանոնների խախտմանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը սուբյեկտի՝ օրենքով և այլ իրավական ակտերով ճանաչված ու դատադանվող իրավունքն է՝ իր հայեցողությամբ սիրադեմելու, օգտագործելու և սնօրհնելու իրեն դասկանող գույքը: Սեփականատերը իրավունք ունի իրեն դասկանող գույքի նկատմամբ, իր հայեցողությամբ, կատարել օրենքին չհակասող և այլ անձանց իրավունքներն ու օրենքով դատադանվող Եսիերը չխախտող ցանկացած գործողություն, այդ թվում՝ իր գույքը որդես սեփականություն օտարել այլ անձանց կամ սնօրհնել այլ եղանակով:

Տվյալ դեպքում հայցվորը, ընդհանուր բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցների սեփականությունը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դատահանջ ներկայացնելու դրամաներում, փաստորեն, գրկվել է վիճելի գույքի իր՝ 2/5 մասը սիրադեմելու, օգտագործելու և սնօրհնելու իրավունքից:

Վճռաբեկ դասարանը արձանագրում է նաև, որ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանը սույն ֆաղաֆացիական գործի ֆննության արդյունքում հաստատված է համարել հետևյալը.

*դասասխանողների համաձայնությունը փոխհասուցում սալու վերաբերյալ բացակայում է,

*վիճելի բնակարանի 3/5 մասը սեխնիկադես հնարավոր չէ բաժանել (հիմք է ընդունվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարճ գույքի կադաստրի դեսական կոմիսիե

«Նոր-Նոր» սարածֆային ստորաբաժանման 24.11.2003 թվականի թիվ Կ/Մ 3204ա գրությունը),

*դասասխանողները 1998 թվականից այդ բնակարանում չեն բնակվում, բնակարանը դասասխանողների կողմից այլ կերպ չի օգտագործվում, այն չի հանդիսանում նրանց օթևանը (այն դարգադես 2/5 մասով նրանց սեփականությունն է դարձել ժառանգություն ընդունելու եղանակով),

*հայցվորի բաժնեմասը 1,5 անգամ գերազանցում է դասասխանողների բաժնեմասը:

Վերը նշված փաստերի հիման վրա առաջին ասյանի դասարանը իրավացիորեն գտել է, որ դասասխանողները վիճելի բնակարանի օգտագործման մեջ էական շահ չունեն և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի երկրորդ դարբերությամբ սահմանված կարգով հայցվորին թույլատրել է վճարել փոխհատուցում:

Փոխհատուցման գումարի հաշվարկման համար առաջին ասյանի դասարանը հիմք է ընդունել փորձաքննության եզրակացությամբ որոշված՝ բնակարանի 8.598.954 ՀՀ դրամ ընդհանուր արժեքը, որի դարագայում էլ դասասխանողների 2/5 բաժնեմասի փոխհատուցման գումարի չափ է որոշվել 3.439.591 ՀՀ դրամ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը, իսկ Երևանի Ավան և Նոր Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանը սույն գործով 13.10.2006 թվականին կայացրել է օրինական և հիմնավորված վճիռ:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի ղնդումը հիմնավոր է, քանի որ դասարանը բազմակողմանիորեն և լրիվ չի հետազոտել գործով ներկայացված բոլոր աղացույցները: Մասնավորապես, դասարանը օբյեկտիվ չի հետազոտել ֆաղաֆաղիական գործում առկա թիվ 16053620 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Արարսի մարզի Շաղափ գյուղի գյուղապետի կողմից 09.10.2006 թվականի թիվ 005 և «Նոր-Նոր» թաղամասի «Նոր-Նոր 8» համասիրության նախագահի կողմից 12.10.2006 թվականին սրված սեղեկանքները, ինչի հետևանքով չի դարգել վիճելի բնակարանում դասասխանողների բնակվելու կամ չբնակվելու, նրանց համար վիճելի բնակարանում ունեցած բաժնեմասը էական կամ աննշան լինելու հանգամանքները, վճռում սխալ է նշվել հայցվորի բաժնեմասի չափը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության 215-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոքի փաստարկը Վճռաբեկ դասարանը ևս հիմնավոր է համարում հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածը սահմանում է գործի բնության կարգը վերաբնիչ դասարանում: Այդ հոդվածի համաձայն՝ վերաբնիչ դասարանում գործը բնակվում է առաջին ասյանի դասարանում գործի բնության կանոններով, բացառությամբ վեճերը միջնորդ դասարանի լուծմանը հանձնելու, անդաճաճ կողմը փոխարինելու, հայցի հիմքը կամ առարկան փոխելու, հայցային դահանջների չափը փոխելու, հայցից հրաժարվելու, վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆնուրույն դահանջներ

ներկայացնող կամ չներկայացնող երրորդ անձանց՝ գործի մեջ մտնելու, հակընդդեմ հայց հարուցելու մասին կանոնների: Այսպիսով, օրենսդիրը վերաբնիչ դատարանի համար սահմանել է գործի ֆինուքյան նույն կարգը, ինչ սահմանված է առաջին ասյանի դատարանում գործերի ֆինուքյան համար՝ որոակի բացառություններով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 32-րդ հողվածի 1-ին կետի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցային ղաահանջների չափը կամ հրաժարվել հայցից:

Սույն գործով հայցվորը առաջին ասյանի դատարանում հայցի առարկան և հայցաղահանջի չափը չի փոխել, իսկ վերաբնիչ դատարանում նա ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հողվածի ուժով արդեն իսկ գրկված էր նման դատավարական գործողություն կատարելու իրավական հնարավորությունից:

Հետևաղես, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցի առարկան կամ հայցաղահանջի չափը հայցվորի կողմից չփոխելու ղայմաններում դատարանի կողմից հայցի առարկայից շեղումը խախտում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հողվածի հիշատակված կանոնը: Ավելին, վերաբնիչ դատարանում հայցի առարկայի կամ հայցաղահանջի չափի փոփոխմամբ խախտվում է նաև ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 131-րդ հողվածի ղաահանջը, համաձայն որի, դատարանը վճիռ կայացնելիս որոում է հայցը լրիվ կամ մասնակի բավարարելու կամ մերժելու հարցը: Ակնհայտ է, որ օրենսդիրն այս հողվածում «հայց» եգրույթն օգտագործելով ի նկատի է ունեցել հայցվորի ներկայացրած հայցի առարկան և հայցաղահանջի չափը: Դատավարական իրավունքի վերը նշված խախտումը հանգեցրել է դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հողվածի սխալ մեկնաբանման:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատավարական իրավունքի նորմերի խախտումը կամ սխալ կիրառումը վճռի բեկանման հիմք է, եթե դա հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Վերը նշված ղատառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքի հիմքերը համարում է հիմնավոր և դիտում բավարար հիմք ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործն ողարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆինուքյան:

2. Սույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրաղարակման ղաահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափագիական գործ թիվ 06-3155
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղափագիական գործ թիվ 3-506 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Գարիկ Կուրդիյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 ֆաղափագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Գարիկ Կուրդիյանի հայցի ընդդեմ Թագուհի Կուրդիյանի, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների՝ ժառանգությունն ընդունած համարելու և ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժիններն որոշելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է ճանաչել Երևանի Ավան, Սայաթ-Նովա քաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 բնակարանում հանգուցյալ Մանյա Կուրդիյանի ունեցած բաժնի կեսի նկատմամբ Ալեքսանդր Կուրդիյանի սեփականության իրավունքը՝ որդես ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված ընդհանուր գույքում վերջինիս բաժինը, մյուս կեսը համարել Ալեքսանդր, Գարիկ և Թագուհի Կուրդիյանների կողմից ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքով հավասար բաժիններով ընդունած ժառանգություն, բնակարանի ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքում Ալեքսանդր և Գարիկ Կուրդիյանների բաժինները միասին վերցրած սահմանել 11/30 մասը կամ 36.6%, իսկ Թագուհի Կուրդիյանի և Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների բաժինները միասին վերցրած՝ 19/30 մասը կամ 63.4%:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 08.06.2005 թվականի

թիվ 2-1754 վճռով հայրը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճռով հայրը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գարիկ Կուրդիյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասաստիսան են ներկայացրել Թագուհի Կուրդիյանը, Տիգրան Այվազյանը և Հովհաննես Այվազյանի ներկայացուցիչ Ա.Այվազյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոնիչալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու մասին» Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի թիվ 272 որոշման դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը, Գ.Կուրդիյանի և նրա ծնողների կողմից 1998 թվականին այլ բնակարան ստանալու հանգամանքը դիտել է որդես 1993 թվականին բնակարանի սեփականաւեւոռհմանը մասնակցելուն բացառող հանգամանք և բնակարանի սեփականասեւ դառնալու արգելի:

Այնինչ, սլյալ հանգամանքը չի կարող 1993 թվականի սեփականաւեւոռհմանը մասնակցելուն արգելի հանդիսանալ, քանի որ ժամանակագրական առումով հաջորդել է, այլ ոչ թե նախորդել դրան:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը և օրինական ուժ սալ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 08.06.2005 թվականի թիվ 2-1754 վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասաստիսանի հիմքերը և փաստարկները

Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի անդամները չեն հանդիսանում: Նրանք Ալեքսանդր Կուրդիյանի հես առանձին ընսանիք են և բնակվել են Երևան ֆաղաֆի Ավան թաղամասի Հ.Հովհաննիսյան փողոցի 25/3 ւեւնքի թիվ 19 երեքեւեւյականոց բնակարանում: Հեւսաբար, չէին կարող Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի հես մասնակցել Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 ւեւնքի թիվ 20 բնակարանի սեփականաւեւոռհմանը որդես Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի անդամներ:

Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները չէին կարող վիճելի բնակարանի համասեփականասեւ դառնալ, քանի որ «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու մասին» Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի թիվ 272 որոշումը հասսասված «Բնակարաններն որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու և դրանց դատահման ու նորոգման ծախսերը վճարելու» կանոնադրության 9-րդ կեւի համաձայն՝ որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիների բնակարանները վաճառելու ժամանակ ողես է ելնել այն բանից, որ մեկ ընսանիքը իրավունք ունի զբաղեցնելու միայն մեկ բնակարան կամ մեկ անհասական բնակելի տուն:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ալեքսանդր և Մանյա Կուրդիյանները 19.04.1993 թվականին սվել են իրենց գրավոր համաձայնությունը վիճելի բնակարանը սեփականաձեռքից համար:

2) Ժողովրդական դեմոստրասների Երևան ֆաղափ խորհրդային Երջխորհրդի գործադիր կոմիտեի 13.05.1993 թվականի թիվ 10/235 որոշմամբ թույլատրվել է Երևանի Մայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկսենյականոց բնակարանը վաճառել Թագուհի Կուրդիյանին որդես սեփականություն՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նա ընթանալի 5 անձով ներկայացրել է անհրաժեշտ փաստաթղթեր և խնդրել է թույլատրել գնել վերոհիշյալ բնակարանը: Սեփականաձեռքից դառնալու բնակարանում հաշվառված էին Թագուհի, Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները, Հավիաննես և Տիգրան Այվազյանները:

3) 1993 թվականին Թագուհի Կուրդիյանի և Խորհրդային Երջանի Երջխորհրդի գործկոմի միջև կնքվել է վերոհիշյալ բնակարանը Թագուհի Կուրդիյանին վաճառելու մասին դայմանագիր:

4) 10.06.1993 թվականին Թագուհի Կուրդիյանին վերոհիշյալ բնակարանի համար սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական, իսկ 22.05.2003 թվականին՝ սեփականության իրավունքի թիվ 1480895 նոր վկայական:

5) ՀՀ դաշտայնության նախարարության կենտրոնական բնակկենցաղային հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀ դաշտայնության նախարարի տեղակալ Ա.Պետրոսյանի՝ 04.07.1998 թվականի թիվ ՊՆ-035-589 Արվյանի ֆաղափադեսին ուղղված գրությամբ միջնորդվել է Արվյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանը հասկացնել Գարիկ Կուրդիյանին (ընթանալիք՝ 3 անձ): Արվյանի ֆաղափադեսի 24.07.1998 թվականի թիվ 738 որոշմամբ նշված բնակարանը հասկացվել է Գարիկ Կուրդիյանին (ընթանալիք բաղկացած է 3 անձից՝ Գարիկ Կուրդիյանը, վերջինիս հայրը և մայրը):

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Արվյանի սարածային ստորաբաժանումում 25.05.2001 թվականին գրանցվել է Գարիկ, Մանյա և Ալեքսանդր Կուրդիյանների սեփականության իրավունքը Արվյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ:

7) 27.08.2002 թվականի առավաճառքի դայմանագրի հիման վրա գրանցվել է Վրեժ Դավթյանի և Մարինե Ստեփանյանի ընդհանուր համատեղ սեփականության իրավունքը Արվյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ:

8) 08.06.2005 թվականին մահացել է Ալեքսանդր Կուրդիյանը, որը 25.02.2005 թվականին կազմված կտակի համաձայն՝ իր ողջ արժական և անշարժ գույքը կտակել է որդուն՝ Գարիկ Կուրդիյանին, որը և հանդիսանում է հոր դասավարակյալ իրավահաջորդը:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

վճարել բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի

Հանրադատությունում ճանաչվում և դաժանանում է սեփականության իրավունքը: Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփականությունից, բացառությամբ դասական կարգով՝ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարաններն որդես անձնական սեփականություն փոխանցելու վաճառելու մասին» թիվ 272 որոշմամբ հաստատված կանոնադրության 20-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն վաճառվում են սլյալ բնակարանը զբաղեցնող վարձակալին կամ Հայկական ԽՍՀ բնակարանային օրենսգրքի 54-րդ հոդվածում նշված նրանց ընտանիքի անդամներին՝ ընտանիքի բոլոր չափահաս անդամների գրավոր համաձայնության առկայության դեպքում: Նրանց համաձայնությամբ բնակարանը կարող է վաճառվել որդես նրանց ընդհանուր սեփականություն:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ իրավական ակտի հիշատակված դրույթը ղեկ է մեկնաբանել սեփականաձեռնի մասին ողջ հայեցակարգի լույսի ներքո: Տվյալ դեպքում ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդի սների սեփականաձեռնի համար ընտրվել էր վաճառքի ձևը, որի հիմնական նպատակը ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդից յուրաքանչյուր փոխանցում որոշակի սեփականության բաժնի հասկացումն է: Այսինքն՝ չէր կարող ողջ ընտանիքին բնակվելու համար հասկացված բնակարանը վաճառվել ընտանիքի մեկ անդամին՝ մյուսներին զրկելով բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքից:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկու սենյականոց բնակարանը Թագուհի Կուրդյանին վաճառելիս սլյալ բնակարանի նկատմամբ ծագել է նրա և նրա ընտանիքի բոլոր 5 անդամների՝ Մանյա, Գարիկ և Ալեքսանդր Կուրդյանների, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների սեփականության իրավունքը:

Վերը նշված սրամաքանությունից է ելնում նաև հետագայում՝ 29.06.1993 թվականին ընդունված և 01.09.1993 թվականին ուժի մեջ մտած «Պետական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սեփականաձեռնի մասին» ՀՀ օրենքը, որի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնակարանային ֆոնդի բնակարանների սեփականաձեռնի ընտանիքի չափահաս անդամների համաձայնության դեպքում ձևակերտվում է սլյալ բնակարանի վարձակալի անունով, կամ նրա ընտանիքի որևէ չափահաս անդամի անունով՝ **որդես ընտանիքի բոլոր անդամների ընդհանուր համատեղ, կամ ընդհանուր բաժնային սեփականություն:** Վարձակալի ընտանիքի այն անդամները, որոնք բնակվում են նրա հետ համատեղ, Հայաստանի Հանրադատության բնակարանային օրենսգրքի համաձայն, վարձակալի հետ համահավասար օգտվում են բնակարանային վարձակալության դրամագրից բխող բոլոր իրավունքներից և կրում բոլոր պարտականությունները, ինչպես նաև օգտվում են բնակարանների սեփականաձեռնից բխող իրավունքներից:

Ինչ վերաբերում է Գարիկ, Մանյա և Ալեքսանդր Կուրդյանների այլ բնակարան ստանալու հանգամանքին, առաջ այն չի կարող Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման հիմք հանդիսանալ, քանի որ ինչպես նշվել է վերևում, ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփականությունից, բացառությամբ դասական կարգով՝ օրենքով նախատեսված դեպքերի, իսկ ՀՀ օրենսդրությամբ անձին սեփականությունից զրկելու նման հիմք նախատեսված չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը սույն գործով անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ սեփականաձեռնում ձեռք բերված գույքի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածով սահմանված՝ ամուսինների ընդհանուր համատեղ սեփականության կարգավիճակը չի գործում: Սեփականաձեռնման ընթացքում ամուսինների ստացած գույքը հանդիսանում է նրանցից յուրաքանչյուրի սեփականությունը:

Վերոհիշյալ նկատառումներով անհիմն են վճռաբեկ բողոքի դիմումները փաստարկները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը բեկանելու դիմումից մասով, քանի որ սույն գործով անհրաժեշտ է լրացուցիչ դատական ֆունկցիաներ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆունկցիաներ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudgropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudgropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-274
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-706 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոճական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Տնտեսական
դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 քաղաքացիական գործով
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ծառայության Հրազդանի սարածֆային հարկային Տեսչության
հայցի ընդդեմ «Կոճոռ-Տելեկոմ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝
Ընկերություն)՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դատասխանողից բռնագանձել
1 794 700 ՀՀ դրամ, որից 76 200 ՀՀ դրամ՝ ավելացված արժեքի հարկ, 1 700 000 ՀՀ դրամ՝
դրոճական տուրք և 18 500 ՀՀ դրամ՝ դատարանի սոցիալական ադահովագրության վճար:

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 վճռով հայցը
բավարարվել է մասնակիորեն: Ընկերությունից հոգոճ դրոճական բյուջեի բռնագանձվել է 94
700 ՀՀ դրամ, որից 76 200 ՀՀ դրամ՝ ավելացված արժեքի հարկ, 18 500 ՀՀ դրամ՝ դատարանի
սոցիալական ադահովագրության վճար: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիբյալ
հիմնավորումներով.

Դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստերով.

Տնտեսական դասարանը, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ հայցվորի դրսևակառնոթյունները ղետակառն սուրբի գծով առաջագել են 21.04.2003 թվակառնի դրոթյառնք, կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվառնի 1-ին մասի դրոթյոթները, ալյինչ, սվյալ հոդվառնը վերաբերոռն է հարկալյին դարսավորոթյուններին և չի կարող սարսառնվել ղետակառն սուրբ վառնելոռն հետ կաղվառն իրավահարաբերոթյուններին վրա:

Վերոգրյալի հիմառն վրա բողոք բերառն անառն ղյահանաղել է բեկառնել դասարանի 08.01.2007 թվակառնի վառնի՝ հալյը մերառնելոռն մասը:

3. Վառնաբեկ բողոքի ֆննոթյառն հառնար նեառնակոթյոռն ոռնեղղ փաստերը.

Վառնաբեկ բողոքի ֆննոթյառն հառնար էակառն նեառնակոթյոռն ոռնեռն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ սրառնաղորսի և կաղղի նալխարարոթյառն կողմիղ 17.05.2000 թվակառնին Ընկերոթյառնը սրվել է թիվ 465 լիղենգիահառն, ոռի գորառնոթյառն ժառնկետը լրագել է 15.12.2003 թվակառնին:

2) Ծառնալոթյառն ներկալյագրառն հալյցաղղիմոռնի հառնաալյառն՝ Ընկերոթյառն կողմիղ սվյալ լիղենգիալյի հառնար վառնոռնը կասարվել է 21.04.2003 թվակառնին:

3) Ծառնալոթյառն Հրագղահառնի սարսառնֆալյին հարկալյին տեսլոթյառն տեղեկահառնի հառնաալյառն՝ Ընկերոթյառն դարսավորոթյոռնները ղետակառն բլոլաղեի հանղեղղ ղետակառն սուրբի գծով 07.09.2006 թվակառնի դրոթյառնք կաղառնել են 1 700 000 ՀՀ դրառն:

4. Վառնաբեկ դասարանի դասառնաբառնոթյոռնները և եգրահանգառնները.

Ըննելոլով վառնաբեկ բողոքը նշվառն հիմքի սահառնաներոռն Վառնաբեկ դասարանը գտնոռն է, ոռ այն հիմնալոր է հետևյալ պատճառաբառնոթյառնք.

Հալյասահառնի Հառնրաղետոթյառն Սահառնաղրոթյառն 45-րդ հոդվառնի հառնաալյառն՝ յոռաբահլոռն ոբ դարսավոր է օրենքով սահառնավառն կարգով և չալորով մոռնել **հարկեր, սուրբեր**, կասարել դարսաղղի ալյ վառնոռններ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվառնի 1-ին մասի «ա» կետի հառնաալյառն՝ Հալյասահառնի Հառնրաղետոթյոռնոռն հարկալյին հարաբերոթյոռնները կարգավորոլոռն են հարկալյին օրենաղրոթյառնք, ոռը բաղկագառն է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքիղ և առաալին հարկաստեսակներին մասին օրենքներիղ:

Նոլյն օրենքի 3-րդ հոդվառնի հառնաալյառն՝ հարկը ղետակառն և հասարակակառն կարիքներին բավարառնառն նղյասակով հառնաղարսաղղի և անհասոլյղ վառն է, ոռը գառնալոռն է ֆիղղիկակառն և իրավաբահակառն անառնաղիղ, հիմնարկներիղ, տեղակառն ինֆնակառնալառնառն մարմիններիղ՝ հարկալյին օրենաղրոթյառնք նալխաստեսակառն կարգով, չալիերով և սահառնավառն ժառնկետներոռն:

Ղետակառն սուրբի հասկաղոթյոռնը, սուրբերի տեսակները և դրոլյալչալիերը, սուրբ վառնրղղներին, սուրբը գառնառնելոռն, վերաղարառնելոռն, արսոռնոթյոռններ սրառնաղրելոռն կարգն ոռ ղյալյահառնները և ղետակառն սուրբի հետ կաղվառն մլոռն հարաբերոթյոռնները կարգավորոլոռն են «Ղետակառն սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով:

«Ղետակառն սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվառնի հառնաալյառն՝ Հալյասահառնի Հառնրաղետոթյոռնոռն ղետակառն **սուրբը** ղետակառն մարմիններին լիաղորոթյոռններին

իրականացմամբ լայնամասշտաբով և նույն օրենքով սահմանված ծառայությունների կամ գործողությունների համար ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար և (կամ) համայնքների բյուջեներ մուծվող օրենքով սահմանված դարձադր վճար է:

Վերոգրյալ իրավանորմերի համաձայն՝ կարելի է հանգել հետևության, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն հարկային իրավահարաբերությունների և **հարկերի** նկատմամբ, իսկ ղեկավար սուրճի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքով:

Հետևաբար, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը սարածվում է միայն հարկային օրենսդրության խախտումներ բացահայտելու դեղմերի վրա, այն է՝ հարկերի վրա, իսկ ղեկավար սուրճի վճարման հետ կապված իրավահարաբերությունների վրա այն չի սարածվում:

Այսպիսով, վճարքեկ բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ սնեսասական դասարանի վճռի մասը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարքեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսասական դասարանի 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրաղարակման ղաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3418/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Խառնայան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-249(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Մուրադ Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի թիվ 06-3418 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Մուրադ Խաչատրյանի ընդդեմ Դոնարա Խաչատրյանի՝ փոխհատուցում վճարելու թույլտվություն սալու և հակընդդեմ հայցի՝ բաժնեմասն առանձնացնելու, բաժնեմաստում բնակվելու հնարավորություն ընձեռելու և գումարի դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Մուրադ Խաչատրյանը դահանջել է թույլատրել Վանաձոր ֆաղաֆի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի սան, ինչդեպ նաև հողամասի 1/4 մասի նկատմամբ Դոնարա Խաչատրյանին վճարել փոխհատուցում և դադարեցնել նրա սեփականության իրավունքը:

Դիմելով դատարան՝ Դոնարա Խաչատրյանը դահանջել է Վանաձոր ֆաղաֆի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի սնահրությունից առանձնացնել իր բաժինը, հնարավորություն ընձեռել իր բաժնում բնակվելու և Մուրադ Խաչատրյանից բռնագանձել 70 000 (յոթանասուս հազար) ՀՀ դրամ՝ որդես վնասի փոխհատուցում:

Լռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 7-ի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սուրադ Խաչատրյանը:
Միաժամանակ, Սուրադ Խաչատրյանը միջնորդություն է ներկայացրել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված ժամանակահատվածում սուրբի վճարումից ազատվելու մասին:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատախազի պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափաստական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազները, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախազական է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը, անցեստելով, որ Վանաձոր ֆաղափ Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի տունը բաղկացած է երկու միջանցիկ սենյակներից, և Դոնարա Խաչատրյանի մասն առանձնացնելով՝ հնարավոր չէ աղանդել առանձին մուտքեր, Դոնարա Խաչատրյանը Վանաձոր ֆաղափ Ջ.Անդրանիկի 2-րդ փակուղու թիվ 2 հասցեում ունի սեփական տուն և հողամաս, սան կախի չունի, գտել է, որ Վանաձոր ֆաղափ Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի բնակելի սան Դոնարա Խաչատրյանին սեփականության իրավունքով դասակարգող 31 մ մակերեսով մասն անուան չէ: Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել նաև ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուան գույքի կադաստրի ժամանակահատվածի Վանաձորի սարածֆային ստորաբաժանման 2006 թվականի հոկտեմբերի 28-ի մասնագիտական եզրակացությունն այն մասին, որ Վանաձոր ֆաղափ Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի անուան գույքն առանց լրացուցիչ ժամանակահատվածի աշխատանքներ կատարելու հնարավոր չէ բաժանել առանձին 3/4 և 1/4 մասերի:

Վերաքննիչի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը, փոփոխել այն՝ հայցը բավարարել, իսկ հակընդդեմ հայցը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նուանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նուանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վանաձոր ֆաղափ Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցում գտնվող անուան գույքի սեփականատերեր են հանդիսանում Սուրադ և Դոնարա Խաչատրյանները՝ համադասասխսանաբար 3/4 և 1/4 մասերով:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուան գույքի կադաստրի ժամանակահատվածի Վանաձորի սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր) 2006 թվականի հոկտեմբերի 28-ի մասնագիտական եզրակացության համաձայն՝ Վանաձոր ֆաղափ Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի անուան գույքն առանց լրացուցիչ ժամանակահատվածի աշխատանքներ կատարելու հնարավոր չէ բաժանել առանձին 3/4 և 1/4 մասերի:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազականությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դատախազականությամբ.

ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բեկելով առանձնացնելու

փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհասուցում վճարել: Այն դեղմում, երբ սեփականատիրոջ բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրվել առանձնացվել, և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական Եւհ չունի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատիրոջ համաձայնության բացակայության դեղմում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհասուցում:

Վերոնշյալ օրինադրույթից հետևում է, որ առանց սեփականատիրոջ համաձայնության դասարանի կողմից բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին փոխհասուցում վճարելը թույլատրելու համար անհրաժեշտ է մի Եւհ Եւհ նախադրյալներին դարձադիր և **միաժամանակյա** առկայությունը:

Այդդիպիտեղ են՝

1. սեփականատիրոջ բաժնի աննշան լինելը,
2. դրա իրադրվելու առանձնացվելու անհնարիությունը,
3. ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատիրոջ էական Եւհ բացակայությունը:

Մույն Եւհաբացիական գործով Վերաբնդի դասարանը, մերժելով Դոնարա Խաչատրյանի սեփականության իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու մասին Մուրադ Խաչատրյանի հայցը, վճռի հիմնում դրել է այն հանգամանքը, որ ամբողջ սնատիրության և հողամասի 1/4 մասը չի դիտում ընդհանուր սեփականությունում աննշան բաժին, և որ Դոնարա Խաչատրյանը էադրես Եւհաբացված է ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ:

ՀՀ Եւհաբացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաբանչյուր ադադույց գնատեսում է գործում էղած բոլոր ադադույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՀՀ Եւհաբացիական դատարանի օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դասարանի վճիռը դեղտ է լինի օրինական և հիմնավորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ վճռի դատաձառաբանական մասում դեղտ է նեղեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադադույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նեղել, որ յուրաբանչյուր դեղմում դատարանը դարձաբար է սալ վճռի թեղ փատսական և թեղ իրավական հիմնավորումները:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հատատված փատսերի և իրավատարբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատատատան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրատման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակատություն է անում վիճելի իրավատարբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն դեղտ է ցույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամբարգված է կիրատման ենթակա նորմը, այլ դեղտ է դատաձառաբանվի, թե հատկատես ինչու դեղտ է կիրատվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդես դատարանի, այնդես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործատույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը (տես ՀՀ կատարարությանն առընթեր դեղտական գույքի կատարարման վարչությունն ընդդեմ «Բնար-88» սատմանատիակ դատատատանատվությամբ ընկերության, 21.12.2006թ., Եւհաբացիական գործ թիվ 3-2504/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դատատանջով) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանի, հատոր առաջին, էջ 469-472):

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիչ դասարանը մանրակրկիտ ֆննարկման առարկա չի դարձրել և դասաճ կերպով չի հիմնավորել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված նախադրյալների առկայությունը:

Մասնավորապես, հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի առաջին հոդվածում ամրագրված՝ սեփականության անձեռնմխելիության սկզբունքը, և որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածով նախատեսված՝ բաժնային սեփականության իրավունքի ոչ մեծ բաժնի դրամական փոխհատուցման հարկադրական վճարման այս կանոնը որոշակիորեն սահմանափակում է սեփականության անձեռնմխելիության սկզբունքի գործողությունը, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կիրառելիս, յուրաքանչյուր գործի հանգամանքների հաշվառմամբ դեռ է մանրակրկիտ ֆննարկման առարկա դարձնի դրանով սահմանված երեք նախադրյալներից յուրաքանչյուրի առկայությունը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականացման Էական շահի առկայության կամ բացակայության հարցին անդրադառնալիս դասարանը դեռ է հաշվի առնի սեփականացման շահագրգռվածության համաչափությունը բաժնային սեփականության իրավահարաբերություններում մյուս սեփականացներին դասառաված անհարմարություններին, սեփականության իրավունքով համանման այլ ունեցվածք ունենալը (սույն ֆաղաֆաղիական գործով այդդիսին կարող է լինել Դոնարա Խաչատրյանի մոտ փաստացի բնակվելու համար դիտանի այլ բնակարանության առկայությունը), այդ բաժնի նկատմամբ սեփականացման շահագրգռվածության առկայությունը և այլն:

Անդրադառնալով վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տուրքի վճարումից ազատելու մասին բողոք բերած անձի միջնորդությանը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պեռական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի հիմքով այն ենթակա է բավարարման, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Մուրադ Խաչատրյանը կենսաթոշակառու է, սոցիալադեռ անադառնով:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ազատ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Մուրադ Խաչատրյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տուրքի վճարումից:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3563/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-464(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Ռոբերտ Միմոնյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 06-3563 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ռոբերտ Միմոնյանի ընդդեմ Գայանե Փարսյանի, Արմեն, Մարինե և Անդրանիկ Թադևոսյանների, երրորդ անձ՝ Երևանի ֆաղաֆաղիական և Էրեբունու քաղաղիական, ՀՀ կառավարությանը առընթեր անբարժ գույքի կաղապարի ղեկավար կոմիտեի «Մարա» սարածֆային ստորաբաժանման՝ Երևան ֆաղաֆի Երկաթգծի փողոցի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանը սեֆականաբանրհելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Երջխորհրդի գործկոմի 1995 թվականի օգոստոսի 25-ի թիվ 32/54 որոշումը և դրա հիման վրա սրված սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու և ըստ Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ռոբերտ Միմոնյանի՝ դրամական փոխհատոցմամբ բնակարանի բաժնի նկատմամբ սեֆականության իրավունքը դադարեցնելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ռոբերտ Միմոնյանը դախանջել է մասնակի անվավեր ճանաչել Երևան ֆաղաֆի Երկաթգծի փողոցի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանը դատասախանողների ընճանիքի 7 անձանց անվամբ սեֆականաբանրհելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Երջխորհրդի գործկոմի 1995 թվականի օգոստոսի 25-ի թիվ 32/54 որոշումը և դրա հիման վրա նրանց սրված սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը, ճանաչել Ռոբերտ Միմոնյանի սեֆականության իրավունքը նեված բնակարանի Պերճանուտ Մանասյանին

դասկանող 14 ԲՄ մակերեսով բնակելի արածի նկատմամբ, 8,8 ԲՄ մակերեսով օժանդակ հարմարությունները բողոքելով դատաստանողների հետ ընդհանուր օգտագործման:

Հակընդդեմ հայցով Քայանե Փարսյանը դաժանաբան փոխհասուցմամբ դադարեցնել վերը նշված բնակարանի Ռոբերտ Միմոնյանի բաժնի նկատմամբ նրա սեփականության իրավունքը:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռոբերտ Միմոնյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարձրությունը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հասցի առնելով այն հանգամանքը, որ Երևան ֆաղաֆի Երկաթգծի փողոցի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանի վեճի առարկա արածի կազմում է ամբողջ բնակարանի 25%-ը, ուստի, այն չի կարող աննշան որակվել: Բացի այդ, անհիմն է Վերաքննիչ դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ Ռոբերտ Միմոնյանն այդ բնակարանի օգտագործման մեջ էական շահ չունի, քանի որ վերջինիս ընտանիքը 6 անձով բնակվում է մեկ սենյականոց բնակարանում՝ անհրաժեշտ կենցաղային դրամաների բացակայության դրամաներում:

2) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին կետը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Անահիտ Զոհրաբյանին լիազորագիրը սրվել է 2006 թվականի մարտի 22-ին երեք ամիս ժամկետով, իսկ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռը կայացվել է 2006 թվականի օգոստոսի 24-ին: Այսինքն՝ Ռ.Միմոնյանի ներկայացուցչի լիազորություններն այդ դաժանաբան դադարած էին, ուստի և նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը որևէ իրավական հետևանք չէր կարող ունենալ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանաբան է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1997 թվականի հունվարի 15-ի թիվ 19546 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականով գրանցվել է Պերճանուց Մանասյանի՝ Երևանի Երկաթգծի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանի 14 ԲՄ մակերեսով բնակելի արածի նկատմամբ սեփականության, իսկ 8,8 ԲՄ մակերեսով օժանդակ մակերեսի նկատմամբ՝ ընդհանուր սեփականության իրավունքը:

2) 2006 թվականի հունվարի 30-ի ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Պերճանուց Մանասյանի գույքի նկատմամբ ժառանգը Ռոբերտ Միմոնյանն է:

3) 2006 թվականի մարտի 22-ին սրված լիազորագրով Ռոբերտ Միմոնյանը լիազորել է Անահիտ Չոհրաբյանին լինելու իր ներկայացուցիչը ՀՀ դատական բոլոր այսաններում, մասնակցելու դատախազությանը, ներկայացնելու Երևանի ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով նախատեսված բոլոր լիազորություններով: Լիազորագիրը սրվել է երեք ամիս ժամկետով:

4) 2006 թվականի օգոստոսի 24-ին Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին այսանի դատարանում սույն քաղաքացիական գործի քննության ընթացքում Անահիտ Չոհրաբյանն ընդունել է Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դրույթով համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհատուցում վճարել: Այն դեպքերում, երբ սեփականատերը բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրվել առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական Երևանի, դատարանը կարող է նաև այդ սեփականատերի համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհատուցում:

Վերոնշյալ օրինադրույթից հետևում է, որ առանց սեփականատերի համաձայնության բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին դատարանի կողմից փոխհատուցում վճարելը թույլատրելու համար անհրաժեշտ է մի շարք նախադրյալների դրսևադիր և միաժամանակյա առկայությունը: Այդ դրույթն է՝ սեփականատերից բաժնի աննշան լինելը, դրա իրադրվել առանձնացվելու անհնարինությունը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերից էական Երևանի բացակայությունը:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի վճիռը ղեկ է լինի օրինական և հիմնավորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ դրույթով համաձայն՝ վճռի դատառաքանական մասում ղեկ է նշված դատարանի կողմից դրույթով գործի հանգամանքները, ադրույթները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները:

Մինչդեռ Վերաբնիչի դատարանը սույն քաղաքացիական գործով փոխհատուցմամբ դրույթներ է Ռոբերտ Միմոնյանի սեփականության իրավունքը նրա բաժնի նկատմամբ, վճռի հիմքում դնելով միայն այն հանգամանքը, որ Ռոբերտ Միմոնյանը երբևէ չի բնակվել Երևանի Երկաթգծի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանում և հետևաբար, էական Երևանի Երևանի սյալ բնակարանի օգտագործման մեջ: Այսինքն՝ Վերաբնիչի դատարանը վճռի դատառաքանական մասում անդրադարձ չի կատարել և քննարկման առարկա չի դարձրել վեճի առարկա բնակարանում Ռոբերտ Միմոնյանի բաժնի աննշան լինելու, ինչդեռ նաև այդ բաժնին առանձնացնելու անհնարինության հարցերին, որոնք սույն քաղաքացիական գործով Ռոբերտ Միմոնյանի սեփականության իրավունքը փոխհատուցմամբ դրույթներ էլու դրույթներ են հանդիսանում:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է ածարարվեն օրենքի համադասասխան սրված և ձևակերտված լիազորագրում:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կետի համաձայն լիազորագրի գործողությունը դադարում է, եթե լիազորագրի ժամկետը լրացել է:

Հիմն ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2006 թվականի մարտի 22-ին Անահիս Չոհրաբյանին սրված լիազորագրի ժամկետը 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի դրությամբ լրացած էր, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Անահիս Չոհրաբյանի լիազորությունների դադարած լինելու դրամաններում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը Ռոբերտ Միմոնյանի նկատմամբ իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի եզրահանգմանն այն մասին, որ Ռոբերտ Միմոնյանն առաջին ասյանի դատարանում մասնակցել է գործի քննությանը և չի առարկել իր սեփականության իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու մասին հակընդդեմ հայցին, հետևաբար, նա ընդունել է այն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն, քանի որ համաձայնությունը ենթադրում է անձի կողմից ակտիվ վարագործի, այն է՝ կամահայտնության դրսևորում, ինչը սկյալ դեղմում բացակայում է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ դարբերության ուժով Վերաբնիչ դատարանը հայցադատահանջի հիմնավոր լինելու մասին եզրահանգումը ղեկ է կատարեք ոչ թե Ռոբերտ Միմոնյանի լռության, այլ իր կողմից դարգված գործի փաստերի, ադացույցների, այս կամ այն ադացույցները մերժելու փաստարկների, ինչդեա նաև օրենքների, Հայաստանի Հանրադեություն միջազգային դրամանագրերի և այլ իրավական ակտերի հիման վրա:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռի՝ Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահության դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-176/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-500 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահության դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի թիվ S-176 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Անահիտ Թորոսյանի ընդդեմ Ծառայության՝ 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Անահիտ Թորոսյանը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտը:

ՀՀ սննտապահության դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակիորեն՝ անվավեր է ճանաչվել 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտի 4-րդ կետը և եզրափակիչ աղյուսակը: Ակտի մյուս կետերին վերաբերող մասով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 7-րդ հոդվածի

«բ» կեսը, որոնք չդիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով.

Հարկային ծառայողները, ներկայացնելով իրենց ծառայողական վկայականները, Անահիս Թորոյանից ղեկավարվելով և սույնը են նրա անձը հաստատող փաստաթղթերը, նրա ներկայությամբ գույքագրել ավստրալիական գնվող ադրանքները և վերցրել գրավոր բացատրություն, որով Անահիս Թորոյանն ընդունել է իր կողմից առանց ղեկավարական գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու փաստը և սույնը ակտիվ նշված իրացման երջանառության չափը: Այսինքն՝ հարկային ծառայողները ղեկավարվել են «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի ղեկավարներին համադասասխան:

2) Դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չդիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթով.

Վերոնշյալ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայել է, քանի որ Անահիս Թորոյանի իրացման երջանառությունը որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղեկավարվել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճիռը՝ դիմումի բավարարման մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինույան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինույան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2006 թվականի հոկտեմբերի 17-ին Անահիս Թորոյանի կողմից սրված բացատրության համաձայն՝ 2005 թվականի հունիս ամսից մինչև 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ը ընկած ժամանակաշրջանում իր կողմից վաճառվել է 6 400 000 (վեց միլիոն չորս հարյուր հազար) ՀՀ դրամ արժողությամբ ծաղիկների ձևավորման դարազաններ:

2) Ծառայության դեմ 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Անահիս Թորոյանի մոտ կատարել առանց ղեկավարական գրանցման, առանց սահմանված ժամկետում հարկային մարմնում հաշվառման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա, օրենսդրությամբ թույլատրված վայրից դուրս օրենսդրությամբ արգելված գործունեության սույնը:

3) 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ին կազմվել է թիվ 1303288 սույնը ակտը, որով Անահիս Թորոյանի նկատմամբ առանց ղեկավարական գրանցման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար նշանակվել է 3 200 000 (երեք միլիոն երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամ տուգանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղեկավարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում սույնը նշելի կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դրույթի դարձվածի համաձայն՝ **սույնը նշելի սկսելուց առաջ** համադասասխան ղեկավարական մարմնի ղեկավարն սույնը նշելի իրականացնելու մասին հրադարարկում է հրաման կամ հանձնարարագիր:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ հարկային մարմնի կողմից առանց ՊԵՏԱԿԱՆ գրանցման, առանց համադասասխան լիցենզիայի գործունեություն իրականացնող ՏՆԵՏԱՎԱՐՈՂ սուբյեկտների հայտնաբերմանն ուղղված սնուզումների ժամանակ սնուզման հրամանում (հանձնարարագրում) նշվում են սնուզումն իրականացնող մարմնի անվանումը, **սնուզումն իրականացնող դասնասար անձի** դասնունը, անունը, ազգանունը, սնուզման նդասակը, սնուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, սնուզման իրավական հիմքերը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում սնուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «բ» կետի համաձայն՝ սնուզումն իրականացնող անձինք **իրենց լիազորություններն իրականացնելիս** իրավունք ունեն դահանջել փաստաթղթեր, սլյալներ և այլ սեղեկություններ, բացասություններ, սեղեկանքներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են իրենց իրավասության շրջանակներում իրականացվող սնուզման նդասակներին:

Վերոնշյալ օրինադրություններից հետևում է, որ սնուզումն իրականացնող դասնասար անձը սնուզումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ նախատեսված գործողություններ կարող է իրականացնել (այդ թվում՝ բացասություններ վերցնել) միայն համադասասխան հանձնարարագրի առկայության դեպքում և այդ հանձնարարագրում նշված շրջանակներում:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարակական գործով սնուզման ակտի հիմքում չէր կարող դրվել սնուզման հանձնարարագրի բացակայությամբ Անահիս Թորոսյանից վերցրած բացասությունը, քանի որ այդ ժամանակաշրջանում սնուզում իրականացնող անձինք դիմողից բացասություն վերցնելու լիազորությամբ օժտված չէին:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի դասճառաբանությանն այն մասին, որ սնուզումն իրականացնող անձինք «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի ուժով լիազորված էին բացասություններ վերցնել Անահիս Թորոսյանից, անհիմն է հեճկյալ դասճառաբանությամբ:

«Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հարկային ծառայողը, ներկայացնելով ծառայողական վկայականը, կարող է դահանջել և սնուզել աղօրինի գործունեություն իրականացնող կամ աղօրինի գործունեություն իրականացնելու մեջ կասկածվող անձանց անձը հաստատող փաստաթղթերը՝ սնուզումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ սահմանված և հարկային մարմնի իրավասությունների շրջանակներում գործողություններ իրականացնելու նդասակով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ սնուզում իրականացնելու իրավասությամբ չօժտված հարկային ծառայողին ընդամենն իրավունք է վերադասվում սնուզվող անձից դահանջել նրա անձը հաստատող փաստաթղթերը: Այսինքն՝ «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի իմաստով հարկային ծառայողը, օրենքով սահմանված ընթացակարգով սնուզում իրականացնելու լիազորության բացակայության դրսևաններում, չունի անձից բացասություն վերցնելու իրավունք, անկախ նման գործողության նդասակից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեճկյալ պասճառաբանությամբ:*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեպքերը, երբ անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաճարկել հարկ վճարողի հարկային դարսավորությունները: Այդ դեպքերում հարկային ՏԵՏՅՈՒՄՈՂ,

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները հաշվարկում է հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման շահագրգռության ծավալների, հարկ վճարողի արտադրության և շահագրգռության ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սլյալների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված տեղեկությունների, համանման դայմաններում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա:

Բողոք բերած անձի դատառաքանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Անահիտ Թորոսյանի իրացման շահագրգռությունը որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը, անհիմն է, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղօրինի գործունեության իրականացման դեղում իրացման շահագրգռությունը (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

Տվյալ դեղում օրենսդիրը, հղում անելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղումը (աղօրինի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարսավորությունը: Հեճկաբար, նման դեղում հարկային տեսչության համար ծագում է դարսավորություն՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1-18/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-592 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Միկրոէլեկտրատեխնիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի թիվ S-1-18 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության ընդդեմ «Լիլիթ» սահմանափակ լիցենզիայով գործառնության ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն), երրորդ անձ՝ Գյումրու քաղաքապետարանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի տեղական կոմիտեի Գյումրու սարածխային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր)՝ ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, սնորհման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը՝ Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 156.65 մ² մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք առաջարկելու Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի դաշմանագրի ու Կադաստրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշմանագրերի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դաշմանագրի է դադարեցնել կազմակերպությանը ֆանդելու Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող ոչ հիմնական օբյեկտները, վերացնել սնորհման և օգտագործման իրավունքների խախտումները, ինչպես նաև անվավեր ճանաչել Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը, Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005

թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի տայմանագիրն ու Կադասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը՝ Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 191.35հա մակերեսով հողամասի մասով:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճռով հայցի՝ ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, սնօրինման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը մասնակի՝ 156,65 հա մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք այդ մասով Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի տայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դատախազների մասը մերժվել է, իսկ հայցի՝ Կադասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատախազի մասով՝ գործի վարույթը կարճվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին տրամադրվում է ներկայացրել Գյումրու քաղաքապետը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազի պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազի, չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի թիվ 896 որոշումը հաստատված՝ «Ոչ հիմնական շինությունների սեղադրման կարգը», «Քաղաքապետություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադրում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի նորմերը, որոնք դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ դատարանը չի հետևել փաստարկներին.

Դատարանը, ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազներին համապատասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա աղացույցները: Մասնավորապես, անդրադարձ չի կատարել հայցադիմումի լուսանկարային հավելվածին, որում դարձ է տեսնվում և սաղավարի և կցակառույցների հեռավորությունն Ընկերության մասնաբաժնեի: Դատարանը հաշվի չի առել նաև Գյումրու թիվ 2 ռազմականացված հրեջ դատախազության ջոկատի ղեկավարի 2002 թվականի հունիսի 6-ի թիվ 18/21/193 գրությունը, որում ուղղակի նշված է, որ Ընկերության հարակից սահմանում անմխիթար հրդեհապահ իրավիճակ է, հնարավոր չէ հրեջ ավտոմեքենաների անցուղարձը:

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի որոշումը հաստատված վերոնշյալ կարգը, որով սահմանվում են օբյեկտը ոչ հիմնական համարելու չափանիշները, և եկել է այն եզրահանգման, որ վիճելի օբյեկտը սեփականության իրավունքով համարվել է ոչ հիմնական: Այսինքն՝ Դատարանը հիմն է ընդունել ոչ թե սլյալ դուրսը կարգավորող իրավական ակտի դատախազները, այլ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դատախազները, որի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-րդ մասը և 62-րդ հոդվածի 7-րդ կետը, որոնք դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը ղաճառաբանում է հեճեյալ փաճսարկեճերով.

Դաճարաճը, կիրառեյով ՀՀ փաղափաղիալաճ ղաճալարոթյաճ օրեճագրփի 48-րդ հողվաճը, վճռի հիմճում ղրեյ է այճ հաճգաճաճաճը, ղր հայցվոճի կողմից չաղաղոցվեց, ղր Կազմալեռղոթյաճը վաճառվաճ հողաճաճ ըճղիաճնֲր օգճագրծմաճ հողաճաճ է, և աճճեալ է ՀՀ փաղափաղիալաճ ղաճալարոթյաճ օրեճագրփի 162-րդ հողվաճի 6-րդ մաճի ղահաճաճը, ղրի հաճաճայճ՝ ղեճալաճ մաճմճի ալճճ ըճղֲրեյլու հաճար հիմճ ծառալաճ հաճգաճաճաճի աղաղոցմաճ ղաճալաճնֲրֲրֲր ղրվֲր է ալճճ ըճղֲրեյաճ մաճմճի կաճ ղրա ղաճճնաճար աճճի վրա: Գալով ճմաճ եգրահաճգաճաճ՝ Դաճարաճը հաճվի չի առեյ ճաճ Գյֲրմրֲր փաղափաղեճի ճեղալալի 2002 թվալաճի հոկճեմբեռի 16-ի թիվ 1/2-09/1616 գրֲրֲրֲր, ղրի հաճաճայճ՝ Ըճկեռֲրյաճ հաճալից փողղոցեռի մալթեռ ղֲր սիզաճարգեռը հաճղիաճնֲր եճ ըճղիաճնֲր օգճագրծմաճ ճարաճճեռ: Այսիճճճ՝ վեռնֲրյալ հողաճաճը, ՀՀ հողալիճ օրեճագրփի 60-րդ հողվաճի 6-րդ մաճի հաճաճայճ, չեռ կարող օճարվեյ Կազմալեռղոթյաճը: Հեճաբար, Կազմալեռղոթյաճ և Քաղափաղեճարաճի միղլ կճճվաճ հողաճարաճի առֲրաճառփի ղալմաճաղիռը, ՀՀ փաղափաղիալաճ օրեճագրփի 305-րդ հողվաճի հաճաճայճ, աճվալեռ է:

3) Դաճարաճը յալիճեյ է ՀՀ փաղափաղիալաճ ղաճալարոթյաճ օրեճագրփի 163-րդ հողվաճի առաղիճ մաճի 3-րդ կեճը:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը ղաճառաբանում է հեճեյալ փաճսարկեճերով.

Դաճարաճը Կաղաճսռի կողմից 2005 թվալաճի հոկճեմբեռի 14-իճ ճրվաճ թիվ 1997325 սեփալաճնֲրյաճ իրալֲրեճի գրաճգմաճ վկալալաճն աճվալեռ ճաճաչեյլֲր մաճսով փաղափաղիալաճ գրծի վարֲրֲր կարճեյ է՝ հաճվի չառնեյլով վեռնֲրյալ հողվաճի ղահաճաճը, ալճ է՝ աճվալեռֲրյաճ հեճաճաճի ճեռմը:

Վճռաբեյլ բողոք բերաճ աճճը ղահաճաճեյ է բեկաճեյ Դաճարաճի 2007 թվալաճի հոճվարի 25-ի վճիղը, փոփոլիսեյ ալճ և հալցը բալարառեյլ:

2.1. Վճռաբեյլ բողոքի ղաճալաճնֲր թեռվաճ փաճսարկեճերը.

Աճիիմճ եճ բողոք բերաճ աճճի ղաճառաբաճնֲրֲրֲրնեռն ալճ մալիճ, ղր Ըճկեռֲրյաճ հաճալից ճարաճճում աճմիլիթար հրղեհալճաճգ իրալիճալ է, հճարալֲր չե հրեղ ալճոճմեռնաճեռի աճցֲրղարճը, փաճի ղր Գյֲրմրֲր փաղափաղեճարաճի կողմից հալցաղիճմֲրի կաղալկոթյաճը կաճարվեյ է ղֲրֲրմճալիռֲրֲր և հալճնվեյ, ղր Ըճկեռֲրյաճը ղաճալաճող մաճաճեռնփի և մեճաղալաճ ճաղալարի փաճսաղի հեռալֲրֲրյաճ ղալմաճնեռում հալահրղեհալիճ ճոճմեռի ղահաճաճըճի աղահֲրֲրմը հճարալֲր է ղոճեյ կոճսրոկճիվ միղլոցառֲրմեռի կիրառմաճը:

3. Վճռաբեյլ բողոքի փնֲրֲրյաճ հաճար ճաճաճկֲրֲրֲր ղֲրեղֲր փաճսեռը.

Վճռաբեյլ բողոքի փնֲրֲրյաճ հաճար էալաճ ճաճաճկֲրֲրֲրֲր ղֲրեռն հեճեյալ փաճսեռը՝

1) 1997 թվալաճի մալիսի 20-իճ Կազմալեռղոթյաճ և «Ղֲրֲրղբաճառեղեճի և կարճֲրիլի առնսռի միալֲրֲրում» բաղ բաճնեճիռալաճ ըճկեռֲրյաճ միղլ կճճվեյ է առֲրաճառփի ղալմաճաղիռ, ղրի հաճաճայճ՝ Կազմալեռղոթյաճը գճեյ է Գյֲրմրֲրի փաղափ Մալալֲրվսլի փողղղի վրա գճնվող մեճաղալ ճաղալարը:

2) ՀՀ ճեռփն գրծեռի ճալիարարֲրյաճ հրեղ ղահղաճնֲրյաճ վարչֲրյաճ Գյֲրմրֲր թիվ 2 ղազմալաճաճվաճ հրեղ ղահղաճնֲրյաճ ջոկաճի ղեճի (ալսֲրիեճ՝ Հրեղ ղահղաճնֲրյաճ վարչֲրֲրն) 2002 թվալաճի հոճիսի 6-ի թիվ 18/21/193 գրֲրֲրյաճ

համաձայն՝ Ընկերության հարակից սարածփում (Շահունյան փողոցում) և Երևանի «Լաչինի միջանցք» կոչվող հասվածում անմխիթար հրդեհավթակա իրավիճակ է, հնարավոր չէ հրեջջապաշտման միջոցների անցուղիները: Առաջացած յուրաքանչյուր հրդեհ սարածփում կսանա նաև դեղի գործարան:

3) Գյումրու ֆաղաֆաղեցի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման և թիվ 2768 դրամադրի համաձայն՝ վերոնշյալ սաղավարի փաստացի զբաղեցրած 191.35մ² մակերեսով հողամասն ուղղակի վաճառքի միջոցով օտարվել է Կազմակերպությանը, որի նկատմամբ գրանցվել է նրա սեփականության իրավունքը (2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 1997325 վկայական, գ. թ. 28):

4) Գյումրու ֆաղաֆաղեցարանի ֆաղաֆաղեցության բաժնի 2006 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ Կ-01-02 գրության համաձայն՝ Ընկերությանը ղապակառուցման մասնաճեղման և մեթաղական սաղավարի փաստացի հեռավորության դրամաներում հակահրդեհային նորմերի ղապակառուցման աղահովումը հնարավոր է լուծել կոնսուլտացիայի միջոցառումների կիրառմամբ:

5) Գյումրու ֆաղաֆաղեցի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը, Գյումրու ֆաղաֆաղեցի և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առավաճառքի դրամադրում ու Կադաստրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցաղահանջը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի «Ոչ հիմնական շինությունների սեղանային կարգը հաստատելու մասին» թիվ 896 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ ոչ հիմնական շինությունները կենցաղային, արտադրական, առևտրի, տղասարկման, ինչպես նաև այլ նպատակներով օգտագործվող շինություններն են, այդ թվում՝ մանրածախ առևտրի ու տղասարկման կրթական ու սաղավարները: Նույն որոշման 11-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ օրենսդրության մեջ կիրառվող «ժամանակավոր օբյեկտ» տերմինի սակայն է հասկանալ ոչ հիմնական օբյեկտները:

«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղեցարանի նորմատիվ-սեփականական փաստաթղթերի համակարգը ֆաղաֆաղեցարանի գործունեության ղեկավար կարգավորման միջոց է, որը սահմանում է հուսալիության, Երջակա միջավայրի ղապակառուցման, հակահրդեհային, սանիտարահիգիենիկ, հաճախումների սեղանային մասշտաբային աղահովող և այլ անհրաժեշտ նորմեր, կանոններ, ցուցանիշներ, ինչպես նաև նախագծման, իրականացման և Երազորման ընթացքում որակի աղահովման դրամաներ՝ օբյեկտին, առանձին շենքին, շինությանը, կոնսուլտացիային կամ շինարարական նյութերին ներկայացվող ղապակառուցման:

Քաղաքաշինական նորմատիվ-սեփականական փաստաթղթերը կազմում են ֆաղաֆաղեցարանի բնագավառի իրավական ակտերի համակարգի բաղկացուցիչ մասը և հիմք են ծառայում փորձաքննության, ֆաղաֆաղեցարանի գործունեության վերահսկողության, վիճելի հարցերի լուծման համար:

Քաղաքապետական նորմատիվ-սեյսնիկական փաստաթղթերի դափնակցների կատարումը դադարեցրել է քաղաքապետական գործունեության սուբյեկտների համար:

Վերոնշյալ նորմատիվ-սեյսնիկական փաստաթղթերի շարքին են դասվում ՀՀ սահմանում գործող «Քաղաքապետություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադրում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի նորմերը, որոնք նախատեսում են շենքերի և շինությունների հակահրդեհային անվանագրության կանոնները:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր արտակարգ իրավիճակների վարչության ղեկի 2003 թվականի մայիսի 27-ի «Հրդեհային անվանագրության կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 527-Ն հրամանի 17-րդ կետի համաձայն՝ **ժամանակավոր շինությունները, կրողները, սաղավարները** ղեկ է տեղադրվեն շենքերից և շինություններից 15 մետրից ոչ ավել հեռավորության վրա կամ հակահրդեհային դասի մոտ:

Դասարանը, սույն ֆաղափագիական գործով վճռի հիմնում դնելով Գյումրու ֆաղափագիական ֆաղափագիական բաժնի գրությունը, որտեղ բացակայում են հրդեհային անվանագրության կանոնների դափնակցման վերաբերյալ բավարար հիմնավորումները, չի գնահատել ՀՀ-ում դափնակցության վարչության գրությունը և չի դարձել Կազմակերպությանը սեփականության իրավունքով տրամադրվող սաղավարին կից կցակառուցների առկայության, ինչպես նաև այդ սահմանում հրդեհային կանոնների դափնակցման հարցը, այն է՝ Ընկերության մասնաճեմի և ժամանակավոր օբյեկտների հեռավորությունը և դրանց համադասարանությունը հրդեհային անվանագրության կանոններին:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է ֆաղափագիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով փոխանցել ղեկական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող այն հողամասերը, որոնք բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման հողեր են (հրատարակներ, փողոցներ, ճանապարհներ, գետափեր, զբոսայգիներ, դուրակներ, այգիներ, լողափեր և ընդհանուր օգտագործման այլ սահմաններ):

ՀՀ ֆաղափագիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դափնակցների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղափագիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ղեկական մարմնի ակն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆինելիս նշված ակն ընդունելու համար հիմն ծառայած հանգամանքների աղացուցման դասակարգությունը դրվում է ակն ընդունած մարմնի կամ դրա դասնոցասար անձի վրա:

Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում մանրամասն անդրադարձել է վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումների ֆինարկման կարգին և դասարանի կողմից վարչական ակտերի իրավաչափության սուղման հարցերին (սե՛ս, օրինակ՝ «Իզի Սսար») սահմանափակ դասարանային ընկերությունն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Շենքավիթի հարկային ծառայության, 17.11.2006թ., ֆաղափագիական գործ թիվ 3-238/ՏԳ (ակն անվավեր ճանաչելու դափնակցով) Վճռաբեկ դասարանի որոշումների ընթացի, հասոռ առաջին, էջ 366-371):

Վճռաբեկ դասարանն անհարժեք է համարում կրկին արձանագրել, որ ղեկական մարմնիների և դրանց դասնոցասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակն անվավեր ճանաչելու հիմքերի վերաբերյալ ընդհանուր կանոնը սահմանված է ՀՀ ֆաղափագիական դասավարտության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածում, ըստ որի՝ ակն դասարանի կողմից կարող է

անվավեր ճանաչվել հետևյալ երկու փաստերի միաժամանակյա առկայության դարագայում՝

1. ակցը ղեխ է հակասի ՀՀ օրենքներին, և

2. այդ ակցով ղեխ է խախտվի այն վիճարկելու մասին դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված իրավունքն ու (կամ) ազատությունը:

Ակցի՝ ՀՀ օրենքներին հակասելու դասական ստուգման կարգը սահմանված է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասում: Դատարանի կողմից ակցն օրենքին հակասելը, բացի ակցն ընդունող մարմնի (դրա դաշտնաճար անձի) իրավասության սեսանկյունից ստուգման ենթարկելիս, ղեխ է ստուգման ենթարկվի նաև նյութական իրավաչափության սեսանկյունից: Ակցի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դատարանը ղեխ է ստուգի գործի փաստերը և յուրաֆանջյուր փաստի իրավական հետևանքը:

Սույն ֆաղափացիական գործով Գյումրու ֆաղափաղետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման իրավաչափությունը ստուգելիս Դատարանն էական նշանակություն է սվել այն հանգամանքին, որ վեճի առարկա հողամասի՝ բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու փաստը հայցվորի կողմից չի աղաջուցվել: Մինչդեռ հողամասի ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու կամ չլինելու աղաջուցման դարսականությունը, ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով, կրում է Գյումրու ֆաղափաղետարանը:

3) *Բողողը երրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է Դատարանի դատճառաբանությունն այն մասին, որ Կազմակերղության անվամբ 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դատարանում քննության, ֆանի որ անշարժ գույքի սեփականության կամ օգտագործման իրավունքի գրանցման վկայականը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակց: Նման իրավական դիրրորոշումն առաջին անգամ արձանագրվել է Վճռաբեկ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 3-1920/ՎԳ որոշմամբ (Միսիանի ֆաղափաղետարանն ընդդեմ Շահեն Մարգայանի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգայանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեռ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափացիական գործով անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցաղախանջը:

Սույն ֆաղափացիական գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցաղախանջը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում, այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանի վերոնշյալ որոշման կայացումից 20 օր անց: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ ժամանակահատվածը բավարար չէր իրավակիրառ դրակսիկայում Վճռաբեկ դատարանի համաղատասախան

դիրֆորոճման արմասավորման համար: Հեճևաբար, այդ դայմաններում հայցվորը ողջամճորեն կարող էր շարունակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով, ըստ էության վիճարկում է սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դասարանի իրավական դիրֆորոճման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ կարող է անբարենդաս դասավարական հեճևաններ առաջացնել հացվորի համար: Մասնավորադեպ, նա սփոյված կլինի նույն իրավունքի դաշտդանության համար կրկին դիմել դասարան՝ այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջով:

Վճռաբեկ դասարանը նման իրավիճակը դիտում է որդեա անձի արդար դասաֆնության իրավունքի ոչ արդյունավեճ իրացման օրինակ և այդ իսկ դասճառով հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի անվավերության դահանջը նոր ֆնության ժամանակ դիտել որդեա սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջ:

Նկատի ունենալով վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի դասճառաբանությունները, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ գործի բազմակողմանի ֆնության համար անհրաժեշտ է բեկանել Դասարանի վճիռն ամբողջությամբ:

Կազմակերդության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասաափանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերֆվում են վերոնշյալ դասճառաբանություններով:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով վերանայվող դասական ակճը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ճնճեսական դասարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մճնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2522/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Տ.Սուլույան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-656(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Մուրադյան եղբայրներ» սահմանափակ
դասախանութային ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ
ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի
թիվ 06-2522 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի
ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղիական (այսուհետ՝ Քաղաֆաղիական) դատարանի անձի
ակն առնվազն ճանաչելու և Քաղաֆաղիականի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ընկերության,
երրորդ անձ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի տեսական կոմիտեի
(այսուհետ՝ Կադաստր) հողի վարձակալության դաշմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողի
վարձակալության նկատմամբ իրավունքների գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և
սարածից վսարելու դաշմանագրերի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դաշմանագրեր է անվավեր ճանաչել
Քաղաֆաղիական գլխավոր ճարտարապետ, ճարտարապետության և ֆաղաֆաղիական
վարչության տեսի 2005 թվականի հուլիսի 17-ի թիվ 18-11/476 ակտը և դատարանին
վերադարձնելու ժողովրդական աշխատանքների խոչընդոտները:

Դիմելով դատարան՝ Քաղաֆաղիականը դաշմանագրեր է վաղաժամկետ լուծել
Ընկերության հետ 2003 թվականի հունվարի 23-ին կնքված հողի վարձակալության
դաշմանագիրը, անվավեր ճանաչել հողի նկատմամբ վարձակալության իրավունքի
գրանցման վկայականը և Ընկերությանը վսարել սարածից:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքերի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի մարտի 30-ի վճռով դիմումը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճռով դիմումը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին մասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 60-րդ հոդվածները, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, որոնք ղետսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանը մերժել է Քաղաֆաղետարանի 2005 թվականի հոսիսի 17-ի թիվ 18-11/476 ակսն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումը՝ վճռի հիմնում դնելով այն հանգամանքը, որ այն վարչական ակս չի հանդիսանում: Մինչդեռ Վերաքննիչ դասարանը Քաղաֆաղետարանի գրության վարչական ակս չլինելը հիմնավորել է փաստաթղթի վերնագրով՝ անեստելով այն հանգամանքը, որ Քաղաֆաղետարանի գրությունը համաղասասխսանում է վերոնեւյալ հոդվածներով վարչական ակսին ներկայացվող բոլոր ղասհանջներին:

2) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ և 622-րդ հոդվածները, որոնք ղետսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանը վարճակալության ղայմանագրի ղոծման հիմնում դրել է այն հանգամանքը, որ վերացվել է ղայմանագրի կնման հիմքը, այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆաղետի որոնմամբ չեղյալ է ճանաչվել Երևանի ֆաղաֆաղետի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոնումը՝ հաււի չառնելով այն հանգամանքը, որ թե ղայմանագրի ղոծումը կարգավորող ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի ղնդհանուր դրոյթներով և թե վարճակալության ղայմանագրի ղոծումը կարգավորող նորմերով նման հիմք նախասեսված չէ:

3) Վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության 53-րդ հոդվածի, 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ղասհանջները, որի արղյունքում կիրառել է «Ավսոնդիղային ճանաղարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերը, որոնք չղետսֆ է կիրառվելին, չի կիրառել «Քաղաֆաչինության, ֆաղաֆային և գյողական բնակավայրերի հասկացում և կառուցաղասում» (ՄՆԻՂ 2.07.0189) նորմերը, որոնք ղետսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի ֆաղաֆաղետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոնման համար հիմք են հանդիսացել ՀՀ սարածֆային կառավարման նախարարության արսակարգ իրավիճակների վարչության 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի թիվ 1-4/603 և ՀՀ ոսիկանության Երևանի վարչության ղետի 2005 թվականի սեպտեմբերի 23-ի գրոյունները, որոնց համաճայն՝ Ընկերությանը հասկացված սարածֆը և այնետղ կառուցված վառելիքի ղիցֆակայանը չեն համաղասասխսանում «Ավսոնդիղային ճանաղարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերին, սակայն Վերաքննիչ դասարանը չի գնահատել Ընկերության կողմից

ներկայացված ՀՀ ֆաղափառական դատական տեսչության դեմ 2005 թվականի նոյեմբերի 17-ի թիվ ՄՆ-24/5314 գրությունը, ինչպես նաև Երևանի ճարտարադաստիարակական և շինարարական դատական համալսարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 17-ի թիվ 01-13-01/320 և «Հայնախագիծ» բաց բաժնետիրական ընկերության 2005 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ 229/ինժ6 գրությունները, որոնց համաձայն՝ «Ավտոմոբիլային ճանապարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերը վերաբերում են ընդհանուր օգտագործման ճանապարհներին, ուստի և սույն ֆաղափառական գործի քննարկներում կիրառելի չեն:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դատարանը խախտել է աղացուցման դատականությունը կարգավորող օրենսդրական դատախազը, քանի որ դատական մարմնի ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դատականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա դատախազի անձի վրա:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 30-ի վճռին կամ փոփոխել Վերաբնիչ դատարանի վճիռը՝ դիմումը բավարարել, իսկ հակընդդեմ հայցը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառական 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշմամբ Երևան-Եղվարդ խճուղու և Դավթաբեն կամրջի հասման մասում Ընկերությանը դասկանող 800 ֆմ մակերեսով հողամասին կից սրամադրվել է 800ֆմ մակերեսով հողամաս վարձակալության իրավունքով 15 արի ժամկետով՝ ավտոմոբիլային տրանսպորտի և ավտոլվացման կայանի կառուցման նպատակով:

2) Վերոնշյալ որոշման հիման վրա 2003 թվականի հունվարի 23-ին Ընկերության և Երևանի ֆաղափառական միջև կնքվել է 800ֆմ մակերեսով հողամասի վարձակալության դրամայնագիր:

3) 2004 թվականի դեկտեմբերի 21-ին Երևան ֆաղափառական Աջափնյակ համայնքի կողմից Ընկերությանը սրվել է թիվ ԸԲ-04-62 ավտոմոբիլային տրանսպորտի և ավտոլվացման կայանի շինմունսաժային աշխատանքների կատարման համար շինարարության թույլտվություն:

4) Քաղաքապետարանի 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությամբ Ընկերությունից դատախազել է կատարել գրունտների հետլիցի աշխատանքներ: Միաժամանակ նշվել է, որ հետլիցի աշխատանքները կամուրջի չկատարելու դեպքում այն կկատարվի Քաղաքապետարանի կողմից:

5) Երևանի ֆաղափառական 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշմամբ չեղյալ են ճանաչվել Երևանի ֆաղափառական 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշումը և դրա հիման վրա Քաղաքապետարանի աշխատակազմի ճարտարադաստիարակական և ֆաղափառական վարչության կողմից Ընկերությանը սրված գլխավոր հասակագիծը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազականությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ

հողվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Վերոնշյալ հողվածից հետևում է, որ վարչական ակտը՝ որդես անհասական իրավական ակտ, ենթադրում է 2 սարերի միաժամանակյա և դատարանի առկայություն: Այդդիպիսեմ հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակ հետադիմելը, և այդ ակտը դեմ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարակային գործով Քաղաքապետարանի 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությունը հանդիսանում է վարչական ակտ, քանի որ դրանում արտացոլված են վարչական ակտին բնորոշ բոլոր սարերը: Մասնավորապես, այն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման համար, այն է՝ շինարարական աշխատանքները կանոնակարգելու և ֆաղափարակային նորմերին համադասասխանեցնելու նպատակով և ուղղված է Ընկերության համար դատարանություններ սահմանելուն՝ Ընկերությունից դահանջվել է կատարել գումարների հետլիցի աշխատանքներ, իսկ դրա կամավոր չկատարման դեմում նախատեսվել է հարկադրանքի միջոցների կիրառում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 128-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և համայնքները ֆաղափարակային օրենսդրությամբ ու այլ իրավական ակտերով կարգավորվող հարաբերություններում հանդես են գալիս այդ հարաբերությունների մյուս մասնակիցների՝ ֆաղափարակների և իրավաբանական անձանց հետ հավասար հիմունքներով:

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 466-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ դայմանագրի փոփոխումը և լուծումը հնարավոր է կողմերի համաձայնությամբ, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դայմանագրով: Նույն հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դայմանագիրը, կողմերից մեկի դահանջով, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ տված դայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դայմանագրով նախատեսված այլ դեմքերում:

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 622-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ վարձատրի դահանջով վարձակալության դայմանագիրը կարող է դատարանով վաղաժամկետ լուծվել, եթե վարձակալը գույքն օգտագործել է դայմանագրի դայմանների կամ գույքի նշանակության էական կամ բազմակի խախտումներով, կամ եթե էականորեն վատարացել է գույքի վիճակը, կամ դայմանագրով սահմանված վճարման ժամկետը լրանալուց հետո երկու անգամից ավելի չի մուծել վարձավճարը, կամ եթե վարձակալության դայմանագրով սահմանված ժամկետներում, իսկ դայմանագրում դրանց բացակայության դեմում՝ ողջամիջ ժամկետում, չի կատարել գույքի հիմնական վերանորոգում այն դեմքում, երբ օրենքին, այլ իրավական ակտերին կամ դայմանագրին համադասասխան՝ հիմնական վերանորոգում կատարելը վարձակալի դատարանությունն է:

Նույն հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 466-րդ հողվածի համադասասխան՝ վարձակալության դայմանագրով կարող են սահմանվել վարձատրի դահանջով դայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու այլ հիմքեր:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ վարձակալության դայմանագրի միակողմանի լուծման հիմքերը նախատեսված են օրենքով, իսկ վարձակալության դայմանագրի կողմերի համաձայնությամբ՝ նաև դայմանագրով:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղի վարձակալության դայմանագրի լուծման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ վերացվել է դայմանագրի կնքման հիմքը, այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆաղի որոշմամբ չեղյալ է ճանաչվել Երևանի ֆաղաֆաղի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշումը, չլիքառելով ՀՀ ֆաղաֆաղի օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի նորմերը:

Այստիպով, վարձակալության դայմանագիրը, հանդիսանալով ֆաղաֆաղաիրավական գործարք, որով դրսևորվում են կողմերի կամքը և կամաարահայտությունը՝ ֆաղաֆաղի իրավունքներ և դարսականություններ առաջացանելու առնչությամբ, չի կարող լուծվել միայն մեկ կողմի կամքի դրսևորման հետևանքով: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղի գործով վարչական ակտի վերացումը չի կարող որևէ իրավական հետևանք ունենալ գործարքի կողմերի նկատմամբ, քանի որ նման գործարքի կնքման դաից կողմերի հարաբերությունները վարչաիրավական հարաբերությունների իրավական կարգավորման դաոսից անցնում են ֆաղաֆաղաիրավական հարաբերությունների կարգավորման դաոս, հետևաբար նրանց միջև հարաբերությունները կարգավորվում են համադաասախան ֆաղաֆաղաիրավական դայմանագրով և ֆաղաֆաղի իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմաոիվ իրավական ակտերով:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղի դաավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռում դետս է նեվեն այն օրենքները, Հայասանի Հանրադետության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով վերաքննիչ դաարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասով Վերաքննիչ դաարանի վճռում նեված չեն այն օրենքները, Հայասանի Հանրադետության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնց հիմքով դեկավարվել է Վերաքննիչ դաարանը գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելիս:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պաոնաարանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղի դաավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռի մեջ դետս է նեվեն վերաքննիչ դաարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են վերաքննիչ դաարանի հետևությունները, այս կամ այն ադացույցները մերժելու փասաարկները, ինչդետ նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դեկավարվել է վերաքննիչ դաարանը վճիռ կայացնելիս:

ՀՀ ֆաղաֆաղի դաավարության օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ դաարանը վճիռ կայացնելիս որոշում է սվյալ գործով կիրառման ենթակա օրենքները **և այլ իրավական ակտերը:**

Վճռաբեկ դաարանը հարկ է համարում նեել, որ յուրաքանչյուր դեդում դաարանը դարսավոր է սալ վճռի թե՛ փասական և թե՛ իրավական հիմնավորումները:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հասասված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադաասախան նորմի կամ նորմերի ու դրանցից քիտղ իրավական ակտերի ընտրության և կիրառման մեջ, որոնց հիման վրա դաարանը եզրակացնում է վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ քացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեֆ է ցույց տալ նորմատիվ և այլ իրավական ակտերի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ **ղեֆ է դասճառաբանվի, թե հասկաղես ինչու ղեֆ է կիրառվի հենց այդ նորմը կամ այլ իրավական ակտը:**

Վերաբննիչ դասարանը վարձակալության դայմանագրի լուծման հիմնում դնելով Երևանի քաղաքաղեսի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշումը, վճռի դասճառաբանական մասում նշել է, որ իրավական գնահատական չի տալիս այդ որոշմանը, քանի որ սույն քաղաքաղեսիական գործով այն չի վիճարկվել:

Այսղիսով, Վերաբննիչ դասարանը գտնելով, որ նշված վեճի համար կիրառելի է Երևանի քաղաքաղեսի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշումը, չի դասճառաբանել, թե ինչու է հասկաղես այն կիրառելի սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաբննիչ դասարանը, որոշելով կիրառելի իրավական ակտերը, ղեֆ է դասճառաբանել, թե որ նորմատիվ ակտից է բխում սվյալ իրավական ակտը և ինչու է այն կիրառելի սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ:

Այսղիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմնելի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է քավարար ՀՀ քաղաքաղեսիական դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքաղեսիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքաղեսիական գործերով վերաբննիչ դատարանի 2006 թվականի սեղեսեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-664 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-167/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*ՆախագահողքյաՆը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողքյաՆը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնքաց դասական նիստոձ, քննելով Սամվել Գերձյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի թիվ 07-167 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեձ՝ ըստ հայցի Սամվել Գերձյանի ընդդեձ Տասյանա Սարդանյանի՝ ալիմենսի չափը նվազեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախադասմողքյունը.

Գիմնելով դասարան՝ Սամվել Գերձյանը դահանջել է նվազեցնել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով սահմանված 30 000(երեսուն հազար) ՀՀ դրամ ալիմենսի չափը:

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սամվել Գերձյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվող է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիբյալ հիմնավողքյուններով.

1) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաքանել ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 107-դ հողվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը ղախառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբերյալի դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ իր գույքային դրությունը փոփոխվել է, ինքն այլևս գործազրկության նոյապ չի ստանում:

2) Վերաբերյալի դատարանը չի կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի երկրորդ դարբերությունը և 2-րդ մասը, որոնք ղեք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը ղախառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբերյալի դատարանը, ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դարբերության ղախանջների համաձայն, իր ֆինանսական ծանր վիճակը հաշվի առնելով, ալիմենսի հաշվարկման հիմք ղեք է ընդունել գործազրկության նոյասի չափը:

Բողոք բերած անձը ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի չկիրառման վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաքել բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Վերաբերյալի դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Լոռու մարզի առաջին սայանի դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճիին:

3. Վճռաքել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ Լոռու մարզի առաջին սայանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով որոշվել է Սամվել Դերձյանից իր 2 երեխայի համար հոգոս Տասյանա Մարդանյանի բռնագանձել ալիմենս՝ ամսական 30 000(երեսուն հազար) ՀՀ դրամի չափով:

2) 1981 թվականի մայիսի 20-ի թիվ 0442844 աշխասանֆային գրքույկի համաձայն՝ Սամվել Դերձյանը 2006 թվականի փետրվարի 9-ին սսացել է գործազուրկի կարգավիճակ և նրա նկասմամբ մինչև 2006 թվականի դեկտեմբերի 9-ը նշանակվել է գործազրկության նոյաս:

3) Չբաղվածության սարածֆային կենտրոնի 2007 թվականի հունվարի 10-ի թիվ 50 սեղեկանֆի համաձայն՝ Սամվել Դերձյանը գործազրկության նոյաս չի ստանում:

4. Վճռաքել դատարանի ղախառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմֆի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմֆով հիմնավոր է հետևյալ պասնառաքանությանը.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե ալիմենս վճարելու վերաբերյալ համաձայնության բացակայությամբ ալիմենսի չափը դասական կարգով որոշելուց հետո փոփոխվել է կողմերից մեկի գույքային և ընտանեկան դրությունը, աղա դատարանը կարող է յուրաֆանջյուր կողմի ղախանջով փոփոխել ալիմենսի սահմանված չափը կամ ալիմենս վճարելու ղարսավոր անձին ազատել դա վճարելուց:

Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Սամվել Դերձյանը 2007 թվականից գործազրկության նոյաս այլևս չի ստանում, հետևաբար առկա է փաստ այն մասին, որ փոփոխվել է վերջինիս գույքային դրությունը: Մինչդեռ Վերաբերյալի դատարանը հանգել է չփաստարկված եզրակացության, որ Սամվել Դերձյանի գույքային դրությունը փոփոխության չի ենթարկվել:

Վճռաքել դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի հիմֆով ալիմենսի չափը փոփոխելը դատարանի իրավունքն է և ոչ ղարսականությունը, և դատարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական

իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից և առաջնորդվելով մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային դրամականագրերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաշտանության անհրաժեշտությամբ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով բողոք բերած անձի գույքային դրության փոփոխությունը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը ղեկ է գնահատել Սամվել Դերձյանի գույքային դրության փոփոխությունը և դրա ազդեցությունը ալիմենսի վճարման նրա հնարավորության վրա, ինչը չի կատարել:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներով արդեն անդրադարձել է այն հանգամանքներին, որոնք դատարանի կողմից ղեկ է հաշվի առնվել ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս (սե՛ս Սամվել Չախարյանն ընդդեմ Չոյա Չախարյանի, 30.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-2300/ՎԳ (ալիմենսի չափը փոփոխելու դաշտանում) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընթացիկ, հասնող առաջին, էջ 406-409): Վերաքննիչ դատարանը նոր ֆննդության ժամանակ դարձավոր է գործի փաստերը գնահատել նվաճած որոշմամբ արժանացված իրավական դիրքորոշման հաշվառմամբ:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հե՛սկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ գործագրության նույն ստացող ծնողներից ալիմենս բռնագանձելիս նույն մասով նախատեսված ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չղեկ է դրական լինի գործագրության նույնսի 20 տոկոսից:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ բողոք բերած անձը 2007 թվականից սկսած գործագրության նույնս չի ստանում, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ հոդվածը սույն ֆաղափացիական գործով կիրառելի չէ:

Այստիպով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի վերաբերյալ սրված իրավական դիրքորոշումը ենթադրում է գործի նոր ֆննդության անհրաժեշտություն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ղեկ է բավարարել մասնակիորեն, այն է՝ Վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը բեկանելուց հետո գործը ղեկ է ուղարկել Վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության, այլ ոչ թե օրինական ուժ սալ ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճիռին:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrucrnություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrucrnություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-329/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Խաչատրյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-690(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով անհատ ձեռնարկատեր Սեդա Ադամյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի թիվ 07-329 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ առողջապահության նախարարության դեպարտամենտի հիգիենիկ և հակահամաճարակային ծախսերի Կոստյի մարզային կենտրոնի (այսուհետ՝ Տեսչություն) ընդդեմ Սեդա Ադամյանի՝ 30 000 (երեսուն հազար) ՀՀ դրամ վարչական սուգանքը բռնագանձելու դաժանիքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը դաժանիք է Սեդա Ադամյանից հոգուս դեպարտամենտի բռնագանձել 30 000 (երեսուն հազար) ՀՀ դրամ վարչական սուգանք սանիտարական կանոնների և նորմերի խախտման համար:

ՀՀ Կոստյի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սեդա Ադամյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանիքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսքայալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափաստական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի դատախազները, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Տեսչության 2006 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 1257 որոշմամբ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի առաջին մասով Սեդա Ադամյանի նկատմամբ նշանակվել է վարչական տուգանք 30 000 (երեսուր հազար) ՀՀ դրամի չափով: Տուգանքը հաշվարկվել է վերոնշյալ օրենսգրքով դատարանատար անձանց համար նախատեսված չափով:

Վերաբնիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ դատարանատար անձ են համարվում մեծադատ, ժամանակավորապես կամ առանձին լիազորություններով ղեկավարող մարմիններում, դրանց կազմակերպություններում կազմակերպական-սօցիոնական, վարչատնտեսական գործառնություններ իրականացնող անձինք:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը, փոփոխել այն և հայցն ամբողջությամբ մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Տեսչության 2006 թվականի ապրիլի 28-ի թիվ 1257/07 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 2006 թվականի մայիսի 10-ից մինչև մայիսի 23-ը Սեդա Ադամյանի գեղեցկության սրահում կատարվել է սանիտարական օրենսդրության, սանիտարական կանոնների և նորմերի, հիգիենիկ նորմատիվների, սանիտարահիգիենիկ և սանիտարահակահամաճարակային կանոնների և նորմերի, հակահամաճարակային ռեժիմի դատախազների կատարման թնաշիկ ստուգում:

2) 2006 թվականի մայիսի 23-ին կազմված թիվ 1257 ստուգման ակտով արձանագրվել է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թվականի նոյեմբերի 29-ի թիվ 804 հրամանով հաստատված «Գեղեցկության սրահներին ներկայացվող թիվ 2-III-2.2.3 սանիտարական կանոններ»-ի և ՀՀ կառավարության 2003 թվականի մարտի 27-ի թիվ 347-Ն որոշման դատախազների խախտում: Մասնավորապես, անհաս ձեռնարկատեր Սեդա Ադամյանին վարչական դատաստանավարության են ենթարկել գեղեցկության սրահը ջեռուցման համակարգով, առաջին բուժօգնության արկղիկով չաղախովելու, կանոնավոր աղբահանության դաշտանագիր չունենալու, դարբերական բժշկական զննություն չկազմակերպելու համար:

3) Տեսչության 2006 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 1257 որոշմամբ անհաս ձեռնարկատեր Սեդա Ադամյանը ենթարկվել է վարչական դատաստանավարության որդես դատարանատար անձ՝ 30 000 (երեսուր հազար) ՀՀ դրամի չափով:

4) 2006 թվականի հուլիսի 19-ին Սեդա Ադամյանը, ներկայացնելով հայցադիմումի դատաստան, դատախազել է անվավեր ճանաչել Տեսչության 2006 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 1257 վարչական դատաստանավարության ենթարկելու մասին որոշումը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումը.

Զննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ սանիտարահիգիենիկ և սանիտարահակահամաճարակային կանոնները և նորմաները, հիգիենիկ նորմաշիվները խախտելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆաղափացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի եռադասիկից մինչև սասնադասիկի չափով, դաշնուսար անձանց նկատմամբ՝ երեսնադասիկից մինչև հարյուրադասիկի չափով:

Նույն օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման համար տույժը նշանակվում է կատարված իրավախախտման համար դասասխանասվություն նախատեսող նորմաշիվ ակտով սահմանված շրջանակներում:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածը սանիտարահիգիենիկ և սանիտարահակահամաճարակային կանոնները և նորմաները, հիգիենիկ նորմաշիվները խախտելու համար նախատեսում է վարչական դասասխանասվության կիրառում ֆաղափացիների և դաշնուսար անձանց նկատմամբ:

Սույն գործով դասասխանող անհաս ձեռնարկատեր վիճարկում է վարչական դասասխանասվության մասին որոշումը, վճարել է բողոքի հիմքում ունենալով այն հանգամանքը, որ իր նկատմամբ կիրառվել է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դաշնուսար անձանց համար նախատեսված դասասխանասվության միջոցը, մինչդեռ դեմք է կիրառվել ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված դասասխանասվության միջոցը:

Հետևաբար, սույն գործով Վճարել դասարանի ֆնանսական առարկա դեմք է հանդիսանա այն իրավական հարցը, թե անհաս ձեռնարկատերը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի իմաստով դեմք է որակվի որդես դաշնուսար, թե ֆիզիկական անձ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում բացակայում է «դաշնուսար անձ» հասկացության սահմանումն այդ օրենսգրքի իմաստով, հետևաբար Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով սահմանված «դաշնուսար անձ» և «ֆաղափացի» հասկացություններն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի հիման վրա դեմք է մեկնաբանվեն օրենսգրքի ընդհանուր իմաստով չփոփոխելով դրանց էությունը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով դրանք, ընդ որում, ի նկատմանում այն, որ դրանցից մեկի վերաբերյալ տրված մեկնաբանությունը որոշակիացնում է մյուս հասկացության տրամաբանական մեկնաբանության սահմանները: Միաժամանակ, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում «դաշնուսար անձ» հասկացության մեկնաբանության համար հարկ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ օրենսգրքին ընդունվել է դեռևս 1986 թվականին՝ Խորհրդային ժամանակաշրջանում, երբ դաշնուսար անձ հասկացության սակ հասկացվում էր միայն դեմքական իշխանական լիազորություններով օժտված անձը:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի առաջին հոդվածի համաձայն՝ ի թիվս այլ խնդիրների, Վարչական իրավախախտումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության խնդիրներից է՝ կանխել իրավախախտումները: Իսկ «դաշնուսար անձի» և «ֆաղափացու» նկատմամբ կիրառվող դասասխանասվության միջոցների տարբերակումը նույնպես է հետադիմում ավելի խիստ դասասխանասվության ենթարկել սահմանված կանոնների կատարման ադախովման դաշնակառնություն կրող անձին, սլյալ դեմքում դաշնուսար անձին:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի

համաձայն՝ դաճոճացող անձինք ենթակա են վարչական դատաստանության այնպիսի վարչական իրավախախտումների համար, որոնք կադաված են կառավարման կարգի, դէտական ու հասարակական կարգի, բնության, **բնակչության առողջության դահդանության ոլորտում սահմանված կանոնները** և մյուս այն կանոնները չդահդանելու հետ, **որոնց կատարման ադահովումը մնում է նրանց դաճոճական դատականությունների մեջ:**

«Անհաս ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հողվածի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատիրոջ ձեռնարկատիրական գործունեության նկատմամբ կիրառվում են օրենքով առևտրային կազմակերդություններ համարվող իրավաբանական անձանց գործունեությունը կարգավորող կանոնները, եթե այլ բան չի բխում օրենքից, այլ իրավական ակտերից կամ իրավահարաբերության էությունից:

ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր դեղում դաճոճացող անձին դատաստանության ենթարկելու մասին որոշման իրավաչափությունը ստուգման ենթարկելիս դէտ է հաճի առնի Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հողվածի դահանջները, որում ամրագրված **դաճոճական դատականություն** հասկացությունը գործող ՀՀ օրենսդրության օրջանակում դէտ է մեկնաբանել որդես կազմակերդչական ու կառավարչական (դեկավար) գործառույթներ:

Նճված մեկնաբանության համար ՎՃռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ թեև անհաս ձեռնարկատիրերը ձևականորեն որևէ դաճոճ չեն զբաղեցնում, սակայն իրենց գործունեությունն իրականացնելիս նրանք ադահովում են դրա կազմակերդումն ու կառավարումն այնդես, ինչդես դա կիրականացնել նման գործունեությամբ զբաղվող որևէ կազմակերդության իրավասու դեկավարը՝ դաճոճացող անձը:

«Անհաս ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքը դահանջում է անհաս ձեռնարկատիրոջ գործունեության նկատմամբ կիրառել այդ նույն կանոնները, հետևաբար նաև նույն տամաբանությունը, որը կիրառվում է իրավաբանական անձանց գործունեության նկատմամբ: Եթե ընկերության գլխավոր սնօրենը կամ գործադիր սնօրենը որակվում է որդես դաճոճացող անձ, ադա անհաս ձեռնարկատիր վարչական դատաստանության իմաստով նույնդես դէտ է որակվի որդես դաճոճացող անձ՝ այն հանգամանքի ուճով, որ նա իրականացնում է առաջինի հետ բնույթով նույնանման կազմակերդչական ու կառավարչական գործառույթներ:

Վարչաիրավական հարաբերություններում անհաս ձեռնարկատիրոջ կարգավիճակը դահանջում է առանձին գնահատական՝ յուրաքանչյուր դեղում որոշելու, թե անհաս ձեռնարկատիր դէտ է ենթարկվի դատաստանության որդես դաճոճացող անձ, թե որդես ֆաղաֆաղի:

Հետևաբար, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հողվածի իմաստով անհրաճես է դատաստանել այն իրավական հարցին, թե սլյալ գործով դատաստանող անհաս ձեռնարկատիրոջ «դաճոճական դատականությունների» մեջ է մնում արդոք այն դահանջը, որի չկատարման համար անձը ենթարկվել է վարչական դատաստանության:

ՀՀ առողջադահության նախարարի 2002 թվականի նոյեմբերի 29-ի թիվ 804 «Գեղեցկության սրահներին ներկայացվող թիվ 2-III-2.2.3 սանիտարական կանոնները հաստատելու մասին» հրամանը ներառում է կանոններ, որոնք դատարանը է դահդանել գործի կազմակերդումն ու կառավարումն իրականացնող անձը: Միաճամանակ, նույն կանոններով սահմանված են նաև այլ դահանջներ, որոնց դահդանման դատականությունը կրում են

գեղեցկության սրահների աճխասակիցները՝ ֆիզիկական անձինք (վարսահարդարներ, մանիկյուրի, մեյքափայլի, կոսմետիկ միջամտությունների վարդեսներ):

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ անհաս ձեռնարկատիրոջը դատաստանանաձևության են ենթարկել գեղեցկության սրահը ջեռուցման համակարգով, առաջին բուժօգնության արկղիկով աղահոված չլինելու, կանոնավոր աղբահանության դայմանագիր չունենալու, դարբերական բժշկական զննությունը չաղահովելու համար:

Նշված բոլոր միջոցառումների աղահովումն ակնհայտորեն այն անձի դատարանությունն է, որն իրականացնում է գեղեցկության սրահի գործունեության կազմակերպումն ու կառավարումը, որը սլյալ դեղում միայն անհաս ձեռնարկատերն է:

Հետևաբար, սլյալ դեղում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով սահմանված դատաստանանաձևության միջոցն անհաս ձեռնարկատիրոջ նկատմամբ ղեկ է կիրառվել դատարանային անձի համար նախատեսված չափով:

Այն դեղում, երբ անհաս ձեռնարկատերը կխախտեր այն կանոնները, որոնց դաշտանային դատարանությունը դրված էր ֆիզիկական անձանց (աճխասակիցների) վրա, աղա նրա նկատմամբ կիրառելի կլինեին ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված դատաստանանաձևության միջոցը:

Միաժամանակ, վճռաբեկ բողոքի հիմքի շրջանակում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը չի անդրադարձել Սեդա Ադամյանի 2006 թվականի հուլիսի 19-ին ներկայացրած հայցադիմումի դատաստանում առկա Տեսչության 2006 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 1257 վարչական դատաստանանաձևության ենթարկելու մասին որոշումն անվավեր ճանաչելու դատահանգին և դրա արդյունքում սույն գործով վեճը լուծել է՝ չանդրադառնալով դրա նկատմամբ կիրառելի իրավական այլ ակտերին:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր է մասնակի, սակայն սույն գործով վիճարկվող վարչական դատաստանանաձևության ենթարկելու մասին ակտի իրավաչափության սուղման համար անհրաժեշտ է նոր ֆննդություն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2263/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-691(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Թևո Սաֆարյանի ներկայաղուղի Մամիկոն Մանուկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ 06-2263 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղրած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Ձուլիեսա Պեսոսյանի, Կարեն Դավթյանի և Արման Դավթյանի ընդդեմ Թևո Սաֆարյանի՝ դատաճաղված վնասների հատղուման դախանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախաղատամղությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ձուլիեսա Պեսոսյանը, Կարեն Դավթյանը և Արման Դավթյանը դախանղել են Թևո Սաֆարյանիղ բռնաղանձել 11 434 500 (սասնմեկ միլիոն չորս հարյուր երեսունղորս հաղար հինղ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ որղես նրա կողմիղ իրենղ դատկանող Երևան ֆաղաֆի Թումանղյան փողղղի թիվ 35ա շենֆի թիվ 34 բնաղարանն աղատելուղ հրաճարվելու հեսևանղով դատաճաղված վնաս:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնղների առաղին աղյանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 6-ի վճռով հայղը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 13-ի վճռով հայղը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սուղն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Թևո Սաֆարյանի ներկայաղուղի Մամիկոն Մանուկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասիսան չի ներկայաղվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանջր.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիակաւ դասավարոթյաւն օրէնսաղրի 53-րդ հոդվաժի դաժանջրները, սիսալ է մեկնաղաւնել ՀՀ ֆաղաֆաղիակաւ օրէնսաղրի 17-րդ հոդվաժը:

Բողոք ղերաժ անձը նեվաժ ղնդումը դասժառաղաւնում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը ղաղմալողմանի, լրիվ և օղյեկիվ հետագոսոթյաւմը չի գնահատել գորժում եղաժ ղողր աղաղողյցները, մասնավորատղես, ղաղսաղաղում է աղաղողյց աղն մասիւն, որ հաղյղորները 2003 թվաղանի աղղիղիղ սղաաժ Թաղս Մաղարյանիղ դաժանջրել են աղասել ղնաղարանը:

Վերաֆննիչ դասարանը, աղաղողյղվաժ համարելով աղն հանղամանը, որ հաղյղորները ղաղմիղս դաժանջրել են աղասել ղնաղարանը, եկել է աղն եղղահանղման, որ նրանղ գղղվել են աղղ ղնաղարանը վարժաղաղաղաղաղաղ հանղնելու հնարավորոթյունիղ: Միղնղեղ Վերաֆննիչ դասարանն անղետել է, որ հաղյղորները նման հնարավորոթյունիղ գղղվաժ էին ղնաղարանն աղղելաղնի սաղ լիղնելու դասժառող: Դա աղաղողյղում է ՀՀ աղղարաղաղսոթյաւն նաղարարոթյաւն դասաղան աղսերի հարկաղղիղ կասարումն աղաղաղվող ժառաղաղոթյաւն հարկաղղիղ կասարողի որոոումը վերաղասոթյաւն կարղով վերաղնելու մասիւն 2006 թվաղանի հունիսի 5-ի որոոմաղը:

Վերողղաղի հիման վրա վժռաղեկ ղողոք ղերաժ անձը դաժանջրել է ղեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվաղանի հունիսի 13-ի վժիղը և գորժն ողղարկել նոր ֆննոթյաւն:

3. Վճռաղեկ ղողոքի ֆննոթյաւն համար նեանաղոթյուն ունեղող փաստերը.

Վժռաղեկ ղողոքի ֆննոթյաւն համար էաղան նեանաղոթյուն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաո համաղյնների առաղին աղսյանի դասարանի 2005 թվաղանի մաղիսի 6-ի թիվ 2-1579 վժռով Թաղս Մաղարյանը ղնսանիղի անղամների հետ միասիւն վսարվել է Չուղիետա Պետրողյանիւն սեղիաղանոթյաւն իրավունղով դասղանող Երևան ֆաղաղի Թումանյան փողղղի թիվ 35ա եղնիղ թիվ 34 ղաղարանիղ:

2) ՀՀ ֆաղաֆաղիակաւ գորժերով վերաֆննիչ դասարանի՝ օղինաղան ուժի մեղջ մսաժ 2005 թվաղանի դեկտեմղերի 6-ի վժռով հասսասղաժ է համարվել աղն հանղամանը, որ Թաղս Մաղարյանը ղնաղարանի սեղիաղանաստերի գիսոթյաւմը և թուղյղոթյաւմը 2001 թվաղանիղ ղնաղվել է նրանղ ղնաղարանում և որ միղնղ 2005 թվաղանը նրանղ կողմիղ Թաղս Մաղարյանիւն ղնաղարանիղ վսարելու միղղոններ չեն ժեղնարկվել:

3) ՀՀ աղղարաղաղսոթյաւն նաղարարոթյաւն դասաղան աղսերի հարկաղղիղ կասարումն աղաղաղվող ժառաղաղոթյաւն Երևանի ղաժնիղ դեղի 2006 թվաղանի հունիսի 5-ի որոոմաղը վերաղղվել է հարկաղղիղ կասարողի աղղելաղղվաժ գուղղը (Երևան ֆաղաղի Թումանյան փողղղի թիվ 35ա եղնիղ թիվ 34 ղաղարանը) հարկաղղիղ աժոուղով իրաղնելու մասիւն 2006 թվաղանի մաղիսի 30-ի որոոմաղը:

4. Վճռաղեկ դասարանի դասժառաղաղոթյունները և եղղահանղումը.

Քննելով վժռաղեկ ղողոքը նեվաժ հիմքի սահմաններում՝ Վժռաղեկ դասարանը գղնում է, որ՝

ղողոքը հիմնավոր է հետևյալ պասժառաղաղոթյաւմը.

ՀՀ ֆաղաֆաղիակաւ օրէնսաղրի 11-րդ հոդվաժի 1-ին մասի համաժաղն՝

ֆաղաֆաղները և իրավաբանական անձինք իրենց ղաօկանող ֆաղաֆաղիական իրավունքները՝ ներառյալ դրանց ղաօՑդանության իրավունքը, իրականացնում են իրենց հայեցողությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 274-րդ հողվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հեՑ ղաօհանջել ուրիՑի աղօրինի Ցիրաղեսումից:

Վերոնեյալ հողվածի ուՑով սեփականատերն ունի իր գույքն ուրիՑի աղօրինի Ցիրաղեսումից հեՑ ղաօհանջելու իրավունք, որի իրականացման դեղդում մյուս կողմի՝ աղօրինի Ցիրաղեսողի մոՑ ծագում է ղաօրՑավորություն՝ այն վերաղարձնելու սեփականատերից:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիջ դատարանը հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ վեՑի առարկա բնակարանի սեփականատերերը 2003 թվականի աղիլից սկսած ԹևոՑ Սաֆարյանից ղաօհանջել են ազատել բնակարանը, եկել է այն եգրահանգման, որ վերջինիս կողմից բնակարանը գրաղեցված է եղել աղօրինի:

Վերաֆննիջ դատարանի հիՑյալ եգրահանգումն անհիմն է հեՑկյալ ղաօՑառարանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուՑի մեջ մՑած, դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով այղղիսին է համարվում ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիջ դատարանի՝ օրինական ուՑի մեջ մՑած 2005 թվականի դեկեմբերի 6-ի վճիռը, որով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ ԹևոՑ Սաֆարյանը բնակարանի սեփականատերերի գիՑությունը և թույլՑվությամբ 2001 թվականից բնակվել է նրանց բնակարանում և որ մինչև 2005 թվականը նրանց կողմից ԹևոՑ Սաֆարյանին բնակարանից վՑարելու միջոցներ չեն ձեռնարկվել:

ՀեՑևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գՑնում է, որ անհիմն է Վերաֆննիջ դատարանի՝ ԹևոՑ Սաֆարյանի կողմից վեՑի առարկա բնակարանն աղօրինի կերղով գրաղեցնելու վերաբերյալ եգրահանգումը:

Անհիմն է նաև Վերաֆննիջ դատարանի վճռի 11 434 500 (Ցասնմեկ միլիոն չորս հարյուր երեսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ ողղես բաց թողած օգոՑ բռնագանձելու մասը հեՑկյալ ղաօՑառարանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի վճիռը ղեՑ է լինի օրինական և հիմնաղորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հողվածի 2-րդ մասի 4-րդ կեՑի համաձայն՝ վճռի մեջ ղեՑ է նեվեն վերաֆննիջ դատարանի կողմից ղաօրզված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են վերաֆննիջ դատարանի հեՑևություններն այղ հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 17-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են՝ իրավունքը իսխոՑված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ ղեՑ է կատարի իսխոՑված իրավունքը վերականգնելու համար, ինչղես նաև չոՑացված եկամոՑները, որոնք այղ անձը կոՑանար ֆաղաֆաղիական երջանառության սղղորական ղայմաններում, եթե նրա իրավունքը չիսխոՑվել:

Այղղիսղով, բաց թողած օգոՑն այն եկամոՑն է, որը սեփականատերը ֆաղաֆաղիական երջանառության սղղորական ղայմաններում կոՑանար, եթե չիսխոՑվել նրա իրավունքը:

Վճռաբեկ դատարանը գՑնում է, որ բաց թողած օգոՑի առկայղությունը, այսինֆն՝

անձի իրավունքի չխախտման դարազայում եկամտի ստացման իրական հնարավորությունը որոշելը յուրաքանչյուր գործով ինֆորմացիայի զննահատման ենթակա հարց է, որի ընթացքում ղեկավար է հաշվի առնվել սլյալ գործի առանձնահատկությունները: Մասնավորապես, բաց թողած օգուտի առկայությունը որոշելու համար նախ և առաջ ղեկավար է հաշվի առնվի մինչև իրավունքի խախտումը ֆաղաֆաղիական քաղաքացիական համադասաստիսան գույքի ունեցած կարգավիճակը, (մասնավորապես, սույն ֆաղաֆաղիական գործով այդդիսին կարող է լինել իրավունքի ենթադրյալ խախտման դահին, այսինքն՝ բնակարանը հեռ դահանջելու դահին, այլ անձի հեռ բնակարանի վարձակալության դայմանագիր կնքած լինելը) կամ սեփականատիրոջ **իրական** մտադրության և հնարավորության միաժամանակյա առկայությունը այդ գույքի սնորհման եղանակների առնչությամբ (այդդիսին կարող է լինել, օրինակ՝ իրավունքը խախտված անձի կողմից այլ անձանց ուղարկված համադասաստիսան օֆերան):

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վերաբնիչ դասարանը հաստատված է համարել բաց թողած օգուտի առկայությունը՝ առանց վերը հիշատակված վերլուծությունները կատարելու, մասնավորապես, բնակարանի սեփականատերերի կողմից բնակարանը վարձակալությամբ հանձնելու մտադրությունը հիմնավորող բավարար աղացույցների առկայության:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ վնասի հատուցումը կարող է մերժվել, եթե վնասը դասձառվել է սուժողի խնդրանքով կամ համաձայնությամբ: Այսինքն՝ եթե նույնիսկ վեճի առարկա բնակարանը զբաղեցնելու հեռևանքով բնակարանի սեփականատերերը վնասներ են կրել, աղա այս դեղում այն դասձառվել է սուժողի համաձայնությամբ:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի այն փաստարկին, որ վեճի առարկա բնակարանի սեփականատերերը այն չէին կարող վարձակալությամբ հանձնել, քանի որ ՀՀ արդարադատության նախարարության դասական ակտերի հարկադիր կատարումն աղահովող ծառայության Երևանի բաժնի ղեկի 2006 թվականի հունիսի 5-ի որոշմամբ հաստատվում է, որ բնակարանը եղել է արգելանքի սակ, աղա Վճարել դասարանն այն գնում է անհիմն, քանի որ ՀՀ արդարադատության նախարարության դասական ակտերի հարկադիր կատարումն աղահովող ծառայության Երևանի բաժնի ղեկի որոշումից դարգ չէ, թե երբ է բնակարանը եղել արգելանքի սակ:

Այդդիսով, սույն վճարել բողոքի հիմքի առկայությունը Վճարել դասարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 13-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրաղարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropunin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropuninներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-66/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-20(ՏԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Գյումրու քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 26.06.2006 թվականի վճռի դեմ ըստ հայցի «Գյումրի-հաց» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Գյումրու քաղաքացիական դատարանի՝ օրենքի հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին թիվ Տ1-66 քաղաքացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է Գյումրու քաղաքացիական դատարանի օրենքի հակասող ակտերն անվավեր ճանաչել:

Տնտեսական դատարանի 26.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գյումրու քաղաքացիական:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումները.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 29.08.2002 թվականի թիվ 1473-Ն, 02.02.2002 թվականի թիվ 91 որոշումները, «Քաղաքացիական մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «ա» կետը, 6-րդ մասի «է» կետը, նույն օրենքի 17-րդ հոդվածը, որոնք պետք է կիրառվեին, և կիրառվել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեին:*

Սույն դիմումը բողոք բերած անձը դատարանին է ներկայացրել փաստարկերով:

«Քաղաքացիական մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի և 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ կառուցադատությունները դատարան են կառուցադատումն իրականացնել օրենքով սահմանված կարգով հաստատված ճարտարապետական նախագծի համապատասխան՝

չինարարության թույլտվության հիման վրա: Իսկ ճարտարադեսպինարարական փաստաթղթերի մշակման համար սլյալ համայնքի ղեկավարի կողմից կառուցադասողին տրվում է ճարտարադեսպինարարական կազմակերպչական առաջադրանք՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար և դրանք են ֆալսիֆիկացիայի գործունեության բոլոր մասնակիցների համար:

Փաստորեն, դասարանը, հաշվի չառնելով դիմողի կողմից վիճելի սարածում ավտոգազալցակայանի շինարարության համար ճարտարադեսպինարարական առաջադրանք և դրա հիման վրա կազմված նախագծային փաստաթղթեր չունենալու հանգամանքը, վճռով դարձվելով է Դասարանին Ընկերությանը տրամադրել շինարարության թույլտվություն:

«Վարչարարության հիմնունիների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ ֆալսիֆիկացիայի ղեկավարվել է օրենսդրության դրույթներով:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի 53-րդ և 221.2-րդ հոդվածների պահանջները:*

Սույն դրոշմը բողոք բերած անձը դատապարտվել է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոքարկվող վճռում սխալ և թերի են ներկայացվել դատաստանող կողմի առարկությունները և բացատրությունները, իսկ որդես աղացույց ներկայացված և ֆալսիֆիկացիայի գործին կցված մի շարք գրավոր փաստաթղթեր դատապարտված չեն արժանացել: Մասնավորապես, դասարանը չի դարձել այն հանգամանքը, թե արդյո՞ք կառուցադասողը մինչև շինարարական թույլտվություն դատապարտվելը ունեցել է ճարտարադեսպինարարական առաջադրանք և դրա հիման վրա համաձայնեցված նախագծային փաստաթղթեր:

Դատարանի կողմից խախտվել է օրենքով նախատեսված սնտեսական գործերով գործի քննության համար սահմանված մեկամսյա ժամկետը:

Այս դատարանական խախտումները հանգեցրել են գործի սխալ լուծման:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 25.05.2005 թվականին Ընկերությունը դիմել է դատաստանողին՝ Գյումրի ֆալսիֆի Երկաթուղայինների 51 հասցեում գտնվող սարածում ավտոգազալցակայան կառուցելու շինարարական թույլտվություն սալու խնդրանքով, որին ֆալսիֆիկացիայի 03.06.2005 թվականի դատաստան գրությամբ չի առարկել, սակայն տեղեկացրել է, որ շինարարական թույլտվություն ստանալու համար անհրաժեշտ է Գյումրու ֆալսիֆիկացիայի ներկայացրել ՀՀ կառավարության 02.02.200 թվականի թիվ 91 որոշումով նախատեսված փաստաթղթային փաթեթը:

2) Ընկերության կողմից ֆալսիֆիկացիայի է ներկայացվել հողամասի վարձակալության դայմանագիրը, սարածում տեղադրված գազալցման կայանի սխեման, շինթույլտվության համար դատարանի տրված վճարման անդորրագիրը, այնուհետև աղահավելվել է ավտոգազալցարարի 15 մետրանոց հակահրդեհային գոտին:

3) Ընկերությունը նշված սարածում ավտոգազալցակայան կառուցելու համար ստացել է Շիրակի մարզպետարանի շինարարության բաժնի համաձայնությունը:

4) Նշված սարածքը Գյումրի ֆալսիֆի գլխավոր հասկալագծի համաձայն՝ գտնվում է

արդյունաբերության, ընդերօգտագործման և այլ արտադրական նդասակային նեանակության գոտում:

5) Գյումրու ֆաղաֆաղեսարանն իր 05.12.2005 թվականի և 27.12.2005 թվականի գրություններով մերժել է շինարարական թույլտվության սրամադրումը՝ նեվաժ սարաժում ֆաղաֆի գլխավոր հասակագժով ավտգազայցակայանի կառուցում նախաստեվաժ չլինելու և ֆաղաֆաշինական տեսակետից ոչ նդասակահարմար լինելու հիմնով:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ և ԵԳՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վՃՈՒՔԵԿ բողոքը նեվաժ հիմնի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Քաղաֆաշինության մասին» ՀՀ օրեննի 6-րդ հողվաժի 4-րդ մասի համաժայն՝ կառուցադասողներ դարսավոր են կառուցադասումն իրականացնել օրեննով սահմանվաժ կարգով՝ հաստեվաժ ժարսարաղեսաշինարարական նախագժին համադասասխան, շինարարության թույլտվության հիման վրա, ֆաղաֆաշինական գորժունեություն (բացառությամբ ընթացիկ նորոգման աշխատանքների) իրականացնել բացառաղես հաստեվաժ ֆաղաֆաշինական ֆաստաթղթերին համադասասխան, ֆաղաֆաշինական գորժունեություն իրականացնելու համար ժարսարաղեսահասակագժային առաջադրանն ստանալ սարաժային կառավարման և տեղական ինննակառավարման համադասասխան մարմիններից:

ՀՀ կառավարության 29.08.2002 թվականի թիվ 1473-Ն որոշմամբ հաստեվել է ժարսարաղեսահասակագժային առաջադրանն սալու կարգը, որի 2-4-րդ կետերի համաժայն՝ ժարսարաղեսահասակագժային առաջադրանն ֆաստաթուղթ է, որը ՀՀ իրավական ակտերով, սարաժական դղանավորման ֆաստաթղթերով, բնակավայրի ֆաղաֆաշինական կանոնադրությամբ, ինչղես նան ֆաղաֆաշինական, դասմամեակության ժառանգության, բնաղահղանական, սանիտարահիգիեննիկ, հակահրղեհային, հաշմանղանների և բնակչության սակավաշաժ խմբերի դաշեղանության և այլ նորմասիվ դղահանղների համադասասխան սահմանում է սվյալ սարաժում ֆաղաֆաշինական գորժունեության օբյեկտի նախագժային ֆաստաթղթերի մեակման դարսաղիր դայմաններ, դղահանղներ ու սահմանաֆակումներ: Առաջադրաննով սահմանվաժ դայմաններ հիմն են հանղիսանում նախագժային ֆաստաթղթերի մեակման համար և դարսաղիր են ֆաղաֆաշինական գորժունեության բղոր մասնակիցների համար: Համայննի վարչական սահմաններում առաջադրանն կառուցադասողին սալիս է համայննի դեկավարը:

Առաջադրաննը ներառում է սահմանվաժ կառուցադասմանն առնչվող դղահանղներն ու սահմանաֆակումները, նախագժային ֆաստաթղթերի մեակման ֆուղերը:

Նույն Կարգի 16-րդ և 20-րդ կետերի համաժայն՝ անաշաժ գույնի (հողամաս, շեններ ու շինություններ) սեֆականատեր հանղիսացող կամ այն ֆոնդիտելու իրավասությամբ օժտեվաժ օգտագորժողը ֆաղաֆաշինական գորժունեություն իրականացնելու, այղ թվում՝ շենների ու շինությունների կամ դրանց մի հասվաժի գորժառնական նեանակությունը ֆոնդիտելու նդասակով առաջադրանն ստանալու համար իրավասու մարմին է ներկայացնում հայտ, եթե նախատեվող աշխատանքների համար Հայաստանի Հանրաղեսության կառավարության 02.02.2002 թվականի «Հայաստանի Հանրաղեսությունում շինարարության թույլտվության և ֆանղման թույլտվության կարգը հաստետելու մասին» թիվ 91 որոշմամբ սահմանվաժ կարգով դղահանղվում է շինարարության թույլտվություն: Ընղ որում, եթե կառույցի գորժառնական նեանակության նախատեվող ֆոնդիտությունը հանղեցնում է հողամասի գորժառնական

կամ նոդատակային նշանակության փոփոխության, ամրա կառույցի գործառնական նշանակության փոփոխությանն առնչվող առաջադրանքի նախագիծն ուժի մեջ է մտնում հողամասի նոդատակային կամ գործառնական նշանակությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փոփոխելուց հետո:

Հայտը կարող է մերժվել, եթե կառուցադասողը հայտում ամրագրել է այնպիսի ցուցանիշներ (դայնաններ), որոնք հակասում են սլյալ սարածքի ֆաղափառական ծրագրային փաստաթղթերի (դրանց առկայության դեղմում), ինչդեպ նաև ֆաղափառական, բնադաշտային, սանիտարահիգիենիկ, հակահրդեհային և այլ նորմատիվ փաստաթղթերի դաշտանցներին:

ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 91 որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրադատությունում շինարարության թույլտվության և ֆանդման թույլտվության կարգը», որի 2-րդ, 5-րդ, 11-րդ և 16-րդ կետերի համաձայն՝ շինարարության թույլտվությունը փաստաթուղթ է, որը հաստատում է կառուցադասողի՝ ինչդեպ նոր կառուցադասման նոդատակով սահմանված կարգով սրամադրված հողամասում, այնդեպ էլ գոյություն ունեցող շենքերում և շինություններում որոշակի շինարարական գործունեություն իրականացնելու իրավունքը:

Թույլտվության հիման վրա ցանկացած շինարարական և զուգահեռ աշխատանք կարող է իրականացվել բացառադեպ ճարտարադասակարգության առաջադրանքով ամրագրված դարձադր դայնանների, դաշտանցների ու սահմանափակումների հիման վրա մշակված և սահմանված կարգով համաձայնեցված ու հաստատված ճարտարադասակարգային նախագծային փաստաթղթերին, ՀՀ օրենսդրությամբ և նորմատիվ-տեխնիկական փաստաթղթերի դաշտանցներին համադասախան՝ սլյալ օբյեկտի համար սրամադրված հողամասի սահմաններում:

Շինարարության թույլտվությունը սրվում է սլյալ օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի համաձայնեցման հետ միաժամանակ՝ ՀՀ կառավարության 21.12.1998 թվականի «Բնակելի, հասարակական, արտադրական շենքերի ու շինությունների նախագծերի մշակման, փորձաքննության, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 812 որոշմամբ սահմանված դիմումի հիման վրա, ընդ որում, նախագծային փաստաթղթերը համարվում են հաստատված, եթե կառուցադասողը նախագծային փաստաթղթերի հաստատման վերաբերյալ գրավոր առարկություն չի ներկայացնում իրավասու մարմին:

Իրավասու մարմնի կողմից համաձայնեցված նախագծային փաստաթղթերը հաստատում է ֆաղափառական օբյեկտի սեփականատերը կամ նրա լիազորված անձը, բացառությամբ ֆաղափառների սեփական կարիքների համար մշակված նախագծային փաստաթղթերի, որոնք սահմանված կարգով համաձայնեցումից հետո, օրենքով համարվում են հաստատված:

Կառուցադասողը սահմանված կարգով նախագծային փաստաթղթերը համաձայնեցման ներկայացնելիս կարող է դիմել իրավասու մարմին՝ համաձայն թիվ 1 ձևի, դիմումին կցելով օբյեկտի՝ սահմանված կարգով համաձայնեցված և իր կողմից հաստատված նախագծային փաստաթղթերը (ներառյալ՝ շինարարության ստորոգյալի ժամկետը): Կառուցադասողը դարձադր է օրենքով սահմանված կարգով վճարել շինարարության թույլտվության տուրքը և շինարարությունն իրականացնել սահմանված կարգով համաձայնեցված նախագծային փաստաթղթերին համադասախան:

Վերը նշված իրավական նորմերի վերլուծությամբ դարձ է դառնում, որ

կառուցադրանքը մինչև համայնքի վարչական սարածֆում շինարարության իրականացման համար շինարարական թույլտվություն դառնալու, դարձվում է նախադրյալ սահմանված կարգով սեղական ինֆնակառավարման մարմնին դիմել և սահմալ ճարտարադաստահասակագծային առաջադրանք, որը համայնքի ղեկավարի կողմից սվում է, եթե հայտով ներկայացված դառնալուցները համադաստահանում են օրենսդրությամբ, սարածական դրանավորման փաստաթղթերով, բնակավայրի ֆադաֆաշինական կանոնադրությամբ, ինչդես նաև ֆադաֆաշինական փաստաթղթերով սահմանված դառնալուցներին:

Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մեակման համար և դարձադիր են ֆադաֆաշինական գործունեության բոլոր մասնակիցների համար:

Հետևաբար, առանց նեակմ առաջադրանքի առկայության ընկերությունը չի կարող մեակել և նախադաստահանել նախագծային փաստաթղթերի փաթեթը, որի համաձայնեցման դարձադայում միայն համայնքի ղեկավարը կարող է կառուցադրանքին սրամադրել շինարարական թույլտվություն:

Այս եզրակացությունը հիմնավորվում է նաև ՀՀ կառավարության 21.12.1998 թվականի թիվ 812 որոշմամբ, որով հաստատված՝ «Բնակելի, հասարակական, արտարական շինարարության ու շինությունների նախագծերի մեակման, փորձաֆնմության, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգի» 13-րդ կետի համաձայն՝ դասվիրատուն փորձաֆնմության դրական եզրակացությունը (կամ ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված դեդրերում՝ նախագծային աշխատանքների կադալառուդի գրավոր երաշխավորագիրը) և օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերը՝ դրանց համաձայնեցման մասին դիմումով ներկայացնում է համայնքի վարչական սահմաններում՝ համայնքի ղեկավարին, համայնքի վարչական սահմաններից դուրս գեակող սարածֆներում՝ մարդդետին:

Շինարարության թույլտվությունը սվում է սվյալ օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի համաձայնեցման հետ միաժամանակ, սույն կարգի 13-րդ կետով նեակմ դիմումի հիման վրա:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ճարտարադաստահասակագծային առաջադրանքի հայտ չի ներկայացրել Գյումրու ֆադաֆադետարան, սահմանված կարգով չի ստացել նեակմ առաջադրանքը, վերջինիս որևէ նախագիծ չի ներկայացրել համաձայնեցման: Նեանակում է՝ նման դայմաններում Գյումրու ֆադաֆադետարանի կողմից Ընկերությանը գազալցման կայանի շինարարության թույլտվություն չէր կարող սվել:

Հետևաբար, սույն վեձի նկատմամբ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները կիրառելի չեն, ֆանի որ դրանք վերաբերում են վարչական մարմինների կողմից անձի իրավունքների նկատմամբ կամայականություն դրսևորելու դեդրերին:

Նեակմ դասձառաբանությունների հիման վրա Վճառքել դասարանը գեանում է, որ սույն բողդի առաջին հիմքը հիմնավոր է:

2)Բողդը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիրեն հեկսյալ պասձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաֆանչյուր ադադույց գնահատում է գործում եդած բոլոր ադադույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներին համոզմամբ:

Մինչդեռ, դասարանը դասեաձ կերդով չի գնահատել գործում առկա ադադույցները,

մասնավորապես՝ ընկերության կողմից ֆաղափառության ներկայացված վարձակալության դայմանագիրը, զազալցման կայանի սխեման, շինթույլվության համար դեպքերի սուրճի վճարման անդորրագիրը, ավտոձանադարհի 15 մեքանոց հակահրդեհային գոտի ադախովելը, նվաճ սարաճում ավտոզազալցակայան կառուցելու համար Շիրակի մարզդեպարտմենտի շինարարության բաժնի համաձայնությունը, սարաճը Գյումրի ֆաղափ գլխավոր հասակազճի համաձայն՝ արդյունաբերության, ընդերֆոզսազորճման և այլ արսարական նդասակային նեանակության գոտում գնվելը, ինֆնակամ կառույց հանդիսացող զազալցման կայանի վերաբերյալ բնադախդանության նախարարության «Բնադախդանական փորձաֆնություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից սրվաճ դրական եզրակացությունը, Գյումրիի ՊԱՏ բաճանմունֆի, դեպքերի հրդեհային սեսչության, դեպքերի հիգիենիկ և հակահամաձարակային սեսչության կողմից զազալցակայանի կառուցմանը չառարկելը և «Հայասանի էլեկտրազանցեր» ՓԲԸ-ի և «Հայռուսզազարդ» ՓԲԸ-ի՝ էլեկտրամասակարարման և զազամասակարարման թույլվություններ սալը բավարար հիմֆ է համարել ֆաղափառությանի գորճողությունները օրենֆին հակասող ձանաչելու համար: Մինչդեռ դասասխանողի ներկայացուցչի կողմից ներկայացվաճ ադախույցներն այն մասին, որ վիճելի կառույցն ինֆնակամ է, այսինֆն՝ իրականացվել է այդ նդասակի համար չհասկացվաճ հողամասում և առանց համադասասխան թույլվության, իսկ վերը հիեասակվաճ համաձայնեցումները կասարվել են ինֆնակամ շինարարության իրականացումից հեռո՝ դասարանի կողմից դասաաճ չեն գնահասվել, ինչը հանգեցրել է գորճի սխալ լուճման:

Բողոֆի սույն հիմֆի՝ ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսզրֆի 221.2-րդ հողվաճի խախտման վերաբերյալ փասսարկը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում այն դասձառաբանությամբ, որ նվաճ հողվաճում ամրազրվաճ՝ սնեսսական գորճերի ֆնության մեկամայա ճամկեթը օրենսզրֆի կողմից չի սահանակվել որդես ինդերասիվ դահանջ, հեսևաբար այդ ճամկեթի խախտման վերաբերյալ հիմֆը վճռաբեկ բողոֆի բավարարման հիմֆ չի կարող հանդիսանալ: Նվաճ հողվաճի մեկնաբանությունը Վճռաբեկ դասարանը սվել է 17.11.2006 թվականի թիվ 3-1894(ՏԴ) որոեամբ, կայացվաճ՝ ըստ հայցի «Արդիմդեֆս» ՄՊԸ-ի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնազանճման դահանջի մասին ֆաղափաղական գորճով:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոֆում նվաճ հիմֆերի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար հիմֆ է համարում ՀՀ սնեսսական դասարանի 26.06.2006 թվականի վճիռը ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսզրֆի 226-րդ և 227-րդ հողվաճների ուճով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոզրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսզրֆի 236-239-րդ հողվաճներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսսական դասարանի 26.06.2006 թվականի թիվ Տ1-66 ֆաղափաղական գորճով կայացրաճ վճիռը, և գորճն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆնության:

2. Սույն որոեումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2811/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ. Դարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-346(ՏԴ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարակալական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական ցիսում, ֆննելով «Դավիթ Երթուղային Տափսի» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 28.12.2006 թվականի կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության բաժնետեր Ալբերտ Հակոբյանի ընդդեմ Ընկերության՝ 5.964.395 (հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսուհինգ հազար երեք հարյուր իննսունհինգ) ՀՀ դրամ գումար բռնագանձելու դախանջի մասին, և Ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ Ալբերտ Հակոբյանից հոգու Ընկերության 337.720 (երեք հարյուր երեսուցյոթ հազար յոթհարյուր ֆան) դրամ գումար բռնագանձելու դախանջի մասին թիվ Տ-2811 ֆաղափարակալական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով Տնտեսական դատարան՝ հայցվորը դախանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 5.964.395 (հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսուհինգ հազար երեք հարյուր իննսունհինգ) ՀՀ դրամ գումար:

Ընկերությունը հակընդդեմ հայցով դախանջել է Ալբերտ Հակոբյանից հոգու Ընկերության բռնագանձել 337.720 (երեք հարյուր երեսուցյոթ հազար յոթհարյուր ֆան) ՀՀ դրամ գումար:

Տնտեսական դատարանի 28.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

Տնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը և խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով ամրագրված է աղացույցներ ներկայացնելու՝ գործին մասնակցող անձի իրավունքը: Քննարկվող գործով Ընկերության կողմից լրացուցիչ աղացույց ներկայացնելու անհրաժեշտությունն առաջացել է վերջին նիստում հայցվորի կողմից ներկայացված բացատրությունների և փաստաթղթերի կադակցությամբ: Հնարավոր չէր կանխատեսել հայցվորի բացատրությունների բովանդակությունը և նրա կողմից ներկայացված լրացուցիչ աղացույցները, որդեսզի նախադես ներկայացվեին նրա դնդումները հերքող աղացույցներ:

Նշված դայմաններում գործի ֆննությունը հեսաձգելու միջնորդությունը հիմնավորված է եղել, հեսաձգումը թելադրված է եղել լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Դասավարական նոմների խախտման հեսանհոմ չեն դարվել գործի համար էական նեանակություն ունեցող հանգամանֆները, սխալ են գնահասվել գործում առկա աղացույցները, իսկ դասավարական իրավունֆի նման խախտումը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբել բողոք բերած անձը դահանջել է բելանել Տնեսական դասարանի 28.12.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբել բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբել բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սույն գործով կայացված 28.12.2006 թվականի դասական նիստում հայցվորի կողմից ներկայացվել են նոր աղացույցներ, որոնց հիման վրա փոփոխվել է նախնական հայցադահանջով ներկայացված բռնագանձման գումարի չափը:

2) Ընկերության ներկայացուցչի կողմից միջնորդություն է արվել գործի ֆննությունը հեսաձգելու մասին՝ հիմն ընդունելով հայցվորի կողմից ներկայացված նոր աղացույցներին ծանոթանալու և դրանց դեմ իր առարկությունները ներկայացնելու անհրաժեշտությունը:

3) Վերը նշված միջնորդությունը մերժվել է:

4. Վճռաբել դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբել բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբել դասարանը գնոմ է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինֆ իրավունֆ ունեն ներկայացնելու աղացույցներ և մասնակցելու դրանց հեսագոսմանը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորի կողմից 28.12.2006 թվականի դասական նիստի ժամանակ ներկայացվել են նոր աղացույցներ, որոնց հիման վրա փոփոխվել է նախնական հայցադահանջով ներկայացված բռնագանձման գումարի չափը (յոթ միլիոն հինգ հարյուր ութսուն հազար չորս հարյուր ֆանվեց դրամ գումարի դահանջը փոխարինվել է հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսունչորս հազար երեֆ հարյուր իննսունհինգ դրամ գումարի դահանջով):

Ընկերության ներկայացուցչի կողմից միջնորդություն է արվել գործի ֆննությունը հետաձգելու մասին՝ հիմք ընդունելով հայցվորի կողմից ներկայացված նոր աղացույցների ծանոթանալու և դրանց դեմ իր առարկությունները ներկայացնելու անհրաժեշտությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի հետաձգել գործի ֆննությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս կամ այն հայեցողական լիազորությունն իրականացնելու դատարանի իրավունքը բացարձակ բնույթ չի կրում, և դրա իրականացման նպաստակահարմարության հարցն անհրաժեշտ է որոշել՝ էլնելով դատավարության մրցակցության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքների էությունից: Այսինքն՝ եթե դատական նիստում կողմը ներկայացրել է լրացուցիչ աղացույց(ներ), իսկ մյուս կողմը միջնորդում է դատական նիստը հետաձգել՝ դրան(ց) ծանոթանալու և դրա(նց) դեմ առարկություններ ներկայացնելու նպատակով, առաջ դատարանը գործի ֆննությունը հետաձգելու իր դատավարական լիազորությունն իրականացնելիս դեմ է դարձել, թե արդյո՞ք միջնորդություն ներկայացնող կողմը ունի ողջամիտ հնարավորություն դատական նույն նիստի ընթացքում ծանոթանալու և առարկություններ ներկայացնելու այդ աղացույցների առնչությամբ, թե՞ ոչ: Հսկառակ դարազայում դատարանը դարձավոր է ողջամիտ ժամկետով հետաձգել գործի ֆննությունը՝ կողմին հնարավորություն սալով ծանոթանալու լրացուցիչ աղացույցներին և առարկություններ ներկայացնելու դրանց դեմ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատավարությունում կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը, որը հանդիսանում է արդար դատաֆննության հիմնական սարրերից մեկը, դահանջում է, որ յուրաքանչյուր կողմին սրամադրվի ողջամիտ հնարավորություն՝ արսահայտելու իր դիրրորոշումը սվյալ գործի վերաբերյալ, այդ թվում՝ ներկայացնելու աղացույցներ՝ այնդես, որ կողմերից որևէ մեկը մյուսի նկատմամբ առավելություն չունենա:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը և սխալ մեկնաբանելով նույն օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի դահանջը՝ դատասալսանողին գրկել է դատարանում իր դատավարական իրավունքներից լիարժեք օգսվելու հնարավորությունից:

Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ «հավասարության դայամաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունքը» (արդար դատաֆննության իրավունք):

Այդդիսով, սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում և այն դիտում բավարար հիմք Տնեստական դատարանի 28.12.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Դավիթ Երթուղային Տափի» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 28.12.2006 թվականի թիվ S-2811 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-240
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-410(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Հրաձգված Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2007 թվականի հունվարի 21-ի թիվ 07-240 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Գոհար Հակոբյանի ընդդեմ դատաստանող Հրաձգված Վարդանյանի՝ ուրիշ ամսաթվերի սիրադեմումից գույքը հետ դառնալու, ըստ Հրաձգված Վարդանյանի հակընդդեմ հայցի՝ սեփականության վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է դատարանին դատաստանողին վերադարձնել ամսաթվերի կառուցված շինությունը և վերադարձնել ամսաթվերի գրադեմոնտաժի, իսկ դատաստանողը հակընդդեմ հայցով դատարանին է Գոհար Հակոբյանի սեփականության վկայականը մասնակի 21 ֆմ շինության (ըստ հասկացածի թիվ 3) մասով ճանաչել անվավեր և ձեռքբերման վաղեմության ուժով 21 ֆմ **հողամասի նկատմամբ** ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

Երևան ֆաղափացիական Ծեմգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանը (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի վճռով Գոհար Հակոբյանի սկզբնական հայցն ընդդեմ Հրաձգված Վարդանյանի մերժել է, իսկ Հրաձգված Վարդանյանի հակընդդեմ հայցն ընդդեմ Գոհար Հակոբյանի՝ բավարարել:

Վերաֆննիչ դասարանի 2007 թվականի հունվարի 21-ի վճռով Գոհար Հակոբյանի սկզբնական հայցն ընդդեմ Հրաժիճ Վարդանյանի բավարարվել է, իսկ Հրաժիճ Վարդանյանի հակընդդեմ հայցը՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով 21ֆմ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատանքը՝ մերժվել: Միաժամանակ ֆաղաֆացիական գործի վարույթը Գոհար Հակոբյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու դատանքի մասով կարձկել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել սկզբնական հայցով դատասխանող Հրաժիճ Վարդանյանը:

Վճռաբեկ բողոքի դատասխան է ներկայացրել հայցվոր Գ.Հակոբյանը:

Բողոք բերած անձը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի լրացում:

Վճռաբեկ բողոքի լրացման դատասխան է ներկայացրել Գ.Հակոբյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորմամբ.

Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ, 49-րդ և 53-րդ հոդվածները, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի դատանքները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ, 201-րդ, 278-րդ, 280-րդ հոդվածները, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

1995 թվականի հունիսի 13-ին Շուշի Արաջյանը 21ֆմ մակերեսով խորանցող վաճառել է Հրաժիճ Վարդանյանին: Այդ առուվաճառի վերաբերյալ Շուշի Արաջյանը կազմել է գրավոր փաստաթուղթ, որը ստորագրել են Շուշիկը և հարևաններ Մենյան, Արևիկը և Ռուզանյան: 21ֆմ մակերեսով խորանցող վաճառելիս Արաջյանյաց դողոսա 286 հասցեի տունը դեմական գրանցում և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական չի ունեցել, որի դատաճառով էլ վաճառքը նոտարական կարգով չի վավերացվել:

Շուշիկ Արաջյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին նոտարական կարգով կնքված առուվաճառի դայանաագրով Երևանի Արաջյանյաց դողոսա 286 հասցեում գնվող տունը և հողամասը վաճառել է Գոհար Հակոբյանին, որի հիման վրա Գ.Հակոբյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադասրի դեմական կոմիսեի Էրեբունու սարածային ստորաբաժանման կողմից սացել է թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

Վերաֆննիչ դատարանի վճռում նեված այն հանգամանքը, որ ըս կադասրային գործի նյութերի՝ սնօրինության սեփականատերն է հանդիսացել Իււխան Արաջյանը, և վիճարկվող գույքը սնօրինել է Շուշիկ Արաջյանը, այն է՝ 1995 թվականի հունիսի 13-ին 21ֆմ հողամասն առանց նոտարական կարգով վավերացման դայանագրի և առանց համադատասխան գրանցում կատարելու իրեն վաճառելու իրավունք չի ունեցել, հիմնավոր չէ հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

1995 թվականի դրությամբ Իււխան Արաջյանի անվամբ գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցում կատարված չլինելու դատաճառով ոչ Շուշիկ Արաջյանը և ոչ էլ Հրաժիճ Վարդանյանը չէին կարող 21ֆմ մակերեսով խորանցողի վերաբերյալ 1995 թվականի հունիսի 13-ի առուվաճառի դայանագիրը վավերացնել նոտարական կարգով: Եթե խորանցող գնելու դատին գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցումը կատարված լիներ Իււխան Արաջյանի անվամբ, ադա առուվաճառի դայանագիրը

կվավերացվե՞ր նոսարական կարգով:

Գ.Հակոբյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին Շուշիի հետ համաձայնվել է տունը գնել նրա կողմից փաստացի օգտագործվող հողամասի չափով և վաճառքի գինը վճարել է Շուշիյին այն չափով, ինչ չափով որ եղել է հողի փաստացի մակերեսը:

Դասարանը 2006 թվականի օգոստոսի 2-ին կասարել է սեղատեսություն և դարգել, որ կողմերի փաստացի օգտագործվող շինություններն ու հողատարածքները սահմանազանված են ցանկադասով և փառե դարսողով:

ՀՀ կառավարությանն աղընթեր անճարժ գոյքի կադասրի ղեճական կոմիճեի Էրերունու սարաճփային սոնրաբաճանման կողմից Գ.Հակոբյանին 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը սալու ժամանակ նոր չափագրում չի կասարվել, և փաստացի օգտագործվող հողամասի սեփականության իրավունքը գրանցվել է սան հին հասակագճի հիման վրա, որի ղասճառով էլ Գ.Հակոբյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականում ընդգրկվել է դեռևս 1997 թվականին փանդաճ և գոյություն չունեցող, ըստ հին հասակագճի՝ 21 փմ մակերեսով, թիվ 3 խողանոց շինությունը:

Վերափննիչ դասարանի վճռում նեվաճ այն հանգամանքը, որ հողամասը Հ.Վարդանյանի կողմից բարեխղճորեն իրաղեճելու վերաբերյալ Դասարանին որևէ աղացույց չի ներկայացրել, անհիմն է և իրականությանը չի համաղասասխանում:

Դասարանի կողմից 2006 թվականի օգոստոսի 2-ին կասարվաճ սեղատեսությամբ արճանագրվաճ է, որ 21 փմ մակերեսով խողանոցը Հ.Վարդանյանի կողմից փանդվել է, և սարաճքը միացվել է իր սան ճանաղարհին, հարևանի և իր օգտագորճման հողամասերը ցանկադասով սարանջաճելով՝ առանճնացրել ու մեկուսացրել է, բազայճե սալիկներով դարսողի երկայնքով կառուցել է ճողկանոց և աճեցրել խաղողի վազեր:

ՀՀ փողափացիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ և 49-րդ հողվաճների համաճայն՝ վերը նեվաճ փասարկներով աղացուցվում է հակընդդեմ հայցվողի ղահանջների և առարկությունների հիմքում ընկաճ հանգամանքները, իսկ գորճի դասափնությունը կասարվել է թերի. Վերափննիչ դասարանը ՀՀ փողափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հողվաճով նախասեճվաճ յուրափանչյուր աղացույց գնահաճելու և գորճում եղաճ բողր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկճիվ հեճագոճելու և իր ներքին համոզմունքը սեղոճելու համար ղեճ է կասարեր սեղատեսություն, որ չի կասարել:

Վիճելի գոյքը փաստացի գնվել է իրագորկ վիճակում, իսկ Հ.Վարդանյանը, դեռևս չհանղիսանալով այղ գոյքի սեփականաճե, միևնույն ժամանակ այն ալելի փան սաը սարի՝ 1995 թվականից մինչև 2006 թվականը (10 սարի 7 ամիս և 25 օր), բարեխղճորեն, բացահայճ և անընղմեջ իրաղեճել է որղես սեփական գոյք և ճեռքերման վաղեմության ուճով այղ գոյքի նկասմամբ ճեռք է բերել սեփականության իրավունք:

Նման հանգամանքներում Վերափննիչ դասարանը ՀՀ փողափացիական օրենսգրքի 280-րդ, 178-րդ, 187-րդ և ՀՀ փողափացիական դասավարության օրենսգրքի 186-188-րդ հողվաճների ղահանջներով ղեճ է իրագորկ ճանաչեր Արեակունյաց ղողոոսայի թիվ 286 հասցեի սան հասակագճում նեվաճ թիվ 3 21 փմ անճարժ գոյքը և ճեռքերման ուճով այղ գոյքի նկասմամբ ճանաչեր իր սեփականության իրավունքը:

ՀՀ փողափացիական դասավարության օրենսգրքի 131-րդ հողվաճով վճիռ կայացնելիս Վերափննիչ դասարանը դարսավող էր հսակեցնել, թե գորճի համար նեանակություն ունեցող որ հանգամանքներն են ղարզվել, և որոնք չեն ղարզվել, և որոեղ

սվյալ գործով կիրառման ենթակա օրենքները:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2007 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ 07-240 ֆաղափարական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Հայցվորը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում բերված փաստարկներն անհիմն են հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

1) Հ.Վարդանյանն առաջին ասյանի և Վերաբնիչ դատարաններում չի ներկայացրել որևէ գրավոր աղացույց, որը կհաստատեր վճռաբեկ բողոքում նշված փաստերը:

Վիճելի խորդանոցի առուվաճառքի դայմանագիրն իրավական ուժ չի կարող ունենալ, քանի որ ՀՀ կառավարության 1992 թվականի փետրվարի 10-ի թիվ 420 որոշմամբ հստակ սահմանված է, որ սնամեղի, այգեգործական (ամառանոցային) նոդախաղերով սրված հողամասերի և այգեհատերի, ու այդ հողամասերում գտնվող մյուս կառույցների օտարման (վաճառք, նվիրատվություն և այլն) կամ փոխանակման ու ժառանգման փաստաթղթերը ղեկավարվում են վավերացված նոտարական կարգով և գրանցված դրանց գտնվելու վայրի դատարանների օրենսդրության խորհրդի գործադիր կոմիտեում:

Ուժը կորցրած ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարկների նոտարական վավերացումը դատարանի է միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում: Այդ դեպքում նոտարական ձևը չդառնալու անվավեր է դարձնում գործարկը: Նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքի դատահանգելու չհամապատասխանող գործարկն անվավեր է, իսկ 59-րդ հոդվածի համաձայն՝ անվավեր ճանաչված գործարկն անվավեր է համարվում այն կնիքով դատարանի:

Վերը նշված հոդվածների դատահանգելու հիմք են սալիս ղեկավար, որ 1995 թվականի հունիսի 13-ի Շուշիկ Արաջյանի և Հրաժիմ Վարդանյանի առուվաճառքի դայմանագիրն իրավական ուժ չունի, և նա չի կարող որևէ դատահանգ ներկայացնել վիճելի խորդանոցի նկատմամբ:

Վերաբնիչ դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ և 49-րդ հոդվածների դատահանգելու, ըստ որի՝ Հ.Վարդանյանը դատարան էր աղացուցելու իր դատահանգելու և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, ինչպես նաև ներկայացնել սույն վեճի հետ կապված իր առարկությունները հիմնավորող աղացույցները, ինչը նրա կողմից չի արվել:

2) Ինչ վերաբերում է վիճելի գույքի սիրագործի լինելու հանգամանքին, որը նշվել է Հ.Վարդանյանը և ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 178-րդ և 187-րդ հոդվածների ուժով ցանկանում է սեփականության իրավունք ձեռք բերել այդ խորդանոցի նկատմամբ, առաջ հայցվորը գտնում է, որ նման դատահանգն անհիմն է, քանի որ Հ.Վարդանյանն իր հակընդդեմ հայցադատահանգի հիմքում չի դրել ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի դատահանգը, ինչը հանդիսացել է նաև Վերաբնիչ դատարանի կողմից հակընդդեմ հայցը մերժելու դատաճառներից մեկը: Ավելին, վիճելի խորդանոցն անգամ ցանկության դեպքում չէր կարող ճանաչվել սիրագործի գույք, քանի որ սվյալ խորդանոցը որդես սեփականություն դատարանել է Իբիսան Արաջյանին, այնուհետև Գոհար Հակոբյանին, ինչը հաստատված է գործում առկա բոլոր աղացույցներով:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքում նշված ղեկավար, թե Վերաբնիչ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 280-րդ, 178-րդ, 187-րդ և ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 186-188-րդ հոդվածների դատահանգելու ղեկավար է սիրագործի ճանաչելու վեճի առարկա

խորդանոցը, այն առավել ևս անհիմն է, քանի որ Վերաբնիչ դատարանը դարձադրեց չէր կարող նման դատախազ ֆունկցիաները՝ դատարանում նման դատախազի բացակայության դատաճառով, իսկ դատարանն իր նախաձեռնությամբ չէր կարող նման դատախազ բարձրացնել և ֆունկցիաները:

Ինչ վերաբերում է Հ.Վարդանյանի կողմից վճռաբեկ բողոքում նշված նոր երևան եկած հանգամանքին՝ Վերաբնիչ դատարանը սույն գործի ֆունկցիան ընթացում և վճիռ կայացնելիս անդրադարձել է ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի դատախազներին, իսկ Վերաբնիչ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելիս չի նշվել հանձնման ենթակա գույքի արժեքը, քանի որ նման հարց Վերաբնիչ դատարանում չի բարձրացվել:

2.2 Վճռաբեկ բողոքի լրացման հիմքեր և փաստարկներ.

Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում սեղ գտած կասկածն այն մասին, որ Հրաժիմ Վարդանյանը 1989 թվականին չի գնել Լ.Հակոբյանի տունը և չի գրանցվել այնտեղ 1994 թվականից, հերքվում և փաստվում են հետևյալ աղյուցակներով՝

1. Լ.Հակոբյանի տունը 30.03.1989 թվականին իր կողմից գնելու համաձայնագիրը, որը բողոքին կից ներկայացվել է:

2. Հ.Վարդանյանի անձնագիրը՝ նշումով 1994 թվականին Արևակունյաց դղ. 286 հասցեում գրանցված լինելու մասին, որը նույնպես կցվել է վճռաբեկ բողոքին:

3. Բնակության վայրի տեղեկանքն այն մասին, որ ինքը բնակվում է Արևակունյաց դղ. 286 սանր, որը կցվել է հակընդդեմ հայցին:

4. Դատական նիստի արձանագրությամբ, դատախազներին ներկայացված փորձաքննության եզրակացությամբ, դատարանի կողմից տեղատեղություն կատարելու մասին արձանագրությունով աղյուցակվում է, որ Հ.Վարդանյանն իր սան ճանապարհը բարեկարգելու նպատակով իր կողմից զբաղեցված սարածքը առանձնացրել է Աբաջյանների հողամասից և իր սան ճանապարհի երկայնքով կառուցել է ծաղկանոց և խաղողի թառամ:

5. Տան ճանապարհի լուսանկարներով բավական դարձ և հստակ երևում են, թե ծաղկանոցը, թե դարձադրում ու մուսֆի դուռը:

6. Արևակունյաց դղ. 286 հասցեի հարևանների հայտարարություններով աղյուցակվում է, որ Լ.Հակոբյանի տունը գնել է 1989 թվականին և մինչ այսօր փաստացի չի փոխանցվում և օգտագործում է Հրաժիմ Վարդանյանը որպես իր սեփականություն:

Շուրջիկ Հակոբյանի կողմից խորդանոցը Հրաժիմ Վարդանյանին վաճառելու մասին ամուսնու համաձայնությունը ստացվել է հետախուսագրույցի արդյունքում, ինչը հավաստվում է հարևանների կողմից:

Գոհար Հակոբյանի կողմից տունը գնելուց հետո՝ 2001 թվականին, Հրաժիմ Վարդանյանը չէր կարող ֆունկցիան նրան դատարանում խորդանոցը: Վերջինս այն ֆունկցիան է և կառուցել դարձադրում 1997-1998 թվականներին:

Մինչև 2006 թվականը Գ.Հակոբյանը չի վիճարկել խորդանոցի դատարանի կողմից հարցը՝ նախադրեց գիտնալով, որ Շուրջիկը 1995 թվականին այն վաճառել է Հ.Վարդանյանին: 2006 թվականին Գ.Հակոբյանն իր սարածքում ձեռնարկել է ինֆնակամ շինարարություն, որն արգելվել է թաղապետարանի կողմից: Կասկածելով, որ Հ.Վարդանյանն է մասնակցում, նա աղմուկ է բարձրացրել և դիմել դատարան:

Այն միտքը, թե տունը դատարանում է Ի.Աբաջյանին և նրա կինն իրավունք չի ունեցել այդ տունը վաճառելու, հերքվում է, քանի որ հենց վերջինս է լիազորագրով վաճառել այդ տունը Հ.Վարդանյանին:

Բողոք բերած անձը լուրջաբար է իր բողոքի լրացումը միացնել վճռաբեկ բողոքին, քննության առնել համատեղ և վերանայել գործն ու դասական ակտը, իսկ հայցվորի դասաստիճանում սեղ զսած առարկությունները թողնել առանց բավարարման:

2.3 Վճռաբեկ բողոքի լրացման դասաստիճանի հիմքեր և փաստականություններ.

1. Վճռաբեկ բողոքի լրացման մեջ նշված համաձայնագիրը իրենից ներկայացնում է ներքին առուվաճառի դրամական գումար և չունի նոտարական վավերացում, ուստի չունի օրինական ուժ:

2. Հ.Վարդանյանը ոչ թե գրանցված է Արևիկոնյաց դղ. 286 հասցեում, այլ ընդամենը հաշվառված է որդես բնակիչ, որը չունի ոչ մի սեփականության իրավունք այն սարածի և գույքի նկատմամբ, որը գրառված է և ստորագրված է: Որևէ սույզ հասցեում բնակվելը դեռևս չի նշանակում այդ սարածի և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի առկայություն:

3. Հ.Վարդանյանն աղօթիկի դարձած կառուցելով իր կողմից աղօթիկի ստորնվող սարածներին է միացրել Գ.Հակոբյանին սեփականության իրավունքով դասակարգող համար 3 շինությունը:

4. Հարևանների հայտարարություններն այն մասին, որ Լ.Հակոբյանից Հ.Վարդանյանը գնել է տունը և օգտագործում է 1989 թվականից, չի աղացուցվել և ոչ մի օրինական փաստաթուղթով:

5. Եթե որդես աղացուց այն մասին, որ դարձած կառուցվել է Գ.Հակոբյանի կողմից տունը գնելուց հետո՝ 2001 թվականի աղբի ամսին, կարող է ծառայել Հ.Վարդանյանի կողմից նշված լուսանկարները, աղա գոյություն ունի լուսանկար, որում դարձ երևում է, որ ներկայումս երկու տները միմյանցից առանձնացնող դարձած գոյություն չի ունեցել:

6. Հ.Վարդանյանը ներկայացնում է ներքին առուվաճառի օրենքի ուժ չունեցող փաստաթուղթ և դիմում, որ ինքը չէր կարող օրինական ճանադարձով գնել Արաջյանների հողասարածը, քանի որ այն դեռևս գրանցում չի ունեցել 1995 թվականին: Այնուհետև, Արաջյանները իրենց գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցում ստացել են 1992 թվականին: Այն, որ Հ.Վարդանյանին է դասակարգում համար 3 շինությունը, ոչ մի օրինական հիմք չունի, և սրամարտական չէ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1992 թվականի օգոստոսի 7-ի Հայկական ժողովրդական դեմոկրատիայի Երևանի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեի թիվ 710 Կարգադրության համաձայն՝ Երևանի Արևիկոնյաց դղրոսա 286 հասցեում գնվող տունը ճանաչվել է օրինական՝ Իբխան Ավետիսի Արաջյանի անվամբ՝ անրակցելով 400ֆմ հողամաս:

2) 1992 թվականի օգոստոսի 10-ին սրված սեփականության վկայագրի համաձայն՝ Երևանի Արևիկոնյաց դղրոսա 286 հասցեում գնվող տան (հողամասը ընդհանուր 400ֆմ) նկատմամբ Իբխան Արաջյանի իրավունքները ստացել են դեռևս գրանցում:

3) 1995 թվականի հունիսի 13-ին Արաջյան Շուշիկի (Իբխան Արաջյանի կնոջ) կողմից գրվել է «Առև ու վաճառքի» վերնագրված փաստաթուղթ, ըստ որի. «Ես Արաջյան Շուշիկ՝ աղբի եմ Արևիկոնյաց 286 հասցեում: 1995 թվականին Ռուսաստանից եկա ծնողներս սեսնելու, գումար չունեի որ ես գնաի: Կարիքից ելնելով վաճառեցի ինձ դասակարգող **21ֆ.մ. տուրքեր**, Հրաժիկ Վարդանյանին 200 ամն դուրսով, տոմս առա գնացի ամուսնու

մոս: Առ՛ ու վաճառքին ներկա են եղել հարևանները: Որի համար դասասխանասու են՝: Նշված փաստաթուղթը ստորագրված է Շ.Արաջյանի, «հարևաններ՝ Փ.Ժենյա, Գ.Արևիկ, Վ.Ռուզան» կողմից:

4) 2000 թվականի հոկտեմբերի 9-ին Իջևան Ավետիսի Արաջյանի անվամբ սրված թիվ 0257627 սեփականության իրավունքի վկայականի համաձայն՝ գրանցվել է նրա սեփականության իրավունքը՝ Երևանի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող սան նկասմամբ (որը ներառում է՝ 1. բնակելի տուն, 2. խանութ, 3. խորդանոց), և օգտագործման իրավունքը նույն հասցեում գտնվող 400մն հողամասի նկասմամբ:

5) 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին Իջևան Արաջյանի լիազոր ներկայացուցիչ Շուշիկ Ղուլումյանի և Գոհար Հակոբյանի միջև կնքվել է անճարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, համաձայն որի՝ վաճառողը վաճառում է, իսկ գնորդը ձեռք է բերում որդես սեփականություն Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող 400 մն հող (օգտագործում) և բանկելի տուն:

6) 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիի Էրերունու սարաճֆային ստրաբաճանման կողմից սրվել է թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, որի համաձայն՝ դեսական գրանցում է սասցել Գոհար Հակոբյանի սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող 123,2 մն սան նկասմամբ (որը ներառում է՝ 1. բնակելի տուն, 2. խանութ, 3. խորդանոց) և օգտագործման իրավունքը նույն հասցեում գտնվող 400մն հողամասի նկասմամբ:

7) Երևանի ֆաղաբադեսարանի «Հողի և ունեցվածքի գործառնություններ» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից 02.11.2005 թվականին Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող Գոհար Հակոբյանին սեփականության իրավունքով դասկանող սանը փոսային առաբումների համար սրվել է Արակունյաց դողոսա թիվ 286/3 հասցեն:

8) Գ.Հակոբյանը 02.11.2005 թվականին դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիին՝ Երևանի Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող անճարժ գույքի նկասմամբ իրավունքների դեսական գրանցում սսանալու համար:

9) 04.11.2005 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիի կողմից Գ.Հակոբյանը սասցել է մերժում այն դասճառաբանությանը, որ առանց իրավահասասող փաստաթղթերի ֆանդված են օրինական շինությունները, դակասել է հողամասի չափը, սեղում առկա են ինֆնական շինություններ և չեն կասարված սահմանված վճարումները:

10) Հրաժին Վարդանյանը ֆանդել է 21 մն մակերեսով շինությունը (խորդանոցը), 21 մն հողամասը դարսողով առանձնացրել և այն օգտագործել՝ որդես ճանադարհ:

11) 07.07.2006 թվականի շինարասեսխնիկական փորձաֆնության թիվ 14650607 եգրակացության համաձայն՝ սեղազննվել և ոսումնասիրվել են Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող սան, ըստ հասակագժի՝ թիվ 3 շինության դիմացի դասը (որը ծառայում է որդես դարիսող) և դրան կից երկու կողմում գտնվող դարիսողները, որոնֆ ունեն կառուցման մոս 30 սարվա վաղետմություն:

4. Վճռաբել դասարանի դասճառաբանություններ և եգրահանգումներ.

Քննելով վճռաբել բողոբը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբել դասարանը գտնում է, որ

վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածը վերաբերում է ֆաղաֆացիաիրավական հարաբերությունների մասնակիցներին սեփականության իրավունքով զուգահեռ ձեռքբերման վաղեմության ուժով ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց ի սեփականություն անցնելուն: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դեռևս սեփականությունը հանդիսացող վեճի առարկա հողամասը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի ուժով չի կարող ձանաչվել որևէ անձի սեփականություն հետևյալ դատաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական ղառարների օգտագործման ու Երջակա միջավայրի դաշտանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղաֆացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, **հողային**, բնադաշտան և այլ հասուկ օրենսդրությամբ: ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում է սույն օրենսգրքի դրույթների հաշվառմամբ:

Նույն օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ ֆաղաֆացիները և իրավաբանական անձինք ղեռության ու համայնքների հողերի այն հողամասերի նկատմամբ, որոնց սիրաղետում են առանց իրավաբանական ձևակերպման և որոնցից օգտվում են անընդմեջ ու բացահայտ ակտիվ ֆան սասը սարի, ունեն օգտագործման իրավունքի ձեռքբերման վաղեմության իրավունք և/կամ այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: Նշված հողվածի բովանդակությունից հստակ երևում է, որ խոսքը ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու մասին է, այլ գույքի օգտագործման և/կամ սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի մասին: Ավելին, նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ **այլ սեփականատիրոջը** ղառականող հողամասի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով:

Փաստորեն, սույն գործով ֆննվող վեճի կարգավորումը սրված է ոչ թե ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով, այլ՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացի կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն ղառականող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնուխի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրաղետումից, օգտագործումից և սնորհումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ղառականելու մտադրության: Նշված հողվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, ֆանի որ դրա բովանդակությունից հստակ երևում է, որ այն վերաբերում է ֆաղաֆացիների և իրավաբանական անձանց կողմից իրենց սեփականության իրավունքից հրաժարվելուն և իր մեջ չի ներառում ղեռության կողմից իրեն ղառականող գույքից հրաժարվելու հնարավորություն: Բացի այդ, ղեռական հողը սիրազուրկ ձանաչելու ինստիտուտ գոյություն չունի: Ավելին, գործում է մեկ այլ՝ հողի նկատմամբ ղեռական սեփականության կանխավարկածի սկզբունք, որի բովանդակությունը կայանում է նրանում, որ սեփականատիրոջը չունեցող բոլոր հողերը համարվում են ղեռության սեփականությունը: Նշված սկզբունքն իր արտացոլումն է ստացել ՀՀ հողային օրենսգրքի 55-րդ և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածներում, որոնց համաձայն՝ ֆաղաֆացիներին, իրավաբանական անձանց կամ համայնքներին չղառականող

հողերը ղեկավարող սեփականությունն են:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 278-րդ հոդվածի խախտմանը, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ հոդվածի խախտումը նույնպես բացակայում է, քանի որ այն վերաբերում է այն դեպքերին, երբ գույքի սիրադեզումը իրականացվում է օրենքի կամ դաշնային օրենքի հիման վրա: Տվյալ դեպքում սիրադեզումը իրականացվել է առանց իրավական հիմքի, այսինքն՝ հիմնված չի եղել ոչ օրենքի և ոչ էլ դաշնային օրենքի վրա:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանի հետևությունները հիմնված են գործում առկա այլ առաջնությունների հետազոտման և գնահատման վրա, որոնք բավարար են եղել Վերաքննիչ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելու համար:

Ինչ վերաբերում է գույքը սիրազուրկ ճանաչելու հարցին, առաջ ղեկավարող սեփականության, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ դրույթի և 215-րդ հոդվածների վերլուծությունից բխում է, որ Վերաքննիչ դատարանը գործը քննում է ներկայացված հայցի հիմքի և առարկայի սահմաններում: Մինչդեռ սույն գործով հակընդդեմ հայցով հայցվորը գույքը սիրազուրկ ճանաչելու դաժան չի ներկայացրել: Հետևաբար Վերաքննիչ դատարանը չէր կարող անդրադառնալ գույքը սիրազուրկ ճանաչելու հարցին:

Այսպիսով, հիմն ընդունելով վերոգրյալ հիմնավորումները, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաքանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտի՝ սույն գործով կայացրած Վերաքննիչ դատարանի վճռի սխալ դատադատարանական լինելն ինքնին հիմն չէ դատական ակտը բեկանելու համար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հրաժեղ Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 21-ի թիվ 07-240 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-583/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-538(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ առողջապահության նախարարության վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Կուռամուս» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ ՀՀ առողջապահության նախարարության, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, երրորդ անձինք՝ «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի և «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը մասնակի՝ «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից 31.08.2006 թվականի թիվ 11-A հաշիվ-ադրանագրով ներմուծված «Տեսրացիկլին 1% 3գ, աչքի ֆուլ», «Էրիթրոմիցին աչքի ֆուլ 10000 ՄՄ/գ 10գ», «Սուկալսին հաբ թիվ 10», «Դեղահաժեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի մասով անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան, հայցվորը դիմում է անվավեր ճանաչել ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը մասնակի՝ «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից 31.08.2006 թվականի թիվ 11-A հաշիվ-ադրանագրով ներմուծված «Տեսրացիկլին 1% 3գ, աչքի ֆուլ», «Էրիթրոմիցին աչքի ֆուլ 10000 ՄՄ/գ 10գ», «Սուկալսին հաբ թիվ 10», «Դեղահաժեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի մասով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 22.06.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ առողջապահության նախարարությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, փաստարկները և դատախազի պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 9-րդ, 31-րդ և 34-րդ կետերի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղերը դատարանին է հանձնարել փաստարկներով.

Հայաստանի Հանրապետությունում թույլատրվում է ներմուծել միայն ՀՀ-ում գրանցված դեղեր:

Վիճահարույց հավաստագրում նշված բոլոր դեղերը ՀՀ-ում գրանցված են: «Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեղը կարող է մտնել Երջանառության մեջ, եթե արտադրողը և կամ առաջնային փաթեթավորման վրա դրանք ընթացվում է դեղի արտադրող ֆիրմայի հասցեն և անվանումը, դեղի անվանումը, դատարանում ամսաթիվը, օգտագործման ձևը, յուրաքանչյուր միավորի և նրա մեջ ազդող նյութի կերպը և քանակը, դեղանյութի քանակը, դեղանյութի անվանումը: Դատարանի վճռում վկայակոչված «дистрибьютор на территории РА ООО Курамус» գրառումը, աչքի նկարը, ինչպես նաև գրառումների լեզուն հանդիսանում են օրենսդրությամբ չդրված լրացուցիչ գրառումներ և կադր չունեն սահմանված դեղանյութերին դեղի համադասասխանության հետ: Դրանք լրացուցիչ գրառումներ են և օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով նախատեսված դատարանի պահանջ չեն հանդիսանում:

«Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից ներկրված դեղերի գրառումները կատարված են ռուսերեն լեզվով, առաջինում են մեկ լեզվի առկայությունը, հետևաբար համադասասխանում են ՀՀ առողջապահության նախարարի 07.02.2006 թվականի հրամանի պահանջներին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2007 թվականի վճիռը՝ հայցը բավարարելու մասով, և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ռուսացված փաստերը.

1) «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ն Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել ՌԴ «Թաքսիմֆարմդրեդարսի» ԲԲԸ-ի կողմից արտադրված և Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված դեղեր:

2) Ներմուծված դեղերի նմուշների, նմուշների նույնականացման, լաբորատոր և փաստաթղթային փորձաքննության արդյունքում «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից 09.10.2006 թվականին կազմվել է թիվ 001144 փորձագիտական եզրակացությունը, ըստ որի դրանք է, որ.

1. Ներմուծվող դեղերը գրանցված են Հայաստանի Հանրապետությունում:

2. Ներկրված դեղերի նմուշները համադասասխանում են գրանցման նմուշներին, բացառությամբ.

-«Մուկալսին 0,05գ դեղահատեր թիվ 10», «Դեղահատեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի գրանցված նմուշների գրառումները կատարված են հայերեն և ռուսերեն լեզուներով, իսկ ներկրված նմուշների գրառումները միայն ռուսերեն են:

-«Տեսրացիկին 1% ակնաբույս 3գ», «Էրիթրոմիցին 10000 ՄՄ/գ ակնաբույս 10գ» դեղի գրանցված նմուշների վրա առկա են «дистрибьютор на территории РА ООО Курамус»

գրառումը, աչքի նկար, հայերեն և ռուսերեն լեզուներով ներդիր քերթիկներ, իսկ ներկրվող նմուշների ներդիր քերթիկները կազմված են միայն ռուսերեն լեզվով:

3) Նշված եզրակացության հիման վրա ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ին արվել է թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը:

4. Վճարելի դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում թույլարժեքով է ներմուծել, արտադրել, դաշտայնել, բաշխել, իրացնել և կիրառել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված դեղերը, բացառությամբ ՀՀ կառավարության սահմանած դեղերի:

Նույն օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեղի դիտարկում, դիտարկվող փաթեթը, թուղթ-ներդիրը, դեղի օգտագործման հրահանգը դեղի և դարմանակները սկսվելիս՝ հաստատված դիտարկումներին դեղի համադասարանության մասին, նախագրուցումներ՝ դեղաչափի գերազանցումից առաջացած վնասների և դեղը երեխաներին անմասշտաբի սեղերում դաշտայնելու մասին: Դեղը կարող է մտնել օրջանառության մեջ, եթե արտադրի կամ առաջնային փաթեթավորման վրա դարձ ընթացվում է դեղի արտադրող ֆիրմայի հասցեն և անունը, դեղի անվանումը, դասարանային անսաթիվը, օգտագործման ձևը, յուրաքանչյուր միավորի և նրա մեջ ազդող նյութի կշիռը (ծավալը) և ֆանակը, դիտարկության ժամկետը, դաշտայնման դաշտայնները:

ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 4-րդ գլխի համաձայն՝ ՀՀ դեղերի ներմուծման հավաստագիրը փաստաթղթային և (կամ) լաբորատոր փորձաքննությունների հիման վրա արվել է ՀՀ առողջադաշտության նախարարությունը՝ հետևյալ կարգով.

- Դիմողը ՀՀ դեղեր ներմուծելու նպատակով առողջադաշտության նախարարություն է ներկայացնում ներմուծման թույլտվության հայտ՝ դաշտայնվող փաստաթղթերի հետ միասին, որոնց ցանկը հաստատում է առողջադաշտության նախարարությունը:

- Փաստաթղթերի ուսումնասիրության դրական արդյունքի դեղում առողջադաշտության նախարարության ներկայացուցիչը ՀՀ մաքսային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, դիմողի և մաքսային մարմնի դաշտայնման անձանց ներկայությամբ, մաքսասանը կատարում է դեղերի նախնական զննում և նմուշառում՝ կազմելով երեք օրինակից նմուշառման ակտ, որոնք ստորագրվում են նմուշառման երեք մասնակցի կողմից:

- ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից կատարվում է դեղերի նմուշների նույնականացում դեղերի գրանցում ունեցող դեղերի նմուշների հետ, ստուգվում են ադրանքատեղից փաստաթղթերը, դրանց և նմուշների համադասարանությունը:

- Փաստաթղթային ուսումնասիրության և նույնականացման արդյունքների հիման վրա ընդունվում է որոշում որակի հսկման լաբորատորիայում ընթացված նմուշների լաբորատոր փորձաքննություն կատարելու մասին:

- Փաստաթղթային փորձաքննությունների, դեղերի նմուշների նույնականացման և լաբորատոր փորձաքննության դրական արդյունքի դեղում սկսվում ադրանքատեղի համար արվում է ներմուծման հավաստագիր:

Այսինքն՝ ՀՀ կառավարության վերհիշյալ որոշմամբ, մինչև Հայաստանի Հանրապետություն դեղերի ներմուծման հավասարգրի սրամադրման գործընթացի ԵՐԶԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՍԱԽՄԱՆՎԱԾ Է ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից հետևյալ հերթական գործողությունների իրականացում.

1. Փասսաթղթային փորձաքննություն,

2. ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից դեղերի նմուցների նույնականացում՝ ղեկավար գրանցում ունեցող դեղերի նմուցների հետ, ստուգվում են ամրանադրված փասսաթղթերը, դրանց և նմուցների համադասասխանությունը,

3. Փասսաթղթային ուսումնասիրության և նույնականացման արդյունքների հիման վրա ընդունվում է որոշում՝ որակի հսկման լաբորատորիայում ընտրված նմուցների լաբորատոր փորձաքննություն կատարելու մասին:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի հավասարգրով ներմուծման թույլատրված դեղերը գրանցված են Հայաստանի Հանրապետությունում և դրանց նմուցները համադասասխանում են գրանցման նմուցներին՝ հետևյալ բացառություններով.

- ՀՀ սահմանում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառումներ առկա չեն,

- փաթեթի վրա աչքի նկարը բացակայում է,

- ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկները կազմված են միայն ռուսերեն լեզվով (գրանցված նմուցների վրա գրառումները կատարված են հայերեն և ռուսերեն լեզուներով):

Դատարանը, հիմն ընդունելով վերը նշված բացառությունները, գտել է, որ ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ին վիճելի հավասարգիրը վերը նշված դեղերի մասով սրամադրելիս չեն ղախողանվել ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշման 2-րդ, 9-րդ և 31-րդ կետերի ղախանջները, որոնց համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետություն դեղերի և (կամ) դեղանյութերի ներմուծման հավասարգիր սալու համար ստուգվում են դեղերի և դեղանյութերի որակի ցուցանիշները և կիրառվում փասսաթղթային կամ լաբորատոր փորձաքննության այնղիսի մեթոդներ, որոնք թույլ են սալիս՝

ա) կատարել դեղերի և դեղանյութերի նույնականացում՝ ստուգելով Հայաստանի Հանրապետությունում դեղերի ղեկավար գրանցման առկայությունը.

բ) հավաստել դեղերի և դեղանյութերի համադասասխանությունը Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունված դեղագրերի և (կամ) սեխնիկական ղայմանների ղախանջներին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված Կարգի համաձայն՝ ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից ղեկավար գրանցում ունեցող դեղերի նմուցների հետ ներկրվող նմուցների նույնականացումը, ամրանադրված փասսաթղթերի, դրանց և նմուցների համադասասխանության ստուգումը հետաղնդում է վերը նշված հանգամանքները ղարգելու, ինչղես նաև դեղերի և դեղանյութերի որակական ցուցանիշները ստուգելու նղայասալ: Տվյալ դեղղում խոսվում է միայն դեղի և դեղանյութի նույնականացման, դրանց՝ ՀՀ-ում ընդունված դեղագրերի և (կամ) սեխնիկական ղայմանների ղախանջներին համադասասխանության մասին, այլ ոչ թե դեղի և դեղամիջոցների փաթեթների, ղիսակների, ներդիր թերթիկների կամ արսաղին ձևաղորման այլ սարրերի կամ մասոցման ձևերի ղիսակասար նույնականության մասին: Փաթեթի կամ ղիսակի վրա դեղն արսաղրող ընկերության ՀՀ սահմանում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառման բացակայությունը, փաթեթի վրա աչքի նկարի բացակայությունը, ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված ղինելը

չեն կարող հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարգրի մերժման համար, քանի որ դրանք չեն կարող ազդել դեղի կամ դեղանյութի որակական ցուցանիշների վրա:

Բացի այդ, վերը նշված գրառումները ՀՀ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված չեն որդես դարձադիր գրառումներ, որոնց չդաժողանումը կարող է հիմք հանդիսանալ դեղերի ներմուծման հավասարգրի սրամադրումը մերժելու համար:

Վերը նշված դասճառաբանությունների հիման վրա, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից 09.10.2006 թվականին կազմված թիվ 001144 փորձագիտական եզրակացության մեջ նշված բացառությունները դեղերի ներմուծման հավասարգիրն անվավեր ճանաչելու հիմք համարելով, ճնշեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշումը հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրադատությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 9-րդ, 31-րդ և 34-րդ կետերի դաժանջները:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաճայն՝ նյութական իրավունքի նորմերը համարվում են խախտված կամ սխալ կիրառված, եթե դասարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը:

Այստիսով, սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը բավարար է համարում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքը բավարարելու և ՀՀ ճնշեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը մասնակի՝ ներմուծման հավասարգիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ճնշեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudություններ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3995
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-676(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան),

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ սոցիալական աղահուվագրության
դեռական հիմնադրամի նախագահի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի 18.12.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Նունիկ Պետրոսյանի դիմումի՝
իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դատահանջի մասին
ֆաղաֆաղիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատուն դատահանջել է հաստատել 1952-1963 թվականների
ընթացքում Ադրբեջանի Հանրապետության Չարդախլու գյուղում՝ որդես բանվոր աշխատած
լինելու վերաբերյալ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը՝ կենսաթոշակի
վերահաշվարկ կատարելու նպատակով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի
20.07.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Դիմումի վերաքննության փուլում դիմողը դատահանջը փոփոխել է և դատահանջել
հաստատել 1952-1962 թվականների ընթացքում Ադրբեջանի Հանրապետության Չարդախլու
գյուղում՝ որդես բանվոր աշխատած լինելու վերաբերյալ իրավաբանական նշանակություն
ունեցող փաստը՝ կենսաթոշակի վերահաշվարկ կատարելու նպատակով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 18.12.2006 թվականի վճռով
դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ սոցիալական ադախովագրության
դեսական հիմնադրամի նախագահը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմքի սահմաններում ներհիեյալ
հիմնավորումներով.

*Դասարանը չի կիրառել «Պեսական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ
հոդվածը, որը պես է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դասճառաբանել է հեսկյալ փաստարկով:

«Պեսական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաճայն՝
սարհիային կենսաթոշակի իրավում օրնի 63 սարին լրացած անձը՝ 25 սարվա
ադախովագրական սսածի առկայության դեղոքում: Նույն օրենքի 47-րդ հոդվածի համաճայն՝
դահանջվող (25 սարի) ադախովագրական սսածի առկայության դեղոքում սսածը դասական
կարգով չի հասսսսվում: Դասական կարգով կարող է հասսսսվել դահանջվող սսածի
դակասող մասը, սակայն 10 սարվա սսածից ոչ ավելի:

Այսինքն՝ դասական կարգով հասսսսման ենթակա է դահանջվող 25 սարվա
ադախովագրական սսածի դակասող մասը: Իսկ դիմումասոի սսածը կազմում է 33 սարի, 8
ամիս, 16 օր: Փասսոքեն, դահանջվող 25 սարվա ադախովագրական սսածն արդեն առկա է,
հեսկարար դիմումասոի 1952-1963 թվականների սսածը դասական կարգով հասսսսման
ենթակա չէ:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ
դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը, փոփոխել այն՝ Նունիկ Պեսրոյանի դիմումը
մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունի հեսկյալ փաստերը՝
Համաճայն վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված Կենսոն սոցիալական
ադախովագրության սարածֆային կենսոնի 11.03.2003 թվականի հաեվարկ-կարգադրության՝
15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկած ժամանակահասվածի համար
Նունիկ Պեսրոյանի ընդհանուր ադախովագրական սսածը կազմում է 33 սարի, 8 ամիս, 16
օր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը
զսնում է, որ՝

Բողոքը հիմնավոր է հեսկյալ պասճառաբանությանը.

«Պեսական կենսաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաճայն՝
կենսաթոշակներն ըս սեսակների լինում են ադախովագրական և սոցիալական: Նեված
օրենքի իմասսով ադախովագրական կենսաթոշակի համար դահանջվող (անհրաժեես)
ադախովագրական սսածը կազմում է 25 սարի:

«Պեսական կենսաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի համաճայն՝
աեխասանֆային գրֆոյկի կամ դրանում համադասասխսան գրառումների կամ
աեխասանֆային սսածը հասսսսող՝ օրենսդրությամբ սահմանված այլ փասսաթղթերի
բացակայության դեղոքում աեխասանֆային սսածը հասսսսվում է արխիվային սեղեկանֆով,

իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ դասական կարգով: Պահանջվող աղյահովագրական սաժի առկայության դեպքում սաժը դասական կարգով չի հաստատվում:

Դասական կարգով կարող է հաստատվել դահանջվող սաժի դակասող մասը, սակայն սաքը սարվա սաժից ոչ ավելի:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար Նունիկ Պետրոսյանի ընդհանուր աղյահովագրական սաժը կազմում է 33 սարի, 8 ամիս, 16 օր: Այսինքն՝ ըստ դիմումատուի կենսաթոշակային գործում առկա սվյալների, վերջինիս աղյահովագրական սաժը գերազանցում է աղյահովագրական կենսաթոշակի իրավունք ունենալու համար դահանջվող 25 սարվա աղյահովագրական սաժը: Հետևաբար «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի ուժով Նունիկ Պետրոսյանի 1952 թվականից մինչև 1963 թվականն ընկած ժամանակահատվածի աղյահովագրական սաժը վերականգնելու դահանջի մասին դասարան ներկայացված դիմումը հասուկ վարույթի կարգով դասարանում ֆննդության ենթակա չէ:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության:

Նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին կետի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը կամ առանց ֆննդության է թողնում հայցն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու կամ հայցն առանց ֆննդության թողնելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դասարանում գործի ֆննդության ժամանակ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է, և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու, այն է՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճելու բավարար հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-572
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա. Խառատյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-831(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությաձը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
Մասնակցությաձը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դձնբաց դատական նիստում, քննելով Մուսաննա Բաղդասարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Մուսաննա Ագաձի Բաղդասարյանի ընդդեմ Մղարձակ Վազգենի Հակոբյանի՝ գործարքն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վձարելու դահաձի մասին, և ըս Մղարձակ Հակոբյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Մուսաննա Բաղդասարյանի և Մուրիկ Մարգայանի՝ գործարքը վավեր ճանաչելու դահանձի մասին ֆաղաֆագիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադատմությունը.

Հայցվորը դիմելով դատարան՝ դահանձել է անվավեր ճանաչել բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ բանավոր գործարքը, դատասախանողին ու նրա ընձանիքի անդամներին վձարել սեֆականության իրավունքով իրեն դատկանող բնակարանից:

Հակընդդեմ հայցով դատասախանողը դահանձել է վավեր ճանաչել Ձերմուկի Մյասնիկյան 12 շենքի թիվ 2 բնակարանի նկատմամբ 2002 թվականի հունիսին կնքված առուվաճառքի գործարքը:

ՀՀ Վայոց ձորի առաձին ասյանի դատարանի 14.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերձվել:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերձվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաքրել հայցվոր Մուսաննա Բաղդասարյանը: Վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայաքվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետը և չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 295-րդ, 296-րդ, 562-րդ, 567-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետը վերաբերում է միայն այն դեղմերին, երբ կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կատարել է նոսարական վավերացում դատահնչող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոսարական վավերացումից: Վիճելի բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ գրավոր փաստաթուղթ կողմերի միջև երբևէ չի կազմվել, առավել ևս այն նոսարական կարգով չի վավերացվել: Կողմերի միջև եղել է ընդամենը բանավոր դայանաձևով արձանագրություն, որը վերաբանիչ դատարանը դիտել է որդես բնակարանի առուվաճառքի գործարք:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 566-րդ հոդվածի համաձայն՝ անարժ գույքի առուվաճառքի դայանաձևում դեպք է նշվել սվյալներ, որոնք հնարավորություն են սալխ որոշակիորեն սահմանել գնորդին՝ դայանաձևով փոխանցման ենթակա անարժ գույքը, ներառյալ՝ համադատասխան հողամասում կամ այլ անարժ գույքի կազմում անարժ գույքի դիրքը որոշող սվյալներ: Պայմանագրում այդ սվյալների բացակայության դեղմում հանձնման ենթակա անարժ գույքի մասին դայանաձևը համարվում է չհամաձայնեցված, իսկ համադատասխան դայանաձևագիրը՝ չկնկված:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 295-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաձայնությամբ սահմանված չէ գրավոր (հասարակ կամ նոսարական) ձև, կարող է կնկվել բանավոր: Բանավոր կարող են կնկվել կնման դատին կատարվող բոլոր գործարքները, բացառությամբ այն գործարքների, որոնց համար սահմանված է նոսարական ձև, և այն գործարքների, որոնց հասարակ գրավոր ձևը չդատարանելը հանգեցնում է դրանց անվավերության, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի համաձայնությամբ: Նույն օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գրավոր գործարքը դեպք է կնկվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արտահայտում է գործարքի բովանդակությունը և ստորագրված է գործարք կնկող անձի կամ անձանց կամ նրանց կողմից դատարան ձևով լիազորված անձանց կողմից: Համաձայն նույն օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի՝ օրենքում կամ կողմերի համաձայնությունում ուղղակի նշված դեղմերում գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդատարանելը հանգեցնում է դրա անվավերության:

Վերը նշված հիմքով բողոք բերած անձը դատահնչել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբանիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Վայոց ձորի մարզի առաջին աշյանի դատարանի 14.09.2006 թվականի վճիռն, կամ բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբանիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համաձայն 18.10.2001 թվականին սրված անարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 499731 վկայականի՝ Ձերմուկ ֆաղաքի Մյասնիկյան փողոցի թիվ

12 շեմքի թիվ 2 բնակարանի նկատմամբ գրանցված է հայցվոր Սուսաննա Բաղդասարյանի սեփականության իրավունքը:

2) 2002-2003 թվականների ընթացքում հայցվորը և ղափասախանողը եկել են բանավոր համաձայնության բնակարանը վաճառելու կադրակցությամբ, սակայն առուվաճառքի գրավոր ղայմանագիր չի կնքվել:

4. Վճարել նասարանի ղաճառաբանություններ և եգրահանգումներ.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարել նասարանը գճնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեճկյալ սյանճառաբանությամբ.

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ 2002-2003 թվականներին հայցվորի և ղափասախանողի միջև ձեռք է բերվել բանավոր համաձայնություն: Սակայն առուվաճառքի գրավոր ղայմանագիր կողմերի միջև չի կնքվել: Համաձայնության գալուց հետո հայցվորը (վաճառողը) ղափասախանողից (գնողից) սսացել է 3.000 ԱՄՆ դոլար գումար: Ըստ հայցվորի՝ նեված գումարը սրվել է որդես կանխավճար, իսկ ըստ ղափասախանողի վճարված գումարը բնակարանի ամբողջ արժեքն է: Սակայն նեված գումարը ղափասախանողի կողմից որդես բնակարանի ամբողջ գումար սալու կամ հայցվորի կողմից այն որդես կանխավճար սսանալու վերաբերյալ որևէ գրավոր փաստաթուղթ գործում առկա չէ: Փաստրեն, վիճելի անեարժ գույքի առուվաճառքի վերաբերյալ կողմերի միջև որևէ գրավոր փաստաթուղթ չի կնքվել:

ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 295-րդ հողվածի 1-ին կեճի իմաստով բանավոր կարող է կնքվել այն գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաձայնությամբ սահմանված չէ գրավոր ձև, իսկ անեարժ գույքի վաճառքի համար ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքով սահմանված է գործարքի կնքման գրավոր ձևը: Նույն օրենսգրքի 296-րդ հողվածի 1-ին կեճի համաձայն՝ գրավոր գործարքը դեճփ է կնքվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արսահայտում է գործարքի բովանդակությունը և ստորագրված է գործարք կնքող անձի կամ անձանց կողմից:

Քանի որ վեճի առարկան անեարժ գույք է հանդիսանում, աղա ղայմանագիրը ոչ միայն դեճփ է կնքվեր գրավոր, այլ նաև դեճփ է համաղափասախաներ ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 562-րդ հողվածով սահմանված կանոններին, ըստ որուն՝ անեարժ գույքի վաճառքի ղայմանագիրը կնքվում է գրավոր՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, անեարժ գույքի առուվաճառքի ղայմանագիրը ենթակա է նոսարական վավերացման: Տվյալ դեղդում կողմերը նեված հողվածով սահմանված ղափահանջները չեն ղափահանել, հեճևաբար բանավոր համաձայնությունը, որի ղայմանները վիճարկում են կողմերը, չի կարող վավեր ձանաչվել որդես անեարժ գույքի առուվաճառքի գործարք:

Սույն գործով որդես անեարժ գույքի առուվաճառքի գործարք վավեր ձանաչելով այդ մասին կողմերի բանավոր համաձայնությունը՝ ղասարանը սիսալ է մեկնաբանել ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 300-րդ հողվածի 2-րդ կեճը, համաձայն որի՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կասարել է նոսարական վավերացում ղափահանջող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խոսափում է գործարքի նոսարական վավերացումից, ղասարանն իրավունք ունի գործարքը կասարած կողմի ղափահանջով այն վավեր ձանաչել: Նեված նորմը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, փանի որ կողմերից մեկի՝ գործարքի լրիվ կամ մասնակի կասարման փաստը սույն գործով չի աղացուցվել:

Վիճելի բնակարանի վաճառքի գնի վերաբերյալ սույն գործով կողմերի միջև համաձայնություն առկա չէ, հեճևաբար ՀՀ փաղափացիական օրենսգրքի 440-րդ հողվածի 3-րդ կեճի հիմքով վիճելի բնակարանի գնի վերաբերյալ ՀՀ փաղափացիական գործերով վերափնելի

դատարանի եզրահանգումը ևս անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 567-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված՝ զնի որոշման կանոնները անհարժ գույքի վաճառքի գործարքի նկատմամբ չեն կիրառվում:

Նշված դատառարարության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի՝ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետի սխալ մեկնաբանման, նույն օրենսգրքի 295-րդ, 296-րդ, 562-րդ և 567-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին փաստարկները հիմնավոր է համարում:

Ինչ վերաբերում է որդես անհարժ գույքի ձեռքբերումը հիմնավորող հանգամանք դատաստիսանողի վկայակոչած այն փաստարկին, որ սկսած 2002-2003 թվականներից բնակարանը փաստացի տիրադեմ է, ադյա դա չի կարող համարվել անհարժ գույքի ձեռքբերումը հիմնավորող ադյացույց, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 568-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ անհարժ գույքի հանձնելը վաճառողի և դրա ընդունելը գնորդի կողմից իրականացվում են փոխանցման ակտի կամ գույքի հանձնելու մասին այլ փաստաթղթի հիման վրա: Սակայն սույն դեմքում հայցվորի կողմից անհարժ գույքը հանձնված լինելու և այն դատաստիսանողի կողմից ընդունված լինելու վերաբերյալ գրավոր փաստաթուղթ ևս չի կազմվել:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է դիտում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3591, 06-2895
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-561 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացուցիչ Կարեն Թումանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 17-ի թիվ 06-3591 և 06-2895 գործերով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների (այսուհետ՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ «Վանակար» սահմանափակ լուսաստանացիությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Պատասխանող)՝ գումարի բռնագանձման և մեքենայի առուվաճառքի լուսաստանացի կնիքներով հարկադրելու լուսաստանացի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները լուսաստանացի բռնագանձել 2 647 446 ՀՀ դրամ:

Լուռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 2/1226 վճռով հայցը բավարարվել է:

Նշված վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել «Վանակար» սահմանափակ լուսաստանացիությամբ ընկերությունը:

Հայցվորները կրկին դիմելով դատարան՝ լուսաստանացի բռնագանձել են հարկադրել լուսաստանացի կնիքներով առուվաճառքի լուսաստանացի լուսաստանացի:

Լուռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.08.2006 թվականի թիվ 2/1549 վճռով հայցը մերժվել է:

Նշված վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացուցիչը:

ՀՀ Քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 26.09.2006 թվականի որոշմամբ նշված երկու գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճռով Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների դաշանջները մերժվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի 1-ին և 8-րդ ենթակետերը և 878-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 877-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 880-րդ հոդվածի 1-ին կետը և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անհր նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Քաղաքացիական գործում առկա աղացույցներով հիմնավորված է, որ հայցվորների հայրը կանխիկ գումար է ներդրել ընկերության հաշվին, որի արդյունքում առաջացել է դաշանջվող գումարի մի մասը: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 877-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիմքով դա համարվում է փոխառության իրավահարաբերություն:

Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ փոխառուն դաշանջվող է փոխառության դրամանագրով նախատեսված ժամկետներում և կարգով փոխատուին վերադարձնել ստացված փոխառության գումարը: Այն դեպքում, երբ վերադարձնելու ժամկետը դրամանագրով որոշված չէ կամ որոշված է ցրահանջ, փոխառության գումարը փոխառուն ղեկ է վերադարձնի այդ մասին փոխատուի դաշանջը ներկայացնելու օրվանից երեսուրյա ժամկետում, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով: Դատարանը վճիռը հիմնավորել է այն հանգամանքով, որ դատաստիսանողի կողմից տեղեկանքը կազմվել է «հաղթանակ» կերպով:

Դատարանը հաստատված է համարել, որ դաշանջվող գումարը առաջացել է նաև հայցվորների հոր կողմից գործողման ընթացքում կատարված ծախսերից, իսկ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիմքով այդ գումարները նույնպես ենթակա են հասուցման:

2) Դատարանը խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշանջության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը:

Բողոք բերած անհր նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռում նշել է, որ հայցվորների հայրը աշխատանքային դաշանջանություններ կատարելիս թույլ է սվել «դաշանջական դիրքի չարաճահում», որը դրսևորվել է առանց հրամանի գործողություններ կատարելով: Պաշանջական դիրքը չարաճահելը, համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածի, քաղաքացիական հետադարձելի արար է: Հայցվորների հոր նկատմամբ երբևէ քաղաքացիական գործ չի հարուցվել և չկա դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռ:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 445-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 448-րդ հոդվածի 1-ին կետը և 471-րդ հոդվածի 3-րդ կետը,

որոնք ղեկավարել են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորը 04.02.2005 թվականին դատաստանողին վճարել է 252 0000 ՀՀ դրամ՝ «Օդել-Վեկտրա» մակնիշի ավտոմեքենան գնելու համար: Այսինքն՝ կողմերի միջև կնքվել է նախնական դայմանագիր ավտոմեքենայի առուվաճառքի վերաբերյալ:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հայցվոր կողմի ներկայացրած գրավոր աղացույցը՝ դատաստանող ընկերության դրամարկղի մուտքի թիվ 2 անդորրագիրը, չի գնահատել և վճռով դրան չի անդրադարձել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը՝ Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ընդդեմ «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության մեքենայի առուվաճառքի դայմանագիր կնքելուն հարկադրելու դատահանգի մասով, և բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը գումարի դատահանգի մասով ու այդ մասով օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 2/1226 վճռին:

3.Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորների հայրը՝ 28.07.2004 թվականին մահացած Վազգեն Փիլոսյանը հանդիսացել է «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության 48 տոկոսի բաժնետեր: Նրա մահից հետո հայցվորներն ընդունել են ըստ օրենքի ժառանգություն:

2) Համաձայն «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության դրամարկղի մուտքի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերի՝ դատաստանողը Հասմիկ Փիլոսյանից ստացել է 2 520 000 ՀՀ դրամ գումար «Օդել-Վեկտրա» ավտոմեքենայի համար:

3) Համաձայն «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության սֆորտին և գլխավոր հաշվապահի կողմից կազմված ռեզյուլտատի. ««Վանակար» ՍՊԸ-ն Փիլոսյան Վազգենին դարձել է առհաճիվ գումար 2647446 (երկու միլիոն վեց հարյուր քառասունչորս հազար չորս հարյուր քառասունվեց) դրամ»:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 877-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ փոխառության դայմանագրով մեկ կողմը (փոխատու) մյուս կողմի (փոխառուի) սեփականությանն է հանձնում դրամ կամ սեսակային հասկանիչներով օժտված այլ գույք, իսկ փոխառուն դարձավորվում է փոխատուին վերադարձնել միևնույն գումարի դրամ (փոխառության գումարը) կամ փոխատուից ստացված գույքին հավասար ֆանակի և նույն սեսակի ու որակի գույք:

Նույն օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառության տայմանագրի և դրա տայմանների կարող է ներկայացվել փոխառուի սված սացականը կամ փոխառուի կողմից փոխառուին որոշակի դրամական գումար կամ որոշակի ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ:

Հայցադատանքի հիմնում ընկած է այն հանգամանքը, որ վիճելի գումարի մի մասը առաջացել է հայցվորների հոր կողմից իր հաշվին կատարված գործողման ծախսերից, ինչը հավաստում է այն հանգամանքը, որ այդ գումարը սույն գործով ներկայացված հայցադատանքի օրջանակում չի կարող գնահատվել որդես փոխառությամբ սրված գումար, ֆանի որ աշխատանքային գործողման ծախսերը կարգավորվում են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով, և դրանք փոխառությամբ սրամարդված գումարներ չեն կարող հանդիսանալ:

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ «Վանակար» սահմանափակ դատաստանատությամբ ընկերության սօրտեմի և գլխավոր հաշվադատի կողմից կազմված սեղեկանքն իր մեջ չի տարունակում փոխառության տայմանագրի էական սարեր և հետևաբար այն չի կարող դիտվել որդես այդդիսին:

Տվյալ տարագայում տարսփի առկայությունը դեռևս հիմք չէ հատատված համարելու կողմերի միջև փոխառության իրավահարաբերությունների առկայությունը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական իրավունքում բացակայում է «դատսոնական դիրքի չարատահում» հատկացությունը, այն սահմանված է ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածով և հետևաբար այդդիսի սարերը համարվում է հանցագործություն:

Սույն ֆադաբացիական գործով հատատված չէ փատսն այն մատսին, որ հայցվորների հայրը կենդանության ժամանակ այդդիսի հանցագործություն կատարելու համար չի դատատարսվել, նրա նկատամբ ֆրեական գործ չի հարուցվել: Յուրաբանչյուր ոք, ով մեղադրվում է հանցագործություն կատարելու մեջ, համարվում է անմեղ, ֆանի դեռ նրա մեղավորությունն ադացուցված չէ օրենքին համատատատաստան:

Հետևաբար, անհիմն է դատարանի այն եգրահանգումը, որ հայցվորների հայրը աշխատանքային տարսականություններ կատարելիս թույլ է սվել «դատսոնական դիրքի չարատահում»:

Միատամանակ, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ Դատարանի նման եգրահանգումը սույն վեճի լուծման սեսանկյունից էական նատանակություն չունի, հետևաբար «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների տատստանության մատսին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի խախտման մատսին բողոք բերած անձի տատսճառաբանությունն անհիմն է համարում:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 445-րդ հոդվածի 1-ին մատսի համաձայն՝ նախնական տայմանագրով կողմերը տարսավորվում են ադագայում կնքել գույք հանձնելու, աշխատանքներ կատարելու կամ ծառայություններ մատուցելու մատսին տայմանագիր (հիմնական տայմանագիր)՝ նախնական տայմանագրով նախատատված տայմաններով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մատսը սահմանում է, որ նախնական տայմանագիրը կնքվում է հիմնական տայմանագրի համար սահմանված ձևով, իսկ եթե հիմնական տայմանագրի ձևը սահմանված չէ՝ գրավոր: Նախնական տայմանագրի ձևի մատսին կանոնները չդատատանելն այն դարձնում է առչչինչ:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի 1-ին մատսը սահմանում է, որ առուվաճառի տայմանագրով կողմերից մեկը տարսավորվում է մյուս կողմից որդես

սեփականություն հանձնել ադրանգ, իսկ գնորդը դարսավորվում է ընդունել այդ ադրանգը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Սույն նորմը նախատեսում է, որ առուվաճառքի դայմանագրում ղեխ է նշված լինի կողմերի կամաարահայտությունը համադասասխանաբար գույք հանձնելու և դրա դիմաց վճարելու և գույքը սահնայու դարսավորությունը սահննելու վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Վանակար» սահնանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերոթյան դրամարկդի մոտսփի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը չի կարող դիսվել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր, քանի որ չի դարունակում առուվաճառքի դայմանագրի ձևին առաջադրվող էական դայման: Տվյալ դեղմում որդես էական դայման Վճռաբեկ դասարանը դիտում է կողմերի դարսավորություն սահննելու կամաարահայտոթյան քացակայոթյունը:

Հեսնաբար նշված դայմանագիրն առոչինչ է և չի կարող իրավական հեսնանքներ ունենայ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը նման դայմաններում չղեխ է կիրառեր ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 461-րդ հողվածի 1-ին մասը, 445-րդ հողվածի 1-ին մասը, 448-րդ հողվածի 1-ին մասը և 471-րդ հողվածի 3-րդ մասը, քանի որ կողմերի միջև առկա չեն դայմանագրային հարաբերոթյուններ:

4) Ըողդրը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հեսնայալ պասնառաքանոթյամբ.

ՀՀ քաղաքացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 132-րդ հողվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի համաձայն՝ վճռի դասնառաքանական մասում ղեխ է նշվեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացոյցները, որնց վրա հիմնված են դասարանի հեսնոթյունները, այս կամ այն աղացոյցները մերժելու փասսարկները, ինչղես նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակսերը, որնցով դասարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում բողդք բերած անձի փասսարկն այն մասին, որ դասարանը իսխեսել է նշված նորմը, քանի որ վճռի դասնառաքանական մասում դասարանը չի անդրադարձել և իրավական գնահասականի չի արժանացրել որդես աղացոյց ներկայացված «Վանակար» սահնանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերոթյան դրամարկդի մոտսփի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողդքի չորրորդ հիմնի հիմնավոր լինելը Դասարանի քս էոթյան ճիեո կայացրած վճիռը բեկանելու համար բավարար հիմք չի հանդիսանում, քանի որ այդ հանգամանքները էական նեանակոթյուն չունեն վեճի լուծման համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հերմինեն և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացոյցից Կարեն Թումանյանի վճռաբեկ բողդքը մերժել: ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերահննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը բողդնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրաղարակման դասից և ենթակա չէ բողդքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2885/2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Լարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-627(ՏԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոճական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական
դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) թիվ S-2885 քաղաքացիական գործով 08.12.2006
թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրոճական
ծառայության հանրադարձող դրոճային հարկային տեսչության հայցի ընդդեմ «Կոմոյուստեր»
արտադրական կոոդերատիվի (այսուհետ նաև՝ Կոոդերատիվ)՝ գումարի բռնագանձման
դրոճանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադրամունքներ.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ Ծառայությունը դրոճանջել է «Կոմոյուստեր»
արտադրական կոոդերատիվից բռնագանձել 05.10.2006 թվականի դրությամբ 2 831 000 ՀՀ
դրամ կազմող դատավորությունների գումարը, այդ թվում՝ ավելացված արժեքի հարկի գծով
տույժ՝ 6.500 ՀՀ դրամ, եկամտահարկի գծով աղյառ՝ 15.600 ՀՀ դրամ, տույժ՝ 28.100 ՀՀ դրամ,
դարձեցված հարկի գծով աղյառ՝ 15.000 ՀՀ դրամ, տույժ՝ 78.100 ՀՀ դրամ, դատարար
տոցիալական աղյառիվագրության վճարի գծով աղյառ՝ 128.000 ՀՀ դրամ, տույժ՝ 45.700 ՀՀ
դրամ, տուգանք՝ 19.400 ՀՀ դրամ, բնադրոճանջման և բնագրագործման վճարի գծով տույժ՝
166.300 ՀՀ դրամ, տուգանք՝ 220.000 ՀՀ դրամ, արեկան դրոճական տուրքի գծով տույժ՝
1.143.600 ՀՀ դրամ և Հարկերի մասին ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով առաջադրված տուգանք
964.700 ՀՀ դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 08.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է
մասնակիորեն՝ 722.700 ՀՀ դրամի մատով, իսկ մնացած մատով մերժվել է

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դատահնչքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ցնցվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Գասարսևը չի կիրառել Պեսական սուրֆի մասին ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի, 34-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք դեմք է կիրառել:*

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

2003 թվականի հոկտեմբերի 10-ին ՀՀ առևտրի և սննդային գյուղատնտեսության նախարարության կողմից «Կոմոյուստեր» արտադրական կոդերաշիվին սրվել է ՀԱ-Լ-14/19 հանգրվանահանման լիցենզիա: «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիա ստանալու համար Կոդերաշիվը դատարար էր վճարել 500 000 ՀՀ դրամ արտական հերթական դեսական սուրֆ, որը և կատարել է: Սակայն վճարումները կատարվել են «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետի խախտումով, ինչն էլ հիմք է հանդիսացել սույժեք հաշվարկելու համար:

2) *Գասարսևը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի, «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպաստակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենք) 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի և 76-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք պեք է կիրառել:*

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Ստուգող ընտուչները Կոդերաշիվի գործունեությունը համարել են ադորիքի ոչ թե լիցենզիա չունենալու դատճառով, այլ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դատահնչքներ խախտելու համար, համաձայն որի՝ հանգային իրավունք կրողի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզային դայմանագիր: Լիցենզային դայմանագիրը հանդիսանում է սլյալ հանգային իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անքաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբը համարվում է լիցենզային դայմանագրի կնքման դատը:

Ստուգմամբ դարգվել է, որ Կոդերաշիվին լիցենզիան սրվել է 10.10.2003 թվականին, իսկ լիցենզային դայմանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին: «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի համաձայն՝ 10.10.2003 թվականից մինչև 01.07.2004 թվականն ընկած ժամանակահատվածը համարվել է անցումային, որի ընթացում Կոդերաշիվը համարվել է ժամանակավոր լիցենզառու և իրավունք է ունեցել իրականացնել բոլոր այն գործողությունները, որոնք լիցենզիայի համաձայն իրականացրել է մինչև «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի ուժի մեք մնելը: Քանի որ լիցենզային դայմանագիրը կնքվել է նեված օրենքով նախատեսված ժամկետի ավարտից ավելի ուք, կոդերաշիվի գործունեությունը դիսվել է որդես առանց լիցենզիայի գործունեություն, և առաքարվել է 964 700 ՀՀ դրամ տուգանք:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի մեկնաքանությունը և դրա հիման վրա արված դատարանի հետևությունը հիմնավոր չեն, քանի որ տուգանքն առաքարվել է ոչ թե լիցենզավորող մարմնի կողմից կատեցման որոշում չլինելու դատճառով, այլ Կոդերաշիվի կողմից գործունեություն իրականացնելու ժամանակաքջանում լիցենզային դայմանագիր չունենալու դատճառով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահնչել է հայցը մեքժելու

մասով բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 08.12.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 10.10.2003 թվականին ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության կողմից 12 սարի գործողության ժամկետով Կոոդերասիվին սրվել է հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիան:

2) Կոոդերասիվի 10.10.2003 թվականի թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիան դարձնակում է նշում, որ այն ուժի մեջ է մնում համադասասխան լիցենզային դայմանագրի կնքման դահից:

3) ՀՀ բնադահողանության նախարարության և Կոոդերասիվի միջև 29.07.2005 թվականին կնքվել է լիցենզային դայմանագիր:

4) 06.09.2006 թվականի թիվ 1015864 սուզման ակտի 14-րդ կետով Կոոդերասիվին սուզանի տեսով առաջադրվել է լրացուցիչ հարկային դարձավորություն՝ 964 700 ՀՀ դրամ գումարով:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն որոշմամբ Վճռաբեկ դատարանը վճռաբեկ բողոքի նշված հիմքի օրջանակում անդրադառնում է հետևյալ իրավական հարցին. արդյո՞ք ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի առկայությունն առաջացնում է դեսական տուր վճարելու դարձավորություն:

Նշված իրավական հարցը գնահատելիս Վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ նդասակահարմար է գտնում սույն գործի փաստերի հիման վրա անդրադառնալ նաև «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված՝ «լիցենզիաներ տալու համար» օրենսդրական ձևակերտման մեկնաբանությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի (հրատարակվել է՝ 21.05.2002թ., ուժի մեջ է մտել 03.06.2002թ.) 1-ին և 5-րդ հոդվածների և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 113-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության կողմից 10.10.2003 թվականին Կոոդերասիվին սրված հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիայի (այսուհետ՝ Լիցենզիա) ձևի, դրա ուժի մեջ մտնելու հետ կապված իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ վարչական ակտն արժանիքներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդասակով և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դարձակություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ձանաչելուն: Բարենդաս վարչական ակտն այն ակտն է, որի միջոցով վարչական մարմիններն անձանց տամարդում են իրավունքներ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Լիցենզիայի հանդիսանում է բարենդաս վարչական ակտ, քանի որ դրանով Կոռոդերասիվին սրվել է հանգամանակահանման գործունեությանը զբաղվելու իրավունք:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 2-րդ մասերի համաձայն՝ եթե վարչական ակտը դարձնակում է այնպիսի դրույթներ, որոնք ակտի որևէ մասով ուժի մեջ մտնելը կադրում են որոշակի դրամանների կամ հանգամանքների առաջացման հետ, ապա վարչական ակտն այդ մասով ուժի մեջ է մտնում համադասասլխան դրամանի կամ հանգամանքի առաջացման դահից (դրամանով ակտ):

Տվյալ դեղումն հիշատակված լիցենզիայի սրվել է (ընդունել է) դրամանով, որի ուժի մեջ մտնելու հանգամանքը կադրել է որոշակի դրամանի առաջացման հետ, այն է՝ համադասասլխան լիցենզիայի դրամանագրի կնքման դահի: Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ՀՀ բնադահդանության նախարարության հետ լիցենզիայի դրամանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին, հետևաբար Կոռոդերասիվին սրված Լիցենզիայի ուժի մեջ է մտել դրամանագրի կնքման դահին (29.07.2005 թվականին):

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նդասակով լիցենզիաներ, արճոնագրեր (թույլտվություններ) **սալու** համար դետական սուրբը զանձվում է հետևյալ դրույդաչափերով՝ շինանյութերի արճադրության հումբի, այդ թվում՝ երեսադասման, շինարարական քարերի, լցանյութերի և բալասային հումբի յուրաքանչյուր հանգավայրի **օգճագործման (սահագործման) համար**՝ արեկան բազային սուրբի 500-ադասիկի չափով:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նեված հոդվածով սահմանված «լիցենզիաներ սալու համար» ձևակերդումը դետ է մեկնաբանել նույն հոդվածի՝ դետական սուրբի վճարման դարճավորության իմասով: Վերջինիս իմասով Կոռոդերասիվն ունի դետական սուրբի վճարման դարճավորություն՝ **«օգճագործման (սահագործման) համար»**: Հետևաբար, Լիցենզիա **սալու** համար դետական սուրբը կարող է զանձվել այն դեղումն, երբ այն սալով արդեն իսկ վերադահվում է իրավունք (ադահովվում է իրավաբանական հնարավորություն) **«օգճագործման (սահագործման) համար»**: Տվյալ դեղումն Կոռոդերասիվին նման իրավաբանական հնարավորություն է սրվել ոչ թե լիցենզիա սալու, այլ՝ դրամանագրի կնքման դահից:

Այդդիսով, շարադրված նորմերի ճամաբանությունից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Կոռոդերասիվին 10.10.2003 թվականին սրված Լիցենզիայի ուժի մեջ է մտել լիցենզիայի դրամանագրի կնքման դահից՝ 29.07.2005 թվականից, հետևաբար ճնեսավարող սուրբեկի մոճ արեկան դետական սուրբերը վճարելու դարճավորությունն առաջացել է 29.07.2005 թվականից սկսած, որդիսի փաստից էլ հետևում է, որ մինչև 29.07.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար դետական սուրբի գծով սույժեր չէին կարող հաշվարկվել:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հիմնավոր է դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ Կոռոդերասիվին սրված լիցենզիայի ուժի մեջ է մտնում լիցենզիայի դրամանագիր կնքելու դահից, իսկ հարկային մարմնի կողմից դետական սուրբի գծով սույժը հաշվարկվել է մինչև լիցենզիայի դրամանագիր կնքելն ընկած ժամանակահատվածի համար և առանց լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու:

Միաժամանակ վերը նեված մեկնաբանության յույսի ներն անհիմն է նակ «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ, 7-րդ և 34-րդ հոդվածների չլիքառման մասին վճռաբեկ բողոքի հիմքը, քանի որ դրանցում առկա «լիցենզիա սալու համար», «լիցենզիայի

սրման ամսաթիվ» ձևակերպումների մեկնաբանությունը յուրաքանչյուր դեպքում դասահանջում է որդեսգի գնահատվի, թե երբ է իրավաբանական ուժի մեջ մտնում համադասասխան իրավունք սրամադրող ակտը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել և գնահատման առարկա է դարձրել վճռաբեկ բողոքի սույն հիմնով առաջադրված իրավական հարցը: Մասնավորապես, Վճռաբեկ դատարանը հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը, այն մասին, որ ուժի մեջ չմտնած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելն իրավական առումով հավասարագոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը նդասակահարմար չի համարում կրկին անդրադառնալ նշված իրավական հարցի գնահատականին:

Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայության կողմից Կոռուպցիայի նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված դասասխանավության կիրառումն իրավաչափ է, և հիմնավոր չէ դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ դասասխանողի նկատմամբ տուգանք կարող էր նշանակվել միմիայն լիցենզավորող մարմնի կողմից կասեցման վերաբերյալ որոշում կայացնելուց հետո:

Այսպիսով, սույն բողոքի երկրորդ հիմնի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ՀՀ սնեսասական դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնեսասական դատարանի 08.12.2006 թվականի վճիռը՝ 06.09.2006 թվականի թիվ 1015864 սուգման ակտի 14-րդ կետով առաջադրված տուգանքի մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոբարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Կոստայի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-4-14
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Սիսակյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-744(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնքաց դատական նիստում, քննելով Չարենցավանի քաղաքադետի վճռաբեկ բողոքը Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի մարտի 15-ի թիվ 2-4-14 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Հասմիկ Փիլիկյանի և մյուսների (այսուհետ նաև՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ Չարենցավանի քաղաքադետարանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող) բնական հասկացնելու և վնասների փոխհատուցման դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դահանջել են հասկացնել բնական կամ վճարել նախկին բնականի ռուկայական արժեքը, ինչդետ նաև փոխհատուցել դատաճառված վնասները:

Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճռով հայցադիմումը բավարարվել է մասնակիորեն՝ միայն համարժեք բնական հասկացնելու կամ նախկին բնականի ռուկայական արժեքը վճարելու մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Չարենցավանի քաղաքադետը:
Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիիչյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ, 18-րդ և 225-րդ հոդվածները, որոնք չդետս է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորները գույք չէին կարող կորցնել, որովհետև սույն վեճի առարկա հանդիսացող գույքի նկատմամբ նրանք որևէ իրավունք չունեն:

Վիճելի բնակարանի սեփականատերեր եղել է Չարենցավանի ֆաղափաղեսարանը, այնուհետև ֆաղափաղի Գ.Ծառուկյանը, իսկ այժմ՝ ֆաղափաղի Դ.Սաղաթեյանը: Սեփականատերերի փոփոխմամբ օգտագործման իրավունքները չեն դադարում, վերաբնակեցման դահանջից հայցվորները հրաժարվել են, իսկ իրենց դասճանված այլ գույքային վնասների վերաբերյալ որևէ ադապտացիան չեն ներկայացրել: Իսկ համարժեք բնակարան հասկացնելու կամ իրենց հասկացված նախկին բնակարանի շուկայական արժեքը վճարելու դահանջը վնասների հատուցման դահանջ չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 15-ի վճիռը և հայցը մեծել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վիճելի բնակարանը սեփականության իրավունքով դասկանել է Չարենցավանի ֆաղափաղեսարանին:

2) 08.04.2002 թվականի առուվաճառքի դայմանագրով նշված բնակարանն օտարվել է Գ.Ծառուկյանին:

3) 20.07.2004 թվականի առուվաճառքի դայմանագրով Գ.Ծառուկյանը բնակարանը վաճառել է Դ.Սաղաթեյանին:

4) Հայցվորները նշված բնակարանի նկատմամբ ունեն բնակարանության օգտագործման իրավունք:

4.Վճռաբեկ դատարանի դասճանաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի (այսուհետև նաև՝ Օրենսգրքի) 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դեմ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդեպ նաև չսացված եկամուսները, որոնք այդ անձը կստանար ֆաղափաղիական օրենսդրության սովորական դայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր (բաց թողնված օգուտ):

Օրենսգրքի 18-րդ հոդվածով սահմանված է, որ դեռևս և սեղական ինֆնակառավարման մարմինների կամ դրանց դաճոնատար անձանց ադորիմի գործողությունների (անգործության)՝ ներառյալ դեռևս կամ սեղական ինֆնակառավարման մարմին՝ օրենքին կամ այլ իրավական ակտին չհամադասախանող ակտի հրադարակման հետևանքով ֆաղափաղու կամ իրավաբանական անձին դասճանված վնասները հատուցում է Հայաստանի Հանրադեությունը կամ համադասախան համայնքը:

Սույն ֆաղափաղիական գործով հաստատված է փաստ այն մասին, որ հայցվորները Չարենցավան ֆաղափ 2-1-8-12 հասցեի բնակարանի նկատմամբ ունեն միայն բնակարանության օգտագործման իրավունք:

Համաձայն Օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի՝ բնակելի շենքի կամ բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքն այլ անձի փոխանցելը հիմք չէ բնակելի

սարածության օգսագործման իրավունքի դադարման համար:

Այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ դասասխանողը օտարելով իր սեփականությունը հանդիսացող վիճելի բնակարանը, օգսվել է ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով ամրագրված սեփականաժիրոջ՝ իր գույքն իր հայեցողությամբ սնօրհներու, իրադեցելու իրավունքից և այդ իրավունքի իրականացմամբ հայցվորների որևէ իրավունք չի խախտել՝ չի գրկել բնակօգսագործման իրավունքից: Հեճևաբար, նման գործողությամբ հայցվորներին չէր կարող վնաս հասցվել, քանի որ նրանց բնակօգսագործման իրավունքը չի խախտվել:

Օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի սրամաբանությունից հեճևում է, որ բնակսարածության օգսագործման իրավունքը ենթակա է սեփականաժիրոջ կողմից փոխհասուցման միայն իր ցանկությամբ այդ իրավունքը դադարեցնելու դախանջի դեղում: Հեճևաբար, բնակսարածության օգսագործման իրավունք ունեցող անձը չի կարող այդ իրավունքն ինքնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաժիրոջից դախանջել փոխհասուցում:

Այդդիսով, դասասխանողի բողումում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, Առայքի մարզի առաջին աճանի դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք են հանդիսանում, քանի որ դասական ակճը բողմարկված է մասով:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Չարեցալանի քաղաքադեճի վճռաբեկ բողմը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Առայքի մարզի առաջին աճանի դասարանի 2006 թվականի մարճի 15-ի վճիռը՝ համարժեք բնակարան հասկացնելու կամ նախկին բնակարանի ռուկայական առժեքը վճարելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողմարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3387
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Սոսյան
Դատավորներ՝ Ե.Սողոմոնյան
Ա.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-843 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 21-ի թիվ 06-3387 վճռի դեմ՝ ըստ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Բարմիկ Աբրահամյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող)՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը դահանջել է Բարմիկ Աբրահամյանից բռնագանձել 75 566 913 ՀՀ դրամ:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 15.07.2006 թվականի թիվ 2-2312 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.11.2004 թվականի թիվ 04-2394 վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 24.12.2004 թվականի թիվ 3-2673 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.11.2004 թվականի վճիռը բեկանվել է, և գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի թիվ 05-1224 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 08.07.2005 թվականի թիվ 3-1491 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճիռը բեկանվել է,

և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.09.2005 թվականի թիվ 05-2500 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի 11.11.2005 թվականի թիվ 3-2337 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.09.2005 թվականի վճիռը բեկանվել է, և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի թիվ 06-3387 վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հայցվորից հոգոս ղեկական բյուջեի բռնագանձվել է 5 778 345,65 ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված ղեկական սուրբի գումար:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆրեական դասավարության օրենսգրքի 157-րդ հոդվածը և «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի 22-րդ հոդվածը, որոնբ ղետբ է կիրառեր:

Բողոք բերած անչը նշված պնրումը պասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ գլխավոր դասախագության կողմից ֆննված ֆրեական գործով «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը ճանաչվել է ֆաղաֆագիական հայցվոր, և իրավունբ է վերաղաիվել ներկայացնելու ֆաղաֆագիական հայց, որի հիմնով էլ ներկայացվել է վերը նեված հայցաղիմումը: Նման ղայմաններում Հայցվորից չղետբ է բռնագանձվեր ղեկական սուրբի գումարը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը ղեկական սուրբի բռնագանձման մասով և այդ մասով ֆաղաֆագիական գործի վարույթը կարճել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունի հետևյալ փաստը.

ՀՀ գլխավոր դասախագության «ֆրեական գործի վարույթը կարճելու մասին» 20.03.2003 թվականի որոշմամբ Հայցվորին ղարգաբանվել է, որ վնասի վերականգնման հարցում ֆաղաֆագիական հայց ներկայացնելու կարգով վերջինս կարող է ղիմել դասարան:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հայցվորի բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ ղասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 1-ին մասի համաճայն՝ Հայասանի Հանրաղետության դասարաններում ֆաղաֆագիական գործերով դասավարության կարգը սահմանվում է Հայասանի Հանրաղետության Սահմանաղորությամբ, նույն օրենսգրքով և դրանց համաղասասխան ընղումված այլ օրենբներով:

ՀՀ ֆրեական դասավարության օրենսգիրբը սահմանում է ֆրեական գործերով դասավարության կարգը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նեվածի հիմնով ֆաղաֆագիական գործերով

դասական ֆննության ժամանակ չեն կարող կիրառվել ֆրեական դասավարտության նորմեր:

«Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ե» կետը սահմանում է, որ դասարաններում դասական սուրֆի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ հանցագործության հետևանքով իրենց դատաճառված նյութական վնասի փոխհատուցման վերաբերյալ հայցերով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նույն հոդվածի առաջին մասում նշված անձինք սուրֆի վճարումից ազատվում են նաև դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Հայցվորն օրենքի ուժով ազատված է ինչդեռ հայցադիմում ներկայացնելու համար սահմանված դասական սուրֆի վճարումից, այնուհետ էլ Դասարանի կողմից կայացված վճիռների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքներ բերելու համար սահմանված դասական սուրֆի վճարումից, և հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ Դասարանը դեֆ է կիրառել «Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հայցվորի դատախազը դասական սուրֆի մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճելու վերաբերյալ անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական Դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածը չի նախատեսում կարճման նման հիմք:

Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, ղեկավարվելով Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաշխավորված արդարադատության արդյունավետության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դրույթներով, գտնում է, որ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության բողոքը ենթակա է բավարարման բողոքարկվող դասական ակտը փոփոխելու միջոցով: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով հաստատված փաստերը բավարար են դասական ակտը փոփոխելու համար, և դա բխում է արդարադատության արդյունավետության աստիճանից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը՝ Հայցվորից հօգուտ դասական բյուջեի 5 778 345,65 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով և այդ մասով դասական ակտը փոփոխել:

Պետական սուրֆի հարցը համարել լուծված:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3340/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-719 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Գագիկ Խաչիկյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) թիվ 06-2680 ֆաղափացիական գործով 31.08.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Գագիկ Խաչիկյանի հայցի ընդդեմ Հայկ Մայիլյանի՝ վնասը հասուցելու դատախազի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը դատախազել է Հայկ Մայիլյանից բռնագանձել 6 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք 2 990 000 ՀՀ դրամ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է Հայկ Մայիլյանից հոգուս Գագիկ Խաչիկյանի բռնագանձել 4 700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես հուղարկավորության, դրա հետ կապված ծախսերի և գերեզմանի կառուցման համար վնասների փոխհատուցում:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի թիվ 06-2680 ֆաղափացիական գործով 31.08.2006 թվականին կայացրած վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է Հայկ Մայիլյանից հոգուս տուժողի ներկայացուցչի Գագիկ Խաչիկյանի բռնագանձել 2280 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես տուժող Գարիկ Խաչիկյանի հուղարկավորության և գերեզմանի կառուցման համար վնասների փոխհատուցում: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Խաչիկյանի ներկայացուցիչը: Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգրք) 1058-րդ հոդվածը, որը դեֆ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը ՀՀ կառավարության կողմից սրամադրված օգնության գումարը և աղափոլագրական գումարը ներառել է առաջացած վնասների փոխհատուցման գումարների մեջ:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանգները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը դատաճառված վնասները համարել է փոխհատուցված՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության կողմից ստացված գումարային օգնությունը և աղափոլագրական գումարը, ինչուլ սխալ է գնահատել գործում եղած աղափոլյցները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը դատահանգել է օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին աջանի դատարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Գեղարֆունիփի մարզի առաջին աջանի դատարանի 26.12.2002 թվականի թիվ 1-63 օրինական ուժի մեջ մսած դատավճռով ՀՀ դատախազության նախարարության թիվ 75937 գորամասի 2-րդ վաշի հրամանատար Հայկ Մայիլյանը մեղավոր է ճանաչվել այն բանի համար, որ իր ծառայողական դարտականությունների նկատմամբ դրսևորելով անփույթ և անբարեխիղճ վերաբերմունք, շարֆայիններ Գարիկ Խաչիկյանին և Գևորգ Մուրադյանին կարգադրել է ֆարաճայռ զագաթից իջնել ծայրահեղ վսանգավոր հասվածում՝ ֆերձի վրա և այնտեղից գերանները գցել ձորը, որի ընթացքում Գարիկ Խաչիկյանը սայթաֆել է, գլորվել է ձորը և, գիտակցության չգալով, մահացել է:

Նույն դատավճռով տուժողի իրավահաջորդ Գագիկ Խաչիկյանին իրավունք է վերադատվել ֆաղաֆացիական հայցով դիմել դատարան:

2) Հայաստանի Հանրադեոության դատախազության նախարարության 15.02.2006 թվականի թիվ Պն-36/547 գրության համաձայն՝ Գարիկ Խաչիկյանի ընտանիքին ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778 որոշմամբ սրվել է միանվագ դեատական աղափոլագրական գումար՝ 150 000 ՀՀ դրամի չափով, 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարձեք դրամ՝ հողարկավորության ծախսերի փոխհատուցման համար և 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման համաձայն՝ 1000 ԱՄՆ դոլարին համարձեք դրամ՝ գերեզմանի բարեկարգման, սադանաֆարի դատախազության, սեղադրման համար:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղափացու անձին կամ գույքին, ինչդեպ նաև իրավաբանական անձի գույքին դասձառված վնասը լրիվ ծավալով ենթակա է հասուցման այն դասձառած անձի կողմից:

Պատճառված վնասի հասուցման վերոնշյալ ընդհանուր կանոնը սահմանում է նախ այն սուբյեկտին, ով դեֆ է հասուցի դասձառված վնասը և ադա՝ հասուցվելիք վնասի ծավալը: Մույն ընդհանուր կանոնից անձի մահվան հետևանքով առաջացող վնասների ծավալի առումով Օրենսգրքի սահմանում է հեկայալ բացառություններ՝

1. Փոխհասուցվում են հուղարկավորության հետ կապված անհրաժեշտ ծախսերը այն կատարած անձին (Օրենսգրքի 1087-րդ հոդված):

2. Կերակրողին կորցնելու հետևանքով մահացածի խնամքին զսնված անձանց փոխհասուցվում է մահացածի եկամտի այն մասը, որը նրանք կատարել են նրա կենդանության օրոք (Օրենսգրքի 1081-1082-րդ հոդվածներ):

Օրենսգրքի 1087-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ տուժողի մահվան հետ կապված վնասի համար դասախանասու անձինք դարձվում են հասուցել հուղարկավորության հետ կապված անհրաժեշտ ծախսերն այն անձին, ով այդ ծախսերը կատարել է: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այդ ծախսերը կատարած ֆաղափացիների կողմից հուղարկավորության համար ստացած նդասները չեն հաշվարկվում վնասների հասուցման հաշվում:

Վճռաբեկ բողոքում նշված հարցի կադակցությամբ Վճռաբեկ դասարանը դեֆ է դասախանասի հեկայալ իրավական հարցին՝ ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ հուղարկավորության ծախսերի փոխհասուցման համար և 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման համաձայն գերեզմանի բարեկարգման, սադանաբարի դասրասման, սեղադրման համար սրված 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը հանդիսանում են արդյոք Օրենսգրքի 1087-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով՝ «հուղարկավորության համար ստացած նդասներ»:

ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման 1-ին կետով սահմանված է, որ վարժական հավաքների և զինծառայության ընթացքում գոհված (մահացած) ճանաչված զինծառայողների հուղարկավորության հետ կապված ծախսերի **հասուցումը** կատարել Հայաստանի Հանրադեության դեֆական բյուջեի հաշվին՝ Հայաստանի Հանրադեության բազային կենսաբոսակի սասնիհիգադասիկի չափով:

«Հայաստանի Հանրադեության կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 18-ի թիվ 341 որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման 2-րդ դարբերության «դ» կետի համաձայն՝ վերոհիշյալ որոշման 5-րդ կետը լրացվել է նոր դարբերությամբ, հեկայալ բովանդակությամբ՝ ծառայողական դարձականությունները կատարելիս անհայտ կորած և օրենքով սահմանված կարգով մահացած ճանաչված զինծառայողների (նրանց հավասարեցված անձանց) ընսանիքներին վճարվում է նշված որոշման 2-րդ կետում նախատեսված չափով գումարը խորհրդանշական գերեզման կառուցելու համար:

ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778 որոշման 16-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրադեության ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը Հայաստանի Հանրադեության դաշոանության նախարարության,

Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարության, Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության նախարարության կողմից ներկայացված ցուցակների հիման վրա միանվագ ղեկավարող մարտադիր առաջնությունները կատարող անհատները (մասնավոր) դեղատնային սվյալ դահլիճ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կենսաթոշակի 50-ադասիկի չափով:

Տվյալ դեղատնային, ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778 որոշման 16-րդ կետի «բ» ենթակետի, ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման 1-ին կետի, «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 18-ի թիվ 341 որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման 2-րդ դարձրության «դ» կետի սահմանած **հասկացումները** չեն կարող հանդիսանալ վնասի փոխհատուցում, քանի որ տվյալ փոխհատուցումների սրամարմինը ՀՀ կառավարության նշված որոշումների համաձայն չի դաշնամարմինում տվյալ վնասը ղեկավարող մարտադիր անձի կողմից հասցվելու հետ, այլ դրանք հասկացվում են ղեկավարող կողմից նշված ցանկացած դեղատնային:

Հայաստանի Հանրապետության դատախազության նախարարության կողմից Գարիկ Խաչիկյանի ընտանիքին 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ հուղարկվողության ծախսերի փոխհատուցումը և 11.04.2000 թվականի թիվ 650 որոշման համաձայն 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ գերեզմանի բարեկարգման, սաղանաբարի դաստիարակման, սեղանային համար սրամարմինում գումարներն, ըստ էության, հանդիսանում են նախաժամանակ, որը ղեկավարողը վճարում է զինծառայողներին՝ անկախ հասցված վնասում դատախազության անձի մեղքի առկայության:

Վերագրվող հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է Օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածով սահմանված՝ վնասը դատախազության անձի կողմից հատուցվելու ընդհանուր նորմերը և Օրենսգրքի 1087-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այդ ծախսերը կատարված ֆաղափարների կողմից հուղարկվողության համար ստացված հասկացումները (նախաժամանակ) չլինել է հաշվարկվել վնասների հատուցման հաշվում:

2) *Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարից հետևող դատախազության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը վերանայում է դատարանների վճիռները և որոշումները՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ ֆաղափարից հետևող դատախազության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր կանոնի դատախազից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնողի իր դատախազների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ դատախազով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքում նաև հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքի տվյալ հիմքը, և դատարանի կողմից դատախազական իրավունքի կիրառման օրինականության սուղան հիմքը բացակայում է:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղափարից հետևող դատախազության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ ֆաղափարից հետևող դատախազական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարից հետևող դատախազության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ

կէտով նախատեսված առաջին ասյանի դասական ակտին օրինական ուժ սալու լիազորությունը հետևյալ դասճանաչմանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճեցմանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիս ժամկէտում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար:

Վճռաքէկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիս ժամկէտում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սար, հետևաքար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից:

Միաժամանակ Վճռաքէկ դասարանը գտնում է, որ Երևանի Ավան և Նոր-Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանը կայացրել է ըստ էության ճիշտ վճիռ:

Վերոգրյալ դասճանաչմանությամբ առաջին ասյանի դասարանի սույն գործով կայացրած վճիռն օրինական ուժ սալը քիտում է արդարադասության արդյունավէտության ատերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դէկլարվելով չՉ քաղաքացիական դասավարության օրէնագրի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքէկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքէկ քողոքը քավարել: Բէկանել չՉ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.08.2006 թվականի թիվ 06-2680 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճիռն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ քողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 07-505
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-793 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների, ինչդեպ
նաև Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 ֆաղափացիական
գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Հասանիկ Բյուրջյանի, Երրոդ անձինք՝ Տիգրան Թերզյանի և
Գոհար Գողոյանի հայցի ընդդեմ Վահե Այվազյանի, Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների՝
անձաժ գույքի առուվաճառքի գործարքն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու
դաշխանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դաշխանջել է առջին ճանաչել Տիգրան Թերզյանի,
Գոհար Գողոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆաղափ
Կոմիտասի թիվ 30 շենքի, 127 բնակարանի առուվաճառքի դաշխանագիրը, անվավեր
ճանաչել Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված
Կոմիտասի 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դաշխանագիրը, ինչդեպ նաև Գառնիկ
Փանոսյանին և նրա ընտանիքի անդամներին վարել նվաճված բնակարանից:

Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեթրոն համայնքների առաջին այսյանի դատարանի
13.10.2006 թվականի թիվ 2-1516 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-
505 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքներ են ներկայացրել Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանները, ինչդեռ նաև Վահե Այվազյանը:

Վճռաբեկ բողոքներին դասասխաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքները ֆննվում են հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Ըստ Վահե Այվազյանի բողոքի՝

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 47-րդ, 52-րդ և 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ, 306 և 275-րդ հոդվածների դահանջները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Առուվաճառքի գործարքը կնքվել է կողմերի ազատ կամահայտնության դայմաններում: ՀՀ ոստիկանության 06.10.2000 թվականի որոշման և 24.01.2003 թվականի եզրակացության համաձայն՝ բնակարանը հայցվորը վաճառել է դասասխանողին գումարի դիմաց: Որոշման 3-րդ էջում արձանագրված է, որ կողմերի համաձայնությամբ գումարային և բնակարանային դարձ ու դահանջը լուծված է:

Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 03.05.2000 թվականին կայացրած և օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատված է, որ Վահե Այվազյանը բնակարանի սեփականատերն է, սակայն այդ փաստը դասարանի կողմից չի գնահատվել:

Բացի այդ, սարիների ընթացքում հայցվորը և երրորդ անձինք չեն դիմել դասական դատարանության, որևէ դահանջ չեն ներկայացրել գործարքի անվավեր ճանաչելու մասին և բաց են թողել դասական դատարանության դիմելու վաղեմության ժամկետները, որը կիրառելու վերաբերյալ համադասասխան միջնորդություն է ներկայացվել դասարանին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

Ըստ Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքի՝

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դահանջները, կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ, 304-րդ, 226-րդ և 275-րդ հոդվածները, որոնք չղեկ է կիրառել:

Բողոք քերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վահե Այվազյանը գումարի դիմաց հայցվորներից վիճելի բնակարանը ձեռք է բերել դատարան կարգով, միջնորդ Արմեն Աբգարյանի միջոցով, իսկ թե վերջինիս և հայցվորների միջև բնակարանի վերաբերյալ ինչ դայմանավորվածություններ են եղել, սույն վեճի համար իրավաբանական հետևանքներ չեն կարող առաջացնել, քանի որ հայցվորների և Վահե Այվազյանի կամքն ուղղված է եղել գումարի դիմաց բնակարան գնելուն: Նման դայմաններում դասարանն անհիմն գտել է, որ կողմերի միջև կնքվել է առուվաճառքի դայմանագրով ֆողարկված գրավի դայմանագիր՝ հիմք ընդունելով գործի ելքով Երևանի քաղաքացիական երրորդ անձանց ցուցմունքները՝ անհետևելով քրեական գործի հարուցումը մեղքելու մասին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության (այսուհետ՝ Ոստիկանություն) 06.10.2000 թվականի որոշման մեջ Վահե Այվազյանի սված բացատրությունն այն մասին, որ ինքը բնակարանը ձեռք է բերել Ա.Աբգարյանի միջոցով՝ գումարի դիմաց:

Դատարանը չի դատաւարարանել, թե ինչու են մերժվում այնպիսի աղացույցներ, ինչպիսիք են՝ առուվաճառքի դայմանագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականը, իսկ հայցվորի բացատրությունները դիտել են հավաստի:

Գործով աղացուցված է, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակարանը ձեռք է բերել այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից՝ բնակարանի սեփականատեր Վահե Այվազյանից, նախադեպ համոզվելով, որ բնակարանը երրորդ անձանց իրավունքով ծանրաբեռնված չէ, կալանքի, արգելանքի սակ չի գտնվում, հաշվառվածներ չկան: Այնինչ, դատարանը հիմք ընդունելով գործի ելքով օտարացրված երրորդ անձանց բացատրություններն այն մասին, որ գործարքը շինծու է, և իբր Գառնիկ Փանոսյանն իմացել է դրա մասին, անստեղծված բացատրություններն այն մասին, որ Գառնիկ Փանոսյանն ընդհանրապես տեղյակ չի եղել վիճելի բնակարանը Վահե Այվազյանին վաճառելու դատաւարարների մասին, նշել է, որ բնակվելով հայցվորի հարևանությամբ, ֆաջատեղյակ է եղել, որ բնակարանի վերաբերյալ վեճ կա:

Իրականում նրանք հարևաններ չեն, Գառնիկ Փանոսյանը բնակվել է մի ֆանի մոտի հեռու և հայցվորի ընտանիքի հետ որևէ առնչություն չի ունեցել:

Գործի նյութերում բացակայում են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածով սահմանված՝ գույքը բարելավող ձեռք բերողից հետ վերցնելու դայմանները:

Դատարանը չի գնահատել նաև Ոստիկանության՝ Ա.Աբգարյանի վերաբերյալ ֆրեական գործի հարուցումը մերժելու որոշման 3-րդ էջը, որտեղ արձանագրված է, որ հայցվոր Տիգրան Թերզյանի և միջնորդ Ա.Աբրահամյանի միջև փոխհամաձայնության գումարային և բնակարանային դատարար ու դատահանջը լուծված է:

Վերագրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձից դատահանջ էլ են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 վճիռը և հայցադատահանջն ամբողջությամբ մերժել:

3. Վճարել բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճարել բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հասմիկ Բլուրցյանի անունից հանդես եկող Տիգրան Թերզյանի, Արամ և Հասմիկ Թերզյանների անունից հանդես եկող Գոհար Գոռոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքվել է անձարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որով Երևան ֆաղաֆի Կոմիտասի թիվ 30 շենքի 127 բնակարանը վաճառվել է Վահե Այվազյանին՝ 5 300 000 ՀՀ դրամով:

2) Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյքուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը 03.05.2000 թվականին Վահե Այվազյանի հայցի հիման վրա կայացրել է վճիռ Հասմիկ Անուշավանի Բլուրցյանին, Տիգրան, Հասմիկ և Արամ Թերզյաններին Երևան ֆաղաֆի Կոմիտասի թիվ 30 շենքի, 127 բնակարանից վարելու մասին:

3) Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքվել է անձարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որով Երևան ֆաղաֆի Կոմիտասի թիվ 30 շենքի 127 բնակարանը վաճառվել է Գառնիկ Փանոսյանին, նշված դայմանագրից ծագած իրավունքներն ստացել են ղեկավար գրանցում և Գառնիկ ու Գոհար Փանոսյանների անվամբ սրվել է անձարժ գույքի իրավունքների ղեկավար գրանցման վկայական:

4) ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆննչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշման համաձայն՝ Երևան ֆաղաֆի բնակիչ Արմեն Աբգարյանը, չունենալով գրավասնային գործունեությամբ զբաղվելու թույլտվություն, Վահե

Այվազյանից վերցնելով 6000 ԱՄՆ դոլար 16.12.1997 թվականին սվել է Տիգրան Թերզյանին՝ 10% տոկոսադրույքով՝ որդես գրավ՝ Տ.Թերզյանի՝ Կոմիտասի 30 շենքի թիվ 127 բնակարանը առուծախ ձևակերպելով Վահե Այվազյանի անվամբ: Թերզյանը որդես տոկոս Աբգարյանին վճարել է 1850 ԱՄՆ դոլար և չի կարողացել վերադարձնել վերցրած գումարը, այդ դասձառով Ա.Աբգարյանը դիմել է Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աշխանի դասարան, որի կողմից 03.05.2000 թվականին վճիռ է կայացվել Թերզյանին և նրա ընտանիքի անդամներին վսարել նվաճված բնակարանից:

5) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանում գործի ֆննությամբ ժամանակ Վահե Այվազյանը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով մերժել հայցը:

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները նվաճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

Վահե Այվազյանի վճարել բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 436-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղայմանագիր է համարվում երկու կամ մի ֆանի անձանց համաձայնությունը, որն ուղղված է ֆաղաֆացիական իրավունքներ և դարձականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, կամ դադարելուն: Նույն օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի համաձայն՝ առուվաճառի ղայմանագրով կողմերից մեկը (վաճառողը) դարձավորվում է մյուս կողմին (գնորդին) որդես սեփականություն հանձնել (գույք) ադրանք, իսկ գնորդը դարձավորվում է ընդունել այդ ադրանքը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Վերոհիշյալ նորմի համաձայն՝ առուվաճառի ղայմանագրի կողմերն են հանդիսանում միայն գնորդը և վաճառողը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարքը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի ֆողարկման նդասակով կնքված գործարքն առաջինն է:

Հետևաբար, գրավոր գործարքների նկատմամբ շինծու լինելու հիմքով առաջինն գործարքի անվավերության հետևանքների կիրառման համար անհրաժեշտ է ադացուցել, որ՝

1. գործարքն իրականում կնքվել է ոչ այն ստորագրած անձանց միջև, կամ

2. այն ստորագրած անձանց կամքը չի համադասասխանում ղայմանագրում արադրվածին:

Սույն գործի փաստերի առանձնահատկությունների հաշվառմամբ Վճարել դասարանը գտնում է, որ սույն գործով էական նշանակություն ունեն ներհիշյալ իրավական հարցերը

1. ադրդ՞ մի կողմից Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գողյանի և մյուս կողմից Վահե Այվազյանի կամքն ուղղված է եղել բնակարանի առուվաճառի ղայմանագրով ֆողարկված այլ ղայմանագիր կնքելուն, և

2. ադրդ՞ նվաճված գործարքն իրականում կնքվել է ոչ թե այն ստորագրած, այլ՝ ուրիշ անձանց միջև:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանը յուրաֆանչյուր ադացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դասարանի համար որևէ ադացույց նախատես հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով նախատեսված դեղքերի:

Տվյալ դեղմում, ֆաղափացիական գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆինչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշումով չի հիմնավորվում ոչ այն հանգամանքը, որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված գործարքի կողմ (կամ կողմեր) իրականում հանդիսանում են այլ անձինք, ոչ էլ այն հանգամանքը, որ վերոհիշյալ դրամանագիրը կնքած Վահե Այվազյանի կամքն իրականում ուղղված է եղել մեկ այլ դրամանագիր կնքելուն, որը ֆողարկվել է վեճի առարկա դրամանագրով: Հետևաբար, երկկողմ գործարքը կնքողներից միայն մեկ կողմի մոտ խաթարված կամքի առկայության դեղմում չի կարող այդ գործարքը գնահատվել շինծու, քանի որ նման փաստերի առկայությունը հնարավոր հիմք է սալիս հանգելու հետևության, որ հարցը վերաբերում է խաթարությամբ կնքված գործարքին (**վիճահարույց գործարք**), որի համար օրենսդիրը (ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 313-րդ հոդված) սահմանել է անվավեր ճանաչելու այլ հիմքեր և դրանից բխող հետևանքներ:

Բացի այդ, գործում առկա է նաև Ա.Աբգարյանի վերաբերյալ ֆրեական գործի հարուցումը մերժելու որոշման 3-րդ էջը, որտեղ արձանագրված է, որ հայցվոր Տիգրան Թերզյանի և միջնորդ Ա.Աբրահամյանի միջև փոխհամաձայնության գումարային և բնակարանային դարձ ու դահանջը լուծված է:

Վերը նշվածի հիման վրա, անհիմն է Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆողաքի Կոմիտասի թիվ 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դրամանագիրն առոչինչ լինելու մասին վճռի դասճառաբանությունը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 331-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմություն է համարվում իրավունքը խախտված անձի հայցով իրավունքի դաճեղանության ժամանակահատվածը: Նույն օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դահանջների որոճ ճեասկների համար օրենքով կարող են սահմանվել հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճաս կամ ավելի երկար հատուկ ժամկետներ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ **վիճահարույց գործարքի** անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ արվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դարձավոր էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայող հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դասարանը հայցային վաղեմությունը կիրառում է միայն վիճող կողմի դիմումով, որը ողեճ է արվի մինչև դասարանի կողմից վճիռ կայացնելը: Հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալը, որի կիրառման մասին դիմել է վիճող կողմը, հիմք է Դասարանի կողմից հայցը մերժելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

Տվյալ դեղմում, Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված անճարճ գույքի առուվաճառքի դրամանագիրն անվավեր ճանաչելու հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է այն կնքելու դահից մեկ արի հետո:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանում գործի ֆննության ժամանակ Վահե Այվազյանը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով մերժել հայցը, սակայն դասարանը չի անդրադարձել այդ միջնորդությանը:

Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքի մասով.

Վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է մասնակի հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի գնահատել գործում եղած աղացույցները: Դասարանը միակողմանիորեն է գնահատել ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆինչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշումը, ֆանի որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գոդոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված դայմանագրի շինծու լինելու վերաբերյալ դատաբանություններ է կատարել՝ առանց հաստատված համարելու Վահե Այվազյանի մոտ խաթարված կամֆի առկայությունը, այսինքն, այն հանգամանքը, որ վերջինս գիտակցել է սլյալ դայմանագրի՝ բնակարանի առուվաճառքից բացի այլ դայմանագիր լինելը:

Տվյալ դեղոհում, այն հանգամանքը, թե Արմեն Աբգարյանն իրականում ինչ դայմանագիր է ֆողարկել բնակարանի առուվաճառքի դայմանագրով, սույն ֆաղաֆացիական գործով աղացուցման առարկայի անմիջական Երջանակից դուրս է, ֆանի որ վերջինս չի հանդիսացել վեճի առարկա դայմանագրի կողմ, ուստի և նրա կամֆի գնահատումն էական չէ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գոդոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված դայմանագրի նկատմամբ շինծու լինելու հիմնով առջինչ դայմանագրի անվավերության հեռևանքների կիրառման համար:

Այստիսով, սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերում առկա չէ Վահե Այվազյանի մոտ կնքված դայմանագրից այլ դայմանագիր կնքելու կամֆի առկայության վերաբերյալ որևիցե ուղղակի աղացույց:

Ինչ վերաբերում է դասարանի այն դատաբանությունները, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակվել է մի ֆանի մոտիֆ հեռու և դեռիֆ է իմանար շինծու գործարքի մասին, նույնդես հիմնավոր չէ:

Այսդես, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարելիսիղճ ձեռք բերող), աղա սեֆականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սլյալ գույքը դատանջել միայն այն դեղոհում, երբ գույքը կորցրել է սեֆականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեֆականատերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հաֆիՇակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսումից դուրս է եկել այլ ձանաղարհով անկախ նրանց կամֆից:

Դասարանը բազմակողմանիորեն չի գնահատել գործում առկա աղացույցները, որոնք բավարար են հաստատված համարելու ֆատերն այն մասին, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակարանը ձեռք է բերել այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից՝ բնակարանի սեֆականատեր Վահե Այվազյանից, նախադես համոզվելով, որ բնակարանը երրորդ անձանց իրավունքով ծանրաբեռնված չէ, կալանքի, արգելանքի սակ չի գսնվում, հաճվառվածներ չկան, գործարքի կնքման դատին (11.09.2000 թվականին) առկա է եղել դասարանի օրինական ուժի մեջ մսած վճիռ (03.05.2000 թվական)՝ Հասմիկ Անուճավանի Բլուրցյանին, Տիգրան, Հասմիկ և Արամ Թերզյաններին Երևան ֆաղաֆի Կոմիսասի ֆողոցի թիվ 30 Ենքի 127 բնակարանից վսարելու մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով առկա են բավարար ֆատեր՝ եղրակացնելու, որ Գառնիկ Փանոսյանը հանդիսանում է սլյալ գույքի բարելիսիղճ ձեռք բերող:

Սույն որոշման՝ Վահե Այվազյանի և Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների բողոքների հիմքերը և Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքի՝ հայցային վաղեմություն չկիրառելու դասճառաբանությունները բավարար հիմք են ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի դատական ակտը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկ ձգձգումները վսանգ են դարունակում նված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տախերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում հետևյալ պատճառաբանությունները:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 331-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմություն է համարվում իրավունքը խախտված անձի հայցով իրավունքի դաշտանության ժամանակահատվածը: Նույն օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատանջների որոշ տեսակների համար օրենքով կարող են սահմանվել հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճատ կամ ավելի երկար հատուկ ժամկետներ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դատարանը էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայող հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը հայցային վաղեմությունը կիրառում է միայն վիճող կողմի դիմումով, որը տեղ է տրվի մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը: Հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալը, որի կիրառման մասին դիմել է վիճող կողմը, հիմք է դատարանի կողմից հայցը մերժելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դատարանը էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների մասին:

Տվյալ դեղում, հայցադատանջով ներկայացված գործարքների նկատմամբ հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է այն կնքելու դատից մեկ տարի հետո, իսկ հայցային վաղեմության կիրառման դատանջ ներկայացվել է գործի քննության ժամանակ (գ.թ. 74):

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքը բավարարել:
2. Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն:
3. Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով Վերաքննիչ դասարանի 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3340 վճիռը և փոփոխել Համիկ Բլուրցյանի հայցն ընդդեմ Վահե Այվազյանի, Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների՝ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆաղաֆի Կոմիտասի փողոց, թիվ 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն առաջին ճանաչելու, Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված Կոմիտասի 30 շենքի թիվ 127 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և Գառնիկ Փանոսյանին և նրա ընտանիքի անդամներին նշված բնակարանից վսարելու դահանջների մասին, մերժել:
4. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-438(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2867/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դասավորներ՝ Գ.Մասինյան
Ա.Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությալը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությալը դասավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվակալի մայիսի 18-ին

դոնքաց դասակալն նիստում, քննելով Կասյա Թորոսյալնի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվակալի սեղեսնքերի 8-ի թիվ 06-2867 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրաճ վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Կասյա Թորոսյալնի ընդդեմ ՀՀ ոստիկալնության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր մաֆսային ղեսակալն կոմիտեի՝ գոլլի նկասմալը որղես բարելիսիղճ ձեռք բերողի սեփակալնության իրավունքը ձալնաչելու և ալճոմեքեմալն կրկնակի մաֆսալեքեքոմից ալալսելու ղախանլղերի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարակալն նախաղալսմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Կասյա Թորոսյալնը ղախանլղել է ձալնաչել իր՝ որղես բարելիսիղճ ձեռք բերողի սեփակալնության իրավունքը «Մերսեդես 230-Ե» մակնիլի 61 LO 666 ղեսալմարանիլի ալճոմեքեմալի նկասմալը և ալալսել այն կրկնակի մաֆսալեքեքոմից:

Երևալնի Կեմերոն և Նորֆ-Մալալսե հալմայնիքերի առաչին ալսյալնի դասարանի 2006 թվակալնի հունիսի 1-ի վճռով հայցը բալարարվել է մասնակիորեք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվակալնի սեղեսնքերի 8-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայալցրել Կասյա Թորոսյալնը:

Վճռաբեկ բողոքին ղալսախալսալն չի ներկայալցվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստալկները և ղախանլղը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեքեյալ հիմքի սահմաններում ներհոիլլալ հիմնալլորումներով.

Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 132-րդ հոդվածների դասանջները, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, ինչպես նաև չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 14-րդ, 163-րդ, 172-րդ, 176-րդ, 273-րդ, 277-րդ և 470-րդ հոդվածները, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածը, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը, հիմք ընդունելով հարուցված ֆեակական գործի առկայությունը և վեճի առարկա ավսոմեֆենայի գողացված լինելու հանգամանքը, եկել է այն եզրահանգման, որ սույն ֆաղաֆագիական գործով Կասյա Թորոսյանը բարեխիղճ ձեռք բերող չէ, անսեսելով այն հանգամանքը, որ ավսոմեֆենայի սեփականատերը, որից գողացել են ավսոմեֆենան, «Լոնդոն-Գարանթի» աղաաոկագրական փակ բաժնետիրական ընկերությունից (այսուհետ՝ Ընկերություն) սացել է աղաաոկագրական փոխաաուցում, իսկ այդ Ընկերությունը ֆեակական գործով ձանաչվել է ֆաղաֆագիական հայցվոր:

Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է գնահատել նաև այն հանգամանքը, որ Կասյա Թորոսյանը, գնելով ավսոմեֆենան, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի ուժով ձեռք է բերել սեփականության իրավունք և հեսևաբար իրավունք ունի դասանջելու վեացնել իր իրավունքի ամեն մի խախտում:

Վերագրյալի հիման վա Վճաբեկ բողոք բերած անձը դասանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեդեսմբերի 8-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հունիսի 1-ի վճռին:

3. Վճաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեսևյալ փաստերը՝

1) 2000 թվականի օգոսոսի 12-ին անհայտ անձը Երևանի Նաբրանդյան փողոցի 50 եննի բակից գաղսնի հափեսակել է Գուրգեն Վիրաբյանի անձնական օգսագործման «Մեքսեդես 230-Ե» մակնիչի 61 ԼՕ 666 դեսհամարանիչի ավսոմեֆենան:

2) ՀՀ նեռին գործերի և ազգային անվանգության նախարարության 2000 թվականի օգոսոսի 13-ի թիվ 13161700 որոնամբ՝ ՀՀ ֆեակական օրենսգրքի 180-րդ հոդվածի առաջին մասի հասկանիչներով հարուցվել է ֆեակական գործ:

3) Ընկերությունը Գուրգեն Վիրաբյանին վճարել է աղաաոկագրական փոխաաուցում և Երևանի Կենսրոն ֆննչական բաժնի ավազ ֆննիչի որոնամբ վեռոհիչյալ ֆեակական գործով ձանաչվել է ֆաղաֆագիական հայցվոր:

4) Վրասանի Հանրադեսություն ողարկված միջազգային ֆննչական դասանջի համաձայն՝ ողարկվել է, որ նեված ավսոմեֆենան Մարսոն Մկոյանը գնել է Տարիել Մազուելիլոց:

5) Կասյա Թորոսյանի որդին՝ Սամվել Թորոսյանը, 2003 թվականի նոյեմբերի 18-ին Վրասանի Հանրադեսության Ախալբալաֆ ֆաղաֆում Մարսոն Մկոյանից գնել է «Մեքսեդես 230-Ե» մակնիչի 61 ԼՕ 666 դեսհամարանիչի ավսոմեֆենան և ձևակերղել է իր ֆեռողի Ռեբեք Հակոբյանի անունով:

6) Ռեբեք Հակոբյանի և Կասյա Թորոսյանի 2005 թվականի աղրիլի 29-ի համասեղ հայարարագրի համաձայն՝ վեը նեված ավսոմեֆենան որղես սեփականություն փոխանցվել է Կասյա Թորոսյանին:

7) ՀՀ ոսիկանության ֆննչական գլխավոր վարչության 2006 թվականի հունվարի

26-ի թիվ 43-61700Գ օրենսդրական ակտի համաձայն՝ Սամվել Թորոսյանը ցուցմունք է սվել, որ «2005 թվականի մայիսի 4-ին, երբ փորձել են մասնագերծել ավստրալիական, սակայն այդ ժամանակ օտարերկրացի են, որ այն գողացված է եղել»:

8) ՀՀ ոստիկանության ֆինչական վարչության 2005 թվականի մայիսի 30-ի որոշման համաձայն՝ 2005 թվականի մայիսի 4-ին հայտնաբերված «ՄԵՆԵՂԵՍ 230-Ե» ավստրալիական ի դասի է հանձնվել Կասյա Թորոսյանի որդուն՝ Սամվել Թորոսյանին:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասցուման է ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դառնալու միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հարեցակից է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմանից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամից:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ այն առաջին հերթին.

- սահմանում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հետ դառնալու սեփականատերից իրավունքի իրականացման օրենսկանները, իսկ այնուհետև՝

- նախատեսում մի շարք նախադրյալների դատարանի և միաժամանակյա առկայությունը, որոնց դեպքում անձը կարող է համարվել բարեխիղճ ձեռք բերող:

Այսինքն՝ բողոք բերած անձի բարեխիղճ ձեռք բերող լինելու կամ չլինելու հարցը Վերաքննիչ դատարանը դիտարկել է գնահատման առարկա դարձնել և դրա արդյունքում կարող էր մերժել բողոք բերած անձի սեփականության իրավունքի ճանաչման դառնալու միայն գույքի սեփականատերից կողմից հայցի դեմ առարկելու և գույքը հետ դառնալու դառնալու մերժում, ինչը սույն ֆաղաֆաղիական գործով չի կատարվել:

Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

Անհիմն է նաև սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաքննիչ դատարանի եզրակացումն այն մասին, որ հարուցված ֆրեական գործի առկայության և ավստրալիական նախկին սեփականատերից գողացված լինելու դրանքներում Կասյա Թորոսյանը չի կարող հանդիսանալ բարեխիղճ ձեռք բերող և սեփականատեր հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, հայցադիմումի հիմքում դրել է իր՝ ինչդեպ բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու, այնդեպ էլ սեփականատեր լինելու հանգամանքները, իսկ Վերաքննիչ դատարանը նշված դառնալու դիտարկել է որդեպ բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու դառնալու և ըստ էության ֆինչության առարկա չի դարձրել սեփականատեր ճանաչելու դառնալու:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դրանքներով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու դառնալու, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դրանքներով:

Սույն օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ ֆաղաֆաղիական իրավունքների դատարանությունն իրականացվում է իրավունքը ճանաչելով:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիչ դասարանը վեճի առարկա ավստմեֆենայի սեփականատիրոջ կողմից այն հետ դահանջելու վերաբերյալ դահանջի բացակայության դրամաններում դեֆ է անդրադառնար և զնահասման առարկա դարձներ այդ ավստմեֆենայի առուվաճառի դրամանագրի ուժով բողոք բերած անձի մոտ սեփականության իրավունքի ծագման հարցին, քանի որ դիմողը Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դասարանում ներկայացրել է սեփականության իրավունքի ճանաչման դահանջ:

Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի հիմքի վերաբերյալ սրված իրավական դիրքորոշումը ենթադրում է գործի նոր քննության անհրաժեշտություն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը դեֆ է բավարարել մասնակիորեն:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար հիմք է այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի հիմքը վերաբերում է Վերաֆննիչ դասարանի վճռի մի մասին, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դասարանը դասարանների վճիռները և որոշումները վերանայում է՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 8-ի վճիռը՝ որդես բարեխիղճ ձեռք բերող սեփականության իրավունքի ճանաչելը մեթելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 8-ի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-673(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3727/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դասավորներ՝ Ա.Թումանյան
Գ.Մաթինյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհե՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահողքյաճք Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողքյաճք դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնքաց դասական նիսում, քննելով Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրհչյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի թիվ 06-3727 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըս հայցի Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրհչյանի ընդդեմ Սեղա Շահինյանի, Աբել Համբարձումյանի և Լիանա Բաքայանի՝ գործարքներն անվավեր ճանաչելու, և ըս Աբել Համբարձումյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրհչյանի՝ գործարքների անվավերողքյան հեձևանքներ կիրառելու, գումարի բռնագանձման և բռնագանձումը գողքի վրա սարածելու դահանքների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախադասմողքյունը.

Դիմելով դասարան՝ Արմեն Բաղդասարյանը և Արմենուհի Սլրհչյանը դահանքել են անվավեր ճանաչել Արմեն Բաղդասարյանի և Աբել Համբարձումյանի միքը 2000 թվականի քերկրի 21-ին և Սեղա Շահինյանի ու Աբել Համբարձումյանի միքը 2006 թվականի աողքի 28-ին կնված Երևանի Ծխախոսագործների քողողքի թիվ 55 սան, ինչդեա նան Արմենուհի Սլրհչյանի և Լիանա Բաքայանի միքը 2006 թվականի աողքի 29-ին կնված Երևանի Արցախի ոողղոսայի թիվ 18ա շենքի թիվ 45 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագրերը:

Հակընդդեմ հայցով Աբել Համբարձումյանը դահանքել է կիրառել գործարքների անվավերողքյան հեձևանքներ՝ Արմեն Բաղդասարյանիք բռնագանձել 10 000 (սա հագար) ԱՄՆ դողարին համարժեք ՀՀ դրամ դարքի գումարը և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրքի 411-դ

հողվածով հազվարկված 17 497 (սասնյոթ հազար չորս հարյուր իննսուներթ) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ տոկոսները, ինչպես նաև 2000 թվականի փետրվարի 21-ի տայմանագրով վճարված 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամը, Երևանի Կենտրոն թաղապետարանին վճարված հողի վարձակալության 2000 թվականի փետրվարի 11-ի տայմանագրով վարձավճարի 108 414 (մեկ հարյուր ութ հազար չորս հարյուր սասնչորս) ՀՀ դրամ դարսֆի և 177 409 (մեկ հարյուր յոթանասուներթ հազար չորս հարյուր ինը) ՀՀ դրամ տույժի գումարները, 51 433 (հիսունմեկ հազար չորս հարյուր երեսուներեք) ՀՀ դրամ գույքահարկի գումարը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 21-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Արմեն Բաղդասարյանը և Արմենուհի Մկրտչյանը:

Վճռաբեկ բողոքին տասասխյան չի ներկայացվել

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւրչյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածը և 73-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անչիւնիւկ նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանն Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև 2000 թվականի փետրվարի 21-ին կնքված առուվաճառի տայմանագրի անվավերության հետևանք է կիրառել և վճռել Արմեն Բաղդասարյանից բռնագանձել տայմանագրով վճարված 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ՝ առանց որևէ հիմնավորման:

Իրականությանը չի համադասասխանում և միաժամանակ անհամաբանական է Վերաքննիչ դասարանի նման եզրահանգումը, քանի որ գործարքի շինծու լինելն ինքնին վկայում է, որ դրանում նեւված գումարն իրականում չի վճարվել:

Բացի այդ, Վերաքննիչ դասարանը վճռել է Արմեն Բաղդասարյանից բռնագանձել առաջին ասյանի և Վերաքննիչ դասարաններում չվճարված և հակընդդեմ հայցով բավարարված հայցադատանքի չափով դեբտական տուրքի գումարը, առանց նեւելու, թե ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի որ հոդվածով է դեկավարվել: Այսինքն՝ Վերաքննիչ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կեւը, խախտել է նաև նույն օրենսգրքի 73-րդ հոդվածի առաջին մասը, որի համաձայն՝ դասական ծախսերը գործին մասնակցող անձանց միջև բաւխվում են բավարարված հայցադատանքների չափին համամասնորեն:

2) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչիւնիւկ նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Հաւելի առնելով այն հանգամանքը, որ Արել Համբարձումյանը Երևանի

Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 տունը Սեդա Շահինյանին վաճառել է, հետևաբար Վերաբնակիչ դասարանը ղեկավարել է մերժել հակընդդեմ հայցը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով բանկային տկոսների հաշվարկման մասով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձինք ղախանջել են բեկանել Վերաբնակիչ դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով՝ նոր ֆննույթյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննույթյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննույթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1998 թվականի հոկտեմբերի 14-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքվել է 10 000 (սաս հազար) ԱՄՆ դոլարի փոխառության դրամագիր: Գումարի վերադարձման ժամկետ է սահմանվել 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ը:

2) Գրավի դրամագրի փոխարեն 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքվել է Երևանի Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 սան առուվաճառքի դրամագիր՝ վաճառքի գինը նշելով 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ:

3) 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արել Համբարձումյանի և Սեդա Շահինյանի միջև կնքվել է Երևանի Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 սան առուվաճառքի դրամագիր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարքը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի ֆոնդային նդասակով կնքված գործարքը, առաջինն է:

Սույն ֆաղափացիական գործով վեճի առարկա դրամագիրն անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ՝ 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքված սան առուվաճառքի դրամագրին գրավի դրամագրի իրավական գնահատական չափով հիմքով:

Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ բոլոր դեղմերում գործարքի անվավերության, մասնավորապես, առաջինն լինելու հարցը, իրավական հարց է: Այն որևէ կերպ չի ազդում գործով փաստերի վրա և չի կարող հիմք հանդիսանալ որևէ փաստաբանական գնահատական համար:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեղմում կողմերից յուրաքանչյուրը դրամագիր է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ սացածը:

Այս կանոնը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելու համար Վերաբնակիչ դասարանը ղեկավարել է գործով դարձել, արդյոք առաջինն դրամագրով նախատեսված գումարն իրականում վճարված էլ է, թե՞ ոչ:

Վերաբնակիչ դասարանը գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող սույն փաստը չի դարձել:

Հիմնավոր է նաև բողոք բերած անձանց դատախազությանը՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի 73-րդ հոդվածի առաջին մասի խախտման վերաբերյալ հետևյալ դատախազությանը.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի 73-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատարանի ծախսերը գործին մասնակցող անձանց միջև բաշխվում են բավարարված հայցադատականների չափին համամասնորեն:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆագիական գործով Վերաբերյալի դատարանը, բավարարելով թե հայցը և թե հակընդդեմ հայցը, վճռել է դատարանի տարբեր ամբողջ գումարը բռնագանձել Արմեն Բաղդասարյանից՝ միաժամանակ չդատախազությունը, թե ինչու է հանգել նման հետևության:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վերաբերյալի դատարանը, հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասը, վճռել է Արմեն Բաղդասարյանից հոգուս Արել Համբարձումյանի բռնագանձել 1999 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի հուլիսի 18-ն ընկած ժամանակահատվածի համար նույն հոդվածով սահմանված տոկոսներ:

«ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ է դրվում 1999 թվականի հունվարի 1-ից:

Սույն օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենսգրքը կիրառվում է ֆաղաֆագիական այն իրավահարաբերությունների նկատմամբ, որոնք ծագել են օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո: Մինչև 1999 թվականի հունվարի 1-ը ծագած դատախազային և այլ ֆաղաֆագիական իրավահարաբերությունների նկատմամբ օրենսգրքի կիրառվում է այն իրավունքների և դատախազությունների մասով, որոնք ծագել են օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո:

Հետևաբար սույն ֆաղաֆագիական գործով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը կիրառելի չէ, քանի որ Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև 10 000 (սաս հազար) ԱՄՆ դոլարի փոխառության դատախազությունը կնքվել է 1998 թվականի հոկտեմբերի 14-ին, իսկ գումարի վերադարձման ժամկետ է սահմանվել 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ը: Այսինքն՝ կողմերի միջև դատախազության իրավահարաբերությունը, դրանից բխող իրավունքները և դատախազությունները ծագել են մինչև ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելը, հետևաբար այդ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի են իրավահարաբերության ծագման ժամանակ գործող նորմերը:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատարանի ակտի մասնակիորեն բեկանելու համար:

Վերաբերյալի դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի հիմքերը վերաբերում են Վերաբերյալի դատարանի վճռի մասին, իսկ ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը դատարանների վճիռները և որոշումները վերանայում է՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճիռը՝ Արմեն Բաղդասարյանից հոգոս Աբել Համբարձումյանի՝ որդես նրանց միջև 2000 թվականի փետրվարի 21-ին կնքված առուվաճառքի դայմանագրի անվավերության հետևանք 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ, որդես ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով հաշվարկված տոկոսներ 17 497 (սասնյոթ հազար չորս հարյուր իննսուկոթ) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ և Արմեն Բաղդասարյանից ՀՀ ղեկական բյուջեի օգտին ղեկական տուրք բռնագանձելու մասերով և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-725(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3496/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Տ.Մահակյան
Ա.Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Ռազմիկ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի թիվ 06-3496 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ռազմիկ Գրիգորյանի ընդդեմ Ռիմա Մխիթարյանի և Ալվարդ Եղիկյանի՝ աղորհնի զբաղեցրած բնակարանից վարելու դատանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմողությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ռազմիկ Գրիգորյանը դատանջել է Ռիմա Մխիթարյանին վարել Գյումրու Շիրակացի փողոցի 2 շենֆի թիվ 7, իսկ Ալվարդ Եղիկյանին՝ թիվ 8 բնակարաններից:

ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ասլանի դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռով հայցը բավարարվել է: Վճռվել է դատասալսանողներին վարել նրանց բնակարաններ հասկացվելուց հետո:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռազմիկ Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասալսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավողումներով.

1) Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածով նախատեսված որևէ բացառություն չսահմանող նորմերը կիրառելիս նախատեսել է դայման այն մասին, որ դատասխանողները կարող են վստահվել վեճի առարկա բնակարաններից միայն ՀՀ Շիրակի մարզդեատարանի կողմից նրանց բանկարաններ հասկացվելուց հետո: Այսինքն՝ Վերաբնիչ դատարանը հայցվոր կողմին առաջադրել է դատրավորություններ, որոնք նախատեսված չեն օրենքով:

2) Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ և 215-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ դատասխանող կողմը սույն ֆաղափացիական գործով ոչ ՀՀ Շիրակի մարզդեատարանի և ոչ էլ իր դեմ հակընդդեմ հայց չի հարուցել և իրենց բնակարանով աղախովելու դատահանջ չի ներկայացրել, հետևաբար Վերաբնիչ դատարանը, անդրադառնալով այդ հարցին, խախտել է վերոնշյալ դատավարական նորմերը և հայցադիմումի բացակայությամբ վեճ է փակել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վճռաբեկ դատարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 21-ի թիվ 3-2225 որոշումը անփոփոխ է թողնվել Վերաբնիչ դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 05-2393 վճիռը, որով անվավեր է ճանաչվել Գյումրու Շիրակացու փողոցի 2-րդ շենքի թիվ 7 բնակարանը Ռիմա Մխիթարյանին, իսկ թիվ 8 բնակարանը՝ Ավարդ Եղիկյանին հասկացնելու մասին Շիրակի մարզդեատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 21-ի թիվ 294 որոշումը, և դրանց հիման վրա Ռիմա Մխիթարյանին և Ավարդ Եղիկյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականները: Վերականգնվել են Ռազմիկ Գրիգորյանի և նրա ընտանիքի անդամների իրավունքները վերոնշյալ բնակարանների նկատմամբ:

2) Շիրակի մարզդեատարանի 2006 թվականի ապրիլի 25-ի թիվ 146 որոշումը անվավեր է ճանաչվել Շիրակի մարզդեատարանի 2004 թվականի մայիսի 24-ի թիվ 112 որոշումը՝ հայցվորի 6 անձից բաղկացած ընտանիքին Գյումրու Շիրակացու թիվ 60բ շենքի թիվ 14 բնակարանը հասկացնելու մասին և նրանց հասկացվել են Գյումրու Շիրակացու փողոցի թիվ 2 շենքի թիվ 7 և թիվ 8 բնակարանները:

3) 2006 թվականի հունիսի 9-ին սրված թիվ 2014091 և թիվ 2009190 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներով Գյումրու Շիրակացու փողոցի թիվ 2 շենքի թիվ 7 և թիվ 8 բնակարանների նկատմամբ գրանցվել է Ռազմիկ, Կիմա, Ավետիս, Արթուր, Մարիամ և Անահիտ Գրիգորյանների սեփականության իրավունքը:

4) Վերաբնիչ դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 12-ի որոշումը դարգաբանվել է վիճարկվող դատական ակտը՝ 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի թիվ 06-3496 վճիռը: Որոշումը նստվել է, որ Ավարդ Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի ընտանիքներին համարժեք

բնակարաններ հասկացնելու լուծումը բավարարել նշանակում է նրանց համարժեք բնակարանների գնման վկայագրեր սրամադրել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեկայալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հեռավորումից ուրիշի ամօրինի սիրադեմումից: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը որևէ դայման չի նախատեսում սեփականատերի համար՝ իր գույքը հեռավորումից:

Սույն գործով հայցվորը դատարանին ներկայացրել է անվերադառնալիքի դայման՝ գույքն ուրիշի ամօրինի սիրադեմումից դատարանին մասին, հեկայալ Վերաբնիչ դատարանը չէր կարող դատասխանողների վարումն իրականացնել որոշակի դայմաններով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ վճռի դատառաքանական մասում դեմ է նշվում դատարանի կողմից դարված գործի հանգամանքները, ամացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հեկայությունները, այս կամ այն ամացույցները մերժելու փաստարկները, ինչդեպ նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դեկավարվել է դատարանը վճռի կայացնելիս:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաբանչյուր դեղում դատարանը դատարար է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն դեմ է գույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ դեմ է դատառաքանվի, թե հասկադես ինչու դեմ է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդեպ դատարանի, այնդեպ էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը (սե՛ս ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեակական գույքի կառավարման վարչությունը ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ դատասխանատվությամբ ընկերության, ֆաղ. գործ թիվ 3-2504(ՏԳ) (գումար բռնագանձելու լուծումից)):

Մինչդեպ սույն ֆաղաֆացիական գործով Վերաբնիչ դատարանը վճռել է Ալվարդ Եղիկյանին և Ռիմա Մխիթարյանին վարել վեճի առարկա հանդիսացող բնակարաններից՝ ՀՀ Ծիրակի մարդեատարանի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր հասկացվելուց հետո:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով Վերաբնիչ դատարանն Ալվարդ Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի վարումը դայմանավորել է ՀՀ Ծիրակի մարդեատարանի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր սալու հանգամանքով, առանց այդ եզրահանգումն հիմնավորող օրենքը կամ այլ իրավական ակտը նշելու: Հեկայալ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաբնիչ դատարանի կողմից չի հիմնավորվել դատասխանողների

վճարելու և բնակարանի գնման վկայագիր սրամադրելու միջև **իրավական** կառի առկայությունը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով, ինչդեռ նաև օրենքով ուղղակի նախատեսված դեղումն՝ օրենսդրական այլ ակտերով: Անձինք կարող են ենթարկվել դատասխանասվության միայն օրենքով նախատեսված դեղմերում, կարգով և չափերով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս օրինադրույթը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ կարգավորում է հանրային իրավահարաբերությունների ոլորտը, իսկ գործով կողմերի վեճը ֆաղաֆացիաիրավական բնույթի է:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է ամրագրվեն օրենքին համադասախան սրված և ձևակերտված լիազորագրում:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը, վճռաբեկ բողոքի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Վերաբնիչ դատարանն առանց դատասխանողի դատահանջի ՀՀ Գյումրու մարզդատարանի նկատմամբ դատաստորություններ է սահմանել, հանդես է եկել ՀՀ Գյումրու մարզդատարանի Եսիերի դատարանությամբ:

Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված հիմքով վճռաբեկ բողոք ներկայացնելով, բողոք է բերել այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել:

Սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի մասը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղումն անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի բնության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում բնույթը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման շեսանկյունից: Տվյալ դեղումն Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության Եսիերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դատաճառաբանությունները, ինչդեռ նաև դատահանջի բացակայության դայմաններում գործի նոր բնության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի՝ վսարումը կասարել դատասխանողներին բնակարաններ հասկացնելուց հետո մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել:

*վճռի եզրափակիչ մասից հանել «Վսարումը կասարել դատասխանողներին բնակարաններ հասկացնելուց հետո» նախադասությունը:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2863/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-779(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի թիվ S-2863 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արսյուն Ասլանյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն)՝ 2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակցն անվավեր ճանաչելու դաժանաչի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Արսյուն Ասլանյանը դաժանաչել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակցը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանն է ներկայացրել Արսյուն Ասլանյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաչը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չդեժ է կիրառել, չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, որը դեժ է կիրառել:

Բողոք քերած ակնչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վեժի առարկա ստուգման ակցի կազմման հիմք է հանդիսացել Արսյուն Ասլանյանի հայտարարությունը, որով նա ընդունել է իր կողմից առանց դեժական գրանցման ձեռնարկասիրական գործունեություն իրականացնելու փաստը և նեժ օրական օրջանառության գումարի ու դրանից սացած հատույթի չափերը:

Վերոնշյալ �ղասճառաբանությամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Արսյոմ Ալլանյանի իրացման ժամանակահատվածում արժեքահարկի հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը:

Ինչ վերաբերում է դիմողի 3 սարվա ժամանակահատվածի չափի որոշմանը, ապա այն հարկային մասնի աշխատակիցների կողմից հաշվարկվել է, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ շուկայի, որտեղ նա իրականացրել է առանց ղեկավարման գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն, հանգստյան օրեր չի ունեցել:

2) Դասարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վիճելի ստուգման ակտի կազմման հիմք է հանդիսացել Ա.Ալլանյանի հայտարարությունը, որը նա սվել է Ծառայության աշխատակիցներին առանց որևէ դատարանի: Ինչ վերաբերում է Դասարանի վճռի հիմքում դրված այն հանգամանքին, որ ստուգմանը մասնակից է դարձվել Երևան քաղաքի դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանը, ապա այդ հանգամանքը հիմնավորող աղյուսակը գործում բացակայում է:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախտներ է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի ղախտաբանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքում բացակայում է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը չկիրառելու մասին բողոք բերած անձի ղախտաբանության հիմնավորումները: Բացի այդ, անհիմն է բողոք բերած անձի ղախտաբանությունն այն մասին, որ գործում առկա չէ ստուգմանը Երևան քաղաքի դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանի մասնակից դարձվելու մասին որևէ աղյուսակ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի հունիսի 22-ի թիվ 1302776 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Արսյոմ Ալլանյանի մոտ կատարել առանց ղեկավարման գրանցման, առանց սահմանված ժամկետում հարկային մասնում հաշվառման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա, օրենսդրությամբ թույլատրված վայրից դուրս օրենսդրությամբ արգելված գործունեության ստուգում:

2) 2006 թվականի հունիսի 22-ին կազմվել է թիվ 1302776 ստուգման ակտը, որով Արսյոմ Ալլանյանի նկատմամբ առանց ղեկավարման գրանցման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար հաշվարկվել է 20 531 300 (հազար միլիոն հինգ հարյուր երեսունհինգ հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ տուգանք:

3) 2006 թվականի հունիսի 23-ին Արսյոմ Ալլանյանի կողմից սրված բացատրության համաձայն՝ Երևանի Վարդանանց փողոցում գտնվող սննդային շուկայում 2001 թվականից առանց ղեկավարման գրանցման զբաղվում է ձեռնարկատիրական գործունեությամբ:

4) Գործի նյութերում բացակայում է ստուգմանը դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանի մասնակցությունը հիմնավորող աղյուսակը:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղախտաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը

զսնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմնով անհիմն է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղօրինի գործունեության իրականացման դեղում իրացման երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղմեր երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարսավորությունը: Այդ դեղմերում հարկային ռեսուրսները՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները հաշվարկվում է՝ հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման երջանառության ծավալների, հարկ վճարողի արտադրության և երջանառության ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սլյալների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից սացված ռեդեկուրսիների, համանման դայմաններում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա:

Բողոք բերած անձի դատաբանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Արսյոմ Ասլանյանի իրացման երջանառությունը որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից ռված գրավոր բացատրությունը, անհիմն է, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղօրինի գործունեության իրականացման դեղում իրացման երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

Տլյալ դեղում օրենսդիրը, հղում կատարելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղմը (աղօրինի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարսավորությունը: Հեկեյալ, նման դեղմերում հարկային ռեսուրսն համար ծագում է դարսավորություն՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի դատաբանությունը «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը չկիրառելու մասով, քանի որ Դատարանը, վճռի հիմնում դնելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով նախատեսված հարկային դարսավորության հաշվարկման կարգի խախտման հանգամանքը, կիրառել է նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի նորմերը:

2) Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա բողոքի երկրորդ հիմնին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադարձնում, քանի որ այն որևէ էական նշանակություն չունի սույն վեճի լուծման ժառանգությունից:

Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմնի վերաբերյալ ռված իրավական դիրորոշումը, Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ վերոնշյալ փաստարկը բավարար չէ Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը մերժել: ՀՀ սննտական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մոյն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-794/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մասինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-795(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների ներկայացուցիչ Սու Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի թիվ 07-794 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Դոնարա Բակարյանի, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանների ընդդեմ Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների՝ առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ Դոնարա Բակարյանը, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանները դիմում են անվավեր ճանաչել 2001 թվականի մարտի 2-ին Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների միջև կնքված Երևան ֆաղաֆի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաբնիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ 275-րդ, 318-րդ, 321-րդ, 323-րդ հոդվածները, կիրառել է «Նոսարիաի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, որը չդիտարկել է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը եկել է եզրահանգման այն մասին, որ վեճի առարկա բնակարանի առուվաճառքի դրամաձեռքի անվավեր է՝ վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ դասասխանողները Վերաբնիչ դասարանին չեն ներկայացրել աղացույց այն մասին, որ Սամվել Ստեփանյանը վերալիազորման իրավունքով լիազորագիր է ունեցել գործարք կնքելու համար, կամ Համլետ, Աննա, Նարինե և Վանո Աղայանները վերալիազորման իրավունքով լիազորագիր են սվել Դոնարա Բակարյանին:

Մինչդեռ Վերաբնիչ դասարանը հաշվի չի առել, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի համաձայն՝ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրը մյուսների համաձայնությամբ իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքի սնօրհնելու գործարքներ: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով համադասասխան համաձայնության առկայության դարազայում վերալիազորման անհրաժեշտությունը բացակայել է:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է «Նոսարիաի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, որը գործարքի կնքման դրամային ընդունված չէր և չէր գործում:

2) Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի դատահանգը:

Բողոք բերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի բնակարանի առուվաճառքի դրամաձեռքով Համլետ և Վանո Աղայաններն սեփականության իրավունքով իրենց դասկանող Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դրամաձեռքը վավերացվել է նոսարական կարգով, այն գրանցվել է անձամբ գույքի կադաստրում:

Վերաբնիչ դասարանը սույն գործով կրկին անդրադարձել և գնահատել է օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով հաստատված վերոնշյալ հանգամանքները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձինք դատահանգել են բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը համատեղ սեփականության իրավունքով դասկանել է Դոնարա Բակարյանին, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայաններին:

2) Նոսարական կարգով վավերացված 2000 թվականի սեպտեմբերի 9-ի թիվ 2-9777 հայտարարությամբ Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայանները համաձայնություն են սվել Դոնարա Բակարյանին իր հայեցողությամբ վաճառելու Երևանի

Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը:

3) 2000 թվականի սեպտեմբերի 9-ի նոտարական վավերացրած ստացած լիազորագրով Դոնարա Բակարյանը լիազորել է Սամվել Ստեփանյանին իր անունից կնիքելու Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

4) 2001 թվականի մարտի 2-ին Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների միջև կնքվել է Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

5) Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասլանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով դադարեցվել է Համլես և Վանո Աղայանների Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի նկատմամբ բնակատարածության օգտագործման իրավունքը: Վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի առուվաճառքի դայմանագրով Համլես և Վանո Աղայանները սեփականության իրավունքով իրենց ղախկանող Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, այն գրանցվել է անուարժ գույքի կադաստրում, Կարեն Ստեփանյանի անվամբ 2001 թվականի մարտի 19-ին սրվել է անուարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 392087 վկայականը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, անկախ այն բանից, թե մասնակիցներից ով է կնքում գույքը սնօրինելու գործարքը:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնիքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքը կարող է անվավեր ճանաչվել մնացած մասնակիցների դիմումով՝ գործարք կնքող մասնակցի մոտ անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության դեպքում, եթե աղյուցուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեխվել է իմանալ այդ մասին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 321-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիազորագիր է համարվում գրավոր լիազորությունը, որն անձը սալիս է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: Ներկայացվողը ներկայացուցչի կողմից գործարքներ կնիքելու համար գրավոր լիազորություն կարող է անմիջականորեն սալ համադասասխան երրորդ անձին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի իմաստով՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի կողմից սրված նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունը հավասար է լիազորագրին, որը անձը սալիս է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Դոնարա Բակարյանը վեճի առարկա գույքի համասեփականատերն է: Նշված գույքի համասեփականատերերը՝ Համլես, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայանները նոտարական կարգով վավերացված հայտարարությամբ սվել են իրենց համաձայնությունը համասեփականատեր Դոնարա Բակարյանին նրա կողմից գույքը՝

Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը սնօրինելու գործարք կնքելու մասին, որն իր այդ իրավունքն իրականացրել է ներկայացուցչի միջոցով, այսինքն՝ Դոնարս Բակարյանը գույքը սնօրինելու գործարքը կնքել է մյուս համասեփականատերերի կամֆի արտահայտությամբ, նրանց համաձայնությամբ և լիազորությամբ: Հետևաբար, Դոնարս Բակարյանի կողմից սրված լիազորագիրը ներկայացուցչին իրավունք է վերադառնել կնքելու ֆաղաֆագիական իրավունքներ և դարձականություններ ստեղծող, փոփոխող և դադարեցնող գործարք:

Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ սույն գործով վիճարկվող գործարքը ֆաղաֆագիական իրավունքներ և դարձականություններ է ստեղծել կողմերի համար, իսկ գույքի սնօրինման գործարքը ներկայացուցչի միջոցով իրականացնելը համասեփականատերերի կողմից գործարքն անվավեր ճանաչելու դրահանջը բավարարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

Հիմնավոր է նաև բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունն այն մասին, որ Վերաքննիչ դատարանի կողմից չդիտարկվել է կիրառվել «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, քանի որ վեճի առարկա գույքի նկատմամբ առուվաճառքի դրայմանագիրը կնքվել է 2001 թվականի մարտի 2-ին, իսկ նշված օրենքն ուժի մեջ է մտել 2002 թվականի մարտի 1-ին և այդ օրենքի գործողությանը հետադարձ ուժ չի սրվել:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոք բերած անձանց կողմից վկայակոչված Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ջեյթոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի բնակարանի առուվաճառքի դրայմանագրով Համլետ և Վանո Աղայանները սեփականության իրավունքով իրենց դասկանող Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դրայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, այն գրանցվել է անժամ գույքի կադաստրում:

Մինչդեռ սույն գործով Վերաքննիչ դատարանն անդրադարձ չի կատարել և գնահատման առարկա չի դարձրել կնքված առուվաճառքի դրայմանագրի վավերականության հարցը, հետևաբար անհիմն են դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի խախտման մասին բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունները:

Այստիպով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 05-3657/2005թ.
Նախագահող դասավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դասավորներ՝ Գ.Մասինյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-726(ՎԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհե՛ս՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահողը ՎՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆննելով «Նայսեֆ» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոֆն ըս
«Ձարգագման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումի՝ ՀՀ բանկերի միողյանն առընթեր
մեՑաղես գործող միջնող դասարանի 01.04.2005 թվականի վճռի հարկաղիր կասարման
համար կասարողական թերթ թալու դախանջի մասին թիվ 05-3657 ֆաղաֆաղիական գործով
ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոՑման դեմ,

Պ Ա Ր Ձ Ե Յ

1. Գործի դասավարական նախադասմողյունը.

Դիմելով դասարան՝ «Ձարգագման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ն դախանջել է
Հայասանի բանկերի միողյանն առընթեր մեՑաղես գործող միջնող դասարանի 01.04.2005
թվականի վճռի հարկաղիր կասարման համար կասարողական թերթ թալ:

Երևանի ԿենՑրոն և Նորֆ-Մարա համայնֆների առաջին աՑյանի դասարանի
02.08.2005 թվականի որոՑմամբ դիմումը բավարարվել է:

Քաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոՑմամբ դիմումը
բավարարվել է:

Սողյն գործով վճռաբեկ բողոֆ է ներկայացրել «Նայսեֆ» ԲԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոֆին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոֆի հիմները, փասարկները և դախանջը.

Սողյն վճռաբեկ բողոֆը ֆննվում է հեՑկյալ հիմֆի սահմաններում ներֆհիՑյալ
հիմնավողումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆսցիական դասավարտության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի պահանջը, չի կիրառել «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի «բ» կետը, որը պետք է կիրառել, այլ կիրառել է «ա» կետը, որը չպետք է կիրառել: Բողոք բերած անձը նվաճելով ղեկավարները դասառաքանել է հետևյալ փաստերկներով:

Դասարանը «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ին օրենքով սահմանված կարգով չի ուղարկել որոշումը, ինչի դասառաքով ընկերությունը չի իմացել կայացված որոշման գոյության մասին և հնարավորություն չի ունեցել ժամանակին բողոքարկելու այն:

«Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքը միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար վերաբնիչ բողոքի համար (ի սարքերություն առաջին ասյանի նույն դահանջով ներկայացվող դիմումների, որոնց համար ուղղակի նախատեսված է բռնագանձվող գումարի 2 տոկոսը) կոնկրետ դրույֆաչափ չի նախատեսել: Հետևաբար, նման դայմաններում միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար վերաբնիչ բողոքի համար դեսական սուրֆը գանձելիս ենթակա է կիրառման «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի «բ» ենթակետը, այն է՝ ոչ գույֆային բնույթի դահանջի գործերի համար սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ բազային սուրֆի սանադայսիկի չափով, ֆանի որ կատարողական թերթի դահանջը ոչ գույֆային բնույթի դահանջ է՝ անկախ այն հանգամանից, թե կատարողական թերթով ինչդիսի գործողություն դես է կատարվի:

Հետևաբար, վերաբնիչ դասարանը միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման վերաբերյալ դասական ակսի դեմ վերաբնիչ բողոք բերելու համար դասախանողից գանձելով բռնագանձվող գումարի 3 տոկոսը՝ որդես դեսական սուրֆի գումար, խախտել է դասախանողի նյութական իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դահանջել է վերաբնիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը դեսական սուրֆի բռնագանձման մասով բեկանել և հնարավորության դեղում այն փոփոխել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեատդես գործող միջնորդ դասարանը 01.04.2005 թվականին ֆննել է ֆաղաֆսցիական գործն ըս հայցի «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի ընդդեմ դասախանողներ «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ի և ֆաղաֆսցի Չարե Բախասանյանի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին: 01.04.2005 թվականի վճռով դասարանը վճռել է «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ից հոգոս «Չարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ-ի բռնագանձել 442525,98 ԱՄՆ դոլարին համարժեֆ գումար:

2) 02.08.2005 թվականին Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաե համայնֆների առաջին ասյանի դասարանը դընբաց դասական նիսում ֆննելով դարսատեր «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը՝ Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեատդես գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի վճռի հարկադիր կատարման համար կատարողական թերթ սալու մասին, որեղ է դիմումը բավարարել: Դասարանը միաժամանակ «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ից հոգոս դեսական բյուջեի բռնագանձել է 8851 ԱՄՆ դոլարին համարժեֆ ՀՀ դրամ՝ որդես միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար կատարողական թերթ սալու դիմումի ներկայացման համար սահմանված դեսական սուրֆի գումար:

3) 16.12.2005 թվականի որոշմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆսցիական վերաբնիչ դասարանը որեղ է կատարողական թերթ սալու մասին «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը

բավարարել և «Նայստես» ԲԲԸ-ից հոգուտի տեսական բյուջեի բռնագանձել 9809690 դրամ որդես առաջին աշյանի և վերաբնիչ դասարաններ նեվաժ ղիմումի ներկայացման համար տեսական սուրբի գումար:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՔԱՆՈՒՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՆ և ՆՎԱՅԻ ՀԻՄՆԻ ԱՍԻՆԱՆՆԵՐՈՒՄ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՔ ԳՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ԲՈՂՈՒՆ ՀԻՄՆԱՍԻՐ Է ՀԵՏԼՅԱԼ ԿԱՏԱՆԱՊԱՐԱՆՈՒՅՈՒՅՈՒՄ:

«Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենբի 19-րդ հոդվաժի 2-րդ մասի համաձայն՝ դահանջատեր և դարտադանը, դասվիրվաժ նամակով, հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրոյան ձևակերտումն ադահովող կադի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ ստացականի հանձնմամբ, տեղեկացվում են դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին: Նրանց չներկայանալն ադգելբ չէ ղիմումի բնույթյան համար:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոյան օրենսգրբի 139-րդ հոդվաժի համաձայն՝ դասարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջադես հետ, դասաաժ ձևով ուղարկվում է գորժի մասնակցող անձանց:

Տվյալ ֆաղաֆաղիական գորժի ուսումնասիրոյամբ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՔ ԴԱՐԳԵՆ, ՈՐ ֆաղաֆաղիական գորժում առկա չէ ունե ադագույց, ուր կարող է հաստատել «Նայստես» ԲԲԸ-ին բողոբարկվող դասական ակտը դասաաժ ուղարկելու փաստը:

Փաստորեն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոյան օրենսգրբի 139-րդ հոդվաժի խախտումն առկա է:

«Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի 9-րդ հոդվաժի 8-րդ մասի «բ» կետի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ բողոբի հիմնը ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՔ ԻՄՆԱՎՈՐ Է ՀԱՄԱՐՈՒՄ ՀԵՏԼՅԱԼ ԴԱՏԱՆԱՊԱՐԱՆՈՒՅՈՒՅՈՒՄ:

«Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի նույն հոդվաժի 7-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ միջնորդ դասարանների վճիռների հարկադիր կատարման կատարողական թերթ սալու մասին ղիմումների համար տեսական սուրբը գանձվում է գույֆային դահանջով բռնագանձման ենթակա գումարի երկու տկոսի չափով: Սույն ղիմումի ներկայացման համար հիմն է ծառայել Հայաստանի բանկերի միույթյանն առընթեր մեսադես գորժող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի՝ գումարի բռնագանձման մասին վճիռը: Հաավի առնելով այն հանգամանքը, ՈՐ ՎՃԻՐՔ ԿԱՅԱԳՎԵԼ Է ԳՈՒՅՖԱՅԻՆ ԴԱՀԱՆԻՉԻ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ և «Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի վերը նեվաժ հոդվաժով այդդիսի ղիմումների ներկայացման համար ուղղակիորեն նախատեսվաժ է բռնագանձվող գումարի 2 տկոսի չափով տեսական սուրբի վճարման դրույֆաչափ, ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՔ ԳՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ առաջին աշյանի դասարան սույն ղիմումի ներկայացման համար ենթակա է գանձման 8851 ԱՄՆ դոլարին համարժեք տեսական սուրբի գումար:

Նույն հոդվաժի 8-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ դասարանի վճիռների և որոշումների ղեմ վերաբնիչ բողոբների համար տեսական սուրբը գանձվում է գույֆային դահանջի գորժերով վերաբնիչ բողոբում նեվաժ վիճարկվող գումարի 3 տկոսի չափով, իսկ եթե վիճարկվում են առաջին աշյանի դասարանի կողմից բավարարվաժ կամ չբավարարվաժ դահանջներն ամբողջոյթամբ կամ բավարարվաժ կամ չբավարարվաժ դահանջները չեն վիճարկվում, ադա առաջին աշյանի դասարան հարուցվաժ և բողոբարկվող հայցի հայցագնի 3 տկոսի չափով, իսկ ոչ գույֆային բնույթի դահանջի գորժերով՝ բազային սուրբի սասնադաշիկի չափով:

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՔ ԳՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ չնայաժ այն հանգամանին, ՈՐ սույն գորժով ներկայացվաժ ղիմումի հիմնում ընկաժ է գումար բռնագանձելու մասին միջնորդ դասարանի

վճիռը, այնուամենայնիվ, կասարողական թերթի դասանցը ոչ գույքային բնույթի դասանց է՝ անկախ այն հանգամանքից, թե կասարողական թերթի հիման վրա հարուցված կասարողական վարույթով ինչդիսի գործողություններ են նախատեսվում իրականացնել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար կասարողական թերթ սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման դեմ վերաքննիչ բողոք ներկայացնելու համար ղեկական տուրքը ղեկ է գանձվի բազային տուրքի սասնադասիկի չափով:

Բողոքի վերը նշված հիմքի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, վերաքննիչ դատարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսնագ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման տեսակյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ իր կողմից վերաքննիչ դատարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը մասնակիորեն բեկանելու և փոփոխելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Մասնակիորեն բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի դատարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը և այն փոփոխել:

2. «Նայտեք» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 8851 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես առաջին ասյանի դատարան միջնորդ դատարանի վճիռի հարկադիր կասարման կասարողական թերթ սրամադրելու դիմումի ներկայացման համար սահմանված ղեկական տուրքի գումար:

3. «Նայտեք» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 10.000 ՀՀ դրամ՝ որդես վերաքննիչ բողոքի ներկայացման համար սահմանված ղեկական տուրքի գումար:

4. «Նայտեք» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 20.000 ՀՀ դրամ որդես սույն վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված ղեկական տուրքի գումար:

5. Որոշումը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-429
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-994(ՎԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական տղալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողը Վ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Շենգալիթի թաղաղետարանի (այսուհետ՝ Թաղաղետարան) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 23.02.2007 թվականի թիվ 07-429 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղաղած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Աբխեն Աբախանյանի ընողղեմ Հայաստանի Հանրաղետոթյան՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարոթյան, Երևանի ֆաղաֆաղետարանի, Շենգալիթի թաղաղետարանի՝ բնականրան հասկաղցնելու կամ փոխարժեղը վճարելուն դարսավորեղցնելու դախանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախաղաղսմողղունը.

Դիմելով դատարան՝ հայղվողը դախանղել է դարսավորեղցնել ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարոթյանը, Երևանի ֆաղաֆաղետարանին, Թաղաղետարանին՝ մեկ սենյականոց բնականրան կամ դրա դիմաղ համարժեղ դրամական փոխհասողում ճամաղղել իրեն:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաղ համայնֆների առաղին աղյանի դատարանի 09.10.2006 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է. դատարանը Թաղաղետարանին դարսավորեղցրել է Աբխեն Աբախանյանին հասկաղցնել Երևանի Ե.Թաղևոսյան փողղղի 12/2 շենֆի թիվ 21 բնականրանին նողնաման մեկ սենյականոց այլ բնականրան կամ դրա դիմաղ բնականրան զնելու համար ճամաղղել համարժեղ դրամական փոխհասողում:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է:

Մողյն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Թաղաղետարանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասաղխան չի ներկայաղվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դառանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ.

1) դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, սխալ է մեկնաբանել «Երևան ֆադաբի քաղաքին համայնքների սեփականություն հանդիսացող գույքի ցանկը հաստատելու մասին» 13.03.1997 թվականի թիվ 42-րդ որոշման 3-րդ կետը, կիրառել է «ՀՀ ղեկական, հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաձևնորհման մասին» ՀՀ օրենքը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը գործում եղած աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն չկատարելու արդյունքում հանգել է այն համոզմանը, որ վիճելի բնակարանը դասկանել է հայցվորի ծնողներին: Նշված փաստն աղացույցված համարելու հետևանքով, Վերաֆննիչ դասարանը Թաղադատարանին դարձավորեցրել է Աբխեզի Աբրահամյանին հանձնել Եղիսե Թաղևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին համարժեք մեկ սենյականոց բնակարան կամ դրա Երևանի արժեքը՝ 10.450.000 (սասը միլիոն չորս հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ:

Վերաֆննիչ դասարանն անեսել է այն փաստը, որ Լեւինյան Երջուպետի գործկոմի 1988 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ գործկոմը դարձավորվել է հայցվորի չափահաս դառնալու օրը նրան հասկացնել բնակարան: 1988 թվականին բնակարանները հասկացվում էին վարձակալության, այլ ոչ թե սեփականության իրավունքով: Հետևաբար, նշված որոշումը չի սահմանում հայցվորին սեփականության իրավունքով բնակարան հասկացնելու դարձավորություն: Ա.Աբրահամյանին բնակարան հասկացնելու դարձավորությունը դիմաց է կատարվել 2005 թվականի նոյեմբերից սկսած, երբ «ՀՀ ղեկական, հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաձևնորհման մասին» ՀՀ օրենքը դադարել էր գործել, այսինքն՝ Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է կիրառել նշված օրենքը, քանի որ այն չի կարգավորում վիճելի իրավահարաբերությունը: Բնակարան ստանալու հայցվորի իրավունքը ծագել է նրա չափահաս դառնալու դառից՝ 2005 թվականի նոյեմբերից, երբ նրան հասկացվելիք բնակարանը չէր կարող սեփականաձևնորհվել հիշյալ օրենքով սահմանված կարգով:

Վերաֆննիչ դասարանը, հիմնավորելով, որ Ծենգալիթ համայնքին փոխանցված բնակարանային ֆոնդը ծանրաբեռնված է եղել հայցվորին բնակարան հասկացնելու դարձավորությամբ, այդ դարձավորությունը դիմացել է որդես սեփականության իրավունքով բնակարան հասկացնելու դարձավորություն և Թաղադատարանին դարձավորեցրել վճարելու բնակարանի Երևանի արժեքը, ինչը չի բխում գործկոմի վերը նշված որոշումից:

Բողոք բերած անձը դառանքել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 1988 թվականի հունիսին հայցվորի ծնողները մահացել են:

2) Լեւինյան Երջուպետի գործկոմի 20.10.1988 թվականի թիվ 24/15 որոշմամբ Երևանի Եղիսե Թաղևոսյան փողոցի թիվ 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանը, որի վարձակալներն են հանդիսացել անչափահաս Աբխեզի Աբրահամյանի ծնողները, հանձնվել է Լեւինյան Երջուպետին խորհրդի գործադիր կոմիտեի սօրիմությանը, դայմանով, որ

երջխորհուրդը վերջինիս չափահաս դառնալու օրը նրան հասկացնի մեկ սենյականոց նույնանման բնակարան:

3) Բնակարանը Երևանի քաղաքի գործկոմի որոշմամբ հասկացվել է այլ ֆաղափացու, որը հետագայում սեփականացնորհել է այն:

4) 02.11.2005 թվականին հայցվորը դարձել է չափահաս:

5) 13.10.2005 թվականին հայցվորը դիմել է Երևանի Շենգավիթ համայնքի ղեկավարին, այնուհետև Երևանի ֆաղափացուն խնդրելով Երևանի Լենինյան Երջուվեցի գործկոմի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ իրեն հասկացնել Ե.Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին նույնանման մեկ սենյականոց բնակարան կամ բնակարանի դիմաց իրեն սալ փոխհասուցում՝ դրա Երկայական արժեքի չափով:

6) Շենգավիթի քաղաքացիները 15.12.2005 թվականի գրությամբ հայցվորի դիմումը մերժել է, դատաճառաբանելով, որ ներկայումս Բ.Երևան Ե.Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանի սեփականատերն այլ ֆաղափացի է, իսկ ինչ վերաբերում է Լենինյան Երջուվեցի գործկոմի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի դատաճառաբանության կատարմանը, հայցվել է, որ նախկին Լենինյան (Շենգավիթի) Երջուվեցի գործադիր կոմիտեն լուծարվել է, Շենգավիթ համայնքում ձևավորվել է ղեկավար և ղեկավարի ավագանի, որոնք նախկին գործադիր կոմիտեի իրավահաջորդները չեն հանդիսանում, հետևաբար հայցվորին բնակարան հասկացնելու դատաճառաբանություն չունեն:

4. Վճարել դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վերաքննիչ դատարանը յուրաքանչյուր առաջուցյց դեպք է գնահատել գործում եղած բոլոր առաջուցյցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Մասնավորապես, անհրաժեշտ է նկատել ունենալ, որ 1978 թվականի ՀԽՍՀ Սահմանադրության համաձայն՝ գործադիր կոմիտեները հանդիսացել են ղեկավար իշխանության գործադիր մարմիններ:

05.07.1995 թվականի ՀՀ Սահմանադրության 116-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ դատաճառաբանության գյուղական, ավանային, ֆաղափային, Երջանային խորհուրդները և նրանց գործադիր մարմինները Երբուրնակել են իրականացնել օրենքով սահմանված իրենց լիազորությունները մինչև սարածֆային կառավարման և ղեկական ինֆնակառավարման մարմինների օրենսդրության ընդունումը:

Վերոգրյալից հետևում է, որ 1988 թվականին Լենինյանի Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեն հանդիսացել է ղեկական մարմին:

Լենինյան Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեն 1988 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 24/15 որոշմամբ դատարանվել է, Ալեխեն Հենրիկի Արահամյանին չափահաս դառնալու օրը հասկացնել Երիշեն Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին նույնանման բնակարան:

1990 թվականի օգոստոսի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության անկախության մասին» Հոչակագրի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ Հայկական ԽՍՀ-ն վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն՝ կրճատ՝ Հայաստան: Մա նշանակում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը հանդիսանում է Հայկական ԽՍՀ-ի իրավահաջորդը, որից հետևում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունն օրենսդրությամբ ամրագրված իրավահաջորդության

սկզբունքի համաձայն սահմանել է ՀԽՍՀ-ի իրավունքներն ու դարսականությունները. մասնավորապես, սվյալ դեղումն Լենինյան Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի վերոհիշյալ որոշմամբ նախատեսված դարսավորությունը:

1992 թվականի մարտի 20-ի Անկախ Պետությունների Համագործակցության խորհրդի որոշմամբ՝ ԱՊՀ անդամ բոլոր դետությունները ճանաչվել են նախկին ԽՍՀՄ-ի իրավունքների և դարսականությունների իրավահաջորդ:

Նկատի ունենալով, որ սվյալ ժամանակահատվածում բնակարանները հասկացվել են վարձակալական հիմունքներով անժամկետ օգտագործման իրավունքով, ադա դրանից բխում է, որ ՀԽՍՀ-ը դարսավորվել է բնակարան հասկացնել նույն հիմունքներով, այսինքն՝ Հայաստանի Հանրադետությունը դարսավոր է քաղաքացուն սրամադրել բնակարան ոչ թե սեփականության, այլ՝ անժամկետ օգտագործման իրավունքով, ընդ որում, միայն իր կողմից կամ իր նախաձեռնությամբ:

Այդ առումով հարկ է նեել, որ Հայաստանի Հանրադետության Սահմանադրությամբ հսակ ամրագրված և սարանջատված են դետական և սեղական ինքնակառավարման մարմինների հասկացություններն ու դրանց կողմից իրականացվող գործառույթները:

Ուստի, ուսումնասիրելով գործում առկա փաստերը՝ Վճաքեկ դասարանը գտնում է, որ Հայաստանի Հանրադետության սահմանած դարսավորությունները դետ է իրականացվեն Հայաստանի Հանրադետության դետական մարմինների կողմից, սվյալ դեղումն ՀՀ կառավարության լիագրված սվյալ բնագավառի դետական կառավարման մարմնի /ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության/ կողմից, այլ ոչ թե սեղական ինքնակառավարման մարմինների՝ Թաղադետարանի կողմից:

Բացի այդ, Հայաստանի Հանրադետության Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ մարդը, նրա արժանադասվությունը, հիմնական իրավունքները և ազատությունները բարձրագույն արժեքներ են:

Պետությունն ադահովում է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքների և ազատությունների դաքսդանությունը՝ միջազգային իրավունքի սկզբունքներին ու նորմերին համադասասվան: Պետությունը սահմանափակված է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք:

Այսդիսով, հաքվի առնելով վճաքեկ բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը և ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի դահանջները՝ Վճաքեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դասարանի վճիռը փոփոխելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ծենգավիթի թաղադետարանի վճաքեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1394/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-161(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) և Գարեգին Դույունյանի վճռաբեկ բողոքներն՝ ըստ Գարեգին Դույունյանի հայցի ընդդեմ կազմակերպության՝ «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի խորհրդի ստեղծման մասին ռեկսոր Ռ.Եղոյանի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիսական խորհուրդ ստեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամաններն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է անվավեր ճանաչել ինստիտուտի ռեկսորի՝ ինստիտուտի խորհրդի ստեղծման մասին 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ հրամանը և ինստիտուտի գիսական խորհրդի ստեղծման 03.02.2003 թվականի թիվ 18/Կ հրամանը:

Լռուու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 13.02.2006 թվականի վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է՝ «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կառավարման մարմնի՝ խորհրդի ստեղծման մասին ռեկսորի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիսական խորհուրդ ստեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամանները ճանաչվել են անվավեր:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքներ են ներկայացրել կազմակերպությունը և Գ.Ղույումչյանը:

Գ.Ղույումչյանը կազմակերպության կողմից ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել:

Կազմակերպությունը Գ.Ղույումչյանի կողմից ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2.Կազմակերպության վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Կազմակերպության վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը և «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «ա» ենթակետը, որոնք չպետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լուրջաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը կիրառելով նշված հոդվածները՝ անհետել է, որ ռեկտորը 07.12.2002 թվականին բուհի կառավարման մարմին՝ խորհուրդ ստեղծելու մասին հրամանն արձակելիս հիմք է ընդունել ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության Վանաձորի Պեսական մանկավարժական ինստիտուտի 1999 թվականի կանոնադրությունը:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության Վանաձորի Պեսական մանկավարժական ինստիտուտը վերակազմակերպվել է ՊՈԱԿ-ի, որը 23.12.2002 թվականին գրանցվել է Պեսական ռեգիստրի գործակալությունում: Հետևաբար «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «ա» ենթակետը հիմք չէ 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ հրամանն անվավեր ճանաչելու համար, քանի որ ռեկտորը ոչ թե կազմավորել է խորհուրդը և գիտական խորհուրդը, այլ ընդամենը հրամաններով հաստատել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից ձևավորված խորհրդի և գիտական խորհրդի կազմերը:

2) *Դասարանը թույլ է տվել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դասավարական իրավունքի խախտում:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լուրջաբանել է այն փաստարկով, որ դասարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ, որոշյալ խախտումը դասարանի վճիռը բոլոր դեպքերում բեկանելու հիմք է:

Վերոգրյալի հիման վրա Կազմակերպությունը դատանքել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1 Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը

Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառվեն և խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լուրջաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը, անվավեր ճանաչելով հրամանները, չի կիրառել վերը նշված դրույթներով սահմանված անվավերության հետևանքները և չի վերականգնել Գ.Ղույումչյանի խախտված իրավունքները:

2) Վճռաբեկ դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ, 19-րդ, 92-րդ հոդվածների, Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 8-րդ, 10-րդ հոդվածների, «Մարդու իրավունքների հիմնարար ազատությունների և պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ, 86-րդ հոդվածների, ՀՀ ֆաղափացիական դատալարության օրենսգրքի 1-ին, 2-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Վճռաբեկ դատարանը 15.11.2006 թվականի որոշմամբ վերադարձնելով վճռաբեկ բողոքը՝ Գ.Ղույումչյանին զրկել է իր իրավունքները վերականգնելու, իրավունքների և ազատությունների դատական դաժեղանության իրականացման, արդար դատաքննության իրավունքներից:

Վերոգրյալի հիման վրա Գ.Ղույումչյանը դատահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2.2 Կազմակերպության բողոքի դեմ Գ.Ղույումչյանի ներկայացրած դատասխանի փաստարկները.

Ըստ Գ.Ղույումչյանի դատասխանի՝ կազմակերպության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի փաստարկներն անհիմն են և ենթակա են մերժման հետևյալ դատառաքանությամբ:

1) Հրամանն արձակվել է ոչ թե 1999 թվականի կանոնադրության, այլ՝ ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշմամբ հաստատված կանոնադրության հիման վրա և ղեկավարվելով այդ կանոնադրության 3-րդ գլխի 13-րդ կետով, ինչի մասին հստակ կերպով նշված է վիճարկվող հրամանում:

2) Բողոքարկվող վճիռը չի շեղվում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքներն ու դատարանությունները:

3) ՀՀ ֆաղափացիական դատալարության օրենսգրքի 228.1-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռաբեկ բողոք կարող են բերել գործի ֆննությանը չմասնակցած անձինք, որոնց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դատական ակտ, այլ ոչ թե դատասխանողի ներկայացուցիչը, ընդ որում, գործի ֆննությանը մասնակից չդարձված անձինք իրավունք ունեն վճռաբեկ բողոք ներկայացնելու եռամսյա ժամկետում՝ այն դատից սկսած, երբ իմացել են կամ կարող էին իմանալ նման հանգամանքների մասին, մինչդեռ վճիռը կայացվել է 06.05.2006 թվականին և նախարարությունն իմանալով վճիռի մասին՝ սահմանված ժամկետում բողոք չի ներկայացրել:

4) Բողոքարկվող դատական ակտը չի հակասում Վճռաբեկ դատարանի 14.07.2006 թվականի թիվ 2-1493(ՎԴ) որոշմանը, քանի որ դա չի վերաբերում նույն հարցին, բացի այդ, վկայակոչված որոշումը ոչ թե նախորդում, այլ հաջորդում է դրան: Վկայակոչված որոշմամբ ուժի մեջ թողնված Վերաքննիչ դատարանի վճիռը վերաբերել է ինստիտուտի խորհրդի որոշումների, այլ ոչ թե խորհրդի ստեղծման մասին ռեկտորի հրամանն անվավեր ճանաչելու դատահանջներին:

3.Վճռաբեկ բողոքների ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքների ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 14856-Ն որոշմամբ՝ «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան դեսպական մանկավարժական ինստիտուտ» դեսպական հիմնարկը

վերակազմավորման ձևով վերակազմակերպվել է «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» Պետական ոչ առևտրային կազմակերպության: Նշված որոշումն ուժի մեջ է մտել 28.12.2002 թվականին:

2) Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի ղեկավարը, հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշումը հաստատված Կազմակերպության կանոնադրության 13-րդ կետը, 07.12.2002 թվականին արձակել է թիվ 178/Կ հրամանը, որով ստեղծվել է Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի խորհուրդը:

3) Ուեկտորը, հիմք ընդունելով Կազմակերպության կանոնադրության 19-րդ և 21-րդ կետերը, 03.02.2003 թվականին ընդունել է թիվ 18/Կ հրամանը, որով ստեղծվել է ինստիտուտի գիտական խորհուրդը:

4) ՀՀ կառավարության նշված որոշումը հաստատված կազմակերպության կանոնադրությունը Պետական գրանցում է ստացել 23.12.2002 թվականին:

5) ՀՀ ֆաղափարակազմային գործերով վերաբնակիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 02.09.2003 թվականի վճռով մերժվել է Գ.Ղույումչյանի հայցն ընդդեմ Կազմակերպության, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու, օրենքին հակասող որոշումները և հրամաններն անվավեր ճանաչելու, աշխատավարձի արբերությունը բռնագանձելու դիմումների մասին:

6) ՀՀ ֆաղափարակազմային գործերով վերաբնակիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 08.06.2005 թվականի վճռով մերժվել է Գ.Ղույումչյանի հայցն ընդդեմ Շվարց Սահակյանի և երրորդ անձ կազմակերպության՝ խորհրդի որոշումներն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատաչառությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է.

1) Կազմակերպության բողոքի առաջին հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարակազմային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձը, բացառությամբ միացման ձևով վերակազմակերպման, վերակազմակերպված է համարվում նոր ստեղծված իրավաբանական անձանց Պետական գրանցման դիմումով:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ Պետական կազմակերպությունն ստեղծված է համարվում օրենքով սահմանված կարգով Պետական գրանցման դիմումով:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վերակազմակերպման արդյունքում ստեղծված՝ «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» Պետական հիմնարկի իրավահաջորդը հանդիսացող «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ը և դրա կանոնադրությունը Պետական գրանցում են ստացել 23.12.2002 թվականին, այսինքն՝ այն որդեա ՊՈԱԿ ստեղծված է համարվում 23.12.2002 թվականից:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ Պետական կազմակերպության կառավարումն իրականացնում են հիմնադիրը, նրա լիազորած Պետական մարմինը, գործադիր մարմինը (սնօրեն, նախագահ, ղեկավար և այլն): Հիմնադիր որոշումը կամ Պետական կազմակերպության կանոնադրությամբ կարող են նախատեսվել նաև կոլեգիալ կառավարման, խորհրդակցական, վերահսկողություն իրականացնող և (կամ) այլ մարմինների (խորհուրդ, սնօրենների խորհուրդ և այլն) ձևավորում:

«Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն՝ ուսումնական հաստատության կառավարումն իրականացվում է սույն օրենքին, այլ իրավական ակտերի և ուսումնական հաստատության կանոնադրությանը համադասասխամ: Ուսումնական հաստատությունը կառավարվում է միանձնյա ղեկավարման և ինֆնավարության սկզբունքների գույքողմամբ: Ուսումնական հաստատությունների կառավարման մարմիններն են՝ հոգաբարձուների խորհուրդը, ուսումնական հաստատության խորհուրդը, ընդհանուր ժողովը, գիտական խորհուրդը, մանկավարժական խորհուրդը, գործադիր մարմինը: Ուսումնական հաստատությունների կառավարման մարմինները, դրանց ձևավորման կարգը և լիազորությունները սահմանվում են ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ: Ուսումնական հաստատությունը ղեկավարում է սեփական, ռեկտոր (դեկան), որը նշանակվում (ընտրվում) և ազատվում է ուսումնական հաստատության կանոնադրության համաձայն: Ուսումնական հաստատության կառավարման բարձրագույն և գործադիր մարմինների միջև լիազորությունները սահմանվում են ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դատարանը տարզեց, որ ինստիտուտի ռեկտոր Ռ.Եդոյանը 07.12.2002 թվականի և 03.02.2003 թվականի հրամանները արձակել է ինստիտուտի կանոնադրության (հաստատված ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշմամբ) երրորդ գլխի 13-րդ, 19-րդ և 21-րդ կետերի համաձայն, որով հրամայվել է ստեղծել ինստիտուտի կառավարման մարմին՝ խորհուրդ: Այսինքն՝ ռեկտորը հղում կատարելով՝ դեռևս չստեղծված (դեկանական գրանցում չստացած) իրավաբանական անձի կանոնադրության վրա ստեղծել է ինստիտուտի խորհուրդ, որովհետև լիազորություն կանոնադրությամբ ռեկտորին երբևէ վերադասված չի եղել:

Հետևաբար, վերաբնիչ դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ վիճելի հրամաններն հակասում են ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող՝ «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքին՝ Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում:

Կազմակերպության ներկայացուցչի բողոքին կից ներկայացված՝ ՀՀ կրթության և գիտության փոխնախարարի 03.07.2006 թվականի թիվ 10-04/Ե-1201 և 29.12.2006 թվականի թիվ 10-04/Ե-3343 գրություններում հիշատակված փաստերը Վճռաբեկ դատարանը ֆինանսական առարկա չի դարձնում այն դասձառաբանությամբ, որ այդ աղյուցյունները առաջին ասյանի և վերաբնիչ դատարաններում դասասխանողի կողմից չեն ներկայացվել: Հետևաբար դրանք չեն կարող Վճռաբեկ դատարանի կողմից ֆինանսական առարկա դառնալ:

2) *Կազմակերպության բողոքի երկրորդ հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղափաստական դատարանության օրենսգրքի Վճռաբեկ բողոք բերելու համար հիմք է գործին մասնակցող անձանց նյութական կամ դատավարական իրավունքի խախտումը:

Նույն օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստորադաս դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող վճիռները Վճռաբեկ դատարանում բողոքարկելու իրավունք ունեն՝

1) գործին մասնակցող անձինք,

2) գործի ֆնությունը չմասնակցած այն անձինք, որոնց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դատական ակտ:

Քաղաքացիական դատարանությունում սեփականության սկզբունքի հաշվառմամբ վերը նշված հոդվածների վերլուծությունը հիմք է սալիս եզրահանգելու, որ անձն վճռաբեկ բողոք իրավասու է ներկայացնելու կոնկրետ իր նյութական կամ (և) դատավարական իրավունքի խախտման հիմքով: Այս դիրքորոշումը հիմնավորվում է նաև ՀՀ

ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 231.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի լրացումով, ըստ որի՝ վճռաբեկ բողոքը վերադարձվում է, եթե բողոքը բերել է այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել: Այսինքն, անձն իրավասու է վճռաբեկ բողոք բերել կոնկրետ իր իրավունքի խախտման փաստի հիմքով և բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանում ֆննդության առարկա դառնալու համար դարձնելու նախադրյալն է համարվում:

Մինչդեռ, բողոքի սույն հիմքում բողոք բերած անձը, վկայակոչելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը, լրացում է բեկանել վերաֆննիչ դասարանի վճիռն այն դասառաքանության մեջ, որ այն կայացվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքների և դասակարգումների վերաբերյալ: Հետևաբար, վերը նշված հիմնավորումներով, Վճռաբեկ դասարանը բողոքի սույն հիմքը ֆննդարկման առարկա դարձնելու անհնարին է համարում, քանի որ բողոքի սույն հիմքը վերաբերում է այլ անձի՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքի ենթադրյալ խախտմանը և չի առնչվում բողոք բերած անձի իրավունքներին:

4) *Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ իրավական ակտն անվավեր է ճանաչվում ընդհանուր իրավասության դասարանի կողմից ակտն ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտերին կամ սույն օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով այլ իրավական ակտին հակասող ճանաչվելու դեպքում:

Սույն հոդվածի երկրորդ մասի երկրորդ դարբերության համաձայն՝ վերը հիշատակված հիմքով իրավական ակտն անվավեր կամ իրավաբանական ուժ չունեցող ճանաչվելու օրվան հաջորդող մեկամսյա ժամկետում անվավեր ճանաչված իրավական ակտն ընդունած իրավաստեղծ մարմինը դարձվում է ընդունել իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու մասին համադասասխան իրավական ակտ:

Սույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու մասին իրավական ակտով կարող են լուծվել՝

1) իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու հետևանքով անձանց խախտված իրավունքները ճանաչելու կամ մինչև խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու հարցերը.

2) անձանց իրավունքը խախտող կամ դրա խախտման համար վսանգ ստեղծող գործողությունները կասեցնելու կամ վերացնելու հարցերը,

3) անվավեր ճանաչված իրավական ակտն ընդունելու և անվավեր ճանաչելու հետևանքով դասառաքան վնասները հատուցելու հարցերը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն հոդվածի իմաստով վիճելի հրամանների անվավերության հետևանք կարող է հանդիսանալ Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի ղեկավարի՝ սույն վեճի առարկա հանդիսացող հրամաններն անվավեր ճանաչելու մասին համադասասխան հրամանը, որը ղեկավար է ընդունվի դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկամսյա ժամկետում: Այդ հրամանով կարող են լուծվել իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու հետևանքով անձանց խախտված իրավունքները ճանաչելու կամ մինչև խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու հարցերը, անձանց իրավունքը խախտող կամ դրա խախտման համար վսանգ ստեղծող գործողությունները կասեցնելու կամ վերացնելու հարցերը, ինչպես նաև անվավեր ճանաչված հրամանն ընդունելու և անվավեր ճանաչելու հետևանքով դասառաքան վնասները հատուցելու հարցերը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը բողոքի սույն հիմքի՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածի կիրառելիության փաստարկն անհիմն է համարում, քանի որ հոդվածի նշված դասակարգումը վերաբերում են ոչ թե վճիռ կայացրած դատարանին, այլ հրաման ընդունող համադասաստիսան իրավաստեղծ մարմնին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանը նույնդեպ անհիմն է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկական մարմնի կամ դրանց դաժնոցանատ անձի ակնն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործով դատարանի վճռի եզրափակիչ մասը ղեկ է դարձնակի նուժ՝ անվավերության հետևանքների մասին՝ ակնն մաբողջովին կամ մասամբ անվավեր ճանաչելու դեղոքում: Այն դեղոքում, երբ ֆաղաֆացու կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն ղեկական մարմնի կամ դրանց դաժնոցանատ անձի՝ օրենքին հակատող ակնն անվավեր ճանաչելու միջոցով, դատարանն իրավունք ունի իր վճռով դատարդել համադասաստիսան մարմնին կամ դաժնոցանատ անձին՝ ընդունելու ֆաղաֆացու օրենքով երաբխավորվող իրավունքները և (կամ) ազատությունները վերականգնող ակնն:

Վերը նշված հոդվածը վերաբերում է ղեկական մարմնի կամ դրանց դաժնոցանատ անձի ակնն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործերով կայացրած դատարանի վճիռներին:

«Պեկական ոչ առևտրային կազմակերղությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկական կազմակերղությունը ռահույթ սսանալու նղասակ չհետաղնղող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերղություն է, որն սետղծվում է միայն մեակույթի, առողջատղահույթյան, սոցիալական, սղորհի, կրթույթյան, գիտույթյան, բնատղահղանական և ոչ առևտրային այլ բնազավառներում գործունեղություն իրականացնելու նղասակով:

Վճռաբեկ դատարանը գնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի չէ, քանի որ դատաստիսանող կազմակերղությունը ղեկական մարմին, իսկ ինստիտուտի ռեկտրը՝ ղեկական մարմնի դաժնոցանատ անձ չեն հանղիսանում:

5) *Գ.Ղույունչյանի վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքին անղրաղատնալը Վճռաբեկ դատարանն աննկասակահարմար է համարում, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 239-րդ հոդվածի համաձայն Վճռաբեկ դատարանի որոշումը օրինական ուձի մեղ է մնում կայացման պատից և ենթակա չէ բողոքարկման:*

Այտղիսով, վերը ռարաղրված դատաճառաբանղությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը սույն գործով ներկայացված բողոքներն անհիմն է համարում, հետևաբար՝ մերժման ենթակա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 236-րդ հոդվածով սահմանված՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազոռղություններից է վճռաբեկ բողոքի մերժումը և դատական ակնն օրինական ուձի մեղ թղղնելը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել:

3. Գ.Ղույումչյանից բռնագանձել 20.000 ՀՀ դրամ՝ որդես վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված Պետական տուրքի գումար:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1118(ՏԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-28, 29, 30, 31/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափառական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Արփինե Արսայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) Տ1-28, 29, 30, 39 ֆաղափառական գործերով 04.04.2007 թվականին կայացրած, օրինական ուժի մեջ չմտած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարումնականության գործով կառավարչի ընդդեմ ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Շիրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի (այսուհետ՝ Ծառայություն) և երրորդ անձ Արփինե Արսայանի՝ 08.08.2005 թվականի անաւարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարումնականության գործով կառավարիչը դահանջել է անվավեր ճանաչել 08.08.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության հարկադիր կատարող Գագիկ Արդայանի և Արփինե Արսայանի միջև կնքված չորս առուվաճառքի դայմանագրերը:

Դատարանի 15.01.2007 թվականի որոշմամբ Տ1-28, 29, 30, 39 ֆաղափառական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Դատարանի 04.04.2007 թվականի վճռով հայցադիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Արփինե Արսայանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ

հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ, 16-րդ, 31-րդ, 81-րդ հոդվածների, 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, ինչդեռ նաև «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դասահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վեճը ենթակա չէր ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դասարանի ֆննդությանը: Կառավարիչը դիմել է դասարան՝ դասասխանող նշելով Ծառայությանը, սակայն հայցադաշտահանջով վիճարկել է գործարք, որի կողմ է հանդիսացել Արփինե Արսևյանը: Միաժամանակ վիճարկվել են նաև նոսարի գործողությունները, որը դասավարտության կողմ չի ընդգրկվել:

Ծառայությունը սույն գործով դասասխանող չէր կարող հանդիսանալ, քանի որ Ծառայության կողմից չէր կասարվել որևէ գործողություն, որը հիմք կսար դիմել ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ դասարան: Կառավարիչն ըստ էության բողոքարկել է հարկադիր կասարողի գործողությունները, որը, համաձայն գործող օրենքի, ենթակա է բողոքարկման առաջին այսպիսի դասարան:

Սույն գործով կողմ (դասասխանող) ղեկ է ներգրավվել ինչդեռ Արփինե Արսևյանը, այնդեռ էլ գործարքը վավերացնող նոսարը, և գործը դասարանում ֆննդելու ենթակայությունը ղեկ է որոշվել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածով սահմանված կանոններով:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 301-րդ, 562-րդ հոդվածները և 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որոնք ղեկ է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել նույն օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի, «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ, «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի դասահանջները, ինչդեռ նաև խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոք բերած անձը, որդեռ աճուրդում հաղթող, ամեն ինչ կասարել է դասաճ կարգով, օրենքով սահմանված կարգով: Աճուրդով գնված գույքը իր սեփականությունն է և, համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 301-րդ և 562-րդ հոդվածների, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» և «Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքների՝ անհրաճեռ է կնքել նաև նոսարական վավերացմամբ դայմանագիր, որն էլ հարկադիր կասարողը կասարել է 08.08.2005 թվականին:

Հարկադիր կասարողի կասարողական վարույթի ընթացքում կասարվող գործողություններն ավարսվում են աճուրդի ավարսման ժամանակ արձանագրության սոսրագրմամբ և արձանագրությունում նշված ժամկետում գումարը վճարելով կասարված են համարվում նաև կասարողական թերթի դասահանջները: Նման դայմաններում կողմերի հետագա ֆայլերը որդեռ հարկադիր կասարողի գործողություններ չեն կարող դիսվել, քանի որ հարկադիր կասարողը գործողություններ կասարելու մասին ղեկ է կայացնի որոշում:

Նշվածից հետևում է, որ բացակայում է «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ և «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածով նախատեսված իրավիճակը:

Դասարանը գործարքն անվավեր ճանաչելիս դարսավոր է վճռի եզրափակիչ մասում նշել գործարքի անվավերության հետևանքները, մինչդեռ դասարանը անվավեր ճանաչելով, չի նշել դրա հետևանքները, դեռ ավելին՝ դրանք նշելու համար անհրաճեռ կլինել անվավեր ճանաչել նաև ամբողջ աճուրդը:

3) ՀՀ սնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 49-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 119-րդ հոդվածների, «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ սակարկություններում հաղթած անձը և սակարկությունների կազմակերպիչն աճուրդ կամ մրցույթ անցկացնելու օրն ստորագրում են սակարկությունների արդյունքների մասին արձանագրություն, որն ունի դայմանագրի ուժ: Դատարանն ուղղակի չէր կարող աճուրդի արձանագրության հիման վրա կնքված նոսարական վավերացմամբ դայմանագիրը դիտել որդես անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարք, քանի որ ըստ էության այն իրենից ներկայացնում է արդեն իսկ վաճառքի վերաբերյալ գործարքի փաստի հաստատում:

Դատարանում հնչեցվեցին հարցեր, որոնց վերաբերյալ դատաստաններ կարող էր տալ միայն հարկադիր կատարողը, սակայն Դատարանը չհետաձգեց նիստը վերջինիս հրավիրելու համար՝ մերժելով բողոք բերած անձի միջնորդությունը՝ դատական նիստը հետաձգելու մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դրույթներ է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 04.04.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հարուցված կատարողական գործողությունների իրականացման արդյունքում «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերությանը դատականոր Գյումրի ֆաղափ Գ.Նժդեհի 26 հասցեում գտնվող գույքը 08.06.2004, 09.03.2005 և 19.04.2005 թվականներին հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառվել է Արփինե Արակյանին:

2) Հարկադիր կատարողի և Արփինե Արակյանի միջև աճուրդի անցկացման արդյունքներով կազմվել են «Ադրանքը հարկադիր աճուրդով վաճառելու մասին» արձանագրություններ:

3) Աճուրդով ձեռք բերված գույքի համար գնորդը կատարել է նախատեսված վճարումները:

4) 14.06.2005 թվականին «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերությունը ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռով ճանաչվել է անվճարունակ:

5) ՀՀ սնտեսական դատարանի 30.06.2005 թվականի որոշմամբ «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարունակության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կամո Մկրչյանը:

6) 11.07.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Ըրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի հարկադիր կատարող Գագիկ Աբդալյանի որոշմամբ կարճվել է «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության վերաբերյալ հարուցված կատարողական վարույթը:

7) 08.08.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Ըրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի հարկադիր կատարող Գագիկ Աբդալյանի՝ որդես վաճառող և Արփինե Արակյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքվել են առուվաճառքի չորս դայմանագրեր, որոնք վավերացվել են նոսարական կարգով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանություններ և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում վկայակոչված հիմքերի շրջանակում Վճռաբեկ դասարանը պե՛տք է անդրադառնա հետևյալ երկու իրավական հարցերին.

1.Արդյո՞ք սույն վեճը ենթակա է ՀՀ Տնտեսական դասարանի իրավասությանը,

2.Արդյո՞ք ընկերությանն անվճարունակ ճանաչելը բավարար հիմք է անվճարունակությանը նախորդող ժամանակաշրջանում հրապարակային սակարկությունների միջոցով վաճառված գույքի առուվաճառքի պայմանագիրն անվավեր ճանաչելու համար:

Վճռաբեկ բողոքի մյուս հիմքերին Վճռաբեկ դասարանը չի անդրադառնում նկատի ունենալով, որ բողոք բերած անձը, քվարկելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի և այլ օրենքների բազմաթիվ հոդվածներ, ըստ էության վճռաբեկ բողոքով իրավական պնդումը կասարում է վերոգրյալ երկու իրավական հարցերի շրջանակում:

1) Վճռաբեկ բողոքն առաջին իրավական հարցի հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով սկզբնաղես առևտրային ընկերության Երևանի դատարանի օրենսդրության հայց է հարուցվել ընդդեմ ղեկավար մարմնի, հետևաբար այն դե՛տք է ներկայացվել ՀՀ Տնտեսական դատարան: Հետագայում դատարանը գործի փնտրությանը երրորդ անձ է ներգրավել Արփինե Արսևյանին: Տնտեսական դատարանը, ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 86-րդ հոդվածի 1-ին մասով, Երևանի քաղաքում է գտնել գործն ըստ էության:

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի հստակ սարքերակում է ընդդատություն ու ենթակայություն եզրույթները: Քաղափացիական դատարանի օրենսգրքի իմաստով ընդդատությունը կարգավորում է կոնկրետ դատարանի սահմանային իրավասության շրջանակները:

Տնտեսական դատարանը գտնում է միայն այնպիսի բնույթի գործեր, ինչպիսիք օրենքով վերադասված են իր իրավասությանը: Ընդհանուր իրավասության դատարանների և Տնտեսական դատարանի առարկայական իրավասության սարքերակման հիմքում ընկած է 2 սկզբունք՝

1) վեճի մասնակիցների սուբյեկտային կազմը և

2) վեճի բնույթը:

Հետևաբար, ենթակայության ինստիտուտի կիրառման ժամանակ դե՛տք է հաշվի առնել դատարանի մասնակիցների իրավական կարգավիճակը և նրանց միջև առաջացած վեճի բնույթը:

Վճռաբեկ դատարանը, ելնելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի նորմերի բովանդակությունից և նշանակությունից, գտնում է, որ երրորդ անձի ներգրավման արդյունքում սույն գործով վեճը դարձել է ենթակա ֆաղափացիական գործեր փնտրող դատարանին, և Տնտեսական դատարանը ճիշտ չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 86-րդ հոդվածը, քանի որ այն վերաբերում է ոչ թե ենթակայությանը, այլ ընդդատությանը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղափացիական գործի ենթակայությունը փոխելու անհրաժեշտությունը բացակայել է Տնտեսական դատարանում գործի փնտրության ժամանակ հետևյալ դատարանությանը:

Բացի ֆաղափացիական գործին մասնակցող սուբյեկտներից (հայցվոր և դատաստանող) վեճի կարգավորմանը կարող են Երևանի քաղաքում լինել և այլ անձինք երրորդ անձինք: Երրորդ անձինք ըստ էության դատարանի փնտրության առարկա հանդիսացող վիճելի

իրավահարաբերության հետ փոխկադակցված նյութական իրավահարաբերությունների սուբյեկտներ են, որոնք ներգրավվում են արդեն ֆինվոլ գործին իրենց իրավունքները և օրինական Եահերը դաԵՏդանելու նդասակով: Նրանք կարող են ինֆնուրոյն դաԵահանջներ ներկայացնել կամ ոչ:

Ընդդաճություն, ենթակայություն և երրող անձ հասկացությունների նԵանակության լոյսի ներն սվյալ դեղդում դեճֆ է հաԵվի առնել նաև երրող անձ Արփին ԱրԵակյանի՝ ՀՀ Սահմանադրոյադը ամրագրվաճ դասական դաԵՏդանության իրավունքի (դասավարական իրավունքի) իրագործման ադդահովումը: Այդ իրավունքը ներառում է Եահագրգիռ անձի դասարան դիմելու իրավունքը, վեճի լուծումն օրենքով սահմանվաճ ժամկեճներում և կարգով, ինչդեա նաև այլ իրավունքներ:

Վճռաբեկ դասարանն օրենսդրական նման կարգավորման դարագայում գճնում է, որ եթե վեճին երրող անձի ներգրավման դայմաններում ենթակայության փոփոխություն է յեղի ունենում ճնեստական կամ ֆողաֆացիական դասարանում, ադդա գործը մեկ դասարանից դեճֆ է հանձնվի մեկ այլ դասարանի ֆնության, դայմանով, որ այդ դեղդում չի խախսվի գործին մասնակցող անձանց ողջամիճ ժամկեճներում արդար դասաֆնության իրավունքը: Վճռաբեկ դասարանը նման եգրահանգման գալիս հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ ինչդեա ֆողաֆացիական, այնդեա էլ ճնեստական դասարանում գործի ֆնությունն իրականացվում է ըստ էության դասավարական նույն կանոններով, գործին մասնակցող անձինք օճսվաճ են նույն դասավարական իրավունքներով և կրում են դարսականությունների նույն ծավալը:

2)Վճռաբեկ բողդը երկրող իրավական հարցի հիմքով հիմնավոր է հեճկյալ պասճառարանությանը.

Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկեմբերի 17-ին ընդունվաճ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհեճ՝ Օրենք) 41-րդ հողվաճի 1-ին մասի համաձայն՝ դարսադանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուճի մեջ մճնելու դաԵհից մինչև դասարանի թույլսվությունը սառեցվում է դարսաճերերի դաԵահանջների բավարարումը: Այդ դաԵհից կասեցվում են դարսաճերերի բողր գործողությունները, որոնք ողղվաճ են դարսադանի նկասմաճը դաԵահանջների բավարարմանը:

ՆԵվաճ հողվաճով սահմանվաճ է սնանկության հիմնական առանձնահասկություններից մեկը՝ դարսաճերերի դաԵահանջների բավարարման սառեցումը (մորասորիում): Օրենսդիրը նման սկզբունքի իրագործման դարսադիր նախադայման է նախասեսել դարսադանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուճի մեջ մճնելը, որի վրա հասնելու հեճևանքով սառեցվում է **դարսաճերերի դաԵահանջների բավարարումը (մորասորիում)**: Այդ դաԵհից կասեցվում են դարսաճերերի բողր գործողությունները, որոնք ողղվաճ են **դարսադանի նկասմաճը դաԵահանջների բավարարմանը**:

Նույն հողվաճի 2-րդ մասով նախասեսվաճ են այն գործողությունները, որոնք չեն կարող իրականացվել դարսադանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուճի մեջ մճնելու դաԵհից:

Սույն գործով անվճարունակության գործով կառավարիչը, դիմելով դասարան, իր դաԵահանջի հիմքում դրել է վկայակոչվաճ հողվաճի 2-րդ մասի «գ» կեճը, ըստ որի՝ կարճվում են գույնային բռնագանձումներով բողր կասարողական վարույթները, արգելվում են կասարողական և այլ փասաթղթերով սահմանվաճ անվիճելի կարգով գանձումները:

ՀիԵասակվաճ հողվաճով ողղակիորեն սույն վեճի հիմքում ընկաճ իրավահարաբերությունները կարգավորող նորը բացակայում է: Հեճևաբար, դասարանը սույն գործով ներկայացվաճ դաԵահանջով վկայակոչվաճ հողվաճի կիրառման համար դեճֆ է

ունենար հետևյալ երկու դայմանները.

- վեճի կողմը դեմք հանդիսանա դաստեր անվճարունակ ճանաչված ընկերության նկատմամբ, և

- իրականացված գործողությունը դեմք է ուղղված լինի **դասադանի նկատմամբ դահանջների բավարարմանը:**

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա հարկադիր կասարողի կողմից կազմակերպվել է Ընկերության գույքի աճուրդ վաճառք, որն ուղղված է եղել դաստերների դահանջների բավարարմանը: Վճռաբեկ բողոք բերած անձը մասնակցել է սակարկություններին և ճանաչվել հաղթող: Դրա մասին կազմվել և ստորագրվել է արձանագրություն, հաղթող ճանաչված անձը կասարել է սակարկությունների արդյունքում ձեռք բերված գույքի համար նախատեսված վճարումը: Ընդ որում, վկայակոչված բոլոր գործողությունները կասարվել են մինչև Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելու մասին դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը:

Նշված փաստերի առկայության դայմաններում ակնհայտ է, որ վեճի կողմը՝ բողոք բերած անձը, չի հանդիսանում Ընկերության դաստեր:

Ինչ վերաբերում է 08.08.2005 թվականին (Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելուց հետո) հարկադիր կասարողի՝ որդես վաճառող և Արփինե Արալյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքված առուվաճառքի չորս դայմանագրերին, ադա այդ գործողությունը (դայմանագրի կնքումը) ուղղված չէ **դասադանի նկատմամբ դահանջների բավարարմանը:** Հետևաբար, սլյալ դեմքում բացակայել է Օրենքի 41-րդ հոդվածի կիրառման իրավական հիմքը:

Ավելին, նշված դայմանագրի կնքումը, Ընկերության որևէ գույքային կազմի փոփոխության չի հանգեցրել, քանի որ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով աճուրդն անցկացնելու մասին կնքված արձանագրությունն արդեն հանդիսացել է կողմերի միջև կնքված դայմանագիր, որը սույն գործով չի վիճարկվում:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար հիմք է ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով առաջին իրավական հարցի վերաբերյալ այն դասճառաբանությունը, որ երրորդ անձի ներգրավմամբ սույն գործով առաջացել է ենթակայության փոփոխության անհրաժեեսություն, Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սույն գործը դեմք է ուղարկել ՀՀ ֆադաֆաղիական վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 04.04.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆադաֆաղիական վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-424
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Տ.Սահակյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-825(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությալը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնալկցությալը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվալանի հուլիսի 6-ին

դռնբաղ դատալան նիստում, ֆննելով Ձեռնմա Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 09.02.2007 թվալանի վճռի դեռ՝ ըս հայցի Արթուր Սմբատյանի ընդդեռ Ձեռնմա Խաչատրյանի՝ բնալարանի 1/2 բաժնեռնասի նկատմալը սեփալանության իրավունքը ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատալարալան նախադատությունը.

Հայցվողը դիմելով դատարան՝ դախանջել է ճանաչել իր սեփալանության իրավունքը Երևանի Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենֆի թիվ 42 բնալարանի 1/2 մասի նկատմալը:

Երևանի Արաբլիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնֆների առաջին ալյանի դատարանի 28.11.2006 թվալանի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դատարանի 09.02.2007 թվալանի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկալաղրել դատախաանող Ձեռնմա Խաչատրյանը: Վճռաբեկ բողոքին դատախաան չի ներկալաղրվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստալկները և դախանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևալ հիմֆի սահմաններում ներֆոհեյալ հիմնալորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնալանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենալրֆի 201-րդ հողալաժը և չի կիրառել ՀՀ ընսանեկալ օրենալրֆի 49-րդ, 51-րդ հողալաժները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վճիռ կայացնելիս դատարանը բազմակողմանի չի ուսումնասիրել և հաշվի չի առել գործի համար էական նշանակություն ունեցող մի շարք հանգամանքներ: Մասնավորապես, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը նրանց համասեղ սեփականությունն է: Սակայն անվիճելի է, որ «ամուսնության ընթացք» արտահայտությունն իր մեջ նախ և առաջ ընդգրկում է համասեղ սնեստության վարման, ծնողական և այլ ընտանեկան իրավունքների և դատարանությունների համասեղ վարման համակարգ, որը սույն գործի դատազայում սկսած 1998 թվականից բացակայում է: Դատարանը ամուսնության ընթացքը համարել է սոսկ ամուսնության և ամուսնալուծության փաստացի գրանցումների միջև ընկած ժամանակահատվածը:

Սկսած 1998 թվականից հայցվորի բնակության վայրի մասին ոչ ոք տեղեկություն չի ունեցել, դատաստիսանողը և հայցվորը համասեղ ամուսնական կյանք, համասեղ սնեստություն չեն վարել: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքում «ամուսնության ընթացքում ձեռքբերված գույք» բառակադակցությունը ձևավորելիս՝ օրենսդիրը ելել է այն կանխավարկածից, որ ամուսինները համասեղ սնեստություն են վարում, երեխաների դաստիարակության, խնամքի, երեխաների աղուսը հոգավու դատարանություններ են կատարում, ինչը լիովին բացակայում է անհայտ բացակայողի դեղում: Անհամասեղելի է անհայտ բացակայողի հետ ամուսնության ընթացքում զսնվելու և համասեղ գույք ձեռք բերելու գաղափարը, քանի որ Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մսած 13.06.2005 թվականի վճռով Արթուր Սմբասյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող:

Արթուր Սմբասյանը չի կատարել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածներով սահմանված իր դատարանությունները, թողնելով ողջ հոգսը Ձեմմա Խաչատրյանի ուսերին:

Նված դատառաքանությամբ բողոք բերած անձը դատանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի օրինական ուժի մեջ մսած 19.05.2005 թվականի վճռով վավեր է ճանաչվել Հակոբ Թևոսյանի և Ձեմմա Խաչատրյանի միջև կնքված Երևան ֆաղաֆի Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենքի թիվ 42 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը:

2) Արթուր Սմբասյանը 1999 թվականի օգոսոս ամսից բացակայում է Հայաստանի Հանրադեսությունից:

3) Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած վճռով Արթուր Սմբասյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող:

4) Համաձայն թիվ 009776 ամուսնալուծության վկայականի՝ 17.04.2006 թվականին գրանցվել է Արթուր Սմբասյանի և Ձեմմա Խաչատրյանի ամուսնալուծությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ընթացող օրենսդրությունը սահմանում է ամուսնության կնքման, ամուսնությունը դադարելու և անվավեր ճանաչելու դրամային ու կարգը, կարգավորում է անձնական ոչ գույքային և գույքային հարաբերություններն ընթացող անդամների միջև և այլ հարաբերություններ:

Սույն գործով ամուսնությունը կնքվել է մինչև ընթացող օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը, հետևաբար ամուսնության ծագման իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է 1969 թվականի ՀՀ ամուսնության և ընթացող օրենսգրքի, իսկ ամուսնալուծության իրավահարաբերության նկատմամբ՝ ՀՀ ընթացող օրենսգրքի:

1969 թվականի ՀՀ ամուսնության և ընթացող օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսինների իրավունքներն ու դատարանային գործընթացը ծագում են ամուսնությունը ֆաղափարած կապության ակտերի գրանցման մարմիններում գրանցելու դրանից: Իսկ, ՀՀ ընթացող օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնությունը, որը լուծվում է ֆաղափարած կապության ակտերի դրանցում իրականացնող մարմնում, համարվում է դադարած՝ ամուսնալուծության դրանցում գրանցման դրանից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն հայցվորը և դատաստանողը 1988 թվականից մինչև 17.04.2006 թվականը գտնվել են գրանցված ամուսնության մեջ:

ՀՀ ընթացող օրենսգրքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընթացող անդամների միջև նույն օրենսգրքի 2-րդ հոդվածով սահմանված և ընթացող օրենսդրությամբ չկարգավորվող գույքային և անձնական ոչ գույքային հարաբերությունների նկատմամբ ֆաղափարած կապության օրենսդրությունը կիրառվում է այնքանով, որքանով դա չի հակասում ընթացող օրենսդրությունների էությանը:

ՀՀ ֆաղափարած կապության օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ամուսնության ընթացում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամային գրքով:

ՀՀ ֆաղափարած կապության վերաբերյալ դատարանի 19.05.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով վավեր է ճանաչվել Հակոբ Թևոսյանի և Ջենմա Խաչատրյանի միջև կնքված՝ Երևան ֆաղափար Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենքի թիվ 42 բնակարանի առուվաճառքի դրամային գրքով: Իսկ հայցվորի և դատաստանողի ամուսնալուծությունը ֆաղափարած կապության ակտերի գրանցման մարմնում գրանցվել է 17.04.2006 թվականին, այսինքն՝ Հակոբ Թևոսյանի և Ջենմա Խաչատրյանի միջև կնքված բնակարանի առուվաճառքի դրամային գրքի վավեր ճանաչումից հետո: Փաստը, գրանցված ամուսնության ընթացում Ջենմա Խաչատրյանը ձեռք է բերել անձնական գույք: Հետևաբար Արթուր Սմբատյան, Ջենմա Խաչատրյան ամուսինների միջև դրամային բացակայության դրամայիններում վերը նշված գործարքով ձեռք բերված գույքը ՀՀ ֆաղափարած կապության օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի ուժով համարվում է Արթուր Սմբատյանի և Ջենմա Խաչատրյանի համատեղ սեփականությունը:

Այն հանգամանքը, որ հայցվորը և դատաստանողը 1999 թվականից ի վեր համատեղ սնեսություն չեն վարել, ադրել են առանձին, որ հայցվոր Արթուր Սմբատյանը չի կատարել երեխաների դաստիարակության, խնամքի, երեխաների ադրուսը հոգալու դատարանային գործընթացը, ինչպես նաև որ Երևան ֆաղափար Արաբկիր և Քանափեռ-Ջեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով Արթուր Սմբատյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող, հիմք չէ ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար, քանի որ այդ հանգամանքները սույն հիմք են երեխաների, որ ամուսինների միջև անձնական հարաբերությունները ինչ-որ ժամանակահատվածում բացակայել են, իսկ անհայտ բացակայող ճանաչված լինելու հանգամանքը որևէ ձևով չի

սահմանափակում Արթուր Մմբասյանի գույքային իրավունքները: Ամուսնությունը որդես ֆաղաֆաղախրավական ինստիտուտ կնքված համարվելով, Պետական գրանցման դահլից ամուսինների համար ստեղծում է օրենսդրությամբ նախատեսված որոշակի անձնական գույքային և ոչ գույքային իրավունքներ ու դարսականություններ՝ անկախ ամուսինների միջև առկա անձնական հարաբերությունների բնույթից:

Այսպիսով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով հացվորի և դատաստիսանողի միջև կնքված ամուսնությունը վիճելի գործարքի կնքման դահլից դրությամբ դադարած չի եղել, այսինքն՝ վիճելի գործարքը կնքվել է ամուսնության ընթացքում, հետևաբար ամուսնության ընթացքում ձեռքբերված գույքը հայցվորի և դատաստիսանողի համատեղ սեփականությունն է:

Ինչ վերաբերում է դատարանի կողմից ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանություններին, ադա նշված հոդվածներով սահմանված են ծնողների իրավունքներն ու դարսականությունները՝ իրենց երեխաների դատախարակության, առողջության, ֆիզիկական, հոգեկան, հոգևոր, բարոյական զարգացման, կրթության սալու խնդիրների լուծման հարցում: Դրանք որևէ ձևով չեն վերաբերում ամուսինների գույքային իրավունքներին և այդ դարսականությունների չկատարումը չի սահմանափակում ամուսինների գույքային իրավունքները:

Այսպիսով՝ վերը նշված դատաճառաբանությամբ հիմնավոր չեն դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղախական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը սխալ մեկնաբանելու, ինչպես նաև ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանությունները:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղախական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղաֆաղախական վերաբնիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դահլից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1425
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան
Դատավորներ՝ Ա.Բարսեղյան
Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-141(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Կարինե Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի թիվ 06-1425 ֆաղափարական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Չարեհ Երիցյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Կարինե Հարությունյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող), Նոր Նորֆի թաղապետարանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Արաբկիրի սարածֆային ստորաբաժանման՝ 01.09.1993 թվականի «Հրասարակիչ» ԲՇԿ-ի և 23.12.1993 թվականի Խորհրդային Երզրործկոմի թիվ 27/24 որոշումները, Ազատության նրբանցֆի 2-րդ շենֆի թիվ 58 բնակարանի վերաբերյալ Կարինե Հարությունյանին սրված սեֆականության իրավունֆի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, ժառանգության ընդունման ֆիասսը հասսասելու և բնակարանի սեֆականասեր ճանաչելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է հասսասել Վարդանուշ Երիցյանի կողմից մինչև նրա մաիր Երևանի Ազատության նրբանցֆի 2-րդ շենֆի թիվ 58 բնակարանի նկասմամբ սեֆականության իրավունֆով սիրաղեսման ֆիասսը, Չարեհ Երիցյանին ճանաչել Վ.Երիցյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, անվավեր ճանաչել դասսաֆանողին նեված բնակարանի ֆիայասեր ճանաչելու վերաբերյալ «Հրասարակիչ» ԲՇԿ-ի և Խորհրդային Երզրործկոմի որոշումները, դասսաֆանողի անվամբ սրված սեֆականության իրավունֆի վկայականը, ինչղես նաև ճանաչել նեված բնակարանի նկասմամբ հայցվորի սեֆականության իրավունֆը:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեն-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.09.2004 թվականի թիվ 2-4431 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 01.11.2004 թվականի թիվ 04-2916 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 20.01.2005 թվականի թիվ 3-103 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 22.03.2005 թվականի թիվ 05-759 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 05.05.2005 թվականի թիվ 3-1009 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 06.09.2005 թվականի թիվ 05-1993 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 27.01.2006 թվականի թիվ 3-2 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 12.05.2006 թվականի թիվ 06-1425 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կարինե Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբայլ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 54-րդ հոդվածների դատահանգները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանի դատաճառաբանությունները, որ Վ.Երիցյանին փայլը զիջելու հանգամանքը հաստատվում է 11.01.1984 թվականի վճռի դատաճեղով, չի կարող դիտվել որդես Վ.Երիցյանի կողմից բանկի հանդեղ ունեցած դատսֆը վճարած լինելու աղագույց, ֆանի որ բացակայում են համադատաստիսան աղագույցները գումարը վճարելու վերաբերյալ, իսկ գումարը բռնագանձելու վերաբերյալ վճիռը դեռևս չի նեանակում, որ գումարը վճարվել է:

Դատարանը դատաճաձ չի գնահատել գործում առկա հետևյալ աղագույցները՝

- Խորհրդային Եղխորհրդի գործկումի 23.12.1993 թվականի թիվ 23/24 որոշումը.

- «Հրատարակիչ» բնակեղնկողդի փայատերերի 01.09.1993 թվականի ընդհանուր ժողովի որոշումը, որոնցով հաստատվում է, որ Կ.Հարությունյանը ճանաչվում է թիվ 58 բնակարանի փայատեր՝ հաեղի առնելով այն, որ Չ.Երիցյանը 1985 թվականից գրանցված չէ և չի բնակվում այդ բնակարանում.

- Կ.Հարությունյանի կողմից 1994 թվականին բնակարանի փայատիրական գումարը վճարելու անդորրագիրը.

- «Հրատարակիչ» բնակեղնկողդի կողմից 1994 թվականին Կ.Հարությունյանին սրամաղրված սեղեկանքը, համաճայն որի՝ վերջինս մուծել է բնակարանի փայատիրական գումարն ամբողջությամբ:

Դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ գործում առկա են բավարար աղացույցներ այն մասին, որ Չ.Երիցյանը փաստացի սիրադեմ է մոր ժառանգական գույքը, հիմնավոր չէ, քանի որ գործում բավարար աղացույցներ չկան, և նոր աղացույցներ չեն ներկայացվել: Գործում առկա աղացույցների վերաբերյալ ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը արդեն իսկ արժանապատիվ է իր կարծիքը 27.01.2006 թվականի որոշմամբ:

Դասարանը ժառանգական գույքը ընդունած համարելու համար հիմք է ընդունել Հայցվորի նախկին կնոջ և մանկության ընկերոջ՝ Չ.Սարգսյանի, մանկության մյուս ընկերոջ՝ Վ.Գեառեանկոյի (հիմք՝ նրանց իսկ ցուցմունքները առաջին ասյանի դասարանում) ցուցմունքները և չի գնահատել գործով մյուս վկաներ և շեմքի 24 բնակիչների հայտարարությունները, որոնք աղացուցում են ժառանգությունը չընդունելու փաստը:

Չ.Երիցյանի կողմից մոր ժառանգությունն ընդունելու հանգամանքներ աղացուցող թույլատրելի աղացույցներ կհամարվեին, եթե դասարանին ներկայացվեին՝

ա) ժառանգությունն ընդունելու մասին նոտարի կողմից սրված վկայակագիրը, կամ

բ) աղացույց նրա կողմից ժառանգական գույքը սիրադեմելու մասին, կամ

գ) համադասասիսան աղացույցներ, որ ժառանգատունի սեփականության իրավունքով դատական է որոշակի այլ գույք, որ հենց այդ գույքն է սիրադեմվել ժառանգի կողմից, և որ ժառանգը այդ գույքը սիրադեմել է ժառանգատուի մահից հետո 6 ամսվա ընթացքում:

Այնուհայտ է, որ նման աղացույցներ հայցվորի կողմից չեն ներկայացվել դասարանին, իսկ վերաբերյալ դասարանի կողմից այդ փաստը ցուցմունքներով հաստատված համարելը ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի խախտում է, ինչն արձանագրված է նաև ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանի 27.01.2006 թվականի որոշման 3-րդ էջի 7-րդ դրույթում:

Դասարանը կրկին անգամ հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ իբրև Վ.Երիցյանը իր փայլ զիջել է՝ հիմք ընդունելով կեղծված դայանագրերը, ինչպես նաև հիմք ընդունելով այն, որ դայանագրերի կնիքները նախատեսված է կանոնադրությամբ և փայլավճար զիջելու հետ կապված կոտորածի դայանագրեր է կնիքել նաև այլ անձանց հետ, որոնք սվել են գրավոր հայտարարություններ:

Դասարանը, չլիքառելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, փորձագետների եզրակացությամբ հաստատված կեղծ դայանագրերը հիմք է ընդունել որդես աղացույց: Նշված փաստը նույնպես արձանագրվել է ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանի 27.01.2006 թվականի որոշման մեջ:

Դասարանը, ի խախտումն ՀՍՍՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 99-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և ԲՇԿ-ի կանոնադրության 34-րդ կետի դատախազների, հիմք է ընդունել ինչ-որ անձանց հայտարարությունները այն դեպքում, երբ վերը նշված նորմերով սահմանված է նման գործարքի համար փայլատերերի ժողովի որոշման առկայություն, որը դասարանին չի ներկայացվել:

Գործի նյութերից ակնհայտ է, որ Վ.Երիցյանի մահվան օրը՝ 03.05.1990 թվականին նրան սեփականության իրավունքով բնակարան չի դատական, քանի որ նա բնակարանի փայլավճար մուծած չի եղել: Նման դայանագրերում ոչ մի դեպքում չի կարելի բնակարանը համարել ժառանգական գույք:

2) Դասարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 344-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածը, որը դիմաց է կիրառել: *Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստերով:*

Դասարանը կրկին անգամ անցեսել է այն հանգամանքը, որ հայցվոր Չ.Երիցյանը երկնից չի հանդիսացել սեփականատեր, և նրա սեփականության իրավունքը ճանաչելու

դասանջ ներկայացված է սույն ֆաղաֆաղիական գործով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական և սնեստական գործերի դալաշի 20.01.2005 թվականի, 05.05.2005 թվականի և 27.01.2006 թվականի որոշումներով հիշյալ ֆաղաֆաղիական գործը բեկանվել է հայցային վաղեմության ժամկեսի լրանալու և դասարանի կողմից չկիրառելու դասճառաբանությանը: Հեսևաբար դասարանի կողմից այդ իմաստով թույլ է սրվել օրենքի կողմի խախտում:

Եթե նույնիսկ հայցվոր Ջ.Երիցյանը 1990 թվականից հանդիսացած լիներ վիճելի բնակարանի սեփականատեր, ադա նրա դասանջի նկասմամբ նույնդես դես է սարածվեր հայցային վաղեմություն, ֆանի որ այդ ժամանակ գործող ՀՄՄՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 78-րդ հողվածի համաճայն՝ հայցային վաղեմության ժամկեսը 3 սարի է: ՀՄՄՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 90-րդ հողվածի համաճայն՝ սեփականության դասանջի նկասմամբ նույնդես սարածվել է 3 սարվա հայցային վաղեմության ժամկեսը: «ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրիբը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հողվածի համաճայն՝ «օրենսգրբով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկեսները կիրառվում են այն հայցերի նկասմամբ, որոնց նախկինում գործող օրենսդրությամբ նախատեսված ներկայացման ժամկեսները չեն լրացել մինչև 1999 թվականի հունվարի մեկը»: Այսինքն՝ օրենսդիրը նոր ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 344-րդ հողվածի 4-րդ և 5-րդ կեսերի մասով օրենքին հեսադարձ ուժ չի սվել՝ բացառությամբ 1999 թվականի հունվարի մեկի դրությամբ նախկին օրենսդրությամբ սահմանված հայցային վաղեմության ժամկեսը լրացած չլինելու դեղդերի: Իսկ այն, որ 1999 թվականի հունվարի մեկի դրությամբ նույնդես Ջ.Երիցյանը բաց է թողել 3 սարվա հայցային վաղեմության ժամկեսը՝ ակնհայտ է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստեր՝

1) «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի վարչության նախագահի 26.04.1994 թվականին սրված սեղեկանքի համաճայն՝ Կարինե Հարությունյանը ամբողջությամբ մուծել է իր բնակարանի փայասիրական գումարը:

2) «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի վարչության նախագահի, անդամների և Վ.Երիցյանի միջև 02.10.1970 թվականին կնքված դայմանագրի համաճայն՝ Երևանի Ագասության դողոսայի նրբանգրի 26 Կոմիսարների արջուվեսի թիվ 2 Եննի իրացման կադակցությամբ «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի կառուցվող բնակելի Եննից Վ.Երիցյանին է սրամադրվել 2 սենյականոց բնակարան՝ նկասի ունենալով, որ նրա ընսանիբը բաղկացած է երկու անձից:

3) Համաճայն 05.07.1974 թվականին սրված թիվ 64 միասնական օղերի՝ Երևանի Ագասության նրբանգրի 2-րդ Եննի թիվ 58 բնակարանը հասկացվել է Վարդանու Երիցյանին և Չարեհ Երիցյանին:

4) Վ.Երիցյանը մահացել է 1990 թվականին և Չարեհ Երիցյանը հանդիսանում է Վ.Երիցյանի միակ ժառանգը և մոր մահից հեստ փասացի բնակվելով այդ սանը, իսկ հեսանալուց վերցնելով մորը դասկանող որո Իրեր, փասացի սիրադեսել է ժառանգական գույբը:

5) Կարինե Հարությունյանը և Չարեհ Երիցյանը ամուսնացել են 1979 թվականին:

6) Երևանի Սովեսական արջանի ժողդասարանի 04.11.1983 թվականի թիվ 2-1079

վճռով բավարարվել է Կ.Հարությունյանի հայցն ընդդեմ Վ.Երիցյանի՝ երեխայի հետ բնակվելու համար առանձին սենյակ հասկացնելու դաշխանցի մասին:

7) «Հրասարակիչ» բնաչինկոողի փայասերերի 01.09.1993 թվականի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ Կ.Հարությունյանը ճանաչվել է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանի փայասեր՝ հաշվի առնելով այն, որ Չ.Երիցյանը 1985 թվականից գրանցված չէ և չի բնակվում այդ բնակարանում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերով աղացուցված է, որ Վ.Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայասեր և այդ հիմքով սիրադեմ է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանը:

Համաձայն Բնակարանային շինարարական կոդեքսի օրինակելի կանոնադրության 29-րդ կետի՝ կոդեքսի անդամի փայն անցնում է նրա ժառանգներին՝ օրենքով սահմանված կարգով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգրք) 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին դատարանով, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի դեմացական գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգի կողմից ժառանգության մի մասի ընդունումը նշանակում է իրեն հասանելի ամբողջ ժառանգության ընդունում, անկախ այն բանից, թե ինչ է այն իրենից ներկայացնում և որտեղ է գտնվում:

Օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ եթե այլ բան աղացուցված չէ, ապա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, եթե նա սկսում է փաստացի սիրադեմ էլ կամ կառավարել ժառանգական գույքը:

Նշված նորմը ենթադրում է, որ ոչ թե ժառանգական գույքը սիրադեմող ժառանգը դեմ է աղացուցի իր կողմից այդ գույքի սիրադեմումը, այլ այդդիսի փաստը վիճարկող անձը: Հետևաբար սույն ֆաղաֆացիական գործի քառանկներում հակառակը հիմնավորող աղացույցների բացակայության դատարանում դեմ է հաստատված համարել այն հանգամանքը, որ Չարեհ Երիցյանը սիրադեմ է իր մորը՝ Վ.Երիցյանին դատարանով ժառանգական գույքի մասը, իսկ Օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով՝ նաև ամբողջը, և այդ գույքի մաս է կազմել նաև Վ.Երիցյանին դատարանով «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայլը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգության գանգվածի մեջ մտնում է ժառանգության բացման օրը ժառանգատին դատարանով գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դատարանությունները:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ Վարդանուհ Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայասեր և այդ հիմքով սիրադեմ է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանը: Հետևաբար կոդեքսի փայլը հանդիսացել է վերջինիս գույքային իրավունքը և մտնում է ժառանգության գանգվածի մեջ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղաֆացիական

գործով վիճարկվող իրավահարաբերությունների ծագման ժամանակ գործող «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բնակարանային, բնակեցինարարական, ավսոսնակային և այլ կոոպերատիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայլ բնակարանի, ամառանոցի, ավսոսնակի, իր օգտագործմանը սրված այլ շինարարության կամ տեղի համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

Բնակարանային շինարարական կոոպերատիվների օրինակելի կանոնադրության 29-րդ հոդվածի համաձայն՝ կոոպերատիվի մահացած անդամի փայն անցնում է նրա ժառանգներին՝ օրենքով սահմանված կարգով: Այն ժառանգներին, ովքեր չէին օգտվել բնակարանից ժառանգատի կյանքի ընթացքում, ինչդեպ նաև հրաժարվել են բնակարանի հետագա օգտագործումից, կոոպերատիվը վճարում է նրանց կողմից ժառանգվող փայնի արժեքը կամ նրա բաժնետմար: Կոոպերատիվի անդամների ընդհանուր ժողովն իրավունք ունի ընդունել որդես կոոպերատիվի անդամներ մի քանի ժառանգների, բնակարանում յուրաքանչյուրի համար առանձնացված բնակելի տարածքի առկայության և նույն կանոնադրության 6-րդ կետով սահմանված դայմանների դաշտայնման դայմանով:

Վերը նշված իրավադրությունների վերլուծությունից հետևում է, որ կոոպերատիվի փայն ամբողջությամբ վճարած կոոպերատիվի անդամը գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք, իսկ այն ժառանգները, ովքեր ժառանգատի կյանքի ընթացքում օգտվել են բնակարանից, կարող են ժառանգել կոոպերատիվի մահացած անդամի փայնի վճարված մասին համադասարան բնակարանի մասը:

Երևանի Ազատության նրբանցքի թիվ 2 հասցեի կոոպերատիվ ժողովի թիվ 58 երկսենյականոց բնակարանը Վարդուհի Երիցյանին հասկացվել է իրացված սեփական սան դիմաց՝ երկու անձի՝ նրա և որդու՝ Չարեհ Երիցյանի համար: Բնակարանի օրերը 05.07.1974 թվականին սրվել է նրանց անվամբ: Չարեհ Երիցյանը մոր հետ միասին բնակվել է այդ բնակարանում: Դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 04.11.1983 թվականի վճռով մինչև կոոպերատիվ բնակարանի նկատմամբ կոոպերատիվի անդամների սեփականության իրավունքը ճանաչվելը (01.12.1990 թվական), վիճելի բնակարանի մեկ սենյակը բնակության իրավունքով հասկացվել է Կարինե Հարությունյանին և նրա երեխային, իսկ մյուս սենյակը՝ Վարդուհի Երիցյանին: Կոոպերատիվի անդամ Վարդուհի Երիցյանի փայն՝ բնակարանի արժեքի մասը վճարել է կոոպերատիվը՝ որդես իրացված սան փոխհատուցում, իսկ արժեքի մյուս մասի գումարը հետագայում վճարել է Կարինե Հարությունյանը, այսինքն՝ կոոպերատիվի փայլը վճարել են երկու անձով:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ ժողովի թիվ 58 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ փայն մասի վճարման հիմքով սեփականության իրավունք են ձեռք բերել Կարինե Հարությունյանը և նախկին բնակելի սան իրացման և փայնի վճարման հիմքով՝ Վարդուհի Երիցյանը՝ յուրաքանչյուրը 1/2 մասով: Չարեհ Երիցյանը ժառանգության իրավունքով սեփականության իրավունք է ձեռք բերել Վարդուհի Երիցյանի բաժնի՝ բնակարանի 1/2-րդ մասի նկատմամբ:

Սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճռաբեկ դատարանը բավարար է համարում ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը բեկանելու համար:

Վերը նշված հիմնավորումների և եզրահանգման հիմքով Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում բողոքի մյուս փաստարկներին, դրանց՝ գործի ելքի համար ոչ էական նշանակություն ունենալու դատաճառարանությամբ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը, ղեկավարվելով «Մարդու իրավունքների և

հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երախավորված արդարադատության արդյունավետության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դրույթներով, գտնում է, որ Կարինե Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման՝ բողոքարկվող դատական ակտը փոփոխելու միջոցով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով հաստատված փաստերը բավարար են դատական ակտը փոփոխելու համար, և դա բխում է արդարադատության արդյունավետության ցահերից:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադատականը:

Այսդիմով՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադատականը ներկայացվել է 2004 թվականի մայիսի 31-ին, երբ առկա չէր Վճռաբեկ դատարանի արտահայտած իրավական դիրքորոշումը: Հետևաբար, այդ դայմաններում Հայցվորը ողջամտորեն կարող էր շարունակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով՝ ըստ էության վիճարկում էր սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Հիմն ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական նկատմամբ կարող է անբարենպաստ դատարանական հետևանքներ առաջացնել սույն գործով հացվորի համար, մասնավորապես, նա ստիպված կլինի նույն իրավունքի դաժանության համար կրկին դիմել դատարան, այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատականը, ինչը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է որդեհ անձի արդար դատարանության իրավունքի ոչ արդյունավետ իրացման օրինակ, Վճռաբեկ դատարանը հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության դատականը դիտել որդեհ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատականը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը և փոփոխել այն:

2. Մասնակիորեն անվավեր ճանաչել «Հրատարակիչ» ԲԾԿ-ի 01.09.1993 թվականի, ժողովրդական դատարանների Երևանի Խորհրդային գործադիր կոմիտեի 23.12.1993 թվականի թիվ 27/24 որոշումները: Մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Կարինե Հարությունյանի անվամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 երկուսենյականոց բնակարանի նկատմամբ՝ 1/2 մասով: Չարեհ Երիցյանին համարել ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Ճանաչել նրա սեփականության իրավունքը Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 երկուսենյականոց բնակարանի 1/2 մասի նկատմամբ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-1111
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-753 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաթղթերի հիման վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան) 2007 թվականի փետրվարի 23-ի թիվ 07-1111 գործով կայացրած վճիռն ըստ Արտաքաղաքականության (այսուհետ՝ Արտաքաղաքականության) հայցի ընդդեմ Ռազմիկ Ստեփանյանի (այսուհետ՝ Ռազմիկ Ստեփանյան), երրորդ անձինք՝ Գառնիկ Գյուղապետյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժամակազմի կազմակերպիչի ղեկավար կոմիտեի Արտաքաղաքականությանն առընթեր ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և ժառանգական գույքի նկատմամբ սեփականատեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Արտաքաղաքականությանն առընթեր ղեկավար կոմիտեի ղեկավար Գառնիկ Ստեփանյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի վկայականը և իրեն ճանաչելի վարտ Ստեփանյանի ժառանգական գույքի նկատմամբ սեփականատեր:

Կոմիտեի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 12.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Աթանես Ստեփանյանը Վճռաբեկ դասարանում հավասարմագրված փաստաբան Հովհաննես Գալյանի միջոցով:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես է ներկայացրել Ռազմիկ Ստեփանյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 218-րդ հոդվածների և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի լուրջացումները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը չի նշել այն աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են նրա հետևությունները, այլ սոսկ հիշատակելով ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1185-րդ, 1225-րդ և 1227-րդ հոդվածները, որոնք ոչ մի կադ չունեն Հայցվորի ներկայացրած լուրջացի հետ, վճռի լուրջացումը բացման մասում նշել է, որ օրենքի նշված դրույթները հիմք ընդունելով, Դատարանը գտնում է, որ Աթանես Ստեփանյանի հայցն անհիմն է և ենթակա մերժման:

Դատարանը լուրջացում գնահատման չի արժանացրել գործում առկա ՀՀ ազգային արխիվի Արթուրյանի ներկայացուցչության 28.07.2006 թվականի տեղեկանքը և Գառնիի գյուղապետի կողմից 15.09.2006 թվականին սրված թիվ 03-1216 տեղեկանքը, որոնցով աղացուցվում է, որ Հայցվորը կսակի գոյության մասին իմացել է 28.07.2006 թվականին, և ժառանգության բացման լուրջացում, այն է՝ 1993 թվականի դեկտեմբերից մինչև 1994 թվականի հունիս ամիսը բնակվել է Վարսո Ստեփանյանին լուրջացումը:

Նշված աղացուցումների առկայության լուրջացումներում դատարանը լուրջացումը չի լուրջացրել աղացուցել իր լուրջացումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, այլ հիմնվելով լուրջացումը լուրջացումը անհիմն հայտարարության վրա, թե իբր Հայցվորը կսակի մասին իմացել է ժառանգության բացման լուրջացում, առանց հիմքի այն համարել է իրականություն:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ, 1201-րդ և 1228-րդ հոդվածները, որոնք լուրջացում է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածը, որը չլուրջացում է կիրառել և սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ըստ Վարսո Ստեփանյանի 25.02.1981 թվականին կազմված կսակի 1-ին կետի՝ ամբողջ իր գույքը, որը լուրջացում է իրեն, նա կսակել է իր թոռ՝ Աթանես Ռազմիկի Ստեփանյանին, իսկ կսակի 2-րդ կետի համաձայն՝ իր մահից հետո ի հայտ եկող այլ ժառանգներին Վ.Ստեփանյանը գրկել է ժառանգման իրավունքից: Վ.Ստեփանյանի 25.02.1981 թվականին կազմված կսակը վավերացվել է Գառնիի գյուղական խորհրդի (սովետի) նախագահի կողմից:

Լուրջացումը Վ.Ստեփանյանին լուրջացումը գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք չունի և չի կարող ունենալ, քանի որ գործով ձեռք բերված աղացույցներով հիմնավորվում է, որ չիմանալով կսակի գոյության մասին Հայցվորը բնակվել է կսակարարի հետ ինչդեպ նրա կենդանության օրոք, այնուհետ էլ նրա մահվանից հետո և, փաստորեն, ընդունել է լուրջացումը կսակի ժառանգությունը, իսկ կսակի մասին չիմանալու հանգամանքը հարգելի է դարձնում լուրջացումը կսակի ժառանգության ընդունման բաց թողնված ժամկետը, որովհետև հանգամանքներում հայցը ենթակա էր բավարարման:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լուսանկարել է բեկանել ՀՀ ֆաղափարակալական գործերով վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 12.12.2006 թվականի վճիռն:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Դասաքննության ընթացքում հայցվորն ընդունել է այն հանգամանքը, որ իմացել է կսակի գոյության մասին, սակայն չի ցանկացել ընդունել այն, հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը դասաճ գնահատման չի արժանացրել ՀՀ ազգային արխիվի Արովյանի ներկայացուցչության 28.07.2006 թվականի տեղեկանքը և Գառնիի գյուղադատարանի կողմից 15.09.2006 թվականին սրված թիվ 03-1216 տեղեկանքը, որոնցով աղյացուցվում է, որ Հայցվորը կսակի գոյության մասին իմացել է 28.07.2006 թվականին:

Դասարանի վճռում հսակ նշված են աղյացուցները, որոնց վրա հիմնվել է Դասարանը վճիռը կայացնելիս, ավելին, մանրամասն մեկնաբանվել են հայցադատարանի մեծամասն համար հիմք հանդիսացող հոդվածները:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում նշված փաստարկը նույնդեպ անհիմն է, քանի որ այն կարգավորում է ժառանգությունն ընդունելու կարգը, իսկ կսակը նույնդեպ ժառանգության հիմք է՝ համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1185-րդ հոդվածի 1-ին մասի:

Բողոք բերած անձը չի նշել, թե ինչու է արտահայտվում Դասարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածների սխալ մեկնաբանությունը:

Բողոք բերած անձի կողմից՝ որդես կիրառման ենթակա վկայակոչված ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ և 2001-րդ հոդվածները առընչություն չունեն սույն վեճի հետ, քանի որ կսակարարին՝ Վարսո Ստեփանյանին երբևէ որևէ մեկը չի արգելել և չի սահմանափակել կսակ կազմելու ազատությունը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

- 1) Հայցվորը հանդիսանում է Պասասխանողի որդին և Վարսո Ստեփանյանի թոռը:
- 2) Վարսո Ստեփանյանը 25.02.1981 թվականին կազմված կսակով նշել է, որ մահվան դեպքին իրեն դասկանող ողջ գույքը կսակում է իր թոռ Աթանես Ստեփանյանին և մյուս ժառանգներին զրկում է ժառանգությունից:
- 3) Կսակը վավերացվել և մեկ օրինակը դատարան է Գառնիի գյուղական սովետում:
- 4) Կսակը կազմելու ժամանակ՝ 25.02.1981 թվականին, Աթանես Ստեփանյանը եղել է 6 տարեկան:
- 5) Վարսո Ստեփանյանը մահացել է 24.12.1993 թվականին:
- 6) 28.07.2006 թվականին Աթանես Ստեփանյանը ՀՀ ազգային արխիվից ստացել Վարսո Ստեփանյանի կսակի դասձեռն:
- 7) 2004 թվականին՝ Պասասխանողի անվամբ սեփականության իրավունքի դեպքական գրանցման դեպքին, գյուղադատարանում կսակի օրինակը չի եղել այն ՀՀ ազգային դեպքական արխիվ հանձնելու դասձառով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ.

1) Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճույթ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վերաքննիչ դատարանի վճռի մեջ դեպք է նշվում դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևություններն այդ հանգամանքների մասին, և փաստարկները, որոնցով դատարանը մեղքում է այս կամ այն աղացույցները, ինչդեպ նաև օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով ղեկավարվել է վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս:

Դատարանը վճռում նշել է, որ գործի դատաքննությամբ հիմնավորվել է այն փաստը, որ Հայցվորը մինչև ժառանգատուի մահը իմացել է կտակի մասին, սակայն նրա մահվանից հետո չի դիմել ըստ կտակի ժառանգությունը ընդունելու համար: Մասկայն վերոնշյալ օրենքի համաձայն Դատարանը չի նշել թե ինչդեպի աղացույցների և հանգամանքների վրա է հիմնված Դատարանի նման եզրահանգումը:

Դատարանը չի անդադարձել և դատաքննության գնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 132-րդ և 218-րդ հոդվածների դատաքննությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 132-րդ և 218-րդ հոդվածների դատաքննությունը:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեճույթ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վարսո Ստեփանյանը կտակը կազմել է 1981 թվականի փետրվարի 25-ին: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ և 1201-րդ հոդվածները սույն գործով ենթակա չէին կիրառման, քանի որ կտակը կազմելու հետ կապված հարաբերությունները դադարել են այն վավերացնելու դեպքում:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածների խախտմանը, առաջ բողոքն այդ հիմքերով հիմնավոր է հեճույթ պատճառաբանությամբ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վարսո Ստեփանյանը մահացել է 24.12.1993 թվականին:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ ֆաղաֆաղիական օրենսդրության ակտերը և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն ու կիրառվում են ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների նկատմամբ: Օրենքի գործողությունը մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա սարածվում է միայն այն դեպքերում, երբ այն ուղղակիորեն նախատեսված է օրենքով:

«Քաղաքացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի սահմանակետերով բաժնի նորմերը կիրառվում են նաև այն ժառանգությունների նկատմամբ, որոնք բացվել են մինչև օրենսգրքի գործողության մեջ դնելը, սակայն չեն ընդունվել ժառանգներից ոչ մեկի կողմից և ժառանգման իրավունքով դեպքի կամ համայնքի սեփականությունը չեն դարձել մինչև 1999 թվականի հունվարի 1-ը:

Նշված իրավունքների հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 11-րդ բաժնի նորմերը կիրառելի են սույն գործով դեռևս չդադարած իրավահարաբերությունների նկատմամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1185-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունը կասարվում է ըստ կսակի և ըստ օրենքի: Ժառանգությունը կասարվում է ըստ օրենքի, եթե չկա կսակ, կամ դրանում սահմանված չէ ամբողջ ժառանգության ձևակասագիրը, ինչդեպ նաև նույն օրենսգրքով սահմանված այլ դեղդերում:

Սույն գործով ժառանգների Երջանակը դեբտ է որոշվել 25.02.1981 թվականին կազմված կսակով, ֆանի որ Աթանես Ստեփանյանից բացի մնացած ժառանգները այդ կսակի 2-րդ կետով գրկված են եղել ժառանգությունից:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում:

Նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ձանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դասձանները, եթե դարգվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դասձան է դարձել այն հանգամանքը, որ ժառանգը չգիտեր և դարսավոր չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դասձանները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դասարան:

Սույն գործով ժառանգության բացման դահից առաջացել է իրավահարաբերություն, որի բովանդակության սարրերից մեկը եղել է Ա.Ստեփանյանի սուբյեկտիվ իրավունքը՝ ժառանգելու սասի ունեցվածք: Եվ այդ սուբյեկտիվ իրավունքի դարդարման փաստը եղել է ժառանգության ընդունման համար օրենքով նախաստաված ժամկետի ավարսը: Հետևաբար Ա.Ստեփանյանը իրավունք ունի դիմելու դասարան ժառանգությունն ընդունած համարվելու դահահնջով՝ հիմք ընդունելով ժառանգության համար նախաստաված ժամկետի բաց թողման հարգելի դասձանները, ֆանի որ նրա սուբյեկտիվ իրավունքը գոյություն է ունեցել, սակայն դրա մասին նա օբյեկտիվ դասձաններով չի իմացել:

Այսդիտով, բողոքի հիմքերի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն վձռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու և ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերահանիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վձիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վձռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վձռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերահանիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վձիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱՆԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահության դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-841/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-918(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահության դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության հանգամանադրողների ոլորտային հարկային սեսչության ընդդեմ «Գևորգ-Ա» սահմանափակ դասախանութային ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 11 191 000 (սասնմեկ միլիոն մեկ հարյուր ինսունմեկ հազար) ՀՀ դրամ բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային սեսչության 2006 թվականի սեդեսմբերի 05-ի թիվ ՍԱ-148469 սսուգման ակսն անվավեր ճանաչելու դահանգների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ծառայության հանգամանադրողների ոլորտային հարկային սեսչությունը դահանգել է բռնագանձել Ընկերությունից 11 191 000 (սասնմեկ միլիոն մեկ հարյուր ինսունմեկ հազար) ՀՀ դրամ:

Ընկերությունը հակընդդեմ հայցով դահանգել է անվավեր ճանաչել Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային սեսչության 2006 թվականի սեդեսմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սսուգման ակսը:

ՀՀ սննտապահության դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասախան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ և 50-60-րդ հոդվածները, որոնք չդեմոնստրացնում են կիրառվելիքը:

Բողոքը քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված չէ ստուգման ընթացքի կատարման հրամանը սնտեսավարող սուբյեկտին հանձնելու կամ այդ մասին նրան տեղյակ դառնալու հարկային մարմնի դատարարությունը:

Այնուհանդերձ, սնտեսավարող սուբյեկտը տեղեկացվել է ինչպես ստուգման ժամկետը երկարաձգելու, այնպես էլ ստուգման ընթացքը կատարելու մասին:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 44-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 46-րդ հոդվածը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածները, որոնք դեմոնստրացնում են կիրառելիքը:

Բողոքը քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի վերստուգում իրականացնելու համար ստուգման ժամանակաշրջան է սահմանվել 2001 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը, իսկ շահութահարկի մասով ստուգման ժամանակաշրջան է սահմանվել 2001 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը: Ստուգում իրականացնող անձինք շահութահարկի մասով ստուգումն իրականացրել են սահմանված ժամանակաշրջանի համար և վերստուգումն իրականացրել են 2001 թվականի համար ներկայացված հավելվածներում արձանագրված արտերկրյան արդյունքներով, քանի որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ շահութահարկի գումարը որոշվում է յուրաքանչյուր տարվա արդյունքներով, այսինքն՝ ստուգում իրականացնող անձինք շահութահարկի գծով ստուգումն իրականացրել են հանձնարարագրով սահմանված ստուգման ընդգրկվող ժամանակաշրջանում և գործել են «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված դրույթների համաձայն:

3) Դատարանը սխալ է կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոքը քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ծառայության դեմ 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրով Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի կրկնակի ստուգում/վերստուգում իրականացնելը հանձնարարվել է Ծառայության Թալինի տարածաշրջանի հարկային տեսչության աշխատակիցներ Ռուբիկ Դավթյանին և Մերյոն Սարգսյանին: Վերստուգումը փաստացի սկսվել է 2005 թվականի փետրվարի 23-ին, սակայն Ծառայության դեմ 2005 թվականի փետրվարի 25-ի թիվ 1-07/58Ա հրամանով վերստուգումը կատարվել է, իսկ 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/587-Ա հրամանով վերստուգումը վերսկսվել է:

Վերջինիս հրամանով Ծառայության աշխատակից Ռուբիկ Դավթյանը, որը մինչ այդ փոխադրվել էր աշխատանքի Ծառայության հանգրվանային շտաբի հարկային ծառայության վերահսկողության և զանձումների թիվ 2-րդ բաժնի՝ գլխավոր հարկային ծեսուչի հաստիքով, ներգրավվել է կասեցված վերսուզման աշխատանքներին, այսինքն՝ վերսուզմանը նոր անձ չի ընդգրկվել և սուգումն իրականացնող անձին այլ անձով փոխարինելու մասին ճշտեցված սուբյեկտի ղեկավարության անձին տեղյակ դառնելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դառնալով է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը՝ հայցի մերժման և հակընդդեմ հայցը բավարարելու մասերով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի հունվարի 18-ի թիվ 084-213 հանձնարարությամբ Ծառայության ղեկին հանձնարարվել է Ընկերությունում 2001 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության վերսուզում:

2) Ծառայության ղեկի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում 2001 թվականի հուլիսի 01-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության վերսուզում, որից շահութահարկի գծով վերսուզումը հանձնարարվել է կատարել 2001 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը ժամանակահատվածի համար:

3) Ծառայության ղեկի 2005 թվականի փետրվարի 25-ի թիվ 1-07/158-Ա հրամանով վերսուզման ընթացքը կասեցվել է:

4) Գործում բացակայում է Ծառայության կողմից սուգումն ընթացքի կասեցման մասին Ընկերությանը տեղեկացնելու վերաբերյալ աղացույցը:

5) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/-587Ա հրամանով վերսուզումը վերսկսվել է 2006 թվականի օգոստոսի 7-ից, վերսուզման ժամկետը երկարաձգվել է 10 անընդմեջ աշխատանքային օրով: Վերսուզումն ավարտվել է 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ին:

6) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/-587Ա հրամանով Ընկերությունում վերսուզում իրականացնող Ծառայության Թայինի սարածֆային հարկային ծեսուչի վերահսկողության և զանձումների բաժնի գլխավոր հարկային ծեսուչ Ռուբիկ Դավթյանի փոխարեն վերսուզմանը ներգրավվել է Ծառայության հանգրվանային շտաբի հարկային ծեսուչի վերահսկողության և զանձումների թիվ 2 բաժնի գլխավոր հարկային ծեսուչ Ռուբիկ Դավթյանը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաքննությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը հարկ է

համարում անդրադառնալ և գնահատման առարկա դարձնել բողոքում վկայակոչված հետևյալ իրավական հարցադրումները՝

1. արդյո՞հարկային մարմինը լիարժեք է ստուգման ընթացքի կատարման հրամանը սնտեզավարող սուբյեկտին հանձնել կամ այդ մասին նրան տեղյակ դառնել,

2. ո՞րն է ստուգման ընթացքի կատարման հրամանը սնտեզավարող սուբյեկտին չհանձնելու իրավական հետևանքը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայանագրերով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով կարգավորվում են ստուգումների իրականացման բնագավառում վարչական վարույթի իրականացման կարգը և առանձնահատկությունները, իսկ նման առանձնահատուկ կարգավորման բացակայության դայանագրերում գործում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

Հետևաբար, եթե ստուգման ընթացքի կատարման հրամանի մասին ստուգվող սնտեզավարող սուբյեկտին տեղյակ դառնելու հարկային մարմնի լիարժեքության վերաբերյալ հարաբերությունները չեն կարգավորվում «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով, ադա կիրառվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված է վարչական վարույթի կատարման մասին որոշումը եռօրյա ժամկետում վարչական վարույթի մասնակիցներին տասեւ ձևով ուղարկելու վարչական մարմնի լիարժեքությունը, որոշիսին չիրականացնելը **խախտել է** սնտեզավարող սուբյեկտի այդ ակտին **տեղյակ լինելու իրավունքը**:

Հետևաբար, վճռաբեկ բողոքի հիմքում ընկած այն փաստարկը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում բացակայում է ստուգման ընթացքի կատարման հրամանի մասին Ընկերությանը տեղյակ դառնելու հարկային մարմնի լիարժեքությունը, հետևաբար և Ծառայությունը գործել է օրենքի բռնապահում, անհիմն է:

Պատասխանելու համար այն հարցին, թե ո՞րն է վերոնշյալ հոդվածի խախտման իրավական հետևանքը, նախ և առաջ հարկ է ֆննարկման առարկա դարձնել այն հարցադրումը, թե ինչդիսի իրավական ակտ է հանդիսանում վերստուգման ընթացքը կատարելու մասին հրամանը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը **վարչական ակտ ընդունելուն ուղղված գործունություն է**: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը բաղկացած է միմյանց հետ փոխկադակցված՝ հարուցման, ընթացիկ և եզրափակիչ փուլերից:

Վարչական վարույթը հարուցվում է անձի (անձանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաձեռնության հիման վրա (**հարուցման փուլ**): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաձեռնությանը համադասախան իրականացվում են վարչական գործի ֆննարկման հետ կադակված՝ սույն օրենքով նախատեսված գործառույթները (**ընթացիկ փուլ**):

Վարչական վարույթը եզրափակվում է **վարչական ակտի ընդունմամբ (եզրափակիչ փուլ)**:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ վարչական վարույթը մի գործընթաց է, որը կարող է բաղկացած լինել մի քանի փուլերից, և այդ բոլոր փուլերը հետադիմորդ են միասնական նոդասակ, այն է՝ վարչական ակտի ընդունում:

Ինչ վերաբերում է սուղուման ընթացքը կասեցնելու մասին որոշմանը, առաջ այն հանդիսանում է վարչական վարույթի ընթացքում ընդունվող ընթացակարգային, այլ ոչ թե վարչական ակտ, քանի որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով վարչական ակտի բնորոշման հասկանիչ է համարվում արտաքին ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նոդասակ հետադիմորդ, և այդ ակտը դեռ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերսուղման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդեկ վարչական ակտ, քանի որ այն իրենից ներկայացնում է վարչական վարույթի իրականացմանն ուղղված գործառնություն և **անմիջականորեն** ուղղված չէ այլ անձանց համար իրավունքներ կամ դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի, Հայաստանի Հանրապետության դեպի կամ սեղական ինքնակառավարման մարմինների, դեպի կամ համայնքային հիմնարկների, ինչպես նաև իրավաբանական անձանց, դրանց առանձնացված սուրբաբաժանումների կամ հիմնարկների՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով իրենց լիազորությունների շրջանակում ընդունած դատարանական գրավոր փաստաթուղթ է, որով սահմանվում են դատարանի ճանաչման, դատարանության, դատարանության, կատարման կամ կիրառման ենթակա իրավունքներ, դատարանություններ, դատարանականություններ, սահմանափակումներ կամ այլ կանոններ:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անհատական ակտ է նույն հոդվածի առաջին մասում նշված մարմինների՝ իրենց լիազորությունների շրջանակում ընդունած իրավական այն ակտը, որն ունի ժամանակավոր կամ մեծական բնույթ, նախատեսված է մեկանգամյա կամ բազմակի կիրառման համար, չի դարձնակում իրավական նորմ և սահմանում է վարձագծի կանոններ միայն դրանում ուղղակի անհատադեպ նշված (նախատեսված) ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ դեպի կամ սեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դեպի կամ համայնքային հիմնարկների համար:

Անհատական իրավական ակտն ընդունվում է միայն նորմատիվ իրավական ակտի համաձայն և դրա սահմանած շրջանակում:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սուղուման ընթացքը կասեցնելու Ծառայության դեպի հրամանը հանդիսանում է անհատական իրավական ակտ, քանի որ դրան բնորոշ են վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հասկանիչները: Մասնավորապես, կասեցման մասին որոշումը սահմանում է վարձագծի կանոններ միայն դրանում ուղղակի անհատադեպ նշված դատարանային անձանց համար և ընդունվել է նորմատիվ իրավական ակտի՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուղումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն, դրա սահմանած շրջանակում:

Իսկ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի, գերատեսչական, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների, ղեկական այլ մարմինների, ղեկական կամ համայնֆային հիմնարկների, իրավաբանական անձանց անհասական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում դրանց ընդունմանը հաջորդող օրվանից: Եթե նույն մասով սահմանված անհասական իրավական ակտերով նախատեսված է դատականություն (այդ թվում՝ հանձնարարություններ) սահմանող կամ ղեկական մարմինների, ղեկական կամ համայնֆային հիմնարկների կամ անձանց իրավական վիճակը վաթարացնող դրույթ, ադա այդ անհասական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում սլյալ անհասական իրավական ակտը համադասասխան մարմիններում կամ կազմակերպություններում մոտֆագրվելու կամ դաճոնասար անձանց կամ ֆադաֆաղիներին հանձնվելու կամ նրանց սրամադրած (նճած) զոնվելու կամ բնակության վայր ուղարկելու կամ դաճաճ այլ կարգով իրազեկելու օրվան հաջորդող օրվանից:

Հիմֆ ընդունելով վերոնճյալը՝ Վճաբեկ դասարանը զոնում է, որ սոուզման ընթաղը կասեղնելու մասին հրամանը, հանդիսանալով անհասական իրավական ակտ, վարֆագծի կանոններ է սահմանում դրանում անհասադետ նճված հարկային տետուզների համար և ուժի մեջ է մոնում նրանց հանձնելու դահիղ:

Հետևաբար անհիմն են Դասարանի դասճառաբանություններն այն մասին, որ վերսուզման ընթաղը կասեղնելու մասին հրամանի վերաբերյալ Ընկերությանը չճանուղելու դայմաններում հրամանն ուժի մեջ չի մտել, խախտվել է սոուզման համար օրենքով նախատեսված առավելազույն ժամկետը և այն տել է 2005 թվականի փետրվարի 25-ից մինչև 2006 թվականի սեղտեմբերի 5-ը, ֆանի որ վերոնճյալ իրավական ակտի ուժի մեջ մոնելու հարղը կարգավորվում է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքով, այլ ոչ թե Դասարանի կողմիղ կիրառված «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Ինչ վերաբերում է Դասարանի այն դասճառաբանությանը, որ վերսուզումը սկսելու վերաբերյալ հրամանն Ընկերությանը հանձնվել է 2006 թվականի օգոսոսի 10-ին, իսկ վերսուզումը սկսվել է 2006 թվականի օգոսոսի 7-ին, և հետևաբար վերսուզման արղոմնում կազմված ակտի հիմնում դրվել են օրենքի խախտմամբ ճեռֆ բերված տեղեկություններ, անհիմն է հետկյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսզրֆի 159-րդ հոդվածի համաճայն՝ ղեկական մարմինների, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոնասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակտն անվավեր ճանաչելու կամ զործողությունը վիճարկելու համար հիմֆ են նճված ակտն օրենքին հակասելը և դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաճխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Նճված նորը սահմանում է ղեկական մարմինների կամ դրանց դաճոնասար անձանց ընդունած ակտը դասարանի կողմիղ անվավեր ճանաչելու կամ զործողությունը վիճարկելու հնարավորություն բաղառադետ այն դեղդերում, երբ միաճամանակ առկա են երկու հիմֆեր (դայմաններ): Ադ հիմֆերն են՝

1. ակտն օրենքին հակասելը,
2. դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաճխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտումը:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Դատարանը, անդրադառնալով վերսուզումը սկսելու վերաբերյալ հրամանն օրենքով նախատեսված ժամկետում Ընկերությանը չհանձնելու հանգամանքին, գնահատման առարկա չի դարձրել այն հարցը, թե վերոնշյալ հրամանն Ընկերությանն ուժացումով հանձնելու արդյունքում Ընկերության՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված որ իրավունքներն են խախտվել, և նման խախտման ենթադրյալ առկայությունն որևէ կերպով է ազդել սուզման արդյունքներին՝ Ընկերության իրավունքների դաշտում:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սուզումն սկսելուց առաջ համադասասխան դեսական մարմնի ղեկավարը (փոխարինող դաշտնասար անձը) սուզում իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են սուզում իրականացնող մարմնի անվանումը, սուզվող ճեղքավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, սուզումն իրականացնող դաշտնասար անձի (անձանց) դաշտնը, անունը, ազգանունը: Հրամանում կամ հանձնարարագրում չնշված դաշտնասար անձինք չեն կարող մասնակցել սուզմանը: Ծառայողական դաշտակառույցները կատարելու անհնարինության դաշտառով սուզումն իրականացնող դաշտնասար անձին **այլ անձով** փոխարինելու դեպքում փոփոխությունը կատարվում է հրամանով, որի մասին ճեղքավարող սուբյեկտը ծանուցվում է նույն հոդվածով սահմանված կարգով:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռքարկան կրկնակի սուզում/վերսուզում իրականացնելը Ծառայության դեպքի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային ճեղքարկան աշխատակիցներ Ռուբիկ Դավթյանին և Մերյոժա Սարգսյանին: Այնուհետև, Ծառայության աշխատակից Ռուբիկ Դավթյանը փոխադրվել է աշխատանքի Ծառայության հանրահարաբերությունների դորսային հարկային ճեղքարկան վերահսկողության և գանձումների թիվ 2-րդ բաժին գլխավոր հարկային ճեղքարկան հաստիքով և ներգրավվել է վերսուզման աշխատանքներին: Այսինքն՝ սուզումն իրականացնող **անձը** չի փոփոխվել, իսկ նրա դաշտնի փոփոխության մասին ճեղքարկան սուբյեկտին տեղյակ դաշտնային անհրաժեշտությունը «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով բացակայում է, քանի որ օրենսդրի սրամաբանությամբ սուզում իրականացնող անձի դաշտնի փոփոխությանը տեղյակ լինելով կամ չլինելով ճեղքարկան սուբյեկտին որևէ իրավունք կամ դաշտակառույց չի վերադառնում:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ վերսուզումն սուզում իրականացնող մարմնի կողմից նույն ճեղքարկան սուբյեկտի մոտ մեկ անգամ ընթացում կատարված երկրորդ (կրկնակի) սուզումն է: Ֆինանսատնտեսական գործունեության վերսուզումներ կարող են իրականացվել բացառապես Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի գրավոր հանձնարարությամբ:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի հունվարի 18-ի թիվ 084-213 հանձնարարությամբ Ծառայության դեպքին հանձնարարվել է Ընկերությունում կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռքարկան վերսուզում 2001 թվականի **հուլիսի** 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար:

Մինչդեռ, Ծառայության դեֆի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրի համաձայն, Ընկերությունում շահութահարկի գծով վերստուգումը հանձնարարվել է կատարել 2001 թվականի **հունվարի** 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար: Այսինքն՝ շահութահարկի գծով վերստուգում իրականացնելիս Ծառայությունը դուրս է եկել սուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանի սահմաններից և չի դաստիարակել սուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը:

Հետևաբար, Դատարանի վճիռը՝ շահութահարկի գծով 2001 թվականի համար հաշվարկված դարձվորության գումարի բռնագանձումը մերժելու և նշված դարձվորության մասով սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասով հիմնավոր է:

Այսդիմով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն Դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի՝ հայցի՝ շահութահարկի գծով 2002 և 2003 թվականների, ինչդեռ նաև ավելացված արժեքի հարկի գծով՝ 2001, 2002 և 2003 թվականների համար առաջադրված հարկային դարձվորությունների գումարի բռնագանձումը մերժելու, ինչդեռ նաև հակընդդեմ հայցը՝ նույն հարկային դարձվորությունների վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեֆիցիտի ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային շեշտության 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասերը և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆնուրյան:

2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի մնացած՝ հայցի մասը բավարարելու, հայցի՝ շահութահարկի գծով 2001 թվականի համար առաջադրված հարկային դարձվորության գումարի բռնագանձումը մերժելու, ինչդեռ նաև հակընդդեմ հայցի՝ նույն հարկային դարձվորության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեֆիցիտի ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային շեշտության 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասերը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-326
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-951(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒԲՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՋՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրոշմային ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Խորհրդային հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն) ընդդեմ «Ուրարտու-Ալեն» սահմանափակ լիցենզիայով գործառնականության ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 811 350 (ութ հարյուր սասնմեկ հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դաշմանաբանության մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Գիմնելով դատարան՝ Հարկային սեսչությունը դաշմանաբան է բռնագանձել Ընկերությունից 811 350 (ութ հարյուր սասնմեկ հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 524 250 (հինգ հարյուր քսանչորս հազար երկու հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ դրոշմային տուգանքով բռնագանձելու մասով, իսկ հսկիչ-դրամարկային մեքենաների օտարերկրացի կանոնները խախտելու համար առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու մասով հայցը մերժվել է՝ ստուգման արդյունքում կազմված ակտն Ընկերության ղեկավարին չհերկայացնելու դատաճանաչման պատճառով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշմանաբանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ստուգման հանձնարարագիրը ստուգողների կողմից ներկայացվել է դատաստիսանողին, սակայն վերջինս հրաժարվել է ստուգել այն:

2) Դատարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ստուգման ակտում նշված է խախտված իրավական նորմը՝ ՀՀ կառավարության 1998 թվականի մայիսի 15-ի թիվ 298 որոշումը, իսկ ստուգման ակտը ստուգողների կողմից ներկայացվել է դատաստիսանողին, սակայն վերջինս հրաժարվել է ստուգել ակտը և ստանալ դրա մեկ օրինակը: Այդ մասին ստուգող ժողովի կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արձանագրություն:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը՝ հայցը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության դեմ 2003 թվականի հուլիսի 21-ի թիվ 205733 հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում կատարել հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման և դրանց բազմաթիվ կանոնների ղախման մասին ձեռնարկի ստուգում:

2) 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 ստուգման ակտով հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների բազմաթիվ կանոնների խախտման համար Ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է 300 000 (երեք հարյուր հազար) ՀՀ դրամ տուգանք:

3) Ստուգման ակտով որդես սնտեսավարող սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտ, նշվել են ՀՀ կառավարության 1998 թվականի մայիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման մի շարք միջոցառումների մասին» թիվ 298 որոշումը և ՀՀ հարկային շեշտության դեմ 1998 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառման համար թույլատրվող հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների բազմաթիվ կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 01/58 հրամանը:

4) 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արձանագրություն այն մասին, որ ստուգման ընթացքում Ընկերության սնտես Ս.Ասլանյանը բացակայել է:

5) Գործում բացակայում է 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 ստուգման ակտի Ընկերության ղեկավարին ներկայացնելու, այդ թվում՝ փոստի միջոցով հանձնելու մասին աղայույց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, տրվում է սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղառնցատար անձին, բացառությամբ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների

բացահայտմանն ուղղված դեղմերում իրականացվող սնուցումների: Վերջինս դարձավոր է ստորագրել մեկ օրինակի վրա՝ հաստատելով, որ ծանուցված է սնուցման անցկացման մասին: Ստորագրված օրինակը վերադարձվում է սնուցող ղեկավարի մարմնի ղեկավարին:

Դատարանը, հիմք ընդունելով վերոնշյալ հոդվածը, եզրակացրել է, որ օրենսդիրը հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների շահագործման կանոնների դաշտայնության սնուցումն իրականացնելու համար սահմանել է որոշակի կարգ, այն է՝ սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղեկավարին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելը, որը ղեկավարի կողմից է կատարվում առաջ, ապա գրանցումը սկսելուց անմիջապես առաջ:

Վերոնշյալ եզրահանգումը հակասում է «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությանը և չի համադասասխանում հոդվածի դաշտայնությունն հետևյալ դաշտայնությանը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դրոշմակալող բառերի և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դաշտայնությունը: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չլինել է փոփոխվել դա իմաստը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սնեստավարող սուբյեկտին հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված **սնուցումներից առաջ** սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դաշտայնություն չի նախատեսում: Իսկ ինչ վերաբերում է վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հանձնարարագրի մեկ օրինակի վրա սնեստավարող սուբյեկտի կողմից ստորագրելու դրույթին, որը նախատեսվում է որդես սնուցվող սնեստավարող սուբյեկտի կողմից սնուցման մասին ծանուցված լինելը հավաստող հանգամանք, և որը Դատարանի կողմից մեկնաբանվել է որդես հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների շահագործման կանոնների դաշտայնության վերաբերյալ **սնուցում իրականացնելուց առաջ** սնեստավարող սուբյեկտին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դաշտայնություն, ապա իրականում հոդվածի այդ կարգավորումը հանդիսանում է սնուցումների անցկացման ընդհանուր կանոնի սրամաբանական շարունակությունը և չի վերաբերում հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների շահագործման կանոնների սնուցման դեղմերի համար նախատեսված բացառությանը:

Վճռաբեկ դատարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը ղեկավարի մեխանիզմների հաշվի առնելով հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների շահագործման կանոնների դաշտայնության հետ կապված սնուցումների առանձնահատուկ բնույթը և դրանց արդյունավետ իրականացումն ապահովելու համար որոշ դաշտայնությունների դաշտայնության անհրաժեշտությունը:

Մասնավորապես, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հսկիչ-դրամարկային մեխանիզմների շահագործման հետ կապված խախտումների բացահայտման դաշտայնություն է վարչական մարմնի արագ գործելու անհրաժեշտություն, հետևաբար նման **սնուցում իրականացնելուց առաջ** սնեստավարող սուբյեկտին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դեղմում անհնար կիրառնա օրենքով նախատեսված սնուցման նոտասակների իրագործումը:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ իրավական հարցադրումը որևէ նշանակություն չունի սույն գործի լուծման շտանկայնության, քանի որ սկսվել

դեղփում ներկայացվել է գումարի բռնագանձման հայցադափահանջ, և ներկայացված դափահանջի Եջանակում դասարանի կողմից փնարկման է ենթակա բացառադես այն իրավական հարցը, թե արդյոք առկա^օ է գումարի վճարման դարսավորություն, թե՞ ոչ:

2)Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հեկկյալ պասճառաբանությամբ.

Բողոք բերած անձի դասճառաբանությունները Դասարանի կողմից «Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 2-րդ մասը կիրառելու առնչությամբ անհիմն են հեկկյալ դասճառաբանությամբ.

«Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ կազմված ակն սուդում իրականացնող անձիք բեբ օրվա ընթացում դեսբ է ներկայացնեն սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձին: Կազմված ակն սոնրագում են սուդումն իրականացնող դաեսոնասար անձիք և սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարը կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձը: Տարճայնությունների դեղփում կողմերի կարծիքներն արճանագրվում են ակնում: Ակն սոնրագրելուց հրաճարվելու դեղփում դրա մասին ակնում կասարվում է համադասասիսան գրառում:

Մինչդեռ սույն փաղափացիական գործով 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 սուդման ակն սուդվող սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարի կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձի կողմից չի սոնրագրվել:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքում սեղ գսած այն փասսարկին, որ սուդման ակն սուդողների կողմից ներկայացվել է դասասիսանողին, սակայն վերջինս հրաճարվել է սոնրագրել ակնը և սսանալ դրա մեկ օրինակը, որի համար սուդող սեսուչների կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արճանագրություն, ադա այն չի համադասասիսանում իրականությանը, փսնի որ սուդող դաեսոնասար անճանց կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմված արճանագրության համաճայն՝ սուդմանն Ընկերության սնօրեն Ս.Ասլանյանը **բացակայել է:**

Նեված փասսերի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սուդում իրականացնող դաեսոնասար անձիք չեն կասարել «Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 2-րդ մասով նախասեսված՝ սուդման արդյունում կազմված ակն սուդվող սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձին ներկայացնելու դարսավորությունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հողվածի առաջին մասի համաճայն՝ գրավոր վարչական ակն ուծի մեջ է մսնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ նույն օրենքի 59-րդ հողվածով սահմանված կարգով իրագեկելուն հաջորդող օրվանից:

Նույն օրենքի 59-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ գրավոր վարչական ակնը ընդունումից հեսո՝ եռօրյա ճամկեսում, դեսբ է հանճնվի վարույթի մասնակիցներին:

Վճռաբեկ դասարանը նախկինում կայացրած իր որոեսմար (սեն «Բզի Սսար» ՄՊԸ ընդդեն ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, 17.11.2006թ., փաղափացիական գործ թիվ 3-2238/ՏԴ (Հարկային սեսչության 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակն անվավեր ճանաչելու դափահանջով) Վճռաբեկ դասարանի որոեսումների ընսրանի, հասնր առաջին, էջ 366-371) արդեն իսկ արսահայսել է իրավական դիրփորոեսում այն մասին, որ վերոնեչյալ հողվածներով անձի՝ վարչական ակտին սեղեկանալու իրավունքը դաեսդանվում (եբաեխավորվում) է

«Վարչարարության հիմնունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածներով նախատեսված երաշխիքային նորմերով: Դրանց համաձայն՝ այդ իրավունքի խախտման հետևանք է վարչական ակտն այն սահմալու հաջորդող օրն ուժի մեջ մտնելը: «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը չկատարելու հետևանքով վարչական մարմինը կրում է վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելու արդյունքում առաջացող իրավական հետևանքի ռիսկը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղափացիական գործով Ծառայության կողմից ստուգման ակտն Ընկերությանը հանձնելու (ներկայացնելու) մասին ադապտացիոն դատարանին չի ներկայացվել, հետևաբար «Վարչարարության հիմնունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածների ուժով ստուգման ակտն ուժի մեջ չի մտել: Ծառայության՝ ուժի մեջ չմտած ակտը չի կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ ակտով առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու համար (սե՛ս, օրինակ՝ ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաշտում տրամադրված տեսական հանձնաժողով ընդդեմ «Վագրա» ՍՊԸ, 17.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-1714/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դատարարելու դրույթներով) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընթացքի, հասո՛ր առաջին, էջ 163-167):

Դատարանի եզրահանգումը՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի առաջին մասի խախտման վերաբերյալ, անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Դատարանի վճռով նշվել է, որ ստուգող դաշտում ստուգման անձինք, խախտելով «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի դրույթները, չեն նշել այն իրավական նորմը, որի դրույթները չեն կատարվել: Մինչդեռ Դատարանը նման եզրակացության է հանգել՝ հաշվի չառնելով այն հանգամանքը, որ 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմված թիվ 205733 ստուգման ակտով որդես տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտ նշվել է նաև խախտումը հայտնաբերելու դրույթամբ գործող ՀՀ հարկային տեսչության ղեկավարի 1998 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառման համար թույլատրվող սուբյեկտ-դրամարկային մեքենաների շահագործման կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 01/58 հրամանը (ուժը կորցրել է 2004 թվականի դեկտեմբերի 11-ին):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը և մասնակիորեն երկրորդ հիմքը հիմնավոր են, սակայն դրանք բավարար չեն Դատարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտի թերի դատաճառաբանված, սխալ դատաճառաբանված կամ չդատաճառաբանված լինելն ինքնին հիմք չէ դատական ակտը բեկանելու համար:

Այսպիսով, սույն ֆաղափացիական գործով Ծառայության՝ վճռաբեկ բողոքով վիճարկվող գումարն Ընկերությունից բռնագանձելու իրավական հիմքերի բացակայության դրույթներում սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և մասնակիորեն երկրորդ հիմքերում նշված Դատարանի կողմից թույլ տրված խախտումների առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկում է ոչ բավարար Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտաական դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjունի
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1249
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1123(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Բինամ» սահմանափակ դատաստանաստանությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեռական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն)՝ դեռական մարմնի և դրա դատարանատար անձի օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության դեռի 2006 թվականի սեդեսների 7-ի թիվ 1018232 հանձնարարագիրը, Ծառայության Քանաֆեռ-Չեյթուն հարկային սեսության 2006 թվականի հոկտեմբերի 16-ի թիվ 1018232 ստոգման ակտը՝ 1-ին կեսում նեվաժ խախտման, 2 905 400 (երկու միլիոն ինը հարյուր հինգ հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ գումարի մասով և Ծառայության գանգասարկման հանձնաժողովի 2006 թվականի նոյեմբերի 3-ի թիվ 138/2 որոշումը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Միաժամանակ, Ընկերության կողմից ներկայացվել է միջնորդություն՝ վճռաբեկ բողոքից ազատելու վերաբերյալ, միջնորդության հիմնում դնելով այն հանգամանքը, որ դեռական սուրբի վճարման դատարանությունն Ընկերության վրա դնելը հակասում է սույն ֆաղաքացիական գործն արդարության դատահանջներին համադատաստան ֆինելու հրամայականին՝ խախտելով ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի առաջին մասով երաժխավորված կողմերի իրավահավասարության դատարանական սկզբունքը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի ցնկվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, որոնք ղեկ է կիրառել, որի արդյունքում խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դաշանջները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չզգնահատելով գործում առկա բոլոր աղացույցները, անտեսել է, որ սուուգման ակսը կազմելու համար հիմք ծառայած որևէ հիմնավոր աղացույց Ծառայությունը չի ներկայացրել:

Ավելին, Ծառայության կողմից սուուգման ակսը կազմելու համար հիմք ընդունած որևէ հանգամանք հիմնավորող աղացույց Դատարանին չներկայացնելու դայմաններում, ղեկական մարմնի ակսում նշված խախտման բացակայության աղացույցման դատավարական դարականությունը դրել է Ընկերության վրա:

Բացի այդ, Ընկերության կողմից կատարված ծախսերը եղել են համախառն եկամտի ստացման հետ կաղված անհրաժեես և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսեր (աղրանքների փոխադրման և փաթեթավորման դիմաց կատարված ծախսեր) ու «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հարկվող ատույթը որոշելիս այդ ծախսի չափով ղեկ է նվազեցվել Ընկերության համախառն եկամուտը, որը և կատարվել է Ընկերության կողմից:

Վերջինս հիմնավորվում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածով և ՀՀ հարկային ղեկական ծառայության ղեկի «Ռեզիդենտների կողմից ատուութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» թիվ 1-05/7-Ն հրամանի 5.6 կետով: Այն սահմանում է ծախսերի այն տեսակները, որոնցով չի կարող նվազեցվել համախառն եկամուտը: Ընկերության կողմից աղրանքների փոխադրման և փաթեթավորման դիմաց կատարված ծախսերն այդ ծախսերի թվին չեն դատվում:

Բացի այդ, Բնկոթերմս 2000 կանոնագրքի «ՍիԱյՓի» (փոխադրումը և աղահովագրումը վճարված է մինչև) գործարքի մասը նախատեսում է, որ փոխադրման ծախսը ղեկ է կատարի Վաձառողը, սակայն սուուգող տեսչներն անտեսել են այդ հանգամանքը: Բացի այդ, տեղափոխման ծախսերը հոգալու Ընկերության դարավորությունը սահմանված է Ընկերության և «Ռոքերտ Բո» սահմանափակ դատասխանատությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերդություն) միջև կնքված դայմանագրով, որի համաձայն՝ դայմանագրով աղրանքների առաքման աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերդության Կառլառուհետ ֆաղաքում տեղակայված Ավսոմեքեմաների դախետսամատերի բաժինը:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը վիձարկվող ակսին կից հավելված-արձանագրության կազմմանը չի մասնակցել և դրանից տեղեկություն չի ունեցել: Ընկերությունն այդ արձանագրության մասին տեղեկացել է միայն վիձարկվող ակսում առկա նումից, սակայն դրանից հետո էլ այն չի տրամադրվել Ընկերությանը: Վիձարկվող դարավորության ողջ գումարի հաշվարկը հիմնված է միակողմանի կազմված հավելված-արձանագրության վրա: Մինչդեռ «Հարկերի մասին» ՀՀ

օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ որևէ սեղեկություն հիմք չի հանդիսանում հարկ վճարողի հարկային դարավորության հաշվարկման և զանձման համար, քանի դեռ նա հնարավորություն չի ունեցել ծանոթանալու դրան և չալու համադասասխան բացատրություններ: Այսինքն՝ Դատարանը նշված հոդվածը կիրառելու դրամաներում Ընկերության նկատմամբ հարկային դարավորություն չէր հաշվարկի կամ դեմք է անվավեր ճանաչել նշված արձանագրությունը:

Մինչդեռ Դատարանը չի գնահատել Ընկերության ղեկավարին այդ մասին, վճռում չի արել դրա հերքման կամ հաստատման մասով որևէ անդրադարձ:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 2-րդ և 7-րդ մասերը:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, 2007 թվականի ապրիլի 5-ի դատական նիստում ստանալով Ընկերության դիմումի լրացման վերաբերյալ Ծառայության դասասխանը և հաջորդ օրը վճիռ կայացնելով, Ընկերությանը զրկել է այդ դասասխանին ծանոթանալու և եռօրյա ժամկետում դրան դասասխանելու դատավարական իրավունքից: Վերոնշյալի արդյունքում խախտվել է Ընկերության, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով նախատեսված, արդարության բոլոր դասակարգների դասակարգման իրավունքների վերականգնման հնարավորության իրավունքը: Ընկերությունը, միաժամանակ, զրկված է եղել օրենքով նախատեսված իր իրավունքներից օգտվելու հնարավորությունից՝ ներառյալ Դատարանին՝ հօգուտ իրեն այնպիսի աղացույց ներկայացնելու հնարավորությունից, որին հակառակ իր դիրքորոշումը հիմնավորելու նպատակով Դատարանին դեմք է ներկայացնել Ծառայությունը:

Բացի այդ, Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ ճնշման առկա սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտերը ստուգման ակտում նշելը «Հայաստանի Հնարադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի իմդերափով դասակարգ է և ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով չի կարող որակվել որդես ձևական խախտում:

4) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դեմք է կիրառել, խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դատական նիստի ժամանակ Դատարանին խնդրել է իրեն սրամարդել 10 օր ժամանակ՝ Կազմակերպությունից համադասասխան նամակ ստանալու և դրա հիման վրա իր բացատրություններն ու դիրքորոշումը ներկայացնելու համար: Դատական նիստը հետաձգվել է մինչև 2007 թվականի ապրիլի 5-ը, մինչդեռ վերոնշյալ նամակը Կազմակերպությունից ստացվել է հաջորդ օրը, երբ վճիռն արդեն կայացվել էր: Փաստորեն, Դատարանը չի աղաժողովել դատավարության մրցակցությունը և կողմերի իրավահավասարությունը:

5) Մույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է Կազմակերպության 2007 թվականի ապրիլի 4-ի նամակը, որով հաստատվում է այն փաստը, որ աղյանքների Հայաստան առաքման հետ կաղված փաթեթավորման նյութերի, «ԷՖՕԲԻ» (աղյանքը նավ բարձրացնելու), Ֆրախտի (սեղափոխման), «ԷՖԷսՄի» վճարների և աղաժողովարության հետ կաղված ծախսերը դեմք է վճարվել Ընկերության կողմից, Կազմակերպությունը դրանք չի հասուցում կամ վերադարձում:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Դասարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

3. Վճարելի բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության դեպի 2006 թվականի սեպտեմբերի 7-ի թիվ 1018232 հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում 2004 թվականի հուլիսի 15-ից մինչև սուգման ավարտն ընկած ժամանակահատվածի համար կասարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին ղախանջների կասարման ճշտության սուգում:

2) 2006 թվականի հոկտեմբերի 16-ին կազմվել է թիվ 1018232 սուգման ակտը, որով Ընկերության կողմից հարկվող շահույթը ղակաս ցույց սալու համար հաշվարկվել է 2 905 400 (երկու միլիոն ինը հարյուր հինգ հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ սուգանք:

3) Սուգումն իրականացնող ղաշտնասար անձանց կողմից կազմված, հարկային ղարավորության հաշվարկման և ղանձման համար հիմք հանդիսացող արձանագրությանը և դրանում ամրագրված ղեղեկություններին Ընկերությունը չի ծանոթացել և ղրկվել է դրանց վերաբերյալ բացատրություններ սալու հնարավորությունից:

4) Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դասական նիստի ժամանակ Դասարանին խնդրել է դասական նիստը հետաձգել 10 օր ժամկետով լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու համար: Դասարանը դասական նիստը հետաձգել է մինչև 2007 թվականի ապրիլի 5-ը:

5) Ընկերության դիմումի վերաբերյալ Ծառայության լրացուցիչ ղասասխանը ներկայացվել է 2007 թվականի ապրիլի 5-ին՝ Դասարանի վճռի կայացման նույն օրը:

6) Ընկերության և Կազմակերղության միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնկված մասկարարման ղայմանագրի 1.5-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունն աղրանկները ձեռք կբերի այն առաքման կետերից, որոնք նախատեսված են նույն ղայմանագրի հավելվածում՝ ձեռք բերման ղահին ղոյություն ունեցող առևտրի ղայմանների և ղների համաձայն: Իսկ համաղասասխան հավելվածի 1.5-րդ կետի առաջին մասի համաձայն՝ նույն ղայմանագրով աղրանկների առաքման աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերղության Կառլսռուհե ֆաղաբում ղեղակայված Ավսոնեֆեանների ղախետասմասերի բաժինը:

7) Կազմակերղության 2007 թվականի ապրիլի 4-ի նամակում նկված է, որ աղրանկների Հայասան առաքման հետ կաղված փաթեթավորման նյութերի, «ԷՖՕԲի» (աղրանքը նավ բարձրացնելու), Ֆրայսի (ղեղափոխման), «ԷՖԷՍի» վճարների և աղահողագրության հետ կաղված ծախսերը ղետք է վճարվեն Ընկերության կողմից, Կազմակերղությունը դրանք չի հասուցում կամ վերաղարձնում (ներկայացվել է վճարելի բողոքին կից):

4. Վճարելի դասարանի ղասձառաքանությունները և եղրահանղումը.

Ըննելյով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարելի դասարանը ղանում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասձառաքանությանը.

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվաղեղվում է դրա սացման հետ

կառավարման անհրաժեշտ և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով: ՀՀ հարկային դեմքերի ծառայության դեմքի «Ռեզիդենսների կողմից բաժնեկալիտի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» թիվ 1-05/7-Ն հրամանի 5.2 կետի ա) ենթակետի համաձայն՝ ծախսերի թվին են դասվում նյութական ծախսերը: Այստեղ ներառվում են նյութական ռեսուրսների արժեքը, որը ձևավորվում է փաստացի ձեռք բերման գներից, և մինչև դաժնե սեղափոխման (փոխադրման) հետ կառավարվող ծախսերը:

Վերոնշյալից հետևում է, որ ադրանիների սեղափոխման և փաթեթավորման հետ կառավարվող ծախսերն Ընկերության կողմից հասուցելու դարձվորության առկայության, ինչպես նաև այդ ծախսերն Ընկերության կողմից կատարված լինելու դարձվորում դրանք ենթակա են նվազեցման Ընկերության համախառն եկամուտից:

Այսպես, Ծառայությունն ստուգման ակտի հիմքում ընկած հանգամանքներն առաջացրելու համար հիմք է ընդունել այն փաստը, որ Ընկերության հաշիվ-ադրանագրերում նշված է «ՄիՓիՕ» (փոխադրումը վճարված է մինչև) միջազգային սերմինը, որը նշանակում է, որ վաճառող կազմակերպությունը դարձվոր է վճարել մինչև Երևան ադրանիների սեղափոխման հետ կառավարվող ծախսերը (Ծառայության կողմից ստուգման արդյունքում կազմված արձանագրություն գ.թ.37): Այսինքն՝ Ծառայության կողմից ակտն ընդունելու համար հիմք է հանդիսացել այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից ադրանիների սեղափոխման և փաթեթավորման համար վճարված գումարը, որը վճարելու դարձվորություն Ընկերությունը չունի, նվազեցվել է համախառն եկամուտից:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայությունն ստուգման ակտի հիմքում ընկած հանգամանքներն առաջացրելու համար որևէ հիմնավոր առաջույց չի ներկայացրել հետևյալ դատաբանականությամբ:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ադրանիների սեղափոխման ծախսերը փոխհասուցելու Ընկերության դարձվորության առկայությունը կամ բացակայությունը հաստատված համարելու համար դեմք է իրավական գնահատականի սալ կողմերի ներկայացրած առաջույցներին և բացառություններին:

Այսպես, սույն փառաբանական գործով ադրանիների սեղափոխման և փաթեթավորման ծախսերը վճարելու Ընկերության դարձվորության առկայության հանգամանքը հաստատված համարելու համար նախ և առաջ հարկ է գնահատման առարկա դարձնել Ընկերության և Կազմակերպության միջև դայմանագրային հարաբերությունները կարգավորող ակտերը: Մասնավորապես, այդպիսին է համարվում նրանց միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնքված մասկարարման դայմանագիրը:

Ընկերության և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնքված դայմանագրի 1.5-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունն ադրանիները ձեռք կբերի այն առաժնային կետերից, որոնք նախատեսված են նույն դայմանագրի Հավելվածում՝ ձեռք բերման դաժնին գոյություն ունեցող առևտրի դայմանների և գների համաձայն: Բսկ համադասասխան հավելվածի 1.5-րդ կետի առաջին մասի համաձայն՝ նույն դայմանագրով ադրանիների առաժնային աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերպության Կառավարման փառաբանական սեղափոխված Ավտոմեխանիկայի դաժնեամասերի բաժինը:

Այսինքն՝ վերոնշյալ դայմանագրից հետևում է, որ Ընկերությունը դարձվորվում է դայմանագրում նշված ադրանիները ձեռք բերել ադրանիների առաժնային աղբյուրից՝ Գերմանիայի Կառավարման փառաբանական: Հետևաբար, Կազմակերպության համար այդ ադրանիների սեղափոխման հետ կառավարվող ծախսերը վճարելու դարձվորություն նախատեսված չէ:

Ինչ վերաբերում է սուզման ակտի հիմքում ընկած այն հանգամանքին, որ Ընկերության հաշիվ-ադրանագրերում նշված է «ՄիՓիԹի» (փոխադրումը վճարված է մինչև) միջազգային սերմինը, որը նշանակում է, որ վաճառող կազմակերպությունը դարձավոր է վճարել ադրանագրերի մինչև Երևան սեղափոխման հետ կապված բոլոր ծախսերը (Ծառայության կողմից սուզման արդյունքում կազմված արձանագրություն գ.թ.37), ադրա Ծառայության նման եզրահանգումն անհիմն է, քանի որ հաշիվ-ադրանագրերն ադրանագրերի առաջնային դեմքում օգտագործվող հաշվարկային փաստաթուղթ է (ՀՀ կառավարության 1997 թվականի «ՀՀ սարածում առաջվող կամ սրամաքվող կամ սեղափոխվող արձանագրության, ադրանագրերի գրանցման մասին» թիվ 314 որոշում, կետ 6), որը ոչ թե սահմանում է ադրանագրերը մասնակարող Կազմակերպության դարձվորությունը, այլ մի շարք սեղեկությունների հետ միասին (ադրանագրի սեռակ, քանակ, զին, սեղափոխման ձև և վայր) նշում է մասնակարող կողմից սեղափոխող անձին ադրանագրի սեղափոխման համար արդեն իսկ վճարված գումարի չափը: Հետևաբար, հաշիվ-ադրանագրում «ՄիՓիԹի» (փոխադրումը վճարված է մինչև) սերմինի նշված լինելը վկայում է զուտ այն մասին, որ մասնակարող վճարել է փոխադրման ծախսերը մինչև նշանակվալը, և միաժամանակ չի կարող վկայել այդ ծախսերի հասուցման առնչությամբ Ընկերության դարձվորության բացակայության մասին:

Այսինքն՝ սույն ֆաղափառական գործով փոխադրումների իրականացման հարցում Ընկերության դարձվորությունների ծավալը դարձելու համար Դասարանը նախ և առաջ դեմ է գնահատման առարկա դարձնել Ընկերության և Կազմակերպության միջև դրամանագրային հարաբերությունները կարգավորող ակտերը: Մինչդեռ Դասարանը գնահատման առարկա չի դարձնել Ընկերության և Կազմակերպության միջև կնքված վերը նշված դրամանագրերը, դրա հիման վրա իրականացվող փոխադրումների հաշիվ-ադրանագրերը և հիմնվել է զուտ հարկային մարմնի կողմից կատարված հայտարարությունների վրա:

Ինչ վերաբերում է վճարելի բողոքի սույն հիմքում նշված դատաբանությանը, որ Դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղափառական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դատաբանները, ղեկավարում մարմնի ակտում նշված խախտման բացակայության ադրանագրման դատարանական դատարանությունը դրել է Ընկերության վրա, ադրա վերագրյալ իրավական հարցադրման վերաբերյալ Վճարելի դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը (սե՛ս Արթուր Խաչատրյան, 02.03.2007թ., ֆաղափառական գործ թիվ 3-295/ՎԳ (դատեճնատար անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիրոտն անվավեր ճանաչելու դատաբանություն)), որովհետև դրամաններում Վճարելի դատարանը նդատարանատար չի համարում կրկին անդատաբանալ նշված իրավական հարցի գնահատականին:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի «ա» կետի համաձայն՝ հարկ վճարողն իրավունք ունի ծանոթանալ իր գործունեության սուզումների ակտերին, իսկ նույն օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ որևէ սեղեկություն հիմք չի հանդիսանում հարկ վճարողի հարկային դարձվորության հաշվարկման և գանձման համար, քանի դեռ նա հնարավորություն չի ունեցել ծանոթանալ դրան և սալ համադատատար բացատրություններ:

Վերոհիշյալ իրավանդության համադրմամբ Վճարելի դատարանը հանգում է եզրակացության, որ սնտատարող սուբյեկտն իրավունք ունի ծանոթանալու սուզումն իրականացնող դատեճնատար անձանց կողմից կազմված արձանագրությանը: Մինչդեռ սույն ֆաղափառական գործով բացակայում են սուզումն իրականացնող դատեճնատար անձանց

կողմից կազմված արձանագրության մասին Ընկերությանը տեղեկացնելու վերաբերյալ աղյացույցները: Հետևաբար, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը զրկվել է իր ԵՊՈՒՄԻ դաշնայինության իրավունքից, այն է՝ հարկային դատարանության հաշվարկման և գանձման համար հիմք հանդիսացող, ստուգումն իրականացնող դաշնային անձանց կողմից կազմված արձանագրությամբ ամրագրված տեղեկություններին ծանոթանալու և դրանց վերաբերյալ բացատրություններ տալու օրենքով երաշխավորված հնարավորությունից:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատարանը ղեկավարում մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց դաշնային անձանց ակտի կամ դրա մի մասի՝ օրենքին հակասելու հիմքով անվավեր ճանաչելու մասին դիմումն անհաղաղ ուղարկում է ակտն ընդունած մարմնին կամ դաշնային անձին, որը դատարան է սանձադրած ժամկետում դատարան ներկայացնել իր դատաստիճանը: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ակտն ընդունած մարմնից ստացած դատաստիճանը դատարանն անհաղաղ սրամադրում է դիմողին, որն իրավունք ունի եռօրյա ժամկետում դրա վերաբերյալ ներկայացնել իր առարկությունները:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Ընկերության դիմումի վերաբերյալ Ծառայության լրացուցիչ դատաստիճանը ներկայացվել է 2007 թվականի ապրիլի 5-ին՝ Դատարանի վճռի կայացման օրը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գալիս է եզրահանգման, որ Դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դատախազներ չկատարելու արդյունքում, Ընկերությանը զրկել է Ծառայության լրացուցիչ դատաստիճանի վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու իրավունքից՝ միաժամանակ խախտելով կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում ներկայացված փաստերին, առաջ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը հարկ է համարում արձանագրել, որ իր՝ նախկինում կայացրած որոշումներում հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը դատարանի կողմից վերոնշյալ հոդվածի կիրառման մեխանիզմների վերաբերյալ, որի համաձայն՝ վարչական ակտի անվավերության հարցի ֆինանսական ժամանակ դատարանը դատարան է ստուգել այն հարցը, թե արդյոք ակտի անվավերության հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ: Միաժամանակ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը սահմանել է, թե անձի մասնավորապես որ իրավունքների խախտումը կարող է հանդիսանալ «ձևական» (սե՛ս Արթուր Խաչատրյան, 02.03.2007թ., ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 3-295/ՎԳ (դաշնային անձի օրենքին հակասող ակտն մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դատախազով)):

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Դատարանը կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, չի հիմնավորել և չի դատաճառաբանել, թե իր կողմից ինչդիպի խախտումներ են արձանագրվել, այդ խախտումները հանդիսանում են արդյոք Ընկերության իրավունքները դաշնային, թե ոչ: Նման դատաճառաբանության բացակայության դրամաներում ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ դատարանը չի կարող վկայակոչել խախտումների ձևական լինելու հանգամանքը:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմքով անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դատական նիստի ժամանակ Դատարանին խնդրել է սրամադրել 10 օր ժամանակ՝ Կազմակերպությունից համադատաստիճան նամակ

usանալու և դրա հիման վրա իր բացատրություններն ու դիրքորոշումը ներկայացնելու համար: Դասարանը բավարարել է Ընկերության միջնորդությունը, և դասական նիսը հեսաձգվել է մինչև 2007 թվականի ապրիլի 5-ը: Իսկ այն հանգամանքը, որ Ընկերությունն անհրաժեշտ աղացույցը ստացել է այդ ժամկետից ուշ, չի կարող հիմք հանդիսանալ Դասարանի կողմից ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու և ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների խախտում արձանագրելու համար:

5) *Բողոքը հիմնված չէ հիմնով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հեկանհով դասական ակտի վերանայման համար հիմք են նաև՝

1) գործի համար էական նեանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նեանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դասարան:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձը չի հիմնավորել բողոքում վկայակոչված փաստաթղթի սույն գործի համար էական նեանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք լինելու փաստը, քանի որ վճռաբեկ բողոքում բացակայում են բավարար աղացույցներ այն մասին, որ նեված փաստաթուղթը Դասարանին չի ներկայացվել իրենից անկախ դասձառներով:

Ինչ վերաբերում է դեկական տորքի վճարումից ազատելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոք բերած անձի միջնորդությանը, աղա Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեել, որ ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 70-րդ և 161-րդ հոդվածների ուժով՝ Ընկերության համար նման դարավորություն նախատեոված չէ (իրավական հիմնավորումները տես Անգին Հաջյան, 03.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-2270(Ա) (Արտատաի ֆաղափադեի 1994 թվականի մայիսի 17-ի թիվ 15 որոշումը վերացնելու դահանջով)):

Այնուամենայնիվ, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում անդրադառնալ վճռաբեկ բողոքում ներկայացված միջնորդությանը և արձանագրել, որ անհիմն է բողոքում նեված փաստարկն այն մասին, որ դեկական տորքի վճարման դարավորությունը Ընկերության վրա դնելը խախտում է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի առաջին մասով երաշխավորված՝ կողմերի իրավահավասարության դասավարական սկզբունքը հեկայալ դասձառաբանությամբ.

Մարդու իրավունքների Եվրոդական դասարանի նախադեդային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով նախատեոված դասական դաշտդանության և դրա բաղկացուցիչ տարր հանդիսացող «դասարան դիմելու իրավունքը» բացարձակ իրավունք չէ, և կարող է սահմանափակվել: Այն բացատրում է վերջինիս դեկական կարգավորման անհրաժեշտությամբ: Մասնավորադեա, նման սահմանափակումները կարող են վերաբերել բողոքի ընդունելիության դարադիր դահանջներին (տես, օրինակ՝ Լեվաժ Պրեսասիոն Մերվիս ընդդեմ Ֆրանսիայի, 23.10.1996, Մարդու իրավունքների Եվրոդական դասարան):

Հիմք ընդունելով վերոնեյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ օրենհով սահմանված ողջամիտ չափի դեկական տորք վճարելու դարավորությունը որևէ կերդ չի սահմանափակում թե ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և թե «Մարդու իրավունքների

և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով նախատեսված արդար դատաբանության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքները:

Վերը նշված դատաճառաբանությունների հիման վրա՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը, սույն բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը հիմնավոր, իսկ երրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր համարելով, դրանց առկայությունը բավարար է համարում Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruagrություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruagrություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1182/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1021 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Հոկտեմբերյանի Ֆերոտլավ գործարան» ՍՊԸ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 16.03.2007 թվականի թիվ 1182 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ բնադատարանության նախարարության աշխատակազմի բնադատարանական դատական տեսչության (այսուհետ նաև՝ Տեսչություն) ընդդեմ «Հոկտեմբերյանի Ֆերոտլավ գործարան» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն)՝ հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի 4.561.200 դրամ վնասի գումար բռնագանձելու դաշանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով Տնտեսական դատարան՝ հայցվորը խնդրել է Ընկերությունից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել 4.561.200 դրամ վնասի գումար, ինչդեպ նաև վճարված դատական տուրքի 91.224 դրամ գումարը:

Տնտեսական դատարանի 16.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դաշանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետը, ինչի հետևանքով կիրառել է ՀՀ կառավարության 25.01.2005

թվականի թիվ 91 «Մթնոլորտի վրա ճնշասական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետը, «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որոնք չպետք է կիրառվեն, և չի կիրառվել «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ կետի 5-րդ ենթակետը, որը պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը 2006 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվություն է ներկայացրել, որտեղ նշված են թույլատրելի արժանեցումների ծավալներ: Փորձաքննության դրական եզրակացություն ստանալուց հետո Ընկերությունը մոլիբդենի արձագանքային չի կազմակերպել, իսկ գազի օգտագործումը ծառայել է ոչ արձագանքային նոտասակների համար, քանի որ ակտում նշված՝ 265,4 հազար խմ գազի օգտագործման դեղմում դեռ է արձագանքում մոտ 200 տոննա մոլիբդեն: Փորձարկման ժամանակաշրջանում 2006 թվականի առաջին եռամսյակում արձագանք է ընդամենը 9,5 տոննա մոլիբդեն, որը կազմում է արձագանքային թույլատրելի ծավալի 1,2 տոկոսը (մեկ տոննա մոլիբդենի արձագանքային համար ծախսվում է 1200 խմ գազ): Ներկայացված վնասի հաշվարկը հիմնականում վերաբերում է ծծմբային անհիդրիդին, որն ինչպես վերը նշվեց՝ գազի այրումից չի կարող առաջանալ:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման՝ կառուցվող, վերակառուցվող օբյեկտներին արժանեցումներ կատարելու թույլտվություն սրվում է միայն օբյեկտները շահագործման հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում: Հիմք ընդունելով փորձաքննության դրական եզրակացությունը և ղեկավարվելով ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշմամբ՝ Ընկերությանը սրվել է մեկ արի ժամկետով արժանեցման թույլտվություն՝ հաշվի առնելով, որ գործարանը 25.05.2006 թվականից հանձնվել է շահագործման:

Դատարանը սույն վեճի նկատմամբ դեռ է կիրառել «Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ կետի 5-րդ ենթակետը, քանի որ սահմանված կարգով օդային ավազան վնասակար նյութեր արժանեցելու թույլտվություն չուներալու դեղմում նախատեսված են այլ դրույմաչափեր: Դատարանը նշված օրենքը կիրառելու փոխարեն հիմք է ընդունել հայցվորի կողմից հիշատակված՝ «Մթնոլորտի վրա ճնշասական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 25.05.2005 թվականի թիվ 91 որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետը: Նշված դրույթը վերաբերում է մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցմանը և թույլտվություններում նախատեսված դայմանների և դաշտայինների խախտմանը, որը սույն վեճին չի առնչվում:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ գործարանը ակտը կազմելու օրվա դրույթամբ ունեցել է փորձաքննության դրական եզրակացություն և դեռ շահագործման հանձնված չի եղել: Շահագործման հանձնվելուց հետո օրենքով սահմանված կարգով ստացել է արժանեցումների թույլտվություն: Ըստ բողոք բերած անձի՝ փորձաքննական դրական եզրակացության առկայության դեղմում մինչև գործարանի՝ սահմանված կարգով

ժամանակահատվածում հանձնելը արժանատի է թույլ տալու արհեստագործական շուկայում արհեստագործական շուկայում:

Վճարելի բոլոր բեռները անձր խնդրել է ամբողջությամբ բեռնախառնիկ ՀՀ սննդամթերքի շուկայում 16.03.2007 թվականի վճարել:

3. Վճարելի բոլորի ֆինանսական համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բոլորի ֆինանսական համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը`

1) Տեսչության կողմից 11.05.2006 թվականից մինչև 25.05.2006 թվականը կատարվել է սուղում, ինչի արդյունքում 30.05.2006 թվականին կազմված թիվ 010024 սուղման ակտով արձանագրվել է, որ «Հոկտեմբերյանի Ֆերոսիտիլ գործարան» ՍՊԸ-ն սուղմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանում աշխատել է առանց սահմանային թույլատրելի արժանեցումների թույլատրելի:

2) Ընկերության սնորհին Տեսչության դեմ 06.06.2006 թվականի որոշմամբ ենթարկվել է վարչական դատարանական 100.000 դրամի չափով տուգանքի:

3) 27.01.2006 թվականին Ընկերության ֆերոսիտիլի արտադրության աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ սրվել է Երզնկա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական թիվ ԲՓ-05 դրական եզրակացություն:

4) ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից 07.06.2006 թվականին Ընկերությանը սրվել է անբարձր աղբյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանագրելու թույլատրելի:

5) Ընկերության կողմից հարկային տեսչություն ներկայացված` իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների 2005 թվականի 4-րդ և 2006 թվականի 1-ին եռամսյակների համար հաշվարկ-հաշվետվություններում Ընկերությունն արձանագրել է արձանագրումների որոշակի ֆանկցիոն, որը չի գերազանցել աշխատանքային նախագծով նախատեսված թույլատրելի ծավալը:

6) Գործարանը սահմանված կարգով ժամանակահատվածում է հանձնվել 25.05.2006 թվականին:

4. Վճարելի դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բոլորները նշված հիմքերի սահմաններում` Վճարելի դատարանը գտնում է, որ`

1) *Բողոքի առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարանությամբ.*

ՀՀ կառավարության «Մթնոլորտային օդի աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արձանագրումների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արձանագրումներ կատարելու թույլատրելիություններ սալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետով սահմանվել է, որ նոր կառուցվող, ընդլայնվող և վերակառուցվող օբյեկտների համար կազմակերպություններին այդ օբյեկտները սահմանված կարգով ժամանակահատվածում հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում` մեկ ամիս ժամկետով սրվում են արձանագրումներ կատարելու թույլատրելիություններ` դրանց կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Այդ ժամկետում կազմակերպությունները դատարանը են սույն որոշմանը համապատասխան մեկնել արձանագրումների նորմատիվներ և սահմանված արձանագրումներ կատարելու թույլատրելիություններ:

ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 որոշմամբ հաստատվել է «Մթնոլորտի վրա սննդամթերքի գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման

կարգը», որի 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ ազդեցությունը գնահատվում է մթնոլորտային օդի լուսադրամային վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության խախտումների, մասնավորապես, մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլատրություններով նախատեսված դրամաների ու դաշտային խախտման դեղմերում:

«Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ արգելվում է Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությունը ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացում՝ առանց դրական փորձաքննական եզրակացության:

«Մթնոլորտային օդի լուսադրամային մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սահմանել է մթնոլորտային օդի լուսադրամային մասին օրենսդրությունը խախտելու համար դատախազականություն: Նշված հոդվածի 4-րդ մասով մասնավորապես դատախազականություն է նախատեսված մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլատրություններով նախատեսված դրամաների և դաշտային խախտման համար:

«Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ զրոյական չափաբանակների (սահմանափակումների)՝ օրենսդրության համաձայն սահմանված կարգով օդային ավազան վնասակար նյութեր արձանագեստելու թույլատրություն չունենալու դեղմում որդես դրույաչափ կիրառվում է սույն օրենքի 7-րդ հոդվածով սահմանված դրույաչափերի՝

ա) սասնադաշտակը, եթե վճարների վճարման համար հաշվետու ժամանակահատվածում արձանագեստումների փաստացի ծավալները չեն գերազանցում ըստ վճարի օբյեկտների ներհիշյալ չափաբանակները՝

փոշի	2 սոննա
ածխածնի մոնօփոլիդ	1.5 սոննա
ազոտի օփոլիդներ (վերահաշված ըստ ազոտի երկօփոլիդի)	1.0 սոննա
ծծմբային անհիդրիդ	0.5 սոննա
ֆլոր	0.1 սոննա
վճարի օբյեկտ հանդիսացող մյուս նյութերի համար	0.05 սոննա

բ) ֆասնհիդրոգադաշտակը, եթե վճարների վճարման համար հաշվետու ժամանակահատվածում արձանագեստումների փաստացի ծավալները հավասար են կամ գերազանցում են ըստ վճարի օբյեկտների սույն կետի «ա» ենթակետում նշված չափաբանակները:

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի հիմքում ընկած է հետևյալ իրավական խնդիրը. արդյո՞ք մինչև նոր կառուցվող օբյեկտների սահմանված կարգով Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործման հանձնելու օրը արձանագեստման հոստագծի սեխնոլոգիական փորձարկումների և ոչ արձանագեստման նշանակության գործունեության համար, որի ընթացքում հնարավոր են վնասակար նյութերի արձանագեստումներ, անհրաժեշտ է վնասակար նյութերի արձանագեստումների ժամանակավոր թույլատրություն՝ մինչև Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործման հանձնելուց հետո 7 օրվա ընթացքում արձանագեստումներ կատարելու թույլատրության ստանալը:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճարելի դատարանը գտնում է, որ նորատեսիվ ձեռնարկությունը արձանագեստման գործունեություն ծավալելու համար այն սահմանված կարգով Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործման հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում դեմ է ստանալ:

արձանագրության թույլտվություն, որի առկայության դայմաններում միայն վերջինս կարող է արձանագրության գործունեություն իրականացնել: Այդ թույլտվությունը սրվում է օբյեկտի կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Մինչև գործարանի սահմանված կարգով Կահագործման հանձնելն իրականացված փորձարկումների, ոչ արձանագրության նախատեսված իրականացված գործունեության համար թույլտվության սրամադրում վերը նշված որոշումը նախատեսված չէ: Հետևաբար Տնտեսական դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ առանց համադասաստիվային թույլտվության ընկերությունը չէր կարող իրականացնել որևէ գործունեություն՝ կապված գործարանի Կահագործման հետ, այդ թվում՝ փորձարկումներ, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերության ֆերմոլիթիդների գործարանը սահմանված կարգով Կահագործման է հանձնվել 25.05.2006 թվականին, իսկ 07.06.2006 թվականին ՀՀ բնադատության նախարարության կողմից Ընկերությանը սրվել է անհարձ ադրյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանագրություն: Հետևաբար «Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արձանագրությունների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արձանագրություններ կատարելու թույլտվություններ սալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետի սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ Վճռաբեկ բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանն հիմնավոր է համարում:

ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 «Մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ ազդեցությունը գնահատվում է մթնոլորտային օդի դատարանության վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության խախտումների, մասնավորապես, մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների ու դատարանների խախտման դեպքերում:

«Մթնոլորտային օդի դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սահմանել է մթնոլորտային օդի դատարանության մասին օրենսդրությունը խախտելու համար դատարանականություն: Նշված հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դատարանականությունը վերաբերում է մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների և դատարանների խախտման դեպքերին: Այսինքն՝ որդես վերը նշված իրավական նորմերով կարգավորվող հարաբերությունների սուբյեկտ կարող են հանդես գալ միայն այն սուբյեկտները, որոնք գերազանցել են սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակները և խախտել են թույլտվություններով նախատեսված դայմաններն ու դատարանները:

Սույն գործով դատարանը ընկերությունում սուղումն իրականացվել է 11.05.2006 թվականից 25.05.2006 թվականն ընկած ժամանակահատվածում, այսինքն՝ մինչև Ընկերությանը ՀՀ բնադատության նախարարության կողմից անհարձ ադրյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանագրություն սալը: Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նշված որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով ազդեցությունը կարող է գնահատվել մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների ու դատարանների խախտման դեպքերում, իսկ Ընկերությունը օրենքով

սահմանված կարգով արժանեման թույլտվություն դեռ չի ունեցել, իսկ կասարված արժանեումների ծավալները՝ «Բնադաշտային փորձաքննություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից դրական եզրակացության արժանացած աշխատանքային նախագծով թույլատրելի սահմանները գերազանցելու հանգամանքը դասաքննությամբ ադապտացված չլինելու դրանցում, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 որոշումը և «Սթեյնլորսային օդի դաշտային փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

«Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ արգելվում է երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությանը ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացում՝ առանց դրական փորձաքննական եզրակացության:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ստուգման իրականացման դաշտին ունեցել է ֆերմոլիթեմի արտադրության աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ սրված՝ երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական դրական եզրակացություն: Հետևաբար վերը նշված օրենքի 12-րդ հոդվածը դատարանը սխալ է մեկնաբանել, դրանով նախատեսված փորձաքննական եզրակացությունը մեկնաբանելով որդես մինչև գործարանի ԵՊՄԳՊԸՄԻ հանձնելը վնասակար արժանեումների թույլտվության անհրաժեշտությունը հիմնավորող փաստեր:

«Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնադաշտային վճարների դրույքաչափերը սահմանվում են օրենքով, իսկ բնօգտագործման վճարներինը՝ ՀՀ կառավարության կողմից: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 5-րդ ենթակետով սահմանված են վնասակար նյութերի արժանեումների թույլատրելի ծավալները և վնասակար նյութեր արժանեցելու թույլտվություն չունենալու դեղումը դրանց չափը խախտելու համար սահմանված դրույքաչափերի գործակիցները:

Հավելի առնելով այն հանգամանքը, որ ստուգման ժամանակահատվածի դրությամբ Ընկերությունը վնասակար նյութեր արժանեցելու թույլտվություն չի ունեցել, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են «Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի դրույքները:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար հիմք է համարում ՀՀ սննտային դատարանի 16.03.2007 թվականի վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտային դատարանի 16.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաշտից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1051(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-17
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասիսյան
Դատավորներ՝ Գ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Հասմիկ Սահակյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Վերաբնիչ դատարան) 02.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Չոյա Բաղդասարյանի ընդդեմ Հասմիկ Սահակյանի՝ գումարի բռնագանձման դատանջի մասին, և Հասմիկ Սահակյանի հակընդդեմ հայցի՝ ընդդեմ Չոյա Բաղդասարյանի՝ 13.10.2005 թվականին կնքված համաձայնության նկատմամբ առոչինչ դայմանագրի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դատանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Չոյա Բաղդասարյանը դատանջել է դատասխանող Հասմիկ Սահակյանից բռնագանձել 12.600.000 (սասներկու միլիոն վեց հարյուր հազար) ՀՀ դրամ գումար:

Հակընդդեմ հայցով Հասմիկ Սահակյանը դատանջել է 13.10.2005 թվականին կնքված «Միջնորդական» դայմանագրի նկատմամբ կիրառել առոչինչ դայմանագրի անվավերության հետևանքներ և Չոյա Բաղդասարյանին վսարել Երևանի Լեվոնիստի 10-րդ շենքի թիվ 3 բնակարանից:

Դատարանի 10.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Վերաքննիչ դատարանի 02.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Հասմիկ Սահակյանը՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) *Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 445-րդ, 303-րդ և 304-րդ հոդվածները և կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 396-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկներով:

Վերաքննիչ դատարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք առաջացրել են ներկայացված և ֆաղափացիական գործին կցված մի շարք գրավոր փաստաթղթեր (սացականներ, միջնորդական դրամագրեր, լիազորագրեր) բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել, ինչի հետևանքով կայացրել է անհիմն վճիռ:

Վերաքննիչ դատարանը սխալ է գնահատել Հ.Սահակյանի առարկությունների հիմքում ընկած առաջացրելները, որոնք առաջացրել են, որ վերջինս բնակարանի առուվաճառի գործարքի ավարտին հասցնելու համար գործադրել է բոլոր ջանքերը:

Եթե վճարված գումարները հանդիսանում են նախավճար, ապա դատարանը դատարան է մանրամասն քննություն կատարել՝ դրամագրերը չկնքելու դատարանների և դատաստանողի կողմից դրամագրերը կնքելու դատարանությունից հրաժարվելու հանգամանքները դարձրելու համար:

Վերաքննիչ դատարանի կողմից հակընդդեմ հայցը մերժվել է անհիմն լուրջացումով: Գործի հանգամանքներից, ինչպես նաև «միջնորդական» դրամագրի բովանդակությունից երևում է, որ կողմերը կնքել են նախնական դրամագրեր և դատարանում են առաջարկում վիճելի բնակարանի նկատմամբ կնքել առուվաճառի հիմնական դրամագրեր, որոնք են վաճառքի գինը և սրվել է համադատաստան կնքելով: Համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 445-րդ հոդվածի՝ հիմնական դրամագրերը դրանք է կնքել նախնական դրամագրեր կնքելու դրանից մեկ ամիս ընթացքում, ինչին հայցվորը չի ստատել և դիմել է Դատարան: Առուվաճառի առարկան՝ բնակարանը, կողմերի որոշած օրը հանձնվել է գնորդին: Փաստորեն, կողմերը միջնորդական դրամագրով, որն իր բովանդակությամբ նախնական դրամագրեր է, համաձայնության են եկել հիմնական դրամագրի գրեթե բոլոր էական դրամաների շուրջ, սակայն չեն դատարանում նախնական դրամագրի կնքման համար օրենքով սահմանված նոստրական ձևը, ինչը և այն դարձնում է առջինը:

Վերաքննիչ դատարանն ուժադրություն չի դարձրել նաև այն հանգամանքի վրա, որ այդ միջնորդական դրամագրում առկա է հակասություն, այն է՝ դրամագրի մի մասի կետերում նշված է, որ գնվող գույքի համար վճարվում է կնքելով, սակայն նրանում սահմանված պահանջները վերաբերում են նախավճարին: Այսինքն՝ Վերաքննիչ դատարանը գրավոր դրամագրի մեջ նման հակասության առկայության դրամաներում, առանց

խորանալու և վերլուծելու գործի էությունը, այն դիտել է որդես նախավճար: Մինչդեռ, նման վիճելի հանգամանքների դայմաններում, Վերաբնիչ դասարանը դեմ է դարսավորեցներ կողմերին եւ վերադարձնել գործարով իրենց սւսացածը: Մսացվում է, որ Վերաբնիչ դասարանը դարսավորեցել է դասսախսանողին վճարել գումարի կրկնակի չսփով, սակայն հայցվորի համար ոչ մի դարսավորություն չի սահմանել՝ բնակարանը թողնելով վերջինիս սիրադեսմանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիռն ամբողջովին բեկանել և փոփոխել այն՝ հայցը մերժել, հակընդդեմ հայցը բավարարել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեւսլայ փաստերը՝

1) 13.10.2005 թվականին Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև կնքվել է «Միջնորդական» դայմանագիր, որի 1-ին կեւի համաձայն՝ Վաձառողը դարսավորվել է դայմանագրին համադասսախսան, իր սեփականությունը հանդիսացող՝ Լեփսիոսի փող. 10-րդ եւնեքի թիվ 3 հսացեի բնակարանը փոխանցել Գնորդին, իսկ վերջինս դարսավորվում է ընդունել այն և դրա դիմաց վճարել Վաձառողին 9.450.000 ՀՀ դրամ գումար, որը դայմանագրի սսորագրման դահից մնում է անփոփոխ:

2) Նույն դայմանագրի 5.1 կեւի համաձայն՝ վաձառքից (սույն դայմանագրում նեված դայմաններից) հրաձարվելու դեղմում Վաձառողը դարսավորվում է Գնորդին վճարել կանխավճարի կրկնակի չսփով գումար:

3) «Միջնորդական» դայմանագրի 5.2 կեւի համաձայն՝ վաձառքից Գնորդի հրաձարվելու դեղմում կանխավճարը մնում է Վաձառողին:

4) «Միջնորդական» դայմանագրով նախսեստված կանխավճարը կզգմել է 6.300.000 ՀՀ դրամ:

5) 13.10.2005 թվականին Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի կողմից սսորագրվել է սսացական, որի համաձայն՝ Հսամիկ Մահակյանը Չոյա Բաղդասարյանից բնակարանի վաձառքի համար 14.000 (սսսնչոր հսզար) ԱՄՆ դոլար սսացել է կանխիկ գումար՝ մնացած 7.000 (յոթ հսզար) ԱՄՆ դոլարը առուվաձառքից հեւո սսանալու դայմանով (գ.թ.14).

6) «Միջնորդական» դայմանագիրը նոսարական վավերացում չի սսացել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումները.

Զննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահաններում Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է մասնակի՝ ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենագրի 53-րդ և ՀՀ քաղաքացիական օրենագրի 396-րդ հողվածի 2-րդ մասի իսսիսման հիմքերով հեւսլայ սսանառարանությանը.

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենագրի 53-րդ հողվածի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանը դեմ է յորսանչյոր աղսցույց գնահասի գործում եղած բոլոր աղսցույցների բզգմակողմանի, լրիվ և օքյեկիվ հեւսզոնության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ Վերաբնիչ դասարանը սխալ է գնահասել Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև 13.11.2005 թվականին կնքված

«Միջնորդական» ղայմանագիրը, այն դասճառաբանությամբ, որ կողմերի միջև ըստ էության կնկվել է խառը ղայմանագիր, որը դարունակում է նաև անճարժ գույքի առունձախի ղայմանագրի սարեր: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 300-րդ հողվաճի 1-ին մասով և 562-րդ հողվաճով՝ Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ կողմերի միջև 13.11.2005 թվականին կնկվաճ «Միջնորդական» ղայմանագիրը անճարժ գույքի առունձախի մասով առուչինչ է, ֆանի որ ղայմանագիրը նոսարական վավերացում չի սսացել:

Համաճայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 304-րդ հողվաճի 1-ին մասի՝ անվավեր գորճարը չի հանգեցնում իրավաբանական հեճևանֆների, բացառությամբ այն հեճևանֆների, որոնֆ կաղվաճ են գորճարի անվավերության հեճ: Նման գորճարֆն անվավեր է կնկելու դահիղ: Հեճևաբար Հասմիկ Սահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև անճարժ գույքի առունձախի հեճ կաղվաճ դարձարվորական իրավահարաբերություններ չեն առաջացել: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 395-րդ հողվաճի 1-ին մասով՝ Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ նեվաճ կողմերի միջև չեր կարող առաջանալ նաև նախավճարի հեճ կաղվաճ լրացուղիչ իրավահարաբերություն, ֆանի որ բացակայում է հիմնական՝ առունձախի իրավահարաբերությունը:

Նեվաճով է ղայմանավորվաճ նաև սույն գորճով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 396-րդ հողվաճի 2-րդ մասի կիրառման անթույլասրելիությունը:

Այաղիսով, Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ վճաքեկ բողոնում նեվաճ հիմների առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 226-րդ և 227-րդ հողվաճների համաճայն, Վերաֆնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիող բեկանելու հիմֆ է հանղիսանում:

Ելնելով վերոգրյաղից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 236-239-րդ հողվաճներով՝ Վճաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հասմիկ Սահակյանի վճաքեկ բողոնը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիող և գորճն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոնումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրաղարակման դահիղ և ենթակա չէ բողոնարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-861/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1161(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաթղթերի Արմեն Միմոնյանի միջոցով «Իսարկո Քոնսոլթինգ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 25.04.2007 թվականին թիվ Տ-861 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Նունե Սահակյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսոլթինգ» ՓԲԸ-ի՝ ադորինի սիրադետումից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դահանջելու և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմայն դահանջ ներկայացնող երրորդ անձ Ստեփան Ախոյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսոլթինգ» ՓԲԸ-ի՝ սեփականատիրոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու նդատակով «Իսարկո Քոնսոլթինգ» ՓԲԸ-ի՝ ադորինի սիրադետումից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դահանջելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատումությունը.

Դիմելով դատարան՝ Նունե Սահակյանը դահանջել է Ընկերության ադորինի սիրադետումից հետ դահանջել «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս իրեն սեփականության իրավունքով դատկանող բաժնետոմսերը: Ստեփան Ախոյանը ևս դահանջել է Ընկերության ադորինի սիրադետումից հետ դահանջել «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս իրեն սեփականության իրավունքով դատկանող բաժնետոմսերը:

Գործի դատարանության ընթացքում հայցվոր Նունե Սահակյանը փոխել է հայցի առարկան՝ դահանջելով Ընկերությունից հոգոս իրեն բռնագանձել 15.12.2003 թվականին իր և Ընկերության միջև կնկված՝ «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրի արժեքը՝ 102.050.000 ՀՀ դրամ գումար:

Դասաֆնության ընթացքում վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն տրամադրություն տրամադրվելու և հայցից:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2007 թվականի վճռով Նունե Սահակյանի հայցը բավարարվել է ամբողջությամբ: Ստեփան Ախոյանի հայցի մասով ֆաղափարակալական գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Նունե Սահակյանը վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան է ներկայացրել:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնկվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածը, կիրառել է ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 929-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 930-րդ հոդվածը, «Դատարանային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի և ՀՀ Կառավարության 08.10.2003 թվականի թիվ 1408Ն որոշմամբ հաստատված «Դատարանային գործառնությունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերը, որոնք չպետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեղորմները դատառաբանել է հետևյալ փաստարկերով.

Դատարանը Նունե Սահակյանի՝ իրեն սեփականության իրավունքով դատառնող բաժնետոմսերի օտարումը, ի խախտումն ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի, դիտել է որդեա ձեռնարկատիրական գործունեություն և դրա նկատմամբ կիրառել է «Դատարանային գործառնությունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերի դատառնությունները, որոնք չպետք է կիրառվեն: Նունե Սահակյանը վաճառել է «Շինսրաս» ՓԲԸ-ում իրեն դատառնող բաժնետոմսերը, այլ ոչ թե օտարոյթ ստանալու նդատակով իրականացրել է բաժնետոմսերի առուվաճառքի գործունեություն:

Փաղափարակալ կողմից բաժնետոմսերի օտարումը դիտելով ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ Դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը, որոնք կիրառելի չեն սույն վեճի նկատմամբ, ֆանի որ ֆաղափարակալների միջև գործարք կարող է կատարվել նաև կանխիկ ձևով:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարակալական դատարանային օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի սահմանները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 163-րդ, 436-րդ, 437-րդ հոդվածները, 470-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 502-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեղորմը դատառաբանել է հետևյալ փաստարկերով.

Դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել կողմերի միջև 15.12.2003 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագիրը, որի 2.2 կետով կողմերը հաստատել են, որ բաժնետոմսերի դիմաց ողջ գումարը վճարվել է նույն օրը՝ կանխիկ, իսկ վաճառողը ստացել է գումարն ամբողջությամբ:

Դատարանն դատառաձ գնահատման չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը Ս.Ախոյանի հաձվեհամարին փոխանցել է 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար՝ բաժնետոմսեր ձեռք բերելու համար: Դատարանի կողմից նշված աղաղությունի լրիվ, բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտության և գնահատման դեղորմ դարձ կդառնար, որ նշված փոխանցումը որևէ կաղ չունի 15.12.2003 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրի հետ, ֆանի որ դայմանագրով նախատեսված գինը սահմանվել է 102.050.000 ՀՀ դրամ, որի դիմաց չէր կարող փոխանցվել 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար: Համաձայն

դայմանագրերի 2.2 կետի՝ դայմանագրերի կնքման օրը գումարը ամբողջությամբ կանխիկ վճարվել է, իսկ վաճառողը այն ստացել է, որի հետևանքով նույն օրը գործարքն ավարտվել է:

Նույն Սահակյանի՝ որդես վաճառողի, և Ընկերության, ի դեմս լիազորված անձ Արդեն Շելեֆյանի՝ որդես գնորդի միջև կնքված՝ 15.12.2003 թվականի բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրի կնքման հիմքում ընկած է եղել «Շինհաս» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի սեփականատեր Նույն Սահակյանի և Ստեփան Ախոյանի և որդես գնորդ հանդես եկող Ընկերության համաձայնությունը և կամֆի ազատ արտահայտությունը: Կողմերը ազատ են եղել դայմանագրերը կնքելիս, կողմերի միջև դաշինքային ձևով համաձայնություն է ձեռք բերվել դայմանագրի բոլոր էական դայմանների վերաբերյալ, դայմաններն էլ որոշվել են կողմերի հայեցողությամբ: Նշված դայմանագիրը կնքվել է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Կողմերի միջև 15.12.2003 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրի 2.2 կետով սահմանվել է վճարման կարգը: Պայմանագիրը կնքելիս Ա.Շելեֆյանը Ընկերության անունից վճարել է դայմանագրով նախատեսված գումարն ամբողջությամբ, որդեսի փաստը Նույն Սահակյանը և Ստեփան Ախոյանը դայմանագրում հաստատել են իրենց ստորագրություններով: Ըստ դայմանագրի 3.1 կետի՝ դայմանագրով գնորդի բոլոր իրավունքները ենթակա են գրանցման Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում: «Շինհաս» ՓԲԸ-ի բաժնետերերի ռեեստրում 100% բաժնետոմսերը ձևակերտվել են Ընկերության անվամբ: Գնորդ Ընկերությունը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 507-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ բաժնետոմսերի համար վճարելու դաշինք դարձել է դրանց սեփականատերը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 502-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ գնորդը դարձավոր է վճարել ադրանքի համար այն վաճառողից ստանալուց առաջ կամ հետո, եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Մինչդեռ դայմանագրի գինը վճարվել է դայմանագրի կնքման օրը՝ համաձայն դայմանագրի 2.2 կետի:

Նշված խախտումների արդյունքում խախտվել է հայցվորի՝ ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ և 31-րդ հոդվածներով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դաշինքային է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2007 թվականի թիվ Տ-861 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճիռը:

2.2 Վճարելի բողոքի դատաստանը.

Բողոքին դատաստան ներկայացրած անձը գտնում է, որ՝

1) Պայմանագրերը ղեկ է համադատաստանեն ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 26-րդ, 929-րդ, 930-րդ, «Դամարկոլային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 08.10.2003 թվականի թիվ 1408Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Դամարկոլային գործառնությունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերի: Հետևաբար ՀՀ սնտեսական դատարանը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 436-րդ և 437-րդ հոդվածների որևէ դաշինք չի խախտել:

2) Դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 26-րդ, 930-րդ «Դամարկոլային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածները, ինչդեռ նաև ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը: Մասնավորապես, «Շինհաս» ընկերության բաժնետոմսերի օտարունը ուղղակիորեն կաղված է բաժնետերերի ձեռնարկատիրական գործունեության հետ: Իսկ ֆաղափարակների մասնակցությամբ հաշվարկները՝ կաղված նրանց ձեռնարկատիրական գործունեության հետ, կատարվում են անկանխիկ ձևով:

3) Բողոք քերած անձը չի հիմնավորել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 2-րդ, 163-րդ և ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածների, 470-րդ հոդվածի 1-ին և 502-րդ հոդվածի 1-ին մասերի կիրառելիությունը: Վեճն ընդամենը վճարման դադարադրությունը կասարելուն է վերաբերում և ոչ ոք չի վիճարկում առուվաճառքի գործարքը, ինչպես նաև կասկածի սակ չի դնում հայցվորի՝ իր գույքն օտարելու և դասասխանողի՝ այդ գույքը ձեռք բերելու իրավաբանական հնարավորությունները: Ուստի դատարանը չդիմադրեց է կիրառեց և չի էլ խախտել վերոհիշյալ նորմերի դասակարգումները:

4) Դատարանը բազմակողմանիորեն վերլուծել և գնահատել է դայմանագրերը, «Արցախբանկ» ՓԲԸ-ի 16.12.2003 թվականի մեմորիալ օրդերը, Արդեն Շելեֆյանի 03.02.2007 թվականի և 12.02.2007 թվականի գրությունները: Արդեն Շելեֆյանը չի կարող համարվել վկա, քանի որ չի ներկայացել դատարան և ցուցմունք չի տվել որդես վկա: Ֆախուլ ուղարկված գրությունները թույլատրելի գրավոր աղայացույցներ չեն: Ինչ վերաբերում է մեմորիալ օրդերում նշված տեղեկություններին, ադա դասասխանողն ինքն է գումարը փոխանցել, սլյալները լրացվել են իր ցուցումով, ինքն իր կնիքով և դաճսոնասար անձի ստորագրությամբ վավերացրել է այն և ներկայումս, որդես գործին մասնակցող անձ, դատարան է աղայացուցել իր դասակարգումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

Բողոքաբերը չի ներկայացրել որևէ ծանրակշիռ դասճառաբանություն, որով կհաստատվեր այն հանգամանքը, որ օրդերով փոխանցված գումարն այլ բաճնետոմսեր ձեռք բերելու դիմաց է վճարվել և սույն վեճի հետ կադ չունի:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նճանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) «Շինսրաս» ՓԲԸ-ի կանոնադրական կադիսալը 15.12.2003 թվականի դրությամբ կազմել է 204.100.000 ՀՀ դրամ, և սովորական ոչ փաստաթղթային 1000-ական դրամ անվանական արժեքով բաճնետոմսերով բաճնետերեր են հանդիսացել Ստեփան Ախոյանը և Նունե Սահակյանը՝ յուրաքանչյուրը համադասասխանաբար 102.050-ական բաճնետոմսերով:

2) 15.12.2003 թվականին կնկված բաճնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրերով Նունե Սահակյանը և Ստեփան Ախոյանը Ընկերությանն են վաճառել սեփականության իրավունքով իրենց դասկանող՝ «Շինսրաս» ՓԲԸ-ի բաճնետոմսերը:

3) 16.12.2003 թվականին Ընկերությունը Ստեփան Ախոյանի հաճվին բաճնետոմսեր ձեռք բերելու նդասակով փոխանցել է 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար:

4) Դայմանագրերի 2.2 կետերում արճանագրվել է, որ դայմանագրի կնքման դասին գնորդը կանխիկ ձևով վճարել է, իսկ վաճառողը սացել է 102.050.000 ՀՀ դրամ՝ 102.050 հաս բաճնետոմսերի դիմաց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ սլասճառաբանությամբ.*

Համաճայն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի՝ ձեռնարկասիրական է համարվում անձի ինքնուրույն, իր ձիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նդասակը գույք օգսագործելուց, ադրանքներ վաճառելուց, աճխասանքներ կասարելուց կամ

Ծառայություններ մասնագիտացված օգնություն ստանալու է: Վճարելի դասարանն անհրաժեշտ է համարում սույն գործով սալ ձեռնարկատիրական գործունեությունը սահմանող վերը հիշատակված նորմի մեկնաբանությունը՝ սույն գործի փաստերից ելնելով:

Ձեռնարկատիրական գործունեությունը բնորոշող վերը թվարկված հասկանիչների սահմանափակ մեկնաբանությունը հնարավորություն չի ստեղծում ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը, քանի որ յուրաքանչյուր գործունակ անձ իր գործողություններն իրականացնում է ինքնուրույն, բնականաբար՝ կրելով դրանց հետևանքների ռիսկը: Փաստորեն, վերը նշված հոդվածի սահմանափակ սառնացի մեկնաբանության արդյունքում անձի ցանկացած գործունեություն, որի արդյունքում վերջինս եկամուտ է ստանում (այդ թվում նաև՝ ֆադաբացու կենցաղային գործարհները) կարող է մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության սար:

Վճարելի դասարանը գտնում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության մեկնաբանության նման կանոնի (սահմանափակ սառնացի մեկնաբանություն) կիրառման արդյունքում առաջանում է մարդու և ֆադաբացու՝ միջազգային իրավական փաստաթղթերով, ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ իր գույքից անարգել օգտվելու, սեփականությունն իր հայեցողությամբ սիրադիտելու, օգտագործելու, սնօրհնելու իրավունքի սահմանափակման իրական վստահ:

Միաժամանակ, վճարելի դասարանը սույն օրինադրույթը մեկնաբանելիս հաշվի է առնում այն ժամանակաշրջանի հասարակական հարաբերությունների, այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ոլորտում, զարգացման և հասարակական իրավագիտության մակարդակը, երբ օրենսդիրն ընդունել է նման կարգավորումը (1999 թվական): Այս սրամաբանությունից ելնելով՝ Վճարելի դասարանն անհրաժեշտ է համարում ձեռնարկատիրական գործունեության՝ ֆադաբացիական օրենսգրքում օրենսդրի սված սահմանման մեկնաբանությունը սալիս հաշվի առնել նաև այլ օրենսդրություն արտացոլված օրենսդրի դիրքորոշումը նույն կամ համաստեղ հարաբերություններ կարգավորելիս:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ ձեռնարկատիրական գործունեություն է համարվում օգնություն (եկամուտ) ստանալու նդասակող *պարբերաբար* իրականացող սնեստական գործունեությունը: Նույն հոդվածի համաձայն՝ սնեստական գործունեություն է համարվում ցանկացած գործունեություն, որն իրականացվում է որևէ ձևով կատարող հասուցման դիմաց: Այսինքն՝ օրենսդիրը սարանջատել է ձեռնարկատիրական գործունեությունը սնեստական գործունեությունից ընդհանրադես՝ այն դիտարկելով որդես ընդհանուրի և մասնավորի հարաբերակցություն:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության կիրառման առումով ձեռնարկատիրական գործունեություն չի համարվում ֆադաբացիների անձնական գույքի (ներառյալ նաև՝ անեարժ) և իրերի օտարումը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեղերի: Այսինքն՝ օրենսդիրը հարկային օրենսդրության կիրառման մասով ֆադաբացիների անձնական գույքի օտարումը՝ բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեղերի, ձեռնարկատիրական գործունեություն չի համարում:

«Քադաբացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետի համաձայն՝ ֆադաբացիական ծառայողն իրավունք չունի *անչառք* զբաղվել ձեռնարկատիրական գործունեությամբ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆադաբացիական ծառայության դատեոնի նեանակվելուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, ֆադաբացիական ծառայողը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դատարար է առևտրային կազմակերպությունների կանոնադրական կադիտալում սաս և ավելի տկու

բաժնեմաս ունենալու դեղմուն դա հանձնել հավասարնագրային կառավարման: Քաղաքացիական ծառայողն իրավունք ունի հավասարնագրային կառավարման հանձնված գույքից ստանալ եկամուս:

Այսինքն՝ օրենսդիրը առևտրային կազմակերպություններում մասնակցությունը, գույքի հավասարնագրային կառավարման հանձնելու արդյունքում եկամտի ստացումը չի դիտում որդես ձեռնարկատիրական գործունեություն և բաժնետեր ֆաղաքացիական ծառայողների համար սահմանում է ընդամենը որոշակի սահմանափակումներ:

ՀՀ դատական օրենսգրքի 94-րդ հոդվածը սահմանում է դատավորի ձեռնարկատիրական գործունեությանը զբաղվելու արգելք, որի համաձայն՝ դատավորն իրավունք չունի լինելու անհատ ձեռնարկատեր: Դատավորն իրավունք չունի լինելու սնտեսական ընկերությունների մասնակից կամ վսահության վրա հիմնված ընկերակցության ավանդատու, եթե դա ողջամտրեն ենթադրում է դատավորի ղաեսոնտեսական դիրքի օգտագործում, կամ բացի ընկերության ընդհանուր ժողովին մասնակցելուց, դատավորը ներգրավվում է նաև այդ կազմակերպության կարգադրիչ կամ կառավարման այլ գործառույթների իրականացմանը, կամ ողջամտրեն ենթադրվում է, որ առևտրային կազմակերպությունը համադասասխան դատարանում հաճախ հանդես է գալու որդես գործին մասնակցող անձ:

Վերը նշված հոդվածը սահմանելով դատավորի ձեռնարկատիրական գործունեությանը զբաղվելու արգելքը, դատավորին չի արգելում լինելու սնտեսական ընկերությունների մասնակից կամ վսահության վրա հիմնված ընկերակցության ավանդատու և մասնակցել ընկերության ընդհանուր ժողովին՝ արգելելով վերջինիս զբաղվել ընկերության կարգադրիչ գործառույթների իրականացմանը: Այսինքն՝ ի նկատի ունենալով դատավորի՝ ձեռնարկատիրական գործունեությանը զբաղվելու սահմանադրական արգելքը, դատավորին թույլատրելով լինել ընկերության մասնակից կամ ավանդատու, օրենսդիրը սնտեսական գործունեության այդ տեսակները չի դիտել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության տարեր:

Այսդիտով, վերը հիշատակված փաստարկների հաշվառմամբ՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ ֆաղաքացու կողմից իրականացվող գործունեության բնույթը (այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական լինելը) որոշելիս, անհրաժեշտ է օրենքով սահմանված դատարանի հասկանիչների առկայությունը որոշել մասնավորադես հետևյալ հանգամանքները բացահայտելուց հետո.

1. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվել է անձի նախաձեռնությամբ և կամքով,
2. արդյո՞ք գործունեությունը կրում է դարբերական բնույթ,
3. արդյո՞ք գործունեությունն ի սկզբանե իրականացվել է հասկադես տառույթ (եկամուս) ստանալու նդատակով,
4. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվում է որդես մասնագիտություն (արհեստ), որի արտադին դրստորումներից կարելի է համարել առևտրի իրականացման կամ ծառայությունների մատուցման հատուկ տարածքի (խանութ, սրահ, արհեստանոց, այլ արտադրական տարածք, հատուկ հարմարեցված տրանսպորտային միջոց), տեղեկատվական-գովազդային բնույթի միջոցառումների, ադրանքի մեծ ֆանակության և տեսականու առկայությունը,
5. արդյո՞ք ֆաղաքացու սնտեսական գործունեությունը (ֆաղաքացիաիրավական գործարքը) վերաբերում է նրա անձնական գույքին,
6. այլ առանձնատատուկ հասկանիչներ:

Ելնելով սույն գործի փաստերից և ձեռնարկասիրական գործունեության վերը նկարագրված մեկնաբանությունից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բաժնետեր ֆաղաֆացու կողմից իր բաժնետոմսերի օտարումն ինքնին չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռնարկասիրական գործունեություն:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ իրավաբանական անձանց միջև հաշվարկները, ինչդեռ նաև ֆաղաֆացիների մասնակցությամբ հաշվարկները՝ կադված նրանց ձեռնարկասիրական գործունեության հետ, կասարվում են անկանխիկ ձևով: Այդ անձանց միջև հաշվարկները կարող են կասարվել նաև կանխիկ դրամով, եթե այլ բան նախաստեղծված չէ օրենքով:

«Դամարկղային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը սահմանում է այդ օրենքի գործողության ոլորտը, որի համաձայն՝ նեղված օրենքը սարածվում է ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական անձանց, դեսական և այլ հիմնարկների, դրանց՝ ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստրաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների), օսարերկրյա կազմակերպությունների՝ ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստրաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների) վրա:

Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը սահմանել է վերը նեղված սուբյեկտների կողմից կանխիկ դրամով վճարումների նկասմամբ սահմանափակումները:

ՀՀ կառավարության 08.10.2003 թվականի թիվ 1408-Ն որոմամբ հասսսված՝ «Դամարկղային գործունեության իրականացման» կարգի 5-րդ, 7-րդ, 14-րդ կետերի համաձայն՝ կազմակերպության դրամարկղից կանխիկ դրամի ելֆագման (վճարման) փասսաթղթավորումը կասարվում է դրամարկղային ելֆի օրդերով (ձև N2՝ Դ-2) (այսուհետ՝ ելֆի օրդեր): Կազմակերպության դեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված անձը, հաշվադասը, գանձադասը և դրամ սսացողն ստրագում են ելֆի օրդերը: Ընդ որում, եթե ելֆի օրդերին կցվող փասսաթղթերում (դիմում, հաշիվ, սեղեկագիր, հաշվեկտրություն և այլն) առկա են դրամ վճարելու վերաբերյալ կազմակերպության դեկավարի կամ նրա կողմից լիազորված անձի և հաշվադասի թույլասող մակագրությունները, ադա նրանց ստրագրությունները ելֆի օրդերի վրա կարող են չդրվել: Կանխիկ դրամի բոլոր մոտֆագումները և ելֆագումները գրանցվում են դրամարկղային գրում (ձև N 5՝ Դ-5)՝ մոտֆի և ելֆի օրդերների հիման վրա:

Ակնհայտ է, որ վերը հիբասակված նորմերը սարածվում են ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական անձանց, դեսական և այլ հիմնարկների, օսարերկրյա կազմակերպությունների՝ դրանց ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստրաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների) վրա, իրավաբանական անձանց միջև հաշվարկների, ինչդեռ նաև այն ֆաղաֆացիների մասնակցությամբ հաշվարկների վրա, որոնք կասարվում են նրանց կողմից իրականացվող ձեռնարկասիրական գործունեության ոլորտում, ինչդեռ նաև ֆաղաֆացու ձեռնարկասիրական գործունեության իրականացման դեմքերի վրա:

Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը հիբասակված հոդվածները սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի չեն, ֆանի որ վեձի հիմնում ընկած դայմանագրի մի կողմը՝ ֆաղաֆացի Նունե Սահակյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանության վերաբերյալ հիմքի դասձառաբանական մասում շարադրված դասձառաբանությամբ՝ սույն գործով վիձելի գործարքի կնքմամբ չի իրականացրել ձեռնարկասիրական գործունեություն:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պասձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաֆանչյուր ադացույց գնահասում է գործում եղած բոլոր ադացույցների

բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 15.12.2003 թվականին Նունե Սահակյանի և Ընկերության միջև կնքված բաժնետոմսերի առուծախի դայմանագրից բխող դրամային դատարարության կատարման վերաբերյալ սույն ֆաղափացիական գործի նյութերում առկա է միայն մեկ **ուղղակի** աղացույց. այն է՝ 15.12.2003 թվականին կնքված առուծախի դայմանագիրը (կետ 2.2), որի համաձայն՝ դայմանագրի կնքման դաժին Ընկերությունը՝ որդես գնող, կանխիկ վճարել է, իսկ Նունե Սահակյանը՝ որդես վաճառող, ստացել է 102.050.000 (մեկ հարյուր երկու միլիոն հիսուն հազար) դրամ՝ 102.050 հազ բաժնետոմսերի դիմաց: Մինչդեռ, սնտեսական դատարանը նշված ուղղակի աղացույցի արժանահավաստությունը հերքված է համարել կանխիկ դրամի ելփ օրդերների բացակայության փաստով, ինչը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է ոչ իրավաչափ՝ սույն որոշման առաջին հիմնին վերաբերող դատառաջարկությունների հիման վրա:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 436-րդ հոդվածի համաձայն՝ դայմանագիր է համարվում երկու կամ մի ֆանի անձանց համաձայնությունը, որն ուղղված է ֆաղափացիական իրավունքներ և դատարարություններ սահմանելուն, փոփոխելուն կամ դադարելուն:

Նույն օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ֆաղափացիները և իրավաբանական անձինք ազատ են դայմանագիր կնքելիս և դայմանագրի դայմանները որոշելուն են կողմերի համաձայնությամբ, բացի այն դեպքերի, երբ համադասասխան դայմանի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով:

Օրենսգրքի 502-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գնորդը դատարար է վճարել աղբյուրի համար այն վաճառողից ստանալուց անմիջապես առաջ կամ հետո, եթե այլ բան նախատեսված չէ նույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով, իրավական ակտերով կամ առուվաճառքի դայմանագրով և չի բխում դատարարության էությունից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրերով կողմերի ազատ կամահայտությամբ սահմանվել է, որ գումարը դայմանագրերի կնքման դաժին վճարվել է գնորդի կողմից, իսկ վաճառողը նույն դաժին ստացել է ամբողջ գումարը: Պայմանագրի կողմերը սահմանված կարգով իրենց ստորագրությամբ վավերացրել են դայմանագիրը՝ հաստատելով դրա կետերի նկատմամբ իրենց համաձայնությունը: Նշված դայմանագիրն, օրենքով սահմանված կարգով լուծված չէ, առաջին չէ կամ դատարան կարգով անվավեր չի ճանաչվել, դեռ ավելին՝ կողմերն այն նույնիսկ չեն վիճարկել: Այս հանգամանքը սնտեսական դատարանը դատառաջ գնահատման չի արժանացրել, ինչի արդյունքում հանգել է վեճի սխալ լուծման:

Վերը նշված դատառաջարկությամբ Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ, 436-րդ, 437-րդ հոդվածների, 470-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 502-րդ հոդվածի 1-ին մասի չկիրառման և սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ սույն բողոքի փաստարկները հիմնավոր է համարում:

ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դատարարների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Սույն բողոքում նշված նորմերի խախտման դայմաններում հայցի հիմնում ընկած հանգամանքները չեն կարող համարվել աղացուցված, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Նունե Սահակյանի հայցը ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից ենթակա էր մերժման:

Վերոգրյալից ելնելով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի

4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակօջ փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման շեսանկյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իր կողմից վերաքննիչ դասարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ատերից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 25.04.2007 թվականի վճիռը Նունե Սահակյանի հայցը բավարարելու մասով և այն փոփոխել՝ Նունե Սահակյանի հայցը մերժել:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղափացիական գործ թիվ 3-1179(ՎԳ)
2007թ.

Քաղափացիական գործ թիվ 07-583/2007
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ն.Հովսեփյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արմեն Հայրապետյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական վերաբնիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի թիվ 07-583/2007 գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Արմեն Հայրապետյանի հայցի ընդդեմ Ռուբեն Հայրապետյանի, Արմեն Ճուղուրյանի և թիվ 1 նոտարական գրասենյակի՝ ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականը, բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն ու դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և բնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դիմումի մասին և ըստ Արմեն Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արմեն Հայրապետյանի՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից վսարելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Արմեն Հայրապետյանը դիմում է անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանին 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և դրա հիման վրա 29.10.2001 թվականին սրված թիվ 493702 սեփականության իրավունքի վկայականը, Ռ.Հայրապետյանի և Ա.Ճուղուրյանի միջև 30.04.2002 թվականի Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի 30.04.2002 թվականի առուծախի դայմանագիրը և այդ դայմանագրի հիման վրա Ա.Ճուղուրյանին 03.12.2002 թվականին սրված թիվ 445693 սեփականության իրավունքի վկայականը:

Մեկ այլ ֆաղաֆացիական գործով Արմեն Հայրապետյանը հայց է ներկայացրել ընդդեմ Ա.Ճուղուրյանի՝ իրեն վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի նկատմամբ սեփականատեր ճանաչելու դաշխանջով:

Առաջին հայցի դեմ ներկայացված հակընդդեմ հայցով Ա.Ճուղուրյանը դաշխանջ է հասուցմամբ դադարեցնել Ա.Հայրապետյանի՝ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի նկատմամբ ունեցած անհասույց օգտագործման իրավունքը, վսարել Ա.Հայրապետյանին նշված բնակարանից և հասուցել բնակարանի գույքի փչացմամբ իրեն դատաճառված վնասը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 11.08.2004 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի առաջին հայցը բավարարվել է, իսկ Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.10.2004 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի առաջին հայցը մերժվել է, իսկ Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակի՝ բնակարանի նկատմամբ Ա.Հայրապետյանի անհասույց օգտագործման իրավունքը հասուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից վսարելու մասով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 24.12.2004 թվականի որոշմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.10.2004 թվականի վճիռը մասնակի բեկանվել է. ուժի մեջ է թողնվել հակընդդեմ հայցի՝ Ա.Ճուղուրյանին դատաճառված վնասի հասուցման մասը: Մնացած մասով գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 20.01.2006 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի կողմից ներկայացված երկրորդ հայցը բավարարվել է. վճռվել է վիճելի բնակարանը վերադարձնել Ա.Հայրապետյանին՝ որդես միակ սեփականատիրոջ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.12.2006 թվականի որոշմամբ թիվ 06-3979 և 06-3596 ֆաղաֆացիական գործերով վարույթները միացվել են մեկ վարույթում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի հայցը մասնակի բավարարվել է: Վճռվել է 1/2-րդ մասով անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանին 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, մասնակի անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանի և Ա.Ճուղուրյանի միջև 30.04.2002 թվականին կնքված Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի առուվաճառի տայմանագիրը և որդես անվավերության հետևանքով Ռ.Հայրապետյանից հոգուս Ա.Ճուղուրյանի բռնագանձել 2 միլիոն ՀՀ դրամ, բնակարանի 1/2-րդ մասը հանձնել Ա.Հայրապետյանի սօրիսիրությանը, սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու դաշխանջի մասով գործի վարույթը կարճել:

Նույն վճռով Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ա.Հայրապետյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր տնտեսական հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Մեկ արվա ընթացքում Ա.Ճուղուրյանը, զբաղվելով Ռ.Հայրապետյանի բազմաբնույթ գործերով, չէր կարող չիմանալ Ռ.Հայրապետյանի՝ կեղծ ճանապարհով Ա.Հայրապետյանին փաստացի ղափկանող բնակարանի յուրացման և իրացման մասին:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի ուժով սեփականատերն իրավունք ունի բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հեռ ղափանջել այն դեղքում, երբ գույքը նրա իրաղետումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից: Մույն գործում առկա ՀՀ րեական և զինվորական գործերով վերաբնիչ դասարանի՝ 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած դասավճռով հաստատվել է, որ վիճելի բնակարանը Ա.Հայրապետյանի սնօրինօթյունից դուրս է եկել նրա կամից անկախ:

2) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որը չպեք է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ նախկին ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածը, որը պեք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է այն փաստարկով, որ Ա.Հայրապետյանը ժառանգօթյունն ընդունած է համարվում՝ անկախ բնակարանի նկատմամբ իրավունքների ղետական գրանցման փաստից:

Մույն իրավահարաբերօթյուններ ծագել են նախկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի գործողօթյան ժամանակաբաշխում:

3) *Դասարանը չի կիրառել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար սզատօթյունների սզատսզանօթյան մասին» Եվրօպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրօթյան 1-ին հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է այն փաստարկով, որ վիճելի բնակարանը 1998 թվականից ղափկանել է Ա.Հայրապետյանին, և նա չի կարող գրկվել այդ սեփականօթյունից՝ հանցավոր գործողօթյունների հեքսանքով:

4) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտօթյան օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը և 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է հեքսյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաբվի չի առել ֆաղաֆաղիական գործում առկա՝ օրինական ուժի մեջ մսած դասավճիղը և Ա.Ճուղուրյանին ճանաչել է բարեխիղճ ձեռք բերող:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանն անսեքել է այն հանգամանքը, որ րեական գործով քննօթյան ընթացքում Ռ.Հայրապետյանը ցուցմունքներ է սվել այն մասին, որ նա հրաժարվել է ժառանգօթյունն ընդունելուց:

5) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը, որը պեք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է հեքսյալ փաստարկով.

Ժառանգօթյունն ընդունելու համար սահմանված ժամկեքի ավարքից հեքո առանց դասարան դիմելու ժառանգօթյունը կարող է ընդունվել միայն ժառանգօթյունն ընդունած մնացած ժառանգների գրավոր համաձայնօթյամբ, որղիսի համաձայնօթյուն դեռևս 07.11.1997 թվականին ժառանգօթյունն ընդունած Արմեն Հայրապետյանը չէր սվել դրանից 4 արի անց՝ 24.10.2001 թվականին աղօրինի ճանապարհով ժառանգօթյան իրավունքի վկայազիր սսացած Ռօրքեն Հայրապետյանին:

Բողոք բերած անձը ղափանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 17.01.2007 թվականի վճիղը և օրինական ուժ սալ Երևանի Արաքկիր և Քանաքեռ-Ձեղթուն համայնքների առաջին սսյանի դասարանի 20.06.2006 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Արմեն Հայրապետյանի հայրը՝ Արսեն Հայրապետյանը, մահացել է 13.05.1997 թվականին: Արսեն Հայրապետյանի գույքը ժառանգել է Արմեն Հայրապետյանը, որին էլ 28.09.1998 թվականին սրվել է ժառանգության իրավունքի վկայագիր: Նվաճված վկայագրով որդես ժառանգական գույք է նվաճել Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանը: Արմեն Հայրապետյանի՝ 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրից ծագած իր իրավունքները ղեկավարող գրանցման չեն ենթարկվել:

2) Ռուբեն Հայրապետյանը՝ Արմեն Հայրապետյանի հարազատ եղբայրը, 24.10.2001 թվականին ժառանգության իրավունքի վկայագիր է ստացել նույն գույքի նկատմամբ (ամբողջ գույքի նկատմամբ): Ռ.Հայրապետյանը 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրից բխող իր իրավունքները գրանցել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Արաբկիրի սարածֆային ստորաբաժանումում (այսուհետև նաև՝ Կադաստր) և 29.10.2001 թվականին ստացել է Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

3) Ռ.Հայրապետյանը 30.04.2002 թվականին վիճելի բնակարանը վաճառել է Ա.Ճուղուրյանին: Ա.Ճուղուրյանը 30.04.2002 թվականի առուծախի դայմանագրից բխող իրավունքները գրանցել է Կադաստրում և 03.12.2002 թվականին ստացել է անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

4) Ռուբեն Հայրապետյանը ՀՀ ֆեռական վերաբնիչ դասարանի 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ ֆեռական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով, 2-րդ մասի 2-րդ կետով և 3-րդ կետով, 1-ին մասով, 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով, 192-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 325-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով նախատեսված արարքներ կատարելու համար: Նվաճված դասավճռի համաձայն՝ Ռ.Հայրապետյանը խարդախությամբ սիրացել է Արմեն Հայրապետյանին փաստացի դասկանող Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանին:

Բացի այդ, նվաճված ֆեռական գործի քննության ընթացքում դարգվել է, որ Արմեն Ճուղուրյանը Ռուբեն Հայրապետյանին ճանաչել է՝ սկսած 2001 թվականից, նրան ցույց է սվել իրավաբանական օգնություն, սեղյակ է եղել, որ վիճելի բնակարանում հասվառված անձանց վերաբերյալ ժողովարար կազմել է Ռուբեն Հայրապետյանը, իսկ ինքը Ռ.Հայրապետյանի կողմից ռուտերենով կազմած ժողովարար քարգմանել է հայերեն:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նվաճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ, աղա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դախահանջել միայն այն դեղում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հափեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսմանից դուրս է եկել այլ ճանաղարհով՝ անկախ նրանց կամից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Արմեն Հայրապետյանը հոր՝ Արսեն Հայրապետյանի մահվանից հետո, նախկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածին

համադասասխսան ընդունել է ժառանգությունը: Ինչ վերաբերում է Ռուբեն Հայրապետյանին, ադա վերջինս նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվադի 3-րդ մասով նախասեալադ ժամկետում չի ընդունել ժառանգությունը: Ասվադը հիմնավորվում է նրանով, որ Արմեն Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրվադ ժառանգության իրավունքի վկայագրում Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի միակ ժառանգ է ճանաչվել Արմեն Հայրապետյանը:

Միևնույն ժամանակ սույն գործում առկա` ՀՀ ֆրեական վերաֆննիչ դասարանի 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսադ դասավճաով հասասվել է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանը Արմեն Հայրապետյանից հափեսակել է Ռուբեն Հայրապետյանը: Նույն դասավճաով հասասվադ է համարվել այն, որ Արմեն ճուդուրյանը ծանոթ է եղել Ռուբեն Հայրապետյանի հես մինչև վիճելի բնակարանի առուվաճառքի դայամնագրի կնֆումը, նրան մասուցել է իրավաբանական ծառայություններ, աջակցել է կեդծ փասաթուղթ կազմելու գործում:

Վճառքել դասարանը, հաշվի առնելով գործով հասասվադ նշվադ փասաերը, գսնում է, որ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվադի ուժով Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի նկասմամբ դետս է ճանաչվի Արմեն Հայրապետյանի սեփականության իրավունքը, ֆանի որ այդ բնակարանը նրանից հափեսակել են, և բացի այդ, Արմեն ճուդուրյանը չի կարող բարեխիղճ ձեռք բերող համարվել, ֆանի որ դասաադ հոգածություն չի ցուցաբերել Ռուբեն Հայրապետյանի` նշվադ բնակարանն օսարելու իրագրությունները դարգելու համար:

Նշվադ դասաառաբանությունների հիման վրա Վճառքել դասարանը սույն վճառքել բողոքի` ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվադի սխալ մեկնաբանության վերաբերյալ հիմքը հիմնավոր է համարում:

2) Արմեն Հայրապետյանի բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեսկյալ պասաառաբանությանը.

Սույն ֆադաֆաղիական գործի փասաերի համաձայն` Արսեն Հայրապետյանը մահացել է 13.05.1997 թվականին: Հեսաբար նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 531-րդ հոդվադի համաձայն` ժառանգության բացման օր դետս է համարել 13.05.1997 թվականը:

Համաձայն ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվադի 1-ին մասի` ֆադաֆաղիական օրենսդրության ակաերը և այլ իրավական ակաերը հեսադարձ ուժ չունեն ու կիրառվում են ուժի մեջ մնելուց հետո ծագադ հարաբերությունների նկասմամբ:

Գործող ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքին ուժի մեջ է մեկ 01.01.1999 թվականին, հեսաբար դրանով կարող են կարգավորվել միայն այն հարաբերությունները, որոնք ծագել են սկասադ 01.01.1999 թվականից:

Հաշվի առնելով վերը նշվադը` Վճառքել դասարանը գսնում է, որ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվադի 5-րդ մասը սույն գործով կիրառելի չէ:

Համաձայն նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվադի 2-րդ մասի` ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունվադ է համարվում, երբ նա փասսորեն սկսում է սիրադետել կամ կառավարել ժառանգական գույքը, կամ երբ նա ժառանգության բացման վայրի նոսարական մարմնին հայարարել է ժառանգությունն ընդունելու մասին: Նույն հոդվադի 5-րդ մասի համաձայն` ընդունվադ ժառանգությունը ժառանգի սեփականությունն է համարվում ժառանգության բացման դահից:

Հաշվի առնելով նշվադ հոդվադը և նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 4-րդ հոդվադը` Վճառքել դասարանը գսնում է, որ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22

բնակարանի նկատմամբ Արմեն Հայրադեյանի սեփականության իրավունքը ծագել է 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի հիման վրա:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասի՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք ունի: Ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի դաժարության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դրամաներով:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրումից դարձել է պարզ, որ Արմեն Հայրադեյանը հանդիսացել է Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի սեփականատեր: ՀՀ ֆրեական վերաքննիչ դատարանի 20.10.2005 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատվել է, որ Ռուբեն Հայրադեյանը վիճելի բնակարանին տիրացել է ՀՀ ֆրեական օրենսգրքով նախատեսված հակաօրինական արարքով:

Նման դրամաներում խախտվում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության 1-ին հոդվածը, քանի որ նշված հոդվածը սեփականության իրավունքից զրկելու համար դաժանաբան է բացարձակապես միայն օրենքով նախատեսված որոշակի գործողությունների կատարում և դրամաների դաժարություն, որոնց խստագույն իրականացման դեպքում միայն անձը կարող է զրկվել իր գույքից: Քննարկվող գործով անձը զրկվել է իր գույքից առանց որևէ իրավական հիմքի:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ ֆրեական գործով օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռը դատարանից է դատարանի համար միայն այն փաստերով, ըստ որոնց՝ հաստատված են որոշակի գործողություններ և դրանք կատարած անձինք:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանը անցեսել է ՀՀ ֆրեական վերաքննիչ դատարանի 20.10.2005 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատված այն հանգամանքները, որ Ռ.Հայրադեյանը քննարկվող բնակարանը հասցեակալել է, Ա.Ճուղուրյանը աջակցել է Ռ.Հայրադեյանին տեղեկանք կեղծելու հարցում: Այս փաստերն էական նշանակություն ունեն սույն գործի ֆնության համար և ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի կողմից հաշվի առնվելու դեպքում կհանգեցնենին սույն ֆաղաֆացիական գործի այլ լուծման:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանը վերը նշված կանոնը չի դաժարացրել, մասնավորապես, Արմեն Հայրադեյանին 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի առումով: Այսպես՝ նշված վկայագրով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի միակ սեփականատեր է հանդիսանում Արմեն Հայրադեյանը: Հետևաբար այդ վկայագրի առկայության դրամաներում այլ անձը այլևս չէր կարող ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալ նույն գույքի նկատմամբ:

5) *Բողոքը հինգերորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն նախկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածի՝ ժառանգության ընդունման հետ կապված գործողությունները ղեկավարվում է կասարվեն ժառանգության բացման օրվանից սկսած՝ վեց ամսվա ընթացքում:

Սույն գործով հաստատված է այն հանգամանքը, որ Ռուբեն Հայրապետյանը Արսեն Հայրապետյանի մահից հետո՝ ժառանգության բացման դահլիճ սկսած վեց ամսվա ընթացքում՝ չի ընդունել ժառանգությունը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի՝ ժառանգը կարող է առանց դատարանի որոշման ժառանգությունն ընդունել այն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի ավարտից հետո, եթե առկա է ժառանգությունն ընդունած մնացած բոլոր ժառանգների համաձայնությունը: Նման համաձայնություն տարածակող փաստաթղթերի վրա ժառանգների դրած ստորագրությունները ղեկավարվում է վավերացվեն սույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 2-րդ կետում սահմանված կարգով:

Ռուբեն Հայրապետյանը կարող էր Արսեն Հայրապետյանի ժառանգությունն ընդունել միայն Արսեն Հայրապետյանի կողմից վկայակոչված համաձայնությունը սալու տարագայում, քանի որ Ռ.Հայրապետյանը բաց է թողել ժառանգությունն ընդունելու համար օրենքով սահմանված ժամկետը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի նյութերում նման համաձայնությունը բացակայում է՝ Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու մասին բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք են հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Արսեն Հայրապետյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահլիճ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-859(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3850
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավոր՝ Ա.Խառնասյան
Դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ ոստիկանության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.12.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Աննա Գաբրիելյանի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու և աշխատավարձի բռնագանձման դաշխանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Աննա Գաբրիելյանը դաշխանջել է վերականգնել իրեն նախկին աշխատանքում և վճարել չսացած աշխատավարձի գումարը:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ոստիկանությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) *դատարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, որը չպետք է կիրառել: Դատարանը պետք է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը, 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որով չի կրառել:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Կառուցվածքային փոփոխությունների կադակցությամբ ՀՀ նսիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի թիվ 1188-Ս հրամանի համաձայն՝ հաստիքների կրճատման դասձառով Աննա Գաբրիելյանն աշխատանքից ազատվել է:

Դասարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմնով գործատուն աշխատանքային ղայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դասրասվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխասն այլ աշխատանք, սակայն աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Քանի որ ՀՀ նսիկանությունը հնարավորություններ չի ունեցել Աննա Գաբրիելյանին այլ աշխատանք առաջարկելու համար, ուստի դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նույն մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ գործատուի մոտ համադասասխասն հնարավորությունների բացակայության դեպքում ղայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

Դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նաև Օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը աշխատանքից ազատման կադակցությամբ գործատուի կողմից աշխատողին գրավոր ծանուցման դարսականությունները չկատարելու դեպքում նախատեսում է տուժանքի վճարում, այլ ոչ թե աշխատողին նախկին աշխատանքում վերականգնելու գործատուի դարսականություններ:

Դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նաև Օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ սնեստական, սեխնոլոգիական, կազմակերղչական կամ այլ դասձառներով կամ գործատուի և աշխատողի հեսագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարինության դեպքում դասարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դարսավորեցնելով գործատուին հարկադիր դարսադորղի ամբողղ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուցում:

Բողղոբ բերած անձը դահանղել է բեկանել ՀՀ ֆողաֆաղիական գործերով վերաֆննիղ դասարանի 01.12.2006 թվականի վճիղը, փոփոխել այն, Աննա Գաբրիելյանի հայղը՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու դահանղի մատով՝ մերժել:

3. Վճռաբեկ բողղոբի ֆննության համար նեանակություն ունեղող փաստերը.

1) ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարղային վարղության ղեկի 26.07.2006 թվականի հրամանով Աննա Գաբրիելյանն ազատվել է աշխատանքից /հիմֆ ՀՀ նսիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի «Կազմհաստիֆային հարղերով» թիվ 1188-Ս հրաման/:

2) Ըստ ՀՀ նսիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի թիվ 1188-Ս հրամանով սահմանված կազմհաստիֆային փոփոխությունների ցանկի՝ ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարղային վարղության Բողղրանյանի բաժնում անձնագրային բաժանմունֆի անձնագրավարների աշխատատեղերը կրձատվել են մեկով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եղրահանղումները.

Քննելով վճռաբեկ բողղոբը նղված հիմֆերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ բողղոբը հիմնավոր է մասնակի հեսնյալ սլասձառաբանությանը.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի /այսուհես նաև՝ Օրենսգիրֆ/ 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ արսաղության ծավալների, սնեստական, սեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերղման ղայմանների փոփոխման, ինղղես նաև արսաղական անհրաժեցությանը ղայմանավորված՝ աշխատողների թվաֆանակի կրձատման դեպքում, գործատուն իրավունֆ ունի լուծել անորոց ժամկետով կնֆված աշխատանքային ղայմանագիրը:

ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարզային վարչության ղեկի 26.07.2006 թվականի հրամանով Աննա Գաբրիելյանին ազատվել է աշխատանքից /հիմք ՀՀ նսիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի «Կազմիաստիքային հարցերով» թիվ 1188-Ա հրաման/ և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետ:

Վճռաբեկ բողոքի փաստարկը, որ ՀՀ նսիկանությունը հնարավորություններ չի ունեցել Աննա Գաբրիելյանին այլ աշխատանք առաջարկելու համար, ուստի դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ գործատուի մոտ համադասաստիքային հնարավորությունների բացակայության դեպքում դայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու, դատարանի սույն փուլում չի կարող բնորոշվել, քանի որ գործի վերաբերյալ ընթացքում դատարանի կողմից ներկայացրած հայտերը և, որ հայցվորին առաջարկվել է իր բնակավայրին մոտ այլ աշխատանք, իսկ հայցվորը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից, սակայն հայտնված փաստարկը դատարանի կողմից որևէ թույլատրելի ադապտացիոն չի հիմնավորվել: Հետևաբար դատարանի կողմից կիրառվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկվել է նրա մասնագիտական դաստիարակությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասաստիքային այլ աշխատանք, սակայն աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Այսինքն՝ հիմնավոր չեն դատարանի կողմից ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը սխալ կիրառելու և նույն հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանությունները:

Դատարանի կողմից կիրառվել է Օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասը, համաձայն որի՝ օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքերով աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու դեպքում գործատուն դատարան է աշխատողին գրավոր ծանուցել ոչ ուշ, քան երկու ամիս առաջ: Հաշվի առնելով, որ գործով հիմնավորվել է, որ նշված կետով սահմանված՝ հայցվորին աշխատանքից ազատելու մասին դատարանի ծանուցման դատարանը գործատուի՝ սխալ դեպքում դատարանի կողմից չի կատարվել, առկա սույն դեպքում դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել նաև նույն հոդվածի 2-րդ մասը, ըստ որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդադարանում են դեպքում գործատուն դատարան է աշխատողին վճարել տուգանք: Նշված հոդվածի բովանդակությունից երևում է, որ աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեպ գրավոր ծանուցման դատարանի կողմից չկատարման համար նախատեսված է միայն աշխատողին տուգանքի վճարման գործատուի դատարանի կողմից, այլ ոչ թե նախկին աշխատանքում վերականգնելու դատարանի կողմից:

Գործում առկա ՀՀ նսիկանության ղեկի թիվ 1188-Ա հրամանով սահմանված կազմիաստիքային փոփոխությունների ցանկի համաձայն՝ ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարզային վարչության Բաղրամյանի բաժնում անձնագրային բաժանմունքի անձնագրավարների աշխատեղերը կրճատվել են մեկով, ինչը նշանակում է, որ հաստիքների կրճատման դատաճառով հայցվորին նախկին աշխատանքում վերականգնելն անհնարին է, հետևաբար դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել Օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ սնտեսական, սեխնոլոգիական, կազմակերպչական կամ այլ դատաճառներով կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունները

վերականգնման անհնարինության դեպքում դատարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դատարանից հանձնված գործատուին հարկադիր դատադրուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուցում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռի՝ Աննա Գաբրիելյանին նախկին աշխատանքում վերականգնելու մասը, և այդ մասով գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-706
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1261 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Սեյրան Մելիքյանի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանի՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2007 թվականի մարտի 12-ի թիվ S-706 վճռի դեմ՝ ըստ անհատ ձեռնարկատեր Սեյրան Մելիքյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) դիմումի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Կոսայիի սարածֆային Տեսչության (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ դատարանատար անձի գործողությունները վիճարկելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Հայցվորը դիմում է դատարանում Պատասխանողին իրեն դիմելու որդեա դատարանում հարկ վճարող:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանը Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ փառաքանության դատարանական օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, կիրառել է «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, որը չպետք է կիրառել և չի կիրառել «Պարզեցված հարկով հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգը և ՀՀ փառաքանության դատարանական օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի 3-րդ

կեսը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարան է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաստատել է համարել այն հանգամանքը, որ Հայցվորի լիազորված անձը 17.01.2006 թվականին օրենքով սահմանված կարգով և ժամանակին ներկայացրել է հայտարարագիր՝ դարձնելով հարկով հարկ վճարելու համար: Գործով ձեռք բերված աղյուցյուններով հիմնավորվել է, որ 2005 թվականի դեկտեմբերին Ս.Մելիքյանը ինքը չի դիմել իրեն հաստատելու վճարով հարկատու դիմելու համար: Պատասխանողի ներկայացուցիչները ընդունել են այն փաստը, որ հայտարարագիրը սրվել է ոչ թե դիմումատուի կողմից, այլ՝ Արամ Ավետիսյանի: Դատարանը չի կարևորել այն հանգամանքը, որ 27.12.2005 թվականին հաստատելով վճար վճարող համարվելու դիմում Հայցվորը չի ներկայացրել: Տվյալ դեպքում հաստատելով վճար վճարող դիմելու հայտարարագիրը լրացրել է դիմումատուի հետ կապ չունեցող անձ, և եթե դիմողը տեղյակ լիներ, որ ինքը գործունեությունն իրականացնելիս ղեկավարվում էր հաստատելով վճար վճարող, ապա այն չէր իրականացնի: Հայցվորը միայն բազմաթիվ գրավոր հարցումներից հետո է տեղեկացել, որ ինքը նաև հաստատելով վճար վճարող է:

Վերագրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դատաւարան է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճարել բողոքի ֆինուքյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆինուքյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1.23.12.2005 թվականին հաստատելով վճար վճարող դիմելու վերաբերյալ դիմումը Պատասխանողին ներկայացրել է նման լիազորություն չունեցող Արամ Ավետիսյանը:

2.Դիմումատուի ներկայացուցիչը 2006 թվականի հունվարին Պատասխանողին ներկայացրել է Ս.Մելիքյանին դարձնելով հարկ վճարողի հայտարարագիր, որը Պատասխանողի կողմից ընդունվել է:

4. Վճարել դատարանի դատաւարանությունները և եզրահանգումները.

Նշված հիմքերի սահմաններում ֆինուքյան վճարել բողոքը՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Համաձայն «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ դարձնելով հարկ վճարողներ չեն կարող համարվել «Հաստատելով վճարների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն հաստատելով վճար վճարող անձին գործունեության այդ մասով:

«Հաստատելով վճարների մասին» ՀՀ օրենքի սրամաբանությունից հետևում է, որ հաստատելով վճար վճարելու համար հիմք է հանդիսանում սնտեսվարող սուբյեկտի հայտարարագիրը և հաստատելով վճարով հարկման օբյեկտի առկայությունը:

Սույն ֆաղափարակա գործի փաստերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ Հայցվորը համապատասխան հայտարարագիր չի ներկայացրել իրեն հաստատելով վճար վճարող համարելու վերաբերյալ: Ս.Մելիքյանի անունից նշված հայտարարագիրը ներկայացրել է Արամ Ավետիսյանը, որը նման գործողություն կատարելու համար լիազորված չի եղել: Սակայն դատարանը նշված հանգամանքին դատաւարան իրավական գնահատական չի սկսել:

Բացի այդ, սույն ֆաղափարակա գործում առկա չէ որևէ աղյուցյ այն մասին, որ Հայցվորը հաստատելով վճար վճարելու վերաբերյալ հայտարարագիրը (23.12.2005 թվականին) ներկայացնելու դատարան և դրանից հետո զբաղվել է «Հաստատելով վճարների

մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված գործունեությամբ: Այնինչ հաստատված վճարը հաշվարկելու համար հիմք է հանդիսանում նաև գործունեությամբ զբաղվելու հանգամանքը:

Գործում առկա աղացույցներն այն մասին, որ Հայցվորը նման գործունեությամբ զբաղվել է 2005 թվականի դեկտեմբեր ամսվա ընթացքում, չեն կարող հայցը մերժելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ նշված ժամանակահատվածը նախորդել է Հայցվորի անունից՝ դրա լիազորությունը չունեցող անձի կողմից հարկային մարմնին հայտարարագիր ներկայացնելուն: Ավելին, Պասսախանողի կողմից հաստատված վճարի հաշվարկումը սկսվել է հայտարարագիրը ներկայացնելու լրացուցիչ, որոշյալ հանգամանքը ևս հաստատում է, որ հաստատված վճար հաշվարկելու համար հարկային մարմնի համար հիմք է հանդիսանում հայտարարագրի ներկայացումը, որում նշվում է գործունեությունը ծավալելու սկիզբը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անձը չի կարող համարվել հաստատված վճար վճարող, քանի որ նա չի կարող համարվել վավերադրված անձ, մասնավորապես՝ առկա չէ համապատասխան գործունեության իրականացման փաստը և ներկայացված չէ հայտարարագիրը:

Նման դրամաներում հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը կատարելով թերի փնտրություն, բազմակողմանի հետազոտության չի ենթարկել ֆալսիֆիկատի գործում առկա այն աղացույցները, որոնցով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ հայտարարագիրը հարկային մարմնին ներկայացրել է դրա լիազորությունը չունեցող անձը, բացի այդ, չի աղացուցվել Հայցվորի կողմից 23.12.2005 թվականից հաստատված վճարով հարկման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու փաստը: Հենարար նաև հիմնավոր է ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի 53-րդ հոդվածի խախտման և «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառման ենթակա չլինելու վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառելիության վերաբերյալ բողոքի փաստարկն անհիմն է, քանի որ նշված նորմը որևէ առնչություն չունի սույն ֆալսիֆիկատի գործի քննարկման ֆունկցիայի հետ:

Ինչ վերաբերում է «Պարզեցված հարկով հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի կիրառելիության հարցին, ապա Վճռաբեկ դատարանը դրան չի անդրադարձնում, քանի որ բողոքում նշված չէ, թե մասնավորապես Հրահանգի որ նորմը լիարժեք է կիրառվել:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար դրաման է բողոքը բավարարելու և ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ս.Մելիքյանի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր փնտրության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման լրացուցիչ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudrnություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudrnություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-377
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1270(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Քնարիկ Հարությունյանի՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարնագրված փաստաբան Ռուբեն Ռեզունու միջոցով բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 01.02.2007 թվականի թիվ 07-377 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Քնարիկ Հարությունյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Սաղաթել Էլոյանի և Մամիկոն Սիմոնյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանողներ)՝ ընկերությունից հեռացնելու դատահանջի մասին, և ըստ Սաղաթել Էլոյանի և Մամիկոն Սիմոնյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Քնարիկ Հարությունյանի՝ ընկերությունից հեռացնելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Հայցվորը դատահանջել է «Երաշխի» աղախովագրական սահմանափակ դատաստանավությամբ ընկերությունից (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) հեռացնել Սաղաթել Էլոյանին և Մամիկոն Սիմոնյանին:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 24.08.2006 թվականի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը մերժվել են:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը մերժվել են:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Քնարիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահաջող.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղսֆաղցիալկալն դասավարտության օրենագրի 217-րդ հողվաժժի 2-րդ մասը և փալա է մեկնաքանել «Մահմանափալկալ ցասասիասնասվտությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենի 13-րդ, 46-րդ և 22-րդ հողվաժժները:

Բողոք բերաժ անձը նեվաժ ղնդումը դասժառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվողը դասարանին ներկայացրել է աղացոյցներ, որոնք առաջին ալյանի դասարանում չէին ներկայացվել անհնարինության դասժառաղ (ընկերությունը փալկվել էր, սնօրենը կալանավորվաժ էր, հաեվաղաղը և մյոս աեխասալկիցները փալսուսի մեջ էին և ոչ մեկից հնարավոր չէր իմանալ փաստաղղերի գնվելու վայրը և ժեսել դրանց աղկայտղությունը): Չնայաժ դրան՝ Դատարանը մերժել է նեվաժ աղացոյցների ընդունումը:

Հայցվողը հայսնել է, որ Պասասիասնողները փոխաղարձ համաժայնությանը Ընկերությունը սանում են լոժարման և այղ նղասալկով երկու խոեոը գորժարքներ են կասարել, որի աղղյունում Ընկերության կանոնաղրալկան կաղիսալը նվազել է (Բ.Գյունրի, Գ.Նեղեհ 24 հասցեում գնվող օղլեկը և Օղղոնիկիժե 175 հասցեում գնվող սունը): Ընդ որում, նեվաժ օղլեկսն ու սունը վաժառաղվել են ինքնարժեքից ցաժը գնով՝ Պասասիասնողների ազգալկաններին: Ու թեև Հայցվողի հայցի հիման վրա այղ գորժարքներն անվալեր են ժանաղղվել, Պասասիասնողները հնարավորություն չեն սեղղժել գոյքը վերաղարժնելու Ընկերությանը: Դատարանը նեղ է, որ գորժարքների կասարումը հայցը բավարարելու հիմք հանղիսանալ չի կարղղ, ֆանի որ ընղիսանուր ժղղովի ընթացղում՝ 30.11.2004 թվալկանին, որոեվել է Ընկերության ֆինանսալկան վիժալը դղարգարանելոց հեսո համալրում կասարել, սալայն ֆինանսալկան վիժալը չի ժեսվել և նոր ժղղով չի հրալիրվել:

ՀՀ Կառավարության 30.09.2004 թվալկանի թիվ 1345-Ն որոեման համաժայն՝ 01.01.2005 թվալկանից Ընկերության կանոնաղրալկան կաղիսալը դեխ է համալրվեր և դառնար 100.000.000 ՀՀ դրամ: Պասասիասնողները հանղիսանալով Ընկերության մասնալկիցներ, ոչ մի միջոց չեն ժեռնարկել Ընկերության կանոնաղրալկան կաղիսալը համալրելու համար: Դրա փոխարեն նրանք աղղօրինաքար վաժառել են Ընկերության կանոնաղրալկան կաղիսալը համալրղղ գոյքը:

Դատարանը նաև անեսել է այն աղացոյցները, որոնցից երևում է, որ Ընկերության կանոնաղրալկան կաղիսալը համալրելու նղասալկով Հայցվողը ցանկացել է հրալիրել Ընկերության ընղիսանուր ժղղով և գումար է մոժել Ընկերության հաեվին՝ դրանով իսկ հալասեղղով իր մսաղղության իրալկան լինելը:

Դատարանը նեղ է, որ Ընկերության լիցենզիայի գորժունեղղությունը կասեղղվել է դեխ. սուրք չվժարելու դասժառաղով: Նման դասողղղությունը հալկասում է գորժի փասալկան հանգամանքներին և դատարանում հեսագոսվաժ աղացոյցներին, մասնավորաղղես 300.000 ՀՀ դրամ դեխալկան սուրքի վժարումը հալկասող անղորրազղին, որից ալկնհայս է, որ Ընկերության լիցենզիայի կասեղղման միալկ դասժառղ կանոնաղրալկան կաղիսալը չհամալրելն է:

Հայցը մերժելիս Դատարանը հաեվի չի առել, որ Պասասիասնողների գորժողղղությունների հեսաննոլ Ընկերությունը կրել է բազմաթիվ վնասներ: Մասնավորաղղես, Պասասիասնողների կղղմից անօրինալկան կասարվաժ 2 խոեոը գորժարքների հեսաննոլ Ընկերությունն ունի 2.500.000 ՀՀ դրամի և 29.600.000 ՀՀ դրամի չափով չկասարվաժ դղարավորղղություններ: Ընկերության ամսալկան աղախոլազրալկան վժարները կազմել է 6.926.526 ՀՀ դրամ, Ընկերությունը 2006 թվալկանի հունվարից մինչ օրս չի աեխասում, և

սարեկան վնասը կազմում է 88.118.312 ՀՀ դրամ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի թիվ 07-377 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը՝ Քնարիկ Հարությունյանի հայցը մերժելու մասով և այդ մասով գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԼՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԼՅԱԼ ՎԻՍՏԵՐ՝

1) Ք.Հարությունյանը հանդիսանում է Ընկերության 30 տոկոսի բաժնետեր, Մ.Միմոյանը՝ 30 տոկոսի, իսկ Սաղաթել Էլոյանը՝ 40 տոկոսի:

2) Ընկերության կանոնադրական կադրերը կազմում է 50.000.000 ՀՀ դրամ:

3) ՀՀ Կառավարության 30.09.2004 թվականի թիվ 1345-Ն որոշմամբ՝ ադախովագրական ընկերությունների կանոնադրական կադրերի նվազագույն չափ է սահմանվել. 01.01.2005 թվականից՝ 100.000.000 ՀՀ դրամ, 01.01.2006 թվականից՝ 200.000.000 ՀՀ դրամ:

4) 13.06.2005 թվականին Քնարիկ Հարությունյանը Ընկերության «Հայէկոնոմբանկի» հաշվին է մուծել 11.000.000 ՀՀ դրամ, իսկ «Առեկսիմբանկի» հաշվին՝ 9.000.000 ՀՀ դրամ՝ կանոնադրական կադրերի համալրման նպատակով:

5) 30.11.2004 թվականին Ընկերության սնօրինության կողմից հրավիրվել է ընդհանուր ժողով, որին մասնակցել են Պատասխանողները և Հայցվորի ներկայացուցիչ Ն.Հարությունյանը: Վերջինս ներկայացրել է Հայցվորի դիմումը Ընկերության կանոնադրական կադրերը անձամբ համարելու վերաբերյալ: Ժողովը որոշել է Ընկերության ֆինանսական վիճակը դարձաբանելուց հետո ցանկություն հայտնել համարելու, սակայն Ընկերության ֆինանսական վիճակը չի ճշտվել և նոր ժողով չի հրավիրվել:

6) ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 14.06.2005 թվականի օրինական ուժի ներքո մեծ վճռով անվավեր է ճանաչվել Ընկերության և Ա.Մելոյանի, Գ.Էլոյանի միջև 29.08.2003 թվականին կնքված Գյումրի ֆաղաֆի Գ.Նժդեհի փողոցի թիվ 24 հասցեում գտնվող օբյեկտի առուվաճառի դաշմանագիրը: Նշված գործարքը կասարվել է Պատասխանողների կողմից: Նշված գույքի հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 33.359.700 ՀՀ դրամ, սակայն վաճառվել է 18.000.000 ՀՀ դրամով:

7) Համաձայն Ընկերության սնօրենի 22.11.2004 թվականի թիվ 67 սեղեկանքի՝ նշված գործարքից առաջացած հասույթը ընկերության դրամարկղ չի մուտքագրվել:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՅՈՒՆՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԽԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ

բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ընկերության բնականոն գործունեությունը ենթադրում է Ընկերության կանոնադրական նպատակների իրականացում և Ընկերության զարգացում: Հետևաբար ընկերության յուրաքանչյուր մասնակից ղեկավար է կասարի կանոնադրությամբ և օրենքներով սահմանված իր դարձաբանությունները՝ գործելով ի ԵՍ Ընկերության:

ՀՀ Կառավարության 30.09.2004 թվականի թիվ 1345-Ն որոշմամբ ադախովագրական ընկերությունների կանոնադրական կադրերի նվազագույն չափի

ավելացման կադրակցությամբ Հայցվորը Ընկերության ընդհանուր ժողովին իր ներկայացուցչի միջոցով առաջարկել է ավելացնել Ընկերության կանոնադրական կադրակցությունը, ինչպես նաև դասրասակամություն է հայտնել համալրել կանոնադրական կադրակցություն իր միջոցներով: Սակայն Ընկերության մյուս մասնակիցները հավանություն չեն սվել առաջարկին և որոշման կայացումը հետաձգել են մինչև Ընկերության ֆինանսական վիճակի ձեւումը:

«Սահմանափակ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցները դարձավոր են մասնավորադեւ ներդրումներ կատարել ընկերության կանոնադրական կադրակցություն՝ ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված կարգով:

Օրենքի 46-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ ընկերության խորհրդի անդամները, գործադիր մարմինն իրենց իրավունքներն իրականացնելիս և դասրականությունները կատարելիս դարձավոր են գործել ի Եահ ընկերության՝ բարեխղձորեն և ողջամտորեն:

Օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սնորհում է ընկերության առնվազն Եաս տկոս բաժնեմասը, իրավունք ունի դասրական կարգով դահահանջել ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը:

Դատարանը հայցը մերժելիս նԵել է, որ Հայցվորի դասձառաբանությունը, թե Պատասխանողները չեն համաձայնվում ներդրումների միջոցով Ընկերության կանոնադրական կադրակցի ավելացմանը, իրենց հարազատներին են վաձառել Ընկերության սեփականությունը հանդիսացող Գյումրի Բաղափի Գ.Նժդեհի փողոցի թիվ 24 հասցեում գտնվող օբյեկտը և Օջոնիկիձե փողոցի թիվ 175 հասցեում գտնվող տունը, որով նվազել է Ընկերության կանոնադրական կադրակցը, հիմք չէ հայցը բավարարելու համար, Բանի որ 31.11.2004 թվականի ընդհանուր ժողովի ընթացքում որոշվել է Ընկերության ֆինանսական վիձակը դարգաբանելուց հետո համալրում կատարել, սակայն Ընկերության վիձակը չի ձեւվել, նոր ընդհանուր ժողով չի հրավիրվել:

Դատարանը, սխալ մեկնաբանելով օրենքի 13-րդ և 46-րդ հոդվածները, հայվի չի առել այն հանգամանքը, որ Պատասխանողները, օտարելով Ընկերության գույքը հայվեկեռային գնից ցածր գնով, փաստորեն, չեն գործել ի Եահ Ընկերության և իրենց գործողություններով ձանրացրել Ընկերության ֆինանսական վիձակը: Նման դայամաններում ակնհայտ է, որ Պատասխանողների գործողությունները հակասել են Ընկերության գործունեության նդատակներին, և դրանք կատարվել են հայվի չառնելով Ընկերության Եահը՝ անձնական Եահագրգովածությունից ելնելով: Պատասխանողները, փաստորեն, իրենց գործողություններով վնաս են հասցրել Ընկերությանը՝ անհնարին դարձնելով դրա հետագա գործունեությունը, ինչն էլ Օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հիմք էր նրանց Ընկերությունից հեռացնելու համար:

Ավելին, Ընկերության մասնակիցներից միայն Հայցվորն է դասրասակամություն հայտնել համալրելու Ընկերության կանոնադրական կադրակցը՝ այդ նդատակով կատարելով որոշակի գործողություններ, ինչով էլ և ցանկացել է ադահովել Ընկերության բնականոն գործունեությունը: Իսկ Ընկերության մյուս երկու մասնակիցները որևէ գործողություն չեն կատարել սվյալ ուղղությամբ՝ այդդիսով անուղղակիորեն խոչընդոտելով Ընկերության բնականոն գործունեությանը, Բանի որ առանց Ընկերության կանոնադրական կադրակցի

համալրման՝ դրա հետագա գործունեությունը և կանոնադրական նդասակների իրականացումն անհնար է:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Դատարանը ղեկ է իրավական գնահատական սար ինչդեպ կողմերի գործողություններին, այնդեպ էլ անգործությանը և Ընկերության բնականոն գործունեության վրա դրանց հնարավոր ազդեցությանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ ադացույցներն ընդունում է վերաբննիչ դատարանը, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին աճյանի դատարանում այդ ադացույցները ներկայացնելու անհնարիությունը՝ իրենից անկախ դատաճառներով:

Բողոք բերած անձը իր վճռաբեկ բողոքում չի թվարկել այն ադացույցները, որոնց ընդունումը մերժվել է Դատարանի կողմից, ինչդեպ նաև չի ներկայացրել արժանահավաս հիմնավորում այն մասին, որ այդ ադացույցները անհնար է եղել ներկայացնել իրենից անկախ դատաճառներով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը հիմք է ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբննիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճիռը Քնարիկ Հարությունյանի հայցը մերժելու մասով բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սոռադաս դատարանի կողմից հաստատված փաստական հանգամանքները թույլ են ալիս սույն գործով կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված՝ դատական ակճր փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը, ֆանի որ գործը ողջամիճ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճեդանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաբննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վճանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսակլյունից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Քնարիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբննիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճիռը Քնարիկ Հարությունյանի հայցը մերժելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել:

2. Քնարիկ Հարությունյանի հայցը բավարարել: Մաղաթել Էդոյանին և Մամիկոն Միմոնյանին հեռացնել «Երաճիսիֆ» ադահովագրական սահմանափակ դատասախանատությանը ընկերությունից:

3. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Մույն ոռոունն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1963/2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1152(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողմերափվի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ի հայցի ընդդեմ «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողմերափվի (այսուհետ նաև՝ Կողմերափվի) գումար բռնագանձելու և հողի վարձակալության դայմանագրերը վաղաժամկետ լուծելու դահանջների մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճիռն դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադատումը.

«Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ն, դիմելով դատարան, դահանջել է Կողմերափվից բռնագանձել 11.269.277 ՀՀ դրամ և վաղաժամկետ լուծել հողի վարձակալության դայմանագրերը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Կարեն Մեժլումյանի միջոցով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կողմերափվի:

«Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ի կողմից վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է դատասիսան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը իսպիսել է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենագրի 53-րդ և

132-րդ հոդվածների պահանջները, ինչի հետևանքով կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 347-րդ, 369-րդ, 466-րդ, 468-րդ, 606-րդ, 616-րդ և 622-րդ հոդվածները, ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշման 3-րդ և 4-րդ կետերը, որոնք չպահպանվել են կիրառել և չի կիրառել նույն օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 346-րդ հոդվածի 3-րդ կետը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում զրկվել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի դատախազը չի կիրառել հանգեցրել է սխալ վճիռ կայացնելուն՝ առ այն, որ սվյալ դեպքում «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն ոչ զրկվել է հայցվոր է, քանի որ նրա իրավունքներն ու օրինական օգուտները չեն խախտվել:

Դատարանը «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին դիտել է որդես դատախազներ կողմ, սակայն այդ եզրահանգումը հիմնավորող որևէ ադադույց չի նշել:

Հայցվորն ու զրկասխանողը զայմանագրային հարաբերությունների մեջ չեն գտնվել, զրկասխանողը հայցվորի առջև որևէ զարավորություն չի ստանձնել, ուստի նշված նորմերի դրույթները նրանց փոխհարաբերություններում կիրառելի չեն: Ավելին, եթե զրկասխան, այնուամենայնիվ, գտել է, որ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը ենթակա է կիրառման, ադա զրկասխան այն Կոդեքսի մասով սխալ է մեկնադանել և կիրառել, քանի որ Վարձատն չի կասարել հողի վարձակալության զայմանագրերի 7.1 կետերի դատախազները և զայմանագրերն ուժի մեջ մտնելու զախից 20-օրյա ժամկետում ու դրանից հետո վարձակալած գույրը Վարձակալին չի փոխանցել:

Դատարանը հողում է կասարել Երևանի ֆաղաֆագի կողմից «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիազորագրին, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ լիազորագրի գործողության ժամկետը չի կարող երեք սարուց ավելի լինել: Դատարանի վկայակոչած լիազորագրի ժամկետը սահմանվել է երեք սարի, որի ժամկետը լրացել է 16.07.2006 թվականին: Բացի այդ, լիազորագրը սրվում է ներկայացվողի անունից գործելու համար, այն դեպքում, երբ զրկասխանը վճիռ է կայացրել հօգուտ լիազորված անձի, որի լիազորության ժամկետը լրացել է:

Դատարանը կիրառել է ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշման 3-րդ և 4-րդ կետերի դատախազները: Նշված որոշումը կիրառելու զախին այն 4-րդ կետ չի ունեցել, իսկ 3-րդ կետը եղել է վերախմբազրված, քանի որ ՀՀ կառավարության 09.03.2006 թվականի թիվ 254-Ն որոշման 1-ին կետի «դ» ենթակետով ուժը կորցրած են ձանաչվել զրկասխանի կողմից կիրառված որոշման 2-րդ և 4-րդ կետերը, իսկ «ե» ենթակետով 3-րդ կետը վերախմբազրվել է:

Դատարանի վճռով հաստատված է այն հանգամանքը, որ 06.05.2002 թվականին, 20.05.2002 թվականին և 25.06.2003 թվականին կնքված զայմանագրերի կողմեր հանդես են եկել Երևանի ֆաղաֆագիատարանը (վարձատն) և Կոդեքսի (վարձակալ), իսկ զրկասխանի կիրառած՝ ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշումը և ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի դրույթները «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի համար իրավունքներ չեն սահմանում, ու քացակայում է նաև կողմերի համաձայնությունը:

Վճռադել բողոք բերած անձը զատախազել է քեկանել ՀՀ սնեստական զրկասխանի 25.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնություն:

2.1. Վճռադել բողոքի զրկասխանի փաստարկները.

Վճռադել բողոքի զրկասխանում մասնավորադես նշվել է, որ վարձակալության զայմանագրերի 7.1 կետերով սահմանված զարավորությունները՝ հողամասերը սահմանված

կարգով հասկացնելու ժամանակ սահմանազատելու, վարձակալին հանձնելու դաժնակամությունները դեռ է կասարվեին Երևանի ֆաղափառաբանի կողմից, այլ ոչ թե «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի կողմից, ինչի վերաբերյալ «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն Երևանի ֆաղափառաբանից որևէ փաստաթուղթ չի ստացել: «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կոդդերաշիվին շինարարական աշխատանքներն իրականացնելու թույլտվություն չի սրամարդվել՝ հաշվի առնելով կանաչադաս սարածքների, մասնավորապես Օղակաձև զբոսայգու կառուցադասման խնդիրները:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը .

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառաբանի 28.03.2002 թվականի թիվ 483, 16.05.2002 թվականի թիվ 822 և 06.06.2003 թվականի թիվ 1219-Ա որոշումների հիման վրա 06.05.2002, 21.05.2002 և 25.06.2003 թվականներին կնքվել են հողի վարձակալության դայմանագրեր, որոնցում որդես կողմեր հանդես են եկել Երևանի ֆաղափառաբանը (վարձատու) և Կոդդերաշիվը (վարձակալ):

2) Հիշատակված որոշումների և դայմանագրերի համաձայն՝ Երևանի Օղակաձև զբոսայգու 6-րդ հասվածից հողահասկացումները կասարվել են արձարանային համալիրի կառուցման և ընդլայնման նդասակով, սակայն հողամասերը դայմանագրերով նախատեսված կարգով Կոդդերաշիվին չեն հանձնվել և շինարարության թույլտվություններ չեն սրվել:

3) Հողամասերը դայմանագրերով նախատեսված կարգով Կոդդերաշիվին չհանձնելու և շինարարության թույլտվություններ չսրամարդվելու հետևանքով հողամասերն իրենց նդասակային նշանակությանը համադասասխան չեն օգտագործվել:

4) Երևանի ֆաղափառաբանի կողմից «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիագորագրի ժամկետը լրացել է 16.07.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 606-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրով վարձատու դասարավորվում է վճարի դիմաց վարձակալի ժամանակավոր սիրադեսմանը և (կամ) օգտագործմանը հանձնել գույք:

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 606-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարձակալության օբյեկտ կարող են հանդիսանալ նաև հողամասերը:

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 613-րդ հոդվածի 1-ից 3-րդ մասերի համաձայն՝ վարձատու դասարավոր է գույքը վարձակալին սրամարդել վարձակալության դայմանագրի դայմաններին և գույքի նշանակությանը համադասասխանող վիճակում: Գույքը վարձակալության է հանձնվում դրա բոլոր դասկանելիներով ու դրան վերաբերող փաստաթղթերով (սեխնիկական անձնագիր, որակի հավաստագիր և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Եթե այդդիսի դասկանելիները և փաստաթղթերը չեն հանձնվել, իսկ վարձակալն առանց դրանց չի կարող գույքն օգտագործել իր նշանակությանը համադասասխան կամ զգալի չափով զրկվում է այն բանից, ինչը կարող էր ակնկալել դայմանագիրը կնքելիս, նա կարող է վարձատուից դահանջել իրեն սրամարդելու

դասկանելիքներն ու փաստաթղթերը կամ լուծելու դայմանագիրը և հասուցելու իր կրած վնասները: Եթե վարձատուն վարձակալության դայմանագրում նշված ժամկետում, իսկ եթե դայմանագրում այդպիսի ժամկետ սահմանված չէ՝ ողջամիտ ժամկետում, վարձակալին չի սրամադրել վարձակալության հանձնված գույքը, վարձակալը, սույն օրենսգրքի 414-րդ հոդվածին համադասասխան, իրավունք ունի նրանից դահանջել սրամադրելու այդ գույքը և հասուցելու կասարման ձգձգման հետևանքով իրեն դասճառված վնասները, կամ դահանջելու լուծելու դայմանագիրը և հասուցելու դայմանագիրը չկասարելու հետևանքով իրեն դասճառված վնասները:

Գործի փաստերի համաձայն՝ Երևանի ֆաղափառաբանի 28.03.2002 թվականի թիվ 483, 16.05.2002 թվականի թիվ 822 և 06.06.2003 թվականի թիվ 1219-Ա որոշումներով Երևանի Օղակաձև զբոսայգու 6-րդ հասվածում Կոռոդերասիվին՝ սրճարան կառուցելու և դրա ընդլայնման նպատակով կասարվել են հողահատուցումներ:

Հիշատակված որոշումների հիմքով Հայաստանի Հանրապետության ի դեմս Երևանի ֆաղափառաբանի և Կոռոդերասիվի միջև 06.05.2002 թվականին, 21.05.2002 թվականին և 25.06.2003 թվականին կնքվել են հողի վարձակալության դայմանագրեր, որոնք վավերացվել են նոտարական կարգով, և դիտական գրանցման են ենթարկվել այդ դայմանագրերից բխող վարձակալության իրավունքները:

Հողի վարձակալության դայմանագրերի 7.1 կետերով վարձատուի համար սահմանվել է դարձակալություն, այն է՝ Վարձատուն դարձակալոր է հողասարածքը Վարձակալին սրամադրել հանձնման-ընդունման ակտով՝ դայմանագրին ուժի մեջ մտնելու դահից սկսած՝ 20-օրյա ժամկետում:

ՀՀ ֆաղափառաբան օրենսգրքի 611-րդ հոդվածի համաձայն՝ անշարժ գույքի վարձակալության դայմանագրից ծագող իրավունքները ենթակա են դիտական գրանցման: Այսինքն՝ վերը հիշատակված հողամասերի վարձակալության դայմանագրերն ուժի մեջ են մտել դրանցից ծագող իրավունքների դիտական գրանցման դահից, սակայն գործում առկա չէ որևէ թույլատրելի աղացույց այն մասին, որ Վարձատուն հողի վարձակալության դայմանագրերի 7.1 կետերով նախատեսված կարգով՝ հանձնման-ընդունման ակտով հողամասերը հանձնել է Վարձակալին:

Այսինքն՝ Վարձատուն դարձակալոր էր վարձակալության դայմանագրերում նշված հողամասերը հանձնել Վարձակալին, ինչը չի արվել:

Ավելին, «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն վճռաբեկ բողոքի դասասխանում հայցնել է, որ «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն հողամասերի հանձնման մասին Երևանի ֆաղափառաբանից որևէ փաստաթուղթ չի ստացել: Միաժամանակ հայցնել է նաև, որ շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու թույլտրություն Վարձակալին չի սրամադրվել՝ հաշվի առնելով կանաչադաս սարածքների՝ մասնավորապես Օղակաձև զբոսայգու կառուցադասման խտությունը: Այսինքն՝ ըստ էության ընդունել է Վարձատուի կողմից հողի վարձակալության դայմանագրերով ստանձնած դայմանագրային դարձակալությունները չկասարելու փաստը, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղափառաբան օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դարձակալությունները դիտ է կասարվեն դասաճաճ դարձակալության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դահանջներին համադասասխան, իսկ նման դայմանների ու դահանջների բացակայության դեպքում՝ գործարար շրջանառության սովորույթներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դահանջներին համադասասխան:

ՀՀ ֆաղափառաբան օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ դարձակալության խախտում է համարվում այն չկասարելը կամ անդասաճ կասարելը:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարձակալը դարձավոր է ժամանակին մուծել գույքն օգտագործելու համար վճարը (վարձավճարը): Այսինքն՝ վարձավճարը վճարվում է գույքի օգտագործման դիմաց, այնինչ հողամասերը դասասխանողին չեն հանձնվել, վերջինիս կողմից չեն օգտագործվել, հեճուհի հողամասերը դայմանագրերում սահմանված կարգով Կոոդերասիվին չհանձնելու և դրանք իրենց նդասակային նեանակոթյանը համադասասխան չօգտագործվելու հեճանհով վարձավճար վճարելու դարձականոթյունը, ինչդես նակ վարձավճարը դայմանագրերով սահմանված ժամկեճներում չվճարելու հեճանհով սույժեր հաեվարկելու հիմները չեն ծագել:

Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ հիմնավոր է բողոքի դասճառաբանոթյունն այն մասին, որ դասարանը Կոոդերասիվի մասով սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը, ֆանի որ հողի վարձակալոթյան դայմանագրերով սսանճնած դարձավորոթյունների խախտում է ճեղի ունեցել ոչ թե Կոոդերասիվի, այլ Վարձասուի կողմից:

Դասարանը հայցը բավարարելիս հղում է կասարել Երևանի ֆաղաֆադեի կողմից «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիագրագրին, այն դեղում, երբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կեի համաճայն՝ լիագրագրի գործողոթյան ժամկեճը չի կարող երեֆ սարուց ավելի լինել: Դասարանի վկայակոչած լիագրագրի ժամկեճը սահմանված է եղել երեֆ սարի, որը լրացել է 16.07.2006 թվականին: Այսինքն՝ հիեասակված լիագրագրի ժամկեի ավարսմամբ դադարել է «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի կողմից իրեն դասվիրակված գործառույթների իրականացման իրավունքը:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայոթյունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կեների ուժով՝ ՀՀ ճնեսական դասարանի վճիը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ սխալ դեղում անհրաժեե է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կեով սահմանված՝ սսոհադաս դասարանի դասական ակճը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիագրոթյունը հեճելալ հիմնավորմամբ:

ՀՀ Մահմանադրոթյան 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատոթյունների դաեոդանոթյան մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաճայն՝ յուրաֆանչյուր ոհ ունի ողջամիճ ժամկեսում իր գործի ֆնուոթյան իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ գործը ողջամիճ ժամկեսում ֆնելը հանդիսանում է Մահմանադրոթյան և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամրագրված անճի արդար դասաֆնոթյան իրավունքի սար, հեճաբար գործի անհարկի ճգճումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ճեսանկյունից: Տվալ դեղում Վճռաբեկ դասարանի կողմից սսոհադաս դասարանի դասական ակճը փոփոխելը բխում է արդարադասոթյան արդյունավեսոթյան եսիերից:

ճնեսական դասարանի դասական ակճը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը ելնում է իր այն եգրահանգումից, որ վարձակալած հողամասերը դասասխանողին չճրամադրելով՝ Վարձասուն խախտել է դարձավորոթյունները դասեաճ կասարելու իր դարձականոթյունը, իսկ որդես դրա հեճանք դասասխանողը չսսանալով և չօգտագործելով վարձակալած հողամասերն իրենց նդասակային նեանակոթյանը համադասասխան, այդ հողամասերն օգտագործելու համար վարձավճար վճարելու դարձականոթյուն չի կարող կրել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռի՝ գումար բռնագանձելու մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել. «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի հայցն ընդդեմ «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողդերաշիլի՝ գումար բռնագանձելու դատանքի մասին մեծել:

2. ՀՀ սննտական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռի՝ 06.05.2002 թվականի, 21.05.2002 թվականի և 25.06.2003 թվականի հողի վարձակալության դայմանագրերը վաղաժամկետ լուծելու մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrujoun
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrujounներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1536

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1210 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարակալական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղափարակալական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Պրոմ Տեւս» սահմանափակ ղտաստիսանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ թիվ 1012470 ստուգման ակն անվավեր ճանաչելու ղտահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը ղտահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության՝ 2006 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1012470 ստուգման ակն:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղափարակալական գործով կայացրած վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայության ներկայացուցչի:

Վճռաբեկ բողոքին ղտաստիսան է ներկայացրել Ընկերության տնօրեն Ա.Բարայանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղտահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հողվածի, «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հողվածի 1-ին մասի, 6-րդ հողվածի, 7-րդ հողվածի 1-ին մասի, 9-րդ հողվածի, 33-րդ հողվածի, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության և Համաեխարհային բանկի, Հայաստանի Հանրապետության և Գյողտասնտության զարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայաստանի

Հանրադատության կառավարության ու Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև կնքված միջազգային դայմանագրերով նախատեսված հարկային և մասնաձեռն վճարների գծով արժեքային կիրառման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 256-Ն որոշման (այսուհետ՝ Կարգ) 7-րդ կետի «բ» ենթակետի դասակարգումը, ինչպես նաև սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագրի (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) 3-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Շահութահարկով հարկվում է հարկվող շահույթը, որը որոշվում է կազմակերպության ամբողջ գործունեությունից: Շահութահարկի գծով արժեքային կիրառումները վերաբերում են գործունեության շեփոխման, այլ ոչ թե գործարքների, որը բնորոշ է, մասնավորապես, անուղղակի հարկերին:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված արժեքային կիրառումները վերաբերում են ծրագրի ժամանակներում իրականացվող կոնկրետ գործարքներից առաջացող (մասնակարգում, ներմուծում, ծառայությունների մատուցում) հարկերին, տրամադրված և դրանցից այլ վճարումներին:

Իսկ Կարգի 7-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի ժամանակներում սրամադրվող միջոցների հաճախում ՀՀ ռեզիդենտների ստացած եկամուտները ներառվում են նրանց համախառն եկամտի կազմում, և դրանց մասով շահութահարկի դարձվածությունները որոշվում են «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասակարգել է դիմումի բավարարման մասով բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆալսադատական գործով կայացրած վճիռը:

2.1. Վճարել բողոքի դատախազի հիմքեր և փաստարկները.

Ընկերության կողմից խստիվ դատախազել է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 9-րդ հոդվածների կիրառման կարգը, հակառակ դեպքում սխալ հոդվածների խախտման փաստը կարձանագրվել ստուգման ակտում: Առհասարակ հաշվադատական հաշվառում այլ կերպ հնարավոր չէ վարել, քանի որ Ընկերությունը չի հարկում իր որևէ գործարքը, այլ հաշվառում է իր ամբողջ համախառն եկամուտը, որից էլ կատարվում են օրենքով սահմանված համադասախառն նվազեցումները:

ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի թիվ 256-Ն որոշումը չէր կարող սահմանափակել կամ փոփոխել Համաձայնագրով նախատեսված դրույթը, քանի որ վերջինս գերակայում է:

3. Վճարել բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև 21.11.2003 թվականին կնքվել է «Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագիր:

2) 14.10.2004 թվականին Ընկերության և ՀՀ առողջադատության նախարարության միջև վերոհիշյալ Համաձայնագրի ժամանակներում կնքվել է մասնակարգում դայմանագիր,

որով Ընկերությունը ՀՀ առողջադաշտության նախարարությանը մասակարարել է 111 006 եվրո ընդհանուր արժողությամբ բժշկական սարքավորումներ:

3) Ծառայության դեմո 14.06.06 թվականի թիվ 1012470 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում անցկացված ստուգման արդյունքներով 28.12.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1012470 ստուգման ակտը, որի 1-ին կետով արձանագրվել է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի դաշտանների խախտում, ինչի արդյունքում Ընկերությանն առաջադրվել է 11.269.500 ՀՀ դրամ լրացուցիչ հարկային դաշտավորություն:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

Սույն գործի լուծման համար էական նշանակություն ունի այն հանգամանքի դաշտանը, թե Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված նորմը ազատում է արդյո՞ք Համաձայնագրով սահմանված ծրագրերն իրականացնող կազմակերպության հետ մասակարարման դայմանագիր կնքած անձանց սվյալ դայմանագրով ստացված եկամուտներից շահութահարկ վճարելու դաշտականությունից, թե ոչ:

ՀՀ միջազգային դայմանագրերի դրույթները մեկնաբանելու կանոնները սահմանված են սվյալ իրավահարաբերության ժամանակ գործող (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության միջև Համաձայնագիր կնքվել է 21.11.2003 թվականին) «ՀՀ միջազգային դայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ, ապա դրա դայմանները մեկնաբանվում են՝ ելնելով դրանում դաշտանակվող բառերի և արտահայտությունների սառագի նշանակությունից: Դայմանագրի դայմանի սառագի նշանակությունը դաշտ չլինելու դեղում դա սահմանվում է դայմանագրի մյուս դայմանների և դայմանագրի ամբողջական իմաստի հետ համադրելու միջոցով:

Եթե վերհիշյալ կետով նախատեսված կանոնները հնարավորություն չեն սալիս որոշել դայմանագրի բովանդակությունը, ապա դեմ է դաշտակի **կողմերի իրական ընդհանուր կամքը**՝ հաշտի առնելով **դայմանագրի նդասակը**: Ընդ որում, նկատի են առնվում բոլոր համադասասխան հանգամանքները՝ ներառյալ դայմանագրին նախորդող բանակցությունները, կողմերի փոխադարձ հարաբերություններում հաստատված գործելակերպը, **կողմերի հետագա վարքը**:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դաշտերության 1-ին և 2-րդ կետերում նշված գումարների հաշտին ֆինանսավորվող աղբանքների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մասնոցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դաշտադիր այլ վճարումներից:

Այսդեմ, Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դաշտերության 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «Տուբերկույոդի դեմ դայմարի միջտարածաշտանային ծրագիր» և «Աշակցություն տուբերկույոդով հիվանդների համար բանային հիվանդանոցի վերակառոցմանը» ծրագրերի նդասակն է Առողջադաշտության համաշխարհային կազմակերպության կողմից հանձնարարված՝ ԴՈՏՍ (DOTS) (բուծման կարճակ կուրս անմիջական հսկողության ներքո) ռազմավարությանը համադասասխան՝ տուբերկույոդի տարբեր ձևերի ախտորոշման և բուծման բարելավման, ինչդեմ նաև տուբերկույոդով հիվանդ կալանավորների բժշկական տղասարկմանն օծանդակելու միջոցով նդաստել տարածաշտանում տուբերկույոդի շղթայի ընդհատմանը:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ հարկումից ազատվում են միայն Համաձայնագրով նախատեսված ծրագրերի ԵՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՀՀ սարածֆում գործող իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք ՀՀ սարածֆ ադրանֆների ներմուծման, ՀՀ-ում ադրանֆների մասակարարման և ծառայությունների մասուցման դեղում ծրագիր իրականացնող կազմակերպության հեճ կնֆլող այն դայմանագրերից առաջացող հարկերից, որոնք կաղված են սլյալ ծրագրի իրականացման հեճ և անհրաժեճ են դրա իրականացման համար:

Միջազգային դայմանագրի դրոյթները մեկնաբանելիս, «ՀՀ միջազգային դայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն, հաճվի են առնվում նաև կողմերի հեճազա վարքը: Այսդեճ, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայասանի Հանրադեճության և Համաճխարհային բանկի, Հայասանի Հանրադեճության և Գյուղասնեճության զարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայասանի Հանրադեճության կառավարության ու Գերմանիայի Դաճնային Հանրադեճության կառավարության միջև կնֆված միջազգային դայմանագրերով նախատեճված հարկային և մաֆային վճարների գծով արճնությունների կիրառման կարգը հասսասելու մասին» որոճման (այսուհեճ՝ Կարգ) 7-րդ կեճի «բ» ենթակեճի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի ԵՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՏՐԱՄԱՊՐՎՈղ միջոցների հաճվին Հայասանի Հանրադեճության ռեզիդենճների սսացած եկամուճները ներառվում են նրանց համախառն եկամճի կազմում, և դրանց մասով ճահութահարկի դարճավորությունները որոճվում են «ճահութահարկի մասին» Հայասանի Հանրադեճության օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Սլյալ դեղում, Համաձայնագրի կնֆումից հեճո ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոճման վերոհիճյալ դրոյթը համադրելով Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակության և ողջ Համաձայնագրի նդասակի հեճ, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ Համաձայնագրում ձևակերդած «ադրանֆների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մասուցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, ճուրբերից և դարճադիր այլ վճարումներից» ձևակերդումը չի կարող մեկնաբանվել որդեճ ՀՀ ռեզիդենճների սսացած եկամճից ճահութահարկ վճարելու դարճավորությունից ազատող դրոյթ, ինչի արդյունում սսացված եկամուճների նկասմամբ սարածվում է ՀՀ հարկային օրենսդրոյթամբ սահմանված հարկման ընդհանուր կարգը:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի դասձառաբանությունները, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ճնեճասական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ճնեճասական դասարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Մույն որոճումն օրինական ուժի մեջ է մճնում հրադարակման դյահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈղ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2/286/2003թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Հովհաննիսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1324 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարազրկած փաստաբան Գարիկ Միխայելյանի միջոցով Սուսաննա Մանուկյանի ներկայացրած վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճռի դեմ՝ ըստ Գառնիկ Գևորգյանի հայցի ընդդեմ Սուսաննա Մանուկյանի, Լյուդմիլա Գարանցյանի և Վանաձորի քաղաքացիական գործերի բնակության իրավունքի ճանաչելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Գառնիկ Գևորգյանը դիմում է կորցրած ճանաչել Սուսաննա Մանուկյանի և Լյուդմիլա Գարանցյանի բնակության իրավունքը Վանաձոր քաղաքի Ծիրակացու փողոցի թիվ 11-րդ բնակարանի նկատմամբ, ճանաչել իր և ընտանիքի անդամներ Արմինե Խաչատրյանի, Գոհար, Ասողիկ Գևորգյանների և Գարիկ Գևորգյանի բնակության իրավունքը, ինչպես նաև դատարանին Վանաձորի քաղաքացիական գործերի բնակության իրավունքի բնակարանի նկատմամբ:

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սուսաննա Մանուկյանը՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարազրկած փաստաբան Գարիկ Միխայելյանի միջոցով:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացվել է:

2. ՎՃռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածը, 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը և ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածը՝ գործի քննության պահին գործող խմբագրությամբ, ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ և 19-րդ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին դատաճառ ձևով չի տեղեկացրել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին և գործը քննել է վերջինիս բացակայությամբ:

Վճռում նշվել է, որ դատաճառ ձևով ծանուցված դատաստանողի ներկայացուցիչը չի ներկայացել դատական նիստին: Պատասխանող Սուսաննա Մանուկյանի կողմից դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաճառ ծանուցված լինելու և/կամ համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրհնության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալու մասին որևէ տեղեկություն, դատարանի կողմից ինչդեպ վճռում, այնդեպ էլ դատական նիստի արձանագրությունում չի նշվել և գործի նյութերում առկա չէ դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանի և/կամ համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրհնության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալը հավաստող աղյուցից:

Դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատաճառ ձևով չի ուղարկվել դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին և վերջինս տեղյակ չի եղել իր իրավունքների վերաբերյալ կայացված դատական ակտի մասին:

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ ծանուցման դատահանգի չդատադանումը դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին զրկել է դատարանում իր դատավարական իրավունքներից օգտվելու և դատական դաճադանության հնարավորությունից, որի արդյունքում խախտվել է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրության և 18-րդ և 19-րդ հոդվածներով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճադանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճադանված՝ իր իրավունքների դատական դաճադանության, իր իրավունքներն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով դաճադանելու, ինչդեպ նաև կողմերի հավասարության և մրցակցության դադաններում արդարության բոլոր դատահանգների դատադանմամբ, անկախ ու անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային քննության իրավունքը:

Բացի այդ, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեդային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ դադանավորվող դեճությունները ոչ միայն դեճ է ամրագրեն ֆադաբացիական իրավունքների դատական դաճադանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով դեճ է ադատավեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը (սեճ Կոլոցցան ընդդեմ Իճալիայի գործով 12.02.1985 թվականի վճռի 28-րդ կետը):

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին աճյանի դատարանի 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2003 թվականի հունվարի 10-ի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատարանի կողմից Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով սեղեկացնելու վերաբերյալ որևէ աղացույց գործում առկա չէ:

2) Դատարանը գործը քննել է Սուսաննա Մանուկյանի բացակայությամբ:

3) 2003 թվականի հունվարի 10-ին կայացված դատարանի վճիռը կազմելուց հետո Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով ուղարկելու վերաբերյալ որևէ աղացույց գործում առկա չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Սույն գործով Գառնիկ Գևորգյանը հայց է ներկայացրել ընդդեմ Սուսաննա Մանուկյանի, Լյուդմիլա Գարանջյանի և Վանաձորի ֆաղափառաբանության՝ բնակության իրավունքը ճանաչելու դիմումը:

ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով սեղեկացվում են դատական նիստի կամ առանձին դատավարական գործողություններ կատարելու ժամանակի և վայրի մասին: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է դատավարված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղանակող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատաժամանակով): Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դեռևս է իրականացվեն միայն վկայակոչված հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դեռևս է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատական նիստի մասին սեղեկացնելու փաստը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատարանը, ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դիմումներին համադասասխան, Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով չի սեղեկացրել 10.01.2003 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը քննել է նրա բացակայությամբ և կայացրել վճիռ: Քաղաքացիական գործում առկա չէ 10.01.2003 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին Սուսաննա Մանուկյանին ուղարկված դատական ծանուցագիր, կամ վերջինիս դատաժամանակով սեղեկացնելու վերաբերյալ որևէ այլ աղացույց:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց իրազեկումը դատարանի դատաճառաբանությունն է, որի չղահողանումը ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի էական խախտում: Այս մասին Վճռաբեկ դատարանն իր մանրամասն դիմումներում արտահայտել է 26.10.2006 թվականի թիվ 2-2128(Ա) որոշմամբ (սե՛ս ֆաղափառաբանական գործն ըստ «Հայկադ» բանկի ՓԲԸ-ի ժամանակավոր ադմինիստրացիայի ղեկավարի հայցի ընդդեմ Շահեն Բաբայանի՝ գումարի դատաճառաբանության մասին):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դատարանի վճիռը բոլոր դեղորայքային ենթացակարգերում էնթացակարգ է բեկանման, եթե դատարանը գործը ֆննել է գործին մասնակցող անձանցից որևէ մեկի բացակայությամբ, որը դատարանը ձևով չի ստեղծագրվել նիսի ժամանակի և վայրի մասին:

Սույն գործի ֆննության ղախին գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 139-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ փաստակարգ Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Դատարանում գործի ֆննության ղախին գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 139-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատարանը ձևով ուղարկվում է գործին մասնակցող անձանց:

Մինչդեռ, սույն ֆաղաֆաղիական գործով 2003 թվականի հունվարի 10-ին կայացված վճիռը կազմելուց հետո Սուսաննա Մանուկյանին դատարանը ձևով ուղարկելու վերաբերյալ որևէ աղացույց գործում առկա չէ:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստաթղթին, Վճռաբեկ դատարանն այն գտնում է անհիմն հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեղորայքային դատարանը գործը ֆննում է դատախազանուղի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սֆորինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետևում է, որ դատախազանուղի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դատարանի ծանուցագիրն ստանալը և այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դատարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը հանդիսանում է գործի ֆննությունը սկսելու համար նախադրյալ միայն այն դեղորայքային, երբ անհայտ է դատախազանուղի փաստացի գտնվելու վայրը, այսինքն՝ երբ դատարանը դատարանը կերպով կատարում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված՝ ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դատարանի կողմից, որի արդյունքում դարգվում է, որ ծանուցվող անձն այդ հասցեում չի գտնվում: Մինչդեռ, սույն ֆաղաֆաղիական գործով դատարանի կողմից չի կատարվել ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դատարանի կողմից, հետևաբար, վերջինիս համար դեռևս չի ծագել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ համայնքի ղեկավարին կամ դատախազանուղի վերջին հայտնի աշխատավայրի սֆորինությանը ծանուցելու դատարանի կողմից:

Այսինքն՝ նշված հոդվածով նախատեսված գործողությունները դատարանն իրավասու է իրականացնել միայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ գործին մասնակցող անձանց ծանուցելու հնարավորությունները սղառելուց հետո միայն: Քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատախազանուղ Սուսաննա Մանուկյանը սույն ֆաղաֆաղիական գործում նշված հասցեով չի ծանուցվել դատարանի կողմից:

նիստի ժամանակի և վայրի մասին, ուստի ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածը դասարանը չէր կարող կիրառել:

Այստիպով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ Վճռաբեկ դասարանը դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման լրացուցիչ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1047/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա. Դազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1150(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

Պրնիբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաթղթեր Ազատ Շահբազյանի միջոցով Գայանե Աղյանի կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության Շահումյանի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Գայանե Աղյանի՝ 4.955.100 (չորս միլիոն ինը հարյուր հիսունհինգ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանձի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային ծառայությունը դատահանձել է բռնագանձել Գայանե Աղյանից 4.955.100 (չորս միլիոն ինը հարյուր հիսունհինգ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ այդ թվում եկամտահարկի գծով՝ 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, դարձադիր սոցիալական ադախովության վճարի գծով՝ 309.100 (երեք հարյուր ինը հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Գայանե Աղյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանձը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբուցիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 132-րդ հոդվածի առաջին մասը, ինչի արդյունքում կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ, 23-րդ և 30-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեին, չի կիրառել նույն օրենքի 17-րդ և 30.1-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեին:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատապարտվում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը չի սվել վճռի փաստական և իրավական հիմնավորումները, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա աղացույցները, որի արդյունքում անստեղծ է այն հանգամանքը, որ Քայանե Աղյանի կողմից հարկային օրենսդրության խախտումները կատարվել են 2000-2001 թվականների ընթացքում, իսկ Հարկային ծեսչության կողմից այդ գումարի բռնագանձման դատանք է ներկայացվել 2006 թվականին:

Բացի այդ, Քայանե Աղյանի եկամտահարկի գծով դատարժ 28.11.2006 թվականի դրությամբ կազմել է 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասունչորս հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, որից աղառք 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր սասնմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, տուգանք 496.300 (չորս հարյուր ինսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ և տյոժ 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսունվեց հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ: Նշված գումարից 25.10.2001 թվականի թիվ ՍՄ-001481 ստուգման ակտով եկամտահարկի գծով հայտնաբերված լրացուցիչ հարկային դատարկությունները կազմել են՝ աղառք 827.000 (ութ հարյուր քսանյոթ հազար) ՀՀ դրամ, տուգանք 496.300 (չորս հարյուր ինսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, տյոժ 223.300 (երկու հարյուր քսաներեք հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ:

Այսինքն՝ 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր սասնմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ աղառքից 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր ինսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամը (2.811.500 – 827.000 – 90.000), ինչոքես նաև 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսունվեց հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ տյոժից 901.100 (ինը հարյուր մեկ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամը (1.166.400– 9.500 – 16.400– 223.300) առաջացել են 2000 և 2001 թվականների ընթացքում, և դրանք հայտնաբերվել են խախտումը կատարելու սարվան անմիջադեռ հաջորդող երեք սարին լրանալուց հետո (2006 թվականի նոյեմբերի 28-ին):

Հետևաբար Հարկային ծեսչությունը հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դատաաճ հսկողություն չի իրականացրել՝ դրանով իսկ խախտելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել Դասարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճիռը՝ եկամտահարկի գծով 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր ինսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ աղառքի, ինչոքես նաև 901.100 (ինը հարյուր մեկ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ տյոժի բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 01.03.2001 թվականին Քայանե Աղյանը Հարկային ծեսչությանը ներկայացրել է ֆիզիկական անձի ստացած եկամտների 2000 թվականի հայտարարագիր, որի համաձայն՝ այդ սարվա համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ:

2) 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չվճարման համար 02.05.2001 թվականից մինչև 11.06.2001 թվականը հաշվարկվել է 190.200 (մեկ հարյուր իննսուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամի չափով տույժ:

3) Հարկային ռեսուրսային կողմից ներկայացված՝ Գայանե Աղյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման շեղեկանքում առանձին տողով նշվել են՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումար՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, Հարկային ռեսուրսային 25.10.2001 թվականի ստուգման ակտով առաջադրված լրացուցիչ հարկային դրամավերականգնում, որից լրացուցիչ տույժի և վճարման ենթակա եկամտահարկի գումար՝ 827.000 (ութ հարյուր քսանյոթ հազար) ՀՀ դրամ, տույժ՝ 496.300 (չորս հարյուր իննսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, տույժ՝ 223.300 (երկու հարյուր քսաներեք հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, 2003, 2004 և 2005 թվականների համար նվազագույն եկամտահարկի գումար՝ 90.000 (իննսուներեք հազար) ՀՀ դրամ:

Գայանե Աղյանի եկամտահարկի գծով դրամավերականգնումը կազմել է 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, որից առաջադրված 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր քսանմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, տույժ՝ 496.300 (չորս հարյուր իննսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ և տույժ՝ 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսուներեք հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճարբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ գտնում է, որ

բողոքն անհիմն է հեռակալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում հարկային դրամավերականգնումներ չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու սարվան անմիջապես հաջորդող երեք ամիսում լրանալուց հետո:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկատուի մոտ հարկային դրամավերականգնումներ չեն առաջանում, եթե վերջինիս կողմից թույլ տրված հարկային օրենսդրության խախտումը դրան հաջորդող երեք ամիսների ընթացքում հարկային մարմնի կողմից չի հայտնաբերվում:

Հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի դրամավերականգնումներն այն մասին, որ իր կողմից 2000 թվականի համար հաշվարկված հարկային դրամավերականգնումներ չեն կարող առաջանալ, քանի որ Հարկային ռեսուրսային դատարան է դիմել միայն 2006 թվականին:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի դրամավերականգնումներն այն մասին, որ 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր իննսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ դրամավերականգնումները Հարկային ռեսուրսային կողմից հայտնաբերվել են 2006 թվականին՝ Գայանե Աղյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկով հեռակալ դրամավերականգնությամբ:

Սույն փոխադրյալի կողմից գործով ֆիզիկական անձի ստացած եկամտահարկի 2000 թվականի հայտարարագիրը Գայանե Աղյանի կողմից ներկայացվել է 01.03.2001 թվականին, որով 2000 թվականի համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ:

«Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հարկատու դրամավերականգնում է եկամտահարկի գումարը վճարել դրամական բյուջե մինչև սվյալ հարկային սարվան հաջորդող սարվա մայիսի 1-ը:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով 2000 թվականի համար հաշվարկված եկամտահարկի գումարի վճարման դադարավորությունը Գայանե Առյանի կողմից խախտվել է 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

Հարկային տեսչության կողմից ներկայացված՝ Գայանե Առյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման տեղեկանքի համաձայն՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկվել է տույժ: Այսինքն՝ վերոնշյալ տույժի հաշվարկը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է որդես բավարար հիմք արձանագրելու համար, որ Գայանե Առյանի կողմից թույլ տրված խախտումը Հարկային տեսչության կողմից հայտնաբերվել է դեռևս խախտման առաջին օրը՝ 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

Հետևաբար անհիմն է նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը, քանի որ Հարկային տեսչությունը, հայտնաբերելով Գ.Առյանի կողմից թույլ տրված վերոնշյալ խախտումը և դրա հիման վրա հաշվարկելով տույժ, դատաբար կերպով իրականացրել է հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու՝ օրենքով նախատեսված դադարավորությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-822/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1091(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհե՝ Վճռաբեկ դասարան)

*Նախագահողը՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը՝ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի սեղսեմբերի 5-ին

դռնբաղ դասական նիստոմ, ֆննելով հայցվոր Կարաղեձ Գրաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 23.03.2007 թվականին թիվ 07-822 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղրաձ վճռի դեմ՝ ըս հայցի Կարաղեձ Գրաղյանի ընողըձ Ասոմ Ղաղաղյանի՝ գոմարի դահանղի մասին և ըս Ասոմ Ղաղաղյանի հակընողըձ հայցի ընողըձ Կարաղեձ Գրաղյանի՝ գորմարի դահանղի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղաձոթյունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվոր Կարաղեձ Գրաղյանը դահանղել է դասախանող Ասոմ Ղաղաղյանիղ բռնաղանձել 22.000 ԱՄՆ դղլարին համարձեֆ ֆոխառողյան գոմար և հաղարկվաձ բանկային ձոկոնները:

Պասախանող Ասոմ Ղաղաղյանը ներկայաղրել է հակընողըձ հայց, որով դահանղել է Կարաղեձ Գրաղյանիղ բռնաղանձել 11000 ԱՄՆ դղլարին համարձեֆ դրամ որղես Փոխառողյան դայամնաղրի գերավճար:

Երևանի Մաղաթիա-Մերասիա համայնի առաղին աղյանի դասարանի 01.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ դասախանող Ասոմ Ղաղաղյանիղ հողոս Կարաղեձ Գրաղյանի բռնաղանձվել է 22.000 (ֆասներկոմ հաղար) ԱՄՆ դղլարին համարձեֆ ՀՀ դրամ, իսկ Ասոմ Ղաղաղյանի հակընողըձ հայցն ընողըձ Կարաղեձ Գրաղյանի՝ գոմարի դահանղի մասին մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 23.03.2007 թվականի վճռով սկղբնական և հակընողըձ հայցերը մերժվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է բերել Կարսաղես Գրայանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, ինչի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճանաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոք բերողի դասարանին ներկայացված փաստարկները դասարանը հերքել է հիմնվելով վկաների ցուցմունքների և բողոք բերողի ցուցմունքի այն հասվածի վրա, որտեղ նա՝ հայցվորը նշել է, որ «ես և Ասոնը (դասասխսանողը) հանդիպել ենք, զրուցել և մեր միջև առկա բյուրիմացությունները վերացել են և մենք հաշտվել ենք և միմյանց նկատմամբ որևէ դատահանջ չունենենք»: Հայցվորը դիմում է, որ դասարանը հաշտվի չի առել օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով հաստատված այն հանգամանքը, որ դասասխսանողն իրոք դառն է եղել հայցվորին 22000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումար, ողջ ֆրեական գործում կամ առաջին ասյանի և վերաքննիչ դասավարտությունների ընթացքում օրենքով վերաբերելի և թույլատրելի որևէ աղացույցով չի աղացուցվել, որ հայցվորի դատարարությունը մարվել է: Այս դայաններում՝ միայն ֆրեական գործի և իրար միջև ֆրեորեն հետադիմելի արարքի առնչությամբ դատահանջների բացակայության մասին ցուցմունքի մի ֆանի բառը դասարանը դիտել է որդես փոխառության մարման աղացույց: Վերը նշված ցուցմունքը հայցվորը սվել է ֆրեական գործի քրջանակներում և այդ ցուցմունքը որևէ առնչություն չունի հայցվորի և դասասխսանողի գույքային հարաբերությունների հետ:

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հոդվածները, ինչի արդյունքում խախտվել է Եվրոդական կոնվենցիայի արձանագրության 1-ին հոդվածի և ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը վիճելի գումարի նկատմամբ: Նշված դեպքում բողոք բերած անձը դասճանաբանել է այն փաստարկով, որ հայցվորի և դասասխսանողի միջև կնքվել է փոխառության դայանագիր, որով սահմանված դատարարությունը դասասխսանողը դատարար է կատարել դատարարության դայաններին և օրենքի դատահանջներին համադատասխան:

Բողոք բերած անձը դատահանջել է հիմնական հայցը մեծելու մասով բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դասարանի 23.03.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել՝ սկզբնական հայցը բավարարել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 26.05.2005 թվականին հայցվորի և դասասխսանողի միջև կնքվել է առանց սոկոսների 22.000 ԱՄՆ դոլար գումարի փոխառության դայանագիր և նույն օրն էլ հայցվորը դատասխսանողին սրամադրել է այդ գումարը՝ երկու ամիս անց վերադարձնելու դայանագով: Փոխառության դայանագիրը հաստատվել է նոտարական կարգով:

2) Փոխառության վերադարձման ժամկետը լրանալուց հետո գումարը փոխառուի կողմից չի վերադարձվել:

3) 30.11.2005-ին թվականին փոխառության գումարը չվերադարձնելու առիթով ծագած վիճարանության արդյունքում հայցվորը դատաստանողին հասցրել է թեթև, առողջությունը կարճատև հայփայող վնասվածքներ: Այս դեղի կադակցությամբ հարուցվել է ֆրեական գործ, որի ֆննության արդյունքում կայացված՝ Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի դատավճռով Կարադեհ Գրայանը մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 137-րդ հոդվածի 1-ին և 235-րդ հոդվածի 1-ին մասերով և դատադատվել է ազատազրկման 1 տարի 6 ամիս ժամկետով:

4) Նախաֆննության ընթացքում Կարադեհ Գրայանը ցուցմունք է սվել այն մասին, որ «ես և Ասոնը հանդիպել ենք, գրուցել և մեր միջև առկա թյուրիմացությունները վերացել են և մենք հաշտվել ենք և միմյանց նկատմամբ որևէ դատական չունենք»: Դատաֆննության ընթացքում ամբասանյալը հրաժարվել է ցուցմունք սալ՝ խնդրելով հիմք ընդունել նախաֆննության ընթացքում իր սված ցուցմունքները:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐ:

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) բողոքի հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի համաձայն՝ փոխառուն դատարար է փոխառության դայմանագրով նախատեսված ժամկետում և կարգով փոխատուին վերադարձնել ստացված փոխառության գումարը:

ՀՀ ֆադաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարարությունները դեֆ է կատարվեն դատարարության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատարարներին համադատաստան, իսկ նման դայմանների ու դատարարների բացակայության դեղոքում՝ գործարար քաջանառության սովորուքներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դատարարներին համադատաստան:

Սույն գործի փատերի համաձայն՝ կողմերի միջև 26.05.2005 թվականին կնքվել է փոխառության դայմանագիր, որով փոխատուն փոխառուին հանձնել է 22.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ՝ մինչև 26.07.2005 թվականը վերադարձնելու դայմանով: Գործի ֆննությամբ փոխառուի կողմից փոխառության դայմանագրով ստանձնած դատարարությունը լրիվ կամ մատամբ կատարված լինելու հանգամանքը չի ադացուցվել, հետևաբար ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հոդվածների հիման վրա 26.05.2005 թվականի փոխառության դայմանագրով նախատեսված դատարարությունները ենթակա են անվերադատ կատարման:

ՀՀ ֆադաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարարը յուրաֆանջյուր ադացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օքլեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դատարանի համար որևէ ադացույց նախատես հատատսվածի ուժ չունի, բացառությամբ նույն օրենսգրքի 52 հոդվածով նախատեսված դեղոքերի, որի համաձայն՝ մատավորադես ֆրեական գործով օրինական ուժի մեջ մատ դատարարի դատարարի է դատարանի համար միայն այն փատերով, ըստ որոնց հատատսված են որոշակի գործողություններ և դրանք կատարած անձինք:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի դատավճռով հատատսվել են Կ.Գրայանի կողմից ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 137-րդ հոդվածի 1-ին մատով և 235-րդ հոդվածի 1-ին մատով նախատեսված

արարի կասարման հետ կապված փաստերը: Ինչ վերաբերում է նախաֆնության ընթացքում Կարադեհ Գրայանի սված ցուցմունքին այն մասին, որ իրենք հանդիպել են և միմյանց նկատմամբ դարձնում ու դահանջ չունեն` սույն ֆաղաֆաղիական գործը ֆննող դասարանի համար դարձադիր չէ, ֆանի որ այդ ցուցմունքը վերաբերում է ոչ թե կողմերի միջև կնֆված փոխառության գործարքին, այլ` հանցագործության և դրա հետևանքների հետ կապված հարաբերություններին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 3-րդ մասի իմաստով, օրինական մեջ մսած դասավճիռը նախադասելի (դրեյտոդիցիա) նեանակություն ունի միայն հանցագործության ֆաղաֆաղիա-իրավական հետևանքներին վերաբերող ֆաղաֆաղիական գործ ֆննող դասարանի համար` հետևյալ երջանակներում.

1. կասարվել են արդյոք որոեակի գործողություններ (հանցագործության օբյեկտիվ կողմը) ,

2. արդյոք այդ գործողությունները կասարվել են սվյալ անձի կողմից:

Այլ հացերով դասավճիռը ֆաղաֆաղիական դասավարության կարգով ֆննվող գործով դարձադիր չէ: Օրինակ` դասավճռով հաստատված հանցագործությամբ դասճառված վնասի չափը, ինչդեա նաև այդ վնասի հասուցման դահանջի առկայությունը կամ բացակայությունը նախադասելի չէ և այդ հարցը ենթակա է ադացուցման ընդհանուր հիմունքներով, չնայած որ դրանք հաստատված են դասավճռով:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հանցագործությամբ դասճառված վնասի հետ կապված հարաբերությունները և սույն ֆաղաֆաղիական գործով կողմերի միջև կնֆված փոխառության գործարքով սահմանված հարաբերությունները, չնայած դրա մասնակիցների նույնականությանը, այնուամենայնիվ, ըստ էության բովանդակային առումով այլ հարաբերություններ են: Այդ գործարքով ծագած դարձավորությունները կարող են դարձաբել միայն կասարմամբ և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 27-րդ գլխով սահմանված այլ հիմքերով, որոնք սույն գործի փաստերի համաձայն առկա չեն: Հետևաբար, հանցագործությամբ դասճառված վնասի հետ կապված կողմերի համաձայնությունը չի կարող սարածվել կողմերի միջև կնֆված այլ` ֆաղաֆաղիաիրավական բնույթի դարձավորությունների վրա:

Նեված դասճառաբանությամբ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաֆնիչ դասարանը բագմակողմանիորեն և լրիվ չի հետագոսել նեված դասավճիռը, 26.05.2006 թվականի փոխառության դայմանագիրը, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Երևանի Մալաթիա-Մերասիա համայնքի առաջին ասյանի դասարանը սույն գործով յուրաֆանչյուր ադացույց գնահատել է գործում եղած բոլոր ադացույցների բագմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետագոսության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և 01.12.2006 թվականին կայացրել է հիմնավորված և օրինական վճիռ: Հետևաբար, ելնելով դասական ֆննության արդյունավետության սկզբունքից, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով սահմանված` առաջին ասյանի դասարանի դասական ակտին օրինական ուժ սալու լիագորությունը, ֆանի որ առաջին ասյանի դասարանի կողմից սույն գործով կայացված հիմնավոր և օրինական վճռի առկայության դայմաններում բացակայում է ֆաղաֆաղիական գործի նոր ֆննության անհրաժեեսությունը:

Այդդիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը վերը նեված դասճառաբանություններով հիմնավոր է համարում և այն բավարար է դիսում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ, 227-րդ հողվածների ուժով ՀՀ

ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը բեկանելու և նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի հիման վրա Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը՝ Կարաղեհ Գրաչյանի 22.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի բռնագանձման դաժանաբան մեղքերի մասով և այդ մասով օրինական ուժ սալ Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռին:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաժանաբան և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարան
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1083
Նախագահող դասավոր՝ Կ. Հակոբյան
Դասավորներ՝ Ա.Խառասյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1193(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեդտեմբերի 5-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆններով Մամվել Տայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.04.2007 թվականի թիվ 07-1083 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ելենա Տայանի հայցի ընդդեմ Մամվել Տայանի, երրորդ անձ «Կենսոն» նոսարական գրասենյակի նոսար Աիդա Աբրահամյանի՝ առուվաճառքի դայմանագիրը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին, և Մամվել Տայանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ելենա Տայանի՝ ընդհանուր գույքից բներեղնով իր բաժինն առանձնացներլու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասնությունը.

Դիմներով դասարան՝ հայցվորը դահանջել է մասնակի՝ 2.13 կետի մասով, անվավեր ճանաչել իր և Ալբերտ Ոսկանյանի միջև 14.05.2003 թվականին կնքված անուարժ գույքի (այգեսնակի) առուվաճառքի դայմանագիրը, և իրեն ճանաչել ամբողջ այգեսնակի և այգեգործական հողամասի սեվիականաձեր:

Մամվել Տայանը ներկայացրել է հակընդդեմ հայց՝ դահանջներով վիճելի այգեսնակից և դրան կից հողամասից բներեղնով առանձնացներլ իրեն սեվիականությունան իրավոներով դասկանող բաժինը՝ 1/2-րդ մասը:

Կոսայքի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 14.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.04.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պասասխանող Սամվել Տայանը:
Վճռաբեկ բողոքին Պասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 51-րդ և 53-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերող անձը նշված ժողովում Պասասխանաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը հիմք է ընդունել միայն Ելենա Տայանի կողմից ներկայացված բանավոր բացատրությունները, իսկ վերջինս դատախազության ընթացքում գրավոր աղացույցներ չի ներկայացրել: Փաստորեն, դատարանը բանավոր բացատրությունները վեր է դասել գրավոր աղացույցներից: Մինչդեռ աղացույցելու դատականությունը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի ուժով կրում է Ելենա Տայանը: Ներկայացված հայցը 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ կարող էր հիմնավորվել միայն որոշակի գրավոր աղացույցներով, այլ ոչ թե սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերով: Արդյունքում դատարանը չի կատարել գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

2) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասասխանաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Ելենա և Սամվել Տայանների ամուսնությունը ՔԿԱԳ համադատաստիսան մարմնում գրանցվել է 1995 թվականին, և վերջիններս աղբյուր են համասեղ մինչև 2006 թվականի կեսերը: Այգեսնակը կից հողատարածքով ամուսինները ձեռք են բերել համասեղ կյանքի ընթացքում՝ 2003 թվականին: Համասեղ կյանքի ընթացքում Սամվել Տայանը իր եկամուտների հաշվին ներդրումներ է կատարել այգեսնակի վերանորոգման գործում՝ ինչով էադետես բարձրացրել է վիճելի սան արժեքը:

3) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 190-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառվեին:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասասխանաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Գույքը կարող է ընդհանուր սեփականությանը Պասասխանել սեփականության իրավունքում սեփականատերից յուրաքանչյուրի բաժինը որոշելով կամ առանց որոշելու:

Վերաբերյալ դատարանի կողմից չի կիրառվել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որի համաձայն՝ բաժինները համարվում են հավասար, եթե բաժնային սեփականության մասնակիցների բաժինները չեն կարող որոշվել օրենքի հիման վրա կամ սահմանված չեն բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ: Սամվել Տայանն իր կողմից կատարված աշխատանքների և վասակած գումարների դիմաց (որոնք ծախսվել են համասեղ) Ելենա Տայանից որևէ ստացական չի լուրջանցել, ուստի Կոտայքի մարզ, գյուղ Պոստի, 15 թաղամաս, թիվ 9 հասցեում գտնվող գույքը՝ այգեսնակը (ամառանոցը)՝ կից 730 քմ մակերեսով հողատարածքով, լուրջ է դիտել որդես Ելենա և Սամվել Տայանների համասեղ սեփականություն՝ հավասար բաժիններով:

4) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, 197-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերը և 279-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որոնք պետք է կիրառվեին:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասասխանաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու հիմքերը և կարգը սահմանվում են նույն օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի կանոններով:

Սամվել Տայանը փորձել է օգտվել իր իրավունքներից, որոնք ամրագրված են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերում, որոնց համաձայն՝ ընդհանուր սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատապարտել առանձնացնելու իր բաժինն ընդհանուր գույքից, իսկ ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից նրանցից մեկի բաժինն առանձնացնելու եղանակի և դայմանների մասին համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատական կարգով դատապարտելու ընդհանուր գույքից բնեղենով առանձնացնել իր բաժինը:

Բողոքարկվող վճռով Սամվել Տայանից իրեն սեփականության իրավունքով դատապարտելու գույքը, փաստորեն, հարկադրաբար վերցվում է, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հիմքերից ոչ մեկը սույն գործով առկա չէ:

Բողոք բերած անձը դատապարտել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 06.04.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ելենա և Սամվել Տայանները ամուսնացել են 1995 թվականին և մինչև օրս զբաղվում են գրանցված ամուսնության մեջ: Ամուսնությունը գրանցված է ՔԿԱԳ-ի համադասարան մարմնում:

2) Մինչև ամուսնությունը Ելենա Տայանը Երևան ֆաղաֆում ունեցել է երեխանյականոց բնակարան:

3) Ամուսնության ընթացքում՝ 04.04.2003 թվականին Ելենա Տայանը գնել է մեկ սենյականոց բնակարան, որը ամուսինների համատեղ ուժերով վերանորոգվել է: Բնակարանը հանդիսացել է ամուսինների մշտական բնակության վայրը:

4) Բնակարանը Ելենա Տայանը վաճառել է 04.04.2003 թվականին:

5) Վիճելի այգեսնակը և վերջինիս կից հողամասն Ելենա Տայանը ձեռք է բերել 14.05.2003 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով:

6) Պայմանագրի 2.13. կետի համաձայն՝ գնորդ Ելենա Տայանի ամուսին Սամվել Տայանը հանդիսանում է զնվող գույքի համասեփականատեր:

7) Վիճելի այգեսնակում ամուսինների համատեղ միջոցներով անցկացվել են ջրի, գազի խողովակներ, հեռախոսագիծ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառարարությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ համադասարան սեղեկությունները հաստատվում են գրավոր և իրեղեն աղյուցյուններով, իսկ նույն հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց բացարարություններով: Հայցվորի կողմից սրված բացարարությունները չեն կարող

թերագնահատվել գրավոր աղացույցների նկատմամբ: Ինչ վերաբերում է դիմողի փաստաթղթերին այն մասին, որ հայցադատական շրջանում կարող էր հիմնավորվել միայն որոշակի աղացույցներով, այլ ոչ թե սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերով, ևս անհիմն է, քանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ վերաքննիչ դատարանը կաշկանդված չէ վերաքննիչ բողոքով և գործում եղած, ինչպես նաև լրացուցիչ ներկայացվող աղացույցներով փնտրում է գործը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ աղացույցներն ընդունվում են վերաքննիչ դատարանում, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին աստիճանի դատարանում այդ աղացույցները ներկայացնելու անհնարինությունը՝ իրենից անկախ դատախազներով: Այսինքն՝ դատարանը, ընդունելով սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերը, գործել է դատարանական օրենքի սահմաններում:

Սակայն, դատարանը, հաշվի չառնելով այն փաստը, որ ֆաղափ Երևան, Բաբայան փողոցի 16-րդ շենքի թիվ 29 հասցեի բնակարանը ձեռք է բերվել ամուսինների համատեղ կյանքի ընթացքում, առանց հիմնավոր աղացույցների հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել բացառապես Ելենա Տայանի միջոցներով և հանդիսացել է Ելենա Տայանի սեփականությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը չի կարող հիմք հանդիսանալ ղեկավարի, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հաստատված հաշվին: Գործում առկա աղացույցներով չի հիմնավորվել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել միայն Ելենա Տայանի անձնական միջոցների հաշվին: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստերը հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամային գրքով: Մինչև ամուսնությունն ամուսիններից յուրաքանչյուրի գույքը, ինչպես նաև ամուսնության ընթացքում ամուսիններից մեկի նվեր կամ ժառանգություն ստացած գույքը նրա սեփականությունն է: Ամուսիններից յուրաքանչյուրի գույքը կարող է ճանաչվել նրանց համատեղ սեփականություն, եթե դարձվի, որ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ընդհանուր գույքի կամ մյուս ամուսնու անձնական գույքի հաշվին կատարվել են ներդրումներ, որոնք նշանակալի չափով ավելացրել են այդ գույքի արժեքը (հիմնական վերանորոգում, վերակառուցում, վերասարքավորում և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ ամուսինների միջև կնքված դրամային գրքով:

Տվյալ դեպքում ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը, անկախ նրանից՝ որ ամուսինն է ձեռք բերել, ձեռք է բերվել ընդհանուր, թե ամուսիններից մեկին դատարանող միջոցներով, ստեղծվել է կամ դատարանով է երկուսի, թե մեկի կողմից, ում անունով է ձևակերտված, միևնույն է, հանդիսանում է ամուսինների ընդհանուր համատեղ սեփականությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել ամուսիններ Ելենա և Սամվել Տայանների համատեղ կյանքի ընթացքում, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հանդիսանում է ամուսինների համատեղ սեփականությունը:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է ընդհանուր

բաժնային և ընդհանուր համատեղ սեփականության հասկացությունները, համաձայն որոնց՝ գույքը կարող է ընդհանուր սեփականությանը ղայականել՝ սեփականության իրավունքում սեփականատերերից յուրաքանչյուրի բաժինը որոշելով (բաժնային սեփականություն) կամ առանց այդ բաժինները որոշելու (համատեղ սեփականություն):

Նույն օրենսգրքի 190-րդ հոդվածը վերաբերում է բաժնային սեփականության իրավունքում բաժինները որոշելու հարաբերություններին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ դրանցից մեկի (189-րդ հոդվածի) կիրառման անհրաժեշտությունը սույն գործի փնտրյալի չի ծագել, իսկ մյուսը (190-րդ հոդվածը) սույն վեճի նկատմամբ ընդհանրադեպ կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է ընդհանուր բաժնային սեփականության հարաբերություններին:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչդեպ նաև դեպքում այլ մարմինների առջև իրավական դատարարության արդյունավետ միջոցների իրավունք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու հիմքերը և կարգը սահմանվում են նույն օրենքի 197-րդ հոդվածի կանոններով, իսկ 197-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատարարներին առանձնացնել իր բաժինն ընդհանուր գույքից: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակիցների միջև ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից նրանցից մեկի բաժինն առանձնացնելու եղանակի և դայմանների մասին համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատական կարգով դատարարներին ընդհանուր գույքից բնեղենով առանձնացնել իր բաժինը:

Քանի որ սույն վեճի հիմքում ընկած են ամուսինների համատեղ սեփականության հարաբերությունները, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 199-րդ և 197-րդ հոդվածների կանոնները կիրառման ենթակա են:

Այդդիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը մասնակի հիմնավոր, երկրորդ, չորրորդ հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը բավարար է գտնում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236-239 հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սամվել Տայանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 06.04.2007 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր փնտրյալ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1524/2007
Նախագահող դատավոր՝ Ա. Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1224(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեպտեմբերի 5-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Հարություն, Վարդուհի, Անժելա Սարգսյանների վճռաբեկ բողոքը՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի թիվ 07-1524 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղրաժ վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Կիմա Սարգսյանի ընդդեմ Հարություն Սարգսյանի, Վարդուհի Սարգսյանի և Անժելա Սարգսյանի՝ փաստաղի իրաղեսման եղանակով բնականոնի ժառանղությունն ընդունաժ համարելու դախանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախաղատությունը.

Դիմելով Ծիրակի մարղի առաղին աղանի դատարան՝ հայղվորը դախանղել է հաստատել ֆ.Գյումրի, Մերկուրովի փողղղի 9ա սան նկատմամբ փաստաղի իրաղեսման եղանակով ժառանղությունն ընդունելու փաստը:

Առաղին աղանի դատարանի 14.02.2007 թվականի վճռով Կիմա Սարգսյանը ճանաղվել է ֆ.Գյումրի, Մերկուրովի փողղղի 9ա շենֆի 2/3 մասի նկատմամբ փաստաղի իրաղեսման հիմնով ժառանղությունն ընդունաժ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է՝ Կիմա Հարությունի Սարգսյանը ճանաղվել է 11.05.2005թ. մախաղաժ Սամվել Սարգսյանի ժառանղությունը՝ (Գյումրի ֆաղաֆի Մերկուրովի փողղղի 9ա շենֆի 2/3 մաս) փաստաղի իրաղեսման հիմնով ընդունաժ ժառանղ:

Մուղն վճռաբեկ բողոքը ներկայաղվել է Հարություն, Վարդուհի և Անժելա Սարգսյանների կողմիղ:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դափնցք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, ինչի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1215-րդ հոդվածը, 1225-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 1226-րդ հոդվածի 3-րդ կետի և 3-րդ կետի 1-ին ենթակետի պահանջները:*

Բողոք բերած անձն իր դնդումները դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը գործի ֆննությանը ձեռք բերված աղացույցները չի զնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դասարանը առաջին հերթի ժառանգների կողմից փաստացի սիրադեմամբ և կառավարմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ լինելու հանգամանքը հիմնավորող՝ գործով ձեռք բերված աղացույցներին համարժեք զնահատական չի սվել, մասնավորադեմ՝ Մոսկվա ֆաղափի նոսարական գրասենյակում առաջին հերթի ժառանգների կողմից հայտարարություն սալը, թաղման արարողությունը կազմակերդելու, մահից հետո սանը աղբելու, այնուհետև սունը հայցվորին ի դափ հանձնելու հանգամանքները:

Առկա է եղել 1-ին հերթի ժառանգ (Հարություն Սարգսյանը), որը փաստացի կառավարման հիմքով ընդունել է հոր ամբողջ ժառանգությունը, ֆանի որ առաջին հերթի մյուս ժառանգները Մոսկվա ֆաղափի նոսարական գրասենյակում դիմում են ներկայացրել ժառանգությունից հօգոտ Հ.Սարգսյանի հրաժարելու մասին: Այսդիսի դայմաններում 2-րդ հերթի ժառանգին ժառանգության իրավունք սրամադրելը իրավաչափ չէ:

2) *Սույն գործով առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ:*

Բողոք բերած անձն իր դնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ա/ Գյումրի ֆաղափի Մերկուրովի փողոցի թիվ 11ա հասցեի բնակիչ Քնարիկ Մինասյանի կողմից սրված հայտարարության համաձայն՝ Մամվել Սարգսյանի որդին՝ Հարություն Սարգսյանը իր հոր առողջական վիճակի վասացման դասճառով 02.05.2005 թվականին Մոսկվայից եկել է Գյումրի և մայիսի 11-ին հոր մահից հետո կասարել է հողարկավորությունը, որից հետո սանից իր հետ Մոսկվա է սարել հորը դասկանող գորզը և ջահը:

բ/ Գյումրի ֆաղափի Մերկուրովի 3 հասցեի բնակիչ Նազիկ Տասչյանի բացարությանը հիմնավորվում է, որ Հարություն Սարգսյանը հոր հիվանդության ժամանակ հիվանդանոցում խնամել է հորը, մահվանից հետո դասաճ ձևով կասարել է հողարկավորությունը, հետո վերցրել է սանից մի ֆանի կարևոր իրեր, գորզ, ջահ և վերադարձել Մոսկվա: Հարություն Սարգսյանը իր հոր մահից հետո վիճելի հասցեում բնակվելով ևս ընդունել է հոր ժառանգությունը և կասարել է անհրաժեճ ծախսերը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դափանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դասարանի 10.05.2007 թվականին թիվ 07-1524 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել Վերաֆննիչ դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի փաստարկները.

Ըստ վճռաբեկ բողոքի դասասխանի՝ Հարություն Սարգսյանը չի կարող համարվել սիրադեմող ժառանգ, ֆանի որ նա մինչև ժառանգասուի մահը և նրա մահից հետո բնակվել է ՌՌ Մոսկվայի մարզի Մերդովսուվոյի օրջանի Ռայսեմյոնովսկոյե գյուղի 1-ին սուն, 11-րդ բնակարան հասցեում, իսկ Կիմա Սարգսյանը գրանցված է և մինչ այժմ աղում է Մերկուրովի 9ա սանը: Մամվել Սարգսյանի որդին և դուստրերը մասնակցել են

հուղարկավորությանը և մի քանի օրից հետո վերադարձել են ՌԴ: Հարություն Սարգսյանը իր հետ ոչ մի շարժական գույք չի վերցրել: Կիմա Սարգսյանը Մերկուրովի 9ա սանը կասարել է բնակարանի հետ կապված բոլոր հարկերի և կոմունալ վարձերի վճարումները, ինչդեռ նաև դաշտանել է գույքը երրորդ անձանցից:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Գյումրի ֆաղափ Մերկուրովի փողոցի 9ա տունը սեփականության իրավունքով դասկանել է Հարություն, Վարդուհի և Անժելա Սարգսյանների հորը՝ Սամվել Սարգսյանին, իսկ 1/3 մասով՝ Կիմա Սարգսյանին:

2) Սամվել Սարգսյանը մահացել է 11.05.2005 թվականին:

3) 13.09.2005 թվականին Հարություն Սարգսյանը Մոսկվայում հայտարարություն է սվել հոր ժառանգությունը ընդունելու մասին: Միաժամանակ Մոսկվայում հայտարարություն են սվել փոյրերը, որոնք հրաժարվել են ժառանգության իրենց բաժնից՝ հոգոս Հարություն Սարգսյանի:

4) Բոլոր փաստաթղթերը ուղարկվել են Գյումրու նոտարական գրասենյակ:

5) Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 07.04.2006 թվականի վճռով բավարարվել է Հարություն Սարգսյանի դիմումը և վճռվել է Գյումրիի Մերկուրովի փողոցի թիվ 9ա հասցեում գտնվող Սամվել Սարգսյանին դասկանող սան 2/3 բաժնեմասի նկատմամբ ժառանգությունը համարել ընդունած Հարություն Սամվելի Սարգսյանի կողմից:

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Անուշատ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի կողմից 21.06.2006 թվականին Հարություն Սարգսյանի անվամբ կասարվել է նշված բնակարանի 66 տկոսի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցում:

7) Հարություն Սարգսյանը բնակարանը 26.06.2006 թվականին նվիրատվության դայանագրով սան սեփականության իրավունքում իր բաժինը նվիրել է Գևորգ Թաչյանին: Այդ դայանագիրը ստացել է նոտարական վավերացում, սակայն ղեկավար գրանցում չի ստացել:

8) Կիմա Սարգսյանը հանդիսանալով 2-րդ հերթի ժառանգ, վերաբնիչ բողոք է բերել Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 04.04.2006 թվականի վճռի դեմ:

9) Վերաբնիչ դասարանի 28.11.2006 թվականի որոշմամբ կասարվել է վճռի շրջադարձ, իսկ Հ. Սարգսյանի դիմումը ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի հիմքով թողնվել է առանց քննության:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաքանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ դասառաքանությամբ.

Համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց ղեկ է գնահատի գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դասարանը դարձեց, որ Վերաբնիչ դասարանը Կիմա Սարգսյանի կողմից վիճելի ժառանգությունը փաստացի իրաղեսման և կառավարման հիմքով ընդունելու հանգամանքը աղացուցված է համարել բավարար աղացույցների բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր ղախանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Կիմա Սարգսյանի կողմից վիճելի հասցեում միայն հաշվառված լինելը և մեծադեմս բնակվելը դեռևս հիմք չէ ժառանգական գույքը փաստացի կառավարման և սիրադեմսան հիմքով ընդունած ճանաչելու համար, քանի որ սկսյալ դեղում ժառանգական գույքը ոչ թե ամբողջ տունն է, այլ սան սեփականության իրավունքում 2/3 բաժինը: Հետևաբար հայցվորը ղեկ է դասարան ներկայացնել այնդիսի աղացույցներ, որոնցով կհաստատվեն հասկադեմս վերջինիս կողմից Սամվել Սարգսյանի բաժինը փաստացի սիրադեմսելու և կառավարելու հանգամանքները, ինչը հայցվորի կողմից չի արվել:

Գործում առկա՝

-Գազաաղաղաման կենցաղային համակարգի սեյնիկական աղասարկման վերաբերյալ ղայմանագիրը «Հայրուագաղաղ» ՓԲԸ-ի հետ 12.02.2006 թվականին կնքվել է Սամվել Սարգսյանի անունից,

-Գազամասակարարման ներհային համակարգի փականագործի 12.02.2006 թվականի այցի կտրոնով հիմնավորվում է ընդամենն այն փաստը, որ սանը սեղադրված է մեկ գազօջախ, սակայն գործում առկա աղացույցներով չի հիմնավորվել վիճելի սան՝ Սամվել Սարգսյանի բաժինը գազիֆիկացնելու և գազաաղաղաման սարք սեղադրելու հանգամանքը:

-Կիմա Սարգսյանի հետ կնքված՝ «ԱրմենՏել» ՀԶ ՓԲԸ-ի կողմից բաժանորդին մասուցվող հեռախոսակաղի ծառայությունների թիվ 410021103 ղայմանագիրը կնքվել է 27.04.2006 թվականին,

-Վիճելի հասցեի հեռախոսի, էլեկտրաէներգիայի և գազի վարձավճարների մուծման անդորրագրերում որդես վճարող նշված է Սամվել Սարգսյանը, իսկ վերջինիս մահից հետո վճարումները Սամվել Սարգսյանի անունով Կիմա Սարգսյանի կողմից կատարված լինելու փաստը որևէ այլ աղացույցով չի հիմնավորվել:

Այսդիսով՝ հայցվորն իր կողմից ժառանգական գույքի կառավարմանն ուղղված գործողություններն սկսել է իրականացնել ժառանգության բացումից ավելի քան 11 ամիս անց՝ 27.04.2006 թվականին «ԱրմենՏել» ՀԶ ՓԲԸ-ի հետ կնքելով բաժանորդին մասուցվող հեռախոսակաղի ծառայությունների թիվ 410021103 ղայմանագիրը կնքելով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հետո: Նույն օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը (անկախ դրա ընդունման եղանակներից) կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ժառանգատի գույքը ժառանգության բացումից հետո ավելի քան տասնմեկ ամիս անց սկսված փաստացի սիրադեմսելու և կառավարելու գործողությունները հիմք չեն կարող հանդիսանալ ժառանգին ժառանգությունը փաստացի սիրադեմսան և կառավարման հիմքով ընդունած ժառանգ ճանաչելու համար:

Բացի այդ, սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 13.09.2005 թվականին Հարություն Սարգսյանը Մոսկվա ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակում հայտարարություն է սվել հոր ժառանգությունն ընդունելու մասին: Միաժամանակ Մոսկվայի մարզի Օդինցովո ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակում հայտարարություն են սվել Սամվել Սարգսյանի մյուս ժառանգները՝ Վարդուհի Սարգսյանը և Անժելա Սարգսյանը, որոնք հրաժարվել են ժառանգության իրենց բաժնից՝ հօգուս Հարություն Սարգսյանի: Այնուհետև բոլոր

փաստաթղթերը ուղարկվել են Գյումրու նոտարական գրասենյակ: Գալով Գյումրի՝ Հարություն Սարգսյանը իրականացրել է ժառանգության ձևակերպմանն ուղղված գործողություններ. դիմել է Գյումրու արածիսյան նոտարին՝ ժառանգության վկայագիր սալու խնդրանքով, առաջ դիմել է Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դիմումով, այնուհետև ստանալով ժառանգության իրավունքի վկայագիր՝ դրանից բխող իր իրավունքները գրանցել է կադաստրի մարմնում, առաջ 26.06.2006 թվականին նվիրատվության դաշնագրով վիճելի սան 2/3 բաժինը օտարել է Գևորգ Տաչյանին:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Տվյալ դեպքում Մոսկվա քաղաքի նոտարական գրասենյակին ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ Հարություն Սարգսյանի դիմումի հանձնելն ինքնին հիմք չէ վերջինիս այդ եղանակով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու համար, քանի որ ՀՀ Գյումրի քաղաքում բացված ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը ղեկավարվել է ներկայացվել Գյումրու արածիսյան նոտարին: Այս առումով Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում Վերաբնիչ դատարանի փաստարկերը:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, թե գործում առկա բազմաթիվ աղացույցներով հաստատվում է այն փաստը, որ Սամվել Սարգսյանի անձնական գույքի հանդիսացող մեծ գործիչն ու ջանքերի սիրադաստիարակը առաջին հերթի ժառանգներն ընդունել են ժառանգության իրենց բաժինը, առաջ Վճռաբեկ դատարանն այն անհիմն է համարում այն դատաճառաբանությամբ, որ այդ հանգամանքը հաստատող որևէ աղացույց դատաբանության ընթացքում չի ներկայացվել և դատարանի կողմից չի հետազոտվել:

Սակայն, Վերաբնիչ դատարանը դատաճառ գնահատման չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ Սամվել Սարգսյանի առաջին հերթի ժառանգներ Անիտա և Վարդուհի Սարգսյանները դիմել են համադատաստանաբար Մոսկվա քաղաքի և Օդեսայի քաղաքի նոտարական գրասենյակներ և հրաժարվել են հոր ժառանգության իրենց բաժնից՝ հոգուս Հարություն Սարգսյանի: Վերջինս Մոսկվա քաղաքի նոտարական գրասենյակում ժառանգության բացումից հետո վեցամսյա ժամկետում հայտարարություն է սվել Սամվել Սարգսյանի ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ, այսինքն՝ կատարել է ժառանգատուի գույքի փաստացի սիրադաստանը և կառավարմանն ուղղված կոնկրետացումներ գործողություններ՝ կոնկրետ նույնպես ունենալով իր սիրադաստանի սակ վերցնել ժառանգական գույքը:

Եթե օրենսդիրը դիմում սալու եղանակով ժառանգության ընդունման հատուկ ընթացակարգ է նախատեսել (ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին վեցամսյա ժամկետում հանձնելը), առաջ փաստացի սիրադաստան և կառավարման եղանակով ժառանգության ընդունումը կարող է լինել ունենալ ժառանգի կողմից ամենատարբեր բնույթի ակտիվ գործողություններ սկսելու հիմքով, որովհետև ուղղված են ժառանգատուի գույքի փաստացի սիրադաստան և կառավարման հնարավորությունների առաջնությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով ժառանգի կողմից ժառանգությունն ընդունած կամ չընդունած լինելու փաստի գնահատման հարցում էական նշանակություն ունի այն հանգամանքը, թե արդյո՞ք առկա է ժառանգի կամքը և ցանկությունը՝ ընդունելու ժառանգությունը, թե ոչ, և արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունելու համար ժառանգը միջոցներ (ակտիվ գործողություններ) է ձեռնարկել գույքը դիմումանելու և այն երրորդ անձանց ունեցություններից կամ

հավակնություններից դաժադանելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան ադագուցված չէ, ադա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադետել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույքը դահդանելու և այն երրոդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու համար:

Սույն գործի փաստերից ելնելով, Սամվել Սարգսյանի առաջին հերթի ժառանգ Հարություն Սարգսյանը վերը նշված ալկիվ գործողությունները կատարել է գույքը երրոդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու և դրա նկատմամբ իր սիրադետությունը հաստատելու նդասակով:

Վերը նշված դասձառաբանություններով Վձռաբեկ դասարանը սույն բողոքի առաջին հիմնում նշված՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1215-րդ հոդվածի, 1225-1226-րդ հոդվածների կիրառելիության վերաբերյալ փաստարկներ հիմնավոր է համարում:

Նշված հոդվածների խախտումը հանգեցրել է ֆաղաֆագիական գործի սխալ լուծման, ինչը ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վձռի բեկանման բավարար հիմն է:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկսյալ պատձառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանների հեկսանֆով գործի վերանայման հիմն են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դասձառներով չէին կարող ներկայացվել դատարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հեկսում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները դեկս է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար դեկս է ունենան էական նշանակություն:

Ինչ վերաբերում է դասավարությանը մասնակցող անձի կողմից այդ փաստի վկայակոչմանը որդես նոր երևան եկած հանգամանք, ադա այն նրանց համար նույնդես չի կարող համարվել նոր երևան եկած հանգամանք, ֆանի որ սույն գործի ֆնությունը ՀՀ սնեստական դատարանի կողմից ավարտվել է վձռի կայացմամբ 10.05.2007 թվականին: Որդես նոր երևան եկած հանգամանք ներկայացված իրադարձությունը տեղի է ունեցել մինչև սույն գործով վձռի կայացումը՝ 2005 թվականի մայիսին, այսինֆն՝ հայտնի է եղել գործին մասնակցող անձանց: Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ձանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըստ էության ֆնության ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դասավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ դասձառներով անհնարին է եղել դրա ներկայացումը դատարան:

Ուստի Վձռաբեկ դատարանը գսնում է, որ Սամվել Սարգսյանի սեփականությունն հանդիսացող գորգը և ջահը Հարություն Սարգսյանի կողմից սիրադետելու հանգամանքը սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ձանաչվել, ֆանի որ այն չի համադատաստանում ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի դահանջներին:

Այսպիսով, ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի թիվ 07-1524 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06 -1874/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Գ.Մասինյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեֆյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1373(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհեղ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահող դասավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեդտեմբերի 5-ին

դոնբաղ դասական նիստոմ, ֆննելով Արմինե Թևոսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 30.06.2006 թվականի թիվ 06-1874 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրաձ վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Լևոն Նազարյանի ընդդեմ «Տնեսավարող սուրբեկսների միջագգային համագոմար» հասարակական կազմակերդողության նախագահ Արմինե Թևոսյանի՝ բնակարանից վարելու, վարձավճարի և վճարվաձ դեսական սուրֆի գոմարը բոնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասոմողությունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվողը դահանջել է «Տնեսավարող սուրբեկսների միջագգային համագոմար» հասարակական կազմակերդողությանը վարել Երևանի Խորենագի փողոցի 11-րդ եենֆի թիվ 10 բնակարանից և հոգոս իրեն բոնագանձել 1350 ԱՄՆ դոլարին համարձեֆ դրամ՝ ոռդես վարձավճարների գոմար, և 4000 ՀՀ դրամ՝ ոռդես վճարվաձ դեսսուրֆի գոմար:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 23.02.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 30.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մոյն գործով վճռաբեկ բողոք է բերել Արմինե Թևոսյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխասն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և տահանջը

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 345-րդ և 346-րդ հոդվածները, «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

«Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածը սահմանում է, որ կազմակերպության հիմնադիրներն ու անդամները լիարժեքությամբ սահմանում են, որ կազմակերպության ղարկավորությունների համար: Գործով հաստատվել է, որ սարածքի վարձակալության ղարկավորության կնքվել է «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» Հ/Կ-ի և հայցվորի միջև: Նշված ղարկավորում, որդես իրավահարաբերության կողմ վարձավճարներ վճարելու մասով կարդ էր հանդես գալ «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» Հ/Կ-ն, այլ ոչ թե վերջինիս նախագահը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղարկավորության ուժով մի անձը (ղարկատղանը) ղարկավոր է մեկ այլ անձի (ղարկատիրոջ) օգտին կատարել որոշակի գործողություն, այն է՝ վճարել դրամ և այլն: Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ ղարկավորությունները ծագում են ղարկավորագրից, վնաս ղարկառելու հետևանքով և այլն: Տվյալ ղարկավորում, որդես ղարկատղան ղետք է հանդես գար «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպությունը, կազմակերպության նախագահը հանդես է եկել կազմակերպության անունից և անձամբ, որդես ֆիզիկական անձ, հայցվորի առջև ղարկավորություն չի ստանձնել: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձը ֆաղափացիական իրավունքներ է ձեռք բերում և ֆաղափացիական ղարկակառություններ է ստանձնում իր մարմինների միջոցով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ ղարկավորությունը ղարկակառություններ չի ստեղծում որդես կողմ ջնասանակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Գործով հաստատված է, որ կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոսյանը հայցվորի հետ հարաբերություններում որդես կողմ հանդես չի եկել, ինչը բացառում է վերջինիս մոտ ղարկավորության առաջացումը:

Բողոք բերած անձը ղահանջել է ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը՝ գումարի բռնագանձման մասով բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1. Հայցվոր Լևոն Նաղարյանը Երևան ֆաղաքի Խորենացի փողոցի 11-րդ շենքի 10-րդ բնակարանի սեփականատեր է:

2. Լևոն Նաղարյանի (վարձատու) և «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպության, ի դեմս նախագահ Արմինե Թևոսյանի (վարձակալ), միջև 01.06.2004 թվականին կնքվել է բնակարանի վարձակալության ղարկավորագիր:

3. Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին աջանի դատարանի 25.02.2005 թվականի վճռով «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպության հայցն ընդդեմ Լևոն Նաղարյանի, «ՖԱԱ-ՏՈՒՐ»

ՍՊԸ-ի՝ անժամատ գույքի վարձակալության դայմանագիրը վավեր ճանաչելու, վարձակալության իրավունքի վկայականը և դրա հիման վրա սրված վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական քննարկման արդյունքում, վճիռը բողոքարկվել է վերաքննիչ դատարան, որտեղ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի հիմքով հայցը թողնվել է առանց քննության:

4. Պատասխանողը վարձակալական հիմունքներով զբաղեցրել է բնակարանը, չի վճարել 1350 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի չափով վարձավճար:

4. Վճարելի դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարելի դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ դատարանը դատարանություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

«Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ կազմակերպության հիմնադիրներն ու անդամները կազմակերպությանը որդես սեփականություն հանձնած գույքի (ներառյալ՝ անդամավճարները) նկատմամբ իրավունքներ չունեն: Նրանք դատարանացու չեն կազմակերպության դատարանությունների, իսկ կազմակերպությունը՝ իր հիմնադիրների և անդամների դատարանությունների համար:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրի կողմ (վարձակալ) է հասարակական կազմակերպությունը, ուսի սույն գործարքով հասարակական կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոյան ֆիզիկական անձի համար (որն, ի դեպ, դատարանի կողմ չէ) դատարանություններ չեն կարող առաջանալ: Հետևաբար ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 345-րդ և 346-րդ հոդվածների, «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի կիրառելիության վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճարելի դատարանը հիմնավոր է համարում:

Այսպիսով, Վճարելի դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով այն գտնում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքարկվող վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելի դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելի բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի թիվ 06-1874 ֆաղաֆաղիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարան
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ4-90
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1340(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեպտեմբերի 5-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Արմենուց Ավետիսյանի՝ գույքի վերադարձման դատահանցի վերաբերյալ և ըստ անհաս ձեռնարկատեր Արմենուց Ավետիսյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության՝ բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու դատահանցի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր ՀՀ դատական գույքի կառավարման վարչությունը դատահանցել է հարկադրել դատաստիսանողին վերադարձնել Արարատի մարզի Վեդի ֆաղափի Արարատյան 38 հասցեում գտնվող 103,36 մմ մակերեսով սարածփը Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ի դեմս ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության:

Հակընդդեմ հայցով դատաստիսանող Արմենուց Ավետիսյանը դատահանցել է ««Պատկան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված վճարման արժեքներին օգտվելու բաց թողնված ժամկետը համարել հարգելի:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցի մասով քաղաքացիական գործի վարույթը՝ կարճվել:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիփեյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանը հայցը բավարարելիս հիմք է ընդունել «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը, համաձայն որի՝ մասնավորեցվող օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից ազատվում են մասնավորեցման նախորդ ծրագրերով մասնավորեցված և սարածամկետ վճարման իրավունք ստացած այն սուբյեկտները, որոնք վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 31.12.2004 թվականը կվճարեն օբյեկտի արժեքի վճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դատարանի այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արտադրյալի և այդ արտադրյալի 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար: Սակայն, ըստ բողոք բերած անձի, նվազ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված «չվճարված» եզրույթը դատարանի կողմից մեկնաբանվել է որպես «վճարված»:

2) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 504-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Վճռում դատարանը նշել է, որ ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատարանի գույքի կառավարման վարչության և Արմանուտ Ավեսիսյանի միջև կնքվել է ոչ թե ադրանքի ադրանքի վաճառքի դաշտանագիր, այլ սեփականաճեղճման դաշտանագիր, հետևաբար ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի դրույթները նվազ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի չեն: Դատարանի նման եզրահանգումն անհիմն է, քանի որ ինչպես «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով, այնպես էլ նախորդ դատարանի գույքի մասնավորեցման ծրագրի մասին օրենքներով նախատեսվել է դատարանի գույքի ձեռք բերողների համար սարածամկետ վճարումներ կատարելու իրավունք: Իսկ ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 505-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ադրանքի ադրանքի վաճառքի դաշտանագրով կարող է նախատեսվել ադրանքի համար սարածամկետ վճարելու գնորդի իրավունքը: Տարածամկետ վճարելու դաշտանով ադրանքի վաճառքի դաշտանագիրը համարվում է կնքված, եթե դրանում առուվաճառքի դաշտանագրի այլ էական դաշտանների հետ միասին նվազ են ադրանքի գինը, վճարելու կարգը, ժամկետները և չափը: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ սարածամկետ վճարելու դաշտանով ադրանքի ադրանքի վաճառքի դաշտանագրի նկատմամբ կիրառվում են նույն օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերով նախատեսված կանոնները: Հետևաբար սույն դեպքում ևս կողմերի միջև կնքված սեփականաճեղճման թիվ 4993 դաշտանագրի նկատմամբ կիրառելի են ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 504-րդ և 505-րդ հոդվածների դրույթները:

Նվազ դատառաքանությանը բողոք բերած անձը դատարանին է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) 12.08.1997 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատարանի ունեցվածքի հաշվառման և ադրանքի վաճառման վարչության և անհատ ձեռներեց Արմենուտ Ավեսիսյանի միջև կնքվել է սեփականաճեղճման թիվ 4993 դաշտանագիրը, որով Արմենուտ

Ավեսիսյանին վաճառվել է Վեդի ֆադաֆի Արարսյան 38 հասցեում գտնվող սարածփը:

2) Համաձայն նշված դայանագրի՝ օբյեկտի գնահատված արժեքը կազմել է 2.634.388 դրամ:

3) Օբյեկտը մասնավորեցվել է սարածամկես վճարման դայանագով: Մինչև 11.08.2000 թվականը նախատեսվել է սարին մեկ անգամ սահմանված չափերով կատարել վճարումներ:

4) Արմենուե Ավեսիսյանի կողմից վճարվել է 11.08.1997 թվականին 1.280.000 դրամ և 04.01.2001 թվականին՝ 366.224 դրամ, ընդամենը՝ 1.646.224 դրամ, որը կազմում է օբյեկտի արժեքի մոտ 62,5 տոկոսը:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԸ Լ ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (28.12.2001թ. ՀՕ-292) 1-ին հոդվածով «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը շարադրվել է հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից ազատվում են մասնավորեցման նախորդ ծրագրերով մասնավորեցված և սարածամկես վճարման իրավունք ստացած սուբյեկտները, որոնք՝

ա) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար:

բ) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսից դրանից գումար և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսը և այդ վճարումը կատարելուց հետո **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար»:

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (23.10.2002թ. ՀՕ-434-Ն) 1-ին հոդվածի համաձայն՝ «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» և «բ» ենթակետերը շարադրվել են հետևյալ խմբագրությամբ՝

«ա) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 2003 թվականի ապրիլի 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար:

բ) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսից դրանից գումար և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսը և այդ վճարումը կատարելուց հետո **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար»:

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (03.12.2003թ. ՀՕ-41-Ն)՝ «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետի «2003 թվականի ապրիլի 1» բառերը փոխարինվել են «2004 թվականի դեկտեմբերի 31» բառերով:

Վերը նշված օրենքներով սարածամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտների գնորդների համար սահմանվել է արժույթային, որով սարածամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից գնորդը կարող էր ազատվել, եթե 28.12.2001 թվականի դրությամբ վճարած լինեք օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև նույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դեպքում հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը վճարեք օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային չափով գումար, և 23.10.2002 թվականի դրությամբ վճարած լինեք օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 31.12.2004 թվականը վճարեք օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար:

Ուսումնասիրելով սույն գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ Տնտեսական դատարանը մասնավորեցման սուբյեկտների համար «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված արժույթային կիրառման հիմք համարելով հայցվորի կողմից օբյեկտի արժեքի **վճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար վճարած լինելու փաստը, սխալ է մեկնաբանել «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը:

Բացի այդ, սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորի կողմից վճարվել է միայն օբյեկտի հավաքված գնի մի մասը (մոտ 62,5 տոկոսը): Գործի առաջին ասյանի կարգով բնութային ընթացքում չի դարձվել հայցվորի կողմից կատարված վճարումների նույնպես, այն է՝ անհատ ձեռներեց Արմենուտ Ավետիսյանի կողմից վճարված 1.646.224 ՀՀ դրամ գումարը վճարվել է որդես օբյեկտի արժեք, ինդեքսացիայի գումար, թե՛ որդես օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը վճարելու և մինչև 31.12.2004 թվականի օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումարի վճարման հանգամանքների առկայությունը կամ բացակայությունը սույն վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունի, քանի որ դա վերը նշված արժույթային կիրառման նախադրյալն է հանդիսանում: Մինչդեռ, առանց այդ հանգամանքի առկայությունը կամ բացակայությունը դատաբանությամբ դարձվելու, «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը չէր կարող կիրառվել:

««ՀՀ Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահերթ միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման Պայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին 22.01.2002 թվականի թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին տեղեկացնում է վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին՝ Պարզաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: ՀՀ սնտեսական դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության կողմից նշված կարգին համադասասխան դասասխանողին դասաճ ծանուցելու դեղմում դասասխանողը, վճարելով օրենքով սահմանված կարգով հավարկված գումարը՝ կազատվե հետագա վճարումները կատարելու դարականությունից, անհիմն է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

««ՀՀ Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը, որով նախատեսվել են մասնավորեցված օբյեկտների սարածամկետ վճարումների հետ կապված արճնություններ՝ ընդունվել է 28.12.2001 թվականին, սահմանված կարգով հրադարակվել և ուժի մեջ է մեղ 2002 թվականի հունվարին: Այսինքն՝ վերը նշված օրենքի մասին դասասխանողը օրենքով սահմանված կարգով հրադարակայնորեն ծանուցվել է:

Համաձայն ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության՝ ««ՀՀ Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահերթ միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման Պայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կետի «բ» ենթակետի՝ ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին տեղեկացնում է վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին՝ Պարզաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: Նշված նորմի սրամաբանության համաձայն՝ սուբյեկտը դեղմ է ներկայանար առաջին կամ հերթական վճարում կատարելու համար, որդեղի ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարությունը վերջինիս տեղեկացներ վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին: Նշված հրամանը սահմանված կարգով հրադարակվել է և ուժի մեջ է մեղ 22.01.2002 թվականին:

Սակայն, նշված հրամանը, սահմանելով ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության դարականությունը, առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին տեղեկացներ դարականությունը չի նախատեսել սուբյեկտի կողմից վճարումներ կատարելու համար չներկայանալու դեղմում վերջինիս տեղեկացներ դարականություն:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասասխանողի կողմից թիվ 4993 սեփականաճնորհման Պայմանագրի ճջանակներում ««ՀՀ Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի ընդունումից հետո հերթական վճարում չի կատարվել, հետևաբար ՀՀ կառավարությանն առընթեր Պետական գույքի կառավարման

վարչությունը (ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅԻ Կառավարման նախարարությունը) ուղղակի դարձավորություն չի ունեցել իր նախաձեռնությամբ դայմանագրի կողմին (սլյալ դեղմում դասասխանողին) օրենքով սահմանված զեչերի մասին Տեղեկացնելու: Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեել, որ դասասխանողը օրենքի գործողության մասին Տեղեկացված լինելու դայմաններում հնարավորություն ունեցել է համադասասխան դիմումով դիմելու նախարարությանը՝ օրենքով սահմանված զեղչերն իր նկատմամբ կիրառելու դահանջով:

Նեված դասճառաբանությամբ դասարանի կողմից «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը սլալ մեկնաբանելու մասին բողոքում նեված դասճառաբանությունները Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկսլալ պատճառաբանությամբ.*

«Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի համաճայն՝ իրավական ակեր հեկադարձ ուժ կարող է ունեկալ միայն նույն օրենքով և այլ օրենքներով, ինչդեկ նակ սլյալ իրավական ակերով նախատեկած դեղմերում: Ուժը կորցրած իրավական ակերի գործողությունը սարածվում է մինչև դրա ուժը կորցնելու օրը ծագած հարաբերությունների վրա, եթե նույն օրենքով կամ ակերն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին իրավական ակերով այլ բան նախատեկած չէ:

17.06.1998 թվականին ընդունված «Հայասանի Հանրադեկության փաղափաղիական օրենագիրքը գործողության մեղ ղնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաճայն՝ 1999 թվականի ՀՀ փաղափաղիական օրենագիրքը կիրառվում է փաղափաղիական այն իրավահարաբերությունների նկատմամբ, որոնք ծագել են օրենագիրքը գործողության մեղ դրվելուց հեկո՝ բացառությամբ նույն օրենքով նախատեկած դեղմերի: Մինչև 01.01.1999 թվականը ծագած դայմանագրային և այլ փաղափաղիական իրավահարաբերությունների նկատմամբ օրենագիրքը կիրառվում է այն իրավունքների և դարձականությունների մասով, որոնք կծագեն օրենագիրքը գործողության մեղ դրվելուց հեկո:

Նույն օրենքի 5-րդ և 14-րդ հոդվածների համաճայն՝ մինչև օրենագիրքը գործողության մեղ ղնելը կնկված դայմանագրերով դարձավորությունները դահողանվում են, եթե կողմերն այդ դայմանագրերի դայմանները կամովին չեն համադասասխանեցնում օրենագրի դահանջներին: Պայմանագրի կողմերի համար դարձադիր դայմանագրային դարձավորություններ խախեկելու համար դասասխանասվության մասին օրենագրի նորմերը կիրառվում են, եթե համադասասխան խախեկումները թույլ են երվել օրենագիրքը գործողության մեղ ղնելուց հեկո, բացառությամբ այն դեղմերի, եր նման խախեկումների համար դասասխանասվություն է նախատեկվել մինչև 01.01.1999 թվականը կնկված դայմանագրերում:

Վիճելի դայմանագրի կնկման դահին գործող՝ ՀՀ փաղափաղիական օրենագրի 162-րդ հոդվածի համաճայն՝ դայմանագիրքը կնկված է համարվում, եր դասեաճ դեղմերում դահանջվող ճևով կողմերի միղև համաճայնություն է ճեոք բերվել նրա բողր էական կեերում, իսկ վճարումների ժամկեերների խախեկման դեղմի համար մասնավորեցման դայմանագրի 17-րդ կեերով սահմանված է դասասխանասվություն, այն է՝ չվճարված յորափանչյոր օրվա համար չվճարված գումարի 2 եկողսի չափով եույժի վճարում:

Հաեկի առնելով, որ թիվ 4993 մասնավորեցման դայմանագրով կարգավորված են դրա բողր էական դայմանները, իսկ «Իրավական ակերի մասին» և «Հայասանի Հանրադեկության փաղափաղիական օրենագիրքը գործողության մեղ ղնելու մասին» ՀՀ

օրենքներով այլ բան նախատեսված չէ, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ վիճելի դայմանագիրը կնքված է կողմերի կողմից ստորագրվելու դաժից, հետևաբար ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 504-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, այլ կիրառելի է «Պետական գույքի մասնավորեցման (սեփականաճեցման) մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածը, որի համաձայն՝ մասնավորեցման համար վճարումը, այդ թվում՝ հերթական վճարումը, ինչդեպես նաև մասնավորեցման գործարքի այլ դայմանները չկատարելու դեպքում լիազորված ղեկավար մարմինը հայց է ներկայացնում դատարան՝ գնորդին սեփականության իրավունքով զրկելու գույքի վրա բռնագանձում ստանալու կամ մասնավորեցման դայմանագրով նախատեսված դատաստանության այլ միջոցներ կիրառելու մասին:

Միաժամանակ հաշվի առնելով, որ սույն գործով դատաստանողը առաջին ասյանի կարգով գործի ֆինանսական ընթացքում մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը հրաժարվել է հակընդդեմ հայցից, ինչի հիման վրա ՀՀ ճնշման դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետի հիմքով Արմենուս Ավետիսյանի հակընդդեմ հայցի մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել է, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ այդ մասով ՀՀ ճնշման դատարանի վճիռը հիմնավոր է:

Այսպիսով, վճռաքել բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ ճնշման դատարանի վճիռը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ճնշման դատարանի 31.05.2007 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և այդ մասով գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆինանսական:

2. Հակընդդեմ հայցով գործի վարույթը կարճելու մասով ՀՀ ճնշման դատարանի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1905/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեֆյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1311(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաջը (այսուհե՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահողը Ջ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
նասնակցողը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի սեղոսեղբերի 5-ին

դնբաց դասական նիսում, ֆննելով Եղիսաբեթ Ալավերդյանի վճռաբեկ բողոքն ըս հայցի Լաուրա Ամիրյանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի, Գոհար Պողոսյանի՝ ժառանգողընն ընդունած ժառանգ-սեֆականասեր ճանաչելու դահանջի մասին, ըս հայցի Վիլեն Գաբրիելյանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի և Գոհար Պողոսյանի՝ սեֆականասիռոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու դահանջի մասին, ըս հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընդդեմ Լաուրա Ամիրյանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարողյանն առընթեր անարժ գույքի կաղասսրի դեսական կոմիսեի Չեղթոն սարածֆային սսորաբաժանման՝ սեֆականողյան իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու, անարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կաղասսրի միասնական մասյանում կասարված գրանցումը և սեֆականողյան իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, գործարքի անվավերողյան հեսևանֆներ կիրառելու դահանջների մասին ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի (այսուհե նաև՝ Վերաֆննիչ դասարան) 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասնողընը.

Լաուրա Ամիրյանը, դիմելով դասարան, դահանջել է իրեն ճանաչել Թամարա և Շամամ Պողոսյանների Երևանի Մյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գսնվող ժառանգական գույքի նկասմամբ ժառանգողընն ընդունած ժառանգ-սեֆականասեր:

Վիլեն Գաբրիելյանը, դիմելով դասարան, դահանջել է վերացնել Երևանի Մյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գսնվող գույքի նկասմամբ իր սեֆականողյան իրավունքի խախտումը:

Եղիսաբեթ Ալավերդյանը, դիմելով դատարան, դիմում է անվավեր ճանաչել Երևանի Սյասնիկյան դոդոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի սեփականության իրավունքի դեպքում, անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մատյանում կատարված գրանցումը, սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և կիրառել գործարքի անվավերության հետևանքներ:

Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռով.

ա) անվավեր է ճանաչել Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.05.2005 թվականի վճռի հիման վրա Երևանի Սյասնիկյան դոդոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ Լաուրա Ամիրյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը.

բ) անվավեր է ճանաչել Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև 10.07.2006 թվականին կնքված՝ Երևանի Սյասնիկյան դոդոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը և դրա հիման վրա ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհարժ գույքի կադաստրի դեպքում կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից կադաստրի միասնական մատյանում կատարված Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը.

գ) կիրառել է գործարքի անվավերության հետևանքներ, այն է՝ դատաստիսանող Լաուրա Ամիրյանից հոգուս Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի բռնագանձել է 138.600.000 ՀՀ դրամ.

դ) Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ 13.07.2006 թվականին սրված թիվ 2219651 սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել է.

ե) Վիլեն Գաբրիելյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ սեփականացիքը իրավունքի խախտումը վերացնելու դիմումը մատուլ, մերժել է.

զ) Լաուրա Ամիրյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել է:

Վերաբերյալ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռով.

ա) Լաուրա Ամիրյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու դիմումը մատուլ, ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել է.

բ) Վիլեն Գաբրիելյանի հայցը՝ իրավունքի խախտումը վերացնելու դիմումը մատուլ՝ բավարարել է.

գ) Եղիսաբեթ Ալավերդյանի հայցն ընդդեմ Լաուրա Ամիրյանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Ստոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհարժ գույքի կադաստրի դեպքում կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն, անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մատյանում կատարված գրանցումը անվավեր ճանաչելու, գործարքի անվավերության հետևանքները կիրառելու դիմումը մատուլ, մերժել է:

դ) Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ սրված թիվ 2219651 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Եղիսաբեթ Ալավերդյանը Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Վիլեն Գաբրիելյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին մասը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 303-րդ, 304-րդ և 305-րդ հոդվածները և 176-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառեր:*

Բողոք բերած անձը նվազ մոնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաճայն՝ նյութական իրավունքի նորմերը համարվում են խախտված կամ սխալ կիրառված, եթե դասարանը չի կիրառել այն օրենքը կամ ՀՀ միջազգային դայանազիրը կամ իրավական այլ ակտը, որը դետք է կիրառեր:

Լաուրա Ամիրյանը Վիլեն Գաբրիելյանի հետ 10.07.2006 թվականին կնքել է առուվաճառքի դայանազիր, ըստ որի վերջինիս է օտարել Երևան ֆաղաֆի Մյասնիկյան դորոտայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գնվող գույքը:

Լաուրա Ամիրյանը գործարքի կնքման դաշին կիճելի հասցեի սեփականատեր չի հանդիսացել, ֆանի որ նրա սեփականության իրավունքի ծագման հիմք հանդիսացած Երևանի Արաքիլր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին առյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը, Վճռաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշմամբ բեկանվել է և դիմումը թողնվել առանց ֆննդության:

Տվյալ դայաններում Վերաֆննիչ դասարանը դետք է կիրառեր ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 305-րդ հոդվածը, որոնց համաճայն՝ գործարքն անվավեր է՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքով սահմանված հիմքերով դասարանի կողմից այն այդդիսին ճանաչելու ուժով (վիճահարույց գործարք) կամ անկախ նման ճանաչումից (առոչինչ գործարք) և օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի դաշանջներին չհամադասասխանող գործարքն անվավեր է, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախաստեսում խախտման այլ հետևանքներ:

Հաշվի առնելով բերված փաստարկը՝ Վերաֆննիչ դասարանը դետք է կիրառեր նաև ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշանջը, համաճայն որի՝ անվավեր գործարքը չի հանգեցնում իրավաբանական հետևանքների, բացառությամբ այն հետևանքների, որոնք կաղված են գործարքի անվավերության հետ: Նման գործարքն անվավեր է կնքման դաշինց:

Անստելով սույն հանգամանքները՝ Վերաֆննիչ դասարանը Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանազիրն անվավեր ճանաչելու դաշանջը մերժել է, և Վիլեն Գաբրիելյանին դիտել է որդես բարեխիղճ ճեռք բերող: Մակայն Վիլեն Գաբրիելյանը չի կարող հանդիսանալ բարեխիղճ ճեռք բերող ոչ միայն նված փաստարկներից ելնելով, այլ նաև այն հանգամանքից ելնելով, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաճայն՝ դայանազրով գույքը ճեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու դաշինց, եթե այլ բան նախաստելած չէ օրենքով կամ դայանազրով, ինչդես նաև Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված դայանազրի 2.4-րդ «գ» կետը նախաստեսում է, որ գնորդը դարսավոր է Վաճառողից Օբյեկտն ընդունել հանձնման-ընդունման ակտով:

2) Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 52-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ»:

Վերաֆննիչ դասարանը գործում առկա մյուս աղացույցների հետ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետազոտության չի ենթարկել ՎՃՌաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշումը, որով վերացվել են Լաուրա Ամիրյանի վիճելի հասցեի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու հիմքերը:

3) Մույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանակ:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված անճարժ գույքի առուվաճառի թայմանագիրը չէր կարող կնքվել, քանի որ թայմանագրով օտարվող գույքն այդ դեպքում չէր գտնվում և արգելանքի տակ և որդես նոր երևան եկած հանգամանակ է հանդիսանում Երևան ֆաղաֆի Ավան և Նոր-Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը, թիվ 2-3535 կասարողական թերթը և ՀՀ ԱԳ ԴԱՀԿ ծառայության Երևանի ստորաբաժանման ղեկավար Ա.Խաչատրյանին ուղարկված կից գրությունը:

ՎՃՌաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռն:

2.1 ՎՃՌաբեկ բողոքի դատասխանը.

ՎՃՌաբեկ բողոքի վերաբերյալ Վիլեն Գաբրիելյանը ներկայացրել է վճՌաբեկ բողոքի դատասխան, ըստ որի՝ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ներկայացված փաստարկները անհիմն են հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Երևանի Մյասնիկյան յուրաքանչյուրի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքը ձեռք է բերվել հասուցմամբ՝ Լաուրա Ամիրյանին վճարելով համադատասխան չափով գումար: Ըստ Վիլեն Գաբրիելյանի՝ ինքը հանդիսանում է գույքը բարեխիղճ ձեռք բերող անձ և գույքը ձեռք է բերել նրա սեփականատիրոջից՝ Լաուրա Ամիրյանից և սեղյակ չի եղել նրա օգտին առկա վճիռների և ժառանգության վկայագրերի մասին, որոնք վերջինիս կողմից ներկայացվել են և գտնվում են ֆաղաֆաղիական գործում: Եթե նույնիսկ ինքը գույքը հասուցմամբ ձեռք բերած լիներ այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին չի իմացել և չէր էլ կարող իմանալ, ապա միևնույն է՝ հանդիսանում է բարեխիղճ ձեռք բերող:

Վերը նշված անճարժ գույքն իր սիրադասմանն է անցել օրինական կարգով, սեփականատերն իր գույքը չի կորցրել, այն չի հափճակվել և նրա սիրադասումից դուրս չի եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրա կամից:

Ինքը՝ որդես գույքը բարեխիղճ ձեռք բերող, հանդիսանում է Երևանի Մյասնիկյան յուրաքանչյուրի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի սեփականատեր:

3. ՎՃՌաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

ՎՃՌաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Թամարա և Շամամ Պողոսյանները մահացել են 09.10.2001 թվականին:

2) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատվել է իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Լաուրա Ամիրյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների ժառանգական գույքի՝ Երևանի Մյասնիկյան դղողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Նոր Նորք սարաժֆային ստորաբաժանման կողմից 16.02.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանին սրվել է Երևանի Մյասնիկյան դղողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 2135727 վկայականը:

4) Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 25.04.2006 թվականի թիվ 2-1560 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատված է համարվել իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Թամարա և Շամամ Պողոսյանները հանդիսացել են Լաուրա Ամիրյանի հարազատ մորաբույրերը:

5) ՀՀ Կենտրոն նոսարական սարաժֆի նոսարի կողմից 17.05.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանին սրվել է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրեր՝ Թամարա և Շամամ Պողոսյանների գույքի նկատմամբ ժառանգ հանդիսանալու վերաբերյալ:

6) Վճռաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշմամբ բեկանվել է Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը և դիմումը թողնվել առանց քննության:

7) 10.07.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքվել է անճարժ գույքի առուվաճառքի դայանաագիր, որը վավերացվել է «Նոր Նորք» նոսարական սարաժֆի նոսարի կողմից:

8) Նվաճած դայանաագրից ծագող իրավունքները 13.07.2006 թվականին գրանցվել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Նոր Նորք սարաժֆային ստորաբաժանման կողմից և Վիլեն Գաբրիելյանին ու Լիլիթ Սևոյանին սրվել է Երևանի Մյասնիկյան դղողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի թիվ 2219651 վկայականը:

9) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատվել է իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների՝ Երևանի Մյասնիկյան դղողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվաճած հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը սուբյեկտի օրենքով և այլ իրավական ակտերով ճանաչված ու դատադանվող իրավունքն է՝ իր հայեցողությամբ սիրաղեցելու, օգտագործելու և ճնջնջելու իրեն դասկանող գույքը:

Տիրադատման իրավունքը գույքը փաստացի տիրադատելու իրավաբանորեն ադախովված հնարավորությունն է: Տնօրինման իրավունքը գույքի ձակասագիրը որոշելու իրավաբանորեն ադախովված հնարավորությունն է:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իրեն դասկանող գույքի նկատմամբ, իր հայեցողությամբ, կատարել օրենսդրական չհակասող և այլ անձանց իրավունքներն ու օրենքով դրանցով սահմանվող շահերը չխախտող ցանկացած գործողություն, այդ թվում՝ իր գույքը որդես սեփականություն օտարել այլ անձանց, նրանց փոխանցել այդ գույքի օգտագործման, տիրադատման և տնօրինման իրավունքները, գույքը գրավ դնել կամ տնօրինել այլ եղանակով:

Գործի փաստերի համաձայն՝ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է, որ Եղիսաբեթ Ալավերդյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին դասկանող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի դեպքում գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման: Չնայած այն հանգամանքին, որ Եղիսաբեթ Ալավերդյանը վիճելի ժառանգության իր մասի նկատմամբ ժառանգության իրավունքի վկայագիր չի ստացել և դրանից ծագող վերջինիս սեփականության իրավունքը դեպքում գրանցում չի ստացել, այնուամենայնիվ, այդ գույքը դասկանում է Եղիսաբեթ Ալավերդյանին:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դատարանի 16.06.2006 թվականի որոշմամբ դադարել է վիճելի գույքն օտարելու Լաուրա Ամիրջանի իրավունքը, Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը հիմնավոր կերպով 16.03.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչել նրա և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված առուվաճառքի գործարքը և դրանից բխող՝ Վիլեն Գաբրիելյանի Լիլիթ Սևոյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը, նկատի ունենալով, որ Լաուրա Ամիրջանը գործարքը կնքել է գույքն օտարելու օրինական հիմքերի բացակայությամբ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատախազանում նշված այն փաստարկին, թե Վիլեն Գաբրիելյանը հանդիսանում է վիճելի գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ հանգամանքը սույն ֆաղափացիական գործով որևէ էական նշանակություն չունի հետևյալ դատաբանականությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասցումամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ադախ սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատախազել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է տիրադատման, կամ այն հավիճակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց տիրադատումից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամից:

Նշված հոդվածից հետևում է, որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք չէ օրենքի դատախազներին հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դատախազը մեծելու համար, քանի որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերողն օրենքով դատախազանված չէ սեփականատերից՝ գույքը վերադարձնելու դատախազից, եթե գույքը վերջինիս տիրադատումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին

դասկանող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի ղեկավար գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանը ճանաչվել է Թամարա և Շամսադ Պողոսյանների՝ Երևանի Մյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Փաստերն, Լաուրա Ամիրյանի կողմից վիճելի գույքի օտարմամբ, Եղիսաբեթ Ալավերդյանի իրադատությունից այդ գույքը դուրս է եկել իր կամից անկախ դասառնումով:

Բացի այդ, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի պաշտպանության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դրամաներով: Այսպիսով, Վերաբեկյանի դատարանը վճիռ կայացնելիս խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով սահմանված սեփականության անձեռնմխելիության իրավունքը, քանի որ Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճռով արդեն իսկ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանին ճանաչել է Թամարա և Շամսադ Պողոսյանների Երևանի Մյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Նման դիրքորոշումն է արժանապատիվ Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանը «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը մեկնաբանելիս՝ «Մեքսիկո» հունական նավթարդյունաբերական գործարաններն ընդդեմ Հունաստանի ֆաղափարակալ գործով:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկներին, որ Վերաբեկյանի դատարանը լուրջաբար էր կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 303-305-րդ հոդվածները, ապա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վեճի սխալ լուծման դարազայում, Վերաբեկյանի դատարանը չէր կարող անվավերության հետևանքներ կիրառել, ինչը իրավաբաններն կիրառել է Դատարանը, որը բխել է վեճին ըստ էության ճիշտ լուծում սալուց:

2) *Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջադրված գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջադրվածների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Մինչդեռ, սույն գործում առկա՝ Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճիռը և Վճռաբեկ դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշումը Վերաբեկյանի դատարանի կողմից բազմակողմանիորեն չի ուսումնասիրվել և գնահատվել:

Փաստերն, Վերաբեկյանի դատարանը, մանրամասն չուսումնասիրելով Լաուրա Ամիրյանի սեփականության իրավունքի գրանցման իրավական հիմքերը, մերժել է Եղիսաբեթ Ալավերդյանի հայցը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի դատապարտությունները, որի համաձայն՝ նախկինում ֆունկցիոնալ ֆաղափարակալ գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆունկցիոնալ կրկին չեն առաջադրվում:

3) *Վճռաբեկ բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և

2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքերի հետևանքով գործի վերանայման հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դատաճանաչման չեն ներկայացվել դատարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները ղեկավար է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար եղած լինի և սլյալ հանգամանքները գործի համար ղեկավար է ունենան էական նշանակություն:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի նոր երևան եկած հանգամանքի վերաբերյալ դատաճառաբանությանը, առաջ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևան ֆաղափ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը չի կարող հանդիսանալ որդես նոր երևան եկած հանգամանք, քանի որ սլյալ դատարանի թիվ 2-ԱԱ/2006թ-ի ֆաղափաբանական գործով հայցի ադախովման միջոց ձեռնարկելու միջնորդությունը ներկայացվել է հայցվոր Երիսաբեթ Ալավերդյանի կողմից, այսինքն՝ նրան ի սկզբանե հայտնի է եղել գույքը արգելանքի տակ գտնվելու հանգամանքը, որն, ի դեպ, վերաբերում է դատարանում որդես ադախույց չի ներկայացվել:

Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ճանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըստ էության բնութագրի ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դատավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ դատաճանաչման անհնարին է եղել դրա ներկայացումը դատարան:

Ուստի վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ճանաչվել ՀՀ ֆաղափաբանական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի դատաճանաչման չի չի սլյալում հիմքով:

Միաժամանակ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյրոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը սույն գործով յուրաքանչյուր ադախույց գնահատել է գործում եղած բոլոր ադախույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և 16.03.2007 թվականին կայացրել է հիմնավորված և օրինական վճիռ: Հետևաբար, ելնելով դատական բնութագրի արդյունավետության սկզբունքից, վճռաբեկ դատարանը սույն գործով հարկ է համարում կիրառել ՀՀ ֆաղափաբանական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին ասյանի դատարանի դատական ակտին օրինական ուժ սալու լիազորությունը, քանի որ առաջին ասյանի դատարանի կողմից սույն գործով կայացված հիմնավոր և օրինական վճիռի առկայության դատարաններում բացակայում է գործի նոր բնութագրի անհրաժեշտությունը:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը բավարար է դիտնում ՀՀ ֆաղափաբանական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերաբերող դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղափաբանական գործով կայացրած վճիռը մասնակիորեն բեկանելու և Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյրոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղափաբանական գործով հիմնավորված և դատաճառաբանված վճիռն օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաբանական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը՝ ըստ հայցի Վիլեն Գաբրիելյանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի և Գոհար Պողոսյանի՝ սեփականափրոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու դատանքի մասը և ըստ հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընդդեմ Լաուրա Ամիրջանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Ձեյթուն սարածֆային ստրաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու, անձարժ գույքի առուվաճառքի ղայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասյանում կասարված գրանցումն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հեկանքներ կիրառելու դատանքների մասերը և այդ մասերով օրինական ուժ սալ Երևանի Արաքկիր և Քանաքեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռին:

2. ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը՝ ըստ հայցի Լաուրա Ամիրջանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի, Գոհար Պողոսյանի՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականասեր ճանաչելու դատանքի մասով և ըստ հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընդդեմ Լաուրա Ամիրջանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Ձեյթուն սարածֆային ստրաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մանում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-1435 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-1155/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Գ.Վարդանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաջը (այսուհե՛ս՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատարանի ղեկավարը՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատարանի ղեկավարներ՝ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ՄՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՋՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբազ դատական նիստոմ, ֆննելով Մանվել Մարիբեկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների ընդդեմ Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մանվել Մարիբեկյանների և Քնարիկ Աղազարյանի՝ բնակաբնակության ոգագործման իրավոնբը փոխհասոցմամբ դադարեցնելու և բնակելի սնից վարելու դահանջի մասին, ըս հակընդդեմ հայցի Մանվել Մարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի ընդդեմ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների՝ ձեռբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավոնբը ձանաչելու, ըս օրենքի ժառանգության իրավոնբի վկայագիրը և սեփականության իրավոնբի վկայականը մասնակի անվավեր ձանաչելու դահանջների մասին, ինչդես նա ըս Մանվել Մարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հայցի ընդդեմ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների՝ հողատարածքի նկատմամբ սեփականության իրավոնբի գրանցումը մասնակի անվավեր ձանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ջ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանները դահանջել են Երևան ֆաղաֆի Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան նկատմամբ Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մանվել Մարիբեկյանների, Քնարիկ Աղազարյանի ունեցած բնակելի տարածության ոգագործման իրավոնբները 738.922 (յոթ հարյուր երեսուրոթ հազար ինը հարյուր ֆասներկու) ՀՀ դրամ գումարի փոխհասոցմամբ դադարեցնել և նրանց վարել վերոգրյալ բնակելի սնից:

Հակընդդեմ հայցով դիմելով դատարան՝ Մանվել Մարիբեկյանը և Քնարիկ Աղազարյանը դահանջել են ձեռբերման վաղեմության ուժով ձանաչել իրենց

սեփականության իրավունքը Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան բակում կառուցված բնակելի սենյակի և դրան կից օժանդակ հարմարությունների սակ զգնվող 48 քմ հողամասի նկատմամբ և այդ մասով անվավեր ճանաչելով հակընդդեմ հայցով դասասխանողներ՝ Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյաններին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Առանձին հայցով դիմելով դատարան՝ Մանվել Սարիբեկյանը և Քնարիկ Աղազարյանը դատանջել են մասնակի անվավեր ճանաչել Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան նկատմամբ անճարժ գույքի կադաստրի գրանցամասյանում դասասխանողների՝ Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 26.12.2006 թվականի վճռով Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է դադարեցնել Երևան ֆաղափի Բաֆֆու թիվ 51 սան նկատմամբ Սոֆիկ, Մելանյա և Սամվել Սարիբեկյանների բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը 443350 (չորս հարյուր քառասուններեք հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ գումարի փոխհատուցմամբ: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Նշված վճռով Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հակընդդեմ հայցը բավարարվել է:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 19.03.2007 թվականի վճռով Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հայցը բավարարել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերսննիչ դատարանի 02.05.2007 թվականի «Թիվ 07-1155 և թիվ 07-1960 ֆաղաֆաղիական գործերը մեկ վարություն միացնելու մասին» որոշմամբ նշված ֆաղաֆաղիական գործերը միացվել են:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերսննիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճռով Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների հայցը բավարարվել է, իսկ Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հակընդդեմ հայցը և առանձին ներկայացված հայցը մերժվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մանվել Սարիբեկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերսննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 172-րդ, 280-րդ և ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածները, կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 178-րդ, 274-րդ և 277-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեն, խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ղնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորների հայրը՝ Բաբկեն Նիկողոսյանը, որը հանդիսանում է Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 հասցեի հողամասի սեփականատերը, 1960-ական թվականներին առաջարկել է Սարիբեկ Սարիբեկյանին իր ընտանիքի անդամների հետ նրա կողմից չօգտագործվող հողամասում կառուցել տուն՝ բնակության նպատակով: Բաբկեն Նիկողոսյանը երբևիցե չի խոչընդոտել Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից հողասարածի օգտագործմանը:

Բաբկեն Նիկողոսյանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի իմաստով իր գործողություններով փաստացի հրաժարվել է հողամասի այդ

մասի նկատմամբ ունեցած սեփականության իրավունքից, իսկ Սարիբեկ Սարիբեկյանն ու նրա իրավահաջորդներն իրենց հերթին Բաբկեն Նիկողոսյանի կողմից իրենց սրամաղրված հողասարածի այդ մասի վրա կառուցել են բնակելի տուն և բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ իրադրեցնելով այդ գույքը՝ դարձել են դրանով փաստացի զբաղեցրած հողամասի սեփականատերեր:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղափարական վերահսկիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երբաղխարհրդի գործովնի հազվեցեխիսնիկական բյուրոյի 31.08.1988 թվականի թիվ 937 սեխիսնիկական անձնագրի համաձայն՝ Բաբկեն Նիկողոսյանին սեփականության իրավունքով տասկանել է Արաբկիի 44 փողոցի (քննարկվող գործով՝ Բաֆֆու փողոցի) թիվ 51 հասցեում գտնվող տունը և օգտագործման իրավունքով 918 քմ հողամասը: 1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հողվածի 4-րդ մասի ուժով նշված հողամասը դարձել է Բաբկեն Նիկողոսյանի սեփականությունը:

2) Երևանի Բաֆֆու փողոցի բնակիչներ Ավեխիֆ և Էմմա Աղամիրյանների, Արաբյա Հակոբյանի, Վոլոդյա Սեյրանյանի, Աղվան Գրիգորյանի և Զիրավարդ Զազյանի 29.11.2006թ. հայտարարության համաձայն՝ 1964 թվականին Բաբկեն Նիկողոսյանը Սարիբեկ Սարիբեկյանին գյուղից սեղափոխվելու նդասակով Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի որոշ հասկված հասկացրել է նրան բնակելի տուն կառուցելու և բնակություն հասսասելու համար:

3) «Շենքերի, շինությունների դատողանում և սղասարկում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրությունը սղասարկող թիվ 12 սեղամասի 21.11.2006թ. սեղեկանքի համաձայն՝ Մանվել Սիրաբեկյանը 1964 թվականից բնակվում է Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեում:

4) Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից կասարվել է 1994-1997 թվականների, 1999 և 2004 թվականների համար Երևանի Բաֆֆու 51 հողի հարկի վճարումները (գ.թ. 16-21):

5) Բաբկեն Նիկողոսյանը մահացել է 04.03.1996 թվականին: Բաբկեն Նիկողոսյանի մահվանից հետո բացված ժառանգական գույքն ընդունած ժառանգներ են ձանաչվել նրա որդիները՝ Միշա և Վոլոդյա Նիկողոսյանները, որոնք հավասար բաժիններով ժառանգել են Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 հասցեում գտնվող Բաբկեն Նիկողոսյանին տասկանող անշարժ գույքը: Վոլոդյա և Միշա Նիկողոսյաններին 17.01.2006 թվականին սրվել է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական, որում հողամասի չափը նշվել է 0,3386 հա:

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսեի Արաբկիի սարածֆային ստորաբաժանման 08.12.2006 թվականի թիվ Ս/Շ Ել-3766^Ա գրության համաձայն՝ Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 388,6 քմ (երեք հարյուր ուստունուստ ամբողջ վեց սասնորդական), որից ֆաղափարցիներ Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի ինքնական զբաղեցրած հողասարածքը կազմում է 24,3 քմ (ֆասնչորս ամբողջ երեք սասնորդական), որը ծանրաբեռնված է ինքնական շինություններով. շինությունների ներքին մակերեսների գումարը կազմում է 22,9 քմ (ֆասներկու ամբողջ ինը սասնորդական):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ

բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչդեպ նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով:

Սույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնդիսի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և սնուցումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դահողանելու մտադրության:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձն, որն անբարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն օտար անձի ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադեմում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դրամային փր հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից՝ **այդ իրավունքի դադարման** միջոց:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի բարժ վավերադրամանների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորապես դրանք են՝

1. սիրադեմումը դեմք է լինի բարեխիղճ: Տիրադեմման բարեխիղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադեմմանը անցնելիս: Գույքն անձի փաստացի տիրադեմմանը դեմք է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադեմողի մոտ դեմք է առկա լինի այն համոզմունքը, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադեմումը դեմք է հիմնված լինի այնդիսի փաստի հիման վրա, որը տիրադեմողին կարող է սալ բավարար հիմքեր ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադեմելու է որդես սեփականություն,

2. փաստացի տիրադեմողը գույքը դեմք է տիրադեմի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադեմողը դեմք է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դահողանման համար, ինչդեպ իր սեփական գույքի դեղմում: Անձը դեմք է գույքը տիրադեմի ինչդեպ սեփականը նաև երրորդ անձանց հետ հարաբերություններում,

3. տիրադեմումը դեմք է լինի 10 տարի և անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 տարվա ընթացքում գույքի տիրադեմումը չդեմք է ընդհատվի: Տիրադեմումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադեմողի կամով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադեմումից (գույքը դուրս է գալիս նրա տիրադեմումից), կամ գույքի սեփականատիրոջ կամ այլ անձանց գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն,

4. տիրադեմումը դեմք է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադեմողը գույքը չդեմք է տիրադեմի երրորդ անձանցից գաղտնի եղանակով:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Երևանի Բաֆոու փողոցի բնակիչներ՝ Ավետիս և

Էմմա Աղամիրյանների, Արաբյա Հակոբյանի, Վոլոդյա Մեյրանյանի, Աղվան Գրիգորյանի և Ջիրավարդ Չազյանի 29.11.2006թ. հայտարարության համաձայն՝ 1964թ. Բաբկեն Նիկողոսյանը Սարիբեկ Սարիբեկյանին գյուղից տեղափոխվելու նույնանունով Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի որոշ հատված հասկացրել է բնակելի տուն կառուցելու և բնակություն հաստատելու համար: Իսկ «Շենքերի, շինությունների դահլիճում և սղասարկում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրությունը սղասարկող թիվ 12 տեղամասի 21.11.2006թ. տեղեկանքի համաձայն Մանվել Սիրաբեկյանը 1964 թվականից բնակվում է Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեում: Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից կատարվել է 1994-1997 թվականների, 1999 և 2004 թվականների համար Երևանի Բաֆֆու 51 հողի հարկի վճարումները:

Վերոնշյալ հանգամանքները Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է բավարար հիմք արձանագրելու համար, որ գույքի փաստացի տիրապետող Մանվել Սիրաբեկյանը 10 տարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ, անընդմեջ և որդես սեփական գույք տիրապետել է վեճի առարկա հողատարածքը, ինչի ուժով դրա նկատմամբ ձեռք է բերել սեփականության իրավունք:

Վճռաբեկ դատարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ Սարիբեկյանի Աղազարյանի կողմից զբաղեցված հողատարածքի՝ **10 տարի անընդմեջ** տիրապետումը ուղղակիորեն հիմնավորվում է Երևանի Բաֆֆու փողոցի բնակիչների և «Շենքերի, շինությունների դահլիճում և սղասարկում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրության հայտարարությամբ, որոնցում նշվում է Մանվել Սիրաբեկյանի կողմից 1964 թվականից գույքի տիրապետման փաստը, **բացահայտությունը** հիմնավորվում է տիրապետման մասին իրենց իրազեկվածությամբ (հողատարածքի սեփականատերից և նույն փողոցի բնակիչների), այսինքն՝ տիրապետումը չի եղել հողատարածքի սեփականատերից և այլ անձանցից գաղտնի եղանակով, իսկ **բարեխղճությունը** հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ հողամասի սեփականատեր Բաբկեն Նիկողոսյանը անձամբ է հրավիրել Մանվել Սիրաբեկյանին և հասկացնելով առանձին հողատարածք թույլատրել այդ հողամասի վրա կառուցել բնակելի տուն: Այսինքն՝ հողատարածքի սեփականատերից կողմից Մանվել Սիրաբեկյանին **տուն կառուցելու նույնանունով** հողամաս տրամադրելը, վերջինիս բավարար հիմք է սվել ենթադրելու, որ նա այդ հողատարածքը տիրապետելու է որդես սեփական գույք, իսկ Բաբկեն Նիկողոսյանը, թույլատրելով կառուցել տուն և 1991 թվականից սկսած (այն դահլիճից երբ նա դարձել է հողատարածքի սեփականատեր) այն հետ չդահլիճելով, փաստացի կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք վկայում են իր կողմից այդ հողամասից հրաժարվելու մասին:

Ինչ վերաբերում է վեճի առարկա հողատարածքը **որդես սեփական գույք տիրապետելուն**, առաջ դա հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ Մանվել Սիրաբեկյանը մասնակցել է գույքի կառավարմանը՝ կառուցել է տուն, հոգ է տարել դրա դահլիճում համար՝ վճարելով հողի հարկի գումարները:

Ինչ վերաբերում է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահլիճին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անհարժ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տե՛ս Միսիանի ֆաղափարտարան ընդդեմ Շահեն Սարգսյան, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղափարտարան գործ թիվ

3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անճարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափացիական գործով անհրաժեշտ է հասցնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադաշնանը:

Սույն ֆաղափացիական գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադաշնանը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում, այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանի վերոնշյալ որոշման կայացումից 20 օր անց: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ ժամանակահատվածը բավարար չէր իրավակիրառ տրանսիկայում Վճռաբեկ դատարանի համադասասխան դիրքորոշման արմատավորման համար: Հետևաբար, այդ դայմաններում հայցվորը, ողջամտրեն կարող էր բարոնակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով, ըստ էության վիճարկում է սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ կարող է անբարենդաս դատավարական հետևանքներ առաջացնել հացվորի համար: Մասնավորապես, նա սխիղված կլինի նույն իրավունքի դատարանության համար կրկին դիմել դատարան, այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջով:

Վճռաբեկ դատարանը նման իրավիճակը դիտում է որդես անձի արդար դատարանության իրավունքի ոչ արդյունավետ իրացման օրինակ, և այդ իսկ դատաճառով հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի անվավերության դահանջը նոր ֆննդության ժամանակ դիտել որդես սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջ:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղափացիական դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrtaqrutyunin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrtaqrutyuninներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղական գործ թիվ Տ-1915
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1462(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային
դեղական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դատարանի (այսուհետ՝
Տննտական դատարան) 19.06.2007 թվականի թիվ Տ-1915 ֆաղաֆաղական գործով
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր
Հարկային դեղական ծառայության Ծահույանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝
Ծառայություն)՝ 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու
դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ «Ուռնելի» ՓԲԸ-ն դախանջել է անվավեր ճանաչել
Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ստուգման ակտը:

Տննտական դատարանի 19.06.2007 թվականի վճռով «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի դիմումը
քավարարվել է մասնակի՝ թիվ 1022992 ակտի 1-ին և 4-րդ կետերը ճանաչվել են անվավեր և
Ծառայությանը դարտադրվել է վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո 7-օրյա ժամկետում
կատարելու վերահազվարկ և «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի անձնական հազվի ֆարտից դուրս գրելու ակտի
1-ին և 4-րդ կետերի հիման վրա հազվեգրված լրացուցիչ հարկային դարտավորություններ
գումարները:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիլիլայ
հիմնավորմամբ.

*Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն
որոշմամբ հաստատված Կարգի 21-րդ կետը, «Ծահույանի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ*

հողվածի 2-րդ մասի «ժա» կեսը, 33-րդ հողվածը, «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի 1-ին կեսը, 43-րդ հողվածը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հողվածները: Բողոք բերած անձը նշված դեպքերում ղախտները պարզապես և հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որոշմամբ հաստատված «Կազմակերպությունների (բացառությամբ բանկերի) դեբիտորական դրամադրամային հնարավոր կորուստների ռիսկի (դահուսաֆոնդի) ձևավորման դեբիտորական և կրեդիտորական դրամադրամային անհուսալի ճանաչման և դուրսգրման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 21-րդ և 22-րդ կետերի համաձայն՝ կրեդիտորական դրամադրամային կազմակերպության դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի, իսկ անհուսալի ճանաչված կրեդիտորական դրամադրամային ենթակա են դուրսգրման՝ անհուսալի դառնալու հաշվետու տարին: Դուրս գրված անհուսալի կրեդիտորական դրամադրամային հաշվի է առնվում կազմակերպության հաշվետու տարվա հարկվող բաժնույթը (վնասը) որոշելիս՝ որդես եկամուտ: Ստուգմամբ դարգվել է, որ «Ունենի» ՓԲԸ-ի կրեդիտորական դրամադրամային 01.01.2005 թվականի դրությամբ կազմել է 15.077.100 դրամ, որից 5.537.600 դրամը՝ համաձայն վերը նշված կարգի՝ համարվել է անհուսալի: Ստուգմամբ դարգվել է նաև, որ 7.660.000 դրամը ընկերության կրեդիտորական դրամադրամային է «Երևանի էլեկտրոտեխնիկ» ՊՓԲԸ-ին և նշված կրեդիտորական դրամադրամային ՀՀ սննդամթերքի դասարանի 17.01.2006 թվականի թիվ S-1028 ֆադախտի կազմում կայացրած վճարի համաձայն՝ 2005 թվականի հաշվետու տարվա համար ճանաչվել է հայցային վաղեմության ժամկետը լրացված դրամադրամային (նշված 7.660.000 դրամը հաշվադատներին ձևակերպվել է «Ունենի» ՓԲԸ-ի կողմից): Փաստորեն, 2005 թվականի ընթացքում «Ունենի» ՓԲԸ-ն 7.660.000 դրամի չափով ունեցել է դրամադրամայինների նվազում, որը, համաձայն «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հողվածի «ժա» կեսի՝ որդես դրամադրամայինների ներմիջ ստացվող եկամուտ, ենթակա է ներառման համախառն եկամտի մեջ: Համաձայն «ՀՀ հաշվադատական հաշվառման սահմանադրամային մասին» ՀՀ կառավարության 22.12.2005 թվականի թիվ 2159-Ն որոշման 10-րդ սահմանադրամային (հաշվադատական հաշվեկշիռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեբիտոր)՝ ընկերությունը հաշվեկշիռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող ճգնաժամային ենթակա փոփոխությունները մինչև ֆինանսական հաշվետվությունը հարկային մարմինն ներկայացնելու ժամանակահատվածը չի արձանագրել 2005 թվականի ֆինանսական հաշվետվություններում, ուստի «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հողվածի համաձայն՝ հաշվարկվել է շահութահարկի գծով հարկի գումար՝ 2.639.500 դրամ և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հողվածներով՝ տույժ և տուգանք, ընդհանուր՝ 3.732.200 դրամ:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ԱԱՀ վճարող անձինք հաշվետու ժամանակաշրջանում դրամական բյուջե են վճարում այդ ժամանակաշրջանում հաշվարկվող գործարքների գործառնությունների (հարկվող արժեքի) նկատմամբ հաշվարկված ԱԱՀ-ի գումարը, որից հաշվանցվում (դրամադրամային) են՝ բացառությամբ սույն հողվածի 1-ին կետում սահմանված դեբիտոր: Այդ դեբիտորից են՝ 2005 թվականի ընթացքում միանվագ գործարքի համար 100.000 դրամը, իսկ հաշվետու ամսվա ընթացքում բոլոր այդպիսի գործարքների համար՝ 1 միլիոն դրամը: Ստուգման ընթացքում ստուգողներին ներկայացված փաստաթղթերից դարգվել է, որ ընկերությունը 2005 թվականի 3-րդ և 4-րդ եռամսյակներում հարկային տեսչություն ներկայացրած ԱԱՀ-ի հաշվարկներում ՀՀ արժեքային ձեռք բերված ադրամների և մասնագրված ծառայությունների գծով ԱԱՀ-ի հաշվանցման ենթակա գումարների մեջ է ընդգրկել նաև այն գումարները, որոնց համար սվյալ եռամսյակում բանկային փոխանցումներ չի կատարել և այդ

գումարները գերազանցել են «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված թույլատրելի չափը: Հիմք ընդունելով «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածների դրույթները՝ ընկերությանը ակտի 4-րդ կետով ԱԱՀ-ի գծով զանձման է ենթակա լրացուցիչ 2.146.200 դրամ գումար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը լրացուցել է բեկանել սնեստական դատարանի վճիռը՝ դիմումի բավարարման մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինուքյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինուքյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային ղեկավարության Ըստումյանի հարկային սեսչության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետով արձանագրվել է, որ 01.01.2005 թվականի դրությամբ «Ուտենի» ՓԲԸ-ի կրեդիտորական դարսերից 5.537.600 դրամը 2005 թվականին դարձել է անհուսալի:

2) «Երևանի էլեկտրասացնց» ՊՓԲԸ-ի նկատմամբ դիմողի ունեցած 7.660.000 դրամ կրեդիտորական դարսերը ՀՀ սնեստական դատարանի 17.01.2006 թվականի վճռով 2005 թվականի հաշվետու տարվա համար ճանաչվել է որդես հայցային վաղեմության ժամկետը լրացած դարսավորություն:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային ղեկավարության Ըստումյանի հարկային սեսչության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 4-րդ կետով արձանագրվել է, որ «Ուտենի» ՓԲԸ-ին «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում է վերագրվել, քանի որ «Ուտենի» ՓԲԸ-ի կողմից 2005 թվականի 3-րդ և 4-րդ եռամսյակներում հարկային սեսչություն ներկայացված ԱԱՀ-ի հաշվարկներում որդես հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ-ի գումարներ են ցույց տրվել ՀՀ տարածքում ձեռք բերված այնդիսի ադրանքների և ծառայությունների գծով հարկային հաշվներում առանձնացված ԱԱՀ-ի գումարները, որոնց դիմաց բանկային փոխանցումներ չեն կատարվել: Այս կադրակցությամբ ստուգողները հաշվարկել և դիմողին լրացուցիչ վճարման են առաջադրել 985.500 դրամ ԱԱՀ, 569.500 դրամ տույժ և 591.200 դրամ տուգանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Ընկելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետում կատարված հղումը՝ 5.537.600 դրամ կրեդիտորական դարսերը 2005 թվականին անհուսալի դարձած լինելու մասին, արձանագրվել է դատառարան հիմքերի բացակայությամբ, քանի որ 01.01.2005 թվականի դրությամբ դարսերի առկայության փաստը, որը դատաբանության ընթացքում հաստատվել է նաև «Ուտենի» ՓԲԸ-ի գլխավոր հաշվադրահի կողմից ստուգողներին տրամադրված տեղեկանքով, բավարար չէ դարսերի կեսանցի օրը որոշելու համար (նշված տեղեկանքը որևէ տեղեկություն չի տարունակում կեսանցի կոնկրետ օրվա մասին), իսկ կեսանցի օրը հայտնի չլինելու դեղդում հնարավոր չէ որոշել այդ դարսերի անհուսալի դառնալու օրը:

ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որոշմամբ հաստատված «Կազմակերպությունների (բացառությամբ բանկերի) դեբիտորական դարսերի հնարավոր կորուստների լրահուսի (լրահուսաֆոնդի) ձևավորման դեբիտորական և կրեդիտորական դարսերի անհուսալի ճանաչման և դորագրման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 21-րդ կետի

համաձայն՝ կրեդիտորական դարձվելու կեսանցված դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի: Նույն Կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ կրեդիտորական դարձվելու կեսանցված, եթե այն չի մարվել Կարգի 2-րդ կետում նշված հիմքերով (դայնամագրով, օրենսդրությամբ կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով) սահմանված ժամկետում, ընդ որում, կրեդիտորական դարձվելու մարման ժամկետը փոխադարձ համաձայնությամբ երկարաձգվելու դեպքում կրեդիտորական դարձվելու կեսանցված նոր ժամկետում չմարելու դեպքում, իսկ մարման ժամկետ սահմանված չլինելու և ցուցահանջ կրեդիտորական դարձվելու դեպքում՝ այդ դարձվելու առաջացնող գործարքի (գործառնության փաստի) կասարման օրվան հաջորդող 60 օրվա ընթացքում չմարվելու դեպքում: Վկայակոչված նորմերում դարձվելու բառերի առաջին նշանակությունից ակնհայտ է, որ կրեդիտորական դարձվելու անհուսալության մասին դատարարները անելու համար անհրաժեշտ է սույն շեղելություններ ունենալ այդ դարձվելու ծագման հիմքերի և մարման ժամկետի մասին, որոշիչ շեղելությունների բացակայությունը բացառում է դարձվելու կեսանցման փաստի ճշգրիտ արձանագրման հնարավորությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի դարձվելու անհուսալի է համարվել 2005 թվականի դրությամբ: Իսկ դարձվելու կեսանցը որոշելու համար անհրաժեշտ է նախ դարձվելու դարձվելու մարման վերջնաժամկետը: Իսկ վերջնաժամկետը որոշելու համար անհրաժեշտ է համադասարանական աղացույց, որով կարող է հաստատվել դարձվելու սրամադրման օրվա և այն մարելու ճշգրիտ ժամկետը: Միայն այդպես է հնարավոր որոշել դարձվելու կեսանցի օրը, իսկ դրա հիման վրա՝ դարձվելու անհուսալի դառնալու դեպքում:

Վերոնշյալ հիմնավորումներով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածների խախտման մասին բողոքի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ եթե հայտնի չէ դարձվելու առաջացման և մարման ճշգրիտ ժամկետը, ապա խոսք չի կարող գնալ դրա կոնկրետ ամսաթվի դրությամբ որոշելու անհուսալի դարձվելու ճանաչելու և դրա հետևանքով հարկային ենթադրյալ դարձվելու չկասարման համար հաշվարկված սույժերի և տուգանքների մասին:

Վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ գտնում է, որ Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետի ղեկավարն այն մասին, որ «Երևանի էլեկտրոսնաբան» ՊԲԲԸ-ի նկատմամբ «Ուռեմի» ՓԲԸ-ի ունեցած 7.660.000 դրամ կրեդիտորական դարձվելու 2005 թվականի հաշվետու տարվա համար ճանաչվել է որոշելու հայցային վաղեմության ժամկետը լրացած դարձվելու դրությամբ, չի բխում Տնտեսական դատարանի 17.01.2006 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռի բովանդակությունից, քանի որ նշված վճռի համաձայն՝ 7.660.000 դրամ գումարի մասով դարձվելու առաջացել է մինչև 2002 թվականը և դարձվելու արդյունքում իր իրավունքի խախտման մասին իմացել է մինչև 2002 թվականը:

Ինչ վերաբերում է Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 4-րդ կետին, ապա նշված կետով «Ուռեմի» ՓԲԸ-ին վերագրված խախտումը արձանագրվել է դատաճառ հիմքերի բացակայությամբ, քանի որ համաձայն «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի երկրորդ մասի՝ արտադրական և այլ առևտրային նպատակներով հանրառայության տարածման իրականացված գործարքների մասով ոչ բանկային փոխանցումներով վճարված գումարները հաշվանցվում են, եթե աղբյուրների մասնակարարման և ծառայությունների մատուցման գործարքի գումարը (առանց ավելացված արժեքի հարկի)՝ 2005 թվականի ընթացքում միանվագ գործարքի համար չի գերազանցում 100.000 ՀՀ դրամը, իսկ հաշվետու ամսվա ընթացքում բոլոր այդպիսի գործարքների համար՝ մեկ միլիոն դրամը:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ստուգման ակտում նշված սահմանափակումների դահանջները «Ուռենի» ՓԲԸ-ի կողմից խախտված լինելու հանգամանքը հիմնավորված չէ, իսկ դրա վերաբերյալ որևէ հիմնավորում դատարանին չի ներկայացվել: Հետևաբար, սույն բողոքի՝ «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետը և 43-րդ հոդվածը չկիրառելու վերաբերյալ հիմքը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայության վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման, քանի որ Տնտեսական դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջներին համադասասխսան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները և կայացրել է հիմնավոր և դասճանաչանված վճիռ՝ վեճին սալով ըստ էության ճիշտ լուծում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ տնտեսական դատարանի 19.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2153/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1489(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Բանկ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Բանկի ընդդեմ «Ս.Մ.ԱՆԱՍՏԱՍ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) և Անաստաս Սեդրակյանի՝ թայմանագրերի լուծման և գումարի բռնագանձման դաժանագործող մասին,

Պ Ա Բ Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Բանկը դաժանագործող է լուծել 23.03.2006 թվականին Ընկերության հետ կնքված թիվ 066546 հիմնական վարկային թայմանագիրը, ինչպես նաև 24.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546/1 վարկ սրամատրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագիրը և թայմանագրերից համադարձության կարգով հոգուտ Բանկի բռնագանձել 18.915.761 (սասնութ միլիոն ինը հարյուր սասնհինգ հազար յոթ հարյուր վաթսուամեկ) ՀՀ դրամ, Բանկի վճարած դեժակաժ սուրբի գումարը, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության և 4-րդ մասի համաձայն դատարանի կողմից վճիռ կայացնելու օրվանից մինչև թայմանագրերի կողմից դաժանագործող գումարն ամբողջությամբ Բանկին վճարելն ընկած ժամանակահատվածի համար վարկի մնացորդի համար հաժվարկվող սոկոսները՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանած հաժվարկային սոկոսադրույբի չափով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 17.07.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 4.000.000 (չորս միլիոն) ՀՀ դրամի բռնագանձման դաժանագործող մատով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բանկը:

Վճռաբեկ բողոքին թայմանագրերի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դաժանագործող.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնի սահմաններում.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը: Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարանին է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել 24.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546/1 վարկ սրամադրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագրի (այսուհետև նաև՝ Համաձայնագիր) 4.7 կետը, համաձայն որի՝ վարկի մարումները սահմանված ժամկետներում չկատարելու դեպքում Վարկառու է վճարում և սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով: Դատարանը նշված կետում օգտագործվող «վարկ» բառը մեկնաբանել է որդես կետանցված (ժամկետանց) վարկ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը: Սակայն նույն համաձայնագրի 4.7 կետում հստակ գրված է «վարկ», այլ ոչ թե ժամկետանց վարկ: Նշվածից և Համաձայնագրի 4.5 կետի վերլուծությունից հետևում է, որ Համաձայնագրի կողմերը Համաձայնագիրը ստորագրելիս հստակ գիտակցել են, թե որ դեպքում են որդես սուգանքի հաշվարկման բազա ընդունում ամբողջ գումարը և որ դեպքում՝ գումարի միայն ժամկետանց մասը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճռի հայցը մերժելու մասը և այն փոփոխել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Բանկի և Ընկերության միջև 23.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546 հիմնական վարկային դայանագրի հիման վրա 24.03.2006 թվականին կնքվել է թիվ 066546/1 վարկ սրամադրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագիրը, որի օրջանակներում Ընկերությունը Բանկից ստացել է 20.000.000 (ֆսան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ՝ 20 ամիս ժամկետով՝ մինչև 03.12.2007 թվականը, և սարեկան 20 տոկոս տոկոսադրույով:

2) 28.12.2006 թվականից սկսած Ընկերությունը դադարեցրել է վարկի և տոկոսների մարմանն ուղղված վճարումների կատարումը:

3) Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն լրացուցիչ համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեպքում վարկառու է վճարում և սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով և յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տույժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով:

4) Դատարանը կիրառելով ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը՝ եկել է այն եզրահանգման, որ Համաձայնագրի 4.7 կետում դարձնակվող «վարկ» բառը լիարժեք է մեկնաբանել որդես կետանցված վարկ՝ չներառելով վարկի գումարի դատաւարանի վերադարձված մասերը և այն մասերը, որոնց վերադարձման ժամկետը դեռևս չի լրացել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաւարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դայանագրի դայանները մեկնաբանելիս դատարանը լիարժեք է ելնի նրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառաքի նշանակությունից: Դայանագրի դայանների սառաքի նշանակությունը դարձ չլինելու դեպքում այն սահմանվում է դայանագրի մյուս դայաններին և դայանագրի ամբողջական իմաստի հետ համադրելու միջոցով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե սույն հոդվածի առաջին կետում դարձնակվող կանոնները հնարավորություն չեն սալիս որոշելու դայանագրի

բովանդակությունը, ադա դեֆ է դարզվի կողմերի իրական ընդհանուր կամքը՝ հաշվի առնելով դայմանագրի նդասակը:

Վերոնշյալ հողվածով նախատեսված է դայմանագրի դայմանների մեկնաբանության երկու կանոն. նախ, դայմանագիրը մեկնաբանելիս դասարանը դեֆ է ելնի դրանում դարունակող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նեանակությունից, իսկ դրա դարզ չլինելու դեղում՝ դայմանագրի մյուս դայմանների և դայմանագրի ամբողջական իմաստի հեճ համադրելու միջոցով (ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածի 1-ին մաս): Այսինքն առաջին կանոնի հիմնում ընկած է կողմերի կամահայտությունը: Իսկ կողմերի կամահայտությունը դարզելու անհնարինության դեղում դասարանը դեֆ է կիրառի նույն հողվածի 2-րդ մասով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոնը՝ վերհանելով կողմերի ընդհանուր կամքը:

Սույն գործով Դասարանը կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածը և գալով այն եգրահանգման, որ Համաձայնագրի 4.7 կետում դարունակվող «վարկ» բառը դեֆ է մեկնաբանել որդես կետանցված վարկ՝ չներառելով վարկի գումարի դասաձ վերադարձված մասերը և այն մասերը, որոնց վերադարձման ժամկետը դեռևս չի լրացել, չի նեել թե ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածով նախատեսված դայմանագրի մեկնաբանման կոնկրետ որ կանոնն է կիրառել, որի արդյունում եկել է նման եգրահանգման: Վճարքել դասարանը գնում է, որ Համաձայնագրի 4.7 կետի Դասարանի մեկնաբանությունը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածին հեճկյալ դասառաբանությամբ.

Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեղում վարկառուն վճարում է սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով, և յուրաֆանչյուր ուեացված օրվա համար տոյժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «վարկ» բառի բովանդակությունը միանեանակ չի ընդունվում Բանկի և Ընկերության կողմից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոններով և դրանց կիրառման հերթականությամբ՝ Վճարքել դասարանը գնում է, որ դայմանագրի 4.7 կետը դեֆ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածի 1-ին մասով նախատեսված կանոնով, այսինքն՝ համադրելով մեկնաբանվող համաձայնագրի այլ դայմանների հեճ:

Այդդիտով, «վարկ» բառը օգագործվում է Համաձայնագրի մի եարք կետում այդ թվում՝ 1.2, 1.3, 2.1, 3.1.1, 3.1.2, 4.1 և այլ կետերում: Նեված կետերի վերլուծությունից հեճնում է, որ «վարկ» բառի սակ Համաձայնագրում նկատի է ունեցվում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը: Սասնավորադես, ֆնարկվող համաձայնագրի 1.2 կետի համաձայն. «Սույն լրացուցիչ համաձայնագրով Բանկը «Վարկառուին» սրամարում է 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ: Վարկը սրամարվում է կանխիկ»: Այսինքն՝ նեված կետում կողմերն առաջին անգամ «վարկ» բառն օգագործելիս նեում են նրա չափը՝ ֆան միլիոն ՀՀ դրամ: Նույն կետի երկրորդ նախադասության մեջ արդեն ուղղակի նեվում է «վարկ» բառն առանց դրա մեծությունը նեելու՝ նկատի ունենալով առաջին նախադասության մեջ նեված մեծությունը: Նույնը վերաբերում է նաև մնացած կետերին, որեղ «վարկ» ասելիս կողմերը նկատի են ունենում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ:

Միևնույն ժամանակ Համաձայնագրի այն կետերում, որոնցում կողմերը ցանկանում են նեել սրամարված վարկի միայն որոեակի մասը, «վարկ» բառի փոխարեն

համաձայնագրում օգտագործվում է այլ ձևակերպում: Այսպես, Համաձայնագրի 4.7 կետում նախատեսված տյուրի հաշվարկման բազան որոշելու համար օգտագործվում է հետևյալ ձևակերպումը. «... յուրաքանչյուր ուժացված օրվա համար տյուր վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով»: Այսինքն՝ տյուրի հաշվարկման բազան վարկի այն մասն է, որն ըստ մարման ժամանակացույցի ենթակա էր վճարման, որը, սակայն, չի վճարվել:

Վերոնշյալ փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ համաձայնագրում օգտագործվող «վարկ» բառի սակ հասկացվում է ողջ վարկի գումարը՝ 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը, իսկ բոլոր այն դեղմերում, երբ կողմերը նկատի են ունեցել կեսանցված վարկի գումարը, համաձայնագրով «վարկ» բառի փոխարեն օգտագործվել է այլ ձևակերպում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմնի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ՝ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանություն մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով անհրաժեշտ անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման տեսակյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տահերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման դատաճառաբանությունները, ինչդես նակ գործի նոր քննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճիռի՝ հայցը մերժելու մասը բեկանել և փոփոխել. 4.000.000 (չորս միլիոն) ՀՀ դրամի բռնագանձման դատանցի մասով հայցը բավարարել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-77/2007
Նախագահող դասավոր՝ Էդ.Նահադեյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 1538 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով դասասխանող «Արդիինիկվեսքանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Բանկ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ նաև՝ Դասարան)՝ 02.07.2007 թվականի թիվ Տ1-77 ֆաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Նանա-Ար» արտադրական կոդերաշիվի (այսուհետ նաև՝ Կոդերաշիվ) ընդդեմ «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ի և համադասասխանող «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղի՝ գործարքներն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Կոդերաշիվը դախանջել է անվավեր ճանաչել Բանկի, Կոդերաշիվի և «Օլեք» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) միջև 25.05.2005 թվականին կնկված՝ երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 դայամանագիրը և 24.02.2006 թվականին կնկված՝ երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041/1 դայամանագիրը (ըստն 25.05.2005 թվականի կնկված թիվ 041 գրավի դայամանագրի):

ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 02.07.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է՝ թիվ 041 և թիվ 041/1 գրավի դայամանագրերը ճանաչվել են անվավեր, և դայամանագրերով գրավադրված՝ Կոդերաշիվին դասկանող հիմնական միջոցների վրա դրված արգելաքնքը վերացվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին Կոդերաշիվի կողմից ներկայացվել է դասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սախամաներում ներքնհիշյալ հիմնավորումներով:

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 30-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 53-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 87-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 90-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 130-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետը:*
Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հայցադիմումը ընդունել է վարույթ այն դայմաններում, երբ որդես համադատասխանող հայցվորը նշել է բանկի «Գյումրի» մասնաճյուղին, մինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական դատավարության կողմ կարող են հանդես գալ միայն ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք: Իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ մասնաճյուղերն իրավաբանական անձինք չեն հանդիսանում: Այսինքն՝ հայցադիմումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 1-ին հիմքով ենթակա էր վերադարձման:

Դատարանը բոլոր ադաջույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության չի ենթարկել, որի արդյունքում որևէ իրավական գնահատական չի սվել գրավադրված 2 հաս S-030 սեսակի բարձիչի, 3 հաս 1988 և 1990 թվականների արատորության ՄԱՁ-5549 մակնիշի 145SU46, 451SU46, 448SU45 դեշամարանիշերի, 1 հաս 1988 թվականի արատորության ԿՐԱՁ 256Բ1 մակնիշի 476SU46 դեշամարանիշի, 1 հաս 1988 թվականի արատորության ԿՄՎՁ 3270 մակնիշի 458SU46 դեշամարանիշի և 1 հաս 1983 թվականի արատորության ՈՒԱՁ 452 մակնիշի 449SU46 դեշամարանիշի ավսոմեքենաների նկասմամբ բանկի գրավի և վիճարկվող դայմանագրերից ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերատիվի համադատասխանասվության հիմքով ծագած՝ բանկի դատանջի իրավունքներին:

Դատարանի վճռի դատառաքանական մասում նշված է, որ հայցվորի դատանջը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն, սակայն վճռի եգրափակիչ մասում ամբողջությամբ բավարարել է հայցը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետը սահմանում է, որ գործարեն անվավեր ճանաչելիս Դատարանը դատարավոր է վճռի եգրափակիչ մասում նշել գործարի անվավերության հետևանքները: Դատարանը չի կիրառել անվավերության հետևանքներ, փոխարենը վերացրել է գրավադրված գույքի նկասմամբ կիրառված՝ հայցի ադախովման միջոցը:

2) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը, 316-րդ հոդվածը, 361-362-րդ հոդվածները և «Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի սայմանագրով վարչասկալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, որում սետս է կիրառեր:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Տնեսական դատարանի 13.02.2007 թվականի թիվ Ս1-26/2007թ. վճռով բանկի՝ գրավադրված գույքի՝ Կոոդերատիվի հիմնական միջոցների վրա բռնագանձում սարածելու դատանջը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածի հիման վրա հիմնավոր է համարել և բավարարել է:

Սույն գործով վճիռ կայացնելիս, Դատարանն անդրադառնալով գրավի առարկաներից միայն երկուսին, չի անդրադարձել գրավադրված մնացած գույքին՝ ավսոմեքենաներին և բարձիչներին, դրանց նկասմամբ կիրառվող օրենքներին և իրավական այլ ակտերին:

Դատարանը, վկայակոչելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի երրորդ

կեսը, չի նեւել, թե որ օրենքով կամ իրավական ակտերով է դաշխանցվում կոչ գրավի առարկա հանդիսացող ավսոնմեքնաների և բարձիչների վերաբերյալ կնքված գրավի դայմանագրերի նոսարական դայմանագրերի վավերացման և դրանից ծագող իրավունքների դէտական գրանցման դաշխանցի դարտադիր լինելը:

«Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի դայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենք 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չներկայացնելն առաջացնում է նույն օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով նախատեսված հեւտանքներ, եթէ օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Իսկ 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ տրանտորտային միջոցների գրավի առավել վաղ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուն ավելի ուշ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուների և գրանցված իրավունք չունեցող գրավառուների հանդէտ գրավ դրված գույքի արժեքից լրիվ ծավալով բավարարում ստանալու նախատեսվող իրավունք ունի:

Այսինքն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը չգրանցելը չի հանգեցնում դայմանագրի անվավերության:

3) *Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի դրույթները, որոնք չպահել է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նեւված դնդումը դատառաքանել է հեւտյալ փաստարկով.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի սահմանում է վճարելության կարգով դատական ակտի վերանայման կանոնները, և այդ կանոնները չեն կարող կիրառվել ստորադաս դատարանների կողմից, որովհեւս դրա իրավատույնը վերադաշխված է բացառադէտ Վճարել դատարանին: Իսկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5.1-րդ բաժնի դրույթները սվյալ դատարայում ևս չեն կարող կիրառվել, քանի որ սույն գործով առկա չեն նոր հանգամանքներ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դաշխանցել է բեւկանել ՀՀ սնետական դատարանի 02.07.2007 թվականի վճիռը:

2.1. Վճարել բողոքի դատասխանը.

Ըտ վճարել բողոքի դատասխանի՝ բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թէ քանի որ գործի քննությանը որդէտ կողմ նեւրգրավվել է բանկի՝ իրավաբանական անձ չհանդիսացող մասնաճյուղը, չի համադատասխանում իրականությանը, քանի որ որդէտ դատասխանող հանդէտ է եկել բանկը:

Ներկայացված բողոքում նեւված է, որ դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշխանքները, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետագոտության չի ենթարկել շարժական գույքի նկատմամբ Բանկի գրավի և վիճարկվող դայմանագրերից ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերտսիվի համադատատասխանատույնի հիմքով ծագած՝ բանկի դաշխանցի իրավունքները: Մինչդէտ դաշխանցի իրավական հիմքը օրենքի խախտմամբ է ձևակերտվել, չկա գրավի գրանցված իրավունք:

«Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի դայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը նույնդէտ նախատեսում է շարժական գույքի գրավի գրանցում:

Դատարանը որդէտ դայմանագրերի անվավերության հեւտանք վերագրել է գրավադրված գույքի նկատմամբ սահմանված արգելանքը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 25.05.2005 թվականին Բանկի և Ընկերության միջև կնքվել է մաս առ մաս վարկ (վարկային գիծ) սրամադրելու թիվ 041 դայմանագիրը, համաձայն որի՝ Ընկերությանը մեկ ամիսում սրամադրվել է 8.000.000 (ութ միլիոն) ՀՀ դրամ նդասակային վարկ:

2) 25.05.2005 թվականին Բանկի, Կոոդերատիվի և Ընկերության միջև կնքվել է երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 դայմանագիրը:

3) 24.02.2006 թվականին Բանկի, Կոոդերատիվի և Ընկերության միջև կնքվել է երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041/1 դայմանագիրը (ի լրացումն 25.05.2005 թվականի կնքված թիվ 041 գրավի դայմանագրի):

4) Երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 և 041-1 դայմանագրերով գրավասուն՝ Կոոդերատիվը, համադարս դասասխանասվություն է կրում վարկառուի՝ Ընկերության կողմից վարկային դարավորությունը խախտվելու համար:

5) «Պ.Ա.Գ.Էսթեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից սրված գրություն-եզրակացության համաձայն՝ դորֆիլակտորիայի կառույցը և բեռնի հանգույցը հանդիսանում են անբարձր գույք:

6) Տնտեսական դասարանի օրինական ուժի մեջ մտած՝ 13.02.2007 թվականի վճռով Ընկերությունից և Կոոդերատիվից համադարսության կարգով հոգոս Բանկի բռնագանձում է սարածվել գրավադրված ամբողջ գույքի վրա:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Բողոքի փաստարկն այն մասին, որ գործով որդես դասասխանող ներգրավվել է իրավաբանական անձ չհանդիսացող՝ բանկի «Գյումրի» մասնաճյուղը, որը ֆաղաֆացիական դասավարության կողմ չի կարող հանդես գալ, Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի բավանդակությունից հետևում է, որ որդես կողմ կարող են հանդես գալ միայն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ մասնաճյուղն իրավաբանական անձ չէ: Այսինքն՝ «Արդեփինվեսբանկ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղը իրավաբանական անձ չէ և գործում է բանկի կանոնադրության հիման վրա, իսկ մասնաճյուղի դարավորությունների համար դասասխանասու է այն ստեղծող իրավաբանական անձը: Մինչդեռ սույն գործով որդես դասասխանող ներգրավվել է նաև բանկը: Բացի այդ, հաճվի առնելով նաև այն հանգամանքը, որ սույն գործով որդես դասասխանող ներգրավված է նաև «Արդեփինվեսբանկ» ՓԲԸ-ն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն դասավարական խախտումը ֆաղաֆացիական գործի լուծման հարցում էական նշանակություն չի ունեցել և վճռի բեկանման հիմք չի կարող հանդիսանալ:

Բողոքի այն փաստարկը, թե դասարանը վճռի դասճառաբանական մասում նշել է, որ հայցվորի դահանջը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն, սակայն վճռի եզրափակիչ մասում ամբողջությամբ բավարարել է հայցը, անհիմն է, քանի որ դասարանի 06.02.2007 թվականին կայացված՝ «Վճռում թույլ սրված գրասխայն ուղղելու մասին որոճամամբ» նշված վրիդակն ուղղվել է, որի համաձայն՝ հայցվորի դահանջը՝ դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու և դրանք անվավեր համարելու մասին, ենթակա է ամբողջությամբ բավարարման: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտման

մասին բողոք բերած անձի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում, քանի որ Դատարանը բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության չի ենթարկել, ինչի արդյունքում որևէ իրավական գնահատական չի սվել գրավադրված 2 հաս S-030 սեսակի բարձիջի, 6 հաս սարբեր մակնիշների ավսոմեֆենաների նկատմամբ բանկի գրավի իրավունքին և վիճարկվող ղայմանագրերից ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերատիվի համադարձ տասասխանասվության հիմքով ծագած՝ Բանկի դահանջի իրավունքին: Սակայն դատարանը, ուսումնասիրելով միայն բեռնի արտադրամասին և հավաքովի դորֆիլակտորիային վերաբերող աղացույցը, հայցը բավարարել է ամբողջ գույքի կազմի վերաբերյալ՝ դատաճ գնահատման չենթարկելով գրավադրված գույքի մի մասի (2 հաս S-030 սեսակի բարձիջներ, թվով 6 հաս սարբեր մակնիշի ավսոմեֆենաներ) շարժական գույք լինելու հանգամանքը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

«Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի ղայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չներկայացնելն առաջացնում է նույն օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով նախատեսված հետևանքներ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Իսկ 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ սրանադորային միջոցների գրավի առավել վաղ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուն ավելի ուշ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուների և գրանցված իրավունք չունեցող գրավառուների հանդեպ գրավ դրված գույքի արժեքից լրիվ ծավալով բավարարում ստանալու նախաաղասվության իրավունք ունի: Նշված օրենքով սահմանված չէ շարժական գույքի գրավի իրավունքի դարձադիր գրանցում: Այսինքն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չներկայացնելը չի հանգեցնում ղայմանագրի անվավերության:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի համաձայն՝ անշարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են դեկտական գրանցման: Իսկ նույն օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարքներից ծագող իրավունքների դեկտական գրանցման դահանջը չդահողանելը հանգեցնում է դրա անվավերության: Նման գործարքն առչիհնչ է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքն անվավեր է սույն օրենսգրքով սահմանված հիմքերով դատարանի կողմից այն այդդիսին ճանաչելու ուժով կամ անկախ նման ճանաչումից (առչիհնչ գործարք): Առչիհնչ գործարքը ի սկզբանե անվավեր է՝ անկախ դատարանի կողմից այդդիսին ճանաչվելուց: Առչիհնչ գործարքը անվավեր է օրենքի ուժով:

Հետևաբար բացակայում են ղայմանագիրը ամբողջությամբ անվավեր ճանաչելու հիմքերը, որովհետև «Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի ղայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, ինչդեա նշվեց, չի նախատեսում շարժական գույքի գրավի իրավունքի դարձադիր գրանցում:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Դատարանը սույն գործով կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի դրույքները, դատաճառաբանելով, որ երևան է եկել նոր հանգամանք, այն է՝ բեռնի արտադրամասի և հավաքովի դորֆիլակտորիայի անշարժ գույք լինելու հանգամանքը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնիը սահմանում է վճռաբեկ վարույթի կանոնները, որոնք սնեսական դատարանի կողմից առաչին ասյանի կանոններով ֆաղաֆաղիական գործ ֆննելիս ենթակա չեն կիրառման:

Իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 5.1-րդ բաժնի դրույթները սույն վեճի նկատմամբ նույնպես կիրառելի չեն, քանի որ դրանցով նախատեսվում են նոր հանգամանքների ստառիչ ցանկ: Այդդիսիք են՝

1. ՀՀ Մահմանադրական դատարանի՝ ուժի մեջ մտած որոշումը, որով ամբողջությամբ կամ մի մասով հակասահմանադրական է ճանաչվել այն օրենքը կամ իրավական այլ ակտ, որը կիրառել է դատարանը.

2. ՀՀ մասնակցությամբ գործող միջազգային դատարանի՝ ուժի մեջ մտած վճիռը կամ որոշումը, որով հիմնավորվել է անձի՝ ՀՀ միջազգային դրամանագրով նախատեսված իրավունքի խախտման հանգամանքը:

ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բեռնի արտադրամասի և հավաքովի դրոֆիլակտորիայի՝ անբարձ գույք լինելու հանգամանքը հաստատելու համար դատարան ներկայացված փորձագիտական եզրակացությունը սույն գործով չի կարող հանդիսանալ որդես նոր հանգամանք:

Վերը նշված դատախազությունների հիման վրա՝ ՎՃռաբեկ դատարանը բողոքի հիմքերը համարում է հիմնավոր և դրանց առկայությունը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով դատարանի 02.07.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի՝ 02.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1800/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1577(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական տալաձը (այտուհե՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողաթյաձը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողաթյաձը դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳԱՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Յուրի Թունյանի, Վանուե Կարաղեձյանի, Լևոն Մանուկյանի, Վարդան Մանուչարյանի, Գագիկ Գևորգյանի ներկայացրած վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 23.07.2007 թվականի թիվ 07-1800 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Յուրի Թունյանի, Վանուե Կարաղեձյանի, Լևոն Մանուկյանի, Վարդան Մանուչարյանի, Գագիկ Գևորգյանի ընդդեմ Անահիձ Կոսիկյանի՝ տասախանողին որոեակի գործողաթյուններ կատարելուն դարձավորեցնելու և ըստ Անահիձ Կոսիկյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Յուրի Թունյանի՝ սեֆականաձիրոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու նողասակով ինֆնական կառուցված դուռը ֆանդելու տախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատաձնողությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները տախանջել են դարձավորեցնել տասախանող Անահիձ Կոսիկյանին ֆակելու Երևան ֆաղաֆի Աբովյան ֆողոցի 48 եննֆի 3-րդ մոսֆի աձիձանաձարթակի ձակ ինֆնական բացած դուռը և բացել բակի կողմից եննֆ մնող 2-րդ մոսֆը:

Սկզբնական հայցով տասախանող Անահիձ Կոսիկյանը հակընդդեմ հայց է ներկայացրել, որով տախանջել է սեֆականաձիրոջ իրավունքների խախտումը վերացնելու նողասակով Յուրի Թունյանին դարձավորեցնել ֆանդել Երևանի Աբովյան ֆողոցի 48 եննֆի 3-րդ մոսֆի 1-ին հարկի ընդհանուր միջանցում ինֆնական սեղադրված դուռը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին աձյանի դատարանի 20.02.2007 թվականի վճռով սկզբնական և հակընդդեմ հայցերը մերժվել են:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 23.07.2007 թվականի վճռով սկզբանական և հակընդդեմ հայցերը մերժվել են:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել են հայցվորներ Յուրի Թունյանը, Վանուց Կարադեսյանը, Լևոն Մանուկյանը, Վարդան Մանուչարյանը, Գագիկ Գևորգյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանցը

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին պարբերությունը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 191-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 192-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 11-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով դասկանում են շենքը կողմ կառուցվածքները, շենքի միջհարկային ծածկերը, նկուղը, ձեղնահարկը, սեխնիկական հարկերը, սանիթը, ինչպես նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված մուտքերը, աստիճանավանդակները, աստիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական, վերելակային և այլ սարավորումներն ու սարածքները, շենքի դահդանման և սղասարկման համար անհրաժեշտ հողամասերը, որոնք չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն:

Բաժնային սեփականության ներքո գնվող գույքը սիրադեմվում, օգտագործվում և նօրինվում է դրա բոլոր մասնակիցների կողմից: Ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շինությունների սեփականատերերի ժողովն է, որին դասկանում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, այդ թվում նաև՝ ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի մի մասի առանձնացման, դրա օտարման, գրավադրման մասին որոշումների ընդունումը, որոշիսիք դեմք է ընդունվեն բոլոր սեփականատերերի կողմից միաձայն: Տվյալ դարագայում դասասխսանողն ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող կողմ դասը օգտագործել է՝ շենքի 3-րդ մուտքի կողմից կողմ դասը ֆանդելով և նկուղի 2-րդ մուտք բացելով: Այդ գործողությունները վերջինս կասարել է իր հայեցողությամբ՝ խախտելով մյուս բաժնային սեփականատերերի, այդ թվում՝ համահայցվորների սեփականության իրավունքը:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության 53-րդ հոդվածի, 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանում է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի գնահատել գործում առկա՝ ՀՀ ֆաղաֆաշինության դեմական շենչության 16.08.2006 թվականի գրությունն՝ ուղղված Երևանի Կենտրոն համայնքի դեկավար Գ.Բեգլարյանին:

Դասարանը անցետել է նաև գործում առկա՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածքային ստորաբաժանման 15.06.2006 թվականի գրությունը, որով հաստատվում է այն հանգամանքը,

որ դասասխանողի անվամբ սեփականության իրավունքով գրանցված Արուսյան փողոցի 48 հասցեի 73.9 քմ սարածքում առկա է ինֆնական բացված դուռ:

Վճիռը իրավական առումով լիարժեք դասճառաբանված չէ, քանի որ վճռում նշված չեն նյութական իրավունքի այն նորմերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վեճը լուծելիս:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 23.07.2007 թվականի վճիռը՝ սկզբնական հայցը մերժելու մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սույն գործով հայցվորները և դասասխանողը հանդիսանում են Երևան ֆաղաֆի Արուսյան փողոցի թիվ 48 բազմաբնակարան շենքի 3-րդ մուտքի բնակարանների և շինությունների սեփականատերեր:

2) Նշված մուտքի առաջին հարկի 73,9 քմ մակերեսով ոչ բնակելի սարածքի սեփականատեր դասասխանողն առանց համադասասխան հաստատված նախագծի, շինարարության թույլտվության՝ շենքի մուտքի կողմից ֆանդել է կրող դասը և իրականացրել նկուղի 2-րդ մուտքի բացման աշխատանքներ:

3) Սկզբնական հայցով հայցվորները, հանդիսանալով բազմաբնակարան շենքի բնակարանների սեփականատերեր, դասասխանողի կողմից վերը նշված գործողությունների կատարման վերաբերյալ իրենց համաձայնությունը չեն սվել:

4) Յու.Թունյանին և Ա.Կոսիկյանին սեփականության իրավունքով դասկանող նկուղների մուտքի դիմաց Յու.Թունյանի կողմից տեղադրված մետաղյա դուռը օգտագործվում է բոլոր սեփականատերերի կողմից (դռան փականի բանալիները գտնվում են վերջիններիս մոտ):

5) Երևանի Կենտրոն թաղապետարանի և Անահիտ Կոսիկյանի միջև 14.01.2002 թ. կնքված գույքի օտարման դայմանագրով Անահիտ Կոսիկյանին է վաճառվել Երևանի Արուսյան փողոցի 48-րդ շենքի առաջին հարկում գտնվող 8,3 քմ և նկուղային 17,6 քմ ոչ բնակելի սարածքները, որոնք ներառել են նաև նույն մուտքից դեղի բակ բացվող ընդհանուր օգտագործման երկրորդ ելքի դուռը:

6) Սույն գործով առաջին ասյանի դասարանի 07.09.2006 թվականի որոշմամբ նշանակվել և իրականացվել է ադրանֆագիտական և շինարարատեխնիկական փորձաքննություն, որի արժեքը կազմում է 98.556 ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի ստիանսներում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով դասկանում են շենքը կրող կառուցվածքները, շենքի միջհարկային ծածկերը (առաստղները, հասակները), նկուղները, ձեղնահարկը, տեխնիկական հարկերը, սանիքը, ինչդեռ նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված

մոտիքը, աստիճանավանդակները, աստիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումներն ու սարածֆները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն:

Բազմաբնակարան կամ ստորաբաժանված շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության գույքի նկատմամբ յուրաքանչյուր բնակարանի կամ ոչ բնակելի սարածֆի սեփականատիրոջ բաժինը հավասար է իրեն դասակարգող ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող հողամասում բաժնին և արտահայտվում է կոտորակով:

Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆների սեփականատերերի վրա չեն սարածվում սույն օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերում նախատեսված կանոնները, որոնք սահմանում են ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժինը երրորդ անձի վաճառելիս բաժնային սեփականության մասնակիցների գնման նախադասվության իրավունքը և բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը բաժանելու և դրանից բաժինն առանձնացնելու կանոնները:

Համաձայն ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 191-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը սիրադեպով և օգտագործվում է դրա բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, իսկ համաձայնության բացակայության դեպքում՝ դասարանի կողմից սահմանված կարգով:

Նույն օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է դրա բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ շենքի սեփականատերերն ընդհանուր բաժնային սեփականությունը սիրադեպով, օգտագործում և սնօրինում են նույն օրենքով սահմանված կարգով, որի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շենքի սեփականատերերի ժողովն է, որին դասակարգում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, բացառությամբ այն հարցերի, որոնք նույն օրենքի համաձայն համարվում են կառավարման մարմնի բացառիկ լիազորությունը:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շենքի սեփականատիրոջ սեփականություն՝ շենքի սեփականատերերի սարածֆը, դռները, դասարանները, կրող կառույց չհանդիսացող ներքին կոնստրուկցիաները, միայն սլյալ շենքի ստրուկտուրային համար նախատեսված մոտիքը, աստիճանավանդակները, աստիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումները, ինչպես նաև շենքի այլ դասերի, հասակի ու առաստաղի ներքին մակերեսները՝ հարդարման նյութերի հաստության ներառմամբ:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն հետևյալ դասառաքանությամբ:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործին մասնակցող անձինք, լինելով վիճելի բազմաբնակարան շենքի սեփականատերեր, շենքը կրող կառուցվածքները, նկուղները, մեկից ավելի շենքի սեփականատեր (բնակարաններ, շենքի սեփականատեր) ստրուկտուրային և բազմաբնակարան շենքի միասնական

ամբողջական սոցասարկման համար նախատեսված մոտսերը, աստիճանավանդակներն ու սարածքները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն՝ իրադրեւում են ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով: Հետևաբար բազմաբնակարան շենքի շինությունների (բնակարաններ, ոչ բնակելի սարածքներ) սեփականատերերը շենքի վերը նշված գույքի նկատմամբ ունեն չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքով և այլ օրենքներով ընդհանուր բաժնային սեփականության մասնակիցների համար սահմանված բոլոր իրավունքները և կրում են բոլոր դարձակառնությունները՝ բացառությամբ չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածով և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետով սահմանվածների: Մասնավորապես, բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերն ունեն ընդհանուր համաձայնությամբ ընդհանուր գույքը իրադրեւելու, օգտագործելու և կառավարելու իրավունք, որն իրականացվում է ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմնի՝ շինությունների սեփականատերերի ժողովի միջոցով, որին դասկանում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, բացառությամբ այն հարցերի, որոնք սույն օրենքի համաձայն համարվում են կառավարման մարմնի բացառիկ լիազորությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասասխանողն ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող սարածքում ինքնակամ կերպով ֆանդել է բազմաբնակարան շենքի կողմից դասը և իրականացրել նկուղի 2-րդ մոտսի բացման աշխատանքներ:

Սկզբնական հայցով հայցվորները, հանդիսանալով բազմաբնակարան շենքի բնակարանների սեփականատերեր, դասասխանողի կողմից վերը նշված գործողությունների կատարման վերաբերյալ համաձայնություն չեն սվել, նշված աշխատանքների իրականացման հարցը չի ֆնանսվել բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերի ընդհանուր ժողովում և այդ ժողովը՝ որդես ընդհանուր բաժնային սեփականության կամ դրա մի մասի կառուցադասման կամ փոփոխման, գույքային իրավունքների (օգտագործման, վարձակալության և այլն) ձեռքբերման վերաբերյալ գործարքների, ընդհանուր բաժնային սեփականությունն առևտրային նդասակներով օգտագործելու համար նախատեսված շեղի սահմանման հարցերի լուծման բացառիկ լիազորությամբ օժսված օրենքով սահմանված մարմնի՝ համադասասխան ուրուում չի կայացրել: Հետևաբար Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ գործով դասասխանող Անահիս Կոսիկյանի կողմից խախսվել են բազմաբնակարան շենքի սեփականատերեր հանդիսացող հայցվորների՝ չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքով և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» չեն օրենքով սահմանված՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման իրավունքը:

Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ հայցվորների նշված իրավունքի խախսումն առկա է՝ անկախ դասասխանողի կողմից իրականացված շինարարական (կառուցադասման)՝ աշխատանքների դասճառով բազմաբնակարան շենքի սեխմիկ անվսանգությամբ կամ կողմ դասի ամրությանը հասցված վնասի առկայության կամ բացակայության հանգամանից: Հետևաբար, սկզբնական հայցը՝ առանց հայցվորների համաձայնության անօրինական կերպով բացված դուռը փակելուն դասասխանողին դարձակառնեցնելու դասահնջի մասով ենթակա է բավարարման:

Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ճիւս չի ուրուել և գնահատել սույն վեճի հիմնում ընկած իրավական խնդիրը և սխալ է մեկնաբանել չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին դարբերությունը և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» չեն օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին դարբերությունը, ինչդես նաև չի

կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 191-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 192-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 11-րդ հոդվածի դասակարգումները, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Ինչ վերաբերում է սկզբնական հայցի՝ բալկի կողմից շենք մտնող 2-րդ մուտքը բացելու մասին դատարանին, ապա ՎՃՌաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն ենթակա է մերժման հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

Ինչպես նշվեց վերը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով դասակարգում են շենքը կրող կառուցվածքները, շենքի միջհարկային ծածկերը (առաստաղները, հասակները), նկուղները, ձեղնահարկը, սեխնիկական հարկերը, սանիքը, ինչպես նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված մուտքերը, ասիժանավանդակները, ասիժանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումներն ու սարածքները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Երևանի Կենտրոն թաղապետարանի և Անահիս Կոնսիլյանի միջև 14.01.2002 թ. կնքված գույքի օտարման դայմանագրով Անահիս Կոնսիլյանին վաճառվել են Երևանի Աբովյան փողոցի 48-րդ շենքի առաջին հարկում գտնվող 8,3 մ² և նկուղային 17,6 մ² ոչ բնակելի սարածքները, որոնք ներառել են նաև նույն մուտքից դեղի բակ բացվող ընդհանուր օգտագործման երկրորդ ելքի դուռը: Նշված դայմանագրից ծագող՝ Անահիս Կոնսիլյանի սեփականության իրավունքը նշված սարածքների նկատմամբ ստացել է դեֆակտո գրանցում: Այսինքն, նշված սարածքները (ներառյալ՝ դեղի բակի սանող վիճելի դուռը) բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերի (այդ թվում՝ սկզբնական հայցվորների) ընդհանուր բաժնային սեփականությունը չեն կարող համարվել:

Սույն բողոքի՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու վերաբերյալ փաստարկը ՎՃՌաբեկ դատարանն անհիմն է համարում այն դատաճառաբանությամբ, որ սույն վեճը բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքի սնորհմանը չի վերաբերում, այլ վերաբերում է դրա սիրադեմանը և օգտագործմանը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր ադապտացիոն գնահատում է գործում եղած բոլոր ադապտացիոն բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, որ դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի գնահատել գործում առկա՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի տեսության 16.08.2006 թվականի գրությունն՝ ուղղված Երևանի Կենտրոն համայնքի ղեկավար Գ.Բեգլարյանին, որով հաստատվում է, որ դատարանը առանց համադատաստիան հաստատված նախագծի և շինարարության թույլտվության, ինքնակամ շենքի 3-րդ մուտքի կողմից ֆանդել է կրող դասը և իրականացրել է երկրորդ մուտքը, ՎՃՌաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում:

Դատարանը դատաճառ գնահատման չի արժանացրել նաև գործում առկա՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածքային ստորաբաժանման 15.06.2006 թվականի գրությունը, որով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ վիճելի սարածքում առկա է ինքնակամ բացված դուռ:

Միաժամանակ ՎՃՌաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերաբերյալ դատարանի վճիռը բավարար հիմնավորված չէ այն առումով, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի

218-րդ հոդվածի համաձայն՝ վերաբնիչ դասարանի վճռի դասճառաբանական մասում նշված չեն նյութական իրավունքի այն նորմերը, որոնցով վերջինս ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժակալության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆնության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսակյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության տահերից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար հիմք է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը սկզբնական հայցի մասով մասնակիորեն բեկանելու և այն փոփոխելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը՝ սկզբնական հայցի մասով և այն փոփոխել:

2. Յուրի Թունյանի, Վանուտ Կարադեսյանի, Լևոն Մանուկյանի, Վարդան Մանուչարյանի, Գագիկ Գևորգյանի հայցն ընդդեմ Անահիտ Կոնսիլյանի՝ բավարարել մասնակիորեն: Անահիտ Կոնսիլյանին դարսավորեցնել փակել Երևանի Աբովյան փողոցի 48-րդ տնի 3-րդ մոտքի աստիճանավանդակի սակ ինֆնական բացված դուռը՝ վերականգնելով շինության նախկին տարը, իսկ նույն մոտքի բակի կողմից տնի մտնող երկրորդ դուռը վերաբացելու մասին դահանջը՝ մերժել:

3. Անահիտ Կոնսիլյանից բռնագանձել 73.917 ՀՀ դրամ, իսկ հայցվորներ Յուրի Թունյանից, Վանուտ Կարադեսյանից, Լևոն Մանուկյանից, Վարդան Մանուչարյանից, Գագիկ Գևորգյանից՝ 24.639 ՀՀ դրամ հոգուտ «Փորձաֆնությունների ազգային բյուրո» ՊՈԱԿ-ի՝ որդես իրականացված փորձաֆնության ծախս:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 14.09.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 22.01.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, հակընդդեմ հայցի հայցադահանջի՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճվել է, իսկ մնացած մասով հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Միխայել Միմոնյանը:
Վճռաբեկ բողոքին ղաասախսան է ներկայացրել Ռուբիկ Միմոնյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը իսսիստել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտյալն օրեանագրի 51-րդ և 53-րդ հոդվածները, որի արդյունքում սիսալ է մեկնաքանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրեանագրի 172-րդ, 187-րդ և 280-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նեված ղոնդումը ղաասճառաքանել են հետևյալ փաստարկներով.

Մակիչ Միմոնյանը 1963 թվականին վաճառել է Գորիսի Երջանի Խնձորեսկ գյողի իրենց բնակարանը և ղնսանիքով սեղափոխվել և բնակոյոյուն է հասսասել Երևանի Նորագավիթ 2 փողոցի 28 հասցեի Սուսաննա Չաֆարյանի սանը, որը 1966 թվականին վիճելի բնակարանը նվիրել է Մակիչ Միմոնյանի ալազ որդուն՝ Մելիք Միմոնյանին: 1967 թվականի մարտի 19-ին ղնսանեկան անհաեսոյոյան ղաասճառով Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի միջև վկաների ներկայոյոյաձը կնկվել է համաճայնագիր, համաճայն որի վիճելի սունը և հողամասը բաժանվել է երկու հավասար մասերի:

Երևանի Լենինյան Երջանի ժողդասարանի 01.11.1983 թվականի կայացրած վճռով հասսասվել է Մելիք Միմոնյանի սեփականոյոյան իրավունքը վեճի առարկա սան նկասմամբ, սակայն հետագայում՝ հայցվորը ալելի ֆան 15 սարվա ղնքացում իրեն սեփականոյոյան իրավունքով ղաականող գոյից ղաասախսանողին վսարելու մասին որևէ ղաահանջ չի ներկայացրել:

Բացի այդ, հայցվորը երեկիցե չի կասարել ղաասախսանողի կողմից զբաղեցրած սարածի գազի, ջրի, էլեկրաէներգիայի մասակարարման հետ կաղված վճարումները, ինչղես նան վերջիններիս հետ ղայմանագրերի կնքումը: Ուսի հայցվորի գործողոյոյուններից բխում է, որ վերջինս հրաժարվել է իրեն ղաականող սեփական գոյի այդ մասից:

Փոխարենը ղաասախսանողները 1983 թվականից սկսած բացահայտ, բարեխղճորեն և անընդմեջ սիրաղեսում են սան վիճելի սարածը:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը ղաահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Դասարանի 14.09.2006 թվականի վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի ղաասախսանի հիմները և փաստարկները.

Բողոք բերած անձի կողմից վկայակոչված նյութական իրավունքի նորմերը սվյալ գործով կիրառելի չեն, ֆանի որ դրանք կարգավորվում են բացառաղես սիրագորկ գոյի օգսագործման հետևանքով առաջացող հարաբերոյոյունները:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործում առկա են բազմաթիվ աղացոյոյցներ այն մասին, որ վիճելի գոյիքը երեք սիրագորկ չի եղել և ներկայումս էլ այն սեփականոյոյան իրավունքով

դասկանում է հայցվորներին: Ավելին, դատաստանողները նշված սան նկատմամբ ունեցել են բնակելի սարածության օգտագործման իրավունք, որից բխող հարաբերությունները ենթակա էին կարգավորման ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 225-րդ հոդվածով, որն էլ դատարանի կողմից իրավացիորեն կիրառվել է:

Այնհայտ է, որ դատաստանողները որդես օգտագործողներ բնակվելով այդ սանը, իրավունք ունեին բացահայտ օգտագործել այն, միաժամանակ, նրանք դատարանին էին հոգալ իրենց օգտագործման հետևանքով առաջացած բոլոր ծախսերը: Այստիպով, վերջիններիս կողմից իրենց իրավունքի իրականացումը, ինչդեռ նաև դրանից բխող դատարանությունների կատարումը որևէ կերպ չի նշանակում, որ նրանք գույքն օգտագործել են որդես սեփական գույք և այդ գործողությունները չեն կարող հիմք հանդիսանալ վեճի առարկա գույքի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԸ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՃԱԿՆԵՐ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ԷՎՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԸ ՈՒՆԵՆ ԿԵՏԵԿՈՒ ՎԻՃԱԿՆԵՐ՝

1) 19.03.1967 թվականի Մակիչ Սիմոնյանի և Մելիք Սիմոնյանի միջև կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեն բաժանվել է երկու մասերի, որոնցից մեկում բնակվել է Միխայել Սիմոնյանի հայրը՝ Մակիչ Սիմոնյանը, իսկ մյուսում Ռուբիկ Սիմոնյանի հայրը՝ Մելիք Սիմոնյանը:

Երևանի Շենգավիթի թաղապետարանի 22.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Միխայել Սիմոնյանը 1962 թվականից բնակվում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 սանը:

2) Երևանի Լենինյան շրջանի ժողովարանի 01.11.1983 թվականի վճռով հաստատվել է Մելիք Սիմոնյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեի նկատմամբ:

3) 1983 թվականից սկսած Միխայել Սիմոնյանը իր ընտանիքով սիրադեմում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեի իր մասը, մինչ օրս կատարում է բոլոր կոմունալ վճարումները:

4) Ռուբիկ Սիմոնյանը իրեն սեփականության իրավունքով դասկանող գույքի սիրադեմումը դադարեցնելու վերաբերյալ Միխայել Սիմոնյանին որևէ դատական չի ներկայացրել:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զսնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչդեռ նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով:

Նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնտիպի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և սնօրինումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դատարանից մտադրության:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղափառի կամ իրավաբանական անձը, որն անճարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն սարք սարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադասում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դայմանների վրա հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից՝ **այդ իրավունքի դադարման (կորուստ)** միջոց:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի շարք վավերադայմանների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորապես դրանք են՝

1. սիրադասումը դեռ է լինի բարեխիղճ: Տիրադասման բարեխղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադասման անցնելիս: Գույքը անձի փաստացի տիրադասմանը դեռ է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադասողի մոտ դեռ է առկա լինի այն համոզմունքը, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադասումը դեռ է հիմնված լինի այնպիսի փաստի հիման վրա, որը տիրադասողին կարող է սալ բավարար հիմքեր՝ ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադասելու է որդես սեփականություն:

2. փաստացի տիրադասողը գույքը դեռ է տիրադասի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադասողը դեռ է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դահողանման համար, ինչդես իր սեփական գույքի դեղմում: Անձը դեռ է գույքը տիրադասի ինչդես սեփականը նաև երրորդ անձանց հետ հարաբերություններում:

3. տիրադասումը դեռ է լինի 10 տարի, անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 տարվա ընթացքում գույքի տիրադասումը չդեռ է ընդհատվի: Տիրադասումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադասողի կամով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադասումից (գույքը դուրս է գալիս նրա տիրադասումից), կամ գույքի սեփականատերը գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն:

4. տիրադասումը դեռ է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադասողը գույքը չդեռ է տիրադասի երրորդ անձանցից գաղտնի եղանակով:

19.03.1967 թվականի Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի միջև կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեն բաժանվել է երկու մասի, որոնցից մեկում բնակվել է Միխայել Միմոնյանի հայրը՝ Մակիչ Միմոնյանը, իսկ մյուսում Ռուբիկ Միմոնյանի հայրը՝ Մելիք Միմոնյանը:

Երևանի Շենգավիթի թաղադասարանի 22.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Միխայել Միմոնյանը 1962 թվականից բնակվում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 սանը: Միխայել Միմոնյանը վիճահարույց գույքի տիրադասման ընթացքում իրականացրել է դրա դահողանման ծախսերը, այդ հանգամանքը ընդունվել է նաև Ռուբիկ Միմոնյանի կողմից ներկայացված վճարքի բողոքի դասասխանում: Բացի այդ, Ռուբիկ Միմոնյանը 1983 թվականից (վեճի առարկա սան նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերման դահից) որևէ դահանց չի ներկայացրել Միխայել Միմոնյանին իրեն սեփականության իրավունքով դասկանող գույքից օգսվելը սահմանափակելու համար:

Վերոնշյալ հանգամանքները Վճարքի դասարանը դիտում է բավարար արձանագրելու համար, որ գույքի փաստացի տիրադասող Մանվել Միրաբեկյանը 10 տարվա

ընթացում բարեխղճորեն, բացահայտ, անընդմեջ և որդես սեփական գույք սիրադեմել է վեճի առարկա հողասարածքը, ինչի ուժով դրա նկատմամբ ձեռք է բերել սեփականության իրավունք:

Մասնավորապես, Միխայել Միմոնյանի կողմից վեճի առարկա գույքի 10 սարի սիրադեման անընդմեջությունը և բացահայտությունը ուղակիորեն հիմնավորվում է Երևանի Շենգավիթի քաղաղեսարանի 22.08.2006 թվականի սեղեկանով: Այդ հանգամանքը չի հերքվում նաև դասասխանողի կողմից:

Վեճի առարկա գույքի սիրադեման **բարեխղճությունը** հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ այն երկու մասի է բաժանվել Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի համաձայնությամբ: Այսինքն՝ տունը երկու մասերի բաժանելը վերջինիս բավարար հիմք է սվել ենթադրելու, որ նա սան այդ մասը սիրադեմելու է որդես սեփականը, իսկ Ռուբիկ Միմոնյանը, Միխայել Միմոնյանի կողմից գույքի սիրադեմումը դադարեցնելու վերաբերյալ որևէ դատական չներկայացնելով, փաստացի կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք վկայում են իր կողմից այդ գույքից հրաժարվելու մասին:

Ինչ վերաբերում է վեճի առարկա գույքը **որդես սեփական գույք սիրադեմանը**, առաջ այն հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ Միխայել Միմոնյանը վիճահարույց գույքի սիրադեման ընթացում իրականացրել է դրա դատական մասերը: Այդ հանգամանքը հաստատվել է նաև Ռուբիկ Միմոնյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատասխանում:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատասխանում նշված այն դատաճառաբանությանը, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել միայն սիրագուրկ գույքի նկատմամբ, առաջ այն անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղափացի կամ իրավաբանական անձը, որն անցարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն աստիճանով ընթացում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադեմում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Նույն օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սիրագուրկ անցարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինստիտուտի կիրառությունը սահմանափակված չէ միայն սիրագուրկ գույքով: Այսինքն, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինստիտուտի կիրառությունը սահմանափակող դրույթ : Այն հանգամանքը, որ սիրագուրկ անցարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով, ինքնին չի ենթադրում, որ նույն եղանակով սեփականության իրավունք չի կարող ձեռք բերվել այլ անցարժ գույքի նկատմամբ: Հիմք ընդունելով վերոնշյալ երկու հոդվածները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել այն գույքի նկատմամբ, որը սիրագուրկ է (օրենքով սահմանված կարգով ձևանաչվել է սիրագուրկ) կամ որը սիրագուրկ չէ, բայց դրա սեփականատերը օրենքով սահմանված ժամկետում անցարժ վերաբերմունք է ցուցաբերել դրա նկատմամբ:

Այսպիսով, բողոքի հիմքերի հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն՝ վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և վերաքննիչ դասարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով նախատեսված՝ առաջին ասյանի դասական ակտի օրինական ուժ սալու լիազորությունը հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վնաս են դարձնում նշանակալից իրավունքի խախտման ճշգրտումը: Տվյալ դեպքում վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Դասարանի վճիռն օրինական ուժ սալով վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման դասճառաբանությունները, ինչպես նաև գործի նոր քննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դասարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 14.09.2006 թվականի վճիռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-524/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 03-1321(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻԳՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Մարտին Ազատյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Մարտին Ազատյանի հայցի ընդդեմ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատավարձը և ադրանախարհի արժեքների գումարը բռնագանձելու դատարանի մասին թիվ 06-524 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 15.11.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանից բռնագանձել է 3.883.860 ՀՀ դրամ, որդես չվճարված աշխատավարձի և ադրանախարհական արժեքների դիմաց չվճարված գումար, ինչդես նաև այդ գումարն ադրանախարհի դատարանի համար բանկային տկոսներ և փաստաբանական ծառայության համար վճարված 30.000 ՀՀ դրամ:

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին աշխարհի դատարանի 2003 թվականի դեկտեմբերի 2-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորդին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 15-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորդին: Վճռվել է Ընկերությունից հոգոտ Մարտին Ազատյանի բռնագանձել 815.169 ՀՀ դրամ՝ 10.08.2001 թվականից մինչև 10.08.2002 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար աշխատավարձի դարձի գումար, 648.766 ՀՀ դրամ՝ հայցվորի կողմից 2002 թվականի հունվար-հուլիս ամիսներին կանխիկ գումարով կատարված գնումներից գոյացած դարձի գումար, ինչդես նաև 648.766 ՀՀ դրամի վրա հաշվարկել և դատարանից հայցվորի օգտին բռնագանձել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տկոսներ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մարտին Ազատյանը:

Վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է դատարան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանջոք

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը չի կիրառել ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 103-րդ հոդվածը, «Աշխատավարձի պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի 4-րդ, «Աշխատանքի վարչարարության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 8-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառել և կիրառել է ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 246¹-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել, ինչպես նաև չի կիրառել ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ, 17-րդ, 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ, 411-րդ, (աշխատավարձի առումով), 421-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառաքան էլ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանն հաշվի չի առել այն, որ Ընկերությունը ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի ուժով աշխատավարձը դադարեցրել էր վճարել ոչ ուր, քան յուրաքանչյուր կիսամյակը մեկ, իսկ «Աշխատանքի վարչարարության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս դեպքում է հաշվարկվել և վճարվել ամսիջադեպ աշխատողին, նրա աշխատանքի վայրում, աշխատանքային օրերին, ամսական առավելագույն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել նաև ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ և 17-րդ հոդվածները, որոնց համաձայն՝ անձը, ում իրավունքը խախտվել է, կարող է դաժանջոքել հասուցել իր վնասները, քանի որ իրավունքի խախտում է դադարեցրելուց հետո ոչ չափազանց կասարունը: Արդյունքում դասարանն աշխատավարձի առումով, չվճարված աշխատավարձից չի հաշվարկել տոկոսներ:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարարության օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառաքան էլ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանը դասառաքան գնահատման չի արժանացրել գործով ձեռք բերված բազմաթիվ աղացույցներ:

Վերաքննիչ դասարանը, մասնավորապես, դասառաքան գնահատման չի արժանացրել գործում առկա՝ Ընկերության գլխավոր հաշվապահի համեմատական սեղեկանքը, որից հետևում է, որ հայցվորի կողմից ձեռք են բերվել սեղեկանքում նշված 2.270.975 ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով աղանակային արժեքներ, ձևակերպվել են գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանի կողմից, մոտեցրվել են դաժանջոք և ելքագրվել համադասարան արձանագրության կողմից: Ինչպես նաև գնահատման չի արժանացրել գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանի 27.09.2002թ. գեղեցիկագիրն այն մասին, որ գնել է վերը նշված սեղեկանքում հայցվորի կողմից ձեռք բերված 2.270.975 ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով աղանակային արժեքները և մոտեցրել դաժանջոք, սակայն դրամարկղում գումար չլինելու դասառաքան Ս.Ազատյանին դրանց գումարը չի վճարել:

Բողոք բերած անձը դաժանջոքել է բեկանել ՀՀ ֆադաբացիական վերաքննիչ դասարանի 15.11.2006 թվականի վճիռը և հայցադաժանջոքի չբավարարված մասով օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին աշխատանքի դասարանի 02.12.2003 թվականի վճիռն ևս բեկանել դասարանի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասառաքանը.

Ընկերության ներկայացուցչի կողմից վճռաբեկ բողոքի դասառաքանում նշվել է, որ գործի քննության ընթացքում հայցադաժանջոքի վերաբերյալ առարկություններում

հիմնավորվել է, որ իրականում հայցվորի կողմից ձեռք են բերվել ադրանֆանյութական արժեքներ ու հանձնվել են Ընկերությանը թվով 8 գնման ակտերով՝ 643.716 ՀՀ դրամ գումարով: Իր 26.08.2002 թվականի զեկուցագրում հայցվորն ընդունել է, որ դահանջվող գումարի և իր անվամբ ձևակերպված գնման ակտերում նշված ադրանֆանյութական արժեքների գումարի սարքերությունը կազմող 2.270.975 ՀՀ դրամ արժեքով զեկուցագրին կից ցուցակում ներառված ադրանֆների համար իր անվամբ գնման ակտեր չեն կազմվել: Դրանք ձեռք են բերվել Ընկերության նախկին աշխատակից Գ.Բերոյանի կողմից, և գնման ակտերը կազմվել են նրա անունով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը 2000 թվականի մայիսից մինչև 2002 թվականի օգոստոսն ընկած ժամանակահատվածում որդես շինարարության գծով սֆորտին սեղակալ աշխատել է Ընկերությունում:

2) Հայցվորն իր աշխատանքային գործունեության ընթացքում իր միջոցների հաշվին ձեռք է բերել ադրանֆանյութական արժեքներ՝ 2.270.975 ՀՀ դրամի չափով:

3) 19.08.2003 թվականին չվճարված աշխատավարձի և ադրանֆային արժեքների գումարի բռնագանձման մասին հայցադիմում է ներկայացրել Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարան:

4) «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի ընդհանուր հարցերի գծով սֆորտն Գ.Շահնազարյանի կողմից սրվել է սեղեկանքի այն մասին, որ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ն Մարտուն Ազատյանին դարձրել է 969.669 ՀՀ դրամ աշխատավարձ և 648.766 ՀՀ դրամ՝ 2002 թվականի հունվար-հուլիս ամիսներին կանխիկ գումարով կատարված գումարների համար:

5) Ընկերության գլխավոր հաշվապահ Ա.Սոխակյանի կողմից կազմված համեմատական սեղեկանքի համաձայն՝ գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվապահությունում սլյակներ չկան, քանի որ գնման ակտերը կազմված են Գ.Բերոյանի կողմից՝ միակողմանիորեն: Նշված նյութերը սահմանված կարգով մոտեցվել են դահեստ և ելքագրվել համադաստիսան արտադրամասերի կողմից:

6) Գ.Բերոյանի բացատրագրի համաձայն՝ Մարտուն Ազատյանին ցուցակում նշված 2.270.975 ՀՀ դրամ գումարը վերջինիս չի վճարվել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ.

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաքանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգիրքը, քանի որ սույն աշխատանքային վեճը ծագել է դրա գործողության ժամանակահատվածում: Անհատական աշխատանքային վեճը համարվում է առկա, երբ անձը դիմում է իրավասու մարմնին՝ սահմայնությանը լուծում սալու համար: Քաղաքացին իր ենթադրյալ իրավունքի դաշտանության համար դատարան է դիմել 2003 թվականին, այսինքն՝ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի գործողության ընթացքում: «Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» 09.11.2004 թվականի ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատանքային վեճերի նկատմամբ օրենսգրքի դրույթները սարածվում են աշխատանքային վեճն օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելուց հետո

առաջացած լինելու դեղի վրա: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճը ենթակա էր լուծման ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի դատաբանական համադասարանին:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով գործատուի համար սահմանված են աշխատավարձի վճարման հսկայական սահմաններ, որոնք դատարանի կողմից չեն դադարեցվել: Սակայն նշված օրենքի կարգավորման առարկայի մեջ չի մտնում աշխատանքային վեճերի լուծումը: Նախկին աշխատանքային օրենսգրքի 246.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ դրամական դատաբանական հարցերով աշխատանքային վեճերը բնակչության վեճը բնակչության մարմինն իրավունք ունի վճիռ կայացնել՝ վճարելու աշխատողին նրան հասանելի գումարները ոչ ավելի, քան մեկ արվա համար:

Վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ գտնում է, որ սույն գործով կիրառելի է նաև ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը: Նշված հոդվածի համաձայն՝ ուրիշ դրամական միջոցներն աղբյուրի դատարան, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղի դեմ այդ գումարին վճարվում են տուգանքներ:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանի օգտագործման ու քրեական միջավայրի դատաբանական հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափարակալական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հոդվածի, բնադատարանի և այլ հասնող օրենսդրությամբ:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գործատուի մեղքով աշխատավարձը և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ կատարվում են սահմանված ժամկետների խախտումով, ապա գործատուն աշխատողին օրենքով սահմանված չափերով և կարգով վճարում է տուգանք:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին մասի սրամարտությամբ վերը նշված կարգը գործում է, եթե տուգանքի այլ չափ նախատեսված չէ օրենքով կամ դրան համահարմար: Եթե օրենքով կամ դրան համահարմար սովորաբար տուգանքով կամ օրենքով սահմանված ժամանակահատվածի համար, ապա նույն կետով նախատեսված կարգը չի գործում միայն սխալ ժամանակահատվածում:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածում սահմանված են աշխատանքի վարձատրության հիմքերը, որոնցից են, մասնավորապես, վարձու աշխատողների համար գործատուների հետ կնքված դրամահատարները, նույն օրենքով սահմանված աշխատողների բոլոր կատարողների համար նրանց աշխատանքի վարձատրության չափն ու դրամահատարները սահմանող դրամահատարները և իրավական այլ ակտեր:

Նույն հոդվածի համաձայն՝ գործատուն վարձու աշխատողի հետ դատարան է կնքել գրավոր դրամահատար, որում դրանք է նշվել աշխատանքի վարձատրության դրամահատարները, աշխատանքի վարձատրության ժամային դրույքաչափերը կամ ամսական աշխատավարձի (հավելումների, փոխհատուցումների) չափն ու վճարման դատարանականությունը, կազմակերպություններում աշխատավարձի վճարման ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար տուգանքի չափը:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աշխատավարձը գործատուների կողմից աշխատողներին նրանց կատարած աշխատանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձևերով կատարվող վճարումն է:

Հայաստանի Հանրապետությունում յուրաքանչյուր աշխատող ունի իր կատարած աշխատանքի համար աշխատավարձ ստանալու իրավունք: Աշխատավարձի վճարման օրվանից աշխատողի մոտ ծագում է գործատուից այն դատահանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աշխատավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աշխատողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանափող դիրքորոշում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՍԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար սույն գործով Ընկերությունը ժամանակին չվճարելով հայցվորի աշխատավարձը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով դատել է վերջինիս դրամական միջոցները:

Վերը նշված հիմնավորումներով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ չվճարված աշխատավարձի գումարներին ենթակա են ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տոկոսների վճարում, եթե տոկոսների այլ չափ սահմանված չէ գործատուի և աշխատողի միջև կնքված՝ աշխատանքի վարձատրության չափն ու դրամաները սահմանող դրամանագրով և իրավական այլ ակտերով:

Վճռաբեկ բողոքի այն հիմքը, որ Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Աշխատավարձի դատարանության մասին» կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածը, անհիմն է, քանի որ սվյալ աշխատանքային հարաբերությունները և վեճը ծագել են մինչև ՀՀ ազգային ժողովի որոշմամբ «Աշխատավարձի դատարանության մասին» կոնվենցիայի վավերացումը (վավերացվել է 25.10.2004թ.) և դրա ուժի մեջ մտնելը (ուժի մեջ է մտել 20.11.2004թ.):

Չվճարված աշխատավարձի մասով կիրառելի չէ նաև ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 1-ին և 10-րդ կետերը, 17-րդ հոդվածը, քանի որ դրանք վերաբերում են վնասների փոխհատուցման դեղմերին: Իսկ սույն վեճը վերաբերում է ոչ թե դատաձառված վնասի փոխհատուցմանը, այլ՝ դրամական դատարանությունը չկատարելուն:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ և 421-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին սույն բողոքի հիմքին, Վճռաբեկ դատարանն այն նույնդես հիմնավոր է համարում հետևյալ դատաձառարանությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ և 421-րդ հոդվածների համաձայն՝ դատարանությունները ղեկավարվում են կատարված դատարանության դրամաներին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատահանջներին համադատասխան, իսկ նման դրամաների ու դատահանջների բացակայության դեղմում՝ գործարար Երջանառության սովորյթներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դատահանջներին համադատասխան: Դատարանությունը կատարելուց միակողմ հրաժարվելը և նման դատարանության դրամաների միակողմ փոփոխելը թույլատրվում է նաև դրամանագրով նախատեսված դեղմերում, եթե այլ բան չի բխում օրենքից կամ դատարանության էությունից: Այն դեղմերում, երբ դատարանությունը կատարման ժամկետ չի նախատեսում և ժամկետի որոշման դրամաներ չի դատարանակում, այն դեղմ է կատարվի դատարանության ծագումից հետո՝ ողջամիտ ժամկետում: Ողջամիտ ժամկետում չկատարված դատարանությունը, ինչդես նաև այն դատարանությունը, որի կատարման ժամկետը որոշվում է դատահանջի դատարանով, դատարանը դատարան է կատարել այդ մասին դատարանից դատահանջի ներկայացման օրվանից հետո՝ յոթնօրյա ժամկետում, եթե դատարանության կատարման այլ ժամկետ չի բխում օրենքից, այլ իրավական ակտերից, դատարանության դրամաներից, գործարար Երջանառության սովորյթներից կամ դատարանության էությունից: Կատարման կետանց թույլ սված դատարանը դատարանից առաջ դատարանանախություն է կրում կետանցով դատարանված վնասների համար:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորն իր աշխատանքային գործունեության ընթացքում իր միջոցների հաշվին ձեռք է բերել աղբյուրանյութական արժեքներ՝ 2.270.975 ՀՀ դրամի չափով: Իսկ ընկերության գլխավոր հաշվապահ Ա.Սոխակյանի կողմից կազմված համեմատական տեղեկանքի համաձայն՝ գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվապահությունում սլյավներ չկան, քանի որ գնման ակտերը կազմված են Գ.Բերոյանի կողմից՝ միակողմանիորեն: Նշված նյութերը սահմանված կարգով մոտեցվել են դահեստ և ելքագրվել համադասասխան արտադրամասերի կողմից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեռևս է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասասխանող ընկերությունը սույն գործի դասաֆնությունը ընդունելով նշված նյութական արժեքները սահմանված կարգով դահեստ մոտեցվելու և այնտեղից համադասասխան արտադրամասերի կողմից ելքագրվելու հանգամանքները, չի աղացուցել հայցվորին դրանց դիմաց վճարելու դասավարտությունը կատարած լինելու հանգամանք: Հետևաբար, այն փաստերը, թե գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվապահությունում սլյավները բացակայում են, հիմք չէ ներկայացված հայցը մերժելու համար:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին հանդգնամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերության գլխավոր հաշվապահի կողմից 31.08.2002 թվականին կազմված զեկուցագրի համեմատական տեղեկանքը հիմնված է Ընկերության սնօրենի ժամանակավոր դաշնակապարհին Մ.Ազատյանի կողմից 26.08.2002թ. ներկայացված զեկուցագրի և դրան կից ներկայացված շինարարական նյութերի ցուցակի վրա: Այսինքն՝ Ընկերության դաշնակապարհին անձինք կազմել են վերը հիշատակված տեղեկանքը, իսկ գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանը 27.09.2002 թվականի զեկուցագրով ընդունել է այն հանգամանքը, որ Մ.Ազատյանին վճարումներ չեն կատարվել:

Վճռաբեկ դասարանը գործի փաստերի ուսումնասիրության հիման վրա գտնում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածով սահմանված կարգով գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, 31.08.2002 թվականին կազմված զեկուցագրի համեմատական տեղեկանքը և գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանի 27.09.2002 թվականի զեկուցագիրը չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին հանդգնամբ, որովհետև խախտումը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի վճռի՝ 10.08.2001 թվականից մինչև 10.08.2002 թվականն ընկած ժամանակահատվածի աշխատավարձի գծով դատարի գումարի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսներ չհաշվեգրելու, կանխիկ գումարներով զնված ադրանֆանյութական արժեքների գումարը և դրա նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսներ բռնագանձելու դատարանը մերժելու մասերը և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատարանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1914
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մասինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1345 (ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այտուիես՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնրաց դատական նիստում, ֆննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբանի միջոցով Չոյա Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այտուիես՝ Վերաբնիչ դատարան) 18.06.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Սամսոն Շահվերդյանի հայցի ընդդեմ Չոյա Գրիգորյանի, Մարգարիտա և Սոննա Շահվերդյանների՝ ժառանգության և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու, ժառանգ ճանաչելու և բնակարանից վձարելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածքի նոտարի կողմից 13.01.2006 թվականի սրված ըս օրենքի ժառանգության վկայագիրը, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայագիրը, հարգելի համարել ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը բաց թողնելու դախճառը, իրեն համարել ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և դատասախանողներին վձարել Երևանի Շովակալ Իսակով փողոցի 52/1 շենքի թիվ 28 բնակարանից:

ՀՀ Երևանի Մալաթիա-Մեքասիա համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 02.04.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 18.06.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Չոյա Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան է ներկայացրել Սամսոն Շահվերդյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղսագիտական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղաժանաբանել է հետևյալ փաստարկերով.

Վերաբնիչ դատարանը հաժվի չի առել այն հանգամանքը, որ Սամսոն Շահվերդյանի նկատմամբ ֆրեական գործ հարուցված լինելու հանգամանքը վերջինիս կողմից ժառանգությունը չընդունելու համար հարգելի դաժան չի կարող հանդիսանալ, քանի որ նշվածը Սամսոն Շահվերդյանի կամից անկախ հանգամանք չի եղել, որովհետև և՛ իսկական զինվորական ծառայությունից խուսափելը, և՛ ֆրեական գործի կարճումը, հայցվորի կամից կախված սուրբեկսիվ հանգամանքներ են, քանի որ վերջինիս կողմից զինվորական ծառայության ներկայանալու դեղում հետախուզում չէր հայտարարվի, իսկ ներկայանալու և սահմանված կարգով գումարը վճարելու դեղում ֆրեական գործով վարույթը կարող էր կարճվել: Բացի այդ, ֆրեական գործի հարուցված լինելու հանգամանքը խոչընդոտ չէր Սամսոն Շահվերդյանի՝ ներկայացուցչի միջոցով դատարան դիմելու կամ ժառանգությունը ընդունելու հարցում:

2) *Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղսագիտական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ինչպես նաև 218-րդ հոդվածի 4-րդ մասի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղաժանաբանել է հետևյալ փաստարկերով:

Վերաբնիչ դատարանը լրիվ, բազմակողմանի և օրբեկսիվորեն չի գնահատել գործում առկա աղագույցներն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը դեռևս 2004 թվականի ամռանը տեղյակ է եղել կսակի առկայության մասին:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով հայցվորի ներկայացուցչի հայտարարությունն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը կսակի մասին իմացել է 2006 թվականի աղբիին, Վերաբնիչ դատարանը, ըստ էության, խախտել է աղագույցների թույլատրելիության դաժանքը:

Բացի այդ, վճռի դաժանաբանական մասում Վերաբնիչ դատարանը չի անդրադարձել Չոյա Գրիգորյանի և վերջինիս ներկայացուցչի կողմից սույն գործի դատաբնության ժամանակ սրված բացատրությանն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը կսակի մասին իմացել է դեռևս 2004 թվականի ամռանը, ինչպես նաև չի նշել այն փաստարկերը, որոնցով մերժել է սվյալ աղագույցը:

3) *Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղսագիտական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված դատաբնությանը մասնակից դարձվելու անչի իրավունքը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղաժանաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբնիչ դատարանը, անվավեր ճանաչելով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, ըստ էության վճիռ է կայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անժարժ գույքի կադասրի ղետական կոմիտեի (այսուհետ՝ Կադասր) իրավունքների և դարձականությունների վերաբերյալ՝ առանց վերջինիս գործի ֆնությունը մասնակից դարձնելու:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դատարանը հաժվի չի առել այն հանգամանքը, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանքը դատական ֆնության ենթակա չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաժանքել է բեկանել ՀՀ

ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասախանի փաստարկները.

Անհիմն է վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանն իմացել է կտակի մասին և բաց է թողել նոտարական մարմիններին դիմելու՝ օրենքով սահմանված ժամկետը: Այն հանգամանքը, որ Սամսոն Շահվերդյանը չի իմացել կտակի մասին հիմնավորվել է դասաֆննության ընթացքում: Կտակի մասին չեն իմացել նաև դասախանները, ֆանի որ վերջիններս դիմել են նոտարական գրասենյակ և ստացել են ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայական, ինչը հակառակ դեղոքում չէին անի, այլադեպ կստացվեր, որ նրանք Սամսոն Շահվերդյանին ժառանգությունից զրկելու դիմավորություն են ունեցել:

Բացի այդ, Հայաստանի Հանրադեպությունից բացակայելու ժամանակ Սամսոն Շահվերդյանի նկատմամբ հարուցված էր ֆրեական գործ, ինչը վերջինիս զրկել է հյուղասոսական մարմիններին ներկայանալու հնարավորությունից:

Անհիմն է նաև վճռաբեկ բողոքի այն դեղոքում, որ Սերգեյ Շահվերդյանի մասից հետո Սամսոն Շահվերդյանը, լինելով ըստ օրենքի և ըստ կտակի ժառանգ, չի դիմել ժառանգությունն ընդունելու համար, ֆանի որ կտակի առկայության դայմաններում ըստ օրենքի ժառանգության մասին խոսք չի կարող լինել: Սույն գործով ժառանգատուն կտակով որոշել է իր ունեցվածքի ճակատագիրը՝ այն կտակելով Սամսոն Շահվերդյանին:

Հետևաբար, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն վճռաբեկ բողոքում հիշատակված՝ ՀՀ վճռաբեկ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 30-ի թիվ 3-2305 (ՎԳ) ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած որոշմամբ արված դասողությունները, ֆանի որ սկյալ որոշման մեջ խոսքը վերաբերում է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքին, իսկ սույն գործով առկա է ըստ կտակի ժառանգություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 10.07.2004 թվականին կազմված կտակի համաճայն՝ Սերգեյ Շահվերդյանը մահվան դահին իրեն դասկանող ողջ գույքը կտակել է որդուն՝ Սամսոն Շահվերդյանին:

2) Սերգեյ Շահվերդյանը մահացել է 07.03.2005 թվականին:

3) 13.01.2006 թվականին ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր է սրվել Չոյա Գրիգորյանին, Սոննա և Սարգարիսա Շահվերդյաններին, որից ծագող վերջիններս իրավունքները դեական գրանցում են ստացել:

4) Սամսոն Շահվերդյանը իսկական զինվորական ծառայությունից խոսափելու դասճառով զսնվել է հետախուզման մեջ և Սերգեյ Շահվերդյանի մասից հետո մինչև 2006 թվականի սեդեսեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահատվածում բացակայել է Հայաստանի Հանրադեպությունից:

5) Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթոն համայնքների դասախագության 2006 թվականի սեդեսեմբերի 12-ի որոշման համաճայն՝ Սամսոն Շահվերդյանի կողմից ժամկետային զինվորական ծառայության հերթական գորակոչից խոսափելու փաստի առթիվ հարուցված թիվ 14203300 ֆրեական գործի վարույթը կարճվել է:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը

զսնում է, որ՝

վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հետո, 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում, իսկ նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ճանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքը, եթե դարզվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքն այն հանգամանքով, որ ժառանգը չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքը վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դատարան:

Այսինքն՝ ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի բաց թողնելու դատաճշմունքն իրենց է հիմնավոր լինի: Այն կարող է դատարանի կողմից հարգելի ճանաչվել, եթե ժառանգության բացման, կտակի առկայության մասին ժառանգը ճշտապես չի եղել, կամ ժառանգության ընդունման համար օրենքով սահմանված ժամկետը բաց է թողել այլ հարգելի դատաճշմունքով (ժառանգի անչափահաս լինելը, ժառանգի ծանր հիվանդությունը, նրա անօգնական վիճակում գտնվելը, անգրագիտությունը, իրավաբանական գործողություններ կատարելու հնարավորությունը բացառող կամ սահմանափակող դայմաններում երկարատև գործողման մեջ գտնվելը և այլն):

Մինչդեռ, Վերաֆնիչ դատարանը ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը բաց թողնելը հարգելի է համարել՝ դատաճշմունքով, որ Սամսոն Շահվերդյանի նկատմամբ հարուցված է եղել ֆրեական գործ, որը գտնվել է ֆինության փուլում, ինքը գտնվել է հեսխուղման մեջ, իսկ ֆրեական գործի վարույթի կարճումից անմիջապես հետո վերջինս եկել է Հայաստանի Հանրապետություն և վեցամսյա ժամկետում դիմել է դատարան՝ ժամկետի բացթողման դատաճշմունքով հարգելի ճանաչելու դատաճշմունքով:

Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ ֆրեական հեսխուղման մեջ գտնվելը չի կարող դիտվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դատաճշմունք:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջուց զննահատում է գործում եղած բոլոր առաջուցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն դատաճշմունքով, որ վճռաբեկ բողոքում կոնկրետ չի նշվել, թե վերաֆնիչ դատարանը ո՞ր առաջուցը չի հետազոտել բոլոր առաջուցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և որ ենթադրյալ խախտումն արդյո՞ք հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկավարվում են հաստատված միայն որոշակի առաջուցներով, չեն կարող հաստատվել այլ առաջուցներով:

Բողոք բերած անձի դատաճշմունքությունը վերոհիշյալ հոդվածի խախտման կադակցությամբ անհիմն է, քանի որ բացակայում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ

կիրառելի որևէ օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որով սահմանված է ժառանգի կողմից կտակի առկայության մասին իմանալու հանգամանքը միայն որոշակի աղացույցներով աղացուցման ենթակա լինելու դասանշը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են Վերաբնիչ դասարանի հետևություններն այդ հանգամանքների մասին, և փաստարկները, որոնցով Վերաբնիչ դասարանը մերժում է այս կամ այն աղացույցները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դրամանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դեկլարվել է Վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեյլ, որ յուրաքանչյուր դեղմում դասարանը դարձավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դասարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին: Հակառակ դեղմում դասարանի վճիռը չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդեպ նաև հեղինակավոր:

Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում արդեն իսկ անդրադարձել և զնահասման առարկա է դարձրել այն դեղմերը, երբ դասարանի վճիռը հիմնավորված չէ (իրավական հիմնավորումները ճե՛ս ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեղական գույքի կառավարման վարչություն ընդդեմ «Քնար-88» ՍՊԸ, 21.12.2006 թվական, ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2504(ՏԴ) (գումար բռնագանձելու դասանշի մասին):

3) *Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը*, քանի որ դասաբնությունը մասնակից չդարձվելու հիմնով բողոք կարող է ներկայացնել միայն այն անձը, որի իրավունքների և դարձակաբնությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել: Մինչդեռ, Կաղասրի ենթադրյալ խախտման հիմնով բողոքը ներկայացրել է սույն գործով դասասխանողը:

Վերը նեղված հիմնավորումներով Վճռաբեկ դասարանը սույն վճռաբեկ բողոքի՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասանշները սխալ մեկնաբանելու վերաբերյալ հիմները հիմնավոր համարելով՝ դրանց առկայությունը բավարար է գնում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեղ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստրաղաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հեղյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաղսդանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիս ժամկետում իր գործի բնության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ գործը ողջամիս ժամկետում բնեղը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաբնության իրավունքի սարր, հեղսաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանց են դարմունակում նեղված իրավունքի խախտման ճեանկյունից:

Տվյալ դեղմում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից usnրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության բահերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դատաճառաբանությունները, ինչդեհ նաև գործի նոր քննության անհրաժեհսության բացակայությունը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գհնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը՝ Չոյա Գրիգորյանի, Մարգարիհա և Սոննա Շահվերդյանների անվամբ սրվաժ անեարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասով ենթակա է կարճման այն դատաճառաբանությամբ, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջը դատական քննության ենթակա չէ, ֆանի որ վարչական ակտ է հանդիսանում Կադասսրի դեհական գրանցամասյանի գրառումը, իսկ վկայականն անվավեր ճանաչելու դեղմում, միևնույն է, իրավունքի գրանցումը դահողանվում է:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրաժ որոշումներում անդրադարձել է սույն հիմքով առաջադրվաժ այն իրավական հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջը դատական քննության ենթակա չէ և սույն գործով նդատակահարմար չի գհնում կրկին անդրադառնալ դրան (իրավական հիմնավորումները սե՛ս, օրինակ՝ Միսիանի ֆաղաֆաղեհարան ընդդեմ Շահեն Մարգայան, երրող անձինք ՎՎ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի usnրաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղաֆաղիական գորժ թիվ 3-1920/ՎԴ (2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնքվաժ դայմանագիրը լուժելու, Շահեն Մարգայանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքվաժ անեարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեհ նաև Կորյուն Օհանյանին սրվաժ սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով):

Այսդիսով, Վճռաբեկ դատարանը գհնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՎՎ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-դ հողվաժներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: ՎՎ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը՝ հայցը բավարարելու մասով բեկանել և այն փոփոխել: ՎՎ Կենսրոն նոհարական հարաժքի նոհարի կողմից 13.01.2006 թվականին սրվաժ ըս օրենքի ժառանգության վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանվաժ ժամկեհը բաց թողնելու դատաճառը հարգելի համարելու, Մամսոն Շահվերդյանին ժառանգությունն ընդունաժ ժառանգ համարելու և դատասիսանողներին Երևանի Շուվակալ Իսակով փողոցի 52/1 եհնքի թիվ 28 բնակարանից վհարելու դահանջների մասով, հայցը մերժել:

2. Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

3. Վճիռը՝ հայցը մերժելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մհնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2047/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1459 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափարակալական դալաթը (այտուիտե՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարության առընթեր հարկային դեսական ծառայության (այտուիտե՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 06.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս դիմումի «Մաշիկ և Մաակ եղբայրներ» ՄՊԸ-ի (այտուիտե՝ Ընկերության) ընդդեմ Ծառայության՝ 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 ստուգման ալթի 1-ին և 4-րդ կետերն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Ընկերությունը դախանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 ստուգման ալթի 1-ին և 4-րդ կետերը:

ՀՀ սնտեսական դասարանի (այտուիտե՝ Դասարան) 06.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը

Վճռաբեկ բողոքին դասախսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

1) *Դասարանը չի կիրառել «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի 7-րդ կետը, «Ծախուքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հողվածի 2-րդ պարբերությունը, որոնք պետք է կիրառել, կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունը, «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հողվածի 3-րդ մասի «ե» կետը, որոնք չպետք է կիրառվելին:*

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ծախուքահարկի մասով ստուգումն իրականացվել է ստուգման ընթացքում Ընկերության կողմից ներկայացված փաստաթղթերի և հարկային գործում առկա 2005

թվականի սարեկան հաշվադրական հաշվետվությունների համադրմամբ, որի արդյունքում դարգվել է, որ Ընկերությունը 06.06.2005 թվականին ճանաչվել է դարգեցված հարկ վճարող, հետևաբար դարգեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաբաժանում ձեռք բերված ադրանքների և ծառայությունների, ինչդեռ նաև աշխատանքների վարձատրության համար կատարված ծախսերը, որոնք կազմել են 2.491.500 (երկու միլիոն չորս հարյուր իննսուսմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, Երևանի քաղաքի հաշվառման ժամանակ չէին կարող հաշվարկվել որդես Երևանի քաղաքի նվազեցման ենթակա գումարներ:

2) *Դատարանը չի կիրառել «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 31-րդ և 43-րդ հոդվածները, «Պարգեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ե» ենթակետը, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վիճարկվող ակտի 4-րդ կետով արձանագրված խախտումների վերաբերյալ Դատարանի փաստարկն այն մասին, որ արձանագրված խախտումներն անհիմն են, քանի որ հանձնման-ընդունման թիվ 2 արձանագրությունը կազմելիս թույլ է տրվել մեխանիկական սխալ, հիմնավոր չէ:

Մասնավորապես, Ընկերության և որդես դատարան՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության (այսուհետ՝ Նախարարություն) կողմից կազմված թիվ 2 հանձնման-ընդունման արձանագրությունում (որը կնքվել և ստորագրվել է կողմերի դատաստանատու անձանց կողմից) կազմման ամսաթիվ նշված է «30.06.2006թ.»: Նույն հանձնման-ընդունման արձանագրությունում դրամանագրով աշխատանքների կատարման ժամկետը նույնպես նշված է «30.06.2006թ.», իսկ կատարված աշխատանքների քանակական ցուցանիշների և վճարման ենթակա գումարների մասին սյունակներում նշված է «18.387.852 դրամ», որովհետև փաստը հաստատվում է նաև «Առավել կամ քիչ քանակությամբ կամ սեղանակալից ադրանքների գրանցման» գրքի 9-րդ սյունակում 30.06.2006 թվականին կատարված գրանցումներով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը դատաբանել է բեկանել Դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը 06.06.2005 թվականի թիվ 9454 շինարարության լիցենզիան ստանալու փաստի հիման վրա դադարել է համարվել դարգեցված հարկ վճարող:

2) Ընկերության և Նախարարության միջև 02.05.2006 թվականին կնքված «Պետության կարիքների համար կադրային աշխատանքների իրականացման» դրամանագրի հիման վրա՝ կնքվել է հանձնման-ընդունման թիվ 2 արձանագրությունը: Որդես արձանագրության կազմման ամսաթիվ նշված է 30.06.2006 թվականը, իսկ արձանագրությունում նշվում է, որ դրա համար հիմք է ընդունվել սեխանիկական հսկողության հանձնաժողովի 06.07.2006 թվականի թիվ 2 եզրակացությունը:

3) Ծառայության դեպի 27.11.2006 թվականի թիվ 1023220 հանձնարարագրով Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դատաբանների կատարման ձեռնարկի ստուգում՝ 05.02.2007 թվականից մինչև 30.03.2007 թվականը ընկած ժամանակաշրջանի համար, որի արդյունքում 30.03.2007 թվականին կազմվել է թիվ 1023220 ստուգման ակտ: Նշված ակտի 1-ին և 4-րդ կետերով Ընկերությանն առաջարկվել են լրացուցիչ հարկային

դասավորություններ՝ ընդհանուր 7.447.500 (յոթ միլիոն չորս հարյուր քառասունյոթ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չափով:

4)Նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի՝ Ընկերության սֆորեն Խ.Միսնյանին ուղղված 07.05.2007 թվականի գրության համաձայն՝ 02.05.2006 թվականին կնքված «Պետության կարիքների համար կադրային աշխատանքների իրականացման» դայմանագրի շրջանակներում թիվ 2 հանձնման-ընդունման արձանագրությամբ ներկայացված աշխատանքները Նախարարության կողմից ընդունվել են 06.07.2006 թվականին՝ թիվ 2 եզրակացության ստորագրման օրը: Միաժամանակ գրությամբ նվազ է, որ ներկայացված հանձնման-ընդունման արձանագրության մեջ սխալ է գրվել ամսաթիվը, որը Նախարարությունը չի նկատել: Այն դեպքում է գրվել «հուլիսի 6», քանի որ Նախարարության դատահանգով հուլիսի 6-ին է ներկայացվել կասարողականի հաշիվ-աղյուսակները, որից հետո ստորագրվել է եզրակացությունը, իսկ վերջինիս հիման վրա էլ նաև հանձնման-ընդունման արձանագրությունը:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նվազ հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Վճարելի բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ դարձեցված հարկման կարգից հարկման ընդհանուր կարգին անցնելիս ստացվող եկամուսներից չեն նվազեցվում դարձեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաշրջանում հարկ վճարողների ձեռք բերած աղյուսակների և ծառայությունների, ինչդեպ նաև աշխատանքի վարձատրության համար կատարած ծախսերը:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկման ընդհանուր կարգին անցնելիս որդես համախառն եկամտից կատարվող նվազեցումներ չեն կարող դիտվել այն ծախսերը, որոնք կատարվել են դարձեցված հարկով հարկվելիս:

Վերոնշյալ ծախսերի կատարման դառն ուժովում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածով սահմանված նորմով, որի համաձայն՝ հարկվող օբյեկտը որոշելիս եկամուսների և ծախսերի հաշվառումն իրականացվում է հաշվեգրման եղանակով: Հաշվեգրման եղանակով հաշվառման դեպքում հարկատու եկամուսների և ծախսերի հաշվառումն իրականացնում է, համադասախառնաբար ելնելով հարկատուի կողմից այդ եկամուսների ստացման իրավունքը ձեռք բերելու կամ դրա համար այդ ծախսերը ձանաչելու դատից, անկախ եկամտի փաստացի ստացման կամ վճարումների իրականացման ժամկետից:

Սույն ֆաղափացիական գործով Դատարանը բավարարել է Ընկերության դիմումը՝ 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուուգման ակտի առաջին կետն անվավեր ձանաչելու մասով, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ վերոնշյալ կետով չի հիմնավորվել, որ Ընկերության կողմից 2.491.500 (երկու միլիոն չորս հարյուր ինսունմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ ծախսը կատարվել է դարձեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաշրջանում (մինչև 06.06.2005 թվականը):

Վճարելի դասարանը գտնում է, որ Դատարանի վերոնշյալ դասձառաբանությունը հիմնավոր է, քանի որ գործում բացակայում է որևէ աղյուսակ, որը կհիմնավորեր 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուուգման ակտի առաջին կետով նախատեսված խախտման առկայությունը: Բացի այդ, վճարելի բողոքում որևէ անդրադարձ չի կատարվել և չի վիճարկվել Դատարանի վերոնշյալ եզրահանգման հիմնավորվածությունը: Փոխարենը վճարելի բողոքում գուց նվազ է այն հանգամանքը, որ «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ

հողվածի 7-րդ մասի ուժով Ընկերությունը դարգեցված հարկ վճարող լինելու ժամանակաերջանում կասարված ծախսերը չէր կարող հաշվարկել որդես շահութահարկի նվազեցման ենթակա գումար: Այսինքն՝ բողոքում նշվել է մի հանգամանք, որը Դատարանը հաշվի է առել, սակայն բավարար հիմքերի բացակայության դասճառաբանությամբ անհիմն է համարել ակնով արձանագրված խախտումը:

2) *Վճռաքել բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ ավելացված արժեքի հարկ վճարողների կողմից հարկվող գործարքների (գործառնությունների) իրականացման դեղում աղբանքների մասկարարման և ծառայությունների մասնցման, անհասոյց (մասնակի հասոցմամբ) սղառման, ինչղես նակ դրա հես կաղված հարկային դարսավորության (ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկման) ծագման դահ է համարվում այն դահը, երբ աղբանքները առաքվել կամ հանձնվել են գնորդներին, կամ ծառայությունները մասոցվել են դասվրասուներին:

Վերոնշյալ հողվածից հեսում է, որ ավելացված արժեքի հարկի հես կաղված հարկային դարսավորության ծագման դահը հանղիսանում է աշխասանքների աղոյունքները հանձնելու և դրանք դասվրասոյի կողմից դասշաճ ընղունելու դահը:

Սոյն քաղաքացիական գործով Ընկերության սնորեն Խ.Սիմոնյանին ողղված Նախարարության աշխասակագմի Ղեկավարի 07.05.2007 թվականի գրոյան և հանձնման-ընղումման թղլ 2 արձանագրոյան ուսումնասիրոյունից Վճռաքել դասարանը եգրակացրեց, որ իրականում Ընկերության և Նախարարության միջև 02.05.2006 թվականին կնքված «Պեսոյան կարիքների համար կաղալային աշխասանքների իրականացման» դայմանագրով աշխասանքները Նախարարության կողմից ընղումվել են ոչ թե 30.06.2006 թվականին, այլ 06.07.2006 թվականին:

Նշված հեսւոյան համար Վճռաքել դասարանը հիմք է ընղումում այն հանգամանքը, որ «Պեսոյան կարիքների համար կաղալային աշխասանքների իրականացման» դայմանագրի հիման վրա կագմված հանձնման-ընղումման թղլ 2 արձանագրոյամբ դրա կագմման ամսաթղլ է նշված 30.06.2006 թվականը, իսկ արձանագրոյունում նշվում է, որ դրա համար հիմք է ընղումվել սեխնիկական հսկողոյան հանձնաժողղղղի 06.07.2006 թվականի թղլ 2 եգրակացոյունը: Արձանագրոյունում սեղ գսած վերոնշյալ հակասոյունը հիմք է սալիս գալու այն հեսւոյան, որ վերոնշյալ եգրակացոյունը 06.07.2006 թվականին կագմված լինելու դայմաններում աշխասանքները Նախարարության կողմից չէին կարող ընղումվել ավելի վաղ, այսինքն՝ 30.06.2006 թվականին:

Բացի այղ, Նախարարության աշխասակագմի Ղեկավարի 07.05.2007 թվականի թղլ 3/15-1069 գրոյան համաձայն, «հանձնման-ընղումման» արձանագրոյամբ ներկայացված աշխասանքները Նախարարության կողմից ընղումվել են 06.07.2006 թվականին, քանի որ այղ նոյն օրն է ներկայացվել կասարղականի հաշիվ-աղբանքագիրը, որից հեսո սոռագրվել է եգրակացոյունը, իսկ վերջինիս հիման վրա՝ նակ վերը նշված հանձնման-ընղումման արձանագրոյունը:

Չիմք ընղումելղղղ վերոնշյաղղ՝ Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ Ընկերոյան կողմից ծառայոյունները մասոցվել են 06.07.2006 թվականին, հեսւաքար վերջինիս կողմից ներկայացված ավելացված արժեքի հարկի գծով հաշվեսլոյունները կագմվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին կետով նախասեսված դահանջներին համադասասխան:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դասարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1519 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1476/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառատյան
Լ.Գրիգորյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհեղ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահողը՝ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը՝ դատավորներ Ս. ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ*

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Արեղ Աղիլխանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 21.06.2007 թվականի վճռի դեղ՝ ըս հայցի Քնարիկ Վուրղյանի ընդդեղ Արեղ Աղիլխանյանի՝ ալիմենսի բռնագանձման դահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատումը.

Դիմելով դատարան՝ Քնարիկ Վուրղյանը դահանղել է Արեղ Աղիլխանյանիղ երեք երեխայի համար բռնագանձել ալիմենս՝ 25.12.2003 թվականիղ մինչև երեխաների չափահաս դառնալը, յուրաֆանցյուրի համար ամսական 20.000 (ֆսան հաղար) ՀՀ դրամի չափով, ինչղես նաս դատարան դիմելուն նախորղող երեք արիմեների ալիմենսը՝ 2.160.000 (երկու միլիոն հարյուր վաթսուն հաղար) ՀՀ դրամի չափով:

Երևանի Շենգավիթ համայնֆի առաղին ասյանի դատարանի 11.01.2007 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհեղ՝ Վերաբնիչ դատարան) 21.06.2007 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է Արեղ Աղիլխանյանիղ հողոս Ռուղաննա, Արևիկ, Ռաղմիկ Աղիլխանյանների բռնագանձել կայուն դրամական գումարով ալիմենս՝ յուրաֆանցյուրի համար ամսական 20.000 ՀՀ դրամի չափով՝ սկսած 25.12.2006 թվականիղ մինչև նրանղ չափահաս դառնալը: Մնաղած մասով հայղը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Արեղ Աղիլխանյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայաղվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշանջր.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) *Վերաբնկիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, որի արդյունում չի կիրառել ՀՀ ընկանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կեսը և 2-րդ մասը, «Նվազագույն ամասկան աշխասավարչի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը, որոնք պեթե է կիրառեա:*

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնկիչ դասարանը, անեեսելով, որ Արեմ Ադիլխանյանն աեխասում է Ռուսասանի Դաեոնոթյունում և վասակում մոս 50.000 ՀՀ դրամ, երեբ երեխայի համար նրա վասակի կեսի չափով ալիմենե բոնագանձելու փոխարեն յուրաֆանչյուր երեխայի համար սահմանել է ամսական 20.000 ՀՀ դրամ ալիմենե (երեբ երեխայի համար 60.000 ՀՀ դրամ)՝ դրանով խախտելով Ա.Ադիլխանյանի ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածով երաեխավորված իրավունքը:

Ավելին, ալիմենե սահմանելիս յուրաֆանչյուր երեխայի համար Վերաբնկիչ դասարանը դեթե է սահմանե 1.000 (մեկ հազար) ՀՀ դրամ՝ որդես հաեվարկային հիմք:

Վերաբնկիչ դասարանը գնահասման չի արժանացրել գործում առկա բոլոր աղագույցները, մասնավորադես, «Միջազգային Առևրային Բանկ» փակ բաժնեխրական ընկերության 16.02.2007 թվականի թիվ 000077 անդորրագիրը, որի համաձայն՝ Արևիկ Ավազյանը թոռանը՝ Ռուգաննա Ադիլխանյանին փոխանցել է 100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք 35.200 (երեսունհինգ հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, «Տիսան» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերության 17.01.2007 թվականի եղեկանեք, որի համաձայն՝ Արեմ Ադիլխանյանն ամսական սսանում է 3500 (երեբ հազար հինգ հարյուր) ՌԴ ռուբլի, որը, համաձայն ՀՀ կենրոնական բանկի 12.04.2007 թվականի եղեկասվոթյան, կազմում է 50.000 (հիսուն հազար) ՀՀ դրամից դակաս գումար, «Երևան» համաեիրոթյան 22.02.2007 թվականի և 24.02.2007 թվականի եղեկանեքներ, ըս որոնց՝ Քնարիկ Վուրգյանը և երեխաները գսնվել են դաղղի և սասի խնամքի ներին:

2) *Վերաբնկիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան դասավարտության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերած անձը նեված հոդվածները խախտելու վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշանջրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկան վերաբնկիչ դասարանի 21.06.2007 թվականի վճիռը՝ հայցը բավարարելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆնոթյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնոթյան համար նեանակոթյուն ունեցող փասերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնոթյան համար էական նեանակոթյուն ունեն հետևյալ փասերը՝

1) Արեմ Ադիլխանյանը և Քնարիկ Վուրգյանն ամուսնացել են 02.06.1992 թվականին: Համասեղ ամուսնական կյանում ունեցել են երեբ երեխա՝ 02.11.1992 թվականին ծնված Ռուգաննա Ադիլխանյանին, 05.12.1994 թվականին ծնված Արևիկ Ադիլխանյանին, 16.07.1996 թվականին ծնված Ռազմիկ Ադիլխանյանին:

2) Արեմ Ադիլխանյանը և Քնարիկ Վուրգյանը 06.10.2006 թվականին ամուսնալուծվել են:

3) «Տիսան» ՍՊԸ-ի 17.01.2007 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արսեմ Աղիլխանյանն ամսական ստանում է 3.500 (երեք հազար հինգ հարյուր) ՌԴ ռուբլի եկամուս: ՀՀ կենտրոնական բանկի ինստրուկցիային կայքում 12.04.2007 թվականին սեղեկայված արժույթային շուկայում ձևավորված միջին փոխարժեքների վերաբերյալ սեղեկասվության համաձայն՝ ռուսական մեկ ռուբլին վաճառվել է 14,16 (սասնչոս ամբողջ սասնվեց հարյուրերորդական) ՀՀ դրամով: Այսինքն՝ Արսեմ Աղիլխանյանի ամսական եկամուսը կազմել է 49 560 (3.500 x 14,16=49.560) ՀՀ դրամ:

4) ««ԻԹԲ» Միջազգային Առևտրային Բանկ» ՓԲԸ-ի 16.02.2007 թվականի թիվ 000077 անդորրագրի համաձայն՝ Արևիկ Ավագյանը ստացել է մեկ հարյուր ԱՄՆ դոլար գումար: Անդորրագրում վճարողը գրանցված չէ:

5) «Երևան» համասիրության նախագահի 22.02.2007 թվականի և 24.02.2007 թվականի սեղեկանքների համաձայն՝ Քնարիկ Գևորգյանը երեք երեխայի հետ մինչև 16.11.2006 թվականը բնակվել է Արսեմ Աղիլխանյանի ծնողների հետ, զսնվել են նրանց խնամքի սակ:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ երեխաների համար ալիմենս վճարելու վերաբերյալ նրա ծնողների միջև համաձայնության բացակայության դեպքում ծնողներից ալիմենսի բռնագանձումը կատարվում է դասական կարգով՝ հեճկյալ չափերով ամենամսյա վճարումներ կատարելու միջոցով՝ երեք և ավելի երեխաների համար ծնողների վասակի և (կամ) այլ եկամսի կեսը:

Վերոհիշյալ հոդվածից հետևում է, որ դատարանը երեխայի ծնողից դասական կարգով ալիմենս բռնագանձելու վերաբերյալ գործը քննելիս բռնագանձման ենթակա ալիմենսի չափը որոշելու համար ղեկավարել է զննահասման առարկա դարձնի և դարգի ծնողների վասակի և (կամ) այլ եկամսի առկայությունը և դրա չափը: Այսինքն՝ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ ալիմենսի չափի որոշման կանոնը կիրառվում է այն բոլոր դեպքերում, երբ դատարանի կողմից հաստատվում է ծնողի վասակի և այլ եկամսի միաժամանակյա կամ դրանցից որևէ մեկի առկայությունը:

Սույն փաղափարակա գործով «Տիսան» ՍՊԸ-ի 17.01.2007 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արսեմ Աղիլխանյանն ամսական ստանում է 3500 (երեք հազար հինգ հարյուր) ՌԴ ռուբլի եկամուս, որը 12.04.2007 թվականի դրությամբ կազմել է 49.560 (փառասունհինգ հազար հինգ հարյուր վաթսուն) ՀՀ դրամ: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանը, 3 երեխայի համար ալիմենսի չափի սահմանելով 60.000 (վաթսուն հազար) ՀՀ դրամ, չի նշել, թե որն է դատարանի համար հանդիսացել ալիմենսի վերոնշյալ չափի հաստատման հավաքակալի հիմքը (Արսեմ Աղիլխանյանի վասակը, նրա այլ եկամուսների առկայությունը, թե դրանց միաժամանակյա առկայությունը):

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված բաժինների չափերը կարող են դատարանով նվազեցվել կամ ավելացվել՝ հաճվի առնելով կողմերի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի ցահերը: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ քննարկվող հոդվածն ադախովում է ՀՀ

ընտանեկան օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ծնողների կողմից երեխաներին դաշնային դատարանի կողմից քաղաքացիական գործի մեջ հավասարակշռվածությունը, սահմանելով երեխաների խնամքի համար նյութական միջոցների սրամատչելի համաձայնություն՝ ելնելով ծնողների գույքային ու ընտանեկան դրությունից և ուշադրության արժանի Երեխաների:

Մինչդեռ սույն փոփոխության գործով Վերաբերյալի դատարանն այնպիսի ամենամյա վճարումների չափը որոշելիս հաշվի չի առել դատարանի կողմից գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուշադրության արժանի Երեխաները, մասնավորապես այն, որ սահմանվել է դատարանի կողմից քաղաքացիական գործի մեջ չափ, առանց նրա մոտ այլ եկամտի առկայության հանգամանքը հաստատելու և չափը որոշելու:

Այսինքն Վերաբերյալի դատարանի կողմից չի կատարվել գործում եղած անարդարությունների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն, որի արդյունքում խախտվել է նաև ՀՀ փոփոխության դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ունի իր և իր ընտանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք: Սահմանադրական այս երաշխիքը ենթադրում է յուրաքանչյուր անձի առողջության պահպանման և կենսագործունեության ապահովման համար անհրաժեշտ, միջազգայնորեն ընդունված, ֆիզիոլոգիական, առողջապահական և սոցիալական նորմատիվներով հաշվարկված սննդամթերքի և հիմնավորված գործակիցներով հաշվարկված ոչ թանկարժեքի ապրանքների նվազագույն ֆունկցիոնալ ապահովման իրավունք (տե՛ս, օրինակ՝ Սամվել Չախարյան ընդդեմ Չոյա Չախարյան, 30.11.2006թ., փոփոխության գործ թիվ 3-2300/ՎԳ (այնպիսի չափը փոփոխելու դատարանի):

Ինչ վերաբերում է «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի խախտման մասին վճարել բողոքի փաստարկին, ապա Վճարել դատարանն այն անհիմն է համարում հետևյալ դատարանական որոշումը:

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ նույն մասով նախատեսված ամենամյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չդեֆ է դրական լինի սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից:

«Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ օրենսգրքի, օրենքների, ՀՀ նախագահի հրամանագրերի, ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների, նախարարությունների և գերատեսչությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, առանձին իրավաբանական անձանց ակտերի իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նույն օրենքով սահմանված նվազագույն ամսական աշխատավարձը: Նվազագույն որդես հաշվարկային հիմք դառնալով է գործող 1000 դրամը:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ այնպիսի ամենամյա վճարումների չափը որոշելիս դատարանը որդես հաշվարկային հիմք դեֆ է ընդունի 1000 դրամը, այսինքն՝ 1000 դրամը այնպիսի նվազագույն չափն է և ոչ թե առավելագույնը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սույն փոփոխության գործով կիրառելի չէ, քանի որ դրա կիրառման անհրաժեշտությունը ծագում է բոլոր այն դեպքերում, երբ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված այնպիսի հաշվարկման կանոնի կիրառմամբ այնպիսի չափը որոշելիս ամենամյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից դատարան է դառնում:

Ինչ վերաբերում է ««ԻԹԲ» Միջազգային Առևտրային Բանկ» ՓԲԸ-ի 16.02.2007 թվականի թիվ 000077 անդորրագիրը և «Երևան» համասիրության նախագահի 22.02.2007 թվականի և 24.02.2007 թվականի սեղեկանիքները Վերաբերողից դատարանի կողմից չզննահասվելու մասին բողոքի փաստարկներին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված անդորրագիրը չէր կարող սույն գործով միանգամայն հետևություններ անելու համար հիմք հանդիսանալ, քանի որ այն հավաստի սեղեկություն ճանաչվելու դեպքում անգամ դեռ է համարվել անողորակի ադացույց, քանի որ նախ` դրա բովանդակության ուսումնասիրումից հնարավոր չէր ասել, թե ով է փոխանցում կատարողը, իսկ որդես ստացող նշված է Արևիկ Ավագյանը և ոչ թե Քնարիկ Գևորգյանը կամ Ռուզաննա Ադիլխանյանը: Իսկ համասիրության սեղեկանիքները վերաբերում են Քնարիկ Գևորգյանի և նրա երեխաների բնակության վայրին: Հետևաբար նշված անդորրագիրն ու սեղեկանիքներն ինքնին սույն գործի ադացուցման առարկայում ընդգրկված ոչ մի հանգամանք չեն ադացուցում:

2) Վճռաբեկ դատարանը *բողոքի երկրորդ հիմքին* չի անդրադառնում, քանի որ վճռաբեկ բողոքում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների խախտումը դատաճառաբանված չէ:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, Վերաբերողից դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով` Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբերողից դատարանի 21.06.2007 թվականի վճիռը` հայցը բավարարելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան` այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ` usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ` usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1046(ՎԴ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1143

Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Սիլվա Խաչատրովայի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 14.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Սիլվա Խաչատրովայի հայցի ընդդեմ «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի (այսուհես՝ Բանկ), ՀՀ սոցիալական աղահովաղրոթյան հիմնադրամի՝ (այսուհես՝ Հիմնադրամ) ծառայողուննների վճարովի մատուցման դայմանագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատումությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է անվավեր ճանաչել Բանկի և Հիմնադրամի միջև 28.11.2001 թվականին կնված Ծառայողունների վճարովի մատուցման դայմանագրի (այսուհես՝ Պայմանագիր) 2.1 կեսի «գ» ենթակեսը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի (այսուհես՝ Վերաքննիչ դատարան) 14.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայաղրել է Սիլվա Խաչատրովան:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան է ներկայաղրել Հիմնադրամը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեսկյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1)Վերաքննիչ դատարանը սիսալ է մեկնաղրանել «Պեսական կենսաթողակների

մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 305-րդ, 438-րդ հոդվածները, 328-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 82-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լիարժեքաբար է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը չի հիմնավորել վճռի այն դեպքում, թե «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ կենսաթոշակը վճարվում է հաջորդ ամսվա ընթացքում, որևէ կադ չունի դայմանագրով սահմանված 12-օրյա ժամկետի հետ և այդ 12-օրյա ժամկետը նույնպես վերաբերում է հաջորդ ամսվա: Բացի այդ, ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դայմանագիրը դեմք է համադասարանի այն կնիքով դառնում գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված՝ կողմերի համար դատարանի կանոններին (իմդերաշիվ նորմերին), իսկ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետը որոշվում է օրացուցային տարով, ամսով, ամսաթվով կամ տարիներով, ամիսներով, շաբաթներով, օրերով կամ ժամերով հաշվարկվող որոշակի ժամանակահատվածի ավարտով: Հետևաբար, կենսաթոշակների վճարման 12-օրյա կամ 15-օրյա ժամկետ սահմանելը չի բխում «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատահանգից: Այսինքն՝ հիմնադրամին իրավունք վերադառնալով չէ ընտրություն կատարել, թե հաջորդ ամսվա ո՞ր օրերին դեմք է կենսաթոշակառուի ստանալ իր կենսաթոշակը:

Հիմնադրամի և Բանկի միջև 28.11.2001 թվականին կնքված դայմանագրի դատահանգը՝ 30 օրացուցային օրվա ժամկետի սահմանափակման վերաբերյալ, խախտում է կենսաթոշակառուների սոցիալական իրավունքը և կենսաթոշակի գումարներն ազատ սնուցելու սահմանադրական իրավունքը (ՀՀ Սահմանադրության 37-րդ հոդված):

2) Վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը չպետք է կիրառվի, չի կիրառել 446-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լիարժեքաբար է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ սեփական հայեցողությամբ դայմանագրի դայմանները որոշելու իրավունքը սահմանափակված է այն դեպքերով, երբ դայմանագրի համադասարանի դայմանի բովանդակությունը սահմանվում է օրենքով:

Վերաքննիչ դատարանը զննահատման չի արժանացրել նաև Պայմանագրի կնքման նպատակը, ինչի իրականացման դայմաններում կդարձվեր, որ Պայմանագիրը կնքվել է հոգու տրոհ անձի, սլյալ դեպքում՝ հոգու կենսաթոշակառուների:

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 446-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված նորմը, համաձայն որի՝ երրորդ անձի կողմից դայմանագրով իր իրավունքից օգտվելու ցանկությունը դատարանին հայտնելու դատահանգ կողմերն առանց երրորդ անձի համաձայնության չեն կարող լուծել կամ փոփոխել իրենց կնքած դայմանագիրը, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ դայմանագրով:

Կողմերը դայմանագիրը փոփոխել են ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 446-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատահանգի խախտմամբ:

3) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառվի:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լիարժեքաբար է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ կենսաթոշակառու Սիլվա Խաչատրյանի Հիմնադրամի օտարառու լինելուց զատ, միաժամանակ Բանկի ավանդատու է, և իր բանկային հաշվում եղած դրամական միջոցները սնուցելու

իրավունքները չի թույլատրվում սահմանափակել, բացի օրենքով նախատեսված դեպքերում հաշվում եղած դրամական միջոցների վրա արգելանք դնելուց կամ հաշվով գործառնությունները դադարեցնելուց՝ ինչդեպ ամրագրված է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածով:

4) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբերյալ դասարանը վճռի դասճառաբանական մասում չի հիմնավորել, թե վիճարկվող դայմանագրի 2.1 կետի «գ» ենթակետը՝ կենսաթոշակառուի կողմից կենսաթոշակը Բանկի միջոցով ստանալու իրավունքի ժամկետի սահմանափակման դրույթը որքանով է համադասասխանում ՀՀ օրենսդրության դասանշաններին:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասանշան է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբերյալ դասարանի 14.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճարել բողոքի դասասխանի հիմքեր և փաստարկներ.

Բողոքի բազմաթիվ ենթադրություններն այն մասին, որ Պայմանագիրը կնքվել է ՀՀ օրենսդրության, մասնավորապես ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի դասանշանների խախտմամբ և դարձնակալում է հայցվորի՝ կենսաթոշակը ստանալու իրավունքի ժամկետը սահմանափակող դրույթ՝ անհիմն է հետևյալ դասճառաբանությամբ:

Կենսաթոշակները և սոցիալական ծրագրերի գծով իրականացվող այլ վճարումները կատարվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և ժամկետներում, այդ թվում՝ Բանկի հետ կնքված Պայմանագրի հիման վրա: «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը սահմանում է սլյալ ամսվա կենսաթոշակը հաջորդ ամսվա ընթացքում վճարելու իմդերասիվ դրույթը, որն ի կատար ածելու համար դասասխանողների միջև ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի դասանշաններին համադասասխան կնքվել է Պայմանագիրը:

Պայմանագրում վճարման 15-օրյա ժամկետ սահմանելիս Հիմնադրամը, որդես վարչական մարմին, առաջնորդվել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով իրեն վերադասված հայեցողական լիազորություններով և ընտրել հնարավոր իրավաչափ լուծումներից մեկը, այն է՝ վճարման համար սահմանել է որոշակի ժամկետ՝ հետևյալ նկատառումներից ելնելով.

«Բյուջեային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 36.2-րդ հոդվածը սահմանում է դասարանի սոցիալական աղահովազրության բյուջեի մուտքերի աղբյուրները, որոնց թվին են դասվում դասարանի սոցիալական աղահովազրության վճարները: «Պարտադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դասարանի սոցիալական աղահովազրության վճարները դասարանի սոցիալական աղահովազրության դեսական ծրագրերի ֆինանսավորման նոդասակով աղահովաղիների կողմից դասարանի կարգով վճարվող միջոցներն են: Իսկ նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը սոցիալական վճարներ կատարող սարքեր աղահովաղիների համար սահմանում է դրանք հաշվարկելու և դասարանի սոցիալական աղահովազրության բյուջե փոխանցելու սարքեր ժամկետներ, ինչը բացառում է բոլոր աղահովաղիների կողմից սոցիալական վճարները միաժամանակյա փոխանցելու հանգամանքը, ինչն էլ հանգեցնում է կենսաթոշակները և սոցիալական ծրագրերի գծով իրականացվող այլ վճարումները սահմանված ժամանակացույցին համադասասխան կատարելուն:

Ինչ վերաբերում է հայցվորի կողմից մասնանված՝ ՀՀ ֆադաբաղիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածին, ադա հարկ է նեել, որ այդ հոդվածի դահանջը վերաբերում է բանկային հաեվում առկա դրամական միջոցների մնացորդներին, այլ ոչ թե՝ մոսֆագրման ենթակա և դեռևս չմոսֆագրված գումարներին: Իսկ Պայմանագրի դահանջներին համադասասխան, առանց ավանդասուի հանձնարարականի բանկը իրավունք չունի ավանդագրել կենսաթոեակառուի կենսաթոեակի գումարը:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՆԵԱՆԱԿՈՒՅՅՈՒՆ ՈՒՆԵՂՈՂ ՎԻԱՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆԵԱՆԱԿՈՒՅՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԼ ՎԻԱՍՏԵՐ՝

Սիլվա Խաչասուրովան 15.10.1996 թվականից հանդիսանում է ծերության կենսաթոեակառու:

2) 28.11.2001 թվականին Բանկի և Հիմնադրամի միջև կնքվել է Պայմանագիր, որի 1.1. կեոի համաձայն՝ Բանկը դարսավորվել է Հիմնադրամի առաջարանով և վերջինիս կողմից հասկացված միջոցների հաեվին ՀՀ սարածում իրականացնել կենսաթոեակառուներին կենսաթոեակների վճարում:

3) Բանկի և Հիմնադրամի միջև կնքվել է Համաձայնագիր (այսուհեո՝ Համաձայնագիր), որի 1.1.2. կեոի համաձայն՝ Պայմանագրի 2.1. կեոի «գ» ենթակեոը վերաեարադրվել է Խեոկյալ խմբագրությանը՝ կենսաթոեակառուներին կենսաթոեակի յուրաֆանջյուր ամսվա վճարումը կասարել ֆինանսավորված գումարը «կասարողի» Բանկի մասնաձյուղերի ընթացիկ հաեիվներին ամրագրելուց Խեոո 12 օրացուցային օրվա ընթացում:

Վերոհիեոյալ Համաձայնագրի 1.1.2.-րդ կեոի «դ» ենթակեոի համաձայն՝ Պայմանագրի 2.1.-րդ կեոի «ը» ենթակեոից Խեոո ավելացվել է «ժ» ենթակեո Խեոկյալ խմբագրությանը. «վճարումը սույն Պայմանագրով սահմանված ժամկեոներում ավարեելուց Խեոո, ավելացած գումարները վերադարձնել «Պասվիրասուի» Հիմնադրամին 3 բանկային օրվա ընթացում»:

4) Բանկի և Հիմնադրամի միջև 11.12.2006 թվականին կնքվել է Համաձայնագիր, որի 3-րդ կեոոն մախասեավել է Պայմանագրի 2-րդ մասի «գ» ենթակեոում «12» թիվը փոխարինել «15-ով»:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏՃԱՌԱԲԱՆՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԵԳՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելուվ վՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԸ ՆԵՎԱԾ ԽԻՄՖԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՂՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ՝

1) Բողոքն առաջին Խիմնավոր է Խեոկյալ պասձառարանությանը.

«ՊեոակաՆ կենսաթոեակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ամսվա կենսաթոեակը վճարվում է հաջորդ ամսվա ընթացում՝ ըս Հայասանի Հանրադեոությունում կենսաթոեակառուի վիասացի բնակության վայրի:

«ՊեոակաՆ կենսաթոեակների մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենքով սահմանված սարիֆային ադահովագրական կենսաթոեակի իրավունք չունեոող անձին 65 սարին լրանալու դեդում նեանակվում է ծերության սոցիալական կենսաթոեակ:

Այսիմֆն՝ սարիֆային ադահովագրական կենսաթոեակի իրավունքի բացակայությունը և անձի՝ 65 սարին լրացած լինելն այն իրավաբանական վիասեոն են, որոնց առկայության դայամաններում անձի մոս ծագում է ծերության կենսաթոեակի իրավունք, այսիմֆն՝ իրեն հասանելի կենսաթոեակի գումարի նկասմամբ սեֆիականության իրավունք:

Նման դիրֆորում է արժանապատեխական և արժանապատեխական դասարանի 04.10.2006 թվականի թիվ 649 որոշմամբ, որի VII կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ կենսաթոշակը, ինչպես նաև աշխատավարձը ֆաղափարով վաստակած միջոցներն են և նրա սեփականությունը:

Կենսաթոշակի վճարումը սեփականատերից սեփականությունը փոխանցելու միջոց է: Կենսաթոշակը սոցիալական աղահոսության միջոց լինելով հանդերձ կենսաթոշակառուի սեփականությունն է: Հետևաբար անհրաժեշտություն է ծագում դիտարկել Պայմանագրի վիճարկվող դրույթները նաև Սահմանադրության 8-րդ և 31-րդ հոդվածների դիտարկումներից ելնելով, որոնցից առաջինը հռչակում է սեփականության իրավունքի ճանաչումն ու դաշտանությունը, իսկ երկրորդն հռչակում է անձին սեփականությունից զրկելու անթույլատրելիությունը:

Այս հարցի վերաբերյալ նույնդիտարկում ունի նաև Եվրոպական դատարանը: Այսպես, Եվրոպական դատարանն, անդադառնալով վերոհիշյալ խնդրին, արժանապատեխական է հետևյալ տեսակետը. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասում նախատեսված «սեփականություն» հասկացությունն ունի ինքնուրույն նշանակություն, որը չի հանգեցվում ֆիզիկական իրերի նկատմամբ սեփականության իրավունքին և որը կախված չէ ներդրման իրավունքի ձևական որակումներով: Գույքային մի շարք իրավունքներ և շահեր նույնպես կարող են դիտարկվել որպես «սեփականության իրավունք» (են Անյեյերն ընդդեմ Իսպանիայի գործով Դատարանի 05.01.2000 թվականի վճռի 100-րդ կետը):

Մեկ այլ գործով Եվրոպական դատարանը նշել է, որ գործող օրենսդրությամբ սահմանված չափով նոյնպես սահմանվում իրավունքը, Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության առաջին հոդվածի իմաստով հանդիսանում է գույքային իրավունք: (են Գայգուսուզն ընդդեմ Ավստրիայի գործով Դատարանի 31.08.1996 թվականի վճռի 41-րդ կետը):

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասը դեմ է մեկնաբանել վերոհիշյալ լույսի ներքո, այսինքն, ոչ թե որպես կենսաթոշակառուի՝ յուրաքանչյուր ամսվա կենսաթոշակը կոնկրետ որոշակի ժամկետում սահմանվող իրավունք, այլ որպես իրավասու դեմքական մարմնի՝ ոչ ուր քան մինչև սվյալ ժամկետի ավարտը կենսաթոշակի գումարը թուղակառուին վճարելու դաշտակառուություն:

Տվյալ դեմքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Միլվա Խաչատուրովան արդեն իսկ սեփականություն իրավունք ունի իրեն հասանելի կենսաթոշակի նկատմամբ, ուստի սվյալ ձևակերպումը չի կարող մեկնաբանվել որպես Միլվա Խաչատուրովայի դաշտակառուությունը հենց սվյալ ամսին սահմանվող հասանելի գումարը և սահմանափակել վերջինիս՝ սվյալ ժամկետն անցնելուց հետո՝ իր սեփականությունն սահմանվող իրավունքը: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափարի 305-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկն հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարի 446-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հոգոս երրորդ անձի կնքված է համարվում այն դաշտանագիրը, որում կողմերը սահմանել են, որ դաշտանագիրը դաշտակիր է դաշտակիրությունը կատարել ոչ թե հոգոս դաշտանագիրը, այլ՝ դաշտանագրում նշված կամ չնշված երրորդ անձի, որն իրավունք ունի դաշտանագիրը դաշտանագրել իր օգտին կատարելու դաշտակիրությունը:

Տվյալ դեմքում Պայմանագրի առարկան ծառայություններն են, որոնք Ընկերությունը

դաճարարվել է մասնուցել Հիմնադրամին, ինչն արտահայտվել է Պայմանագրի 1.1. կետում, որի համաձայն՝ «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ն դաճարարվել է Հիմնադրամի առաջադրանքով և վերջինիս կողմից հասկացված միջոցների հաշվին ՀՀ սարածֆում իրականացնել կենսաթոշակների վճարումը կենսաթոշակառուներին:

Վերոհիշյալ նկատառումներով Պայմանագիրը չի կարող հանդիսանալ հոգոս երրորդ անձի կնքված, քանի որ դրանով նախատեսված չէ դրույթ այն մասին, որ Պայմանագրի առարկան կազմող ծառայությունները կատարվելու են ոչ թե Հիմնադրամի օգտին, այլ որևէ այլ անձի:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածը վերաբերում է քանկային հաշվում եղած դրամական միջոցները սևօրինելու՝ հաճախորդի իրավունքների սահմանափակման անթույլատրելիությանը և որևէ կապ չունի սույն վեճի հետ:

4) ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում, քանի որ բողոքում չի նշվել, թե Վերաբնիչ դատարանը որ աղացույցը չի հետազոտել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով, դրա առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 14.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3399
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1133(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Սերոբ Ավաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3399 վճռի դեմ՝ ըստ Սերոբ Ավաղյանի հայցի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ նախկին աղխասանֆում վերականգնելու և հարկադիր դարադուրդի ընթաղնում աղխասավարձ վճարելու դահանղի մասին.

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Սերոբ Ավաղյանը դահանղել է վերականգնել նախկին աղխասանֆում և վճարել հարկադիր դարադուրդի ընթաղնում սահմանված աղխասավարձը (82.500 ՀՀ դրամի չաֆով)՝ մինչև վճռի կատարումը:

Երևանի Արաղկիր և Քանաֆեռ-Չեղթուն համայնֆների առաղին աղյանի դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռով հայցը մերղվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 02.11.2006 թվականի վճռով հայցը մերղվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել հայցվոր Սերոբ Ավաղյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասաղան է ներկայաղրել Ընկերությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, ֆասարկները և դահանղը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյաղ հիմնի սահմաններում ներհիղեղաղ հիմնաղորմամբ.

Դատարանը խախտել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետի, 218-րդ հոդվածի և ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը դեմ է դատարանին ներկայացրել կողմնակալ և աշխատանքային դաշտանագրով նախատեսված դրույթներ, որով կադրացուցվել, որ հայցվորը դատարանը էր հսկել իր աշխատանքի վայրից՝ խանութից դուրս գնվող ցանկացած անձի և Ընկերությունում ծառայող հրաձիգ գործողությունները՝ թույլ չտալու համար նրանց կողմից խանութից գնված «Իգի» կամ «Սիմ» ֆաբրիկայի մեկ այլ գնով վաճառելու: Վերաբերյալ դատարանը կիրառել է հայցային վաղեմություն և հաշվի չի առել, որ հայցվորի մայրը ծանր ու անկողնային հիվանդ է եղել և հայցվորը գրառված է եղել մոր խնամքի ու բուժումը իրականացնելով, որն էլ ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածով համարվում է հարգելի դատառաքան հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման համար: Այդ առումով դատարանին է ներկայացվել հայցվորի մոր՝ Լուսինյան Ամիրխանյանի հարևանների գրավոր վկայությունը: Պատասխանողը 13.02.2006 թվականին հայցվորին ազատ է աշխատանքից ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ և 122-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ Վ.Սարգսյան փողոցի վրա գնվող խանութ-սրահում բջջային հեռախոսափառեր բաց վիճակում վաճառելու, սահմանված՝ 7.800 դրամից ավել գնով վաճառքը թույլատրելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չձեռնարկելու և դրանով իսկ իր նկատմամբ վստահությունը կորցնելու դատառաքանով: Սույն դեպքում վերաբերյալ կազմված արձանագրության համաձայն՝ սույն դատարանի խանութում առկա 198 ֆաբրիկայի և ոչ մեկը բաց վիճակում չի եղել, իսկ թվով երեք «Իգի» ֆաբրիկայի առ այսօր էլ օգտագործվում են հայցվորի ընտանիքի անդամների կողմից, հետևաբար ճշմարտությանը չի համապատասխանում հրամանի մեջ նշված այն միջոցը, թե հայցվորը հեռախոսափառեր վաճառել է բաց վիճակում, քանի որ, եթե դրանք իսկապես լինեին խանութին սրահառված սույն դեպքում օրվա ֆաբրիկայի, ապա սույն դեպքում վերաբերյալ արձանագրության մեջ դեմ է նշվել ոչ թե 198 թիվը, այլ՝ 201, այնինչ դատարանը կողմի կազմած արձանագրությամբ արդեն իսկ հաստատվել է այն, որ այդ օրը խանութին սրված է եղել 198 ֆաբրիկայի, որոնք բոլորն էլ եղել են փակ վիճակում, այնպես որ, հայցվորի ընտանիքի համար ձեռք բերված ֆաբրիկայի չեն կարող հանդիսանալ հեռախոսափառեր բաց վիճակում վաճառելու համար աղացույց: Պատասխանողի հրամանում վկայակոչվել է, որ հայցվորը թույլատրել է սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով հեռախոսափառերի վաճառքը և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չի ձեռնարկել, սակայն հայցվորը մեծադեպ գնվել է խանութի ներսում և, բնականաբար, չէր կարող խանութ մտնող և դուրս ելող բազմաթիվ հաճախորդներից յուրաքանչյուրի դեմքում դուրս գալ և հսկել, թե նա արդյոք չի վերավաճառում իր կողմից արդեն գնված ֆաբրիկայի ցանկացած գնով, ինչպիսիք իրավունքից որ կարող էր օգտվել խանութի հսկիչ-հրաձիգը, որը մեծադեպ խանութից դուրս է գնվել և եթե նույնիսկ վերավաճառել է իր կողմից գնված ֆաբրիկայի, դա դեռ չի նշանակում, թե վերջինս այդ իրավունքը չունի, կամ թե հայցվորը ի դատարան դատարան էր թույլ չտալ հրաձիգին վաճառելու սեփականության իրավունքով վերջինիս դատարանը ֆաբրիկայի: 11.07.2002 թվականի աշխատանքային դաշտանագրից դուրս չէ, թե դատարանը էր արդյոք հայցվորը հետևել յուրաքանչյուր գնորդի, այն էլ խանութի սարածից դուրս, որը չի համարվում հայցվորի աշխատանքային սարածից: Վերաբերյալ դատարանը հաշվի չի առել հրաձիգ Սուրեն Հախոյանի ինչպես առաջին այսպիսի դատարանում, այնպես էլ նրա կողմից գրավոր ձևով սրված բացատրություններն այն մասին, որ Ընկերությունում սրված իր բացատրությունները չեն համապատասխանում իրականությանը, քանի որ նա դրանք սվել է

հոգեկան խիստ ճնշման ազդեցության սակ, ֆանի որ ինքն ունի կոնսուզիա և չի դիմացել մի ֆանի անձանց միաժամանակյա դարսադրանքին, որոնք դահանջել են իրենից գրել ճշմարտությանը չհամադասաստանող սվյալներ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Բողոքի փաստարկները հիմնավոր չեն հետևյալ դասառաքանությանը.

Հայցվորը աշխատանքից ազատվել է ոչ թե դասահական գնորդներին չհսկելու, այլ խանութում դահողանության ծառայություն իրականացնող ուսիկանի կողմից Ընկերության գործարար համբավը վնասող գործողությունները չկանխելու, ուսի ի շահ Ընկերության գործողություններ չձեռնարկելու համար, ինչով խախտել է Ընկերությունում գործող ներքին կարգադահական կանոնների դահանջները:

Աշխատողների աշխատանքային դարսականությունները սահմանվում են նախևառաջ գործող ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ, ադա գործատուների կողմից ընդունված ներքին և անհատական ակտերով:

Հիմնավոր չեն հայցային վադեմության ժամկետը բաց թողած լինելու փաստը բողոքաբերի կողմից հերժող դասառաքանությունները, ֆանի որ ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 104-րդ հողվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ հայցը կամ դիմումն առանց ֆննության թողնելու համար հիմք ծառայած հանգամանքները վերանալուց հետո հայցվորը կամ դիմողն իրավունք ունի կրկին դիմել դասարան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության և Մերոք Ավագյանի միջև 11.07.2002 թվականին կնքվել է N3842 աշխատանքային դայմանագիրը:

2) Ընկերության 13.02.2006 թվականի N150-Կ հրամանի համաձայն՝ 14.02.2006 թվականից լուծվել է խանութների ցանցի վարչության ավագ մասնագետ Մերոք Ավագյանի հետ 11.09.2002 թվականին կնքված աշխատանքային դայմանագիրը և նա ազատվել է աշխատանքից՝ Ընկերության գլխավոր կոմերցիոն սնօրինության վաձառքի սնօրինության մանրաձախ ցանցի Վ.Մարգյան հասցեում զսնվող խանութ-սահում բջջային հեռախոսաֆարսեր բաց վիձակում վաձառելու, սահմանված 7.800 դրամից ավելի գնով վաձառքը թույլարելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի շահ Ընկերության միջոցառումներ չձեռնարկելու ու դրանով իսկ իր նկատմամբ Ընկերության վսահությունը կորցնելու դասառաքով:

13.02.2006 թվականի N150-Կ հրամանի հիմք են՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հողվածի 1-ին մասի 7-րդ և 122-րդ հողվածի 3-րդ կետերը, ««ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ում կարգադահական տույժերի կիրառման ժամանակավոր Կարգի» 8-րդ կետը, ավագ մասնագետ Ս.Ավագյանի 24.01.2006 թվականի, սահի հրաձիգ Ս.Հախոյանի 20.01.2006 թվականի բացարագիրը, Ընկերության ներքին աուդիտի սնօրինության աշխատակիցների 24.01.2006 թվականի կազմած արձանագրությունը, կոմերցիոն գլխավոր սնօրեն Վ.Մարտիրոսյանի 20.01.2006 թվականի և ներքին աուդիտի սնօրեն Բ.Մերսկյանի 24.01.2006 թվականի զեկուցագրերը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ գործատու դարձավոր է կատարել օրենքով, այլ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային դրամանագրերով նախատեսված այլ դատարանություններ:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատանքային կարգադրությունն աշխատանքային օրենսդրությամբ, աշխատանքային իրավունքի նորմեր դարձնակող այլ նորմաչիվ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային դրամանագրերով, գործատուի ներքին իրավական ակտերով սահմանված վարագծի կանոններն են, որոնց դարձավոր են ենթարկվել բոլոր աշխատողները, իսկ համաձայն 2-րդ կետի՝ կազմակերպության ներքին կարգադրական կանոնները (գործատուի ներքին իրավական ակտ) կանոնակարգում են աշխատողներին՝ աշխատանքի ընդունման և ազատման կարգը, աշխատանքային դրամանագրի կողմերի հիմնական իրավունքները, դատարանությունները և դատաստանանքությունը, աշխատանքի ռեժիմը, հանգստի ժամանակը, աշխատողների նկատմամբ կիրառվող խախտումների և կարգադրական դատաստանանքության միջոցները, ինչդեպ նաև աշխատանքային հարաբերություններին վերաբերող այլ հարցեր:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 13.02.2006 թվականին Սերոբ Ավագյանն ազատվել է աշխատանքից խանութ-սրահում բջջային հեռախոսափաթեթ բաց վիճակում վաճառելու, սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով վաճառքը թույլատրելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի Եսհ Ընկերության միջոցներ չձեռնարկելու և դրանով իր նկատմամբ վստահությունը կորցնելու հիմքով: Մինչդեռ, սուգման վերաբերյալ կազմված արձանագրության համաձայն՝ սուգման դատին այդ օրը խանութում եղած 198 փաթեթից ոչ մեկը բաց վիճակում չի եղել, իսկ թվով երեք «Իգլի» փաթեթը առ այսօր էլ օգտագործվում են Սերոբ Ավագյանի ընտանիքի անդամների կողմից, հեկկաբար հեռախոսափաթեթը վաճառվել են փակ վիճակում:

Ընկերության հրամանում վկայակոչվել է, որ հայցվորը թույլատրել է սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով հեռախոսափաթեթի վաճառքը և այն կանխելու ուղղությամբ ի Եսհ Ընկերության միջոցներ չի ձեռնարկել: Մինչդեռ, գործի փաստերի համաձայն՝ Սերոբ Ավագյանը մեատդես եղել է խանութի ներսում և, բնականաբար, չէր կարող խանութից դուրս գնվող սարածքում հաճախողներին միաժամանակ հսկել: Բացի այդ, Ընկերության և Սերոբ Ավագյանի միջև 11.07.2002 թվականին կնքված N3842 աշխատանքային դրամանագրի համաձայն՝ Սերոբ Ավագյանը դարձավոր չէ հեկկել խանութի սարածքից դուրս, որը չի համարվում նրա աշխատանքային սարածքը, գնվող յուրաքանչյուր անձի:

Այդդիտով, Վերաբնիչ դատարանի վճռում չի հիմնավորվել այն փաստը, որ Սերոբ Ավագյանը դարձավոր էր հսկել իր աշխատանքի վայրից՝ խանութից, դուրս գնվող անձի և Ընկերությունում ծառայող հրաձիգի գործողությունները՝ թույլ չտալու համար նրանց կողմից խանութից գնված փաթեթ մեկ այլ գնով վաճառելու:

ՀՀ փաղափաղական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի համաձայն՝ բացառիկ դեպքերում, երբ դատարանը հայցվորի անձի հեկ կառված հանգամանքների (ծանր հիվանդության, անօգնական վիճակի, անգրագիտության և այլն) հաճվառմամբ հարգելի է ճանաչում հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումը, փաղափաղու խախտված իրավունքը ենթակա է դատարանության: Հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման դատարանները կարող են

ճանաչվել հարգելի, եթե դրանք սեղի են ունեցել հայցային վաղեմության ժամկետի վերջին վեց ամսում, իսկ եթե այդ ժամկետը հավասար է վեց ամսվա կամ դակաս է վեց ամսից՝ վաղեմության ժամկետի ընթացքում:

Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է հայցային վաղեմություն, չգնահատելով այն հանգամանքը, որ Սերոբ Ավագյանի մայրը անկողնային ծանր հիվանդ է, որը հաստատվում է Սերոբ Ավագյանի մոր՝ Լուսիկ Ամիրխանյանի, հարևանների գրավոր վկայությամբ և հիվանդի ամբուլասոր բժշկական փաթեթով, իսկ Սերոբ Ավագյանը զբաղվել է մոր խնամքի և բուժման հարցերով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի հիմնավոր լինելը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաբնիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՆ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1553
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1585(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 04.05.2007 թվականի թիվ S-1553 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Նիյազյանների ընտանիք» ՄՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) սուղգման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին և Ծառայության հակընդդեմ հայցի՝ գումար բռնագանձելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության 09.02.2007 թվականի թիվ 1023044 սուղգման ակտը:

Հակընդդեմ հայցով Ծառայությունը դիմում է բռնագանձել Ընկերությունից 18.397.900 ՀՀ դրամ:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 04.05.2007 թվականի վճռով դիմումը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են մասնակիորեն:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի, «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշման պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատարանին է հետևյալ փաստարկներով.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը մեկնաբանելիս Դատարանը հաշվի չի

առել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը դարգեցված հարկ վճարող չհանդիսանալու դայմաններում, դարգեցված հարկի հաշվառում է վարել՝ հարկային ժառանգությանը ներկայացնելով ակնհայտ կեղծ հաշվետվություններ, հաշվարկներ, հայտարարագրեր:

Դասարանը, անդրադառնալով դիմողի ադրանքային մնացորդի հաշվարկման համար ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ՕՀՎ 6-րդ բաժնի կողմից կիրառված բանաձևի իրավաչափ լինելու հարցին, գտել է, որ սուգման ընթացքում 01.01.2005 թվականի դրությամբ ադրանքային մնացորդի հաշվարկման համար կիրառված բանաձևը չի հակասում որևէ նորմատիվ իրավական ակտի, սակայն դասաբանության ընթացքում ծառայությունը չի հիմնավորել 16.09.2005 թվականի դրությամբ մնացորդային 16.238.400 ՀՀ դրամ ադրանքի մեջ ներառված՝ ներմուծված ադրանքի վաճառքի արժեքը 9.000.000 ՀՀ դրամ կազմելու հանգամանքը: Ուստի սուգող ժառանգների կողմից կիրառված բանաձևը հանդիսանում է ոչ իրավաչափ այնքանով, որ դրա միջոցով անհնար է դարգել 01.01.2005 թվականի դրությամբ Ընկերության ադրանքների մնացորդի ճշգրիտ չափը:

Դասարանի նշված եզրահանգումը հիմնավոր չէ, քանի որ Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում չի վարել հաշվադատական հաշվառում, ինչի հետևանքով հնարավոր չէ դարգել ադրանքի վաճառքի գինը: Նման իրավիճակում ենթակա է կիրառման ՀՀ կառավարության 18.09.1998թ. թիվ 580 որոշմամբ հաստատված՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով նախատեսված դեղմերում ՀՀ հարկային ժառանգության կողմից հարկվող օբյեկտների և հարկային դարձվորությունների հաշվարկման (գնահատման) կարգի դրույթները:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ սնտասական դասարանի 04.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը դարգեցված հարկ վճարող է և որդես այդդիսին գրանցված է սարածային հարկային ժառանգությունում:

2) Ըստ Ընկերության կողմից հարկային ժառանգություն ներկայացված հայտարարագրի՝ ընկերության ժառանգությունը 01.01.2005 թվականի դրությամբ չի գերազանցել 15 միլիոն ՀՀ դրամը:

3) Ընկերությունում կատարվել է սուգում, ինչի արդյունքում 09.02.2007 թվականին կազմվել է թիվ 1023044 սուգման ակտը, որով առաջարկվել է 16.558.100 ՀՀ դրամի չափով հարկային դարձվորություն:

4) Սուգման ակտով արձանագրված խախտումների համար հիմք են հանդիսացել դիմողի կողմից սուգող ժառանգներին ներկայացված փաստաթղթերը, այդ թվում՝ 16.09.2005 թվականի գույքագրման արդյունքները, ադրանքների ներմուծման մատային փաստաթղթերը և վաճառքի փաստաթղթերը՝ հաշիվ -ադրանքագրեր, դրամարկղային օրդերներ և այլն:

5) 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոշմամբ սուգում իրականացնող անձը որոշում է կայացրել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից օգտվելու մասին, և հարկվող օբյեկտը որոշել է ինքնուրույն՝ որդես հարկվող օբյեկտ դիտելով վաճառքի գնի և մատային արժեքի սարբերությունը:

4.Վճարել դասարանի դատադարանությունները և եզրահանգումները.

Ընկնելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարել դասարանը

զՏնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե հարկ վճարողը չի ներկայացնում հարկվող օբյեկտների գծով հաշվադատական հաշվառման (հարկային օրենսդրությամբ կամ ՀՀ կառավարության որոշումներով նախատեսված դեղմերում՝ նաև այլ հաշվառման և (կամ) գրանցումների վերաբերող) սահմանված փաստաթղթերը կամ դրանք վարում է սահմանված կարգի կողմից խախտումներով, կամ ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային ռեզուլտատներում, հաշվառման հաշվառման հաշվառման, հաշվառման, հաշվառման և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները, ապա հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները հաշվարկում է հարկային ռեզուլտատները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով, մասնավորապես, հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման շահագրգռության ծավալների, հարկ վճարողի արժույթի և շահագրգռության ծավալների, գույքագրման և չափագրման սվյալների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված տեղեկությունների, համանման դրամաներում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների, հասույթի հաշվարկային 25 տոկոս վերադրման, այդ հարկ վճարողի վաճառվող ադրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացման փաստացի գների ամրագրմանը և հսկիչ-դրամարկային մեքենաների շահագործման կանոնների դաշտում մասնավորապես ճշտությանն ուղղված հսկիչ գնումների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փաստաթղթավորված սվյալների վրա:

Սույն հոդվածի վերլուծությունից բխում է, որ հարկային մարմինը ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կարգով ինֆորմացիոն հարկվող օբյեկտը կարող է հաշվարկել միայն այն դեղմում, երբ մասնավորապես կողմից հարկվող օբյեկտների գծով հաշվադատական փաստաթղթեր չեն ներկայացվում, դրանք վարվում են սահմանված կարգի կողմից խախտումներով, հարկային ռեզուլտատներում ներկայացված հաշվառման հաշվառման, հաշվառման, հաշվառման և այլ փաստաթղթերում ակնհայտ կեղծ սվյալներ են մտցվում, և նվազ խախտումների դաշտում անհնար է հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ստուգման ընթացքում ներկայացրել է սկզբնական հաշվառման փաստաթղթեր, այդ թվում նաև՝ ադրանքային մնացորդի չափի վերաբերյալ, իսկ դատարանի ընթացքում հարկային մարմինը չի ադրանքային ներկայացված փաստաթղթերով Ընկերության հարկային դարձվածքները հաշվարկելու անհնարինությունը: Հավելի առնելով նվազ, Վճարեկ դատարանը գՏնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով հարկվող օբյեկտի հաշվարկումն անհիմն է, քանի որ հաշվադատական հաշվառման համար սահմանված կարգի ենթադրյալ խախտումն ինքնին հիմք չէ նվազ հոդվածի կիրառման համար:

Մինչդեռ, 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոշմամբ ստուգում իրականացնող անձը որոշել է օգտվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից, և հարկվող օբյեկտը հաշվարկել է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով՝ կիրառելով մի բանաձև, որում որդես նվազելի է դիտել ադրանքների վաճառքի գները, իսկ որդես հանելի՝ ադրանքների մասնաշաղկապի արժեքը:

Վճարեկ դատարանը գՏնում է, որ նման բանաձևի միջոցով հնարավոր չէ որոշել հարկվող օբյեկտը (սվյալ դեղմում՝ ադրանքային շահագրգռությունը և ադրանքային

մնացորդը), քանի որ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքը չի ներառում ադրբեյջանի ամբողջ ինֆրաստրուկտուրան:

ՀՀ մարտիկներին օրենսգրքի 83-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքի բաղադրիչներն են՝

ա) արտահանման երկրում ադրբեյջանի ձեռքբերման գինը.

բ) մինչև ՀՀ մարտիկներին սահմանը ադրբեյջանի սեղափոխման համար կատարված փոխադրման, բեռնման, բեռնաթափման, փոխաբեռնման, ադրբեյջանից արտահանման և համանման այլ ծախսերը.

գ) մինչև ՀՀ մարտիկներին սահմանը ադրբեյջանի սեղափոխման համար կատարված կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերը, բացառությամբ ադրբեյջանի ձեռքբերման համար կատարված կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերի.

դ) մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող ադրբեյջանի արտադրության և մասնավորապես նախատեսված գնորդի կողմից մասնավորապես անհատապես կամ մասնակի հատուցմամբ, ուղղակի կամ անուղղակի սրամատչելի՝ ներմուծվող ադրբեյջանից համապատասխանաբար բաժնված՝

- ադրբեյջանի մեջ ներառված նյութերի, բաղադրամասերի և համանման այլ առարկաների արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության մեջ օգտագործվող գործիքների և համանման այլ առարկաների օգտագործման արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության մեջ սղառված նյութերի արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության համար անհրաժեշտ և ներմուծման երկրից բացի այլ երկրում իրականացված ճարտարագիտական, ձևավորման, նախագծման և համանման այլ աշխատանքների արժեքը.

ե) գնորդի կողմից ադրբեյջանի վաճառքի անհրաժեշտ դրամային հանդիսացող ռոյալթիների և թույլտվությունների դիմաց մասնավորապես ուղղակի կամ անուղղակի վճարված կամ վճարման ենթակա վճարները.

զ) սարքի, փաթեթի և փաթեթավորման աշխատանքների արժեքը.

է) մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող ադրբեյջանի հետագա վաճառքի, օգտագործման կամ սնօրինման դիմաց գնորդի կողմից մասնավորապես վճարման ենթակա գումարները:

Մինչդեռ, ՀՀ մարտիկներին օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքում չեն ներառվում ադրբեյջանի ինֆրաստրուկտուրայի համարվող այնպիսի ծախսեր, ինչպիսիք են՝

ա) արտահանման երկրում վճարված կամ վճարման ենթակա անուղղակի հարկերը.

բ) ներմուծման երկրում կատարված ադրբեյջանի փոխադրման, բեռնման, բեռնաթափման, փոխաբեռնման, ադրբեյջանից արտահանման, կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերը.

գ) մասնավորապես հանդեպ գնորդի սահմանված ֆինանսական դրամատնային թույլտվություններից բխող տնայինները.

դ) էլեկտրոնային սլայդների կրիչներում ներառված սեղակատվության (ծրագրային) փաթեթներ և այլն) արժեքը.

ե) ՀՀ մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող հետ գործարանների, մեքենաշինական սարքերի կամ սարքավորումների և ՀՀ մարտիկներին սահմանով սեղափոխված այլ ադրբեյջանից հետ կապված շինարարական, մոնտաժային, հավաքման, սեյսմիկական սպասարկման կամ

սեխնիկական օժանդակության աշխատանքների դիմաց կատարվող վճարները, եթե դրանք չեն մտնում այդ ադրանքների համար փաստացի վճարված կամ վճարման ենթակա գումարի մեջ:

զ) ներմուծման երկրում ադրանքների ներմուծման համար գանձված կամ գանձման ենթակա տուրքերը, հարկերը և այլ դարձադր վճարները, եթե դրանք չեն մտնում ՀՀ մաքսային սահմանով սեղափոխված ադրանքների համար փաստացի վճարված կամ վճարման ենթակա գումարի մեջ:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դարձվորությունը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մաքսային արժեքի տարբերությունը չի կարող դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ) այն դարձ դատաճառով, որ դրանից ենթակա են նվազման այն ծախսերը, որոնք մտնելով ադրանքի ինֆնարժեքի մեջ, մաքսային արժեքի տարբեր չեն հանդիսանում:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման նախադրյալներն առկա չեն եղել, իսկ վերը նշված բանաձևի միջոցով Ընկերության ադրանքային մնացորդի և Երջանառության հաշվարկումը կատարվել է առանց որևէ իրավական հիմնավորման:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, ճիշտ մեկնաբանելով և կիրառելով սույն բողոքի հիմնում նշված նորմերը, կայացրել է ըստ էության հիմնավոր և դատաճառաբանված վճիռ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկին, որ դատարանը ֆննդության առարկա չի դարձրել ՀՀ նստիկանության ՔԳՎ, ՀԿԳ ֆննդության վարչության վարույթում ֆննդվող թիվ 69102506 ֆրեական գործով դարձաբանված և ադրացուցված հանգամանքները, ադրա այն չի կարող Վճռաբեկ դատարանի ֆննդության առարկա դառնալ, քանի որ դրանք գործի ըստ էության ֆննդության ընթացքում չեն ներկայացվել դատարանին: Ավելին, վճռաբեկ բողոքում չեն ներկայացվել բավարար և հիմնավոր փաստարկեր այդ հանգամանքը հաստատող ադրացույցները Դատարանին ներկայացնելու անհնարինության վերաբերյալ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերն անհիմն համարելով՝ գտնում է, որ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 04.05.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափարական գործ թիվ S-1311
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբջան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1589(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեսական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.06.2007 թվականի թիվ S-1311 վճռի դեմ՝ ըստ «Ատոմսերվիս» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ ալկսր մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դահանջել է մասնակի անվավեր ճանաչել Ծառայության 27.07.2006 թվականի թիվ 1014401 ստուգման ալկսի 15-րդ կեեր:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 29.06.2007 թվականի վճռով Ընկերության դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը իսսիսել է ՀՀ ֆաղափարական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հողվածը, կիրառել է ՀՀ աշխասսնֆային օրենսգրքի 183-րդ հողվածի 1-ին մասը և 244-րդ հողվածի 5-րդ կեսը, «Աշխասսնֆի վարչասրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հողվածի 1-ին մասը, որոնք չսկեսֆ է կիրառել և սիսալ է մեկնաքսնել «Առողջության հասնար վնասալար աշխասսնֆներ և մասնագիսրությունների ու առողջության հասնար առանչնասսկես վնասալար, առանչնասսկես ծանր աշխասսնֆների և մասնագիսրությունների ցանկերը հասսասելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշումը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով:

Դատարանը դատապարտել է գնահատման չի արժանացրել գործում առկա ՀՀ աշխատանքային շեշտադրման գործընթացն այն մասին, որ Ընկերության կողմից իրականացված աշխատանքները չեն հանդիսանում աշխատանքի վնասակար կամ առանձնապես ծանր ու վնասգալիոր դրամաներ:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դրամաներից շեշտադրման դեպքում աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր արժեքային դրույքով, քան նորմալ դրամաներում: Վճարման չափը որոշվում է կոլեկտիվ կամ աշխատանքային դրամանագրով:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դրամաներից շեշտադրման առկայության դեպքում գործատուների կողմից աշխատողներին սրվում են հավելումներ՝ սույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչպես նաև աշխատանքային դրամանագրերով սահմանված կարգով և չափերով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ առողջության համար վնասակար աշխատանքի կատարման դեպքում աշխատողին վճարվում է հավելում՝ նրա արժեքային աշխատավարձի (դաշտնային դրույքաչափի) 50 տոկոսի չափով:

Նշված նորմերը վերաբերում են աշխատանքային նորմալ դրամաներից շեշտադրման դեպքերին, իսկ Հայկական ասոնակայանում սարքավորումների տեղադրման, կարգավորման և փորձարկման աշխատանքներ կատարելը չի կարող դիտարկվել շեշտադրման աշխատանքի նորմալ դրամաներից, քանի որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշմամբ հաստատված «Առողջության համար վնասակար աշխատանքների և մասնագիտությունների ցանկում» նշված աշխատանքները նախատեսված չեն: Հետևաբար ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն գործով կիրառելի չեն:

2) *Դատարանը խստիվ է ՀՀ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 45 հոդվածի 10-րդ կետի 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ պարբերությունները:*

Ի հիմնավորումն այս դեպքում՝ բողոք բերած անձն իրավական փաստաթղթեր չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատապարտվել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության աշխատակիցները 07.07.2006 թվականից մինչև 27.07.2006 թվականը Ընկերությունում կատարել են բոլորից հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դատապարտումների կատարման ձեռնարկի սույնում:

2) Ստուգման արդյունքում 27.07.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1014401 ակտ, որով Երևանի քաղաքապետարանի և դատարանի սոցիալական վճարների գծով արձանագրվել են խախտումներ և Ընկերությանն առաջադրվել է վճարման համադասարանաբար 3.910.000 և 8.270.300 դրամի հարկային դատարանություններ՝ ներառյալ նշանակված սույնում ու սույնում, ընդամենը՝ 12.180.400 ՀՀ դրամ:

3) Ընկերության կողմից իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝ «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 Էներգաբլոկի 2-րդ կոնսուրի համակարգերի նորմալ օպերացիոնական ջերմային

փորձարկումներ, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 բլոկի հերմետիկ շինությունների համակարգերի փորձարկումների անցկացում, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 էներգաբլոկի էլեկտրաֆիկացման ամրակների հաղորդակների հարմարաբերում, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 էներգաբլոկի 2-րդ կոնսորի համակարգերի սարքավորումների և խողովակաշարերի ջերմային մեկուսացման փորձարկման և անձնագրավորման անցկացում:

4) Նաված աշխատանքների կատարումը ստուգողների կողմից դիտվել է որդես նորմալ աշխատանքային դայանոմներից շեղումներ և այդ հիմքով արձանագրվել են խախտումներ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանություններ և եզրահանգումներ.

Զննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ՀՀ աշխատանքային Տեսչությունը հայտնել է, որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշման մեջ ընդգրկված աշխատանքների համար նախատեսված իրավունքից օգտվում են միջուկային ռադիոազդանվանության Տեսչության և էներգետիկայի աշխատողները, իսկ 11.08.2005 թվականի թիվ 1384-Ն որոշմամբ հաստատված 1-ին հավելվածում ընդգրկված աշխատանքների համար նախատեսված վնասակարության հավելում ստանալու իրավունքից օգտվում են միայն ԱԷԿ-ի աշխատողները, որոնց կողմից աշխատանքային օրվա ընթացքում կատարված աշխատանքների ամբողջ ծավալը ընդգրկում է նրանց հիմնական աշխատաժամանակը: Գործում առկա սույն փաստաթուղթը Դասարանի կողմից դասձած գնահատման չի ենթարկվել:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետով սահմանված աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների դեպքում աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր սարիֆային դրույքով, քան նորմալ դայանոմներում կատարված աշխատանքի համար: Վճարման չափը որոշվում է կոլեկտիվ կամ աշխատանքային դայանոմագրով:

Նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն դարձավոր է աղախովել աշխատանքի նորմալ դայանոմներ, որդեսգի աշխատողները կարողանան կատարել աշխատանքի նորմաները, մասնավորապես, աշխատողների համար աղախովել առողջության համար աշխատանքի անվտանգ և անվնաս դայանոմները:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների առկայության դեպքում գործատուների կողմից աշխատողներին տրվում են հավելումներ՝ նույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչդեպ նաև աշխատանքային դայանոմագրերով սահմանված կարգով և չափերով:

Նաված նորմերի վերլուծությունից բխում է, որ աշխատողներին հավելումների կամ աշխատանքի վարձատրությունը ավելի բարձր սարիֆային դրույքով վճարելու նախատրամադրան է հանդիսանում աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների առկայությունը:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրության հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ընկերության աշխատողների կողմից իրականացված աշխատանքների վնասակար կամ դրանց իրականացման ընթացքում աշխատանքային դայանոմների նորմալ աշխատանքային դայանոմներից շեղումների առկայության հանգամանքը ոչ ստուգման ակտում և ոչ էլ սույն գործի դասախոսությամբ չի աղացուցվել:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշմամբ հաստատված ցանկում այդ աշխատանքները ուղղակի նվաճ չեն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Դատարանը սխալ է մեկնաբանել այդ որոշման դահանջները:

2) Բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դատարանը ֆինանսական առարկա չի դարձնում այն դատաճառաբանությամբ, որ բողոք բերած անձն ի հիմնավորումն իր տնտեսական փաստաթղթերի վերաբերյալ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով, դրա առկայությունը բավարար է դիտարկելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ սննդամթերքի դատարանի 29.06.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննդամթերքի դատարանի 29.06.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆունկցիաներ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1574

Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մախնյան

Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան

Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1621(ՎԳ)

2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաբը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությունը՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Արմինե Հակոբյանի և Սամվել Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 14.05.2007 թվականի վճռի դեմ, ըստ հայցի՝ Արմինե Հակոբյանի և Սամվել Հակոբյանի ընդդեմ ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածֆի նոտար Ալվարդ Մելիքոնյանի, Անահիտ, Մարգարիտ, Քնարիկ Հակոբյանների՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու, ժառանգական գույքն առանձնացնելու, ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դահանջել են ճանաչել ժառանգությունն ընդունած ժառանգներ՝ Երևանի Ա.Վեսունի 65 տարեկան և հողամասի նկատմամբ, տունը և հողամասը բաժանել իրենց և դատասալսանողների միջև՝ հավասար բաժիններով, ինչդեպ նաև մասնակի անվավեր ճանաչել ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը:

Աջաֆինյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 19.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 14.05.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Արմինե և Սամվել Հակոբյանները:

Վճռաբեկ բողոքին դատասալսան չի ներկայացվել:

2. ՎՃռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆաղիսկալսն դասալարնոթյան օրենագրի 53-րդ հողվաժը, որի աղոթուննում չի կիրառել ՀՀ ֆադաֆաղիսկալսն օրենագրի 197-րդ, 305-րդ, 1215-րդ, 1216-րդ, 1225-րդ, 1226-րդ, 1234-րդ, 1237-րդ և 1246-րդ հողվաժները, որոնն ակտս է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ֆադաֆաղիսկալսն օրենագրի 1186-րդ և 1228-րդ հողվաժները, որոնն չակտս է կիրառել:*

Բողոք բերող անձը նեվաժ ղոնղումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորներ Արմինե և Սամվել Հակոբյանները վիճելի անեարժ գոյքի նախկին համասեփականասերեր Աղաբեկ Հակոբյանի և Մալափսիմ Կարաղեսյանի ժառանգոթյան 1/2-րդ մասն ընղոնաժ ժառանգ Արմեն Հակոբյանի երեխաներն են, հետևաբար առաղին հերթի ժառանգներ են:

Այսիննն դասարանը հաեվի չի առել հայցվորների հոր՝ Արմեն Հակոբյանի կողմիղ Աղաբեկ Հակոբյանի և Մալափսիմ Կարաղեսյանի ժառանգոթյունը փաստաղի սիրաղեսման և կառավարման եղանակով ընղոնաժ լինելո և Արմեն Հակոբյանի ժառանգոթյան բաղման դահին՝ 27.04.2006 թվականին վիճելի անեարժ գոյքի 1/2-րդ մասը վերղինիս դասկանաժ լինելո հանգամանները:

Նոյն եղանակով ժառանգոթյունը ընղոնել են նաև Արմինե և Սամվել Հակոբյանները: Մասնավորաղես, նրանն Արմեն Հակոբյանի ժառանգոթյան բաղման օրվանիղ վեղ ամվա ընթաղնում դիմել են նոսարին, այնուհետև, իրենղ ժառանգական իրավոնները հաստատելո դահանղոժ 28.09.2006 թվականին դիմել են դասարան և գորժի դասաղնոթյան ժամանակ վիճարկվող դոս օրեննի ժառանգոթյան իրավոննի վկայաղերի գոյոթյան մասին տեղեկանալով, 01.08.2006 թվականին դոս օրեննի ժառանգոթյան իրավոննի վկայաղերն անվավեր ճանաղելո դահանղոժ դիմել են դասարան: Վերոնեղալ գորժողոթյուններով հաստատվում է, որ Արմինե և Սամվել Հակոբյանները միղոններ են ձեռնարկել ժառանգական գոյքը դահողանելո և այն երրող անձանղ՝ Մարգարիս և Քնարիկ Հակոբյանների ոսնձողոթյուններիղ կամ հավակնոթյուններիղ դաեոողանելո համար:

Վիճարկվող ժառանգոթյան իրավոննի վկայաղերը դասասխանողներին տվել են Արմեն Հակոբյանի ժառանգոթյան բաղման օրվանիղ՝ 27.04.2006 թվականիղ հետ օրեննով սահմանվաժ վեղ ամիսը դեռևս չրաղաժ՝ չոնենալով սոող թվաղներ վկայաղիր ստանալո համար դիմաժ անձանղիղ բաղի ժառանգոթյան նկասմաղթ այլ ժառանգներ չլինելո վերաբերղալ:

Բաղի այղ, ժառանղը կարող է առանղ դասարան դիմելո ժառանգոթյունն ընղոնել այն ընղոնելո համար սահմանվաժ ժամկետի ավաղրիղ հետ, եթե առկա է ժառանգոթյունն ընղոնաժ մնաղաժ բողոք ժառանգների համաձայնոթյունը: Հետևաբար Մարգարիս և Քնարիկ Հակոբյանների կողմիղ ժառանգոթյան ընղոնման համար անհրաժեես էր մնաղաժ բողոք ժառանգների համաձայնոթյունը, որը բաղակալում է:

2) *Գորժով առկա է նոր երևան եկաժ հանղամանն:*

Արմինե Միսիբարյանի 06.06.2006 թվականի և Հայկոնի Եղիաղարյանի 18.07.2006 թվականի ստաղականների համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանի ժառանգներ Արմինե և Սամվել Հակոբյանները վճարել են իրենղ հոր՝ Արմեն Հակոբյանի ոնեղաժ դարտերը: Վերոնեղալ հանղամանը Արմինե և Սամվել Հակոբյաններին հայտնի է եղել, բայղ նրանղիղ անկախ դասճառներով չի ներկայաղվել դասարան և, հետևաբար, որղես նոր երևան եկաժ հանղամանն բողոքարկվող վճռի վերանալման հիմն է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերող անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ վերաքննիչ դասարանի՝ 14.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Գործում առկա անօրոժ գույքի սեփականության իրավունքի վկայականի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անօրոժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Դավթաբեկի սարածֆային usորաբաժանման 07.09.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Երևանի Ա.Վեսունու թիվ 65 հասցեում գտնվող անօրոժ գույքը (բնակելի տուն և սնամեքձ հողամաս) սեփականության իրավունքով ղախկանում է Աղաբեկ Հակոբյանին:

2) Մալախիս Սողոմոնի Կարաղեայանը և Աղաբեկ Ստեփանի Հակոբյանը եղել են ամուսիններ, որոնց ամուսնությունը գրանցված է եղել ՀՀ արդարադատության նախարարության ֆաղաֆացիական կացության ակտերի գրանցման մարմնում:

Վերջիններս եղել են ղախախանողներ Անահիտ, Մարգարիտ և Քնարիկ Հակոբյանների և հայցվորների հոր՝ Արմեն Հակոբյանի ծնողները:

3) Թիվ 056318 մահվան վկայականի համաձայն՝ Աղաբեկ Հակոբյանը մահացել է 13.03.1997 թվականին, իսկ թիվ 163905 մահվան վկայականի համաձայն՝ Մալախիս Կարաղեայանը մահացել է 08.06.2001 թվականին:

4) Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղաղեարանի 30.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը բնակվել է Երևանի Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը:

5) Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղաղեարանի 29.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն Անահիտ Հակոբյանը բնակվում է Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը:

6) 08.31.2006 թվականին տված թիվ 066145 մահվան վկայականի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մահացել է 27.04.2006 թվականին:

7) 01.08.2006 թվականին ղախ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերում որղես ժառանգաաուների ժառանգներ նոտարի կողմից նշվել են Անահիտ Հակոբյանը, ինչղես նաև վերջինիս համաձայնությանը՝ Մարգարիտ և Քնարիկ Հակոբյանները:

8) Արմինե և Սամվել Հակոբյանները Արմեն Հակոբյանի ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ղնթացղում՝ 28.09.2006 թվականին ղիմել են ղախարան՝ իրենց ժառանգական իրավունքները հաստատելու ղախանջով և գործի ղախաքննության ժամանակ, տեղեկանաղով 01.08.2006 թվականի՝ ղախ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերի գղղության և ղրանցղով իսկ ժառանգական գղղի նկասմամբ Մարգարիտ և Քնարիկ Հակոբյանների հավակնղղությունների մասին, ղիմել են ղախարան՝ 01.08.2006 թվականի ղախ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերն անվավեր ձանաչելու ղախանջղով:

9) Արմինե Մխիթարյանի 06.06.2006 թվականի և Հայկղղի Եղղիաղարյանի 18.07.2006 թվականի սսացականների համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանի ժառանգներ Արմինե և Սամվել Հակոբյանները վճարել են իրենց հոր՝ Արմեն Հակոբյանի ունեցած ղարտերը:

4. Վճռաբեկ ղախարանի ղախձառաբանղղությունները և եգրահանգղղումները.

Քննելղով վճռաբեկ բողղրը նշված ղիմերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ ղախարանը գտնղում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճույս պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել կամ կառավարել ժառանգված գույքը:

Նույն օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին դասկանող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի դեռական գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ օրենսդիրը նախատեսել է ժառանգության ընդունման երկու եղանակ՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելը և ժառանգի կողմից ժառանգությունը փաստացի սիրադեմելը կամ կառավարելը: Ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել այդ գույքը, ինչը հանդիսանում է ժառանգական գույքի նկատմամբ ժառանգի սեփականության իրավունքի ծագման նախադրյալն:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործում առկա Երևանի Աջափնյակ համայնքի քաղաքապետարանի 30.08.2006 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը, բնակվել է Երևանի Ա.Վեճուճու թիվ 65 սանը: Այսինքն՝ վեճի առարկա գույքը փաստացի սիրադեմման ուժով ընդունել է ժառանգությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատուին դասկանող գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դարձականությունները:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ վեճի առարկա գույքը Արմեն Հակոբյանի մահից հետո ներառված է եղել նրա ժառանգության զանգվածի կազմում:

Հետևաբար անհիմն է հայցի մերժման հիմքում դրված Վերաբնիչ դատարանի վճռի դատառաքանությունն այն մասին, որ Արմեն Հակոբյանը Աղաբեկ Հակոբյանի և Մալախյան Կարադեյանի մահից հետո բնակվելով վեճի առարկա սանը, նոտարական գրասենյակ չի դիմել և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը չի ձևակերտել, հետևաբար վեճի առարկա գույքը նրան չի դասկանել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ և 1246-րդ հոդվածների չկիրառմանը, ինչդեռ նաև հայցվորների կողմից Արմեն Հակոբյանի ժառանգությունն ընդունած լինելուն, աղա Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում այդ փաստարկների գնահատմանը, քանի որ դրանք Վերաբնիչ դատարանում ֆննդության առարկա չեն դարձել (իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը չի կիրառվել) վեճի առարկա գույքը ժառանգության զանգվածի կազմում ներառված չլինելու դատառաքանությամբ:

2) *Բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դատարանը գնահատման առարկա չի դարձնում հեճույս պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակտի վերանայման

համար հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասճառներով չեն ներկայացվել դասարան:

Մինչդեռ, բողոք բերած անձը, Արմեն Հակոբյանի դատերը Արմինե և Սամվել Հակոբյանների կողմից վճարված լինելու հանգամանքը ներկայացնելով որդես նոր երևան եկած հանգամանք, չի հիմնավորել դրանք դասարան ներկայացնելու իրական արգելի առկայությունը:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճարել բողոքը բավարարելու և Վերաբնիչ դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճարել դասարանը գտնում է, որ ստորադաս դասարանի կողմից հաստատված փաստական հանգամանքները թույլ են տալիս սույն գործով կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված դասական ակտը փոփոխելու Վճարել դասարանի լիազորությունը, քանի որ գործը ողջամիտ ժամկետում բնեղը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաբնության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսակցումից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 236-239 հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել մասնակի: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարակալ վերաբնիչ դասարանի 14.05.2007 թվականի վճիռը և փոփոխել այն:

2. Արմինե և Սամվել Հակոբյանների հայցը բավարարել՝ մասնակի անվավեր ճանաչել ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը՝ Մարգարիտ և Քնարիկ Հակոբյանների մասով: Արմինե և Սամվել Հակոբյաններին ճանաչել Արմեն Հակոբյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգներ և ճանաչել նրանց սեփականության իրավունքը Երևանի Ա.Վեսունի 65 սան և հողամասի 1/2 մասի նկատմամբ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2346
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1655(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 14.08.2007 թվականի թիվ S-2346 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) և ՀՀ բնադահողության նախարարության՝ բնադահողանական դատական Տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) ստուգման ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության և Տեսչության ստուգման ակտերը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 14.08.2007 թվականի վճռով դիմումը մերժել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վիստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ, 55-րդ հոդվածները, չի կիրառել նույն օրենքի 46-րդ հոդվածը, «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և ակցիայի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 8-րդ հոդվածների, ինչպես նաև «Բնապահպանման և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումն սպասող միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման պահանջները, կիրառել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճանաչվել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը գտել է, որ Ծառայության ստուգման ակտի հիմքում ընկած Տեսչության ստուգման ակտը ենթակա չէ բողոքարկման, քանի որ շահագրգիռ կողմը բաց է թողել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 1-ին մասի (դ) ենթակետով սահմանված բողոքարկման ժամկետը:

Ըստ բողոք բերող անձի՝ Տեսչության ստուգման ակտը Ընկերության համար որևէ իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելու, փոփոխելու, վերացնելու կամ ճանաչելու ուղղված չէ, որովհետև դատարանը վարչական ակտի հիմնական հասկանիլի է:

Հետևաբար Ծառայության ստուգման ակտը վիճարկելիս անձը իրավունք և հնարավորություն դեմ է ունենա անդրադառնալու Տեսչության ակտի իրավական հիմնավորվածությանը, ինչպիսի իրավունքից Դասարանը գրել է Ընկերությանը:

Տեսչության ակտի հրադարակումից հետո Ծառայության ակտը հրադարակվել է 564 օր հետո, այսինքն՝ ««Բնադատական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ադախովող միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 8-րդ կետով սահմանված ժամկետի խախտմամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատարան է բեկանել ՀՀ սնտասական դատարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության ստուգման ակտով Ընկերությանը առաջադրվել է դեմական բյուջե վճարվելիք դատարանություն՝ 30.483.000 ՀՀ դրամի չափով:

2) Ծառայության ակտի հիմքում դրվել է Տեսչության ստուգման ակտը:

3) Տեսչության ստուգման ակտով արձանագրվել են 2004 թվականի երկրորդ կիսամյակում և 2005 թվականի 9 ամիսների ընթացքում ջրի ծախսի ցուցանիշները և Ընկերությանը որևէ դատարանություն չի առաջադրվել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասճանաչանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածները սահմանում են վարչական ակտի հասկացությունը, ստակները և գրավոր վարչական ակտին ներկայացվող դատարանները, իսկ 71-րդ հոդվածը՝ վարչական բողոք բերելու ժամկետները:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Տեսչությունը կազմել է ակտ, որով կատարել է ջրի օգտագործված ծավալի հաշվարկ: Նշված ակտն ըստ էության ամրագրել է բնօգտագործման վճարի օբյեկտի հանդիսացող ջրի օգտագործված ծավալի հաշվարկ և ստեղծություններ ծախսված ծավալի վերաբերյալ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը վարչական ակտ ընդունելու ուղղված գործողությունն է: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը բաղկացած է միմյանց հետ փոխկադակցված՝ հարուցման, ընթացիկ և եզրափակիչ փուլերից:

Վարչական վարույթը հարուցվում է անձի (անձանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաձեռնության հիման վրա (հարուցման փուլ): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաձեռնությանը համադասաստիսան իրականացվում են վարչական գործի ֆինանսական հետ կապված՝ սույն օրենքով նախատեսված գործառնությունները (ընթացիկ փուլ): Վարչական վարույթը եզրափակվում է վարչական ակտի ընդունմամբ (եզրափակիչ փուլ): Հետևաբար, վարչական վարույթը մի գործընթաց է, որը կարող է բաղկացած լինել մի քանի փուլերից, և այդ բոլոր փուլերը հետադիմում են մեկ նդասակ, այն է՝ վարչական ակտի ընդունումը:

«Բնադահողանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումն ադդահող միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 9-րդ կետի համաձայն՝ օրենքով սահմանված կարգով չվճարված գումարների վճարումը ադդահողվում է դասական կարգով՝ հարկային մարմնի ներկայացրած հայցի հիման վրա:

Նույն որոշման 10-րդ կետի համաձայն՝ բնադահողանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկման և վճարման ձեռնարումը սուուգելու նդդասակով բնադահողանական և հարկային մարմինները կարող են վճար վճարողների մոտ կատարել համատեղ թեմատիկ սուուգումներ:

Սույն ֆադդագիական գործով Ծառայության սուուգման ակտով Ընկերության նկատմամբ առաջադրված դարավորությունների հիմնում դրված է Տեսչության սրամադրած տեղեկությունները: Մինչդեռ, Տեսչության սուուգման ակտով Ընկերությանը որևէ դարավորություն չի առաջադրվել և որևէ իրավունք չի սահմանափակվել:

Հետևաբար Տեսչության սուուգման ակտում բացակայում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածներով սահմանված՝ վարչական ակտին բնորոշ հատկանիշները, որդդիսի դայմաններում Վճարեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեձի նկատմամբ նեված օրենքի 71-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի խախտման մասին վճարեկ բողոքի հիմքը Վճարեկ դատարանն անհիմն է համարում այն դատաձառաբանությամբ, որ ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 7-րդ և 8-րդ կետերով նախատեսված ժամկետները չեն կարող նույնացվել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետի հետ:

Տեսչության սուուգման ակտը վարչական վարույթի ընթացքում ընդունված և կոնկրետ իրավիճակ արձանագրող (սվյալ դեդդում՝ բնօգտագործման վճարի օբյեկտ համարվող սուրերկրյա ջրի դակաս հաշվարկված ծավալ) փատասադող է, այլ ոչ թե վարչական ակտ, քանի որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով վարչական ակտը բնորոշող հատկանիշ է համարվում արտափն ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդդասակ հետադդդելը, և այդ ակտը դետ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դարականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Վճարեկ դատարանը գտնում է, որ Տեսչության սուուգման ակտը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդդես վարչական ակտ, քանի որ այն անմիջականորեն ուղղված չէ անձանց համար իրավունքներ և դարականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Այդդիսով, բողոքի հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճարեկ դատարանը

բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Դասարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-742
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնասյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1603(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Մամո Ամոյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 15.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Մամո Ամոյանի հայցի ընդդեմ «Ձեներալ սրանստորդ մենյուֆեֆչրինգ ֆամիլի» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատավարձը և հաշվարկված տոկոսները բռնագանձելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է բռնագանձել Ընկերությունից 478.671 ՀՀ դրամ չվճարված աշխատավարձը և 305.145 ՀՀ դրամ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսների գումարները:

ՀՀ Շենգավիթ համայնքի առաջին աշյանի դատարանի 09.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է բռնագանձել դատասխանողից 478.671 ՀՀ դրամ որդես չվճարված աշխատավարձի գումար, իսկ 305.145 ՀՀ դրամի չափով հաշվարկված՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսների դախանջի մասով, հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մամո Ամոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1-ին

հողվածի 4-րդ մասը, ինչպես նաև 411-րդ հողվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը վճարելի բողոքի սույն հիմքը լուրջաբանել է հետևյալ փաստերով.

Վերաբերյալից դատարանը նշել է, որ չի ներկայացվել ադապտացիայի մասին, որ Ընկերությունը Մամո Ամոյանին հասանելի աշխատավարձը չվճարելու կամ ուրիշ վճարելու դեպքում դատարանը վերջինիս վճարել է կենսոնական բանկի կողմից սահմանված տոկոսները:

Բացի այդ, Ընկերության և Մամո Ամոյանի միջև առկա չէ վնասների հատուցման այլ կարգ կամ տարբերակի չափ:

Վերաբերյալի հիման վրա բողոք բերած անձը լուրջաբանել է բեկանել Վերաբերյալից դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը, փոփոխել այն և բռնազանգեղ լուրջաբանողից 305.145 ՀՀ դրամ որդես չվճարված աշխատավարձի նկատմամբ հաշվարկված տոկոսներ:

3. Վճարելի բողոքի ֆինանսային համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆինանսային համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության 26.09.2006 թվականի թիվ 01/113 տեղեկագրի համաձայն՝ 26.09.2006 թվականի դրությամբ Մամո Ամոյանի նկատմամբ դատարանը կազմել է 478.671 ՀՀ դրամ:

2) Վերաբերյալից դատարանը ՀՀ ֆաղափարի կողմից 411-րդ հողվածով սահմանված տոկոսների բռնազանգեղ լուրջաբանել է՝ լուրջաբանելով, որ հայցվորը դատարանին չի ներկայացրել ադապտացիայի մասին, որ Ընկերությունն աշխատավարձը չվճարելու կամ ուրիշ վճարելու դեպքում դատարանը վճարել վերհիշյալ հողվածով նախատեսված տոկոսները:

4. Վճարելի դատարանի լուրջաբանությունները և եզրահանգումները.

Ընկերությունը վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարելի դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ լուրջաբանություններով.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գործատուի մեղքով աշխատավարձը և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ կատարվում են սահմանված ժամկետների խախտումով, ադապտացիայի օրենսգրքի սահմանված չափերով և կարգով վճարում է տուգանք:

ՀՀ ֆաղափարի կողմից 411-րդ հողվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական լուրջաբանների օգտագործման և օրգանի միջավայրի լուրջաբանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափարի կողմից օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հողային, բնական և այլ հատուկ օրենսդրությամբ:

Սահմանված կարգով և ժամկետներում աշխատողին աշխատանքի վարձատրության գործատուի լուրջաբանությունների չկատարման կամ ոչ լուրջաբան կատարման դեպքում վճարման ենթակա տուգանքի չափի և վճարման կարգի վերաբերյալ կանոններ ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված չեն, հետևաբար այդ իրավահարաբերությունների կարգավորման նկատմամբ լուրջաբանելի է կիրառվել ՀՀ ֆաղափարի կողմից օրենսգրքի համալուրջաբանող լուրջաբանությունները:

ՀՀ ֆաղափարի կողմից 411-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ուրիշ

դրամական միջոցներն ամօրինի դաշեցի, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կեսանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեպքում այդ գումարին վճարվում են տկոսներ: Տոկոսները հաշվարկվում են կեսանցի օրվանից մինչև դադարման օրը՝ ըստ համադասասխան ժամանակահատվածների համար Հայաստանի հանրադատության կենտրոնական բանկի սահմանած բանկային տկոսի հաշվարկային դրույքների:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աշխատավարձը գործատուների կողմից աշխատողներին նրանց կատարած աշխատանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձևերով կատարվող վճարումն է:

Հայաստանի Հանրադատությունում յուրաքանչյուր աշխատող ունի իր կատարած աշխատանքի համար աշխատավարձ ստանալու իրավունք: Աշխատավարձի վճարման օրվանից աշխատողի մոտ ծագում է գործատուից այն դաշխանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աշխատավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աշխատողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանատիպ դիմումներում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՄԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար սույն գործով Ընկերությունը ժամանակին չվճարելով հայցվորի աշխատավարձը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով ամօրինի դաշեց է վերջինիս դրամական միջոցները (տե՛ս, օրինակ՝ Մարտին Ազատյան ընդդեմ «Ալթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, 10.10.2007թ., ֆաղափացիական գործ 03-1321(ՎԳ) (աշխատավարձը և աղբյուրային արժեքների գումարը բռնագանձելու դաշխանջով)):

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործատուի և աշխատողի միջև կնքված՝ աշխատանքի վարձատրության չափն ու դայանաները սահմանող դայանագրով և իրավական այլ ակտերով աշխատավարձի չվճարման համար տկոսների այլ չափ սահմանված չլինելու դայանաներում, Ընկերության կողմից չվճարված աշխատավարձի նկատմամբ տկոսներն ենթակա են հաշվարկման ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

Հետևաբար Վերաքննիչ դատարանի վճռի հիմքում դրված դասձառաբանությունն այն մասին, որ հայցվորը դատարանին չի ներկայացրել աղացույց, որ Ընկերությունը աշխատավարձը չվճարելու կամ ուժ չվճարելու դեպքում դադարվոր է վճարել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տկոսները, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն:

Այսդիմով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1416 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1975, 07-2007/2007թ.

Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դասավորներ՝ Գ.Մասինյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական ղալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*Նախագահողը՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը՝ դասավորներ՝ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆննելով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 25.06.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայղի Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի ընդդեմ Լուան Ավեսիսյանի, Արթուր Հակոբյանի և երրող անձ Արաբկիրի սարածֆային նոսարական գրասենյակի՝ ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկասմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու և կսակն անվավեր ճանաչելու ղաահանղների մասին և ըս հայղի Տիգրան Հակոբյանի ընդդեմ Լուան Ավեսիսյանի, Արթուր Հակոբյանի, Ռիչարդ Հակոբյանի (օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի)՝ ժառանգությունն ընդունելու համար նախասեսված ժամկետը բաղ թողնելու ղասճառները հարղելի ճանաչելու, ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու և ժառանգական գույքի մասի նկասմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու ղաահանղների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչը ղաահանղել է Լևոն Հակոբյանի ժառանգական գույքի 1/2-րդ բաժնի նկասմամբ ճանաչել Ռիչարդ Հակոբյանի սեֆականության իրավունքը և անվավեր ճանաչել Լևոն Հակոբյանի 19.01.2004 թվականի կսակը:

Դիմելով դասարան՝ Տիգրան Հակոբյանը ղաահանղել է հարղելի համարել ժառանգությունն ընդունելու համար նախասեսված ժամկետի բաղթողման ղասճառները, որղես ղարսաղիր բաժնի իրավունք ունեղող ժառանղի ժառանգությունն ընդունած ճանաչել և ճանաչել իր սեֆականության իրավունքը Լևոն Հակոբյանի ժառանգական գույքի՝ օրենքով իրեն հասանելի բաժնի նկասմամբ:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեղ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը՝ ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջի մասին բավարարվել է մասնակի, Տիգրան Հակոբյանի հայցը՝ մերժվել:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 30.03.2007 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը՝ կտակն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին բավարարվել է:

Վերաբնիչ դատարանի 07.06.2007 թվականի որոշմամբ նշված երկու ֆաղափացիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Վերաբնիչ դատարանի 25.06.2007 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը բավարարվել է մասնակի՝ ճանաչվել է Ռիչարդ Հակոբյանի սեփականության իրավունքը ժառանգական գույքի 1/8-րդ բաժնի նկատմամբ, իսկ կտակն անվավեր ճանաչելու դահանջը մերժվել է: Տիգրան Հակոբյանի հայցը բավարարվել է՝ ճանաչվել է նրա սեփականության իրավունքը ժառանգական գույքի 1/8-րդ բաժնի նկատմամբ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2.Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1202- րդ հոդվածը, «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ և 1230-րդ հոդվածի 3-րդ մասերը, որոնք պետք է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, 1211-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանը, չնայած հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ կտակում փոփոխությունները կատարվել են ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի, «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի դահանջների խախտմամբ, այնուամենայնիվ, հայցը մերժելով, դա կտակն անվավեր ճանաչելու հիմք չի համարել՝ նշելով, որ կտակը կազմված է օրենքին համադատաստիսան՝ դրանով իսկ հնարավոր համարելով կտակի փոփոխումը նոտարի կողմից՝ նախկին կտակի վրա նշում կատարելու և նշման սակ ստորագրելու միջոցով:

Վերաբնիչ դատարանը, հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ կտակում կատարված ուղղումը (ինչը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, կոչվում է «կտակը փոփոխել») կատարվել է օրենքների դահանջների խախտումներով, չի կիրառել կտակի ձևը չդաժողանելու հետևանքով այն անվավեր ճանաչելու մասին ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի նորմը, ինչդեռ մաս գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդաժողանելու հետևանքով դրա անվավերության ընդհանուր կանոններ սահմանող ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը:

Վիճարկվող կսակում թույլ է սրվել ոչ թե վրիդակ կամ այն կազմելու, usnrագրելու կամ վավերացնելու կարգի այլ անճան խախտում, այլ կսակարարը (ըստ ցուցանի) իր կամքով Լուան Ավեսիսյանին «գրվել է» բնակարանի 1/2-ի նկատմամբ բաժին ձեռք բերելու հնարավորությունից: Վերը նշվածը ծննդյան արտերթի կամ իրեն ղաականող գույքի հասցեում կասարված սառասխալի կամ թվասխալի ուղղում չէ, որդեսգի համարվի վրիդակի ուղղում:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դասարանը, փաստելով, որ կսակում նշված Լուան Ավեսիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չեն վիճարկում կսակը, սխալ է մեկնաբանել օրենքը, քանի որ կսակն անվավեր ճանաչելու դահանջ կարող են ներկայացնել ոչ միայն ըստ կսակի ժառանգները, այլ բոլոր այն անձինք, ում իրավունքը խախտվել է այդ կսակով:

Այստիպով, Վերաբնիչ դասարանը, թույլ տալով դասավարական իրավունքի նորմի խախտում, այն է՝ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չհետազոտելով գործով ձեռք բերված աղացույցները, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ և 1230-րդ հոդվածի 3-րդ մասերը, որոնք դեմք է կիրառել:

2) *Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1194-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպիտք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը, Տիգրան Հակոբյանին ճանաչելով դարսադիր բաժնի իրավունք ունեցող ժառանգ, թույլ է սվել նյութական իրավունքի նորմի խախտում, քանի որ դարսադիր բաժնի իրավունք ձեռք բերելու հիմք է հանդիսանում ժառանգի՝ ժառանգության բացման դահին հաշմանդամ կամ անգործունակ լինելը: Մինչդեռ, ինչդես երևում է գործով ձեռք բերված աղացույցներից, Տիգրան Հակոբյանն օրենքով սահմանված կարգով սահմանափակ գործունակ է ճանաչվել միայն 18.02.2005 թվականին, այսինքն՝ ժառանգության բացման դահից մեկ արի անց:

3) *Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 48-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը սխալ է գնահատել Լուան Ավեսիսյանի կողմից 29.07.2004 թվականին կազմած և 02.08.2004 թվականին ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես քաղաքում աղոստիով վավերացված լիազորագիրը, Լուան Ավեսիսյանի և Արթուր Հակոբյանի կողմից ժառանգությունը 02.08.2004 թվականին ընդունելու մասին փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի 12.08.2004 թվականի հարցման վերաբերյալ ցուսար Է.Շաբոյանի դասասխանը, որի համաձայն՝ Լուան Հակոբյանի ժառանգության ընդունման համար դիմել են Աննա Բաղդասարյանը և Աոն Հակոբյանը, ինչդես նաև ցուսարի կողմից Արթուր Հակոբյանին և Լուան Ավեսիսյանին ուղարկված գրությունը, որով նրանք հրավիրվել են Լուան Հակոբյանի մահից հետո մնացած ժառանգության ընդունմանը:

Նշված փաստական տեղեկություններով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Լուան Ավեսիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չէին կարող 02.08.2004 թվականին դիմել ցուսարական գրասենյակ Լուան Հակոբյանից հետո մնացած ժառանգությունն ընդունելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դասարանի 25.06.2007 թվականի վճիռը:

3.Վճարեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 19.01.2004 թվականի կսակով Լևոն Հակոբյանը Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 շենքի թիվ 44 բնակարանը և այդ բնակարանում գտնվող գույքը կսակել է Արթուր Հակոբյանին և Լուսին Ալեքսանյանի Ավետիսյանին: Կսակում «և Լուսին Ալեքսանյանին ծնված մեկը մարտի, հազար ինը հարյուր ֆանհինգ թ.» բառերը գրիչով ջնջված են:

2) Լևոն Հակոբյանը մահացել է 06.02.2004 թվականին:

3) Ռիչարդ Հակոբյանի կողմից Լևոն Հակոբյանի ժառանգական գույքն ընդունելու մասին Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցիչ Աննա Բաղդասարյանը նոտարական գրասենյակին հայտարարություն է սվել 26.07.2004 թվականին, իսկ Արթուր Հակոբյանը՝ 02.08.2004 թվականին:

4) Նոսար Է.Շաբոյանի 14.09.2004 թվականի գրության համաձայն՝ Լևոն Հակոբյանի մահից հետո մնացած ժառանգական գույքն ընդունելու համար 02.08.2004 թվականին հայտարարություն է ներկայացրել նաև Լուսին Ալեքսանյանը:

5) Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 18.02.2005 թվականի վճռով Տիգրան Լևոնի Հակոբյանը ճանաչվել է սահմանափակ գործունակ: Վճռով հաստատվել է, որ դատաբժեկական եզրակացության համաձայն՝ Տիգրան Հակոբյանը 1999 թվականից սացիոնար հեսագոսման է ենթարկվել, և ախտորոշվել է Օլիգոֆրենիա չափավոր արտահայտված դեբիլություն, որի հետևանքով համարվել է զինծառայության համար ոչ տրիսանի: 20.04.1999 թվականին նա հաշտված է վերցվել, և նրան սրվել է հաշտվածությունը երրորդ խումբ:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԳՐԱՆՈՒՄՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կսակարան իրավունք ունի կսակ կազմելուց հետո ցանկացած ժամանակ վերացնել, փոփոխել կամ լրացնել իր կսակը, ընդ որում, նա Պատրաստված չէ նշվել կսակը վերացնելու, փոփոխելու կամ լրացնելու դատարանները: Նույն հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ կսակը վերացնելու, փոփոխելու կամ լրացնելու մասին հայտարարությունը դեմ է արվի կսակ կազմելու համար՝ նույն օրենսգրքով սահմանված ձևով: «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ կսակը կարող է վերացվել կամ փոփոխվել կսակարարի կողմից՝ համադատաստիսան դիմում սալու կամ նոր կսակ կազմելու ձևով:

ՀՀ արդարադատության նախարարի «Հայաստանի Հանրապետության դատական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին հրահանգը հաստատելու մասին» 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանի 68-րդ կետի 4-րդ դրույթի համաձայն՝ եթե վավերացվող կամ հաստատվող գործարքի կամ այլ փաստաթղթի նախագծում կատարվել են փոփոխություններ, լրացումներ կամ ուղղումներ, առկա կողմերի ստորագրություններից առաջ նոտարն իր ձեռքով նշում է կատարում կատարված փոփոխությունների, լրացումների կամ ուղղումների ֆանակի և սեղի (վերնագիր, նախաբան, կետ, ենթակետ, դրույթներ) մասին: Մույն նշումը չդրույթակող փաստաթղթում կատարված փոփոխությունները, լրացումները կամ ուղղումներն անվավեր են:

Մույն ֆաղաֆացիական գործով 19.01.2004 թվականի կսակով Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 շենքի թիվ 44 բնակարանը և այդ բնակարանում գտնվող գույքը կսակվել են Արթուր Հակոբյանին և Լուսին Ալեքսանյանին: Կսակում «և Լուսին Ալեքսանյանի Ավետիսյանին» բառերը գրիչով ջնջված են:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ 19.01.2004 թվականին կազմված կսակում արված ջնջումը (փոփոխությունը) կասարվել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի, «Նոսարիաի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի, ինչդես նաև ՀՀ արդարադասության նախարարի «Հայասանի Հանրադեսության դեսական նոսարական գրասենյակների կողմից նոսարական գործողություններ կասարելու կարգի մասին հրահանգը հասաստելու մասին» 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանի 68-րդ կեսի խախտմամբ, ֆանի որ գործում բացակայում է կսակը փոփոխելու վերաբերյալ կսակարարի դիմումը, իսկ կսակում՝ կողմերի սոնրագրություններից առաջ այդ փոփոխության մասին նոսարի կողմից կասարված նեումը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ կսակն անվավեր է ձանաչվում կսակի ձևի մասին կանոնները և գործարքների անվավերության մասին՝ նույն օրենսգրքի այլ դրույթները խախտելու հեսևանով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անվավեր կարող են ձանաչվել ինչդես կսակն ամբողջությամբ, այնդես էլ՝ դրանում դարունակվող առանձին կսակային կարգադրությունները: Առանձին կսակային կարգադրության անվավերությունը չի հանգեցնում կսակի մնացած մասի անվավերությանը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով ներկայացվել է ամբողջ կսակը անվավեր ձանաչելու դահանջ՝ դահանջի հիմնում դնելով կսակում առկա ջնջումը: Այսինքն՝ վիձարկվում է կսակային կարգադրություններից մեկը՝ Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 եենքի թիվ 44 բնակարանը Լուան Ավեսիսյանին կսակված լինելը:

Հիմք ընդունելով վերոնեյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ անվավեր է վեձի առարկա կսակում կասարված փոփոխությունը: Այսինքն՝ կսակում առկա փոփոխության անվավերությունը չի հանգեցնում ամբողջ կսակի անվավերության:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեես է համարում արձանագրել, որ կսակը չի կարող նաև մասնակի (կասարված փոփոխության մասով) անվավեր ձանաչվել հեսևալ դասձանաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կսակը կարող է դասարանով անվավեր ձանաչվել այն անձի հայցով, ում իրավունքները կամ եսիերը խախտվել են այդ կսակով:

Սույն գործով Ռիչարդ Հակոբյանը կսակում կասարված փոփոխությունն անվավեր ձանաչելու հարցում չունի որևէ եսահագրվածություն, ուսի և չի կարող այդ կսակային կարգադրությունն անվավեր ձանաչելու դահանջով դասեաձ հայցվոր լինել:

Վճռաբեկ դասարանը նման եգրահանգաման համար հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ վերոհիբյալ կսակային կարգադրության անվավեր ձանաչումն անվավեր չի դարձնում ամբողջ կսակը, ինչի արդյունքում չի բացվում ըս օրենքի ժառանգություն, և այս դեղում դարսադիր բաժնի իրավունք ունեցող ժառանգ հանդիսացող Ռիչարդ Հակոբյանը չի կարող որդես ըս օրենքի ժառանգ ընդունել ժառանգությունը:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեսևալ պասձանաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1194-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգության բացման ժամանակ դարսադիր բաժնի իրավունք ունեն ժառանգասուի անչափահաս երեխաները, ինչդես նաև օրենքով սահմանված կարգով հաեմանդամ կամ անգործունակ ձանաչված կամ 60 սարեկան դարձած ժառանգասուի երեխաները, ամուսինը և ծնողները:

Սույն գործում առկա փաստերի համաձայն՝ Տիգրան Հակոբյանը 20.04.1999 թվականին ձանաչվել է հաեմանդամ, որը վերահասասվել է:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում վճռաբեկ բողոքում առկա դատախազությանը պատկանող և այն մասին, որ ժառանգության բացման դահին Տիգրան Հակոբյանի մոտ բացակայել են դատախազի բաժնի իրավունքի ձեռքբերման հիմքերը, քանի որ նա սահմանափակ գործունակ է ճանաչվել ժառանգության բացումից հետո: Այսինքն՝ Տիգրան Հակոբյանը հաշմանդամության հիմքով ձեռք է բերել ժառանգության դատախազի բաժնի իրավունք:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ բողոքում տեղ զգած դատախազությանն այն մասին, որ Լուան Ավետիսյանի կողմից 29.07.2004 թվականին կազմած լիազորագիրը 02.08.2004 թվականին ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես քաղաքում ադոպտիվ վավերացված լինելու դատաբանությամբ Լուան Ավետիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չէին կարող 02.08.2004 թվականին դիմել նոտարական գրասենյակ, և հետևաբար նրանք չեն ընդունել ժառանգությունը, անհիմն է հետևյալ դատախազությանը:

Լուան Ավետիսյանի և Արթուր Հակոբյանի կողմից ժառանգությունն ընդունած լինելու հանգամանքը չի հանդիսանում սույն գործով ադոպտացման ենթակա հանգամանք, քանի որ ներկայացված հայցադատական ադոպտացման առարկայի քաղաքականությանը դուրս է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի 25.06.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqrujouni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqrujouninir*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-1670 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆացիական գործ թիվ 07-2572
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ. Մաշինյան
Դ. Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Աժխեն Ենգոյանի ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆադետի՝ վարչական իրավախախտումների գործերով հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմումաստուն խնդրել է անվավեր ճանաչել Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը, որով ենթարկվել է վարչական դատախախտանասվության 200.000 (երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամի չափով:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաճ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 25.05.2007 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 06.08.2007թ. վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատախախտան է ներկայացրել Աժխեն Ենգոյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիճյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել «Քաղաֆաչինության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի «գ» ենթակետը, Վարչական իրավախախտանների վերաբերյալ ՀՀ օրենագրի 22-րդ

և 32-րդ հոդվածները, 154-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Երևանի ֆաղաֆաղեցի 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ կարճվել է Աշխեն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը, բավարարել է դիմումը և անվավեր է ճանաչել Աշխեն Ենգոյանին վարչական դատաստանասվության ենթարկելու մասին Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը:

Վերաբնիչ դատարանն անստել է այն հանգամանքը, որ Աշխեն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքում ընկած է այն հանգամանքը, որ նույն իրավախախտման համար նախկինում (Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ) Աշխեն Ենգոյանը ենթարկվել է վարչական դատաստանասվության, ինչը բացառում է նույն արարքի համար վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 25.05.2007 թվականի վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստարկները.

Աշխեն Ենգոյանի կողմից Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կատարելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում տեղ գտած փաստարկն անհիմն է, քանի որ նրա կողմից հողազավթում կամ ինֆնակամ շինարարություն չի կատարվել, այլ կառուցվել է սանիֆ, որը շինության անբաժանելի մասն է:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 07.09.2005 թվականի թիվ 2031436 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի համաձայն՝ Աշխեն Ենգոյանի անվամբ գրանցված է Երևանի Ծիրակի փողոցի 1/4 հասցեում գտնվող շինությունների նկատմամբ սեփականության, իսկ դրանց զբաղեցրած հողամասի նկատմամբ՝ վարձակալության իրավունքը:

2) Աշխեն Ենգոյանը Երևանի Ծիրակի փողոցի 1/4 հասցեում սեփականության իրավունքով դատկանող շինության վրա, առանց համադատաստան քույրսվության, իրականացրել է շինարարական աշխատանքներ:

3) Աշխեն Ենգոյանը Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ ենթարկվել է վարչական դատաստանասվության՝ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կատարելու համար: Նշանակվել է վարչական տույժ 200.000 (երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամի չափով:

4) Երևանի ֆաղաֆաղեցի 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ Երևանի ֆաղաֆաղեցարանի աշխատակազմի ֆաղաֆաղեցության և հողի հսկողության վարչության աշխատակիցների կողմից կազմված երկրորդ (կրկնակի) արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճվել է՝ գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն *հիմնավոր է մասնակիորեն հեկկյալ աստառաքանությամբ.*

«Քաղաքապետության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ դրույթի «գ» ենթակետի համաձայն՝ կառուցադասողները դարձվում են ֆաղափառական գործունեություն (բացառությամբ ընթացիկ նորոգման աշխատանքների) իրականացնել բացառապես հաստատված ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխան:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականության կամ հողօգտագործման իրավունք ունեցող անձանց կողմից այդ հողամասի վրա շինվում և շինություններ ինքնակամ կառուցելը, ինչդեպ նաև բազմաբնակարան շինվում կամ շինվելիս կից ինքնակամ կառույցներ կառուցելը, բացառությամբ գյուղական համայնքներում սնամեք հողամասի վրա ինքնակամ կառուցված անհատական բնակելի սան, առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրադասիկի չափով:

Այսինքն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանվում է բացառապես հաստատված ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխան ֆաղափառական գործունեություն իրականացնելու դատարանությունը, որի խախտման համար Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով նախատեսվում է վարչական դատախազության կողմից:

Սույն ֆաղափառական գործի փաստերի համաձայն՝ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ Աբխեյն Ենգոյանը ենթարկվել է վարչական դատախազության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կասարելու համար:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճռով դիմումը մերժվել է՝ հիմք ընդունելով Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի առաջին մասի դատառաքանությունը:

Վերանայնից դատարանն անվավեր է ճանաչել Աբխեյն Ենգոյանին վարչական դատախազության ենթարկելու մասին Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Երևանի ֆաղափառաբեկի 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ կարճվել է Աբխեյն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման վարչական իրավախախտման դեղի կամ կազմի բացակայության դեղով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափառական գործով կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելը չի կարող Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ վերջինս հարուցված է եղել Աբխեյն Ենգոյանի կողմից սարածքը նախագծային փուլին չբերելու համար և կարճվել է գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով: Այսինքն՝ երկրորդ արձանագրությամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքը որևէ առնչություն չունի մինչ այդ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ

արձանագրված խախտման հետ, հետևաբար այդ վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը չի կարող հիմք հանդիսանալ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման առկայության կամ բացակայության մասին եզրահանգումներ կատարելու համար: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ դրույթի «գ» ենթակետը, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի առաջին մասը, 247-րդ հոդվածի առաջին կետը, որոնք դեպք է կիրառել:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է այն անհիմն է հետևյալ դատաձևաբանությամբ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման, եթե առկա է վարչական դատախազության ենթարկվող անձի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին իրավասու մարմնի (դաճարանատու անձի) որոշում նույն փաստի վերաբերյալ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը սույն գործի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմք է հանդիսացել ոչ թե իրավասու վարչական մարմնի կողմից նույն փաստի վերաբերյալ որոշման առկայությունը, այլ ժխտարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով, Վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սկսյալ դեղորայք անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին աստիճանի դատական ակտին օրինական ուժ սալու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար: Հետևաբար, գործի քննության անհարկի ձգձգումները վնաս են դրույթական նշանակում իրավունքի խախտման ճշտակցությունից: Սկսյալ դեղորայք, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորագրած դատարանի դատական ակտին օրինական ուժ սալը բխում է արդարադատության արդյունավետության քաղաքացի:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 25.05.2007 թվականի վճռին:

2. Մույն որուումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի որոշում
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2185
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Լ.Սոսյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1762 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությաը Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությաը դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թ. նոյեմբերի 9-ին

դեըբաց դատական նիստում, ֆննելով Գագիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի «Քաղաֆաղիական գործի վարույթը կասեցնելու մասին» որոշման դեմ՝ ըս հայցի Երեմ Հարությունյանի ընդդեմ Գագիկ Հարությունյանի և Եղեգնաձորի սարածֆային նոսար Սոնա Պողոսյանի՝ ըս օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու, բնակարանից վսարելու դահանջների մասին և ըս հակընդդեմ հայցի Գագիկ Հարությունյանի ընդդեմ Երեմ Հարությունյանի՝ բնակարանը ղիրագորկ ճանաչելու և այն իրեն ի սեֆականություն հանձնելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործով կայացված դատական ակշի եությունը.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 07.08.2007 թվականի որոշմաը ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կասեցվել է:

Սույն գործով Վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել Երեմ Հարությունյանի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, վասարկները և դահանջը.

Վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենագրքի 105-րդ և 144-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով.

Վերաքննիչ դատարանը կատարել է ֆաղափարաբանական գործի վարույթը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ անհնարին է սույն գործի ֆունկցիոնալ միջնաճիւղի ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող գործով որոշում կայացնելը: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն անհետել է, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող Երեմ Հարությունյանի հայցը վերաբերում է բնակության իրավունքին և ընդհանրադատ կադ չունի սույն գործի հետ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է վերացնել Վերաքննիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի որոշումը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստաթղթեր.

Քաղաքացիական գործի վարույթի կատարումը ՀՀ ֆաղափարաբանական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետով դատարանի դատարանությունն է, ոչ թե իրավունք: Հետևաբար, Վերաքննիչ դատարանը սույն գործով ֆաղափարաբանական գործի վարույթը կատարելու մասին որոշում կայացնելիս չի խախտել նշված հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի դատաստանությունները հաստատված չեն ամրագրվել:

3. Վճռաբեկ դատարանի դատաստանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարաբանական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը դատարան է կատարելով գործի վարույթը, եթե անհնարին է սլյալ գործի ֆունկցիոնալ միջնաճիւղի սահմանադրական, ֆաղափարաբանական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով ֆունկցիոնալ այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը:

ՀՀ ֆաղափարաբանական դատավարության օրենսգրքի 144-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ առանձին ակտի ձևով կայացված որոշման մեջ դեմ է նշվել Երեմ Հարությունյանը, որոշում կատարանը հանգել է հետևությունների՝ օրենքների և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ:

Վերը նշված օրինադրությունների իմաստով դատարանի դատարանությունն է կատարելով գործի վարույթը, եթե դրա ֆունկցիոնալ անհնարին է միջնաճիւղի սահմանադրական, ֆաղափարաբանական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով ֆունկցիոնալ այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը, իսկ գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ դեմ է նշվել Երեմ Հարությունյանը, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոշում կատարանը հանգել է հետևությունների:

Վերաքննիչ դատարանը կատարել է սույն ֆաղափարաբանական գործի վարույթը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ անհնարին է սույն գործի ֆունկցիոնալ միջնաճիւղի ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող գործով որոշում կայացնելը: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն անհետել է, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող Երեմ Հարությունյանի հայցը վերաբերում է բնակության իրավունքին և ընդհանրադատ կադ չունի սույն գործի հետ: Բացի այդ, Վերաքննիչ դատարանը չի նշել այն Երեմ Հարությունյանը, որոնց հիման վրա հանգել է հետևության այն մասին, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթ ընդունված Երեմ Հարությունյանի՝ բնակության իրավունքի դատախազի վերաբերյալ գործի ֆունկցիոնալ անհնարին է դարձնում Երեմ Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած

Ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից Գազիկ Հարությունյանին վսարելու, ինչդեռ նաև Գազիկ Հարությունյանի՝ բնակարանը սիրագործի ճանաչելու և այն իրեն ի սեփականություն հանձնելու դատախազների վերաբերյալ սույն ֆաղաֆագիական գործի ֆննությունը:

Ավելին, Վերաֆննիչ դատարան ներկայացված «Հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին» 25.07.2007 թվականի որոշումը վավերացած չէ դատավորի կնիքով:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաքանչյուր դեղման դատարանը դատարան է սալ որոշման իրավական հիմնավորումը, որոշման մեջ ոչ միայն դեղման է ցույց տվել կիրառման ենթակա նորմը դատարանակող նորմասիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, այլ դեղման է դատախազանվի, թե հասկադեա ինչու դեղման է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաֆննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի և 144-րդ հոդվածի դատախազները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, Վերաֆննիչ դատարանի որոշումը վերացնելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարավելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Վերացնել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաֆննիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի որոշումը:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքաբերման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1333
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1597(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 26.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի (այսուհետ՝ Ծառայություն) ընդդեմ «Յոնիքան» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի բռնագանձման դատախազի և ըստ Ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության 12.05.2003 թվականի ակտի անվավեր ճանաչելու դատախազի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ծառայությունը դատախազել է բռնագանձել Ընկերությունից 31.965.000 ՀՀ դրամ որդես դեպարտամենտի սուբսիդիային մասով դատարանական և 624.360 ՀՀ դրամ՝ որդես հայցադիմումը ներկայացնելու համար վճարված դեպարտամենտի սուբսիդիային գումար:

Հակընդդեմ հայցով դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատախազել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 12.05.2003 թվականի թիվ 116660 ակտի 8-րդ կետը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 26.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատախազի.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասը, 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, «Պեճակային սուբսիդիային մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետը, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ

կասարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի 3-րդ և 4-րդ հոդվածները, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասը, 33-րդ հոդվածը, կիրառել է «Բրավակյան սկսերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը, որոնք չպեժ է կիրառել, չի կիրառել «Բրավակյան սկսերի մասին» ՀՀ օրենքի 94-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, 32-րդ հոդվածը, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 19.02.2002 թվականի «Բանկերի և օտարերկրյա բանկերի գրանցումն ու լիցենզավորումը, մասնաճյուղերի և ներկայացուցչությունների գրանցում» Կանոնակարգ 1-ը նոր խմբագրությամբ հաստատելու մասին թիվ 49 հրամանով հաստատված «Կանոնակարգ-1»-ի 4-րդ կանոնի 5-րդ կետը, որոնք պեժ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասի և 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համեմատական վերլուծությունից կարելի է եզրակացնել, որ բանկի մասնաճյուղն իրավաբանական անձ չէ, հետևաբար մասնաճյուղին գործունեության առանձին սեակներով զբաղվելու համար չի կարող սրվել լիցենզիա այն դատարանով, որ բանկի մասնաճյուղը, լինելով իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող առանձնացված ստորաբաժանում, իրականացնում է բանկային գործառնություններ բանկի անունից, իրավունքներ ու դատարանություններ է ձեռք բերում ոչ թե իր, այլ այն ստեղծած բանկի համար, և վերջինս է դատաստանանու մասնաճյուղի դատարանություններով:

«Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետը որոշակի դատարանություններ է սահմանում իրավափորձության կողմերի համար, այն է՝ այլ վայրերում ևս լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությամբ զբաղվելու համար՝ սարեկան սվյալ լիցենզիայի սրման համար սահմանված դեսական սուրֆի դրոյֆաչափի 50 տկոսի չափով դեսական սուրֆի վճարում: Այս առումով «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասի, 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետի միջև հակասություններ և արդենքեցումներ առկա չեն:

Բացի այդ, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ կասարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի 3-րդ հոդվածով օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակում՝ 6-րդ բաժնի առաջին կետի 10-րդ սյունակից հանվել է «Վ» տառը: Իսկ նույն օրենքի 48-րդ հոդվածը լրացվել է հետևյալ խմբագրությամբ. «Օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 6-րդ բաժնի առաջին կետով սահմանված բանկային գործունեության մասով վայրի դատարանի վերացման դրությամբ սարածվում է 2003 թվականի հունվարի 1-ից հետո ծագած հարաբերությունների վրա»: Այսինքն, օրենքի վերոնշյալ դրությամբ սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ, ֆանի որ Ընկերության նկատմամբ դեսական սուրֆի հիմնական գումարի վճարման դատարանությունը հաշվարկվել է 01.01.2002 թվականից մինչև 01.01.2003 թվականը:

Ընկերությանը սրված բանկային գործունեության լիցենզիայում գործունեության իրականացման վայր նշված չէ, **հետևաբար բանկն իրավասու է բանկային գործունեություն իրականացնել Հայաստանի Հանրադեսության ամբողջ տարածքում:**

«Բանկերի և օտարերկրյա բանկերի գրանցումն ու լիցենզավորումը, մասնաճյուղերի և ներկայացուցչությունների գրանցում» Կանոնակարգ 1-ը նոր խմբագրությամբ հաստատելու մասին թիվ 49 հրամանով հաստատված «Կանոնակարգ-1»-ի 4-րդ կանոնի 5-րդ կետի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոք բերած անչը որևէ հիմնավորում չի նշել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել
Դասարանի 26.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճարել բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ
փաստերը՝

1. Ծառայությունը Ընկերությունում 09.10.2001 թվականից մինչև 01.02.2003
թվականն ընկած ժամանակաշրջանի բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձևերի
ստուգման արդյունքում 12.05.2003 թվականի թիվ 116660 ակտի (այսուհետ՝ Ակտ) 8-րդ կետով
Ընկերությանն առաջադրել է 7.470.000 ՀՀ դրամ դեպքի սուրքի գծով լրացուցիչ
դարսավորություն:

2. Ակտի 8-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունը, խախտելով «Պետական սուրքի մասին»
ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը, այլ վայրում ևս լիցենզավորման ենթակա նույն
գործունեությամբ զբաղվելու համար 3 մասնաձյուղերի համար չի վճարել դեպքի սուրք
բանկային գործունեության լիցենզիայի համար սահմանված սարեկան դեպքի սուրքի 50
սոկոսի չափով: Ակտով հաշվարկվել է նաև սույժ՝ դեպքի սուրքի վճարման ժամկետանց
օրերի համար:

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը
զգնում է, որ

վճարել բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ծառայության կողմից խախտումը հայտնաբերելու դահին գործող «Պետական սուրքի
մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետի համաձայն. «Լիցենզավորման ենթակա
գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արձուցրեք, թույլվություններ
սալու համար դեպքի սուրք գանձվում է. 25) այլ վայրերում ևս լիցենզավորման ենթակա
նույն գործունեությամբ զբաղվելու համար՝ սարեկան սվյալ լիցենզիայի սման համար
սահմանված դեպքի սուրքի դրոյֆաչափի 50 սոկոսի չափով»:

*Վճարել բողոքի հիմնում վկայակոչված են սարքեր օրենքներ (հոդվածներ), որոնք
բողոք բերած անձը վկայակոչում է որպես դասարանի կողմից սխալ կիրառված կամ
կիրառման ենթակա նորմեր, սակայն բողոքի հիմնում բարձրացված իրավական հարցին
պատասխանելու համար Վճարել դասարանը վճարել բողոքի հիմքի շրջանակներում պեժ
է ֆննարկման առարկա դարձնի հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք մասնաձյուղի միջոցով
բանկային գործունեության իրականացումը «Պետական սուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ
հոդվածի 25-րդ կետի իմաստով համարվում է այլ վայրում իրականացվող գործունեություն և
առաջացնում նույն կետով նախատեսված դեպքի սուրքի վճարման դարսավորություն:*

*«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝
իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների
սառաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները:*

*«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին
կետի համաձայն՝ բանկն իրավաբանական անձ է, որն իրավունք ունի սույն օրենքով
սահմանված կարգով սրված լիցենզիայի հիման վրա իրականացնել բանկային
գործունեություն: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ բանկի մասնաձյուղը բանկի՝
իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող և բանկի զգնվելու վայրից դուրս զգնվող
առանձնացված սուրբաժանումն է, որը գործում է բանկի կողմից սրված լրագրությունների*

սահմաններում և նրա անունից բանկային գործունեություն և (կամ) նույն օրենքով նախատեսված ֆինանսական գործառնություններ է իրականացնում:

Նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բանկային գործունեության լիցենզիան Կենտրոնական բանկի կողմից սրվող բանկային գործունեություն իրականացնելու թույլտվությունը հավաստող փաստաթուղթ է:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ լիցենզիան ղեկավարում է բուլանդակի գործունեության իրականացման վայրը, որը նշվում է, եթե նշված օրենքի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա սվյալ գործունեությունը ղեկավարում է իրականացվի միայն լիցենզիայում նշված վայրում:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ բանկային գործունեության լիցենզիայի համարը, սալու ամսաթիվը, լիցենզավորված բանկի, օտարերկրյա բանկի մասնաճյուղի լրիվ ֆիրմային անվանումը և գրանցման համարը:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ բանկային գործունեության լիցենզիայում չի նշվում համադասախան լիցենզավորման ենթակա գործունեության իրականացման որևէ կոնկրետ վայր, հետևաբար բանկը, ստանալով բանկային գործունեության լիցենզիա, իրավասու է բանկային գործունեություն իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում:

«Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն հարաբերությունները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա: Օրենքի վերոնշյալ նորմը նդասակ է հետադնդում խրախուսելու ձեռնարկասիրական գործունեության զարգացումը և դրա իրականացումը մեկից ավելի վայրերում, որի դեղումը չնայած որ անձը չի ազատվում լիզենզիա ստանալու դարսավորությունից, սակայն այն տրամադրելիս դարսավորվում է վճարել ոչ թե համադասախան լիցենզիայի համար նախատեսված դեսական տուրի ամբողջ գումարը, այլ այդ գումարի 50 տկոսը: Այսինքն՝ հոդվածն ունի խրախուսող նշանակություն:

Հետևաբար, «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետից հետևում է, որ այն վերաբերում է այն դեղերին, երբ.

1.անձի կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստացած լիցենզիայի հիման վրա իրականացվում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, և

2.նույն անձը ցանկանում է լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությունն իրականացնել մեկ այլ վայրում, որի համար նա ղեկավարում է ստանալ նոր լիցենզիա:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերի ՀՀ տարածքում ստեղծվող մասնաճյուղերը գրանցվում են Կենտրոնական բանկի կողմից՝ ներկայացնելով օրենքով սահմանված փաստաթղթեր: Կենտրոնական բանկը գրանցման մասին որոշում ընդունելուց հետո գրանցում է մասնաճյուղը, որի արդյունքում մասնաճյուղին տրվում է գրանցման վկայական:

Վերոնշյալից հետևում է, որ բանկի մասնաճյուղերը գործում են Կենտրոնական բանկի կողմից տրված գրանցման վկայականների հիման վրա, իսկ բանկի մասնաճյուղի գործունեության համար լիցենզիա ստանալու անհրաժեշտություն որևէ իրավական ակտով նախատեսված չէ:

Հետևաբար, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն դեղերը, երբ յուրաքանչյուր վայրում

լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է սահմալ նոր լիցենզիա, Վճռաբեկ դասարանը արձանագրում է, որ այդ հոդվածով բանկի կողմից մասնաձյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման համար դեռական տուրքի գծով դրսևավորություններ չեն առաջանում:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակի 6-րդ բաժնի առաջին կետի կիրառման անհրաժեշտության վերաբերյալ փաստարկը հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակում՝ 6-րդ բաժնի առաջին կետի 10-րդ սյունակում նշված է «Վ» տառը:

Նույն հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն՝ միայն նույն հոդվածի աղյուսակի 10-րդ սյունակում «Վ» տառով նշված գործունեության տեսակներով զբաղվող լիցենզավորված անձինք են դրսևավոր լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն իրականացնել միայն լիցենզիայում նշված վայրում: Իսկ նույն օրենքի 33-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն՝ եթե նույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասի աղյուսակի 10-րդ սյունակում նշված է «Վ» տառը, առկա յուրաքնչյուր վայրում գործունեություն իրականացնելու համար սրվում է առանձին լիցենզիա:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածում «Վ» տառով նշվում են գործունեության այն տեսակները, որոնց իրականացման համար սրվող լիցենզիայում նշված է այդ գործունեության իրականացման **թույլատրելի վայրը**, իսկ այլ վայրում նույն գործունեությամբ զբաղվելու դեղոքում անհրաժեշտ է սահմալ նոր լիցենզիա:

Սակայն, չնայած այն հանգամանքի, որ մինչև «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի ընդունումը «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի աղյուսակում բանկային գործունեության սյունակում նշված էր «Վ» տառը, այն կիրառելի չէ, քանի որ բանկային գործունեության լիցենզիայում նշված չէ համադասասխսան գործունեության իրականացման կոնկրետ վայր, իսկ մասնաձյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման դեղոքում նոր լիցենզիա չի դախանջվում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ տնտեսական դասարանի 26.03.2007 թվականի վճիռը բողոքնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrսգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrսգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S2-42/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ասլանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1717 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննարկելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեռական գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 11.09.2007 թվականի վճռի դեմ ըստ Վարչության հայցի ընդդեմ «Մոխսակի վերելակաշինական գործարան» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) աշխատավորական կոլեկտիվի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին քաղաքացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դասարան, հայցվորը դահանջել է բռնագանձել Ընկերության աշխատավորական կոլեկտիվից 30.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ և 10.500.000 ՀՀ դրամ: ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 11.09.2007 թվականի վճռով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է: Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Վարչությունը: Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացրել Հենրիկ Պողոսյանը:

2.Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը կիրառել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը, որը չպետք է կիրառվեր, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 60-րդ, 106-րդ, 345-րդ, 347-րդ և 348-րդ հոդվածների պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանի կողմից անստավել է այն հանգամանքը, որ տայմանագիրը կնքվել է ոչ թե Ընկերության, այլ աշխատավորական կոլեկտիվի հետ: Հետևաբար Ընկերությանը սնանկ ճանաչելը չի կարող հիմք հանդիսանալ նրա աշխատավորական կոլեկտիվի դեմ հարուցված քաղաքացիական գործի վարույթի կարճման համար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը, փաստարկերը և դատախազը.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս ղեկավարվել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետով, ինչը իրավաչափ է և բխել է գործի փաստական հանգամանքներից:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Վարչության, ի դեմս վարչության ղեկ Կ.Կիրակոսյանի և Ընկերության աշխատավորական կոլեկտիվի, ի դեմս Հ.Պողոսյանի միջև 02.08.2004 թվականին կնքվել է Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի (մասնավորեցման) դայմանագիր, որի 5.7.2 և 5.7.3 կետերով գնորդը դարձավ:

ա/ երկու սարվա ընթացքում կատարվել 450.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամի ներդրում. առաջին սարում՝ 200.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ, իսկ երկրորդ սարում՝ 250.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ.

բ/ երկու սարվա ընթացքում ադախովել 270 նոր աշխատատեղ 35.000 ՀՀ դրամ միջին աշխատավարձով. առաջին սարում ադախովել 100 աշխատատեղ, իսկ երկրորդ սարում 170 աշխատատեղ:

2) Պայմանագրի 7.3 կետով սահմանվել է.

ա/ դայմանագրի 5.7.2 կետով սահմանված ներդրումը չկատարելու կամ մինչև 50 տոկոս կատարելու դեպքում գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձավ է կատարել ներդրումը ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի պյուջե վճարելով տուգանք ներդրում չկատարած գումարի 15 տոկոսի չափով, իսկ նույն կետով սահմանված ներդրումը 50 և ավել տոկոսով կատարելու դեպքում՝ գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձավ է կատարել ներդրումը ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի պյուջե վճարելով տուգանք ներդրում չկատարած գումարի 10 տոկոսի չափով.

բ/ դայմանագրի 5.7.3 կետով նախատեսված նոր աշխատատեղերից մինչև 50 տոկոս նախատեսված աշխատավարձի ֆոնդի դաշտանմամբ ադախովելու դեպքում, գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձավ է ադախովել աշխատատեղերն ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի պյուջե վճարելով տուգանք դայմանագրով նախատեսված և չվճարված աշխատավարձի 25 տոկոսի չափով, ամսվա համար նախատեսված աշխատատեղերի և աշխատավարձի հաշվարկով, իսկ նույն կետով սահմանված նոր աշխատատեղերից 50 և ավելի տոկոսով նախատեսված աշխատավարձի ֆոնդի դաշտանմամբ ադախովելու դեպքում գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձավ է ադախովել աշխատատեղերն ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի պյուջե վճարելով տուգանք դայմանագրով նախատեսված և չվճարված աշխատավարձի 20 տոկոսի չափով:

3) Պարտավորություններից որևէ մեկը տուգանքով հաշվարկված ժամկետում չկատարելու դեպքում Վարչությունը օրենքով սահմանված կարգով դիմում է դատարան գնորդին սեփականության իրավունքով դատարանից գույքի վրա բռնագանձում կիրառելու դատախազով:

4) Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրով սահմանված դարձավորությունները չեն կատարվել:

5) Դատարանի 18.05.2007 թվականի վճռով Ընկերությունը սնանկ է ճանաչվել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազության ֆննդությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է՝

1) Բողոքը նշված հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետի համաձայն՝ դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում կարճվում է սնանկության վարույթին առնչվող կամ դրա ընթացքի վրա ազդող դատարանի համար գույքային դատարարություն առաջացնող այն ֆաղափացիական գործի վարույթը, որտեղ դատարանը հանդես է գալիս որդես դատաստիանող կամ վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն դատահանգներ չներկայացնող դատաստիանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ՝ դատարանի մասով:

Վերոնշյալ հոդվածում սահմանված է սնանկության գործընթացի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը: Դա այն է, որ դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում սառեցվում է դատաստիանողի դատահանգների բավարարումը (մոտաբանում): Այդ դեպքում սառեցվում են դատաստիանողի բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են դատարանի նկատմամբ դատահանգների բավարարմանը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի համաձայն՝ առուվաճառքի դայմանագրով կողմերից մեկը (վաճառողը) դատարարվում է մյուս կողմին (գնորդին) որդես սեփականություն հանձնել գույք (ադրանք), իսկ գնորդը դատարարվում է ընդունել այդ ադրանքը և դրա համար վճարել որոշակի գումար (գինը):

Ընկերության ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերը մասնավորեցվել են «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: Նշված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագիրը կնքվել է Վարչության և Ընկերության աշխատակրական կոլեկտիվի (գնորդ) միջև, ի դեմս լիազորված անձ Հ.Պողոսյանի:

Առուվաճառքի դայմանագրով կողմերը ստանձնել են դատարարություններ, որոնց կատարման համար ժամկետներ են սահմանվել: Սահմանված ժամկետներում գնորդը դատարարությունները չի կատարել: Տվյալ դեպքում դայմանագրով ստանձնած գնորդի դատարարությունները չեն կարող նույնացվել Ընկերության դատարարությունների հետ:

Վերոնշյալ պատճառաբանություններով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ «Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը կիրառելի չէ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնտեսական դատարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դեպքից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2021
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1763(SԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 04.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Կազմակերպության հայցի ընդդեմ «Արարատ» ՍՊԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ բացառիկ իրավունքով դատականոց 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն ունեցող ադրանֆային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու ասիժանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշանների ադրանֆային օգտագործումը դադարեցնելուն դարձվորեցնելու, առանց որևիցե փոխհասուցման ադրանֆային օգտագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված ադրանֆային փաթեթի ամբողջ ծավալը ոչնչացնելու դաժանիզների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Կազմակերպությունը դաժանիզել է դարձվորեցնել Ընկերությանը դադարեցնել Կազմակերպությանը բացառիկ իրավունքով դատականոց 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն ունեցող ադրանֆային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու ասիժանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշանների ադրանֆային օգտագործումը, ինչդեռ նաև առանց որևիցե փոխհասուցման ոչնչացնել ադրանֆային օգտագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված ադրանֆային փաթեթի ամբողջ ծավալը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 04.07.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կազմակերպությունը
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Ընկերության սնօրենը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանջր

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով՝

1) Տնտեսական դասարանը չի կիրառել ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարի 12.04.2005 թվականի N 85-ն հրամանով հաստատված և 17.10.2006 թվականի N 215-Ն հրամանով փոփոխված «Ադրանֆային և ադասարկման նշանների հայտերի ձևակերտման, ներկայացման և ֆինանսական կարգի» (այսուհետ՝ Կարգ) 105-րդ, 105¹-րդ և 96-100-րդ կետերը, որոնք ղեկավարել է կիրառել և կիրառել է Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, որոնք չղեկավարել է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Տնտեսական դասարանը չղեկավարել է կիրառել Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, քանի որ նշված կետերը վերաբերում են միայն դասկերային և ծավալային ադրանֆային նշանների նմանությունն որոշելու կանոններին և չափանիշներին:

Մինչդեռ, գործի քննության ընթացքում հետազոտված ադրանֆային նշաններից և ոչ մեկը դասկերային կամ ծավալային ադրանֆային նշան չի հանդիսանում: «Ադրանֆային և ադասարկման նշանների, ադրանֆային ծագման տեղանունների» մասին ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի և Կարգի 4-րդ, 5-րդ և 8-րդ կետերի համաձայն՝ դրանց մի մասը հանդիսանում են բառային, իսկ մյուս մասը՝ համակցված ադրանֆային նշաններ:

Տնտեսական դասարանը սխալ եզրակացություն է կատարել՝ նշելով, որ համեմատվող նշաններում առկա բառային սարրերի համեմատությունն էական նշանակություն չի կարող ունենալ նշանների նմանության որոշման հարցում, քանի որ Կարգի 105-րդ կետի 1-ին դարբերության համաձայն՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1. համակցված նշանների հետ,

2. նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարրեր, ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ, այն է՝ բառային և դասկերային սարրերի հետ:

Հետևաբար Տնտեսական դասարանը ղեկավարել է նախ համեմատել Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանները Կազմակերպության՝ գրանցված համակցված ադրանֆային նշանների հետ, իսկ այնուհետև՝ ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանները Կազմակերպության՝ գրանցված բառային ադրանֆային նշանների հետ, որոնք որդես սարրեր նույնականորեն կամ շփոթելու աստիճանի նման ներառված են Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանների մեջ:

Միևնույն ժամանակ Տնտեսական դասարանը ղեկավարել է նկատի ունենալ 105¹ հոդվածի 1-ին դարբերությունը, որի համաձայն՝ «համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դրանց մեջ առկա **բառային սարրերի նմանության հարցն առանձին վերցված**, եթե դրանց մեջ սվյալ սարրերը հանդիսանում են **հիմնական ընկալման սարրեր** կամ սվյալ նշանների այդպես կոչված «առաջնային ընկալման» սարրեր կամ «անվանումներ»»:

Եթե Տնտեսական դասարանը կիրառել Կարգի 105-րդ և 105¹-րդ կետերը, ադա կարծեալվորել մի շարք կարևոր հանգամանքներ, ինչը չի արել, այն է՝

1. Ընկերության կողմից օգտագործվող «ЖЕМЧУЖИНА», «ВДОХНОВЕНИЕ»,

«ROMANTIC», «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ՔԱՐԱՎԱՆ», «ԱՆՈՒՇԻԿ», «ԱՐՁՈՒԿ» և «ЛЕСНАЯ СКАЗКА» աղբյուրային նշանները դարձնելու են Կազմակերպության անունով գրանցված և բացառիկ իրավունքի օբյեկտ հանդիսացող «ЖЕМЧУЖИНА» բառային N9085, «ВДОХНОВЕНИЕ» բառային N8359, «РОМАНТИКА» բառային N8733, «БЕЛОЧКА» բառային N8658, «КАРАВАН» բառային N11524, «МИШКА КОСОЛАПЫЙ» բառային N8657, «МИШКА НА СЕВЕРЕ» բառային N9783 և «ЛЕСНАЯ БЫЛЬ» բառային N8377 բառային աղբյուրային նշաններն որդես հիմնական ընկալման սար «առաջնային ընկալման» սար կամ «անվանում» , որոնց վրա էլ ընկնում է աղբյուրային նշանների հիմնական սրամաքանական շեշտադրումը:

2. Միևնույն ժամանակ Ընկերության կողմից օգտագործվող «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ԱՆՈՒՇԻԿ» և «ԱՐՁՈՒԿ» աղբյուրային նշանները դարձնելու են Կազմակերպության անունով գրանցված և բացառիկ իրավունքի օբյեկտ հանդիսացող «БЕЛОЧКА, ՄԿՅՈՒՌԻԿ, SQUIREL» համակցված, N7558, «ԱՆՈՒՇ» համակցված, N7673, «МИШКА НА СЕВЕРЕ, ԱՐՁԸ ՀՅՈՒՄԻՍՈՒՄ, POLAR BEAR» համակցված, N9783 և «МИШКА КОСОЛАПЫЙ, ԾՈՒՌԹԱԹ ԱՐՁՈՒԿ» համակցված, N7559 համակցված աղբյուրային նշանների հիմնական ընկալման սար «առաջնային ընկալման» սար կամ «անվանում» հանդիսացող բառային կամ դասկերային սարերը: Կարգի 105-րդ կետի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ «համակցված նշանների նմանությունն որոշելիս օգտագործվում են սույն կարգի 96-104-րդ կետերում քվարկված հասկանիչները, ինչդեպ նաև ուսումնասիրվում է ֆնարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարի զբաղեցրած տեղի դիրքի նշանակությունը»:

Բացի այդ, Տնտեսական դատարանը Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը կիրառելիս վկայակոչել է Վճռաբեկ դատարանի 26.10.2006 թվականի թիվ 3-2050(ՏԳ) փառաբացիական գործով կայացրած որոշումը, որը, սլյալ գործով կիրառելի չէ, քանի որ այդ որոշումը կայացվել է չդաժնակվող բառային սար դարձնելու աղբյուրային նշանների նմանության և չդաժնակվող սարի գերիշխող լինելու հարցը որոշելու կադակցությամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժնակվել է բեկանել Տնտեսական դատարանի 04.07.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1. ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից սրված աղբյուրային նշանների գրանցման վկայականների համաձայն՝ 30-րդ դասում գրանցված «ЖЕМЧУЖИНА» բառային N9085, «ԱՆՈՒՇ» բառային, N8941, «ԱՆՈՒՇ» համակցված, N7673, «РОМАНТИКА» բառային N8733, «БЕЛОЧКА» բառային N8658, «БЕЛОЧКА» համակցված N7558 , «МИШКА КОСОЛАПЫЙ» բառային N8657, «МИШКА КОСОЛАПЫЙ, ԾՈՒՌԹԱԹ ԱՐՁՈՒԿ» համակցված, N7559, «МИШКА НА СЕВЕРЕ, ԱՐՁԸ ՀՅՈՒՄԻՍՈՒՄ, POLAR BEAR» համակցված, N8412 «МИШКА НА СЕВЕРЕ» բառային N9783 և «МЕДВЕДЬ» բառային N11524 աղբյուրային նշանները Կազմակերպության սեփականությունն են, իսկ «Սուրի լենդ» հայ-ֆրանսիական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ-ի սեփականությունը հանդիսացող «ЛЕСНАЯ БЫЛЬ» բառային N8377, «ВДОХНОВЕНИЕ» բառային N8359 և «КАРАВАН» բառային N8364 աղբյուրային նշանների օգտագործման իրավունքը զիջվել

է Կազմակերպությանը:

2.Ընկերության կողմից օգտագործվում է «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ՔԱՐԱՎԱՆ», «ԱՐՁՈՒԿ» «ЖЕМЧУЖИНА», «ЛЕЧАЯ СКАЗКА», «ВДОХНОВЕНИЕ», «ROMANTIC», «ԱՆՈՒՇԻԿ» աղբյուրային նշանները:

4. ՎՃռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

Կարգի 105-րդ կետի համաձայն՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1) համակցված նշանների հետ.

2) նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարբեր ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ:

Համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս օգտագործվում են նույն կարգի 98-104-րդ կետերում թվարկված հասկանիւթները, ինչդեռ նաև ուսումնասիրվում է հայտարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարբի զբաղեցրած տեղի (դիրքի) նշանակությունը, իսկ ըստ 105¹-րդ կետի՝ համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դրանց մեջ առկա բառային սարբերի նմանության հարցն առանձին վերցված, եթե դրանց մեջ սլյալ սարբերը հանդիսանում են հիմնական ընկալման սարբեր կամ սլյալ նշանների այսպես կոչված «առաջնային ընկալման» սարբեր կամ «անվանումներ»:

Տնտեսական դատարանը հայցի մերժման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ Կազմակերպության աղբյուրային նշանները և՛ բառային, և՛ համակցված են, իսկ Ընկերության կողմից օգտագործվող աղբյուրային նշանները համակցված են, բացի այդ, տնտեսական դատարանը նշել է, որ բառային և դասկերային բաղկացուցիչ սարբերով համակցված նշանների համեմատության դեղմում, որոնց բառային սարբերի համեմատությունն էական նշանակություն չի կարող ունենալ աղբյուրային նշանների նմանության որոշման հարցում՝ ղեխք է առաջնորդվել դասկերային նշանների համեմատության կանոններով:

ՎՃռաբեկ դատարանն իր որոշումներում անդրադարձել է դատական ակտերի իրավական հիմնավորվածության հարցին (տե՛ս, օրինակ՝ «Քնար-88» ՄՊԸ ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ղեխական գույքի կառավարման վարչության, 21.12.2006թ. Քաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԳ, (գումար բռնագանձելու դատահանջով)):

ՎՃռաբեկ դատարանը նշել է, որ յուրաքանչյուր դեղմում դատարանը դարսավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը: Ըստ ՎՃռաբեկ դատարանի վերհիշյալ որոշման, վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատասախան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

ՎՃռում ոչ միայն ղեխք է ցույց սալ նորմասիվ ակտի այս կամ այն հողվածը, որում անհագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեխք է դատառաքանվի, թե հասկաղես ինչու ղեխք է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդեռ դատարանի, այնդեռ էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը:

Մինչդեռ, սյալ դեղֆում, վճռում չի նւվել, թե ինչի հիման վրա է Տնեսաական դասարանը հանգել բառային սարրի համեմասության էական նւանակություն չունենալու մասին հեսնության:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ Տնեսաական դասարանը խախեսել է Կարգի 105-րդ կեսը, քանի որ վերոհիւյալ կեսի 2-րդ ենթակեսում նւված է, որ համակցված նւանները համեմասվում են նւանների այն սեսակների հես, որոնք որդես սարրեր ներառված են սնուվող համակցված նւանների մեջ: Այսինքն՝ համակցված նւաններում առկա բառային սարրերը համեմասվում են բառային նւանների հես:

Ինչ վերաբերում է ադրանքային նւանների շփոթության սասիճանի նմանության որոշման կանոններին, ադրա Կարգի 92-րդ կեսի համաճայն՝ նւանը համարվում է այլ նւանին շփոթելու սասիճան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ գուգորդվում է դրա հես (այսինքն՝ մարդու մոս առաջացնում է նույն դասկերի, բառի, գույների, դրանց համակցության, իմաստի ընկալման գգացողություն), չնայած առանձին սարբերությունների առկայությանը:

Հիմք ընդունելով վերոնւյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ ադրանքային նւանները համեմասելիս նախ և առաջ դեսք է հաւվի առնվեն այդ նւանների նմանությունները (որն ունի սարբերակիչ նւանակություն), անկախ լրացուցիչ և աննւան սարրերի առկայության: Այսինքն, եթե ադրանքային նւանում կրկնվում է սարբերակիչ նւանակություն ունեցող սարրը, կարելի է եգրակացնել, որ այն ունի շփոթելու սասիճանի նմանություն:

Մինչդեռ, սյալ դեղֆում, Տնեսաական դասարանը, համեմասելով գրանցված և Ընկերության կողմից օգսագործվող ադրանքային նւանները, գնահասել է դրանց սարբերությունները՝ ինչով էլ բավարար հիմք չի սեսեղծվել դրանց՝ շփոթության սասիճան նմանության հանգամանքը գնահասելու համար:

Այսդիսով, Տնեսաական դասարանը համեմասվող ադրանքային նւանների՝ շփոթության սասիճան նման լինելու հանգամանքը դարգելու համար, նախ դեսք է համեմասեր Ընկերության կողմից օգսագործվող համակցված ադրանքային նւանները Կազմակերդության գրանցված համակցված ադրանքային նւանների հես, իսկ այնուհեսն՝ Ընկերության կողմից օգսագործվող համակցված ադրանքային նւանները՝ Կազմակերդության գրանցված բառային ադրանքային նւանների հես՝ առաջնորդվելով Կարգի 105¹-րդ կեսով:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հողվածի համաճայն՝ Տնեսաական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսաական դասարանի 04.07.2007 թվականի վճիռը, և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1379
Նախագահող դատավոր՝ Խ.Քաղդասարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1835(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 09.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Միմոն Սարգսյանի հայցի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի (այսուհետ՝ Քաղաքապետարան) սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաժանաբան մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Միմոն Սարգսյանը դաժանաբան է ճանաչել Երևան քաղաքի Մյասնիկյան 47 հասցեում գտնվող 2890 քմ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը:

ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 09.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատախազն է ներկայացրել Միմոն Սարգսյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը չդիմաց է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասը, 72-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ և 131-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Միմոն Սարգսյանը վեճի առարկա գույքի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով ձեռք է բերել սեփականության

իրավունք, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, քանի որ դրանով նախատեսված է լիարժեք սեփականություն հանդիսացող հողերի նկատմամբ նախադասվության իրավունքի ձեռքբերման հնարավորություն, այլ ոչ թե սեփականության իրավունքի ձեռքբերման հնարավորություն:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լիարժեք է բեկանել Դատարանի 09.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքեր և փաստարկներ.

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, որի համաձայն՝ Դատարանը լիարժեք է կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, անհիմն է, քանի որ ՀՀ հողային օրենսգրքի հիշատակված դրույթը վերաբերում է այլ սեփականացիրոջը դատարանի, իսկ լիարժեքության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագման հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներով:

Հիմնավորված և արդարացված է նաև Դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի կիրառումը, քանի որ հայցվորի կողմից սասնյակ արժեքներ, այն է՝ 1967 թվականին անհատական բնակելի տունը և այգին ձեռք բերելու լիարժեք վերջինիս կողմից են վճարվել բոլոր կոմունալ և այլ ծառայությունների համար վճարները, հողի հարկը և մնացած այլ տուրքեր, ինչը հիմնավորվում է գործին կցված՝ նշված վճարումներն հիմնավորող աղացույցներով: Հիշյալ անդորրագրերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ վիճելի գույքն օգտագործվել է անընդմեջ, բարեխղճորեն և բացահայտ, ինչը հայցադատական լիարժեքության հիմք կարող է հանդիսանալ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 19.03.1966 թվականի նոտարական կարգով չվավերացված առուվաճառի դրամագրով Սիմոն Սարգսյանը գնել է Նորի Ավանի ձորում գտնվող այգին լիարժեքով ծառերով:

2) Երևանի Քանաբեռ-Չեյքուն համայնքի ղեկավարի սեղակալի 24.10.2003 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Սիմոն Սարգսյանն ընտանիքով գրանցված բնակվում է Երևանի Սյասնիկյան դղճիկի N47 սանը և սիրադասում է հողատիրոջը:

3) Գործում բացակայում է վիճելի հողամասը ֆիզիկական կամ իրավաբանական այլ անձի լիարժեքում մասին աղացույց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանություններ և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանի օգտագործման ու քրեական միջավայրի լիարժեքության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափարակալ օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, **հողային**, բնադատարանի և այլ հասնող օրենսդրությամբ: ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում է սույն օրենսգրքի դրույթները

հաշվառմամբ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղիները և իրավաբանական անձինք, որոնք ավելի քան 500 արտադրանքի արտադրողներ են, պարտավորված են համայնքի հողերից, ունեն այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: **Այլ սեփականատերերը** դասակարգվում են հողամասերի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է որ դասակարգման կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության իրավունքի ծագման վերաբերյալ իրավահարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ հողային օրենսգրքով, իսկ այլ անձանց դասակարգող հողամասերի նկատմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի և ՀՀ հողային օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղիներին, իրավաբանական անձանց կամ համայնքներին չդասակարգող հողերը դասակարգման սեփականություն են:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գործի նյութերում բացակայում է վեճի առարկա հողամասը ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք դասակարգելու մասին որևէ աղյուցայն, հետևաբար, գործում է դրա՝ դասակարգման սեփականություն լինելու կանխավարկածը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի են ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի նորմերը: Հետևաբար անհիմն է Դասարանի եզրահանգումը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում արձանագրել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով նախատեսվում է ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու, այլ սեփականության իրավունքով հողամաս ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորություն, հետևաբար, անհիմն է Դասարանի վճիռը՝ հայցվորի սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ:

Վերոնշյալ հիմնավորումներով հերքվում են վճռաբեկ բողոքի դասասխանում նշված դասառարարությունները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ Դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 09.03.2007 թվականի վճիռը, և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1560(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1737
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ն. Հովսեփյան
Ա. Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալազը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Լևիկ և Անուե Կիրակոսյանների վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Էլլա Հովհաննիսյանի ընդդեմ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների՝ գույքն աղգելանից հանելու դախանջի մասին, ըստ հայցի Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների ընդդեմ Էլլա Հովհաննիսյանի՝ վնասի հասուցման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմողյունը.

Դիմելով դատարան՝ Էլլա Հովհաննիսյանը դախանջել է վերացնել սեփականողյան իրավունքով իրեն դատկանող Երևանի Էրեբունի փողոցի 7-րդ շենֆի թիվ 4 բնակարանի վրա դրված աղգելանիք:

Դիմելով դատարան՝ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանները դախանջել են դատարանընել Էլլա Հովհաննիսյանին՝ հասուցելու իրենց դատճառված 188.500 (մեկ հարյուր ութսունուր հաղար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չափով վնասը և 14.400 (սասնչորս հաղար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի անհիմն հարսացման գումարը:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնֆների առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2006 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների հայցը՝ բավարարվել մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 29.05.2007 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 188.500 ՀՀ դրամի մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանները:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, 130-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, կիրառել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք նշված դեղումը դատառաքանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 27.08.2004 թվականի վճռով մերժվել է Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը՝ բնակարանի առուվաճառքի ղայմանագիրը, բնակարանի նկատմամբ Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշխանջների մասին, և բավարարվել է Լևիկ Կիրակոսյանի հայցը՝ Էլլա Հովհաննիսյանին վիճելի բնակարանից վարելու մասին:

Վերաքննիչ դատարանի այն դատառաքանությունը, որ Էլլա Հովհաննիսյանից անհիմն հարսացման արդյունքում խնայած գումարի դաշխանջը չի կարող բավարարվել, քանի որ նա ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի կարգով օգտվել է դատական դատառաքանության իրավունքից, չի բխում կողմերի միջև ծագած իրավահարաբերությունների բնույթից, որովհետև, եթե սույն հայցով դատաստանող Էլլա Հովհաննիսյանը գտնում էր, որ իր իրավունքները խախտվել են, այնուամենայնիվ, դատարար էր, առուվաճառքի ղայմանագրի համաձայն, մինչև 19.06.2004 թվականն ազատել վիճելի բնակարանը և այն հանձնել սեփականատիրոջը, որից հետո վիճարկել կողմերի միջև կնքված առուվաճառքի ղայմանագրի օրինականությունը:

Տվյալ դեղումն օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է, որ դատաստանողն առանց օրենքի, այլ իրավական ակտերի կամ գործարքով սահմանված հիմքերի, աղօրինաբար 19.06.2004 թվականից մինչև 29.12.2005 թվականը սիրադեմել և օգտագործել է Կիրակոսյանների սեփականությունը հանդիսացող Երևանի Չափյան 8 շենքի թիվ 33 բնակարանը, անհիմն խնայել է բնակարանն օգտագործելու դիմաց վճարները (ամսական խնայելով 800 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ):

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձինք դաշխանջել են բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճիռը՝ Էլլա Հովհաննիսյանից 14.400 (սասնչորս հազար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարի դաշխանջը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) 19.06.2003 թվականին Էլլա Հովհաննիսյանի և Լևիկ Կիրակոսյանի միջև կնքվել է Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 բնակարանի առուվաճառքի ղայմանագիր: ղայմանագրի 2.2.1 կետով վաճառող Էլլա Հովհաննիսյանը դատարարվել է ղայմանագիրը կնքելուց հետո 1 արվա ընթացքում հանձնման-ընդունման ակտով գնորդին փոխանցել բնակարանը և հաշվառումից դուրս գրվել:

2) ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 27.08.2004 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցն ընդդեմ Լևիկ Կիրակոսյանի, երրորդ անձ Ա.Մինասյանի՝ բնակարանի առուվաճառքի ղայմանագիրը լուծելու, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշխանջների մասին

մերժվել է, իսկ Լևիկ Կիրակոսյանի հակընդդեմ հայցը ընդդեմ Էլլա Հովհաննիսյանի՝ բնակարանից վարելու դահանջի մասին բավարարվել է:

3) «ԱՎ ԲՈՒՐՄԱ» ՍՊԸ-ի 10.07.2006 թվականի գնահատման հաշվետվության համաձայն՝ 2004 թվականի հունիսից 2005 թվականի դեկտեմբեր ժամանակահատվածի դրությամբ Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 հասցեի չորսսենյականոց բնակարանից ակնկալվող վարձավճարի չափը կազմել է 800 (ութ հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվաճած հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է հեռկայա պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղափացիական գործով ներկայացված հայցադատական թվականից բավարարման կամ մերժման համար դասարանը ղեկավարել է ֆինանսական առարկա դարձնելով հեռկայա իրավական հարցը. արդյո՞ք դասական դասարանության իրավունքի իրականացումը կարող է հիմնավոր դասճառ հանդիսանալ դայմանագրային դասավորությունները չկատարելու և այլ անձի՝ իր սեփականությունից անարգել օգտվելու իրավունքը խախտելու համար:

ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ունի իր իրավունքները և ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով դաժանելու իրավունք: Իսկ 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ունի ազատ և կատարելու այն, ինչն արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները և ազատությունները:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիշ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերողը), դասավոր է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարստացումը), բացառությամբ սույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի: Սույն գլխի կանոնները կիրառվում են անկախ այն բանից՝ անհիմն հարստացումը ձեռք բերողի, սուժողի, երրորդ անձանց գործելակերպի հետևանք է եղել, թե կատարվել է նրանց կամից անկախ: Նույն օրենսգրքի 1093-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով և չի բխում համադասարան հարաբերությունների էությունից, սույն գլխում նախատեսված կանոնները ենթակա են կիրառման նաև սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն աղթողի սիրադեպից հետ սահմանադրության դրամային նկատմամբ:

Վերոնշյալ իրավական ակտերից հետևում է, որ անձի կողմից իր իրավունքների իրականացումը չղեկավարելով այլ անձանց իրավունքները: ՀՀ Սահմանադրությունն անձի՝ իր իրավունքները դաժանելու իրավունքի հետ միաժամանակ սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անձ ունի սեփականության իրավունք: Սեփականատերն իր հայեցողությամբ սիրադեպով, սնուցում և օգտագործում է իրեն դասկանող սեփականությունը (ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդված):

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի օրինական ուժի մեջ մտնող 27.08.2004 թվականի վճռով հաստատվել է, որ թիվ 1016559 սեփականության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքը: 19.06.2003 թվականին Էլլա Հովհաննիսյանի և Լևիկ Կիրակոսյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայմանագրի 2.2.1

կէտի համաձայն՝ Էլլա Հովհաննիսյանը թայմանագիրը կնքելու դատից մեկ արվա ընթացքում դէտք է Լևիկ Կիրակոսյանին հանձնէր բնակարանը:

Այսինքն՝ թայմանագրով Էլլա Հովհաննիսյանը թարսավորվել է միջև 19.06.2004 թվականը ազատել վեճի առարկա բնակարանը, ինչը նա կատարել է 2005 թվականի դեկտեմբերին, գրկելով Լևիկ Կիրակոսյանին իր սեփականությունն անարգել տիրադէտելու և օգտագործելու հնարավորությունից:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբէկ դատարանը գտնում է, որ անհիմն է հայցի մերժման հիմքում ընկած Վերաբնիչ դատարանի փաստարկն այն մասին, որ Էլլա Հովհաննիսյանն իր իրավունքների թաւստանությունն իրականացնելու համար չի կարող թատաստանատվություն կրել, քանի որ այն չի կարող իրականացվել Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականությունից անարգել օգտվելու իրավունքը խախտելու հաւվին, այսինքն՝ Էլլա Հովհաննիսյանն իր իրավունքները կարող էր թաւստանել՝ կատարելով առուվաճառքի թայմանագրով ստանձնած թարսավորությունը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ թարսավորության խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անթատաւ (կէտանցով, աթրանքներ, աւխատանքների և ծառայությունների թերություններով կամ թարսավորության բովանդակությամբ որուվող այլ թայմանների խախտմամբ) կատարելը: Մայն օրենսգրքի 409-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ թարսավորությունը խախտած թարսաթանը թարսավոր է հատուցել թարսատիրոջը թատաւաւ վնասները:

Հետևաբար, Էլլա Հովհաննիսյանը թատաստանատու է թայմանագրային թարսավորությունը չկատարելու, դրանով Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքը խախտելու և նրա հաւվին անհիմն գոյք խնայելու համար:

Այսդիտով, Վճռաբէկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների հիման վրա դատական ակտը մատանակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբէկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբէկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճիռը՝ Էլլա Հովհաննիսյանից 14.400 (տատնչորս հաւար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի չափով անհիմն հարսատանն արդյունքում խնայած գումարը վերադարձնելու թատհանջը մերժելու մատով, և գործն այդ մատով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր բնություն:

2. Մայն որոուումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրաթարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1581(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2222,07-2494/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (ալաոիեղ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողըլալը Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցողըլալը դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնթաց դատական նիստոմ, ֆննելոլ Գայանե Սարիբեկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Լիանա Կազկոյի ընողդեմ Շենգավիթի թաղաղեղարանի (ալաոիեղ՝ Թաղաղեղարան), երրող անձ Գայանե Սարիբեկյանի և ՀՀ կառավարողանն առընթեր անգարժ գողի կաղաասրի �ղեղական կոմիղեի Շենգավիթի սարաժֆալին ստորաթաժանման (ալաոիեղ՝ Կաղաասր)՝ Շենգավիթ համալնի թաղաղեղի և ավազանո որոնումները, աճորղի արձանագրողընը, ընակարանի առողաճառֆի �ղալմանագիղը և սեֆականողան իրավոնի գրանցոմն անվավեր ճանաչելո �ղահանչների մասին և ըս Թաղաղեղարանի հայցի ընողդեմ Լիանա Կազկոյի, Արամ, Ֆրոնգ և Նարեկ Մարկոյանների՝ ընակելի սարաժողան ոգղագորժման իրավոնը ֆոլիսհասողմամբ դաղարեցնելո �ղահանչի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գորժի դատավարական նախաղաղնողընը.

Դիմելոլ դատարան՝ Թաղաղեղարանը �ղահանչել է 750 000 (ոթ հարյոր հիստոն հազար) ՀՀ դրամ ֆոլիսհասողմամբ դաղարեցնել Լիանա Կազկոյի, Արամ, Ֆրոնգ և Նարեկ Մարկոյանների Երևանի Բագրասողնյաց ֆողղոցի 26 Շենի թիվ 32 ընակարանի նկաղամմը ընակելի սարաժողան ոգղագորժման իրավոնները:

Դիմելոլ դատարան՝ Լիանա Կազկոն �ղահանչել է անվավեր ճանաչել Շենգավիթ համալնի ավազանո 07.07.2006 թվականի թիվ 77 որոնումը, դրա հիման վրա 23.08.2006 թվականին կալացաժ աճորղի արձանագրողընը, Շենգավիթ համալնի թաղաղեղի 28.08.2006 թվականի թիվ 242 որոնումը, աճորղի արղղոնոմ 05.09.2006 թվականին կնֆլաժ Երևանի Բագրասողնյաց ֆողղոցի 26 Շենի թիվ 32 ընակարանի առողաճառֆի

դայնանագիրը և Գայանե Սարիբեկյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնակիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնակիչ դասարան) 27.06.2007 թվականի որոշմամբ նշված ֆաղաֆաղիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Վերաբնակիչ դասարանի 08.08.2007 թվականի վճռով Թաղադատարանի հայցը մերժվել է, իսկ Լիանա Կազկոյի հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել երրորդ անձ Գայանե Սարիբեկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին մասսախսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Վերաբնակիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը, որոնք պետք է կիրառվեն, խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատախազի միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հափեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմանից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամքից:

Վերաբնակիչ դասարանն անստեղծ է, որ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հետ դատախազելու իրավունքը դատարանում է միայն սեփականատերին, այսինքն՝ դատարանողները չունեն այդ իրավունքը, որովհետև չեն հանդիսանում սվյալ բնակարանի սեփականատերեր:

Վերաբնակիչ դասարանն անստեղծ է նաև, որ «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ դատարան կարգով կարող է անվավեր ճանաչվել աճուրդը, այլ ոչ թե աճուրդի արձանագրությունը: Բացի այդ, Վերաբնակիչ դասարանը վճռում չի նշել որևէ աղացույց, որը կարող էր վկայել օրենքով սահմանված աճուրդի կազմակերպման և ընթացակարգի խախտումների մասին և հիմք հանդիսանալ աճուրդն անվավեր ճանաչելու համար:

Վերաբնակիչ դասարանը չի մասնագրել և հիմնավորել, թե Թաղադատարանի և համայնքի ավագանու կողմից ընդունված ակտերը և կատարված գործողությունները ո՞ր օրենքներին են հակասել, և դրանցով դիմողների ո՞ր երաժխտված իրավունքները կամ ազատություններն են խախտվել:

2) *Վերաբնակիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 12-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվեր և սխալ է մեկնաբանել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնակիչ դասարանը եզրահանգել է, որ Թաղադատարանի գործողությունները բացառապես դատարանողներին վնաս դատախազելու նպատակ են ունեցել: Մինչդեռ Թաղադատարանը, առաջնորդվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի

3-րդ, 9-րդ, 16-րդ, 32-րդ և 33-րդ հոդվածների դահանջներով, ինչդեպ նաև ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի և 225-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դահանջներով, հայց է ներկայացրել դասասխանողների բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու մասին, և այդ հայցը նդասակ է ունեցել ոչ թե դասասխանողներին վնաս դասճառել, այլ համայնքի գույքը հեսագա վասթարացումից դաշտդանել:

Բացի այդ, Լիանա Կազկոն և նրա ընճանիքի անդամները հրաժարվել են «ՀՀ դեսական հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաշնորհման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով վիճելի բնակարանը սեփականաշնորհելու իրավունքից, քանի որ վերը նշված օրենքով սահմանված կարգով բնակարանների սեփականաշնորհման գործընթացն ավարսվել է 1998 թվականին, իսկ նրանք չեն օգսվել բնակարանը սեփականաշնորհելու դիմում ներկայացնելու իրավունքից: Թաղադեսարանն էլ օրենքի ուժով դարձել է նշված բնակարանի սեփականաշերք: Ավելին, Լիանա Կազկոն և նրա ընճանիքի անդամները չեն օգսվել նաև Շենգավիթ համայնքի ավազանու 17.05.2002 թվականի «Շենգավիթ համայնքի սեփականություն հանդիսացող բնակարանները, հանրակացարանային Տիդի սենյակները և ծառայողական բնակարանները նվիրաբերմամբ բնակիչներին օտարելու համաճայնության մասին» թիվ 56 որոշմամբ սահմանված հնարավորությունից, համադասասխան դիմում և անհրաժեշտ փաստաթղթեր չեն ներկայացրել Թաղադեսարան:

3) *Վերաբննիչ դասարանը իսսիսել է ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 273-րդ, 277-րդ հոդվածները, ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար սզատությունների սզաշտակության մասին» Եվրոսական կոնսվենցիայի առաջին սրշանազրության առաջին հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը հիմնավորող փաստարկներ չի ներկայացրել:

4) *Վերաբննիչ դասարանը իսսիսել է ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով. Վերաբննիչ դասարանը չի աղահովել սույն գործով Երևանի Շենգավիթ համայնքի «ԱՐԱՅ» համասիրության Տեղեկանքի բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսումը:

Լիանա Կազկոյի հայցով Կաղասարը երրող անձ է, սակայն դասաբնությանը նրա ներկայացուցիչը չի մասնակցել և Վերաբննիչ դասարանի վճռում հիշատակում չկա նրան դաշաճ ձևով ծանուցելու վերաբերյալ:

Վերգրյալի հիման վրա վճռաբել բողոք բերած անձը դահանջել է բելանել Վերաբննիչ դասարանի 28.08.2007 թվականի վճիռը և գործը ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնության կամ փոփոխել այն:

3. Վճռաբել բողոքի բնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) Երևանի Բազրատնյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանում հաշվառված է եղել Լիանա Կազկոն՝ ընճանիքի անդամների հես միասին, սակայն շուրջ 6 սարի չեն բնակվել այդտեղ, չեն վճարել կոմունալ վարձերը:

2) Շենգավիթ համայնքի ավազանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է սալ համաճայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բողր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաժամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կասարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղադեսարան ողղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաճայնությամբ:

3) 27.03.2006 թվականին Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Թաղադատարանի սեփականության իրավունք:

4) Շենքավիթի համայնքի ավագանու 07.07.2006 թվականի թիվ 77 որոշմամբ համայնքի ղեկավարին թույլատրվել է աճուրդով վաճառելու Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանը:

5) Շենքավիթի համայնքի ավագանու 23.08.2006 թվականի արձանագրության համաձայն՝ Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 6 շենքի թիվ 32 բնակարանի աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Գայանե Սարիբեկյանը:

6) Շենքավիթի թաղադատարանի 28.08.2006 թվականի թիվ 242 որոշմամբ սահմանվել է Գայանե Սարիբեկյանի հետ կնքել Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

7) Թաղադատարանի և Գայանե Սարիբեկյանի միջև 05.09.2006 թվականին կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

8) 07.09.2006 թվականին Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Գայանե Սարիբեկյանի և Հովիկ Ալեքսանյանի իրավունք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի 20-րդ կետի համաձայն՝ համայնքի ավագանին համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ որոշում է կայացնում համայնքի սեփականություն համարվող գույքն օգտագործման սրամադրելու և օտարելու մասին, հաստատում է դրանց վարձավճարների և օտարման գների չափերը և դայմանները, իսկ հրադարակային սակարկությունների դեղումը՝ մեկնարկային գները:

Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանն աճուրդով իրացնելու ժամանակ բնակարանի սեփականատերը Թաղադատարանն էր: Շենքավիթի համայնքի ավագանին, ղեկավարվելով «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով իրեն ընձեռնված իրավունքից, 07.07.2006 թվականի թիվ 77 որոշմամբ թույլատրել է համայնքի ղեկավարին աճուրդով օտարել նշված բնակարանը: Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի 23.08.2006 թվականի աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Գայանե Սարիբեկյանը, որի հետ 05.09.2006 թվականին կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դայմանագիր, իսկ 07.09.2006 թվականին նշված բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Գայանե Սարիբեկյանի և Հովիկ Ալեքսանյանի սեփականության իրավունք:

«Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ լոսի վերաբերյալ աճուրդն անվավեր կարող է ճանաչվել միայն դատարանի կարգով: Սույն օրենքի 3-5-րդ, 8-9-րդ և 14-րդ հոդվածներով նախատեսված կանոնների խախտմամբ անցկացված աճուրդը, Երևանի քաղաքային անձի դատարանով, դատարանի կարող է անվավեր ճանաչել:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի մարմինների, տեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոճանասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունը

(անգործությունը) վիճարկելու համար հիմք են նշված ակտի օրենքին հակասելը և դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Լիանա Կազկոյի հայրը բավարարելիս Վերաբնիչ դասարանը հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ վիճելի բնակարանը համայնքի ավագանու որոշմամբ կարող էր օտարվել միայն այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Վերաբնիչ դասարանի վճռի հիմքում դրված վերոնշյալ հանգամանքը Վճռաբեկ դասարանը համարում է անհիմն հետևյալ դասառաքանությամբ:

Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է սալ համաձայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բոլոր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաժամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կատարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղապետարան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Բնակարանի օտարումը ձևակերպվում է թաղապետի որոշմամբ և կողմերի միջև կնքվող բնակարանի նվիրաբերության դայմանագրով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 451-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ օֆերսան մեկ կամ մի քանի կոնկրետ անձանց հասցեագրված առաջարկն է, որը որոշակիորեն արահայտում է առաջարկողի մտադրությունը՝ դայմանագիրը կնքված համարել առաջարկն ընդունած հասցեատիրոջ հետ:

Նույն օրենսգրքի 457-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գրավոր օֆերսայում ակցեդոնի համար ժամկետ սահմանված չէ, դայմանագիրը կնքված է համարվում, եթե օֆերսան ուղարկված անձն ակցեդոն ստացել է մինչև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետի ավարտը, իսկ եթե նման ժամկետ սահմանված չէ, առաջ՝ դրա համար անհրաժեշտ ժամկետում:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ օֆերսայում ժամկետի բացակայության դեպքում, ակցեդոնը դեմ է ստացվի ողջամիտ ժամկետում:

Սույն ֆաղափացիական գործի փաստերի համաձայն՝ Շենգավիթ համայնքի ավագանու կողմից արվել է նվիրաբերության դայմանագիր կնքելու օֆերսա: Սակայն Լիանա Կազկոն ողջամիտ ժամկետում (մինչև 2006 թվականը) չի օգտվել նշված որոշմամբ իրեն ընձեռնված հնարավորությունից և Թաղապետարանին չի ներկայացրել նվիրաբերության դայմանագրի կնքման վերաբերյալ իր համաձայնությունը (ակցեդոն): Որդես վեճի առարկա բնակարանի սեփականատեր, Թաղապետարանը, 07.07.2006 թվականին օգտվելով սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող գույքը սնորհելու իրավունքից, օտարել է այն:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործում առկա չէ որևէ աղացույց այն մասին, որ նշված բնակարանի աճուրդն անց է կացվել «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասում նշված օրինադրությունների խախտմամբ, որոնք կարող էին հանգեցնել աճուրդի և դրա արդյունքում աճուրդում հաղթած անձի հետ կնքված դայմանագրի ու գույքի նկատմամբ իրավունքի ղեկակալ գրանցման անվավերության, այսինքն՝ աճուրդը սեղի է ունեցել սահմանված կարգով և այն անվավեր ճանաչելու հիմքը բացակայում է:

Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հիմնավոր են բողոքի դասառաքանությունները «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի և ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի դաժանությունները խախտելու մասին:

Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը հետևյալ դատաճանաչմանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), առաջ սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դառնալու միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքը սեփականատերը հանձնել է սիրադեմման, կամ այն հավիցակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմմից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամից:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը դառնալու իրավունքը ծագում է սեփականատերից մոտ և այն դեպքում, երբ գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործի փաստերի համաձայն՝ Գայանե Սարիբեկյանը Երևանի Բագրատույայց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանը ձեռք է բերել սվյալ դառնալու դրա սեփականատեր Թադադեանից, իսկ գործով հիմնավորված չէ, որ այդ ժամանակ Թադադեանն իրավունք չունեի օտարելու սեփականության իրավունքով իրեն դասակարգող գույքը, այսինքն՝ Գայանե Սարիբեկյանը վեճի առարկա բնակարանը սեփականության իրավունքով ձեռք է բերել օրենքով սահմանված կարգով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացման մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործն ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացման մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի քննության անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Սվյալ դեպքում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության աստիճանից:

2) *Բողոքի մյուս հիմքերին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադարձնում հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի երկրորդ և չորրորդ հիմքերը վերաբերում են Թադադեանի և Լիանա Կազկոյի միջև իրավունքներին ու դատաքննություններին, գործը Կադասրի ներկայացուցչի բացակայությամբ քննելուն: Մինչդեռ, բողոք բերած անձը չի ներկայացրել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի դաժնացման համադասախան Թադադեանի և Կադասրի անունից գործը վարելու լիազորագիր, իսկ բողոքի երրորդ հիմքի վերաբերյալ չեն ներկայացվել համադասախան փաստարկեր:

Այստիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների հիմքով Վերաքննիչ դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն:
2. ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի՝ Լիանա Կազկոյի հայցի մասը բեկանել և այն փոփոխել՝ Լիանա Կազկոյի հայցը մերժել:
3. ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի՝ Թաղաղեսարանի հայցի մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:
4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1644 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-2580/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն. Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Կ. Հակոբյան
Լ. Սոսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 31.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Հովհաննես Լալայանի ընդդեմ ՀՀ գլխավոր դատախազության (այսուհետ՝ Դատախազություն)՝ դատարանում անձի գործողությունները վիճարկելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատուն խնդրել է դատարանին Դատախազությանը երկարամյա ծառայության կենսաթոշակի գնալու կադակցությամբ վճարել միանվագ նոխաս՝ 24 ամսվա ախսավարձի չափով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Սարազ համայնքների առաջին ախանի դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 31.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստերը և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել նախկին «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածը, «Կենսաթոշակային ապահովման քննադատում Անկախ Պետությունների Համագործակցության մասնակից պետությունների իրավունքների երաշխիքների մասին» համաշայնագրի 1-ին հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով:

Վերաքննիչ դատարանի 20.02.2006 թվականի թիվ 06-728 վճիռը սույն ֆաղափարակի գործով նախադատի փաստահանությանը չի կարող: Նշված վճիռով հաստատված հանգամանքներն է այն, որ Հովհաննես Լալայանը ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում ունեցել է 30 օրվա ավելի ընդհանուր աշխատանքային սաժև և օգտվում է երկարամյա ծառայության համար կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից: Դատախազությունում Հովհաննես Լալայանի ծառայության սաժևը կազմում է 4 օր 9 րոպե, հետևաբար վերջինս 24 ամսվա աշխատանքի չափով միանվագ նոյն ստանալու իրավունքից չի օգտվում, իսկ դիմողի ներքին գործերի մարմիններում և զինված ուժերում ծառայության ժամկետը «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածի իմաստով չի կարող միանվագ նոյն ստանալու համար հիմք հանդիսանալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 31.07.2007 թվականի վճիռը և դիմումը մերժել:

2.1. Վճարել բողոքի դատախազում բերված փաստաթղթեր.

Դատախազության աշխատողների նյութական և սոցիալական ապահովության վերաբերյալ իրավահարաբերությունները կարգավորվում են «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածով, որում հստակ շարադրված է դատախազների թոշակավորումն իրականացնելու և միանվագ նոյն վճարելու հիմքերը, դայանդները և կարգը, ինչպես նաև միանվագ նոյն չվճարելու հիմքերը: Օրենքում ամրագրված է, որ դատախազներին միանվագ նոյն չի վճարվում նրանց աշխատանքից հեռացնելու դեպքում: Այլ հիմքեր նշված չեն: Երկարամյա ծառայության կենսաթոշակի գնալու կադրակազմում Հովհաննես Լալայանին միանվագ նոյն վճարելու հիմքերն ու դայանդները լիովին համադասարանում են օրենսդրության դատախազներին:

3. Վճարել բողոքի ֆնդային համար նշանակված ունեցող փաստեր.

Վճարել բողոքի ֆնդային համար նշանակված ունեցող փաստերը՝

1) Հովհաննես Լալայանը ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում հանդիսացել է դատախազության աշխատակից:

2) Ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում Հովհաննես Լալայանն ունեցել է զինվորական ծառայության 30 օրվա ավելի ընդհանուր աշխատանքային սաժև և, «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի համաձայն, օգտվում է երկարամյա ծառայության կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից:

4. Վճարել դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ

բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատախազների և ֆնդային թոշակավորումն իրականացվում է ներքին գործերի մարմիններում ծառայության անցնող ղեկավար կազմի անձանց համար կիրառվող դայանդներով, նորմերով և կարգով: Դատախազների և ֆնդային աշխատանքային սաժևի կամ հաշվառման, ինչպես նաև առողջության կամ հաստիքային փոփոխությունների կադրակազմում կենսաթոշակի ուղարկելու դեպքում վճարվում է միանվագ նոյն հետևյալ կարգով՝

10 սարնոց ղակաս աշխատանքային սածի դեղում՝ 12 ամսվա աշխատավարձի չափով,

10-20 սարի աշխատանքային սածի դեղում՝ 18 ամսվա աշխատավարձի չափով,

20 սարնոց ավելի աշխատանքային սածի դեղում՝ 24 ամսվա աշխատավարձի չափով:

Դատախազներին և ֆննիչներին աշխատանքից հեռացնելու դեղում միանվագ նոյապահարկի վճարում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքային սածն այն ժամանակահատվածն է, որի ընթացքում ֆաղաֆացին եղել է նույն օրենսգրքով կարգավորվող աշխատանքային հարաբերությունների մեջ, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք նորմատիվ ակտերին կամ կոլեկտիվ դաշնագրերին համադասարան, կարող են հաշվարկվել աշխատանքային սածում, որով աշխատանքային օրենսդրությունը, այլ նորմատիվ ակտեր կամ կոլեկտիվ դաշնագրերը դաշնամատուցում են որոշակի աշխատանքային իրավունքներ կամ աշխատանքային երաշխիքներ ու արժանություններ: Աշխատանքային սածը կարող է լինել՝

1. ընդհանուր աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում է ֆաղաֆացու՝ աշխատանքային հարաբերությունների մեջ գտնվելու ամբողջ ժամանակահատվածը, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել աշխատանքային սածում,

2. հատուկ աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում են այն ժամանակահատվածները, որոնց ընթացքում կատարվել է որոշակի մասնագիտությամբ աշխատանք կամ զբաղեցվել է որոշակի դասում կամ կատարվել է աշխատանք աշխատանքի առանձնահատուկ դաշնագրերում, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել սլյակ սիմի աշխատանքային սածում,

3. որոշակի կազմակերպությունում կամ միևնույն գործատուի մոտ աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում է սլյակ աշխատատեղում աշխատածամանակը, ինչդեպ նաև այն ժամանակահատվածները, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել սլյակ սիմի աշխատանքային սածում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի վերոնշյալ հոդվածով սահմանված է աշխատանքային սածի ճեղքները, որոնց թվին են դասվում հատուկ աշխատանքային սածը և որոշակի կազմակերպությունում կամ միևնույն գործատուի մոտ աշխատանքային սածը: «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածում օգտագործվում է աշխատանքային սած հասկացությունը, սակայն բացակայում է նշումն այն մասին թե միանվագ նոյապահարկի վճարման դեղում աշխատանքային որ սածն է հաշվի առնվում:

«Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանելիս ՎՃՌԱԲԵԿԻ դատարանը հիմք է ընդունում ՀՀ Սահմանադրության և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորումը:

Մասնավորապես, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալությամբ և արժանապատվությունների առաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասակարգումը: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նորմատիվ իրավական ակտում միևնույն հասկացությունը սահմանելիս կամ միևնույն միջոցով արժանապատվելիս դեպք է կիրառվում միևնույն բառերը, սերմիքները կամ բառակազմակերպություններ՝ որոշակի հերթականությամբ: Իրավական ակտում արժանապատվությունները չեն կարող օգտագործվել միևնույն սերմիքով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանել՝ հաշվի առնելով օրենքի մյուս նորմերի դասահանջները, դրա ընդունման նպատակը և կարգավորման առարկան:

«Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 22-րդ հոդվածում գլխավոր դասախազի տեղակալ, Երևան ֆազաբի դասախազ, մարզի դասախազ կամ համայնքի դասախազ լինելու համար դասահանջվում է իրավաբանի առնվազն հինգ տարվա մասնագիտական ստաժ: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասախազության աշխատողներին իրենց զբաղեցրած դաստանի և աշխատանքային ստաժի համաձայն են շնորհվում դասային ասիժաններ: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի 13-րդ կետում օգտագործվում է թե՛ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ և թե՛ դասախազությունում ծառայության ժամկետ հասկացությունները:

Վերոնշյալից հետևում է, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքն օգտագործում է երեք հասկացություններ՝ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ, դասախազությունում ծառայության ժամկետ և աշխատանքային ստաժ: Դրանք ունեն սարբեր իմաստներ և բովանդակություններ:

Այսինքն՝ այն բոլոր դեղիքներում, երբ օրենսդիրը ցանկացել է նշել կոնկրետ աշխատանքային ստաժի տեսակը և դասախազության համակարգում ծառայության աշխատանքային ստաժը տարանջատել իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժից, ադա այդ դեղիքներում օրենքում օգտագործվել է աշխատանքային ստաժի համադասախազան տեսակը:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածում կոնկրետացված չէ, թե միանվագ նդաստի վճարման դեղիքում աշխատանքային որ ստաժն է հաշվի առնվում, և ելնելով այն հանգամանքից, որ օրենքի դրույթը դարունակում է երկիմաստություն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ այն չի կարող մեկնաբանվել նեղ իմաստով՝ սահմանափակելով դրա կիրառության շրջանակները:

Նման եզրահանգման համար Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ բոլոր այն դեղիքներում, երբ չկա համադասախազան հարաբերությունը համադարձակ կերդով կարգավորող իրավական ակտ, օրենքի ընդհանուր ձևակերդումը դեղիք է մեկնաբանվի հոգոտ ֆաղաֆադու: Սույն գործի սվյալներից ակնհայտ է, որ Հովհաննես Լալայանի աշխատանքային ստաժը կազմում է 30 տարուց ավելի: Հետևաբար, «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի ուժով, Հովհաննես Լալայանը օգտվում է 24 ամսվա չափով միանվագ նդաստ ստանալու իրավունքից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մեղծել: ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դասարանի 31.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեղ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ
Քաղաքացիական գործ թիվ Ս-1-55
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1792(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 13.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավար գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) ընդդեմ «Արտ» սահմանափակ ղախտախախտման վարչության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գույքը վերադարձնելու ղախտանքի մասին և ըստ հակընդդեմ հայցի՝ օրենքով նախատեսված իրավունքը ճանաչելու ղախտանքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Վարչությունը ղախտանք է վերադարձնել Ընկերությունից Արթիկ ֆաղափ Աբովյան 3 հասցեում գտնվող թիվ 3 բաղնիքի սարածքը:

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը ղախտանք է ճանաչել գույքի նկատմամբ օրենքով նախատեսված իրավունքը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 13.07.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին ղախտախախտման չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղախտանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պեռական շեռնարկությունների և անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման և սպասարկության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի «գ» կետը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերը, որոնք պահ է կիրառել, կիրառել է «Պեռական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, որը չպահ է կիրառվել:

Բողոք բերած անձը նշված ղոնդումը ղախտաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի անդադարձել Ընկերության կողմից սլյալ դեղմում

նման դահանջ ներկայացնելու իրավունքի հանգամանքին, ինչդեռ նաև սկզբնական հայրը մերժելիս և հակընդդեմ հայրը բավարարելիս վճռի դասճառաբանական մասում չի նշել օրենքով սահմանված այն դեղորայքը, որոնց հիման վրա Ընկերությունն իրավունք կունենար Ընկերության նախկին սֆորեն Արալույս Սարգսյանի մահից հետո օգտվել նրան վերադասված՝ հաճանդամների համար սահմանված, սեփականաճանաչված գույքի արժեքը գեղջով վճարելու իրավունքից: Նման արձանագրություն օրենքը վերադասել է միայն աշխատավորական կոլեկտիվի անդամին, այլ ոչ թե իրավաբանական անձին: Գույքի արժեքը գեղջով վճարելու արձանագրությունից չեն կարող օգտվել ոչ Արալույս Սարգսյանի ժառանգները, ոչ էլ Ընկերության մյուս մասնակիցները:

Դասարանն անհետել է նաև, որ գործի ֆնուրայան ժամանակ գործել է «Պեսական գույքի մասնավորեցման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, որով «փոքր» օբյեկտի գնահատված արժեքը 13 միլիոնից մինչև 14 միլիոն ՀՀ դրամ լինելու դեղորայք սահմանվել է 15 արվա ընթացքում 16 անգամ վճարելու մասնավորեցման սուբյեկտի իրավունք: Մինչդեռ Ընկերության կողմից կատարվել է երկու վճարում, մնացորդ գումարը կարող էր բաժանվել միայն 14 արվաների միջև և ոչ թե 15, ինչդեռ Դասարանն է ընդունել:

2) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, 56-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերը, «ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը, որով պետք է կիրառեն, սխալ է մեկնաբանել «Պեսական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, խախտել է ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ և 130-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեղորայք դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը նախատեսում է մինչև օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը՝ 01.01.1999 թվականը, ստեղծված և օրենսգրքի 5-րդ գլխով նախատեսված կազմակերպական-իրավական ձև ունեցող իրավաբանական անձանց հիմնադիր փաստաթղթերի օրենսգրքի նշված գլխի նորմերի դահանջներին համադասախանցելու և վերագրանցելու ժամկետ մինչև 01.01.2001 թվականը: Նշված ժամկետում չհամադասախանցված և չվերագրանցված հիմնադիր փաստաթղթերը համարվում են անվավեր:

Ընկերությունը դեսական գրանցում է ստացել 10.10.1997 թվականին: Հակընդդեմ հայրը ներկայացնելու դահին Ընկերությունը վերագրանցված չի եղել (ՄՊԸ-ի հակընդդեմ հայցում ուղղակի նշված է եղել այդ հանգամանքի մասին), իսկ Դասարանը չի անդրադարձել Ընկերության իրավունակության հարցին, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել «Պեսական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, նույնացրել է դեսական բաժնեմաս և «փոքր» օբյեկտ (նախկին թիվ 3 բաղնիք, անճարժ և ճարժական գույք) հասկացությունները:

Դասարանի վճիռը դես է լինի հիմնավորված և օրինական: Դասարանը վճիռը հիմնավորում է միայն դասական նիսում հեսագոսված ադացույցներով: Հեսաբար Դասարանն Ընկերության հակընդդեմ հայրը չդես է վարույթ ընդունել, իսկ վարույթ ընդունելու դեղորայք էլ դես է այն մերժել:

3) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:*

Սկզբնական հայցի մերժման համար Դասարանը հիմն է ընդունել միայն ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ ենթակետերի դույթները, որոնց կիրառումը անհիմն է հակընդդեմ հայցի անհիմն լինելու դասճառով:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի

13.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆինություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) 16.09.1997 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարող նախարարի հաշվառման և աղյուսակագրության վարչությունն «Արթիկի կոմունալ սննետություն» ղեկավարող ձեռնարկության կողմնակցական առաջարկել է 13.050.621 (սասնետեմ միլիոն հիսուն հազար վեց հարյուր ֆանմեկ) ՀՀ դրամով գնելու Արթիկ ֆաղափի Արույան թիվ 3 հասցետոմ գնվող ձեռնարկության թիվ 3 բաղնիքը, որդես կանխավճար 5 սոկոսը՝ 652.531 (վեց հարյուր հիսուններկու հազար հինգ հարյուր երեսունմեկ) ՀՀ դրամը մոծելու դայմանով:

2) «Արթիկի կոմունալ սննետություն» ղեկավարող ձեռնարկության թիվ 3 բաղնիքի սեփականաւոնրհման հիման վրա ստեղծվել է Ընկերությունը, որը ՀՀ ղեկավարող ղեկավարող Արթիկի սարածային բաժնոմ գրանցվել է 10.10.1997 թվականին, սրվել է թիվ 01Ա-037964 վկայականը:

3) Ընկերության մասնակիցներն «Արթիկի կոմունալ սննետություն» ղեկավարող ձեռնարկության աւոնաւոնրական կողմնակցական անդամներն են:

4) 26.01.1998 թվականի թիվ 6088 սեփականաւոնրհման դայմանագրով «Արթիկի կոմունալ սննետություն» ղեկավարող ձեռնարկության Արթիկ ֆաղափի Արույան թիվ 3 հասցետոմ գնվող թիվ 3 բաղնիքը 13.050.621 (սասնետեմ միլիոն հիսուն հազար վեց հարյուր ֆանմեկ) ՀՀ դրամով վաճառվել է Ընկերությանը: Պայմանագրով սահմանվել է օբյեկտի աւոնեփի սարածամկեւ վճարման կարգ:

5) Ընկերության 89 սոկոսի բաժնետեւ Աւոնաւոնր Սարգսյանը մահացել է 16.04.2001 թվականին:

6) Նոսարական կարգով վավերացված 09.03.2007 թվականի սեփականության իրավոնեփի և ըս օրեմեփ ժառանգության իրավոնեփի վկայագրեփի համաձայն՝ Ագաղի Սարգսյանը 16.04.2001 թվականին մահացած Աւոնաւոնր Սարգսյանի Ընկերությունոմ ունեցած 89 սոկոս բաժնետմասի 1/2-ի սեփականատեւն է, մյոս 1/2-ի նկատմամբ սացել է ժառանգության իրավոնեփի վկայագիր:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաւոնաւոնրությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նւոնաւոնր հիմեփի սահմաններոմ՝ Վճռաբեկ դատարանը գնոմ է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեւոնաւոնր սպաճաւոնաւոնրությանը.*

«Ղեկավարող ձեռնարկությունների և անավարտ երեւարության օբյեկտների սեփականաւոնրհման և աղյուսակագրության մասին» ՀՀ օրեմեփի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականաւոնրհման (ղեկավարող գոյեփի ձեւեփ բեւման) սուբյեկտներ են նաև ՀՀ ֆաղաւոնրները և ֆաղաւոնրների խմբերը, այդ թվոմ՝ սեփականաւոնրհվող ձեռնարկության աւոնաւոնրական կողմնակցական անդամները: Նոյն օրեմեփի 9-րդ հոդվածով աւոնաւոնրական կողմնակցական անդամների համար, ելնելով նրանց անձնական (ֆիզիկական) առանձնահատկություններից, նախատեւվել է որուոնաւոնրություններ, այն է՝ աւոնաւոնրական կողմնակցական անդամների համար սահմանվել է իրեւց հասանելեփ բաժնետմասի վճարման գեղչեւ՝ դատեւագմների մասնակիցների և երրորդ կարգի հաւոնաւոնրամների համար աւոնեփի 40 սոկոսի չափով, երկրորդ կարգի հաւոնաւոնրամների համար՝ 50 սոկոսի չափով, առաջին կարգի հաւոնաւոնրամների համար՝ 60 սոկոսի չափով:

ՀՀ ֆաղաւոնրական օրեւոնագրեփի 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ժառանգության գանգվածի մեջ չեն մնոմ ժառանգատոի անձի հեւ անխաւոնրեւոնր կաղված իրավոնեփները և դատարանությունները, մասնավորաղեւ՝ անձնական ոչ գոյեփային իրավոնեփները և այլ ոչ նյութական բարեփները, այն իրավոնեփներն ու

դրասականությունները, որոնց անցումը ժառանգությամբ չի թույլատրվում սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պեսական ձեռնարկությունների և անավարս շինարարության օբյեկտների սեփականաւեւոհման և աղաղեսականացման մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արՏնություններն իրենց էությանը ֆիզիկական անձի հեՏ անխզելիորեն կաղված իրավունք են և չեն կարող փոխանցվել ժառանգությամբ: Սույն գործով Ընկերության 89 Տոկոս բաժնեմասի սեփականատեր Արալույս Սարգսյանը մահացել է 16.04.2001 թվականին: Արալույս Սարգսյանի կինը՝ Ազաղի Սարգսյանը, Ընկերության 89 Տոկոս բաժնեմասի 1/2-ն ընդունել է որղես սեփականություն, մյուս 1/2-ը՝ ժառանգություն: Գործի ֆննության �ղահին Ընկերությունը ունեղել է չվճարված դրասավորություն, սակայն դրա հեՏ կաղված Արալույս Սարգսյանի արՏնություններն անօՏարելի և անփոխանցելի են:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Արալույս Սարգսյանի ունեղած արՏնությունները չեն կարող մնել ժառանգական զանգվածի մեղ, իսկ նրա մահիղ հեՏո նրա բաժնեմասը և դրասավորությունը ժառանգած ամուսինը չի կարող օզսվել այղ արՏնությունիղ: ՀեՏևաբար, Ազաղի Սարգսյանն Ընկերությունում ժառանգությամբ սսացած բաժնեմասի դրասֆ զումարը �ղեՏֆ է վճարի ամբողղությունը:

«Պեսական զույֆի մասնավորեղման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րղ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ �ղեսական զույֆի մասնավորեղման սարաժամկեՏ վճարումների սանղղակը կիրաղվում է «փոբր» օբյեկտների ու վարձակաղած զույֆի մասնավորեղման զեղղում և մասնավորեղման նախողղ ծրագրերով սարաժամկեՏ վճարման իրավունք սսացած սուբյեկտների նկասմամբ: 13 միղղոնիղ մինղև 14 միղղոն ՀՀ դրամ զմահասղված «փոբր» օբյեկտների համար սահմանղվել է սարաժամկեՏ վճարման հեՏկյաղ կարղղ՝ առաղին վճարի չաղղ զմահասղված արժեղի 20 Տոկոսի չաղղով, մնացած զումարը 15 սարղա ընթացղում 16 անզամ վճարելղու եղանակղղ: Նշղված օրենքն ուժի մեղ է մեղ 08.07.2006 թվականին (ՀՀՊՏ 07.07.2006թ. թղղ 36), այսինքն՝ սույն գործի ֆննության ժամանակ գործել է «Պեսական զույֆի մասնավորեղման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, մինղղղեղ Դասարանը կիրաղել է «Պեսական զույֆի մասնավորեղման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի դղույթները:

2) Նկասի ունեղնաղղով, որ վճռաբեկ բողղբի առաղին հիմքի աղկայությունը բաղարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 226-րղ հոդվածի հիման վրա, ՀՀ ՏնեՏասական դասարանի 13.07.2007 թվականի վճռի՝ Ընկերության հակընղղղեղ հայղի մասը բեղկանելղու համար, Վճռաբեկ դասարանը վճռաբեկ բողղբի երկրողղ հիմքին չի անղբարղաղղոնում:

3) *Բողղբը երրողղ հիմքով անհիմն է հեՏկյաղ սսանաղարանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 96-րղ հոդվածի 3-րղ մասի համաձայն՝ հակընղղղեղ հայղն ընղղունղղում է, եթե՝ հակընղղղեղ �ղահանղն ողղղղված է սկզբնական �ղահանղի հազղկանցմանը, հակընղղղեղ հայղի բաղարարումը լրիղ կամ մասսամբ բացաղաղում է սկզբնական հայղի բաղարարումը, հակընղղղեղ և սկզբնական հայղերի միղն առկա է փոխաղղարձ կաղ ու դրանղ համասեղղ ֆննությունը կարող է աղղահողղել վեձի առաղղել արաղ և ճիեՏ ողծումը:

Որղես վճռաբեկ բողղբի սույն հիմքի հիմնավողում վճռաբեկ բողղբում նշղվել է այն փասսարկը, որ հայղը ենթակա է բաղարարման հակընղղղեղ հայղի անհիմն լինելղու �ղասձաղարանությանը:

Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում վճռաբեկ բողղբի վերոնշյաղ փասսարկը, ֆանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 96-րղ հոդվածի 3-րղ մասղղ

սահմանված են հակընդդեմ հայցի ընդունելության հիմքերը, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործով ներկայացված հակընդդեմ հայցի անհիմն լինելը չի կարող բավարար հիմք հանդիսանալ հայցը հիմնավոր ճանաչելու համար, քանի որ հակընդդեմ հայցով վեճի առարկա է սեփականաձեռնի մասնատված գույքի չափը, իսկ հայցը վերաբերում է գույքը վերադարձնելուն: Այսինքն՝ վճարման այլ գումարի չափ սահմանելու վերաբերյալ հակընդդեմ հայցի մերժումը հիմք չէ գույքը վերադարձնելու վերաբերյալ հայցի բավարարման համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղման անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կետով նախատեսված՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծած, սակայն քերի դատաճառաբանված դատական ակտը դատաճառաբանելու լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով հայցի հիմքում դրվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը:

Վերոնշյալ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ գնորդը դառնում է ադրանքի սեփականատեր ադրանքի համար վճարելու դրանից, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ այն դեղման, երբ դրամանագրով նախատեսված ժամկետում հանձնված ադրանքի համար չի վճարվել, վաճառողն իրավունք ունի գնորդից դրամանագրով վերադարձնել ադրանքը, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալող բառերի և արտահայտությունների առաջին նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դրամանագրերը:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը վերաբերում է այն դեղմանին, երբ վաճառողի կողմից գույքը հանձնվել է գնորդին, սակայն վաճառողը դեռևս դրամանագրով է դրա նկատմամբ իր սեփականության իրավունքը: Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով կնքված սեփականաձեռնի մասնատված գույքի սեփականության իրավունքն արդեն իսկ անցել է Ընկերությանը: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի հիման վրա վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 13.07.2007 թվականի վճռի՝ Ընկերության հակընդդեմ հայցի մասը, և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

Վճռի՝ Վարչության հայցի մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարձված դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1205
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Մողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1431(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ բնադատարանության նախարարության բնադատարանական դատարանի տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկություն» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Տեսչության՝ ստուգման ակտերն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատարանությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատարանը է անվավեր ճանաչել Տեսչության թիվ 01005 և 01004 ստուգման ակտերը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 03.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Տեսչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին Ընկերությունը ներկայացրել է դատաստիսան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ օրենք) 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ հոդվածի նորմերը:*

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատարանին է հետևյալ փաստարկներով.

Համաձայն օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի՝ միևնույն դատարանի մարմնի կողմից միևնույն սնտեսվարող սուբյեկտում ստուգում կարող է իրականացվել օրացուցային սարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ բացառությամբ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված, ինչդեպ նաև ... ստուգման դեղերի: Հաշվի առնելով այն, որ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետում նախատեսված է նաև բնադատարանական տեսչական մարմինների ստուգումները, օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի սահմանափակումը չի կարող սարածվել կատարված ստուգման վրա:

Համաձայն օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին դարբերության՝ վերսուզումը սուզում իրականացնող մարմնի կողմից նույն ճնշվարող սուբյեկտի մոտ մեկ սարվա ընթացքում կատարվող (կրկնակի) սուզումն է, բացի սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասում և ... սահմանված սուզման դեղերի: Հաժվի առնելով այն, որ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետում նախատեսված է նաև բնադահդանական ժեսչական մարմինների սուզումները, օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին դարբերությամբ սահմանված վերսուզման սահմանման թակ չի կարող ներառվել նաև նույն հոդվածով նախատեսված բացառությունը: Արդյունքում կրկնակի սուզումը «սահմանափակող» և այն «որակող» համադասասխան հոդվածներում հսակ որդես բացառություն նված սուզումը, այն է՝ բնադահդանական ժեսչական մարմինների սուզումը չի կարող համարվել վերսուզում կամ կրկնակի սուզում: Բացի վերը նվածից 2004 թվականի հունվարի 1-ից 2006 թվականի առաջին եռամսյակը ընկած ժամանակահատվածում օրենքով սահմանված լիազոր մարմնի ղեկավարի, այն է՝ ՀՀ բնադահդանության նախարարի կողմից բացվել է ընդամենը մեկ հանձնարարագիր ընկերությունում սուզում իրականացնելու նդասակով: Առանց համադասասխան հիմնավորման դասարանը բնադահդանական օրենսդրության դահանջների կատարման նկատմամբ սուզումը որակել է որդես ֆինանսասնեսական գործունեության սուզում:

Վերգդյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ճնեսական դասարանի 03.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանը.

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի թառացի մեկնաբանությունից ակնհայտ է, որ վերսուզում չի համարվում «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասում սահմանված և 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված միայն այն սուզումները, որոնք առնչվում են հարկային դարավորությունների սահմանված չափից ավելի վճարված գումարները հարկ վճարողի դիմումի հիման վրա հարկ վճարողի այլ հարկային դարավորություններին հաժվանցելուց կամ նրան վերադարձնելուց առաջ ճնեսվարող սուբյեկտի մոտ կատարվող սուզման դեղերին:

Ավելին, «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ միևնույն դեսական մարմնի կողմից միևնույն ճնեսվարող սուբյեկտում սուզում կարող է իրականացվել օրացուցային թարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ, բացառությամբ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված սուզման դեղերի:

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, սուզումն սկսվելուց առնվազն երեք աժսասանֆային օր առաջ, թրվում է ճնեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաժսոնասար անձին, բացառությամբ բնադահդանական ժեսչական մարմինների, ՀՀ առողջադահության նախարարության կողմից դեղասնային կամ դեղագործական գործունեություն իրականացնող ճնեսվարող սուբյեկտներում իրականացվող սուզումների: Այսինքն՝ նված կետում շարադրված են այն դեղերը և այն մարմինները, որոնք կարող են սուզումներ իրականացնել առանց հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը սուզումն իրականացնելուց առնվազն երեք աժսասանֆային օր առաջ ճնեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաժսոնասար անձին հանձնելու:

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետի թառացի մեկնաբանությունից ակնհայտ է, որ այն վերաբերում է միայն այն

բնադահդանական սեսչական սնուգումներին, որոնք իրականացվել են դեղասնային կամ դեղագործական գործունեություն իրականացնող սնեսավարող սուբյեկտների մոս: Դիմողը իրականացնում է ոսկու արդյունահանման գործունեություն և որևէ առնչություն չունի դեղասնային կամ դեղագործական գործունեության հեո:

01005 ակտի վերաբերյալ դասասխանողը վճռաբեկ բողոքում նեել է, որ երկրաբանական նմուցների ներքին և արսաքին վերահսկողությանը ներկայացվող դահանջները, ինչդես նակ վերցված ակոսային նմուքի հաեվարկային քաեի դահողանման դահանջը բխում է հանքաքարի որակի մասին հավաստի սվյալներ սսանալու դահանջից և հիմնված է ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 42-րդ հողվածի 2-րդ մասի 5-րդ կեոի վրա:

ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 42-րդ հողվածի 2-րդ մասին 5-րդ կեոի համաձայն՝ ընդերֆոգսագործողները դարսավոր են ադահովել հեսագոսված, ընդերքից արդյունահանված և դրանում բողնված օգսակար հանածոների դաեարների, դրանց դարունակած բադադրասոմսերի, որակի ու քանակի, ինչդես նակ օգսակար հանածոների արդյունահանման հես չկադված նդասակներով ընդերֆոգսագործման մասին հավաստի սվյալների հավաքումը, դահողանումը և լիագորված մարմնի սրամադրումը:

Նեված կեսում ՀՀ որևէ այլ իրավական ակոսով ընդերֆոգսագործողների համար երկրաբանական նմուցների ներքին և արսաքին վերահսկողության, վերցված ակոսային նմուքի քաեի վերաբերյալ որևէ դարսականություն սահմանված չէ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող վահսերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ վահսերը՝

1) Տեսչության թիվ 010163 հանձնարարագրի հիման վրա բնադահդանական տեսչության մասնագեոներին հանձնարարվել է 11.05.2006 թվականից 08.06.2006 թվականն ընկած ժամանակահասվածում մակեյդերական, երկրաբանական, ընդերֆոգսագործման կարգի և բնադահդանական օրենսդրության դահանջների կասարման նկասմամբ սնուգում անցկացնել Ընկերության Գեդարֆոնիքի մարգի Սոթի և ՀՀ Կոսայքի մարգի Մեդրաձորի հանքավայրերում: Սնուգմամբ ընդգրկվող ժամանակաերջանը 2004 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 31-ն էր:

2) Վիճարկվող ակեերի համաձայն՝ սնուգումը կասարվել է 11.05.2006 թվականից մինչև 08.06.2006 թվականը, իսկ նախորդ սնուգումը կասարվել է 09.09.2005 թվականից մինչև 10.10.2005 թվականը:

4.Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանություններ և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գոնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեսկյալ պասճառաբանությանը.

Համաձայն «ՀՀ-ում սնուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հողվածի 3-րդ մասի՝ մինևույն դեսական մարմնի կողմից մինևույն սնեսավարող սուբյեկտում սնուգում կարող է իրականացվել օրացուցային սարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ բացառությամբ նույն օրենքի 3-րդ հողվածի երրորդ կեսով սահմանված սնեսավարող սուբյեկտի մոս կասարվող սնուգման:

«ՀՀ-ում սնուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 3-րդ կեսով սահմանված սուբյեկտներից են, մասնավորադես, Հայասանի Հանրադեսության աեխասանքի և օցիալական հարցերի նախարարության կամ Հայասանի Հանրադեսության սնեսական մրցակցության դաեոդանության դեսական հանձնաժողովի

կողմից ըստ անհրաժեշտության իրականացվող սուուգումների և (կամ) բնադադանական սեսչական մարմինների, Հայաստանի Հանրադեսության առողջադադանության նախարարության կողմից դեղասնային կամ դեղագործական գործունեսություն իրականացնող սնեսասվարող սուբյեկսներում իրականացվող սուուգումների և դեսական հիգիենիկ ու հակահամաճարակային ծառայության մարմինների կողմից բնակչության ջրամասակարարման և ջրոգսագործման, քիմիական նյութերի և կենսաբանական միջոցների կիրառման, դորոցական և նախարորոցական հիմնարկների ու բնակավայրերի բարվոխ սանիսարական վիճակի ... հես առնչվող օրենքների և այդ օրենքների հիման վրա ընդունված իրավական այլ ակսերի կիրառման խախտումների բացահայսմանն ուղղված դեղքերում իրականացվող սուուգումների:

Նոված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճռաքեկ դասարանը գսնում է, որ օրենսդիրը սահմանել է միևնույն դեսական մարմնի կողմից միևնույն սնեսասվարող սուբյեկսում օրացուցային սարում մեկից ավելի սուուգումների իրականացման սկզբունքային արգելք: Նոված կանոնից օրենսդիրը սահմանել է նաև բացառություն՝ «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 3-րդ կեսով սահմանված, ինչդես նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հարկային հաովանցումներ և (կամ) վերադարձ ու դարսադիր սոցիակական ադահովագրության վճարների՝ օրենքով սահմանված կարգով հաովարկված դարսավորություններից ավելի վճարված գումարների վերադարձ իրականացնելուց առաջ սնեսասվարող սուբյեկսի մոս կասարվող սուուգման դեղքերի:

Վճռաքեկ դասարանը գսնում է, որ «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 3-րդ կեսով սահմանված բացառությունը սարածվում է բնադադանական սեսչական մարմինների կողմից սնեսասվարող սուբյեկսներում իրականացվող բողր սուուգումների վրա: Հեսևաբար, Վճռաքեկ դասարանը գսնում է, որ վերը հիեասակված բացառությունը վիճարկվող սուուգման դեղքի վրա սարածվում է:

Միաժամանակ, Վճռաքեկ դասարանն արձանագրում է, որ վերը նոված խախտումը չի հանգեցրել գործի սխալ լուծման, քանի որ սույն գործով դասարանը վիճարկվող ակսն անվավեր է ճանաչել նաև այլ, մասնավորադես, «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ և 6-րդ հողվածների, ինչդես նաև ՀՀ քաղաքացիական դասավարության 159-րդ և 162-րդ հողվածների խախտման հիմքերով, որոնց վերաբերյալ բողրք բերած անձը վճռաքեկ բողրքում որևէ քասարկ չի ներկայացրել:

Այադիսով, Վճռաքեկ դասարանը սույն բողրքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար չի դիսում Դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքեկ բողրքը մերժել: ՀՀ սնեսական դասարանի 03.07.2007 թվականի վճիռը բողրել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դադից և ենթակա չէ բողրքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2472
Նախագահող դասավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մաթինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1789(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» դեռական ոչ առևրային կազմակերդության (այսուհետ՝ Կազմակերդություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Կազմակերդության հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարծ գույքի կադասրի դեռական կոմիսեի Դավթաբեռնի սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադասր) Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գեմվող 7604 ֆմ մակերեսով հողամասի նկասմամբ Կազմակերդության սեֆականության իրավունքը գրանցելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Կազմակերդությունը դախանջել է դարսավորեցնել Կադասրին գրանցել Կազմակերդության սեֆականության իրավունքը Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գեմվող 7604 ֆմ մակերեսով հողամասի նկասմամբ:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեռն համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 06.08.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կազմակերդությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, ֆասարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեռկյալ հիմների սահմաններում ներհիբյալ հիմնավորումներով.

1) Գասարանը իսպիստ է ՀՀ ֆաղսֆաղիսկան դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի պահանջները, որը հանգեցրել է ֆաղսֆաղիսկան գործի սխալ լուծման:

Բողոք բերած անձը նշված դեղորայքը դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Կազմակերպությունը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 98 որոշմամբ: ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի գյուղատնտեսության նախարարի նույն թվականի սեպտեմբերի 18-ի թիվ 109 հրամանով հաստատվել են Կազմակերպությանը սեփականության իրավունքով փոխանցվող հոբեջները:

Երևանի ֆաղսֆաղիսկան և Կազմակերպության միջև 17.03.2003 թվականին կնքվել է թիվ 272/ՊԱ հողի վարձակալության դայմանագիրը, որով Կազմակերպության սիրադեմաման ու օգտագործմանն է հանձնվել Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604,0մ² մակերեսով հողամասը՝ որդես հոբեջների զբաղեցրած տարածք:

Կազմակերպության սեփականության իրավունքը՝ հոբեջների նկատմամբ և վարձակալության իրավունքը՝ Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604,0 մ² մակերեսով հողամասի նկատմամբ ստացել է դեռևս գրանցում, որի կադաստրային 29.07.2003 թվականին սրվել է թիվ 1637724 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Վերաբնիչ դասարանը 06.08.2007 թվականի վճիռը կայացնելիս չի գնահատել ներկայացված գրավոր աղայցույցները և «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքը կիրառելով սխալ մեկնաբանությամբ՝ հանգել է սխալ եզրակացության:

2) Գասարանը կիրառել է «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 13-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը, որով չպետք է կիրառել, չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետը, որը պետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեղորայքը դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանի այն դասառաքանությունը, որ համաձայն «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և 13 հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետի ՊՈԱԿ-ի սեփականության իրավունքը գույքի նկատմամբ կարող է ծագել միայն ՀՀ կառավարության կողմից գույքի կազմը հաստատելուց հետո, սյալ դեղորայքը կիրառելի չէ, քանի որ «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» դեռևս ոչ առևտրային կազմակերպության սեփականության իրավունքը ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով նախատեսված սահմանափակումների ցանկում չընդգրկված հողամասի նկատմամբ ենթակա է ճանաչման օրենքի ուժով, մասնավորապես, «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005թվականից գործող ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի դասառաքանի հիմքով: «ՀՀ Հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը դեռևս կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց /մեծական/ օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց, սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական կամ արտադրական օբյեկտների կառուցման և սղասարկման համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցված հողամասեր՝ անկախ շենքերի,

ժնությունների ավարտվածության ասիճանից»:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջաֆնյակ և Դավթաբեկ համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նանակություն ունեցող ֆասերը.

1) Կազմակերությունն ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 98 որոնամբ:

2) Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի և Կազմակերության միջև 17.03.2003 թվականի կնֆվել է թիվ 272/ԳԱ հողի վարձակալության ղայմանագիրը:

3) 17.03.2003 թվականին կնֆված հողի վարձակալության ղայմանագիրը սսացել է ղեսական գրանցում: Կազմակերությանը սրվել է 29.04.2003 թվականի թիվ 1637724 սեֆականության (վարձակալության) իրավունֆի գրանցման վկայականը, ըս որի՝ Կազմակերությանը սեֆականության իրավունֆով ղասկանում են Ալիխանյան եղբայրների ֆողոցի 12 հասցեում գսնվող 2160,1 ֆմ ֆոթեջներ, որոնֆ գսնվում են վարձակալության իրավունֆով սրամաղրված 0,7604 հա հողամասի վրա:

4) 19.01.2007 թվականին Կազմակերությունը դիմում է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Դավթաբեկի սարածֆային ստորաբաժանում՝ վարձակալության իրավունֆով սրամաղրված հողասարածֆի նկասմամբ սեֆականության իրավունֆը գրանցելու համար:

5) 06.09.2006 թվականին Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի թիվ 18-06/2-7066 սեղեկանֆի համաձայն՝ Կազմակերությանը վարձակալության իրավունֆով հանձնված 7604 ֆմ հողամասից 6632,0 ֆմ մակերեսն ընդգրկված չէ Հայասանի Հանրաղեսության Հողային օրենսգրֆի 60-րդ հողվածով նախաստաված սահմանաֆակումների ցանկում, իսկ 972,0 ֆմ ընդգրկված է սահմանաֆակումների ցանկում:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասձառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նված հիմֆերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմֆով հիմնավոր է հեկյալ պասձառաբանությանը

«Պեսական ոչ առևրային կազմակերությունների մասին» ՀՀ օրենֆի 9-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ղեսական կազմակերության հիմնաղիր (այստիես՝ հիմնաղիր) կարող է հանղիսանալ միայն Հայասանի Հանրաղեսությունը՝ ի դեմս կառավարության, իսկ 3-րդ կեսի համաձայն՝ ղեսական կազմակերությունը ստեղծվում է հիմնաղրի որոնամբ:

Նույն օրենֆի 4-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղեսական կազմակերության սեֆականությունը ձևավորվում է կազմակերության հիմնաղրման ժամանակ և հեսագայում հիմնաղրի կողմից սեֆականության իրավունֆով նրան հանձնվող, ինչղես նաև ղեսական կազմակերության գործունեության ընթացֆում արսաղրված և ձեռֆ բերված գույֆից:

Վերաֆննիչ դասարանը, հիմֆ ընղունելով «Պեսական ոչ առևրային կազմակերությունների մասին» ՀՀ օրենֆի վերոնեյալ նորմերը, դիմումի մերժման հիմֆում դրել է այն հանգամանֆը, որ վեճի առարկա հողամասը հիմնաղրի կողմից Կազմակերությանը ոչ հիմնաղրման ժամանակ և ոչ էլ հեսագայում չի հանձնել, բացի այղ, այն չի հանղիսանում Կազմակերության կողմից իր գործունեության ընթացֆում ձեռֆ բերված գույֆ: Վճռաբեկ դասարանն իր որոնումներում անղրաղարձել է դասական սկսերի իրավական հիմնավորվածության հարցին (սե՛ս, օրինակ՝ «Քնար-88» ՍՊԸ ընղդեմ ՀՀ

ԿԱ ղեկավարող գույքի կառավարման վարչություն, 21.12.2006թ. ֆաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԳ, (զումար բռնագանձելու դատարանի ակտով):

Վճռաբեկ դատարանը նշել է, որ յուրաքանչյուր դեպքում դատարանը պարզապես է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը: Ըստ Վճռաբեկ դատարանի վերահիշյալ որոշման՝ վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկ է ցույց տալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեկ է դասառարարական, թե՛ հասկանալի ինչու ղեկ է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչպես դատարանի, այնպես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը:

Մինչդեռ, սույն ֆաղաբացիական գործով Վերաքննիչ դատարանը հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա գույքը չի հանդիսանում Կազմակերպության կողմից իր գործունեության ընթացքում ձեռք բերված գույք, չի նվազել, թե՛ ինչի հիման վրա է հանգել նման հետևության:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ Վերաքննիչ դատարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչպես նաև հեղինակավոր:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղեկական կազմակերպությունը շահույթ ստանալու նպատակ չհետադիմող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն է, որն ստեղծվում է միայն մշակույթի, առողջապահության, սոցիալական, սպորտի, կրթության, գիտության, բնապահպանական և ոչ առևտրային այլ բնագավառներում գործունեություն իրականացնելու նպատակով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ղեկական կազմակերպությունը որդես սեփականություն ունի առանձնացված գույք և իր պարտավորությունների համար պատասխանատու է այդ գույքով: Պետական կազմակերպությունը կարող է իր անունից ձեռք բերել և իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտավորություններ, դատարանում հանդես գալ որդես հայցվոր և դատասխանող:

«ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը ղեկական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատայն (մշակական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի հիմքով ձեռք բերված (բացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական և արտադրական օբյեկտների կառուցման և սոցիալական համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցրած հողամասերը՝ անկախ շենքերի, շինությունների ավարտվածության աստիճանից:

Վերոնշյալ հոդվածը չի նախատեսում որևէ բացառություն ղեկավարող նշ առևտրային կազմակերպությունների կողմից սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սույն ֆաղափարակալ կազմակերպությունն ունենալով իրավաբանական անձի կարգավիճակ, որը իր գործունեության ընթացքում կարող է ձեռք բերել իրավունքներ և կրել դատարանություններ, օգտվում է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված՝ սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորությունից:

Այսինքն՝ Կազմակերպության կողմից «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերումը «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով համարվում է Կազմակերպության գործունեության ընթացքում ձեռք բերված գույք:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 13-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «գ» կետը և չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետը, որը ղեկ է կիրառել:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը բողոքում նշված առաջույցները ճիշտ է գնահատել: Գործի փաստական հանգամանքների վերաբերյալ Դատարանի հետևությունները համադասասխանում են գործով ձեռք բերված առաջույցներին:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն Վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին ասյանի դատական ակտի օրինական ուժ չալու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղափարակալ գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի տարր: Հետևաբար, գործի քննության անհարկի ձգձգումները

վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման ճեանկյունից: Տվյալ դեղում ՎՃՈՒՔԵԿ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտին օրինական ուժ սալը քխում է արդարադասության արդյունավետության ռահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջափնյակ և Դավթառեն համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստրագություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստրագություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1848(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2829/2007
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Դ. Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Բաբկեն Սահրաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Բաբկեն Սահրաղյանի ընդդեմ «Ինտերնոմ Հայաստան» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատավարձի և դրան հավասարեցված վճարումների փոխհատուցման, գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, հրամանը և ծանուցումն անվավեր ճանաչելու դատահանգների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատահանգել է.

1. անվավեր ճանաչել դատաստանողի կողմից 2007 թվականի փետրվարի 16-ին կազմված ծանուցումը իրեն աշխատանքից ազատելու վերաբերյալ և իր մոտ դատապարտող փաստաթղթերի և ամրացված գույքը հետ դատահանգելու մասին հրամանը՝ դատաստանողին դատարանից հեռացնելու վճարելու հայցվորին՝

ա) սկսած 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու ժամանակահատվածի համար հասանելի աշխատավարձը (ամսական աշխատավարձի չափը 255000 ՀՀ դրամ, առանց հարկերի և դատարանի այլ վճարների),

բ) աշխատանքային դաշմանագիրը ցանկացած կարգով լուծելու դեղմուն 3 ամիս առաջ գրավոր ղեկավարելու համար սահմանված ժամկետի հասանելի 3 ամսվա աշխատավարձը և 3 ամսվա վարձատրությանը համարժեք փոխհատուցում (1.530.000 ՀՀ դրամ առանց հարկերի և դատարանի այլ վճարների),

գ) աշխատանքային դաշմանագրով նախատեսված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված

նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադրամյան չափով գումար (50.000.000 ՀՀ դրամ),
դ) 2005–2006 թվականների աշխատանքային արժեքի համար հասանելի է իր կողմից
չօգտագործված 22 արձակուրդային օրվա գումարը և 2006–2007 թվականների
աշխատանքային արժեքի համար հասանելի է իր կողմից չօգտագործված 28 արձակուրդային
օրվա գումարը,

ե) այլ անհրաժեշտ վճարները՝ հայցվորի 1 ամսվա աշխատավարձի չափով գումարը
որոշես արձակման նոդաւս (255000 ՀՀ դրամ, առանց հարկերի և դատարանի այլ վճարների),

զ) ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված տոկոսագումարը հայցատրամադրանքի
«ա-ից մինչև ե» կետերում նշված և իրեն չվճարված գումարների հաշվարկով սկսած 2007
թվականի փետրվարի 16-ից մինչև իրեն փաստացի վճարվելիք օրը ներառյալ:

2. Դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում 2005 թվականի
դեկտեմբերի 23-ին իր և դատաստիսանողի միջև կնքված թիվ 55 աշխատանքային
դրամագիրը համարել լուծված, աշխատանքային զբոսնալու կատարել գրառում
աշխատանքային դրամագիրը լուծված համարվելու վերաբերյալ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ
Աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի դաժանաբանությունը և
իրեն սրամադրել հաշվարկային թերթիկներ ամբողջ աշխատանքային ժամանակահատվածի
վերաբերյալ:

3. Ճանաչել սեփականության իրավունքը մինչև դրամագրի լուծման դեպքում իրեն
հասկացված գույքի՝ ավտոմեքենայի (ՎԱՁ 21104 մակնիշի, 922 ՕԼ 64 դեպիտատարանիչի,
2006 թվականի թողարկման արտադրի, կադասան մետաղական գույնի, XTA
21104060952410 նույնացման համարի, 1546904 բարձրիցի համարի, 0952410 թափի
համարի, ՀՀ Ոս. ՊԱՏՎ Երևանի 1Տ12 ԳՔԲ (Խ) 20.07.2006 թվականին սրված
սեխնիկական կտրոնի) նկատմամբ:

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին աշխատանքային դատարանի
19.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան)
06.08.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է
դատաստիսանողից հօգուտ Բաբկեն Սահրադյանի բռնագանձել 1104012 ՀՀ դրամ՝ որոշես 2007
թվականի հունվար-մայիս ամիսների ընթացքում չվճարված աշխատավարձի գումար: Հայցը
մնացած մասով մերժվել է:

Սույն վճռով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բաբկեն Սահրադյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանաբանություն.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոնիցյալ
հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 6-րդ հոդվածը,
ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասը, 298-րդ հոդվածի 1-ին մասը,
խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 51-րդ
հոդվածը, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաժանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը, հաստատված համարելով կողմերի միջև աշխատանքային
հարաբերությունների փաստը, ըստ էության հաստատված է համարել նաև, որ հայցվորի և
դատաստիսանողի միջև 2005 թվականի դեկտեմբերի 23-ին կնքվել է աշխատանքային
դրամագիր: Մինչդեռ, Վերաքննիչ դատարանը, անդրադառնալով 23.12.2005 թվականի

թիվ 55 աշխատանքային դրամագրին, աղացուցված չի համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորի և դատաստանողի միջև կնքվել է հայցվորի ներկայացրած դրամագիրը: Գասարանը հաստատված է համարել հայցվորի և դատաստանողի միջև 23.03.2006 թվականին, 04.05.2006 թվականին, 23.06.2006 թվականին և 16.08.2006 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագրում փոփոխություն կատարելու մասին համաձայնագրերն ու հավելվածները, հայցվորի աշխատանքային զբոյնկում աշխատանքի ընդունված լինելու մասին գրառումը, որի համար որդես հիմք նշվել է նույն թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը: Հեռաբար, հաստատված է համարել նաև, որ 23.12.2005 թվականին հայցվորի և դատաստանողի միջև կնքվել է թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը:

Թիվ 55 Աշխատանքային դրամագրի կնքված լինելու հանգամանքը հիմնավորվում է նաև գործում առկա աշխատանքային դրամագրերի գրանցամասյանի համադատաստան էջով: Նշված դրամագիրը հաշվառված էր դատաստանողի աշխատանքային դրամագրերի գրանցամասյանում:

Պատասխանող կողմը չի ներկայացրել որևէ այլ՝ 23.12.2005 թվականին կնքված դրամագիր կամ օրինական ուժի մեջ մտած դատարանի վճիռ, որը կհիմնավորեր նրա կողմից 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը վիճարկելը և դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով այն անվավեր ճանաչելը:

2) *Վերստինիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետը, որը պետք է կիրառեր, սիսայ է մեկնաբանել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, իսկիստել է Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դրամագրում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային դրամագիրը լուծելու մասին ծանուցումն ուժը կորցրած է ճանաչվում, եթե ծանուցման ժամկետը լրանալուց հետո անցել է հինգ օրից ավելի ժամանակ, և գործատուն չի լուծել դրամագիրը: Այդ ժամկետում չեն հաշվարկվում աշխատողի արձակուրդի և ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածները:

Եթե Վերստինիչ դատարանը հաստատված է համարել, որ 16.02.2007 թվականին աշխատանքային դրամագրի լուծման մասին սրված ծանուցումը համադատաստանում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի դատահանգանակին, որի հետևանքով էլ այն չի կարող անվավեր ճանաչվել, և մերժել է հայցվորի դատահանգանակը բռնազանձման մասով, նշանակում է հաստատված է համարել, որ հայցվորի և դատաստանողի միջև 23.12.2005 թ. կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը լուծվել է:

Բացի այդ, Պայմանագրի 6.2 կետի դրույթից հստակ երևում է, որ գործատուի կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված աշխատավարձի հիսունհազարադրամի չափով գումարի վճարումը դրամագրով լուծված է ոչ թե լրացուցիչ դատաստանաբանությամբ, այլ գործատուի դրամագրային դատարանությամբ, որով ըստ էության արքեր հասկացություններ են:

3) *Վերստինիչ դատարանը իսկիստել է ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի 51-րդ հոդվածը, սիսայ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածը, 130-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 170-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված դրամագրում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերստինիչ դատարանը, մերժելով հայցվորի դատահանգանակը՝ դատաստանողից 2005-2006

թվականների հասանելիքի և չօգտագործված արձակուրդային գումարների բռնագանձման դահանգի մասը, և հաստատված համարելով, որ այդ ժամանակահատվածի համար հայցվորին վճարվել է այն, հիմք է ընդունել 28.09.2006 թվականի թիվ 370 հրամանը՝ հայցվորին հերթական արձակուրդ սրամադրելու մասին և 06.10.2006 թվականի թիվ 388 հրամանը՝ հայցվորին հերթական արձակուրդից հետ կանչելու մասին:

Մինչդեռ, Վերաբնիչ դատարանը անտեսել է, որ 2005-2006 թվականների համար հասանելիքի արձակուրդային գումարը հայցվորին վճարված լինելու փաստը կարող է հիմնավորվել միայն Ընկերության կողմից համադասասխան վճարման թերթիկով: Արձակուրդային գումարը չստանալու փաստը հաստատվում է նաև հայցվորի 2006 թվականի սեղաններ ամսվա հաշվարկային թերթիկով:

Վերաբնիչ դատարանը, հաշվի չառնելով, որ աշխատանքային տայմանագիրը հայցվորի հետ լուծվել է 2007 թվականի մայիսի 10-ին, անուշադրության է մասնել տասասխանողի կողմից ներկայացված տեղեկանքը, որից տարզ երևում է, որ ոչ արձակուրդային գումարները, ոչ էլ 255.000 ՀՀ դրամ արձակման նդասն ընդգրկված չեն սլյալ հաշվարկի մեջ, վերջնահաշվարկն էլ չի կատարվել օրենքով սահմանված կարգով:

4) *Վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի առաջին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենսգրքի 411-րդ, 366-րդ, 436-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Յուրաբանչյուր ամսվա համար հայցվորին հասանելիքի աշխատավարձը դասասխանողը դարձավոր էր վճարել մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը: Մինչդեռ, 01.01.2007 թվականից մինչև նույն թվականի մայիսի 10-ը դասասխանողի կողմից չի վճարվել հասանելիքի աշխատավարձը: Գործատուն, խախտելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասը, թիվ 55 աշխատանքային տայմանագրի 4.1. կետը, 5.1. կետի «ա» ենթակետը, 5.4. կետի «բ» ենթակետը, սլյալ ժամանակահատվածի համար հասանելիքի աշխատավարձը վճարել է միայն 2007 թվականի մայիսի 10-ին, որն էլ փոխանցել է հայցվորի բանկային հաշվին կրկին ուշացումով՝ 14.08.2007 թվականին դրանում չհաշվարկելով յուրաբանչյուր օրվա ուշացման համար օրենքով սահմանված տոկոսները: Պատասխանողը դարձավոր էր, սկսած 16.02.2007 թվականից մինչև փաստացի վճարման օրը ներառյալ, հայցվորին վճարելու չվճարված գումարների համար տոկոսագումար, ֆանի որ, համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի, առկա է միայն դասասխանողի մեղքը: Պատասխանողի մեղքը հիմնավորվում է նաև նրանով, որ նա, չնայած չունի որևէ աղացույց, որ հայցվորին գրավոր առաջարկել է ստանալ գումարները, գոնե դեմք է հայցվորի անուն ազգանունով հասանելիքի գումարները վճարել կամ նոտարի, կամ դատարանի դեղորգի՝ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի:

Վերոգրյալի հիման վրա, բողոք բերած անձը դահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 19.06.2006 թվականի վճիռն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակուրդուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակուրդուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության և Բաբկեն Սահրադյանի միջև 23.12.2005 թվականին կնքվել է թիվ 55 աշխատանքային տայմանագիրը:

2) Թիվ 55 աշխատանքային դայանազիրը կնքված է Ընկերության կնիքով, սակայն ստորագրված չէ:

3) Ընկերության և Բաբկեն Սահրադյանի միջև 16.08.2006 թվականին, 04.05.2006 թվականին, 23.03.2006 թվականին և 26.06.2006 թվականին կնքված համաձայնագրերով փոփոխություն են կատարել 23.12.2005 թվականին կնքված աշխատանքային դայանազրում:

4) Բաբկեն Սահրադյանի աշխատանքային գրույկի համաձայն՝ Բաբկեն Սահրադյանը 23.12.2005 թվականին թիվ 248 հրամանով Ընկերությունում ընդունվել է աշխատանքի որդես իրավաբան-փաստաբան:

5) Ընկերության աշխատանքային դայանազրերի գրանցամատյանի 55-րդ էջում հասվառված է Բաբկեն Սահրադյանի և Ընկերության միջև 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դայանազիրը:

6) 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դայանազրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի համաձայն՝ Գործատուն դարձավոր է սույն Պայմանագիրը ցանկացած կարգով լուծման դեղում երեք ամիս առաջ գրավոր ժողովակցին Իրավաբան/Փաստաբանին (Բաբկեն Սահրադյանին) և Իրավաբան/Փաստաբանին վճարել ևս նրա 3 (երեք) ամսվա վարձատրությանը համարժեք փոխհատուցում, այլ անհրաժեշտ վճարներ, որի մեջ չի հասվառվում ՀՀ օրենսդրությամբ և (կամ) սույն Պայմանագրով սահմանված Իրավաբան/Փաստաբանին վճարվելիք այլ վճարներ:

7) Սույն դայանազրի 6.2 կետի համաձայն՝ Գործատուն իր դարձակառությունները և (կամ) սույն դայանազրի դայաններին ունեւ մեկը չկատարելու և (կամ) սույն դայանազիրը Կողմերից ունեւ մեկի կողմից լուծվելու դեղում կրում է դատաստանանություն և, միաժամանակ, Գործատուն դարձակառ է Իրավաբան/Փաստաբանին վճարի նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադարձիկի չափով գումար:

8) Ընկերության գլխավոր սնօրենը 02.02.2007 թվականին դիմել է Ընկերության խորհրդին՝ հայցվորի հեւ աշխատանքային հարաբերությունները դադարեցնելու համաձայնություն սալու խնդրանքով:

9) Ընկերության կողմից 16.02.2007 թվականին ծանուցում է ուղարկվել Բաբկեն Սահրադյանին այն մասին, որ կազմակերպական և աշխատանքի կազմակերպման դայաններին փոփոխմամբ դայանանավորված «Ինտրաֆոն Հայաստան» ՍՊԸ-ի աշխատողների թվաքանակը կրճատվում է, մասնավորադես, իրավաբանի հաստիքի կրճատման միջոցով:

10) Ընկերության 16.02.2007 թվականի հրամանով վերացվել է հայցվորին սրված՝ Ընկերությանը դատկանող ալսոնեքենան վարելու, սեխնիկական վիճակին հեւնելու և այլ գործողություններ կատարելու լիազորագիրը:

11) Ընկերության 10.05.2007 թվականի ժողովակցի համաձայն՝ 10.05.2007 թվականի դրությամբ Ընկերությունը Բաբկեն Սահրադյանի նկատմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ դրամ աշխատավարձի դարձակառություն:

4. Վճարելի դատարանի դատճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նեւած հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեւկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատողի և գործատու միջև աշխատանքային հարաբերությունները ծագում են աշխատանքային օրենսդրությամբ և աշխատանքային իրավունքի նորմեր դարձնակող այլ նորմաչիվ իրավական ակտերով սահմանված կարգով կնքված աշխատանքային դայմանագրի հիման վրա:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքային դայմանագիրը կնքվում է գրավոր ձևով՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային դայմանագիրը կնքվում է երկու օրինակից: Աշխատանքային դայմանագիրն ստորագրում են գործատուն կամ նրա ներկայացուցիչը և աշխատողը:

Սույն գործի նյութերում առկա է գրավոր աղացույց, որի վերնագրում նշված է «Իրավաբան/Փաստաբանի աշխատանքային դայմանագիր» N55, որդես կնքման ամսաթիվ նշված է 23.12.2005 թվականը: Նշված գրավոր աղացույցի բովանդակության ուսումնասիրումից Վերսնիչ դատարանը հաստատել է, որ այն ստորագրված է միայն Բաբկեն Սահրադյանի կողմից:

Սույն ֆաղափացիական գործում առկա են նաև «Աշխատանքային դայմանագրի փոփոխության մասին» 23.03.2006 թվականին, 04.05.2003 թվականին, 23.06.2003 թվականին և 16.08.2003 թվականին Բաբկեն Սահրադյանի և դատասխանողի միջև կնքված համաձայնագրեր: Ըստ նշված համաձայնագրերի՝ դրանք հանդիսանում են դատասխանողի և Բաբկեն Սահրադյանի միջև 23.12.2005 թվականին կնքված աշխատանքային դայմանագրի անբաժանելի մասը: Գործում առկա է նաև Բաբկեն Սահրադյանի աշխատանքային գրքույկը, ըստ որի՝ Բաբկեն Սահրադյանը 23.12.2005 թվականին թիվ 248 հրամանով ընդունվել է աշխատանքի որդես իրավաբան-փաստաբան: Ինչդեռ նաև Ընկերության աշխատանքային դայմանագրերի գրանցամատյանի 55-րդ էջում հաշվառված է Բաբկեն Սահրադյանի և Ընկերության միջև 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դայմանագիրը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ փաստերը և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափացիական գործի նկատմամբ կիրառելի են գործարքի ձևին վերաբերող ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի դրույթները:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդաժողանելը վեճի դեղդերում կողմերին գրկում է ի հաստատմն գործարքի ու նրա դայմանների՝ վկաների ցուցմունքներ վկայակոչելու, սակայն նրանց չի գրկում գրավոր կամ այլ աղացույցներ ներկայացնելու իրավունքից:

Այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին Բաբկեն Սահրադյանի և դատասխանողի միջև կնքված թիվ 55 դայմանագրի ձևը դաժողանված չէ, քանի որ այն չի ստորագրվել դատասխանողի կողմից, ինչը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի ողղակի դաժանջն է: Սակայն, միևնույն ժամանակ ի հավաստմն այդ դայմանագրի և դրա դայմանների գոյության՝ դատավարության մասնակիցները կարող են ներկայացնել ցանկացած աղացույցներ, որոնք վկայի ցուցմունք չեն: Սույն ֆաղափացիական գործում նման աղացույցներ են (գրավոր աղացույցներ) վկայակոչված համաձայնագրերը, աշխատանքային գրքույկը, ինչդեռ նաև Ընկերության աշխատանքային դայմանագրերի գրանցամատյանը: Գրավոր աղացույց դեժ է դիժել նաև 23.12.2005 թվականին կազմված, Բաբկեն Սահրադյանի կողմից ստորագրված և դատասխանողի կնիքով կնքված փաստաթուղթը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դատարանը հաստատված է համարում Ընկերության և Բաբկեն Սահրադյանի միջև կնքված 23.12.2005 թվականի թիվ 55

աւխասանֆային ղայմանագրի առկայությունը:

2) *Բողոքի երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի սույն հիմնում բարձրացված իրավական հարցին ղասասխանելու համար Վճռաբեկ ղասարանը վճռաբեկ բողոքի հիմնի Եջանակներում ղետֆ է ֆնարկման առարկա ղարձնի հետևյալ հարցը. աղղո՞ւֆ 23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագիրը Ընկերության կողմից համարվում է լուծված և Բաբկեն Սահրաղյանի հետ աւխասանֆային հարաբերությունները՝ ղաղարած:

ՀՀ աւխասանֆային օրենագրֆի 115-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ նույն օրենագրֆի 113-րդ հողվածի առաջին և 3-րդ կետերով նախաստեղված հիմներով աւխասանֆային ղայմանագիրը լուծելու ղեղղոմ գործասուն ղարսավոր է աւխասողին գրավոր ծանուղել ոչ ու, ֆան երկու ամիս առաջ: Նույն հողվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ աւխասանֆային ղայմանագիրը լուծելու մասին ծանուղումն ուժը կորցրած է ձանաչվում, եթե ծանուղման ժամկետը լրանաղուղ հետո անղել է հինգ օրից ավելի ժամանակ, և գործասուն չի լուծել ղայմանագիրը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Ընկերության կողմից 16.02.2007 թվականին Բաբկեն Սահրաղյանին ծանուղում է ողղարկվել այն մասին, որ կազմակերղչական և աւխասանֆի կազմակերղման ղայմանների ֆոֆոխմամբ ղայմանավորված՝ «Ինսրաֆոմ Հայասան» ՍՊԸ-ի աւխասողների թվաֆանակը կրձասվում է, մասնավորաղես, իրավաբանի հասիֆի կրձասման միջոցով:

Ընկերության 16.02.2007 թվականի հրամանով վերացվել է հայցվորին սրված՝ Ընկերությանը ղասկանող ավսոմեֆենան վարելու, սեխնիկական վիձակիին հետևելու և այլ գործողություններ կասարելու լիազորագիրը:

Ընկերության 10.05.2007 թվականի սեղեկանֆի համաձայն՝ 10.05.2007 թվականի դրությամբ Ընկերությունը Բաբկեն Սահրաղյանի նկասմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ դրամ աւխասավարձի ղարսավորություն:

Վերոնշյաղ հանգամանֆները Վճռաբեկ ղասարանի կողմից գնահասվում են որղես Ընկերության կողմից Բաբկեն Սահրաղյանի հետ ունեցած աւխասանֆային հարաբերությունների միակողմանի ղաղարմանն ուղղված գործողություններ:

Հիմն ընղունելով վերոնշյաղը և հաւվի առնելով այն հանգամանֆը, որ ՀՀ աւխասանֆային օրենագրով աւխասանֆային ղայմանգրերի լուծման հասուկ ընթացահարգ նախաստեղված չէ, Վճռաբեկ ղասարանը գսնում է, որ 23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագիրը 16.04.2007 թվականից համարվում է լուծված:

ՀՀ աւխասանֆային օրենագրֆի 217-րդ հողվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ գործասուն ղարսավոր է կասարել օրենֆով, այլ իրավական ակսերով, կղղեկսիվ և աւխասանֆային ղայմանագրերով նախաստեղված այլ ղարսականություններ:

23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի համաձայն՝ Գործասուն (ղասասախանողը) ղարսավոր է սույն Պայմանագիրը ցանկացած կարգով լուծման ղեղղոմ երեֆ ամիս առաջ գրավոր սեղեկացնել Իրավաբան/Փասսաբանին (Բաբկեն Սահրաղյանին) և Իրավաբան/Փասսաբանին վձարել ևս նրա 3 (երեֆ) ամսվա վարձարությանը համարժեֆ ֆոխհասուղում, այլ անհրաժեֆե վձարներ, որի մեջ չի հաւվառղում ՀՀ օրենսղրությամբ և (կամ) սույն Պայմանագրով սահմանված Իրավաբան/Փասսաբանին վձարվելիֆ այլ վձարներ:

Նույն ղայմանագրի 6.2 կետի համաձայն՝ Գործասուն իր ղարսականությունները և (կամ) սույն ղայմանագրի ղայմաններից որևէ մեկը չկասարելու և (կամ) սույն ղայմանագիրը Կողմերից որևէ մեկի կողմից լուծվելու ղեղղոմ կրում է

դասասխանասվություն և, միաժամանակ, Գործատուն դաժարաբար է Իրավաբան/Փաստաբանին վճարել նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադարձիկի չափով գումար:

Վերաբերյալ դատարանը մերժել է 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով և 6.2 կետով նախատեսված փոխհատուցման գումարների վճարման դաժարանքը, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ նշված պայմանագիրը ստորագրված չի եղել դասասխանողի կողմից, հետևաբար կողմերի միջև աշխատանքային իրավահարաբերություններ չեն ծագել:

Վճարել դատարանը սույն որոշման 4.1 կետում արդեն իսկ անդրադարձել է այդ հարցին և նշել, որ Վերաբերյալ դատարանի կողմից սխալ են կիրառվել համադասասխան իրավական նորմերը և սխալ են գնահատվել գործում առկա աղյուսակները:

Հետևաբար Վճարել դատարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին կնքված պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի և 6.2 կետի մասերով բողոք բերած անձի դաժարանքը հիմնավոր է:

Ինչ վերաբերում է պայմանագրի 6.2-րդ կետի մերժման հիմքում դրված այն փաստարկին, համաձայն որի պայմանագրի լուծումն ինքնին առանց մեղքի առկայության չի կարող առաջացնել դասասխանասվություն, Վճարել դատարանն անհիմն է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք ազատ են պայմանագիր կնքելու: Պայմանագրի պայմանները որոշվում են կողմերի հայեցողությամբ, բացի այն դեպքերից, երբ համադասասխան պայմանի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով:

Սույն քաղաքացիական գործով կողմերը օգտվելով պայմանագրի պայմանները որոշելու օրենքով սահմանված հնարավորությունից 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով գործատուի համար նախատեսել են դասասխանասվության միջոց վերջինիս կողմից պայմանագրի լուծման դեպքում:

Հետևաբար, հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճարել դատարանը գտնում է, որ սույն քաղաքացիական գործով 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագիրը գործատուի կողմից լուծելու դեպքում նրա մոտ ծագում է պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով նախատեսված գումարի վճարման դաժարություն:

Հետևաբար, Վճարել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է նաև աշխատանքային պայմանագիրը լուծված համարելու վերաբերյալ աշխատանքային գրգռված գրառում կատարելու և ամբողջ աշխատած ժամանակահատվածի համար Բաբկեն Սահրադյանին հաշվարկային թերթիկներ տրամադրելու վերաբերյալ հայցի մասը:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-3 կետերով նախատեսված հիմքերով, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 116-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին դաժարությամբ նախատեսված դեպքի, աշխատանքային պայմանագիրը լուծվելու դեպքում գործատուն աշխատողին վճարում է արձակման նոսր նրա մեկ ամսվա միջին աշխատավարձի չափով....:

Սույն գործով հաստատված փաստերից հետո է, որ Բաբկեն Սահրադյանը աշխատանքից ազատվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով: Հետևաբար ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի ուժով Բաբկեն Սահրադյանին ենթակա էր վճարման նաև արձակման նոսր:

Այս առումով հիմնավոր է նաև ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի

խախտման վերաբերյալ բողոքում նշված փաստարկը, քանի որ Վերաքննիչ դատարանի վճռով դեռևս է ամբողջությամբ լուծվելին վերջնահաշվարկի վերաբերյալ հարցերը, ինչն ամբողջությամբ չի կատարվել:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ամենամյա նվազագույն արձակուրդի փոխարինումը դրամական հատուցմամբ չի թույլատրվում: Եթե աշխատանքային դրամանագրի լուծման հետևանքով աշխատողին չի կարող սրամադրվել ամենամյա արձակուրդ, կամ աշխատողը չի ցանկանում դրա սրամադրումը, ապա նրան վճարվում է դրամական հատուցում:

Վերաքննիչ դատարանը մերժել է 2005-2006 թվականների համար աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարների վճարման դաժանաբան իմնաբան ընդունելով միայն Ընկերության հայտարարությունն այդ գումարները վճարված լինելու մասին: Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղինում աղացուցման դատարանությունը կրում է Ընկերությունը: Որոշելու համար թե դատարանության որ կողմի վրա է ընկնում համադատաստան գումարները վճարված լինելու փաստի աղացուցման դատարանությունը, Վճարելի դատարանը կարևորում է այն հանգամանքը, որ նման աղացույց կարող է ներկայացնել միայն Ընկերությունը: Հետևաբար անհիմն է Վերաքննիչ դատարանի եզրահանգումը 2005-2006 թվականների համար աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարները վճարված լինելու վերաբերյալ:

Վերաքննիչ դատարանը մերժել է 2006-2007 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարների վճարման դաժանաբան իմնաբան ընդունելով այն հանգամանքը, որ կողմերի միջև աշխատանքային հարաբերությունները դադարված չեն:

Վճարելի դատարանը սույն որոշման 4.2 կետում արդեն իսկ անդրադարձել է այդ հարցին և հաստատված է համարել կողմերի միջև աշխատանքային դրամանագրի դադարման փաստը:

4) Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ուրիշի դրամական միջոցներն աղյուրի դաժանաբան, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղինում այդ գումարին վճարվում են տկոսներ: Տկոսները հաշվարկվում են կետանցի օրվանից մինչև դատարանության դադարման օրը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկվում և աշխատանքային օրերին վճարվում է աշխատողին ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափացիական գործով չվճարված աշխատավարձը անօրինական կերպով դաժանաբան հանգամանքը աղացուցող միակ աղացույցը Ընկերության 10.05.2007 թվականի տեղեկանքն է, համաձայն որի՝ 10.05.2007 թվականի դրությամբ Ընկերությունը Բաբկեն Սահրադյանի նկատմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ դրամ (հունվարից-մայիս) աշխատավարձի դատարանություն:

Այսինքն, վերոնշյալ տեղեկանքից հետևում է, որ Ընկերությունը 10.05.2007 թվականի դրությամբ անհիմն կերպով դաժանաբան է 2007 թվականի հունվարից մինչև մարտ ամիսների համար Բաբկեն Սահրադյանին վճարման ենթակա աշխատավարձի գումարները, որոնց նախամարտ ենթակա է հաշվարկման ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված բանկային տկոսները:

Ինչ վերաբերում է 2007 թվականի աղյուր ամսվա համար վճարման ենթակա

աշխատավարձին, ադա դա վճարման դաճարարությունը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի ուժով ծագել է նույն թվականի մայիսի 15-ին, որի չվճարման և հետևաբար ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով ադորինի դաշեելու վերաբերյալ ադադույցները սույն քաղաքացիական գործում բացակայում են:

Ինչ վերաբերում է 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու ժամանակահատվածի համար հասանելի աշխատավարձի գումարը բռնագանձելու հայցադաշանջին, ադա այն ենթակա է մերժման, քանի որ 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մայիս ամսվա համար վճարման ենթակա աշխատավարձը Ընկերության կողմից վճարված լինելու հանգամանքը ընդունվել է վճռաբեկ բողոքում: Իսկ ինչ վերաբերում է հունիս ամսից մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու ժամանակահատվածի համար հասանելի աշխատավարձի գումարի բռնագանձման դաշանջին, ադա այն անհիմն է վեճի առարկա դալմանագիրը 16.04.2007 թվականից լուծված լինելու դաշառուվ:

Այդպիսով, բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված` ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու` Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշեղանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն` յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի բնության իրավունք: Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում բնեղը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված` անձի արդար դատաբնության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ետանկյունից: Տլյալ դեղում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ետերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով` Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2. Բարկեն Մահրադյանի հայցը բավարարել մասնակիորեն: Ընկերությունից հոգուտ Բարկեն Մահրադյանի բռնագանձել.

ա) 2007 թվականի հունվար ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս` 2007 թվականի փետրվարի 15-ից մինչև դաճարարության դադարման օրը,

բ) 2007 թվականի փետրվար ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս` 2007 թվականի մարտի 15-ից մինչև դաճարարության դադարման օրը,

գ) 2007 թվականի մարտ ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տևողությամբ 2007 թվականի ապրիլի 15-ից մինչև դարձվածության դադարման օրը,

դ) դայմանագիրը լուծելու համար հասանելի է եղել ամսվա աշխատավարձի չափով գումար,

ե) աշխատանքային դայմանագրով նախատեսված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադարձի չափով գումար (50.000.000 ՀՀ դրամ),

զ) 2005–2006 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի է չօգտագործված 22 արձակուրդային օրվա գումարը և 2006–2007 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի է չօգտագործված 28 արձակուրդային օրվա գումարը,

է) հայցվորի մեկ ամսվա աշխատավարձի չափով գումարը որդես արձակման նդաս (255.000 ՀՀ դրամ),

ը) դարձվածությունը Բաբկեն Սահրայանի աշխատանքային գրություն կատարել գրառում աշխատանքային դայմանագիրը լուծված համարելու վերաբերյալ և Բաբկեն Սահրայանին սրամադրել հաշվարկային թերթիկներ ամբողջ աշխատած ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2457
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1799(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.10.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Գրվաչ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ 26.04.2007 թվականի թիվ 1107563 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դատահանգի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դատահանգել է անվավեր ճանաչել Ծառայության Արաբկիրի հարկային ծառայության 26.04.2007 թվականի թիվ 1107563 ստուգման ակտը՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված կարգով հաշվարկված սուգանքի մասով:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 02.10.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիիցյալ հիմնավորումներով.

1) Տնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ դրույթները, «Հայաստանի Հանրապետության սահմանում վաճառվող արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների (հասույթի) գրանցման (հաշվառման) մասին» ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 315 որոշման դատահանգները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Տվյալ դեղմում, սուգանք է կիրառվել ոչ թե արդեն իսկ արձանագրված խախտման համար, ինչդեպ նշել է Տնօնական դասարանը, այլ՝ նույն առարկա ունեցող, սակայն իր օբյեկտիվ կողմով նախորդից արբերվող այլ իրավախախտման համար:

Այնուհայտ է, որ ֆինանսվող դեղմում դասասխանողն օրենքով նախատեսված դասասխանասվության ենթարկվելուց հետո չի վերացրել իրավախախտումը, որն էլ հիմք է սվել սնուգումն իրականացնող դասճոնասար անձանց արձանագրել խախտման կրկնակի փաստ և առաջնորդվելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ դարբերություններով, առաջադրել սուգանք՝ խախտման արժեքի 50 տոկոսի չափով:

2) Տնօնական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հյասանի Հանրադետությունում սնուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Օրենքի վերոհիշյալ նորմի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակն սնուգումը սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ սվում է տնօնավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին:

Տվյալ դեղմում, բացակայում է հիշյալ նորմի խախտումը, քանի որ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակն սնուգումը սկսվելուց առնվազն 3 աշխատանքային օր առաջ սվել է տնօնավարող սուբյեկտի ղեկավարին փոխարինող անձին, սվյալ դեղմում՝ Ընկերության 100 տոկոս բաժնետեր հանդիսացող Վաչագան Գրիգորյանին:

Վերագրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Տնօնական դասարանի 02.10.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 16.11.2006 թվականի թիվ 1105464 հանձնարարագրի հիման վրա Ծառայությունը կասարել է ձեռնարկասիրական գործունեության առարկաների գրանցման ձեոության սնուգում, որի արդյունքում արձանագրվել է 05.11.2006 թվականին ձեռք բերված և արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների հասույթի գրանցման հաշվառման թիվ 3 գրում չգրանցված 4.080.000 ՀՀ դրամի ադրանքներ:

2) 29.03.2007 թվականի թիվ 1107563 սնուգման հանձնարարագրի հիման վրա Ծառայությունը կասարել է ձեռնարկասիրական գործունեության առարկաների գրանցման ձեոության սնուգում, որի արդյունքում արձանագրվել է, որ Ընկերությունն արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների հասույթի գրանցման հաշվառման թիվ 3 գրում չի գրանցել վերը նշված 4.080.000 ՀՀ դրամի ադրանքները:

3) 29.03.2007 թվականին սված թիվ 1107563 սնուգման հանձնարարագրի «Սնուգումը փաստացի սկսվել է» մասում առկա է «Վ.Գրիգորյան, ստրագություն, 12.04.2007 թվական» գրառումը:

4) Քաղաքացիական գործում բացակայում է վերոհիշյալ հանձնարարագրին Ընկերության տնօրենին կամ նրան փոխարինող դասճոնասար անձին հանձնված լինելու մասին որևէ ադրագույց:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ դրույթներին համաձայն՝ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու դեպքում հարկ վճարողից գանձվում է սուգանք՝ ձեռնարկատիրական գործունեության չգրանցված առարկաների վաճառքի իրացման գներով արժեքայով հաշվարկված ամբողջ արժեքի 25 տոկոսի չափով, այդ թվում՝ վաճառված իրացված մասի համար:

Նույն հոդվածի 3-րդ և 4-րդ դրույթներին համաձայն՝ հարկային ծեսչության կողմից խախտումն արձանագրելուց հետո՝ մեկ ամիս ընթացքում, ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու կրկնական փաստ արձանագրելու դեպքում գանձվում է սուգանք՝ ձեռնարկատիրական գործունեության չգրանցված առարկաների վաճառքի իրացման գներով արժեքայով հաշվարկված ամբողջ արժեքի 50 տոկոսի չափով, այդ թվում՝ վաճառված իրացված մասի համար:

Տնտեսական դատարանը դիմումը բավարարելու հիմքում դրել է այն փաստարկը, որ նույն ամիսներին չգրանցելու համար դատախազության ենթարկված լինելու դրամաներում դրանց չգրանցելը գանգանքի կրկնական փաստ դիտելը չի բխում «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությունից:

Տնտեսական դատարանի վերոնշյալ փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը նախատեսում է դատախազության ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու, ինչպես նաև չգրանցելու կրկնական փաստ արձանագրելու համար: Այսինքն՝ վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելը և նույն իրավախախտումը կրկին անգամ կատարելն ինքնուրույն վարչական իրավախախտումներ են, որոնց համար նախատեսված է դատախազության արդյունքի չափեր:

Նույն փառաբանական գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը 16.11.2006 թվականին թիվ 1105464 սուգաման ակտով դատախազության է ենթարկվել ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար: Վերոնշյալ ակտով արձանագրվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների չգրանցման փաստը, որը Ընկերության կողմից չի վերացվել, խախտումը շարունակվել է և կրկին անգամ արձանագրվել 29.03.2007 թվականի թիվ 1107563 սուգաման հանձնարարագրի հիման վրա կատարված սուգաման արդյունքում:

Այսինքն՝ առաջին անգամ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար վարչական դատախազության ենթարկելուց հետո անգործությունը փաստացի շարունակվել է, որը իրենից ներկայացնում է ինքնուրույն վարչական իրավախախտում, և որի համար դատախազությունը նախատեսված է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ դրույթով:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուղույթների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակը, սուղույթն սկսելուց առնվազն երեք օր առաջ, սրվում է տնտեսաբան սուղույթի դեկլարացիոն կամ նրան փոխարինող դատախազության անձին:

Մինչդեռ, սյուլ դեպքում, գործում բացակայում է որևէ ամիսային միջնա սուղույթն սկսելու փաստացի օրը, այն է՝ 12.04.2007 թվականը, հանձնարարագրի օրինակը տնտեսաբան սուղույթի դեկլարացիոն հանձնելու մասին որևէ ամիսային:

Ինչ վերաբերում է հանձնարարագրի օրինակի վրա «Ստուգումը փաստացի սկսվել է» մասում առկա «Վ.Գրիգորյան, usnrագրություն, 12.04.2007 թվական» գրառմանը, ադա դա չի կարող հաստատել սլյալ հանձնարարագիրը դրա usnrագրման դահից երեք օր առաջ հանձնված լինելը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի հիմքով Տնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 02.10.2007 թվականի վճիռը, և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1778(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-3151
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Սեղա Սոնյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճռի դեմ՝ դս հայցի Սեղա Սոնյանի ընդդեմ Իդա Էրզիմյանի՝ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ օգսագործման իրավունն առանց փոխհասուցման դադարեցնելու և վսարելու դահանջի մասին, դս հայցի և հակընդդեմ հայցի Իդա Էրզիմյանի ընդդեմ Սեղա Սոնյանի՝ գումարի բռնագանձման, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու, սեփականության իրավունքը ճանաչելու և փասսացի սիրադեսմամբ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 հասցեում գսնվող ժառանգական գույքի բաժինն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Սեղա Սոնյանը դահանջել է առանց փոխհասուցման դադարեցնել Իդա Էրզիմյանի բնակելի սարածության օգսագործման իրավունքը Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ և վսարել նեված սնից:

Դիմելով դատարան՝ Իդա Էրզիմյանը դահանջել է բռնագանձել Սեղա Սոնյանից 4.750.090 ՀՀ դրամ՝ որդես համադարս դարսավորությունը կասարելու հեսադարձ դահանջի գումար, իսկ հակընդդեմ հայցով դահանջել է անվավեր ճանաչել 03.07.1997 թվականին Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ Սեղա Սոնյանի անվամբ սրված թիվ 2186 սեփականության իրավունքի վկայականը, ճանաչել Հարություն Էրզիմյանի սեփականության իրավունքը նեված սան նկասմամբ և փասսացի սիրադեսման ուժով իրեն՝ որդես առաջին հերթի ժառանգի, ճանաչել Հարություն Էրզիմյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և ճանաչել սեփականության իրավունքը նեված սան 3/4-րդ մասի նկասմամբ:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 27.07.2007 թվականի վճռով Սեդա Սոնյանի հայրը մերժվել է, Իդա Էրզիմյանի հայրը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայրը՝ բավարարվել մասնակի:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 05.10.2007 թվականի վճռով Սեդա Սոնյանի հայրը մերժվել է, Իդա Էրզիմյանի հայրը բավարարվել է, հակընդդեմ հայրը բավարարվել է մասնակի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սեդա Սոնյանը:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջաբար է ներկայացրել Իդա Էրզիմյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 132-րդ հոդվածների պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 172-րդ, 225-րդ, 296-րդ, 1186-րդ, 1243-րդ և 1244-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեին:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջաբար է հետևյալ փաստարկերով.

Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան սեփականատերն է Սեդա Սոնյանը, որն այդ տունը ձեռք է բերել 17.09.1990 թվականին՝ առուվաճառքի լուրջացումով: Պայմանագիրը վիճարկված չէ: Հարություն Էրզիմյանի կողմից տունը գնելու մասին Հռիփսիմե Տասուրյանի հայտարարությունը չի կարող սեփականության վիճարկման գործի համար աղացույց հանդիսանալ, քանի որ նա հանդես չի եկել որդես վաճառող:

ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածքի նոտարի կողմից 27.03.2007 թվականին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի հիման վրա՝ 03.05.2006 թվականին մահացած Հարություն Էրզիմյանի ժառանգական միակ գույքի՝ «Մերսեդես-Բենց E200» մակնիշի ավտոմեքենայի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներն են Սեդա Սոնյանը և Իդա Էրզիմյանը: Ժառանգության իրավունքի վկայագիրը սահմանափակ հետ ժառանգներն իրենց ստացած գույքի արժեքի սահմաններում միայն դեպք է հասուցեն ժառանգության հետ կապված ծախսերը: Ժառանգատուի դարձումով լուրջացումը լուրջացումներն իրավունք ունեն ներկայացնել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածով սահմանված կարգով՝ լուրջացումները, մինչև ժառանգների կողմից ժառանգության իրավունքի վկայագիրը սահմանափակ, կարող են ներկայացվել ժառանգությունն ընդունած ժառանգին, այսինքն՝ այդ լուրջացումները դեպք է ներկայացվելին մինչև 27.03.2007 թվականը, մինչև Կենտրոն նոտարական սարածքի նոտարի կողմից 27.03.2007 թվականին ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալը: Իսկ հետագայում ավտոմեքենայի վաճառքից հետո գումարը ծախսվել է հուղարկվածության և գերեզմանի վրա կասարվող աշխատանքների վրա:

Իդա Էրզիմյանի կողմից չեն աղացուցվել իր կողմից ներկայացված լուրջացումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Եվ գործի հանգամանքները, որոնք դեպք է հաստատվեն միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով: Վերաբնիչ դասարանը խախտել է նաև աղացույցների թույլատրելիության նորմը և որդես աղացույց է դիտել երրորդ անձանց՝ գործի համար աղացույցողական նշանակություն չունեցող վկայությունները:

Վերաբնիչ դասարանը լուրջացում գնահատման չի արժանացրել գործում առկա սան առուվաճառքի լուրջացումները, որդես ժառանգություն ստացված ավտոմեքենայի առուվաճառքի լուրջացումները, այն փաստը, որ Իդա Էրզիմյանի օգտագործման իրավունքը դեպքական գրանցման չի ենթարկվել, ինչի արդյունքում հանգել է գործի սխալ լուրջացում:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լրացնել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասախանութ.

Ամուսիններ Հարություն Էրզիմյանը և Ռուզաննա Պողոսյանն ունեցել են զգալի ֆինանսական խնայողություններ և 1990 թվականին որոշել են Երևանում գնել բնակելի տուն: Գնման հետ կապված դայմանավորվածություններ են ձեռք բերել վիճելի սան նախկին սեփականատերեր Սամբոյանների հետ և կնքվել է դայմանագիր, որով որդես գնորդ հանդես է եկել Հարություն Էրզիմյանի մայրը՝ Սեդա Սոնյանը, որի անունով էլ կատարվել է սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցում:

Գնված սան ամբողջ արժեքը վճարել է Հարություն Էրզիմյանը, և նրա ընտանիքը բնակություն է հաստատել այդ սանը՝ վերանորոգելով և վերակառուցելով այն:

Սեդա Սոնյանը գործարքի կնքման պահին եղել է 59 տարեկան, չի աշխատել, կենսաթոշակից բացի այլ եկամուտ չի ունեցել:

Բողոքի այն փաստարկը, թե Հռիփսիմեն Տասուրյանն առնչություն չունի բնակելի սան վաճառողների հետ՝ անհիմն է, քանի որ նա բնակարանը վաճառող Հարություն Սամբոյանի կինն է:

Սեփականության իրավունքի վկայականը՝ առանց դրա հիմնում ընկած դայմանագրի անվավեր ճանաչելու լրացնելը, հիմնավոր է, քանի որ գործով հաստատված հանգամանք է, որ սան իրական գնորդ է հանդիսացել Հարություն Էրզիմյանը, հետևաբար սան նկատմամբ սեփականության իրավունքը ղեկավար գրանցվել է վերջինիս անվամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգության բացումից վեցամսյա ժամկետում ժառանգատուի դատարանով լրացնելու ներկայացումը դատարանների իրավունքն է, այլ ոչ թե դատարանությունը, իսկ նույն օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձինք իրենց լրացնող քաղաքացիական իրավունքները իրականացնում են իրենց հայեցողությամբ:

Բողոքի այն փաստարկը, որ Վերաքննիչ դատարանը դուրս է եկել հայցադատական գործի օբյեկտից, անվավեր է ճանաչել Սեդա Սոնյանի սեփականության իրավունքի վկայականը, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի հիմնով այն ճանաչել հանգուցյալ ամուսիններ Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի համատեղ ամուսնական գույք և Իդա Էրզիմյանին ճանաչել նաև մոր ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, անհիմն է, քանի որ Վերաքննիչ դատարանը, վիճելի սան նկատմամբ ճանաչելով Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի ընդհանուր սեփականության իրավունքը և փաստացի սիրադասման հիմնով՝ որդես առաջին հերթի ժառանգ Իդա Էրզիմյանին ճանաչելով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, լուծել է նաև դրանից բխող ժառանգական գույքի նկատմամբ մյուս ժառանգների իրավունքներին վերաբերող հարցերը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Եղիսաբեթ և Հարություն Սամբոյանների և Սեդա Սոնյանի միջև 17.09.1990 թվականին կնքվել է բնակելի սան առուվաճառքի դայմանագիր, որի համաձայն՝ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան 7/16-րդ մասը վաճառվել է Սեդա Սոնյանին: Նշված սան նկատմամբ 03.04.1997 թվականին Սեդա Սոնյանին սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական:

2) Իդա Էրզիմյանը Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի դուստրն է:

3) Հարություն Էրզիմյանը և Ռուզաննա Պողոսյանը մահացել են 03.05.2006

թվականին:

4) ՀՀ Կենսրոն նոսարական սարածֆի նոսարի կողմից 27.03.2007 թվականին սրված ըս օրենֆի ժառանգոթյան իրավոնֆի վկայագրի համաձայն՝ 03.05.2006 թվականին մահացած Հարոթյուն Էրզիմյանի գոյֆի նկասմամբ ժառանգներ են հավասար բաժիններոլ դուստր՝ Իդա Էրզիմյանը և մայրը՝ Սեդա Սոնյանը: Ժառանգական գոյֆը բաղկացած է «Մերսեդես Բենց E200» մակնիժի ավսոմեֆենայից:

5) Իդա Էրզիմյանի և Սեդա Սոնյանի կողմից նեված ավսոմեֆենան վաձառել է 4.500.000 ՀՀ դրամոլ:

6) Հարոթյուն Էրզիմյանի դարսֆերոլ դարսասեֆերի կողմից օրենֆոլ սահմանված կարգոլ Սեդա Սոնյանին դահանջ չի նեֆկայացվել:

7) Իդա Էրզիմյանը հաեվառված բնակվոմ է Երևանի Նոր Արեե 42 ֆողոցի թիվ 22 սանը: Նրա բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը նեված սան նկասմամբ դեֆական գրանցոմ չի սսացել:

4. Վձաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյունները և եգրահանգոմը.

Քննելոլ վձաբեկ բողոֆը նեված հիմֆի սահմաններոմ՝ Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ

բողոֆը հիմնավոր է հեֆկյալ պասձառաբանոթյամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի 3-րդ կեֆի համաձայն՝ բնակելի սարածոթյան նկասմամբ գրանցված անհասոյց օգսագրծման իրավոնֆը դադարելոլ վեֆաբեֆյալ համաձայնոթյան բացակայոթյան դեդոֆոմ այդ իրավոնֆը կարող է սեֆականասիրոջ դահանջոլ դադարեցվել դասական կարգոլ՝ սեֆականասիրոջ կողմից ֆողիսհասոցոմ սրամադրելոլ միջոցոլ:

«ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆոմ լրացոմներ և ֆողֆողիսոթյուններ կասարելոլ մասին» ՀՀ 04.10.2005 թվականի օրենֆի 32-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե սեֆականասիրոջ կողմից բնակոթյան իրավոնֆը դադարեցնելոլ հայցադիմոմը նեֆկայացվոմ է դասարան 01.01.2007 թվականից հեֆո, ադա սոյն կեֆոլ սահմանված դաեոդանոթյունից օգսվոմ են միայն այն անձիֆ, որոնց բնակելի սարածոթյան նկասմամբ օգսագրծման իրավոնֆը գրանցված է սահմանված կարգոլ:

Սոյն գրծի ֆասեֆի համաձայն՝ Իդա Էրզիմյանի բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը Երևանի Նոր Արեեի 42 ֆողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ դեֆական գրանցոմ չի սսացել: Հեֆևաբար Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ նրա բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը սեֆականասիրոջ դահանջոլ ենթակա է դադարեցման առանց ֆողիսհասոցման:

Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ սեֆականոթյան իրավոնֆի վկայականն անվավեֆ ձանաչելոլ դահանջի մասոլ սոյն ֆաղաֆացիական գրծի վարոյթը ենթակա է կարձման հեֆկյալ դասձառաբանոթյամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին կեֆի համաձայն՝ դասարանը կարձոմ է գրծի վարոյթը, եթե վեձը ենթակա չէ դասարանոմ ֆննոթյան: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 236-րդ հողվածի համաձայն՝ դասական ակեֆի վեֆանայման արդյունֆոմ Վձաբեկ դասարանը կարձոմ է գրծի վարոյթն ամբողջոլին կամ դրա մի մասը, եթե գրծի վարոյթը կարձելոլ հիմֆերն ի հայս են եկել սոնրադաս դասարանոմ գրծի ֆննոթյան ժամանակ:

Սեդա Սոնյանի անվամբ 03.07.1997 թվականին սրված թիվ 2186 անեարժ գոյֆի սեֆականոթյան իրավոնֆի գրանցման վկայականն անվավեֆ ձանաչելոլ դահանջոլ հայցը ենթակա չէ դասարանոմ ֆննոթյան, ֆանի որ անեարժ գոյֆի սեֆականոթյան կամ օգսագրծման իրավոնֆի գրանցման վկայականը չի հանդիսանոմ իրավոնֆ առաջացնող

վարչական ակտ: Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոշումն արտահայտել է 2006 թվականի թիվ 3-1920 (ՎԳ) որոշմամբ (*սեն ֆադաֆաղիսյան գործն ըստ Միսիսյանի ֆադաֆաղիսյանի հայցի ընդդեմ Շահեն Սարգսյանի, երրորդ անձինք ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի Միսիսյանի ստորաբաժանման, Կորյուն Օհանյանի պայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին*):

Քաղաքացիական գործի վարույթը սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով կարճման ենթակա լինելու դրանցում Վճռաբեկ դատարանը նդատակահարմար չի համարում անդրադառնալ վճռաբեկ բողոքի ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 163-րդ և 172-րդ հոդվածների խախտման հիմքի հիմնավորվածության հարցին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է նաև ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ և 1244-րդ հոդվածների խախտում հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարաններն իրավունք ունեն ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում ներկայացնել իրենց դատահանջները: Պատահանջները, մինչև ժառանգների կողմից ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը, կարող են ներկայացվել ժառանգությունն ընդունած ժառանգին կամ կտակակատարին, իսկ նշված անձանց բացակայության դեպքում՝ ժառանգության բացման վայրի նոտարին:

ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգները, ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալուց հետո, իրենց անցած գույքի արժեքի սահմաններում հասուցում են նույն օրենսգրքի 1242-րդ հոդվածում նշված ծախսերը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Հարություն Էրզիմյանի գույքի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ են հանդիսացել Սեդա Սոնյանը և Իդա Էրզիմյանը, որոնց 27.03.2007 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ ժառանգական գույքը բաղկացած էր «Մերսեդես Բենց E200» մակնիշի (4.500.000 ՀՀ դրամ արժեքով) ավտոմեքենայից: Հարություն Էրզիմյանի դատարանները Սեդա Սոնյանին, որդես ժառանգ, ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածով սահմանված կարգով դատահանջ չեն ներկայացրել: Նման դատահանջ ներկայացվել է միայն ժառանգ Իդա Էրզիմյանին, որը ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածով սահմանված կարգով կրել է դատարանների դատահանջներն իրեն անցած գույքի արժեքի սահմաններում հասուցելու դատարանություն, սակայն սույն գործի փաստերի համաձայն՝ իր կամքով հասուցել է ավելին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալուց հետո ժառանգը ժառանգատուի դատարանով դատարանների առջև իրեն անցած գույքի սահմաններում կարող է կրել դատարանություններ, եթե ժառանգության բացումից վեցամսյա ժամկետում (կամ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը) դատարանների կողմից իրեն դատահանջ է ներկայացվել: Պատահանջների ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկետի ավարտից հետո ներկայացված դատահանջները, ՀՀ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված կարգով, ենթակա չեն բավարարման, քանի որ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը դատահանջի ներկայացման դեպքում միայն ժառանգը կարող էր որոշել ժառանգությունն ընդունելու նդատակահարմարությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Իդա Էրզիմյանի կողմից, առանց ժառանգատուի դատարանով դատարանների կողմից Սեդա Սոնյանին օրենքով սահմանված կարգով դատահանջ ներկայացնելու, ժառանգական գույքի արժեքի սահմաններից դուրս բավարարելը, նրա համար մյուս ժառանգ Սեդա Սոնյանի նկատմամբ հետադարձ դատահանջի իրավունք չի կարող

առաջացնել: Հետևաբար Հարություն Էրզիմյանի դարսերով Իդա Էրզիմյանի կողմից Սեդա Սոնյանի դեմ ներկայացված դատական գործը և ներքալա է մերժման:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է նաև ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 51-րդ և 53-րդ հոդվածների խախտում հետևյալ դատաճառարանությամբ:

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գործով աղացույցներ են սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով նախատեսված կարգով ձեռք բերված ռեզուլտատները, որոնց հիման վրա դատարանը դարգում է գործին մասնակցող անձանց դատաճառները և առարկությունները հիմնավորող, ինչդեպ նաև վեճի լուծման համար նշանակություն ունեցող այլ հանգամանքների առարկությունը կամ բացակայությունը:

Այդ ռեզուլտատները հաստատվում են՝

- 1) գրավոր և իրեդեն աղացույցներով,
- 2) փորձագետների եզրակացություններով,
- 3) վկաների ցուցմունքներով,
- 4) գործին մասնակցող անձանց բացատրություններով:

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրափանչյուր անձ դեպք է աղացույցի իր դատաճառների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն դեպք է հաստատվել միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով:

Նույն օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրափանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին հանգամանք:

Վերաբնիչ դատարանը ի խախտումն նշված հոդվածների, հիմք ընդունելով Հ.Տատուրյանի հայտարարությունն այն մասին, որ տունը վաճառվել է Հարություն Էրզիմյանին և որ սան վաճառքի գումարն ամբողջությամբ իրեն վճարել է վերջինս, դիտել է որդեպ վիճելի բնակելի սան սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության աղացույց: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված աղացույցը սան նկատմամբ սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության թույլատրելի և վերաբերելի աղացույց չի կարող հանդիսանալ, քանի որ գործում առկա 1990 թվականին Հարություն և Եդիսաբեթ Ստամբուլյանների և Սեդա Սոնյանի միջև կնքված բնակելի սան առուվաճառքի դայանագրով Սեդա Սոնյանը գնել է Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 բնակելի սան 53,55հմ մակերեսով 7/16-րդ մասը, որը գնվում է 525 հմ մակերեսով ընդհանուր հողամասի վրա: Առուվաճառքի դայանագրի 4-րդ կետի համաձայն՝ բնակելի տունը վաճառվել է 7554 ռուբլի գումարով, որդիսի գումարը վաճառողները ստացել են գնորդ Սեդա Սոնյանից: Պայմանագիրը նոտարական կարգով վավերացվել է և դրանից ծագող Սեդա Սոնյանի իրավունքները դեպքական գրանցում են ստացել: Այսինքն՝ Սեդա Սոնյանը նշված բնակելի սան նկատմամբ սեփականության իրավունք է ձեռք բերել օրենքով սահմանված կարգին համադասարան:

Վճռաբեկ դատարանը, գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ գնահատության չի ենթարկել: Մասնավորադեպ, Վերաբնիչ դատարանը դատաճառ չի գնահատել գործում առկա բնակելի սան առուվաճառքի դայանագրի, որն օրենքի համաձայն՝ սան ձեռքբերման փաստը հաստատող միակ աղացույցն է:

Վերաբնիչ դատարանի կողմից նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի խախտման արդյունքում խախտվել է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայով երաժխավորված՝ Սեդա Սոնյանի սեփականության և արդար դատաբանության իրավունքը և այդ խախտումները հանգեցրել են գործի սխալ լուծման:

Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում առկա փաստարկները հերվում են վերոնշյալ դատաբանություններով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով Վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղորմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է ՀՀ Սահմանադրության և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամրագրված՝ անձի արդար դատաբանության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղորմում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության քահերից:

Ինչ վերաբերում է Սեդա Սոնյանի վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տորքի վճարման հարցին, ադա «Պեռական տորքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի հիմքով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Սեդա Սոնյանին դեռս է ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տորքի վճարումից, քանի որ նա 76 տարեկան է, թեռակառու, սոցիալադեռ անադառու է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:
2. Սեդա Սոնյանի հայցը բավարարել:
3. Իդա Էբզիմյանի հակընդդեմ հայցի մասով՝ սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դառանջի մասին, քաղաքացիական գործի վարույթը կարճել:
4. Իդա Էբզիմյանի հայցը և հակընդդեմ հայցը՝ մնացած մասով մերժել:
5. Սեդա Սոնյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տորքի վճարումից:
6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Չափսը՝ 70x100/ 1/16
Թուղթը՝ կավճապատ: Ծավալը՝ 47 տպ. մամուլ:
Տպաքանակը՝ 500 օրինակ:



«ՇԻՐԱԿԱ ԴՈՒՌ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ, ք. Երևան
Բելինսկի 90
Հեռ.՝ (37491) 42 47 42, (37410) 43 77 43
E-mail: shirakadour@mail.ru